Vänersborgs kommun
Kommunfullmäktige

KALLELSE

2026-06-17

Kallelse/Ärendelista

Sammanträde med Kommunfullmäktige,

onsdag 17 juni 2026

Tid: Kl 09:00
Plats: Bojorten, kommunhuset, Vänersborgs kommun

Annalena Levin
Ordförande

Johan Högmark
Sekreterare

Förhinder för ordinarie ledamot att delta vid sammanträdet anmäls till Johan Högmark, 0521 - 72 26 05, johan.hogmark@vanersborg.se

Ledamöter

Socialdemokraterna
Benny Augustsson
Madelaine Karlsson
Dan Nyberg
Anneli Guilotte
Joakim Sjöling
Ann-Marie Jonasson
Anders Gunn
Christin Slättmyr
Kenneth Borgmalm
Ann-Sofie Olsson
Reidar Eriksson
Maria Abrahamsson
Benny Jonasson
Angelica König Cassel
Malin Tell

Sverigedemokraterna
Mathias Olsson
Anders Strand
Göran Nilsson
Torbjörn Moqvist
Kalle Lundgren

Ersättare

Hans-Peter Norén
Sandra Stegeröd
Zdenko Petrusic
Andreé Storm
Roland Stegeröd
Annika Larsson Lindlöf
Jörgen Zander
Leif Höglund

Moderaterna
Henrik Harlitz
Lena Eckerbom Wendel
Robin Danielsson
Ann-Helen Selander
Henrik Josten
Dan Åberg
Tor Wendel
Kristina Edvinsson
Robin Skenhede
Margareta Olsson
Sofia Jakobsson
Johan Bengtsson
Filip Milén
Piotr Gabrys

Vänsterpartiet
Stefan Kärvling
Gunilla Cederbom
Ida Hildingsson
Lutz Rininsland
Peter Lenberg
James Bucci

Centerpartiet
Mats Andersson
Annalena Levin
Bo Carlsson
Åsa Edvardsson
Daniel Tesfay
Birgit Lindquist

Kristdemokraterna
Magnus Ekström
Elisabeth Johansson
Anette Taimory
Hans-Peter Nielsen
Helge Kneese

Medborgarpartiet
Göran Svensson
Thomas Larsson
Bengt Rydholm
Birgitta Lindahl
Eva Bodén Johansson

Liberalerna
Cecilia Prins
Gunnar Henriksson
Bibbi Henriksson
Daniel Peltola

Miljöpartiet
Jonas Sjöblom
Anna-Karin Sandberg
Annika Repo Wallman

Övriga närvarande
Förslagsställare Emma Josefin Bartholmes

Kommunfullmäktige

KALLELSE

2026-06-17

Inledande formalia

- Mötets öppnande
- Upprop
- Val av justerare – Förslag Stefan Kärvling (V) och Reidar Eriksson (S)

	Ärendelista	Dnr	Sida
1	Fastställande av dagordning	2026/47	5 - 8
2	Medborgarförslag om att avskaffa utbildad kock på Granåsskolan och köpa in näringsrik mat för pengarna man sparar	2026/291	9 - 10
3	Interpellation till socialnämndens ordförande rörande Sörbygården	2026/272	11 - 14
4	Interpellation till socialnämndens ordförande rörande minutstyrning i hemtjänsten	2026/273	15 - 16
5	Avsägelse från uppdraget som ersättare i valnämnden	2026/269	
6	Avsägelse till uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden	2026/293	17 - 18
7	Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025	2025/425	19 - 44
8	Kommunens delårsrapport april 2026	2026/60	45 - 95
9	Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen	2026/138	96 - 98
10	Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028	2025/356	99 - 142
11	Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds	2025/404	143 - 162
12	Vägval Brättelänken	2024/193	163 - 518
13	Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg	2023/561	519 - 559
14	Förslag till VA-taxa 2027	2026/235	560 - 590
15	Förslag till avfallstaxa 2027	2026/236	591 - 621
16	Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26	2026/82	622 - 645
17	Förslag till mål- och resursplan 2027–2029	2026/11	646 - 1069

18	Meddelandelista	2026/26	1070 - 1072

Tänk på allergiker och använd inte produkter som ger upphov till stark doft, t.ex. parfym eller rakvatten.

Gällande övriga ärenden såsom meddelanden, motioner, interpellationer, frågor, avsägelser m.m.: Handlingar i dessa ärenden som inkommit efter att kallelsen publicerats, publiceras på Netpublicator.
Kommunfullmäktiges sammanträden är offentliga. Handlingar i de ärenden som ska behandlas finns tillgängliga på kommunkansliet, Sundsgatan 29, Vänersborg, samt på kommunens hemsida www.vanersborg.se. Kommunfullmäktige sänds via webb-tv, länk till sändningen finns via Vänersborgs kommuns hemsida, under fliken ”Kommunfullmäktiges sammanträden”. https://vanersborg.kommun.tv/ Kommunfullmäktiges sammanträde sänds även via Trollhättans Närradio på 90,6 Mhz.

Vänersborgs kommun
Kommunfullmäktige

KALLELSE

2026-06-17

Kallelse/Ärendelista

Sammanträde med Kommunfullmäktige,

onsdag 17 juni 2026

Tid: Kl 09:00
Plats: Bojorten, kommunhuset, Vänersborgs kommun

Annalena Levin
Ordförande

Johan Högmark
Sekreterare

Förhinder för ordinarie ledamot att delta vid sammanträdet anmäls till Johan Högmark, 0521 - 72 26 05, johan.hogmark@vanersborg.se

Ledamöter

Socialdemokraterna
Benny Augustsson
Madelaine Karlsson
Dan Nyberg
Anneli Guilotte
Joakim Sjöling
Ann-Marie Jonasson
Anders Gunn
Christin Slättmyr
Kenneth Borgmalm
Ann-Sofie Olsson
Reidar Eriksson
Maria Abrahamsson
Benny Jonasson
Angelica König Cassel
Malin Tell

Sverigedemokraterna
Mathias Olsson
Anders Strand
Göran Nilsson
Torbjörn Moqvist
Kalle Lundgren

Ersättare

Hans-Peter Norén
Sandra Stegeröd
Zdenko Petrusic
Andreé Storm
Roland Stegeröd
Annika Larsson Lindlöf
Jörgen Zander
Leif Höglund

Moderaterna
Henrik Harlitz
Lena Eckerbom Wendel
Robin Danielsson
Ann-Helen Selander
Henrik Josten
Dan Åberg
Tor Wendel
Kristina Edvinsson
Robin Skenhede
Margareta Olsson
Sofia Jakobsson
Johan Bengtsson
Filip Milén
Piotr Gabrys

Vänsterpartiet
Stefan Kärvling
Gunilla Cederbom
Ida Hildingsson
Lutz Rininsland
Peter Lenberg
James Bucci

Centerpartiet
Mats Andersson
Annalena Levin
Bo Carlsson
Åsa Edvardsson
Daniel Tesfay
Birgit Lindquist

Kristdemokraterna
Magnus Ekström
Elisabeth Johansson
Anette Taimory
Hans-Peter Nielsen
Helge Kneese

Medborgarpartiet
Göran Svensson
Thomas Larsson
Bengt Rydholm
Birgitta Lindahl
Eva Bodén Johansson

Liberalerna
Cecilia Prins
Gunnar Henriksson
Bibbi Henriksson
Daniel Peltola

Miljöpartiet
Jonas Sjöblom
Anna-Karin Sandberg
Annika Repo Wallman

Övriga närvarande
Förslagsställare Emma Josefin Bartholmes

Kommunfullmäktige

KALLELSE

2026-06-17

Inledande formalia

- Mötets öppnande
- Upprop
- Val av justerare – Förslag Stefan Kärvling (V) och Reidar Eriksson (S)

	Ärendelista	Dnr	Sida
1	Fastställande av dagordning	2026/47	
2	Medborgarförslag om att avskaffa utbildad kock på Granåsskolan och köpa in näringsrik mat för pengarna man sparar	2026/291	5 - 6
3	Interpellation till socialnämndens ordförande rörande Sörbygården	2026/272	7 - 10
4	Interpellation till socialnämndens ordförande rörande minutstyrning i hemtjänsten	2026/273	11 - 12
5	Avsägelse från uppdraget som ersättare i valnämnden	2026/269	
6	Avsägelse till uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden	2026/293	13 - 14
7	Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025	2025/425	15 - 40
8	Kommunens delårsrapport april 2026	2026/60	41 - 91
9	Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen	2026/138	92 - 94
10	Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028	2025/356	95 - 138
11	Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds	2025/404	139 - 158
12	Vägval Brättelänken	2024/193	159 - 514
13	Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg	2023/561	515 - 555
14	Förslag till VA-taxa 2027	2026/235	556 - 586
15	Förslag till avfallstaxa 2027	2026/236	587 - 617
16	Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26	2026/82	618 - 641
17	Förslag till mål- och resursplan 2027–2029	2026/11	642 - 1065

18	Meddelandelista	2026/26	1066 - 1068

Tänk på allergiker och använd inte produkter som ger upphov till stark doft, t.ex. parfym eller rakvatten.

Gällande övriga ärenden såsom meddelanden, motioner, interpellationer, frågor, avsägelser m.m.: Handlingar i dessa ärenden som inkommit efter att kallelsen publicerats, publiceras på Netpublicator.
Kommunfullmäktiges sammanträden är offentliga. Handlingar i de ärenden som ska behandlas finns tillgängliga på kommunkansliet, Sundsgatan 29, Vänersborg, samt på kommunens hemsida www.vanersborg.se. Kommunfullmäktige sänds via webb-tv, länk till sändningen finns via Vänersborgs kommuns hemsida, under fliken ”Kommunfullmäktiges sammanträden”. https://vanersborg.kommun.tv/ Kommunfullmäktiges sammanträde sänds även via Trollhättans Närradio på 90,6 Mhz.

Lämna medborgarförslag

1. Lämna medborgarförslag till fullmäktige

Ange hur du vill lämna in ditt medborgarförslag
Jag vill skriva mitt medborgarförslag i E-tjänsten

Här skriver du ditt medborgarförslag
1. Avskaffa utbildad kock på granåsskolan och köp in näringsrik mat för pengarna man sparar in.
Både kocken på skolan, rektorn och skolsköterskan har informerat mig om att det är tillåtet att skolan inte serverar en komplett måltid på lunchen därför man räknar näringsinnehållet över en hel dag, varav skolan endast tillhandahåller ett (eller två ifall eleven går på fritids) av de måltiderna. Och allting som fattades av skollunchen ska föräldrarna tillgodose. Det är en ren lögn. Men det betyder att kockens uppgift och utbildning är helt onödig och kostar komunen onödiga pengar. Han kan bytas ut mot ett måltidsbiträde som har en lägre utbildning och lägre lön. Jag har själv läst näringslära där man beräknar innehåll på måltider, samt jag är ofta i skolan och tittar vad det är för mat som serveras. Ibland finns inte en enda grönsak i eller till maten, och ibland saknas protein helt eller i för liten mängd och variation. Detta borde inte ens vara ett problem då det finns mängder av billiga veganska produkter med mycket protein som inte behöver kosta så mycket pengar.

Önskar du att hålla en kortare presentation av ditt medborgarförslag på kommunfullmäktiges sammanträde?
Ja

2. Ange dina kontaktuppgifter

Ange dina kontaktuppgifter

Personnummer
[redacted]

Förnamn
Emma Josefin

Efternamn
Bartholmes

Adress
[redacted]

Postnummer och ort
[redacted]

Telefon
[redacted]

E-postadress
[redacted]

Mobiltelefon
[redacted]

Notifieringar
E-post

Behandling av inskickade uppgifter

Personuppgifter som behandlas

- Namn
- Adress
- E-postadress
- Personnummer
- Telefonnummer

Ändamålet med behandlingen

Vid handläggningen av ditt ärende registreras och behandlas de personuppgifter som framgår av informationen ovan. Behandlingen sker i det ärendehanteringssystem som verksamheten använder för handläggning av ditt ärende.

Rättslig grund för behandlingen

- En arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning ska kunna utföras

Lagringstid

- 3 månader

Övrigt om lagringstid

Lagringstiden beräknas från och med att ärendet är avslutat i e-tjänstverktyget (Mina sidor). Läs mer om behandling av personuppgifter under Hjälp/ Dataskyddsförordningen (GDPR) i menyn ovan.

Personuppgiftsansvarig

Kommunstyrelsen

Jag har tagit del av ovanstående information och godkänner behandlingen av personuppgifter

Signering

Följande parter har signerat detta ärende.

Namn: Emma Josefin Bartholmes

Person ID: [redacted]

Datum: 2026-06-08 00:09

Signerad checksumma: SHA-1 8DDF0741BE420E87E7A987F7EAD488C5E7FEEDA1

Interpellation till kommunfullmäktige

Till Dan Nyberg, socialnämndens ordförande

Sörbygården: ett politiskt ansvar som kräver svar

Processen kring Sörbygårdens äldreboende har varit långdragen, oviss och påfrestande för personal, boende, anhöriga, Brålandabor samt förvaltningen. Det politiska styret har återkommande vägrat acceptera socialnämndens majoritetsbeslut om att Sörbygården ska vara kvar och att brandskyddsåtgärder ska genomföras.

Styret har i stället aktivt motarbetat och blockerat verkställigheten av nämndens beslut. Konsekvensen har blivit att både förvaltning och nämnd satts i ett låst läge, där man varken kunnat komma vidare i frågan om Sörbygården, hantera övriga ekonomiska utmaningar eller skapa arbetsro för verksamheten.

Vid senaste kommunfullmäktigesammanträdet drev Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet igenom en skarp rekommendation om omedelbar stängning och tömning av Sörbygården – i direkt strid med majoritetsbeslutet i socialnämnden.

Reaktionerna blev självklart starka och kort därefter anordnades en välbesökt manifestation i Brålanda för att rädda Sörbygården. Civilsamhället, SPF Seniorerna södra Dal, Svenska kyrkan, anhöriga, Brålandabor samt oppositionspartierna deltog och var återigen mycket tydliga i sina krav: Sörbygården ska vara kvar. Socialnämndens ordförande (S) deltog inte – men det gjorde Centerpartiet.

Vid manifestationen lämnade Centerpartiets representant ett nytt besked. Sörbygården skulle vara kvar – det var ett löfte – och ett initiativärende skulle skyndsamt väckas i kommunstyrelsen för att säkra finansiering till brandskyddsåtgärder. Intaget till boendet skulle dessutom omedelbart öppnas igen.

Något sådant initiativärende kom dock aldrig upp i kommunstyrelsen. I stället kunde vi läsa i TTELA hur kommunalrådet Mats Andersson (C) uttalade att samtliga styrande partier nu hade ändrat sig i frågan. Skälet som angavs var nya prognoser kring framtida platsbehov och kötider. Detta framstår inte som trovärdigt, då dessa underlag och prognoser varit väl kända under lång tid. Socialnämndens ordförande har trots detta fortsatt varit helt tyst.

Nu ligger dagordningen inför torsdagens socialnämnd på bordet. I ärende 1, delårsrapporten, föreslås återigen en omedelbar stängning av Sörbygården. Samtidigt finns senare på dagordningen ett initiativärende från styret där det föreslås att hyreskontraktet med Hemsö ska förlängas samt att den juridiska frågan kring brandskyddet ska klargöras.

Detta är både motstridigt och anmärkningsvärt. Socialnämndens ordförande har sedan i höstas haft som återkommande mantra att ”oppositionen inte litar på förvaltningen”, särskilt när vi efterfrågat just juridiska klargöranden kring brandskyddet. Samtidigt har ordföranden

Signature reference: 2f986d4c-490f-4cba-9d22-e43714f24eee

konsekvent hävdat att avtal inte ska förlängas med privata fastighetsägare samt att boende inte kan vara kvar under installation av sprinklersystem.

Den kovändning som Centerpartiet nu gjort, och som hela styret därefter följt, väcker därför flera frågor. Detta inte minst med tanke på den utdragna processen, den höga konfliktnivån och den stress och osäkerhet som boende, anhöriga, personal och förvaltning har utsatts för. I en fråga som varit allt annat än transparent hanterad vore det dessutom rimligt att vi alla får ta del av de ”nya uppgifter” som påstås ha lett till denna omsvängning.

Mot denna bakgrund ställs följande frågor:

1 - Vilka är de nya prognoser kring framtida platsbehov och kötider som styret hänvisar till och vilken ny information har tillkommit som motiverar att ni nu ändrat er i frågan?

2 - Delar socialnämndens ordförande nu oppositionens uppfattning om hur framtiden för Sörbygårdens boende bör se ut, det vill säga:

- ingen vakanshållning,
- öppet intag,
- genomförande av nödvändiga brandskyddsåtgärder utan att de boende ska behöva flytta,
- förlängning av hyresavtalet fram tills att Kalkonen är i drift och fram tills att tillräckligt med boendeplatser finns säkrade i Brålanda?

3 - Är du som socialnämndens ordförande nöjd med hur du har hanterat denna process och vilka lärdomar drar du kring hanteringen av detta ärende?

Denna interpellation är framtagen i samarbete mellan Robin Skenhede (M), Ida Hildingsson (V), Göran Svensson (MBP) och Cecilia Prins (L) men lämnas in och ställs av undertecknad;

Ida Hildingsson - 15 maj 2026

Signature reference: 2f986d4c-490f-4cba-9d22-e43714f24eee

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: IDA HILDINGSSON
Date: 2026-05-18 08:39:15
BankID refno: 019e39cf-2fb6-7d56-b30a-f057c5221507

Ida Hildingsson

Signature reference: 2f986d4c-490f-4cba-9d22-e43714f24eee

From: "Dan Nyberg" <dan.nyberg@vanersborg.se>
Sent: 2026-05-19 15:01:22
To: "Annalena Levin" <annalena.levin@vanersborg.se>; "Johan Högmark" <johan.hogmark@vanersborg.se>
Cc: "Joakim Sjöling" <joakim.sjoling@vanersborg.se>; "Anneli Guilotte" <anneli.guilotte@vanersborg.se>
Subject: Interpellationer

Hej

Med anledning av att de två interpellationer som riktats till mig inkommit så sent väljer jag att besvara dem på fullmäktiges sammanträde i juni 2026.

Dan Nyberg
Socialnämndens ordförande i Vänersborg
[redacted]
från Outlook för Android

Anser socialnämndens ordförande, Dan Nyberg (S) att det förekommer minutstyrning i hemtjänsten?

I den offentliga debatten, bland annat i **TTELA**, har begreppet *minutstyrning* använts för att beskriva organiseringen av hemtjänsten i Vänersborg. Både personal och **S-kvinnor** har uttryckt att de anser att minutstyrning förekommer inom hemtjänsten i Vänersborg. Även **Kommunal**, som företräder hemtjänstpersonalen, har uttryckt att de anser att minutstyrning förekommer inom hemtjänsten i Vänersborg.

Mot denna bakgrund vill jag fråga socialnämndens ordförande:

1. Hur definierar ordföranden begreppet *minutstyrning* inom äldreomsorgen?
2. Anser ordföranden att den nuvarande organiseringen av hemtjänsten i Vänersborg kan beskrivas som minutstyrd utifrån denna definition?
3. Delar ordföranden den bedömning som Kommunal och S-kvinnor har gjort, eller görs en annan analys från din sida?

Göran Svensson (MBP) - 18 maj 2026

Signature reference: 6ce994cf-ffae-45f2-a5e6-aa8c25b30ac3

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: SVEN-GÖRAN SVENSSON
Date: 2026-05-18 13:39:40
BankID refno: 019e3ae2-06c8-7785-b9c9-918b668e171f

Göran Svensson

Signature reference: 6ce994cf-ffae-45f2-a5e6-aa8c25b30ac3

From: "Mathias Olsson" <mathias.olsson@sd.se>
Sent: 2026-06-09 12:35:02
To: "Johan Högmark" <johan.hogmark@vanersborg.se>
Subject: Avsägelse, ledamot Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Hej Johan
Jag avsäger mig uppdraget som ledamot i Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

--

- Mathias Olsson, Gruppledare Sverigedemokraterna Vänersborg

From: "Mathias Olsson" <mathias.olsson@sd.se>
Sent: 2026-06-09 12:35:15
To: "Johan Högmark" <johan.hogmark@vanersborg.se>
Cc: "Torbjörn Moqvist" <torbjorn.moqvist@sd.se>; "Patrik Thorenius" <patrik.thorenius@sd.se>
Subject: Nominering, Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Du får inte ofta e-post från mathias.olsson@sd.se. Läs om varför det här är viktigt

Hej Johan

Jag nominerar Torbjörn Moqvist till ordinarie ledamot i Miljö- och hälsoskyddsnämnden, samt Patrik Thorenius till ersättare i samma nämnd.

--

- Mathias Olsson, Gruppledare Sverigedemokraterna Vänersborg

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I GÖTEBORG

Avd. 5

DOM
2026-05-19
Meddelad i Göteborg

Mål nr
15545-25

KLAGANDE
1. Henrik Harlitz, [redacted]

2. Stefan Kärvling, [redacted]

MOTPART
Vänersborgs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT
Kommunfullmäktige i Vänersborgs kommuns beslut 2025-12-17, dnr § 196

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725), förkortad KL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Kommunfullmäktige i Vänersborgs kommun (kommunen) har den 17 december 2025 beslutat att återremittera ett ärende om tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025 och fastställt följande motivering:

”Kommunfullmäktige återremitterar ärendet till kommunstyrelsen som snarast åläggs att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.”

YRKANDEN M.M.

Henrik Harlitz och Stefan Kärvling yrkar att förvaltningsrätten upphäver kommunfullmäktiges beslut att fastställa motivering för återremiss och anför följande. Vid sammanträdet beslutades om återremiss av ärendet enligt reglerna om minoritetsskydd i 5 kap. 50 § kommunallagen. Enligt paragrafens första stycke ska motiveringen till en återremiss bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. I det aktuella fallet tilläts ledamöter som röstade för att avgöra ärendet i sak, det vill säga de som röstade emot en återremiss, att delta i utformandet av eller omröstningen om motiveringen. Detta strider mot lagens syfte och ordalydelse.

Endast den minoritet som anser att beslutsunderlaget är bristfälligt har rätt att formulera vad som behöver kompletteras. I prop. 2016/17:171 framgår tydligt att motiveringen ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremissen. Att låta den majoritet som ville avgöra ärendet direkt diktera villkoren för återremissen innebär att minoritetsskyddet sätts ur spel. Genom att låta ledamöter som inte begärt återremiss påverka motiveringen har ordföranden handlat i strid med 5 kap. 50 § kommunallagen, vilket utgör ett formellt fel.

Beslutet har därmed inte tillkommit i laga ordning och ska därför upphävas. Det är ostridigt att det vid sammanträdet förelåg ett primärt yrkande om återremiss från en minoritet av ledamöterna, samt ett andrahandsyrkande om återremiss från den styrande majoriteten, att aktualiseras först om ärendet inte skulle avgöras i sak. Kommunen gör gällande att detta medför att återremissen ska betraktas som ett majoritetsbeslut. Slutsatsen saknar stöd i kommunallagen.

Minoritetens yrkande om återremiss aktualiserades inom ramen för minoritetsskyddet i 5 kap. 50 § kommunallagen. Av lagtexten framgår att motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Av förarbetena till bestämmelsen (prop. 2008/09:21) framgår att lagstiftaren avsett att se återremissyrkandet och dess motivering som sammanhängande och oskiljaktiga. I propositionen betonas att det är de ledamöter som begär återremiss som ska ange vilka brister i beslutsunderlaget som motiverar återremitteringen. Vidare framgår av förarbetena att regleringen införts i syfte att säkerställa minoritetens inflytande över återremissens innehåll och att förhindra att den styrande majoriteten ges möjlighet att påverka eller förändra motiveringen till en återremiss som begärts av en minoritet.

Att den styrande majoriteten i det aktuella fallet även framfört ett andrahandsyrkande om återremiss förändrar inte denna ordning. Ett sådant yrkande kan knappast ges företräde framför ett primärt minoritetsyrkande i frågan om vem som äger rätten att bestämma motiveringen. Avgörande måste vara vilket yrkande som faktiskt låg till grund för beslutet att återremittera ärendet. Genom att tillåta ledamöter som i första hand yrkat och i omröstningen röstat på att ärendet skulle avgöras i sak under sammanträdet – och vars återremissyrkande endast framförts i andra hand – att delta i och avgöra frågan om motiveringen, har kommunfullmäktige enligt klagandens mening i praktiken tillåtit den styrande majoriteten att påverka innehållet i en återremiss som aktualiserats genom minoritetsskyddet. Detta torde strida mot den ordning som följer av 5 kap. 50 § kommunallagen och dess förarbeten.

Kommunens hänvisning till bestämmelsen om att ordföranden vid flera motiveringar får pröva vilken som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna kan inte ges den innebörd kommunen gör gällande. Denna ordning tar sikte på situationer där flera motiveringar framförs av de ledamöter som begärt återremiss, och ger inte stöd för att ledamöter som motsatt sig återremiss i första hand ska kunna delta i fastställandet av motiveringen.

Kommunens resonemang förutsätter att ett beslut om återremiss som uppkommit genom minoritetsskyddet därefter kan klassificeras om till ett majoritetsbeslut genom en efterföljande votering om motivering eller mellan olika återremissyrkanden. Något stöd för en sådan ordning finns inte i kommunallagen. En sådan tolkning skulle dessutom innebära att majoriteten genom ett andrahandsyrkande om återremiss alltid skulle kunna ta över kontrollen över återremissens innehåll, vilket skulle göra minoritetsskyddet verkningslöst.

Sammanfattningsvis har kommunfullmäktige, genom att tillåta ledamöter som endast i andra hand begärt återremiss att delta i beslutet om motiveringen, handlat i strid med 5 kap. 50 § kommunallagen. Beslutet har därmed inte tillkommit i laga ordning och ska upphävas enligt 13 kap. 8 § kommunallagen

Kommunen anser att överklagandet ska avslås och anför följande. När fullmäktige tog ställning till om ärendet skulle återremitteras i den första omröstningen tog man endast ställning till det, inte till vilket återremissyrkande som skulle bifallas. Detta var frågan för den andra omröstningen eftersom det förelåg ett andrahandsyrkande om återremiss. Majoriteten biföll i den andra omröstningen majoritetens återremissyrkande som var ställt mot minoritetens återremissyrkande. Då det förelåg majoritetsstöd för en motivering ska återremissen anses fattad genom majoritetsbeslut eftersom yrkandet om återremiss inte kan anses som något åtskilt från dess motivering. Detta framgår i beslutet där det anges att återremissen beslutats genom ett majoritetsbeslut. Möjligheten till minoritetsåterremiss kvarstår när ärendet återkommer till fullmäktige.

Den tolkning som anförts i överklagandet, att beslutanderätten för ledamöter skulle upphöra beroende på hur de röstat tidigare, saknar stöd i förarbeten och lag. Tvärtom anges i 5 kap 50 § tredje stycket kommunallagen att ordföranden vid flera motiveringar får pröva vilken motivering som biträds av en tredjedel av det *närvarande* ledamöterna. Beslutet bör därför inte upphävas på den anförda grunden.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser

Ett överklagat beslut ska upphävas, om
1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning (13 kap. 8 § första stycket KL).

Ett ärende ska återremitteras, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Enkel majoritet krävs dock om ärendet tidigare bordlagts eller återremitterats på begäran av en minoritet. Motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Vid flera motiveringar får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna (5 kap. 50 § 1 och 3 stycket KL).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrättens prövning i detta mål är begränsad till en prövning av om det överklagade beslutet är olagligt eller inte har kommit till på lagligt sätt enligt 13 kap. 8 § första stycket KL. Förvaltningsrätten får alltså inte pröva det

överklagade beslutets lämplighet och inte heller sätta annat beslut i dess ställe. Omständigheter som inte hänför sig till någon av de fyra prövningsgrunderna i 13 kap. 8 § första stycket KL kan inte beaktas vid förvaltningsrättens prövning.

Av det överklagade beslutet framgår att det vid sammanträdet funnits tre yrkanden som kommunfullmäktige skulle ta ställning till. Den politiska majoriteten yrkade i första hand bifall i sak till det aktuella förslaget och i andra hand om återremiss förenat med en motivering. Den politiska minoriteten yrkade på återremiss av ärendet och angav en egen motivering för det. Av beslutsgången framgår att ordföranden frågat fullmäktige om ärendet skulle avgöras i sak eller återremitteras och fann efter omröstning att ärendet skulle återremitteras i enlighet med 5 kap. 50 § KL. Då det fanns två yrkanden om återremiss med olika motiveringar genomfördes en ytterligare omröstning och fullmäktige fann att majoritetens förslag på motivering skulle vara gällande för återremissen.

Kommunen har anfört att beslutet om återremiss varit ett majoritetsbeslut då det funnits majoritetsstöd för den beslutade motiveringen. Av utredningen framgår dock att majoriteten av ledamöterna röstade emot en återremiss. Beslutet att återremittera ärendet kan således inte anses som annat än ett minoritetsbeslut i enlighet med 5 kap. 50 § KL. Vad kommunen anfört i denna del medför inte någon annan bedömning.

Kommunen har vidare gjort gällande att då det funnits två yrkanden om återremiss har ordföranden kunnat pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna i enlighet med 5 kap. 50 § tredje stycket sista meningen KL.

Vad avser motivering till en återremiss framgår det i 5 kap. 50 § tredje stycket KL att det är ledamöterna som begärt återremiss som bestämmer motivering. I förarbetena anges att yrkandet om återremiss och motiveringen ska ses som en

helhet. Det krävs en tredjedels majoritet för varje återremissyrkande inklusive motivering, dvs. yrkandet och motiveringen kan inte bestämmas av färre ledamöter än en tredjedel. Om det finns flera motiveringar till en återremiss får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Om ingen av återremissyrkandena biträds av en tredjedel faller yrkandena (prop. 2008/09:21 s.86).

Enligt förvaltningsrätten blir 5 kap. 50 § tredje stycket sista meningen KL endast aktuell i de situationer det finns flera motiveringar framställda av ledamöter som begärt återremiss. I det aktuella fallet har majoriteten röstat emot att återremittera ärendet varför deras andrahandsyrkande om återremiss bör ha fallit. Detta då yrkandet om återremiss och dess motiveringen ska ses som en helhet och ingen i majoriteten har gett stöd för en återremiss.

Då majoriteten röstat emot att återremittera ärendet har de inte rätt att påverka vad som ska ingå i minoritetens motivering. Om majoritetens agerande hade varit tillåtet hade en majoritet kunnat lägga fram ett andrahandsyrkande om återremiss med egen motivering i alla beslut, för att på sätt kunna rubba minoritetsskyddet. Ett sådant agerande hade satt syftet med minoritetsskyddet ur spel. Majoriteten kan då besluta om urvattnade motiveringar eller motiveringar av en helt annan karaktär än vad minoriteten hade tänkt. Det skulle göra återremissen meningslös (jfr prop. 2008/09:21 s. 85–86).

Då kommunen har tillåtit majoriteten att bestämma motiveringen för en återremiss som aktualiserats genom minoritetsskyddet har de agerat i strid med 5 kap. 50 § KL. Beslutet har således inte tillkommit i laga ordning och ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Erik Ljungquist
Rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Elisabet Ericsson och Henriette de Maré deltagit.

Föredragande jurist i målet har varit Joel de Souza.

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?
Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

   Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

   Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Anvisningar för överklagande **FR-03 – Överklagandetid 3 v - PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2020-05

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Anvisningar för överklagande **FR-03 – Överklagandetid 3 v - PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2020-05

§ 16

Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

KS 2025/425

Beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen avseende motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden utifrån beslut om återremiss.

Kommunfullmäktige konstaterar att det saknas möjligheter att retroaktivt tillföra socialnämnden utökad budget för 2025 års verksamhet.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden begärde 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiserades ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen hade förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömde dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-12-03 (§ 228) att föreslå Kommunfullmäktige ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten föreslogs finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden gavs i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Vad gäller frågan om tilläggsanslag till socialnämnden så konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att det nu saknas förutsättningar att retroaktivt tillföra nämnden tilläggsanslag för 2025. Detta mot bakgrund av att räkenskapsåret för 2025 är avslutat utifrån beslutad bokslutstidsplan, vilken i sin tur tagits fram utifrån kommunallagens regler kring årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 (§196) att återremittera ärendet till kommunstyrelsen som snarast ålades att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har inhämtat socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden.

Beslutsunderlag

- Beslut KS 2026-01-28; Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

- Beslut KSAU 2026-01-12; Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025
- Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025
- Beslut KF 2025-12-17; Tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

Sändlista

Handläggare av ärende
Socialnämnden

§ 32

Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

KS 2025/425

Beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen avseende motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden utifrån beslut om återremiss.

Kommunfullmäktige konstaterar att det saknas möjligheter att retroaktivt tillföra socialnämnden utökad budget för 2025 års verksamhet.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden begärde 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiserades ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen hade förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömde dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-12-03 (§ 228) att föreslå Kommunfullmäktige ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten föreslogs finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden gavs i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Vad gäller frågan om tilläggsanslag till socialnämnden så konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att det nu saknas förutsättningar att retroaktivt tillföra nämnden tilläggsanslag för 2025. Detta mot bakgrund av att räkenskapsåret för 2025 är avslutat utifrån beslutad bokslutstidsplan, vilken i sin tur tagits fram utifrån kommunallagens regler kring årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 (§196) att återremittera ärendet till kommunstyrelsen som snarast ålades att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har inhämtat socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2026-01-12 § 25
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-09
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-17 § 196

§ 25

Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

KS 2025/425

Beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen avseende motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden utifrån beslut om återremiss.

Kommunfullmäktige konstaterar att det saknas möjligheter att retroaktivt tillföra socialnämnden utökad budget för 2025 års verksamhet.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden begärde 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiserades ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen hade förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömde dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-12-03 (§ 228) att föreslå Kommunfullmäktige ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten föreslogs finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden gavs i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Vad gäller frågan om tilläggsanslag till socialnämnden så konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att det nu saknas förutsättningar att retroaktivt tillföra nämnden tilläggsanslag för 2025. Detta mot bakgrund av att räkenskapsåret för 2025 är avslutat utifrån beslutad bokslutstidsplan, vilken i sin tur tagits fram utifrån kommunallagens regler kring årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 (§196) att återremittera ärendet till kommunstyrelsen som snarast ålades att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har inhämtat socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-09

- Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-17 § 196

Dnr: KS 2025/425

Sändlista är en sammanställning över vilka organ, funktioner, personer eller liknande som ska få beslutet när ärendet är färdigbehandlat

Mottagare
Kommunstyrelsen

Handläggare
Thomas Sannemalm
Thomas.sannemalm@vanersborg.se

Återremitterat ärende avseende tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen avseende motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden utifrån beslut om återremiss.

Kommunfullmäktige konstaterar att det saknas möjligheter att retroaktivt tillföra socialnämnden utökad budget för 2025 års verksamhet.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden begärde 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiserades ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen hade förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömde dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-12-03 (§ 228) att föreslå Kommunfullmäktige ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten föreslogs finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden gavs i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Vad gäller frågan om tilläggsanslag till socialnämnden så konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att det nu saknas förutsättningar att retroaktivt tillföra nämnden tilläggsanslag för 2025. Detta mot bakgrund av att räkenskapsåret för 2025 är avslutat utifrån beslutad bokslutstidsplan, vilken i sin tur tagits fram utifrån kommunallagens regler kring årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 (§196) att återremittera ärendet till kommunstyrelsen som snarast ålades att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har inhämtat socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Socialnämnden begärde 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiserades ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen hade förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömde dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-12-03 (§ 228) att föreslå Kommunfullmäktige ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten föreslogs finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden gavs i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Vad gäller frågan om tilläggsanslag till socialnämnden så konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att det nu saknas förutsättningar att retroaktivt tillföra nämnden tilläggsanslag för 2025. Detta mot bakgrund av att räkenskapsåret för 2025 är avslutat utifrån beslutad bokslutstidsplan, vilken i sin tur tagits fram utifrån kommunallagens regler kring årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 (§196) att återremittera ärendet till kommunstyrelsen som snarast ålades att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har från socialförvaltningen inhämtat förvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i socialnämnden., vilka redovisas enligt följande:

Åtgärd 1

Återhållsamhet råder inom förvaltningen utifrån det ekonomiska läget.

Motivet bakom åtgärden är att utifrån det ansträngda ekonomiska läge som förvaltning med nämnd befinner sig hålla igen på utbildningar, konferenser och inköp i syfte att genom olika kostnader som kan undvikas inte ytterligare belasta det ekonomiska utfallet. Nödvändiga utbildningar, planeringsdagar och inköp som behöver ske för att upprätthålla lagstadgad och patientsäker verksamhet får ske men sådant som kan avvaktas ska avvaktas.

Åtgärd 2

Anställningsrestriktioner råder där varje vakant tjänst tas ställning till om den ska återbesättas eller ej av överställd chef till rekryterande chef.

Motivet bakom åtgärden är likt ovanstående att utifrån det ekonomiskt ansträngda läget bedöma extra inför eventuell tillsättning av tjänst som blir vakant om den behöver

tillsättas eller kan avvaktas. De allra flesta tjänster inom förvaltningen behöver tillsättas för att bibehålla/upprätthålla en lagstadgad och patientsäker verksamhet, men de roller som chefer bedömer kan vakans hållas under en period vakanshålls, exempelvis chefstjänster och administrativa stödroller.

Åtgärd 3

Implementering av gemensamt schema- och bemanningsplaneringssystem och bemanningshandbok genom projekt likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering.

Motivet bakom projektet är fullföljande av socialnämndens uppdrag till förvaltningen att införskaffa och implementera ett gemensamt schema- och bemanningsplaneringssystem, i syfte att säkra hanteringen av medarbetarnas schema, övertalig tid som eventuellt uppstår samt för att fullt ut få en övergripande hantering av bemanningsfrågorna. Förvaltningen bedömer att implementeringen av systemet samt det gemensamma arbetssättet kommer leda till en ökad effektivitet och kommer kunna hantera eventuellt övertaliga resurser på ett annat sätt. Förvaltningen kommer också följa hur behovet av administrativa tjänster utvecklas i takt med AI-uppbyggt system. Implementeringen bedöms som en åtgärd kopplat budget och utvecklingen kopplat till detta kommer nogsamt följas av ledningen.

Åtgärd 4

Fortsatt och förstärkt arbete med budgetanpassningar inom ordinärt boende äldre för att nå ekonomisk effektivitet och närma oss liknande jämförbara kommuner.

Motivet bakom åtgärden är att förvaltningen ser och bedömer att förvaltningen kan arbeta med såväl den inre som den yttre effektiviteten för att minska våra kostnader inom ordinärt boende äldre och då menar förvaltningen hemtjänst, förebyggande och främjande verksamheter, biståndsenhet, kommunal primärvård samt dagverksamhet. Flertalet aktiviteter pågår för att nå effekt.

Åtgärd 5

Fortsatt implementering av välfärdsteknik enligt framtagen handlingsplan. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning där ordinärt boende ställer om planering av insatserna.

Motivet bakom åtgärden är dels att förvaltning och nämnd behöver göra en omställning i metoder och arbetssätt för att möte den ekonomiska utmaningen, dels för att möta utmaningen som den demografiska utvecklingen ger med en ökande andel äldre och en minskande andel i arbetsför ålder. Förvaltningen har redan implementerat utvecklat flertalet digitala lösningar samt välfärdstekniska metoder och fortsätter arbetet inom den handlingsplan som är framtagen. Förvaltningen arbetar också i förändringsledning inom organisationen då införandet av metoderna också kräver att förvaltningen ställer om genom att ändra arbetssätt och släppa det tidigare utförandet. Förvaltningen har samarbetat och samarbetar med SKR gällande nyttoeffektiviseringar och försörjningsstödstrategi kopplat till införande av välfärdsteknik samt har via dem också genomfört utbildning i förändringsledning för chefer.

Åtgärd 6

Aktiviteter pågår och förstärks ytterligare genom reviderad plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen.

Motivet bakom åtgärden är att förvaltningen har en hög sjukfrånvaro och arbetar för att minska såväl den korta som den långa frånvaron. Förvaltningen bedömer att om/när förvaltningen lyckas minska frånvaron kommer det ge ekonomiska vinster utifrån flera aspekter såsom ekonomiska, personella och kvalitativa.

Åtgärd 7

Aktiviteter pågår kopplat till resultatet i medarbetarenkäten i syfte att stärka HME inom förvaltningen.

Motivet bakom åtgärden ligger bedömning avseende att känsla av sammanhang, psykologisk trygghet inom arbetsgrupperna och ett högt hållbart medarbetarindex borgar för att arbetsgrupperna upplever större tillfredställelse och trygghet, vilket skapar positiva effekter genom god arbetsmiljö, förhoppningsvis lägre sjukfrånvaro, känsla av tillsammansarbete för huvuduppdraget och färre rekryteringar. Detta i sin tur bör leda till minskade kostnader.

Åtgärd 8

Utifrån det uppdrag som gavs gemensamt av ledning inom NU-sjukvården och socialförvaltning gällande samarbete och finansiering avseende avancerad vård behövs fortsatt dialog med Regionen gällande kostnad för den del som bedöms som specialiserad.

Motivet bakom åtgärden är att förvaltningen bedömer att all kostnad för avancerad vård som förvaltningen utför inte ska tillfalla kommunen utan är regionens ansvar.

Förvaltningen följer utvecklingen gällande förslag till nytt hälso- och sjukvårdsavtal samt underliggande överenskommelser och kommer inleda förnyade dialoger med NU-sjukvården mot bakgrund av hur parterna ställer sig till avtalet samt hur process kring liknande ärende faller ut i annan delregion.

Åtgärd 9

Förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar och då med särskilt fokus på barn och unga för att bromsa utvecklingen av placeringar.

Motivet bakom åtgärder är att förvaltningen ser stora behov av att fortsatt stärka det främjande och förebyggande arbetet inom förvaltningen för att styra om verksamheten från kostnadsdrivande efterverkande insatser till kvalificerade psykosociala insatser på ”hemmaplan” för samtliga målgrupper.

Förvaltningen gör allt vi kan för att klara omställningsarbetet med den budgetram vi har till vårt förfogande samt tilldelade riktade statsbidrag men är i grunden behov av tilldelning av medel för detta arbete för att fullt ut inom förvaltningen och tillsammans med andra förvaltningar stärka arbetet vilket beskrevs i MRP-arbetet kopplat till ”satsa-oss-ur förslaget”.

Förvaltningen kommer genom beslut av kommunstyrelsen få ekonomiskt stöd via åtgärdsplan BRÅ kopplat till stärkande insatser avseende det brottförebyggande arbetet barn och unga, vilket bedöms positivt kopplat till ovanstående.

Åtgärd 10

Åtgärder utifrån genomförd översyn av externa placeringar pågår gällande barn och unga, samt personer tillhörande LSS och socialpsykiatri på uppdrag av förvaltningschef.

Motivet bakom åtgärden är att förvaltningen har höga kostnader avseende externa placeringar, främst kopplat till barn och unga, utifrån den samhälleliga utveckling som skett/sker och som Vänersborg delar med flertalet andra kommuner i vårt land. Motivet är att försöka göra allt vi kan för att minska de tunga efterverkande insatserna som ex vis en extern institutionsplacering är till förmån för att kunna ge insatser som motsvarar behoven på hemmaplan. Omställningsarbetet kring detta tar tid men är nödvändigt utifrån flera aspekter, inte minst de ekonomiska.

Verksamhetschefer för individ- och familjeomsorgen, vård - stöd och utredning samt personligt stöd och omsorg samarbetar kring uppdraget tillsammans med respektive chefs enhetschefer, samt också i samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen och kunskapsförbundet väst gällande flertalet aktiviteter. Aktiviteterna är av långsiktig karaktär innan större ekonomiska resultat kommer kunna ses, och behöver så få vara utifrån den komplexitet som ligger bakom behovet av varje extern placering. Förvaltningen ser dock en ekonomisk effekt under innevarande år och en förstärkt sådan inför kommande år med den kunskap om placeringar som finns nu.

Ovanstående är helt beroende av vilka placeringar som eventuellt tillkommer inom respektive verksamhetsinriktning.

Kopplat till uppdraget sker också nära samverkan med barn- och utbildningsförvaltningen respektive kultur-och fritidsförvaltningen. Förvaltningen samarbetar också nära Kommunstyrelseförvaltningen kopplat till framtagandet av handlingsprogram barn och unga.

Åtgärd 11

Fortsatt undersöka implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS.

Motivet bakom åtgärden är att utreda om hur vi skulle kunna möjliggöra boendestöd för en målgrupp som förvaltningen inte tidigare gett denna form av insats till, då det inte ingår i LSS-lagstiftningen på samma sätt som inom socialtjänstlagstiftningen att möjliggöra denna form av insats. Utifrån omställning till nya socialtjänstlagen ser förvaltningen detta som en möjlighet i syfte att stödja målgruppen till att få behovet av insats på rätt nivå och utifrån varje persons möjligheter och förutsättningar. Att ge stöd i ordinärt boendet där det är möjligt i stället för att ge insats via särskild boendeform är också ekonomiskt effektivare.

Åtgärd 12

Intensifiera arbetet med att rekrytera och verkställa arbetsmarknadsanställningar för försörjningsstödstagare i syfte att möjliggöra tillgång till arbete, självförsörjning och därmed minska kostnader för försörjningsstöd.

Motivet bakom åtgärden i grund och botten att än mer stödja och möjliggöra för personer som står utanför arbetsmarknaden tillträde till densamma samt också för att möjliggöra kompetensförsörjning inom vård och omsorg utifrån svårigheter att bemanna framåt utifrån demografisk utveckling. Motivet och syftet är också att genom arbetsmetoderna försöka minska kostnaderna för försörjningsstöd över tid.

Åtgärd 13

Vakanshållning/tomställning av Sörbygårdens särskilda boende inom vård och omsorg under period som utredning pågår gällande hur organisering av äldreboendeplatser i Brålanda bör se ut, samt hur renovering/ombyggnation gällande standardhöjning av boendefastigheter kan möjliggöras.

Motivet bakom åtgärden är det ekonomiskt utmanande läge som förvaltning och nämnd har och fortsatt står inför, där kommunfullmäktige via sitt beslut i juni avseende MRP 2026-2028 indirekt uttryckte att nämnd med förvaltning skulle genomföra åtgärder för budgetbalans. Förvaltningens motiv till att föreslå åtgärden har två bakgrunder, det ena är att förvaltningen bedömer att det är en åtgärd som är realistisk att genomföra och som relativt snabbt ger ekonomisk effekt på helår samt att fastighetsägaren till lokalerna som förvaltningen hyr för utövande av det särskilda boendet har ett brandföreläggande byggt på myndighetsbeslut från Räddningstjänsten som kräver kostsamma åtgärder.

Socialförvaltningens bedömning inför 2026 utifrån ovan beskrivna åtgärder

Inför 2026 bedömer förvaltningen ett ekonomiskt underskott motsvarande 40 mnkr vilket gör att fortsatta åtgärder för budgetbalans krävs för att klara att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram. En åtgärd, i förslaget enligt punkt 13 (alternativt tre andra åtgärder som förvaltningen tog fram till nämnden under denna punkt efter återremiss) ger motsvarande en kostnadsbesparing på 14 mnkr och resterande 26 mnkr hämtas hem genom de redan beslutade pågående åtgärderna enligt punkterna 1-12. Bedömningen inför 2026 har förvaltningen informerat socialnämnden om muntligt vid sammanträden samt i ärende med ärendenummer SOC 2025/276". Detta har varit med både vid sammanträdet i oktober som i december.

Den 2025-12-18, § 133, *fattade socialnämnden beslut om åtgärdsplan. Beslutet samt tillhörande åtgärdsplan har översänts till kommunstyrelsen. Vidare tog socialnämnden vid samma sammanträde beslut att inte återuppta vakanshållning/tomställning av Sörbygårdens särskilda boende som ekonomisk åtgärd (§ 132).*

Beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med socialförvaltningen utifrån beslutad återremiss av Kommunfullmäktige.

Underlag

Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-17 § 196

Lena Tegenfeldt

Kommundirektör

Sändlista

Handläggare av ärende
Socialnämnden

§ 196

Tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025

KS 2025/425

Beslut

Kommunfullmäktige återremitterar ärendet till kommunstyrelsen som snarast åläggs att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.

Reservationer, protokollsanteckningar, jäv

Cecilia Prins (L), Daniel Peltola (L), Henrik Harlitz (M), Lena Eckerbom Wendel (M), Robin Danielsson (M), Ann-Helen Selander (M), Henrik Josten (M), Margareta Olsson (M), Tor Wendel (M), Kristina Edvinsson (M), Robin Skenhede (M), Stefan Kärvling (V), Gunilla Cederbom (V), Ida Hildingsson (V), Lutz Rininsland (V), Mathias Olsson (SD), Göran Nilsson (SD), Torbjörn Moqvist (SD), Kalle Lundgren (SD), Eva Boden-Johansson (MBP), Thomas Larsson (MBP) och Bengt Rydholm (MBP) reserverade sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden begär 2025-09-25 tilläggsanslag om 24,5 mnkr i budget 2025. I nämndens delårsrapport per augusti 2025 prognostiseras ett underskott om -24,5 mnkr i bokslut 2025. Prognosen har förbättrats med 19,4 mnkr jämfört med prognosen i delårsrapport per april 2025. Nämnden bedömer dock att hela det prognostiserade underskottet inte kan hämtas hem under innevarande år.

Mot bakgrund av socialnämndens prognostiserade underskott har kommunstyrelsens presidium genomfört överläggningar med socialnämndens presidium 2025-08-25 och 2025-10-27. Kommunfullmäktige beslutade i anslutning till behandling av delårsrapport per augusti (KF 2025 §160) att uppdra till socialnämnden att fastställa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budgetnivå och återrapportera denna till Kommunfullmäktige.

Efter dialog med kommunstyrelsens presidium föreslås att socialnämnden ges ett tillfälligt budgettillskott på 20 mnkr under 2025. Finansiering sker genom att det budgeterade resultatet för 2025 sänks från 31 mnkr till 11 mnkr. Mot bakgrund av KF:s beslut den 22 oktober föreslås även att socialnämnden ges i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2025-12-03, 228
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2025-11-17 § 161

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10
- Socialnämndens beslut 2025-09-25 § 85
- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-09-11
- Delårsrapport med helårsprognos augusti med helårsprognos 2025
- Reservation Bilaga 3 i socialnämndens protokoll 2025-09-25

Kommunfullmäktiges behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige var:

Kommunfullmäktige beslutar ge socialnämnden ett tillfälligt budgettillskott på 24,5 mnkr under 2025. Den utökade budgeten finansieras via kommunens budgeterade resultat som därmed minskar från 31 mnkr till 6,5 mnkr. Socialnämnden ges i uppdrag att till Kommunfullmäktiges möte den 18 februari 2026 redovisa en åtgärdsplan för att nå balans mot beslutad budget.

Benny Augustsson (S) yrkade i första hand att kommunfullmäktige skulle besluta i enlighet med följande förslag och att beslutet justeras omedelbart:

”Socialnämnden har inte visat förmåga att hantera det stora underskott man har för 2025. Socialnämnden har också med rösterna 7 mot 6 avvisat åtgärdsförslag som socialförvaltningen föreslagit i syfte att nå balans mot budget.

Kommunfullmäktige beslutar därför att tilldela Socialnämnden 8,7 Mkr i ett tillfälligt tilläggsanslag mot de begärda 24,5 Mkr. Kommunfullmäktige beslutar vidare att samtliga 13 åtgärdsförslag som socialförvaltningen föreslog socialnämnden den 30 oktober 2025 snarast ska verkställas.”

S, C, KD, MP

I andra hand yrkade Benny Augustsson (S) att ärendet återremitteras enligt följande lydelse:

”Kommunfullmäktige återremitterar ärendet till kommunstyrelsen som snarast åläggs att inhämta socialförvaltningens motiv till de föreslagna 13 punkterna i åtgärdsförlaget som behandlades den 30 oktober 2025 i Socialnämnden. Ärendet ska hanteras skyndsamt så att det kan behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 18 februari 2026.”

S, C, KD, MP

Ida Hildingsson (V) yrkade att ärendet återremitteras till kommunstyrelsen för att komplettera med fullständigt underlag kring de föreslagna punkterna i åtgärdsförslaget som hänvisades till.

Beslutsgång

Efter genomgång av framlagda yrkanden och godkännande av fullmäktige redovisade ordföranden att det fanns tre förslag till beslut, Ida Hildingssons (V) återremissyrkande, Benny Augustssons (S) yrkande i sak samt hans andrahandsyrkande om återremiss.

Ordföranden frågade fullmäktige om ärendet skulle avgöras idag eller återremitteras och fann att kommunfullmäktige beslutat att ärendet skulle avgöras idag.

Omröstning begärdes.

Ordföranden föreslog följande omröstningsordning, som godkändes av kommunfullmäktige. Den som stödjer att ärendet avgörs idag röstar ja, och den som stödjer att ärendet återremitteras röstar nej.

Med 23 ja-röster och 22 nej-röster hade fullmäktige beslutat att ärendet skulle återremitteras. Omröstningen redovisas i bilaga 15.

Ordföranden föreslog därefter följande omröstningsordning, som godkändes av kommunfullmäktige. Den som stödjer Ida Hildingssons (V) motivering röstar ja och den som stödjer Benny Augustsson (S) motivering röstar nej.

Omröstningsresultat

Med 22 ja-röster och 23 nej-röster hade fullmäktige genom majoritetsbeslut återremitterat ärendet i enlighet med Benny Augustssons (S) återremissyrkande. Omröstningen redovisas i bilaga 16.

Sändlista

Kommunstyrelsen

§ 136

Kommunens delårsrapport april 2026

KS 2026/60

Beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen i delårsrapport per april 2026.

Kommunfullmäktige ger socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och valnämnden i uppdrag att vidta åtgärder för att nå budgetbalans, samt att återredovisa effekter av vidtagna åtgärder till Kommunstyrelsen i samband med delårsrapport augusti 2026.

Kommunfullmäktige uppmanar övriga nämnder till en restriktiv hållning till alla kostnader och i synnerhet till konferens, utbildningsinsatser och konsultanvändning som inte är helt nödvändiga. Ytterligare åtgärder är vakansprövning av tjänster där så är lämpligt.

Sammanfattning av ärendet

Ekonomiavdelningen har sammanställt delårsrapport till och med april 2026

Kommunens beslutade Mål- och resursplan för 2026 innebar ett budgeterat resultat på10 mnkr. Det prognostiserade resultatet uppgår till 2 mnkr vilket är 8 mnkr i budgetunderskott. Nämnderna prognostiserar ett sammanlagt underskott på 31 mnkr medan finansförvaltningen prognostiserar 23 mnkr i budgetöverskott i första hand beroende på lägre pensionskostnader, lönerevision samt räntekostnader jämfört med budget. Dock är skatter- och statsbidragen lägre än budgeterat vilket bidrar till den låga resultatprognosen. Kommunens delårsresultat per april uppgår till 39 mnkr.

Enligt fullmäktiges beslut uppgår investeringsbudgeten till totalt 735 mnkr för 2026. Nämnderna prognostiserar att investera för totalt 518 mnkr för 2026, vilket är 82 mnkr högre än under 2025.

Den övergripande målavstämningen av god ekonomisk hushållning är en sammanfattning av hur inriktningsmålen infrias och hur kommunen närmar sig visionen, samt om kommunen uppnått sina finansiella mål.

Uppföljningen av inriktningsmålen begränsas i april till att omfatta målvärden och riktade uppdrag från kommunfullmäktige. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår, sker i augusti och i årsredovisningen.

Flera mål uppvisar en positiv utveckling eller en stabil nivå i förhållande till utgångsläget. Samtidigt saknas i flera fall uppdaterad statistik för innevarande år. Sammantaget innebär detta att måluppfyllelsen fortsatt är osäker och att det finns behov av fortsatt analys och prioritering.

För inriktningsmålet *”Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv”* indikerar tidigare bedömningar att få eller inget av indikatorernas

målvärden förväntas uppfyllas. Sammantaget finns därmed en risk att inriktningsmålet inte nås vid helår 2026.

Mot denna bakgrund bedöms en fördjupad, samlad analys av nämndernas insatser och dess effekter behövas. Inom ramen för kommunstyrelsens samordningsuppdrag kommer en sådan analys tas fram i syfte att skapa ett mer träffsäkert underlag för fortsatt styrning och prioritering samt identifiera åtgärder som kan stärka måluppfyllelsen.

För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd ska mer än hälften av de finansiella målen, samt minst hälften av inriktningsmålen uppnås. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår sker i delårsrapport per augusti och i årsredovisningen.

Med nuvarande prognoser uppnås endast ett av fyra finansiella mål. Utifrån den sammanvägda bedömningen uppnås därmed inte god ekonomisk hushållning enligt prognosen.

Beslutsunderlag

- Delårsrapport april 2026
- Delårsrapport april 2026

2026-05-26

Dnr: KS 2026/60

Handläggare
Kerstin Rosendahl
kerstin.rosendahl@vanersborg.se
0521-72 24 46

Mottagare
Kommunstyrelsen

Delårsrapport april 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen i delårsrapport per april 2026.

Kommunfullmäktige ger socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och valnämnden i uppdrag att vidta åtgärder för att nå budgetbalans, samt att återredovisa effekter av vidtagna åtgärder till Kommunstyrelsen i samband med delårsrapport augusti 2026.

Kommunfullmäktige uppmanar övriga nämnder till en restriktiv hållning till alla kostnader och i synnerhet till konferens, utbildningsinsatser och konsultanvändning som inte är helt nödvändiga. Ytterligare åtgärder är vakansprövning av tjänster där så är lämpligt.

Sammanfattning av ärendet

Ekonomiavdelningen har sammanställt delårsrapport till och med april 2026

Kommunens beslutade Mål- och resursplan för 2026 innebar ett budgeterat resultat på10 mnkr. Det prognostiserade resultatet uppgår till 2 mnkr vilket är 8 mnkr i budgetunderskott. Nämnderna prognostiserar ett sammanlagt underskott på 31 mnkr medan finansförvaltningen prognostiserar 23 mnkr i budgetöverskott i första hand beroende på lägre pensionskostnader, lönerevision samt räntekostnader jämfört med budget. Dock är skatter- och statsbidragen lägre än budgeterat vilket bidrar till den låga resultatprognosen. Kommunens delårsresultat per april uppgår till 39 mnkr.

Enligt fullmäktiges beslut uppgår investeringsbudgeten till totalt 735 mnkr för 2026. Nämnderna prognostiserar att investera för totalt 518 mnkr för 2026, vilket är 82 mnkr högre än under 2025.

Den övergripande målavstämningen av god ekonomisk hushållning är en sammanfattning av hur inriktningsmålen infrias och hur kommunen närmar sig visionen, samt om kommunen uppnått sina finansiella mål.

Uppföljningen av inriktningsmålen begränsas i april till att omfatta målvärden och riktade uppdrag från kommunfullmäktige. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår, sker i augusti och i årsredovisningen.

Flera mål uppvisar en positiv utveckling eller en stabil nivå i förhållande till utgångsläget. Samtidigt saknas i flera fall uppdaterad statistik för innevarande år. Sammantaget innebär detta att måluppfyllelsen fortsatt är osäker och att det finns behov av fortsatt analys och prioritering.

För inriktningsmålet *”Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv”* indikerar tidigare bedömningar att få eller inget av indikatorernas målvärden förväntas uppfyllas. Sammantaget finns därmed en risk att inriktningsmålet inte nås vid helår 2026.

Mot denna bakgrund bedöms en fördjupad, samlad analys av nämndernas insatser och dess effekter behövas. Inom ramen för kommunstyrelsens samordningsuppdrag kommer en sådan analys tas fram i syfte att skapa ett mer träffsäkert underlag för fortsatt styrning och prioritering samt identifiera åtgärder som kan stärka måluppfyllelsen.

För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd ska mer än hälften av de finansiella målen, samt minst hälften av inriktningsmålen uppnås. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår sker i delårsrapport per augusti och i årsredovisningen.

Med nuvarande prognoser uppnås endast ett av fyra finansiella mål. Utifrån den sammanvägda bedömningen uppnås därmed inte god ekonomisk hushållning enligt prognosen.

Anna Holmqvist

Ekonomichef

Bilagor

Delårsrapport april 2026

Sändlista

Handläggare av ärendet

Ekonomiavdelningen, Revisorerna, Samtliga nämnder

Delårsrapport april 2026

Vänersborgs kommun

Innehållsförteckning

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 1

Finansiella rapporter 15

Drifts-och investeringsredovisning 22

Nämndernas rapporter 25

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I god ekonomisk hushållning ingår uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål, måluppfyllelse och finansiell analys.

Vänersborgs kommun - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet

Kommunens vision fastställdes av kommunfullmäktige i december 2013. Visionen omfattar alla kommuninvånare och beskriver en framtida idealbild och en gemensam färdriktning. Visionen är ledstjärnan för all kommunal verksamhet.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

För att konkretisera visionen tar kommunfullmäktige fram inriktningsmål för vad som ska uppnås. De nuvarande inriktningsmålen är antagna för perioden 2026-2028. Under året görs delårsrapporter april och augusti och årsredovisning.

Uppföljningen av inriktningsmålen begränsas i april till att omfatta målvärden och riktade uppdrag från kommunfullmäktige. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår, sker i augusti och i årsredovisningen.

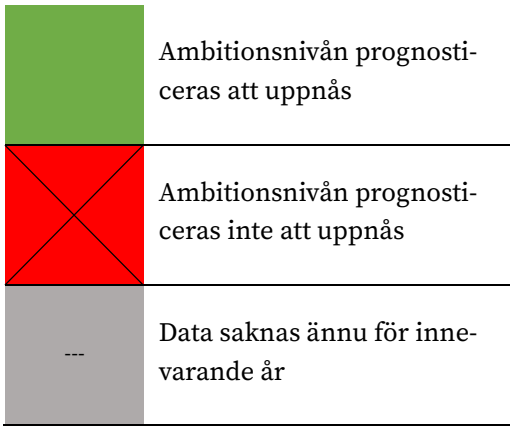
Nedan redovisas status för de av kommunfullmäktige beslutade målvärden som gäller för respektive inriktningsmål samt status för de riktade uppdragen till nämnderna.

Uppföljning av målvärden

Uppföljningen av målvärden sker genom avstämning mot utgångsläget (angivet i MRP) och pilar används för att markera förbättring, oförändrat läge eller försämring Den senaste tillgängliga statistiken i Kolada används för denna bedömning.

I det fall ambitionsnivån för 2026 uppnås markeras detta med en grön ruta och i det fall ambitionsnivån inte uppnås markeras detta med en röd ruta. Om data ännu saknas för innevarande år markeras rutan grå.

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge inför 2026	Uppföljning april 2026	Ambitions-nivå 2026	Utveckling	Uppnås 2026
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel	32,6 (2024)	32,6 (2024)	31,0	⇨	---
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel	69,8 (2024)	69,8 (2024)	71,0	⇨	---
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av befolkningen	1,3 (2023)	1,3 (2024)	1,2	⇨	---

Kommentar till målvärden
Samtliga mått kommer att uppdateras innan året är slut och kommentaren bygger på den senaste tillgängliga statistiken.

Tilliten i samhället har i statistiken legat på en stabil nivå fram till 2018. Vid mätningen 2020 hade tilliten minskat kraftigt. Det skedde en förbättring mellan 2022 och 2024, men andelen med avsaknad av tillit är fortfarande högre i Vänersborg än i riket. Trenden är positiv men mot bakgrund av utvecklingen över en längre tidsperiod bedöms ambitionsnivån inte uppnås vid årets slut.

Det uppskattade självuppskattade hälsotillståndet har också en positiv trend, men sett till den senaste tillgängliga statistiken prognosticeras ambitionsnivån inte att uppnås under året. Uppgifter från Folkhälsomyndigheten visar på stora skillnader mellan könen. Orsaker till detta, enligt myndigheten, är att kvinnor i högre grad upplever psykisk ohälsa, är dubbelarbetade och tendrar rapportera/söka vård för ohälsa. Män tenderar att underskatta sina hälsoproblem.

Andelen biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd är oförändrat sedan utgångsläget och uppgår i den senaste tillgängliga statistiken till 1,32 % av befolkningen.

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Mått	Utgångsläge inför 2026	Uppföljning april 2026	Ambitions-nivå 2026	Utveckling	Uppnås 2026
Ungdomar etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning	83,1 (2022)	88,1 (2023)	84,7 (rikssnitt 2021)	↑	---
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel	85,5 (2024)	83,6 (2025)	86,0	↓	---
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel	69,2 (2024)	74,2 (2025)	71,0	↑	---

Kommentar till målvärden
Samtliga mått kommer att uppdateras innan året är slut och kommentaren bygger på den senaste tillgängliga statistiken.

Trenden för andelen ungdomar som varit etablerade på arbetsmarknaden efter slutförd gymnasieutbildning har varit mycket positiv under åren 2020–2023. 2020 var 75,7% av ungdomarna etablerade på arbetsmarknaden eller i studier 2 år efter examen, vilket kan jämföras med 2023 då motsvarande utfall var 88,1%.

Andelen elever i årskurs 9 som var behöriga till yrkesprogram med hemkommun Vänersborg uppgick under föregående läsår till 83,6%. Resultaten för de kommunala skolorna visade dock en positiv trend för den elevkull som lämnade årskurs 9 i juni 2025, behörigheten ökade med cirka 19 procentenheter från årkurs 6 till årkurs 9.

Skillnaden mellan flickor och pojkar var liten, samtidigt som elevgruppen med annat modersmål inte i lika hög utsträckning var behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet.

Andelen gymnasieelever med examen har haft en positiv trend sedan 2021. Utfallet för 2025 var klart bättre än fjolåret, och prognosen är att ambitionsnivån för 2026 kommer att uppnås.

.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge inför 2026	Uppföljning april 2026	Ambitionsnivå 2026	Utveckling	Uppnås 2026
Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	12 av 20 indikatorer uppnådda enligt årets målvärde (2022)	9 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets målvärde (2025)	Minst hälften av indikatorerna ska uppvisa en förbättring jämfört med utgångsläget	↓	
Antal genomförda eller påbörjade klimatlöften för kommunen	22 av 24 klimatlöften påbörjade eller uppfyllda	24 av 24 klimatlöften är påbörjade eller uppfyllda	Samtliga antagna klimatlöften är påbörjade eller uppfyllda	↑	

Kommentar till målvärden

Årets uppföljning är genomförd och båda målvärdena uppnås för året. Utvecklingen är dock negativ vad gäller andelen mätbara indikatorer som uppnås enligt årets målvärde.

2 av 20 indikatorer i strategin har inte bedömts mätbara, varför det totala antalet korrigerats från 20 till 18. I den senaste uppföljningen av strategin för ett fossilfritt Vänersborg 2030 är det en lägre andel av indikatorerna som uppnås enligt årets ambitionsnivå. Detta i jämförelse med andelen vid utgångsläget (2022). Ambitionsnivån om att minst hälften av indikatorerna ska uppvisa en förbättring jämfört med utgångsläget uppnås dock. Förändringar som skedde 2025 var att kommunens resande med flyg minskade med 20%, men samtidigt så ökade resandet med bil. Stängningen av Dalbobron har haft betydelse för detta, då denna medförde ett ökat resande, till exempel för hemtjänsten. Likaså skedde en försämring gällande drivmedelsanvändningen. Detta beror på att det blivit svårare att tanka biogas, i kombination med ett begränsat inköpt av elbilar.

Av klimatlöftena är 13 helt genomförda, fem är till mer än hälften genomförda och resterande sex är påbörjade. Detta gör att ambitionsnivån uppnås.

För en fördjupad uppföljning av mätbara indikatorer inom strategin för fossilfritt Vänersborg 2030 och genomförande av klimatlöften för kommunen hänvisas till Miljöredovisning för 2025.

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge inför 2026	Uppföljning april 2026	Ambitions-nivå 2026	Utveckling	Uppnås 2026 (Prognos)
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (2026)	75	↑	
Svenskt näringsliv: Företagsklimatet - sammanfattande omdöme	3,36 (2024)	3,43 (2025)	3,60	↑	---
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn	86 (2024)	88 (2025)	89	↑	---
Nöjdhet med skola (åk 8), %	63 (2024)	67 (2025)	64	↑	---

Kommentar till målvärden
Samtliga målvärden uppvisar positiv trend mot utgångsläget. Tre av fyra mått kommer att uppdateras under året.

2026 års resultat från SKR:s insiktsmätning (mätår 2025) har presenterats och visar på ett samlat nöjd-kund-index för Vänersborg om 79. Resultatet innebär en klar förbättring från utgångsläget och är kommunens högsta resultat någonsin efter revideringen av mätområden. I rankingen för kommuner av samma storlek (fler än 40 000 invånare) placerar sig Vänersborg på plats 6. Årets mätning från svenskt näringsliv presenteras först senare i år. Utvecklingen från utgångsläget till den senaste mätningen är positiv. Stängningen av Dalbobron pågick under delar av mätperioden. Perioden var problematisk för flera företagare i centrala Vänersborg, samtidigt som stängningen gynnade andra delar av näringslivet. Flertalet insatser gjordes på uppdrag av kommunstyrelsen för att attrahera människor till centrum med anledning av den minskade tillgängligheten som stängningen av bron innebar. Det är svårbedömt hur detta påverkar resultatet av svenskt näringslivs mätning.

Brukarbedömningen inom hemtjänst har också uppvisat en positiv trend sedan 2023, men årets resultat av brukarenkäten presenteras först till hösten.

67,1% av eleverna i årskurs 8 svarade i fjolårets mätning svarat "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan hur nöjd man är med sin skola. Denna andel är högre än årets ambitionsnivå på 64% och högre än riket som ligger på 58 %. Pojkarna visar generellt sett en högre nöjdhet med skolan jämfört med flickorna.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge inför 2026	Uppföljning april 2026	Ambitions-nivå 2026	Utveckling	Uppnås 2026 (Prognos)
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2024)	80 (2025)	81	→	---
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen (%)	9,2 (2024)	8,8 % (2025)	8,7	↑	---

Kommentar till målvärden
Samtliga målvärden kommer att uppdateras under året.

Hållbart medarbetarengagemang höll sig kvar på samma nivåer i den senaste mätningen, då kommunen för första gången sedan 2015 hamnade över riksgenomsnittet. Årets resultat väntas i den årliga medarbetarenkäten som genomförs under hösten.

Sjukfrånvaron har under årets inledande månader (januari-mars) minskat jämfört med samma period föregående år, från 10,4% till 9,8%.

Hittills under året har Vänersborgs kommun haft ett tydligt och prioriterat fokus på att sänka sjukfrånvaron inom samtliga förvaltningar. Arbetet har skett både genom riktade insatser utifrån behov inom förvaltningarna och genom kommungemensamma satsningar.

Personalavdelningen har genomfört projektet *Från antagande till fakta*, där en kartläggning har genomförts. Vidare har ett beslutsstöd införts som stöd för chefer i arbetet med att följa upp och arbeta med sin sjukfrånvaro. Sammantaget bidrar detta till att stärka ett mer främjande och förebyggande arbetssätt. Effekter på sjukfrånvaron bedöms uppstå över tid, då arbetet är långsiktigt.

Resultaten visar att insatserna har bidragit till ökad medvetenhet, förbättrad arbetsmiljökompetens och i vissa fall konkret minskad sjukfrånvaro.

Riktade uppdrag från kommunfullmäktige

Nedan redovisas status för de riktade uppdragen från kommunfullmäktige.

Genomföra Handlingsprogrammet för förebyggande arbete för barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp

Handlingsprogrammet genomförs genom en handlingsplan för förebyggande och främjande arbete barn och unga samt deras vårdnadshavare 2026–2028, där kommunstyrelsen är samordnande och ansvarar för uppföljning. Flertalet av de 31 aktiviteterna är uppstartade och uppdraget förväntas genomföras enligt plan.

Bättre nyttjande av lokaler och anläggningar

Kommunstyrelseförvaltningen samordnar arbetet. Nuläge samt uppföljning av andel samnyttjade lokaler har rapporterats i lokalförsörjningsunderlaget för åren 2027–2036. Arbetet har bland annat resulterat i en förtätning av lokalerna i kommunhuset och att externa lokaler kunnat sägas upp. Uppdraget följer tidplanen och avslutas under 2026.

Genomförs kompetensutvecklingsprogram

Programmet utgår från kommunens styr- och ledningsmodell med särskilt fokus på de kulturbärande delarna. Programmet fokuserar på verktyg och metoder för att stärka individ, grupp och organisation i uppdraget för bättre och effektivare leverans till våra medborgare. Uppdraget fortlöper enligt plan och alla medarbetare ska ta del av programmet.

Digitalisering först

Digitalisering först är en gemensam kraftansamling för kommunen där kommunstyrelsen samordnar det gemensamma arbetet genom IT- och digitaliseringsrådet. Resultat syns löpande i olika e-tjänster, AI-stöd i verktyg och gemensamma förändringar. Uppdraget löper över flera år och genomförs enligt plan.

Genomföra Landsbygdsprogram

Landsbygdsprogrammet färdigställs under första halvåret och därefter påbörjas implementeringen. Att programmet inte färdigställdes under 2025 beror på bristande personella resurser.

Sysselsättningsåtgärd med fokus på målgruppen personer med funktionsnedsättning

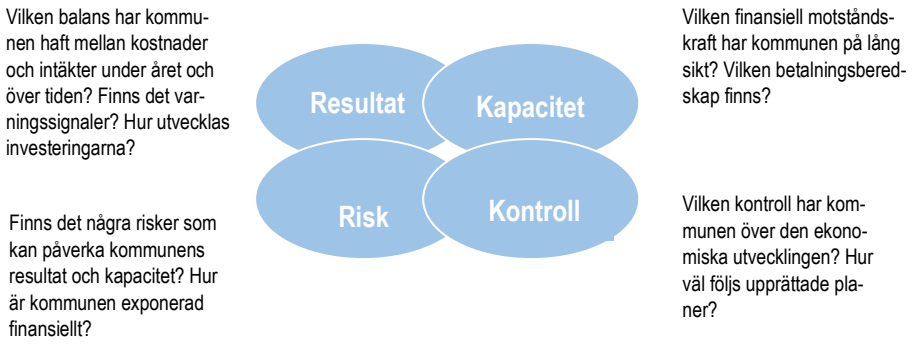
Personella resurser är avsatta från både kommunstyrelseförvaltningen och socialförvaltningen. Uppstart med omvärldsspaning har skett under inledningen av året och uppdraget förväntas genomföras enligt plan.

Utreda fler etableringar av sociala företag och arbetsintegrerade sociala företag

En utredningsgrupp är tillsatt och arbetet har startat genom kartläggning och informationsinhämtning. Uppdraget följer tidplanen och förväntas slutföras under 2026.

Finansiell analys

Den finansiella analysen utgår från följande fyra aspekter som är viktiga att beakta.

Avsikten med analysen är att identifiera eventuella finansiella problem och att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning

Kommunens delårsresultat är lägre än samma period föregående år

Periodens resultat är positivt och redovisas till 39 mnkr. Resultatet är 32 mnkr lägre än vid motsvarande period föregående år då resultatet var 71 mnkr. I jämförelse med motsvarande period 2025 är verksamhetens nettokostnader 51 mnkr högre, skatteintäkter och generella statsbidrag är 18 mnkr högre och finansnettot är 3 mnkr lägre.

Verksamheternas intäkter uppgick till 214 mnkr för perioden vilket är en ökning med 5 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen förklaras av periodens reavinst. Engångskostnader som belastar resultatet är för färjan Linea (Dalbobrons stängning) 6 mnkr samt inlösen av borgensåtagande gentemot Folkets husföreningen 8 mnkr. Köp av tjänster uppgick till 349 mnkr, en ökning med 20 mnkr, där köp av huvudverksamhet stod för 5 mnkr av ökningen. Bidragen var oförändrade. Materialkostnaderna ökade med 6 mnkr och avskrivningskostnaderna ökade med 7 mnkr exklusive avskrivningarna för finansiell leasing. Sammantaget ökade nettokostnaderna med 51 mnkr. Personal- och kapitalkostnadsbudget är periodiserad där så är lämpligt.

Enligt kommunens finansiella mål ska årets resultat uppgå till minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd.

Prognostiserat resultat uppgår till 2 mnkr vilket är 8 mnkr lägre än budgeterat resultat. Resultatet är 70 mnkr lägre än 2025 års bokslutsresultat. Prognosen för kommunen utgår från nämndernas prognoser med tillägg för finansförvaltningens poster. För att nå målet om två procent måste resultatet uppgå till 65 mnkr med nuvarande skatteprognos. Med nuvarande resultatprognos uppfylls inte årets finansiella resultatmål.

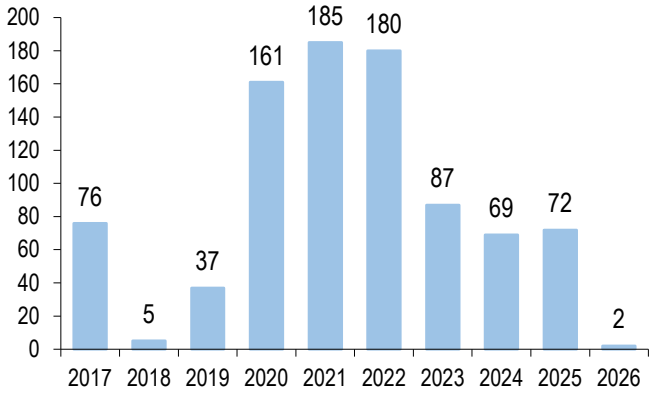
Årets resultat de tre senaste åren (inklusive årets prognos) har uppgått till 47 mnkr, vilket gör att årets prognostiserade resultat är lågt. Årets resultat uttryckt som andel av skatter och generella statsbidrag har i snitt uppgått till 2,0 procent. Resultatmåttet är det finansiella mål som uppnåtts men visar en nedåtgående trend och uppnås inte med nuvarande prognos.

Kommunens resultatmål uppnås inte

Finansiellt mål för kommunen

Årets resultat bör uppgå till minst 2 % av skatter och generella statsbidrag.

Årets resultat 2017-2026

I 2025 års bokslut hade nämnderna ett totalt budgetöverskott på 23 mnkr. För 2026 prognostiserar nämnderna ett budgetunderskott på totalt 31 mnkr. Det är socialnämnden som prognostiserar underskott med 36 mnkr. Även samhällsbyggnadsnämnden prognostiserar underskott med 9 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden prognostiserar en budget i balans. Byggnadsnämnden, Kultur och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen prognostiserar budgetöverskott. De mindre nämnderna prognostiserar överskott eller en budget i balans förutom valnämnden som prognostiserar underskott med 0,4 mnkr.

Finansförvaltningens verksamhetskostnader innefattande arbetsgivaravgifter, pensioner och intern finansiering prognostiserar ett budgetöverskott på 43 mnkr. Det är främst pensionerna som ger överskott men även lönerevisionen samt internräntan ger överskott.

Skatteintäkterna och de generella statsbidragen prognostiseras ge ett budgetunderskott på 23 mnkr.

Finansnettot prognostiseras ge ett budgetöverskott med 2 mnkr. Det är främst räntorna på pensionerna som ger överskott.

Skatte- och nettokostnadsutveckling

En förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än de intäkter kommunen får genom skatter och generella statsbidrag.

Procent	2026	2025	2024
Skatte- och statsbidragsutveckling	3,1	2,1	4,6
Nettokostnadsutveckling	5,4	2,5	4,8

Enligt prognosen för 2026 kommer nettokostnaderna att uppgå till 3 228 mnkr, vilket innebär en ökning med 5,4 procent jämfört med 2025. Skatteintäkterna och de generella statsbidragen kommer enligt prognosen att uppgå till 3 264 mnkr, vilket är en ökning mellan åren med 3,1 procent. Med nuvarande prognoser blir nettokostnadsutvecklingen betydligt högre än skatte- och statsbidragsutvecklingen. Även för de två senaste åren har nettokostnadsutvecklingen varit högre än skatte- och statsbidragsutvecklingen. Förändrad redovisningsprincip påverkar utfallet för 2024 års siffror men utvecklingen var densamma.

Investeringar i VA och fastigheter

Investeringarna t.o.m. april uppgick till 85 mnkr, vilket är 22 mnkr lägre än vid samma tidpunkt föregående år. Enligt fullmäktiges beslut uppgår investeringsbudgeten till totalt 735 mnkr för 2026. Nämnderna prognostiserar att investera för totalt 518 mnkr för 2026, vilket är 82 mnkr högre än under 2025.

Investeringar, mnkr	Budget	Utfall apr	Prognos 2026	Budget diff
Gator/vägar	79,9	9,2	62,0	17,9
Fastigheter	267,8	23,7	218,6	49,2
VA och renhållning	223,7	34,3	174,6	49,1
Exploatering	125,5	11,6	29,5	96,0
Inventarier	38,1	6,3	32,9	5,2
Summa kommunen	**735,0**	**85,1**	**517,6**	**217,4**

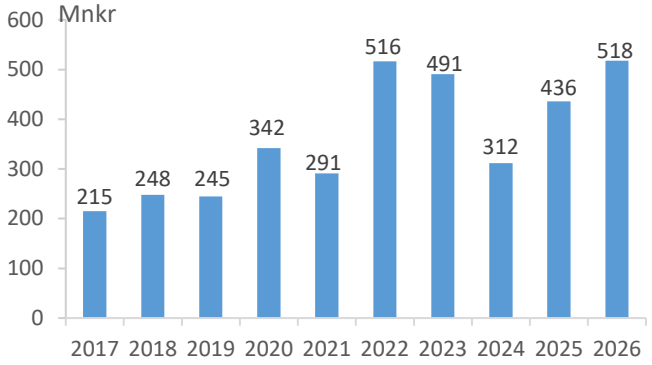
Till och med april har samhällsbyggnadsnämnden investerat för 79 mnkr, varav 17 mnkr avser Skräcklans vattenverk, 10 mnkr avser Strategiska markinköp (Fastigheten Vänersborg Dyrehög) och 6 mnkr Skördegatans förskola.

Nämndernas investeringsprognoser för 2026 uppgår till 518 mnkr. De största investeringarna under året är Skräcklans vattenverk 50 mnkr, byte av tak på Arena Vänersborg 31 mnkr och Dalbobron 21 mnkr i prognostiserat utfall. Prognosen för fastighetsinvesteringar uppgår till 219 mnkr. VA verksamheten prognostiserar att genomföra investeringar för 139 mnkr.

Avvikelsen mot budget på 217 mnkr består bland

annat av fastighetsinvesteringar 49 mnkr, exploateringsinvesteringar 96 mnkr och Va /Renhållningsinvesteringar 49 mnkr.

Investeringar 2017-2026

Investeringsvolymen uppgår i snitt för åren 2024-2026 till 422 mnkr. Det är en minskning med 11 mnkr jämfört med åren 2021-2023 då snittet uppgick till 433 mnkr. Den största andelen av investeringarna utgörs av fastighetsinvesteringar och VA/Renhållningsinvesteringar. I nuvarande prognos utgör dessa investeringar 76 procent.

Investeringsvolym i kommunen	2026	2025	2024
Nettoinvesteringar, mnkr	517,6	435,8	312,3
Investeringsvolym/nettokostn, %	16,0	14,2	10,5

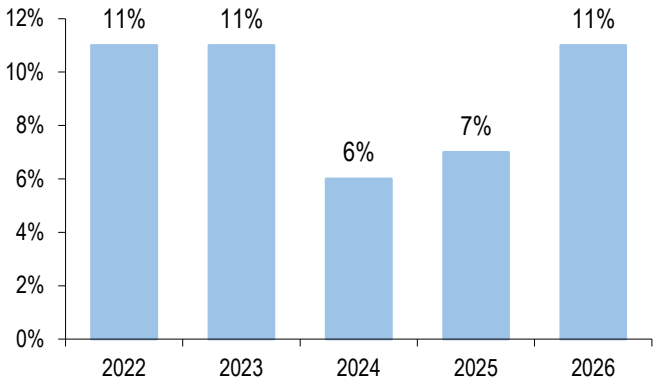
Investeringsvolymen i förhållande till nettokostnaderna ökar med 1,8 procentenheter och uppgår till 16 procent 2026. Som en jämförelse var den genomsnittliga investeringsnivån för kommunerna i Västra Götaland och Halland 12 procent av nettokostnaderna för 2024.

Finansiellt mål för kommunen

Årets investeringar (exkl. VA och renhållning) ska maximalt motsvara 7 % av skatter och generella statsbidrag.

I investeringsmålet anges den investeringsnivå som bedöms vara den högsta nivån för en hållbar ekonomisk utveckling. Bedömningen görs med hänsyn till de övriga finansiella målen, som ligger till grund för en god ekonomisk hushållning. I kommunens mål exkluderas VA och renhållningsverksamheterna. Om målet är lägre än 7 procent har målet uppnåtts.

Utfall investeringsmål 2022-2026

I 2026 års prognos uppgår målet till 11 procent vilket innebär att målet inte nås. För att målet ska nås får investeringarna exklusive Va och renhållning maximalt uppgå till 228 mnkr med nuvarande prognos för skatter och statsbidrag. Investeringarna exklusive Va- och renhållning uppgår till 343 mnkr i prognosen.

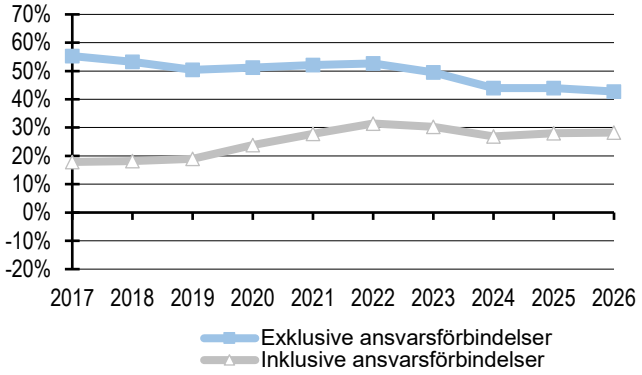
Långsiktig finansiell styrka

Finansiellt mål för kommunen

Soliditeten inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 % årligen under mandatperioden.

Soliditet är ett finansiellt nyckeltal som anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Nyckeltalet används för att beskriva kommunens finansiella styrka på lång sikt. En förändrad åldersstruktur kommer på sikt att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestningar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning.

Soliditetsutveckling 2017-2026

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser prognostiseras till 28 procent för 2026 vilket är oförändrat jämfört med föregående år. De senaste tre åren har detta mått ökat från 27 procent 2024 till 28 procent för 2026. Utvecklingen förklaras av att ansvarsförbindelsen minskat under 2025 och 2026. Måttet har för åren före 2024 inte kunnat räknats om avseende förändrad redovisningsprincip för finansiell leasing. Trots de två senaste årens positiva utveckling bedöms målet inte nås för mandatperioden.

I bokslutet för 2025 var soliditeten 44 procent exklusive ansvarsförbindelsen för pensionsåtaganden som inte är skuldförda. I delårsbokslutet för april 2026 var nyckeltalet också 44 procent. Vid årets utgång prognostiseras soliditeten exklusive ansvarsförbindelsen till 43 procent. Det är det låga resultatet i kombination med hög investeringsnivå som bidrar till den negativa utvecklingen av soliditetsmåttet. Den höga investeringsnivån i kombination med lågt resultat resulterar i en högre låneskuld som också försämrar utvecklingen av soliditetsmåttet.

Kommunens kortsiktiga betalningsberedskap

Finansiellt mål för kommunen

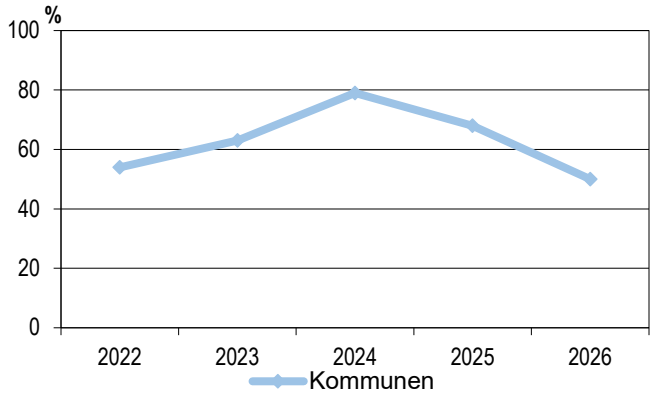
Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 procent menas att likvida medel, inklusive kortfristiga placeringar, tillsammans med kommunens checkkredit på 200 mnkr bör vara minst 50 procent av kortfristiga skulder. Måttet används för att spegla kommunens betalningsberedskap på kort sikt.

Kassalikviditeten var 68 procent i bokslut 2025. De likvida medlen redovisades i delårsbokslutet april 2026 till 363 mnkr och de kortfristiga skulderna till 771 mnkr. Kassalikviditeten uppgick till 73 procent i delårsbokslutet

I takt med att årets planerade investeringar genomförs, sjunker likviditeten, vilket innebär att kommunen måste finansiera investeringarna med lån. I prognosen räknar kommunen med att låna ytterligare 60 mnkr fram till årsskiftet. I prognosen för 2026 beräknas kassalikviditeten bli 50 procent. Målet om en kassalikviditet på minst 50 procent nås därmed.

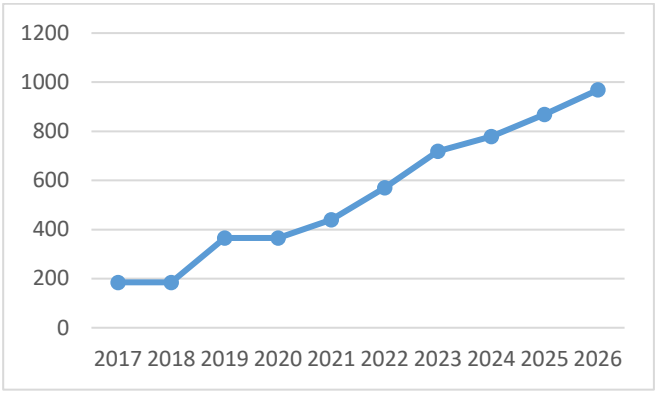
Kassalikviditet 2022-2026

Lån och placeringar

Ränte- och finansieringsrisken i kommunens låneportfölj ligger inom de ramar som anges i finanspolicyn. Genomsnittsräntan på kommunens totala låneskuld om 909 mnkr var på balansdagen 2,51 % och den genomsnittliga räntebindningstiden var 1,6 år. Två lån har omsatts och ökats upp med 20 miljoner vardera, totalt nylån 40 mnkr under perioden. I prognosen uppgår nyupplåningen till totalt 100 mnkr. Från ingången av 2024 har låneskulden ökat med 190 mnkr. Snitträntan för 2025 var 2,52 och prognostiseras till 2,54 för 2026. Inga finansiella placeringar gjordes under perioden.

Kommunens låneskuld 2017-2026

Budgetföljsamheten i nämnderna

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet i verksamheten är viktiga delar för att upprätthålla en god ekonomisk hushållning. Tabellen visar budgetavvikelse per nämnd i bokslutet för 2025 och den budgetavvikelse för helåret som nämnden prognostiserar i delårsbokslutet för april 2026.

Nämnd, mnkr	Prognos april 2026	Bokslut 2025
Barn- & utbildningsnämnd	0,0	3,6
Kommunstyrelse	12,4	18,6
Kultur- och fritidsnämnd	0,7	2,6
Samhällsbyggnadsnämnd	-8,9	14,9
Socialnämnd	-35,6	-19,8
Övriga nämnder	0,3	3,5
Summa	**-31,1**	**23,4**

Nämnderna redovisar i sina aprilprognoser ett sammanlagt underskott mot budget på 31 mnkr för 2026.
Barn- och utbildningsnämnden prognostiserar en budget i balans.

Kommunstyrelsen prognostiserar ett sammantaget budgetöverskott på 12 mnkr.

Kultur- och fritidsnämnden prognostiserar budgetöverskott med 1 mnkr.

Samhällsbyggnadsnämnden prognostiserar ett budgetunderskott med 9 mnkr.

Socialnämnden prognostiserar ett budgetunderskott med 36 mnkr. Individ- och familjeomsorg prognostiserar underskott med 60 mnkr varav HVB placeringar står för 25 mnkr och familjehemsplaceringar 13 mnkr. Arbete, sysselsättning och integration (ASI) prognostiserar också underskott. Övriga anslagsredovisningsnivåer prognostiserar överskott där äldreomsorgen budgetöverskott uppgår till 18 mnkr.

Överförmyndarnämnden prognostiserar överskott med 0,2 mnkr, valnämnden prognostiserar underskott med 0,4 mnkr. Sammantaget prognostiserar de mindre nämnder ett överskott på 0,3 mnkr.

Sammanfattande slutsatser

Kommunens beslutade Mål- och resursplan för 2026 innebar ett budgeterat resultat på 10 mnkr. Det prognostiserade resultatet uppgår till 2 mnkr vilket är 8 mnkr i budgetunderskott.

Det är tre nämnder som prognostiserar underskott. Störst underskott prognostiserar socialnämnden med en negativ prognos på 35 mnkr. Samhällsbyggnadsnämnden prognostiserar också ett stort underskott på 9 mnkr.

Valnämndens underskottsprognos uppgår till 0,4 mnkr. Det är en klar försämring för nämnderna jämfört med tidigare år

Med tanke på den låga resultatprognosen och den höga investeringsnivån behöver fortsatt stort fokus läggas på åtgärder för budgetbalans i nämnderna. Utifrån den låga resultatprognosen är det angeläget att även nämnder med ekonomisk balans är återhållsamma. Nämnderna uppmanas till en restriktiv hållning till alla kostnader och i synnerhet till konferens, utbildningsinsatser och konsultanvändning som inte är helt nödvändiga. Ytterligare åtgärder är vakansprövning av tjänster där så är lämpligt.

Med nuvarande prognos kommer kommunen bara klara ett av fyra finansiella mål. Det mål som nås är kasslikviditeten på 50 % vilket nås genom ökad långfristig upplåning. Övriga finansiella mål uppnås inte.

Den övergripande målavstämningen av god ekonomisk hushållning är en sammanfattning av hur inriktningsmålen infrias och hur kommunen närmar sig visionen, samt om kommunen uppnått sina finansiella mål. För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd ska mer än hälften av de finansiella målen, samt minst hälften av inriktningsmålen uppnås. Uppföljningen av inriktningsmålen begränsas i april till att omfatta målvärden och riktade uppdrag från kommunfullmäktige. En fullständig prognos av måluppfyllelse, där även nämndernas förväntade resultat ingår, sker i augusti och i årsredovisningen. Med nuvarande prognoser uppnås endast ett av fyra finansiella mål. Utifrån den sammanvägda bedömningen uppnås därmed inte god ekonomisk hushållning enligt prognosen.

Avstämning finansiella mål	Bokslut 2026	Bokslut 2025	Bokslut 2024
Årets resultat bör uppgå till 2 % av skatter och generella statsbidrag.	0,1%	2,3%	2,2%
Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.	50%	68%	79%
Soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet bör förbättras med 1 % årligen.	28%	28%	27%
Årets investeringar exkl. VA och renhållning ska maximalt uppgå till 7% av skatter och generella statsbidrag.	11%	7%	6%

Negativt balanskravsresultat

Vid en avstämning mot det lagstadgade balanskravet enligt kommunallagen kan följande avräkning, utifrån helårsprognosen, göras.

Balanskravsutredning, mnkr	2026	2025	2024
Årets resultat enligt resultaträkning	2,0	71,9	68,6
Reducering av realisationsvinster	-5,5	-2,4	-16,8
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**-3,5**	**69,5**	**51,8**
Reservering av medel till resultatreserv RER	0,0	-37,8	-20,8
Användning av medel från RUR	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	**-3,5**	**31,7**	**31,0**

Enligt balanskravsutredningen kommer kommunens resultat för 2026 uppgå till -3,5 mnkr. Vänersborgs kommun kommer därmed inte att uppfylla balanskravet.

När balanskravet är negativt ska det regleras. Kommunfullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur reglering ska ske och beslut om reglering ska fattas senast i budgeten för det tredje året efter det år då det negativa balanskravet uppkom.

Händelser av väsentlig betydelse

Under perioden har kommunen infriat sitt borgensåtagande gentemot Folkets husföreningen på 8 mnkr.

Förväntad utveckling

Vänersborgs kommuns ekonomiska utveckling beror till stor del på hur omvärlden utvecklas. Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver i sitt cirkulär från april 2026 att svensk ekonomi återhämtar sig men återhämtningen är fördröjd och osäker.

Kommunsektorn möter en period där intäkterna ökar nominellt, men där reala resurser urholkas av ökande kostnader och inflation. Samtidigt förstärks det demografiska trycket och statlig finansiering utvecklas svagare. Sammantaget innebär detta en tydlig risk för fortsatt ansträngd ekonomi och behov av anpassningar i verksamhet och resultatnivåer.

Kommunens beslutade Mål- och resursplan för 2026 innebar ett lågt budgeterat resultat på 10 mnkr. Det prognostiserade resultatet uppgår till 2 mnkr vilket är 8 mnkr under budget. Nämnderna prognostiserar ett sammanlagt underskott på 31 mnkr medan finansförvaltningen prognostiserar ett överskott, i första hand beroende på lägre pensionskostnader, lönerevision och internränta jämfört med budget. Med tanke på den låga resultatprognosen och den höga investeringsnivån behöver fortsatt stort fokus läggas på åtgärder för budgetbalans i nämnderna. Utifrån den låga resultatprognosen är det angeläget att även nämnder med ekonomiska balans är återhållsamma. Nämnderna uppmanas till en restriktiv hållning till alla kostnader och i synnerhet till konferens, utbildningsinsatser och konsultanvändning som inte är helt nödvändiga. Ytterligare åtgärder är vakansprövning av tjänster där så är lämpligt.

Under 2025 uppgick kommunens investeringar till 436 mnkr. I år bedöms investeringsnivån uppgå till 518 mnkr vilket är en ökning. Då är ändå budgetavvikelsen prognostiserad till 217 mnkr vilket beror på förseningar av olika anledningar och kommer att belasta kommande års investeringar. År 2027 planerar kommunen att investera för 391 mnkr och 2028 för 335 mnkr enligt beslutad Mål- och resursplan vilket är fortsatt höga nivåer.

De senaste tre åren har resultaten sjunkit och låneskulden ökat. Nyupplåningen uppgick till 60 mnkr år 2024, 90 mnkr år 2025 och innevarande prognos innebär en nyupplåning på 100 mnkr för 2026. Kommunens låneskuld uppgår till 909 mnkr den sista april i år.

Den större låneskulden gör att räntekostnaderna är betydligt högre än tidigare. De höga investeringsnivåerna leder till också till ökade avskrivningskostnader samt även drift och underhållskostnader för fastigheterna. Detta sammantaget leder till ett minskat ekonomiskt utrymme för övriga verksamheter.

I ett längre perspektiv innebär den demografiska utvecklingen, med en ökad andel äldre, att ett ekonomiskt utrymme måste frigöras från övrig verksamhet för att finansiera ökade kostnader

inom äldreomsorgen. En annan konsekvens av samma utveckling är att den andel av befolkningen som arbetar och betalar skatt kommer att sjunka stadigt under de kommande 20 åren. En ytterligare aspekt på den demografiska utvecklingen är kommunens kostnader för tjänstepensioner som ökar. I takt med att allt fler före detta anställda befinner sig i pensionsåldern.

Resultaträkning, mnkr	Not	Prognos 2026	Budget 2026	Budget diff	Bokslut 2025	April 2026	%	April 2025
Verksamhetens intäkter	2,5	630	620	10	655	214	34	209
Verksamhetens kostnader	3,5	-3 665	-3 694	29	-3 537	-1 182	32	-1 129
Avskrivningar	4	-193	-165	-28	-179	-64	38	-57
Verksamhetens nettokostnader		**-3 228**	**-3 240**	**12**	**-3 062**	**-1 032**	32	**-977**
Skatteintäkter	6	2 285	2 327	-41	2 216	758	33	750
Gen. Statsbidrag och utjämning	7	979	960	19	949	325	34	317
Verksamhetens resultat		**36**	**47**	**-11**	**104**	**52**	##	**89**
Finansiella intäkter	8	12	10	2	15	2	16	2
Finansiella kostnader	9	-46	-47	0	-47	-14	30	-20
Resultat före extra ordinära poster		**2**	**10**	**-8**	**72**	**39**		**71**
Extraordinära poster			0	0	0	0	0	0
Perioden/Årets resultat		**2**	**10**	**-8**	**72**	**39**	**0**	**71**

Kassaflödesanalys, mnkr	Not	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	April 2026	April 2025
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Periodens/Årets resultat		2	10	72	39	71
Justering för övriga ej likviditetsp. poster	10	206	155	201	51	57
Medel från verk. före förändr av rörelsekap		**208**	**165**	**273**	**90**	**128**
FÖRÄNDRING RÖRELSEKAPITAL						
Ökning (-) minskning (+) förråd		0	0	-2	0	0
Ökning (-) minskning (+) kortfristiga fordringar	15	77	0	7	-4	-15
Ökning (+) minskning (-) kortfristiga skulder	21	36	0	20	7	67
Medel från den löpande verksamheten		**321**	**165**	**298**	**94**	**180**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i materiella anläggningstillgångar		-518	-527	-431	-85	-107
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0	0	-5		
Försäljning av anläggningstillgångar		7	0	2	7	1
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0	0
Medel från investeringsverksamheten		**-511**	**-527**	**-434**	**-78**	**-107**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Ökning (+) långfristiga skulder	19	100	400	90	40	0
Erhållna anläggningsavgifter och investeringsbidrag		3	0	5	1	0
Ökning (-) långfristiga fordringar och placeringar			0	0	0	0
Amortering av skulder för finansiell leasing		-30	0	-29	-9	0
Medel från finansieringsverksamheten		**73**	**400**	**66**	**32**	**0**
Periodens /Årets kassaflöde		**-116**	**38**	**-70**	**47**	**73**

Uppgift justerad mot 2025 års aprilrapport på grund av ändrad redovisningsprincip

Balansräkning, mnkr	Not	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	April 2026	April 2025
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella tillgångar		0		0	0	0
Materiella anläggningstillgångar		4 076	4 139	3 751	3 771	3 311
Mark, byggnader & teknisk anläggningar	11	3 864		3 572	3 598	3 202
Maskiner och inventarier	11	212		179	173	110
Finansiella tillgångar	12	153		153	153	148
Summa anläggningstillgångar		**4 229**	**4 139**	**3 905**	**3 924**	**3 459**
Bidrag till statlig infrastruktur	13	9	8	9	9	9
Omsättningstillgångar						
Förråd	14	48		48	48	46
Fordringar	15	183	801	260	264	282
Kassa och bank	16	200		316	363	459
Summa omsättningstillgångar		**431**	**801**	**625**	**675**	**788**
SUMMA TILLGÅNGAR		**4669**	**4 949**	**4539**	**4 609**	**4 257**
EG. KAP, AVSÄTTN. & SKULDER						
Eget kapital						
Eget kapital vid årets början		1 994	2 002	1 922	1 994	1 970
varav resultatreserv (RER)		59	0	59	59	21
varav resultatutjämningsreserv (RUR)		0	0	0	0	50
Årets resultat		2	10	72	39	71
Eget kapital vid årets slut		**1 996**	**2 012**	**1 994**	**2 033**	**2 041**
Avsättningar						
Avsätt. för pensioner & liknande förpliktelser	17	413	413	421	417	417
Andra avsättningar	18	10	0	10	10	10
Summa avsättningar		**423**	**413**	**431**	**427**	**426**
Skulder						
Långfristiga skulder	19,20	1 450	1 782	1 350	1 378	980
Kortfristiga skulder	21	800	743	764	770	810
Summa skulder		**2 250**	**2 525**	**2 114**	**2 149**	**1 790**
S:A EG.KAP, AVSÄTTN. & SKULDER		**4 669**	**4 950**	**4 539**	**4 609**	**4 258**
Ansvarsförbindelser:						
Pensionsåtaganden t.o.m 1997-12-31	22	679	686	720	712	756
Övriga ansvarsförbindelser	23	1 895		1 896	1 893	1 895

Uppgift justerad mot 2025 års aprilrapport på grund av ändrad redovisningsprincip

Jämförelsetal, övergripande	Prognos 2025	Bokslut 2025	April 2026	April 2025
Invånare, antal*	40 057	40 078	40 131	40 040
Personal				
Antal anställda (tillsvidare- och visstidsanställda)		3 652	3 641	3 671
varav kvinnor		2 820	2 818	2 846
varav män		832	823	825
Sjukfrånvaro*		9%	10%	10%
för kvinnor		10%	11%	11%
för män		7%	7%	8%
Pensionsavgångar*			9	8
varav med sjukersättning			0	2
Finansiella mål				
Periodens resultat/skatter och generella statsbidrag	0,1%	2,3%	3,6%	6,7%
Soliditet, eget kapital/tillgångar				0
inkl pensionsåtaganden	28%	28%	29%	30%
exkl pensionsåtaganden	43%	44%	44%	48%
Kassalikviditet, likvida medel inkl checkräknings-				
kredit/kortfristiga skulder	50%	68%	73%	81%
Årets investeringar (exkl va rh)/skatter&gen.statb.	11%	7%	5%	4%

* Uppgifter för april är marssiffror.

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Kommunens redovisning upprättas enligt kommunallagen och enlighet med lag om kommunal bokföring- och redovisning (LKBR) samt följer anvisningar och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. Förtydligande och kommentarer till förändringar kommenteras under respektive avsnitt

Anläggningstillgångar
Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. För att klassas som anläggningstillgång ska värdet vara över ett halvt basbelopp, d.v.s. över 29 400 kr. Värdet av anläggningstillgången är anskaffningsvärdet med gjorda avskrivningar över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Avskrivningar beräknas på anskaffningsvärdet. Avskrivningstiderna baseras på anläggningstillgångarnas beräknade nyttjandeperiod och sker med rak nominell metod, d.v.s. linjär avskrivning. Avskrivning av färdiginvesterade anläggningstillgångar påbörjas tertialvis.
Avskrivningstider:

Verksamhetsfastigheter	5-80 år
Fastigheter för affärsverksamhet	5-50 år
Bostäder och lokaler	5-50 år
Gator, vägar och parker	10-33 år
Fastigheter för annan verksamhet	5-80 år

Vad gäller anläggningar med komponenter som förbrukas under olika tidsperioder har väsentliga komponenter fastställts för de betydande byggnaderna, gator och Va-anläggningar. Lånekostnader redovisas enligt huvudregeln enligt R4 vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Dessa redovisas i not.

Klassificering av finansiella tillgångar
Vänersborg kommuns finansiella anläggningstillgångar består av aktier i kommunala bolag, andelar i förbund och bostadsrätter. I anskaffningsvärdet ingår inga lånekostnader.

Kortfristiga placeringar som kan omsättas inom 0–3 dagar klassas som likvida medel. Placeringsmedel värderas till verkligt värde.

Koncernkonto
Koncernens tillgångar placerade i koncernkonto redovisas som likvida medel i kommunen. De kommunala bolagens andel redovisas som kortfristig skuld i kommunen och som kortfristig fordran i respektive bolag.

Leasing
Fån och med bokslut 2025 redovisas vissa hyresavtal som finansiell leasing vilket innebär en förändrad redovisningsprincip jämfört med tidigare bokslut. I korthet innebär det att istället för hyra redovisas avskrivningar och ränta och en tillgångspost respektive skuldpost tas upp på balansräkningen baserad på en nuvärdesbräkning av framtida hyresbetalningar. Redovisningen har skett enligt RKRs rekommendation och redovisas i not där det är aktuellt. Jämförelsetalen för april 2025 har justerats.

Intäktsredovisning
Investeringsbidrag och anläggningsavgifter för VA redovisas som förutbetalda intäkter. De förutbetalda intäkterna redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas nyttjandeperiod. 1/45 intäktsförs per år.

Pensioner
Pensionsskulden redovisas enligt blandmodellen. Pensionsrätt intjänad t.o.m. 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse. Det finns inga finansiella placeringar avseende pensionsmedlen utan medlen har använts i den egna verksamheten, till investeringar m.m. Pensionsförpliktelserna är beräknade utifrån beräkningsmodellen RIPS21

Semesterlöneskuld
Semesterlöneskuld och andra löneskulder till personalen redovisas som en kortfristig skuld. Någon förändring på semesterlöneskuld och timlöneskuld är inte bokad under året

Resultaträkning

Not 2 Verksamhetens intäkter	April 2026	Dec 2025	April 2025
Försälj.intäkter	15	55	15
Taxor och avgifter	77	228	77
Hyror och arrenden	32	97	33
Bidrag från staten	74	232	71
Offentliga inv bidrag	0	0	0
Övriga bidrag	0	0	5
Försäljn. av expl.fastigheter &anltillg.	6	7	0
Övriga intäkter	9	34	8
Summa	**214**	**655**	**209**

Not 3 Verksamhetens kostnader	April 2026	Dec 2025	April 2025
Löner	510	1 524	492
Pensionskostnader	45	157	52
Sociala avgifter och löneskatt	173	516	169
Anläggnings- och underhållsmaterial	2	10	2
Fastighetskostnader	40	112	35
Lokal och markhyror	42	126	40
Köp av huvudverksamhet	199	584	194
Övriga tjänster	90	249	68
Lämnade bidrag	44	131	43
Material	33	105	30
Övriga kostnader	4	11	4
Reaförluster och utrangeringar	0	12	0
Summa	**1 182**	**3 537**	**1 129**

Not 4 Avskrivningar	April 2026	Dec 2025	April 2025
Avskrivningar enligt plan	54	150	47
Avskrivningar finansiell leasing	10	29	10
Summa	**64**	**179**	**57**

Not 5 Jämförelsestörande poster	April 2026	Dec 2025	April 2025
Reavinst	6	2	0
Exploateringsintäkter	0	5	0
Summa	**6**	**7**	**0**

Not 6 Skatteintäkter	April 2026	Dec 2025	April 2025
Preliminär kommunalskatt	772	2 229	743
Prel. slutavräkning föreg. år	-5	0	4
Prel. slutavräkning innevarande år	-9	-13	2
Summa	**758**	**2 216**	**750**

Not 7 Kommunalekonomisk utjämning	April 2026	Dec 2025	April 2025
Inkomstutjämning	200	575	192
Kostnadsutjämning	31	76	26
Bidrag LSS-utjämning	22	65	22
Kommunal fastighetsavgift	33	103	35
Generella bidrag från staten	2	24	8
Regleringsbidrag	37	106	35
Summa	**325**	**949**	**317**

Not 8 Finansiella intäkter	April 2026	Dec 2025	April 2025
Ränteintäkter	0	10	0
Utdelning aktier och andelar	0		0
Borgensavgift	2	5	2
Summa	**2**	**15**	**2**

Not 9 Finansiella kostnader	April 2026	Dec 2025	April 2025
Räntekostnader	7	25	6
Ränta på pensionsskuld	3	12	10
Ränta finansiell leasing	3	10	4
Summa	**14**	**47**	**20**

Kassaflödesanalys

Not 10 Justering för ej likviditetspåverkande poster	April 2026	Dec 2025	April 2025
Justering för			
- av- och nedskrivningar	64	179	47
- gjorda avsättningar	-5	27	12
- i anspråkstagna avsättningar	0	-10	0
- realisationsvinster/förluster	-6	9	-1
Övriga likviditetspåverkande poster	-2	-4	-2
Summa	**51**	**201**	**57**

Balansräkning

Not 11 Materiella anläggnings-tillgångar	April 2026	Dec 2024	April 2025
Markreserv	16	16	15
Verksamhetsfastigheter	1630	1 657	1676
Fastigheter för affärsverksamhet	989	997	847
Publika fastigheter	341	347	323
Fastigheter för annan verksamhet	19	20	19
Pågående investeringar	379	302	321
Finansiell leasing	223	233	
Summa	**3 598**	**3 572**	**3 202**

Inventarier	April 2026	Dec 2025	April 2025
Maskiner och inventarier	148	152	99
Bilar och andra transportmedel	25	27	11
Summa	**173**	**179**	**110**

Not 12 Finansiella anläggnings-tillgångar	April 2026	Dec 2025	April 2025
AB Vänersborgsbostäder	91	91	91
Vänerhamn AB	1	1	1
Fastighets AB Vänersborg	1	1	1
Halle och Hunneberg AB	2	2	1
Fyrstads Flygplats AB	7	7	2
Vattenpalatset Vänerparken AB	7	7	7
Bostadsrätter	3	3	3
Kommuninvest	39	39	39
Nätaktiebolag Biogas Brålanda	1	1	1
Dalslands Turist AB	0	0	0
Övriga andelar	0	0	0
Kommunasurans Syd AB	1	1	1
Summa	**153**	**153**	**148**

Not 13 Bidrag till statlig infrastruk-tur	April 2026	Dec 2025	April 2025
Brålanda station			
Totalt bidrag	10	10	10
Ack: upplösning	-1	-1	-1
Årets upplösning	0	0	0
Summa	**9**	**9**	**9**

Bidraget upplöses under 25 år med start år 2024

Not 14 Förråd och lager	April 2026	Dec 2025	April 2025
Förråd	2	2	2
Exploateringstomter	46	46	44
Summa	**48**	**48**	**46**

Not 15 Kortfristiga fordringar	April 2026	Dec 2025	April 2025
Kundfordringar	36	39	33
Riktade statsbidrag	26	11	19
Fastighetsavgift	98	98	92
Skatteintäkter	0	7	14
Moms och skatt	20	25	26
Interimsfordringar	84	80	98
Övriga korta fordringar	0	2	0
Summa	**264**	**260**	**282**

Not 16 Likvida medel	April 2026	Dec 2025	April 2025
Kassa	0	0	0
Bank	7	6	6
- varav gåva Dorchimont	5	5	5
Plusgiro (likställt med bank)	356	310	453
Summa	**363**	**316**	**459**

Not 17 Pensionsavsättningar	April 2026	Dec 2024	April 2025
Ing pensionsavsättningar	422	405	405
Nyintjänad pension varav			
-förmånsbestämd pension		8	2
-efterlevandepension	0	4	0
Årets utbetalningar	-3	-10	-3
Ränte och basbelopp	3	12	10
Övrig post, ändring förs.tekn.	-4	-1	1
Förändring löneskatt	-1	3	2
Summa pensionsavsättningar	**417**	**421**	**417**

Not 18 Övriga avsättningar	April 2026	Dec 2025	April 2025
Bidrag Trafikverket	10	10	10
Summa övr avsättningar	**10**	**10**	**10**

Not 19 Långfristiga lån	April 2026	Dec 2025	April 2025
Lån i bank och kreditinstitut	909	869	779
Summa	**909**	**869**	**779**

Not 20 Övriga långfristiga skulder	April 2026	Dec 2025	April 2025
Anläggningsavgifter	170	171	171
Investeringsbidrag	20	20	20
Långf del av reavinst	10	10	11
Finansiell leasing	271	280	
Summa	**470**	**481**	**202**

Not 21 Kortfristiga skulder	April 2026	Dec 2025	April 2025
Skuld till bolagen i kommunens koncernkontosystem	296	278	278
Leverantörsskulder	75	129	107
Moms och punktskatter	6	7	7
Löneskuld, timanställda	11	11	11
Semesterlöneskuld	114	114	117
Upplupna sociala avg & prelskatt	82	83	81
Övriga interimsskulder	45	50	78
Upplupen pensionskostnad	57	54	58
Förutbetalda skatteintäkter	27	13	0
Förutbetalda riktade statsbidrag	37	11	49
Förutbetalda generella statsbidrag	0	0	16
Gåva Dorchimont	5	4	5
Övriga kortfristiga skulder	16	12	4
Summa kortfristiga skulder	**770**	**764**	**810**

Not 22 Ansvarsförbindelse pensioner	April 2026	Dec 2025	April 2025
Pensionsförpliktelse			
Ing pensionsförpliktelse	720	744	744
Ränte och basbelopp	10	25	23
Försäkringtekn ändring	0		0
Årets utbetalningar	-15	-46	-16
Övrig post	-1	1	3
Förändring löneskatten	-1	-5	2
Summa ansvarförbindelse	**712**	**720**	**756**
Aktualiseringsgrad	99		99

Not 23 Övriga ansvarsförbindelser	April 2026	Dec 2025	April 2025
Föreningar m.fl.	3	12	12
Fastighets AB Vänersborg	60	54	44
AB Vänersborgsbostäder	1 826	1 826	1 836
Nätaktiebolaget Biogas Brålanda	2	2	2
Fyrstads Flygplats AB	1	3	2
Privata medel	0	0	
Summa	**1 893**	**1 896**	**1 895**

Driftredovisning

Driftredovisning, Tkr	Prognos helår 2025	Budget diff helår	Netto budget 2026	Periodis. Nettoutfall 26/04	Budget diff 26/04	Bokslut Nettoutfall 2025	Budget diff 2025	Periodis. Nettout-fall 25/04	Budget diff 25/04
Byggnadsnämnden	21 458	400	21 858	6 129	819	19 334	1 369	5 853	556
Kommunfullmäktige	2 796	0	2 796	767	150	2 190	528	768	118
Miljö- & hälsoskyddsnämnden	12 606	100	12 706	4 087	37	11 803	413	3 922	-25
Revisionen	1 979	0	1 979	74	581	1 778	154	561	76
Valnämnden	3 968	-400	3 568	495	768	398	359	52	198
Överförmyndarnämnden	6 064	220	6 284	1 909	164	5 376	750	1 698	302
Barn- och utbildningsnämnden	1 073 698	0	1 073 698	346 620	6 623	1 033 094	3 562	331 386	6 749
Kommunstyrelsen	521 153	12 371	533 523	164 093	11 819	461 430	18 600	144 786	11 793
Kultur- och fritidsnämnden	156 184	725	156 909	49 771	2 128	147 749	2 635	46 251	3 385
Samhällsbyggnadsnämnden	128 860	-8 876	119 984	46 160	-2 340	108 945	14 921	27 836	5 930
Socialnämnden	1 334 552	-35 604	1 298 947	433 260	-6 364	1 285 348	-19 839	407 047	3 628
Summa nämndsverksamhet	**3 263 316**	**-31 065**	**3 232 252**	**1 053 365**	**14 385**	**3 077 446**	**23 450**	**970 159**	**32 709**
Finansförvaltningen(verksamhetskostnader)									
Pensioner interna pålägg mm	-35 059	43 060	8 001	-21 557	37 050				
Summa verksamhet	**3 228 257**	**11 995**	**3 240 253**	**1 031 808**	**51 435**				

Investeringsredovisning

Investering per nämnd, tkr	Budget 2026	Utfall apr 2026	Prognos 2026	Budget-avvikelse
Barn- och utbildningsnämnden	11 900	1 085	10 900	1 000
Byggnadsnämnden	500	0	500	0
Kommunstyrelsen	15 200	3 655	15 200	0
Kultur- och fritidsnämnden	4 300	253	4 300	0
Samhällsbyggnadsnämnden	696 849	78 816	484 703	212 146
Socialnämnden	6 300	1 283	2 000	4 300
Finansiella investeringar	0	0	0	0
Totalt	**735 049**	**85 092**	**517 603**	**217 446**

Ett urval av större investeringsprojekt	Budget 2026	Utfall apr 2026	Prognos 2026	Budget-diff
Samhällsbyggnadsnämnden				
Skräcklans vattenverk	59 164	16 678	49 500	9 664
Strategiska markinköp	10 000	9 680	10 000	0
Skördegatans förskola UH	11 783	6 401	11 783	0
Dalbobron	32 835	6 067	21 000	11 835
Arena Vänersborg takbyte	30 993	5 796	30 993	0
Tärnanskolan inomhusåtg UH	15 094	4 384	15 094	0
Utbyggnad Kretsloppspark	14 793	3 353	8 000	6 793
B-hus Sportcentrum	52 193	2 552	52 193	0
Totalt	**226 855**	**54 911**	**198 563**	**28 292**

Kommentarer till investeringsredovisningen

Enligt Mål- och resursplan för 2026-2028 uppgår investeringsbudgeten till 527 mnkr. Ytterligare beslut bland annat om överföring av pågående investeringar har tagits under året. Totalt uppgår investeringsbudgeten till 735 mnkr. Det är samhällsbyggnadsnämnden som står för de stora investeringarna. Av tabellen ovan framgår de största pågående investeringarna. Budgetavvikelsen prognostiseras till 217 mnkr. Det är exploatering- och fastighetsinvesteringarna som avviker från budget. Avvikelserna är oftast hänförliga till att investeringarna försenats. Orsaker till förseningarna kan vara både legala såsom bygglov som överklagats men även miljömässiga och tekniska hinder kan uppstå. Övriga nämnder investerar huvudsakligen i inventarier som möbler maskiner och liknande.

Nyckeltal

Nyckeltal	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Antal utbetalda löner, år 2024	4 548	4 508	4 612	4 504	4 523	4 624	4 933	4 615	4 872	4 524	4 536	4 551
Antal utbetalda löner, år 2025	4 525	4 540	4 666	4 519	4 553	4 691	4 831	4 618	4 764	4 509	4 526	4 541
Antal utbetalda löner, år 2026	**4 550**	**4 506**	**4 632**	**4 545**								
Sjukfrånvarotimmar i % av tillgänglig arbetstid												
Kommunen totalt, år 2024	10,8	11,2	10,1	9,6	7,7	7,7	5,4	6,3	6,5	8,9	10,0	8,1
Kommunen totalt, år 2025	9,7	11,0	10,2	9,1	8,6	7,1	6,1	7,4	9,3	9,1	9,3	9,5
Kommunen totalt, år 2026	**9,7**	**10,6**	**9,3**									
varav kvinnor	10,5	11,4	10,1									
män	7,4	8,0	6,8									
Antal arbetslösa, inklusive i åtgärder												
Kommunen totalt, år 2024	1 390	1 385	1 372	1 325	1 319	1 315	1 317	1 301	1 338	1 356	1 375	1 413
Kommunen totalt, år 2025	1 435	1 433	1 386	1 346	1 348	1 382	1 390	1 348	1 312	1 302	1 359	1 380
Kommunen totalt, år 2026	**1 379**	**1 352**	**1 341**	**1 322**								
Antal öppet arbetslösa, kommunen tot	688	643	641	632								
Antal personer i arbetsmarknads-åtgärder, kommunen tot	691	709	700	690								
Antal utförda hemtjänsttimmar för personer i eget boende, per vecka (egen regi och extern utförare)												
År 2024	4 876	4 982	4 864	4 889	4 727	4 641	4 788	4 800	4 896	4 723	4 613	4 819
År 2025	5 097	5 122	5 047	5 000	4 861	4 695	4 688	4 578	4 787	4 849	4 819	4 955
År 2026	**5 087**	**5 147**	**4 940**	**4 855**								
Utbetalt försörjningsstöd under månaden, Tkr												
År 2024	3889	4144	3934	3772	4093	3811	4199	4081	3949	4083	4137	4549
År 2025	4 686	4 463	4 546	4 512	4 397	4 602	4 931	4 420	4 650	4 491	4 484	4 945
År 2026	**4 558**	**4 737**	**5 096**	**4 640**								
Antal placeringar i HVB och familjehem den 15:e i månaden												
År 2024	88	86	86	85	88	89	92	93	95	94	99	101
År 2025	97	103	100	103	109	112	106	106	106	103	106	115
År 2026	**117**	**125**	**126**	**114**								
- hem för vård eller boende (HVB)	25	28	29	25								
- familjehem	92	97	97	89								
Totalt inskrivna i barnomsorg den 15:e i månaden, barn 1-5 år												
År 2024	2 152	2 166	2 193	2 215	2 240	2 257	2 179	1 939	1 993	2 028	2 028	2 028
År 2025	2 105	2 130	2 152	2 183	2 223	2 224	2 113	1 885	1 944	1 957	1 971	1 985
År 2026	**2 029**	**2 052**	**2 074**	**2 101**								
Totalt inskrivna i skolbarnomsorg den 15:e i månaden, barn 6-13 år												
År 2024	1 679	1 693	1 670	1 664	1 658	1 505	1 826	1 826	1 849	1 868	1 823	1 798
År 2025	1 715	1 722	1 703	1 678	1 658	1 515	1 828	1 828	1 874	1 854	1 813	1 783
År 2026	**1 771**	**1 758**	**1 740**	**1 696**								
Totalt inskrivna i grundskolan den 15:e i månaden												
År 2024	4 795	4 801	4 813	4 810	4 810	4 804	4 804	4 762	4 769	4 781	4 775	4 760
År 2025	4 758	4 760	4 759	4 748	4 753	4 752	4 752	4 742	4 740	4 739	4 729	4 740
År 2026	**4 737**	**4 723**	**4 707**	**4 702**								

Barn- och utbildningsnämnden

Ordförande: Bo Carlsson (C)
Vice ordförande: Christin Slättmyr (S)
2:e vice ordförande: Gunnar Henriksson (L)
Förvaltningschef: Sofia Bråberg

Verksamhetsbeskrivning

Barn- och utbildningsnämndens ansvar framgår av reglemente fastställt av kommunfullmäktige och utgår från skollagen. Verksamheten omfattar förskola, öppen förskola, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. I kommunens regi finns 26 förskolor, öppna förskolan Sirius och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (Lanternan). Det finns 17 kommunala grundskolor (varav 2 även har anpassad grundskola) och vid alla F-6 skolor finns det fritidshem. Det finns 2 fristående aktörer inom grundskolan, 5 fristående förskolor samt 1 aktör för enskild pedagogisk omsorg belägna i Vänersborgs kommun. Dessutom finns det barn och elever folkbokförda i Vänersborgs kommun som går i verksamhet, såväl fristående som kommunal, i andra kommuner.

Barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde omfattar även tillsynsuppdraget för fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg. Tillsynsuppdraget styrs via skollagen. Kommunen ska följa upp fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg för att tillse att dessa verksamheter har god kvalitet och arbetar utifrån gällande styrdokument.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden

Nedan redovisas status för barn- och utbildningsnämndens riktade uppdrag från kommunfullmäktige.

Genomföra Handlingsprogrammet för förebyggande arbete för barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp

Till handlingsprogrammet finns en handlingsplan för förebyggnade och främjande arbete barn och unga samt deras vårdnadshavare 2026-2028. Handlingsplanen innehåller flera olika insatser där barn- och utbildningsförvaltningen är ansvarig och medel har beviljats. Arbetet med genomförandet av insatserna har påbörjats. Exempel på insatser där barn- och utbildningsförvaltningen är ansvarig är utredning av möjligheten att erbjuda barn till dagliga föräldrar plats i fritidshemmet, satsning på tonårshälsa genom att erbjuda frukost i skolan och lättare fysisk aktivitet på morgonen för högstadieelever samt barnbibliotekarie i förskolan för en likvärdig kvalitet i det läsfrämjande arbetet på kommunens förskolor.

Barn- och utbildningsförvaltningen är givetvis en viktig samverkanspart i flertalet av de övriga insatserna i handlingsplanen.

Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar

Barn- och utbildningsförvaltningen har påbörjat arbetet med uppdraget, bland annat genom att inventera möjliga lokaler att hyra ut och omvärldsbevakning gällande hur andra kommuner hyr ut skollokaler.

Barn- och utbildningsförvaltningen inväntar beslut om nya riktlinjer för internhyressystemet i Vänersborgs kommun för att kunna arbeta vidare med frågan om andrahandsuthyrning.

Genomföra landsbygdsprogram

Processen att ta fram landsbygdsprogrammet är fortfarande pågående. Barn- och utbildningsnämnden är ej delaktig i uppdraget att ta fram landsbygdsprogrammet.

Barn- och utbildningsnämnden kommer vara en viktig samverkanspart i genomförandet av programmet.

Digitalisering först

AI får en allt större betydelse inom utbildningsväsendet bland annat genom att effektivisera processer och därmed frigöra tid för personnära möten. Barn- och utbildningsförvaltningen genomför under 2026 en bred kompetensutvecklingsinsats för att

stärka personalens kunskap och trygghet i att använda AI i arbetet. Den framtagna kompetensutvecklingsplanen för samtliga medarbetare inom förvaltningen omfattar genomförande av en kommunövergripande digital basutbildning, deltagande vid ett utbildningstillfälle med föreläsning kring säkerhet, juridik och etik, dialog om innehållet i kommunens AI-anvisning samt medverkan i arbetet med att utveckla ett gemensamt förhållningssätt till användningen av AI inom den egna enheten. Parallellt pågår också en systematisk satsning på IT- och informationssäkerhet inom barn- och utbildningsförvaltningen, vilken inte bara ökar säkerheten utan också bidrar till att höja den digitala kompetensen i hela organisationen.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar i linje med SKR:s handslag för digitalisering genom att delta i utvalda riktade initiativ. Ett pågående arbete är införande och vidareutveckling av Digital post, där förvaltningens enheter ser över sina utskick till brukare i syfte att i så hög grad som möjligt använda mottagarnas digitala brevlådor. Därutöver kommer ett arbete med breddinförande av SDK (Säker digital kommunikation) att påbörjas.

Nyckeltal/jämförelsetal

Antal placeringar finansierade av Vänersborgs kommun, genomsnitt per år	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Förskola, pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar 1-5 år	2 073	2 101	1 976
-varav andel i enskilda alternativ %	12 %	13 %	12 %
Fritidshem, pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar 6-12 år	1 748	1 696	1 759
-varav andel i enskilda alternativ %	14 %	15 %	13 %
Förskoleklass, grundskola åk 1-9			
Totalt antal elever 6-15 år	4 646	4 593	4 556
-varav andel i enskilda alternativ %	13 %	13 %	12 %
Anpassad grundskola åk 1-9			
Totalt antal elever 7-15 år	99	110	113

Tabellen visar antal placerade barn och elever som finansieras av Vänersborgs kommun. Antal inskrivna barn och elever för bokslut och prognos avser ett genomsnitt för året. Utfall per april anger antal placerade barn och elever aktuell månad.

Av de barn som går i enskilda alternativ (1-5 år) per april 2026 finns 216 barn i fristående förskola och 38 barn i enskild pedagogisk omsorg. Av de elever som går i enskilda alternativ (6-12 år) per april 2026 finns 232 elever i fristående fritidshem och 26 elever i enskild pedagogisk omsorg. Antalet elever i förskoleklass till årskurs 9 i enskilda alternativ är 622 elever.

Prognosen visar att antalet placeringar i förskola och pedagogisk omsorg är fler än budgeterat. Andelen heltidsplaceringar är också fler än budgeterat medan andelen placeringar i allmän förskola och på deltid är färre än budgeterat. Gällande antal placeringar i fritidshem och i grundskola är prognosen färre än budgeterat. Prognosen för antal placeringar i anpassad grundskola är i samma nivå som budgeterat.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	89,8	83,8	94,7	28,1	34	31,1
Övriga intäkter	49,1	50,6	49,2	17,0	34	16,1
S:a intäkter	**138,9**	**134,4**	**143,9**	**45,1**	**34**	**47,2**
Personal	731,6	730,5	715,3	236,2	32	231,0
Omkostnader	471,6	468,2	454,5	152,7	33	145,4
Avskrivningar & internränta	9,4	9,4	7,2	2,8	30	2,2
S:a kostnader	**1 212,6**	**1 208,1**	**1 177,0**	**391,7**	**32**	**378,6**
Nettokostnad	**1 073,7**	**1 073,7**	**1 033,1**	**346,7**	**32**	**331,4**
Nettobudget	**1 073,7**	**1 073,7**	**1 036,7**	**353,2**		**338,1**
Budgetdiff	**0,0**	**0,0**	**3,6**	**6,6**		**6,7**

Utfall 2026-04-30

Barn- och utbildningsnämnden uppvisar per den 30 april 2026 ett överskott om 6,6 mnkr, vilket motsvarar en budgetavvikelse om 1 % av periodens budget.

En jämförelse mellan resultatet i april 2026 och april 2025 visar ett lägre resultat 2026 med 0,1 mnkr. Avvikelsen består av mindre förändringar i budgetposter och utfall mellan åren.

Det redovisade överskottet per april 2026 avser ännu ej förbrukad budget gällande barn- och utbildningsnämndens förfogandeanslag, kommande lokalkostnadsökningar, prognostiserad elevökning inom anpassad grundskola samt semesterdagstillägg.

Intäkterna, både statsbidrag och övriga intäkter, är 2,1 mnkr lägre per april 2026 jämfört med föregående år. Detta beror delvis på lägre barnomsorgsintäkter än budgeterat och delvis på

lägre statsbidrag från Migrationsverket då det är färre asylsökande barn och elever än tidigare.

Personalkostnaderna har ökat med 5,2 mnkr mellan april 2025 och april 2026, vilket motsvarar en ökning om 2,3 procent. Kostnadsökningen förklaras huvudsakligen av den årliga löneöversynen samt en minskning av personalomkostnadspålägget mellan åren.

Omkostnaderna har ökat med 7,4 mnkr för januari till april jämfört med samma period föregående år. Förändringen beror främst på ökade lokalkostnader, ökade kostnader för IT (tjänstekatalogen) samt kostnadsökningar på varor och tjänster beroende på inflation.

Anslagsredovisningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget -diff	Utfall 26/04	%
Nämnd*	10,1	11,1	1,0	3,4	31
Förskola**	320,7	319,7	-1,0	103,2	32
Grundskola***	682,8	682,8	0	221,1	32
Anpassad grundskola****	60,1	60,1	0	18,9	31
Netto	**1073,7**	**1 073,7**	**0**	**346,6**	**32**

*Nämnd: Nämnd och nämndadministration
**Förskola: Förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år
***Grundskola: Förskoleklass, grundskola åk 1-9, fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år
****Anpassad grundskola: åk 1-9

Prognos 2026-12-31

Prognos för budgetåret 2026 visar ett nollresultat.

Nämnd och nämndadministration
Nämnd och nämndadministration har en prognos på ett överskott om 1,0 mnkr avseende ej förbrukat förfogandeanslag.

Förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år
Förskola och pedagogisk omsorg 1–5 år prognostiserar ett underskott om 1,0 mnkr. Avvikelsen beror främst på ett högre barnantal än budgeterat samt fler heltidsplaceringar än budgeterat. Kostnaderna för barn i behov av särskilt stöd och extraordinärt stöd är fortsatt höga.

Förskoleklass, grundskola åk 1-9, fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år
Förskoleklass, grundskola årskurs 1–9, fritidshem samt pedagogisk omsorg 6–12 år prognostiserar sammantaget ett resultat i nivå med budget. Trots ett sammantaget resultat i balans uppvisar vissa enheter ekonomiska avvikelser. Två skolenheter bedöms redovisa underskott, varav den ena är nämndens minsta sett till elevantal, vilket medför begränsade förutsättningar för ekonomisk hållbarhet. Den andra enheten har under årets inledning haft en betydande elevminskning, vilket har inneburit svårigheter att anpassa organisation och kostnadsnivå i tillräcklig takt. Kostnaderna för elever i behov av särskilt stöd och extraordinärt stöd är fortsatt höga och utgör därmed en fortsatt ekonomisk utmaning.

Anpassad grundskola åk 1-9
Anpassad grundskola årskurs 1–9 prognostiserar ett resultat i nivå med budget. Verksamheten omfattar elever med stora behov av såväl undervisning som omsorg, vilket medför höga personalkostnader. I takt med ett ökande elevantal inom skolformen ökar även kostnaderna för tilläggsbelopp och skolskjuts.

Åtgärder

Inför Mål- och resursplan 2026-2028 beslutade barn- och utbildningsnämnden om åtgärder för att möta kostnadsökningar som nämnden måste finansiera 2026:

- Generell besparing (”osthyvel”) på alla centrala ansvar
- Minskat antal centrala tjänster
- Översyn skolskjutsar för effektivare nyttjande
- Uppsägning externa lokaler
- Minskad elevpeng inom anpassad grundskola

Utöver åtgärderna ovan kunde barn- och utbildningsnämnden genomföra en satsning på att utöka vistelsetiden för barn i allmän förskola från 15 timmar till 25 timmar. Detta möjliggjordes genom den årliga genomlysningen av nämndens samtliga budgetposter samt genom

frigjorda medel till följd av ett minskat barn- och elevantal i verksamheterna.

Barn- och utbildningsnämnden och barn- och utbildningsförvaltningen arbetar fortsatt aktivt och målmedvetet med verksamhets- och ekonomistyrning för att nå budget i balans, kommunfullmäktiges inriktningsmål, tilldelade målvärden, riktade uppdrag samt barn- och utbildningsnämndens förväntade resultat - uppnå och genomföra. Inför varje nytt budgetår omfördelas medel mellan verksamheterna för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Barn- och utbildningsnämndens prognos för budgetåret 2026 visar ett nollresultat.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Inventarier	10,9	11,9	1,0	1,1
Netto	**10,9**	**11,9**	**1,0**	**1,1**

Barn- och utbildningsnämndens investeringar avser främst inköp till arbetsmiljöåtgärder och inventarier i lokalerna samt elevdatorer. Prioritering och prövning av investeringsbehov görs kontinuerligt och justeras utifrån planerade underhållsinvesteringar.

Delar av inventarieinvesteringarna är budgeterade till enheter som är under renovering och inköpen görs först när lokalerna tas i bruk. Ett mindre överskott prognostiseras då inte alla planerade investeringar kommer att genomföras under året.

Byggnadsnämnden

Ordförande: Benny Jonasson (S)
Vice ordförande: Piotr Gabrys (M)
Förvaltningschef: Eddie Sandin

Verksamhetsbeskrivning

Nämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har ett övergripande ansvar för fastighetsbildning. Verksamheten styrs av ett antal speciallagar, främst plan- och bygglagen samt fastighetsbildningslagen. Enligt dessa lagar ska nämnden verka för en god byggnadskultur och en god stads- och landskapsmiljö, uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning samt ta de initiativ som behövs i frågor om planläggning, byggande och fastighetsbildning. Nämnden ansvarar för prövning av dispenser och tillsyn av strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken. Nämnden ansvarar också för mätning och kartframställning samt utveckling av geodata. Byggnadsnämndens ärenden bereds av miljö- och byggnadsförvaltningen. Förvaltningen utför även viss fysisk strategisk planering (översiktlig fysisk planering) på uppdrag av kommunstyrelsen.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden.

Nedan redovisas status för nämndens tilldelade uppdrag från kommunfullmäktige.
-Handlingsprogram för förebyggande arbete barn och unga:
Handlingsplan är framtagen och antagen av Kommunstyrelsen.
-Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar – 2025, 2026:
Nämnden effektiviserade sina lokaler 2024 vilket lett till minskade kostnader samt ett effektivare utnyttjande av lokaler då ytterligare verksamheter har kunnat flytta in i kommunhuset.
-Genomföra landsbygdsprogram:
Arbetet samordnas från kommunstyrelsen.
-Digitalisering först:
Arbete pågår fortlöpande för att öka digitalisering bland annat genom att öka användningen av AI samt att erbjuda digitala tjänster.

Nyckeltal/jämförelsetal

	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Bygglov			
Handläggningstid medel	21 dagar	19 dagar	21 dagar
Handläggningstid median	16 dagar	17 dagar	19 dagar
Boende			
Färdigställda bostäder*, antal	23	46	62

*Färdigställda bostäder innebär att bygglov sökts, byggnaden är uppförd och inflyttningsklar. Det gäller både enbostadshus och antal lägenheter i flerbostadshus.

Prognosen för handläggningstid per helår uppgår till i genomsnitt 21 dagar. Efter lagändringen den första december har många typer av bygglov som tidigare inte krävde grannehörande eller remisser försvunnit. Det innebär att en betydligt större andel av ärendena nu kräver att både grannar och remissinstanser ges skälig tid att lämna synpunkter. Detta medför att handläggningstiden inte kan reduceras obegränsat.

Antalet färdigställda bostäder är per april 46 (4 enbostadshus, 41 i flerbostadshus och 1 fritidshus).

Prognosen för helår är 62 färdigställda bostäder, varav 42 i flerbostadshus, 14 enbostadshus samt 6 fritidshus.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	0,0	0,0	0,1	0,0	0	0,0
Övriga intäkter	12,6	12,6	13,4	4,7	37	4,6
S:a intäkter	**12,6**	**12,6**	**13,5**	**4,7**	**37**	**4,6**
Personal	27,2	28,3	26,6	8,6	30	8,5
Omkostnader	6,4	5,7	5,7	2,1	37	1,8
Avskrivningar & internränta	0,5	0,5	0,5	0,1	36	0,1
S:a kostnader	**34,1**	**34,5**	**32,8**	**10,8**	**31**	**10,4**
Nettokostnad	21,5	21,9	19,3	6,1	28	5,8
Nettobudget	21,9	21,9	20,7	6,9	33	6,4
Budgetdiff	**0,4**	**0**	**1,4**	**0,8**		**0,6**

Utfall 2026-04-30
Föregående år redovisade nämnden ett överskott om 0,6 mnkr per april, jämfört med årets överskott om 0,8 mnkr för samma period. Förbrukningen uppgår till 28 procent av helårsbudgeten för perioden januari–april 2026, vilket är lägre än riktvärdet om 33 procent.

Intäkterna visar ett överskott om 0,5 mnkr, främst till följd av högre intäkter än budgeterat inom plan- och bygglovsverksamheten.

Arbetskraftskostnaderna är 0,5 mnkr lägre än budget. De lägre kostnaderna återfinns främst inom plan, kommunala lantmäterimyndigheten (KLM) samt kart- och geodata och beror huvudsakligen på sjukfrånvaro, men även på vård av barn, kortare föräldraledigheter samt vakanta tjänster.

Verksamhetskostnaderna överstiger budget med cirka 0,2 mnkr. Avvikelsen beror främst på att planverksamheten under perioden har haft omfattande konsultkostnader, vilka till stor del vidarefaktureras. KLM har därutöver haft en större kostnad avseende inköp av befästningsrör som belastat perioden.

Prognos 2026-12-31
Helårsprognosen för 2026 uppgår till ett överskott om 0,4 mnkr.

Intäkterna prognostiseras sammantaget följa budget. Lägre intäkter inom KLM samt kart- och geodata förväntas kompenseras av högre intäkter inom bygglov och plan.

Arbetskraftskostnaderna beräknas ge ett överskott om 1,1 mnkr jämfört med budget, främst till följd av tillfälliga vakanser, sjukfrånvaro, vård av barn samt kortare föräldraledigheter.

Verksamhetskostnaderna prognostiseras överstiga budget med 0,7 mnkr. Detta beror på behov av konsulter för att hantera vakanser och sjukfrånvaro inom planverksamheten samt arbete med framtagande av kulturmiljöprogram inom bygglov.

Prognos per verksamhet:
Nämnden prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Förvaltningskontoret bedömer ett överskott om 0,1 mnkr, främst till följd av lägre arbetskraftskostnader kopplade till sjukfrånvaro.

Kart- och geodata prognostiserar ett underskott om 0,1 mnkr till följd av lägre intäkter på grund av ett lågt ärendeinflöde. KLM bedöms sammantaget följa budget, där något lägre intäkter förväntas balanseras av motsvarande lägre arbetskraftskostnader.

Planverksamheten prognostiserar ett överskott om 0,4 mnkr, främst till följd av högre intäkter än budgeterat i kombination med lägre personalkostnader. Bygglovsverksamheten bedöms följa budget. Ökade konsultkostnader kopplade till kulturmiljö bedöms kompenseras av högre intäkter än budgeterat, framför allt följd av redan höga intäkter från sanktionsavgifter.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Inventarier	0,5	0,5	0,0	0,0
Netto	**0,5**	**0,5**	**0,0**	**0,0**

Under första fyra månaderna av året har ingen investering gjorts. Byggnadsnämnden kommer under året att investera i handläggningssystemet för att möjliggöra fler digitala lösningar. Exempelvis en e-tjänst med tvåvägskommunicering för att kunna effektivisera handläggningen och göra det smidigare för de flesta av våra kommuninvånare.

Åtgärder

Konsulttimmar köps in för att delvis täcka upp för tillfälliga vakanser. Nämnden avser inte att göra ytterligare åtgärder för att uppnå budget i balans under 2026.

Kommunstyrelsen

Ordförande: Benny Augustsson (S)
Vice ordförande: Mats Andersson (C)
2:e vice ordförande: Henrik Harlitz (M)
Förvaltningschef: Lena Tegenfeldt

Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. De närmare uppgifterna för styrelsen finns i kommunallagen och reglemente för kommunstyrelsen. Inom kommunstyrelsen verkar ett arbetsutskott och ett personal- och förhandlingsutskott.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden.

Nedan redovisas status för de riktade uppdrag som tilldelats kommunstyrelsen.

Genomföra Handlingsprogrammet för förebyggande arbete för barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp

Handlingsprogrammet genomförs genom en handlingsplan för förebyggande och främjande arbete barn och unga samt deras vårdnadshavare 2026–2028, där kommunstyrelsen är samordnande och ansvarar för uppföljning. Flertalet av de 31 aktiviteterna är uppstartade och uppdraget förväntas genomföras enligt plan.

Bättre nyttjande av lokaler och anläggningar

Kommunstyrelseförvaltningen samordnar arbetet. Nuläge samt uppföljning av andel samnyttjade lokaler har rapporterats i lokalförsörjningsunderlaget för åren 2027–2036. Arbetet har bland annat resulterat i en förtätning av lokalerna i kommunhuset och att externa lokaler kunnat sägas upp. Uppdraget följer tidplanen och avslutas under 2026.

Genomföra kompetensutvecklingsprogram

Programmet utgår från kommunens styr- och ledningsmodell med särskilt fokus på de kulturbärande delarna. Programmet fokuserar på verktyg och metoder för att stärka individ, grupp och organisation i uppdraget för bättre och effektivare leverans till våra medborgare. Uppdraget fortlöper enligt plan och alla medarbetare ska ta del av programmet.

Digitalisering först

Digitalisering först är en gemensam kraftansamling för kommunen där kommunstyrelsen samordnar det gemensamma arbetet genom IT- och digitaliseringsrådet. Resultat syns löpande i olika e-tjänster, AI-stöd i verktyg och gemensamma förändringar. Uppdraget löper över flera år och genomförs enligt plan.

Genomföra landsbygdsprogram

Landsbygdsprogrammet färdigställs under första halvåret och därefter påbörjas implementeringen. Att programmet inte färdigställdes under 2025 beror på bristande personella resurser.

Sysselsättningsåtgärd med fokus på målgruppen personer med funktionsnedsättning

Personella resurser är avsatta från både kommunstyrelseförvaltningen och socialförvaltningen. Uppstart med omvärldsspaning har skett under inledningen av året och uppdraget förväntas genomföras enligt plan.

Utreda fler etableringar av sociala företag och arbetsintegrerade sociala företag

En utredningsgrupp är tillsatt och arbetet har startat genom kartläggning och informationsinhämtning. Uppdraget följer tidplanen och förväntas slutföras under 2026.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	6,5	6,1	8,7	2,7	45	3,3
Övriga intäkter	72,5	72,4	70,2	26,1	36	23,4
S:a intäkter	**79,0**	**78,4**	**78,9**	**28,8**	**35**	**26,7**
Personal	100,2	91,5	91,5	31,9	31	29,0
Omkostnader	494,0	502,5	442,9	158,0	30	141,4
Avskrivningar & internränta	5,9	6,3	5,9	3,0	48	1,1
S:a kostnader	**600,1**	**612,0**	**540,3**	**192,9**	**30**	**171,4**
Nettokostnad	**521,2**	**533,5**	**461,4**	**164,1**	**31**	**144,8**
Nettobudget	**533,5**	**533,5**	**480,0**	**175,9**		**181,1**
Budgetdiff	**12,3**	**0,0**	**18,6**	**11,8**		**11,8**

Utfall 2026-04-30

Det periodiserade resultatet per april visar ett överskott på 11,8 mnkr, vilket är samma som motsvarande period förra året. Intäkterna är högre än budget och avser främst projektintäkter samt övriga intäkter. Omkostnaderna visar ett överskott och avser kommunstyrelsens anslag för oförutsett samt att bidraget Kunskapsförbundet väst och Räddningstjänsten Fyrbodal varit lägre än budgeterat. Vakanser samt sjukfrånvaro inom förvaltningen under årets första månader bidrar till överskott mot budget.

Prognos 2026-12-31

För kommunstyrelsen i sin helhet prognostiseras ett överskott på 12,3 mnkr.

Anslagsredovisningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget -diff	Utfall 26/04	%
Kommunstyrelsen, politisk verksamhet	55,9	56,0	0,1	14,3	25
Kommunstyrelse-förvaltningen	111,0	111,0	0,0	31,3	28
Räddningstjänst	45,3	48,1	2,7	14,6	30
Gymnasium	229,5	236,8	7,3	76,7	32
Vuxenutbildning	41,3	42,3	1,0	13,7	32
Övrig extern verksamhet	38,2	39,3	1,2	13,5	34
Netto	**521,2**	**533,5**	**12,3**	**164,1**	**31**

Kommunstyrelsen, politisk verksamhet

För kommunstyrelsens politiska verksamhet prognostiseras budget i balans. Kommunstyrelsens anslag för oförutsett, handlingsplan för barn och unga samt medel för socialt förebyggande arbete förväntas att förbrukas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sammantaget prognostiseras budget i balans.

Utvecklingsarbete i form av beslutsstöd, en större omstrukturering av kodstrukturer och arbete inför den beslutade omorganisationen genererar stora kostnader under året. Dessa kostnader bedöms kunna balanseras av lägre personalkostnader (vakanser) och återhållsamhet i omkostnader.

Räddningstjänst

För räddningstjänsten prognostiseras +2,7 mnkr beroende på att bland annat pensionskostnaderna är lägre än budgeterat utifrån förändrade pensionsprognoser.

Gymnasiet och Vuxenutbildningen

För gymnasieverksamheten beräknas ett överskott på +7,3 mnkr, kopplat till sänkta pensionskostnader, dock är elevunderlaget högre än budgeterat. För Vuxenutbildningen prognostiseras ett överskott på + 1,0 mnkr, avseende lägre volymer i beslutat uppdragsavtal än budgeterat.

Övrig extern verksamhet

Avtalsbundna köp av verksamhet samt bidrag beräknas ge ett sammanlagt överskott på 1,2 mnkr främst på bidrag till externa parter.

Åtgärder

Mot bakgrund av det ekonomiska läget för kommunen och osäkerheter i omvärlden behöver kommunstyrelsen fortsatt arbeta med generella åtgärder för att hålla nere kostnaderna.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Inventarier	1,0	1,0	0	0
IT datorer	10,2	10,2	0	3,7
IT investering öv.	4,0	4,0	0	0
Netto	**15,2**	**15,2**	**0**	**3,7**

Utifrån nuvarande prognoser förväntas investeringsbudgeten förbrukas i sin helhet.

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande: Ann-Sofie Dolk Olsson (S)
Vice ordförande: Kristina Edvinsson (M)
Förvaltningschef: Anna Svensson

Verksamhetsbeskrivning

Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden omfattar barn- och ungdomskultur, konst, folkbibliotek, musik- och kulturskola, huvudmannaskap för Vänersborgs museum samt öppna offentliga arrangemang. Vidare ingår ungas öppna mötesplatser, idrotts- och fritidsanläggningar, fornvård samt friluftsliv. Nämnden ansvarar också för bidrag, stöd och stimulans till föreningar och studieförbund. Nämndens primära målgrupp är barn och unga i åldern 0–18 år. Samtlig verksamhet ska ha särskilt fokus på att nå underrepresenterade grupper och aktiviteter och utbud ska ha geografisk spridning i kommunen.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden.

Nedan redovisas status för nämndens tilldelade uppdrag.

Handlingsprogram för förebyggande arbete barn och unga

Kommunstyrelsen har fattat beslut om handlingsprogrammet och nämnden har 7 insatser i handlingsplanen. Flera av dessa sker i samverkan med föreningslivet, bland annat att starta en fritidsverksamhet för unga i Frändefors samt att ge förutsättningar för spontanidrott och rörelse utanför ordinarie föreningsorganisering. Alla insatser påbörjas under 2026.

Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar

Förvaltningen har i samband med föreningsdialog konstaterat att det finns en efterfrågan hos främst kulturföreningar om att nyttja kommunala lokaler för möten men också permanenta verksamhetslokaler som är ändamålsenliga. Nämndens beslut om att driva verksamhet i Kulturhuset i kommunal regi kommer att öppna nya möjligheter för detta. Biblioteken har startat meröppet även i Vargön och har därmed två biblioteksfilialer med den möjligheten vilket gör att lokalerna nyttjas i högre grad. Huvudbiblioteket har en sal för uthyrning som nyttjas flitigt och flera av aktiviteterna där sker i samverkan med föreningar.
Inomhusanläggningarna nyttjas i hög grad, på dagtid av skolan och på kvällar och helger av föreningslivet. De med högst nyttjandegrad är Arena Vänersborg, Brätte ishall och Idrottshuset. Utöver det bokas andra arrangemang i både arenan och i Idrottshuset. Även fotbollsplanerna används både av skola och föreningsliv och vissa har en hög bokningsgrad.
Musik- och kulturskolan i Vänerparken samnyttjar lokalerna med Kunskapsförbundet och föreningen Nationellt centrum för musiktalanger. De övriga lokalerna samnyttjas av skolan i t ex Vargön.
Hela förvaltningens ledningsgrupp och administration delar kontorsrum.
Den nya mötesplatsen för unga ska nyttjas av fler än kultur- och fritid. Dels så planeras för att skolan ska kunna använda lokalerna dagtid samt att Blackbox kommer att bokas av föreningsliv och privata aktörer.
Sammanfattningsvis så bedömer förvaltningen att nämnden mycket väl uppfyller uppdragets målsättning.

Digitalisering först

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar aktivt med att se över och utveckla digitala processer där det är möjligt. I dagsläget analyserar vi förutsättningar för att integrera data i en digital tvilling för att skapa bättre underlag och visualiseringsmöjligheter för beslutsfattande. Musik- och kulturskolan ser också över möjligheter att genom digitalisering skapa ett stöd till deras systematiska kvalitetsarbete.

Nyckeltal/jämförelsetal

Bibliotek	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Antal utlånade media	153 622	50 196	153 000
Antal besökare*	128 017	42 715	130 000

* avser *Vänersborg, Vargön och Brålanda. Frändefors ingår ej på grund av avsaknad av besöksräknare*

Musik- och kulturskolan	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Andel deltagare 6–19 år i %*	14**	14,3	14,3
Varav flickor i %	69	68,8	68
Varav pojkar i %	31	31,2	32

** avser andel deltagare av total åldersgrupp 6–19 år i kommunen*
*** avser 2024, eftersläpning pga. publicering*

Öppen ungdomsverksamhet	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Antal besök*	20 117	6 470	15 000
Varav flickor i %**	38	34,7	35
Varav pojkar i %**	62	64,2	63,5

** avser det sammanslagna utfallet för samtliga mötesplatser i kommunal regi*
*** besökare kan identifiera sig som flicka, pojke eller annat. Här redovisas endast besökare som identifierar sig som flicka eller pojke*

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	1,4	1,4	4,2	1,0	69	1,6
Övriga intäkter	15,6	15,6	17,3	5,9	38	6,0
S:a intäkter	**17,0**	**17,0**	**21,4**	**6,9**	**40**	**7,6**
Personal	66,0	65,9	61,3	20,6	31	19,3
Omkostnader	104,8	105,6	105,5	35,3	33	33,9
Avskrivningar & internränta	2,4	2,4	2,5	0,8	34	0,7
S:a kostnader	**173,2**	**173,9**	**169,2**	**56,6**	**33**	**53,9**
Nettokostnad	**156,2**	**156,9**	**147,7**	**49,8**	**32**	**46,3**
Nettobudget	**156,9**	**156,9**	**150,4**	**51,9**	**33**	**49,6**
Budgetdiff	**0,7**	**0,0**	**2,6**	**2,1**		**3,4**

För april redovisas ett utfall med 49,8 mnkr vilket innebär en positiv budgetavvikelse med 2,1 mnkr, detta motsvarar en procentuell förbrukning på 32 %, riktpunkten för perioden är 33%. Jämfört med föregående år är det en minskning med 1,3 mnkr. Överskott redovisas inom samtliga verksamhetsområden. För helåret prognostiseras ett positivt resultat med 0,7 mnkr.

Anslagsredovisningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget -diff	Utfall 26/04	%
Nämnd och administration	17,2	17,2	0,0	5,3	31
Kultur	62,5	62,5	0,0	20,2	32
Fritid	76,5	77,2	0,7	24,2	31
Netto	**156,2**	**156,9**	**0,7**	**49,8**	**32**

Nämnd och administration redovisar en positiv budgetavvikelse för perioden. Överskottet beror på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster.
För helåret prognostiseras ett utfall i nivå med budget.

Kultur omfattar allmän kultur, konsthall, bibliotek, musik- och kulturskola samt Kulturhuset och Vänersborgs museum. För perioden redovisas en positiv budgetavvikelse vilket beror på lägre personalkostnader på grund av besparing och tillfälliga vakanser, vilket även påverkar verksamhetskostnaderna då förvaltningen för närvarande inte arbetar lika mycket med offentliga kulturarrangemang inom enheten.
Under resterande del av året kommer den vakanta tjänsten tillsättas samt att verksamhetskostnaderna kommer öka, därav prognostiseras för helåret ett utfall i nivå med budget.

Fritid omfattar ungas öppna mötesplatser, Fritidsbanken, idrotts- och fritidsanläggningar, fornvård samt friluftsliv. För perioden redovisas en positiv budgetavvikelse, till främst del inom enheten för idrottsanläggningar. Överskottet beror på hyreskostnader på grund av ännu ej slutförda investeringar. Nämnden har blivit kompenserad för hyreshöjning i samband med att byte av takduk på Arena Vänersborg ska genomföras. Så länge den investeringen inte är aktiverad, så genererar den ett överskott. Överskottet beror också på att hyresintäkter överlag överstiger budget då anläggningarna haft en god uthyrningsgrad samt lägre personalkostnader.
Fritidsgårdsverksamheten redovisar ett resultat i nivå med budget.
Inom Fritid prognostiseras för helåret ett överskott med 700 tkr främst på grund av lägre hyreskostnader. Övriga enheter prognostiserar ett utfall i nivå med budget.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Inventarier	3,0	3,0	0,0	0,2
Konstnärlig gestaltning	1,3	1,3	0,0	0,0
Netto	**4,3**	**4,3**	**0,0**	**0,2**

Investeringar avser inventarier och verksamhetsanpassningar samt konstnärlig gestaltning.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Ordförande: Anneli Guilotte (S)
Vice ordförande: Lena Eckerbom Wendel (M)
Förvaltningschef: Eddie Sandin

Verksamhetsbeskrivning

Nämnden styr sin verksamhet genom tillsynsplaner samlade i en verksamhetsplan. Dessutom sker lagstadgad tillsyn enligt livsmedelslagen, miljöbalken, strålskyddslagen tobakslagen, alkohollagen m.fl.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden.

Nedan redovisas status för nämndens tilldelade uppdrag från kommunfullmäktige.
-Handlingsprogram för förebyggande arbete barn och unga: Handlingsplan är framtagen och antagen av Kommunstyrelsen.
-Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar – 2025, 2026: Nämnden effektiviserade sina lokaler 2024 vilket lett till minskade kostnader samt ett effektivare utnyttjande av lokaler då ytterligare verksamheter har kunnat flytta in i kommunhuset.
-Genomföra landsbygdsprogram: Arbetet samordnas från kommunstyrelsen.
-Digitalisering först: Arbete pågår fortlöpande för att öka digitalisering bland annat genom att öka användningen av AI samt att erbjuda digitala tjänster.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	0,2	0	0,4	0,1	0	0,1
Övriga intäkter	5,6	5,2	5,3	1,5	30	1,6
S:a intäkter	**5,8**	**5,2**	**5,7**	**1,6**	**32**	**1,7**
Personal	15,5	15,3	14,2	4,8	32	4,7
Omkostnader	2,8	2,5	3,2	0,9	34	0,9
Avskrivningar & internränta	0,1	0,1	0,1	0,0	35	0,0
S:a kostnader	**18,4**	**17,9**	**17,5**	**5,7**	**32**	**5,6**
Nettokostnad	**12,6**	**12,7**	**11,8**	**4,1**	**32**	**3,9**
Nettobudget	**12,7**	**12,7**	**12,2**	**4,1**		**3,9**
Budgetdiff	**0,1**	**0,0**	**0,4**	**0,0**		**0,0**

Utfall 2026-04-30
Föregående år visade nämnden ett litet underskott på 25 tkr mot budget i stort per april.

I år visar nämnden ett överskott om 37 tkr. Utfallet motsvarar 32 procent av helårsbudget för perioden januari-april 2026, riktvärdet för motsvarande period är 33 procent. Intäkterna visar 0,1 mnkr under budget i stort. Underskottet beror främst på låga intäkter inom avlopp. Detta underskott väntas tas igen under resterande del av året. Personalkostnaderna visar 0,1 mnkr under budget, vilket beror på sjukfrånvaro, kortare föräldraledighet samt vård av barn. De övriga verksamhetskostnaderna visar ett litet underskott om 17 tkr till följd av konsultkostnader kopplade till lokala naturvårdsprojekt (LONA) Nygårdsängen del 2.

Prognos 2026-12-31
Nämnden prognostiserar en positiv avvikelse på 0,1 mnkr på helår.

Intäkterna väntas visa ett överskott om 0,6 mnkr vid årets slut främst till följd av intäkter för serveringstillstånd vilket är ett nytt uppdrag som inte ingick i budgeten. Bidrag gällande LONA Nygårdsängen del 2 påverkar också överskottet. Arbetskraftskostnaderna väntas visa 0,2 mnkr högre än budgeterat. Detta på grund av att alkoholhandläggare anställts i maj (nytt uppdrag). Utöver detta påverkas arbetskrafts-kostnaderna av sjukfrånvaro, vård av barn, kortare föräldraledigheter samt en tillfällig vakans i naturvårdsteamet. Övriga verksamhets-kostnader väntas visa 0,3 mnkr över budget till följd av att fler konsulttimmar inom naturvård än budgeterat kommer behöva köpas in. Detta till följd av den tillfälliga vakansen som nämnts ovan. Konsulttimmar kommer även köpas in under året kopplat till LONA Nygårdsängen del 2, vilka bidrag erhållits för.

Åtgärder

Konsulttimmar köps in för att delvis täcka upp för tillfällig vakans inom naturvård. Nämnden avser inte att göra ytterligare åtgärder för att uppnå budget i balans under 2026.

Samhällsbyggnadsnämnden

Ordförande: Ann-Mari Jonasson (S)
Vice ordförande: Tomas Öberg (C)
2:e vice ordförande: Tor Wendel (M)
Förvaltningschef: Tf Daniel Jerling

Verksamhetsbeskrivning

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för stora delar av kommunens tekniska verksamhet, såsom drift och anläggning inom park och gata, projektering samt trafikärenden. Vidare handhas fastighetsförvaltning, lokalvård, måltids-produktion till skola och äldreomsorg samt en del övrig intern service, såsom bilpool och vaktmästeri. De taxefinansierade verksamheterna VA- och renhållning ingår också.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden.

Nedan redovisas status för nämndens tilldelade uppdrag

Genomföra Handlingsprogrammet för förebyggande arbete för barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp
Det riktade uppdraget är nämndövergripande och samordnas av kommunstyrelsen. Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar inte för några egna insatser, men är en viktig indirekt part genom fastighetsägandeansvaret. Till exempel genom utformningen av utomhusmiljön kopplat till insatser för att starta upp en fritidsgård eller öppen verksamhet för unga i Frändefors. Samt i insatsen ”Make a Move” som syftar till att öka barns fysiska, psykiska och sociala hälsa genom rörelse.

Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar
Uppdraget är nämndsövergripande och samordnas av kommunstyrelsen inom ramen för lokalförsörjningsarbetet. Samhällsbyggnadsförvaltningens möjligheter till ökat samnyttjande är begränsade på grund av höga säkerhetskrav kopplade till samhällsviktig verksamhet. Viss uthyrning av möteslokaler sker där det bedöms lämpligt ur säkerhetssynpunkt, i övrigt hänvisas främst till den offentliga utomhusmiljön.

Genomföra landsbygdsprogram
Arbetet med landsbygdsprogrammet har försenats men drivs nu av upphandlad konsult med målsättning att färdigställas före sommaren. Landsbygdsprogrammet syftar till att skapa en samlad och långsiktig inriktning för kommunens utveckling av landsbygden och kan omfatta både vidareutveckling av befintliga insatser och identifiering av nya utvecklingsområden. Samhällsbyggnadsförvaltningen kan komma att involveras i arbetet vid behov senare i processen.

Digitalisering först
Inom ramen för uppdraget pågår bland annat ett AI-projekt för asfalteringsunderhåll. Kameror används för att dokumentera vägarnas skick, och den insamlade datan ska ligga till grund för rapporter över vägstatus. Arbetet med att utveckla dataöverföring och analysflöde mellan kamerautrustning och AI-baserad analys pågår. Testkörningar har genomförts med kamera monterad i personbil, och test med montering i renhållningsfordon planeras att genomföras under våren.

Nyckeltal/Jämförelsetal

	Bokslut 2025	Utfall 26-apr	Prognos 2026
Fastigheter och lokaler			
Totalt fastighetsbestånd, yta kvm	248 212	248 222	249 730
Outhyrda kvm andel (%)	8,4	7,7	8,7
Totalt fastighetsunderhåll kr/kvm	149	60	205
Gator och utemiljö			
Driftkostnad kommunala bil- och cykelvägar, kr/m	84,6	32,8	81,2
Kost och service			
Måltider antal 1000-tal portioner/år*	1 832	804	2216
Städyta 1000-tal kvm/dag	187	189	189
Kretslopp & Vatten			
Odebiterat renvatten, andel (%)	14,3	23,6	23
Insamlat kommunalt matavfall, kg/inv	58	21,2	58
Insamlat kommunalt restavfall, kg/inv	100	33,4	100

*) *Statistiken påverkas av förändrade måltidskategorier inom förskola. Föregående år visar färre portioner eftersom förskolan då redovisade heltid- och deltidsbarn, medan portioner från och med 2026-01-01 delas upp på frukost, lunch och mellanmål.*

Tabellen ovan redogör för de olika nyckeltalen. Fastighetsbeståndet prognostieras öka något under 2026 genom tillkomst av Dyrehög och Krickan, samtidigt som Skifferforum planeras rivas och Parallellgatan säljas.
Till april har Marierovägen utgått och tillbyggnation av Skördegatans förskola tillkommit. Prognosen för fastighetsunderhåll är högre, delvis till följd av stormen Dave. Outhyrda kvadratmeter har ökat eftersom lokalanskaffning och uthyrning inte är i fas samt på grund av fördröjd försäljning av tomställda lokaler kopplad till detaljplaneprocessen.

Driftkostnaden för kommunala bil- och cykelvägar prognostiseras öka något under året. Ökningen beror på kostnader för framtagandet av en belysningsplan.

Prognosen för antalet måltider visar minskade volymer än beställt i stort sätt alla kundgrupper, särskilt inom grundskola och fritids. Förskolan får färre frukostar och mellanmål men fler luncher, medan även hemtjänsten och Kunskapsförbundet Väst väntas minska.

Andelen odebiterat dricksvatten har ökat till 23,6 procent på grund av läckor samt ombyggnad och provdrift av vattenreningsverket. Samtidigt pågår ett aktivt arbete med ledningssanering.

Den insamlade mängden hushållsavfall har minskat under årets första fyra månader jämfört med föregående år. Minskningen bedöms bero på ökad inlämning av textil till Kretsloppsparken samt informationsinsatser i samband med införandet av fyrfackssystemet, vilket har förbättrat sorteringen och minskat restavfallet.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	18,5	18,5	14,3	5,0	27	3,7
Övriga intäkter	658,7	660,5	675,0	218,9	33	214,7
S:a intäkter	**677,2**	**679,0**	**689,3**	**224,0**	**33**	**218,4**
Personal	227,5	232,3	210,3	71,5	31	67,0
Omkostnader	336,5	333,1	378,0	122,7	37	111,8
Avskrivningar & internränta	242,1	233,6	209,9	76,0	33	67,4
S:a kostnader	**806,0**	**798,9**	**798,2**	**270,1**	**34**	**246,2**
Nettokostnad	128,9	120,0	108,9	49,2	38	27,8
Nettobudget	120,0	120,0	123,9	43,9	37	33,8
Budgetdiff	**-8,9**	**0,0**	**14,9**	**-2,3**		**5,9**

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett underskott mot budget om 2,3 mnkr till och med april. Föregående år redovisade man ett överskott om 5,9 mnkr vid motsvarande period. Den skattefinansierade verksamheten redovisade 1,1 mnkr i underskott och den taxefinansierade verksamheten 1,2 mnkr i underskott. Nämnden prognostiserar ett underskott om 8,9 mnkr för helåret 2026. Förklaringar till avvikelserna beskrivs nedan.

Anslagsredovisningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04	%
Nämnd/Adm	14,1	15,7	1,7	3,2	20%
Gata/Teknisk	86,2	84,0	-2,1	34,7	41%
Fastighet	25,8	19,1	-6,8	8,2	43%
Kost/Service	1,3	1,1	-0,1	-0,9	-83%
VA-verksamhet	1,0	0,0	-1,0	-0,1	-
Renhållning	0,5	0,0	-0,5	1,0	-
Netto	**128,8**	**119,9**	**-8,9**	**46,2**	**38%**

Utfall 2026-04-30

Nämnd och administration redovisar ett överskott mot budget om 2,1 mnkr per april, vilket främst beror på det förfogandeanslag från tomtförsäljning som budgeterats centralt samt övriga verksamhetskostnader.

Gatuenheten redovisade ett underskott mot budget för perioden med 7,5 mnkr. Vid motsvarande period förra året redovisades ett överskott på 2,4 mnkr. Det beror främst på

kostnader för den tillfälliga färjelösningen vid Dalbobron, säsongsrelaterade kostnader, även kopplade till stormen Dave, samt ökade energikostnader. Tekniska redovisade ett överskott med 0,5 mnkr, vilket beror på tillfälliga vakanser.

Fastighet redovisade ett överskott mot budget med 2,6 mnkr efter april. Överskottet beror dels på att man sålt en industritomt som ej var budgeterad, dels låga driftskostnader kopplade till projekt. Detta balanseras ut av högre kostnader i förhållande till budget hos fastighetsförvaltning och drift på grund av säsongsvariationer samt kostnader kopplade till stormen Dave.

Kostenheten redovisade underskott om 0,1 mnkr för perioden, detta beror på säsongsavvikelser. Service redovisade överskott mot budget med 1,4 mnkr på grund av säsongsavvikelser samt semesterlöneskulden som justeras vid årets slut.

VA-verksamheten redovisade underskott om 0,1 mnkr t.o.m. april, vilket beror på lägre intäkter än budgeterat. Detta troligtvis på grund av lägre förbrukning inom industrin i kommunen. Renhållningen redovisar underskott med 1,1 mnkr till och med april. Intäkterna är låga under årets första månader, vilket främst beror på att periodabonnemangen ännu inte har genererat några intäkter. Detta är ett återkommande säsongsmönster och bedöms justeras från april till maj i samband med att sommartömning samt hämtning av trädgårdsavfall påbörjas, bland annat.

Prognos 2026-12-31

Nämnd och administration prognostiserar ett budgetöverskott om 1,7 mnkr, framför allt hänförligt förvaltningsledningens förfogandeanslag. Enligt förslag till nämnden, ännu ej beslutat, föreslås överskottet användas till att täcka upp ett budgetunderskott för kapitalkostnader för tunneln Skaven-Öxnered hos Gatuenheten på motsvarande belopp.

Prognosen för Gatuenheten på helåret är ett underskott på cirka 2,1 mnkr, huvudsakligen till följd av kapitalkostnader för investeringar som inte finns med i budget. Om kompensation för delar av dessa kostnader beviljas bedöms underskottet minska till cirka 0,7 mnkr. Resultatet påverkas även av kostnader kopplade till projektet Dalbobron, politiskt uppdrag om belysningsutredning, fortsatt rivning av trästolpar samt oförutsedda kostnader från stormen Dave.
Tekniska prognostiserar ett litet underskott mot budget på 0,1 mnkr, vilket beror av minskad tidrapportering för enhetschef, vilket leder till minskad intäkt. Detta balanseras delvis ut av lägre prognostiserad kostnad på grund av tillfälliga vakanser.

Fastighet prognostiserar ett underskott på 6,8 mnkr för 2026. Detta byggs upp av dels 3 mnkr överskott för försäljning av tomter, dels 9,8 mnkr underskott, som beror på utrangering av takduk för 6,8 mnkr på Arena Vänersborg samt högre kostnader för löpande underhåll än budgeterat. Även höjda nätavgifter hos Vattenfall, vilket innebär ökade energikostnader är en del av detta.

Kostenheten utvecklar sin redovisning och prognosmodell. Trots vissa period- och säsongsavvikelser är verksamheten i huvudsak i balans. Ett mindre underskott, 0,1 mnkr, prognostiseras vid årets slut, vilket belastar Samhällsbyggnadsförvaltningen och inte kunderna.

VA-verksamheten prognostiserar ett underskott på 1,0 mnkr för 2026, vilket innebär att den ackumulerade skulden till skattekollektivet beräknas uppgå till 2,0 mnkr inför 2027. Trots en taxehöjning på 8 procent påverkas resultatet negativt av ökade kapital-, el- och interna kostnader, minskade intäkter efter att en större industrikund avvecklat sin verksamhet samt risk för ökade kostnader för metanol. Renhållnings-verksamheten prognostiserar ett underskott på 0,5 mnkr för helåret 2026. Avfallstaxan är oförändrad inför året och verksamheten beräknas få ett bidrag från Naturvårdsverket på cirka 12 mnkr för omställningen till fastighetsnära insamling. Prognosen är dock osäker, främst på grund av risken för ökade bränslekostnader samt hur införandet av fastighetsnära insamling på landsbygden utvecklas, vilket kan få direkt påverkan på resultatet.

Åtgärder

Nämnden har de senaste åren påverkats av kraftiga prisökningar vilket påverkat verksamheterna i stor utsträckning då budget inte har anpassats fullt ut för att kompensera för den nya prisnivån. Detta innebär att samtliga verksamheter fortsatt behöver vara återhållsamma och vaksamma på kostnaderna.

Prognostiserad utrangering av Arena Vänersborgs takduk påverkar nämnden stort och konsekvensen av att delvis anpassa verksamheterna för att täcka upp för den kostnaden blir att nämnden får stå tillbaka på utveckling och riktade satsningar vilket skulle långsiktigt gynnsamt och möjliggjort effektivisering.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Nämnd/Adm	-	-	-	-
Gata/Tekniska	62,0	79,9	17,9	9,2
Fastighet/Hamn	217,2	266,4	49,2	23,3
Kost/Service	1,4	1,4	0,0	0,4
VA-verksamhet	138,7	176,4	37,7	30,6
Renhållning	35,9	47,3	11,4	3,5
Exploatering	29,5	125,5	96,0	11,6
Netto	**484,7**	**696,8**	**212,1**	**78,8**

Nämndens totala investeringsutfall för perioden uppgick till 78,8 mnkr. För samma period förra året redovisades 93,5 mnkr. Prognosen för helår uppgår till 484,7 mnkr vilket innebär ett budgetöverskott om 212,1 mnkr. Utfallet för april är lågt jämfört med budget till följd av att flera projekt är under uppstart, alternativt försenade.

Gatuenheten prognostiserar ett överskott mot budget med 17,2 mnkr för 2026. En anledning är projektet Dalbobron, där även Residensbron ingår, där man just nu prognostiserar 11,8 mnkr under budget. En ytterligare anledning till överskottet är att projektet Bro hamnkanalen kommer att sträcka sig över årsskiftet till 2027, vilket förklarar ett underskott på 5 mnkr. Majoriteten av övriga investeringsprojekt är ännu inte påbörjade, men bedöms färdigställas under året samt hålla budget.

Fastighet prognostiserar ett utfall på 217,2 mnkr vilket innebär ett överskott mot budget om 49,2 mnkr. En stor bidragande faktor till detta är Öxnereds förskola som väntas bli klart först november 2027 och där prognostiseras ett överskott om 21,6 mnkr 2026. Ny räddningsstation i centrala Vänersborg ligger med i budgeten, men är fortsatt under utredning och hela budgeten på 15 mnkr väntas förbi oanvänt 2026. Även Ensamhushåll 4 platser väntas generera ett överskott om hela budgeten på 9 mnkr 2026 eftersom ingen lämplig fastighet har hittats ännu.

VA-investeringarna uppgick till 30,6 mnkr t.o.m. april. Det enskilt största projektet som bidrar till utfallet är fortsatt Skräcklans vattenverk. Slutprognosen för hela projektet är 272 mnkr. För projektet Lågreservoar Brålanda förväntas 22,4 mnkr förskjutas framåt och således ej belasta 2026. Saneringsprojekten pågår främst i de områden som identifierats som särskilt utsatta vid skyfall.
Totalt prognostiseras VA-investeringarna till 138,7 mnkr. Investeringar inom renhållningsverksamheten uppgår till 3,5 mnkr per april och prognostiseras till 35,9 mnkr för 2026. Projektet Utbyggnation kretsloppspark står för största delen av utfallet, 3,4 mnkr, men har blivit försenat på grund av bland annat säkerhetsklassning och försenad projektering. Ungefär 7 mnkr kommer att belasta 2027 istället för 2026, och genererar således en positiv avvikelse i prognosen för helåret.

Exploateringsprojekten är budgeterade till 125,5 mnkr. Prognostiserat överskott är 96,0 mnkr. Anledningen till detta är flera. Tunneln Öxnered-Skaven påverkar mycket eftersom 32,4 mnkr ligger i budget för 2026, men endast projektering 0,7 mnkr väntas utföras under 2026. Norra Sanden prognosisterar ett överskott för 2026 på 15 mnkr och Sanden Södra prognostiserar ett överskott om 15,4 mnkr. Avseende Grunnebo industriområde beräknas projektet komma igång först 2027, vilket genererar ett överskott om 18,4 mnkr för 2026.

Socialnämnden

Ordförande: Dan Nyberg (S)
1:e vice ordförande: Magnus Ekström (KD)
2:e vice ordförande: Robin Skenhede (M)
Förvaltningschef: Karin Hallberg

Verksamhetsbeskrivning

Socialförvaltningen är indelad i åtta verksamhetsinriktningar och leds av en förvaltningschef samt åtta verksamhetschefer.

Hemtjänst (Htj) ansvarar för att ge äldre och andra i behov av vård och omsorg, i den enskildes hem.

Särskilt boende (Säbo) ansvarar för att ge äldre och andra i behov av vård och omsorg i särskilt boende.

Vård-stöd och utredning (VSU) ansvarar bl.a. för förebyggande verksamhet, dagverksamhet, korttidsverksamhet riktat mot äldre, biståndsbedömningar samt hälso- och sjukvård.

Individ- och familjeomsorgen (IFO*)* ansvarar bland annat för försörjningsstöd, familjestöd och missbruksstöd.

Personligt stöd och omsorg *(PSO)* ansvarar för insatser till personer med funktionsnedsättning inom LSS och SoL.

Arbete, sysselsättning och integration *(ASI)* ansvarar bl.a. för arbetet med människor som har svag ställning på arbetsmarknaden samt med integration.

Administrativa avdelningen vars uppdrag är att stödja förvaltningen utifrån rollerna ekonom, personalspecialist, kansli och alkohol-handläggare.

Kvalitet och utveckling vars uppdrag är att stödja förvaltningen utifrån rollerna systemförvaltare, utvecklingsledare, medicinskt ansvarig sjuksköterska och webadministratör.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under planperioden

Nedan redovisas status för nämndens tilldelade uppdrag.

Genomföra handlingsprogram för förebyggande arbete barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp:

Uppnås

Förvaltningen har medverkat i framtagandet av handlingsprogrammet med tillhörande plan, och implementerar nu förvaltningens del av aktiviteterna och samarbetar med övriga aktörer i kommunkoncernen kring helheten i planen.

Sysselsättningsåtgärd med fokus på målgruppen personer med funktionsnedsättning:

Uppnås delvis

Förvaltningen har påbörjat arbete utifrån det riktade uppdraget och med bas av att arbete är pågående bedöms så här långt delvis måluppfyllelse. Förvaltningen kommer precisera resultat närmare under året vid kommande rapporteringar.

Bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar:

Uppnås

Förvaltningen arbetar aktivt i de olika processer som finns inom kommunorganisationen avseende boende- och lokalbehov och har i det perspektivet att möjliggöra och stärka nyttjande av interna lokaler och anläggningar till förmån för externa lokaler enligt kommunens lokalpolicy. Förvaltningen ser exempel under 2025 och 2026 där externa lokaler kunnat sägas upp till förmån för att istället hyra och driva verksamhet i interna lokaler.

Genomföra landsbygdsprogram:

Uppnås delvis

Förvaltningen medverkar i övergripande arbete kring landsbygdsprogram och resultat av arbetet redovisas senare under året.

Digitalisering först:

Uppnås

Socialnämnden har beslutat om en digital

färdplan och förvaltningen har format en handlingsplan för arbetet med välfärdsteknik och digitalisering, vilken årligen följs upp och revideras. Prognos är måluppfyllelse.

Förvaltningen arbetar aktivt med omställning avseende metoder i verksamheten gällande att där det är möjligt använda digitala metoder först.

Nyckeltal/jämförelsetal

	Bokslut 2025	Utfall 26/04	Prognos 2026
Äldreomsorg			
Äldreboende platser	362	362	362
Korttidsplatser	26	26	26
Antal vårdtagare hemtjänst	723	736	745
Hemtjänsttimmar	254 807	85 803	261 500
Antal inskrivna i hemsjukvård	1 003	994	1 050
Vårddagar med betalansvar	7	11	11
Individ och familjeomsorg			
Vårddagar, HVB 0–21 år	8 508	2 519	7 500
Vårddagar, familjehem 0–21 år	28 202	10 749	29 500
Vårddagar, HVB vuxna	459	196	500
Bidragshushåll, försörjningsstöd	739	549	740
Försörjningsstöd, mnkr netto	55,1	19	57
Ensamkommande flyktingbarn	3	0	3
Personligt stöd och omsorg			
Boendeplatser LSS/SoL	185	185	185
Antal boendebeslut LSS/SoL	192	185	187
Antal boendestödsbeslut SoL	108	110	116
Köpta externa platser LSS/SoL	13	10	9
Personer med pers. assistans	63	63	63
Arbete, sysselsättning och integration			
Antal mottagna flyktingar	34	3	20
Antal beslut daglig verks LSS	215	219	225
Antal anvisade personer	669	451	700

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04	%	Utfall 25/04
Statsbidrag	95,6	50,2	106,4	37,3	74	34,9
Övr. intäkter	130,3	113,7	113,8	40,8	36	38,1
S:a intäkter	**225,9**	**163,9**	**220,2**	**78,1**	**48**	**73,0**
Personal	1 052,3	1 027,4	1 006,2	339,6	33	317,7
Omkost.	506,3	432,3	496,0	170,8	39	161,3
Avskrivn. & internränta	1,9	3,1	3,3	1,0	33	1,1
S:a kost.	**1 560,5**	**1 462,8**	**1 505,5**	**511,4**	**35**	**480,1**
Nettokost.	1 334,6	1 298,9	1 285,3	433,3	33	407,1
Nettobudg.	1 298,9	1 298,9	1 265,5	426,9	33	410,7
Budgetdiff	**-35,7**	**0,0**	**-19,8**	**-6,4**		**3,6**

Utfall 2026-04-30

Periodiserat utfall per april redovisar underskott på 6,4 mnkr, försämringen jmf april 2025 beror på ökade kostnader för placeringar inom individ och familjeomsorg samt tillfälligt statsbidrag 2025 på cirka 23,7 mnkr inom äldreomsorgen. Överskott redovisas för riktade statsbidrag och delar av förfogandeanslag. Underskott finns främst inom försörjningsstöd, externt köpta platser/placeringar samt IT.

Anslagsbindningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget -diff	Utfall 26/04	%
Nämnd och nämndadm.	85,4	90,4	5,0	29,4	32
Äldreomsorg	616,1	634,1	18,0	199,2	31
Individ och familjeomsorg	274,8	214,9	-59,9	91,1	42
Personligt stöd och omsorg	276,7	279,4	2,7	89,2	32
Arbete, sysselsättning och integration	81,6	80,1	-1,5	24,4	30
Netto	**1 334,6**	**1 298,9**	**-35,7**	**433,3**	**33**

Prognos 2026-12-31

Årsprognos för socialnämnden beräknas redovisa underskott på 35,7 mnkr (-19,8 mnkr 2025). Försämringen jmf 2025 beror på tillfälligt statsbidrag om 23,7 mnkr år 2025 samt ökade kostnader för placeringar och försörjningsstöd. Förklaringar till prognosen följer under respektive verksamhetsinriktning.

Nämnd och förvaltningsgemensamt

Verksamheten beräknas redovisa överskott på 5,0 mnkr (+1,2 mnkr 2025). Det förbättrade resultatet jmf 2025 beror i huvudsak på det riktade statsbidraget för införande av nya socialtjänstlagen. Överskott redovisas för riktade statsbidrag 8,0 mnkr samt vakanser 3,0 mnkr samt förfogandeanslag 2,0 mnkr. Underskott redovisas för IT på 5,3 mnkr, omsorgsresor 1,7 mnkr samt färdtjänst 2,0 mnkr.

Äldreomsorg

Verksamheterna beräknas redovisa överskott på 18,0 mnkr (+35,1 mnkr 2025) inklusive beräknat överskott på 6,7 mnkr för äldreomsorg gemensamt. Överskottet för äldreomsorg gemensamt beror på olika riktade statsbidrag.

Särskilda boenden

Verksamhetens överskott beräknas till 9,6 mnkr (+4,0 mnkr 2025).

Gemensamt särskilt boende beräknas redovisa överskott på 13,8 mnkr som till största del är kopplat till förfogandemedel på 15,2 mnkr.

Särskilda boenden beräknas redovisa ett underskott på 4,2 mnkr. Bortsett från ett överskott på Sörbygården (5,3 mnkr) pga. lägre beläggning och ett underskott på Nordkroksvägen (-6,9 mnkr) pga. dubbelbemannat avancerat vårdärende, beräknas övriga enheter redovisa ett underskott på 1,3 mnkr.

Hemtjänst

Verksamheten beräknas redovisa en budget i balans (-18,5 mnkr 2025). Förbättringen jmf 2025 beror främst på 14,1 mnkr riktat statsbidrag som år 2025 redovisades under äldreomsorg gemensamt. Övrig resultatförbättring beror på ökad effektivitet i verksamheten samt införandet av läkemedelsautomater. Utförd tid (inkl restid) är 2 500 färre timmar tertial 1 2026 jmf 2025 trots en ökning av antalet brukare och detta kan kopplas till läkemedelsautomater.

Vård stöd och utredning

Verksamhetens överskott beräknas till 1,7 mnkr (+7,5 mnkr 2025).

Gemensam VSU, bistånd, dagverksamhet, bemanningsenhet samt utskrivningsklara beräknas tillsammans visa överskott på 1,4 mnkr. Det beror främst på personalomsättning, statsbidrag och ej ersatt personal vid frånvaro.

Korttidsvården beräknas redovisa underskott på 0,7 mnkr till följd av externt köpta korttidsplatser och utökad bemanning.

Kommunal primärvård förväntas visa överskott på 1,0 mnkr. Kostnaden för läkemedelsautomater beräknas i prognos till 3,2 mnkr, vilket skulle resultera i ett underskott på 0,8 mnkr 2026. Ett underskott på 0,6 mnkr förväntas även till följd av ökade kostnader för hyra av patienternas hjälpmedel. Övrigt överskott inom kommunal primärvård förklaras av personalomsättning och ej ersatt personal vid frånvaro.

Individ och familjeomsorg

Verksamhetens underskott beräknas till 59,9 mnkr (-48,3 mnkr 2025).

IFO gemensam och familjerådgivningen beräknas redovisa överskott på 2,8 mnkr (+ 5,7 mnkr 2025) kopplat till statsbidrag samt ej ersatt personal.

Barn- och ungdomsvård beräknas redovisa ett underskott på totalt 49,3 mnkr (- 44 mnkr 2025). Underskott beräknas för personal- och konsultkostnader 3,9 mnkr, Särskild förordnad vårdnadshavare 8,3 mnkr, HVB placeringar 24,5 mnkr, familjehemsplaceringar 13,4 mnkr (varav Flykting - 6,7 mnkr). Underskottet vägs upp av ett överskott 0,8 mnkr kopplat till familjerätt. Antalet vårddagar tom april 2026 är 13 268 jmf 2025 som var 11 490. Dock syns en försiktig minskning i nya placeringar inom HVB och stödboende.

Öppenvård Barn och unga beräknas redovisa ett överskott på 2,5 mnkr (- 0,9 mnkr 2025). Överskottet är kopplat till statsbidrag och ökade bidrag där kostnaderna inte har helårseffekt 2026.

Vuxenvård och Bostad först beräknas redovisa ett överskott på 0,8 mnkr (+ 5,6 mnkr 2025). Överskott på 1,9 mnkr är kopplat till Bostad först, (varav 0,5 mnkr är statsbidrag) samt 0,7 mnkr för övriga kostnader. Underskott 2,0 mnkr är kopplat till köpta placeringar.

Försörjningsstöd beräknas redovisa ett underskott på 16,7 mnkr (- 15,9 mnkr 2025) där 17,9 mnkr är underskott för utbetalt ekonomiskt bistånd, medan 1,2 mnkr är överskott för ej ersatt personal och övriga kostnader. Antalet hushåll tom april 2026 uppgår till 549 hushåll (jmf. 541 hushåll 2025).

Personligt stöd och omsorg

Verksamhetens överskott beräknas till 2,7 mnkr (-7,4 mnkr 2025).

Externa placeringar LSS och SoL redovisar underskott på 5,9 mnkr (- 11,1 2025). Förbättring i prognos jmf med resultat 2025 är hemtagning av personer från köpt plats som genomfördes under 2025 som får helårseffekt 2026. Ytterligare en hemtagning planeras för hösten 2026

Gemensamt PSO redovisar överskott på 2,1 mnkr. Förbättring jämfört med resultatet för 2025 är huvudsakligen kopplat till kostnader som belastade verksamheten under 2025 men inte förekommer 2026, samt förfogandemedel.

Boende LSS i egen regi redovisar ett överskott på 4,0 mnkr (+ 2,5 mnkr 2025). Överskottet inom boende LSS är i huvudsak kopplat till ett effektivt nyttjande av personal samt ökat samarbete mellan enheterna.

Socialpsykiatrin redovisar överskott på 0,1 mnkr (+0,3 mnkr 2025). Boenden inom socialpsykiatrin redovisar en prognos i balans och övriga verksamheter inom socialpsykiatrin, så som boendestödet, redovisar ett överskott.

Personlig assistans redovisar överskott på 1,5 mnkr (-0,2 mnkr 2025).

Ledsagning, kontaktperson (LSS) och korttids redovisar ett överskott på 0,9 mnkr (+0,6 mnkr 2025). Överskott ser vi dels inom verksamheten för ledsagning då det varit färre beslut, dock förväntas en uppgång kopplat till nya vägledande nivåer. Överskott ser vi också inom korttids kopplat till färre vårdtyngda ärenden.

Arbete, sysselsättning och integration

Verksamheten beräknas redovisa ett underskott på 1,5 mnkr (-0,4 mnkr 2025).

Arbetsmarknadsenheten beräknas redovisa ett underskott på 1,5 mnkr (Budget i balans 2025). Underskottet är kopplat till arbetsmarknadsanställningar för att minska försörjningsstödet med 3,6 mnkr, minskade intäkter i de praktiska verksamheterna inom Arbetsmarknadsenheten med 0,5 mnkr (bl. a stängning av biltvätten), medan underskottet vägs upp av ökad budget för aktivitetskravet.

Daglig verksamhet redovisar underskott på 4,1 mnkr (-2,8 mnkr 2025). Underskottet är kopplat till öppnandet av ny verksamhet på Forbondegatan och utökning av en enhetschef inom daglig verksamhet som gjordes under 2025 vilket får helårseffekt på kostnaderna 2026. Daglig verksamhet arbetar även för att minska antal ej verkställda beslut och planerar för att öppna en ny företagsgrupp i samarbete med Kultur- och fritidsförvaltningen. De arbetar också för att öppna en ny verksamhet i redan befintliga lokaler på Tomtevägen i Vargön. Utökningarna kommer att, i den mån det är möjligt, att ske med befintlig personal som de har idag.

Daglig verksamhet har även kostnad för extern daglig verksamhet som uppgår till ca 0,4 mnkr 2026, vilket är en minskning jmf med 2025 då PSO planerar för hemtagning för person under året.

Flyktingverksamheten redovisar överskott på 4,1 mnkr (+ 2,5 mnkr 2025). Överskottet är kopplat till schablonersättning från Migrationsverket, ersättning för ordnat boende enligt massflyktingsdirektivet, samt ej ersatt personal vid frånvaro.

Åtgärder

Socialnämnden beräknas redovisa underskott för 2026 på 35,7 mnkr vilket är en försämring jämfört med 2025 då underskottet uppgick till 19,8 mnkr. Prognosen innehåller olika statsbidrag främst bidrag riktade mot äldreomsorgen samt omställning ny socialtjänstlag. De enskilt största ekonomiskt utmanande posterna inom förvaltningen är externa placeringar barn och unga samt ekonomiskt bistånd inom IFO.

Förvaltning med nämnd står i ett mycket utmanande ekonomiskt läge och åtgärder för att minska underskottet pågår. Förvaltningen bedömer sig se effekt av flera åtgärder inom främst äldreomsorgen och personligt stöd och omsorg men också inom individ och familjeomsorgen där ökningen av antalet placerade barn och unga har stannat av som ett resultat av omställningsarbetet som tidigare beslutats om. Förvaltningen fortsätter arbetet med följande åtgärder samt omställningsarbete:

1. Arbeta med likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering enligt följsamhet till bemanningshandboken. Målet är att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 %. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
2. Fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning. Beräknad kostnadsminskning 3 000 tkr.
3. Förvaltningen arbetar med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. Målet är att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025. Beräknad kostnadsminskning 5 500 tkr.
4. Omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare efterverkande insatserna i förvaltningen. Beräknad kostnadsminskning 4 500 tkr.
5. Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.
6. Omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar. Beräknad kostnadsminskning 6 000 tkr.
7. Omställningsåtgärder avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri. Beräknad kostnadsminskning 1 000 tkr.
8. Fortsatt arbete inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
9. Full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 1 500 tkr.
10. Fortsatt stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.
11. Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter. Beräknad kostnadsminskning 2 500 tkr.
12. Att följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minskad korttidsfrånvaro. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
13. Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
14. Avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen. Ingen kostnadsminskning.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget-diff	Utfall 26/04
Inventarier	2,0	6,3	4,3	0,1
Netto	**2,0**	**6,3**	**4,3**	**0,1**

2026 års investeringsbudget är 6,3 mnkr. Total investeringskostnad för året beräknas till 2,0 mnkr och gäller återinvesteringar.

Överförmyndarnämnden

Ordförande: Madeleine Karlsson (S)
Vice ordförande: Bibbi Henriksson (L)
Förvaltningschef: Pernilla Bertilsson

Verksamhetsbeskrivning

I varje kommun måste det enligt lag finnas en överförmyndare eller överförmyndarnämnd. I Vänersborgs kommun finns en överförmyndar-nämnd, vilken är en kommunal tillsyns-myndighet som utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden ska motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, d.v.s. underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Uppföljning av nämndens tilldelade uppdrag under perioden.

Uppdrag om bättre utnyttjande av lokaler och anläggningar bedöms inventerad och identifierad som optimal utifrån rådande personalstyrka. Nämnden saknar i övrigt riktade uppdrag från Kommunfullmäktige för delår april.

Ekonomi

Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Bokslut 2025	Utfall 26/04
Statsbidrag	0,1	0,0	0,2	0,1
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,1	0,0
S:a intäkter	**0,1**	**0,0**	**0,3**	**0,1**
Personal	5,6	5,7	4,9	1,8
Omkostnader	0,6	0,6	0,7	0,3
Avskrivningar & internränta	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a kostnader	**6,1**	**6,3**	**5,6**	**2,1**
Nettokostnad	**6,0**	**6,3**	**5,4**	**1,9**
Nettobudget	**6,3**	**6,3**	**6,1**	**1,9**
Budgetdiff	**0,2**	**0,0**	**0,7**	**0,2**

Anslagsredovisningsnivå, Mnkr

Mnkr	Prognos 2026	Budget 2026	Budget -diff	Utfall 26/04
Överförmyndar nämnd	0,4	0,4	0,0	0,2
Överförm. personal	3,9	4,0	0,0	1,3
Överförm. ställföreträdare	1,8	1,9	0,2	0,5
Netto	**6,1**	**6,3**	**0,2**	**1,9**

Utfall 2026-04-30

Resultatet efter april månad visar ett överskott på 0,2 mkr för nämnden i sin helhet.

Överförmyndarnämndens administration samt politiska nämnden visar budget i balans.

Resultatet för ställföreträdare visar ett positivt resultat på 0,2 mnkr beroende på intäkter.

Prognos 2026-12-31

Prognos för budgetåret 2026 visar ett överskott på 0,2 mnkr. Prognos bygger på de extra resurser som anlitas för hantering av årsräkningar samt att arvodekostnader för ställföreträdare förbrukas. Överskott på intäkter är ersättning schablonkostnader Migrationsverket.

Administrationen prognostiserar budget i balans.

Verksamheten för ställföreträdare prognostiserar + 0,2 mnkr, detta för intäkter från Migrationsverket.

Åtgärder

Inga specifika åtgärder tagna då nämnden prognostiseras att ha budget i balans.

Nämnden identifierar utmaningar utifrån lagstadgat krav (bl. a granskning av ÅR inom lagstadgad tid), samt det utvecklingsarbetet som behöver vidtas i verksamheten (digitalisering, anpassning inför ny lagstiftning, inför eventuell samverkan). Revisionen konstaterar ett utökat behov av resurs.

§ 141

Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen

KS 2026/138

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar återföra 5 281 000 kronor från samhällsbyggnadsnämndens budget till kommunstyrelsens budget 2026, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 att ge samhällsbyggnadsnämnden 11 842 tkr i tillfälligt anslag i budget 2026. Det avsåg kostnader för avtalad reservlösning med en färja som ersatte den avstängda Dalbobron. För 2026 omfattade avtalet tre månader, januari-mars 2026. Då Dalbobron återställdes snabbare än beräknat kunde färjan lämna Vänersborg två månader tidigare. Det innebär att kostnaderna minskade med 5 281 000 kronor. Dessa medel föreslås återföras till kommunstyrelsens budget, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar. Utrymmet behöver användas till kommunens samlade behov under 2026.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen
- Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen

§ 97

Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen

KS 2026/138

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar återföra 5 281 000 kronor från samhällsbyggnadsnämndens budget till kommunstyrelsens budget 2026, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 att ge samhällsbyggnadsnämnden 11 842 tkr i tillfälligt anslag i budget 2026. Det avsåg kostnader för avtalad reservlösning med en färja som ersatte den avstängda Dalbobron. För 2026 omfattade avtalet tre månader, januari-mars 2026. Då Dalbobron återställdes snabbare än beräknat kunde färjan lämna Vänersborg två månader tidigare. Det innebär att kostnaderna minskade med 5 281 000 kronor. Dessa medel föreslås återföras till kommunstyrelsens budget, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar. Utrymmet behöver användas till kommunens samlade behov under 2026.

Beslutsunderlag

- Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen

2026-05-13

Dnr: KS 2026/138

Handläggare
Ewa Lundqvist
ewa.lundqvist@vanersborg.se
0521-721155

Mottagare
Kommunstyrelsen

Återföring av tilläggsbudget 2026 för reservlösning av Dalbobron, från samhällsbyggnadsnämnden till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar återföra 5 281 000 kronor från samhällsbyggnadsnämndens budget till kommunstyrelsens budget 2026, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-17 att ge samhällsbyggnadsnämnden 11 842 tkr i tillfälligt anslag i budget 2026. Det avsåg kostnader för avtalad reservlösning med en färja som ersatte den avstängda Dalbobron. För 2026 omfattade avtalet tre månader, januari-mars 2026. Då Dalbobron återställdes snabbare än beräknat kunde färjan lämna Vänersborg två månader tidigare. Det innebär att kostnaderna minskade med 5 281 000 kronor. Dessa medel föreslås återföras till kommunstyrelsens budget, till anslaget för driftkostnader som följer av investeringar. Utrymmet behöver användas till kommunens samlade behov under 2026.

Beredning

Kommunstyrelseförvaltningen har stämt av ärendet med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Anna Holmqvist

Ekonomichef

Sändlista

Handläggare av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden

§ 142

Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028

KS 2025/356

Beslut

Kommunfullmäktige ställer sig bakom ansökan om projekt Sort2Scale, under 24 månader med planerad start 2026-07-01.

Medfinansiering sker inom kommunstyrelsens budgetram och avser hyreskostnad för lokalen Bruket 7, vilken i 2025 års prisläge uppgick till 2 757 tkr (årlig indexuppräkning enligt KPI i oktober) samt arbetsinsatser av personal motsvarande ca 100 tkr per år.

Medfinansiering sker under förutsättning att övrig finansiering av projektet till största del beslutas av deltagande parter enligt ansökan.

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsättningsvis handlägga ärendet utifrån ovanstående ställningstagande och upprätta nödvändiga avtal.

Jäv

Benny Augustsson (S) och Henrik Harlitz (M) anmälde jäv och deltog inte i handläggningen av ärendet.

Mats Andersson (C) övertog ordförandeskapet.

Deltog inte i beslutet

Göran Svensson (MBP) deltog inte i beslutet.

Reservation

Anders Strand (SD) reserverade sig till förmån för eget yrkande.

Protokollsanteckning

Niklas Claesson (M) önskade lämna nedan protokollsanteckning, vilket godkändes av ordföranden. Lena Eckerbom Wendel (M) och Ann-Helen Selander (M) anslöt sig till protokollsanteckningen.

> Vänersborgs kommun kan inte på obestämd framtid stå för finansieringen av industrilokalen som idag inhyser Wargön Innovation. När industrilokalen etablerades var ett syfte att den lokalen skulle leda fram till ytterligare etableringar på området. Så har inte skett.
>
> På något eller några års sikt behöver antingen nuvarande verksamhet kunna täcka hyreskostnaderna, eller så behöver kommunen säga upp hyresavtalet med Fastighets AB Vänersborg, som i sin tur då behöver hitta en ny hyresgäst eller sälja lokalen.

Sammanfattning av ärendet

Vänersborgs kommun har tillsammans med Innovatum AB varit delaktig i utvecklingen av Wargön Innovation sedan starten. Kommunen var initiativtagare och projektägare i de tidiga faserna, innan Innovatum AB tog över projektägarskapet 2016. Verksamheten bedrivs idag i det helägda bolaget Wargön Innovation AB.

Efter avslutad uppbyggnads-, etablerings- och verksamhetsfas fram till 2025 har Wargön Innovation ansökt om fortsatt utveckling genom projektet Sort2Scale. En ansökan om ERUF-finansiering avslogs våren 2026 på grund av hård konkurrens, trots att projektets innehåll bedömdes som starkt. En ny ansökan tas därför fram med annan finansiering.

Sort2Scale syftar till att stärka den cirkulära omställningen genom att utveckla skalbar sortering som industriell infrastruktur i Västsverige. Projektet riktar sig till små och medelstora företag inom bland annat textil, plast, skor och möbler samt involverar kommuner genom ökad kunskap och samverkan kring cirkulära materialflöden. Projektet bygger vidare på Wargön Innovations etablerade roll i innovationsstödsystemet och ska bidra till långsiktigt hållbara arbetssätt.

Västra Götalandsregionen medfinansierar projektet med 3 000 000 kronor per år i kontanta medel. Fyrbodals kommunalförbund bidrar med 200 000 kronor per år i kontanta medel samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Innovatum AB medfinansierar med 200 000 i arbetstid per år. Vänersborgs kommun medfinansierar med cirka 2 800 000 kronor per år i form av lokalhyra samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Projektets medfinansieras av parterna under 24 månader.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028
- Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028
- Projektansökan Sort2Scale 2026-2028

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Anders Strand (SD) yrkade avslag. I detta instämde Stefan Kärvling (V).

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns två förslag till beslut, kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag samt Anders Strand (SD) och Stefan Kärvlings (V) avslagsyrkande.

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Omröstning begärdes.

Ordföranden föreslog följande omröstningsordning, som godkändes av kommunstyrelsen. Den som stödjer kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag röstar ja, och den som stödjer Anders Strand (SD) och Stefan Kärvlings (V) avslagsyrkande röstar nej.

Omröstningsresultat

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Niklas Claesson (M)	X		
Mats Andersson (C)	X		
Anders Strand (SD)		X	
Lena Eckerbom Wendel (M)	X		
Ann-Marie Jonasson (S)	X		
Stefan Kärvling (V)		X	
Kenneth Borgmalm (S)	X		
Göran Nilsson (SD)		X	
Bo Carlsson (C)	X		
Magnus Ekström (KD)	X		
Ann-Helen Selander (M)	X		
Torbjörn Moqvist (SD)		X	
Anna-Karin Sandberg (MP)	X		
Ann-Sofie Dolk Olsson (S)	X		
Antal Röster	10	4	0

Med 10 ja-röster mot 4 nej-röster, samt 0 ledamöter som avstod i omröstningen hade kommunstyrelsen beslutat enligt kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

§ 98

Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028

KS 2025/356

Beslut

Kommunfullmäktige ställer sig bakom ansökan om projekt Sort2Scale, under 24 månader med planerad start 2026-07-01.

Medfinansiering sker inom kommunstyrelsens budgetram och avser hyreskostnad för lokalen Bruket 7, vilken i 2025 års prisläge uppgick till 2 757 tkr (årlig indexuppräkning enligt KPI i oktober) samt arbetsinsatser av personal motsvarande ca 100 tkr per år.

Medfinansiering sker under förutsättning att övrig finansiering av projektet till största del beslutas av deltagande parter enligt ansökan.

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsättningsvis handlägga ärendet utifrån ovanstående ställningstagande och upprätta nödvändiga avtal.

Jäv

Benny Augustsson (S) och Henrik Harlitz (M) anmälde jäv och deltog inte i handläggningen av ärendet.

Mats Andersson (C) övertog ordförandeskapet. Lena Eckerbom Wendel (M) valdes till justerare.

Sammanfattning av ärendet

Vänersborgs kommun har tillsammans med Innovatum AB varit delaktig i utvecklingen av Wargön Innovation sedan starten. Kommunen var initiativtagare och projektägare i de tidiga faserna, innan Innovatum AB tog över projektägarskapet 2016. Verksamheten bedrivs idag i det helägda bolaget Wargön Innovation AB.

Efter avslutad uppbyggnads-, etablerings- och verksamhetsfas fram till 2025 har Wargön Innovation ansökt om fortsatt utveckling genom projektet Sort2Scale. En ansökan om ERUF-finansiering avslogs våren 2026 på grund av hård konkurrens, trots att projektets innehåll bedömdes som starkt. En ny ansökan tas därför fram med annan finansiering.

Sort2Scale syftar till att stärka den cirkulära omställningen genom att utveckla skalbar sortering som industriell infrastruktur i Västsverige. Projektet riktar sig till små och medelstora företag inom bland annat textil, plast, skor och möbler samt involverar kommuner genom ökad kunskap och samverkan kring cirkulära materialflöden. Projektet bygger vidare på Wargön Innovations etablerade roll i innovationsstödsystemet och ska bidra till långsiktigt hållbara arbetssätt.

Västra Götalandsregionen medfinansierar projektet med 3 000 000 kronor per år i kontanta medel. Fyrbodals kommunalförbund bidrar med 200 000 kronor per år i

kontanta medel samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Innovatum AB medfinansierar med 200 000 i arbetstid per år. Vänersborgs kommun medfinansierar med cirka 2 800 000 kronor per år i form av lokalhyra samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Projektets medfinansieras av parterna under 24 månader.

Beslutsunderlag

- Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028
- Projektansökan Sort2Scale 2026-2028

Kommunstyrelsen arbetsutskotts behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut var följande:

> Kommunfullmäktige ställer sig bakom ansökan om projekt Sort2Scale, under 24 månader med planerad start 2026-07-01.
>
> Medfinansiering sker inom kommunstyrelsens budgetram och avser hyreskostnad för lokalen Bruket 7, vilken i 2025 års prisläge uppgick till 2 757 tkr (årlig indexuppräkning enligt KPI i oktober) samt arbetsinsatser av personal motsvarande ca 100 tkr per år.
>
> Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsättningsvis handlägga ärendet utifrån ovanstående ställningstagande och upprätta nödvändiga avtal.

Lena Eckerbom Wendel (M) yrkade att medfinansiering sker under förutsättning att övrig finansiering av projektet till största del beslutas av deltagande parter enligt ansökan. I detta instämde Mats Andersson (C).

Mathias Olsson (SD) yrkade avslag.

Beslutsgång

Ordföranden fann att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutat i enlighet med kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut med Lena Eckerbom Wendels (M) tilläggsyrkande.

2026-05-08

Dnr: KS 2025/356

Handläggare
Jill Stor
jill.stor@vanersborg.se

Mottagare
Kommunfullmäktige

Medfinansiering av Wargön Innovation 2026-2028

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige ställer sig bakom ansökan om projekt Sort2Scale, under 24 månader med planerad start 2026-07-01.

Medfinansiering sker inom kommunstyrelsens budgetram och avser hyreskostnad för lokalen Bruket 7, vilken i 2025 års prisläge uppgick till 2 757 tkr (årlig indexuppräkning enligt KPI i oktober) samt arbetsinsatser av personal motsvarande ca 100 tkr per år.

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsättningsvis handlägga ärendet utifrån ovanstående ställningstagande och upprätta nödvändiga avtal.

Sammanfattning av ärendet

Vänersborgs kommun har tillsammans med Innovatum AB varit delaktig i utvecklingen av Wargön Innovation sedan starten. Kommunen var initiativtagare och projektägare i de tidiga faserna, innan Innovatum AB tog över projektägarskapet 2016. Verksamheten bedrivs idag i det helägda bolaget Wargön Innovation AB.

Efter avslutad uppbyggnads-, etablerings- och verksamhetsfas fram till 2025 har Wargön Innovation ansökt om fortsatt utveckling genom projektet Sort2Scale. En ansökan om ERUF-finansiering avslogs våren 2026 på grund av hård konkurrens, trots att projektets innehåll bedömdes som starkt. En ny ansökan tas därför fram med annan finansiering.

Sort2Scale syftar till att stärka den cirkulära omställningen genom att utveckla skalbar sortering som industriell infrastruktur i Västsverige. Projektet riktar sig till små och medelstora företag inom bland annat textil, plast, skor och möbler samt involverar kommuner genom ökad kunskap och samverkan kring cirkulära materialflöden. Projektet bygger vidare på Wargön Innovations etablerade roll i innovationsstödsystemet och ska bidra till långsiktigt hållbara arbetssätt.

Västra Götalandsregionen medfinansierar projektet med 3 000 000 kronor per år i kontanta medel. Fyrbodals kommunalförbund bidrar med 200 000 kronor per år i kontanta medel samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Innovatum AB medfinansierar med 200 000 i arbetstid per år. Vänersborgs kommun medfinansierar med cirka 2 800 000 kronor per år i form av lokalhyra samt 100 000 kronor per år i arbetstid. Projektets medfinansieras av parterna under 24 månader.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Vänersborgs kommun och Innovatum AB har samverkat kring utvecklingen av Wargön Innovation sedan initiativs- och förstudiefaserna. Kommunen var initiativtagare och även projektägare för Wargön Innovation inledningsvis. Sedan 1 juli 2016 är Innovatum AB projektägare och verksamheten är numera organiserad i ett av Innovatum helägt dotterbolag; Wargön Innovation AB.

Projekt Wargön Innovation har drivits i tre steg där steg 1 – uppbyggnadsfasen – har avslutats och sedan 1 juli 2016 ersatts av steg 2 – etableringsfasen, som pågick fram till halvårsskiftet 2019, för att därefter följas av steg 3 – verksamhetsfasen, som pågått fram till och med 2025.

Ansökan för nytt ERUF-projekt lämnades in av Wargön Innovation i februari 2026 och Tillväxtverket meddelade avslag under april månad, med hög konkurrens om anslagen. Projektets innehåll är starkt och Wargön Innovation gör nu en ny ansökan utan Tillväxtverket som finansiär.

Projektet Sort2Scale är ett utvecklingsprojekt som riktar sig till en av de mest avgörande flaskhalsarna i den cirkulära omställningen: bristen på skalbar sortering som möjliggör tillgång till cirkulära råvaror i rätt kvalitet, volym och kostnad. Projektet kompletterar och förstärker befintliga regionala spets- och innovationssatsningar genom att bidra med den industriella sorteringsinfrastruktur som dessa förutsätter men inte själva omfattar.

Genom Sort2Scale matchas västsvenska små och medelstora företag inom bland annat textil, plast, skor och möbler med relevanta partners, testmiljöer och kompetenser. Lösningar testas och valideras i pilotskala, där de mest lovande drivs vidare mot implementering eller extern finansiering.

Kommuner involveras som viktiga aktörer genom stärkt tillgång till kunskap, samverkan och praktiska lösningar för cirkulära materialflöden och resurseffektiv avfallshantering.

Projektet bygger vidare på tidigare utvecklingsarbete inom Wargön Innovations roll i det regionala innovationsstödssystemet och bidrar till att implementera arbetssätt i reguljär drift, vilket skapar en robust och långsiktigt hållbar driftsmodell samt en tydligare och stärkt regional funktion.

Projektet förväntas stärka företagens förmåga att testa, skala och industrialisera cirkulära lösningar, bidra till ett långsiktigt stärkt innovationsstödssystem i Västsverige och därigenom stödja regionens gröna omställning, smarta specialisering, resiliens, sysselsättning och bibehållen industriell produktion.

Tänkta parter är Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund, Innovatum AB och Vänersborgs kommun. Kommunens roll skulle främst vara att bidra inom projektets styrning (styrgrupp), koppla projektet till det lokala näringslivet samt arbeta med verksamheten bortom projektets slut.

Vänersborgs kommun medfinansieringen innefattar hyreskostnaden för fastigheten Bruket 7, samt tjänstepersoners arbetstid (ca 100 tkr per år). Total medfinansiering på närmare 3 000 tkr per år, under 24 månader.

Beredning

Beredning av ärendet har skett genom avdelningen för näringsliv och strategisk samhällsplanering i dialog med Wargön Innovation och berörda parter.

Underlag

Projektansökan Sort2Scale 2026-2028

Lena Tegenfeldt

Kommundirektör

Sändlista

Handläggare av ärendet

Ekonomiavdelningen

Wargön Innovation AB

Ansökan om projektstöd inom regional utveckling 2026-07-01--2028-06-30 för projektet Sort2Scale

Projekt: Sort2Scale

Projektnamn: Sort2Scale

Diarienummer:

Avsändare: Wargön Innovation AB

Mottagare: Västra Götalandsregionen

Instruktioner

Här fyller du i ansökan om projektstöd till regionala utvecklingsprojekt. Innan du gör det är det viktigt att känna till följande:

Det är viktigt att ta del av Västra Götalandsregionens (VGR:s) bedömningskriterier, allmänna villkor och annan relevant information för att kunna skriva en bra ansökan. För att VGR ska kunna bedöma och bereda en ansökan ska alla uppgifter lämnas direkt i ansökan. Det ni skriver är det som beaktas inför beslut så hänvisa inte till eventuella bilagor förutom de som VGR efterfrågar. Information om vad ni behöver tänka på när ni planerar inför att ansöka om projektstöd inom regional utveckling finns samlad på VGR:s webbsida för projektstöd.

Västra Götalandsregionens webbsida för projektstöd (webbsida, öppnas i ny flik)

Innan du börjar fylla i ansökan ber vi dig att ta kontakt med en handläggare på VGR. Handläggaren hjälper dig att säkerställa att det projekt ni vill genomföra passar för VGR:s projektstöd inom regional utveckling.

Kontakta en handläggare inom aktuellt område (webbsida, öppnas i ny flik)

Den som skapat utkastet till ansökan sätts automatiskt som projektledare och är huvudansvarig för hantering av ansökan. Ni kan när som helst byta projektledare. Projektledaren kan bjuda in andra personer för att läsa och/eller skriva i utkastet till ansökan.

När ansökan ska skickas in till VGR krävs en elektronisk underskrift av firmatecknare. Firmatecknaren måste bjudas in till ansökan i e-tjänsten för att kunna signera den.

Bjud in andra personer till ansökan (inaktiv länk)

1. Uppgifter om projektet

Projektets namn: Sort2Scale

Projektperiod: 2026-07-01 - 2028-06-30

Eventuell kontaktperson på VGR: Lisa Lundin

2a. Uppgifter om sökande organisation

Utbetalning av medel kan endast ske till den sökandes juridiska person.

Den juridiska personen ska därför stå som ansvarig för det plus- eller bankgironummer som ni anger i ansökan.

Sökande organisation: Wargön Innovation AB

Organisationsnummer: 559212-5917

Juridisk form: Aktiebolag

Postadress: Box 902

Postnummer: 46129

Postort: Trollhättan

Telefon: 0738096243

Webbadress: wargoninnovation.se

Bankgiro: 5380-5073

Ange om sökande organisation är momspliktig eller ej: Ja

2b. Kontaktpersoner hos sökande organisation

Kontaktperson

Som kontaktperson för projektet anges här den person som startat utkastet på ansökan och därmed är huvudansvarig för ansökan. Den personen får automatiskt rollen projektledare i e-tjänsten om projektet beviljas projektstöd från VGR. Ni kan när som helst ändra till en annan projektledare.

Namn på projektledare och kontaktperson: Emma Kristina Trell

E-post: emma.trell@wargoninnovation.se

Telefon: 0767073719

Önskar ni byta projektledare görs det från sidan **Bjud in ny medlem.**
Gå till byte av projektledare (inaktiv länk)

Kontaktperson för ekonomi för projektet

Namn på kontaktperson för ekonomi hos sökande: Emma Kristina Trell

E-post: emma.trell@wargoninnovation.se

Telefon: 0767073719

3. Uppgifter om medsökande organisationer

När ni planerar ert projekt och skriver ansökan till VGR, behöver ni ta reda på om projektets upplägg innebär att det finns medsökande organisation/er. I så fall ska uppgifter om de medsökande organisationerna lämnas här. Anledningen är att medsökande organisationer annars inte kan ta del av VGR:sstöd för att täcka kostnader som de bokför på projektet.

Detta projektupplägg kräver att ett samverkansavtal tecknas mellan sökande organisation och medsökande organisation/er och att avtalet ska godkännas av VGR senast vid projektets start.

Här finns en mall för samverkansavtal som ni gärna kan använda:

Mall för samverkansavtal (webbsida, öppnas i ny flik)

Ett projekt med medsökande organisationer som kräver ett samverkansavtal, kännetecknas av att både kriterium 1) och 2) är uppfyllda:

1. Fler organisationer än projektägaren ska delta i genomförandet och bokföra kostnader som ska täckas av projektets budget. Det vill säga; projektägaren är huvudsökande och kommer att fördela utbetalt stöd vidare till en eller flera medsökande organisationer. Alla som är parter i projektet ska delta i genomförandet och ta del av VGR:s stöd.
1. Samverkan mellan projektägare och medsökande part/er bidrar till ett mervärde för projektets förväntade resultat och måluppfyllelse som inte kan nås genom flera separata projekt.

Finns medsökande organisation/er?: Nej

4. Inriktning

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 har följande mål:

”Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.”

Strategin har fyra långsiktiga prioriteringar och tre tvärsektoriella kraftsamlingar. De långsiktiga prioriteringarna är Stärka innovationskraften, Bygga kompetens, Öka inkluderingen samt Knyta samman Västra Götaland. Kraftsamlingarna är Framtidsrusta barn och unga, Industrins gröna omställning samt Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering.

VGR har antagit fyra program för hållbar omställning, ett för varje långsiktig prioritering. I dessa program beskrivs vilka insatsområden som VGR prioriterar inom strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar.

På följande webbsidor finns mer information:

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (webbsida, öppnas i ny flik)

VGR:s program för hållbar omställning (webbsida, öppnas i ny flik)

Inriktning långsiktiga prioriteringar: Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Inriktning kraftsamlingar (frivilligt): Industrins gröna omställning

5. Analys av utmaningar och behov

Beskriv vilka samhällsutmaningar som gör att projektet behövs.

Viktigt! Förtydliga kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin och VGR:s program (fråga 4).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Varför behövs projektet?
- Vilken eller vilka samhällsutmaningar ska projektet bidra till att lösa?
- Hur ser aktuella utmaningar och behov ut i Västra Götaland och/eller hos verksamma aktörer i länet? Förklara och motivera varför ert projekt behövs ur ett regionalt utvecklingsperspektiv.
- Vilka behöver det ni ska göra? Beskriv vem eller vilka som har de behov som projektet ska möta.
- Vilka kunskapsunderlag och analyser styrker de behov och utmaningar som ni vill möta i projektet? Beskriv även vem eller vilka aktörer och/eller perspektiv som står bakom det kunskapsunderlaget eller den analysen.
- Kompletterar eller bygger ert projekt vidare på något annat projekt eller tidigare insatser?

Om ni svarar ja:

- På vilket sätt?
- Vilka stod bakom det projektet eller den insatsen?
- Hur ska ni ta vara på eventuella resultat och lärdomar från tidigare insatser?

Analys av utmaningar och behov (Max 8000 tecken inklusive mellanslag)

Analys av utmaningar och behov

Omställningen till en cirkulär industri kräver en industriell infrastruktur som idag saknas. Material måste stanna högre upp i avfallshierarkin vilket kräver uppskalad och utvecklad sorteringsinfrastruktur. Sorteringens brister är en strukturell barriär för cirkulära affärsmodellers lönsamhet. Råvaruförsörjningen blir kostsam och cirkulära produkter får kostnadsnackdelar jämfört med nyproduktion. Detta begränsar den cirkulära omställningen av textil, skor, plast, möbler och biobaserade material i hela Västra Götaland.

Med sortering avses hela kedjan från karaktärisering och fraktionering till kvalitetssäkring och förbehandling, det vill säga de steg som omvandlar ett insamlat, blandat materialflöde till specificerade råvaror redo för återbruk, återproduktion eller återvinning. Processen är komplex: mixade materialkompositioner, varierande produktskick, okända kontamineringar och stora skillnader i värde gör sortering svår att standardisera. Textil, plast, skor och möbler möter i dessa hänseenden samma hinder. Idag sker sortering i huvudsak manuellt och analogt, men tekniken utvecklas snabbt. Automation, digitalisering och AI-drivna processer är nödvändiga för att sortering ska bli skalbar och lönsam. Många lösningar närmar sig kommersiell tillämpning, men de är fragmenterade och värdekedjan hänger

inte ihop. Erfarenheter från textil- och plastsortering kan direkt accelerera lösningar inom skor, möbler och biobaserade material, men det saknas strukturerade arenor där dessa insikter kan utbytas och omsättas i praktiken.

Genom nära samverkan med hundratals SMF och dialog med ett tjugotal större företag inom textil, skodon, möbler och plast har tre återkommande behov identifierats: tillgång till cirkulärt material i testbar volym, infrastruktur för automatiserad sortering, samt kunskap om hur cirkulära affärsmodeller når industriell lönsamhet. Enskilda projekt finns. Systemprojektet har saknats.

Den 1 januari 2025 trädde Sveriges textilinsamlingskrav i kraft, men redan i juli 2025 ändrades riktlinjerna så att mer textil kan klassas som brännbart, vilket riskerar att minska tillgången på cirkulärt material. Producentansvaret för textil och skodon träder i kraft 2028 och gör behovet av fungerande sorteringsinfrastruktur akut. En skalbar sorteringsförmåga är dessutom direkt relevant för samhällets materialberedskap och motståndskraft inom totalförsvar och resiliens.

Västra Götalandsregionens (VGR) regionala utvecklingsstrategi pekar ut industrins gröna omställning som ett prioriterat kraftsamlingsområde, med cirkulära värdekedjor och effektivare materialflöden som centrala delar. Idag saknas viktiga delar för att få en sammanhållen infrastruktur, det branschöverskridande innovationssystem och den skalbarhet hos SMF som krävs för att realisera denna potential. Sortering är den enskilt mest utmanande strukturella barriären. Det är exakt detta gap som ”Sort2Scale” adresserar.

Projektets bas och unika förmåga

Wargön Innovations (WI) innovationsmiljö har vuxit fram underifrån under snart ett decennium, formad av direkta möten med SMFs behov snarare än av tekniska förutsättningar. Denna insikt är inbäddad i innovationsmiljöns uppbyggnad: ytor för pilotproduktion, en teknikpark för sorteringsprocesser på hög internationell nivå, material för test- och demoskala samt strukturerat stöd från idé till uppskalning. Miljön är eller tillhör Europas mest utvecklade och avancerade testmiljöer för sortering, framför allt inom textil.

WI arbetar i ett innovationssystem för textil i framkant som består av många kompletterande aktörer för den cirkulära värdekedjan. Med uppkoppling och samverkan med andra delar av innovationssystemet och kompletterande test- och demomiljöer bidrar WI med styrkor inom sortering, insamling, och test- och demo för SMF; Science Park Borås och integrerade aktörer i Boråsklustret med systeminnovation, affärsmodeller, textilproduktion, design, inkubation, mötesplatser, mm; RISE med materialkunskap, återvinning, teknikutveckling, standardisering, testning, mm; samt många andra kompletterande aktörer inom design, mode, tillskärning, utbildning, etableringsstöd, mm. Det ger SMF och andra innovatörer en unik möjlighet att validera sin lösning i en sammanhängande testkedja från råvara till marknad som ingen enskild test- och demomiljö hade kunnat erbjuda ensam.

Nyckelinsikter från projekt som ”Systemdemonstrator för ett hållbart textilsystem” (Vinnova), ”SorTex” och ”Textil materialmäklare” (VGR) bekräftar behovet av uppskalad sorteringsinfrastruktur, fysisk såväl som digital. ”Sort2Scale” tar vid där dessa projekt slutar. Ökad automation och tillämpning av produktionsteknik är central för utvecklingen av sorteringsprocesserna. Samverkan mellan WI och Högskolan Väst har utvecklats successivt och möjliggör god uppkoppling för SMF och kommuner även mot akademin inom dessa områden.

Projektet möter SMF:s behov via tre komplementära insatsnivåer: mindre kunskapsinsatser för många SMF, medelstora testinsatser i test- och demomiljön, samt större coachnings- och implementeringsinsatser för bolag med tydlig potential för industrialisering. Det ger deltagande företag tillgång till en skräddarsydd demonstrationsvärdekedja under projektet. Projektets organisation med en bred samverkan mellan innovationsfrämjare, stora företag, akademi, ideell sektor, kommunalförbund och kommun adresserar den fragmenterade värdekedjan genom att tillföra de olika parternas perspektiv och förmågor till insatserna mot målgrupperna. SMF är inte enbart målgrupp och behovsägare, de är aktiva medskapare genom att kontinuerligt bidra med vilka behov och hinder de har för sin cirkulära uppskalning utifrån sorteringsrelaterade frågor. I tematiska samverkansforum bidrar de med branscherfarenhet och konkreta utmaningar som formar projektets inriktning.

Utmaningen att säkra långsiktig bärkraft

En central utmaning är att hitta en hållbar modell för framtida organisation och finansiering kring den unika kompetensmiljö som WI representerar. Det pågående projektet "Wargön Innovations utveckling inom det regionala innovationssystemet" som genomförs på uppdrag av WI:s styrelse och moderbolag Innovatum AB analyserar alternativa ägarformer, roller och finansieringsmodeller. Rekommendationerna presenteras i juni 2026 och utgör startpunkten för ”Sort2Scales” verksamhetsutvecklingsarbete under inom projektet.

6. Aktiviteter som projektet ska genomföra

Beskriv vad ni ska göra i projektet. Beskriv aktiviteterna och använd gärna tabellen i fråga 10 som komplement. Där kan ni skapa en tidplan och om möjligt ange planerat start- och slutdatum för aktiviteterna.

Viktigt! Förtydliga särskilt hur aktiviteterna bidrar till de resultat ni vill uppnå (fråga 7).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Vilka aktiviteter planerar ni inom projektet? Om flera aktörer samverkar ska aktiviteterna spegla detta.
- Vilka arbetssätt eller metoder ska ni använda?
- Vilken är er primära målgrupp? Vilken eller vilka är era sekundära målgrupper?
- På vilket sätt har ni tänkt engagera era målgrupper i projektets aktiviteter? Hur ska målgrupperna kunna ta del av projektet?
- Hur kan aktiviteterna leda till de resultat som ni beskriver i fråga 7? Finns det någon beprövad kunskap som stödjer ert val av aktiviteter?
- Hur planerar ni att kommunicera ut och sprida projektets resultat? Beskriv särskilt den typ av spridning som bidrar till att projektets resultat kan tas tillvara och användas av andra än projektets deltagare.
- Hur ska ni utforma aktiviteterna för att ta hänsyn till jämställdhet, mångfald och för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?
- Hur ska ni utforma aktiviteterna för att begränsa miljö- och klimatpåverkan?

Aktiviteter som projektet ska genomföra (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Primära målgruppen är SMF med cirkulära innovationer och affärsmodeller som vill skala upp sina cirkulära produkter och tjänster, samt de bolag som utvecklar lösningar som hjälper andra att göra det exempelvis genom sorteringsteknik och beslutsstöd för sortering. Sekundär målgrupp är kommuner, idéburna organisationer, stora företag och det innovationsfrämjande systemet i VG.

Projektet bygger vidare på tidigare framgångsrika metoder och den etablerade test- och demomiljön där SMF får stöd att matchas, testa och skala sina affärsmodeller och tekniker samt utvecklar systemsamverkan med andra innovationsmiljöer i Västsverige.

AP1: Projektledning, kommunikation och verksamhetsutveckling

Säkerställer projektets kvalitet, styrning och långsiktiga relevans.

- **Styrning och uppföljning:** Projektledning, ekonomisk styrning och kontinuerlig rapportering till finansiärer och intressenter. Fokus ligger på måluppfyllelse, transparens och kvalitet i genomförandet.

- **Kommunikation:** Omfattar strategisk och operativ kommunikation samt resultatspridning. Arbetet samordnas med övriga arbetspaket för att säkerställa att rätt målgrupper nås i rätt tid och att projektets resultat tillvaratas och sprids.
- **Verksamhetsutveckling:** Vidareutvecklar WI:s långsiktiga roll, organisation och finansiering. Implementerar rekommendationer från det nu pågående projektet ”Wargön Innovations utveckling inom det regionala innovationssystemet”.

Huvudleverabeler är en robust finansieringsmodell som kombinerar offentlig finansiering, projektmedel och privata intäktskällor, samt en tydlig ansvarsfördelning mellan WI:s intressenter. Innovatum AB, Fyrbodals kommunalförbund och Vänersborgs kommun bidrar aktivt i aktiviteten.

En referensgrupp av projektets finansiärer, behovsägare och andra innovationsaktörer bidrar med strategisk riktning, kvalitetssäkring och integrering av projektets resultat i andra initiativ. Detta stärker förutsättningarna för att verksamheten lever vidare efter projektets slut.

AP2: Tillgängliggöra test- och demomiljön

Stödjer SMF genom ett sammanhängande flöde: matcha, testa och skala upp.

- **Matchning och coaching:** Minst 25 SMF får behovsanalys, matchning mot relevanta aktörer och coachning. Resultatet är konkreta samarbeten och utvecklingsplaner. NISP-metodiken används (internationellt beprövad metod sprungen ur industriell symbios).
- **Test och validering:** Minst 20 SMF får tillgång till WI:s test- och demomiljö, teknisk expertis och industriella behovsägare. Fokus ligger på skalbara lösningar inom sortering, automation och resurseffektivitet. Matchning mot andra test- och demomiljöer vid behov.
- **Uppskalning:** Cirka 10 SMF får stöd att nå kommersiell implementering eller extern finansiering genom projektutveckling, rådgivning och partnerskap.

AP3: Systemsamverkan för cirkulär materialförsörjning

Skapar branschöverskridande samverkansstrukturer för textil, skor, plast, möbler och biobaserade material, branscher med liknande strukturella utmaningar och synergier kring sortering och materialförsörjning.

- **Tematiska samverkansforum och innovationsmatchning:** Etablerar öppna arenor
  där SMF, kommuner, stora företag, forskare och innovationsfrämjande aktörer, mfl möts kring gemensamma flaskhalsar. Varje forum möts minst tre gånger och vi avser att arrangera minst tre samverkansforum, En metod som ska fortleva efter projektet. Företag och kommuner lyfter verksamhetskritiska behov och hinder, mot vilka andra aktörer matchas som möjliggörare för aktiviteter så som test- och demoaktiviteter och projektansökningar. Förutom fortsatta insatser inom ramen för WI respektive Innovatums projektutveckling kopplar och integrerar även detta arbete an

till externa initiativ så som Högskolan Väst, RISE, IUC Väst, Fyrbodals utvecklingsnoder, projektet ”Textile Movement”, mfl. Nya arbetssätt kan direkt implementeras via AP2.

7. Resultat av projektet

Beskriv vilka resultat ni förväntar er att nå under projektet, det vill säga inom projektperioden.

Använd även tabellen i fråga 11 som komplement. Där ska ni ange minst en indikator som ni ska använda för att mäta resultatet av ert projekt.

Viktigt!

- Beskriv om möjligt förväntade resultat för olika områden – till exempel resultat i projektorganisationen, hos de deltagande aktörerna, hos målgrupperna (primär, sekundär) och i samhället.
- Koppla samman förväntade resultat med era planerade aktiviteter (fråga 6).
- De förväntade resultaten ska bidra till de effekter som projektet förväntas ge, både på kort och på lång sikt (fråga 8).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Vilka resultat förväntar ni er av projektet?
- Hur planerar ni att inom projektet följa upp om resultaten nås eller inte?

Resultat av projektet (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Förväntade resultat av projektet är både en starkare innovationsmiljö med tydligare och mer komplementär roll i det västsvenska innovationssystemet för Wargön Innovation samt kvantifierbara resultat inom de olika arbetspaketen med avseende på antal företag som involveras och aktörer som samverkar och utvecklar nya initiativ.

I projektorganisationen kommer resultat att erhållas som en följd av implementeringen av en robust långsiktig driftsmodell för WI med en tydlig regional funktion samt god förankring hos finansiärer och intressenter. Resultat av detta kommer vara kvalitativa som ökad tydlighet, bredare nyttjande av innovationstillgångar samt ökad samverkan med aktörer som RISE, Högskolan Väst och andra lärosäten samt industriella aktörer och branscher. Här kommer även WI:s erbjudande och samverkan med kommuner att öka och bli tydligare vilket förväntas ge ökat resultat av kommunernas arbete med cirkulär ekonomi generellt och insamling, materialhantering och sortering specifikt.

Detta är en viktig grund för att bidra till de effekter som beskrivs nedan. Uppföljning av ovan beskrivna kvalitativa resultat kommer att ske löpande samt med en djupare analys under våren 2028 i samband med införandet av producentansvaret för textil och skodon samt kommande inriktning, insatser, organisering samt finansiering av WI utifrån detta.

Kvantifierbara resultat i relation till primär och sekundär målgrupp är:

- Minst 25 SMF får stöd genom behovsanalys, matchning med andra företag och behovsägare, samt direkt företagscoachning i uppskalning och industrialisering av SMF:ernas cirkulära affärsmodeller. Sortering och närliggande steg är i fokus. AP2.

- Minst 15 SMF utvecklar en ny innovation genom ovan insatser. AP2.
- Minst 10 SMF kommersialiserar sin nya innovation. AP3.
- Minst 5 innovationsprojekt med extern finansiering söks för att möjliggöra extern finansiering, som inkluderar minst 10 SMF. AP2.
- Minst 3 tematiska samverkansforum genomförs som tillsammans engagerar minst 15 deltagande verksamheter. AP3.
- Minst 15 kommuner i Västra Götaland får stärkt kapacitet för hantering av cirkulära materialflöden, i synnerhet insamling och sortering av textil. AP2.
- De kvantifierbara resultaten följs upp systematiskt i en uppföljningsfil där aktiviteter, målgrupp och andra deltagare samt indikatorer sammanställs löpande. Uppföljningen är grunden för all rapportering till projektledningsgrupp, referensgrupp och finansiärer. Trattflödet från 25 till 15 till 10 SMF återspeglar ökade insatsnivåer utifrån framgång och potential i varje steg.

I takt med att projektet framskrider och antalet aktiviteter ökar kommer också behovet av att följa upp om någon eller några grupper blir underrepresenterade. WI:s erfarenhet är att det kan förväntas, men också att det kan adresseras genom justeringar av kommunikation och urval av vilka företag i primär målgrupp som erbjuds stöd. Projektet mäter löpande och har kort ledtid till justering i exempelvis kommunikationen.

8. Effekter på kort respektive lång sikt som projektet förväntas bidra till

Beskriv vilka effekter ni förväntar er, det vill säga vilka effekter ni tänker att projektet ska bidra till.

Viktigt! De effekter som projektet ska bidra till ska utgå från de behov och utmaningar som ni beskriver i fråga 5.

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt.

- Vilka effekter ska projektet bidra till på kortare sikt? Kortare sikt innebär här cirka 1–3 år efter att projektet är avslutat.
- Vilka effekter ska projektet bidra till på längre sikt? Längre sikt innebär här mer än 3 år efter att projektet är avslutat.
- Vilken målgrupp eller vilka målgrupper har nytta av projektets effekter?
- På vilket sätt är projektets effekter kopplade till de behov och utmaningar som ni beskriver i fråga 5?
- Är det något specifikt område i Västra Götaland eller någon specifik bransch som har nytta av effekterna?
- Vilka effekter kan projektet ge vad gäller jämställdhet, mångfald och/eller att underlätta för personer med funktionsnedsättningar?
- Vilka bestående effekter kan projektet ge vad gäller miljö- och/eller klimatomställning?

Effekter på kort respektive lång sikt som projektet förväntas bidra till (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

”Sort2Scale” adresserar den strukturella barriär som bromsar cirkulär omställning i hela Västra Götaland: bristen på skalbar sortering som industriell infrastruktur. Projektets effekter når SMF, kommuner, det regionala innovationssystemet och i förlängningen samhällets materialberedskap och klimatomställning. Effekterna svarar direkt mot de identifierade hindren: brist på sorterat material, och sorteringsinfrastruktur.

Kortsiktiga effekter

Minst 25 SMF inom textil, skor, plast och möbler i Västra Götaland har stärkt sin konkurrens- och innovationskraft genom tillgång till test- och demomiljö samt coachning. Stora företag och andra affärsdrivande verksamheter får därmed också förbättrade möjligheter för sin cirkulära uppskalning och industrialisering. Kommuner har stärkt sin kapacitet för hantering av cirkulära materialflöden, i synnerhet insamling och sortering av textil. Nya branschöverskridande samverkansformer är etablerade och aktiva efter projektslut. Det finns en robust långsiktig driftsmodell för WI med en tydlig regional funktion samt god förankring hos finansiärer och intressenter.

Långsiktiga effekter

Projektet bidrar till en skalbar och kommersiellt bärkraftig sorteringsinfrastruktur i Västsverige, vilket ger industriell tillgång till cirkulära råvaror för fler branscher och aktörer. Företag som deltagit har implementerat cirkulära affärsmodeller som konkurrerar med linjär produktion. Lönsamheten för västsvenska cirkulära företag ökar när material och processer kan flöda mellan de tidigare separerade värdekedjorna textil, skor, möbler och plast. Dessa branscher delar nämligen samma strukturella utmaningar kring sortering och materialförädling, vilket gör att en lösning i en värdekedja direkt kan tillämpas i en annan. Det stärker innovationskraften brett och gör regionens samlade tillgångar inom textil, produktionsteknik och automation till en plattform för nya etableringar och arbetstillfällen. Projektet bidrar till att material i testbar volym, sorteringsinfrastruktur och affärsmodell kunskap stärks.

Producentansvaret för textil och skodon träder i kraft 2028. Västra Götaland möter det med en fungerande infrastruktur, med hjälp av projektets resultat, vilket ger regionen ett konkurrensförsprång gentemot regioner som saknar motsvarande kapacitet.

Regionens innovationsstödssystem stärks med en robust nod för cirkulär materialförsörjning. Forskning omsätts i industriell tillämpning via etablerade samverkansformer som lever vidare efter projektslut. Det ger fortsatt god uppväxling på den offentliga finansieringen långt bortom projektperioden.

Hållbarhetseffekter

Projektet bidrar direkt till att material stannar högre upp i avfallshierarkin via återbruk, återproduktion och återvinning. Skalbar sortering minskar beroendet av jungfruliga råvaror och gör cirkulära produkter konkurrensmässiga mot linjär produktion. På lång sikt innebär industrialiserad sortering i regionen en strukturell minskning av avfall och klimatpåverkan från de berörda branscherna, i linje med EU:s mål om fördubblad cirkulär råvaruanvändning till 2030. Projektet bidrar till accelererad grön omställning av Västsverige genom att på ett strukturellt plan industrialisera det cirkulära ekosystemet

Projektet bidrar till ett mer inkluderande och jämställt innovationsstödssystem genom att underrepresenterade målgrupper nåtts och fått stöd. Företagen som stöds följs upp på klassiska företagsparametarar och mångfaldsparametrar. Målsättningen är att könsfördelningen mellan SMF:erna ska vara ca 60/40. WI:s tillgänglighetsanpassade test- och demo och möjligheterna till digitala format bidrar till sänkta trösklar för stöd oavsett geografi eller funktionsförmåga.

9. Organisation och projektledning

Beskriv hur projektet ska ledas, organiseras och vilka aktörer som deltar.

Det handlar dels om att få till ett optimalt genomförande, dels om att skapa en grund för att era resultat ska bli långsiktiga och kunna leva vidare av egen kraft.

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Hur ser projektets organisation och ledning ut?
- Vilka kompetenser och aktörer deltar i projektet?
- Hur fördelas roller, ansvar och medfinansiering?
- Hur ska ni se till att målgruppen eller målgrupperna representeras i projektet?
- Hur beaktar ni perspektiven jämställdhet och mångfald och att projektets genomförande organiseras för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?
- Hur ska ni organisera projektets genomförande för att begränsa påverkan på miljö och klimat?
- Hur planerar ni att organisera och genomföra arbetet så att lärdomar, samarbeten och andra resultat har förutsättning att bli långsiktiga och kan leva vidare av egen kraft när projektet är slut? Det kan vara både hos oss, andra och i samhället.

Organisation och projektledning (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Organisation och projektledning

En intern ledningsgrupp bestående av projektledare, verksamhetsledare och ekonom leder, planerar och styr projektets genomförande och ekonomi.

Det operativa arbetet drivs av en projektledare med ansvar för projektledning, genomförande av aktiviteter samt utvecklingsfrågor. En kommunikatör ansvarar för kommunikation och resultatspridning. En ekonom hanterar bokföring, lönerapportering och ekonomisk rapportering i enlighet med finansiärernas krav, samt tar fram underlag för arbetet med långsiktig driftsmodell. En platsansvarig tillgängliggör och utvecklar test- och demomiljön. Verksamhetsledaren ansvarar för långsiktigt hållbar driftsmodell, samverkan och styrning i nära dialog med målgrupper och intressenter.

Målgruppens medverkan

Projektet har under lång tid arbetats fram med västsvenska SMF; cirkulära ledare inom textilier, skor och möbler; innovationsfrämjare som RISE och Innovatum; samt lärosäten som Högskolan Väst och Högskolan i Borås. Projektet är väl uppkopplat mot framför allt näringslivet och näringsdrivande verksamheter. Dialogerna har synliggjort det gap som finns och som projektet adresserar.

Till projektet knyts en referensgrupp där SMF, kommuner, finansiärer, moderbolaget Innovatum AB, regionala lärosäten och innovationsmiljöer, samt relevanta privata, offentliga och ideella aktörer erbjuds ingå. Referensgruppen följer och riktar projektet i enlighet med beviljad ansökan och målgruppens behov, leds av verksamhetsledaren och ska anmäla ev. avvikelser till VD/styrelse. Referensgruppen är en kanal för förankring och kontaktskapande, och en viktig resurs i arbetet med innovationsmiljöns långsiktiga ägarskap och finansiering. Målgruppernas direkta representation säkerställer att projektet kontinuerligt orienteras mot verkliga behov snarare än organisatoriska intressen.

Medfinansiering

Vänersborgs kommun medfinansierar med hyreskostnaden för fastigheten Bruket 7 samt arbetstid. Fyrbodals kommunalförbund medfinansierar med kontanta medel och arbetstid. Innovatum AB medfinansierar med arbetstid. Konstellationen av medfinansiärer är strategisk: de representerar WI:s huvudsakliga intressenter de senaste tio åren och därmed de aktörer WI:s långsiktiga verksamhetsmodell behöver vara förankrad hos för att hålla efter projektslut. Parternas beslutsprocess för medfinansiering avslutas innan projektstart, senast i mitten av juni.

Hållbarhetspåverkan

Jämställdhet och mångfald är integrerade i hela projektets organisation. WI följer sin hållbarhetspolicy som bland annat kravställer kompetensbaserad och icke-diskriminerande rekrytering. Projektet förväntas genomföras med relativt jämn könsfördelning. WI har undertecknat Deklaration 18 (The Yes Way), ett 18-punktsprogram för jämställt och inkluderande innovationsfrämjande, som integreras operativt i projektarbete och kommunikation. Uppsökande arbete mot SMF utvecklas löpande med indikatorer för innovationshöjd, marknadspotential och mångfaldsaspekter för att kunna nå och involvera underrepresenterade målgrupper. Test- och demomiljön är väl tillgänglighetsanpassad, och digitala mötesformat används löpande för att sänka tröskeln för deltagande oavsett geografi eller funktionsförmåga.

Miljö- och klimatpåverkan begränsas genom prioritering av resfria möten, kollektivtrafik och tåg. Merparten av resorna sker inom regionen där målgrupp och ekosystem är lokaliserade. Vid inköp prioriteras cirkulära lösningar och lokala leverantörer.

Långsiktighet

Ett av projektets huvudsyften är att skapa bättre förutsättningar för robusthet och långsiktighet i WI:s driftsmodell och roll i innovationssystemet. Arbetet leds av verksamhetsledaren med referensgruppen som strategisk resurs, och bygger vidare på det utredningsarbete som gjorts

i projektet ”Wargön Innovations utveckling inom det regionala innovationssystemet” vars resultat och rekommendationer presenteras i mitten av juni 2026. Ytterst rådighet för WI:s framtidsmodeller har moderbolaget Innovatum.

10. Valfritt: Tid- och aktivitetsplan för projektet

Här finns möjlighet att ange start- och slutdatum för de aktiviteter ni planerar i projektet. Tidplanen är tänkt som ett komplement till fråga 6: Aktiviteter som projektet ska genomföra

Fyll i en aktivitet per rad, om det bidrar till er beskrivning av projektet och dess tidplan, men beskriv aktiviteterna mer i detalj i fråga 6.

Aktiviteter

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
AP1: Projektledning, kommunikation och verksamhetsutveckling	2026-07-01	2028-06-30
AP2: Tillgängliggöra test- och demomiljön	2026-08-01	2028-06-30
AP3: Systemsamverkan för cirkulär materialförsörjning	2026-08-01	2028-06-30

11. Indikatorer

Beskriv projektets mätbara förväntade resultat i form av minst en indikator.

- Indikatorerna ska motsvara de resultat som ni har beskrivit i fråga 7: Resultat av projektet.
- Ni kan välja egna indikatorer eller använda de som finns listade nedan.
- När ni slutredovisar projektet ska ni ange utfallet av de indikatorer ni valt.
- Om möjligt: Fördela indikatorerna på kvinnor, män respektive annat.

Viktigt! Vid begäran från VGR ska ni ska kunna redovisa namnet på de personer, organisationer eller företag som ingår i utfallet av indikatorerna.

Antal individer i entreprenörsfrämjande aktiviteter

Antal kvinnor:
Antal män:
Antal annat:

Förväntat totalt antal:

Antal individer som får rådgivning

Antal kvinnor:
Antal män:
Antal annat:

Förväntat totalt antal:

Antal individer i kompetensutvecklingsinsats

Antal kvinnor:
Antal män:
Antal annat:

Förväntat totalt antal:

Antal företag som får rådgivning

Förväntat totalt antal: 25

Antal företag som utvecklar produkter

Förväntat totalt antal: 25

Antal privata och/eller offentliga företag och organisationer som samverkar

Förväntat totalt antal: 25

Organisationer och företag som deltar i internationella FoI-program

Förväntat totalt antal:

Ökade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)

Förväntat totalt antal:

Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt

Förväntat totalt antal: 3

Antal nya eller utvecklade produkter som har kommersialiserats

Förväntat totalt antal: 10

Antal nya företag

Förväntat totalt antal:

Antal test- och demonstrationsarenor

Förväntat totalt antal: 1

Egna indikatorer

Här kan du lägga till egna indikatorer som följer med ansökan.

12. Sammanfattning av projektet

Viktigt! Sammanfattningen kan komma att publiceras externt.

Sammanfattning av projektet på svenska (Max 1000 tecken inklusive mellanslag)

Sortering är den viktigaste flaskhalsen för den cirkulära omställningen. Tillgång till cirkulära råvaror i rätt kvalitet, volym och pris begränsar uppskalningen av lösningar.

”Sort2Scale” bidrar till skalbar sortering som industriell infrastruktur i Västsverige, det steg som spetsprojekt som ”SorTex” och ”Circular Hubs” förutsätter men inte löser.

Projektet matchar västsvenska SMF inom textil, skor, plast och möbler mot rätt partner och testmiljö, validerar lösningar i pilotskala och driver de mest lovande mot implementering eller extern finansiering. Kommuner stärker sin kapacitet för cirkulära materialflöden och textilhantering. Wargön Innovation utvecklar en robust driftsmodell som säkrar infrastrukturen efter projektslut.

Resultatet är SMF som kan industrialisera cirkulära lösningar, kommuner rustade för producentansvaret 2028, och ett självbärande regionalt innovationsstöd. Detta till nytta för Västsveriges gröna omställning, sysselsättning och bibehållna industriella kapacitet

Sammanfattning av projektet på engelska, valfritt (Max 1000 tecken inklusive mellanslag)

13. Beräkningsunderlag till projektbudget

Här ska du beskriva projektets kostnader genom att fylla i ett beräkningsunderlag.

Ta hjälp av anvisningarna i

Vägledning om projektekonomi vid ansökan om projektstöd (Webbsidan öppnas i ny flik)

Huvudregeln är att endast kostnader som uppkommer i projektverksamheten godkänns som stödberättigande. När ansökan handläggs av VGR bedöms projektets kostnadseffektivitet.

Kostnaderna ska

- vara nödvändiga för projektets genomförande,
- ha uppkommit under den period beslutet om stöd omfattar,
- avse de aktiviteter som beslutet om stöd omfattar,
- vara bokförda inom projektperioden och
- vara betalda senast till slutredovisning av projektet, som ska ske inom två månader från projektets slutdatum.

Om ni tidigare i ansökan angivit att projektet har medsökande organisationer, ska ni fylla i ett beräkningsunderlag för sökande organisation och ett för varje medsökande organisation.

Sökande organisation Wargön Innovation AB

Lönekostnader

Ange lönekostnader för personer som är anställda hos organisationen och som ska delta direkt i projektarbetet. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön och inkludera sociala avgifter, pension och försäkringar, det vill säga lönebikostnader enligt kollektivavtal.

Vid månadslön

Ange roll eller funktion i projektet	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Verksamhetsledare	100 155	80	24	1 922 976
Projektledare	69 616	40	24	668 314
Ekonomiansvarig	76 574	70	24	1 286 443
Kommunikatör	65 299	20	24	313 435
Platsansvarig	66 015	25	24	396 090
Summa egen personal månadslön				**4 587 258**

Vid timlön

Ange roll eller funktion i projektet	Timlön inkl lönekostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa egen personal timlön				**0**

Summa lönekostnad egen personal	**4 587 258**

Overheadkostnader

Overheadkostnader – eller indirekta kostnader – omfattar allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet men som ändå kan relateras till de direkta kostnaderna för att genomföra projektet. Det omfattar exempelvis kostnader för kontorslokaler, telefoni, it-stöd, administration, försäkringar med mera.

VGR godtar påslag för overheadkostnader enligt fullkostnadsprincipen. Beräkningsmodell som utgör underlag för fullkostnadsprincipen ska skickas in i samband med ansökan och måste godkännas av VGR för att gälla i projektet.

Beskrivning av overheadkostnader	Belopp (kronor)
OH 30%	1 376 177
Summa overheadkostnader	**1 376 177**

Externa tjänster

Externa tjänster kan exempelvis vara konsulter, föreläsare, köp av utvärdering eller uppföljning, konferensavgifter eller annan extern expertis som krävs för att genomföra projektet. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.

Beskriv de externa tjänster som ska köpas in, en tjänst per rad	**Antal timmar**	**Timkostnad**	**Belopp (kronor)**
Tekniska konsult/-er för utrustning i hallen, om något behöver justeras för tillgängliggörandet av i	100	1 000	100 000
Summa externa tjänster			**100 000**

Resekostnader

Resekostnader kan exempelvis vara biljetter, hyra av fordon eller logi i samband med resa inom projektet.

Beskriv planerade resekostnader, en per rad	**Belopp (kronor)**
Resekostnader i projektet	100 000
Summa resekostnader	**100 000**

Lokalkostnader

Lokalkostnader omfattar interna eller externa lokaler som projektet behöver disponera under projektperioden och som har direkt koppling till projektets aktiviteter. Det kan exempelvis vara lokalhyra vid olika former av möten.

Kostnader för kontorslokaler täcks vanligtvis in under overheadkostnader.

Beskriv lokalkostnaderna, en per rad	**Belopp (kronor)**
Summa lokalkostnader	**0**

Investeringar

I undantagsfall kan projekt få stöd för investeringar om dessa är nödvändiga för projektets genomförande. Det kan vara exempelvis maskiner, utrustning, inventarier eller byggnader med mera. För att något ska räknas som investering ska det vara kopplat till projektet och avsett för stadigvarande bruk – det vill säga inte av karaktären förbrukningsinventarier.

Beskriv investeringarna, en per rad	**Belopp (kronor)**
Summa investeringar	**0**

Övriga kostnader

Övriga kostnader kan exempelvis vara kostnader för marknadsföring, material, litteratur, kommunikation, licenser, annonsering, extern representation, möteskostnader med mera som behövs för att genomföra

projektet.

Beskriv en övrig kostnad per rad	Belopp (kronor)
Förbrukningsmaterial mm för tillgängliggörandet av innovationsmiljön, kommunikationsmaterial mm	236 565
Summa övriga kostnader	**236 565**

Offentligt bidrag i annat än pengar

Offentligt bidrag i annat än pengar är kostnader i projektet som inte betalas av sökande organisation eller medsökande samverkanspart, utan som tillförs projektet på annat sätt av offentliga organisationer. Det kan till exempel vara en arbetsinsats som ska utföras av offentligt anställd personal eller att en offentlig organisation står för lokaler, material, utrustning, maskiner eller liknande i projektet.

Lönen ska motsvara respektive persons faktiska lön hos sin arbetsgivare inklusive lönebikostnader.

Vid månadslön

Vid månadslön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa					**0**

Vid timlön

Vid timlön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Timlön inkl lönebikostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Vänersborgskommun, Näringslivschef	Kommun/kommunalförbund	540	8	24	103 680
Vänersborgskommun, Näringslivsutvecklare	Kommun/kommunalförbund	450	8	24	86 400
Fyrbodalskommunalförbund, Miljö- och klimatstrateg	Kommun/kommunalförbund	529	8	24	101 568
Fyrbodalskommunalförbund, Processledare	Kommun/kommunalförbund	540	8	24	103 680
Innovatum	Övriga offentliga aktörer	840	30	24	604 800

Summa	**1 000 128**

Vid annan kostnad än lön

Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Beskrivning av kostnad	Belopp (kronor)
Vänersborgskommun	Kommun/kommunalförbund	Hyreskostnad för lokalen Bruket 7, i 24 månader	5 485 967
Summa			**5 485 967**

Summa offentligt bidrag i annat än pengar	**6 486 095**

Privat bidrag i annat än pengar

Privat bidrag i annat än pengar är kostnader i projektet som inte betalas av sökande organisation eller medsökande samverkanspart, utan som tillförs projektet på annat sätt av privata aktörer. Det kan till exempel vara:
arbetsinsats som ska utföras av privat anställd personal. Då ska lönen motsvara respektive persons faktiska lön hos sin arbetsgivare inklusive lönebikostnader.
privat obetalt arbete, det vill säga nedlagd tid från deltagande företag eller ideellt arbete som utförs av privatpersoner eller organisationer inom privat sektor. Obetalt arbete/ideellt arbete värderas till högst 330 kronor per timme.
att en privat aktör står för lokaler, material, utrustning, maskiner eller liknande i projektet.

Vid månadslön

Vid månadslön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa					**0**

Vid timlön

Vid timlön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Timlön inkl lönebikostnader eller 330 kr/timme	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)

Summa	**0**

Vid annan kostnad än lön

Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Beskrivning av kostnad	Belopp (kronor)
Summa			**0**

Summa privat bidrag i annat än pengar	**0**

Totala kostnader sökande organisation	**12 886 095**

14. Kostnader

Här visas en sammanställning av projektets kostnader baserat på beräkningsunderlaget under fråga 13.

Sökande organisation Wargön Innovation AB

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	4 587 258
Overheadkostnader	1 376 177
Externa tjänster	100 000
Resekostnader	100 000
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	236 565
Offentliga bidrag i annat än pengar, kostnad	6 486 095
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad	0
Totala kostnader	**12 886 095**

15. Finansiering

Ange här det belopp ni söker från Västra Götalandsregionen. Redovisa även de medel som andra finansiärer, såväl offentliga som privata, planerar att bidra med för att täcka de kostnader som specificeras under fråga 14. Kostnader.

- Finansieringen redovisas utifrån om det är kontant finansiering eller bidrag i annat än pengar. Beloppen för bidrag i annat än pengar ska överensstämma med motsvarande kostnad och hämtas automatiskt från 13. Beräkningsunderlag.
- Medfinansiering från den egna organisationen - såväl i tid som pengar - ska tas upp som kontant finansiering.
- I posten kontantfinansiering redovisas även eventuella förväntade projektintäkter, till exempel deltagaravgifter.
- Vid samverkansprojekt med samverkansavtal mellan sökande organisation och medsökande organisation/er och där parterna själva medfinansierar projektet, ska alltid dessa medel redovisas som kontant finansiering.
- Summan för total finansiering ska vara lika stor som summan för totala kostnader, annars kan ansökan inte skickas in.

Kontantfinansiering

Ange sökt finansiering från Västra Götalandsregionen	**Belopp (kronor)**
Västra Götalandsregionen, MRU	6 000 000

Ange kontant finansiering från den egna och andra organisationer.

Kontantfinansiering, ange en organisation per rad	**Typ av finansiär**	**Belopp (kronor)**
Fyrbodals kommunalförbund	Kommun/kommunalförbund	400 000
Summa kontantfinansiering		**400 000**

Summa total kontantfinansiering	**6 400 000**

Bidrag i annat än pengar, finansiering

Offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering Här visas offentligt bidrag i annat än pengar motsvarande det som angetts i fråga 13. Beräkningsunderlag.	**Typ av finansiär**	**Belopp (kronor)**

Vänersborgskommun, Näringslivschef	Kommun/kommunalförbund	103 680
Vänersborgskommun, Näringslivsutvecklare	Kommun/kommunalförbund	86 400
Fyrbodalskommunalförbund, Miljö- och klimatstrateg	Kommun/kommunalförbund	101 568
Fyrbodalskommunalförbund, Processledare	Kommun/kommunalförbund	103 680
Innovatum	Övriga offentliga aktörer	604 800
Vänersborgskommun	Kommun/kommunalförbund	5 485 967
Summa offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering		**6 486 095**

Privat bidrag i annat än pengar, finansiering Här visas privat bidrag i annat än pengar motsvarande det som angetts i fråga 13. Beräkningsunderlag.	**Typ av finansiär**	**Belopp (kronor)**
Summa privat bidrag i annat än pengar, finansiering		**0**

Projektets totala finansiering	**12 886 095**

Projektets totala kostnader (hämtad från fråga 14. Kostnader)	**12 886 095**

Avvikelse mellan projektets totala finansiering och totala kostnader	**0**

Den totala finansieringen ska vara lika stor som de totala kostnaderna, annars kan ansökan inte skickas in.

16. Bifoga bilagor

Här kan ni bifoga bilagor till ansökan.

Det är obligatoriskt att bifoga ett intyg som styrker sökande organisations firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse.

Intyg bifogas som styrker organisationens firmatecknare.: Ja

Om ert projekt har medsökande organisationer behöver ni bifoga ett samverkansavtal mellan sökande organisation och medsökande organisationer. Det går även att skicka in avtalet senare men det måste ha inkommit till och vara godkänt av VGR senast vid projektets startdatum.
Här finns en mall för samverkansavtal som ni gärna kan använda:
Mall för samverkansavtal mellan sökande och medsökande organisation/er (webbsida, öppnas i ny flik)
Om sökande eller medsökande organisation har overheadkostnader, kan ni här bifoga beräkningsunderlag för dessa.

Bifoga bilagor

Wargön Innovation AB Registreringsbevis 559212-5917.pdf

17. Underskrift och allmänna villkor

Ansökan ska skrivas under elektroniskt av behörig firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse för verksamhetens räkning genom t ex delegation eller fullmakt. Den person som skriver under försäkrar att alla uppgifter ni lämnat i ansökan är riktiga – detta inkluderar även de eventuella bilagor ni bifogar.

Allmänna villkor

Den som skriver under intygar också att om ansökan blir beviljad, så åtar ni er att följa VGR:s allmänna villkor för ekonomiska stöd till projektet i sin helhet.

Allmänna villkor för ekonomiska stöd till projekt (webbsida, öppnas i ny flik)

Villkoren innebär bland annat följande:

- Ni får inte använda stödet från VGR för att täcka de av projektets kostnader som täcks av andra finansiärer eller bidragsgivare.
- Ni måste följa VGR:s villkor för redovisning och rapportering.
- Ni ska snarast meddela VGR om projektet avbryts, försenas eller förändras väsentligt i jämförelse med projektplanen.

Vi har tagit del av och åtar oss att följa VGR:s allmänna villkor för ekonomiska stöd till projekt.: Nej

Tänk på att det enbart är den som har rollen projektledare i e-tjänsten som kan skicka för elektronisk underskrift.

§ 143

Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

KS 2025/404

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta reviderade ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” enligt bilaga, att gälla från och med 2026-07-01.
2. Revidera barnomsorgsavgifterna i enlighet med de uppgifter som Skolverket avser att fastställa från och med 1 juli 2026.
3. Bemyndiga barn- och utbildningsnämnden att framöver fastställa och revidera avgifterna i enlighet med de uppgifter som statens skolverk lämnar till de kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem (5 a §, förordning om ändring i förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2018:1537)).

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningnämnden har inkommit med förslag till revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds antagna av kommunfullmäktige 2025-12-17, § 178. Syftet är att tydliggöra det styrande dokumentet mot bakgrund av att en bestämmelse i den förordning som reglerar statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa ändras från och med den 2026-07-01. Förändringen avser hur den avgiftsgrundade inkomsten ska beräknas och innebär en sänkning av avgifterna för hushållen.

Kommunfullmäktige beslutade den 2025-12-17, § 178 att barn- och utbildningsnämnden årligen får fastställa och revidera avgifterna utifrån de uppgifter som Skolverket senast den 1 december inför kommande bidragsår lämnar till kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem. Då Skolverket nu avser att lämna uppgifter om avgiftstak även under pågående bidragsår föreslås att kommunfullmäktige omformulerar bemyndigandet så att nämnden kan fastställa och revidera avgifterna när sådana uppgifter meddelas enligt förordningen. Eftersom förändringen bedöms falla utanför nuvarande bemyndigande föreslås även att kommunfullmäktige beslutar om justering av avgifterna från och med 2026-07-01.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Antagandedokument - Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Jämförelsedokument - Regler för avgift inom förskola fritidshem pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-04-13,§ 32

§ 99

Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

KS 2025/404

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta reviderade ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” enligt bilaga, att gälla från och med 2026-07-01.
2. Revidera barnomsorgsavgifterna i enlighet med de uppgifter som Skolverket avser att fastställa från och med 1 juli 2026.
3. Bemyndiga barn- och utbildningsnämnden att framöver fastställa och revidera avgifterna i enlighet med de uppgifter som statens skolverk lämnar till de kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem (5 a §, förordning om ändring i förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2018:1537)).

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningnämnden har inkommit med förslag till revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds antagna av kommunfullmäktige 2025-12-17, § 178. Syftet är att tydliggöra det styrande dokumentet mot bakgrund av att en bestämmelse i den förordning som reglerar statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa ändras från och med den 2026-07-01. Förändringen avser hur den avgiftsgrundade inkomsten ska beräknas och innebär en sänkning av avgifterna för hushållen.

Kommunfullmäktige beslutade den 2025-12-17, § 178 att barn- och utbildningsnämnden årligen får fastställa och revidera avgifterna utifrån de uppgifter som Skolverket senast den 1 december inför kommande bidragsår lämnar till kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem. Då Skolverket nu avser att lämna uppgifter om avgiftstak även under pågående bidragsår föreslås att kommunfullmäktige omformulerar bemyndigandet så att nämnden kan fastställa och revidera avgifterna när sådana uppgifter meddelas enligt förordningen. Eftersom förändringen bedöms falla utanför nuvarande bemyndigande föreslås även att kommunfullmäktige beslutar om justering av avgifterna från och med 2026-07-01.

Beslutsunderlag

- Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Antagandedokument - Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Jämförelsedokument - Regler för avgift inom förskola fritidshem pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-04-13,§ 32

2026-05-08

Dnr: KS 2025/404

Handläggare
Arvid Hansson
Arvid.Hansson@vanersborg.se
0521-72 26 27

Mottagare
Kommunfullmäktige

Revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta reviderade ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” enligt bilaga, att gälla från och med 2026-07-01.
2. Revidera barnomsorgsavgifterna i enlighet med de uppgifter som Skolverket avser att fastställa från och med 1 juli 2026.
3. Bemyndiga barn- och utbildningsnämnden att framöver fastställa och revidera avgifterna i enlighet med de uppgifter som statens skolverk lämnar till de kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem (5 a §, förordning om ändring i förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2018:1537)).

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningnämnden har inkommit med förslag till revidering av regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds antagna av kommunfullmäktige 2025-12-17, § 178. Syftet är att tydliggöra det styrande dokumentet mot bakgrund av att en bestämmelse i den förordning som reglerar statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa ändras från och med den 2026-07-01. Förändringen avser hur den avgiftsgrundade inkomsten ska beräknas och innebär en sänkning av avgifterna för hushållen.

Kommunfullmäktige beslutade den 2025-12-17, § 178 att barn- och utbildningsnämnden årligen får fastställa och revidera avgifterna utifrån de uppgifter som Skolverket senast den 1 december inför kommande bidragsår lämnar till kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem. Då Skolverket nu avser att lämna uppgifter om avgiftstak även under pågående bidragsår föreslås att kommunfullmäktige omformulerar bemyndigandet så att nämnden kan fastställa och revidera avgifterna när sådana uppgifter meddelas enligt förordningen. Eftersom förändringen bedöms falla utanför nuvarande bemyndigande föreslås även att kommunfullmäktige beslutar om justering av avgifterna från och med 2026-07-01.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Vänersborgs kommuns avgifter inom förskola, fritidshem, samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds styrs av skollagen (2010:800) samt av förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet. Regeringen har aviserat förändringar i statsbidraget som reglerar den nationella maxtaxan inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Förändringar kommer att ske i förordningen i syfte att sänka hushållens avgifter för förskola och fritidshem. För att åstadkomma en sänkning av avgifterna för hushållen ändras hur den avgiftsgrundande inkomsten ska beräknas. Precis som tidigare ska inte den del av inkomsten som överstiger ett visst belopp räknas med i den avgiftsgrundande inkomsten. Ändringarna i förordningen medför att inte heller den del av inkomsten som understiger 10 001 kronor ska räknas med i den avgiftsgrundande inkomsten. Det innebär att 10 000 kronor räknas av från alla hushålls avgiftsgrundande inkomst. Preliminärt kommer hushåll med en inkomst som understiger 10 001 kronor inte betala någon avgift från och med 2026-07-01.

Skolverket fastställer årligen uppgift om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad och det högsta avgiftsbeloppet per månad för det första, andra respektive tredje barnet i förskolan respektive fritidshemmet. Enligt förordningen ska Skolverket senast den 1 december året före bidragsåret lämna uppgift till varje kommun om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad. Förordningen ändras från och med 1 juli 2026, vilket innebär att Skolverket kommer att meddela nytt inkomsttak och samt nya avgiftsbelopp per månad mitt under innevarande bidragsår. Den nya högsta avgiftsgrundande inkomsten och de högsta avgiftsnivåerna kan formellt fastställas först efter att förordningsändringen trätt i kraft (tidigast 2026-07-01). Skolverket har dock redan nu aviserat att det preliminära avgiftstaket från och med 2026-07-01 är det för innevarande bidragsår fastställda avgiftstaket minskat med 10 000 kronor. Med utgångspunkt i den preliminärt aviserade högsta avgiftsgrundande inkomsten har Skolverket meddelat de högsta avgifterna för förskola och fritidshem.

Förskola

Preliminära högsta avgifter i förskolan är från och med 2026-07-01:

1. För det första barnet är avgiftstaket 3 procent, men högst 1 547 kronor
2. För det andra barnet är avgiftstaket 2 procent, men högst 1 031 kronor
3. För det tredje barnet är avgiftstaket 1 procent, men högst 516 kronor

Fritidshem

Preliminära högsta avgifter i fritidshemmet är från och med 2026-07-01:

1. För det första barnet är avgiftstaket 2 procent, men högst 1 031 kronor
2. För det andra barnet är avgiftstaket 1 procent, men högst 516 kronor
3. För det tredje barnet är avgiftstaket 1 procent, men högst 516 kronor

Anslaget till statsbidrag för maxtaxa höjs med 1 miljard kronor inför budgetåret 2026. För 2027 höjs anslaget för statsbidraget med 1,5 miljarder kronor. De preliminära beräkningarna barn- och utbildningsförvaltningen kunnat göra visar på att det ökade statsbidraget troligen kommer att täcka de minskade avgiftsintäkterna. Barn- och

utbildningsförvaltningen vill dock framhålla att beräkningarna är preliminära och att de ekonomiska konsekvenserna fortsatt kommer att följas.

Beredning

Ärendet har beretts av barn- och utbildningsförvaltningen.
Kommunstyrelseförvaltningen har granskat ärendet och har inget att erinra.

Underlag

- Jämförelsedokument – Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-04-13, § 32

Johan Högmark

Kanslichef

Bilagor

- Antagandedokument - Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Sändlista

- Handläggare av ärendet
- Barn- och utbildningsnämnden

Vänersborgs kommun

Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Innehållsförteckning

Inledning....1
Syfte....1
Avgiftsnivåer....1
Avgiftspliktiga personer....2
Avgiftsgrundande inkomst....2
Delad faktura för vårdnadshavare utan gemensamt underhåll....2
Uppdaterad inkomst....3
Inkomstjämförelse....3
Uppsägning av plats....3

Dokumentinformation Regler för på vilka grunder ”avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” debiteras		**Dokumentansvarig** Administrativ chef, barn- och utbildningsförvaltningen	
Antagen 2016-02-03, § 3	**Antagen av** Kommunfullmäktige	**Reviderad** 2026-xx	**Giltighet** Tillsvidare
Aktualiserad	**Diarienummer** BUTN 2023/122	**Intranät** ☐	**Hemsida** ☒
Dokumentmottagare ☒ Förvaltningsorganisation ☐ Kommunala bolag ☒ Allmänheten ☒ Förtroendevalda			
Andra regelverk som omnämns Skollagen (2010:800), Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet			

Inledning

En kommun får ta ut avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (8 kap. 16 §, 14 kap. 12 § och 25 kap. 9 § skollagen (2010:800)). Barn som går i förskola har från och med höstterminen det år då barnet fyller tre år rätt till avgiftsfri allmän förskola. Det innebär att avgiften bara får avse den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året (8 kap. 16 § 2 st. skollagen). För barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola får avgiften endast tas ut för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan (8 kap. 16 § 3 st. skollagen).

Vänersborgs kommun tillämpar maxtaxa enligt förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet. I förordningen framgår de högsta avgifter som kommunen får ta ut. Med förskola eller fritidshem jämställs i förordningen pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem samt omsorg som erbjuds under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Syfte

Syftet med reglerna är att tydliggöra på vilka grunder avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds debiteras.

Avgiftsnivåer

I förskolan är den högsta avgiften tre, två respektive en procent av hushållets avgiftsgrundande inkomst för det första, andra respektive tredje barnet. I fritidshemmet är den högsta avgiften två, en respektive en procent av hushållets avgiftsgrundade inkomst för det första, andra respektive tredje barnet.

Vid placering av flera barn från samma hushåll betalas den högsta avgiften för det yngsta barnet i för denne aktuella verksamhetsform och den närmast lägre avgiften för det näst yngsta barnet i för denna aktuella verksamhetsform. Från och med det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

Skolverket meddelar årligen inkomsttaket för vilken beräkningen av avgiften baseras på, samt avgiftstak i olika intervaller. Barn- och utbildningsnämnden fastställer årligen det inkomsttak Skolverket har beslutat om. Den inkomstreglerade maxtaxan gäller för barn i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Från hösten det år barnet fyller 3 år till dess att barnet börjar förskoleklass har barnet enligt skollagen rätt till avgiftsfri allmän förskola 525 timmar per år (motsvarande 15 timmar per vecka under grundskolans läsårstider). I Vänersborgs kommun erbjuds avgiftsfri allmän förskola med 25 timmar per vecka fördelat under grundskolans läsårstider. För barn i

allmän förskoleålder med placeringstid överstigande dessa timmar reduceras avgiften med 25% under hela året.

För barn som erbjudits förskola utifrån att de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola avser avgiften den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

För elever som erbjudits fritidshem utifrån att de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av fritidshem avser avgiften bara den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

Elever som endast behöver plats på fritidshem under lov ansöker om en tidsbegränsad ordinarie placering på fritidshem inför varje lov. Debitering sker i enlighet med ordinarie avgiftsnivåer under den tidsbegränsade perioden.

Avgiftspliktiga personer

Avgiften grundas på den sammanlagda inkomsten i det hushåll barnet tillhör. Med hushåll avses ensamstående och makar. Med makar jämställs personer som utan att vara gifta med varandra lever tillsammans och är folkbokförda på samma adress. Avgiften grundas på hushållets sammanlagda inkomst oavsett om barnet är gemensamt eller inte.

Vårdnadshavare är skyldig att lämna inkomstuppgift både för sig själv och eventuell make/sammanboende.

Avgiftsgrundande inkomst

Till grund för avgiftssättningen ligger den samlade avgiftsgrundande inkomsten per kalenderår för varje hushåll. Med avgiftsgrundande inkomst avses lön före skatt och andra skattepliktiga inkomster i inkomstslaget tjänst samt överskott i inkomstslaget näringsverksamhet i enligt med vad som anges i förordningen om maxtaxa.

Som avgiftsgrundande inkomst per månad räknas inte den del av inkomsten som överstiger det inkomsttak Skolverket årligen fastställer. Som avgiftsgrundande inkomst per månad räknas heller inte den del av inkomsten som understiger 10 001 kronor.

Avgiften bestäms mot den framräknade månadsinkomsten. Vid varierande månadsinkomst är beräkningsgrunden den sammanlagda bruttoinkomsten per kalenderår, vilken därefter divideras med 12 månader.

Vid utebliven inkomstuppgift anses högsta avgift enligt fastställd taxa accepterad av platsinnehavaren.

Avgiften debiteras månadsvis och betalas för innevarande månad från den dag då placeringen startar enligt beslut om placering. Platsen är ett abonnemang och avgiften betalas 12 månader per år. Avgift betalas även om barnet är frånvarande vid exempelvis ledighet eller sjukdom.

Delad faktura för vårdnadshavare utan gemensamt underhåll

Vårdnadshavare som inte har gemensamt hushåll, ska båda vara platsinnehavare om båda nyttjar platsen. Barnet har en placering, men vårdnadshavarna får var sin faktura, så kallad delad faktura. De vårdnadshavare som flyttar isär ska tillsammans fortsätta betala för barnets plats. Hur mycket var och en ska betala av det totala beloppet avgörs av inkomsten i respektive nytt hushåll. Avgiften grundas på de båda hushållens totala inkomst. Den totala

avgiften kan inte bli högre än maxtaxa. Om hushållen har lika stor inkomst betalar vårdnadshavarna lika stor del av avgiften. Om hushållen har olika inkomst, betalar den vårdnadshavare i det hushåll som har högre inkomst en större del av avgiften. Det kallas att vikta avgiften. Respektive vårdnadshavare är ansvarig för sin del av avgiften och säger upp sin del av platsen. Uppsägningstiden är 60 dagar. Om bara en av vårdnadshavarna har behov av plats betalar denne hela avgiften.

Uppdaterad inkomst

Vårdnadshavare/platsinnehavaren är skyldig att anmäla förändringar till barn- och utbildningsförvaltningen om sådana förhållanden som påverkat placeringsgrund och avgiftsnivå.

Inkomstjämförelse

En årlig inkomstjämförelse sker med inhämtade uppgifter från Skatteverket. Den taxerade inkomsten jämförs med de uppgifter vårdnadshavare lämnat till barn- och utbildningsförvaltningen. Inkomstjämförelsen görs två år efter det år avgiften debiterades.

För högt uttagen avgift återbetalas till den som var fakturamottagare under det aktuella år inkomsten jämförs mot. Om fakturamottagaren har en obetald och förfallen faktura till Vänersborgs kommun kommer denna fordran att räknas av, innan någon utbetalning kan göras. För lågt erlagd avgift debiteras den person som var fakturamottagare det aktuella år avgiften jämförs mot.

Uppsägning av plats

När barnet inte längre behöver plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds ska platsen sägas upp 60 dagar innan barnet beräknas sluta. Avgift tas ut under uppsägningsperioden om 60 dagar, oavsett om barnet nyttjar platsen eller inte. Vid delad faktura är respektive platsinnehavare ansvarig att säga upp sin del av platsen.

Den dag anmälan om uppsägning görs till Vänersborgs kommun, räknas som uppsägningsdag. När man tackat ja till plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds har man ingått en överenskommelse. Det innebär att man då blir skyldig att betala för platsen. Om barnet inte längre har rätt till plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds avslutas platsen omgående och utan uppsägningstid.

Om barnomsorgsavgiften inte betalas kan beslut fattas om att placeringen i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg eller omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds avslutas. När en avgift inte blivit betald skickas påminnelse till platsinnehavaren.

I påminnelsen framgår vilket datum avgiften senast ska vara betald för att platsen ska få behållas. Om platsen avslutas behöver ansökan göras för att få en ny placering.

BUTN 2023/122
2026.625
2026-04-13

Vänersborgs kommun

Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Innehållsförteckning

Inledning 1
Syfte....1
Avgiftsnivåer 1
Avgiftspliktiga personer 2
Avgiftsgrundande inkomst 2
Delad faktura för vårdnadshavare utan gemensamt hushåll....2
Uppdaterad inkomst 3
Inkomstjämförelse....3
Uppsägning av plats....3

Dokumentinformation Regler för på vilka grunder ”avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” debiteras		**Dokumentansvarig** Administrativ chef, barn- och utbildningsförvaltningen	
Antagen 2016-02-03§3	**Antagen av** Kommunfullmäktige	**Reviderad** 2026-xx	**Giltighet** Tillsvidare
Aktualiserad 2026-xx	**Diarienummer** BUTN 2023/122	**Intranät** ☐	**Hemsida** ☒
Dokumentmottagare ☒ Förvaltningsorganisation ☐ Kommunala bolag ☒ Allmänheten ☒ Förtroendevalda			
Andra regelverk som omnämns Skollagen (2010:800), Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet			

Inledning

En kommun får ta ut avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (8 kap. 16 §, 14 kap. 12 § och 25 kap. 9 § skollagen (2010:800)). Barn som går i förskola har från och med höstterminen det år då barnet fyller tre år rätt till avgiftsfri allmän förskola. Det innebär att avgiften bara får avse den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året (8 kap. 16 § 2 st. skollagen). För barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola får avgiften endast tas ut för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan (8 kap. 16 § 3 st. skollagen).

Vänersborgs kommun tillämpar maxtaxa enligt förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet. I förordningen framgår de högsta avgifter som kommunen får ta ut. Med förskola eller fritidshem jämställs i förordningen pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem samt omsorg som erbjuds under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Syfte

Syftet med reglerna är att tydliggöra på vilka grunder avgift för plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds debiteras.

Avgiftsnivåer

I förskolan är den högsta avgiften tre, två respektive en procent av hushållets avgiftsgrundande inkomst för det första, andra respektive tredje barnet. I fritidshemmet är den högsta avgiften två, en respektive en procent av hushållets avgiftsgrundade inkomst för det första, andra respektive tredje barnet.

Vid placering av flera barn från samma hushåll betalas den högsta avgiften för det yngsta barnet i för denne aktuella verksamhetsform och den närmast lägre avgiften för det näst yngsta barnet i för denna aktuella verksamhetsform. Från och med det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

Skolverket meddelar årligen inkomsttaket för vilken beräkningen av avgiften baseras på, samt avgiftstak i olika intervaller. Barn- och utbildningsnämnden fastställer årligen det inkomsttak Skolverket har beslutat om. Den inkomstreglerade maxtaxan gäller för barn i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Från hösten det år barnet fyller 3 år till dess att barnet börjar förskoleklass har barnet enligt skollagen rätt till avgiftsfri allmän förskola 525 timmar per år (motsvarande 15 timmar per vecka under grundskolans läsårstider). I Vänersborgs kommun erbjuds avgiftsfri allmän förskola med 25 timmar per vecka fördelat under grundskolans läsårstider. För barn i allmän förskoleålder med placeringstid överstigande dessa timmar reduceras avgiften med 25% under hela året.

För barn som erbjudits förskola utifrån att de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola avser avgiften den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

För elever som erbjudits fritidshem utifrån att de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av fritidshem avser avgiften bara den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

Elever som endast behöver plats på fritidshem under lov ansöker om en tidsbegränsad ordinarie placering på fritidshem inför varje lov. Debitering sker i enlighet med ordinarie avgiftsnivåer under den tidsbegränsade perioden.

Avgiftspliktiga personer

Avgiften grundas på den sammanlagda inkomsten i det hushåll barnet tillhör. Med hushåll avses ensamstående och makar. Med makar jämställs personer som utan att vara gifta med varandra lever tillsammans och är folkbokförda på samma adress. Avgiften grundas på hushållets sammanlagda inkomst oavsett om barnet är gemensamt eller inte.

Vårdnadshavare är skyldig att lämna inkomstuppgift både för sig själv och eventuell make/sammanboende.

Avgiftsgrundande inkomst

Till grund för avgiftssättningen ligger den samlade ~~bruttoinkomsten~~ avgiftsgrundande inkomsten per kalenderår för varje hushåll. Med avgiftsgrundande inkomst avses lön före skatt och andra skattepliktiga inkomster i inkomstslaget tjänst samt överskott i inkomstslaget näringsverksamhet i enligt med vad som anges i förordningen om maxtaxa.

Som avgiftsgrundande inkomst per månad räknas inte den del av inkomsten som överstiger det inkomsttak Skolverket årligen fastställer. Som avgiftsgrundande inkomst per månad räknas heller inte den del av inkomsten som understiger 10 001 kronor.

Avgiften bestäms mot den framräknade månadsinkomsten. Vid varierande månadsinkomst är beräkningsgrunden den sammanlagda bruttoinkomsten per kalenderår, vilken därefter divideras med 12 månader.

Vid utebliven inkomstuppgift anses högsta avgift enligt fastställd taxa accepterad av platsinnehavaren.

Avgiften debiteras månadsvis och betalas för innevarande månad från den dag då placeringen startar enligt beslut om placering. Platsen är ett abonnemang och avgiften betalas 12 månader per år. Avgift betalas även om barnet är frånvarande vid exempelvis ledighet eller sjukdom.

Delad faktura för vårdnadshavare utan gemensamt hushåll

Vårdnadshavare som inte har gemensamt hushåll, ska båda vara platsinnehavare om båda nyttjar platsen. Barnet har en placering, men vårdnadshavarna får var sin faktura, så kallad delad faktura. De vårdnadshavare som flyttar isär ska tillsammans fortsätta betala för barnets plats. Hur mycket var och en ska betala av det totala beloppet avgörs av inkomsten i respektive nytt hushåll. Avgiften grundas på de båda hushållens totala inkomst. Den totala avgiften kan inte bli högre än maxtaxa. Om hushållen har lika stor inkomst betalar vårdnadshavarna lika stor del av avgiften. Om hushållen har olika inkomst, betalar den vårdnadshavare i det hushåll som har högre inkomst en större del av avgiften. Det kallas att vikta avgiften. Respektive vårdnadshavare är ansvarig för sin del av avgiften och säger upp

sin del av platsen. Uppsägningstiden är 60 dagar. Om bara en av vårdnadshavarna har behov av plats betalar denne hela avgiften.

Uppdaterad inkomst

Vårdnadshavare/platsinnehavaren är skyldig att anmäla förändringar till barn- och utbildningsförvaltningen om sådana förhållanden som påverkat placeringsgrund och avgiftsnivå.

Inkomstjämförelse

En årlig inkomstjämförelse sker med inhämtade uppgifter från Skatteverket. Den taxerade inkomsten jämförs med de uppgifter vårdnadshavare lämnat till barn- och utbildningsförvaltningen. Inkomstjämförelsen görs två år efter det år avgiften debiterades.

För högt uttagen avgift återbetalas till den som var fakturamottagare under det aktuella år inkomsten jämförs mot. Om fakturamottagaren har en obetald och förfallen faktura till Vänersborgs kommun kommer denna fordran att räknas av, innan någon utbetalning kan göras. För lågt erlagd avgift debiteras den person som var fakturamottagare det aktuella år avgiften jämförs mot.

Uppsägning av plats

När barnet inte längre behöver plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds ska platsen sägas upp 60 dagar innan barnet beräknas sluta. Avgift tas ut under uppsägningsperioden om 60 dagar, oavsett om barnet nyttjar platsen eller inte. Vid delad faktura är respektive platsinnehavare ansvarig att säga upp sin del av platsen. Den dag anmälan om uppsägning görs till Vänersborgs kommun, räknas som uppsägningsdag. När man tackat ja till plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds har man ingått en överenskommelse. Det innebär att man då blir skyldig att betala för platsen.

Om barnet inte längre har rätt till plats i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds avslutas platsen omgående och utan uppsägningstid.

Om barnomsorgsavgiften inte betalas kan beslut fattas om att placeringen i förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg eller omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds avslutas. När en avgift inte blivit betald skickas påminnelse till platsinnehavaren.

I påminnelsen framgår vilket datum avgiften senast ska vara betald för att platsen ska få behållas. Om platsen avslutas behöver ansökan göras för att få en ny placering.

§ 32

Revidering av "Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

BUTN2023/122

Beslut

1. Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta reviderade ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” att gälla från 2026-07-01 och ersätter därigenom nu gällande dokument antaget av kommunfullmäktige 2025-12-17 §178.
2. Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att revidera barnomsorgsavgifterna i enlighet med de uppgifter som Skolverket avser att fastställa från och med den 1 juli 2026.
3. Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att uppdra åt barn- och utbildningsnämnden att fastställa och revidera avgifterna i enlighet med de uppgifter som statens skolverk lämnar till de kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem (5 a §, förordning om ändring i förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2018:1537)).

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden föreslår revidering av nuvarande ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds” antagna av kommunfullmäktige 2025-12-17 §178. Syftet är att tydliggöra det styrande dokumentet då en bestämmelse i förordningen som reglerar statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa förändras från och med den 1 juli 2026. Förändringen tar sikte på hur den avgiftsgrundande inkomsten ska beräknas och innebär en sänkning av avgifterna för hushållen.

Kommunfullmäktige har sedan tidigare beslutat att barn- och utbildningsnämnden årligen får fastställa och revidera avgifterna i enlighet med de uppgifter som statens skolverk, senast den 1 december inför kommande bidragsår, lämnar till de kommuner som tillämpar maxtaxa i förskola och fritidshem. När Skolverket nu

avser att meddela nämnda kommuner uppgifter om avgiftstaken under pågående bidragsår föreslås att kommunfullmäktige omformulerar sitt bemyndigande till nämnden så att denna får möjlighet att fastställa och revidera avgifterna när Skolverket meddelar kommunerna sådana uppgifter enligt bestämmelsen i förordningen. Eftersom den kommande förändringen bedöms falla utanför det nuvarande bemyndigandet föreslås även att kommunfullmäktige beslutar om justeringen av avgifterna som aviserats från och med den 1 juli 2026.

Beslutsunderlag

- Barn- och utbildningsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-30.
- ”Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds”.

Sändlista

Kommunfullmäktige
Förvaltningschef BUF
Verksamhetschef förskola BUF
Administrativ chef BUF
Ekonomer BUF
Utredare BUF

§ 145

Vägval Brättelänken

KS 2024/193

Beslut

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att gå vidare med projektering av Brättelänken i den södra sträckningen, utifrån slutsatserna i bilagd rapport.

Sammanfattning av ärendet

Utifrån uppdraget om att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken (KS 2024-10-30 § 198) har en kompletterande lokaliseringsutredning tagits fram. Den redovisar kompletteringarna som efterfrågats i byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämndens yttranden tillsammans med slutsatserna från samhällsbyggnadsnämndens lokaliseringsutredning från år 2023.

I samhällsbyggnadsnämndens utredning har två huvudalternativ har tagits fram utifrån platsens förutsättningar – det norra alternativet via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet via Brätte ridskola och gamla banvallen.

Lokaliseringsutredningen landar i att riksintresset för kulturmiljö som finns på platsen är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Det norra vägalternativet går genom riksintressets kärnvärde och länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med sträckningen. Därmed kan man utgå från att länsstyrelsen inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till mark- och miljödomstolen men detta skulle föra med sig stora utredningskostnader och kostsam rättsprocess. Naturvärden och strandskydd talar även det för det södra alternativet.

Lokaliseringsutredningen rekommenderar att bilvägen anläggs i den södra sträckningen men att det fortsatt ska vara möjligt att cykla i den norra sträckningen. Utredningen föreslår även att det undersöks om vägen kan dras väster om modellflygklubben.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Vägval Brättelänken
- Vägval Brättelänken
- Lokaliseringsutredning Brättelänken - kompletterande rapport
- Beslut KS 2024-10-30 Vägval Brättelänken
- Projekt Brättelänken (Skaven - Brätte)
- Beslut KS 2024-05-02 Vägval Brättelänken
- Yttrande från byggnadsnämnden

- Yttrande från miljö- och byggnadsnämnden
- Yttrande från kultur- och fritidsnämnden

§ 101

Vägval Brättelänken

KS 2024/193

Beslut

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att gå vidare med projektering av Brättelänken i den södra sträckningen, utifrån slutsatserna i bilagd rapport.

Sammanfattning av ärendet

Utifrån uppdraget om att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken (KS 2024-10-30 § 198) har en kompletterande lokaliseringsutredning tagits fram. Den redovisar kompletteringarna som efterfrågats i byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämndens yttranden tillsammans med slutsatserna från samhällsbyggnadsnämndens lokaliseringsutredning från år 2023.

I samhällsbyggnadsnämndens utredning har två huvudalternativ har tagits fram utifrån platsens förutsättningar – det norra alternativet via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet via Brätte ridskola och gamla banvallen.

Lokaliseringsutredningen landar i att riksintresset för kulturmiljö som finns på platsen är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Det norra vägalternativet går genom riksintressets kärnvärde och länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med sträckningen. Därmed kan man utgå från att länsstyrelsen inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till mark- och miljödomstolen men detta skulle föra med sig stora utredningskostnader och kostsam rättsprocess. Naturvärden och strandskydd talar även det för det södra alternativet.

Lokaliseringsutredningen rekommenderar att bilvägen anläggs i den södra sträckningen men att det fortsatt ska vara möjligt att cykla i den norra sträckningen. Utredningen föreslår även att det undersöks om vägen kan dras väster om modellflygklubben.

Beslutsunderlag

- Vägval Brättelänken
- Lokaliseringsutredning Brättelänken - kompletterande rapport
- Beslut KS 2024-10-30
  Vägval Brättelänken
- Projekt Brättelänken (Skaven - Brätte)
- Beslut KS 2024-05-02
  Vägval Brättelänken

- Yttrande från byggnadsnämnden
- Yttrande från miljö- och byggnadsnämnden
- Yttrande från kultur- och fritidsnämnden

2026-05-12

Dnr: KS 2024/193

Handläggare
Cornelia Sörman
Cornelia.Sorman@vanersborg.se
0521-72 10 46

Mottagare
Kommunfullmäktige

Vägval Brättelänken

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att gå vidare med projektering av Brättelänken i den södra sträckningen, utifrån slutsatserna i bilagd rapport.

Sammanfattning av ärendet

Utifrån uppdraget om att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken (KS 2024-10-30 § 198) har en kompletterande lokaliseringsutredning tagits fram. Den redovisar kompletteringarna som efterfrågats i byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämndens yttranden tillsammans med slutsatserna från samhällsbyggnadsnämndens lokaliseringsutredning från år 2023.

I samhällsbyggnadsnämndens utredning har två huvudalternativ har tagits fram utifrån platsens förutsättningar – det norra alternativet via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet via Brätte ridskola och gamla banvallen.

Lokaliseringsutredningen landar i att riksintresset för kulturmiljö som finns på platsen är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Det norra vägalternativet går genom riksintressets kärnvärde och länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med sträckningen. Därmed kan man utgå från att länsstyrelsen inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till mark- och miljödomstolen men detta skulle föra med sig stora utredningskostnader och kostsam rättsprocess. Naturvärden och strandskydd talar även det för det södra alternativet.

Lokaliseringsutredningen rekommenderar att bilvägen anläggs i den södra sträckningen men att det fortsatt ska vara möjligt att cykla i den norra sträckningen. Utredningen föreslår även att det undersöks om vägen kan dras väster om modellflygklubben.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Behovet har länge påtalats av en ny väg som förbinder Öxnered med Brätte, och i förlängningen även med Onsjö – den så kallade ”Brättelänken”. Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skavenområdet, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för räddningstjänsten. Vägen ska förbinda väg 2025 (Edsvägen) med Öxnereds station, vilket möjliggör busstrafik från Onsjö till Öxnereds station och skulle få stor betydelse genom att staden ”knyts ihop” söder om Vassbotten. Länken ska vara tillgänglig för buss-, bil- och cykeltrafik. Två huvudalternativ har tagits fram utifrån

platsens förutsättningar – det norra alternativet via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet via Brätte ridskola och gamla banvallen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen utredde år 2023 frågan om lokalisering av Brättelänken – en ny vägförbindelse mellan Öxnered och Brätte. Samhällsbyggnadsnämnden förordade det norra alternativet och föreslog vidare projektering av detta (SBN 2024-02-29 § 16). Kommunstyrelsen beslutade att lämna lokaliseringsutredningen på remiss till byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämnden (KS 2024-05-02 § 76) som sedan yttrade sig och menade att underlagen som redovisas i utredningen är otillräckliga. Kommunstyrelsen gav därefter kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken innan beslut om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (KS 2024-10-30 § 198).

Utefter detta har en kompletterande lokaliseringsutredning tagits fram som redovisar kompletteringarna som efterfrågats i nämndernas yttranden tillsammans med slutsatserna från samhällsbyggnadsnämndens lokaliseringsutredning.

Lokaliseringsutredningen landar i att riksintresset för kulturmiljö som finns på platsen är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Det norra vägalternativet går genom riksintressets kärnvärde och länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med sträckningen. Därmed kan man utgå från att länsstyrelsen inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till mark- och miljödomstolen men detta skulle föra med sig stora utredningskostnader och kostsam rättsprocess. Det är inte troligt att mark- och miljödomstolen skulle ge kommunen rätt i frågan, särskilt när en alternativ sträckning finns.

Utöver detta talar även naturvärdena som finns på platsen för en anläggning i det södra läget. Det är inte heller troligt att dispens från strandskyddet beviljas när en alternativ sträckning som inte påverkar strandskyddet finns.

Utifrån ovan rekommenderas att bilvägen anläggs i det södra alternativet. Man bör dock undersöka om det är möjligt att dra vägen väster om modellflygklubben. Detta för att undvika intrång i jordbruksmarken och att skapa en väg som upplevs som mer gen och naturlig i landskapet. Därtill bör möjligheten att cykla i norra alternativet kvarstå eftersom vägens längd blir mer avgörande för cyklister.

Lokaliseringsutredningen avslutas med en sammanställning av behoven av utredningar, tillstånd och samråd, skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och liknande som framkommit i utredningen och bör hanteras i det fortsatta arbetet.

Beredning

Avstämning med respektive handläggare för yttrandena från byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden har genomförts. Rollerna strategisk samhällsplanerare, kommunekolog, projekteringsingenjör, trafikingenjör, byggnadsantikvarie, planhandläggare, plan- och bygglovschef och utredare på kultur- och fritidsförvaltningen har varit involverade i utredningens framtagande.

Möten och avstämningar har även genomförts med berörda verksamheter i området.

Under arbetet har avstämningar genomförts med kommunstyrelsens presidium och med länsstyrelsen i form av deltagande på länsstyrelsens planberedning. Samordningsmöte har även genomförts med Västvatten.

Underlag

Beslut KS 2024-10-30 Vägval Brättelänken

Projekt Brättelänken (Skaven - Brätte)

Beslut om remiss Vägval Brättelänken KS 2024-05-02 § 76

Yttrande från byggnadsnämnden 2024-06-18 § 74

Yttrande från miljö- och hälsoskyddsnämnden 2024-06-12 § 23

Yttrande från kultur- och fritidsnämnden 2024-09-24 § 68

Jill Stor

Avdelningschef näringsliv och strategisk samhällsplanering

Bilagor

Lokaliseringsutredning Brättelänken – kompletterande rapport

Sändlista

Handläggare av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden
Byggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden

Dnr: KS 2024/193

Handläggare
Cornelia Sörman
Kommunstyrelseförvaltningen

Mottagare
Kommunstyrelsen

Lokaliseringsutredning Brättelänken

Komplettering efter beslut KS 2024-10-30 § 198

Sammanfattning av rapporten

Samhällsbyggnadsförvaltningen har utrett frågan om lokalisering av Brättelänken – en ny vägförbindelse mellan Öxnered och Brätte. Utifrån inkomna yttranden har kommunstyrelsen gett kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken innan beslut om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (KS 2024-10-30 § 198).

Behovet har länge påtalats av en ny väg som förbinder Öxnered med Brätte, och i förlängningen även med Onsjö – den så kallade ”Brättelänken”. Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skavenområdet, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för räddningstjänsten. Väglänken möjliggör busstrafik från Onsjö till Öxnereds station och har stor betydelse genom att staden ”knyts ihop” söder om Vassbotten. Två huvudalternativ har tagits fram utifrån platsens förutsättningar och utretts i flera omgångar – det norra alternativet via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet via Brätte ridskola och gamla banvallen. Rapporten redovisar och jämför alternativen utifrån påverkan på de värden som finns på platsen.

Riksintresset för kulturmiljö är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med det norra alternativet eftersom det går genom riksintressets kärnvärde. Vi kan därmed utgå från att de inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till Mark- och miljödomstolen med detta skulle föra med sig stora utredningskostnader och en kostsam rättsprocess. Det är inte troligt att Mark- och miljödomstolen skulle ge kommunen rätt i frågan, särskilt när en alternativ sträckning finns.

Utöver detta talar även naturvärdena som finns på platsen för en anläggning i det södra läget. Det är inte heller troligt att dispens från strandskyddet beviljas när en alternativ sträckning som inte påverkar strandskyddet finns.

Utifrån ovan rekommenderas att bilvägen anläggs i det södra alternativet. Man bör dock undersöka om det är möjligt att dra vägen väster om modellflygklubben. Detta för att undvika intrång i jordbruksmarken och att skapa en väg som upplevs som mer gen och naturlig i landskapet. Därtill bör möjligheten att cykla i norra alternativet kvarstå eftersom vägens längd blir mer avgörande för cyklister.

Lokaliseringsutredningen avslutas med en sammanställning av behoven av utredningar, tillstånd och samråd, skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och liknande som framkommit i utredningen och bör hanteras i det fortsatta arbetet.

Innehållsförteckning

1 UPPDRAG 5

1.1 Uppdragsbeskrivning 5
1.2 Mål och syfte 5
1.3 Alternativa sträckningar 5
1.4 Tidigare utredning 7
1.5 Berörda parter/aktörer 7
1.6 Avgränsning 7
1.7 Underlag 8
1.8 Metod 9

2 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH EFFEKTER 10

2.1 Fornlämningar 10
2.2 Riksintresse kulturmiljö Brätte-Vassända 16
2.3 Miljöbalken 19
2.4 Naturvärden 20
2.5 Kommunens styrdokument 26
2.6 Strandskydd 28
2.7 Jordbruksmarkens värden 30
2.8 Berörda verksamheter 33
2.9 Påverkan framtida bebyggelse 34
2.10 Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder 36
2.11 Ekonomisk kalkyl 39

3 RESULTAT OCH SLUTSATSER 41

3.1 Samlad bedömning 41
3.2 Slutsats 47
3.3 Fortsatt arbete 47

1 Uppdrag

1.1 Uppdragsbeskrivning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har utrett frågan om lokalisering av Brättelänken – en ny vägförbindelse mellan Öxnered och Brätte. Samhällsbyggnadsnämnden har förordat det norra alternativet (1). Byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämnden har yttrat sig och nämnderna menar att underlagen som redovisas i utredningen är otillräckliga.

Kommunstyrelsen har med bakgrund av detta gett kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken innan beslut om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, KS 2024-10-30 § 198.

1.2 Mål och syfte

Behovet har länge påtalats av en ny väg som förbinder Öxnered med Brätte, och i förlängningen även med Onsjö – den så kallade ”Brättelänken”. Det lyftes i *Översiktsplan 2006* och konkretiserades i *Program för detaljplaner för Skaven och delar av Öxnered* (KF 2016-09-28 § 125). Likaså är vägkopplingen inritad i *Översiktsplan 2017* (KF 2017-12-13 § 197) och i *Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön* (KF 2023-02-15 § 4). I planbeskrivningen till detaljplanen för Skaven och del av Öxnered (KF 2019-06-19 § 91) beskrivs vägens betydelse för det planerade området.

Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skavenområdet, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för räddningstjänsten. Väglänken möjliggör busstrafik från Onsjö till Öxnereds station och har stor betydelse genom att staden ”knyts ihop” söder om Vassbotten. Vägen ska förbinda väg 2025 (Edsvägen) med Öxnereds station. Länken ska vara tillgänglig för buss-, bil- och cykeltrafik.

Utredningen ska resultera i ett förslag på lokalisering och vidare arbete med Brättelänken. Lokaliseringsutredningen delges kommunstyrelsen inför ett beslut om samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

1.3 Alternativa sträckningar

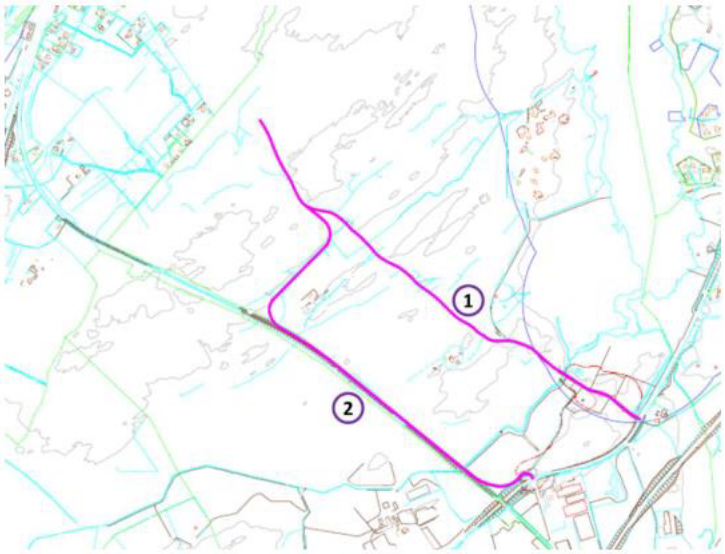
Två huvudalternativ har tagits fram utifrån platsens förutsättningar och utretts i flera omgångar – det norra alternativet (1) via Gamla Brätte och Grönlidsvägen samt det södra alternativet (2) via Brätte ridskola och gamla banvallen. Området omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten. Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte och den södra vägen ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan.

Alternativen är inte projekterade i detalj utan representeras med sträckningar och anslutningspunkter. I tidigare utredningar (Trivector) utgår man från att vägen ska vara 7-7,5 m bred och belyst. I förhållande till hastighetssättning i övriga delar av kommunen kan man utgå från 60 km/h längst med vägen och 40 km/h i anslutning till bebyggelse. Syftet med vägen är bland annat att möjliggöra nya kollektivtrafikförbindelser och vägen ska därmed vara anpassad för busstrafik.

I ett PM som togs fram av Sweco i samband med att den fördjupade översiktsplanen för Vänersborg-Vargön togs fram beskrivs trafikflödena i Vänersborg och Vargön utifrån olika framtidsscenarier. Beroende på tillväxttakt och inriktning i bostadsutvecklingen anges där att Brättelänken kan få ett trafikflöde mellan 800 och 1700 fordon/vardagsdygn.

I sitt yttrande lyfter miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) att den tidigare utredningen saknar alternativet att förlägga bilvägen på den före detta banvallen och att cykelvägen istället dras i norra sträckningen. Att bilväg separeras från gång- och cykelväg kommer att lyftas med som alternativ i denna utredning.

Skillnaden i längd mellan de båda alternativen är ca 170 meter om mätpunkten börjar vid anslutningen till Edsvägen. Mellan de båda anslutningspunkterna är det ca 400 meter.

Figur 1 – Norra alternativet (1) och södra alternativet (2)

1.3.1 Norra alternativet

Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte. Detta alternativ utnyttjar befintlig korsning och väg in mot Brätte från väg 2025. Från vägskälet mot Brättegården fortsätter den nya vägsträckningen i samma stråk som den befintliga Grönlidsvägen norrut, riktning Öxnered. För att skapa tillräckliga horisontal- och vertikalradier krävs förmodligen att vägen delvis anläggs utanför befintligt vägområde. Strax söder om bostadshusen vid Amneredsvägen viker den nya vägsträckningen av genom obruten terräng för att ansluta till gatunätet i Öxnered.[1]

1.3.2 Södra alternativet

Det södra alternativet ansluter till väg 2025 vid befintlig trevägskorsning vid ridskolan och skapar därmed en ny fyrvägskorsning. Den nya vägsträckningen utnyttjar terrängen parallellt med grusväg mellan väg 2025 och cykelbanan, på gamla banvallen, för att sedan fortsätta norrut.

[1] Trivector Traffic (Vänersborgs kommun Vägutredning Öxnered)

För att minimera anspråkstagande av obruten mark och skapa en tydlig trafikstruktur följer vägsträckningen befintlig cykelbana så långt som möjligt fram till bostadshusen vid Brättelund där vägen tar en östlig bana för att ansluta till samma sträckning som det norra alternativet.[2]

1.4 Tidigare utredning

Samhällsbyggnadsnämnden har ansvarat för lokaliseringsfrågan och förordade 2024-02-29 (§ 16) det norra alternativet (1). Som underlag hade nämnden en sammanställning av tidigare utredningar. Sammanställningen *Vägval Brättelänken* (2024-03-13) innehåller nedanstående utredningar som bilagor:

- Vägutredning Öxnered. Trivector, 2017-12-21.
- Naturvärdesinventering (NVI) Skaven. Svensk Naturförvaltning AB, 2016.
- Mindre hackspett vid Skaven i Vänersborg – förekomst och förutsättningar. Naturcentrum AB, 2017-05-11.
- Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte. Enviroplanning, 2023-04-30.
- Utredning väster om Brätte. KU Arkeologisk rapport 2020:6. Västra Götalandsregionen.

I sammanställningen har även synpunkter inhämtats från två lokala verksamheter, Brätte ridklubb och Brättehaga Gård KB.

1.5 Berörda parter/aktörer

De nämnder som främst berörs av utredningen är byggnadsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kultur- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen.

Rollerna strategisk samhällsplanerare, kommunekolog, projekteringsingenjör, trafikingenjör, byggnadsantikvarie, planhandläggare, plan- och bygglovschef och utredare på kultur- och fritidsförvaltningen har varit involverade i utredningens framtagande.

1.6 Avgränsning

Utredningen är avgränsad genom uppdraget om att komplettera befintlig utredning utifrån yttranden från byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

För att skapa goda förutsättningar för vidare arbete har även förslag på fortsatt arbete tagits fram. Där inkluderas utredningar som kvarstår, prövningar och tillstånd som

[2] Trivector Traffic (Vänersborgs kommun Vägutredning Öxnered)

behöver genomföras och sökas, utformning och planeringsmetod samt hänsynstaganden.

1.7 Underlag

- Vägval Brättelänken, 2024-03-13
- Yttrande från byggnadsnämnden, 2024-06-18 § 74
- Yttrande från miljö- och hälsoskyddsnämnden, 2024-06-12 § 23
- Yttrande från kultur- och fritidsnämnden, 2024-09-24 § 68
- Beslut om uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken, KS 2024-10-30 § 198
- Program för detaljplaner för Skaven och delar av Öxnered, KF 2016-09-28 § 125
- Översiktsplan 2017, KF 2017-12-13 § 197
- Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön, KF 2023-02-15 § 4
- Detaljplan för Skaven och del av Öxnered Vänersborgs kommun, KF 2019-06-19, § 91. (Planbeskrivning)
- Vägutredning Öxnered. Trivector, 2017-12-21.
- PM Trafikprognos Vänersborg-Vargön 2019, Sweco Society AB
- Fornsök. Riksantikvarieämbetet. (Fornsök)
- Brätte Multikanalsradarundersökning. Sweco Sverige AB, 2024-12-06.
- RAPPORT 2019:13 Nya fynd av stadslämningar i Brätte, Bohusläns museum.
- Utredning väster om Brätte. KU Arkeologisk rapport 2020:6. Västra Götalandsregionen.
- Riksintressen för kulturmiljövården – Västra Götalands län (O). Riksantikvarieämbetet, 2024-04-08. (Vastra-Gotaland-O_riksintressen.pdf)
- Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, Riksantikvarieämbetet, 2014-06-23. (Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken : Handbok)
- Länsstyrelsens granskningsyttrande, Förslag till fördjupad översiktsplan (FÖP) för Vänersborg och Vargön i Vänersborgs kommun, Västra Götalands län, 2022-05-13. (FÖP_VV_Länsstyrelsens_granskningsyttrande.pdf)
- Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte. Enviroplanning, 2023-04-30.
- Naturvärdesinventering Öxnered Stommen. COWI AB, 2021-01-28.
- Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte. EnviroPlanning AB, 2021-10-20.

- Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun. EnviroPlanning AB, 2022-06-14.
- Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte. EnviroPlanning AB, 2022-06-08.
- Grönplan Vänersborg, KF 2009-04-15
- Naturvårdsstrategi, KF 2023-05-17 § 73
- Utredning av skyddsvärd natur, underlagsdel till Naturvårdsstrategin.
- Miljökonsekvensbeskrivning – fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön, november 2022.
- Riktlinje för hållbar hushållning med jordbruksmark, KF 2024-09-11 § 141
- Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön – utredningsdel, november 2022
- Handlingsplan mot invasiva främmande arter på kommunal mark, 2025-05-08.

1.8 Metod

Kompletteringsbehov har identifierats genom de yttranden som beslutats av byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden. Avstämning med respektive handläggare för ärendet och yttrandena har genomförts för att fördjupa förståelsen av ärendet och kompletteringsbehoven samt för att göra en plan för fortsatt arbete.

Under arbetet har avstämningar genomförts med kommunstyrelsens presidium och avstämning med länsstyrelsen har genomförts i form av deltagande på länsstyrelsens planberedning. Det har även ordnats ett samordningsmöte med Västvatten.

Möten och avstämningar har även genomförts med berörda verksamheter i området.

I rapporten redovisas inlämnade synpunkter följt av en komplettering där påverkan av de olika vägalternativen redovisas. I slutet av rapporten redovisas kompletteringarna tillsammans med resultatet från tidigare utredning. Rapporten avslutas med slutsats och förslag till fortsatt arbete.

2 Förutsättningar och effekter

Utredningen kompletteras med de delar som efterfrågats i remissvaren.

2.1 Fornlämningar

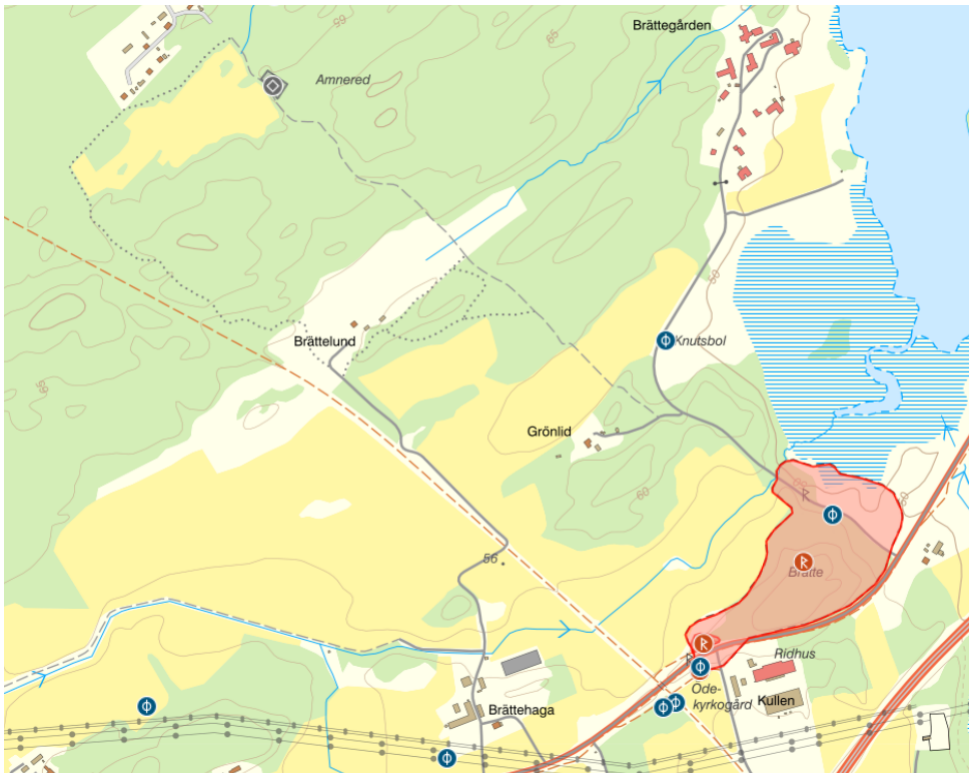
Kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) ifrågasätter i sitt yttrande argumentet att det norra alternativet skapar förutsättningar att göra ”Gamla Brätte” och Vassbotten-området mer tillgängligt genom bättre parkeringsmöjligheter för bil/cykel och att det i projektet möjliggörs nya anslutningar in i kultur- och naturområdet, eftersom det inte är utrett. Resonemang om eventuella tillgängliggörande effekter som kompensationsåtgärd för att mildra skada på riksintresset sker i dialog med länsstyrelsen i senare skede.

Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) och kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) lyfter båda att de välkända fornlämningarna inom Brätte-Vassända inte redovisas i utredningen.

2.1.1 Genomförda studier och inventeringar

Fornsök

Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök innehåller information om alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige, både på land och i vatten. Det finns flera lämningar i området där vägalternativen är tänkta, det större rödmarkerade området visar stadslagret Brätte. Flera lämningar finns längst Edsvägen i anslutning till Brätte Ridskola. Utgrävningar har genomförts och lämningar från bebyggelse har hittats på platsen. En lämning från en eventuell senmedeltida gård finns i området där vägen är tänkt att fortsätta upp mot Öxnered i båda alternativen.

Figur 2 Skärmklipp från Fornsök

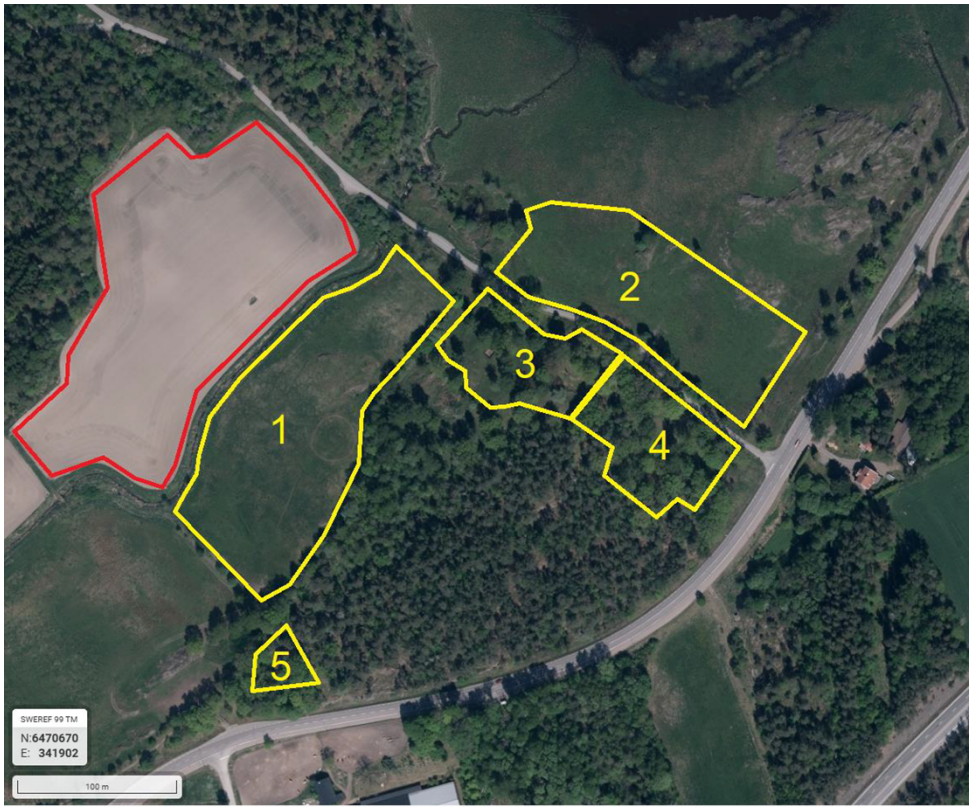
Brätte Multikanalsradarundersökning, Sweco 2024-12-06

På uppdrag av Vänersborgs museum, genom museichef Peter Johansson, utförde Sweco Sverige AB en multikanalsradarundersökning med syfte att försöka kartlägga utbredningen på den medeltida staden Brätte.

Staden, som var en föregångare till dagens Vänersborg, fick stadsprivilegier på 1580-talet och beboddes fram till mitten av 1640-talet då byborna lämnade staden till förmån för det nyetablerade Vänersborg. Inom undersökningsområdet finns utgrävningsplatser över bland annat stenbelagda brunnar samt en källargrund. Vid markytan finns även tydliga stenformationer som sannolikt inte har en naturlig uppkomst.

Undersökningen utfördes inom fastigheterna Brätte 1:5 samt Brätte 1:8 under perioden 21 - 24 oktober 2024. Av logistiska skäl gjordes undersökningarna inom fem separata delområden, i rapporten benämnda område 1 – 5, se Figur 3. Även ett större område längst västerut var tänkt att undersökas men utgick pga. att marken hade blivit sådd strax innan.

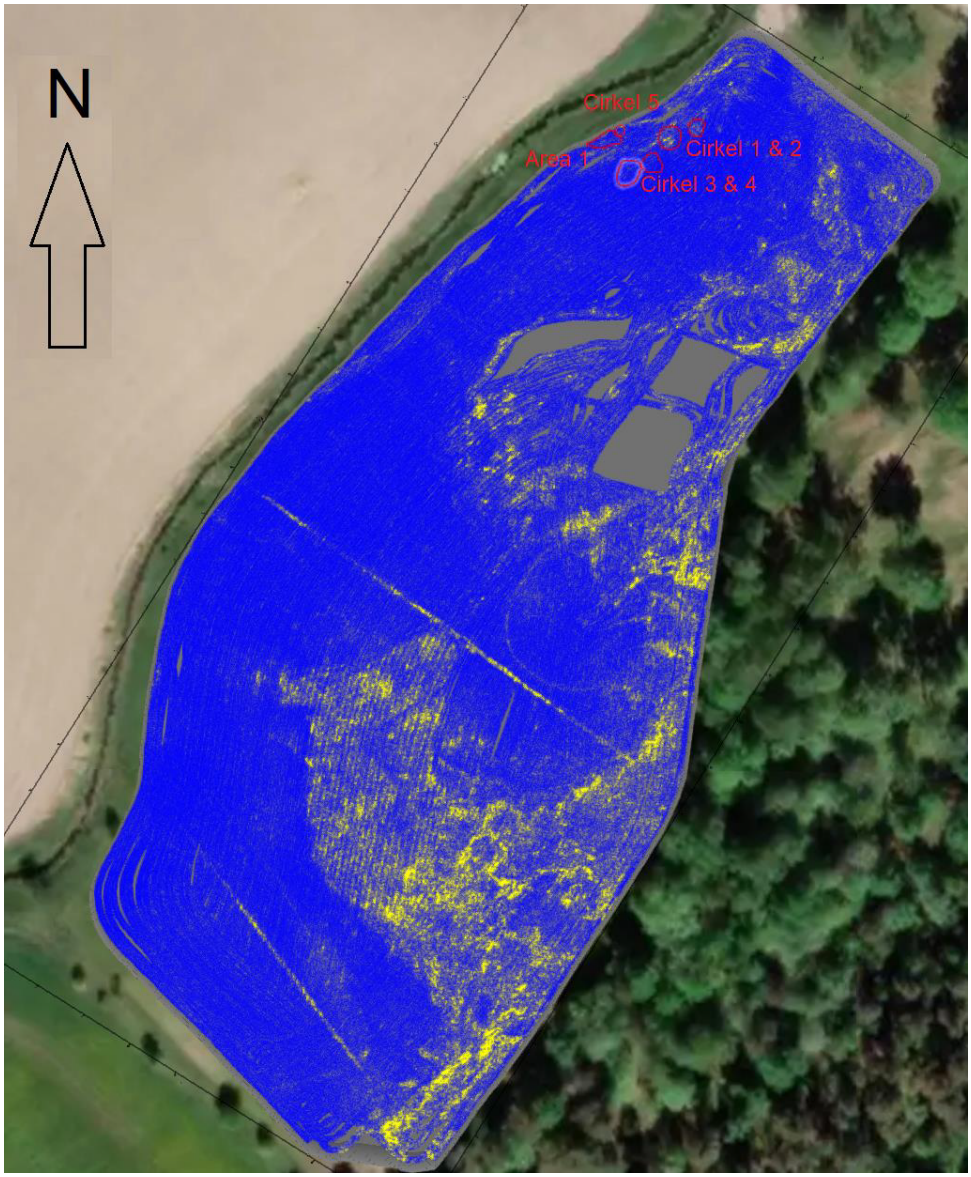
Område 4 och 5 samt den östra delen av område 3 låg i en mer skogbeklädd del vilket markant försämrar datakvaliteten då marken till stora delar utgjordes av mer inhomogent moränmaterial, träd och rötter, samt grunt liggande berg. I dessa områden har inga formationer gått att urskilja i radardatat som skulle kunna tyda på ett mänskligt ursprung.

Figur 3 Undersökningsområde markradarundersökning 2024

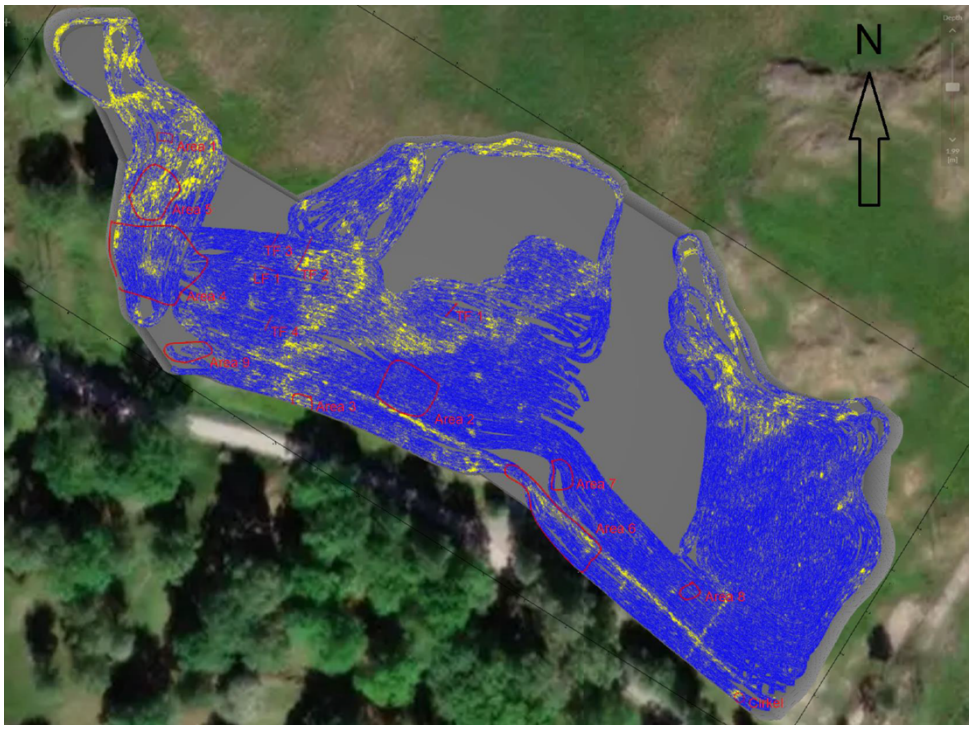
Inom område 1 så har totalt 5 cirkulära objekt, samt en mer oregelbunden formation identifierats i det nordvästra hörnet, närmast ån. Objekten är väl synliga

i både 3D- och 2D-datat. I omedelbar närhet ligger dock synliga rörformationer vilka eventuellt skulle kunna kopplas till objekten.

Figur 4 Område 1 markradarundersökning 2024

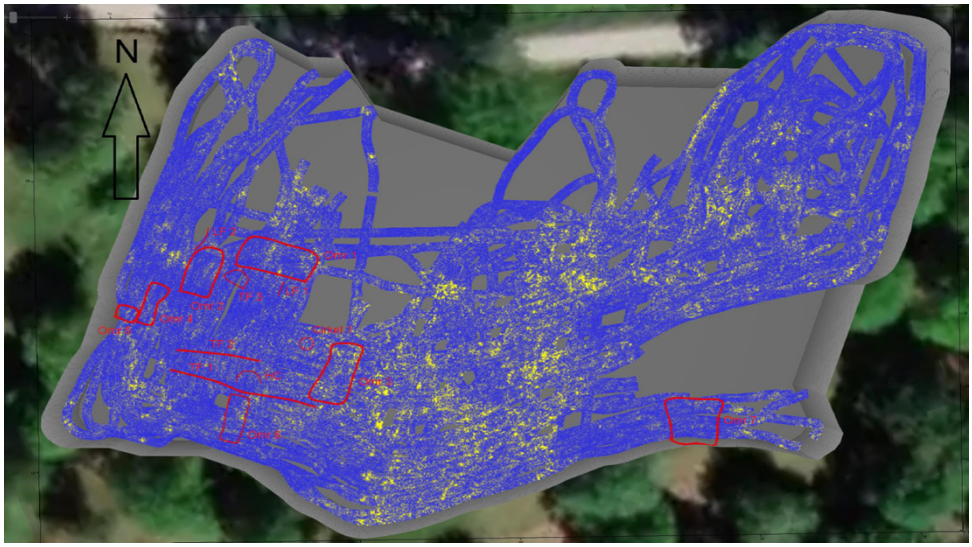
Inom undersökningsområde 2 så har ett antal intressanta strukturer gått att urskilja. Det finns även flera partier som visar på många utspridda reflektioner men dessa går inte att binda ihop till någon tydlig större struktur. Utifrån markförhållandena i omgivningen bedöms inte de här objekten ha något uppenbart naturligt ursprung och därför har dessa mer koncentrerade områden också tolkats in som arkeologiskt intressanta.

Figur 5 Område 2 markradarundersökning 2024

I den västra delen av område 3 finns en relativt koncentrerad yta som kan uppvisa ett antal tydliga formationer som bedöms kunna vara av arkeologiskt intresse. Detta gäller både längsgående och tvärgående strukturer samt mindre områden inrymmande många slumpvisa reflektioner.

Till följd av alla stenar som ligger vid markytan i detta område så har datakvaliteten påverkats negativt, därmed kan det inte uteslutas att det skulle kunna finnas mer arkeologiskt intressanta objekt i denna del av undersökningsområdet.

Figur 6 Område 3 markradarundersökning 2024

De flesta fynden ligger i anslutning till ytan där det norra vägalternativet skulle dras.

Nya fynd av stadslämningar i Brätte, Bohusläns museum rapport 2019:13

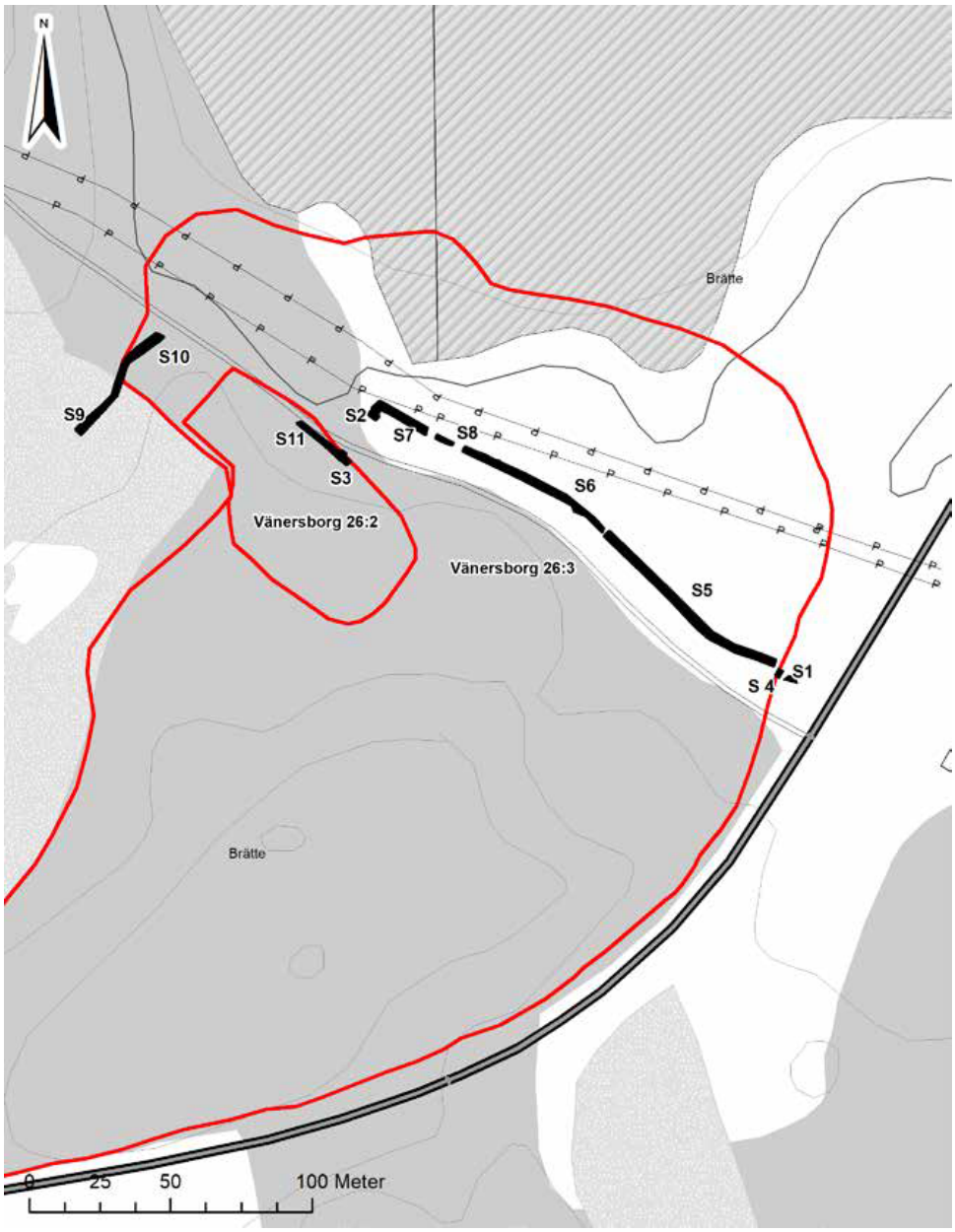
I samband med att Vattenfall Service Nordic AB anlade en ny högspänningskabel genom fastigheten Brätte 1:8 m.fl. utförde Bohusläns museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning under februari–april 2018. Se Figur 7 för samtliga övervakade schakt samt gränser för Vänersborg 26:2 och 26:3.

Vid undersökningen framkom dels raseringslager med stengods, yngre rödgods, glas, spikar, tegel och skörbränd sten i schaktet inom Vänersborg 26:2. Här framkom även en syllstensrad och två stenlagda ytor.

I schaktet genom den förhistoriska boplatsen Vänersborg 26:3, påträffades lämningar efter Brätte inom en 15–20 meter lång sträcka. Sträckan med stadslämningarna ligger över en nord-sydlig höjdrygg som sträcker sig ut mot Vassbotten. Lämningarna bestod av tre eventuella syllstensrader på en ursprunglig markhorisont. I markhorisonten påträffades fynd av yngre rödgods, metall, glas, stengods och djurben. Lämningarna utgör antagligen spår efter marknadsplatsen som fanns i anslutning till Brätte stad under sent 1500-tal och tidigt 1600-tal.

Nordväst om Vänersborg 26:2 direkt söder om ”Kvarnbäcken” påträffades en del av en stadsgård bestående av ett stensatt dike, en syllstensrad, ett lergolv, en fragmentarisk syllstock samt fundament till en stolpe. Här fanns också en stensatt yta väster om lergolvet. Den eventuella stadsgården var vänd mot stadens huvudgata som löper i nordsydlig riktning genom stadsområdet. En 1,5 meter bred sträcka av stadsgatan undersöktes också. Lämningen bestod av en 0,2 meter tjock vägkropp. Från huvudgatan har antagligen en väg lett ner mot Vassbotten i öster. Ett stenlagt parti av denna undersöktes i samband med schaktningsövervakningen.

2018 års arkeologiska undersökning visar att stadslämningarna från Brätte Vänersborg 26:2 är mer omfattande än vad man tidigare känt till.

Figur 7 Översiktskarta som visar samtliga övervakade schakt genom Vänersborg 26. Skala 1:2000. Från arkeologisk undersökning 2018.

2.1.2 Slutsatser

Brätte Multikanalsradarundersökning från 2024 och rapporten *Nya fynd av stadslämningar i Brätte* från 2019 visar båda på fornlämningar som ligger i anslutning till ytan där det norra vägalternativet skulle dras.

I södra alternativet finns fornlämningar i anslutning till Brätte ridskola där vägen är tänkt att ansluta mot Edsvägen. Fornlämningarna utgörs av lämningar från en boplats. Samma område är även del av det större området med stadslämningar (Fornsök).

En arkeologisk utgrävning kan komma att behövas oavsett om vägen dras i norra och södra läget. I det norra läget kan man utgå från att detta kommer att behövas medan en billigare arkeologisk utredning kan räcka för det södra alternativet. Vid

en fullskalig arkeologisk utgrävning genomför man först en provgrävning, om fynd hittas under provgrävningen genomförs en fullskalig utgrävning.

Vi ingrepp i eller vid fornlämning krävs tillstånd som ansöks om hos länsstyrelsen, detta behöver troligtvis göras oavsett vägdragning.

Det finns en lämning från en eventuell senmedeltida gård där båda alternativen går vidare mot Öxnered i väst. Detta är något som behöver tas hänsyn till i vidare projektering.

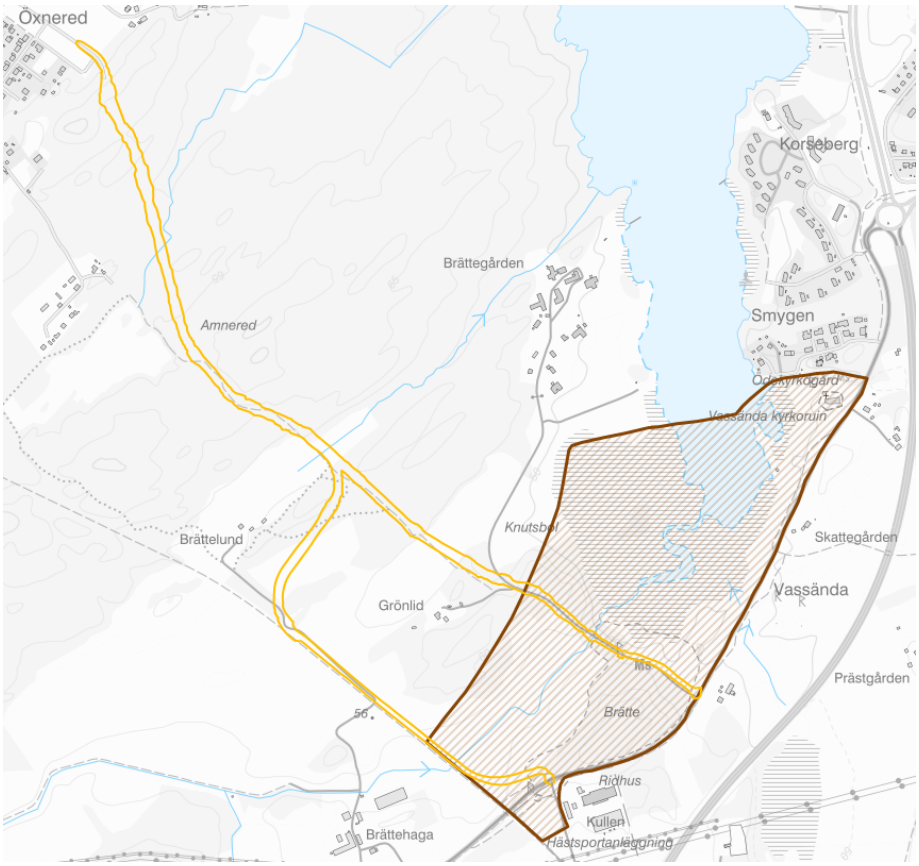
2.2 Riksintresse kulturmiljö Brätte-Vassända

Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) och kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) framhäver i deras yttranden att riksintresset Brätte-Vassända riskerar att utgöra ett stort hinder om det inte kan påvisas att det inte påverkas av vägdragningen. Om riksintresset skadas skulle byggandet av Brättelänken innebära en betydande miljöpåverkan, då krävs att en miljökonsekvensbeskrivning tas fram där båda vägalternativen beskrivs och konsekvensbedöms i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Förslagen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning behöver samrådas med länsstyrelsen (och andra berörda intressenter) i ett så kallat 12:6-samråd. Delar inte länsstyrelsen kommunens bild av påverkan kan ytterligare tillståndsprocesser krävas.

2.2.1 Värdebeskrivning och utbredning av riksintresset

Värdebeskrivningen för riksintresse för kulturmiljövården **Brätte-Vassända [P 18]** i Västra Götalands län ser ut enligt följande:

> *Motivering*: Fornlämningsmiljöer på kommunikationsmässigt strategisk plats av stor betydelse för handeln mellan Vänerlandskapen och västerhavet med lämningarna efter staden Brätte från 1500- till 1600-talen och efter Vassända medeltidskyrka. (Kyrkomiljö).
>
> *Uttryck för riksintresset:* Lämningar under mark efter staden Brätte vid sydspetsen av Vassbotten, en vik av Vänern som avsnörts genom landhöjningen vilket framtvingade en flyttning av staden till Vänersborg. Ruinen efter Vassända kyrka och ödekyrkogård på östra sidan av Vassbotten.

Figur 8 Riksintresse för kulturmiljövård Brätte Vassända

2.2.2 Planberedning med länsstyrelsen 2025-12-10

Frågan om riksintresset togs upp under ett planberedningsmöte med länsstyrelsen december 2025. Länsstyrelsen hänvisade då till det skriftliga uttalande som gjordes i granskningsyttrandet till FÖP Vänersborg-Vargön. I granskningsyttrandet skriver länsstyrelsen att de bedömer att utbyggnad av befintlig vägsträckning genom riksintresset (norra alternativet) medför påtaglig skada på riksintresset och därmed bör utgå. De skriver att det södra alternativet gränsar till riksintresset och ska samrådas med länsstyrelsen i kommande process.

Länsstyrelsen underströk också att lämningarna från gamla Brätte, som finns där den norra sträckningen går, utgör riksintressets kärnvärde. Det finns mer känsliga och mindre känsliga miljöer inom riksintresseområdet, eftersom norra alternativet går genom kärnvärdet får det större påverkan.

Även om det idag finns en väg som går genom riksintresset i norra sträckningen skulle en breddning av den vägen med ökad trafik förstärka den skada som den befintliga vägen orsakar redan idag.

2.2.3 Behov och möjligheter i det fortsatta arbetet

Miljöbalken 3 kap. 6 § säger att riksintressen för kulturmiljövården *skall skyddas mot påtaglig skada*. Kompensationsåtgärder kan inte komma på fråga om man påtagligt skadar ett riksintresse, däremot kan en kompensationsåtgärd hjälpa till att begränsa skadan på ett riksintresse så att den inte blir påtaglig. En

kompensationsåtgärd kan exempelvis vara att genomföra informationssatsningar där riksintresset blir mer läsbart för allmänheten.

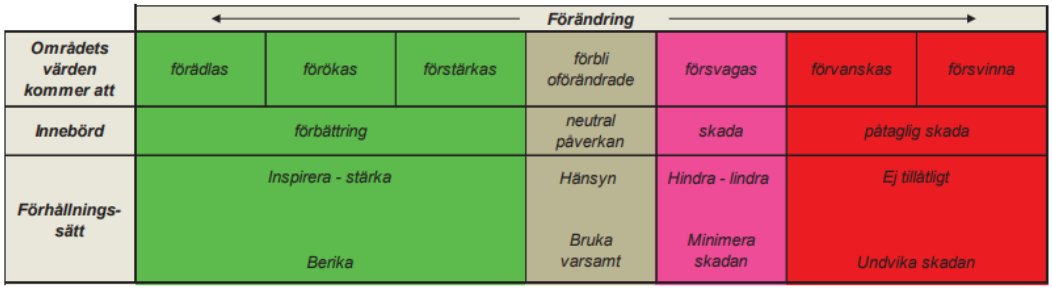

Bild 7 Handlingsutrymmet vid tillämpning av hushållningsbestämmelsen – från att stärka det önskvärda till att förhindra det otillåtna.

Figur 9 - Riksantikvarieämbetets handbok för kulturmiljövårdens riksintressen

För att bedöma vägalternativens konsekvenser för kulturmiljön och riksintresset behöver en sammanställande kulturmiljöutredning genomföras och konsekvenserna beskrivas i en miljökonsekvensbeskrivning. Detta genomförs i samband med detaljprojektering och inför ett 12:6-samråd med länsstyrelsen (se 3.3). Kulturmiljöutredningen ska innehålla en redogörelse för den riksintressanta miljöns värden, behov, tålighet och utvecklingsmöjligheter. Utredningen förtydligar vad som inte får skadas, beskriver områdets kulturhistoriska värden i rumsliga termer och gestaltningsförutsättningar för de planerade förändringarna.

2.2.4 Slutsatser

Vägsträckningen för alternativ norr går genom riksintressets kärnvärde. Länsstyrelsen bedömer att utbyggnad i det norra alternativet medför påtaglig skada på riksintresset och därmed bör utgå som alternativ. För att genomföra exploateringen måste kommunen visa på att ingreppet inte medför påtaglig skada på riksintresset. Med utgångspunkt i länsstyrelsens tidigare ställningstagande skulle länsstyrelsen troligt inte tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. För att kunna bygga i norra sträckningen krävs då att kommunen överklagar till Mark- och miljödomstolen och vinner målet.

Vägsträckningen för södra alternativet angränsar till riksintresset. Korsningen där vägen skulle ansluta till Edsvägen går inom riksintresset. Länsstyrelsen har meddelat att det södra alternativet ska samrådas med länsstyrelsen i kommande process. Dessutom kommer tillstånd för ingrepp i fornlämning behöva sökas hos länsstyrelsen, se kapitlet om *Fornlämningar*.

I det vidare arbetet behöver en sammanställande kulturmiljöutredning genomföras som redovisar både fornlämningar och riksintresset. I utredningen kan tidigare undersökningar redovisas och kompletteras med en beskrivning av platsen och de riksintressanta miljöerna. Arbetets konsekvenser för de värden som beskrivs i utredningen samt förslag på eventuella kompensationsåtgärder redovisas i projektets miljökonsekvensbeskrivning.

2.3 Miljöbalken

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lyfter ett antal paragrafer från miljöbalken i sitt yttrande till lokaliseringsutredningen.

2.3.1 Lokaliseringsprincipen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lyfter att argumenten angående lokaliseringsprincipen enligt miljöbalken 2 kapitlet 6 § behöver utvecklas och förtydligas. Lagtexten lyder enligt följande:

> **2 kap. 6 § MB** För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. [---]

Efterfrågan på utvecklade argument enligt lokaliseringsprincipen bemöts genom kompletteringen av lokaliseringsutredningen.

2.3.2 Miljöbalkens portalparagraf

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) lyfter i sitt yttrande att det norra alternativet saknar redogörelse för konflikten med miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet punkt 2, 3 och 4. Lagtexten lyder enligt följande:

> **1 kap. 1 § MB** Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.
>
> Miljöbalken skall tillämpas så att
>
> [---]
>
> 2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
>
> 3. den biologiska mångfalden bevaras,
>
> 4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas […]

Efterfrågan på redogörelse kopplat till miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet punkt 2, 3 och 4 bemöts genom kompletteringen av lokaliseringsutredningen.

2.3.3 Skydd av områden med betydelse från allmän synpunkt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden menar att norra alternativet strider mot miljöbalken 3 kapitlet 6 §. Nämnden framhäver att det saknas motiv för att bryta mot miljöbalken. Lagtexten lyder enligt följande:

> **3 kap. 6 § MB** Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

> Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.
>
> Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Frågorna som 3:6 lyfter är sådana som hanteras i vidare process med länsstyrelsen.

2.3.4 Slutsatser

Argument och redogörelse kopplat till lokaliseringsprincipen och miljöbalkens portalparagraf kompletteras genom denna lokaliseringsutredning. Frågan om 3 kap. 6 § MB hanteras i vidare process med länsstyrelsen.

2.4 Naturvärden

Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74), miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) och kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) lyfter alla i sina yttranden att av de tre utredningarna inriktade på naturmiljö är det endast utredningen kring fladdermöss som berör de två alternativa vägdragningarna då de två övriga utredningarna enligt presenterade kartor avser en avgränsad yta inom området Skaven.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) lyfter att utredningen utesluter flera utredningar/inventeringar som utförts i syfte att belysa de båda vägalternativens påverkan på skyddade arter och naturvärden (Naturvärdesinventering Öxnered Stommen, Inventering av fåglar, groddjur och invasiva arter i Öxnered/Brätte, Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte, Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte).

Kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) lyfter i sitt yttrande att Vänersborgs kommun så långt möjligt bör värna om naturområden och främja biologisk mångfald då detta är en förutsättning för ett hållbart samhälle där ekosystemtjänster bidrar till bland annat rekreation och hälsa.

Lokaliseringsutredningen kompletteras med de utredningar som inte redovisades i den tidigare lokaliseringsutredningen. I den avslutande sammanställningen (se 3.1) redovisas kompletteringarna tillsammans med de aktuella resultaten från den ursprungliga rapporten.

2.4.1 Utredningar och inventeringar

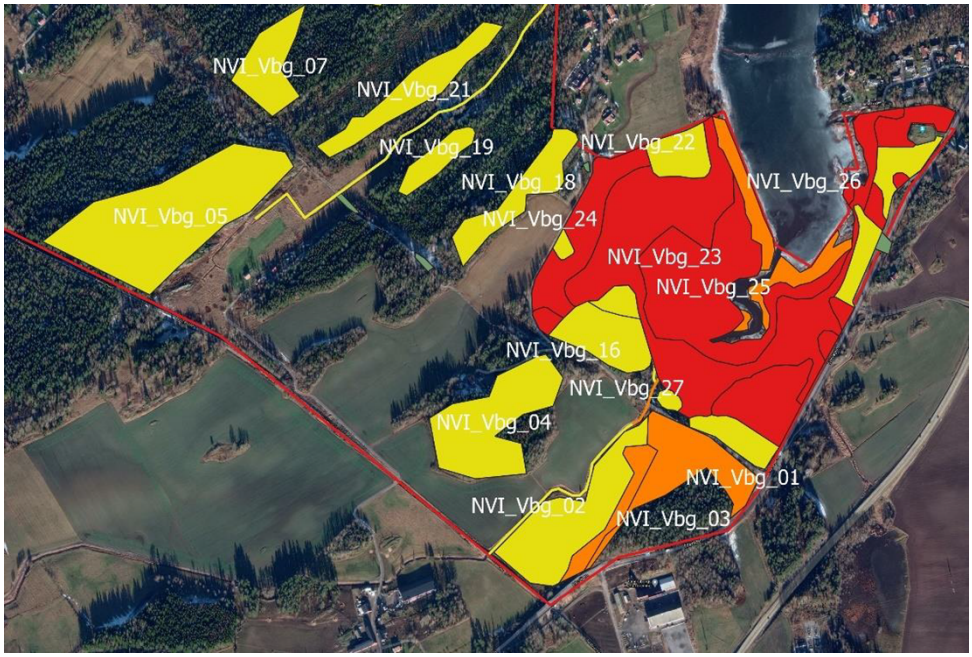
Naturvärdesinventering Öxnered Stommen

Fältinventeringen visade att de högsta naturvärdena finns i de öppna markerna i anslutning till Vassändaviken. Där finns värden relaterade till betade strandängar med skyddsvärd flora och goda förutsättningar för fåglar och groddjur. Även strandskogarna på västra sidan av viken och området runt gamla Brätte har påtagliga naturvärden. Barrskogsområdena har vissa naturvärden knutna till äldre talldominerad skog med inslag av hällmarker.

Utifrån bedömningsgrunderna art och biotop har en samlad bedömning av det inventerade objektets naturvärdesklass genomförts. I standarden finns en matris

som ger vägledning till inventeraren om vilken klass som ska sättas. Följande naturvärdesklasser är aktuella i området:

> Naturvärdesklass 2 (rött) - Högt naturvärde. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
>
> Naturvärdesklass 3 (orange) - Påtagligt naturvärde. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. I denna klass bedöms inte varje objekt behöva vara av betydelse för biologisk mångfald på varken regional, nationell, eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden ska kunna bibehållas.
>
> Naturvärdesklass 4 (gult) – Visst naturvärde. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald.

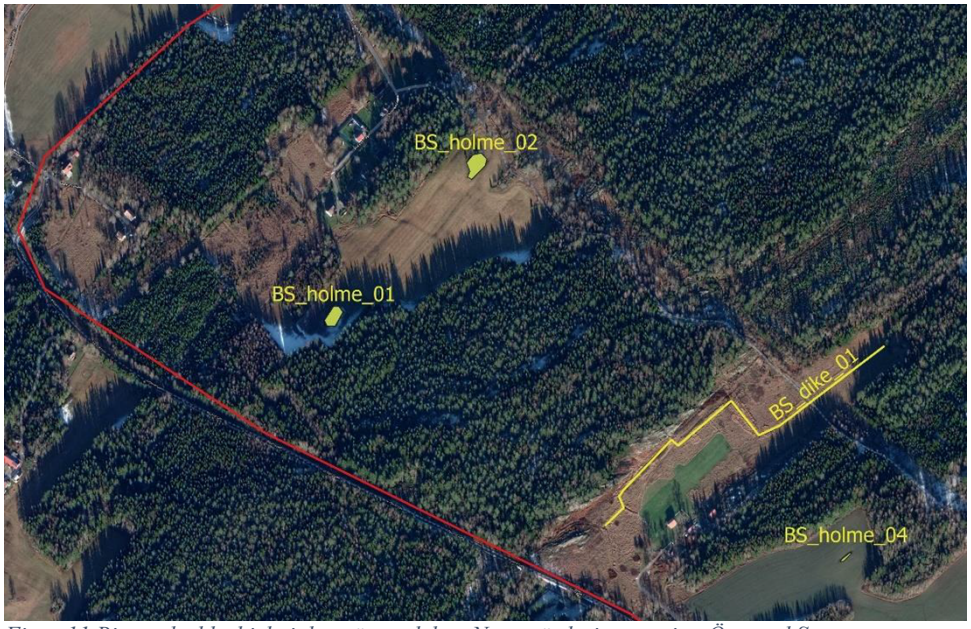

Figur 10 Naturvärdesobjekt i den södra delen. Rött=klass 2, orange=klass 3, gult=klass 4. Naturvärdesinventering Öxnered Stommen

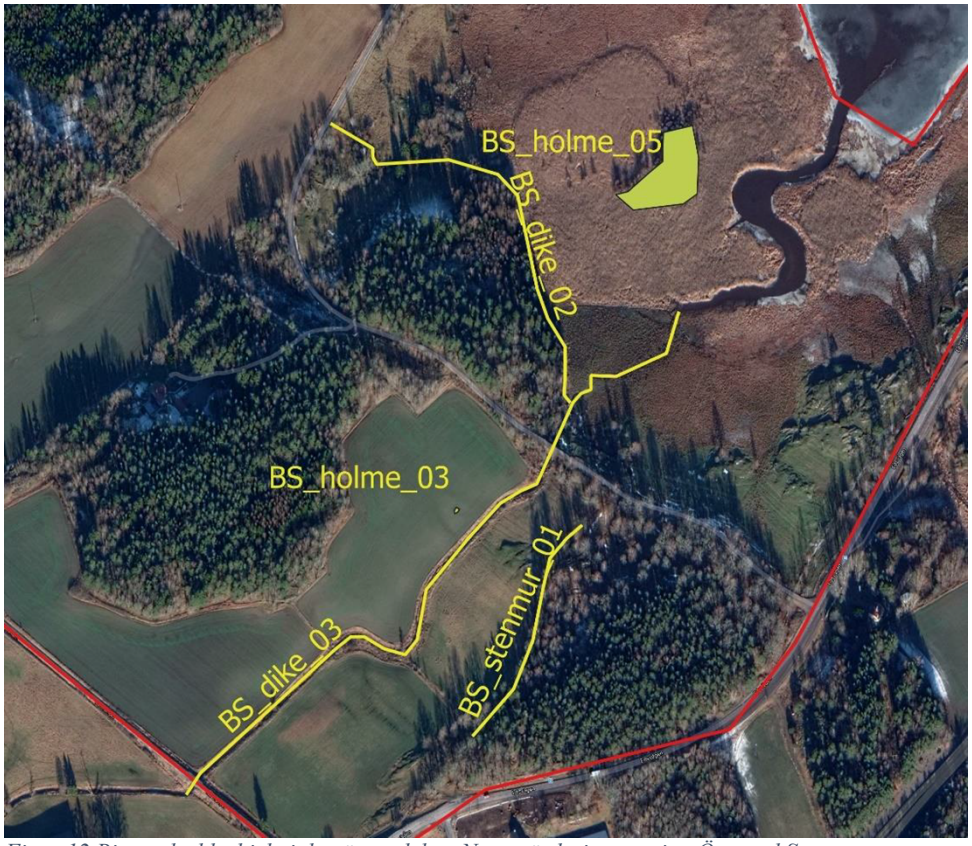
Det norra alternativet angränsar till områden med höga, påtagliga och vissa naturvärdesklasser. Det södra alternativet angränsar till och kommer gå genom områden som klassats att ha påtagligt och visst naturvärde. Området söder om den södra vägsträckningen har inte inventerats och därför går det inte att säga vilka naturvärden som skulle påverkas av exploateringen. Naturvärdena som har klassats kommer att påverkas av att en bredare bilväg byggs genom området.

Vid inventeringen hittades ett flertal biotopskyddsobjekt i jordbruksmark, i form av dike, åkerholmar och stenmur. Biotopskyddsobjekten innebär i sig åtminstone ett visst naturvärde. Vid eventuell kommande påverkan på biotopskyddade objekt krävs dispens från länsstyrelsen. Vid exploatering som påverkar dessa krävs särskilda skäl och kompensation för de påverkade objekten. Till exempel kan biotopskyddsobjekten flyttas till lämplig plats i landskapet där de återuppförs för att kompensera för den ekologiska funktion som de utgör.

Båda vägalternativen går genom identifierade biotopskyddsobjekt, framförallt berörs diken.

Figur 11 Biotopskyddsobjekt i den västra delen, Naturvärdesinventering Öxnered Stommen

Figur 12 Biotopskyddsobjekt i den östra delen, Naturvärdesinventering Öxnered Stommen

Konsultens uppdrag var även att bedöma behov av fördjupade artinventeringar. Inventeringar som föreslås är groddjursinventering i områdets vattensamlingar, fågelinventering i hela området samt fördjupad växtinventering med avseende på invasiva arter. Dessa artinventeringar är redovisade nedan.

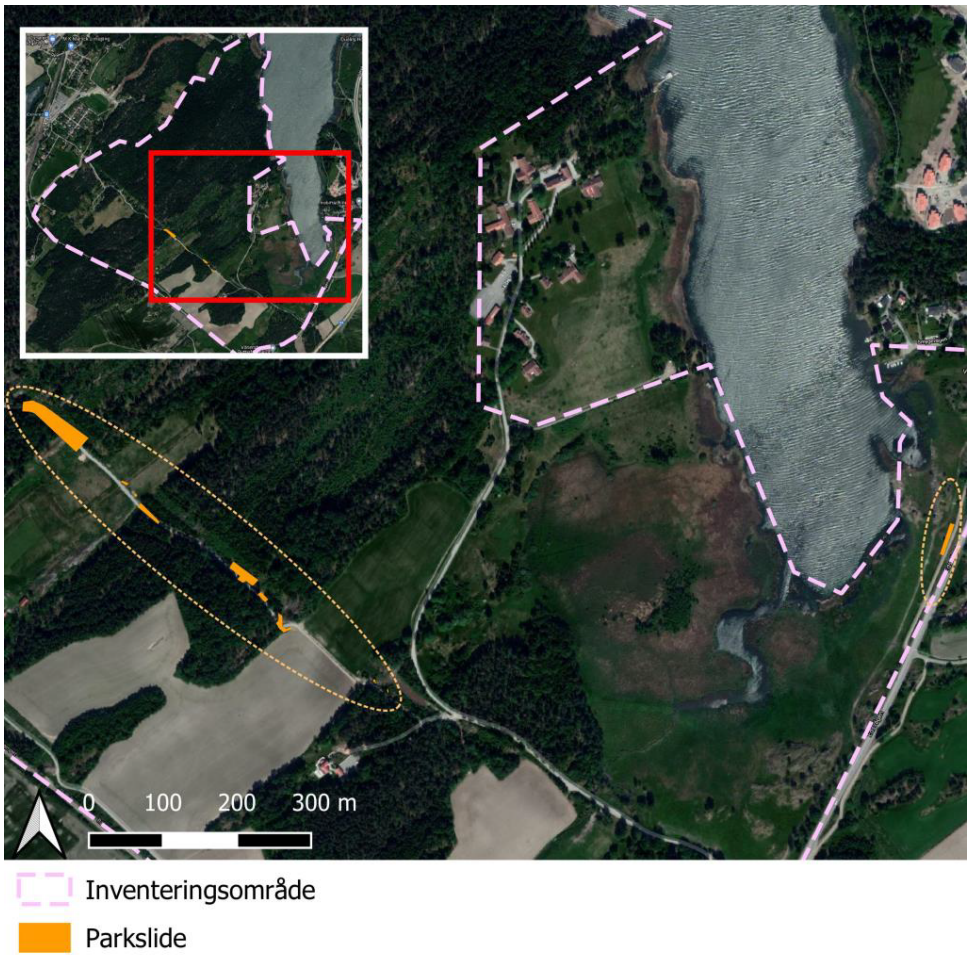
Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte

Hur en väg genom området slutgiltigt ska dras bör beslutas efter att allt kunskapsunderlag finns på plats, i enlighet med skadelindringshierarkin (se 2.10). Som förutsättningslös utgångspunkt utifrån de två förslagen rekommenderar dock rapportförfattarna det södra alternativet framför det norra. Utifrån befintlig kunskap om livsmiljöer och naturvärden spås det södra alternativet medföra mindre negativa effekter eftersom vägdragningen:

- tangerar färre utpekade naturvärdesobjekt
- tangerar färre utpekade landmiljöer för fåglar
- undviker identifierad groddjurslokal och omgivande livsmiljöer
- ligger med större avstånd från sjön och de värdefulla livsmiljöerna runt denna, vilket medför mindre störningar i form av buller, ljus, föroreningar, etc.
- bidrar i mindre grad till landskapets fragmentering.

Hänsyn har inte tagits till eventuella naturvärden söder om det södra alternativet, vilket skulle kunna komma att påverka rekommendationen.

Inventeringen visar att parkslide förekommer inom områden som berör båda vägsträckningar. Invasiva arter behöver hanteras vid exploatering.

Figur 13 Förekomst av invasiva främmande växter inom inventeringsområdet, Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte

Figur 14 Bild på parkslide i området, 2025-07-10.

Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte

Påverkan på fågellivet av de föreslagna vägalternativen bedöms som närmast obetydlig. Bland de mest känsliga arterna som berörs hör duvhök, spillkråka, mindre hackspett, rosenfink, kornknarr och tofsvipa.

Det södra vägalternativet bedöms som det bättre alternativet på grund av att ingreppen i biotoperna öppet dike, bryn mot åkermark och tallskog bedöms som försumbara, dels för att intrånget i den öppna gräsmarken är av mindre betydelse för fågellivet jämfört med intrånget i den halvöppna betesmarken som det norra väglaternativet skulle ta i anspråk. Det södra alternativet skulle även ianspråkta en mindre andel av blandskogen inom utredningsområdet jämfört med det norra.

Båda vägalternativ följer delvis redan befintliga vägar vilket innebär att ytterligare påverkan på berörda biotoper blir mycket liten. Att båda vägalternativens dragningar föreslagits i kanterna av de olika biotoperna är fördelaktigt då detta undviker ytterligare kanteffekter och fragmentering och därmed bidrar till att ingreppen blir närmast försumbara.

Inget av vägalternativen bedöms aktualisera förbudet i ASF 4 § 4 så länge inte ytterligare ingrepp som tar mark i anspråk utförs som kan leda till att kumulativa effekter uppstår.

Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte

Av de två framtagna förslagen till vägdragning från Öxnered till Brätte rekommenderas kommunen att gå vidare med det södra alternativet. Båda alternativen riskerar dock att påverka groddjur i området, men det södra alternativet i mindre omfattning. Exempelvis ligger två småvatten med högt värde (klass 1) inom påverkansområdet för det norra alternativet.

2.4.2 Slutsatser

Inventeringarna har utförts för hela området och behandlar påverkan gemensamt. Dock har området söder om den södra vägsträckningen inte inventerats och därför går det inte att säga vilka naturvärden som skulle påverkas av exploateringen.

Alla genomförda inventeringar visar att det södra alternativet skulle ha mindre påverkan på naturvärdena än det norra alternativet. Det norra alternativet angränsar till områden med höga, påtagliga och vissa naturvärdesklasser. Det södra alternativet angränsar till och går genom områden som klassats att ha visst och påtagligt naturvärde (Naturvärdesinventering Öxnered Stommen). Det södra alternativet tangerar färre naturvärdesobjekt och utpekade landmiljöer för fåglar och det ligger med större avstånd från de värdefulla livsmiljöerna som finns runt Vassbotten (Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte).

Båda vägalternativ går genom identifierade biotopskyddsobjekt, har förekomst av invasiva arter och riskerar att påverka groddjur i området. I det södra alternativet är risken att påverka groddjur mindre.

Vid exploatering rekommenderas att biotopskyddsobjekten flyttas till lämplig plats i landskapet där de återuppförs för att kompensera för den ekologiska funktion som de utgör. En handlingsplan för hantering av invasiva arter behöver tas fram i projektet.

2.5 Kommunens styrdokument

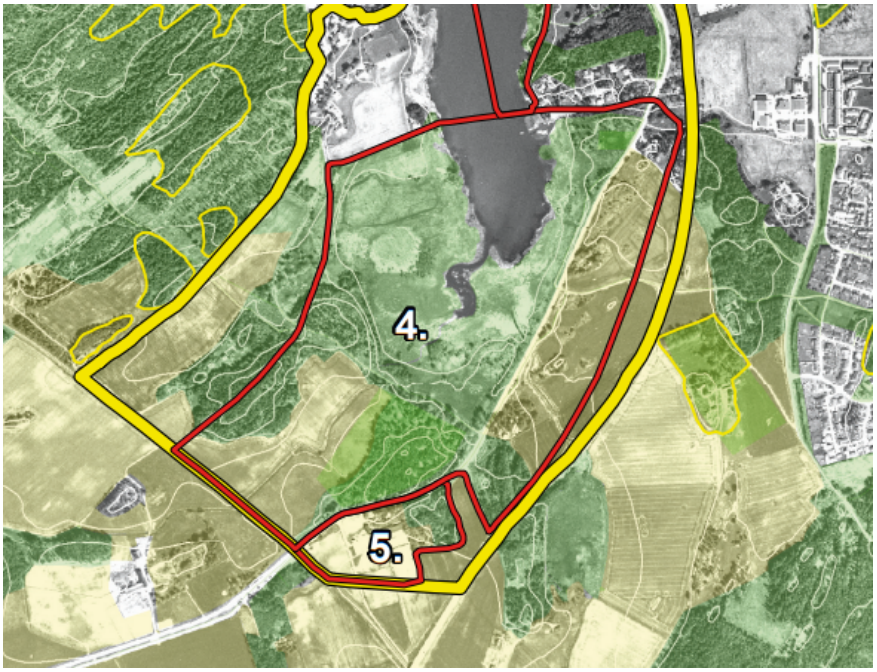
I yttrandena lyfts kommunens Grönplan och Naturvårdsstrategi som styrdokument som kan stå i konflikt med de föreslagna sträckningarna.

Kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) lyfter i sitt yttrande att av kartan att döma kan flertal av de utpekade grönområdena i Grönplan Vänersborg komma att påverkas av en förläggning av ”Brättelänken”, utifrån de båda föreslagna alternativen.

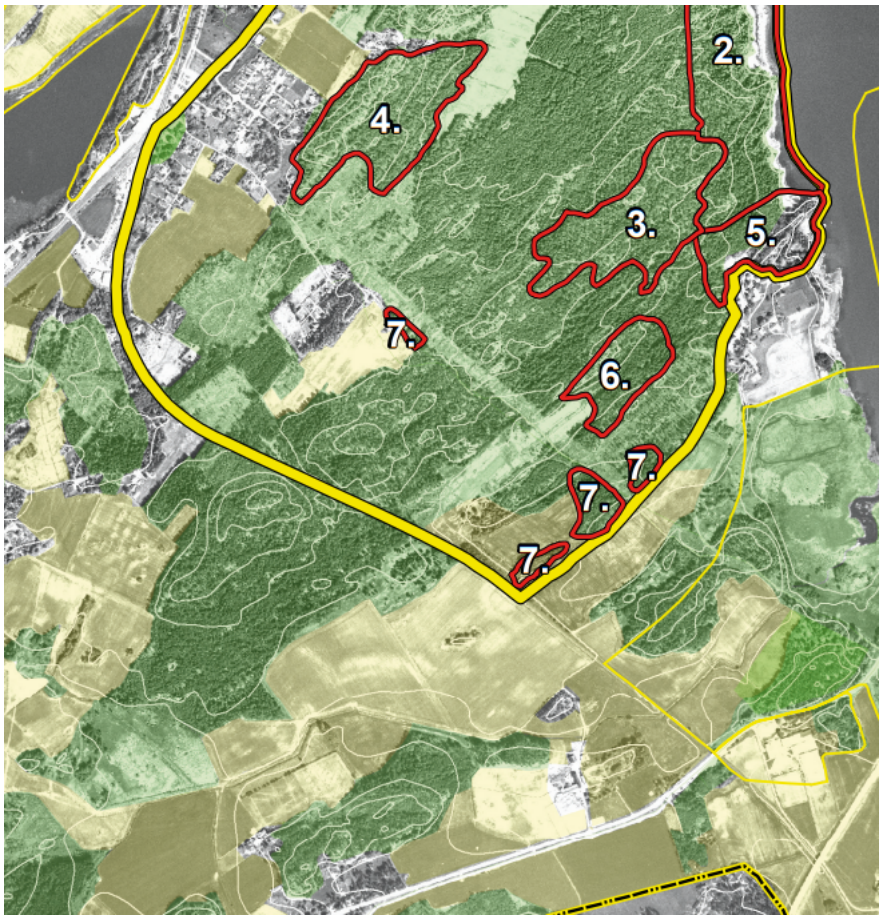
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) lyfter i sitt yttrande att den norra vägdragningen föreslås gå genom ett område som i kommunens naturvårdsstrategi, antagen av kommunfullmäktige i maj 2023, är utpekat som prioriterat område för områdesskydd (Brätte och Vassändaviken) i syfte att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Denna konflikt framgår inte av utredningen.

2.5.1 Grönplan

I Grönplan Vänersborg beskrivs de dåvarande (2008) förutsättningarna för grönstrukturen i kommunen både översiktligt och mer detaljerat. Vidare finns en övergripande analys av hur grönstrukturerna kan utvecklas samt strategier för bevarande av befintliga värden. Vägdragningarna angränsar och har koppling till utpekade områden i Brätte/Korseberg och Skaven.

Figur 15 Utklipp från området Brätte och Korseberg, Grönplan

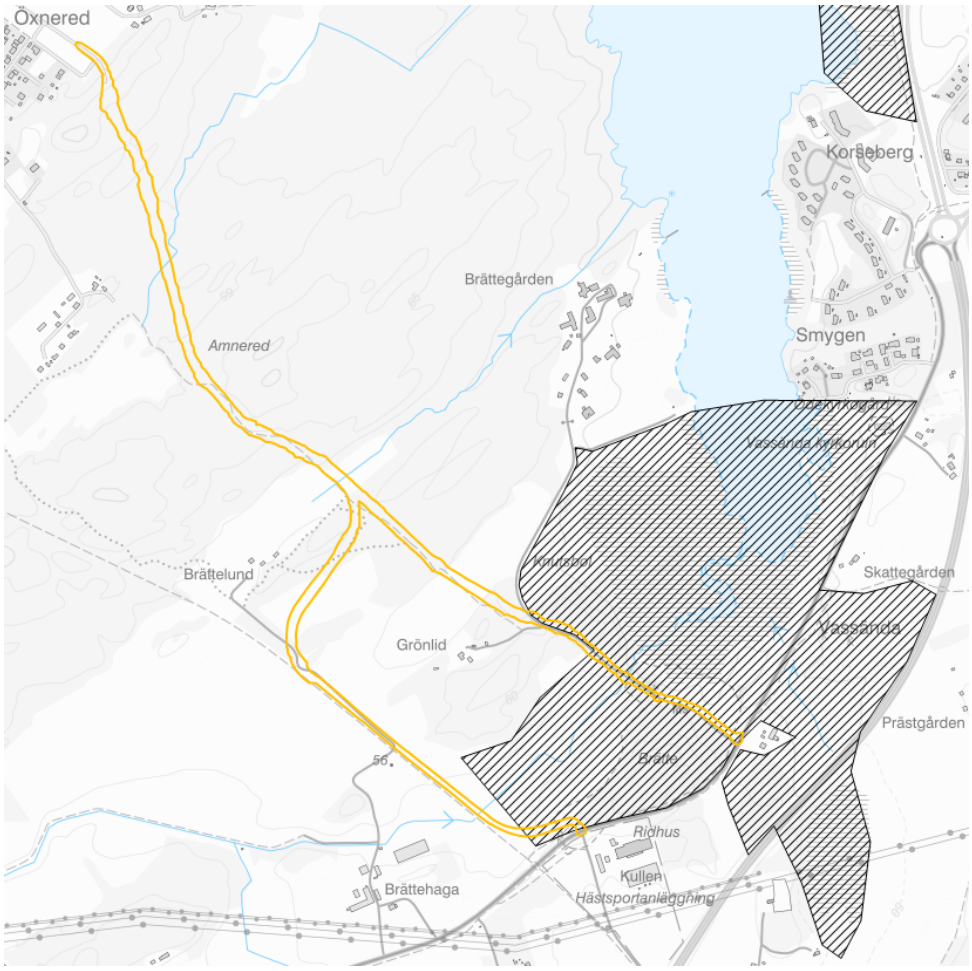
Figur 16 Utklipp från området Skaven, Grönplan

Grönplanen beskriver bland annat att det i södra Skavenområdet, där båda vägalternativen passerar, finns några åkerholmar där det är rikt med lövträd samt blommande buskar. I området längst västerut står en vidkronig ek (7).

I grönplanen finns ett antal strategier för grönområdena i området. Bland annat står det att stor hänsyn ska tas till ridsportens intressen och att man ska ta stor hänsyn till områdena med naturvärden vid exploatering då de blir värdefulla som närnatur inom bebyggelsen. Det står även att Brättes gamla stad ska vårdas och att Vassändavikens strandängar behöver hållas öppna genom bete och slåtter för att natur- och kulturvärdena i området ska bestå.

2.5.2 Naturvårdsstrategi

I Naturvårdsstrategin (KF 2023-05-17 § 73) görs ett ställningstagande då Brätte med Vassändaviken pekas ut som prioriterat för områdesskydd för att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Det norra vägalternativet går genom det utpekade området och det södra skär av områdets södra spets. I den utredning för skyddsvärd natur som genomfördes i samband med att Naturvårdsstrategin togs fram skriver man att intressekonflikter mellan det utpekade området och Brättelänken behöver hanteras när man utreder naturreservat. Arbetet med att utreda naturreservat för platsen har ännu inte påbörjats och därför behöver intressekonflikten hanteras när sträckningen för Brättelänken beslutas.

Figur 17 Naturvårdskartan, utredningsområde skyddsvärd natur (skrafferat)

2.5.3 Slutsatser

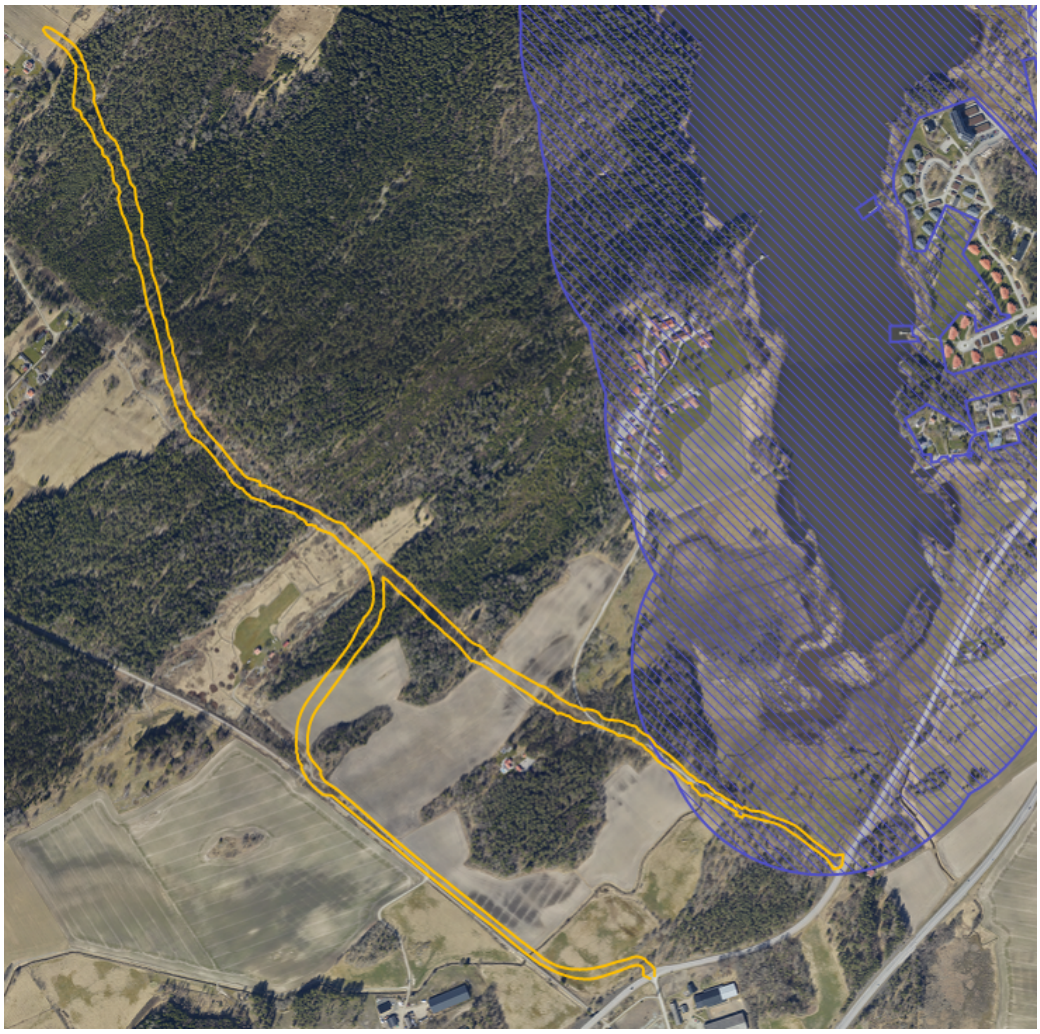
Båda vägalternativen riskerar att påverka värden som pekas ut i grönplanen.

Det norra alternativet går genom Brätte med Vassändaviken som i naturvårdsstrategin pekas ut som prioriterat för områdesskydd för att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Att bygga i det norra alternativet skulle gå mot detta och det södra alternativet skulle ta en mindre del av ytan i anspråk.

2.6 Strandskydd

Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) lyfter i sitt yttrande att beskrivningar och bedömningar saknas utifrån påverkan på strandskydd.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet. Vid Vassbotten är strandskyddet utvidgat till 300 meter från strandlinjen, se Figur 18.

Figur 18 Länsstyrelsens kartering av strandskydd 2022

I miljökonsekvensbeskrivningen till fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön beskrivs översiktligt hur utbyggnad i det norra alternativet skulle påverka strandskyddet. Där förmedlas att förslaget skulle innebära en sträcka inom strandskydd där vägen breddas och en gång- och cykelväg också anläggs. En bäckravin behöver passeras och det kan innebära breddning av befintlig bro eller kompletterande bro i närheten. Strävan bör vara att minimera vägens påverkan på växt- och djurliv i Brätte. Bäckravinen är en miljö som behöver uppmärksammas särskilt i samband med projekteringen.

Miljökonsekvensbeskrivningen anger att eventuella skäl för dispens kan vara att platsen redan är ianspråktagen för väg eller att vägen tillgodoser ett angeläget intresse där lämplig lokalisering utanför strandskydd inte går att finna.

2.6.1 Slutsats

Endast det norra alternativet berörs av strandskydd. För exploatering krävs strandskyddsdispens, vilket prövas av byggnadsnämnden.

En initial bedömning av miljö- och byggnadsförvaltningen är att berört område är viktigt för såväl allmänhetens tillgång till strandområdet samtidigt som att det finns höga naturvärden. Det särskilda skäl som är tillämpbart är att vägen tillgodoser ett angeläget allmänt intresse där lämplig lokalisering utanför

strandskydd inte går att finna. Med tanke på de värden som området inrymmer för allmänheten och för djur och växtlivet och som skulle påverkas negativt av vägens byggande, behöver det vara tydligt att den norra alternativet sammantaget är betydligt lämpligare än det södra alternativet för att strandskyddsdispens ska kunna ges för den norra vägalternativet.

2.7 Jordbruksmarkens värden

Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) lyfter i sitt yttrande att beskrivningar och bedömningar saknas utifrån jordbruksmarkens värden.

Enligt 3 kap. 4 § MB är jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

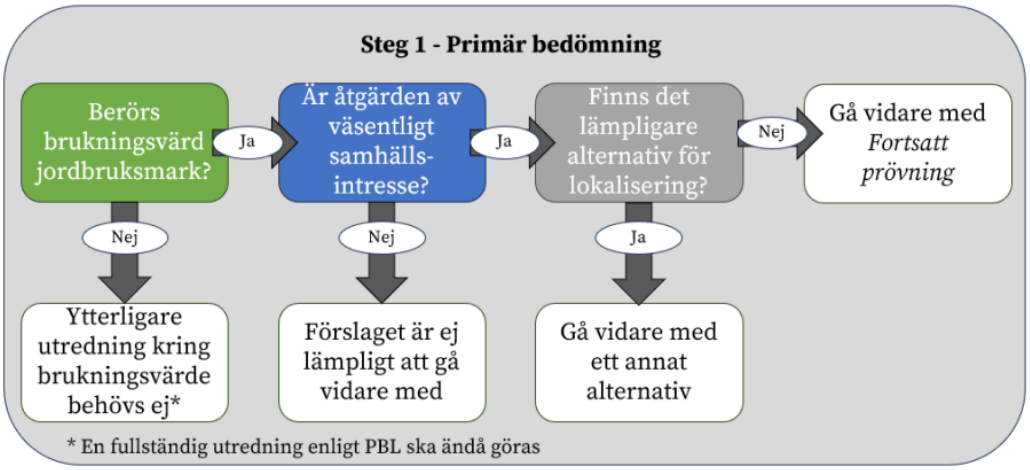

Figur 19 Jordbruksblock 2024: åker, permanent gräsmark och bete (Jordbruksverket). Marken där södra alternativet ansluter mot Edsvägen används idag som betesmark av Brätte ridskola.

2.7.1 Riktlinje för hållbar hushållning med jordbruksmark

I kommunens *Riktlinje för hållbar hushållning med jordbruksmark* beskrivs hur prövning enligt 3 kap. 4 § miljöbalken behöver göras inför kommunala beslut som innebär att jordbruksmark tas i anspråk. Nedan följer en bedömning och prövning utifrån riktlinjen.

Primär bedömning

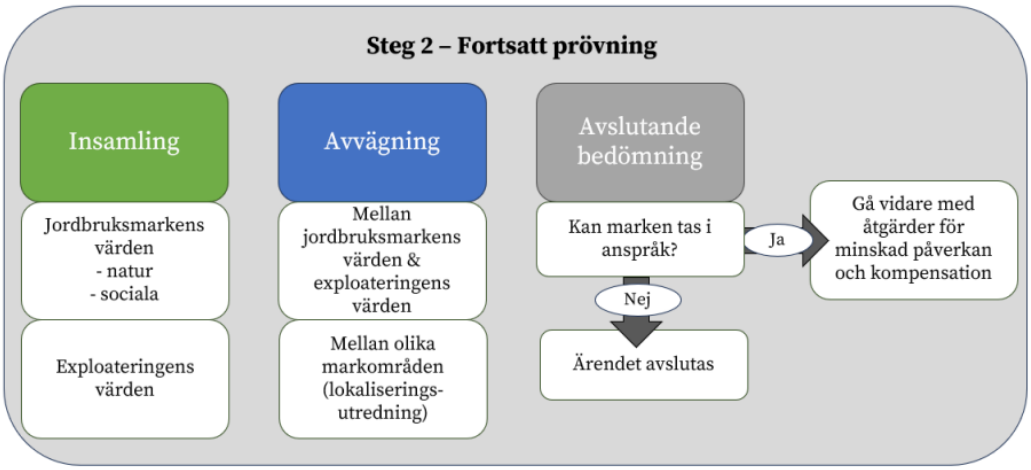
Brukningsvärd jordbruksmark berörs i båda fall. Det norra alternativet går genom en åker som brukas. Det ligger en stig som bryter åkern där vägdragningen föreslås. Även om marken redan är bruten skulle en breddning av vägen ianspråkta delar av jordbruksmarken. Detsamma gäller det södra alternativet där vägen dessutom bryter åkermark (som i nuläget används som betesmark) där vägen svänger upp mot Öxnered. Med detta sagt följer båda vägar befintliga avbrott i jordbruksmarken och en anpassning har redan genomförts med hänsyn till jordbruksmarkens värden.

Åtgärden bedöms vara av väsentligt samhällsintresse. Vägen utgör strategiskt viktig infrastruktur som möjliggör byggandet av en ny stadsdel med nära koppling till tågstation i Vänersborgs kommun. Vägen har pekats ut i kommunens översiktsplan och behovet av vägen lyfts i planprogrammet för Skaven. Brättelänken kommer att utgöra räddningstjänstens huvudsakliga tillfartsväg till det nya bostadsområdet i Skaven/Öxnered.

För norra alternativet finns inte något lämpligare alternativ för lokalisering då den utgår från en befintlig stig där jordbruksmarken är bruten. För södra alternativet kan en dragning väster om modellflygklubben övervägas. Vägalternativen har tagits fram schematiskt och troligtvis går det att dra vägen väster om modellflygklubben. Det finns en risk att den alternativa dragningen blir dyrare på grund av topografin. Dessutom har skogsområdet ett visst naturvärde enligt genomförd NVI. Det finns dock ingen alternativ lokalisering som helt undviker jordbruksmark.

Sammantaget krävs en fortsatt prövning för att gå vidare med projektet i båda fall.

Fortsatt prövning

All jordbruksmark som påverkas brukas idag som åkermark förutom den mark där det södra alternativet ansluter till Edsvägen. Den används istället som betesmark för hästar av Brätte ridskola. Därmed finns sociala värden kopplade till marken. Det norra alternativet angränsar till och ianspråktar delar av betesmarken vid Vassändaviken. Vassändavikens strandängar hålls idag öppna genom bete och slåtter och har höga naturvärden enligt genomförd NVI (se 2.4.1).

Exploateringens höga värde som väsentligt samhällsintresse och nödvändig infrastruktur för att genomföra kommunens utbyggnadsplaner bedöms väga högre än jordbruksmarkens värden i båda alternativen.

Anpassningar till jordbruksmarkens värden har gjorts i de föreslagna vägdragningarna. Det går inte att hitta en lokalisering som går helt på skogsmark utan man får istället gå vidare med det alternativ som ger minst påverkan. Det bedöms inte vara någon större skillnad i påverkan mellan de båda alternativen. Om kommunen väljer att gå vidare med södra alternativet bör man se på möjligheten att dra vägen väster om modellflygklubben. Man bör titta på hur den ianspråktagna jordbruksmarken kan kompenseras och hur skadan kan minimeras under detaljprojekteringen.

2.7.2 Slutsats

Brukningsvärd jordbruksmark berörs i båda vägalternativ. Det södra alternativet ianspråktar lite mer brukad jordbruksmark än det norra men den brukade markens sociala- och naturvärden bedöms vara större i norra alternativet. Anpassningar till jordbruksmarkens värden har gjorts i de föreslagna vägdragningarna i och med att vägalternativen till största del ligger där jordbruksmarken redan är bruten.

Exploateringens höga värde bedöms väga högre än jordbruksmarkens värden i båda alternativen och därför bedöms marken kunna tas i anspråk.

Man bör titta på hur den ianspråktagna jordbruksmarken kan kompenseras och hur skadan kan minimeras under detaljprojekteringen, till exempel genom att undersöka om det södra alternativet kan dras väster istället för öster om modellflygklubben.

2.8 Berörda verksamheter

Kultur- och fritidsnämnden (2024-09-24 § 68) lyfter att det är av stor vikt att lyssna till verksamheterna som berörs i sitt yttrande. Brätte ridskola och Brättehaga gård KB har hörts i den tidigare utredningen, båda verksamheter förordar det norra alternativet med hänvisning att det södra alternativet skulle inkräkta på betesmark och jordbruksmark.

Utöver dessa två är även Modellflygklubben och Brättegården verksamheter som kan påverkas av den nya väglänken.

2.8.1 Modellflygklubben

Föredrar det norra alternativet framför det södra eftersom det gör mindre intrång i området som används för att flyga. Start- och landningsbanan påverkas ej av förslagen men luftrummet ovanför omgivande fält påverkas.

Det främsta medskicket från modellflygklubben är att vägen gärna får gå norr om den befintliga cykelvägen i norr, så långt från klubbstugan som möjligt.

Oavsett vilket vägval som görs kommer modellflygklubben påverkas negativt då det utgör en olycksrisk att flyga över en väg.

2.8.2 Brätte ridskola

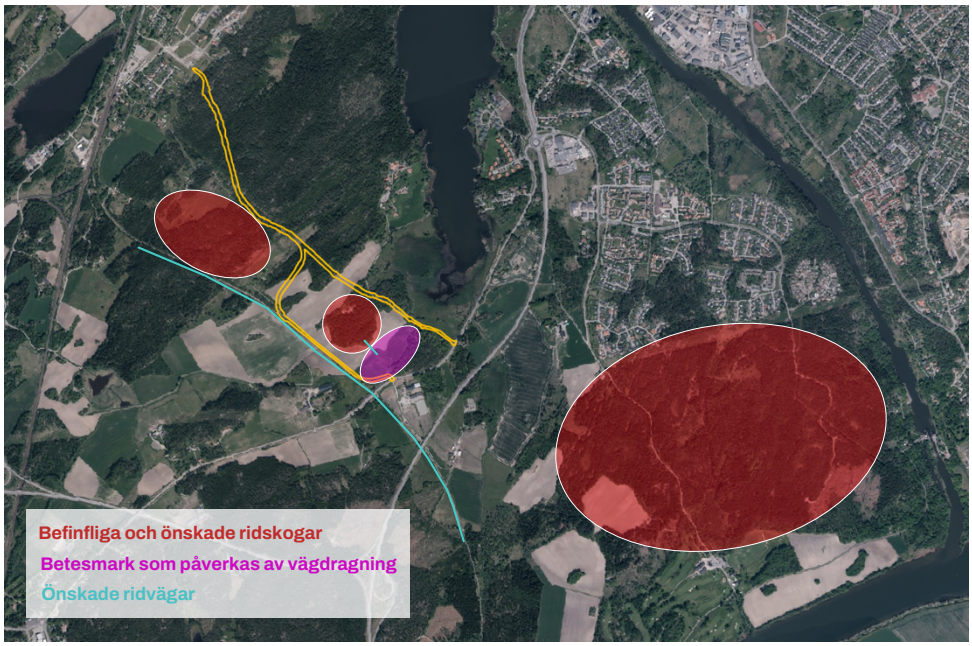
Eftersom alternativet att anlägga vägen i södra läget och cykelväg i norra läget har tillkommit hördes Brätte ridskola på nytt. Idag används cykelvägen i norra alternativet som ridväg. Ridskolan arrenderar den betesmark som det södra vägalternativet skär igenom i sin anslutning till Edsvägen.

För verksamheten så är det viktigt att kunna variera utbildningen, både för elever och hästar. Det innebär ett varierat underlag med tillgång till exempelvis grus, skog och ridbana. Ridskolan har behov av tillgång till skogsområden både mindre i närheten av ridskolan och större områden för längre ridturer. Idag används Brätteskogen och Öxneredsskogen i verksamheten. Flera av skogsområdena runt om ridskolan innehåller skyltar med ”ridning förbjuden”, det finns ett behov av en översyn av tillgängliga områden för ridning.

Trafiksäkerhetsaspekten är mycket viktig eftersom det rör sig många barn och hästar i området. Den eventuella fyrvägskorsningen vid Edsvägen som det södra alternativet ger ses på med oro. Något positivt med vägbygget vore om det innebar att kollektivtrafikförsörjningen till området blev bättre då många barn besöker verksamheten regelbundet.

Eventuella åtgärder som kan kompensera vägdragningarnas påverkan på verksamheten är om en ridväg anläggs längst med banvallen. Det skulle ta bort behovet av att korsa vägen (vägen under den befintliga bron kan användas) samt tillgängliggöra Öxneredsskogen för verksamheten på ett bättre sätt. Om en ridväg byggs längs vägen föreslår trafikskolan att ett staket byggs mellan vägen och ridvägen. Eftersom det finns krav på att hästarna ska ha betesmöjligheter behöver den betesmark som verksamheten arrenderar idag ersättas eller kompenseras för om man går vidare med det södra alternativet. En ökad tillgång till Onsjöskogen skulle underlätta längre ridturer.

Det är viktigt att ridvägarna och betesmarkerna är tillgängliga för ridskolan även under byggskedet.

Figur 20 - Skiss utifrån Brätte ridskolas behov och önskemål om kompensation

2.8.3 Brättegården

SIS-hemmet Brättegården har getts möjlighet att yttra sig men har inte återkommit med något svar.

2.8.4 Slutsatser

De hörda verksamheterna (modellflygklubben, Brätte ridskola och Brättehaga gård KB) föredrar det norra alternativet framför det södra, även om båda alternativ påverkar befintlig verksamhet.

Modellflygklubben framför att vägen gärna får gå norr om den befintliga cykelvägen i norr, så långt från klubbstugan som möjligt.

Verksamheten på Brätte ridskola påverkas kraftigt av de föreslagna planerna, framförallt det södra alternativet. En ny väglänk skulle kräva kompenserande åtgärder för verksamheten, så som förbättrad tillgång till andra skogsområden, ersättning för förlorad betesmark och/eller ny ridväg längs med banvallen.

2.9 Påverkan framtida bebyggelse

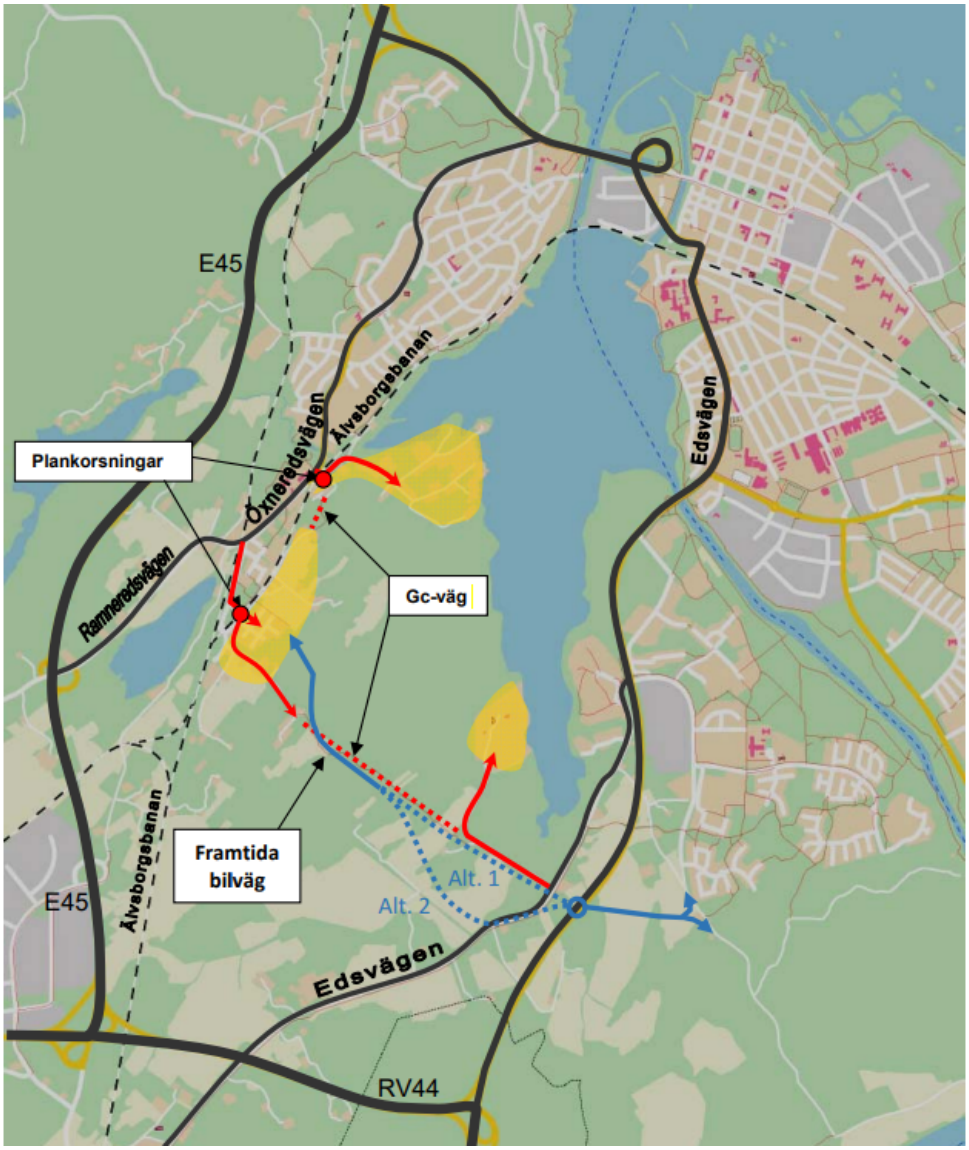
Byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) lyfter i sitt yttrande att beskrivningar och bedömningar saknas utifrån påverkan på framtida bebyggelse.

I sitt yttrande skriver byggnadsnämnden (2024-06-18 § 74) att det utifrån landskapssynpunkt finns fördelar med att välja det norra alternativet framför det södra. Det norra alternativet skulle troligtvis upplevas som ett mer naturligt vägalternativ.

2.9.1 Planprogram Skaven och delar av Öxnered

Behovet av vägen beskrivs i planprogrammet för Skaven. Där föreslås bilvägen gå i antingen det norra eller södra läget och den befintliga gång- och cykelvägen i det

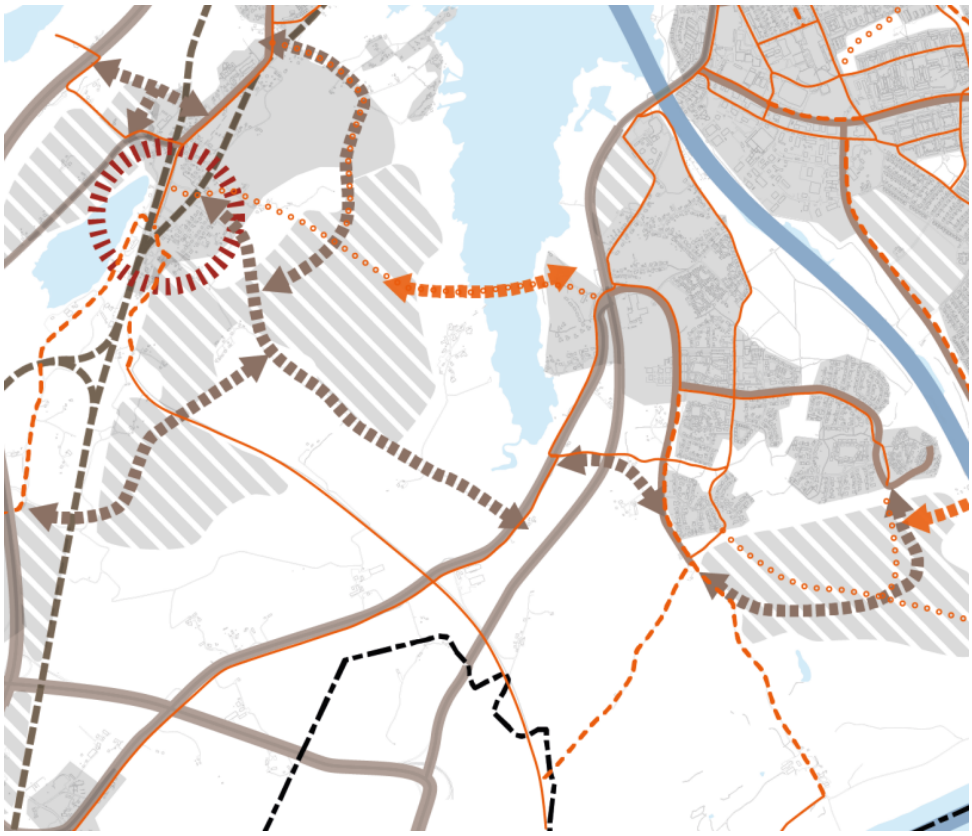
norra läget pekas ut. Idag används den grusade gång- och cykelvägen främst som ridväg.

Figur 21 - Från planprogram Skaven och delar av Öxnered (2016)

2.9.2 Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön

Vägens strategiska vikt och kopplingar mot utbyggnadsområdena i Skaven och Onsjö lyfts i den fördjupade översiktsplanen för Vänersborg-Vargön. Enligt översiktsplanen ger vägen både förbättrad tillgänglighet till Öxnereds tågstation och avhjälper trafikbelastning på Öxneredsvägen-Djupedalsvägen. I förhållande till Onsjö lyfts perspektivet att en mer direkt koppling mellan Onsjö och Öxnered bland annat skulle förbättra möjligheterna för busstrafiken. Brättelänkens framtida koppling mot Onsjö är utritad i översiktsplanen.

Figur 22 – Klipp från Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön: Utredningsdel (s. 46)

2.9.3 Överföringsledning Överby-Uddevalla

Västvatten planerar för en ny överföringsledning för vatten mellan Överby och Uddevalla. Ledningen kommer att dras i anslutning till Brättelänken. Projekten behöver samordnas vid planering och byggnation. För att undvika avstängning av vägen vid eventuell vattenläcka bör vägen anläggas utanför ledningsrätten.

2.9.4 Slutsatser

Även om det norra alternativet skulle upplevas som ett mer naturligt vägalternativ gör det inte så stor skillnad för bil och buss med en längre körväg. För gång och cykel, där vägens längd är mer avgörande, är det en fördel om den genaste vägen väljs vilket är det norra alternativet.

Vilken dragning man gör av Brättelänken spelar ingen roll för fortsatt anslutning mot Onsjö eftersom anslutningen behöver göras via Edsvägen enligt slutsatsen som dragits i översiktsplanen.

I vidare planering och byggnation behöver samordning ske med Västvatten.

2.10 Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lyfter även att utredningen saknar ett resonemang om behov av eventuella skyddsåtgärder och/eller kompensationsåtgärder avseende skyddade arter och naturvärden eller möjliga anpassningar och lösningar som skulle kunna möta de privata intressena, till exempel djurtunnlar, och som därmed kan ha stor påverkan på val av vägalternativ och kostnader.

2.10.1 Utpekade åtgärder

Naturvårdsstrategi

I kommunens naturvårdsstrategi finns riktlinjer för naturvärden vid planering och exploatering. Vid alla nivåer av naturvärden ska skyddsåtgärder så långt möjligt vidtas för att undvika negativ påverkan. Eventuell negativ påverkan bör kompenseras med åtgärder som motsvarar minst det värde som påverkas eller förloras.

Ekologiska kompensationsåtgärder kan bli aktuella i de fall skyddsåtgärder inte är tillräckliga för att undvika eller minimera negativ påverkan på naturvärden och viktiga ekosystemtjänster. Krav på olika kompensationsåtgärder kan ställas med stöd av miljöbalken, till exempel vid intrång i biotopskydd eller påverkan på skyddade arter. Utöver detta kan man använda sig av frivillig kompensation för att kompensera för förlorade värden vid exploatering och för att återskapa eller förstärka viktiga ekosystemtjänster.

Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte

Rapporten från inventeringen avslutas med rekommendationer för det fortsatta arbetet och börjar med en redovisning av skadelindringshierarkin:

1. Skador ska undvikas genom god planering.
2. Risken för skador ska minimeras genom hänsynstagande och skyddsåtgärder.
3. Skador som uppkommit efter steg 1–2 ska återställas så långt det är möjligt.
4. Kvarstår skada efter steg 1–3 ska den kompenseras för på annan plats.

Det rekommenderas att det fortsatta arbetet fokuserar på punkterna ovan. Specifikt rekommenderas att en handlingsplan upprättas för att motverka parkslidens framfart. Detta bör göras för att förhindra vidare spridning och medföljande negativa konsekvenser på den biologiska mångfalden. I dagsläget förekommer arten inom två tydligt avgränsade områden och i ett antal som kan anses hanterbart, varför insatser bör vara skyndsamma.

Handlingsplan för invasiva arter

Kommunen tog fram en handlingsplan för kommunens interna arbete mot invasiva främmande arter i ett LONA-projekt som pågick 2024-2025. Handlingsplanen riktar sig till tjänstepersoner inom kommunen (främst samhällsbyggnadsförvaltningen) som arbetar med bekämpning av invasiva främmande arter på kommunal mark.

Bestånd och jordmassor förorenade med parkslide som berörs av projektet behöver tas om hand och hanteras inom projektet, detta inkluderar även risker för spridning. En separat handlingsplan för projektets hantering bör tas fram och sedan arbetas in i projektering och i förfrågningsunderlag.

Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun

I artskyddsutredningen presenteras ett antal föreslagna skyddsåtgärder som behöver vidtas i det fortsatta arbetet:

- Bevara grova ädellövträd och hålträd då dessa är av stor betydelse för flera fågelarter.
- Bevara äldre, grova tallar.
- Bevara stående död ved i så hög utsträckning som möjligt.
- De träd som avverkas rekommenderas att placeras på en solbelyst yta inom utredningsområdet som en faunadepå.

Avverkning, schaktning och byggnation undviks helt under fåglarnas häckningsperiod, 20 mars – 20 augusti. Detta för att undvika att skada eller döda individer eller att störa dem under häckningen (ASF 4 § 1 & 2).

Vägområdet inom öppna gräsmarker frösås med fördel med inhemska, lokalt lämpliga växtsamhällen och inte fröblandningar för gräsmattor. Detta för att bibehålla kvaliteter i betesmarker och gräsmarker så långt som möjligt.

Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte, Vänersborgs kommun

I kommentaren angående fladdermöss finns följande rekommendationer:

- I det fall eken som utgör ett grovt hålträd inom södra alternativet ska tas ner ska detta göras vintertid och fladdermusholkar sättas upp som kompensation.
- Ljusavskärmande armatur med nedåtriktat ljus och eventuellt lägre ljusstyrka ska användas vid installation av ny belysning längs bilvägar samt gång- och cykelvägar.
- Bevara i möjligaste mån vegetation längs berörda vattendrag och i brynzoner.

Naturvärdesinventering Öxnered Stommen

I naturvärdesinventeringen skrivs följande angående biotopskydd: Vid eventuell kommande påverkan på biotopskyddade objekt krävs dispens från länsstyrelsen. Vid exploatering som påverkar dessa rekommenderas att biotopskyddsobjekten flyttas till lämplig plats i landskapet där de återuppförs för att kompensera för den ekologiska funktion som de utgör.

2.10.2 Slutsatser

Påverkan på skyddade och fridlysta arter och biotoper och behov av skydds- och kompensationsåtgärder utreds närmare i samband med detaljprojektering och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning. De inventeringar som genomförts ger en vägledning i vilka åtgärder som kan bli aktuella för vilken sträcka, men behöver utredas ytterligare.

Särskilda åtgärder kan behövas i relation till fåglar, fladdermöss och groddjur. Med bakgrund i de naturvärden som finns i de olika sträckningarna (se 2.4) kan man utgå från att det norra alternativet skulle kräva större insatser än det södra.

2.11 Ekonomisk kalkyl

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (2024-06-12 § 23) lyfter att kostnadsredovisningen på sidan 12 i Trivectors utredning är bristfällig (sid 110 i Vägval Brättelänken). Kostnader för arkeologisk undersökning för norra alternativet saknas för sträckan vid Brätte. Detta medför att en rättvis viktning av de olika vägalternativen inte är möjlig.

Trivectors kalkyl använder samma bedömda kostnad per vägmeter för de olika alternativen, 15 000-17 500 kr/m (2017). Eftersom det södra alternativet ger en längre vägsträcka blir också det södra alternativet dyrare.

2.11.1 Norra alternativet

Enligt Trivectors kalkyl från 2017 bedöms totalkostnaden för norra vägsträckningen bli 31,7–37,5 miljoner kr. Uppräknat med index (feb 2026) blir detta 46,2-54,6 miljoner kr.

Eftersom det troligtvis skulle kräva en rättsprocess i Mark- och miljödomstolen (se 2.2Riksintresse kulturmiljö Brätte-Vassända) kan man räkna med både höga utredningskostnader och rättskostnader för det norra alternativet.

Den norra vägdragningen skulle kräva en fullskalig arkeologisk utgrävning där man först för en provgrävning (kostnadsuppskattning 100 000 kr[3]) och sedan en arkeologisk utgrävning (kostnadsuppskattning 1-4 miljoner kr[4]).

En miljökonsekvensbeskrivning för hela sträckan behöver tas fram (troligt av konsult). Det tillkommer även kostnader för kompensationsåtgärder för biotopskyddobjekt, påverkan på groddjur, fladdermöss och fåglar. För att mildra skada på kulturmiljön skulle kompensationsåtgärder för detta också krävas.

Det tillkommer även kostnader för hantering av invasiva arter. Denna hantering skulle bli mer omfattande för det norra alternativet än det södra.

2.11.2 Södra alternativet

Enligt Trivectors kalkyl från 2017 bedöms totalkostnaden för södra vägsträckningen bli 34,6–40,9 miljoner kr. Uppräknat med index (feb 2026) blir detta 50,4-59,6 miljoner kr.

Det södra alternativet skulle kräva en sammanställande kulturmiljöutredning och en arkeologisk förundersökning på platsen, kostnad för detta uppskattas till 150 tkr. Det kan även krävas att kompensationsåtgärder genomförs för att mildra skadan på kulturmiljön.

Om man vid den arkeologiska utredningen för det södra alternativet ser att det är troligt att det finns fornlämningar på platsen för exploatering behöver man genomföra provgrävning (kostnadsuppskattning 100 000 kr[5]) och eventuell utgrävning (kostnadsuppskattning 1-4 miljoner kr[6]).

---

[3] Kostnadsuppskattning gjord av byggnadsantikvarie
[4] Kostnadsuppskattning gjord av Länsstyrelsen Västra Götaland
[5] Kostnadsuppskattning gjord av byggnadsantikvarie
[6] Kostnadsuppskattning gjord av Länsstyrelsen Västra Götaland

En miljökonsekvensbeskrivning för hela sträckan behöver tas fram (troligt av konsult). Det tillkommer även kostnader för kompensationsåtgärder för biotopskyddobjekt, påverkan på groddjur, fladdermöss och fåglar.

Det tillkommer även kostnader för hantering av invasiva arter. Denna hantering skulle bli mindre omfattande för det södra alternativet än det norra.

Det kommer även behövas kompenserande åtgärder för verksamheterna som påverkas av vägen, detta kommer också kräva ekonomiska resurser.

2.11.3 Slutsats

Det norra alternativet skulle troligt föra med sig en kostsam rättsprocess vilket gör kostnaden för utbyggnad av sträckan högre än för det södra alternativet. Man kan också utgå från att det norra alternativet ger högre kostnader för skydds- och kompensationsåtgärder i och med de höga naturvärdena på platsen.

3 Resultat och slutsatser

3.1 Samlad bedömning

Nedan redovisas en sammanfattning av lokaliseringsutredningen där resultaten från den ursprungliga utredningen redovisas tillsammans med kompletteringarna som tagits fram i denna utredning.

Färgerna indikerar vilken påverkan som vägalternativet får inom olika kategorier:

Ingen/mindre påverkan	Begränsad påverkan	Stor påverkan

Kategori	**Kommentar**	**Alt. norr**	**Alt. syd**
Fornlämningar (Brätte Multikanalsradarundersökning, Fornsök och Nya fynd av stadslämningar i Brätte)	Båda vägalternativ ligger i anslutning till kända fornlämningar, det norra vägalternativet går genom ett större känt fornlämnings-område. Södra alternativet går genom lämningar från en boplats där vägen föreslås ansluta mot Edsvägen. En arkeologisk utgrävning kan komma att behövas för båda alternativen. I det norra läget kan man utgå från att detta kommer att behövas medan en billigare arkeologisk utredning kan räcka för det södra alternativet.		
Utredning väster om Brätte. Arkeologisk utredning, Vänersborgs kommun och socken KU Arkeologisk rapport 2020:6 (VGR Förvaltningen för kulturutveckling)	Totalt grävdes 21 sökschakt, vilka allihop visade sig vara fyndtomma. Utöver sökschakten gjordes okulär undersökning utmed hela sträckan och angränsande område, varpå en sentida gärdesgård och en sentida stenformation påträffades. Eftersom undersökningen blev resultatlös finns det inga arkeologiska synpunkter gällande undersöknings-området.		

Riksintresse kulturmiljövård Brätte-Vassända	Det norra vägalternativet går genom kärnvärdet för riksintresset. Det södra alternativet går genom en mindre del av riksintresse-området och angränsar till området i övrigt. I granskningsyttrandet till FÖP Vänersborg-Vargön skriver länsstyrelsen att de bedömer att utbyggnad av befintlig vägsträckning genom riksintresset (norra alternativet) medför påtaglig skada på riksintresset och därmed bör utgå. Det södra alternativet gränsar till riksintresset och ska samrådas med länsstyrelsen i kommande process. Om kommunen går vidare med norra alternativet kommer länsstyrelsen troligt inte tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Då krävs överklagan till Mark- och miljödomstolen och vinst i målet för att fortsätta.		
Kommentarer ang fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte, Vänersborgs kommun (EnviroPlanning AB, 2023-04-30)	Eftersom det inte är någon stor väg som ska anläggas och då den till delar utgår från redan befintlig väg är barriäreffekten försumbar. Istället är det framförallt eventuell belysning längs med vägen som kommer utgöra en barriäreffekt för ljusskyende arter. Det förväntas finnas färre ljusskyende fladdermusarter inom området för södra alternativet jämfört med norra alternativet.		

Naturvärdesinventering Öxnered Stommen	Det norra alternativet angränsar till och riskerar att påverka områden med högre naturvärdesklasser än det södra. Båda vägalternativ går genom identifierade biotopskydds-objekt.		
Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte	Det södra alternativet rekommenderas framför det norra. Utifrån befintlig kunskap om livsmiljöer och naturvärden spås det södra alternativet medföra mindre negativa effekter än det norra.		
Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte	Båda alternativen riskerar att påverka groddjur i området, men det södra alternativet i mindre omfattning.		
Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte	Påverkan på fågellivet av de föreslagna vägalternativen bedöms som närmast obetydlig. Det södra alternativet bedöms som det bättre alternativet på grund av att ingreppen i viktiga biotoper bedöms som försumbara och för att intrånget i den öppna gräsmarken (södra alternativet) är av mindre betydelse för fågellivet jämfört med intrånget i den halvöppna betesmarken (norra alternativet). Södra alternativet ianspråktar en mindre andel av blandskogen inom utrednings-området jämfört med norra alternativet.		

Kompensationsåtgärder	Påverkan på skyddade och fridlysta arter och biotoper och behov av skydds- och kompensationsåtgärder utreds närmare i samband med detaljprojektering och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning. Med bakgrund i de naturvärden som finns i de olika sträckningarna blir utgångspunkten att det norra alternativet skulle kräva större insatser än det södra.		
Grönplan	Båda vägalternativen riskerar att påverka värden som pekas ut i grönplanen.		
Naturvårdsstrategi	Brätte med Vassändaviken är utpekat i Naturvårdsstrategin som prioriterat för områdes-skydd för att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Det norra vägalternativet går genom det utpekade området och det södra alternativet tar en mindre del av ytan i anspråk.		
Strandskydd	Endast det norra alternativet berörs av strandskydd. Ur strandskyddssynpunkt området viktigt för såväl allmänhetens tillgång till strandområdet samtidigt som att det finns höga naturvärden. Med tanke på de värden som området inrymmer behöver det vara tydligt att den norra alternativet sammantaget är betydligt lämpligare än det södra alternativet för att strandskyddsdispens ska kunna ges.		

Jordbruksmarkens värden	Brukningsvärd jordbruksmark berörs i båda vägalternativ. Det södra alternativet ianspråktar lite mer brukad jordbruksmark än det norra men den brukade markens sociala- och naturvärden bedöms vara större i norra alternativet. Exploateringens höga värde bedöms väga högre än jordbruksmarkens värden i båda alternativen och därför bedöms marken kunna tas i anspråk.		
Vägutredning Öxnered, Trivector Traffic Rapport 2017:97	Trivector Traffic rekommenderar Vänersborgs kommun att gå vidare med alternativ Ridskolan (södra alternativet). Risken är mindre att tidsplanen påverkas pga. utgrävningar i kulturområdet. Anslutningsvägen bör så långt som möjligt integreras i de framtida bostadsområdena. Alternativen är analyserade utifrån kulturmiljö, kostnader och trafiksäkerhet.		
Påverkan framtida bebyggelse	Vägvalet gör ingen stor skillnad för bil och buss. För gång och cykel, där vägens längd är mer avgörande, är det en fördel om möjligheten att gå och cykla finns kvar i det norra alternativet. För den fortsatta anslutningen mot Onsjö spelar det ingen roll om norra eller södra alternativet byggs. Anslutningen behöver ändå göras via Edsvägen. I vidare planering och byggnation behöver samordning ske med Västvatten.		

Brätte ridskola	Föreningen förordar med bestämdhet det norra alternativet som inte kommer att inkräkta på betesmark (som det redan idag är brist på). En ny väglänk skulle kräva kompenserande åtgärder för verksamheten, exempelvis förbättrad tillgång till andra skogsområden, ersättning för förlorad betesmark och/eller ny ridväg längs med banvallen.		
Brättehaga gård KB	Brättehaga gård KB förordar med bestämdhet det norra alternativet med följande anledningar: En ny vägsträckning i södra alternativet kommer att ”skära av” den jordbruksmark som gården brukar idag. Förflyttningar av betesdjur kommer kraftigt att försvåras om en ny väg skapar en barriär mellan markerna som brukas. Det norra alternativet passar Brättehaga gård KB definitivt bäst.		
Modellflygklubben	Oavsett vilket vägval som görs kommer modellflygklubben påverkas negativt då det utgör en olycksrisk att flyga över en väg.		
Brättegården	Har erbjudits möjlighet att yttra sig men inte återkopplat.		
Ekonomisk kalkyl	Det norra alternativet skulle troligt föra med sig en kostsam rättsprocess vilket gör kostnaden för utbyggnad av sträckan högre än för det södra alternativet. Det norra alternativet ger även högre kostnader för skydds- och kompensationsåtgärder för naturvärdena.		

Stor påverkan		**9**	**2**
Begränsad påverkan		**6**	**10**
Ingen/mindre påverkan		**4**	**7**

3.2 Slutsats

Riksintresset för kulturmiljö är avgörande för hur kommunen kan och bör gå vidare med projektet. Länsstyrelsen motsätter sig att kommunen går vidare med det norra alternativet och vi kan därmed utgå från att de inte kommer tillåta ingrepp i fornlämningen gamla Brätte. Kommunen kan överklaga ett sådant beslut till Mark- och miljödomstolen vilket både skulle föra med sig stora utredningskostnader och kostsam rättsprocess. Det är inte troligt att Mark- och miljödomstolen skulle ge kommunen rätt i frågan, särskilt när en alternativ sträckning finns.

Utifrån ovan rekommenderas att bilvägen anläggs i det södra alternativet men att det undersöks om det är möjligt att dra vägen väster om modellflygklubben. Detta för att undvika intrång i jordbruksmarken och att skapa en väg som upplevs som mer gen och naturlig i landskapet. Därtill bör möjligheten att cykla i norra alternativet kvarstå eftersom vägens längd blir mer avgörande för cyklister.

Nedan finns en sammanställning av behoven av utredningar, behov av tillstånd och samråd, skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och liknande som framkommit i utredningen och bör hanteras i det fortsatta arbetet.

3.3 Fortsatt arbete

Nedan beskrivs medskick inför den fortsatta arbetsprocessen med utifrån att kommunen går vidare med södra sträckningen. Denna rapport kan med fördel användas som underlag i arbetet.

3.3.1 Kvarvarande utredning

Eftersom den södra vägdragningen går genom riksintresset för kulturmiljö kan man utgå från att det finns risk för att riksintresset skadas. Det gör att byggandet av Brättelänken innebär en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram där projektet beskrivs och konsekvensbedöms i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Förslaget behöver samrådas med i ett så kallat 12:6-samråd, se nedan. Inför ett 12:6-samråd behöver ett underlag tas fram som enklast hanteras genom en miljökonsekvensbeskrivning för hela vägsträckan.

Påverkan på fladdermöss, groddjur och fåglar behöver utredas vidare för att säkerställa tillräckliga skyddsåtgärder och behov av kompensation. Detta görs lämpligtvis inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen.

Inför att en miljökonsekvensbeskrivning tas fram behöver en sammanställande kulturmiljöutredning genomföras som redovisar både fornlämningar och riksintresset. I utredningen kan tidigare undersökningar redovisas och kompletteras med en beskrivning av platsen och de riksintressanta miljöerna. Arbetets

konsekvenser för de värden som beskrivs i utredningen samt förslag på eventuella kompensationsåtgärder redovisas sedan i projektets miljökonsekvensbeskrivning.

Om den arkeologiska utredningen konstaterar att det är troligt att det finns fornlämningar på platsen för exploatering behöver man genomföra provgrävning och eventuell efterföljande arkeologisk utgrävning. Det man kommer fram till i utredningen kan också påverka vägens placering i anslutningen mot Edsvägen.

Inför ansökan om tillstånd att ansluta till Edsvägen (se nedan) behöver en utredning göras där man visar hur trafikflödet på Edsvägen påverkas samt visa att anslutningen uppfyller de krav som finns i VGU (vägar och gators utformning). Eventuellt kan trafikflödesanalysen som togs fram av Sweco[7] i arbetet med FÖP Vänersborg-Vargön användas för att visa hur trafikflödet på Edsvägen påverkas.

En handlingsplan behöver tas fram för hur invasiva arter (parkslide) ska hanteras i projektet.

3.3.2 Prövningar och samråd

För åtgärden krävs eventuellt tillstånd för ingrepp i eller vid en fornlämning (lämningen från en boplats där vägen ansluter mot Edsvägen). Detta görs via en e-tjänst[8] hos länsstyrelsen och kan med fördel genomföras innan anmälan till 12:6-samråd.

En anmälan om vattenverksamhet behöver göras till länsstyrelsen[9] för hanteringen av de diken som projektet berör, detta behöver göra innan anmälan till 12:6-samråd.

Ett 12:6-samråd genomförs med hänsyn till naturmiljön och anmäls till länsstyrelsen via e-tjänst[10]. Utöver information om projektets omfattning och nuvarande markanvändning krävs följande underlag inför ett 12:6-samråd:

- om skyddade områden berörs, och i så fall vilka samt eventuell påverkan
- om andra naturvärden berörs, och i så fall vilka samt eventuell påverkan
- om kulturmiljövärden berörs, och i så fall vilka samt eventuell påverkan
- om den planerade åtgärden berör eller passerar något vattenområde, och om du i så fall anmält åtgärden som vattenverksamhet samt namn på vattenområden, metod för passage och beskrivning av hur övergång mellan land och vatten görs
- vilka försiktighetsåtgärder som du kommer att vidta för att minska påverkan på skyddade områden, naturvärden och kulturmiljövärden samt naturmiljön i övrigt

Detta redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen av projektet.

---

[7] PM Trafikprognos Vänersborg-Vargön 2019, Sweco Society AB
[8] Ansök om tillstånd för ingrepp i eller vid en fornlämning | Länsstyrelsen
[9] Anmäl vattenverksamhet | Länsstyrelsen
[10] Anmäl samråd för åtgärder som kan påverka naturmiljön | Länsstyrelsen

Vid eventuell påverkan på biotopskyddade objekt krävs dispens från länsstyrelsen, detta söks via e-tjänst[11].

Behov av eventuell flytt eller insamling av fridlysta arter medför krav på dispens från artskyddsförordningen[12].

Tillstånd att ansluta till Edsvägen behöver ansökas om hos Trafikverket. Detta görs via e-tjänst[13]. Inför detta behöver uppgifter tas fram enligt ovan. Inför ansökan görs en avstämning med åtgärdsplanerare på Trafikverket.

3.3.3 Utformning och planering

I ett så tidigt skede som möjligt bör en översyn göras av arrendeavtalen i området, så att eventuella förlängningar stoppas och uppsägning sker i god tid.

Samordning behöver ske med Västvatten om överföringsledning Överby-Uddevalla i planering och produktion av vägen. För att undvika avstängning av vägen vid eventuell vattenläcka bör vägen anläggas utanför ledningsrätten.

En dragning väster om modellflygklubben bör övervägas för att undvika jordbruksmark och skapa en genare sträckning. Utformning av korsning finns föreslagen i Trivectors rapport, eventuellt behöver den anpassas i relation till fornlämningar på platsen. Anslutningen behöver utformas enligt VGU. Beskrivning av vidare koppling mot Onsjö finns i fördjupad översiktsplan för Vänersborg-Vargön.

Generellt bör man titta på hur den ianspråktagna jordbruksmarken kan kompenseras och hur skadan kan minimeras under detaljprojekteringen.

Det finns en lämning från en eventuell medeltida gård där vägen går vidare mot Öxnered i väst. Detta är något som behöver tas hänsyn till i vidare projektering.

Det är viktigt att ridvägarna och betesmarkerna är tillgängliga för ridskolan även under byggskedet.

Det är fördelaktigt om projektets genomförande kommuniceras till allmänheten på ett samlat vis, så att de som påverkas av projektet får en samlad bild av varför det genomförs och hur man kompenserar för projektets påverkan.

3.3.4 Hantering av värden på platsen

Påverkan på skyddade och fridlysta arter och biotoper och behov av skydds- och kompensationsåtgärder utreds närmare i samband med detaljprojektering och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning. De inventeringar som genomförts ger en vägledning i vilka åtgärder som kan bli aktuella. Påverkan på fladdermöss, groddjur och fåglar behöver utredas vidare för att säkerställa tillräckliga skyddsåtgärder och behov av kompensation. Vid exploatering rekommenderas att biotopskyddsobjekten flyttas till lämplig plats i landskapet där de återuppförs för att kompensera för den ekologiska funktion som de utgör. Detta kräver dispens från länsstyrelsen enligt ovan.

---

[11] Ansök om dispens från generellt biotopskydd | Länsstyrelsen
[12] Ansök om dispens från fridlysning | Länsstyrelsen
[13] Ny eller ändrad utfart till allmän väg - www.trafikverket.se

Lokalisering av arbetsytor, upplag i förhållande till naturvärden behöver beaktas samt risk för störningar på arter under byggskede. Till exempel bör avverkning, schaktning och byggnation undvikas helt under fåglarnas häckningsperiod, 20 mars – 20 augusti. Detta för att undvika att skada eller döda individer eller att störa dem under häckningen (ASF 4 § 1 & 2).

Brätte ridskola kommer behöva kompenseras för förlorad betesmark och påverkad tillgång till de skogsområden som verksamheten använder idag. Eventuella åtgärder som kan kompensera vägdragningarnas påverkan på verksamheten är anläggande av ridväg med staket längst med banvallen, tillgängliggörande av Brätteskogen, Öxneredsskogen och Onsjöskogen. Möjliga åtgärder bör diskuteras med verksamheten.

Även Brättehaga gård KB kan behöva kompenseras för förlorad tillgång till sin jordbruksmark.

Vänersborgs kommun

”Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet”

§ 198

Vägval Brättelänken

KS 2024/193

Beslut

Kommunstyrelsen uppdrar kommunstyrelseförvaltningen att komplettera lokaliseringsutredning för Brättelänken innan beslut om samråd.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har utrett frågan om lokalisering av Brättelänken – en ny vägförbindelse mellan Öxnered och Brätte. Samhällsbyggnadsnämnden har förordat det nordliga alternativ 1. Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden har yttrat sig. Nämnderna menar att underlagen är otillräckliga.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2024-10-14 § 148
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-10-02
- Byggnadsnämnden yttrande över Vägval Brättelänken 2024-06-12
- Byggnadsnämndens beslut 2024-06-12 § 23
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2024-09-24 § 68

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Stefan Kärvling (V) yrkade på att beslutet skulle på följande lydelse:

Kommunstyrelsen uppdrar till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 2 – södra alternativet.

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns två förslag till beslut, nämligen kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag och Stefan Kärvlings (V) yrkande.

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Sändlista

Handläggare av ärendet
Samhällsbyggnadsnämnden

§ 16

Vägval Brättelänken

SBN 2024/63

Beslut

1. Samhällsbyggnadsnämnden förslår kommunstyrelsen att uppdra till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 1 – norra alternativet.

2. Samhällsbyggnadsnämnden uppdrar åt förvaltningen att komplettera med den information som framkommit under den muntliga föredragningen vid sammanträdet 2024-02-29.

Bilaga

Vägval Brättelänken, 2023-09-11

Reservationer, protokollsanteckningar, jäv

Tor Wendel (M) avstår från att delta i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Projektet Brättelänken (Skaven – Brätte) har till och från varit under diskussion sedan åtminstone 5 år tillbaka. Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skaven området, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för brandförsvaret.

En ”knäckfråga” har däremot varit hur vägens sträckning ska dras. Här har under flera år diskuterats ”norra” respektive ”södra” lösningen. I bifogad skiss är ”1” norra alternativet och ”2” det södra.

Området omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga).

Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte och den södra vägen ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga).

Under de senaste åren har ett flertal utredningar/undersökningar utförts; bland annat beträffande fladdermöss & hackspett, arkeologi, naturvärden och vägfrågor. Dessutom har samtal fört med de närmsta verksamheterna (Brätte ridklubb och Brättehaga Gård KB).

Allt sammantaget är redovisat i bilagd handling ”Vägval Brättelänken”, daterad 2023-09-11.

Beslutsunderlag

- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2024-02-28

Samhällsbyggnadsnämndens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Utskickat förslag till beslut är följande:

”Samhällsbyggnadsnämnden förslår kommunstyrelsen att uppdra till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 1 – norra alternativet”.

James Bucci (V) yrkar för följande beslutsmening:

”Samhällsbyggnadsnämnden förslår kommunstyrelsen att uppdra till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 2 – södra alternativet”.

Beslutsgång

Ordförande redovisar att det finns två förslag till beslut, nämligen utskickat förslag till beslut och James Buccis (V) förslag till beslut.

Ordförande ställer förslagen i proposition mot varandra och finner genom acklamation att samhällsbyggnadsnämnden beslutar enligt utskickat förslag till beslut.

Votering begärs av James Bucci (V).

Ordförande föreslår följande propositionsordning, som godkänns av samhällsbyggnadsnämnden. Den som stödjer utskickat förslag till beslut röstar ja, och den som stödjer James Buccis (V) förslag till beslut röstar nej.

Omröstningsresultat

Ledamöter	**Ja**	**Nej**	**Avstår**
Ann-Marie Jonasson (S)	X		
Tor Wendel (M)			X
Johan Andersson (C)	X		
Göran Nilsson (SD)	X		
Margareta Olsson (M)	X		
Leif Höglund (S)	X		
James Bucci (V)		X	
Zdenko Petrusic (S)	X		
Torbjörn Moqvist (SD)	X		
Hans-Peter Nielsen (KD)	X		
Thomas Larsson (MBP)	X		
Antal:	9	1	1

Med nio ja-röster mot en nej-röst och en som avstår, så har samhällsbyggnadsnämnden beslutat i enlighet med utskickat förslag till beslut.

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande föreslår följande tilläggsyrkande:

”Samhällsbyggnadsnämnden uppdrar åt förvaltningen att komplettera med den information som framkommit under den muntliga föredragningen vid sammanträdet 2024-02-29”.

Ordförande finner genom acklamation att samhällsbyggnadsnämnden beslutar enligt ordförandes tilläggsyrkande.

Sändlista

Förvaltningschef
Projektledare
Utvecklingsledare

2024-02-28 Dnr: SBN 2024/63

Handläggare
Björn Martinsson
bjorn.martinsson01@vanersborg.se
0521-72 23 36

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden

Vägval Brättelänken

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden förslår kommunstyrelsen att uppdra till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 1 – norra alternativet

Sammanfattning av ärendet

Projektet Brättelänken (Skaven – Brätte) har till och från varit under diskussion sedan åtminstone 5 år tillbaka. Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skaven området, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för brandförsvaret.

En ”knäckfråga” har däremot varit hur vägens sträckning ska dras. Här har under flera år diskuterats ”norra” respektive ”södra” lösningen. I bifogad skiss är ”1” norra alternativet och ”2” det södra.

Området omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga).

Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte och den södra vägen ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga).

Under de senaste åren har ett flertal utredningar/undersökningar utförts; bland annat beträffande fladdermöss & hackspett, arkeologi, naturvärden och vägfrågor. Dessutom har samtal fört med de närmsta verksamheterna (Brätte ridklubb och Brättehaga Gård KB).

Allt sammantaget är redovisat i bilagd handling ”Vägval Brättelänken”, daterad 2023-09-11.

Lovisa Wagnervik

Verksamhetschef

Bilaga

Vägval Brättelänken, 2023-09-11

Sändlista

Förvaltningschef
Projektledare
Utvecklingsledare

Vänersborgs kommun

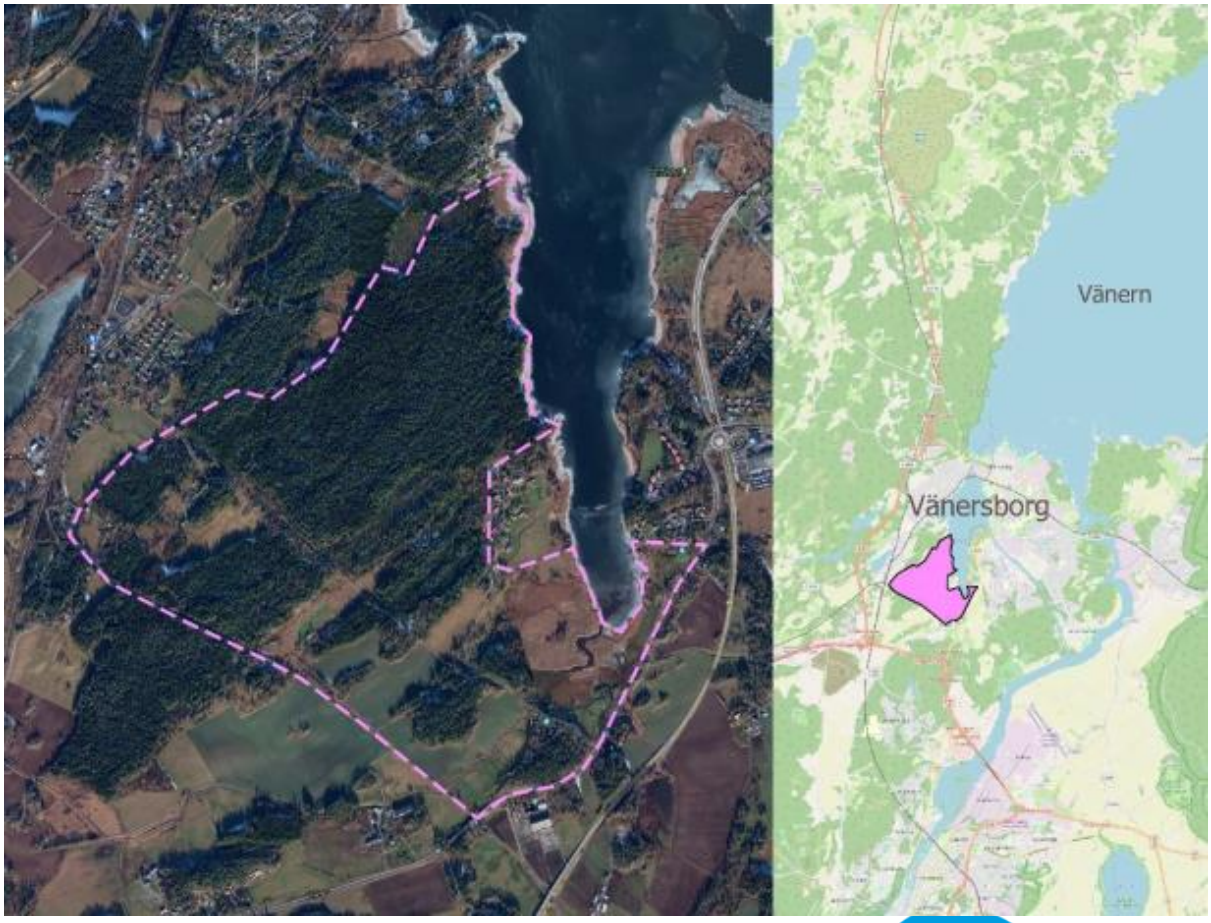
2023-09-11
Rev 240313

Björn Martinsson
0521-72 23 36
bjorn.martinsson01@vanersborg.se

Vägval Brättelänken

Sammanfattning

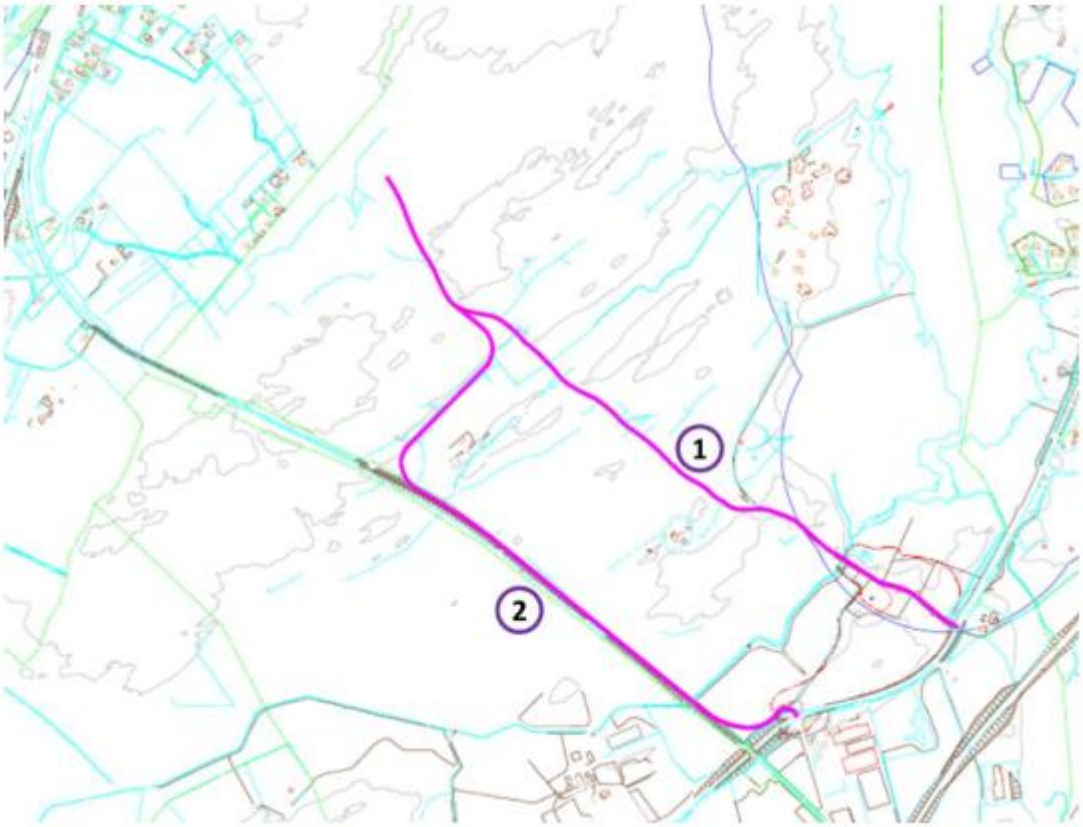
Projektet Brättelänken (Skaven – Brätte) har till och från varit under diskussion sedan åtminstone 5 år tillbaka. Vägen är en förutsättning för en fortsatt tillväxt i Skaven området, en avlastning för Edsvägen och en utryckningsväg för brandförsvaret. En ”knäckfråga” har däremot varit hur vägens sträckning ska dras. Här har under flera år diskuterats ”norra” respektive ”södra” lösningen. I skissen här nedan är ”1” norra alternativet och ”2” det södra.
Området omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (figur 1)

Figur 1

Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte och den södra vägen ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (Figur 2)

I detta nu har samtliga (hittills) efterfrågade utredningar/inventeringar genomförts och en kort sammanfattning av både utredningar och samtal med övriga intressenter kommer att presenteras här nedan.

Figur 2

I bilaga 5 (Vägutredning Öxnered) rekommenderar författaren alternativ 2 (Södra/Ridskolan) med anledning av att *”Risken är mindre att tidsplanen påverkas pga utgävningar i kulturområdet.* I övriga bilagor finns inget rekommenderat vägval.

Förvaltningens förordar alternativ 1(Norra) vilket grundas i följande:

- Ca 15% lägre byggkostnad än alternativ 2
- Följer befintlig vägsträckning och undviker i största möjliga mån att brukad jordbruksmark tas i anspråk
- Skapar förutsättningar att göra ”Gamla Brätte” och Vassbotten-området mer tillgängligt genom bättre parkeringsmöjligheter för bil/cykel och att i projektet möjliggöra nya anslutningar in i kultur- och naturområdet.
- Tillgodoser både Ridskolan och Brättehaga gårds önskemål om placering
- En utbyggnad av det norra alternativet skapar en naturlig och möjlig förutsättning för vägens fortsättning (från Brätte) ner mot/till Onsjö-området.

Nedan följer en kort sammanfattning av de undersökningar och samtal med övriga intressenter som gjort i och i anslutning till de båda alternativen. En illustration har lämnats vid respektive punkt.

 Innebär att alternativet är möjligt

 Innebär att ställning inte tas i utredningen/texten

 Innebär att alternativet ska undvikas

Bilaga/handling	Sammanfattning	Alt 1(norr)	Alt 2 (söder)
Bil 1. Kommentarer ang fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte, Vänersborgs kommun (EnviroPlanning AB, 2023-04-30)	**Sammanfattning vägval 1:** Eftersom det inte är någon stor väg som ska anläggas och då den utgår från redan befintlig väg är barriäreffekten försumbar. Istället är det framför allt eventuell belysning längs med vägen som kommer utgöra en barriäreffekt för ljusskyende arter. Det förväntas finnas fler ljusskyende fladdermusarter inom vägval 1 jämfört med vägval 2 då den i något större omfattning går genom skogsområden där sådana arter trivs.	✓	✓
	Sammanfattning vägval 2: Eftersom det inte är någon stor väg som ska anläggas och då den till delar utgår från redan befintlig väg är barriäreffekten försumbar. Istället är det framförallt eventuell belysning längs med vägen som kommer utgöra en barriäreffekt för ljusskyende arter. Det förväntas finnas färre ljusskyende fladdermusarter inom vägval 2 jämfört med vägval 1 då den i något större omfattning går genom ett mestadels öppet odlingslandskap där ljusskyende arter vistas i mindre utsträckning.	✓	✓
Bil 2. Utredning väster om Brätte. Arkeologisk utredning, Vänersborgs kommun och socken KU Arkeologisk rapport 2020:6 (VGR Förvaltningen för kulturutveckling)	Med anledning av att Vänersborgs kommun planerar att bygga en ny väg mellan Brätte och Öxnered, strax sydväst om Vänersborgs stad, har kulturmiljöenheten, Förvaltningen för kulturutveckling inom Västra Götalandsregionen, genomfört en arkeologisk utredning.	✓	✓

	Totalt grävdes tjugoen sökschakt, vilka allihop visade sig vara fyndtomma. Utöver sökschakten gjordes okulär undersökning utmed hela sträckan och angränsande område, varpå en sentida gärdesgård och en sentida stenformation påträffades. Eftersom undersökningen blev resultatlös finns det inga arkeologiska synpunkter gällande undersökningsområdet.		
Bil 3. Naturvärdesinventering(NVI Skaven) Svensk naturförvaltning AB (2016)	Svensk Naturförvaltning AB har på uppdrag av Vänersborgs kommun utfört en naturvärdesinventering av två områden kallade Skaven och Södra Onsjö. Områdena som ingår i uppdraget framgår av Figur 1. Efterfrågan på nya bostäder i kommunen är just nu stor och bakgrunden till inventeringen är upprättandet av två detaljplaner för bostadsbebyggelse. NVI:n kommer att användas som underlag vid planläggningen. *OBS! Denna inventering värderar inte något av de föreslagna vägalternativen utan ligger med i underlaget som bakgrundsfakta.*		
Bil 4. Mindre hackspett vid Skaven i Vänersborg – förekomst och förutsättningar Naturcentrum AB, (2017-05-11)	Bebyggelsen som föreslås i planområdet tar i anspråk omkring 4 ha av lämplig miljö och ytterligare ett antal hektar av delvis lämplig miljö. En sådan arealförlust påverkar inte beståndet av mindre hackspett på kommunal eller regional nivå nämnvärt. Däremot kan det förstås bli konsekvenser på beståndsnivå om allt fler små, lämpliga miljöer efterhand försvinner i kommunen eller regionen. En bedömning av kumulativa effekter kräver förstås att alla utbyggnadsplaner i kommunen beaktas i sin helhet. Det är väl så viktigt att generellt försöka sköta markerna i hela kommunen på ett sätt som gynnar mindre hackspetten, som att vidta åtgärder i själva planområdet.		

	Klibbalsbestånd är mycket värdefulla för såväl födosök som häckning. Sådana bestånd bör bevaras i största möjliga utsträckning. Detta gäller de rödmarkerade ytorna i figur 1, men också till exempel alridån längs Öxneredssjön östra strand, bestånden i Djupedalen och lövskogsbestånd längs stränder, bäckar och fuktstråk i allmänhet. Uppsnyggning av ett område genom att gamla och döda träd och grenar avlägsnas försämrar miljön betydligt för mindre hackspett och bör undvikas (inte minst vid Skavens udde). På lång sikt kan man hjälpa arten eller kompensera för biotopförluster/försämringar genom att gynna viktiga trädslag som klibbal och ädellövträd vid föryngring av bestånd i grönområden. Ett utmärkt sätt att på sikt kompensera arealförlusterna i planområdet är att skapa god lövskogsdominerad hackspettmiljö i det område som reserverats som park i planskissen (föreslaget av kommunen under rundvandringen 27 april). Mindre hackspetten minskade kraftigt i Sverige under perioden 1975 till 1990. Därefter verkar beståndet ha stabiliserats och kanske ökat något. Det svenska beståndet skattas till omkring 6000 ± 2000 par 2010 (Artdatabanken 2011). Att döma av Göteborgs fågelatlas har arten ökat sin utbredning i Göteborgsregionen mellan 1980 och 2005 (Johansson 2009). I Bohuslän anses arten också snarare ha ökat än minskat under senare tid (Åhlund 2007). Artdatabanken bedömer trots den sentida stabiliseringen eller ökningen att framtidsprognosen för det svenska beståndet är dyster på grund av nya miljöregler från EU, ökat biobränsleuttag, almsjukan med mera (Artdatabanken 2011). Det finns således anledning att ta hänsyn till mindre hackspettens miljöer fortsättningsvis.		

	OBS! Denna inventering värderar inte något av de föreslagna vägalternativen utan ligger med i underlaget som bakgrundsfakta.		
Bil 5 Vägutredning Öxnered, Trivector Traffic Rapport 2017:97	Alternativ Brätte (Alt 1 norra alternativet) Positivt • Går till stora delar i ett stråk som redan är ianspråktaget för infrastruktur även om den håller lägre standard i dag. • God trafiksäkerhet kan uppnås i korsningen med väg 2025 Negativt • Går igenom strandskyddsområde • Går igenom område för riksintresse för Kulturmiljövård och tangerar område där det finns kända fornlämningar för stadslager. Alternativ Ridskolan (Alt 2 södra alternativet) Positivt • Går delvis utmed ianspråktaget stråk • God trafiksäkerhet kan uppnås i korsningen med väg 2025 • Går igenom kulturområdet nära väg 2025 där fornlämningar med större sannolikhet är upptäckta. Negativ • Går delvis i obruten mark • Tangerar och går igenom kulturreservat • Kan vara beroende av utredningstakten av det södra exploateringsområdet • I dag ligger cykelbanan avskilt så den ligger inte lika naturnära längre	✓	✓

	Utifrån ovanstående utvärdering rekommenderar Trivector Traffic att Vänersborgs kommun går vidare med alternativ Ridskolan. Risken är mindre att tidsplanen påverkas pga. utgrävningar i kulturområdet. Anslutningsvägen bör så långt som möjligt integreras i de framtida bostadsområdena. Alternativen är analyserade utifrån kulturmiljö, kostnader och trafiksäkerhet.		
Brätte ridklubb Pia Kronvall	Föreningen förordar med bestämdhet det norra alternativet som inte kommer att inkräkta på betesmark (som det redan idag är brist på).	✓	✗
Brättehaga Gård KB Stefan Lidén	Stefan förordar med bestämdhet det norra alternativet med följande anledningar: En ny vägsträckning i södra alternativet kommer att ”skära av” den jordbruksmark som Stefan brukar idag. Förflyttningar av betesdjur kommer kraftigt att försvåras om en ny väg skapar en barriär mellan markerna som brukas. Det norra alternativet passar Stefan definitivt bäst.	✓	✗

Datum **2023-04-30**

Bilaga 1

PM

Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte, Vänersborgs kommun.

Vänersborg kommun

EnviroPlanning AB Lilla Bommen 5 C, 411 04 Göteborg
Besöksadress Lilla Bommen 5 C Telefon 031-771 87 40
Hemsida www.enviroplanning.se

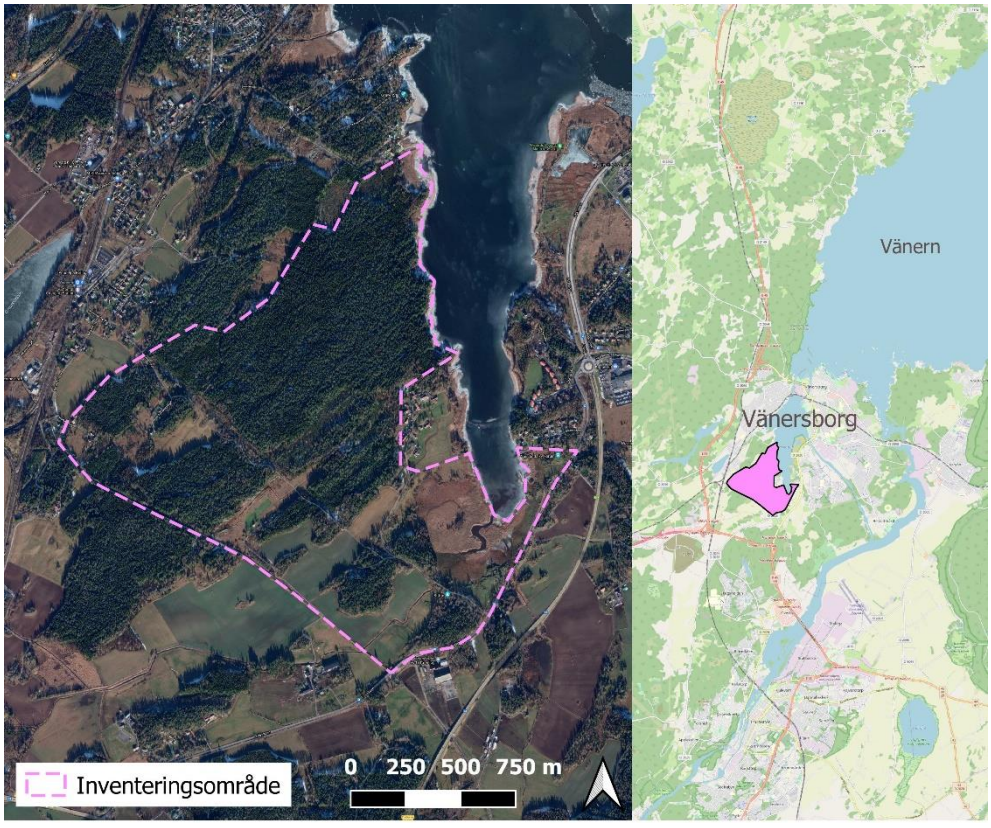
Dokumentuppgifter

Titel	Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte, Vänersborgs kommun.
Version	1
Datum	2023-04-30
Uppdragsgivare	Vänersborgs kommun
Uppdragsnummer	2053–04
Dokumentnummer	2053–04\10\PM001_2053-04
PM genomfört av	Rasmus Andgren Ullberg och Stefan Pettersson

Bakgrund och syfte

Vänersborgs kommun har påbörjat en detaljplan för området Öxnered/Brätte. Området omfattar cirka 240 hektar och är beläget cirka 1,5 kilometer söder om centralorten (figur 1). Syftet med detaljplanen är ett utredningsarbete för en väg som ska förbinda väg 2025 med Öxnereds station. En del av vägsträckan kommer utgöras av både bilväg och gång- /cykelväg. I samband med planeringen av vägsträckan har fladdermusfrågan uppmärksammats, vilket detta PM kommenterar.

Inför planarbetet har det tidigare genomförts en naturvärdesinventering (Cowi, 2021), inventering av fåglar och groddjur samt inventering av invasiva växtarter (EnviroPlanning AB, 2021) inom detaljplaneområdet.

Figur 1. Karta över inventeringsområdet i Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun. Området omfattar ca 240 ha.

Fladdermöss

Fladdermöss är fridlysta och enligt artskyddsförordningen 4 § är det förbjudet att döda eller fånga samt skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser. Genom fladdermusavtalet EUROBATS förbinder sig också Sverige att vidta åtgärder som främjar fladdermöss.

Det är känt att vägar och järnvägar kan påverka faunan. Den mest uppenbara effekten är genom kollisioner och på senare år har det uppmärksammats att just fladdermöss kan påverkas negativt. Det finns flera studier där fladdermusmortalitet kan knytas direkt till fordonskollisioner och problemet är kanske större än vad man tidigare känt till (tex Gaisler m fl 2009, Ikovic m fl 2014). De arter som främst påverkas av kollisioner är lågflygande arter (Fensome och Mathews 2016), vilket i Sverige främst berör *Myotis*-arter, såsom vattenfladdermus, mustasch-/taigafladdermus och fransfladdermus.

En ytterligare påverkan är barriäreffekter till följd av större vägar. Vissa fladdermusarter ogillar och undviker öppna platser. Det gäller främst ljusskyende skogsarter såsom vissa *Myotis*-arter (i det aktuella området mustasch/taiga- och vattenfladdermus) samt brunlångöra. Flera *Myotis*-arter och nordfladdermus har också uppvisat ett undvikandebeteende i närheten av en större väg i Sverige (Sjölund 2015). Om det beror på ljud- eller ljusföroreningar, oviljan att passera en öppen yta eller en kombination av alla dessa faktorer är dock oklart. Det är därför av intresse att i största möjligaste mån skydda och bevara fladdermössens ledlinjer till jaktbiotoper och koloniplatser vid planerade infrastrukturprojekt.

Fladdermöss i området

Utifrån en utsökning i analysportalen, vilken är länkad till artportalen i Vänersborgs och Trollhättans kommuner, har 12–13 fladdermusarter registrerats i de två kommunerna (sökperiod januari 2000 - mars 2023; Leidenberger, 2016). De registrerade arterna är nordfladdermus, vattenfladdermus, dammfladdermus, fransfladdermus, mustaschfladdermus, mustasch/taigafladdermus, brunlångöra, större brunfladdermus, barbastell, sydfladdermus, dvärgpipistrell, sydpipistrell och trollpipistrell. Av dessa arter har följande sju-åtta arter noterats inom utredningsområdet; brunlångöra, vattenfladdermus, taiga-/mustaschfladdermus, nordfladdermus, större brunfladdermus, dvärgpipistrell samt gråskimlig fladdermus.

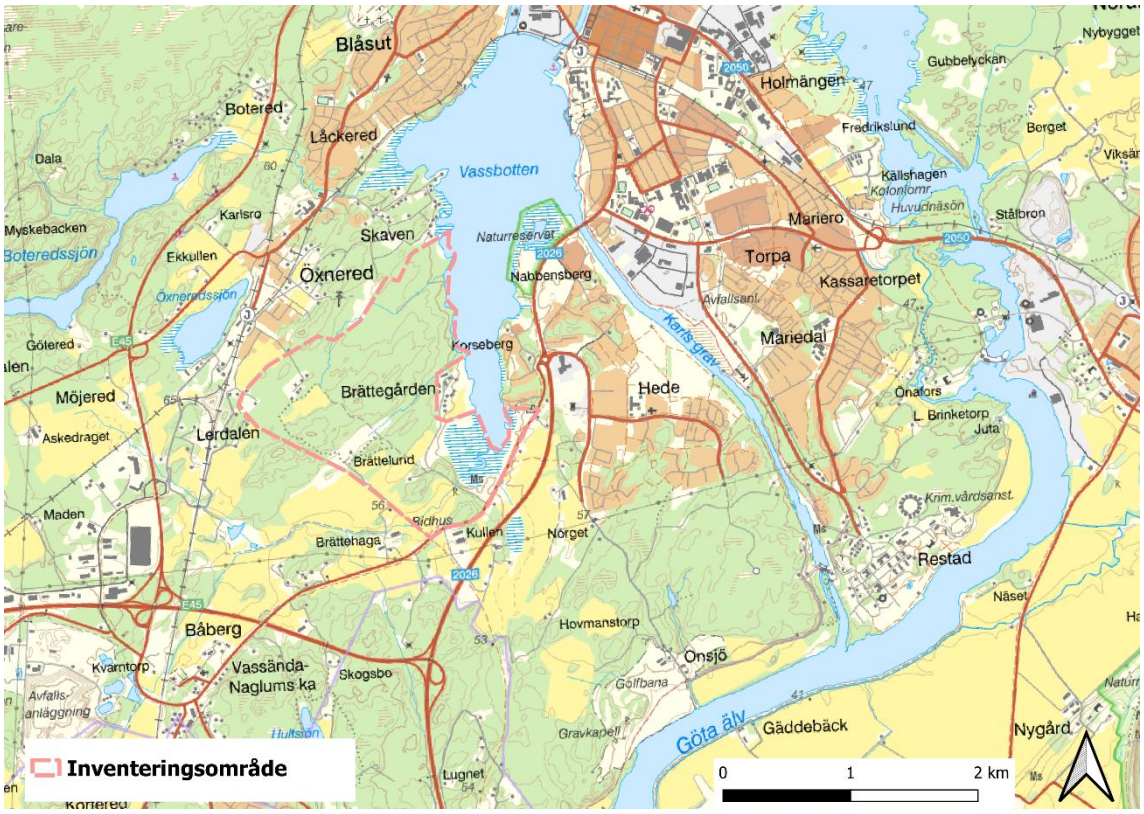
Vägvalens bedömda påverkan på fladdermöss

Utredningsområdet utgörs över lag av aktivt brukad skog i norr och jordbruksmark i de södra delarna. I öster ansluter området till Vänern där strandlinjen sannolikt hyser goda förutsättningar för födosökande fladdermöss, vilket inte påverkas av något av vägförslagen. Såvida ingen ny belysning tillförs vid den nya vägdragningen är bedömningen att påverkan på den lokala fladdermusfaunan är försumbar.

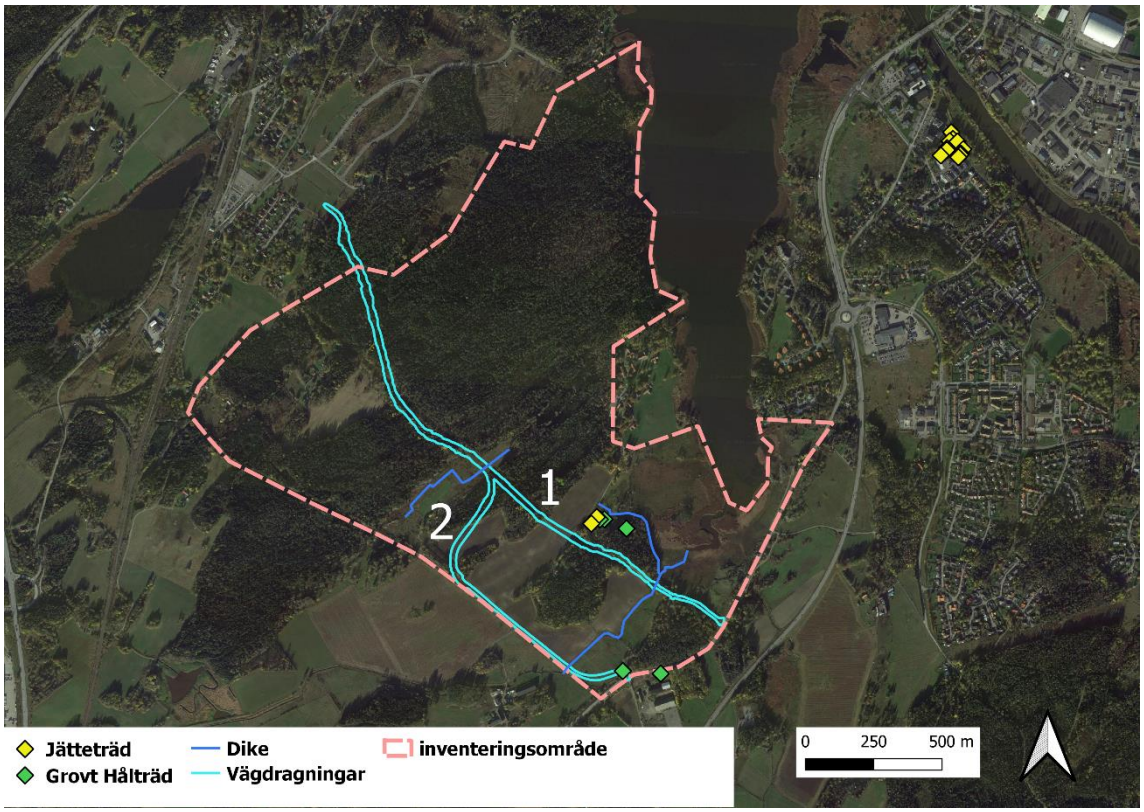
Vägval 1

Denna vägsträcka kommer gå igenom skogsområden och öppen åkermark i den sydöstra delen av utredningsområdet och ett större skogsområde i väst. Vägen skär också av viken Vassbotten och fuktigare marker i den nordöstra delen av området. Dessa fuktigare områden kan utgöra viktiga jaktområden för fladdermöss då insektsproduktionen lär vara hög. Vägen kommer att gå över ett Y-format dike vilket mycket troligtvis används som en ledlinje av fladdermössen i landskapet. Fladdermössen använder också troligtvis strandlinjen längs med viken Vassbotten i nordlig riktning ut mot Vänern och längs med kanalen Karls Grav till Göta älv via Vassbotten som ledlinje (Figur 2). Det förekommer också en del grova hålträd i sydöst, vilka kan utgöra potentiellt värdefulla miljöer för yngelkolonier av fladdermöss. Ingen bebyggelse kommer att behöva rivas under vägbyggnationen.

Sammanfattning vägval 1: Eftersom det inte är någon stor väg som ska anläggas och då den utgår från redan befintlig väg är barriäreffekten försumbar. Istället är det framför allt eventuell belysning längs med vägen som kommer utgöra en barriäreffekt för ljusskyende arter. Det förväntas finnas fler ljusskyende fladdermusarter inom vägval 1 jämfört med vägval 2 då den i något större omfattning går genom skogsområden där sådana arter trivs.

Figur 2. Karta över inventeringsområdet i Öxnered/Brätte, Vassbotten, Karls grav och Göta älv

Figur 3. Karta över inventeringsområdet, förslag vägdragningar, särskilt skyddsvärda träd och diken.

Vägval 2

Denna vägsträcka går igenom öppen åkermark i den sydöstra delen av utredningsområdet och ett större skogsområde i väst (figur 3). Det förekommer ett mindre skogsområde i den sydöstra delen av utredningsområdet och det Y-formade diket börjar här och går norr ut. Två hålträd förekommer i vägsträckans sydöstra ände i närheten av anslutningen till väg 2025. Ingen bebyggelse kommer att behöva rivas under vägbyggnationen.

Sammanfattning vägval 2: Eftersom det inte är någon stor väg som ska anläggas och då den till delar utgår från redan befintlig väg är barriäreffekten försumbar. Istället är det framförallt eventuell belysning längs med vägen som kommer utgöra en barriäreffekt för ljusskyende arter. Det förväntas finnas färre ljusskyende fladdermusarter inom vägval 2 jämfört med vägval 1 då den i något större omfattning går genom ett mestadels öppet odlingslandskap där ljusskyende arter vistas i mindre utsträckning.

Bedömning och slutsatser

Eftersom den nya vägen kommer vara mindre och relativt lågtrafikerad samt utgår helt eller till delar från redan befintlig väg, blir barriäreffekten försumbar. Dock kan eventuell belysning skapa en barriäreffekt i landskapet. Av de 12–13 fladdermusarter som noterats i Vänersborg och Trollhättans kommun förekommer sannolikt 7–8 mer eller mindre regelbundet inom eller i närheten av projektområdet. Av dessa är det *Myotis*-arterna vatten- och mustasch/taigafladdermus samt brunlångöra som skulle kunna komma att påverkas mest då de är ljusskyende och lågflygande.

Eftersom vägval 1 löper i något större utsträckning genom skogsmark jämfört med vägval 2, kommer vägval 1 att medföra en större barriär inom skogsområdena om belysning sätts upp. Vägval 1 kommer även utgöra barriär om belysning sätts upp vid det Y-formade diket i sydöst eftersom diken och andra vattendrag utgör ledlinjer i landskapet som fladdermössen följer.

Även viken Vassbotten och kanalen Karls grav utgör två uppenbara ledlinjer i landskapet. Genom att välja vägval 2 kan fladdermössen nå dessa vattensamlingar och de mer fuktiga markerna som utgör potentiella jaktområden mer obehindrat. Ett hålträd i sydöst förväntas dock påverkas negativt av vägval 2. Hålträd kan utgöra potentiell miljö för yngelkoloni av fladdermus och ska lämnas orörda om möjligt. Om trädet måste tas ner ska detta göras vintertid för att inte störa fladdermössen under yngelkoloni tider och som kompensation bör fladdermusholkar sättas upp. Observera att hålträdet klassas som särskilt skyddsvärt och att samråd behöver hållas med Länsstyrelsen i fall risk för skada föreligger.

Enligt uppgift från Vänersborg kommun förekommer belysning längs med en gång- och cykelväg i den södra delen av utredningsområdet och mer belysning längs med den nyanlagda vägen tillkommer sannolikhet. Ljusavskärmande armatur med nedåtriktat ljus och eventuellt lägre ljusstyrka bör då användas.

Den slutliga bedömningen är att ingen fladdermusinventering är relevant att genomföra inom projektområdet då det inte skulle tillföra någon ny kunskap för att bedöma projekts påverkan på den lokala fladdermusfaunan.

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

- Vägval 2 har mindre negativa effekter på lågt flygande och ljusskyende fladdermöss i landskapet då vägen går mestadels genom odlingslandskap.
- I det fall eken som utgör ett grovt hålträd inom vägval 2 ska tas ner ska detta görs vintertid och fladdermusholkar sättas upp som kompensation.
- Ljusavskärmande armatur med nedåtriktat ljus och eventuellt lägre ljusstyrka ska användas vid installation av ny belysning längs bilvägar samt gång- och cykelvägar.
- Bevara i möjligaste mån vegetation längs berörda vattendrag och i brynzoner.

Den sammanfattande bedömningen är att om projektet genomförs enligt ovanstående rekommendationer bör fladdermusfaunan inte påverkas i någon större omfattning. Vidare bedöms ingen fladdermusinventering inom projektområdet vara nödvändig då det inte skulle tillföra någon ny kunskap för att bedöma projekts påverkan på den lokala fladdermusfaunan.

Rasmus Andgren Ullberg och Stefan Pettersson

EnviroPlanning AB

Referenser

Cowi, 2021. Naturvärdesinventering Öxnered Stommen.

EnviroPlanning, 2021. Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte

Fensome A. G. & Mathews F. 2016. Roads and bats: a meta-analysis and review of the evidence on vehicle collisions and barrier effects. Mammal Review 46 (2016) 311–323

Gaisler J., řeháK Z. & Bartonička T. 2009. Bat casualties by road traffic (Brno–Vienna). Acta Theriologica, 54: 147–155.

Iković V., Đurović M. & Presetnik P. 2014. First data on bat traffic casualties in Montenegro. Vespertilio 17: 89–94.

Leidenberger, S., Käck, M., Karlsson, B., Kindvall, O., 2016. The Analysis Portal and the Swedish LifeWatch e-infrastructure for biodiversity research. Biodiversity Data Journal 4: e7644. doi: 10.3897/BDJ.4.e7644.

Sjölund, A. 2015. Bat activity at a major road in Sweden. Examensarbete för kandidatexamen i Biologi och miljövetenskap vid Sveriges Lantbruksuniversitet. 2015:175

Bilaga 2

Utredning
väster om Brätte

Arkeologisk utredning
Vänersborgs socken och kommun
Willie Nordström och Mats Hellgren
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
Västra Götalandsregionen
KU Arkeologisk rapport 2020:6

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Utredning
väster om Brätte

Arkeologisk utredning
Vänersborgs socken och kommun
Willie Nordström och Mats Hellgren
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
Västra Götalandsregionen
KU Arkeologisk rapport 2020:6

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Författare Willie Nordström och Mats Hellgren
Grafisk form, layout och teknisk redigering Gabriella Kalmar
Omslagsbild Foto mot sydost över några av schakten. Foto: Mats Hellgren
Tryck Xxxxx AB, Xxxxx 201X

Förvaltningen för kulturutveckling
Vänerparken 13
462 35 Vänersborg
tel. 010-441 42 00
www.vastarvet.se

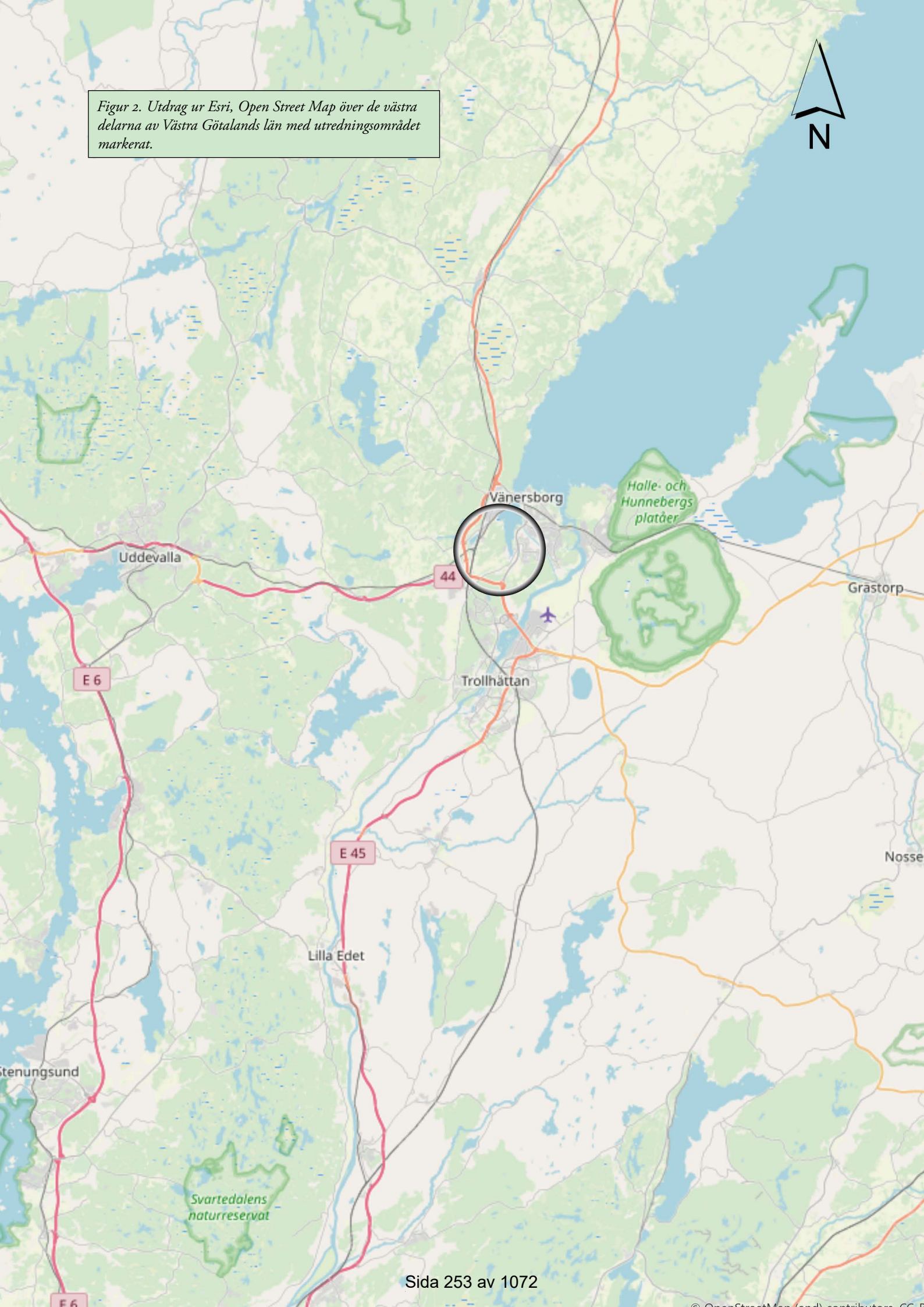
Innehåll

Sammanfattning 6
Bakgrund 6
Utredningens syfte och metod 6
Landskap och fornlämningar 6
Historiskt kartmaterial 11
Resultat 13
Slutsats och åtgärdsförslag 13
Litteratur 14
- Otryckta källor 14
- Onlineresurser 14
- Historiska kartor 14

Tekniska och administrativa uppgifter 15
Bilagor 16

Figur 1. Utdrag ur GSD-Sverigekartan över Västra Götalands län med platsen för undersökningen markerad.

Figur 2. Utdrag ur Esri, Open Street Map över de västra delarna av Västra Götalands län med utredningsområdet markerat.

Figur 3. Arbetsbild vid schakt S1075. Foto: Mats Hellgren

Sammanfattning

Med anledning av att Vänersborgs kommun planerar att bygga en ny väg mellan Brätte och Öxnered, strax sydväst om Vänersborgs stad, har kulturmiljöenheten, Förvaltningen för kulturutveckling inom Västra Götalandsregionen, genomfört en arkeologisk utredning. Totalt grävdes tjugoen sökschakt, vilka allihop visade sig vara fyndtomma. Utöver sökschakten gjordes okulär undersökning utmed hela sträckan och angränsande område, varpå en sentida gärdesgård och en sentida stenformation påträffades.

Eftersom undersökningen blev resultatlös finns det inga arkeologiska synpunkter gällande undersökningsområdet.

Bakgrund

På uppdrag av Länsstyrelsen har kulturmiljöenheten, Förvaltningen för kulturutveckling inom Västra Götalandsregionen, utfört en arkeologisk utredning inför en planerad väg mellan Brätte och Öxnered. Utredningen gjordes i enlighet med Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut, dnr 431-35571-2018.

Vägsträckan är drygt 2 kilometer lång och inkluderar i öster två alternativa vägsträckor; Alternativ 1 och Alternativ 2 (se figur 3). Alternativ 1 följer delvis en övergiven järnvägsbank. Detta vägalternativ ansluter i öster till Edsvägen inom RAÄ Vänersborg 26:3. Alternativ 2 utgår från en befintlig väg inom RAÄ Vänersborg 26:2/LI1963:1524.

Räknat från Edsvägen i öst går de båda vägsträckorna ihop efter cirka 700 meter. Undersökningsområdet följer därefter mestadels en befintlig grusväg och kraftledningsgata. Efter cirka 1 kilometer viker sträckan av från den befintliga grusvägen/kraftledningsgatan in i ett tätbevuxet skogsparti med berg i dagen och utmynnar till ett gärde i Öxnered.

Utredningen utfördes under en fältarbetsdag den 23 januari 2020. Arkeologisk personal var Mats Hellgren och Johanna Lega, båda anställda vid kulturmiljöenheten, Förvaltningen för kulturutveckling inom Västra Götalandsregionen, samt mastersstudenten Willie Nordström från Göteborgs Universitet.

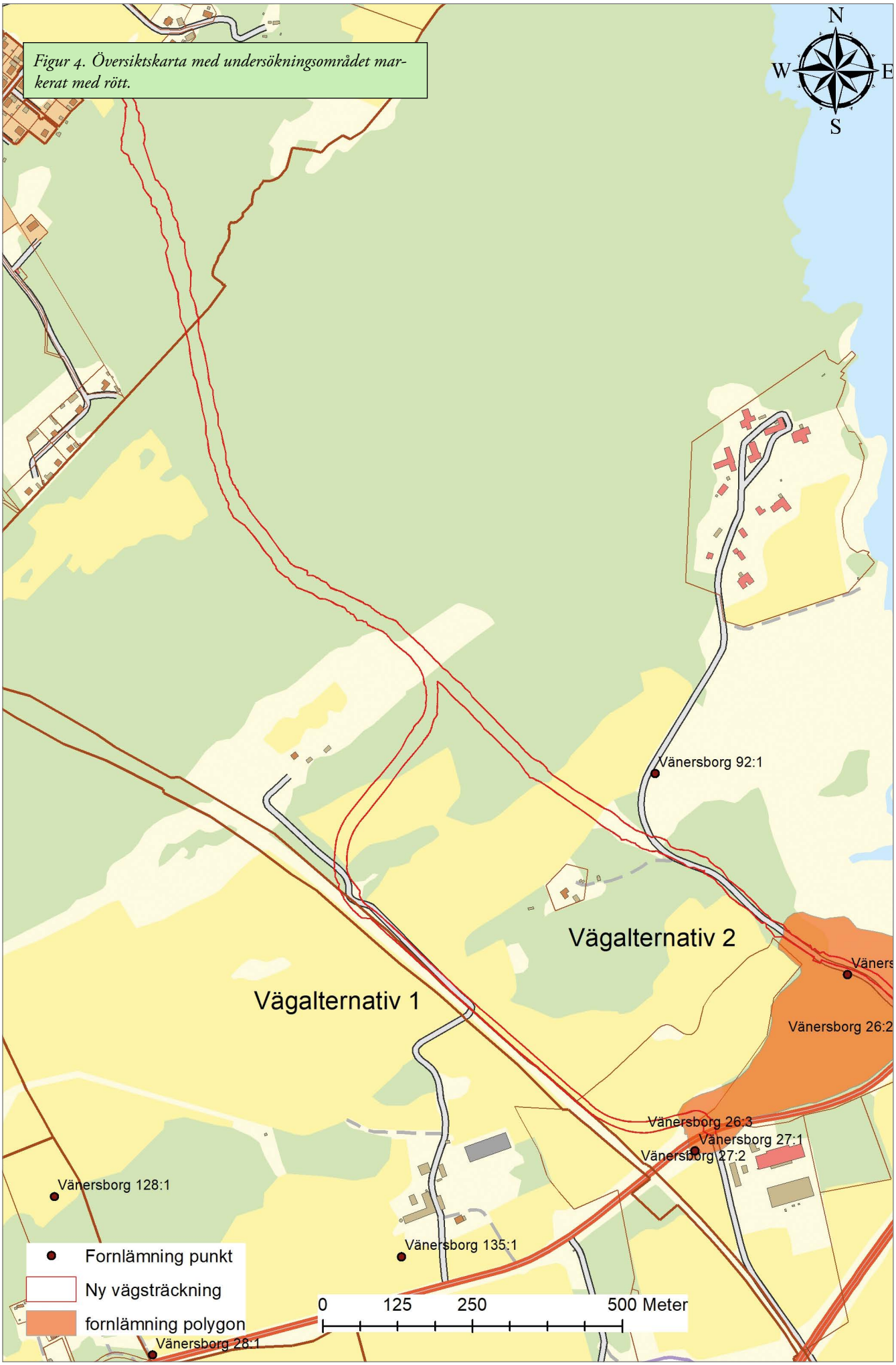
Utredningens syfte och metod

Syftet med undersökningen var att fastställa om det fanns okända fornlämningar inom undersökningsområdet.

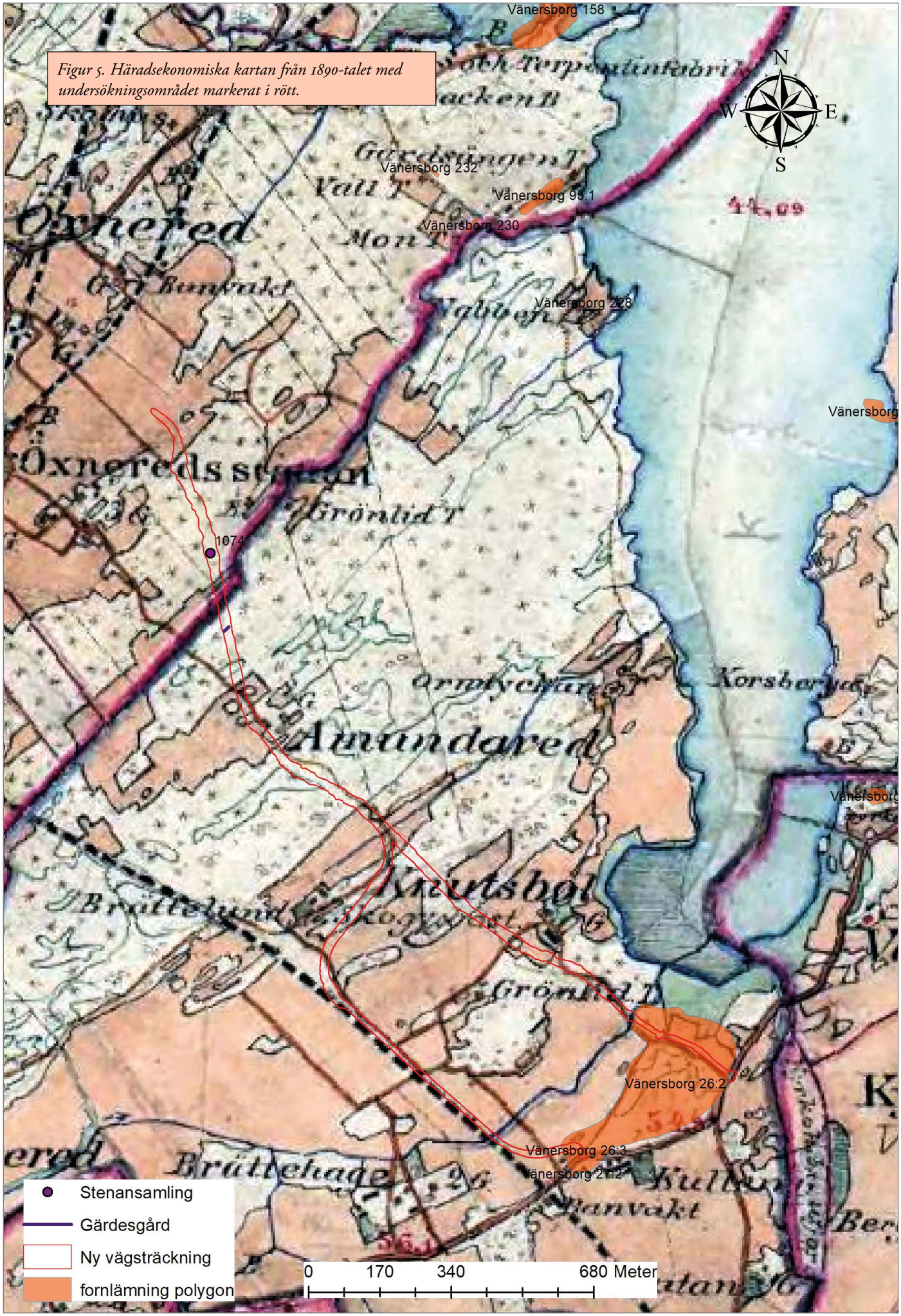
Innan fältarbetet påbörjades gjordes en genomgång av det historiska källmaterialet där bland annat äldre kartmaterial studerades (se nedan). Därefter utfördes fältarbetet vilket inleddes med en okulär besiktning av hela undersökningsområdet. Efter besiktningen och efter genomgång av SGU:s jordartskarta grävdes ett flertal schakt inom topografiskt sett fördelaktiga områden. Fältdokumentationen gjordes med hjälp av mjukvaran Arkeo på en ritplatta. Schakt och anläggningar mättes in med RTK-GPS och efterbearbetning gjordes i ArcGIS.

Landskap och fornlämningar

Landskapet inom utredningsområdet är mestadels flackt och består till stor del av leråkrar vilka avgränsas

Figur 4. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat med rött.

Figur 5. Häradsekonomiska kartan från 1890-talet med undersökningsområdet markerat i rött.

Figur 6. Miljöbild, visar en klipphöjning inuti skogen. Foto: Johanna Lega.

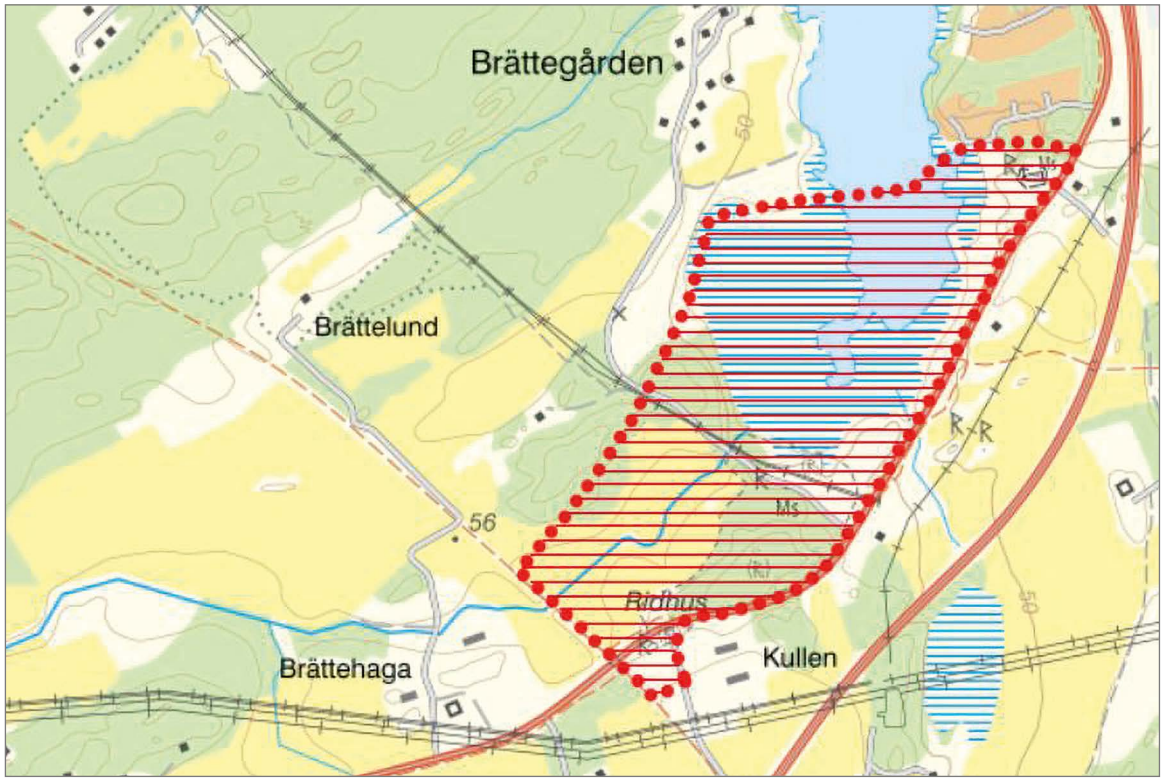
med avrinningsdiken. Mindre skogspartier/dungar, bevuxna med lågt växande björk, gran och tall separerar åkermarkerna. Ett större skogsparti utgör en gräns mellan fastigheterna Brätte och Öxnered. Bitvis förekommer tätbevuxna skogspartier med delvis bergig mark (figur 6).

Direkt öster om undersökningsområdet finns en fornlämning i form av den gamla staden Brätte (RAÄ Vänersborg 26:2/L1963:1524). Brätte var ursprungligen en handelsplats tillhörande Vassända socken som kring 1590 hade övergått till att fungera som en stad. Brätte fick stadsprivilegier 1619 och kom sedermera på 1640-talet att flyttas närmre Vänern och bytte namn till Vänersborg.

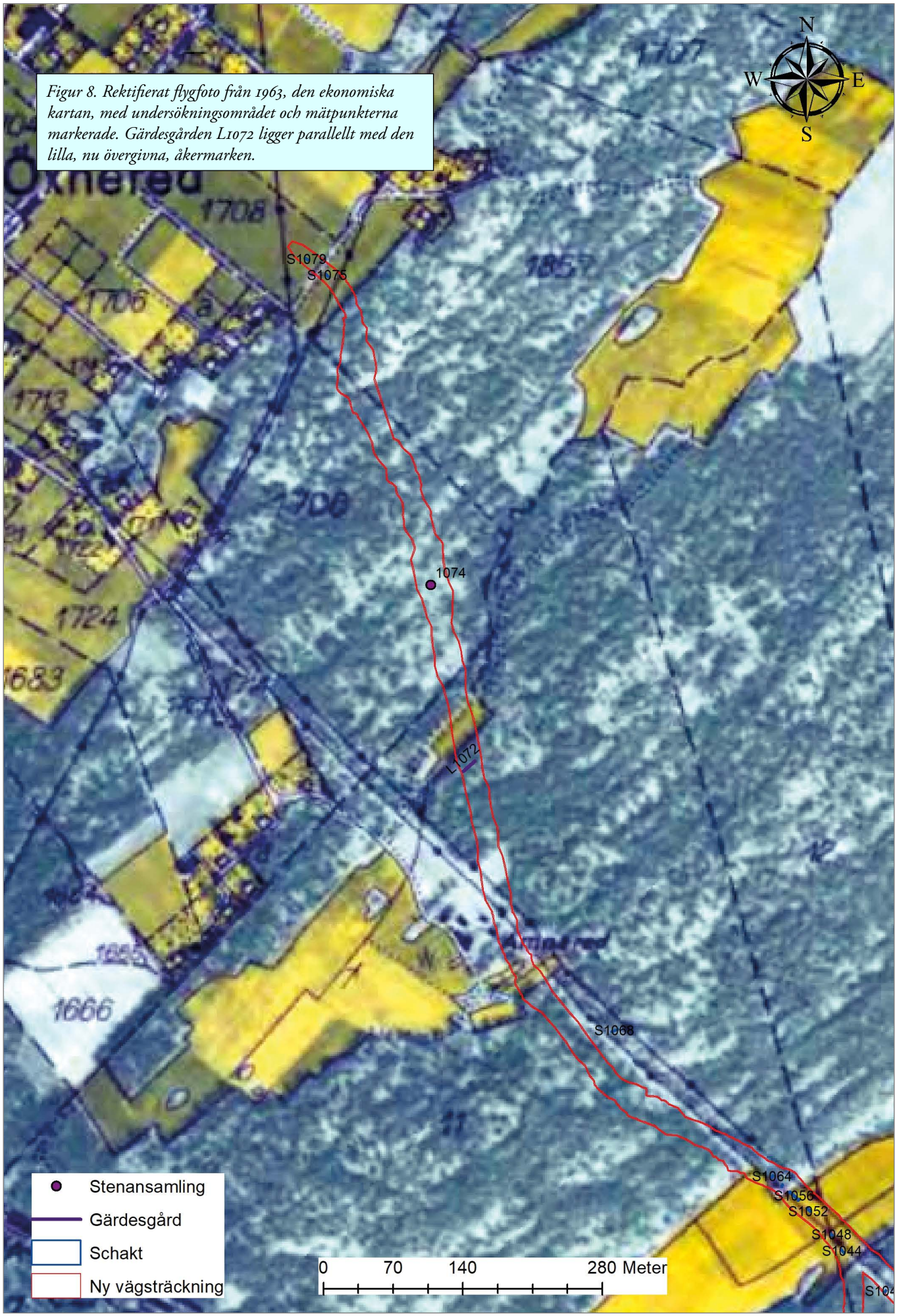
Strax norr om undersökningsområdet låg förr en gård vid namn Knutsbol (RAÄ Vänersborg 92:1/L1964:7325). Knutsbol var ett av tre hemman, Knutsbol, Amnered och Vassända, som av Karl IX år 1609 donerades till Brätte. Den gård som är inringad på kartan från 1661 (figur 10) är östra Amnered.

Gamla staden Brätte och delar av gården Amnered ingår i ett större område med riksintresse (KP18). Båda vägalternativen kommer att beröra detta område, såväl i södra som i den norra delen. I södra delen av området för den gamla staden Brätte finns en forntida boplatslämning (RAÄ Vänersborg 26:3/L1963:936). I höjd med vägalternativ 1, på motsatt sida Edsvägen ligger en ödekyrkogård (RAÄ Vänersborg 27:2/L1963:1525).

I undersökningsområdets närområde finns, förutom de ovannämnda fornlämningarna, ett fåtal registrerade fornlämningar och fyndplatser. En gärdesgård finns registrerad som RAÄ Vänersborg 218/L1959:4307. Denna tycks vara av sentida karaktär och har ej klassificerats som en fornlämning. Ungefär 200 meter norr

Figur 7. Den röda markeringen visar området med särskilt riksintresse (KP18).

Figur 8. Rektifierat flygfoto från 1963, den ekonomiska kartan, med undersökningsområdet och mätpunkterna markerade. Gärdesgården L1072 ligger parallellt med den lilla, nu övergivna, åkermarken.

Figur 9. Arbetsbild tagen i den snåriga skogen. Foto: Johanna Lega.

om denna finns en registrerad boplatslämning som är borttagen (RAÄ Vänersborg 219/L1959:4308). Cirka 600 meter sydväst om undersökningsområdet i väst finns ett lösfynd av en skafthålsyxa (RAÄ Vänersborg 123:1/ L1964:78367).

Historiskt kartmaterial

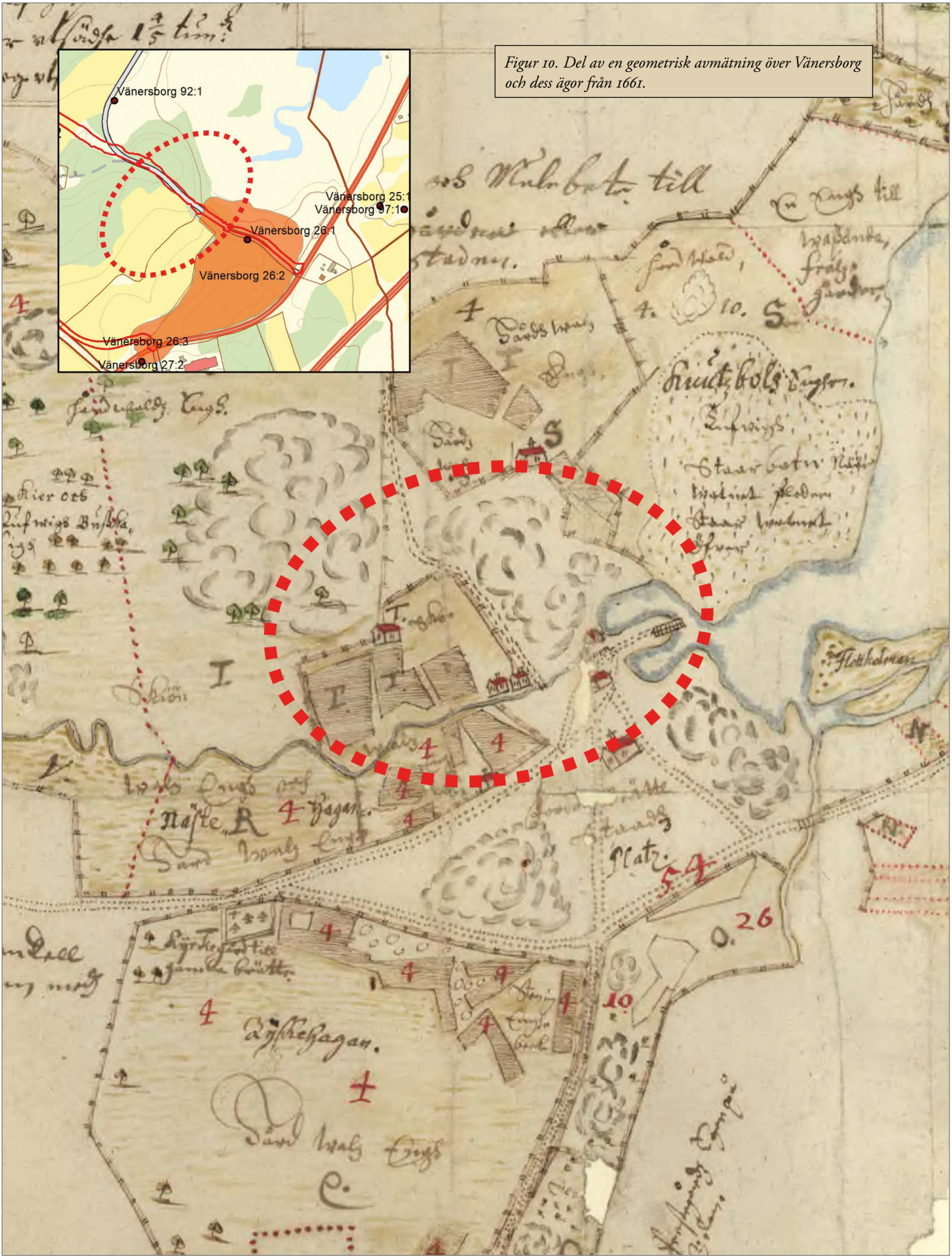
Det äldsta användbara kartmaterialet som visar delar av undersökningsområdet är en geometrisk avmätning gällande Vänersborg från 1661. Kartan är gjord bara sjutton år efter att staden Brätte flyttades och delar av området har redan börjat likna utmarker. De närbelägna gårdarna Amnered och Knutsbol syns på samma karta. På kartan syns flera hus tillhörande Amnered, längs med en bäck (se figur 10). Av husen finns idag inga synliga lämningar. Utöver husbyggnader har även en brygga märkts ut, samt en liten bro över bäcken. Det finns idag en befintlig bro på ungefär det stället som kartan avser. Vissa av åkermarkerna som är synliga på kartan brukas än idag.

I Wermings atlas från 1814 är området som undersökningen avser utmärkt som *Stadens Utmarker* och någon detaljerad information över området återges ej.

Ljunggrens atlas från 1856 återger en viss översikt över åkermarker utanför staden. På kartan beskrivs miljön i närområdet som »Åkerjorden består öfvervägande af djup lermylla. Skog och Betesmarken utgöres mestadelen af berg och mycket bergbunden mark«. Av kartan framgår att Knutsbol, vid denna tidpunkt, klassas som ett torp.

Häradskartan från sent 1800-tal visar att gränsdragningar såväl som marknyttjande på många vis är detsamma som idag. Till stor del brukas odlingsmark inom samma områden, med undantag från mindre partier som har övergivits. Ett antal områden som på de historiska kartorna visar odlingsbar mark huserar numera modernare bebyggelse.

Inom området för undersökningen är skillnaderna i användningen av landskapet, idag kontra 1661, små och gäller främst mindre partier av åkrar som har övergivits eller mindre åkermarker som har etablerats och senare övergivits.

Figur 10. Del av en geometrisk avmätning över Vänersborg och dess ägor från 1661.

Resultat

Totalt maskingrävdes tjugoen sökschakt med en sammanlagd yta av 150 kvadratmeter. Inga strukturer hittades, ej heller visade sig några fynd – utöver tegel från takpannor och skräp av sentida karaktär. I tre schakt (S1000, S1004 och S1056) var alvmaterialet bitvis sandigt, i övrigt bestod det av lera.

Två sentida stenformationer i form av en gärdesgård och en anhopning påträffades i skogspartiet innan gärdet i norr. Dessa mättes in som L1072 och A1074 och betraktades som recenta lämningar och har därför ingen betydelse för den planerade exploateringen.

Stengärdesgården har en referens på den ekonomiska kartan från 1963 vilken visar ett åkerparti vars avgränsning stämmer jämtemot L1072. Lämningen lär ha tillkommit någon gång under 1900-talet, innan 1963. Vad gäller den andra inmätta stenformationen, A1074, finns ingen referens i vare sig historiska eller moderna kartor. Med anledning av att de påträffade lämningarna betraktades som recenta registrerades dessa inte i Fornsök.

Slutsats och åtgärdsförslag

Undersökningen gav inget resultat som påverkar områdets status, vilket fortfarande är fritt från fornlämningar.

De båda vägalternativen berör längst i öster ett område med riksintresse och ett område med kända fornlämningar. Fornlämningar är skyddade av KML och ingrepp i fornlämning kräver tillstånd från länsstyrelsen. Detta innebär att om det inte går att undvika fornlämningar behövs arkeologiska insatser.

Litteratur

Kungliga Ortnamnskommitén (1906) *Ortnamnen i Älvsborgs Län, DEL XII*, Aktiebolaget Ljus, Stockholm

Otryckta källor

Fornsök, Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister

GSD Fastighetskartan, Sverigekartan och Översiktskartan, Lantmäteriet

SGU Jordartskartan. Skala 1:25 000

SHM Statens historiska museum

Onlineresurser

KP18, Länsstyrelsen, Västra Götaland, hämtad den 2020-01-29 http://ext-dokument.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Kulturmiljo/RI_kul/KP18.pdf

Historiska kartor

Lantmäteriet, 1661, Geometrisk avmätning, Vänersborgs stad Vänersborgs stad

Lantmäteriet 1814, Werming atlas, kopparstick, Vänersborgs stad Vänersborgs stad

Lantmäteriet 1856, Ljunggrens atlas, litografi, Vänersborgs stad Vänersborgs stad

Lantmäteriet, 1890-tal, Häradsekonomiska kartan, Vänersborg J112-42-7

Lantmäteriet 1963, Ekonomiska kartan, Öxnered J133-8B5i65

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr:	431-35571-2018
KU dnr:	KU 2020-00553
KU pnr:	14090
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Vänersborg
Socken:	Vänersborg
Läge:	N 6470514, E 342 072
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen
Ansvarig institution:	Förvaltningen för kulturutveckling kulturmiljö
Projektledare:	Mats Hellgren
Fältpersonal:	Mats Hellgren, Johanna Lega
Fältarbetstid:	16 timmar
Arkiv:	Handlingar förvaras digitalt hos Västarvets diarium
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Rapporten finns tillgänglig på:	https://app.raa.se/oppnadata/forndok

Förvaltningen för kulturutveckling bildades 1 januari 2020 och är en sammanslagning av de tidigare förvaltningarna Kultur i Väst och Västarvet.

Bilagor

Bilaga 1. *Schaktbeskrivningar*

Bilaga 2. *Anläggningsbeskrivningar*

Bilaga 3. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1000 till S1036.*

Bilaga 4. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1040 till S1064.*

Bilaga 5. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1065 till L1072.*

Bilaga 6. *Karta över en del av undersökningsområdet. Punktinmätning 1074 till schakt S1079.*

Bilaga 1. *Schaktbeskrivningar*

ID	Längd × bredd, m	Matjordsdjup, m	Alvmaterial	Kommentar
S1000	16×1,3	0,3	Sand, Lera	
S1004	9×1,3	0,3	Sand	
S1008	5×1,3	0,3	Lera	
S1012	5×1,3	0,3	Lera	
S1016	2×1,3	0,3	Lera	
S1020	2×1,3	0,3	Lera	
S1024	2,5×1,3	0,25	Lera	
S1028	4×1,3	0,2	Lera	
S1032	1,3×2	0,3	Lera	
S1036	4×1,3	0,15	Lera	
S1040	2×1,3	0,2	Lera	
S1044	4×1,3	0,25	Lera	
S1048	2×1,3	0,25	Lera	
S1052	5×1,3	0,3	Lera	
S1056	1,8×13	0,4	Sand, Lera	
S1060	2×1,3	0,3	Lera	Fragmenterade stekpannor och flaskglas
S1064	2×1,3	0,3	Lera	
S1068	9×1,30	0,08	Grus	
S1075	3×1,3	0,35	Lera	
S1079	4×1,3	0,3	Lera	

Bilaga 2. *Anläggningsbeskrivningar*

ID	Typ	Beskrivning	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Form
A1074	Stenanhopning	stenupplägg i form av lösa övermossade stenar. Intill bäck/dike	3	1		Oregelbunden
L1072	Gärdesgård		12	2		

Bilaga 3. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1000 till S1036.*

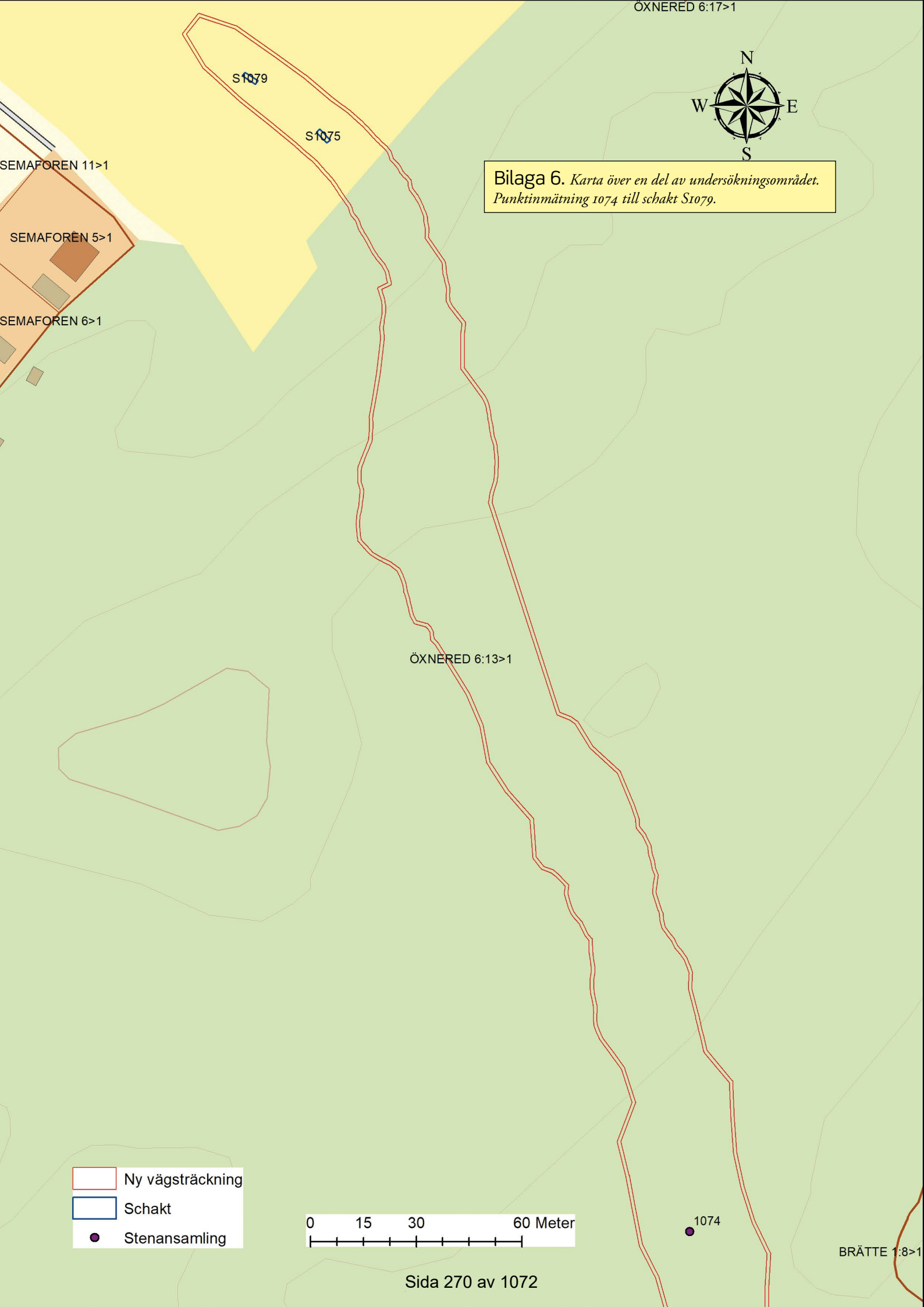

Bilaga 4. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1040 till S1064.*

Bilaga 5. *Karta över en del av undersökningsområdet. S1065 till L1072.*

Bilaga 6. *Karta över en del av undersökningsområdet. Punktinmätning 1074 till schakt S1079.*

Naturvärdesinventering (NVI)
Skaven

Arbetet är utfört på uppdrag av Vänersborgs kommun

Svensk Naturförvaltning AB

2016

Produktion: Svensk Naturförvaltning AB

info@naturforvaltning.se

www.naturforvaltning.se

Flöjelbergsgatan 8B,

SE 431 37 Mölndal

Telefon 031-22 304 5

Innehållsförteckning

Bakgrund 4
Området 5
Metod 6
Objektens beskrivning 6
Värdeelement 7
Översiktlig beskrivning av området 9
Objektsbeskrivningar 14
Referenser 26
Bilaga 1 – Naturvårdsarter 27
Bilaga 2 – Värdeelement 30

Bakgrund

Svensk Naturförvaltning AB har på uppdrag av Vänersborgs kommun utfört en naturvärdesinventering av två områden kallade Skaven och Södra Onsjö. Områdena som ingår i uppdraget framgår av Figur 1. Vänersborgs kommun som ligger vid Vänerns sydspets har cirka 38.000 invånare. Efterfrågan på nya bostäder i kommunen är just nu stor och bakgrunden till inventeringen är upprättandet av två detaljplaner för bostadsbebyggelse. Värdefull natur i området kommer att bevaras och NVI:n kommer att användas som underlag vid planläggningen. (www.vanersborg.se) I följande rapport redovisas resultaten för området Skaven.

Figur 1: Översiktskarta över Vänersborg med de områden som inventerats markerade.

Området

Området som går under arbetsnamnet Skaven ligger på den västra sidan av Vänersborg och är det norra området på kartan, se figur 1. Skaven som är ett fritidshusområde ligger på en udde i sjön Vassbotten söder om Låckered och nordöst om Öxnered. Det är ett 102 hektar stort område som främst utgörs av skogsmark. I sydväst finns en del åker och i norr samt centralt i väst tomtmark. (se figur 2)

Figur 2: Flygfoto över Skaven med det inventerade området markerat.

Metod

Naturvärdesinventeringen har utförts enligt metod beskriven i SIS-standard SS 199000:2014 ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning” med vissa små modifieringar. Fältbesöken ägde rum under juli månad och utfördes av Emma Lind.

Förstudien av tillgängligt bakgrundsmaterial visade inte på fynd av några rödlistade eller naturvärdesintressanta arter inom inventeringsområdet.

Vid förstudien har följande underlag använts

- Utdrag från Artportalen för artfynd av naturvårdsarter i området
- Utdrag från trädportalen (www.tradportalen.se)
- Naturvårdsverkets verktyg skyddad natur (http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/)

Efter diskussion med Vänersborgs kommun har bestånden i skogsbruksplanen i Vänersborgs kommuns skogar använts som underlag för att avgränsa naturvärdesobjekt på förstudienivå.

En NVI kan genomföras på olika nivåer och detaljeringsgrad. I Skaven och Södra Onsjö utfördes inventeringen enligt den lägsta detaljeringsgraden som benämns som översiktlig. Det innebär att naturvärdesobjekt större än 1 hektar ska identifieras och beskrivas. Det finns fyra olika naturvärdesklasser på en fyragradigskala, högsta-, högt-, påtagligt- och visst naturvärde. De objekt som inte når upp till kriterierna för visst naturvärde klassas som lågt värde och märks i vanliga fall inte ut på kartan. I den här rapporten har objekt med visst naturvärde till högsta naturvärde märkts ut men endast naturvärdesobjekt med de tre högsta naturvärdesklasserna har beskrivits.

Tillägget värdeelement ingår i NVI:n och samtliga värdeelement som påträffats under fältstudien oavsett om de ligger inom ett naturvärdesobjekt eller ej har noterats och koordinatssats. (bilaga 2) Även naturvårdsintressanta arter som påträffats har noterats och koordinatssats. (bilaga 1) Arterna rapporteras till artportalen efter avslutad inventering.

Både strukturer och arter ligger till grund för den sammanvägda bedömningen av naturvärdet.

Objektens beskrivning

Naturvärdesobjekten redovisas med följande innehåll:

- Objekt-ID och nummer
- Areal och koordinater
- Naturtyp och biotop
- Naturvårdsarter och värdeelement
- Beskrivning av naturvärdesobjektets huvuddrag.
- Naturvärdesklass
- Motivering för klassningen
- Representativt foto

Värdeelement

Värdeelementen är indelade i ett antal huvud- och underkategorier, se tabell 1.

I kategorin träd ingår levande träd som på något sätt utvecklat ett naturvärde. Exempel på vanligt förkommande naturvärdesträd är träd med bohål, bärande eller blommande träd samt gamla och eller grova träd.

Död ved är en bristvara i dagens skogar och här menas all form av död eller döende ved. Den delas in i liggande, lågor och vindfällen samt stående, torrträd, torrakor och högstubbar. Kvalitet och sällsynthet avgör värdet. Mängden naturlig död ved per hektar går att använda som ett mått på ett områdes förutsättningar till biologisk mångfald. (Naturvårdsverket 1999)

Ingen skillnad har gjorts för lämningar eller spår efter människans tidigare bruk beträffande ålder och eventuellt lagskydd. Alla typer av element har därför angetts som kultur-/fornlämningar. Exempel på vanligt förekommande lämningar i landskapet är husgrunder, stenmurar och odlingsrösen.

I kategorin topologi ingår terrängens fysiska strukturer så som block, lodytor och hällmark.

Allt som har med vatten och dess flöde att göra tillhör kategorin hydrologi. Myr- och sumpark är vanliga element tillsammans med skogsbäckar och småvatten.

Huvudkategori	**Underkategori**
Träd	Hålträd, mulm, hamlade träd, brandljud, bärande, blommande, ålder, grovlek, trädslag, övrigt
Död ved	Låga, vindfälla, torrträd, torraka, högstubbe, döda grenar, övrigt
Kultur-/fornlämning	Husgrund, odlingsröse, stenmur, övrigt
Topologi	Block, lodyta, bergvägg, hällmark, rasbrant, övrigt
Hydrologi	Sumpmark, kärr, myr, mosse, småvatten, naturlig skogsbäck, å, övrigt
Övrigt	Gryt, övrigt

Tabell 1: Värdeelementen indelade i huvud- och underkategorier.

Figur 3: Tv. Träd med bohål. Normalgrov sälg med fyra bohål utmejslade av hackspett. Th. Ihålig ask med mulm.

Figur 4: Mycket grov lövlåga.

Figur 5: Jätteträd av ek med döda grenar.

Översiktlig beskrivning av området

Inom området har totalt tio så kallade naturvärdesobjekt identifierats och avgränsats. Samtliga är klassade med naturvärdes klass 3, påtagligt naturvärde. De tre naturvärdesobjekten som bedöms ha det högsta naturvärdet inom planområdet är objekt 10, 9 och 4, se figur 7.

Tallen är det dominerande trädslaget i söder och här finns flera områden med hällmarkstallskog. En stor andel av skogen här saknar naturvärde och är antingen ungskog eller nyligen upptagna hyggen. I väster dominerar granen och här finns bland annat en bäckmiljö rik på död ved, äldre träd och med stor trädslagsblandning (nv-objekt 10). Här ifrån mot norr ökar lövandelen och i norr och nordväst finns två rena lövskogar, en klibbalstrandskog (nv-objekt 4) och en sekundär triviallövskog (nv-objekt 7). I övrigt utgörs skogstypen av främst blandskogar med lövinslag. Asp, björk och klibbal är de dominerande lövträden och flera av träden är grova. Även sälgen är tämligen allmän i norr.

Skogen är på många håll relativt lågintensivt brukad ur ett skogsbruksperspektiv vilket gör att andelen död ved på många håll är hög. Naturvärdet är där med ofta knutet till död ved. Centralt i öst finns en äldre granskog på näringsrik mark (nv-objekt 9). Här är det mycket allmänt med grov död ved i varierande nedbrytningsgrad.

I nordväst finns ett stort bladvassområde som går ut i sjön Vassbotten. Bladvassen är relativt tät och homogen. Bladvass kan vara en viktig biotop för fågel och fisk. I norra Europa räknar man med att fem fågelarter, rördrom, vattenrall, rörsångare, trastsångare och skäggmes är helt knutna till bladvass både för födosök och häckning. Många andra fåglar använder dock vassen som födosökslokal då det ofta finns en stor mängd insekter här. En av de här fåglarna är den mindre hackspetten och många flyttfåglar födosöker i vassen under hösten. (Ekstam 2007) I Skaven har det här området fått klassningen visst naturvärde på grund av sin homogenitet. Klassningen ska dock betraktas som preliminär då ingen specifik fågelinventering ingått i naturvärdesinventeringen.

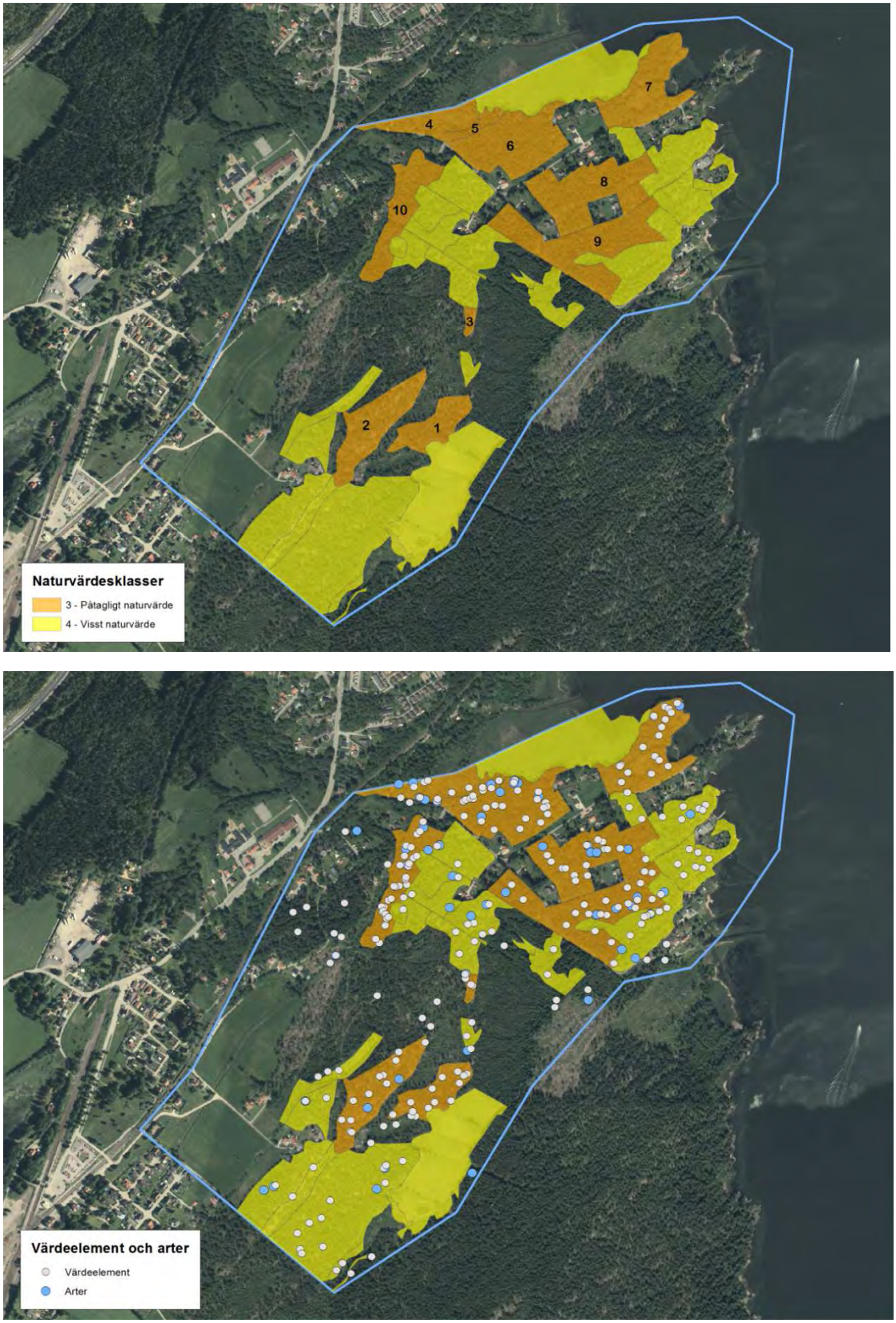

Figur 6: Vassbältet och sjön Vassbotten.

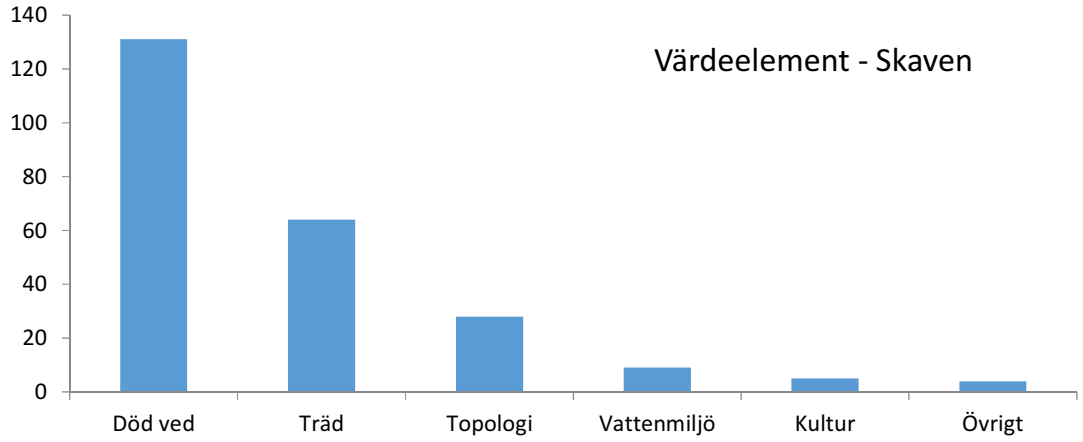
Mindre hackspett som är klassad som nära hotad på rödlistan har observerats vid två separata tillfällen under fältbesöken och bedöms eventuellt häcka inom området. Arten lever främst i löv och blandskogar med förekomst av äldre lövträd där björk, klibbal och asp är viktiga trädslag. För att häcka framgångsrikt behöver varje par ca 40 ha lövdominerad skog inom ett 200 ha stort område. (Nilsson, S G. 2006) Den nordvästra delen av området är ett utmärkt habitat för mindre hackspett med

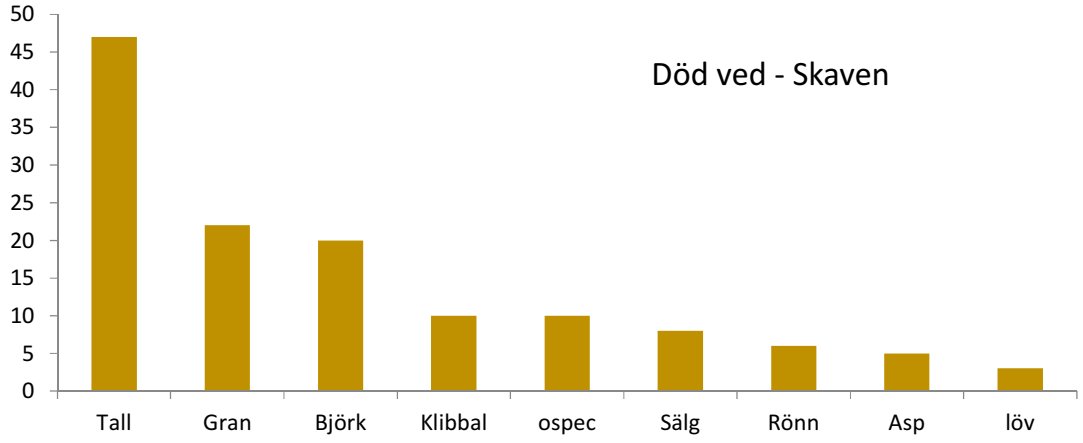
sin stora trädslagsblandning, höga lövandel, goda förekomst av gamla lövträd och död ved samt bladvassområdet. Även större hackspett har observerats här och inom det inventerade området, särskilt i norr finns ett stort antal träd med bohål. Den stora förekomsten av bohål gynnar mindre hålhäckande fåglar.

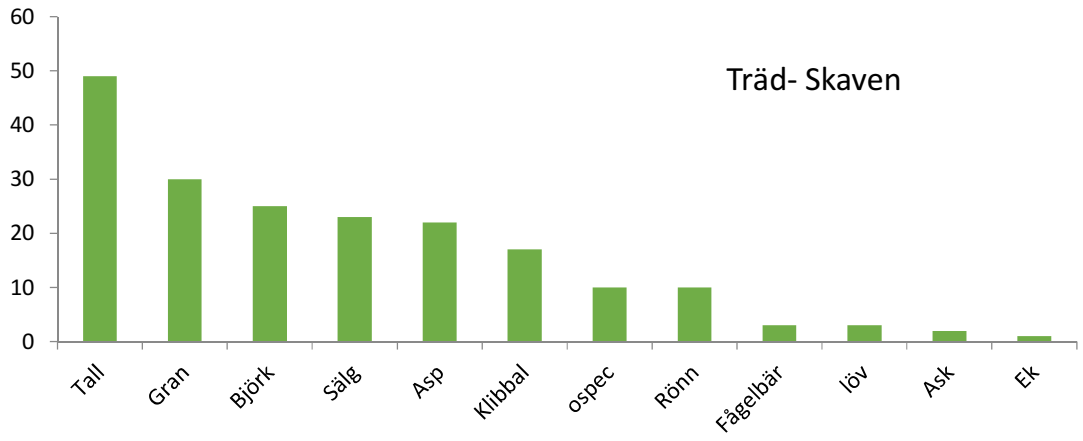
Lite drygt 240 värdeelement har identifierats och koordinatsats inom området. Ungefär hälften av dem är knutna till död ved och en fjärdedel är naturvärdesträd, se figur 7 och 8. Tall är det dominerande trädslaget bland båda kategorierna (figur 8). Sälgen som i Sverige har en låg trädslagsandel (0,4 %) utgör i Skaven ett viktigt inslag både som naturvärdesträd och som död ved (figur 8).Under inventeringen registrerades 57 artfynd varav 40 var mossor där långflikmossa var den dominerande arten (figur 9). I de sydvästra delarna av Sverige har signalarterna Långflikmossa, Vågig sidenmossa och Västlig hakmossa ett lågt signalvärde men kan i kombination med varandra eller med andra arter utgöra stöd vid bedömningar.

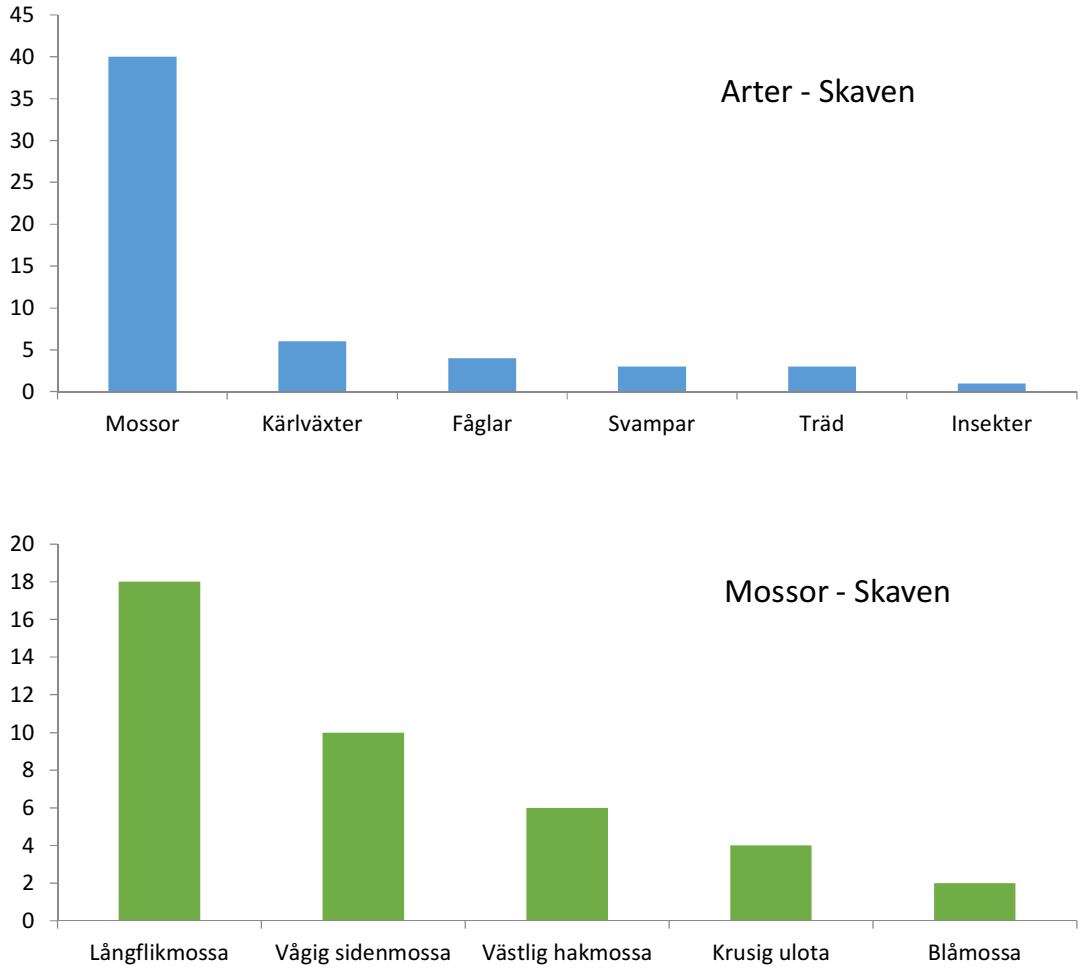
Figur 7: Karta med naturvärdesobjekten med det nummer som hänvisas till i text (övre figuren). Nedre figuren visar position för samtliga värdeelement och arter som registrerats vid inventeringen.

Figur 8:Frekvensfördelning av olika kategorier av värdeelement (översta figuren), av värdeelementet död ved fördelat på olika trädslag (mellersta figuren) och av värdeelementet träd fördelat på trädslag (nedersta figuren).

Figur 9:Frekvensfördelning av olika kategorier av arter (översta figuren) och av mossor fördelat på art (nedersta figuren).

Objektsbeskrivningar

ID: 160702-2	Skog och träd, Hällmarkstallskog	NV-Klass: 3
NR: 1	Koordinater: 6472145-341390	Areal: 1 ha

Mogen hällmarkstallskog på bergsrygg med enstaka björk, asp, ek och gran. Enstaka äldre träd förekommer. Där marken är frisk är det rikt med högväxt blåbärsris. Ljung och lavar på hällarna. Allmänt med död ved, främst lågor av tall men även en del stående död ved i form av torrakor. Många av lågorna är solbelysta och vissa är rotvältor. Två normalgrova till grova ekar samt en grov tall i den östra gränsen. I söder finns en mindre bergvägg med stup.

Värdeelement: Död ved, solbelysta tallågor, rotvältor och torrakor. Grov ek och tall. Hällmark samt mindre bergvägg och stup.

Naturvårdsarter:

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde knutet till den döda veden och kontinuitet, flera av lågorna är av god kvalitet och solbelysta. Naturvärdet främst knutet till organismgrupperna insekter, lavar och vedsvampar.

Figur 10: Hällmarkstallskog med vindfälla av tall.

ID:160702-3	Skog och träd, Hällmarkstallskog	NV-Klass: 3
NR: 2	Koordinater: 6472145-341255	Areal: 2 ha

Två höjdryggar med hällmarkstallskog. Det mogna till äldre trädskiktet domineras av tall med enstaka gran, björk, asp, rönn och ek. Mellan höjdryggarna har trädskiktet avverkats och här kommer nu ung tall, björk, ek och gran. Ljung och lavar på hällmarken, blåbär på friskare marker. Tämligen allmänt med död ved, lågor och torrakor av tall, flera solbelysta samt en grov granhögstubbe. Längst i söder finns en lägre bergvägg samt några block.

Värdeelement: Hällmark, solbelysta lågor och torrakor av tall.

Naturvårdsarter: Blåmossa (*Leucobryum glaucum*) S

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde knutet till den döda veden, flera av tallågorna är solbelysta, den relativt höga åldern och trädkontinuitet. Naturvärdet främst knutet till organismgrupperna insekter, lavar och vedsvampar.

Figur 11: Hällmarkstallskog med stora öppna hällar.

ID: 160702-4	Skog och träd, Hällmarkstallskog	NV-Klass: 3
NR: 3	Koordinater: 6472384-341471	Areal: >1 ha

Hänsynsyta med hällmarkstallskog. Det mogna till äldre trädskiktet utgörs av tall och gran. Hällmark med lägre stup och brant åt väst. Ljung på hällmarken, blåbär på friskare mark. Allmänt med död ved, främst lågor och rotvältor men även högstubbar. En tallhögstubbe, solbelyst och rik på insektsgångar och hackspettshack.

Värdeelement: Hällmark med lägre stup och brant. Död ved i form av lågor, rotvältor och högstubbar.

Naturvårdsarter: Långflikmossa (Nowellia curvifolia)

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde knutet till den döda veden och topologin. Naturvärdet främst knutet till organismgrupperna insekter, lavar och vedsvampar.

Figur 12: Liten hänsynsyta med äldre trädskikt av tall och gran. I bakgrunden under granarna ligger flera barrlågor av god kvalitet.

ID: 160705-1	Skog och träd, Klibbalstrandskog	NV-Klass: 3
NR: 4	Koordinater: 6472832-341387	Areal: 1 ha

Klibbalstrandskog med å i den västra gränsen. Normalgrov klibbal dominerar det mogna trädskiktet, enstaka björk, lönn, alm, fågelbär och ask förekommer i kanterna. Äldre, grova, något socklade klibbalar förekommer. Marken är fuktig till blöt med vattenhöljor. I fältskiktet finns arter som älggräs, svärdslilja, bladvass, kråkklöver, topplösa och bräsma. Enstaka fläder och vinbär i kanten, salixarter på blötare mark. Allmänt med död ved, både högstubbar och lågor av främst klibbal, flera av lågorna är vattendränkta. Flera träd med bohål. En mindre väg skär objektet.

Observera att delar av objektet endast har okulärbesiktats på grund av höga vattenflöden och sank mark varvid enstaka värdeelement så som liggande död ved kan ha missats. Detta gäller även arter och bedömningen av naturvärdesobjektet ska därför betraktas som preliminär.

Värdeelement: Död ved, både högstubbar och lågor, flera vattendränkta. Socklade träd. Hålträd. Vattenhöljor och å.

Naturvårdsarter: Alm (*Ulmus glabra*), Ask (*Fraxinus excelsior*) EN, Alticka (*Inonotus radiatus*)

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knutet till den döda veden och vattenmiljön. Blöta strandskogar är viktiga biotoper för groddjur och många fågelarter både som häckning- och födosökslokal.

Figur 13: Klibbalstrandskog med vattenhöljor

Figur 14: Ån som går i den östra gränsen av objektet.

ID: 160705-2	Skog och träd, Granskog med lövinslag	NV-Klass: 3
NR: 5	Koordinater: 6472824-341483	Areal: >1 ha

Kantzon till å med stor trädslagsblandning. Det mogna trädskiktet har svag dominans av gran med starkt inslag av klibbal, inslag av ek och björk, svagt inslag av rönn samt enstaka lönn, asp och tall. Objektet ligger på en nordvänd slänt ner mot ån och i den östra kanten finns en välanvänd större stig. Marken är relativt näringsrik och i fältskitet växer blåbär och lågörter. Mycket allmänt med död ved, både stående i form av torrrakor och högstubbar och liggande i form av lågor och vindfällen. Varierande trädslag, mycket är färskt men även äldre död ved förekommer. Två högstubbar med bohål.

Värdeelement: Död ved, allmänt med lövlågor och lövhögstubbar. Bärande träd. Träd med bohål

Naturvårdsarter: Långflikmossa (*Nowellia curvifolia*) S, Vågig sidenmossa (*Plagiothecium undulatum*) S, Alticka (*Inonotus radiatus*)

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knutet till den döda veden. Död ved är en bristvara i dagens skogar, speciellt av löv, och viktig som substrat för en mängd olika arter så som mossor, lavar och insekter.

Figur 15: Objekt 8. Skogen sedd från stigen, grovt torrträd av tall på den vänstra sidan av bilden.

ID: 160705-3	Skog och träd, Barrblandskog med lövinslag. Sekundär triviallövskog	NV-Klass: 3
NR: 6	Koordinater: 6472785-341571	Areal: 3 ha

Barrblandskog på näringsrik mark med starkt lövinslag som bitvis dominerar i norr. Det högväxta trädskiktet samdomineras av tall och gran med inslag av björk, klibbal och asp. Klibbalen är koncentrerad till de norra delarna. Enstaka rönn, sälg, ek, ask, sälg och lönn. I norr dominerar lövet helt med klibbal, sälg, björk och asp. Äldre tall och gran förekommer spritt i hela objektet. Blåbär och lågörter i fältskiktet. Mycket allmänt med död ved både stående och liggande av varierande trädslag, grovlek och nedbrytningsgrad. Färsk död ved dominerar dock. Blötare partier och liten del med block. En större stig går genom området.

Värdeelement: Död ved i varierande grovlek, trädslag och nedbrytningsgrad. Block. Grov asp och hålträd. Blommande träd i form av normalgrov och grov sälg.

Naturvårdsarter: Vågig sidenmossa (*Plagiothecium undulatum*) S, Långflikmossa (*Nowellia curvifolia*) S, Västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*) S, Krusig ulota (*Ulota crispa*) S, Ask (*Fraxinus excelsior*) EN

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knutet till den döda veden som är en bristvara i dagens skogar och viktig som substrat för en mängd olika arter så som mossor, lavar och insekter. Sälgen är ett viktigt trädslag bland annat för många insekter med sin tidiga blomning.

Figur 16: Objekt 6. Barrblandskog med stort lövinslag, rik på död ved.

ID: 160705-4	Skog och träd, Sekundär triviallövskog, klibbalkärr	NV-Klass: 3
NR: 7	Koordinater: 6472910-341874	Areal: 2 ha

Triviallövskog med ädellövinslag på udde i sjön Vassbotten. Området är bitvis relativt öppet och delar av området har tidigare betats. Trädskiktet med stor trädslagsblandning domineras av klibbal med enstaka rönn, sälg, fågelbär, vildapel, ask, alm, rönn, ek, björk, gran, tall, lönn och hägg. Låg- och högörter i fältskiktet med arter som teveronika, smörblomma, vitsippa, ekorrbär, ormbunkar och hallon. I söder finns ett kärr som dels är öppet och dels med klibbal. Allmänt med död ved av löv, både högstubbar och lågor. En gammal vedtrave på ca en kubik. Rikt med bärande och blommande träd i form av fågelbär, vildapel, rönn och sälg. En stig går ut på udden och här finns en gammal husgrund.

Värdeelement: Bärande och blommande träd. Död ved av löv, lågor och högstubbar. Kärr och sumpmark. Husgrund

Naturvårdsarter: Ask (*Fraxinus excelsior*) EN, Alm (*Ulmus glabra*)

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knutet till den döda veden av löv samt den rika förekomsten av bärande och blommande träd. Objektet utgör en viktig födokälla för många insekter och fåglar.

Figur 17: Objekt 7. Skogen fotograferad längst ut från udden.

ID: 160712-1	Skog och träd, Barrblandskog med lövinslag	NV-Klass: 3
NR: 8	Koordinater: 6472676-341744	Areal: 3 ha

Mogen barrblandskog med lövinslag. Det högväxta och flerskiktade trädskiktet domineras av tall med starkt inslag av gran, inslag av asp och björk samt enstaka bok, rönn och ek. Marken är frisk med blåbär och lågörter som harsyra, liljekonvalj, ekorrbär och skogsbingel i fältskiktet. Succession av gran och löv i buskskiktet. Allmänt med död ved, lågor, högstubbar och torrakor i varierande grovlek och nedbrytningsgrad. Flertalet av asparna är normalgrova eller grova och flera har bohål. I sydväst finns en blockansamling.

Värdeelement: Död ved i varierande grovlek och nedbrytningsgrad. Grov död ved av asp. Grova aspar, flera med bohål. Bärande träd.

Naturvårsarter: Långflikmossa *(Nowellia curvifolia*) S, Västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*) S, Större hackspett (*Dendrocopus major*), Krusig ulota (*Ulota crispa*) S, Aspticka (*Phellinus tremulae*), Mindre hackspett (*Dendrocopus minor*) NT, Skogsbingel (*Mercurialis perennis*)

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde knutet till den döda veden och aspen. Död ved är en bristvara i dagens skogar och viktig för många arter så som mossor, lavar och insekter. Aspen minskar i landskapet och många arter är knutna till äldre och grov asp där ibland mossor, lavar, insekter och vedsvampar. Aspen är också viktig för hålhäckande arter så som fåglar, fladdermöss och olika insekter då det ofta bildas ihåligheter när den rötas av vedsvamp. Den är också en favorit för hackspetten.

Figur 18: Blandskog rik på grov asp.

ID: 160712-2	Skog och träd, Granskog, tallskog	NV-Klass: 3
NR: 9	Koordinater: 6472557-341728	Areal: 3 ha

Äldre granskog på näringsrik mark. Det högvuxna trädskiktet domineras av grov gran med enstaka tall, björk, rönn, asp, sälg och ek. Tallen dominerar på en liten del väster om vägen. Nytt successionsskikt av gran och löv. Blåbär och lågörter i fältskiktet. Mycket allmänt med död ved av god kvalitet både stående och liggande. Lågorna är i varierande nedbrytningsstadie och många är grova, främst av gran men även löv. Området har hög luftfuktighet och mossor som Vågig sidenmossa och Västlig hakmossa förekommer frekvent över hela objektet.

Värdeelement: Grov död ved, stående och liggande, främst av gran men även löv. Grova äldre träd. Grov sälg.

Naturvårdsarter: Långflikmossa (*Nowellia curvifolia*) S, Vågig sidenmossa (*Plagiothecium undulatum*) S, Västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*) S

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knuten till den döda veden, områdets kontinuitet och näringsrikedom. Död ved är en bristvara i dagens skogar, speciellt grov och viktig för den biologiska mångfalden. Många mossor, lavar och insekter är beroende av död ved i varierande nedbrytningsgrad.

Figur 19: Objekt 9. Grov granlåga

Figur 20: Objekt 9. Äldre granskog rik på död ved. Flertalet av granarna är grova med en diameter på upp till 100 cm.

ID: 160712-3	Skog och träd, Granskog, sekundär triviallövskog, naturlig skogsbäck	NV-Klass: 3
NR: 10	Koordinater: 6472633-341315	Areal: 2 ha

Längst i söder en mogen produktionsgranskog rik på död ved, främst lågor. Längre norrut byter skogen karaktär till en ravinmiljö med en naturlig skogsbäck. Här är trädskiktet mer varierat med stor trädslagsblandning och variation i ålder. Gran, klibbal, sälg och björk dominerar med enstaka ek, rönn, ask, asp, tall och lönn. Flera grova och gamla kjolgranar samt gamla, grova björkar med sprickbark förekommer. Fältfloran är rik och nästan lundlik med olika låg- och högörter som harsyra, ekorrbär, smultron, vitsippa, skogsbingel, bräsma, hallon och bräkenväxter. Enstaka hassel och olvon i buskskiktet. Mycket allmänt med död ved, både stående och liggande. Träd med bohål förekommer och det är relativt allmänt med blommande och bärande träd. I den västra ravinkanten finns ett stort gryt med flera ingångshål och i den östra gränsen mot den öppna ytan finns en torpgrund. Längst i norr övergår skogen i en sekundär triviallövskog med asp, björk, rönn, sälg och ek. Trädskiktet är yngre och klenare men även här är det mycket allmänt med död ved. Bäcken är mindre och med lågt vattenflöde men meandrande, med sten och död ved.

Naturvårdsarter: Alticka (*Inonotus radiatus*), Ask (*Fraxinus excelsior*) EN, Skogsbingel *(Mercurialis perennis*)

Värdeelement: Död ved i form av lågor och högstubbar, främst färsk men även äldre död ved. Träd med bohål, blommande- och bärande träd. Grova och gamla kjolgranar. Grov gammal björk med sprickbark. Torpgrund och gryt. Naturlig skogsbäck, meandrande med sten.

Naturvärdesklass: Påtagligt värde knutet till vattenmiljön, den döda veden, trädkontinuitet samt att området är relativt orört. Död ved är en brist vara i dagens skogar och är viktig för många artgrupper så som mossor, lavar, vedsvampar och insekter. Den naturliga skogsbäcken skapar förutsättningar för biologisk mångfald och gynnar artgrupper så som insekter och snäckor.

Figur 21: Objekt 10. Låga över skogsbäck.

Figur 22: Objekt 10. Bäckravin rik på död ved, lövträd och äldre träd.

Referenser

Litteratur:

Ekstam, B. 2007. Reed bed biodiversity. In: Ikonen, I. & Hegelberg, E. (eds). Read up on Reed! Southwest Finland Regional Environment Centre, Turku.

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande , naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014. Utgåva 1

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – komplement till SS199000. SIS-TR 199001

Naturvårdsverket 1999. Bedömingsgrunder för miljökvalitet. Skogslandskapet. Serie: Rapport/Naturvårdsverket, 0282-7298;4917, Stockholm

Nilsson, S G. 2006. Faktablad: Dendrocopos minor – mindre hackspett. Artdatabanken

Digitala källor:

Artportalen, http://www.artportalen.se

Detaljplan för Onsjö Södra, etapp 1
http://www.vanersborg.se/byggabomiljo/oversiktsplanochdetaljplaner/aktuellaplaner/detaljplanforonsjosodraetapp1.4.7037e905154563319bc1b7a8.html

Naturvårdsverkets verktyg skyddad natur, http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/

Trädportalen, http://www.tradportalen.se

Bilaga 1 – Naturvårdsarter

Naturvårdsintressanta arter som koordinatsatts under fältbesöken. Koordinater angivna i SWEREF 99.

Nr	Kategori	Art	Latin	Beskrivning	Datum	X-koord	Y-koord
1	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-01	341029	6471933
2	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-01	341007	6471925
1002	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341007	6471925
3	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-01	341278	6471975
1003	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341278	6471975
4	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341261	6471927
5	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341476	6471963
6	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341737	6472353
7	Fåglar	Tofsmes	Lophophanes cristatus		2016-07-01	341465	6472239
8	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-01	341462	6472412
9	Mossa	Blåmossa	Leucobryum glaucum	Medelkudde	2016-07-01	341311	6472174
10	Mossa	Blåmossa	Leucobryum glaucum	Medelkudde	2016-07-01	341240	6472110
12	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341100	6472125
1012	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-05	341100	6472125
1163	Insekt	Bålgeting	Vespa crabro	Flygande	2016-07-05	341169	6472454
13	Svampar	Alticka	Inonotus radiatus		2016-07-05	341327	6472693
14	Mossa	Krusig ulota	Ulota crispa		2016-07-05	341366	6472741
15	Svampar	Alticka	Inonotus radiatus		2016-07-05	341357	6472810
16	Träd	Ask	Fraxinus excelsior		2016-07-05	341396	6472800
17	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341518	6472840
18	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-05	341539	6472821
19	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-05	341580	6472842
20	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341571	6472849

21	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-05	341570	6472841
22	Mossa	Krusig ulota	Ulota crispa		2016-07-05	341626	6472811
23	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341496	6472767
24	Kärlväxter	Nattviol	Platanthera spp		2016-07-05	341635	6472699
25	Mossa	Krusig ulota	Ulota crispa		2016-07-05	341755	6472684
26	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-05	341736	6472701
27	Fåglar	Större hackspett	Dendrocopus major		2016-07-05	341743	6472686
28	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341757	6472686
29	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341827	6472693
1029	Fåglar	Mindre hackspett	Dendrocopus minor		2016-07-05	341827	6472693
30	Träd	Alm	Ulmus glabra		2016-07-05	341943	6473015
1030	Träd	Ask	Fraxinus excelsior		2016-07-05	341943	6473015
31	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-05	341968	6472772
32	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-05	341849	6472585
33	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-05	341834	6472565
34	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-05	341756	6472545
35	Kärlväxter	Alm	Ulmus glabra		2016-07-12	341310	6472840
36	Svampar	Alticka	Inonotus radiatus		2016-07-12	341343	6472843
37	Kärlväxter	Ask	Fraxinus excelsior		2016-07-12	341370	6472804
38	Fåglar	Mindre hackspett	Dendrocopus minor		2016-07-12	341909	6472597
39	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-12	341878	6472547
40	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-12	341844	6472447
41	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-12	341814	6472467
42	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-12	341800	6472559

43	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-12	341509	6472568
44	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-12	341473	6472543
45	Kärlväxter	Nattviol	Platanthera spp		2016-07-12	341426	6472562
46	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-12	341432	6472632
47	Kärlväxter	Ask	Fraxinus excelsior		2016-07-12	341329	6472657
48	Mossa	Krusig ulota	Ulota crispa		2016-07-12	341377	6472691
49	Mossa	Vågig sidenmossa	Plagiothecium undulatum		2016-07-12	341402	6472702
50	Mossa	Långflikmossa	Nowellia curvifolia		2016-07-12	341551	6472596
1050	Mossa	Västlig hakmossa	Rhytidiadelphus loreus		2016-07-12	341551	6472596
51	Kärlväxter	Alm	Ulmus glabra		2016-07-12	341216	6472734

Bilaga 2 – Värdeelement

Värdeelement som koordinatsatts under fältbesöken angivna med nr, kategori, typ och beskrivning. Koordinater angivna i SWEREF 99.

Nr	Kategori	Typ	Beskrivning	Datum	X_koord	Y_koord
1	Död ved	Låga	Lågor och högstubbe av gran, färska, enstaka grov	2016-07-01	341033	6471936
2	Topologi	Hällmark	Berg i dagen med ljung och lavar. Ung tall	2016-07-01	341071	6471910
3	Död ved	Låga	Solbelyst tallåga	2016-07-01	341118	6471976
4	Död ved	Låga	Konituitet. Två tallågor av hög ålder	2016-07-01	341276	6471974
5	Topologi	Bergvägg	Mossbelupen lägre bergsvägg.	2016-07-01	341281	6471980
6	Död ved	Låga	Björk- och granlågor i varierande ålder. Två björkhögstubbar	2016-07-01	341319	6471991
7	Topologi	Bergvägg	Mossbelupen lägre bergsvägg samt hällmark	2016-07-01	341280	6471941
8	Död ved	Låga	Lågor av tall	2016-07-01	341155	6471901
1018	Träd	Ålder	Äldre och knotig tall	2016-07-01	341155	6471901
9	Död ved	Torraka	Torraka av tall rik på insektsgångar och hackspett hack	2016-07-01	341135	6471862
10	Topologi	Hällmark, Bergvägg	Mindre bergsrygg med hällmark	2016-07-01	341109	6471851
11	Vattenmiljö	Sumpmark	Litet sumphål med blötare mark omkring	2016-07-01	341082	6471828
12	Topologi	Block, berg i dagen	Enstaka block samt mindre bergvägg	2016-07-01	341089	6471791
13	Vattenmiljö	Sumpmark		2016-07-01	341092	6471782
14	Övrigt	Myrstack	Stor myrstack, ca 2,5 meter bred och 1,5 m hög.	2016-07-01	341139	6471797
15	Kultur	Husgrund	Överväxt husgrund	2016-07-01	341184	6471760
16	Träd	Blommande	Sälg	2016-07-01	341170	6471743
17	Död ved	Låga	Grova men relativt färska granlågor	2016-07-01	341202	6471736
18	Träd	Hålträd	Två stycken normalgrov till grov asp med bohål.	2016-07-01	341250	6471774

19	Död ved	Vindfälla	Två vindfällor av björk	2016-07-01	341736	6472376
20	Kultur	Utäga	Stenhög	2016-07-01	341660	6472467
21	Träd	Blommande	Flera sälgar, medelålders	2016-07-01	341646	6472411
23	Träd	Grovlek	Grov asp	2016-07-01	341662	6472336
24	Död ved	Låga	Solbelyst tallåga	2016-07-01	341464	6472187
25	Död ved	Rotvälta	Rotvälta av grov tall, solbelyst	2016-07-01	341444	6472192
26	Topologi	Hällmark	Hällmark med ljung och lavar	2016-07-01	341457	6472183
27	Död ved	Låga	Tallågor	2016-07-01	341447	6472166
28	Död ved	Torraka	Talltorraka	2016-07-01	341392	6472123
29	Träd	Grovlek	Grov ek	2016-07-01	341377	6472110
30	Träd	Grovlek	Grov tall	2016-07-01	341348	6472091
31	Död ved	Låga	Solbelyst tallåga	2016-07-01	341338	6472092
32	Topologi	Bergvägg	Mindre bergvägg och bergsytor	2016-07-01	341342	6472102
33	Död ved	Låga	Solbelyst tallåga	2016-07-01	341337	6472122
34	Död ved	Låga	Kapade tallågor	2016-07-01	341386	6472153
35	Död ved	Låga	Solbelysta tallågor och rotvältor	2016-07-01	341409	6472179
36	Död ved	Rotvälta	Sex grova rotvältor av tall och björk	2016-07-01	341473	6472243
37	Topologi	Hällmark		2016-07-01	341463	6472272
38	Topologi	Hällmark		2016-07-01	341477	6472386
39	Död ved	Vindälla	Normalgrov vindfälla av tall	2016-07-01	341474	6472388
40	Död ved	Högstubbe	Solbelyst tallhögstubbe, rikt med insektsgångar och hackspett hack	2016-07-01	341461	6472401

41	Död ved	Låga	Tre lågor	2016-07-01	341459	6472411
42	Död ved	Låga, högstubbe	Grov låga och högstubbe av gran, färsk	2016-07-01	341447	6472457
43	Död ved	Låga	Färsk granlåga	2016-07-01	341439	6472507
44	Topologi	Hällmark		2016-07-01	341262	6472362
45	Död ved	Låga	Tallåga	2016-07-01	341310	6472236
46	Topologi	Hällmark	Hällmark med ljung och lavar	2016-07-01	341304	6472217
48	Död ved	Torraka	Två talltorrakor	2016-07-01	341267	6472181
49	Död ved	Låga	Två solbelysta tallågor	2016-07-01	341283	6472165
50	Död ved	Låga	Tre solbelysta tallågor	2016-07-01	341243	6472142
51	Död ved	Torraka	Talltorraka	2016-07-01	341207	6472126
52	Död ved	Låga	Tallåga	2016-07-01	341202	6472082
53	Död ved	Vindälla	Vindfälla av tall	2016-07-01	341182	6472083
54	Topologi	Block, bergvägg	Slutet på en bergsrygg med bergvägg och block	2016-07-01	341202	6472057
55	Död ved	Högstubbe	Grov granhögstubbe	2016-07-01	341205	6472055
56	Träd	Grovlek	Grov asp, grov gran	2016-07-05	341248	6472031
57	Träd	Grovlek	Grov kjolgran	2016-07-05	341147	6472133
58	Död ved	Vindfälla	Grov vindfälla av gran	2016-07-05	341100	6472125
59			Brynvegetation, salix	2016-07-05	341176	6472195
60	Träd	Blommande	Normalgrov til grov (ca 50 cm) sälg	2016-07-05	341151	6472192
61			Brynvegetation, igenväxt dike med salix, asp, ek och björk	2016-07-05	341129	6472180
62	Träd	Bohål	Asp med bohål	2016-07-05	341156	6472436

63	Vattenmiljö	Naturlig skogsbäck	Ravin med bäck och sumpmark. God kvalitet	2016-07-05	341169	6472454
64	Träd	Grovlek	Grov asp	2016-07-05	341267	6472481
65	Död ved	Lågor/Torraka	Sex st färska granlågor, en björklåga. En Talltorraka	2016-07-05	341259	6472490
66	Död ved	Låga	Åtta granlågor och vindfällor i varierande nedbrytningsgrad och grovlek	2016-07-05	341280	6472521
67	Träd	Blommande	Sälgbukett, tre stycken.	2016-07-05	341321	6472557
68	Träd	Blommattde	Sälgbukett	2016-07-05	341321	6472584
69	Träd	Grovlek	Grov klibbal	2016-07-05	341311	6472610
70	Vattenmiljö	Naturlig skogsbäck	Skogsbäck	2016-07-05	341302	6472607
71	Träd	Grovlek/ålder	Grov och gammal björk med sprickbark	2016-07-05	341287	6472577
72	Död ved	Låga	Färsk låga av grov asp	2016-07-05	341294	6472581
73	Träd	Grovlek/ålder	Mycket grov och gammal gran	2016-07-05	341277	6472562
74	Död ved	Låga	Äldre lövlågor	2016-07-05	341271	6472564
75	Kultur	Husgrund	Husgrund	2016-07-05	341273	6472551
76	Träd	Grovlek	Grov kjolgran	2016-07-05	341276	6472554
77	Vattenmiljö	Naturlig skogsbäck	Skogsbäck	2016-07-05	341280	6472546
78	Död ved	Låga	Grov björklåga	2016-07-05	341284	6472536
79	Träd	Bohål	Normalgrov klibbal med bohål	2016-07-05	341287	6472539
80	Övrigt	Gryt	Gryt med flera ingångar i ravinslänten, troligen räv.	2016-07-05	341300	6472609
81	Död ved	Låga	Sex st granlågor	2016-07-05	341313	6472657
82	Död ved	Låga	Lövlågor av bl a björk	2016-07-05	341323	6472677
83	Död ved	Låga	Låga av klibbal	2016-07-05	341328	6472701
84	Träd	Blommande	Grov sälg	2016-07-05	341338	6472697

85	Träd	Bärande	Rikt med klen rönn samt asp, sälg och lönn	2016-07-05	341352	6472727
86	Död ved	Låga/högstubbe	Klen till normalgrov död ved av sälg, lågor och högstubbar	2016-07-05	341358	6472733
87	Träd	Blommande	Sälgbukett	2016-07-05	341365	6472755
88	Träd	Grovlek	Mycket grov björk med sprickbark	2016-07-05	341335	6472798
89	Träd	Grovlek	Grov klibbal samt högstubbe och låga	2016-07-05	341315	6472809
90	Död ved	Högstubbe	Fyra st klibbalhögstubbar	2016-07-05	341358	6472810
1090	Träd	Bohål	Klibbal med bohål	2016-07-05	341358	6472810
91	Träd	Trädslag	Normalgrov ask	2016-07-05	341395	6472800
92	Död ved	Högstubbe	Två st Högstubbar av klibbal	2016-07-05	341397	6472806
1092	Träd	Bohål	Klibbal med bohål	2016-07-05	341397	6472806
93	Död ved	Högstubbe	Högstubbe av klibbal	2016-07-05	341430	6472820
1093	Träd	Bohål	Bohål i klibbal	2016-07-05	341430	6472820
94	Träd	Grovlek	Fyra st grova kjolgranar	2016-07-05	341456	6472801
95	Död ved	Låga	Normalgrova granlågor	2016-07-05	341461	6472804
96	Död ved	Låga/högstubbe	Grov björklåga och högstubbe	2016-07-05	341472	6472807
97	Död ved	Torraka	Talltorraka	2016-07-05	341479	6472807
98	Död ved	Låga/högstubbe	Lågor och högstubbar av klibbal	2016-07-05	341469	6472831
99	Död ved	Låga	Lövlågor av bl a rönn	2016-07-05	341478	6472814
100	Död ved	Låga/högstubbe	Grov högstubbe och låga av gran	2016-07-05	341500	6472825
101	Död ved	Låga	Lågor i varierande grovlek, nedbrytningsgrad och trädslag	2016-07-05	341499	6472832
102	Död ved	Låga	Lågor i varierande grovlek, nedbrytningsgrad och trädslag	2016-07-05	341519	6472831
103	Död ved	Låga	Lågor i varierande grovlek, nedbrytningsgrad och trädslag	2016-07-05	341536	6472848

1103	Död ved	Högstubbe	Två st högstubbar av tall och gran	2016-07-05	341536	6472848
104	Död ved	Låga	Grova rönn lågor	2016-07-05	341571	6472849
105	Död ved	Låga	Lövlåga	2016-07-05	341571	6472849
106	Topologi	Block	Block med västlig hakmossa och vågig sidenmossa	2016-07-05	341569	6472843
107	Vattenmiljö	Sumpmark	Fuktig mark med klibbal	2016-07-05	341625	6472823
108	Träd	Grovlek	Flera grova aspar	2016-07-05	341623	6472805
109	Träd	Grovlek	Fyra grova sälgar	2016-07-05	341642	6472798
110	Död ved	Låga/högstubbe	Björkhögstubbe samt lövlågor	2016-07-05	341644	6472789
111	Träd	Grovlek	Grov asp	2016-07-05	341637	6472786
112	Träd	Grovlek	Två st grova kjolgranar	2016-07-05	341646	6472772
113	Träd	Grovlek	Flera normalgrova aspar	2016-07-05	341630	6472753
114	Död ved	Torraka	Två talltorrakor	2016-07-05	341596	6472762
115	Död ved	Låga	Lågor, lågakontinuitet	2016-07-05	341544	6472790
116	Död ved	Låga	Asplågor	2016-07-05	341527	6472792
117	Vattenmiljö	Blöthål	Blöthål	2016-07-05	341507	6472787
119	Död ved	Låga	Äldre tallåga	2016-07-05	341583	6472739
120	Död ved	Högstubbe	Granhögstubbe	2016-07-05	341525	6472737
121	Död ved	Låga/högstubbe	Björkhögstubbe och låga	2016-07-05	341458	6472768
122	Död ved	Låga	Grov död ved av asp	2016-07-05	341645	6472679
123	Topologi	Block	Block	2016-07-05	341654	6472665
124	Död ved	Torraka	Två talltorrakor	2016-07-05	341679	6472649
125	Träd	Grovlek/ålder	Grova och gamla granar	2016-07-05	341687	6472650

126	Topologi	Hällmark	Hällmark	2016-07-05	341706	6472635
127	Död ved	Låga/högstubbe	Högstubbe, vindfälla och låga av asp	2016-07-05	341709	6472622
128	Träd	Grovlek	Normalgrova till grova aspar	2016-07-05	341736	6472633
129	Död ved	Torraka	Grov talltorraka	2016-07-05	341733	6472657
130	Träd	Bärande	Grov rönn	2016-07-05	341774	6472693
131	Träd	Grovlek	Två grova aspar	2016-07-05	341781	6472692
132	Död ved	Låga/högstubbe	Grov björkhögstubbe och låga	2016-07-05	341770	6472710
133	Träd	Grovlek	Grov asp	2016-07-05	341759	6472715
134	Död ved	Låga/högstubbe	Grov och äldre björklåga samt tall- högstubbe och låga	2016-07-05	341734	6472701
135	Död ved	Låga/torraka	Talltorraka samt låga	2016-07-05	341809	6472695
136	Död ved	Torraka	Tall- och grantorraka	2016-07-05	341867	6472670
137	Träd	Grovlek	Flera grova aspar	2016-07-05	341858	6472761
138	Träd	Bohål	Asp med bohål	2016-07-05	341830	6472787
139	Träd	Bohål	Två aspar med bohål	2016-07-05	341826	6472821
140	Vattenmiljö	Sumpskog	Klibbalsumpskog	2016-07-05	341812	6472844
141	Död ved	Låga/högstubbe	Högstubbe och låga av klibbal	2016-07-05	341827	6472866
142	Träd	Bohål	Klibbal med bohål	2016-07-05	341811	6472883
143	Träd	Bärande träd	Grovt fågelbär samt flertalet klena till normalgrova	2016-07-05	341809	6472880
144	Träd	Blommande	Grov sälg	2016-07-05	341861	6472923
145	Träd	Blommande	Normalgrov till grov sälg	2016-07-05	341885	6472992
146	Död ved	Låga/högstubbe	Färsk sälglåga och högstubbe	2016-07-05	341886	6472991

147	Kultur	Husgrund	Lämning efter hus	2016-07-05	341885	6472993
148	Död ved	Torraka	Torraka av rönn	2016-07-05	341911	6473014
149	Träd	Bärande träd	Grov rönn	2016-07-05	341919	6473010
151	Död ved	Låga	Färsk låga av rönn	2016-07-05	341925	6473000
152	Död ved	Låga/högstubbe	Grov björkhögstubbe och låga	2016-07-05	341911	6472985
1152	Träd	Bohål	Bohål i björkhögstubbe	2016-07-05	341911	6472985
153	Död ved		Äldre vedtrave, ca en kubik	2016-07-05	341903	6472968
154	Död ved	Låga	Flera sälglågor	2016-07-05	341896	6472949
155	Död ved	Låga	Grova låga av klibbal	2016-07-05	341887	6472903
156	Död ved	Högstubbe	Grov lövhögstubbe	2016-07-05	341897	6472893
157	Träd	Bärande träd	Grovt fågelbär	2016-07-05	341918	6472880
158	Död ved	Högstubbe	Grov högstubbe av klibbal	2016-07-05	341880	6472863
159	Träd	Grovlek	Mkt grov björk	2016-07-05	341952	6472789
160	Död ved	Låga	Mkt grov men kapad björkstock	2016-07-05	341986	6472785
161	Död ved	Låga/högstubbe	Låga och högstubbe av björk	2016-07-05	342002	6472793
162	Träd	Bärande träd	Fem normalgrova till grova rönnar	2016-07-05	341996	6472781
163	Död ved	Låga	Äldre tallåga	2016-07-05	341948	6472760
164	Topologi	Hällmark	Mindre bergsryggar i dagen med hällmark	2016-07-05	341905	6472766
165	Topologi	Hällmark	Mindre yta	2016-07-05	341965	6472693
166	Död ved	Högstubbe	Grov björkhögstubbe	2016-07-05	341985	6472685
167	Träd	Bärande träd	Flera klena fågelbär	2016-07-05	342009	6472671

169	Topologi	Hällmark	Hällmark	2016-07-05	341980	6472653
170	Träd	Grovlek	Två grova kjolgranar	2016-07-05	341953	6472634
171	Topologi	Hällmark	Hällmark	2016-07-05	341940	6472660
172	Träd	Träslag	Normalgrov till grov ask	2016-07-05	341881	6472640
173	Träd	Bohål	Grov (ca 75 cm) asp med bohål	2016-07-05	341864	6472642
174	Död ved	Låga	Grov, färsk björklåga	2016-07-05	341855	6472617
175	Död ved	Låga/högstubbe	Tallhögstubbe och låga samt björklåga	2016-07-05	341826	6472606
176	Död ved	Låga	Äldre låga	2016-07-05	341848	6472579
177	Död ved	Högstubbe	Björkhögstubbe	2016-07-05	341843	6472561
178	Död ved	Låga	Gammal låga, lågakontinuitet	2016-07-05	341828	6472571
179	Död ved	Låga/högstubbe	Björk- och granhögstubbe samt tre lågor	2016-07-05	341779	6472544
180	Död ved	Torraka	Talltorraka samt gammal grov granlåga	2016-07-05	341766	6472546
181	Död ved	Låga	Gammal och grov granlåga	2016-07-05	341738	6472547
182	Träd	Blommande	Grov och gammal sälg	2016-07-05	341729	6472567
183	Död ved	Låga/högstubbe	Låga och högstubbe av asp	2016-07-05	341709	6472549
184	Död ved	Torraka	Talltorraka	2016-07-05	341688	6472522
185	Död ved	Låga	Granlåga	2016-07-05	341072	6472551
186	Topologi	Block	Mindre antal	2016-07-05	341083	6472507
187	Död ved	Låga	Tre grova tallågor, delvis solbelysta	2016-07-12	341475	6472303
188	Vattenmiljö	Myrmark	Myrmark med tranbär, tuvull, pors. Klen död ved av tall	2016-07-12	341397	6472349
189	Död ved	Låga/torraka	Talltorraka och låga	2016-07-12	341363	6472313

190	Död ved	Vindfälla	Två vindfällor av tall	2016-07-12	341382	6472294
191	Topologi	Hällmark	Hällmark med ljung och lavar	2016-07-12	341370	6472258
192	Död ved	Låga	En grov tallrotvälta och en grov äldre låga, delvis solbelyst och rik på lavar	2016-07-12	341297	6472095
193	Topplogi	Bergvägg	Mindre bergvägg	2016-07-12	341304	6472072
194	Död ved	Låga	Grov granlåga	2016-07-12	341276	6472069
195	Död ved	Låga	Vattendränkt låga av klibbal	2016-07-12	341344	6472833
196	Träd	Grovlek	Mycket grov gran	2016-07-12	341368	6472844
197	Död ved	Låga/högstubbe	Björkhögstubbe och låga, äldre	2016-07-12	341376	6472847
198	Träd	Bohål	Grov asp med bohål	2016-07-12	341870	6472444
199	Träd	Bärande/blommande träd	Sälg och fågelbär	2016-07-12	341911	6472443
200	Topologi	Hällmark	Öppen hällmark	2016-07-12	341914	6472479
201	Död ved	Torrträd	Grovt torrträd av gran	2016-07-12	341897	6472552
202	Död ved	Låga/torraka	Talltorraka och vindfälla	2016-07-12	341914	6472561
203	Topologi	Hällmark	Hällmark med ljung och lavar	2016-07-12	341901	6472592
204	Död ved	Torraka	Talltorraka rik på lavar	2016-07-12	341882	6472580
205	Död ved	Låga	Äldre låga	2016-07-12	341879	6472548
206	Död ved	Torraka	Talltrorraka	2016-07-12	341869	6472543
207	Träd	Grovlek	Grov asp	2016-07-12	341790	6472483
208	Död ved	Torraka	Grov talltorraka	2016-07-12	341832	6472499
209	Död ved	Låga/torraka	Talltorraka och låga	2016-07-12	341857	6472525
210	Död ved	Torraka	Talltorraka	2016-07-12	341863	6472541

211	Död ved	Högstubbe	Två björkhögstubbar	2016-07-12	341805	6472562
212	Död ved	Låga	Grov sälglåga	2016-07-12	341777	6472577
213	Död ved	Låga/högstubbe	Grov granhögstubbe och låga, färska	2016-07-12	341753	6472508
214	Död ved	Låga	Sälglåga med vedsvamp	2016-07-12	341796	6472436
215	Träd	Blommande	Två klena till normalgrova sälgbuketter	2016-07-12	341548	6472475
216	Kultur	Odlingsröse	Stenhög, odlingsröse?	2016-07-12	341520	6472508
217	Topologi	Bergvägg/block	Mindre bergvägg samt enstaka block	2016-07-12	341500	6472502
218	Död ved	Torrträd	Insektsangripet torrträd av gran	2016-07-12	341482	6472485
219	Topologi	Hällmark	Hällmark med ljung och lavar	2016-07-12	341480	6472526
220	Död ved	Låga	Färsk granlåga	2016-07-12	341466	6472523
221	Död ved	Låga/torraka	Torraka, vindfälla och låga av tall	2016-07-12	341514	6472569
222	Död ved	Högstubbe	Grov björkhögstubbe	2016-07-12	341444	6472630
223	Död ved	Vindfälla	Fyra färska vindfällor av gran	2016-07-12	341340	6472591
224	Död ved	Låga/högstubbe	Grov klibbalhögstubbe med alticka samt låga	2016-07-12	341329	6472613
225	Död ved	Låga	Rönnlåga	2016-07-12	341326	6472625
226	Träd	Blommande	Grov sälg	2016-07-12	341326	6472630
227	Träd	Bohål	Grov björk med flera bohål	2016-07-12	341332	6472654
228	Död ved	Låga/högstubbe	Grov rönnlåga och högstubbe	2016-07-12	341334	6472661
229	Död ved	Låga/högstubbe	Grov högstubbe och låga av sälg	2016-07-12	341343	6472673
230	Topologi	Block	Enstaka block	2016-07-12	341351	6472677
231	Död ved	Blommande	Grov döende sälg	2016-07-12	341397	6472700
232	Död ved	Torraka	Grov talltorraka	2016-07-12	341444	6472660

233	Död ved	Låga	Sälglåga	2016-07-12	341565	6472613
234	Död ved	Högstubbe	Grov björkhögstubbe	2016-07-12	341591	6472579
235	Topologi	Hällmark	Hällmark	2016-07-12	341286	6472659
236	Död ved	Låga/högstubbe	Grov granhögstubbe och låga	2016-07-12	341181	6472495
237	Död ved	Låga/högstubbe	Grov granhögstubbe och låga	2016-07-12	341165	6472503
1237	Död ved	Låga	Grov färsk björklåga	2016-07-12	341165	6472503
238	Död ved	Torraka	Grov talltorraka	2016-07-12	341188	6472571
239	Träd	Blommande	Sälgbukett med vedsvampar	2016-07-12	341190	6472732

Mindre hackspett vid Skaven i Vänersborg – förekomst och förutsättningar

Uppdraget

Vänersborgs kommun arbetar med en ny detaljplan i utkanten av Vänersborg i området Skaven, Öxnered. Vid en naturvärdesinventering som gjordes i juli 2016 påträffades mindre hackspett vid två tillfällen (Svensk Naturförvaltning 2016). Arten är klassad som *Nära hotad* på den svenska rödlistan och omfattas av artskyddsförordningen (Naturvårdsverket 2009). Länsstyrelsen har angett att kommunen måste kunna visa att arten inte skadas av en exploatering och önskat på förslag för tänkbara förstärkningsåtgärder i området och dess omgivningar.

Naturcentrum AB fick i uppdrag av Vänersborgs kommun att undersöka förekomst och förutsättningar för mindre hackspett i området, samt bedöma effekterna av en exploatering och om förstärknings- eller kompensationsåtgärder behöver vidtas för arten.

Uppdragsgivare: Fastighetsenheten, Vänersborgs kommun genom kommunekolog Karl Edlund.

Uppdragstagare: Naturcentrum AB, Matti Åhlund (förarbete, fältbesök, rapport) och Johan Ahlén (projektledare). Naturcentrums projektnummer: 1072.

Utförande

Inledningsvis genomsöktes Artportalen efter observationer av mindre hackspett i Vänersborgs kommun för perioden januari 2000 till april 2017. Särskilt beaktades observationer med häckningsindicier och övriga observationer under häckningstid.

Förekomsten av lämpliga (lövskogs-)miljöer för mindre hackspett avgränsades från flyg- och satellitfoton hämtade från Lantmäteriets och Skogsstyrelsens hemsidor. I själva planområdet kontrollerades sedan miljöerna vid ett fältbesök 21 april och klassades i mycket lämpliga och lämpliga för mindre hackspett.

Förutom täta yngre granbestånd och ensartad tallskog, är de flesta trädklädda ytor åtminstone delvis lämpliga för mindre hackspett. Även småmiljöer som parker, alléer och gamla frukträdgårdar kan ha viss betydelse. Tiden medgav emellertid inte en avgränsning av dessa delvis lämpliga miljöer.

I planområdets omgivningar (området i hela figur 2) avgränsades också lämpliga miljöer från flyg- och satellitfoton. Tiden medgav inte fältkontroll av dessa mer än översiktligt för ett fåtal, någon åtskillnad mellan mycket lämpliga och lämpliga har därför inte gjorts i det fallet.

Indelningen grundar sig på en subjektiv bedömning av beståndens ålder, artsammansättning och täthet, samt förekomsten av död ved, högstubbar (framför allt björk) och andra potentiella hålträd (framför allt klibbal), lågor och döda grenar

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

(se också bilaga 1). Bedömningen grundar sig på mångårig egen erfarenhet av arten i Västsverige och ett flertal liknande uppdrag i Göteborgstrakten (t ex Åhlund & Ahlén 2012).

En rundvandring i de hackspettintressanta delarna av planområdet gjordes tillsammans med representanter från kommunen 27 april.

Mindre hackspett – kort om ekologi och miljö

Den mindre hackspetten kräver som regel minst 40 ha äldre lövdominerad skog inom ett cirkla 200 ha stort område (Wiktander m fl 2001). Utanför häckningstid har arten ännu större hemområden; under vintern kan det röra sig om mer än 1000 ha (se tabell 1). Hemområdena mellan individer från olika par överlappar då också ofta (Wiktander m fl 2001). Wiktander m fl (2001) bedömer att deras uppgifter om revirens storlek är allmängiltiga.

Tabell 1. *Hemområdets (revirets) storlek för mindre hackspett under olika tider på året vid sjön Möckeln i Småland under sex år (från Wiklander m fl 2001). Medelvärdet beräknat på 10–22 individer med radiosändare (antalet individer visas inom parentes efter variationsbredden).*

Tidsperiod	Medelvärde, ha	Variationsbredd, ha
Vinter (oktober–20 mars)	742	234–1654 (10)
Tidig vår (21 mars–20 april)	355	36–1587 (15)
Sen vår (21 april–första ägg)	103	26 – 174 (22)
Häckning (första ägg–flygga ungar)	43	20 – 101 (10)

Hög andel äldre lövträd är gynnsamt, liksom död ved (såväl stående, liggande, grov som klen ved) – viktigt särskilt för vinteröverlevnaden då vedlevande insekter utgör en väsentlig del av födan under vinterhalvåret.

Lind, björk, klibbal, sälg och ek är de mest värdefulla trädslagen, särkilt gynnsamt är det om de förekommer tillsammans – ger jämnare födotillgång (insektstillgången i de olika trädslagen varierar ofta mellan år och under säsong). Bohålen återfinns oftast i klibbal och murkna högstubbar av björk.

Lövsly och ekkrattskog kan vara värdefulla födokällor under ungarnas uppväxt, då de till stor matas med småkryp och larver som hämtas i lövverket. Under vintern kan födosök också ske i barrskog och grov bladvass.

När en individ häckat i ett område stannar den oftast där resten av sitt liv. En hona kan häcka tillsammans med två hanar i olika revir och ibland kan en hane häcka med två honor i olika revir.

Ovanstående är i huvudsak hämtat från Artdatabankens (2011) artfaktablad och referenser som återfinns där.

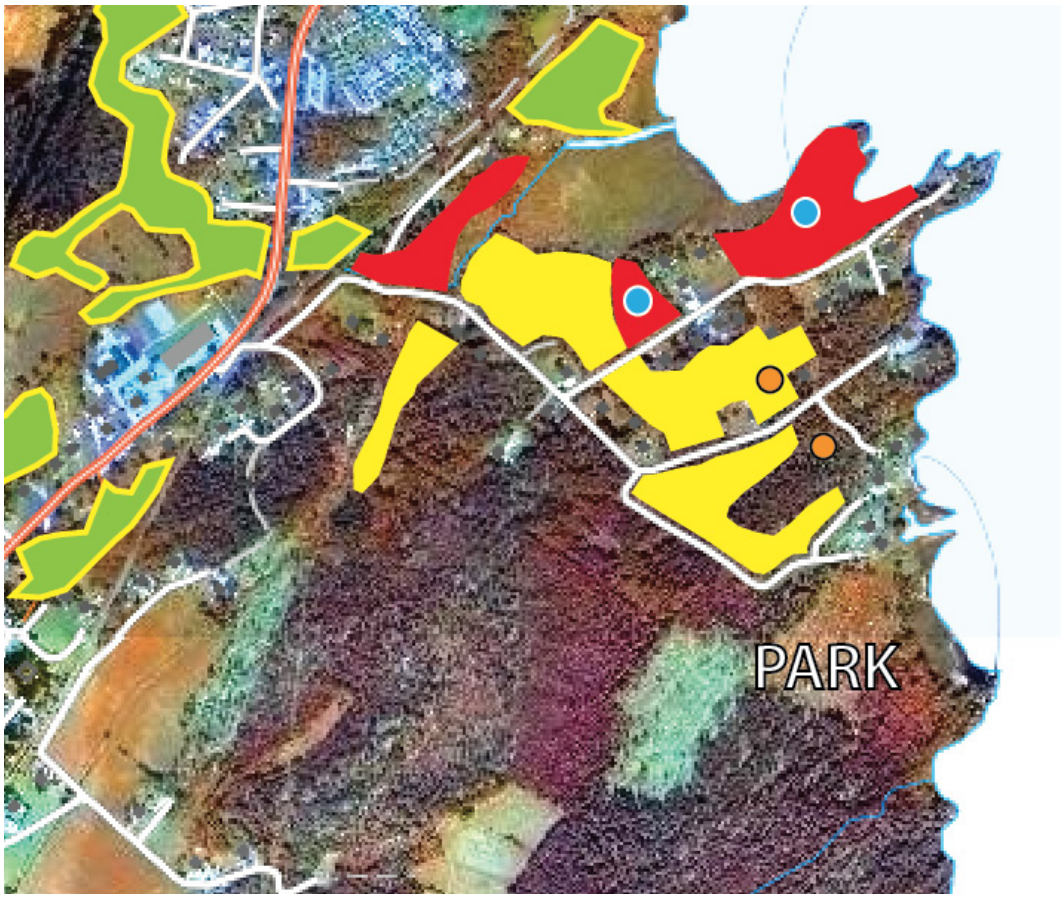
Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Resultat och diskussion

I de norra delarna av planområdet finns miljöer som lämpar sig väl för mindre hackspett, vilket också konstaterades i naturvärdesinventeringen 2016. De rödmarkerade klibbalsdominerade områdena i figur 1 har utomordentlig goda förutsättningar både för häckning och födosök. Där hördes också ropande mindre hackspett 21 april, samt ropande och trummande fågel 27 april (blå symboler i figur 1).

De gulmarkerade ytorna har också påtagligt värde för mindre hackspett, men inte i nivå med de rödmarkerade. De potentiella boträden är där färre och består oftast av björkhögstubbar med kortare livslängd än klibbal.

Även utanför områdena som markerats i figur 1 och 2 finns möjligheter för mindre hackspett att söka föda. De ej markerade, trädbeklädda ytorna i inventeringsområdet kan tidvis utnyttjas (till exempel unga lövträdsbestånd under sommaren, vissa barrträdsdominerade bestånd under vintern).

Figur 1. *Mycket lämpliga (rödmarkerade) och lämpliga (gulmarkerade) miljöer för mindre hackspett som berör planeringsområdet. Grönmarkerade ytor är lämpliga eller mycket lämpliga miljöer utanför planområdet. Bakgrundsbilden hämtad från Skogsstyrelsens hemsida; årsfärska hyggen framgår inte. "Park" visar läget av ett planerat parkområde där det kan vara möjligt att skapa lämplig mijö för mindre hackspett . Blå symboler är observationsplatserna av mindre hackspett 2017, medan orange symboler visar observationsplatserna 2016.*

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

I Skavens omgivningar har det så gott som årligen rapporterats mindre hackspett under häckningstid från Blåsut (Djupedalen-Katrinedal-Botered) och Vassändaviken. Flera år finns också rapporter från Öxnered. Se figur 4 på sidan 6 för rapporteringslokaler. Hade Skavens udde besökts av rapporterande fågelskådare skulle det säkerligen kommit så gott som årliga rapporter också från Öxnered (med tanke på de goda förutsättningarna).

Mindre hackspettens stora rörlighet och variabla häckningssystem (i 17 % av häckningarna var polygami inblandat, Wiktander 1998) gör det lätt överskatta antalet par eller revir, men rimligen finns det normalt omkring tre revir i det område som översiktligt karterades på lämpliga biotoper (figur 2).

Totalt bedömdes knappt 70 ha av området i figur 2 utgöra lämpliga eller mycket lämpliga miljöer för mindre hackspett, därav omkring 12 ha i planområdet.

Wiktanders m fl (2001) tumregel säger att ett häckningsrevir för mindre hackspett i genomsnitt bör ha minst 40 ha äldre lövträdsdominerad skog inom ett område av omkring 200 ha. Tillämpas detta för området i figur 2 skulle det finnas rum för två par. Förmodligen har mindre hackspetten förmåga att utnyttja miljöer som är svåra att identifiera vid en så översiktlig kartering som denna. Vassändeviken-reviret verkar till och med ha mindre än 10 ha lämplig miljö (om det nu inte är fåglar från Skaven som också utnyttjar den östra stranden).

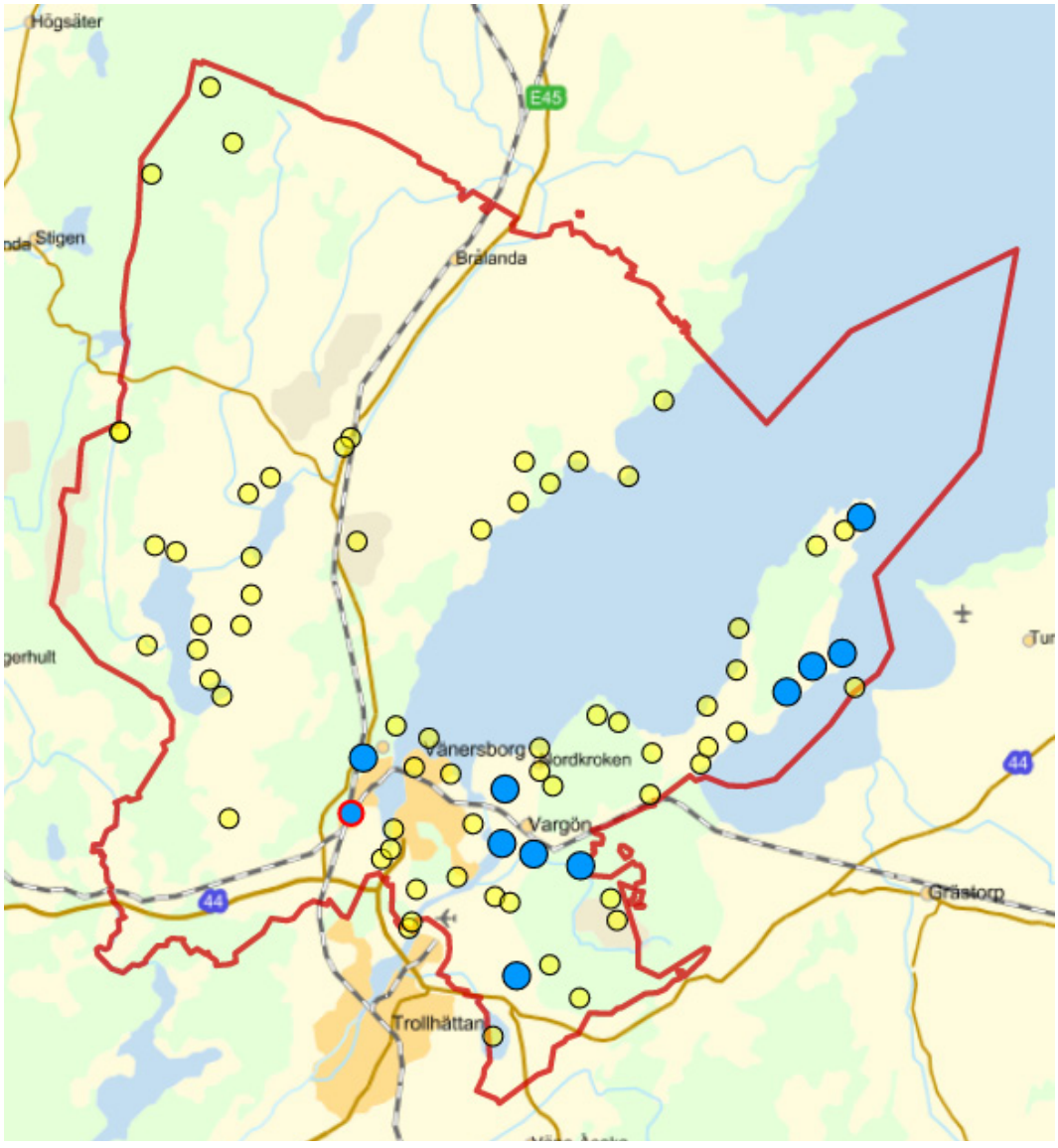

***Figur 2**. Grönmarkerade ytor innehåller miljöer som bedömts väl lämpade för mindre hackspett, liksom de gula och röda ytorna vid Skaven.*

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Mindre hackspett är rapporterad relativt flitigt från Vänersborgs kommun i Artportalen. Spontanrapporteringen i Artportalen ger ingen komplett bild av förekomsten i kommunen (till exempel saknas rapporter från Skavens udde fram till 2017), men erbjuder i alla fall möjligheter att göra en någorlunda välgrundad beståndsskattning.

Häckning har konstaterats på 23 lokaler under perioden 2007–2016. Med antagandet att lokaler inom 2 km från varandra tillhör samma revir kan omkring 30 olika revir plockas fram i figur 3. Alla revir är inte besatta alla år, å andra sidan finns det ett antal revir som inte är kända. Beståndet varierar dessutom över tid, inte minst kan dåligt väder under kritiska perioder orsaka tillfälliga minskningar.

Figur 3. *Lokaler i Artportalen från vilka mindre hackspett rapporterats under april till och med juni 2007–2017. I blå symboler ingår två eller flera näraliggande lokaler. Bilden är densamma också om söket begränsas till maj–juni, då reviren är som minst (jämför tabell 1). Skavens udde hamnar under huvudlokalen Öxnered (blå symbolen med röd ring i denna figur). (Skärmavbildning från Artportalen 10 maj 2017.)*

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Figur 4. *Lokaler i Artportalen med rapporter av mindre hackspett. Lokalernas position i Artportalen överensstämmer ofta inte exakt med platsen där observationen gjordes (preciseras dock ofta i kommentarsfältet). Skavens udde markerad med röd ring. (Skärmavbildning från 8 maj 2017.)*

Slutsatser

Bebyggelsen som föreslås i planområdet tar i anspråk omkring 4 ha av lämplig miljö och ytterligare ett antal hektar av delvis lämplig miljö. En sådan arealförlust påverkar inte beståndet av mindre hackspett på kommunal eller regional nivå nämnvärt. Däremot kan det förstås bli konsekvenser på beståndsnivå om allt fler små, lämpliga miljöer efterhand försvinner i kommunen eller regionen. En bedömning av kumulativa effekter kräver förstås att alla utbyggnadsplaner i kommunen beaktas i sin helhet.

Det är väl så viktigt att generellt försöka sköta markerna i hela kommunen på ett sätt som gynnar mindre hackspetten, som att vidta åtgärder i själva planområdet. Exempel på generella skötselåtgärder för att främja mindre hackspetten återfinns i bilaga 1. De kan med fördel användas i alla tillämpliga miljöer.

Klibbalsbestånd är mycket värdefulla för såväl födosök som häckning. Sådana bestånd bör bevaras i största möjliga utsträckning. Detta gäller de rödmarkerade ytorna i figur 1, men också till exempel alridån längs Öxneredssjön östra strand, bestånden i Djupedalen och lövskogsbestånd längs stränder, bäckar och fuktstråk i allmänhet.

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Uppsnyggning av ett område genom att gamla och döda träd och grenar avlägsnas försämrar miljön betydligt för mindre hackspett och bör undvikas (inte minst vid Skavens udde). På lång sikt kan man hjälpa arten eller kompensera för biotopförluster/försämringar genom att gynna viktiga trädslag som klibbal och ädellövträd vid föryngring av bestånd i grönområden.

Ett utmärkt sätt att på sikt kompensera arealförlusterna i planområdet är att skapa god lövskogsdominerad hackspettmiljö i det område som reserverats som park i planskissen (föreslaget av kommunen under rundvandringen 27 april). (Se figur 1.)

Mindre hackspetten minskade kraftigt i Sverige under perioden 1975 till 1990. Därefter verkar beståndet ha stabiliserats och kanske ökat något. Det svenska beståndet skattas till omkring 6000 ± 2000 par 2010 (Artdatabanken 2011). Att döma av Göteborgs fågelatlas har arten ökat sin utbredning i Göteborgsregionen mellan 1980 och 2005 (Johansson 2009). I Bohuslän anses arten också snarare ha ökat än minskat under senare tid (Åhlund 2007).

Artdatabanken bedömer trots den sentida stabiliseringen eller ökningen att framtidsprognosen för det svenska beståndet är dyster på grund av nya miljöregler från EU, ökat biobränsleuttag, almsjukan med mera (Artdatabanken 2011). Det finns således anledning att ta hänsyn till mindre hackspettens miljöer fortsättningsvis.

Referenser

Artdatabanken. 2011. *Dendrocopos minor* mindre hackspett. *Artfaktablad* 2011-01-20. SLU, Uppsala.

Johansson, C. 2009. Mindre hackspett. I: Aronsson, N (red). *Fågelatlas över Göteborg med kranskommuner.* Fåglar på Västkusten, supplement 34, Göteborg.

Naturvårdsverket. 2009. *Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser.* Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen. (Inklusive bilagor.)

Ottosson, U m fl. 2012*. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. Sveriges ornitologiska förening, Halmstad. 592 s.

Svensk Naturförvaltning. 2016. *Naturvärdesinventering (NVI) – Skaven*. Svensk Naturförvaltning AB. Rapport till Vänersborgs kommun, 41 sidor.

Wiktander, U. 1998. *Reproduction and survival in the lesser spotted woodpecker. Effects of life history, mating system and age.* Doktorsavhandling, Lunds universitet.

Wiklander, U., Olsson, O. & Nilsson, S. G. 2001. Seasonal variation in home-range size, and habitat area requirement if the lesser spotted woodpecker *Dendrocopus minor* in southern Sweden. *Biological Conservation* 100: 387–395.

Åhlund, I. 2007. Mindre mindre hackspett? Inte i Bohuslän iallafall... *Fåglar på Västkusten* 41: 24–26.

Åhlund, M. och Ahlén, J. 2012. *Inventering av biotoper för mindre hackspett kring Guldhedsdalen, Göteborgs kommun 2011*. Underlag för detaljplan. Naturcentrum AB 2012-01-23. Rapport, 14 sidor. På uppdrag av Stadsbyggnadskontoret, Göteborgs stad.

Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Bilaga 1

Bra miljö för mindre hackspett

Tumregel för ett normalt revir: 40 ha äldre lövträdsdominerad skog inom ett område av drygt 200 ha.

Hög andel äldre lövträd, liksom död ved (såväl stående, liggande, grov som klen ved) – viktigt särskilt för vinteröverlevnaden då vedlevande insekter utgör en väsentlig del av födan under vinterhalvåret.

Lind, björk, klibbal och ek de mest värdefulla trädslagen, särkilt gynnsamt om de förekommer tillsammans – ger jämnare födotillgång (insektstillgången i de olika trädslagen varierar ofta mellan år).

Lövsly och ekkrattskog kan vara värdefulla födokällor under ungarnas uppväxt, då de till stor matas med småkryp och larver som hämtas i lövverket.

Åtgärder för att gynna mindre hackspett

Gallra med måtta, spara äldre lövträd och risig skog. Låt död ved stå kvar eller ligga kvar och ta inte bort döda grenar, där det är möjligt från säkerhetssynpunkt (eller av estetiska skäl i vissa lägen). Gamla, grova granar kan också med fördel sparas.

Stora, äldre träd som riskerar att falla nära gångstråk kan kapas till högstubbe på 3–4 m höjd. Överbliven ved lämnas med fördel (för mindre hackspetten och dess födoorganismer) i närheten.

I yngre lövskogsområden med liten andel död ved kan sådan skapas genom att till exempel ringbarka klibbal och kapa björkar till högstubbar.

Försumpade skogsmarker ger gynnsamma miljöer, sådana marker bör inte dräneras i onödan.

Säkra återväxten av lövskog, så att andelen lövdominerad skog inte minskar över tiden i områden av ett vinterrevirs storlek (200–1000 ha). Gynna särskilt lind, björk, klibbal, sälg och ek; nyplantering kan kanske ibland vara ett alternativ.

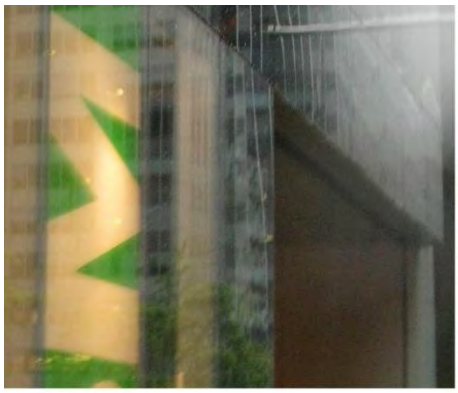
Ovanstående är i huvudsak hämtat från Artdatabankens (2011) artfaktablad och referenser som återfinns där.

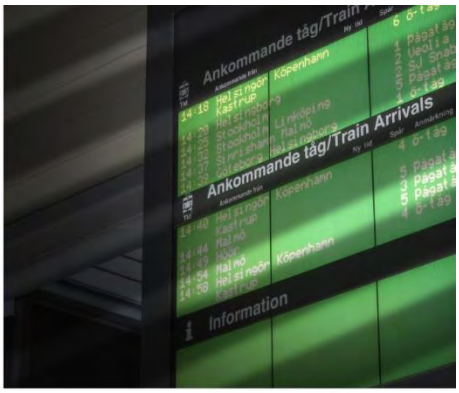
Matti Åhlund • NATURCENTRUM AB • Strandtorget 3 • 444 30 Stenungsund • Org.nr: 556294 –9999
Telefon: 070-610 82 05, 0303-72 61 60 • e-post: matti.ahlund@naturcentrum.se

Bilaga 5

Vänersborgs kommun
Vägutredning Öxnered

Steg 1 – anslutning till väg 2025
Steg 2 – ny tunnel under järnvägen

Dokumentinformation

Titel:	Vänersborgs kommun – vägutredning Öxnered
Serie nr:	2017:97
Projektnr:	17184
Författare:	Patrik Fridh Alexander Börefelt Matilda Dahl
Medverkande:	Annika Nilsson Axel Persson
Kvalitetsgranskning:	Lennart Persson/Annika Nilsson
Beställare:	Vänersborgs kommun Kontaktperson: Björn Magnusson, 0521-72 12 52

Dokumenthistorik:

Version	Datum	Förändring	Distribution
1.0	2017-12-21	Slutrapport	Beställare Vänersborgs kommun

Trivector Traffic · Åldermansgatan 13 · SE-227 64 Lund / Sweden
Telefon +46 (0)10-456 56 00 · info@trivector.se

Förord

Trivector Traffic AB har på Vänersborgs kommun uppdrag utrett förutsättningarna för att förstärka framkomligheten och trafiksäkerheten vid Öxnered genom att anlägga en anslutningsväg fram till väg 2025 och en tunnel under järnvägen. På så sätt skapas bättre förutsättningar för att bebyggelsen vid Öxnered ska kunna växa till den omfattning som kommunen önskar utan konflikter med järnvägs-överfarter.

Göteborg, december 2017

Trivector Traffic AB

Trivector Traffic · Åldermansgatan 13 · SE-227 64 Lund / Sweden
Telefon +46 (0)10-456 56 00 · info@trivector.se

Sammanfattning

Vänersborgs kommun avser anlägga ett nytt, större bostadsområde vid järnvägsstationen Öxnered med ca 1400 bostäder. Bostäderna får därmed direkttågförbindelse till Göteborg, Vänersborg, Uddevalla och Karlstad. Gång-, cykel-, och bilvägar till området går via två järnvägsövergångar varför Vänersborgs kommunen vill utreda alternativ på hur trafikmatningen kan förbättras dels ur trafiksäkerhetssynpunkt dels ur framkomlighetssynpunkt.

Förstärkning av infrastrukturen planeras i två steg.

Steg 1 – anslutning till väg 2025

År 2019 finns en väganslutning från Öxnered till väg 2025 med i kommunens investeringsplan. Det finns två huvudförslag för var den nya vägen ska ansluta vid väg 2025, antingen vid den gamla järnvägstunneln (vid ridskolan) eller vid kulturområdet Brätte.

I rapporten analyseras alternativen utifrån tre parametrar: kulturmiljö, ekonomi och trafiksäkerhet. Trivector Traffic bedömer att alternativ Ridskolan är mest fördelaktigt att genomföra.

Steg 2 – ny tunnel under järnvägen

År 2022 är en tågavstängning planerad i Vänersborg och önskvärt är att en gång-, cykel- och biltunnel samtidigt kan anläggas under Älvsborgsbanan i höjd med Öxneredsskolan. I detaljplanen finns ett område avsatt för var en tunnel kan ligga men exakt placering är inte beslutad.

Tunneln dimensioneras för fotgängare, cyklister och personbilar. Renhållningsbilar, lastbilar etc behöver inte kunna använda den.

Ett tunnelläge föreslås som ligger en bit från ravinen med dess naturvärden, i så rak korsning som möjligt mot järnvägen och med möjlighet för en bil att stå uppställd i plant läge vid utfart mot Öxneredsvägen.

Innehållsförteckning

1.	**Inledning**		**1**
	1.1	Bakgrund och syfte	1
	1.2	Utredningssteg	1
	1.3	Avgränsning av uppdraget	1
2.	**Nulägesbeskrivning**		**3**
	2.1	Trafikstruktur och trafikflöden	3
	2.2	Kultur- och naturmiljöer	3
3.	**Steg 1 – anslutning till väg 2025**		**5**
	3.1	Beskrivning av alternativen	5
	3.2	Trafiksäkerhet	7
	3.3	Kulturmiljö	10
	3.4	Kostnadsbeskrivning	11
	3.5	Sammanställning	13
4.	**Steg 2 – Ny tunnel under järnvägen**		**14**
	4.1	Trafiksäkerhet	16
	4.2	Kostnadsbeskrivning	16
Bilaga 1	**Förutsättningar för beräkningar av trafikmängder**		**17**

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Vänersborgs kommun avser anlägga ett nytt, större bostadsområde vid järnvägsstationen Öxnered. Bostäderna får därmed direkttågförbindelse till Göteborg på 40 minuter, till Vänersborg och Uddevalla på 5 resp. 10 minuter och Karlstad på drygt 1,5 timme.

Gång-, cykel-, och bilvägar till området går via två järnvägsövergångar varför kommunen vill utreda alternativ på hur trafikmatningen kan förbättras dels ur trafiksäkerhetssynpunkt dels ur framkomlighetssynpunkt.

1.2 Utredningssteg

Förstärkning av infrastrukturen planeras i två steg.

Steg 1 – anslutning till väg 2025

År 2019 finns en väganslutning från Öxnered till väg 2025 med i kommunens investeringsplan. Det finns två huvudalternativ för var den nya vägen ska ansluta vid väg 2025, antingen vid den gamla järnvägstunneln (vid ridskolan) eller vid kulturområdet Brätte.

Steg 2 – ny tunnel under järnvägen

År 2022 är det en tågavstängning planerad i Vänersborg och önskvärt är att en gång-, cykel- och biltunnel kan anläggas under Älvsbrogsbanan, i höjd med Öxnerredsskolan, samtidigt. I detaljplanen finns ett område avsatt för var en tunnel kan ligga men exakt placering är inte beslutad. Tunneln ska dimensioneras för fotgängare, cyklister och personbilar. Renhållningsbilar, lastbilar, utryckningsfordon etc behöver inte kunna använda den.

1.3 Avgränsning av uppdraget

I rapporten analysers Steg 1 och Steg 2 utifrån tre parametrar: kulturmiljö, ekonomi och trafiksäkerhet. Avgränsningen är beslutad av Vänersborgs kommun.

Kulturmiljö

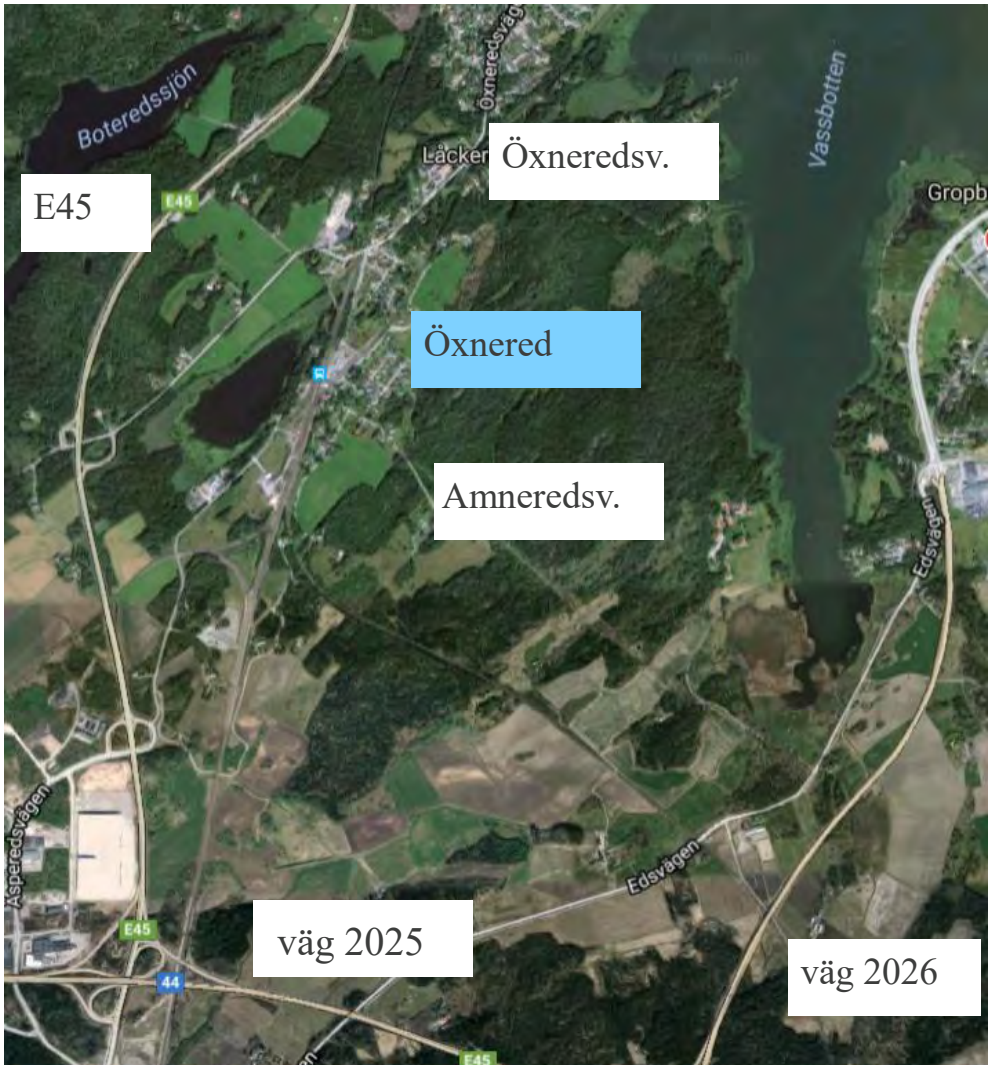
Inom utredningsområdet finns strandskyddad mark och utpekat riksintresse för kulturmiljövård (MB 3:6).

Kostnadsbeskrivning

Kostnadsbedömning görs dels av sträckan från väg 2025 till där den nya vägen delar sig till de två infarterna till bostadsområdet respektive tunneln.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsfrågor berörs främst vid anslutningspunkterna med väg 2025 och med Öxneredsvägen.

Figur 1-1 Vägstruktur runt Öxnered

2. Nulägesbeskrivning

2.1 Trafikstruktur och trafikflöden

Exploateringsområdet trafikförsörjs i dag via två tillfarter som går över järnvägsöverfarter med bommar till Öxneredsvägen. Överfarterna har relativt låg standard med smala överfarter. I takt med att tågtrafiken ökar på järnvägen mellan Öxnered och Vänersborg kommer bomfällningstiden öka. Ur Räddningstjänstens synvinkel är det olämpligt med en stor mängd bostäder som bara kan nås när bommarna är uppe.

Öxneredvägen går norrut mot sydvästra Vänersborg och är kantad av bostäder och verksamheter. Parkeringen vid Öxnereds station har infart från vägen. Trafik från Vänersborg kan använda den som utfartsväg till E45 men alternativ finns.

Väg 2025 (Edsvägen) går från sydöstra Vänersborg söderut mot Trollhättan. Det är en väg som används främst för lokaltrafik och kortväga transporter. Få bostäder ligger utmed vägen. Parallellt med vägen går väg 2026 och Öxneredsvägen.

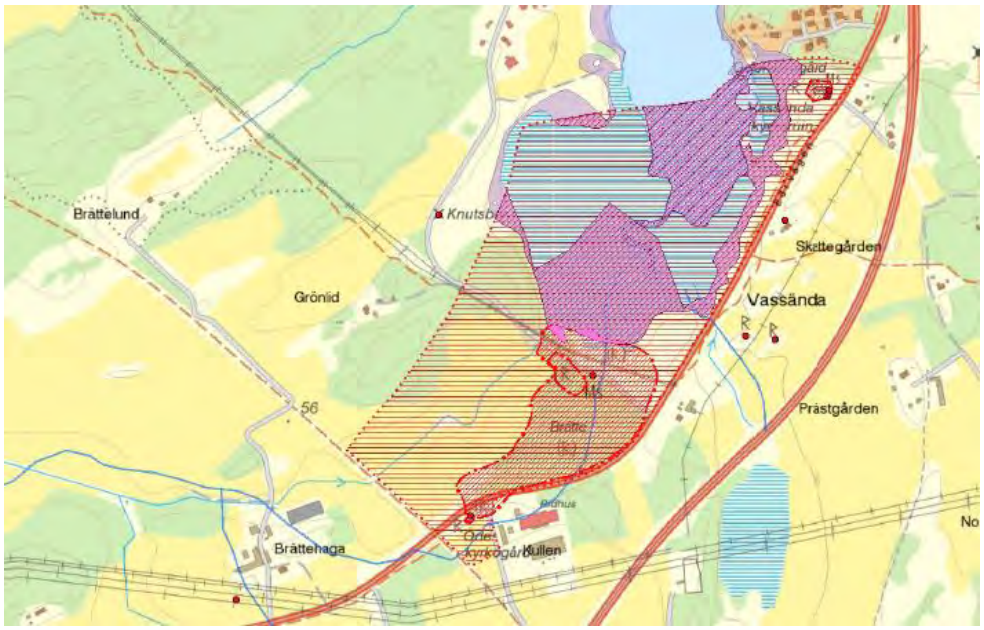
Enligt uppgifter från Vänersborgs kommun har väg 2025 cirka 3500 fordon (2007) och Öxneredsvägen mellan 2600-3500 fordon (2017). Riktningsfördelningen antas vara 50% söderut och 50% norrut för båda utfarterna från anslutningsvägen.

2.2 Kultur- och naturmiljöer

Kulturmiljön berörs genom området Brätte: gammal handelsplats och bosättning som anses vara Vänersborgs ursprungliga placering. Efter att byn brändes av danskar flyttades bosättningen till platsen där dagens Vänersborg finns för att säkerställa bra handelsvägar och säkra skydd.

I området mellan Öxnered och Edsvägen finns ett böljande skogs- och kulturlandskap med åker- och betesmarker. Utöver Brätte, som är ett område skyddat av Miljöbalken (MB) 3 kap. 6 §, har fornlämningar hittats på flertalet platser i utredningsområdet. Enligt MB 3 kap. 6 § ska Brätte skyddas så långt som möjligt mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Figur 2-2 visar ett urklipp av ytan som regleras av MB 3 kap. 6 §.

Figur 2-2 Fornlämningsområde kring Brätte som är riksintresse för kulturmiljövård Källa: Länsstyrelsen m.fl. 2017

Kring Brätte finns utpekade naturvärden och strandskyddet sträcker sig 300 meter upp på land.

Vassändaviken är utpekat som särskilt värdefullt naturområde enligt MB 3:6 och skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Området har betade strandängar och betydelse som fågellokal för både häckande och rastande fågel. Inom området finns förekomst av arter som omfattas av artskyddsförordningen.

Lövskogsområdet vid kulturområdet Brätte ingår i Länsstyrelsens lövskogsinventering.

Jordbruksmark berörs i båda förslagen till anslutningsvägar. Enligt MB 3:4 får jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Påverkan och konsekvenser för naturvärden behöver belysas i den fortsatta projekteringen av vägen och samrådas med Länsstyrelsen.

3. Steg 1 – anslutning till väg 2025

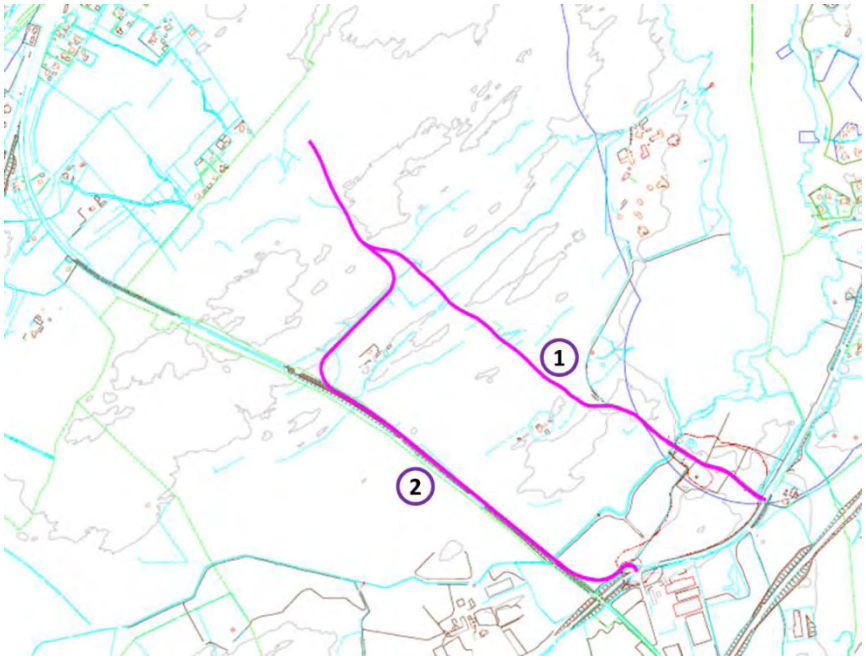
3.1 Beskrivning av alternativen

Två alternativ har studerats för hur den nya bebyggelsen vid Öxnered kan trafikförsörjas öster-ifrån. Ett alternativ har utfart vid kulturområdet Brätte och ett har utfart vid ridskolan.

Alternativ Brätte följer till stora delar ett befintligt vägområde där det i dag finns en smal, lågtrafikerad väg med mötesplatser och fortsätter som Grönlidsvägen norrut mot Öxnered. Vägen är tillfart till kulturområdet Brätte i söder och enskilda hus och gårdar mot Öxnered.

Alternativ Ridskolan går dels parallellt med en befintlig cykelbana på gamla banvallen, dels genom obruten terräng. Det går i kanten av kulturområdet i delar där väg 2025 ligger.

Det två alternativa vägsträckningarna möts strax söder om detaljplaneområdet vid Skaven. Alternativ Ridskolan och den gemensamma sträckningen för de båda alternativen ligger väster om flygbullerkurvan som togs fram år 2015[1] De nya riktvärdena ger tillåtelse på 16 överskridande från 70dB per dygn.

Figur 3-1 Förslag på de två alternativa vägsträckningarna från Öxnered mot väg 2025 (Edsvägen). 1=Alternativ Brätte, 2=Alternativ Ridskolan.

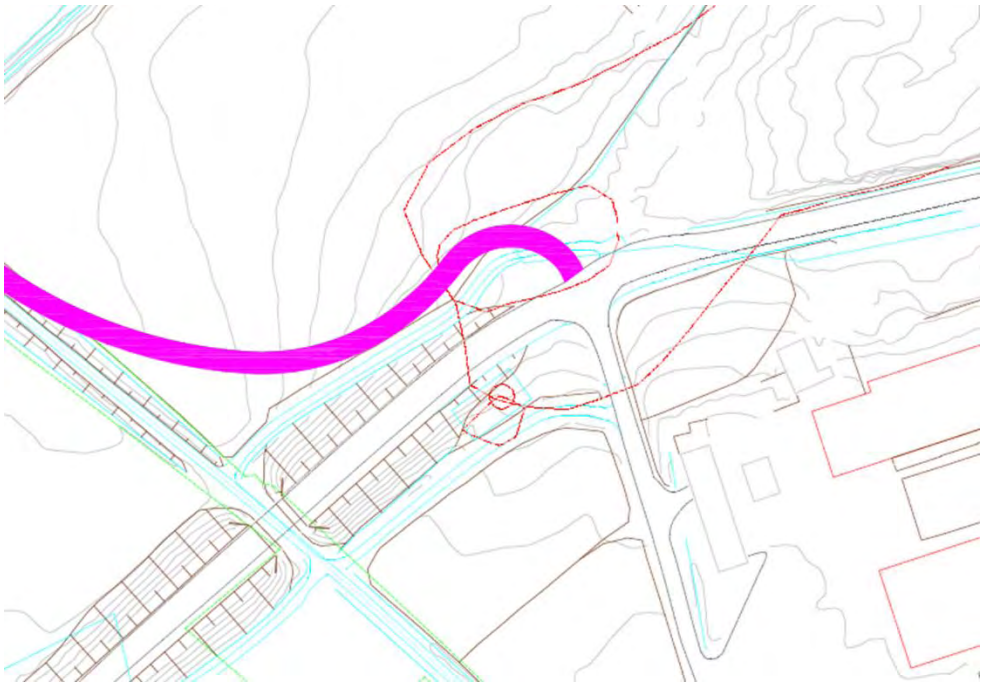
[1]Planprogram 2015, Vänersborgs kommun

Alternativ Brätte

Detta nordliga alternativ utnyttjar befintlig korsning och väg in mot Brätte från väg 2025. Sträckningen innebär att ny, breddad väg anläggs inom kulturmiljöer med höga värden som skyddas av Miljöbalken. Från vägskälet mot Brättegården fortsätter den nya vägsträckningen i samma stråk som befintlig Grönlidsvägen norrut, riktning Öxnered. För att skapa tillräckliga horisontal- och vertikalradier krävs förmodligen att vägen delvis anläggs utanför befintligt vägområde. Strax söder om bostadshusen vid Amneredsvägen viker den nya vägsträckningen av genom obruten terräng för att ansluta till gatunätet mot det nya detaljplaneområdet.

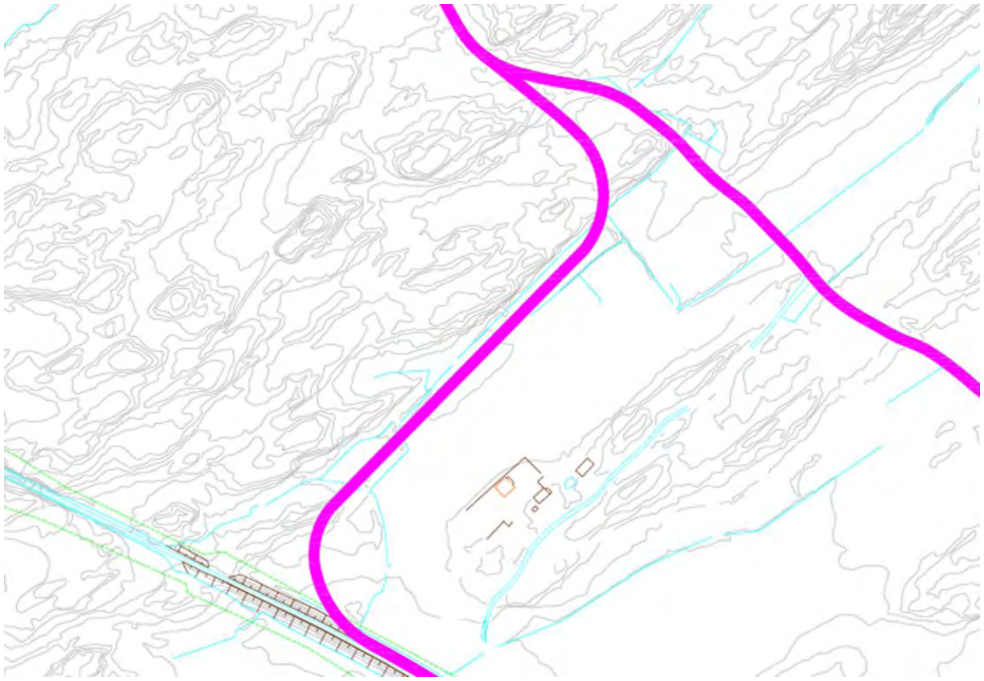
Alternativ Ridskolan

Detta södra alternativ ansluter till väg 2025 vid befintlig trevägskorsning vid ridskolan och skapar därmed en ny fyrvägskorsning. Den nya vägsträckningen utnyttjar terrängen parallellt med grusväg mellan väg 2025 och cykelbanan, på gamla banvallen, för att sedan fortsätta norrut. Detta innebär att vägsträckningen är i kanten av definierat fornlämningsområde, se inzoomad skiss i Figur 3-2.

Figur 3-2 Inzoomning av föreslagen vägsträckning i korsningen med väg 2025, vid Ridskolan.

Att ta så lite obruten mark i anspråk för den nya vägen som möjligt har värderats högt även i detta alternativ, samt att skapa en tydlig trafikstruktur. Därför följer den nya vägsträckningen befintlig cykelbana så långt som möjligt fram till bostadshusen vid Brättelund där vägen tar en östlig bana för att ansluta till samma sträckning som Alternativ Brätte, se inzoomad skiss i Figur 3-3.

Figur 3-3 Inzoomning av föreslagen vägsträckning vid anslutning till Alternativ Brätte.

3.2 Trafiksäkerhet

Kapacitetsberäkningar

För att bedöma framkomligheten har korsningens belastningsgrad och kölängd beräknats för maxtimmen. Belastningsgraden är kvoten mellan flöde och kapacitet. En belastningsgrad > 1 innebär att korsningen är överbelastad.

Alternativ Brätte

Belastningsgraden beräknas som störst vara 0,13. Enligt VGU uppnås önskvärd servicenivå för den aktuella korsningstypen vid en belastningsgrad på ≤ 0,6. Belastningsgraden är således väl inom önskvärd servicenivå.

Kölängden beräknas vara längst för de fordon som kör norrut längs väg 2025 och ska svänga vänster in på anslutningsvägen samt för de fordon som kör på anslutningsvägen och ska svänga ut på Öxneredsvägen. Den genomsnittliga kölängden beräknas då vara 0,8 meter.

Alternativ Ridskolan

Belastningsgraden beräknas som störst vara 0,12.

Den längsta kölängden beräknas uppstå för de fordon körandes på anslutningsvägen och ska svänga ut på väg 2025. Den genomsnittliga kölängden beräknas då vara 0,8 meter.

För att se kapacitetsberäkningen i sin helhet, se bilaga 1.

Vägutformning för korsning

Gemensamma förutsättningar

Väg 2025 (Edsvägen) är en tvåfältig väg utan vägren med skyltad hastighet 70 km/h. Längs dess östra sida går en gång- och cykelbana avgränsad med kantsten. Fickhållplatser förekommer på ömse sidor om vägen, vid infart mot Öxnered (alternativ Brätte) och vid Vänersborgs ryttarförening (alternativ Ridskolan).

Vid hastigheten 70 är önskvärd siktlängd 170 meter och minsta godtagbara siktlängd 125 meter enligt VGU[2].

Alternativ Brätte

Specifika förutsättningar

Korsningen har rät korsningsvinkel. Det är god sikt från väg 2025 norrut. Fickhållplats ligger kloss an korsningen, se Figur 3-4. I sydlig riktning är sikten sämre, eftersom vägen svänger, se Figur 3-5. Först cirka 100 meter före korsningen blir korsningen synlig. Vägmarkering anger att omkörning i nordlig riktning är förbjuden.

Korsningsutformning

I alternativ Brätte föreslås en mindre korsningstyp A (trevägskorsning) enligt VGU[3]. Regleringsform väjningsplikt. Vänstersvängsfält på primärvägen bedöms inte behövas baserat på kapacitetsberäkningen. Hållplatsens läge och utformning kan behöva ses över med tanke på siktförhållandena. Av samma skäl förslås att hastigheten på väg 2025 sänks till 50 km/h förbi korsningen.

Figur 3-4 *Väg 2025 norrut vid anslutningsväg alternativ Brätte*

[2] TRV publikation 2015:086
[3] TRV publikation 2015:086

Figur 3-5 Väg 2025 söderut vid anslutningsväg alternativ Brätte

Figur 3-6 Anslutningsväg alternativ Brätte, sikt söderut på väg 2025

Figur 3-7 Anslutningsväg alternativ Brätte, sikt norrut på väg 2025

Alternativ Ridskolan

Anslutningsväg till Öxnered föreslås läggas norr om järnvägstunneln i höjd med anslutningsväg till ridskolan.

Specifika förutsättningar

Förbi Vänersborgs ryttarförening är skyltad hastighet 50 km/h. Fickhållplats ligger mitt för ridhuset, se Figur 3-8. Det är god sikt från väg 2025 i båda riktningarna, Figur 3-4. Vägmarkering anger att omkörning är tillåten.

Figur 3-8 *Väg 2025 norrut vid alternativ Ridskolan*

Korsningsutformning

Korsning saknas här idag. Det finns förutsättning för att anlägga en korsning med rät korsningsvinkel. En mindre korsningstyp med regleringsform väjningsplikt föreslås. Vänstersvängsfält på primärvägen bedöms inte behövas baserat på kapacitetsberäkningen för maxtimmen. Hållplatsens läge och utformning kan behöva ses över. Alternativt kan två förskjutna 3-vägskorsningar användas om kulturlandskap och topografi tillåter detta. Anslutningsvägen bör då placeras minst 50 meter söder om utfarten från ridskolan där siktförhållandet också är gott.

3.3 Kulturmiljö

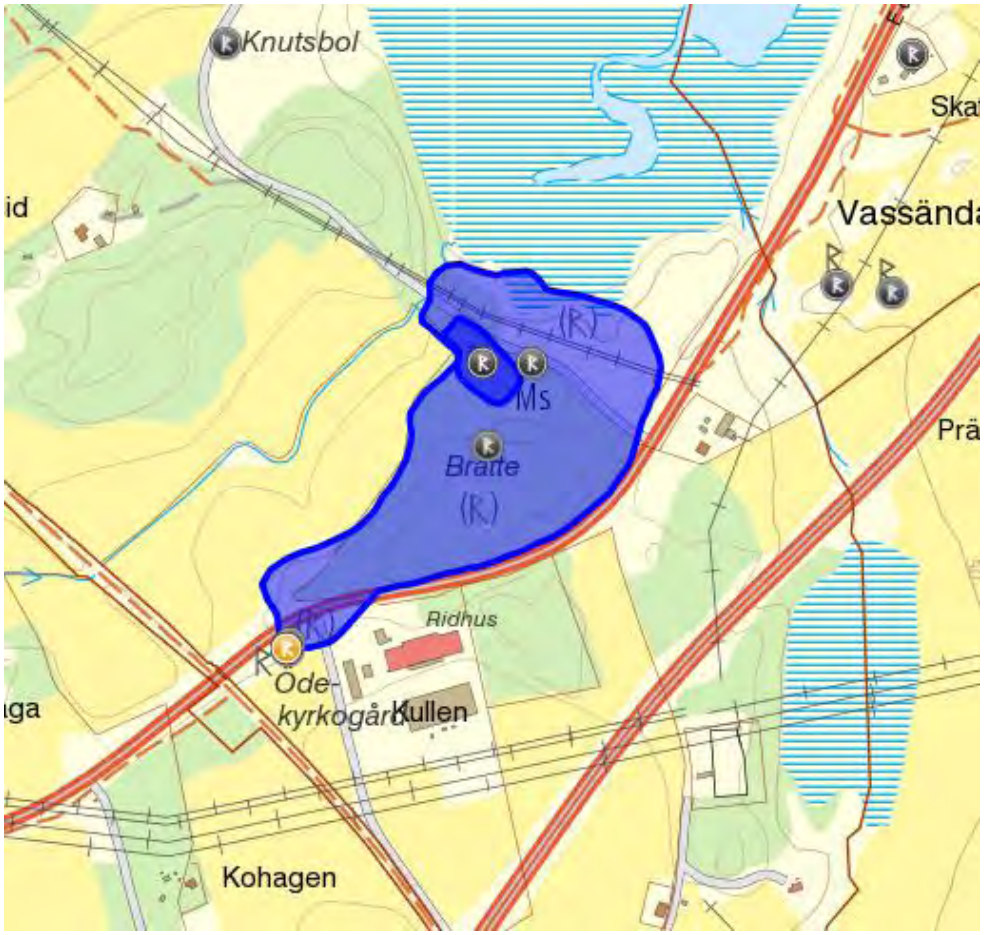
Alternativ Brätte

Vägsträckningen går genom området där det finns kända fornlämningar för boplats och tangerar området där det finns kända fornlämningar för stadslager, se Figur 3-99. Samråd med Länsstyrelsen behövs för att göra en bedömning av vägsträckningen samt vilka undersökningar som i så fall behöver göras. Sannolikt krävs en större undersökning för alternativ Brätte än för alternativ Ridskolan. Alternativets genomförbarhet är svårbedömt före samråd med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen vill veta om alternativ finns till ingreppet.

Alternativ Ridskolan

Vägsträckningen passerar i utkanten av det område där det finns kända fornlämningar för boplats, se Figur 3-99. Endast en liten del av området påverkas av vägen och i ett område där väg 2025 redan ligger. Länsstyrelsen ska kontaktas för att göra en bedömning av vägsträckningen samt vilka undersökningar som i så fall behöver göras.

Med stor sannolikhet krävs en större undersökning för alternativ Brätte än för alternativ Ridskolan.

Figur 3-9 Karta över Brätte. Det stora blåa området visar fornlämning boplats och det lilla blåa området visar fornlämning stadslager[4].

3.4 Kostnadsbeskrivning

Kostnadsbeskrivningen syftar till att ge en fingervisning om kostnaderna för de olika alternativen för vägsträckning och för den nya planskildheten vid Öxnered. Priserna är baserade på Trivectors erfarenhet från andra projekt samt på referensprojekt.

Förutsättningarna som ligger till grund för kostnadsbedömningen:

- Vägbredd: 7–7,5 m
- Belysning

[4] Riksantikvarieämbetet, 2017. Fornsök.

Alternativ Brätte

Tabell 3-1 Kostnadsbedömning för vägförbindelsen alternativ Brätte.

	Mängd	A-pris min (kr)	A-pris max (kr)	Summa min (kr)	Summa max (kr)
Ny väg:	1650	15 000	17 500	24 750 000	28 875 000
Oförutsett:	10%			2 475 000	2 887 500
Summa:				27 225 000	31 762 500
Byggherrekostnad, adm, proj	18%			4 455 000	5 717 000
Totalt:				31 680 000	37 479 750

Med en bedömd kostnad på 15 000–17 500 kr per meter för att anlägga den nya vägen bedöms totalkostnaden blir 31,7–37,5 mkr. Dock har alternativ Brätte större risker än alternativ Ridskolan eftersom det passerar rakt igenom det område där arkeologiska fynd gjorts och tangerar det område där fynd för stadslager gjorts. Dessa risker är dock svåra att kostnadsuppskatta.

Alternativ Ridskolan

Med en bedömd kostnad på 15 000-17 500 kr per meter för att anlägga den nya vägen bedöms totalkostnaden blir 34,6–40,9 mkr.

Tabell 3-2 Kostnadsbedömning för vägförbindelsen alternativ Ridskolan.

	Mängd	A-pris min (kr)	A-pris max (kr)	Summa min (kr)	Summa max (kr)
Ny väg:	1800	15 000	17 500	27 000 000	31 500 000
Oförutsett:	10%			2 700 000	3 150 000
Summa:				29 700 000	34 650 000
Byggherrekostnad, adm, proj	18%			4 860 000	6 237 000
Totalt:				34 560 000	40 887 000

3.5 Sammanställning

Nedan anges de två alternativens respektive för- och nackdelar utifrån det som kommit fram i kapitlet.

Alternativ Brätte

Positivt

+ Går till stora delar i ett stråk som redan är ianspråktaget för infrastruktur även om den håller lägre standard i dag.
+ God trafiksäkerhet kan uppnås i korsningen med väg 2025

Negativt

- Går igenom strandskyddsområde
- Går igenom område för riksintresse för Kulturmiljövård och tangerar område där det finns kända fornlämningar för stadslager

Alternativ Ridskolan

Positivt

+ Går delvis utmed ianspråktaget stråk
+ God trafiksäkerhet kan uppnås i korsningen med väg 2025
+ Går igenom kulturområdet nära väg 2025 där fornlämningar med större sannolikhet är upptäckta.

Negativ

- Går delvis i obruten mark
- Tangerar och går igenom kulturreservat
- Kan vara beroende av utredningstakten av det södra exploateringsområdet
- I dag ligger cykelbanan avskilt så den ligger inte lika naturnära längre

Utifrån ovanstående utvärdering rekommenderar Trivector Traffic att Vänersborgs kommun går vidare med alternativ Ridskolan.

Risken är mindre att tidsplanen påverkas pga. utgrävningar i kulturområdet.

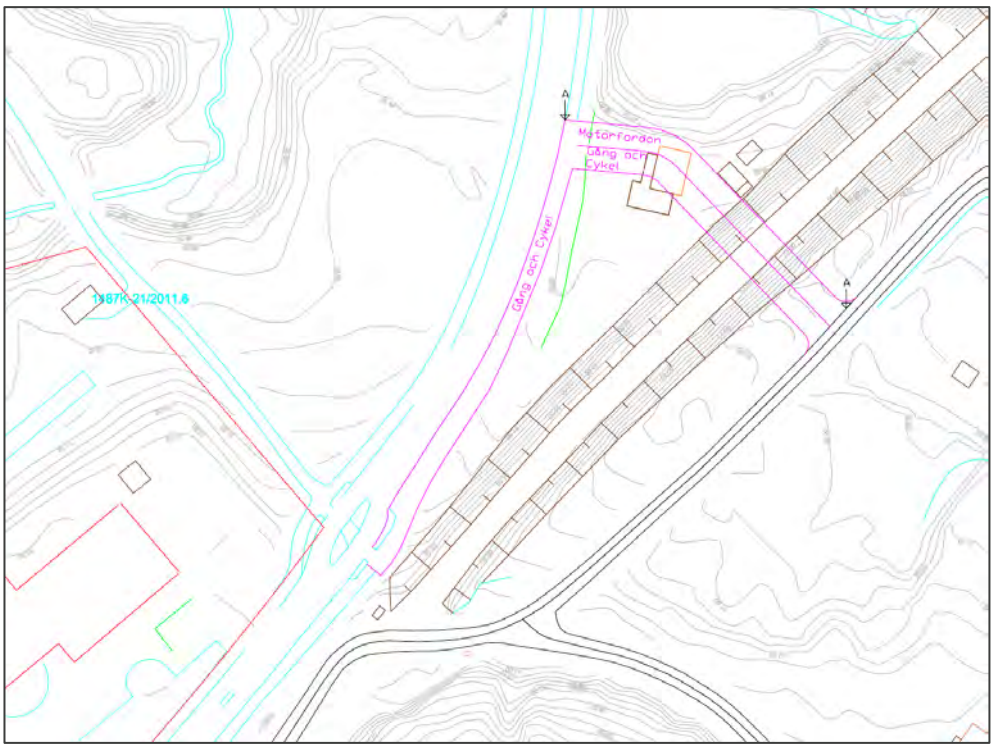
Anslutningsvägen bör så långt som möjligt integreras i de framtida bostadsområdena.

Alternativen är analyserade utifrån kulturmiljö, kostnader och trafiksäkerhet.

4. Steg 2 – Ny tunnel under järnvägen

Tunnel under järnvägen har studerats med förutsättningarna att innefatta utrymme för gång-, cykel- och biltrafikanter samt att tunneln ska placeras någonstans mellan befintlig järnvägspassage i plan samt ravinen cirka 200 meter norrut.

Lokalgatorna inom detaljplaneområdet föreslås knytas samman med Öxneredsvägen enligt skissen nedan.

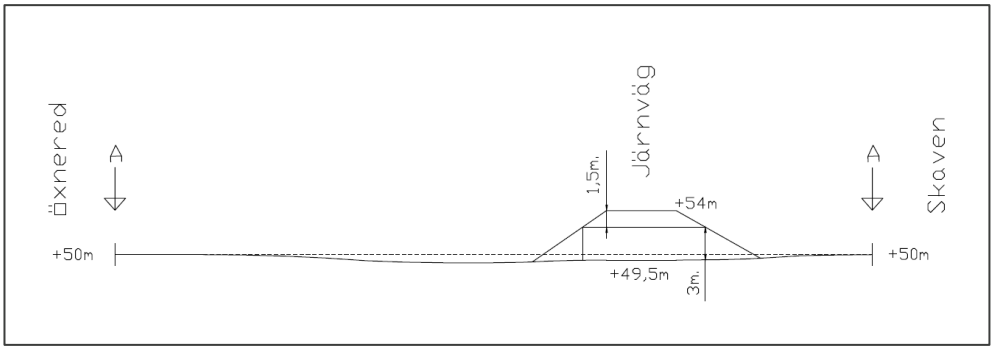

Figur 4-1 Föreslagen sträckning av ny tunnel och breddning av gång- och cykelbana som kopplar samman nybyggnationen med Öxneredsvägen och Öxnereds skola.

Huvudskälet till tunnelns placering är att marken är relativt plan samt att skyddsavstånd till ravinen kan hållas främst med avseende på naturvärde men även geoteknik. En konsekvens av placeringen är dock att befintligt hus väster om järnvägen behöver rivas. Huset är i kommunens ägo. Bedömningen är att även biltrafik ska kunna trafikera tunneln för att säkerställa tillgänglighet till Skaven för boende, besökare och mindre utryckningsfordon (ej lastbilar eller motsvarande).

Genom att placera tunneln enligt förslaget erhålls erforderlig längd om 68 meter (horisontallängd) för vertikalradier och krav på tunnelns fria rum uppfylls. Den fria höjden som behövs i tunneln är 3 meter, vilket medför att tunnelns lägsta punkt blir på +49,5 m ö h. Beroende på hur tjock järnvägens underbyggnad behöver vara kan den lägsta punkten komma att justeras. Utformningsförslaget tar

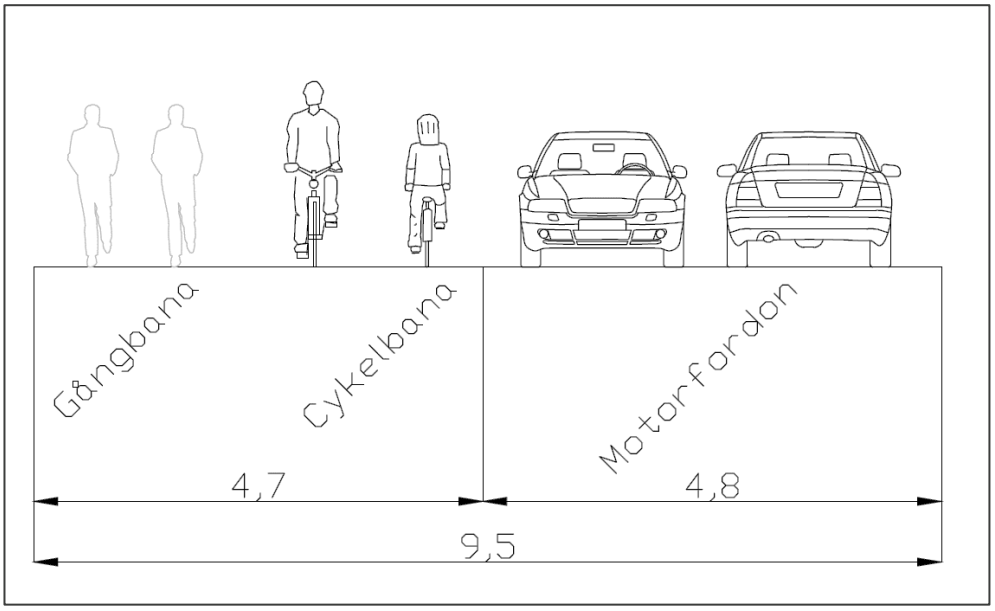
hänsyn till att ett fordon kan stanna på horisontell mark (ej i lutning) vid korsningen med Öxneredsvägen, se Figur 4-2.

Figur 4-2 Sektionsritning av tunnel som kopplar samman Skaven med Öxneredsvägen.

Eftersom Öxnered skola ligger nära det framtida bostadsområdet bedöms det vara viktigt att det finns en bred gång- och cykelbana som binder samman områdena. Utmed Öxneredsvägen behöver den därmed breddas till minst 3,5 meter.

Med förutsättningen att även mindre motorfordon (personbilar, minibussar etc.) ska kunna trafikera tunneln samt att gång- och cykelbana ska rymmas blir gatusektionen, både i och utanför tunneln, minst 9,5 meter. Bredden på cykelbanan bör inte understiga 4,7 meter. Detta för att två cyklister ska kunna mötas samt att trafiksäkerhet och trygghet är viktigt eftersom många barn förväntas färdas genom tunneln till och från Öxnereds skola. Bredden på körbanan innefattar att två personbilar kan mötas i 30 km/h men om ytterligare säkerhetsutrymme önskas kan gatubredden ökas något. Se Figur 4-3 där sektionen för gatubredden genom tunneln redovisas.

Figur 4-3 Sektion för minsta bredden genom tunneln mellan Skaven och Öxnered.

4.1 Trafiksäkerhet

Kapacitetsberäkningar

För att bedöma framkomligheten har korsningens mot Öxneredsvägen belastningsgrad och kölängd beräknats.

Belastningsgraden beräknas som störst vara 0,12. Enligt VGU uppnås önskvärd servicenivå för den aktuella korsningstypen vid en belastningsgrad på ≤ 0,6. Belastningsgraden är således väl inom önskvärd servicenivå.

Kölängden beräknas som längst vara 0,8 meter för fordon som kör på anslutningsvägen under järnvägen och ska svänga ut på Öxneredsvägen under morgonen. Under eftermiddagen uppstår ingen kö.

För att se kapacitetsberäkningen i sin helhet, se bilaga 1.

4.2 Kostnadsbeskrivning

- Tunneln är cirka 250 kvadratmeter
- Ny gata, väster och öster om tunneln, fram till Öxneredsvägen är cirka 80 meter

Tabell 4-1 Kostnadsbeskrivning planskild korsning

	Min (kr)	Max (kr)
Tunnel under järnvägen	13 000 000	18 000 000
Skydd och åtgärder på järnvägsanläggning	4 000 000	6 000 000
Markarbete, söder och norr om tunnel	1 000 000	2 000 000
Väganläggning	900 000	900 000
Summa	*19 000 000*	*26 000 000*
Oförrutsätt 20 %	4 000 000	5 000 000
Byggherrekostnad	3 000 000	5 000 000
Totalt	**26 000 000**	**36 000 000**

Kostnaden för att ta bort plankorsningen med järnvägen bedöms till 26–36 mkr. I kostnaden ingår inte belysning i tunneln eller rivning av befintlig plankorsning.

Bilaga 1 Förutsättningar för beräkningar av trafikmängder

Förutsättningar för beräkningar

Här presenteras de förutsättningar som är aktuella för beräkningar för både steg 1 och steg 2.

Bostadstillskott

Beräkningen av tillkommande trafik har utgåtts från att 700 bostäder för de båda bostadsområdena kommer byggas. I det norra området för exploatering (Skaven) planeras för 100 villor och för 600 lägenheter, och i det södra 200 villor och 500 lägenheter. Uppgifterna kommer från Anette Klang på Byggnadsförvaltningen, 2017–11.

Anslutningsvägen kommer till stora delar vara utan näraliggande bostäder/verksamheter inom överskådlig framtid. Inflygning hindrar exploatering närmare väg 2025 utöver det som anges i Program för detaljplaner. Bedömningen är att köpcentra etc. inte ska ligga i utredningsområdet utan i så fall närmare Vänersborg utmed väg 2025.

Trafikmängd och hastighet

Trafikalstring från de två nya bostadsområdena Skaven Öxnered samt Öxnered Södra har beräknats med hjälp av Trafikverkets trafikalstringsverktyg. I **Fel! Hittar inte referenskälla.** nedan, redovisas den beräknade trafikalstringen

Tabell B-0-1 Beräknade trafikalstringen från de två nya bostadsområdena i Öxnered.

Område	Trafikmängd, ÅDT
Skaven Öxnered	1118
Öxnered Södra	1275

Väg 2025 har en trafikmängd på 3500 ÅDT (2007) och Öxneredsvägen har en trafikmängd på 3000 (2017).

För kapacitetsberäkningar används ofta maxtimme, alltså den timme under dygnet när trafikmängden är som störst. I den här undersökningen har bättre underlag än ÅDT saknats och därför har 10% av ÅDT använts som maxtimme. Denna uppskattning har gjorts eftersom den lokala andelen som maxtimme är av ÅDT är okänd. Uppskattningen har gjorts för en maxtimme både under morgonen och under eftermiddagen.

Kapacitetsberäkningar

Kapacitetsberäkningar är gjorda med Capcal version 4.3.0.4. Den indata som har använts för att genomföra framkomlighetsanalysen i Capcal är:

- Skyltad hastighetsbegränsning
- Körfältsbredd
- Gatuhörnens radie
- Trafikflöde
  - Personbilar/Lätta fordon [fordon/h]
  - Andel tunga fordon

Radien på korsningens hörn har antagits vara 12 meter.

Genom ovanstående given indata har kölängd samt belastningsgrad för respektive körriktning beräknats.

Steg 1

Kapacitetsmässigt skiljer sig de två olika alternativen Brätte och Ridskolan åt endast genom att alternativ Brätte antas utformas till en trevägskorsning och alternativ Ridskolan till en fyravägskorsning. Trafikmängden antas vara densamma för båda alternativen.

Trafikmängd och hastighet

Vilka som främst kommer att använda den nya anslutningsvägen har antagits vara boende i de två nya bostadsområdena Skaven Öxnered samt Öxnered Södra. Det har antagits att 50% av biltrafiken från de nya områdena kör mot väg 2025 och därav utnyttjar den nya planerade anslutningsvägen. Resterande 50% kör istället mot Öxneredsvägen. Även boende i området Onsjö kan komma att använda anslutningsvägen för att ta sig till Öxnered station. Det har resulterat i antagandet om att trafikmängden på anslutningsvägen under morgonen är 120 f/h i östlig riktning mot väg 2025 och 60 f/h i västlig riktning mot Öxnered.

Trafikmängd samt riktningsfördelningen för den anslutande korsningen till väg 2025, för alternativ Brätte, visas i Tabell B-2 och

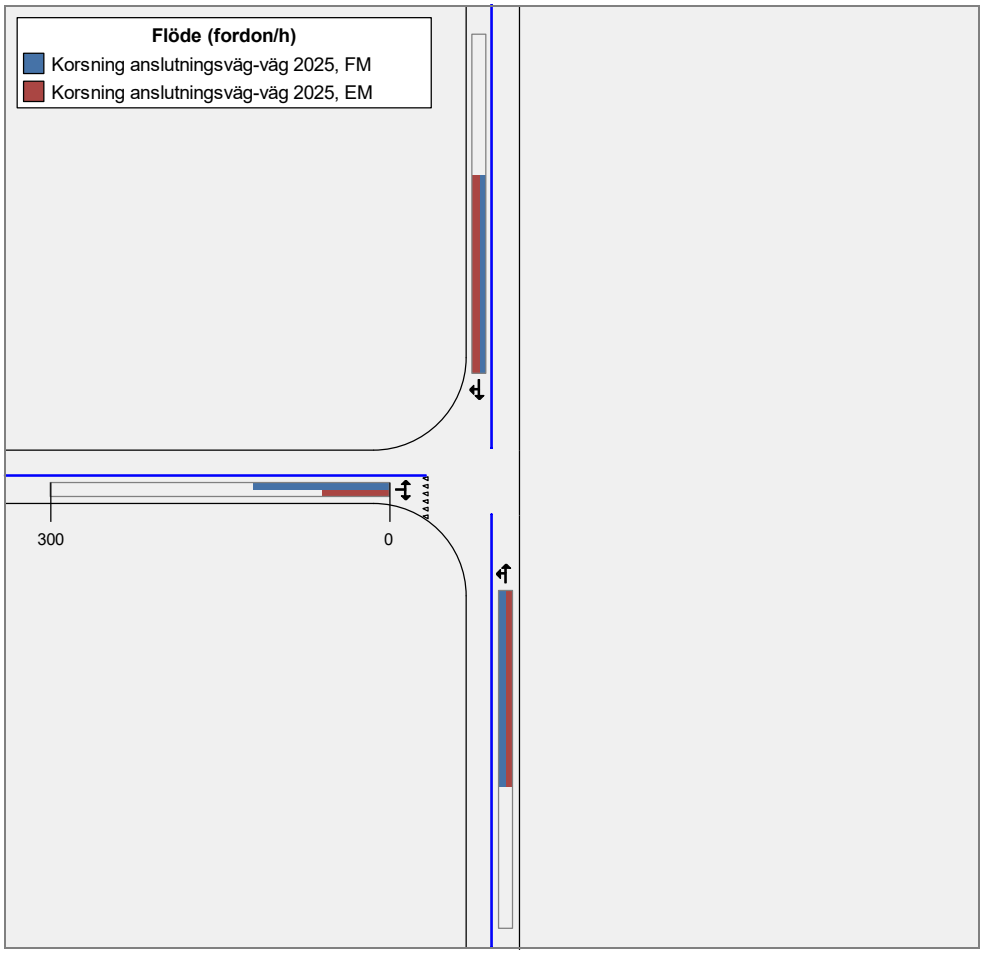
Tabell B-3 samt illustreras i Figur B-1.

Tabell B-2 Alternativ Brätte,trafikflöde (antal fordon) per riktning under morgons maxtimme.

Tillfart	Höger	Rakt fram	Vänster
Väg 2025 norrut	-	145	30
Väg 2025 söderut	30	145	-
Anslutningsväg	60	-	60

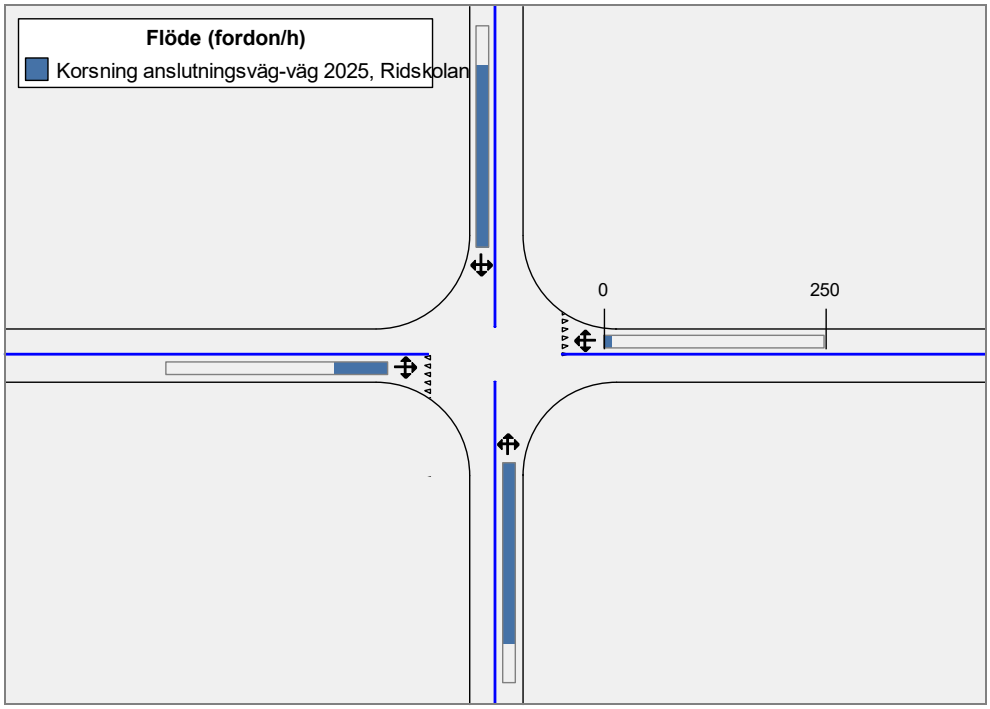
Tabell B-3 Alternativ Brätte, trafikflöde (antal fordon) per riktning under eftermiddagens maxtimme.

Tillfart	Höger	Rakt fram	Vänster
Väg 2025 norrut	-	145	60
Väg 2025 söderut	60	145	-
Anslutningsväg	30	-	30

Figur B-1 Trafikflöde (antal fordon) per riktning under morgonens och eftermiddagens maxtimme.

För alternativ Ridskolan har även en andel av trafikmängden antagits svänga in till Ridskolan. Trafikmängden har antagits till att 10 bilar kör till respektive från Ridskolan. Beräkningar har endast gjorts för en maxtimme på eftermiddagen då det antagits att flest kör till och från ridskolan under den tiden. Trafikflödet för alternativ Ridskolan illustreras i Figur B-2.

Figur B-2 Trafikflöde (antal fordon) per riktning under eftermiddagens maxtimme för alternativ Ridskolan.

Andelen tung trafik på väg 2025 är 10%[5] och antas vara 5% för anslutningsvägen.

Den skyltade hastigheten utmed väg 2025 är 70 km/h för alternativ Brätte och 50 km/h för alternativ Ridskolan.

[5] Trafikverket, 2017

Väggeometri

Kapacitetsberäkningarna har endast gjorts för den aktuella korsningen. Körfältsbredden är 3,5 m och de fordon som kommer från den nya planerade vägen och ska köra ut på väg 2025 har väjningsplikt.

Resultat

Nedan redovisas resultaten för den studerade maxtimmen, se Tabell B-4 och Tabell B-5. Beräkningar har gjort med både 50 km/h samt 70 km/h för väg 2025 men har inte resulterat i några skillnader i resultatet.

Alternativ Brätte

Tabell B-4 Resultat från kapacitetsberäkning i Capcal under morgonens maxtimme.

Tillfart	Flöde	Belastningsgrad	Kölängd, genomsnittlig över en timme (m)	Kölängd, 90-percentil över en timme (m)
Väg 2025 norrut	175	0,11	0,0	0,0
Väg 2025 söderut	175	0,10	0,0	0,0
Anslutningsväg	120	0,13	0,8	0,8

Tabell B-5 Resultat från kapacitetsberäkning i Capcal under eftermiddagens maxtimme.

Tillfart	Flöde	Belastningsgrad	Kölängd, genomsnittlig över en timme (m)	Kölängd, 90-percentil över en timme (m)
Väg 2025 norrut	175	0,12	0,8	0,8
Väg 2025 söderut	175	0,10	0,0	0,0
Anslutningsväg	60	0,07	0,8	0,8

Alternativ Ridskolan

Tabell B-6 Resultat från kapacitetsberäkning i Capcal under eftermiddagens maxtimme.

Tillfart	Flöde	Belastningsgrad	Kölängd, genomsnittlig över en timme (m)	Kölängd, 90-percentil över en timme (m)
Väg 2025 norrut	175	0,12	0,8	0,8
Väg 2025 söderut	175	0,10	0,0	0,0
Anslutningsväg	60	0,07	0,8	0,8
Väg Ridskola	10	0,01	0,0	0,0

Steg 2

Den nya tunneln under järnvägen antas användas av framförallt boende i området Skaven Öxnered. Den nya trafiklösningen innebär dock en planskild lösning vilket innebär att fler kan komma att använda tunneln även fast det då kan innebära

en längre körsträcka, eftersom det inte finns någon risk att bli stående i korsningen när tågen ska passera.

Trafikmängden på den planerade anslutningsvägen till Öxneredsvägen under järnvägen har beräknats utefter antagandet att 50% av biltrafiken från området Skaven Öxnered samt 30% av biltrafiken från området Öxnered Södra kommer att använda den planerade vägen. 10% av trafikmängden från Onsjö till Öxnered antas även välja den aktuella vägen. Detta ger en trafikmängd (för morgonen) på 95 f/h i västlig riktning mot Öxneredsvägen och 47 f/h i östlig riktning mot området Skaven Öxnered.

Riktningsfördelningen för Öxneredsvägen antas vara 40% söderut och 60% norrut.

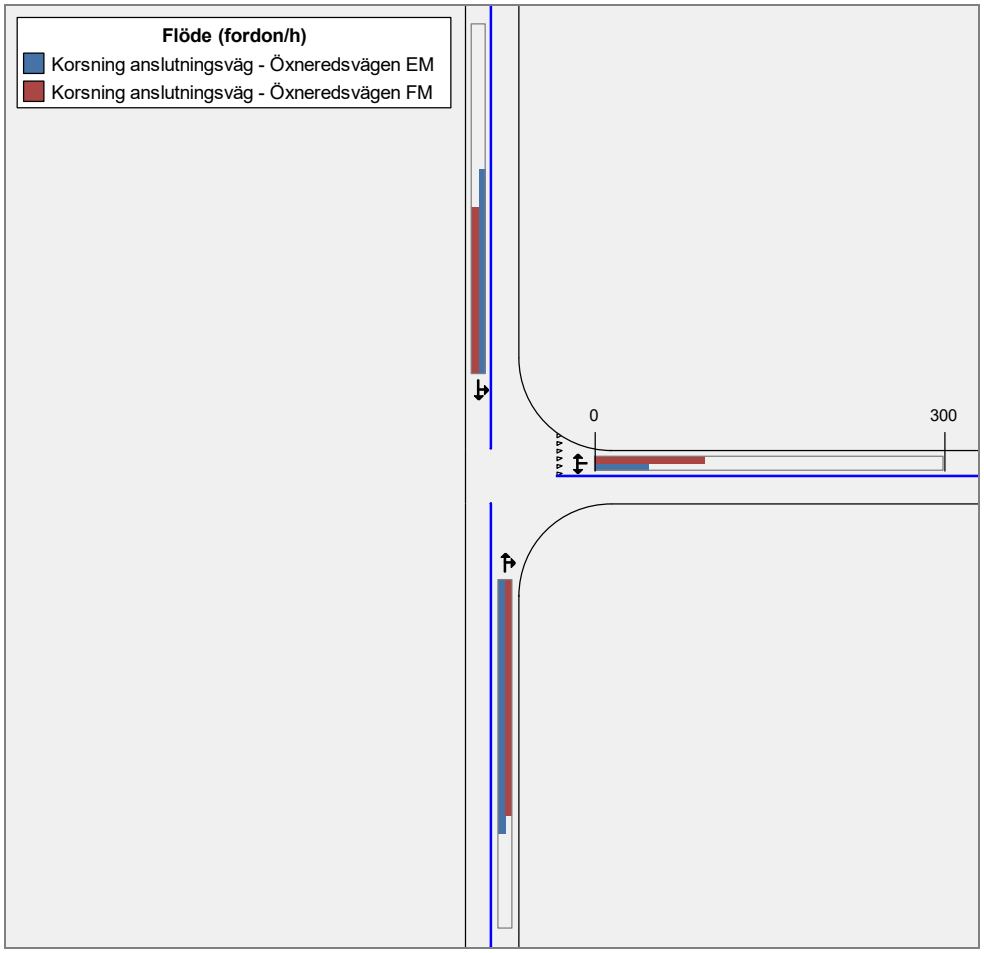
Trafikmängd samt riktningsfördelning för den anslutande korsningen till Öxneredsvägen visas i Tabell B-7 och Tabell B-8 samt illustreras i Figur B-3.

Tabell B-7 Trafikflöde (antal fordon) per riktning under morgons maxtimme.

Tillfart	Höger	Rakt fram	Vänster
Öxneredsvägen norrut	24	180	-
Öxneredsvägen söderut	-	120	23
Tunnel under järnväg	56	-	39

Tabell B-8 Trafikflöde (antal fordon) per riktning under eftermiddagens maxtimme.

Tillfart	Höger	Rakt fram	Vänster
Öxneredsvägen norrut	39	180	-
Öxneredsvägen söderut	-	120	56
Tunnel under järnväg	23	-	24

Figur B-3 Trafikflöde (antal fordon) per riktning under morgonens och eftermiddagens maxtimme.

Andelen tung trafik på Öxneredsvägen antas vara 5%. För den planerade anslutande vägen under järnvägen antas andelen tung trafik vara 0%.

Den skyltade hastigheten på Öxneredsvägen är 50 km/h. Hastigheten kan antas vara 30km/h på den planerade anslutningsvägen.

Fotgängare och cyklister har inte inkluderats i dessa beräkningar. Ett befintligt övergångsställe finns idag strax söder om korsningen längs Öxneredsvägen. Det har därför antagits att fotgängare och cyklister fortsatt kommer att använda det befintliga övergångsstället och inte korsa Öxneredsvägen eller anslutningsvägen vid den aktuella korsningen.

Väggeometri

Kapacitetsberäkningarna har endast gjorts för den aktuella korsningen. Körfältsbredden är 3,5 meter och de fordon som kommer från den planerade anslutningsvägen under järnvägen och ska köra ut på Öxneredsvägen har väjningsplikt.

Resultat

Nedan redovisas resultaten för den studerade maxtimmen, se Tabell B-9 och

Tabell B-10.

Tabell B-9 Resultat från kapacitetsberäkning i Capcal under morgonens maxtimme.

Tillfart	Flöde	Belastningsgrad	Kölängd, genomsnittlig över en timme (m)	Kölängd, 90-percentil över en timme (m)
Öxneredsvägen norrut	204	0,11	0	0
Öxneredsvägen söderut	143	0,09	0	0
Tunnel under järnväg	94	0,10	0,8	0,8

Tabell B-10 Resultat från kapacitetsberäkning i Capcal under eftermiddagens maxtimme.

Tillfart	Flöde	Belastningsgrad	Kölängd, genomsnittlig över en timme (m)	Kölängd, 90-percentil över en timme (m)
Öxneredsvägen norrut	219	0,11	0	0
Öxneredsvägen söderut	176	0,12	0	0
Tunnel under järnväg	47	0,05	0	0

Då beläggningsgrader för korsningen är väl inom önskvärd service, finns kapacitet för ett högre trafikflöde samt att ett övergångsställe placerad antingen över Kaserngatan eller över anslutningsvägen.

Trafikalstringsverktyg - Vänersborg Vägutredning2

Användarhandledning (pdf

Allmänt om projektet

Projektnamn

Projektnamn	Vänersborg Vägutredning2
Egna kommentarer	Öxnared Södra
Senast ändrad	2017-11-14 12:57

Verktyget

Version	1.0

Resultat

Antal resor (totalt, exkl. nyttotrafik)

Bästa skattning: 4 149 resor / dygn

Osäkerhet

Andelen av resorna som är baserade på trafikalstringstal med låg / medel / hög osäkerhet. Ju högre osäkerhet, desto försiktigare bör du vara när du tolkar resultaten.

Skattad färdmedelsfördelning

med bil: 42 %
med kollektivtrafik: 9 %
med cykel: 18 %
till fots: 28 %
med annat: 2 %

Resor per färdmedel (exkl. nyttotrafik)

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Antal resor / dygn	1 733	384	753	1 181	99	4 14

Resor uppdelat efter markanvändning

Antal resor / dygn (exkl. nyttotrafik) fördelat per markanvändning

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Lägenhet	932	301	476	889	58	2 65
Villa	801	83	277	291	41	1 49
Totalt	1 733	384	753	1 181	99	4 14

Uppskattat antal bilar

Antal bilresor, exkl nyttotrafik: 1 733 bilresor
Uppskattning av antal bilar: 1 275 bilar (ÅDT),
vilket motsvarar ungefär 1 417 ÅVDT

Antaganden:

- 1,2 personer per bil för arbetsresor
- 1,4 personer per bil för inköp/serviceresor
- 1,5 personer per bil för fritidsresor
- Bostäders resor fördelar sig enligt:
  - 35% arbetsresor
  - 23% inköp/serviceresor
  - 42% fritidsresor
- Övrig markanvändning ger:
  - 34% arbetsresor
  - 27% inköp/serviceresor
  - 39% fritidsresor

Uppskattat markbehov för transporter

Beräknad markanvändning avser den yta som de genererade resorna använder i samhället, alltså inte enbart i området som studeras.

Markanvändning per färdmedel

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Area (m^2)	54 933	1 615	8 055	944	-	65 547

Antaganden:

- Bil: 31,7 m^2 / bilresa
- Kollektivtrafik: 4,2 m^2 / kollektivtrafikresa
- Cykel: 10,7 m^2 / cykelresa
- Till fots: 0,8 m^2 / gångresa

Detta kan påverka resultaten:

Observera: Endast personresor

Resultaten innehåller endast personresor. För att inkludera nyttotrafik, måste en uppräkning göras. (ett stöd för detta nås under rubriken Nyttotrafik på resultatsidan) Observera att även om nyttotrafik-beräkning har gjorts så påverkar det inte resultaten på resultatsidan eller i sammanställningen.

Indata

Lokalisering

Kommun	Vänersborg
Var i kommunen	I huvudortens ytterområden

Markanvändning

Lägenhet	500 bostadsenheter 895 boende (automatiskt värde)
Villa	200 bostadsenheter 496 boende (automatiskt värde)

Svar på frågor om Kollektivtrafik

Turtäthet under högtrafik i området (sammanlagt	16-30-minuterstrafik

för alla linjer)	
Avstånd till hållplats (genomsnitt i området)	250-600 m
Är tidtabeller i tätorten taktfasta/styva (dvs är det regelbundna minuttal alla timmar)?	Alla prioriterade linjer har taktfasta tidtabeller.
Hur stor del av tätorten täcks av kollektivtrafiknät?	Stora delar av tätorten och alla viktiga målpunkter. Koordinerade tidtabeller underlättar byten.
Turtäthet under högtrafik i området (sammanlagt för alla linjer)	16-30-minuterstrafik
Avstånd till station med regional tågtrafik (genomsnitt i området)	1000-1500 m
Är tidtabeller i regionaltrafiken taktfasta/styva (dvs är det regelbundna minuttal alla timmar)?	Alla prioriterade linjer har taktfasta tidtabeller.
Har resenärerna tillgång till realtidsinformation om kollektivtrafiken?	På den viktigaste knutpunkten (t ex busstationen i centrum).
Prioriteras kollektivtrafiken i kommunens planering?	Kollektivtrafiken är en viktig faktor vid planering av t ex nya bostadsområden.
Finns mål och handlingsplan för kollektivtrafiken?	Kommunen har tydliga mål och en handlingsplan.

Svar på frågor om Gång

Avstånd till lokalt centrum (genomsnitt i området)	1-2 km
Hur är gångvägnätet utformat i tätorten?	Gångvägar m m kompletterar systematiskt trottoarer för att förbättra genheten.
Hur är standarden på gångvägnätet i tätorten?	Större delen har god standard. Vissa områden har dock brister.

Svar på frågor om Cykel

Avstånd till lokalt centrum (genomsnitt i området)	1-3 km
Höjdskillnader vid färd till lokalt centrum	I princip inga lutningar.
Hur stor del av tätorten täcks av cykelvägnät (cykelväg. cykelbana. cykelfält eller 30 km/h-gator)?	Cykelvägnätet täcker stora delar av tätorten och alla viktiga målpunkter.

Svar på frågor om Bil

Hur planeras tillgången till bilparkering vid bostäder i området?	Kommunens parkeringspolicy tillämpas.

Svar på frågor om Mobility Management

Arbetar kommunen med mobility management dvs. mjuka åtgärder för att ändra resbeteende?	Nej
Grön resplan/mobilitetsplan	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Kampanjer för mer miljövänligt resande	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Samlad reseinformation för flera färdsätt	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Utbildning om hållbart resande	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Distansarbete	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Resfria möten	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Målgruppsanpassade kampanjer t.ex. testresenärer. hälsotrampare	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Bättre cykelfaciliteter (ej infrastruktur)	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Bilpooler	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Sparsam körning/Eco-driving	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Hur länge har kommunen arbetat med mobility management?	Kortare än 2 år

Version: 1.0

Trafikalstringsverktyg - Vänersborg Vägutredning

Användarhandledning (pdf

Allmänt om projektet

Projektnamn

Projektnamn	Vänersborg Vägutredning
Egna kommentarer	Området Skaven/Öxnared
Senast ändrad	2017-11-14 12:53

Verktyget

Version	1.0

Resultat

Antal resor (totalt, exkl. nyttotrafik)

Bästa skattning: 3 934 resor / dygn

Osäkerhet

Andelen av resorna som är baserade på trafikalstringstal med låg / medel / hög osäkerhet. Ju högre osäkerhet, desto försiktigare bör du vara när du tolkar resultaten.

Skattad färdmedelsfördelning

med bil: 39 %
med kollektivtrafik: 10 %
med cykel: 18 %
till fots: 31 %
med annat: 2 %

Resor per färdmedel (exkl. nyttotrafik)

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Antal resor / dygn	1 519	403	709	1 213	90	3 934

Resor uppdelat efter markanvändning

Antal resor / dygn (exkl. nyttotrafik) fördelat per markanvändning

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Lägenhet	1 118	362	571	1 067	70	3 187
Villa	401	42	139	146	20	747
Totalt	1 519	403	709	1 213	90	3 934

Uppskattat antal bilar

Antal bilresor, exkl nyttotrafik: 1 519 bilresor
Uppskattning av antal bilar: 1 118 bilar (ÅDT),
vilket motsvarar ungefär 1 242 ÅVDT

Antaganden:

- 1,2 personer per bil för arbetsresor
- 1,4 personer per bil för inköp/serviceresor
- 1,5 personer per bil för fritidsresor
- Bostäders resor fördelar sig enligt:
    - 35% arbetsresor
    - 23% inköp/serviceresor
    - 42% fritidsresor
- Övrig markanvändning ger:
    - 34% arbetsresor
    - 27% inköp/serviceresor
    - 39% fritidsresor

Uppskattat markbehov för transporter

Beräknad markanvändning avser den yta som de genererade resorna använder i samhället, alltså inte enbart i området som studeras.

Markanvändning per färdmedel

	Bil	Kollektivtrafik	Cykel	Till fots	Annat	Totalt
Area (m^2)	48 139	1 693	7 590	970	-	58 393

Antaganden:

- Bil: 31,7 m^2 / bilresa
- Kollektivtrafik: 4,2 m^2 / kollektivtrafikresa
- Cykel: 10,7 m^2 / cykelresa
- Till fots: 0,8 m^2 / gångresa

Detta kan påverka resultaten:

Observera: Endast personresor

Resultaten innehåller endast personresor. För att inkludera nyttotrafik, måste en uppräkning göras. (ett stöd för detta nås under rubriken Nyttotrafik på resultatsidan) Observera att även om nyttotrafik-beräkning har gjorts så påverkar det inte resultaten på resultatsidan eller i sammanställningen.

Indata

Lokalisering

Kommun	Vänersborg
Var i kommunen	I huvudortens ytterområden

Markanvändning

Lägenhet	600 bostadsenheter 1 074 boende (automatiskt värde)
Villa	100 bostadsenheter 248 boende (automatiskt värde)

Svar på frågor om Kollektivtrafik

Turtäthet under högtrafik i området (sammanlagt	16-30-minuterstrafik

för alla linjer)	
Avstånd till hållplats (genomsnitt i området)	250-600 m
Är tidtabeller i tätorten taktfasta/styva (dvs är det regelbundna minuttal alla timmar)?	Alla prioriterade linjer har taktfasta tidtabeller.
Hur stor del av tätorten täcks av kollektivtrafiknät?	Stora delar av tätorten och alla viktiga målpunkter. Koordinerade tidtabeller underlättar byten.
Turtäthet under högtrafik i området (sammanlagt för alla linjer)	16-30-minuterstrafik
Avstånd till station med regional tågtrafik (genomsnitt i området)	1000-1500 m
Är tidtabeller i regionaltrafiken taktfasta/styva (dvs är det regelbundna minuttal alla timmar)?	Alla prioriterade linjer har taktfasta tidtabeller.
Har resenärerna tillgång till realtidsinformation om kollektivtrafiken?	På den viktigaste knutpunkten (t ex busstationen i centrum).
Prioriteras kollektivtrafiken i kommunens planering?	Kollektivtrafiken är en viktig faktor vid planering av t ex nya bostadsområden.
Finns mål och handlingsplan för kollektivtrafiken?	Kommunen har tydliga mål och en handlingsplan.

Svar på frågor om Gång

Avstånd till lokalt centrum (genomsnitt i området)	1-2 km
Hur är gångvägnätet utformat i tätorten?	Gångvägar m m kompletterar systematiskt trottoarer för att förbättra genheten.
Hur är standarden på gångvägnätet i tätorten?	Större delen har god standard. Vissa områden har dock brister.

Svar på frågor om Cykel

Avstånd till lokalt centrum (genomsnitt i området)	1-3 km
Höjdskillnader vid färd till lokalt centrum	I princip inga lutningar.
Hur stor del av tätorten täcks av cykelvägnät (cykelväg. cykelbana. cykelfält eller 30 km/h-gator)?	Cykelvägnätet täcker stora delar av tätorten och alla viktiga målpunkter.

Svar på frågor om Bil

Hur planeras tillgången till bilparkering vid bostäder i området?	Kommunens parkeringspolicy tillämpas.

Svar på frågor om Mobility Management

Arbetar kommunen med mobility management dvs. mjuka åtgärder för att ändra resbeteende?	Nej
Grön resplan/mobilitetsplan	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Kampanjer för mer miljövänligt resande	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Samlad reseinformation för flera färdsätt	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Utbildning om hållbart resande	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Distansarbete	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Resfria möten	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Målgruppsanpassade kampanjer t.ex. testresenärer. hälsotrampare	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Bättre cykelfaciliteter (ej infrastruktur)	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Bilpooler	Kommunen arbetar systematiskt med åtgärden
Sparsam körning/Eco-driving	Kommunen arbetar inte med åtgärden
Hur länge har kommunen arbetat med mobility management?	Kortare än 2 år

Version: 1.0

§ 76

Vägval Brättelänken

KS 2024/193

Beslut

Kommunstyrelsen remitterar till byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kultur- och fritidsnämnden att lämna synpunkter på samhällsbyggnadsnämndens utredning kring ny väg mellan Öxnered och Brätte.

Bilaga/bilagor

Bilaga 4: Vägval Brättelänken, 2023-09-11

Reservation

Stefan Kärvling (V) reserverade sig till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning av ärendet

Frågan om lokalisering av den efterfrågade vägförbindelsen mellan Öxnered och Brätte har utretts i flera omgångar. Särskilda utredningar har genomförts beträffande trafikflöden, naturvärden, fladdermöss och hackspett samt arkeologi. Utöver det har samtal fört med Vänersborgs Ryttarförening och Brättehaga Gård KB, vilka är verksamheter som direkt berörs av vägdragningen.

Samhällsbyggnadsnämnden har nu förordat det nordliga alternativ 1 utifrån en sammanvägd bedömning. Men eftersom vägvalet påverkar flera frågor som ligger inom byggnadsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvarsområden vill kommunstyrelsen även höra deras bedömning innan ett avgörande lokaliseringsbeslut fattas.

Området omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga). Norra lösningen följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte och den södra vägen ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga).

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2024-04-15 § 53
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-03-27
- Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2024-02-29 § 16
- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-28
- Vägval Brättelänken, 2023-09-11

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Stefan Kärvling (V) yrkade att beslutet skulle få följande lydelse:

Kommunstyrelsen uppdrar till samhällsbyggnadsnämnden att starta projektering med inriktning mot alternativ 2 – södra alternativet.

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns två förslag till beslut, nämligen kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag och Stefan Kärvling (V) yrkande.

Ordföranden ställde förslaget mot varandra och fann att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Sändlista

Byggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden.

Handläggare
Annika Karlsson
annika.karlsson02@vanersborg.se

Mottagare
Kommunstyrelsen

Handlingen upprättad av Annika Karlsson ,2024-06-12, BN.2024.38
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-18 B N § 74 BN.2024.38

Yttrande över Vägval Brättelänken

Bakgrund

Kommunstyrelsen har gett Byggnadsnämnden möjlighet att lämna synpunkter på Vägval Brättelänken, Samhällsbyggnadsnämndens utredning kring ny väg mellan Öxnered och Brätte.

Sammanfattning av yttrande

Byggnadsnämnden bedömer att den utredning som Samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ.

Yttrande

Byggnadsnämnden bedömer att den utredning som samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ.
Byggnadsnämndens bedömning baseras på följande:

Brätte-Vassända utgör ett riksintresse för kulturmiljövården och dess värdebeskrivning lyder:

Motivering: Fornlämningsmiljöer på kommunikationsmässigt strategisk plats av stor betydelse för handeln mellan Vänerlandskapen och västerhavet med lämningarna efter staden Brätte från 1500- till 1600-talen och efter Vassända medeltidskyrka. (Kyrkomiljö).

Uttryck för riksintresset: Lämningar under mark efter staden Brätte vid sydspetsen av Vassbotten, en vik av Vänern som avsnörts genom landhöjningen vilket framtvingade en flyttning av staden till Vänersborg. Ruinen efter Vassända kyrka och ödekyrkogård på östra sidan av Vassbotten.

Riksintressen ska enligt 3 kap 6 § miljöbalken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada dessa miljöer.

För vägalternativ 1 och 2 har genomförts en arkeologisk utredning. Inga nya fornlämningar hittades. De välkända fornlämningarna inom Brätte-Vassända redovisas inte alls i denna utredning. I slutsatsen av den arkeologiska utredningen konstateras dock att de båda vägalternativen berör längst i öster ett område med riksintresse och ett område med kända fornlämningar. Fornlämningar är skyddade av kulturminneslagen och ingrepp i fornlämning kräver tillstånd från länsstyrelsen.

I Vägval Brättelänken beskrivs både alternativ 1 och 2 som möjliga alternativ utifrån vad som framkommit i den arkeologiska utredningen. Det är en missvisande slutsats

eftersom riksintresset Brätte-Vassända riskerar att utgöra ett stort hinder om det inte kan påvisas att det inte påverkas av vägdragningen.

Fornlämningen inom Brätte utgörs av ett område med stadslämningar, ca 470x279 m (no-sv). Inom området finns lämningar efter brunnar, stensatta gårdsplaner, stensatta vägar, husgrunder, stadsmur och 1 källa. Lämningarna påträffade i den nordöstra delen av området. Fornlämningen inom Brätte utgör ett kärnvärde i riksintresset Brätte-Vassända.

Länsstyrelsen är i sitt samrådsyttrande över FÖP Vänersborg/Vargön tydlig med att alternativ 1 skadar riksintresset. I Länsstyrelsens granskningsyttrande under rubriken Synpunkter enligt ingripandegrunder, skriver de "Länsstyrelsen bedömer att utbyggnad av befintlig vägsträckning genom riksintresset medför påtaglig skada på riksintresset och bör därmed utgå. Det södra alternativet gränsar till riksintresset och ska samrådas med Länsstyrelsen i kommande process."

Utifrån landskapssynpunkt finns fördelar med att välja alternativ 1 framför alternativ 2. Om vägen ges en smal utformning skulle den lättare kunna anpassas till terrängen samtidigt som hastigheten skulle dämpas. En gång- och cykelväg skulle kunna byggas separat från bilvägen och ledas över den befintliga bron som har höga kulturvärden. Alternativ 1 skulle troligtvis upplevas som ett mer naturligt vägalternativ. Dock skulle alternativ 1 riskera att göra ett stort intrång i riksintresset Brätte-Vassända med fornlämningsmiljön.

Skulle riksintresset skadas skulle Brättelänken innebära en betydande miljöpåverkan och då krävs att en miljökonsekvensbeskrivning tas fram där båda vägalternativen beskrivs och konsekvensbedöms i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Troligtvis behöver båda vägalternativen grovprojekteras för att kunna bedöma dess konsekvenser, såväl positiva som negativa. Förslagen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen behöver samrådas med länsstyrelsen (och andra berörda intressenter) i ett så kallat 12:6-samråd. Delar inte länsstyrelsen kommunens bild av påverkan kan ytterligare tillståndsprocesser krävas.

Utöver utredningens brister avseende riksintresset för kulturmiljövård saknas beskrivningar och bedömningar utifrån fler aspekter såsom jordbruksmarkens värden, påverkan på strandskydd, framtida bebyggelse. De fakta som framkommit i naturvärdesinventeringen och andra naturutredningar har inte hanterats eller vägts in i helheten på ett konsekvent sätt.

Annika Karlsson
Plan- och bygglovschef

Handlingen upprättad av Annika Karlsson ,2024-06-12, BN.2024.38

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-18 B N § 74 BN.2024.38

MHN § 23 REMISS.2024.843

Svar på remiss Vägval Brättelänken

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom förvaltningens yttrande över Vägval Brättelänken, daterad 2024-05-30 med följande tillägg:

Alternativet att förlägga bilvägen på den före detta banvallen och att cykelvägen istället kan dras i alternativ norr saknas. Syftet är att minimera lokalisering på jordbruksmark.

Förslaget på vägval Brättelänken, alternativ norr, saknar redogörelse för konflikten med miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet punkt 2, 3 och 4.

Argumentering angående lokaliseringsprincipen enligt miljöbalken 2 kapitlet 6 § behöver utvecklas och förtydligas.

Alternativ norr strider mot miljöbalken 3 kapitlet 6 § (naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.) Motiv för att bryta mot miljöbalken saknas.

Kostnadsredovisningen på sidan12 i Trivectors utredning är bristfällig (sid 110 i Vägval Brättelänken). Kostnader för arkeologisk undersökning för alternativ norr saknas för sträckan vid Brätte. Detta medför att en rättvis viktning av de olika vägalternativen inte är möjlig.

Bilaga

Yttrande, 2024-05-30

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har gett Miljö- och hälsoskyddsnämnden möjlighet att lämna synpunkter på Vägval Brättelänken, Samhällsbyggnadsnämndens utredning kring ny väg mellan Öxnered och Brätte.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den utredning som Samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ. Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning baseras på följande:

- Utredningen är baserad på ett ofullständigt underlag då den bland annat utesluter flera utredningar/inventeringar som utförts i syfte att belysa de båda vägalternativens påverkan på skyddade arter och naturvärden. Flera av utredningarna/inventeringarna förordar vägalternativ 2 framför vägalternativ 1 då alternativ 2 bedöms medföra mindre påverkan på arter och naturvärden.
- Vägalternativ 1 föreslås gå genom ett område som i kommunens naturvårdsstrategi, antagen av kommunfullmäktige i maj 2023, är utpekat som prioriterat område för områdesskydd (Brätte och Vassändaviken) i syfte att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Denna konflikt framgår inte av utredningen.

- Utredningen saknar ett resonemang om behov av eventuella skyddsåtgärder och/eller kompensationsåtgärder avseende skyddade arter och naturvärden eller möjliga anpassningar och lösningar som skulle kunna möta de privata intressena, till exempel djurtunnlar, och som därmed kan ha stor påverkan på val av vägalternativ och kostnader.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, Miljö- och byggnadsförvaltningen, 2024-05-30

Vägval Brättelänken, 2023-09-11, rev. 240313

Naturvärdesinventering Öxnered Stommen (COWI, 2021)

Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2021)

Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)

Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)

Nämndens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Mathias Olsson (SD) och Lena Eckerbom Wendel (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag

Britt-Marie Karlsson (V) yrkar tilläggsyrkande till förvaltningens förslag, enligt följande

Alternativet att förlägga bilvägen på den före detta banvallen och att cykelvägen istället kan dras i alternativ norr saknas. Syftet är att minimera lokalisering på jordbruksmark.

Förslaget på vägval Brättelänken, alternativ norr, saknar redogörelse för konflikten med miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet punkt 2, 3 och 4.

Argumentering angående lokaliseringsprincipen enligt miljöbalken 2 kapitlet 6 § behöver utvecklas och förtydligas.

Alternativ norr strider mot miljöbalken 3 kapitlet 6 § (naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.) Motiv för att bryta mot miljöbalken saknas.

Kostnadsredovisningen på sidan12 i Trivectors utredning är bristfällig (sid 110 i Vägval Brättelänken). Kostnader för arkeologisk undersökning för alternativ norr saknas för sträckan vid Brätte. Detta medför att en rättvis viktning av de olika vägalternativen inte är möjlig.

Beslutsgång

Ordföranden redovisar att det finns ett förslag till beslut, nämligen förvaltningens förslag samt ett tilläggsyrkande från Britt-Marie Karlsson (V)

Ordföranden föreslår följande propositionsordning, som godkänns av nämnden.

Först ställer ordföranden förvaltningens förslag under acklamation och finner att nämnden beslutar i enlighet med förslaget.

Sedan ställer ordföranden tilläggsyrkandet under acklamation och finner att nämnden beslutar att bifalla tilläggsyrkandet.

Omröstning begärs.

Ordföranden föreslår följande omröstningsordning, som godkänns av nämnden.

Den som väljer att bifalla Britt-Marie Karlssons (V) tilläggsyrkande röstar JA, och den som väljer att avslå tilläggsyrkandet röstar NEJ.

Omröstningsresultat

Med 5 JA-röster mot 2 NEJ-röster beslutar nämnden i enlighet med Britt-Marie Karlssons (V) tilläggsyrkande

Ledamot	JA	NEJ
Anneli Guilotte (S)	X	
Nils-Erik Abelsson (S)	X	
Elisabeth Wessel (C)	X	
Lena Eckerbom Wendel (M)		X
Mathias Olsson (SD)		X
Rosemary Solvarm (MBP)	X	
Britt-Marie Karlsson (V)	X	

Sändlista

Kommunstyrelsen

Brättelänken

Tilläggsyrkande från Vänsterpartiet:

Alternativet att förlägga bilvägen på den före detta banvallen och att cykelvägen istället kan dras i alternativ norr saknas. Syftet är att minimera lokalisering på jordbruksmark.

Förslaget på vägval Brättelänken, alternativ norr, saknar redogörelse för konflikten med miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet punkt 2, 3 och 4.

Argumentering angående lokaliseringsprincipen enligt miljöbalken 2 kapitlet 6 § behöver utvecklas och förtydligas.

Alternativ norr strider mot miljöbalken 3 kapitlet 6 § (naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.) Motiv för att bryta mot miljöbalken saknas.

Kostnadsredovisningen på sidan12 i Trivectors utredning är bristfällig (sid 110 i Vägval Brättelänken). Kostnader för arkeologisk undersökning för alternativ norr saknas för sträckan vid Brätte. Detta medför att en rättvis viktning av de olika vägalternativen inte är möjlig.

Fastställd datum
2024-05-30

Diarienummer
REMISS.2024.843

Handläggare
Ulrika Husar
ulrika.husar@vanersborg.se
0521-72 12 18

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Remiss Vägval Brättelänken

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom förvaltningens yttrande över Vägval Brättelänken, daterad 2024-05-30.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har gett Miljö- och hälsoskyddsnämnden möjlighet att lämna synpunkter på Vägval Brättelänken, Samhällsbyggnadsnämndens utredning kring ny väg mellan Öxnered och Brätte.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den utredning som Samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ. Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning baseras på följande:

- Utredningen är baserad på ett ofullständigt underlag då den bland annat utesluter flera utredningar/inventeringar som utförts i syfte att belysa de båda vägalternativens påverkan på skyddade arter och naturvärden. Flera av utredningarna/inventeringarna förordar vägalternativ 2 framför vägalternativ 1 då alternativ 2 bedöms medföra mindre påverkan på arter och naturvärden.

- Vägalternativ 1 föreslås gå genom ett område som i kommunens naturvårdsstrategi, antagen av kommunfullmäktige i maj 2023, är utpekat som prioriterat område för områdesskydd (Brätte och Vassändaviken) i syfte att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Denna konflikt framgår inte av utredningen.

- Utredningen saknar ett resonemang om behov av eventuella skyddsåtgärder och/eller kompensationsåtgärder avseende skyddade arter och naturvärden eller möjliga anpassningar och lösningar som skulle kunna möta de privata intressena, till exempel djurtunnlar, och som därmed kan ha stor påverkan på val av vägalternativ och kostnader.

Underlag

Vägval Brättelänken, 2023-09-11, rev. 240313
Naturvärdesinventering Öxnered Stommen (COWI, 2021)

Diarienummer
REMISS.2024.843

Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2021)
Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)
Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)

Eddie Sandin

Förvaltningschef

Bilaga

Förslag till yttrande

Sändlista

Kommunstyrelsen

Handläggare: Ulrika Husar
Telefon: 0521-72 12 18
E-post: ulrika.husar@vanersborg.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över Vägval Brättelänken

Handlingen upprättad av Daniel Jerling ,2024-05-30, REMISS.2024.843
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Bakgrund

Kommunstyrelsen har gett Miljö-och hälsoskyddsnämnden möjlighet att lämna synpunkter på Vägval Brättelänken, Samhällsbyggnadsnämndens utredning kring ny väg mellan Öxnered och Brätte.

Sammanfattning av yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den utredning som Samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ.

Yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den utredning som Samhällsbyggnadsnämnden tagit fram är ofullständig och inte kan ligga till grund för val av vägalternativ. Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning baseras på följande:

- Utredningen är baserad på ett ofullständigt underlag då den bland annat utesluter flera utredningar/inventeringar som utförts i syfte att belysa de båda vägalternativens påverkan på skyddade arter och naturvärden. Flera av utredningarna/inventeringarna förordar vägalternativ 2 framför vägalternativ 1 då alternativ 2 bedöms medföra mindre påverkan på arter och naturvärden. Vilka framtagna utredningar/inventeringar som saknas i Samhällsbyggnadsnämndens utredning framgår nedan.

- Vägalternativ 1 föreslås gå genom ett område som i kommunens naturvårdsstrategi, antagen av kommunfullmäktige i maj 2023, är utpekat som prioriterat område för områdesskydd (Brätte och Vassändaviken) i syfte att trygga viktiga natur- och friluftsvärden i kommunen. Denna konflikt framgår inte av utredningen.

- Utredningen saknar ett resonemang om behov av eventuella skyddsåtgärder och/eller kompensationsåtgärder avseende skyddade arter och naturvärden eller möjliga anpassningar och lösningar som skulle kunna möta de privata intressena, till exempel djurtunnlar, och som därmed kan ha stor påverkan på val av vägalternativ och kostnader.

De utredningar/inventeringar avseende arter och naturvärden med bedömningar/rekommendationer som inte tagits i beaktande i Samhällsbyggnadsnämndens utredning är:

- **Naturvärdesinventering Öxnered Stommen (COWI, 2021)**
  Naturvärdesinventeringen visade att de högsta naturvärdena finns i de öppna markerna i anslutning till Vassändaviken samt strandskogarna på västra sidan av viken och området runt gamla Brätte.

- **Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2021)**
  Skyddsåtgärder och eventuella kompensationsåtgärder behövs för att undvika skada på naturvärden (inklusive arter). Konsulten rekommenderar alternativ 2 framför alternativ 1 då alternativ 2 spås medföra mindre negativa effekter.

- **Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)**
  Konsulten rekommenderar kommunen att gå vidare med det södra alternativet, det vill säga alternativ 2. Båda alternativen riskerar dock att påverka groddjur i området, men alternativ 2 i mindre omfattning. En nordlig vägdragning riskerar även att påverka andra naturvärden negativt i större utsträckning.

- **Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)**
  Skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera ingrepp. Konsulten bedömer att vägalternativ 2 är att föredra ur ett ekologiskt perspektiv då detta tar minst andel viktiga biotoper för fåglar i anspråk.

En av de tre utredningar/inventeringar avseende arter och naturvärden som finns omnämnda i Samhällsbyggnadsnämndens utredning är "Kommentarer angående fladdermöss inför planerad ny väg längs sträckan Öxnered-Brätte" (EnviroPlanning, 2023). Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att Samhällsbyggnadsnämndens sammanfattning av detta PM inte är fullständigt. Konsulten bedömer att såvida ingen ny belysning tillförs vid den nya vägdragningen är påverkan på den lokala fladdermusfaunan försumbar. Inom vägval 1 förväntas fler ljusskyende fladdermusarter finnas än i vägval 2. Vägval 1 kommer att medföra en större barriär jämfört med vägval 2 om belysning sätts upp. Genom att välja vägval 2 kan fladdermöss även mer obehindrat nå vattensamlingar och de mer fuktiga markerna vid Vassbotten och Karls grav som utgör potentiella jaktområden.

De andra två utredningarna/inventeringarna avseende arter och naturvärden som finns omnämnda i Samhällsbyggnadsnämndens utredning är inte applicerbara på det aktuella projektet. Den ena, "Naturvärdesinventering Skaven och Södra Onsjö" (Svensk Naturförvaltning, 2016), är gjord inom två områden som inte berör de aktuella vägsträckningsalternativen. Den andra "Mindre hackspett vid Skaven i Vänersborg – förekomst och förutsättningar" (Naturcentrum, 2017), är en undersökning av förekomst och förutsättningar för mindre hackspett som är gjord för bebyggelseområdet Skaven, Öxnered och omfattar inte de aktuella vägsträckningsalternativen.

Handlingen upprättad av Daniel Jerling ,2024-05-30, REMISS.2024.843
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Bilagor

Naturvärdesinventering Öxnered Stommen (COWI, 2021)
Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2021)
Groddjursinventering inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)
Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte (EnviroPlanning, 2022)

Handlingen upprättad av Daniel Jerling ,2024-05-30, REMISS.2024.843
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

JANUARI 2021
VÄNERSBORGS KOMMUN

NATURVÄRDESINVENTERING ÖXNERED STOMMEN

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

COWI

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ADRESS COWI AB
Skärgårdsgatan 1
Box 12076
402 41 Göteborg

TEL 010 850 10 00
FAX 010 850 10 10
WWW cowi.se

JANUARI 2021
VÄNERSBORGS KOMMUN

NATURVÄRDESINVENTERING ÖXNERED STOMMEN

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

PROJEKTNR. A220018
DOKUMENTNR. A220018-04-02-UTR-001 NVI Öxnered Stommen
VERSION Granskningsversion
UTGIVNINGSDATUM 2021-01-28
UTARBETAD Erik Heyman, Jesper Scharin
GRANSKAD Jesper Scharin
GODKÄND

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

INNEHÅLL

1	Sammanfattning	7
2	Bakgrund och syfte	9
3	Metodik	10
3.1	Syftet med naturvärdesinventering	10
3.2	Område för fältinventering	10
3.3	Skrivbordsstudie	10
3.4	Metodik fältinventering	10
3.5	Bedömningsgrunder	10
3.6	Naturvärdesklassning	11
3.7	Biotopskyddsobjekt	12
3.8	Detaljeringsgrad	12
4	Resultat	13
4.1	Allmän beskrivning av det inventerade området	13
4.2	Naturvärdesobjekt	16
4.3	Objektkatalog naturvärdesobjekt - ytobjekt	18
4.4	Objektkatalog naturvärdesobjekt - linjeobjekt	45
4.5	Biotopskyddsobjekt	51
4.6	Värdeelement	61
4.7	Artfynd och fridlysta arter	69

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

5	Samlad bedömning och diskussion	70
6	Behov av fördjupade inventeringar	71
7	Referenser	72
8	Kontaktuppgifter	73

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

1 Sammanfattning

Denna naturvärdesinventering på fältnivå har tagits fram av COWI AB i Göteborg på uppdrag av Vänersborgs kommun. Kommunen utreder förutsättningarna för detaljplan/planer inför kommande utbyggnad av området Skaven/Öxnered. Området planeras i huvudsak för bostäder men det pågår också ett utredningsarbete för en väg som ska förbinda väg 2025 med Öxnereds station och de nya bostadsområdena.

Uppdragets syfte var att inventera och beskriva naturvärden i det aktuella området, beläget öster om Öxnered i Vänersborgs kommun. Området som omfattas av inventeringen har en area på cirka 2,4 km² och utgörs till största delen av naturmark, huvudsakligen barrskog men i sydöstra delen dominerar öppna marker.

Inventeringen utfördes i december 2020 med metodik enligt Svensk standard för naturvärdesinventering SS 199000:2014. Detaljeringsgraden var medel med tillägg en naturvärdesklass 4, värdeelement (bland annat skyddsvärda träd) samt detaljerad redovisning av artförekomst. Inventeringen utfördes utanför rekommenderad tid på året enligt SS 199000:2014 men under snöfria förhållanden.

Naturvärdesinventeringen visade att de högsta naturvärdena finns i de öppna markerna i anslutning till Vassändaviken. Där finns värden relaterade till floran på betade strandängar samt goda förutsättningar för fåglar och groddjur. Även strandskogarna på västra sidan av viken och området runt gamla Brätte har påtagliga naturvärden. Barrskogsområdena har vissa naturvärden knutna till äldre talldominerad skog med inslag av hällmarker.

Vid inventeringen hittades ett flertal biotopskyddsobjekt i jordbruksmark, i form av dike, åkerholmar och stenmur. Värdeelement i form av bland annat skyddsvärda träd och potentiella groddjurslokaler hittades också. Förekomster av invasiva växtarter undersöktes och dokumenterades i den mån det var möjligt vid den aktuella årstiden. Parkslide noterades på flera platser, och möjligen också jättebjörnloka.

I uppdraget ingick att bedöma behov av fördjupade artinventeringar. Inventeringar som föreslås är groddjursinventering i områdets vattensamlingar, fågelinventering i hela området samt fördjupad växtinventering med avseende på invasiva arter.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

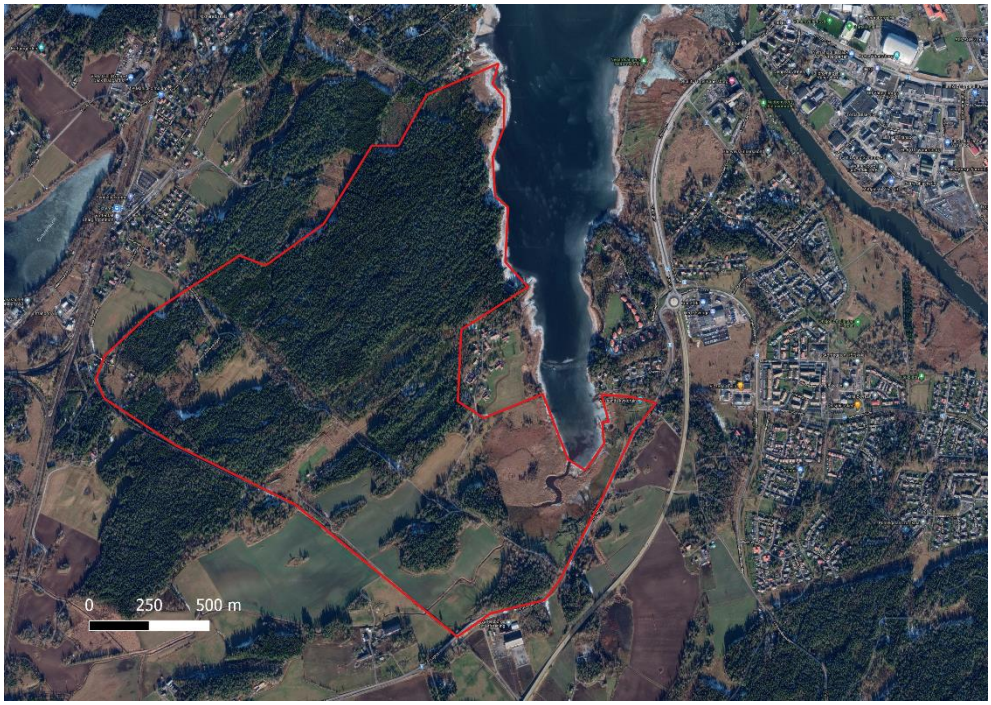
2 Bakgrund och syfte

COWI AB har på uppdrag av Vänersborgs kommun utfört en naturvärdesinventering (NVI) som ska utgöra underlag för kommande planarbete. Kommunen utreder förutsättningarna för detaljplan/planer inför kommande utbyggnad av området Skaven/Öxnered. Området planeras i huvudsak för bostäder men det pågår också ett utredningsarbete för en väg som ska förbinda väg 2025 med Öxnereds station och de nya bostadsområdena.

Uppdragets syfte var att inventera och beskriva naturvärden i det aktuella området, beläget öster om Öxnered i Vänersborgs kommun. Området som omfattas av inventeringen har en area på cirka 2,4 km² och utgörs till största delen av naturmark, huvudsakligen barrskog men i sydöstra delen dominerar öppna marker. Inventeringsområdets utsträckning visas på flygbilden i figur 1.

Naturvärdesinventeringen är utförd enligt SIS standard SS199000: 2014 ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning” (SIS, 2014). Arbetet genomfördes enligt standardens detaljeringsgrad "medel" och med stöd av teknisk rapport SIS-TR 199001:2014 (SIS, 2014).

Fältundersökningar, rapport och GIS-arbete utfördes av Erik Heyman och Jesper Scharin, biologer på COWI AB i Göteborg. Naturvärdesinventeringen utfördes i december 2020. Innan fältinventeringen inhämtades information från tidigare inventeringar från ett flertal olika informationskällor, dessa redovisas under referenser.

Figur 1. Översiktskarta. Det inventerade området är markerat med rött.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3 Metodik

3.1 Syftet med naturvärdesinventering

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) med positiv betydelse för biologisk mångfald. Inventeringen resulterar i avgränsning av områden och naturvärdesklassning, objektbeskrivningar av avgränsade objekt, samt en övergripande rapport.

3.2 Område för fältinventering

Området är beläget öster om Öxnered i Vänersborgs kommun. Det har en area på cirka 2,4 km² och utgörs till största delen av naturmark, huvudsakligen barrskog men i sydöstra delen dominerar öppna marker. Inventeringsområdets utsträckning visas på flygbilden i figur 1.

3.3 Skrivbordsstudie

Inventeringen i fält föregicks av en förstudie med genomgång av befintlig dokumentation av områdets naturvärden. Förutom de tidigare genomförda naturvärdesinventeringarna söktes information i GIS-databaser från Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Artdatabanken och Jordbruksverket. För detta område var lokala skogsbruksplaner också ett viktigt underlag.

3.4 Metodik fältinventering

Vid fältinventeringen genomströvades det aktuella inventeringsområdet. Noteringar gjordes om vegetationens ålder och artsammansättning i träd-, busk- och fältskikt, naturvärdeselement (till exempel stående och liggande död ved, naturvärdesintressanta träd och terrängformationer) samt eventuella observationer av naturvårdsarter, skyddsvärda träd eller biotopskyddsobjekt. Naturvärdesinventeringen i fält utfördes av Erik Heyman och Jesper Scharin, biologer på COWI AB i Göteborg. Datum för fältbesök var 9 och 18 december 2020.

3.5 Bedömningsgrunder

Nedan följer en sammanfattande genomgång av de bedömningsgrunder som används för att naturvärdesklassa objekt enligt standarden. För övrig information och fördjupningar hänvisas till standarden. Övergripande görs naturvärdesbedömningen utifrån två bedömningsgrunder; biotop och art.

Bedömningsgrunden biotop omfattar två underliggande aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet. I aspekten sällsynthet vägs även eventuella hot mot biotopen in. Biotopvärdet bedöms på en fyrgradig skala för biotopvärde (obetydligt, visst, påtagligt och högt). Biotopkvalitet är olika faktorer som formar biotopen, till exempel grad av naturlighet (påverkan), ekologiska processer, strukturer, element, naturgivna förutsättningar etc. Med sällsynta biotoper avses biotoper som är mindre vanliga inom ett visst geografiskt område. Om den inventerade biotopen utgör en Natura 2000-naturtyp, ger det vägledning om att den är nationellt eller internationellt

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

sällsynt. Även andra kunskapsunderlag för bedömning av sällsynthet och hot kan användas.

I bedömningsgrunden art ingår fyra aspekter naturvårdsarter, rödlistade arter, hotade arter och artrikedom. Naturvårdsarter indikerar att ett område har naturvärde, eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Artvärdet bedöms på en fyrgradig skala (obetydligt, visst, påtagligt och högt). Bedömningen för naturvårdsarter ska grunda sig på faktiska fynd av arter.

Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för bland andra skyddade arter enligt artskyddsförordningen (2007:845), rödlistade arter, typiska arter (Natura 2000) och signalarter. Artvärdet bedöms utifrån antalet olika naturvårdsarter, men också arternas livskraft, frekvens, samt hur goda indikatorer de är för naturvärde.

Förekomst av rödlistade arter enligt 2020 års rödlista, utgör en av grunderna för bedömning av artvärde. Arter i följande hotkategorier är av relevans för bedömning av artvärde: NT (nära hotad), VU (sårbar), EN (starkt hotad) och CR (akut hotad). Här anger SIS-standarden att förekomst automatiskt genererar ett högt artvärde. Bland de hotade arterna finns några arter som rödlistats på grund av att de minskat snabbt i landet, men som fortfarande är relativt vanligt förekommande. I denna inventering gjordes bedömningen att förekomster av arterna skogsalm och ask inte automatiskt genererar högt artvärde.

3.6 Naturvärdesklassning

Utifrån bedömningsgrunderna art och biotop görs en samlad bedömning av det inventerade objektets naturvärdesklass. I standarden finns en matris som ger vägledning till inventeraren om vilken klass som ska sättas. Följande naturvärdesklasser används:

Naturvärdesklass 1 - Högsta naturvärde. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald. I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Naturvärdesklass 2 - Högt naturvärde. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 3 - Påtagligt naturvärde. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. I denna klass bedöms inte varje objekt behöva vara av betydelse för biologisk mångfald på varken regional, nationell, eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden ska kunna bibehållas.

Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald.

Övrig mark. Detta är ingen naturvärdesklass utan avser de ytor som har låga värden för biologisk mångfald. Exempel på naturområden som inte når upp till naturvärdesklass 4 är åkermark och ung produktionsskog.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3.7 Biotopskyddsobjekt

Vid inventeringen registrerades objekt som lyder under generellt biotopskydd. Generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap 11§, är en skyddsform som används för små mark- och vattenområden, som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för många djur- eller växtarter. Biotoperna är skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. Biotoperna finns i de flesta fall i jordbrukslandskapet och har minskat starkt till följd av rationaliserad markanvändning. Följande biotoper lyder under detta skydd: odlingsröse och stenmur i jordbruksmark, åkerholme, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, våtmark och småvatten i jordbruksmark (inklusive öppna diken), pilevall samt allé (enkel eller dubbel om minst 5 lövträd).

3.8 Detaljeringsgrad

Detaljeringsgraden på naturvärdesinventeringen styr storleken på naturvärdesobjekt som ska kunna identifieras. I denna inventering användes detaljeringsgraden "medel", vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet för naturvärdesobjekt är en yta av 0,1 ha eller mer, alternativt ett linjeformat objekt med en längd på 50 m eller mer och en bredd på 0,5 m eller mer.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4 Resultat

4.1 Allmän beskrivning av det inventerade området

Naturmiljön präglas av ett större sammanhängande barrskogsområde, öppna marker i söder samt närheten till Vänern. Jordmånen utgörs antingen av lera-silt eller ett tunt-obefintligt lager jord på en granitoid berggrund. Det finns naturvärdesintressanta miljöer i hela området men de högsta värden är i sydöstra delen och i anslutning till Vänern.

Trots sin närhet till tätorterna Vänersborg och Öxnered finns det inom det inventerade området sparsamt med bebyggelse och vägar. All naturmark inom det inventerade området är dock mer eller mindre påverkad av mänskliga aktiviteter. Skogsmarkerna har tydliga spår av skogsbruk och tidigare markanvändning. De öppna markerna präglas av åkerbruk, bete eller annan mänsklig påverkan, exempelvis kraftledningsgator, fält för modellflyg och bostäder.

Naturvärdesinventeringen visade att de högsta naturvärdena finns i de öppna markerna i anslutning till Vassändaviken. Där finns värden knutna till floran på betade strandängar, samt goda förutsättningar för fåglar och groddjur. Även strandskogarna på västra sidan av Vassändaviken och området runt fornlämningarna vid gamla Brätte har påtagliga naturvärden. Det finns en del äldre lövträd, dock saknas riktigt gamla och grova träd.

Barrskogsområdena har vissa naturvärden knutna till äldre talldominerad skog. Värdena i skogsområdena utgörs bland annat av död ved, varierad topografi med inslag av såväl sumpskog och hällmarker, och ett brandfält. Det finns tecken på att tallskogsområdena tidigare haft en mer öppen karaktär, bland annat förekomst av döda och döende enbuskar. Detta medför också att den skogliga kontinuiteten i området inte är särskilt lång. Eftersom höga naturvärden i skogsmiljö tar lång tid att utvecklas är områden med kort skoglig kontinuitet ofta mindre intressanta ur naturvärdessynpunkt.

I figur 2-4 visas bilder från några representativa delar av det inventerade området.

Landskapet utanför det inventerade området är till större del präglat av bebyggelse och infrastruktur. Västerut finns bebyggelse, väg och järnväg i Öxnered och österut den södra delen av Vänersborgs tätort. Söder om det inventerade området finns en blandning av barrskog och öppet jordbrukslandskap som liknar naturmiljön i det inventerade området. En knapp kilometer norr om inventeringsområdet ligger det närmast belägna skyddade området, det kommunala naturreservatet Nygårdsängen, som också är en viktig lokal för fåglar och groddjur.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 2. Typisk skogsmiljö i norra delen av området. Tallskog av lingonris-typ med inslag av hällmarker

Figur 3. Betesmarkerna söder om Vassändaviken har naturvärden knutna till betesgynnad flora och strandängar med värden för bland annat fågellivet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

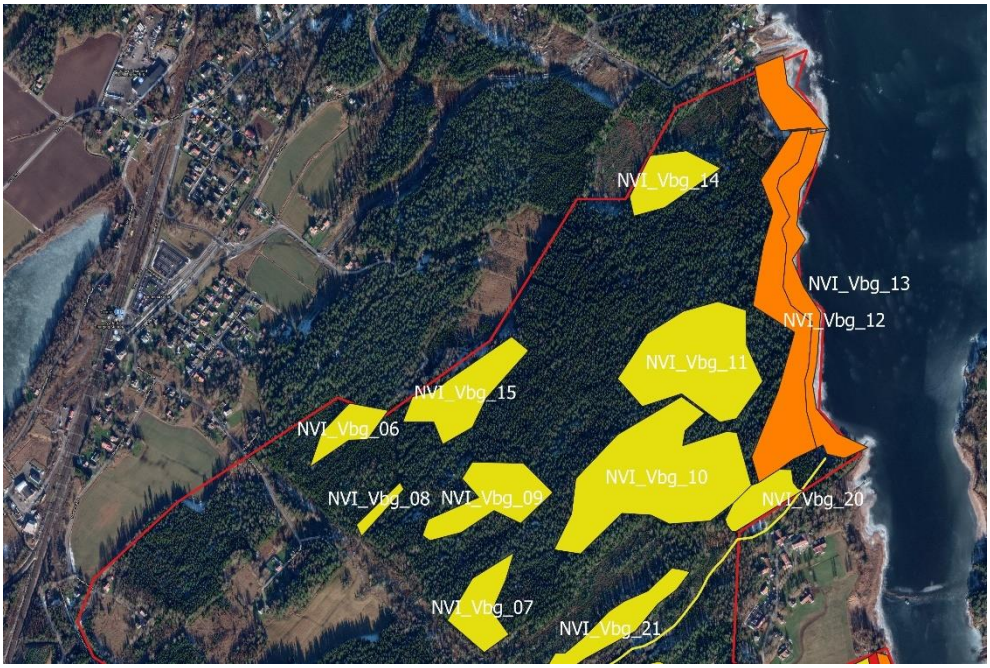

Figur 4. Strandskogen på den västra sidan av Vassändaviken har värden för fågellivet med en relativt ostörd miljö.

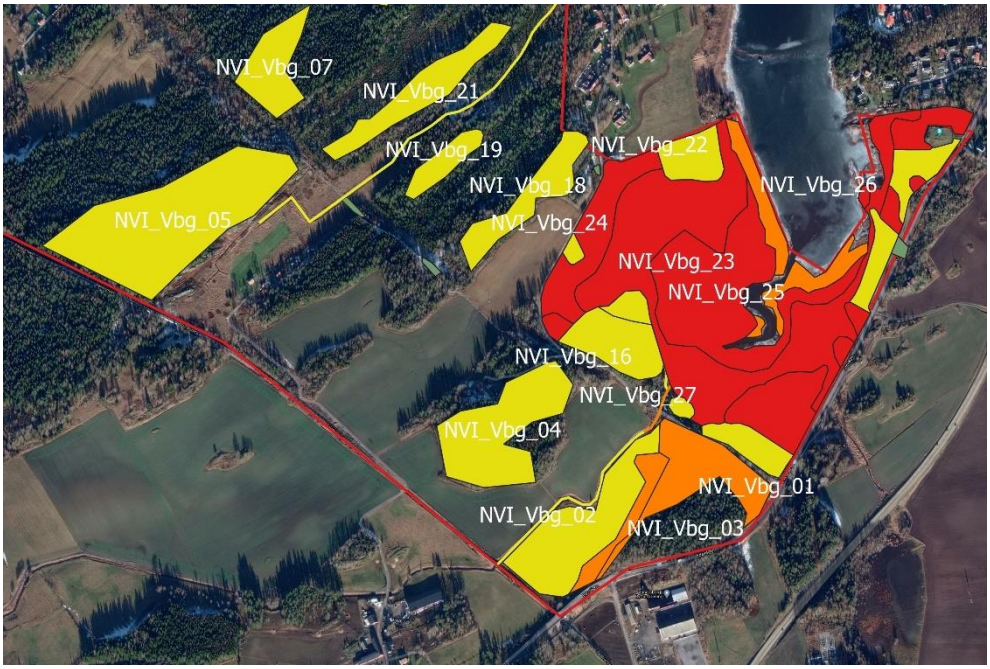
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.2 Naturvärdesobjekt

Vid naturvärdesinventeringen identifierades 33 naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet, varav tre gavs naturvärdesklass 2 (högt naturvärde), sju klass 3 (påtagligt naturvärde) och 23 klass 4 (visst naturvärde). 27 av objekten utgjordes av ytor och 6 objekt var linjeobjekt (vattendrag). Naturvärdesobjekten beskrivs mer detaljerat i objektkatalogen, avsnitt 4.3 och 4.4 nedan. De redovisas också på ortofoto i figur 5-6 samt i två GIS-skikt, ett för ytobjekt och ett för linjeobjekt. Naturvärdesinventeringen utfördes i december, vilket är utanför ramen för rekommenderad säsong för naturvärdesinventering enligt SS 199000:2014. Naturvärdesklassningen bör därmed betraktas som preliminär. Se vidare i avsnitt 5 nedan.

Figur 5. Naturvärdesobjekt i den norra delen. Rött=klass 2, orange=klass 3, gult=klass 4. ID hänvisar till objektskatalogen.

Figur 6. Naturvärdesobjekt i den södra delen. Rött=klass 2, orange=klass 3, gult=klass 4. ID hänvisar till objektskatalogen.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.3 Objektkatalog naturvärdesobjekt - ytobjekt

ID: NVI_Vbg_01

Area: 2,6 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Björkskog av ört-typ

Beskrivning: Hagmarksskog som hålls öppen med slåtter. Medelgrova vårtbjörkar är dominerande träd. Inslag av ädellövträd, främst ek. Potential för groddjur i en damm som utgörs av en gammal husgrund.

Naturvärdesklass med motivering: 3 – påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av slåttermark med medelgrova lövträd. Visst artvärde i form av potential för groddjur, detta behöver dock inventeras vid lämplig årstid.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Lövskogsinventeringen.

Figur 7. Centralt i objektet. Bilden tagen i riktning österut

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_02

Area: 3,5 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Äng

Beskrivning: Före detta åkermark som nu betas av hästar. Fältskiktet har inte utvecklat några artvärden men aktivt bete ger visst biotopvärde.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av aktiv betesmark.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 8. Bilden tagen norrut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_03

Area: 0,9 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Äng

Beskrivning: Objektet utgörs av de torrare och magrare delarna av den före detta åkermarken. Inslag av hällmarker med omgivande torrängspartier. Betas av hästar. Fältskiktet har delvis utvecklat betesgynnade artvärden.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av aktiv betesmark.

Naturvårdsarter: Stagg.

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 9. Bilden tagen söderut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_04

Area: 3,7 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre tallskog med inslag av gran och björk. Visst biotopvärde. Sparsamt med död ved. Döda och döende enbuskar visar på tidigare öppna förhållanden. Detta medför att den skogliga kontinuiteten inte är särskilt lång, uppskattningsvis cirka 100 år. Död ved förekommer, dock sparsamt.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad barrblandskog med en del medelålders träd och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 10. Döda enbuskar visar på tidigare mer ljusöppna förhållanden, troligen utmarksbete.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_05

Area: 7,1 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Småkuperad barrblandskog med inslag av hällmarkstallskog. Tall dominerar på de högre belägna partierna, i övrigt en del gran, vårtbjörk, glasbjörk och asp. Lingon, blåbär och ljung dominerar fältskiktet. Död ved förekommer sparsamt, både liggande och stående.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad barrblandskog med en del medelålders träd och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: Spillkråka (NT.)

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 11. Inslag av hällmarker med medelålders tall.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_06

Area: 1,1 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: En långsträckt öst-västlig bergsrygg med tallskog och inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran, vårtbjörk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Sparsamma förekomster av död ved.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 12. Hällmarker längst upp på den öst-västliga ryggen

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_07

Area: 1,7 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre tallskog och inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran, vårtbjörk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Sparsamma förekomster av död ved. Döda och döende enbuskar visar på tidigare öppna förhållanden. Detta medför att den skogliga kontinuiteten inte är särskilt lång, uppskattningsvis cirka 100 år.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 13. Bilden visar en typisk miljö i objektet, några döende enbuskar kan ses i mitten, indikation på tidigare mer ljusöppna förhållanden.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_08

Area: 0,3 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Björkskog av ört-typ

Beskrivning: Löv- och barrblandskog längs en liten bäck. Glasbjörk, asp, gran och tall dominerar. Bäcken är cirka 1 meter bred, ett par decimeter djup och har klart svagt strömmande vatten med rikligt med vattenväxter. Bäcken är tydligt rätad. Död ved förekommer sparsamt.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av blandskog längs en bäck som är tydligt påverkad av grävning/dikning.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 14. Bilden tagen österut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_09

Area: 2,6 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre tallskog och inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran, vårtbjörk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Sparsamma förekomster av död ved. Döda och döende enbuskar visar på tidigare öppna förhållanden. Detta medför att den skogliga kontinuiteten inte är särskilt lång, uppskattningsvis cirka 100 år.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 15. Bilden visar en typisk miljö i objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_10

Area: 8,4 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre talldominerad skog med småkuperad terräng med längsgående bergsryggar i sydvästlig-nordostlig riktning. Inslag av öppna hällmarker och blötare partier med främst gran. Förutom tall och gran finns vårtbjörk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Död ved förekommer, både stående och liggande. Döda och döende enbuskar visar på tidigare öppna förhållanden. Detta medför att den skogliga kontinuiteten inte är särskilt lång, uppskattningsvis cirka 100 år.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad medelålders tallskog med varierande topografi och markförhållanden, inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 16. På bilden ses ett av de blöta områdena till vänster. Död ved förekommer, både stående och liggande.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_11

Area: 5,9 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Talldominerad skog som brunnit nyligen (våren 2020). Gran har huggits i området efter branden. Stort antal brandskadade tallar och björkar finns kvar.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av brandfält, vilket är en relativt ovanlig biotop med potential att hysa ovanliga, brandgynnade arter av växter och insekter.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 17. Brandområdet fotograferat åt nordost.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_12

Area: 5,0 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Granskog av blåbärsris-typ

Beskrivning: Varierat område med lite äldre, grandominerad skog. Död ved förekommer relativt rikligt, både stående och liggande. Förutom gran växer tall, glasbjörk, vårtbjörk, asp, klibbal och ek. En bäck rinner ut i Vänern i objektets norra del. Dessutom fanns vid inventeringstillfället flera mindre bäckar, detta kan dock bero på det rikliga regnandet dagarna innan.

Naturvärdesklass med motivering: 3 – påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av äldre blandskog med förekomster av död ved samt närhet till sjön. Visst artvärde i form av revlummer (fridlyst) samt potential att utgöra häckningsmiljö för många fågelarter. Artvärdet får betraktas som preliminärt och kräver kompletterande inventering avseende fåglar.

Naturvårdsarter: Revlummer (fridlyst).

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 18. Död ved förekommer relativt rikligt.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_13

Area: 4,2 ha

Naturtyp: Limnisk strand

Biotop: Vass- och örtvegetation

Beskrivning: Varierat strandavsnitt med vassbälten och urbergshällar. Relativt opåverkad av mänskliga aktiviteter. Flera mindre bäckar rinner längs stranden. Troligen god fågelbiotop men kräver inventering under vår-försommar.

Naturvärdesklass med motivering: 3 – påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av limnisk strand med vassbälte. Visst artvärde som potentiell fågelmiljö men får betraktas som preliminärt och kräver kompletterande inventering avseende fåglar.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 19. Bilden tagen norrut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_14

Area: 1,7 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad tallskog. Inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran, vårtbjörk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Sparsamma förekomster av död ved. Ett risbo (troligen vråkbo) finns i en tall i objektets södra del.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved. Artvärdet kan eventuellt höjas till visst/påtagligt, det kräver dock kompletterande inventering avseende fåglar.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 20. Bilden tagen västerut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_15

Area: 2,6 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad tallskog. Inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran, vårt-björk, glasbjörk och asp. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Sparsamma förekomster av död ved.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 21. Död ved förekommer sparsamt.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_16

Area: 1,8 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Blandskog

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad blandskog på hällmark. Tall och ek dominerar med inslag av gran, björk och enstaka rönn. I buskskiktet finns det områdesvis mycket en, den främmande arten svarttry förekommer. Fältskiktet utgörs av vanligt förekommande ris som lingon, blåbär och ljung samt gräs som kruståtel. Bottenskiktet är artrikt men utgörs av vanligt förekommande arter i skogsmark som vägg- och husmossa, kammossa, stor kvastmossa, vågig sidenmossa och raggmossor på hällarna. Relativt god förekomst av död ved.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders blandskog med inslag av block och stenar, hällmarker och god förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 22. En av flera halvöppna platser centralt i objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_17

Area: 0,4 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Björksumpskog

Beskrivning: Flerskiktad sumpig skog med dominans av björk och hägg samt gran. Fältskikt utgörs av ormbunkar, bottenskikt av mossor som tujamossa och vågig praktmossa. Biotopvärden i form av god förekomst av död ved, både liggande och stående, dessutom finns stenmur som kan utgöra boplats för mindre djur.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av god förekomst av död ved i kombination med stenmur.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 23. Blöt mossklädd undervegetation med god förekomst av död ved.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_18

Area: 1,8 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad barrskog, ungefär hälften gran, hälften tall, med inslag av ekar samt asp och björk i brynet i söder. Öppna partier med hällmarker förekommer. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär och ljung. Relativt rik svampflora av vanligt förekommande arter som platticka, raggskinn och knölticka. Från artportalen finns även arter som citronskål, ribbgrynna och purpurskinn inrapporterat. Biotopvärden i form av sparsam förekomst av död ved, liggande och stående samt hällar. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders barrskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Artportalen.

Figur 24. Omväxlande gran och tall i kuperad terräng.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_19

Area: 0,8 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad tallskog. Inslag av öppna hällmarker. Förutom tall finns gran och vårtbjörk. Risdominerat fältskikt med lingon, blåbär, kråkbär och ljung. Bottenskikt med olika renlavar och andra cladonia-arter. Biotopvärden i forma av goda förekomster av död ved samt att topografin bildar en "minimosaik" där fuktgradienten skapar många olika växtsamhällen mellan hällarna.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och god förekomst av död ved, liggande och stående.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 25. Lingon och revlavar dominerar bland de senvuxna tallarna.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_20

Area: 1,2 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad tallskog på en hällmarksrygg. Inslag av öppna hällmarker, speciellt i västra delen av objektet. I den östra delen blir skogen tätare och får ett större inslag av gran och björk. Risdominerat fältskikt med lingon, kråkbär och ljung, bottenskikt av raggmossor och renlavar samt skogsmossor som vägg- och husmossa. Sparsamma förekomster av död ved, liggande och stående.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 26. Öppen hällmark i västra delen av objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_21

Area: 2,1 ha

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Tallskog av lingonris-typ

Beskrivning: Äldre, naturligt föryngrad och flerskiktad tallskog med inslag av björk och gran. Risdominerat fältskikt med lingon, kråkbär och ljung, renlavar samt vanliga skogsmossor som vägg- husmossa i bottenskiktet. Relativt god förekomst av död ved, speciellt björk. Vanligt förekommande tickor som spräckticka, fnöskticka och klibbticka förekommer.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av naturligt föryngrad, medelålders tallskog med inslag av hällmarker och viss förekomst av död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Artportalen.

Figur 27. Öppen yta centralt i objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_22

Area: 3,8 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Kultiverad fodermark.

Beskrivning: Fyra ytor inom samma betesmark med mer artfattig vegetation gynnad av näring vilket vittnar om att marken troligen tidigare varit åkermark. Marken är frisk och domineras av arter som vitklöver, ängskavle, timotej och ängsgröe.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av bete.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002.

Figur 28. Den mest västligt belägna ytan, bild mot öst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_23

Area: 9,9 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Fuktäng (Natura 2000 kod 6410)

Beskrivning: En till största del sammanhängande ängsmark med fuktig karaktär. Vegetationen domineras av halvgräs som tåg och starr samt gräs som tuvtåtel och gulkavle. Örter förekommer och gynnas av betestamp, där de mest utmärkande är strandbräsma, fridlyst och rödlistad som sårbar (VU) och grönskära, båda finns rapporterade från den östra delen av objektet. Från artportalen finns även observationer av fladdermöss och fåglar. Nämnvärda fåglar som frekvent uppehåller sig/häckar i objektet och är knutna till naturtypen är till exempel årta, fridlyst och rödlistad som starkt hotad (EN), tofsvipa (VU), småfläckig sumphöna (VU), skedand (NT), bläsand (VU) samt gulärla och enkelbeckasin. Bland fladdermusarter är de flesta mer eller mindre vanligt förekommande i denna del av landet, men troligen är objektet ett viktigt födosöksområde för exempelvis vattenfladdermus och större brunfladdermus.

Naturvärdesklass med motivering: 2 – högt naturvärde, motiveras av påtagligt biotopvärde i form av betad fuktäng med relativt opåverkad hydrologi. Högt artvärde med förekomst av flera naturvårdsarter.

Naturvårdsarter: Strandbräsma, grönskära, huggorm, årta, tofsvipa, småfläckig sumphöna, skedand, bläsand, gulärla, enkelbeckasin, vattenfladdermus med flera.

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002, Artportalen.

Figur 29. Bild från den västra delen av objektet, mot söder.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_24

Area: 5,8 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Silikatgräsmark (Natura 2000 kod 6270)

Beskrivning: Åtta ytor inom samma betesmark med arter som gynnas av mer näringsfattig jordmån. Generellt har dessa ytor också ett tunnare lagar med jord och/eller berg i dagen. Marken är torr-frisk och domineras av gräs och örter som rödven, fårsvingel och röllika. Bland naturvårdsarter förekommer bland annat ängsvädd, stagg och svartkämpar. Flera vaxskivlingar finns rapporterade från platsen, en grupp gynnad av kontinuerligt bete. Exempelvis finns observationer av den för naturtypen typiska arter scharlakansvaxskivling (NT). Fladdermöss födosöker i objektet.

Naturvärdesklass med motivering: 2 – högt naturvärde, motiveras av påtagligt biotopvärde i form av betade gräsmarker med relativt låg näringspåverkan. Påtagligt artvärde för förekomst av flera naturvårdsarter. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Naturvårdsarter: Ängsvädd, stagg, svartkämpar, scharlakansvaxskivling.

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002, Artportalen.

Figur 30. En av ytorna i östra delen av objektet. Delar med kala hällar. Bild mot nordöst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_25

Area: 6,0 ha

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Fuktäng av högstarrängs-typ

Beskrivning: Stort område med högt vattenstånd som ofta är under vatten, dominerat av starr som bunkestarr och blåsstarr. I bottenskiktet finns mossor som spjutmossa och palmmosa. Viktigt område för fågellivet.

Naturvärdesklass med motivering: 2 – påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av betad biotop samt naturliga hydrologiska processer. Påtagligt artvärde med förekomst av flera naturvårdsarter.

Naturvårdsarter: Nickskära, årta, tofsvipa, småfläckig sumphöna, skedand, bläsand, gulärla, enkelbeckasin, vattenfladdermus.

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002, Artportalen.

Figur 31. Del av den västra delen av objektet. mot sydväst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_26

Area: 1,9 ha

Naturtyp: Limnisk strand

Biotop: Vass- och örtvegetation

Beskrivning: Vassbälten dominerat av vass och andra vattenväxter, bitvis med blå bård mot öppna vattenytor i Vassbotten. Relativt opåverkad av mänskliga aktiviteter. God fågelbiotop.

Naturvärdesklass med motivering: 3 – påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av limnisk strand med vassbälte. Påtagligt artvärde som fågelmiljö.

Naturvårdsarter: Brun kärrhök, brunand (EN), skedand (NT), småfläckig sumphöna (VU), sävsparv (NT).

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002, Artportalen.

Figur 32. Bild från norra delen av objektet, bild mot öst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_27

Area: 0,2 ha

Naturtyp: Småvatten

Biotop: Damm

Beskrivning: Damm i sänka omgiven av träd och buskar samt stenrösen kopplat till platsens kulturhistoria. God potential som groddjurslokal, men kräver inventering.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde för damm. Artvärdet är osäkert och kräver inventering.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002,

Figur 33. Dammen fotograferad mot öst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.4 Objektkatalog naturvärdesobjekt - linjeobjekt

ID: NVI_Vbg_lo_1

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Dike

Beskrivning: Öppet dike där ungefär en tredjedel är centralt belägen i äldre åkermark och resterade finns i brukad skogsmark. I den öppna delen skuggas vattendraget bitvis av ungträd av exempelvis björk och rönn. I skogen främst av björk, gran och tall. Vattendraget är cirka 3 m brett och 1 m högt. Lugnt flytande. Mannagräs samt tåg dominerar i fältskiktet i öppna delar, i skogen är det mer sparsamt med vegetation. Död ved av klenare dimensioner förekommer i anslutning till vattendraget. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av rinnande vatten. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 34. Del av diket i skogsmarken strax efter dikets övergång från åkermark till skogsmark.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_lo_2

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Dike

Beskrivning: Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av rinnande vatten. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 35. Central del av objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_lo_3

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Dike

Beskrivning: Vattendrag/dike, först öppet/glest skuggat, sedan med alar som trädskikt. Kantat av tåg och vass, mannagräs samt starr förekommer områdesvis Mellan 2-3 m brett och 0.5 m högt. Lugnt flytande.

Naturvärdesklass med motivering: 4 – visst naturvärde, motiveras av visst biotopvärde i form av vattendrag med permanent rinnande vatten. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 36. Central del av diket, fotograferade mot söder.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_lo_4

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Brant vattendrag med plan botten

Beskrivning: Delvis naturligt vattendrag som först passerar under väg i trumma för att sedan övergå till strömmande-forsande sträcka med fall. Galler finns före den strömmande sträckan i anslutning till trumman. Kantat av olika träd, som tall och lönn, samt buskar som hagtorn och slån. Fältskiktet domineras av gräs som ängsgröe och rödven samt olika örter. Mellan 2-5 m brett och 2-3 m högt. Forsande-strömmande och partivis med lugna partier.

Naturvärdesklass med motivering: 3 –påtagligt naturvärde, motiveras av påtagligt biotopvärde i form av mångformig morfologi och viss tillgång till död ved. Objektet bedöms ha visst artvärde på grund av god tillgång till olika strukturer. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 37. Forsande sträcka/fall i östra delen av objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_lo_5

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Meandrande vattendrag i finkornigt sediment

Beskrivning: Naturligt vattendrag meandrar ut i Vassbotten. Vid besöket var vattendraget strömmande med tydlig erosion i kantzonerna men troligen är vattendraget vanligtvis lugnt flytande genom i det i övrig platta landskapet. Vattendraget är öppet och kantas a tåg och tuvtåtel samt starr med övergång till vass i öst. Vattenfåran är mellan 2-3 m brett och 1 m högt.

Naturvärdesklass med motivering: 3 –påtagligt naturvärde, motiveras av påtagligt biotopvärde i form av naturligt meandrande vattendrag i betesmark. Objektet bedöms ha visst artvärde på grund av god tillgång till olika strukturer. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

Figur 38. Vid besöket var vattnet strömmande och man kunde se tydlig erosion strandzonen. Bild mot nordost.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: NVI_Vbg_lo_6

Naturtyp: Vattendrag

Biotop: Rätat vattendrag/dike

Beskrivning: Rätat vattendrag som nyligen grävts ut och breddats samt rensats på vegetation. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Naturvärdesklass med motivering: 4 –påtagligt naturvärde, motiveras av visst biotopvärde från permanent vattendrag med rinnande vatten. Preliminär bedömning då bottenfauna ej är undersökt.

Naturvårdsarter: -

Tidigare inventeringar: Ej kända.

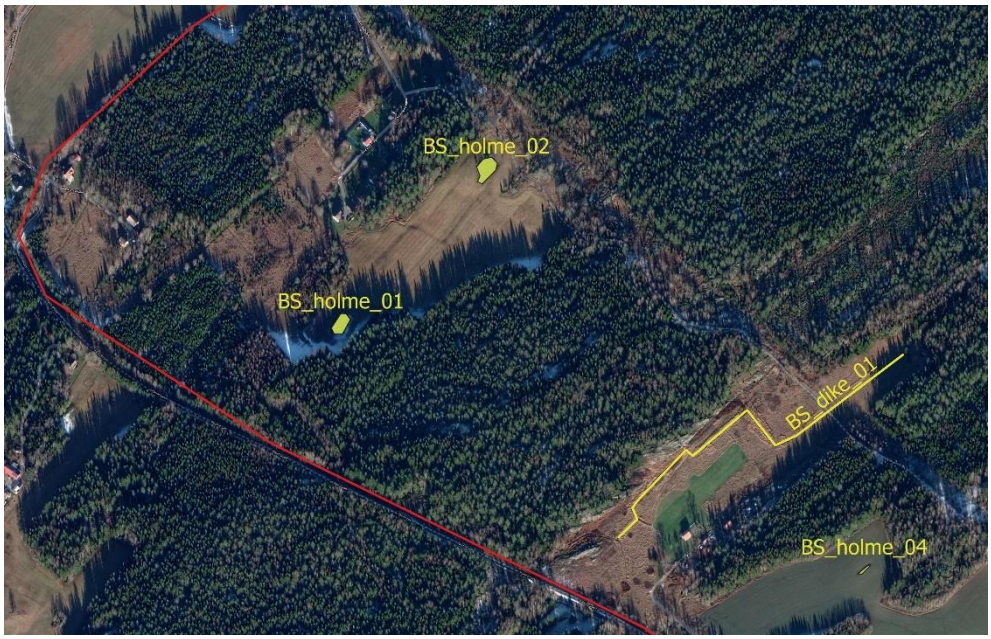

Figur 39. Vattendraget är beläget mellan två urbergshällar. Bild mot nordost.

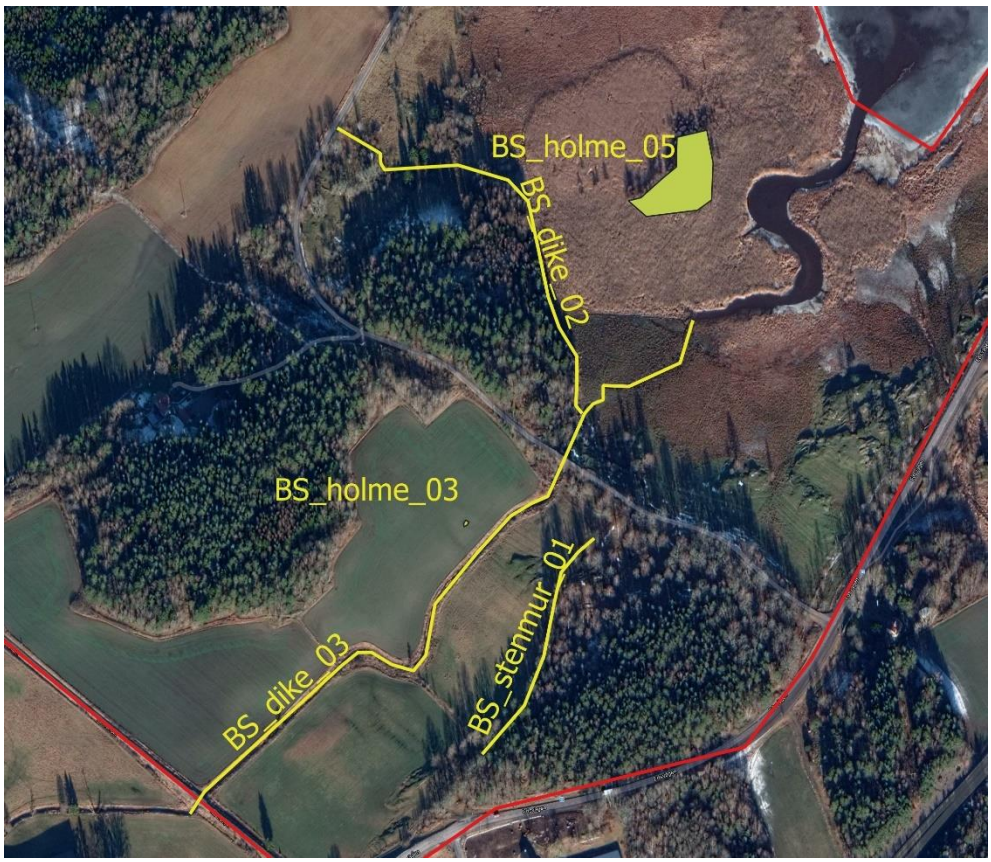
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.5 Biotopskyddsobjekt

Åtta objekt som omfattas av generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap 11§ hittades i det inventerade området. Av dessa utgjordes ett av stenmur, två diken och fem åkerholmar. De beskrivs nedan och visas på ortofoto i figur 40 och 41.

Figur 40. Biotopskyddsobjekt i den västra delen

Figur 41. Biotopskyddsobjekt i den östra delen

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_stenmur_01

Objektstyp: Stenmur

Längd: 200 meter

Beskrivning: Muren är cirka en meter bred och är till stor del förfallen och övervuxen med buskar och träd.

Figur 42. Stenmuren fotograferad norrut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_dike_01

Objektstyp: Dike

Längd: 530 meter

Beskrivning: Öppet dike centralt i äldre åkermark, delar skuggas av ungträd av exempelvis björk och rönn. Lugnt flytande. Mannagräs samt tåg dominerar i fältskiktet. Diket är cirka en meter brett och 3-4 dm djupt med klart vatten. Möjlig leklokal för groddjur.

Figur 43. Diket fotograferat västerut.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_dike_02

Objektstyp: Dike

Längd: 400 meter

Beskrivning: Vattendrag/dike, först öppet/glest skuggat, sedan med alar som trädskikt. Mellan 2-3 m brett och 0.5 högt. Lugnt flytande.

Figur 44. Diket fotograferat mot den öppna ytan från skogen, sydlig del av objektet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_dike_03

Objektstyp: Dike

Längd: 700 meter

Beskrivning: Vattendrag/dike i jordbruksmark. Mellan 2-3 m brett och 0,5 m djupt. Lugnt flytande.

Figur 44. Diket fotograferat åt nordost från cykelvägen (Rälstrampet).

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_holme_01

Objektstyp: Åkerholme

Area: 415 m^2

Beskrivning: Åkerholme med ung gran och vårtbjörk.

Figur 45. Åkerholmen fotograferad österut

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_holme_02

Objektstyp: Åkerholme

Area: 587 m^2

Beskrivning: Åkerholme med ung gran, tall och björk.

Figur 46. Åkerholmen fotograferad västerut

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_holme_03

Objektstyp: Åkerholme

Area: 20 m^2

Beskrivning: En liten åkerholme med gräs- och örtvegetation.

Figur 47. Den lilla åkerholmen ses i bildens mitt, fotograferad västerut

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_holme_04

Objektstyp: Åkerholme

Area: 50 m^2

Beskrivning: En liten åkerholme med gräs- och örtvegetation.

Bild saknas.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

ID: BS_holme_05

Objektstyp: Åkerholme

Area: 50 m^2

Beskrivning: En liten, av al, skogsklädd åkerholme i mycket sank betesmark. Kunde vid inventeringstillfället inte besökas torrskodd.

Figur 48. Den skogsklädda åkerholmen ses i bildens mitt, fotograferad mot nord-ost.

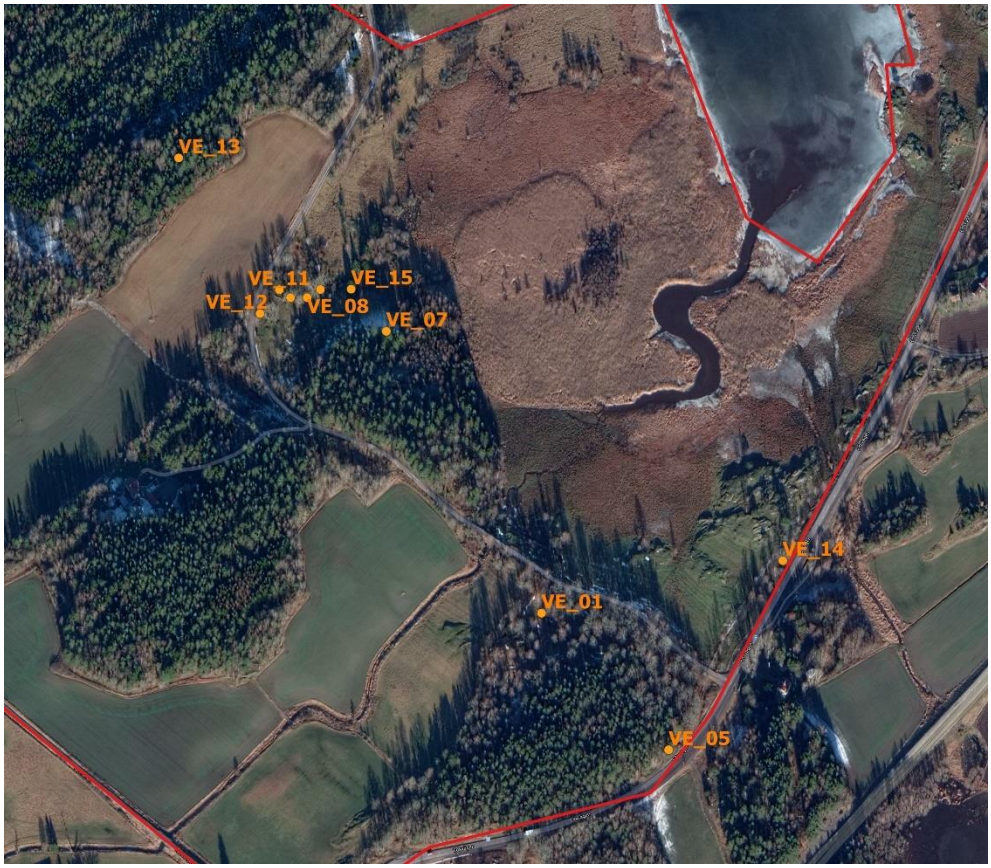
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.6 Värdeelement

Här presenteras äldre träd (skyddsvärda träd och så kallade efterträdare), potentiella lekvatten för groddjur och andra värdeelement med positiv betydelse för biologisk mångfald. Värdeelementen visas på ortofoto i figur 49 och 50 och finns i ett separat GIS-skikt.

Figur 49. Värdeelement i den norra delen visas med orange prickar.

Figur 50. Värdeelement i den södra delen visas med orange prickar.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 51. Potentiellt lekvatten för groddjur i gammal husgrund vid Brätte (ID=VE_01)

Figur 52. Potentiellt lekvatten för groddjur (ID=VE_02)

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 53. Tall dbh=76 cm (ID=VE_03)

Figur 54. Ek dbh=82 cm (ID=VE_04)

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 55. Ek dbh=95 cm (ID=VE_05)

Figur 56. Rovfågelbo i tall (ID=VE_06)

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 57. Skyddsvärt träd, sälg (ID=VE_07)Ca 85 cm i dbh.

Figur 58. Skyddsvärt träd, ask (ID=VE_08). Ca 90 cm i dbh, ihålig, håligheter i grenverket, rostfläck.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 59. Skyddsvärt träd, ask (ID=VE_09). Ca 80 cm i dbh.

Figur 60. Skyddsvärt träd, ask (ID=VE_10). Ca 100 cm dbh, ihålig med sprickor en del avbrutna grenar. Viss mulm.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 61. Skyddsvärt träd, ask (ID=VE_11). Ca 120 cm i dbh men svårt att mäta då stammen är knepigt formad efter en husgrund/källare. Mulm samt ihåligheter finns.

Bild för skyddsvärt träd, ask, (ID=VE_12) saknas/för suddig. Grov ask vid vägen, ca 100 cm dbh.

Figur 62. Skyddsvärt träd, tvåstammig asp (ID=VE_13). Grov dubbelstammig asp, delar sig dock under dbh, de enskilda stammarna är ca 60 (50 och 65) cm i dbh.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 63. Skyddsvärt träd, grov ek (ID=VE_14). Grov ek, ca 90 cm dbh.

Figur 64. Skyddsvärt träd, kjolgran (ID=VE_15). Kjolgran som är ca 90 cm i dbh men beror lite på hur man mäter stammarna.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.7 Artfynd och fridlysta arter

De naturvårdsarter som hittades har utgjort underlag för naturvärdesklassningen av naturvärdesobjekten. Fynd av naturvårdsarter finns noterade under respektive naturvärdesobjekt i avsnitt 4.3 ovan.

En fridlyst art observerades, revlummer, vilken växte i ett skogsområde i nordost, naturvärdesobjekt NVI_Vbg_12. Fridlysningen av revlummer innebär att det är förbjudet att gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna samt plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål (Naturvårdsverket, 2016). Revlummer är inte rödlistad och förekommer i hela Sverige. Eftersom exploateringar i form av byggprojekt och liknande inte anses hota artens bevarandestatus, kan dispens vanligtvis erhållas från Länsstyrelsen för att ta bort enstaka exemplar av revlummer i samband med exploatering.

Den enda rödlistade arten som observerades var spillkråka (NT), som hördes flera gånger i den västra delen. Det är viktigt att notera att inventeringen inte gjordes vid rätt tid på året för att observera fåglar.

Förekomster av invasiva växtarter undersöktes och dokumenterades i den mån det var möjligt vid den aktuella årstiden. Parkslide noterades på flera platser, och möjligen också jättebjörnloka. Deras växtplatser visas på ortofoto i figur 63.

Figur 65. Bestånd av invasiva arter visas med gul yta (parkslide) respektive orange (jättebjörnloka). Observera att det är preliminära resultat.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

5 Samlad bedömning och diskussion

Fältinventeringen visade att de högsta naturvärdena finns i de öppna markerna i anslutning till Vassändaviken. Där finns värden relaterade till betade strandängar med skyddsvärd flora och goda förutsättningar för fåglar och groddjur. Även strandskogarna på västra sidan av viken och området runt gamla Brätte har påtagliga naturvärden. Barrskogsområdena har vissa naturvärden knutna till äldre talldominerad skog med inslag av hällmarker.

Vid inventeringen hittades ett flertal biotopskyddsobjekt i jordbruksmark, i form av dike, åkerholmar och stenmur. Värdeelement i form av skyddsvärda träd, potentiella groddjurslokaler mm hittades också. De vattendrag som finns inom området är, med några undantag, påverkade av dikesgrävning och uträtning.

Biotopskyddsobjekten innebär i sig åtminstone ett visst naturvärde. Vid eventuell kommande påverkan på biotopskyddade objekt krävs dispens från Länsstyrelsen. Vid exploatering som påverkar dessa rekommenderas att biotopskyddsobjekten flyttas till lämplig plats i landskapet där de återuppförs för att kompensera för den ekologiska funktion som de utgör.

Naturvärdesinventeringen utfördes i december, vilket är utanför ramen för rekommenderad säsong för naturvärdesinventering enligt SS 199000:2014. Det rådde snöfria förhållanden, vilket gjorde att inventeringen kunde utföras med ett godtagbart resultat. Tidpunkten på året är dock inte idealisk med avseende på bland annat fåglar, groddjur och blommande kärlväxter. Det finns därför risk att vissa förekommande arter har missats vid inventeringen och möjligen kunnat leda till underestimering av naturvärdesklassen i vissa objekt. Samtliga naturvärdesklassningar bör därmed betraktas som preliminära.

Fördjupade artinventeringar för groddjur, fåglar och invasiva växtarter bedöms vara nödvändiga för att ge nödvändigt underlag för att föreslå skyddsåtgärder och undersöka eventuella krav på dispenser från Artskyddsförordningen. Behov av fördjupade inventeringar beskrivs i avsnitt 6 nedan. Eventuella fynd av rödlistade och/eller fridlysta arter i samband med de fördjupade artinventeringarna kan göra att naturvärdesklassningen revideras (höjs) för vissa naturvärdesobjekt.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

6 Behov av fördjupade inventeringar

Naturvärdesinventeringen och studien av tillgänglig information visade att det kan finnas behov att utföra fördjupade artinventeringar i området. I första hand inriktas dessa inventeringar på artgrupper som innefattar fridlysta arter där fynd kan medföra krav på skyddsåtgärder och/eller dispens från Artskyddsförordningen. De artgrupper som i första hand behöver inventeras är groddjur och fåglar. Inventering av invasiva växtarter rekommenderas eftersom sådana påträffades vid naturvärdesinventeringen och det är viktigt att ytterligare spridning minimeras.

Groddjur inkluderar grodor, paddor och salamandrar. De inventeras under lekperioden på våren då de vuxna individerna uppehåller sig i sina lekvatten som vanligen utgörs av dammar, diken och andra mindre vattensamlingar. Vanligtvis görs tre fältbesök under april-maj, där det sista besöket görs kvälls/nattetid och är inriktat på större vattensalamander. Vid naturvärdesinventeringen hittades ett flertal dammar och diken som utgör potentiella leklokaler för groddjur. Större vattensalamander finns rapporterad i Nygårdsängens naturreservat, en knapp kilometer norr om planområdet. Det är troligt att denna art även finns i dammarna runt Vassändaviken.

Det finns höga värden för fågellivet i planområdet. Vassändaviken, med sina betesmarker och strandängar, är en viktig fågellokal med ett stort antal observationer i Artportalen. Bland häckande arter finns flera rödlistade arter av vadare och änder. Viken är dessutom en rastlokal för vadare och sjöfågel vid vår- och höststräcket. En knapp kilometer norr om planområdet ligger det kommunala naturreservatet Nygårdsängen, som också är en viktig lokal för fåglar och groddjur. Skogsområdena i planområdet kan hysa flera intressanta fågelarter, bland annat hackspettar. Vid inventeringen i december observerades spillkråka (rödlistad NT) och området bedömdes även vara lämpligt för mindre hackspett och gröngöling.

Fågelinventering görs under perioden april-juni då de flesta arter är aktiva med sång och andra revirbeteenden. En lämplig metodik för det aktuella området är kombinerad punkt- och linjetaxering, vilket är standardmetodik enligt Naturvårdsverket för att inventera häckande fågelarter (Blank, 2010). Inventeringen görs med tre fältbesök under perioden april-juni, där hela området genomströvas. För att göra fågelinventeringen så effektiv som möjligt görs först en förstudie som inkluderar utdrag från Artportalen med skyddsklassade fynd. Skyddsklassade fynd är till exempel häckande rovfåglar eller andra störningskänsliga arter. Utdrag av skyddsklassade fynd är avgiftsbelagd och kräver sekretessavtal med ArtDatabanken (vilket COWI har).

Invasiva växter (parkslide, jättebjörnloka med flera) inventeras lämpligen i juni och kan samköras med det sista fältbesöket för fågelinventering.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

7 Referenser

ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala

Blank, H. 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda fåglar. Version 4.0. Naturvårdsverket.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

SIS, 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SS 199000:2014.

SIS, 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SS 199001:2014.

Digitala underlag

ArtDatabanken www.artdatabanken.se

Jordbruksverket GIS-data, TUVA. https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html

Naturvårdsverket, 2016. Fridlysta blomväxter, ormbunkar, lummer-, fräken och barrväxter. Tillgänglig online på: https://www.naturvardsverket.se/upload/var-natur/djur-och-vaxter/fridlyst/fridlysta-blomvaxter/artlista-fridlysta-blomvaxter.pdf

Naturvårdsverket, 2019. Faktablad Parkslide. Tillgänglig online på: https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/vaxter-och-djur/framande-arter/ias-faktablad/Fakta-dammvaxterA4-Parkslide.pdf

Naturvårdsverkets GIS-verktyg Skyddad natur. https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/

Skogsstyrelsens GIS-databas. https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

8 Kontaktuppgifter

Erik Heyman (biolog, uppdragsledare)

erhe@cowi.com

070-2971450

Jesper Scharin (biolog)

jepa@cowi.com

072-1955046

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

enviro planning

Ledande experter för en levande värld.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Rapport

Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte

Vänersborg kommun

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Titel: Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte
Version: 1
Datum: 2021-10-20
Uppdragsgivare: Vänersborg kommun
Uppdragsnummer: 2053–01
Dokumentnamn: 2053–01_Artinventeringar_Vänersborg_v2
Rapport genomförd av: Dennis Jonason, Sofia Berg, Hannes Byström & Amanda Gudmundson
Rapport granskad av: Karolina Nittérus
Rapport verifierad av: Dennis Jonason
Bilder: ©EnviroPlanning AB

Sammanfattning
Inom området Öxnered/Brätte, Vänersborg kommun, har inventeringar av fåglar, groddjur och invasiva främmande växter genomförts. Totalt observerades 67 fågelarter, varav flertalet häckande i området. Av alla arter var 17 (25 %) rödlistade, fyra (6 %) upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 1 och fem (7 %) utpekade av Skogsstyrelsen som viktiga signalarter för höga skogliga naturvärden. Ett småvatten noterades för groddjursförekomst med åkergroda, vanlig padda samt större som mindre vattensalamander. Parkslide växte inom två delområden med riklig förekomst. Rapporten avslutas med rekommendationer för ytterligare åtgärder och utredningar i händelse av områdets exploatering.

Innehållsförteckning

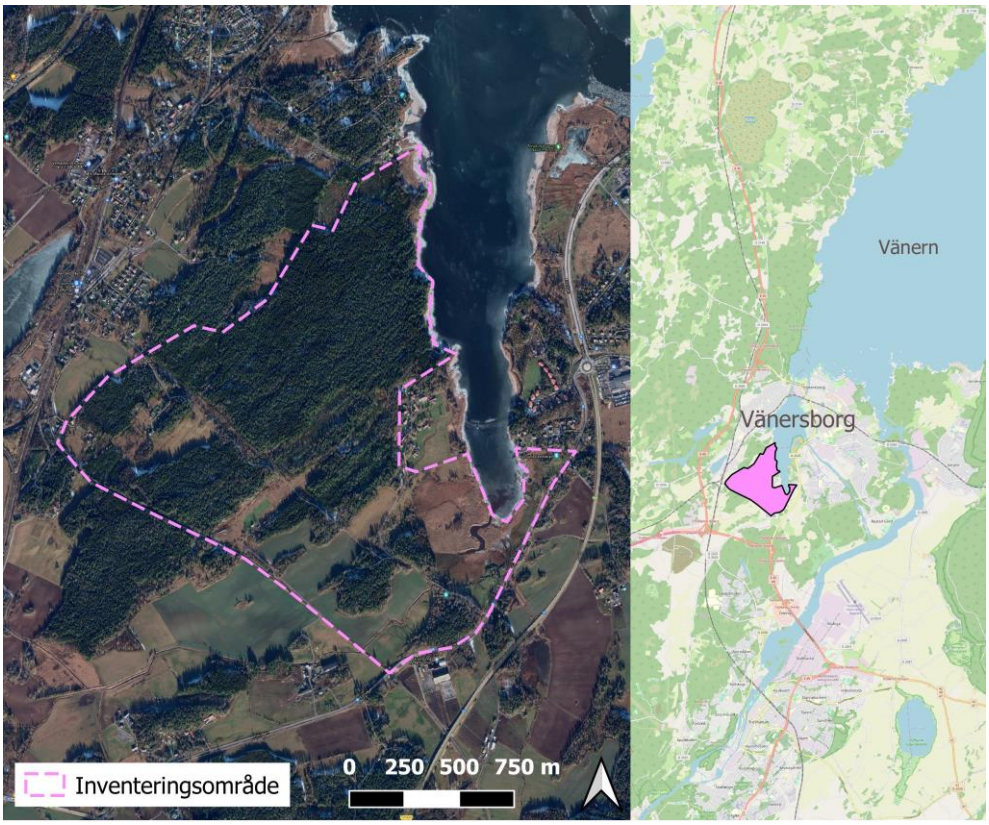
1 Bakgrund 1
1.1 Uppdraget 1
2 Fågelinventering 3
2.1 Förstudie 3
2.2 Fältinventering 4
2.2.1 fågel 4
2.2.2 Fågelhabitat 4
2.3 Resultat 4
2.4 Avgränsning av lämpliga livsmiljöer 7
3 Groddjursinventering 11
3.1 Förstudie 11
3.2 Fältinventering 11
3.2.1 Klassificering av groddjurslokaler 12
3.2.2 Biotopkvalitéer för groddjurslokaler 12
3.3 Resultat 13
3.3.1 Avgränsning av lämpliga livsmiljöer 14
4 Inventering av invasiva främmande växter 15
4.1 Förstudie 15
4.2 Fältinventering 15
4.3 Resultat 15
5 Rekommendationer till ytterligare åtgärder och utredningar 17
5.1 Fåglar att utreda med avseende på gynnsam bevarandestatus 17
5.2 Fördjupad groddjursinventering 18
5.3 Parkslide 18
5.4 Detaljplanering av väg 18
6 Referenser 20

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS 2024.843

1 Bakgrund

Det råder stor efterfrågan på bostäder i Vänersborg och kommunen utreder därför förutsättningarna för ett kommande detaljplanearbete i Öxnered/Brätte (figur 1). Syftet är att möjliggöra ett nytt bostadsområde med närhet till vatten, natur och kollektivtrafik. Samtidigt pågår ett utredningsarbete för en väg som ska förbinda väg 2025 med Öxnereds station och det planerade bostadsområdet.

Inom området har en naturvärdesinventering genomförts, vilken rekommenderat fortsatt arbete med inventering av fåglar och groddjur (Cowi, 2021). Kommunen avser även utreda förekomsten av invasiva främmande växter.

Figur 1. Karta över inventeringsområdet i Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun. Området omfattar ca 240 ha.

1.1 Uppdraget

EnviroPlanning AB har fått i uppdrag av Vänersborgs kommun att inom området Öxnered/Brätte (figur 1) genomföra inventeringar av:

- Fåglar (med fokus på häckande och rödlistade arter)
- Groddjur
- Invasiva främmande växter

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Vid konstaterat fynd av rödlistade fåglar och groddjur genomförs även en avgränsning och bedömning av lämpliga livsmiljöer. Vidare ges förslag på eventuellt ytterligare utredningar som behöver göras inför detaljplanläggning och planering av väg. Genomförandemetod och resultat presenteras för respektive artgrupp nedan.

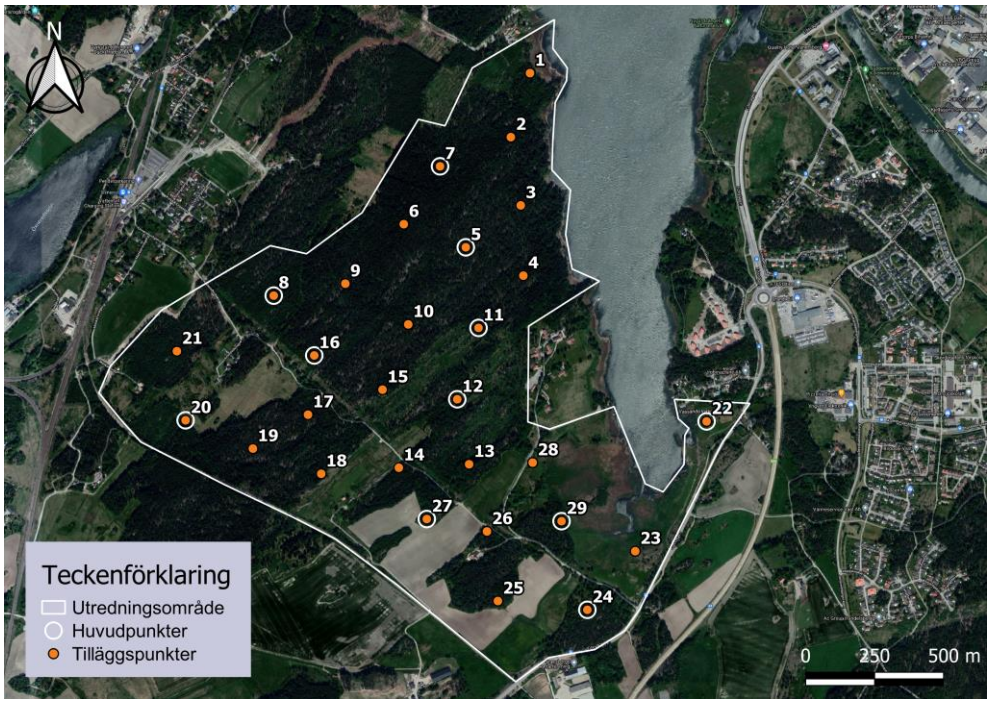
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2 Fågelinventering

2.1 Förstudie

Som underlag för fältarbetet eftersökes tidigare dokumenterade fågelobservationer i inventeringsområdet i Analysportalen för biodiversitetsdata (Leidenberger et al., 2016) för perioden 2010–2021.

Inför fältarbetet placerades 29 fasta inventeringspunkter (figur 2) ut inom inventeringsområdet. Varje punkt placerades ca 200 m från andra punkter, samt minst 50 meter från inventeringsområdets kanter. Av dessa punkter utgjordes 11 av *huvudpunkter* och besöktes vid två tillfällen. Huvudpunkterna placerades för att ge ett så representativt urval som möjligt av inventeringsområdets olika habitat. Resterande punkter, benämnda tilläggspunkter, fungerar som komplement till huvudpunkterna och besöktes vid ett tillfälle. Mellan punkterna lades transekter för att sammanlänka området (se även 2.2.1).

Figur 2. Taxeringspunkter inom inventeringsområdet i Vänersborg. De inventeringspunkter som besökts vid två tillfällen (huvudpunkter) markeras med vit cirkel kring en orange punkt. Övriga punkter (tilläggspunkter) markeras enbart med orange punkt. Totalt besökt

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2.2 Fältinventering

2.2.1 fågel

Inventeringsmetoden följer i stort den för Svensk häckfågeltaxering där punkt- och linjetaxering kombineras (Naturvårdsverket, 2016). Metoden bygger på att man under fem minuter vid fasta punkter räknar sjungande och observerade fåglar (punkttaxering), liksom vid vandring utmed transekter mellan dessa punkter (linjetaxering). De fåglar som noteras längs transekterna tillskrivs i efterhand den punkt som bedömds ligga närmast.

Inventeringen utfördes av Hannes Byström, EnviroPlanning AB, vid klart till halvklart och stilla väder vid tre tillfällen (30 april samt 24–25 maj, 2021) mellan kl. 04:00-09:00.

Under inventeringarna noterades alla individer med artnamn, om de sågs eller hördes samt om tecken på revirhävd kunde påvisas (bobesök, förekomst av ungar, avledningsbeteende, spel, uppvaktning/parning, kamp, etc.).

En fågelart ansågs hävda revir om revirhävdande beteende observerades vid samma punkt vid minst två tillfällen, alternativt om minst två individer utförde revirhävdande beteenden inom för arten lämpligt habitat. De arter som inte nådde upp till dessa kriterier bedömdes antingen som *"troliga"* (arten bedöms sannolikt hävda revir i området) eller *"möjliga"* (fågeln bedöms kunna häcka i liknande miljöer) baserat på tidigare observationer i området. Arter som, utifrån dess ekologi och utbredning, uppenbart endast tillfälligt befunnit sig i området tilldelades ett *"nej"* vad gäller hävdande av revir.

Om en och samma individ uppenbarade sig på flera platser räknades fågeln endast på platsen den först observerades. Dubbelräkning av individer kunde dock inte uteslutas.

2.2.2 Fågelhabitat

Naturtyper särskilt lämpade som fågelhabitat karterades över hela inventeringsområdet av Dennis Jonason och Sofia Berg, EnviroPlanning AB, med hjälp av appen QField för Qgis. Triviala naturtyper såsom granplantager, åkermarker och andra miljöer utan eller med svaga fågelvärden exkluderades. Karteringen används för att synliggöra variationen och omfattningen av olika fågelhabitat och kopplas vidare till förekomsten av rödlistade och skyddade fågelarter observerade i fält.

2.3 Resultat

Sammanlagt noterades 1140 individer fördelat på 67 arter (tabell 1). Av dessa bedömdes 38 arter (57 %) med säkerhet hävda revir inom inventeringsområdet. Vidare bedömdes 20 arter (30 %) att de troligen hävdar revir och sju (10 %) arter att de möjligtvis gör det. Endast två arter (3 %) - trana och röd-

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

vingetrast - bedömdes ej hävda revir utan nyttjade inventeringsområdet endast för överflygning eller födosök (tabell 1). Lämpliga habitat för häckning finns dock för båda arterna inom inventeringsområdet.

Tabell 1. Observerade fågelarter inom inventeringsområde sorterade efter revirhävdning.

Säkerställt revir	Troligt revir	Möjligt revir	Inget revir
Björktrast	Fasan	Fiskmås	Rödvingetrast
Blåmes	Gråhäger	Fisktärna	Trana
Bofink	Grönfink	Gråtrut	
Dubbeltrast	Hussvala	Gröngöling	
Enkelbeckasin	Kaja	Kanadagås	
Fiskgjuse	Knölsvan	Knipa	
Gransångare	Korp	Skrattmås	
Grå flugsnappare	Ladusvala		
Grågås	Mindre hackspett		
Gräsand	Morkulla		
Grönsångare	Ormvråk		
Gulsparv	Rörsångare		
Gärdsmyg	Skata		
Koltrast	Spillkråka		
Kråka	Stare		
Kungsfågel	Steglits		
Lövsångare	Stjärtmes		
Nötskrika	Svartmes		
Nötväcka	Sånglärka		
Ringduva	Törnsångare		
Rödhake			
Skäggdopping			
Sothöna			
Större hackspett			
Svarthätta			
Svartvit flugsnappare			
Sädesärla			
Sävsparv			
Sävsångare			
Talgoxe			
Taltrast			
Tofsmes			
Tofsvipa			
Trädgårdssångare			
Trädkrypare			
Trädpiplärka			
Ängspiplärka			

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Av alla observerade arter var 17 (25 %) rödlistade (tabell 2), fyra (6 %) upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 1 och fem (7 %) utpekade av Skogsstyrelsen som viktiga signalarter för höga skogliga naturvärden (tabell 3). Arter upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 1 och/eller utpekade av Skogsstyrelsen benämns härefter som *prioriterade fågelarter*.

Tabell 2. Rödlistade fågelarter inom inventeringsområdet.

Art	Antal	Lokalförekomster	Rödlistning*
Björktrast	4	3	NT
Fiskmås	6	4	NT
Gråtrut	1	1	VU
Grönfink	4	3	EN
Grönsångare	12	9	NT
Gulsparv	9	6	NT
Hussvala	1	1	VU
Kråka	60	29	NT
Mindre hackspett	1	1	NT
Rödvingetrast	1	1	NT
Rörsångare	1	1	NT
Skrattmås	6	4	NT
Spillkråka	3	3	NT
Stare	1	1	VU
Svartvit flugsnappare	5	4	NT
Sävsparv	5	3	NT
Tofsvipa	14	4	VU

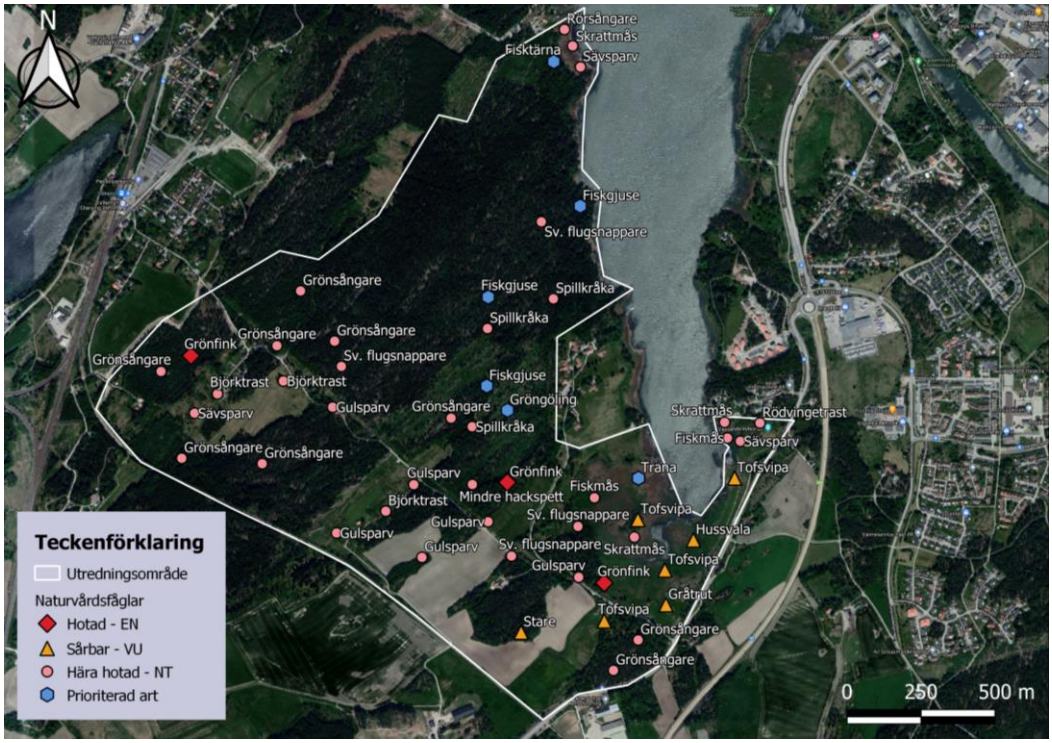
*NT = nära hotad; VU = sårbar; EN = starkt hotad

Tabell 3. Prioriterade fågelarter inom inventeringsområdet (upptagna i fågeldirektivets första bilaga eller utpekade av Skogsstyrelsen som viktig signalart för höga skogliga naturvärden). Vissa av arterna förekommer på båda listorna och kan även vara rödlistade (se tabell 2).

Art	Antal	Lokalföre-komster	Fågeldirektivets bilaga 1	Prioriterad art Skogsstyrelsen
Fiskgjuse	4	3	X	X
Fisktärna	2	1	X	
Gröngöling	1	1		X
Mindre hackspett	1	1		X
Spillkråka	3	3	X	X
Trana	2	1	X	X

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

De rödlistade och prioriterade arternas fördelning i landskapet ges av figur 3 och visar att större delen av inventeringsområdet nyttjas, om än med högst täthet i den sydöstra halvan.

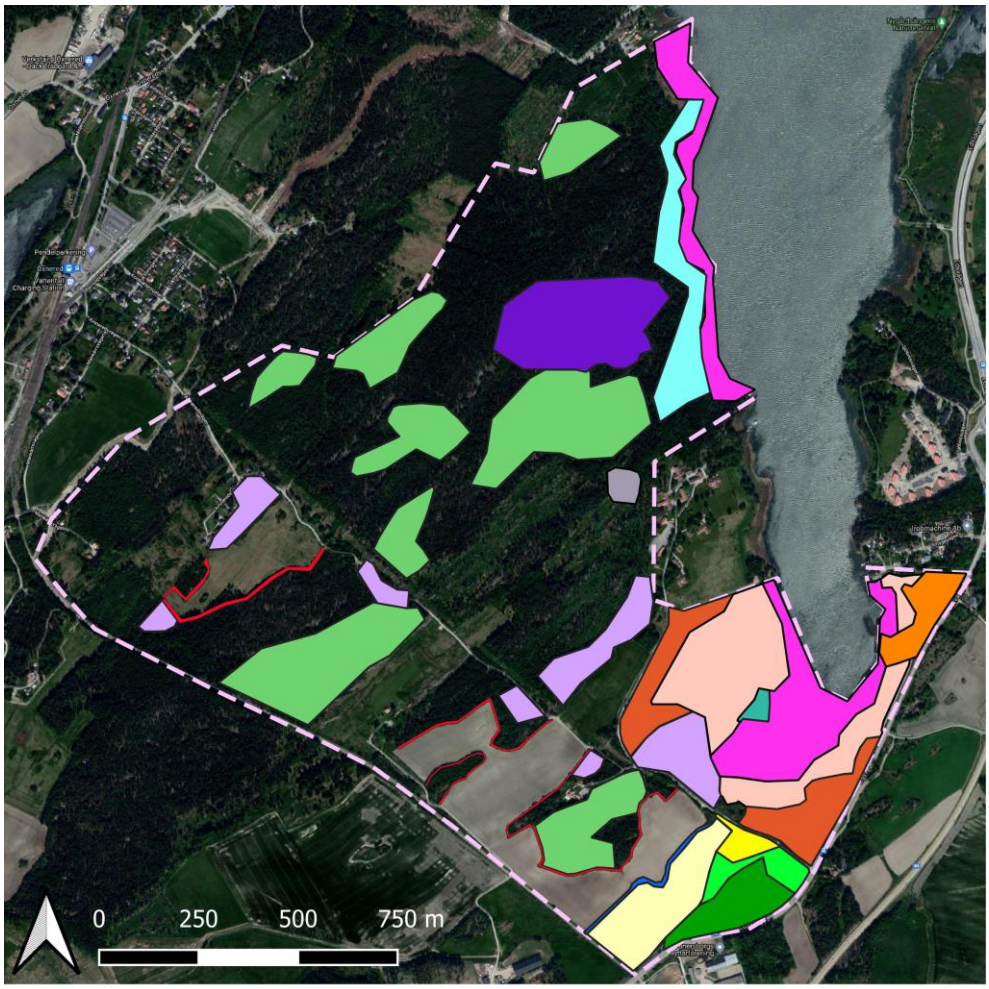
Figur 3. Observationskarta över rödlistade och prioriterade arter. Kråka fanns spritt inom inventeringsområdet på ett stort antal platser och är därför inte utsatt på kartan.

2.4 Avgränsning av lämpliga livsmiljöer

Totalt karterades 16 olika naturtyper/habitat av särskilt värde för rödlistade och prioriterade arter inom inventeringsområdet, fördelade på 34 delområden (figur 4). Flera av de rödlistade och skyddade fågelarterna som observerats kan nyttja flera av dessa habitat i allt från för häckning till födosök och skydd, medan andra är mer specialiserade. Se tabell 4 för översiktlig beskrivning av respektive arts habitatpreferenser och till vilket karterat habitat de kan knytas till.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Inventeringsområde

Fågelhabitat

- Asplövbryn
- Betesmark, halvöppen
- Bladvassbälte
- Blandskog
- Bryn mot åker
- Bränd tallskog
- Granskog av ristyp
- Gräsmark av tågtyp
- Gräsmark, halvöppen
- Gräsmark, trädklädd
- Gräsmark, öppen
- Lövskog
- Lövsumpskog
- Tallskog
- Tallskog av ristyp
- Öppet dike

Figur 4. Karterade naturtyper särskilt lämpliga som fågelhabitat.

Tabell 4. Översiktlig beskrivning av habitatpreferenser hos rödlistade och skyddade arter funna inom inventeringsområdet.

Art	Habitatpreferens
Björktrast	Häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark, parker och trädgårdar. Livnär sig på maskar, insekter och bär. - *Kan nyttja större delen av karterade naturtyper inom inventeringsområdet, men behöver träd för bobyggande.*
Fiskgjuse	Plattkronade tallar och liknande träd i anslutning till vatten som kan fungera som boträd. - *Lämpligt habitat förekommer främst i nordöst, där enstaka äldre tall i närheten av sjön kan utgöra boträd. Sjön är avgörande för födosök.*
Fisktärna	Häckar på öppen mark vid sjöar och kuster, där den lever på främst småfisk. - *Kan nyttja hällar och andra öppna miljöer närmast sjön.*
Gråtrut	Häckar i öppna miljöer vid sjöar och kuster, gärna på öar. Allätare. - *Kan nyttja hällar och andra öppna miljöer närmast sjön.*
Grönfink	Skogsbryn, buskmarker och motsvarande. Livnär sig på frön och insekter. - *Starkast koppling till landskapet som sträcker sig utmed den östra och sydvästra kanten av inventeringsområdet och där betesmark, gräsmark, lövskog och bryn bildar en mosaik av naturtyper.*
Grönsångare	Högstammig skog, främst lövskog, utan kraftigare undervegetation. - *Starkast koppling till landskapet som sträcker sig utmed den sydvästra kanten av inventeringsområdet och där betesmarker, lövskog och bryn bildar en mosaik av naturtyper.*
Gulsparv	Bryn och buskmark i anslutning till jordbruksmark. Även kraftledningsgator och hyggen. - *Starkast koppling till landskapet som sträcker sig utmed den östra och sydvästra kanten av inventeringsområdet och där betesmark, gräsmark, lövskog och bryn bildar en mosaik av naturtyper.*
Hussvala	Lever ofta i anslutning till lantlig bebyggelse där den kan bygga bo under takutsprång, i lador, etc. Födosöker uteslutande i luften efter insekter. - *De öppna områdena med betesmark, gräsmark och åker är viktiga för födosök.*
Kråka	Häckar i större träd, gärna i anslutning till jordbruksmark men har i övrigt generella habitatkrav. - *Kan nyttja större delen av karterade naturtyper inom inventeringsområdet, men behöver träd för bobyggande.*
Mindre hackspett	Löv- och blandskog med äldre lövträd. Död ved för födosök. - *Löv- och blandskog med äldre träd är avgörande för bobyggande och finns spritt i området. Död ved är viktigt för födosök, där exempelvis området med bränd tallskog och granskogen i nordöst*

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

	ger särskilda förutsättningar för detta. Födosök kan även ske i vassbältena.
Rödvingetrast	Häckar i de flesta skogsmiljöer. Har diverse evertebrater och bär som föda. - *Skogsmiljöerna och skogsbrynen med bärande träd och buskar är betydelsefulla för arten.*
Rörsångare	Bladvass och buskar vid sjöar, dammar, våtmarker, åar och öppna diken. - *Vass- och buskrika miljöer utmed sjön och större diken är avgörande för arten.*
Skrattmås	Häckar främst på öppen mark vid sjöar och kuster. Allätare. - *Kan nyttja hällar och andra öppna miljöer närmast sjön för häckning.*
Spillkråka	Främst barr- eller blandskog men även lövskog. Bohålsbyggande i träd med 30–40 cm i diameter. Död ved och gamla träd för födosök. - *Grova träd som är viktiga för bohålsbyggande finns spritt inom inventeringsområdet, men med högre frekvens primärt inom granskogen i nordost. Där finns även goda förutsättningar för födosök, liksom i den brända tallskogen.*
Stare	Häckar huvudsakligen i anslutning till odlad mark, såsom i skogsbryn och betesmarker. Häckar i befintliga håligheter. Födosöker på marken efter maskar och insekter. - *Starkast koppling till landskapet som sträcker sig utmed den östra och sydvästra kanten av inventeringsområdet och där betesmark, gräsmark, lövskog och bryn bildar en mosaik av naturtyper. Allehanda hålträd viktiga för bobyggande.*
Svartvit flugsnappare	Löv- och blandskog, men även parker och trädgårdar. Häckar i håligheter. - *Starkast koppling till landskapet som sträcker sig utmed den östra och sydvästra kanten av inventeringsområdet och där betesmark, gräsmark, lövskog och bryn bildar en mosaik av naturtyper. Allehanda hålträd viktiga för bobyggande.*
Sävsparv	Busksnår och bladvassbälten vid sjöar, dammar och vattendrag. Jordbrukslandskap med småvatten, diken och förekomst av buskar. - *Vass- och buskrika miljöer utmed sjön och större diken är avgörande för arten.*
Tofsvipa	Fuktiga habitat med låg vegetation såsom översvämningsmarker, myrar och sjönära jordbruksmark. - *Gräs- och betesmarker, gärna i sjöns fuktiga omgivning, skapar goda förhållande för arten.*
Trana	Häckar på myrar samt vid sjöar och vattendrag med sanka stränder. - *Gräs- och betesmarker i sjöns blöta och fuktiga omgivning skapar mycket goda förhållande för arten.*

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

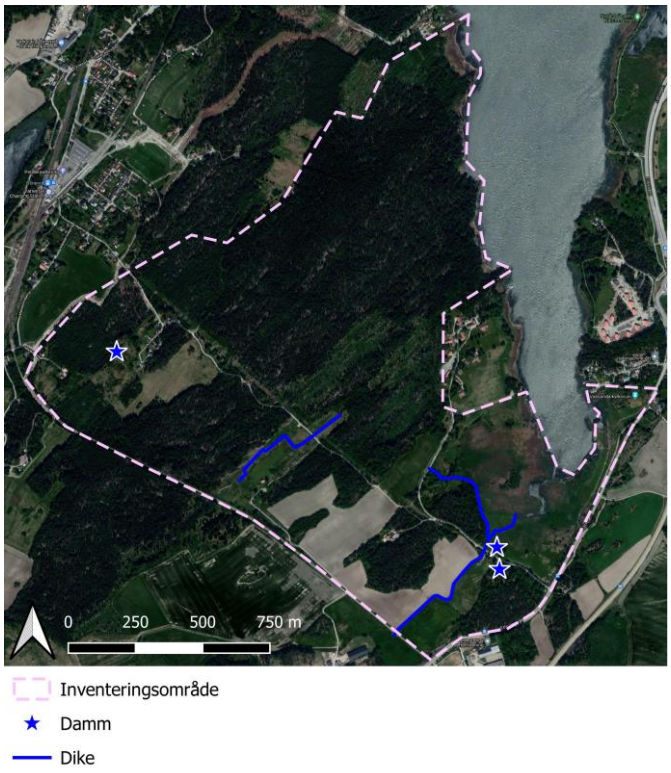
3 Groddjursinventering

3.1 Förstudie

Inför fältarbetet eftersökes tidigare dokumenterade groddjursobservationer i inventeringsområdet i Analysportalen för biodiversitetsdata (Leidenberger et al., 2016) för perioden 2010–2021 samt i tidigare naturvärdesinventering (COWI, 2021). Inga tidigare artfynd fanns inrapporterade. Informationen utgör dock endast ett underlag för inventeringen och behöver nödvändigtvis inte spegla den verkliga artförekomsten.

3.2 Fältinventering

Fältinventering av groddjur genomfördes efter mörkrets inbrott 2021-04-07 och 2021-04-20 av biologen Amanda Gudmundsson, EnviroPlanning AB. Groddjur eftersöktes i och i anslutning till de diken, bäckar och småvatten som identifierats i tidigare naturvärdesinventering (se COWI, 2021; figur 5). Där groddjur konstaterats (se 3.3) gjordes en kartering av omgivande miljö med fokus på födosök- och övervintringsmöjligheter.

Figur 5. Dammar och diken där groddjursinventeringen utförts.

Varje fältbesök inleddes med att lyssna efter spelande grodor. Genom att sedan långsamt vandra runt de olika vattenförekomsternas strandlinje, eftersöktes vuxna individer och romklumpar med hjälp av pannlampa. Vattnen, härefter även benämnda som lokaler, och den omgivande miljön dokumenterades

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

genom textbeskrivningar och foto. Väderförhållanden (temperatur, molnighet, nederbörd, vindstyrka) registrerades vid samtliga fältbesök (tabell 5). Vid eventuell groddjursförekomst noterades antalet arter och antalet individer av förekommande arter och vid förekomst av rom noterades antalet romklumpar och från vilken art de kom. Om spelande individer och eller romklumpar förekom registrerades lokalen som ett reproduktionsområde för groddjur.

Tabell 5. Väderförhållandena vid de två groddjursinventeringarna.

Väderförhållanden/datum	7 april	20 april
Temperatur (°C)	2 °C	7 °C
Molnighet	Stjärnklart, få moln	Halvklart
Nederbörd	-	-
Vind	Svag	Svag

3.2.1 Klassificering av groddjurslokaler

Varje inventerad lokal, oberoende av om groddjur eller rom hittades, klassificerades efter dess betydelse för groddjur enligt följande tregradiga skala:

- Klass 1: Högt värde för groddjur
- Klass 2: Visst värde för groddjur
- Klass 3: Lågt eller obefintligt värde för groddjur.

För att ett vatten ska hysa *högt värde* för groddjur ska det antingen påträffas flera arter (minst tre) alternativt ska en art förekomma i ett större bestånd. För att vattnet ska hysa *visst värde* för groddjur ska det antingen förekomma minst en art alternativt råda sådana miljöförhållanden som gör vattnet lämpligt som groddjurslokal (se 3.2.2). För att ett vatten ska hysa *lågt eller obefintligt värde* för groddjur ska inga groddjur förekomma. Det ska vidare råda sådana förhållanden som gör vattnet direkt olämpligt som groddjurslokal (se 3.2.2).

3.2.2 Biotopkvalitéer för groddjurslokaler

Följande faktorer bedöms bidra positivt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Vattenhållande kapacitet (torkar ej ut under perioden för yngeltillväxt)
- Storlek (ju större desto bättre)
- Förekomst av undervattensvegetation
- Förekomst av skyddande vegetation i och runt vattnet som minskar predationsrisken

Följande faktorer bedöms bidra negativt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Risk för uttorkning under perioden för yngeltillväxt

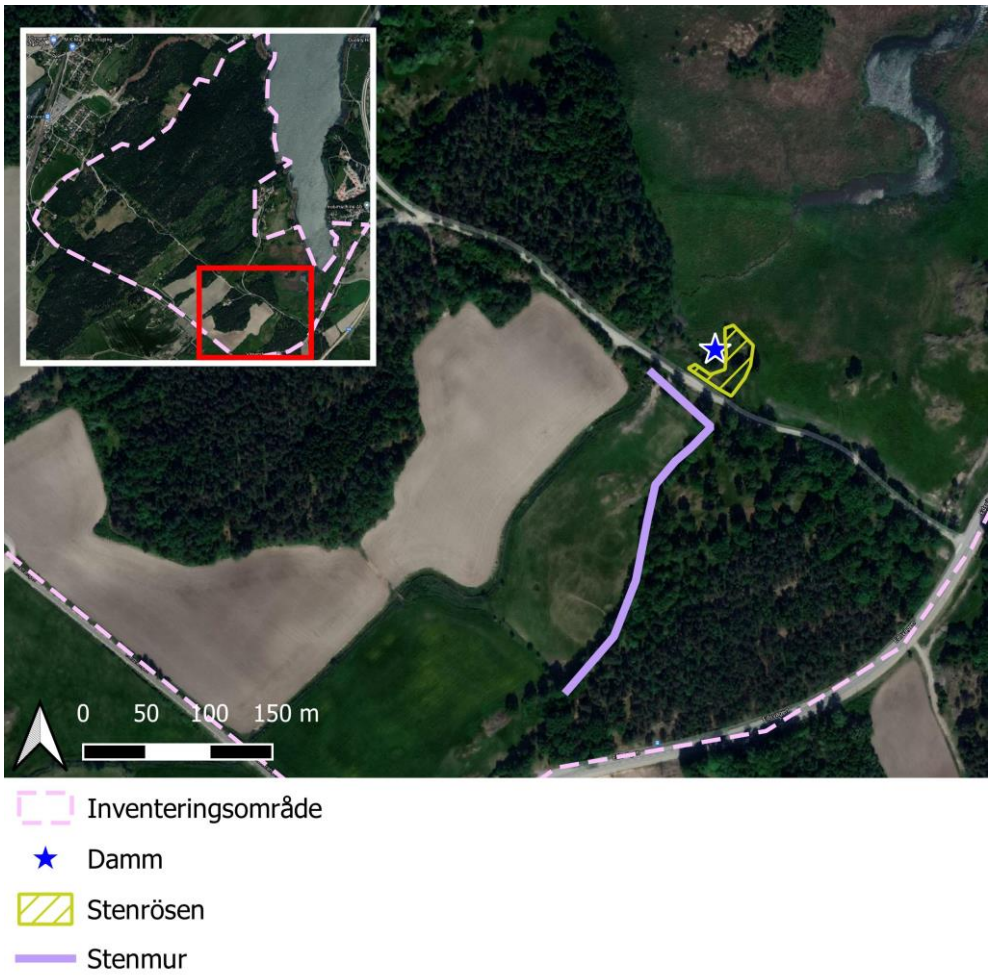
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

- Strömmande vatten
- Förekomst av fisk och/eller kräftor
- Igenväxning

3.3 Resultat

Groddjur observerades enbart vid en lokal (figur 6). Vid första fältbesöket sågs en vanlig padda, två mindre vattensalamandrar och en större vattensalamander och vid andra fältbesöket nio mindre vattensalamandrar, tre större vattensalamandrar samt spel av en åkergroda.

Dammen på ca 150 m² ligger i en öppen betesmark och utgör god livsmiljö och leklokal för groddjur då den troligen håller vatten under större delen av året (har bekräftats vid senare besök på platsen, 2021-08-18). Vid inventeringstillfället varierade vattendjupet mellan 10–20 cm. Dammen är även rik på vegetation och strukturer som kan erbjuda skydd och födosöksområden. I dammen fanns också flertalet insekter, dock även en hel del småfisk. Med tanke på artfynden ges dammen klass 1 – högt värde för groddjur, med reservation för förekomsten av småfisk som drar ner biotopkvaliteten.

Figur 6. Särskilt värdefulla områden för övervintring runt dammen med groddjursförekomst.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3.3.1 Avgränsning av lämpliga livsmiljöer

Dammen med groddjur ligger i en betesmark, på botten av en sydvänd sluttning från en mindre asfalterad bilväg. Strax väster om dammen strömmar vatten från ett dike genom en kulvert som går under vägen, och vidare ut i gräsmarken av tågtyp intill. Det strömmande vattnet utgör en barriär för groddjuren som därmed har svårt att sprida sig västerut. I övrigt finns goda spridningsmöjligheter även om slänten upp mot bilvägen i söder och bilvägen i sig kan medföra vissa svårigheter att passera. Dock saknas lämpliga småvatten i närheten och kolonisera, vilket skulle kunna försvåra arterna bevarandestatus i området.

Dammen och naturen runtomkring utgör goda födosöksområden. Även förekomsten av lämpliga övervintringsplatser är god; precis intill dammen finns ett flertal stenrösen och söder om vägen finns en ca 300 m lång stenmur med gott om håligheter (figur 7); båda innehar generellt biotopskydd. Utöver det förekommer även enstaka murkna stubbar som kan utgöra skydd under vinterdvalan.

Figur 7. Groddjursdammen (i mitten) med exempel på lämpliga miljöer för övervintring i närheten.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4 Inventering av invasiva främmande växter

4.1 Förstudie

Innan fältarbetet eftersökes tidigare dokumenterade observationer av invasiva växter inom inventeringsområdet. Eftersök gjordes i Analysportalen för biodiversitetsdata (Leidenberger et al, 2016; analysisportal.se) för perioden 2010–2020 samt i tidigare naturvärdesinventering (COWI, 2021). Aktuella arter är de som finns upptagna i EU:s förteckning över invasiva växter (gudaträd, gul skunkkalla, jättebalsamin, jätteloka, tromsöloka, sidenört) samt parkslide och jätteslide.

I COWI (2019) finns fyra noteringar om invasiva främmande växter; tre för parkslide och en för jätteloka (benämnd som jättebjörnloka). Informationen utgör dock endast ett underlag för inventeringen och behöver nödvändigtvis inte spegla den verkliga artförekomsten.

4.2 Fältinventering

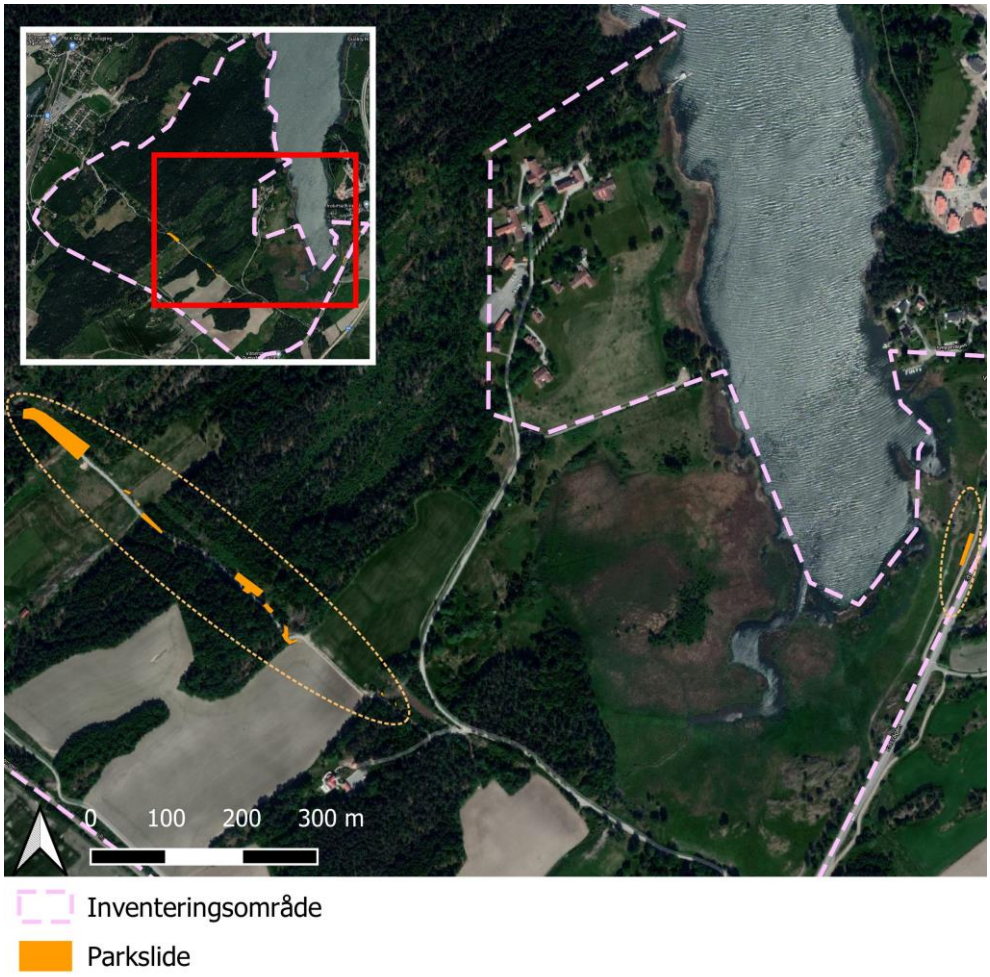
En fältinventering utfördes 2020-08-18 av biologerna Dennis Jonason och Sofia Berg, EnviroPlanning AB, genom att vandra över inventeringsområdet och visuellt eftersöka aktuella arter. Konstaterade fynd registreras med koordinater, bevuxen yta (m^2) samt frekvens (enstaka/flera/rikligt).

4.3 Resultat

Totalt observerades tio enskilda bestånd av parkslide, flertalet av dessa med riklig förekomst. Bortsett från ett bestånd i områdets nordöstra del i närheten av Edsvägen, förekom alla utmed den grusade vägen som delar området i sydostlig-nordostlig riktning (figur 8). Sannolikt har spridning skett via jordmassor från annat område i samband med anläggning/lagning av vägen. Den totala utbredningen uppskattas grovt till flera hundra kvadratmeter.

Fyndet av jätteloka i den tidigare naturvärdesinventeringen (COWI, 2021) kunde inte konfirmeras. Däremot växte strätta på platsen, vilken har egenskaper som kan liknas vid björnloka, varför det är troligt att dessa har förväxlats.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 8. Förekomst av invasiva främmande växter inom inventeringsområdet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

5 Rekommendationer till ytterligare åtgärder och utredningar

För att minska negativa konsekvenser som kan uppstå på områdets naturvärden i samband med eventuell exploatering, rekommenderas ett antal åtgärder att vidtas. Dessa åtgärder syftar dels till att undvika påverkan på naturvärden dels till att minska påverkan inom påverkansområdet, i linje med skadelindringshierarkin. Om betydande påverkan ej går att undvika kan ekologisk kompensation bli aktuell. Enligt skadelindringshierarkin ska dock kompensation ses som en allra sista utväg först när all tänkbar hänsyn har tagits (BBOP, 2012; Naturvårdsverket, 2016). Skadelindringshierarkin består av fyra steg:

1. Skador ska undvikas genom god planering.
2. Risken för skador ska minimeras genom hänsynstagande och skyddsåtgärder.
3. Skador som uppkommit efter steg 1–2 ska återställas så långt det är möjligt.
4. Kvarstår skada efter steg 1–3 ska den kompenseras för på annan plats.

Det fortsatta arbetet bör därför fokusera på punkterna ovan, det vill säga på hur området kan planeras för att undvika skador på naturvärden (inklusive arter), vilken hänsyn och vilka skyddsåtgärder som bör vidtas, på vilka sätt eventuella skador kan återställas och i sista hand hur kompensation bör utformas. Kompensation ska minst leda till att naturvärdena som annars hade gått förlorade upprätthålls, men primärt bör kompensationen leda till positiv naturvårdsnytta (erhålls genom överkompensation).

5.1 Fåglar att utreda med avseende på gynnsam bevarandestatus

Områdets naturvärden är starkt kopplade till fågellivet. Totalt observerades 17 rödlistade arter, varav flertalet ansågs hävda revir i området. Dessutom fanns nio prioriterade arter (upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 1 och/eller utpekade av Skogsstyrelsen som viktiga signalarter för höga skogliga naturvärden). Vilka av dessa som sinsemellan bör prioriteras för vidare utredning är en komplicerad fråga, men utifrån lagstiftning bör det bli de som är strikt skyddade (tabell 3), däribland spillkråka och fiskgjuse.

I samband med att spillkråkan utreds kan det även vara gynnsamt att inkludera de andra spettarna som observerades: mindre hackspett (NT) och gröngöling. Spettarna är så kallade paraplyarter, det vill säga arter vars habitatkrav samtidigt täcker in andra arters krav, och åtgärder för att gynna spettarna kan därmed även komma att gynna fler arter.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Spettarna är beroende av äldre träd, gärna lövträd, där de bygger sina bon och därmed i senare skede skapar förutsättning för andra hållevande arter såsom svartvit flugsnappare och stare. Arterna behöver även större områden med olika naturtyper för att få sina behov tillgodosedda, dels skogar men även trädklädda betesmarker, lövdungar, etc. Förutsättningarna för de tre spettarterna tycks finnas inom inventeringsområdets mosaikartade landskap, där just mosaiken är en viktig bidragande faktor. Exempel på fråga att utreda är hur arternas krav på habitatmängd (areal) på landskapsnivå förändras vid en eventuell exploatering av området hur arternas bevarandestatus påverkas av detta.

5.2 Fördjupad groddjursinventering

En fördjupad groddjursinventering föreslås för området inför en eventuell exploatering då flera potentiella småvatten och diken observerades i samband med inventeringen av invasiva främmande växter, vilka inte tagits upp i tidigare naturvärdesinventering (COWI, 2021). En sådan behöver som steg 1 genomföra ett utökat eftersök av potentiella groddjurslokaler och som steg 2 inventera dessa antingen genom fältbesök och/eller med hjälp av DNA-provtagning. Det senare ger en mer tillförlitlig bild över förekomst av groddjur, men har svårare att svara på i vilken omfattning (antal individer). Alla groddjursarter är fridlysta, men där större vattensalamander och åkergroda har ett särskilt starkt skydd enligt 4 § artskyddsförordningen.

5.3 Parkslide

Parkslidens framfart bör motverkas genom att en handlingsplan upprättas för att förhindra vidare spridning och medföljande negativa konsekvenser på den biologiska mångfalden. I dagsläget förekommer arten inom två tydligt avgränsade områden och i ett antal som kan anses hanterbart, varför insatser bör vara skyndsamma. Under hösten 2021 planerar Naturvårdsverket även ett förslag till en nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige[1], däribland parkslide. En nationell förteckning möjliggör exempelvis införandet av förbud och krav på tillsyn. Att hantera parkslide idag kan därför ses som ett sätt att möta framtida krav. Hur arten ska stoppas och hur eventuella massor ska hanteras behöver beslutas av expert på området.

5.4 Detaljplanering av väg

Vänersborgs kommun har tagit fram två alternativa förslag till dragning av genomfartsväg genom området, för att knyta ihop Öxnered i väst med Edsvägen i öst (figur 9). Hur en väg genom området slutgiltigt ska dras bör beslutas efter

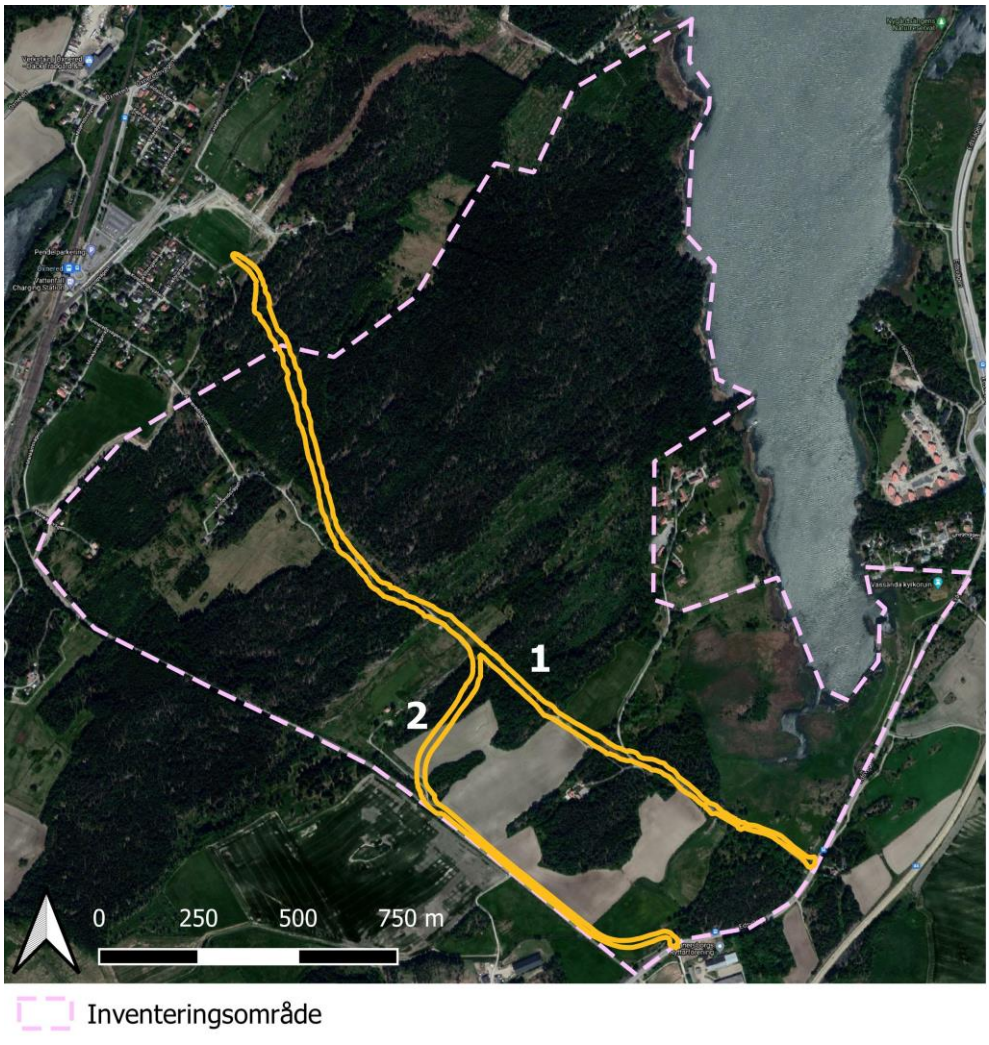
[1] https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Naturvard/Invasiva-framman de-arter/Nationell-forteckning-over-invasiva-framman de-arter/

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

att allt kunskapsunderlag finns på plats (se ovan), i enlighet med skadelindringshierarkin. Som förutsättningslös utgångspunkt utifrån de två förslagen rekommenderar dock rapportförfattarna alternativ 2 framför alternativ 1 (figur 9). Utifrån befintlig kunskap om livsmiljöer och naturvärden spås det alternativet medföra mindre negativa effekter eftersom vägdragningen

- tangerar färre utpekade naturvärdesobjekt
- tangerar färre utpekade landmiljöer för fåglar
- undviker identifierad groddjurslokal och omgivande livsmiljöer
- ligger med större avstånd från sjön och de värdefulla livsmiljöerna runt denna, vilket medför mindre störningar i form av buller, ljus, föroreningar, etc.
- bidrar i mindre grad till landskapets fragmentering.

Hänsyn har inte tagits till eventuella naturvärden söder om alternativ 2, vilket skulle kunna komma att påverka rekommendationen.

Figur 9. Vänersborgs kommuns alternativa förslag till vägdragning (1 och 2) genom området.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

6 Referenser

BBOP, 2012. Business and Biodiversity Offsets Programme. Biodiversity Offset Design Handbook - updated. Washington, D.C.

Cowi, 2021. Naturvärdesinventering Öxnered Stommen.

Leidenberger, S., Käck, M., Karlsson, B., Kindvall, O., 2016. The Analysis Portal and the Swedish LifeWatch e-infrastructure for biodiversity research. Biodiversity Data Journal 4: e7644. doi: 10.3897/BDJ.4.e7644.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturvårdsverket, Stockholm.

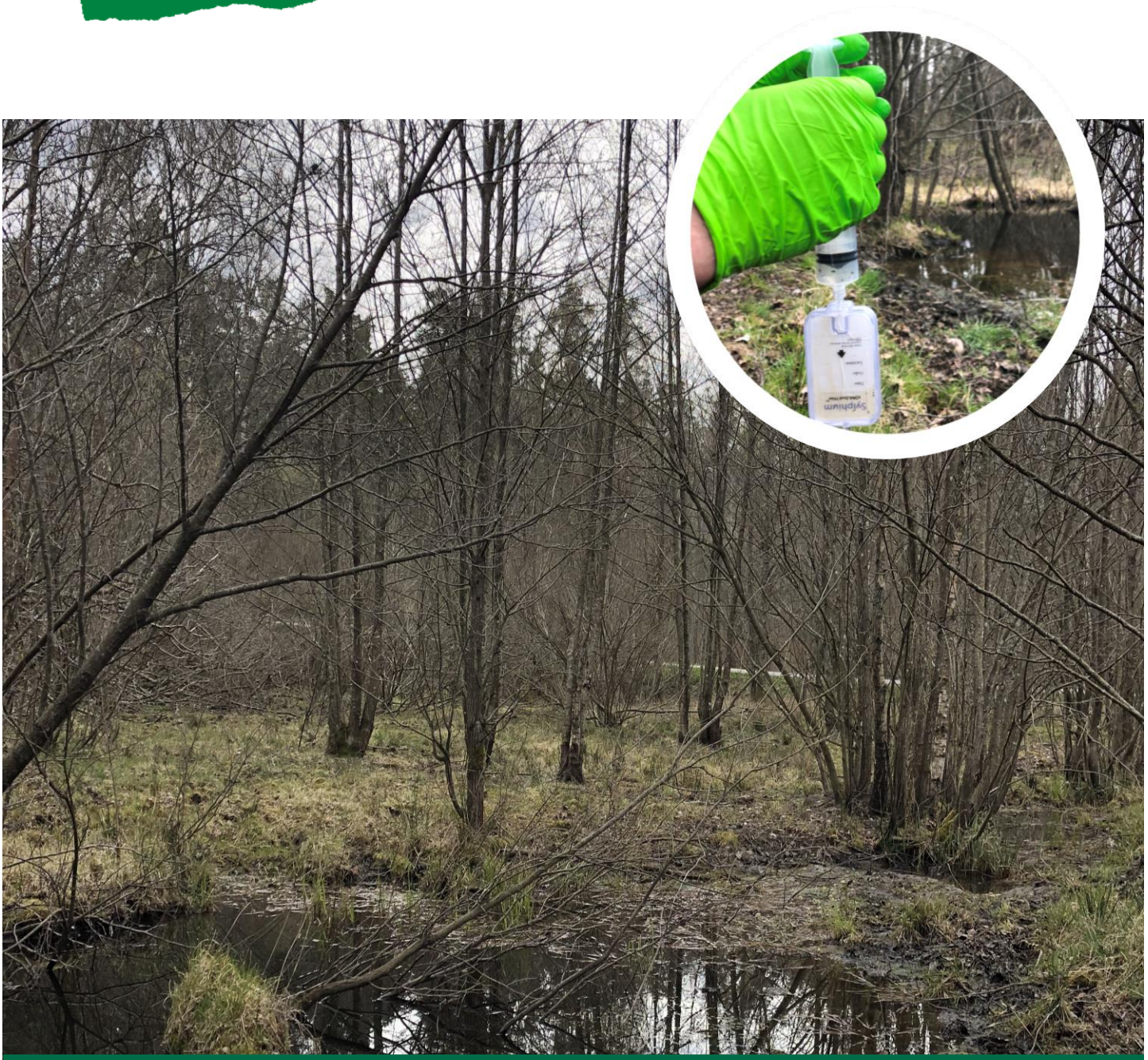
Naturvårdsverket, 2016. Ekologisk kompensation. En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden. Handbok 2016:1. Naturvårdsverket, Stockholm.

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

enviro planning

Ledande experter för en levande värld.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Rapport
Groddjursinventering inom Oxnered/Brätte
Vänersborgs kommun

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Titel: Groddjursinventering inom Oxnered/Brätte
Version: 1
Datum: 2022-06-08
Uppdragsgivare: Vänersborgs kommun
Uppdragsnummer: 2053-03
Dokumentnamn: EnviroPlanning_groddjursinventering_Oxnered_Brätte_2022
Rapport genomförd av: Vilhelm Moran, Amanda Gudmundson & Dennis Jonason, EnviroPlanning AB
Rapport granskad av: Karolina Nittérus, EnviroPlanning AB
Rapport verifierad av: Dennis Jonason, EnviroPlanning AB
Bilder: Amanda Gudmundson, EnviroPlanning AB

Sammanfattning
Konsekvenserna på groddjur av två förslag till vägdragning mellan Öxnered och Brätte har utretts genom identifiering och eDNA-provtagning av småvatten. Groddjur detekterades i samtliga sex provtagna småvatten. Fynden visar att groddjur riskerar påverkan av båda vägdragningarna, men att det södra (benämnt alternativ 2) gör det i mindre omfattning.

Innehållsförteckning

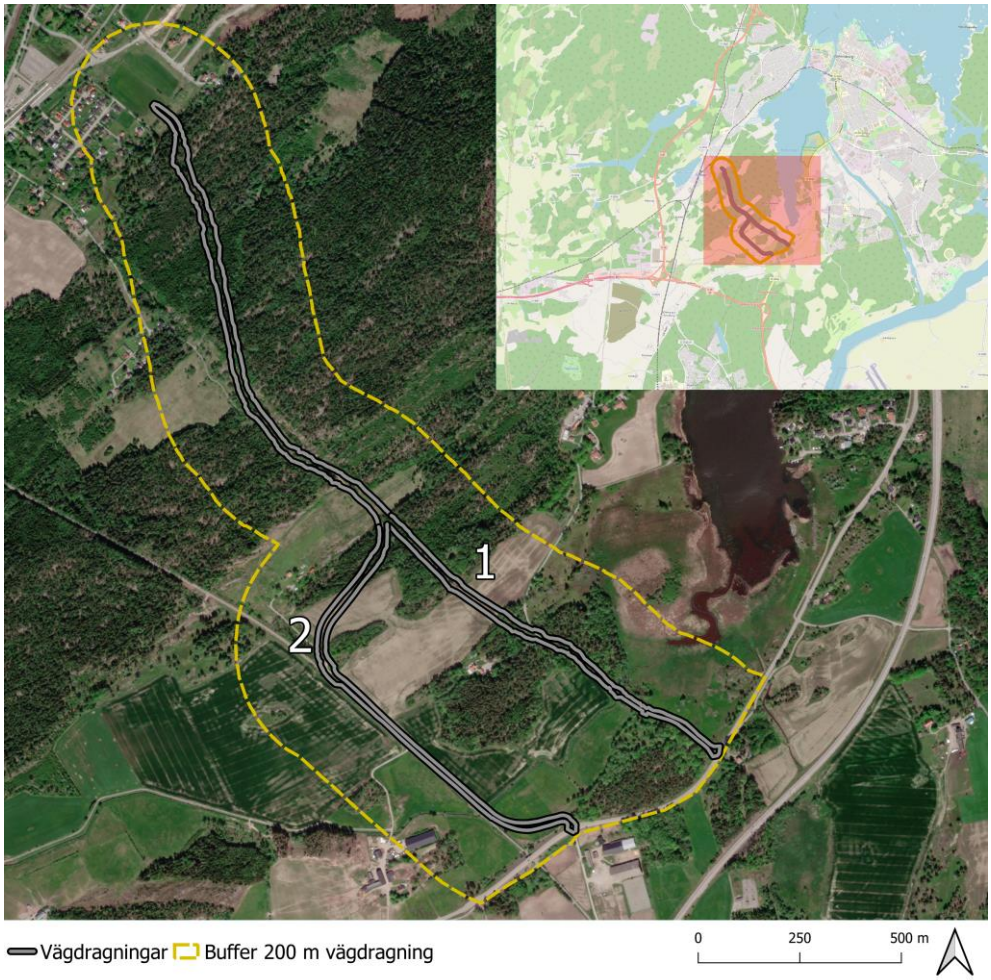
1 Inledning 1
1.1 Artskydd 2
1.2 Tidigare inventeringar 2
2 Metod 3
2.1 Fältinventering och provtagning 3
2.1.1 Klassifcering av lokaler 4
3 Resultat & diskussion 5
3.1 Artförekomster 5
3.2 Lokalbeskrivningar 7
3.3 Rekommendationer för vägdragning 14
3.4 Reservation 14
4 Referenser 15

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS 2024 843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

1 Inledning

Vänersborgs kommun planerar att anlägga bilväg med tillhörande GC-väg från Öxnered genom Brätte med anslutning till Edsvägen, och har tagit fram två vägdragningsalternativ (Figur 1). EnviroPlanning AB har fått i uppdrag att utreda konsekvenserna för groddjur (åkergroda, vanlig groda, vanlig padda, större och mindre vattensalamander) av de båda alternativen. Uppdraget innefattar dels eftersökande av potentiella groddjurslokaler inom en buffertzon på 200 m från föreslagna vägdragningar dels provtagning och analys av eDNA för att fastställa eventuella artförekomster. Resultatet utgör underlag för en påverkansanalys med rekommendationer till vilken vägdragning som bör väljas utifrån minst negativ påverkan på groddjur.

Figur 1. Föreslagna vägdragningsalternativ 1 och 2 med buffert på 200 m.

1.1 Artskydd

Samtliga groddjursarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Fridlysta djur är förbjudna att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in utan särskilt tillstånd. Detta gäller även groddjurens ägg, larver och bon, även om så sker oavsiktligt. Undantag finns för vanlig padda, vanlig groda och åkergroda vars rom får samlas in för utvecklingsstudier, om de senare återförs till samma plats (Naturvårdsverket, u.å.).

Åkergroda och större vattensalamander är även föremål för utökad skyddslagstiftning (4 § i SFS 2007:845) med förbud mot att:

- Avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttningsperioder,
- Skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

1.2 Tidigare inventeringar

Sedan tidigare har ett flertal groddjursvatten identifierats inom planområdet (COWI, 2021) varav ett av dessa, efter fördjupade inventeringar, påvisat förekomst av vanlig padda, mindre vattensalamander, större vattensalamander och åkergroda (Figur 2; EnviroPlannning AB, 2021). Tack vare den stora artrikedomen tillsammans med högt individantal och goda habitatförutsättningar, bedöms detta vatten ha högt värde för groddjur (EnviroPlanning AB, 2021).

Figur 2. Tidigare inventerat småvatten med högt värde för groddjur. Figur från EnviroPlanning AB (2021).

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2 Metod

2.1 Fältinventering och provtagning

Biologerna Amanda Gudmundson och Vilhelm Moran, EnviroPlanning AB, utförde 2022-05-05 fältinventering och provtagning av eDNA. Fältinventeringen utfördes inom en buffert på 200 meter från respektive vägdragningsalternativ, med syfte att identifiera vatten med potential att utgöra livsmiljö och reproduktionslokal för groddjur (åkergroda, vanlig groda, vanlig padda, större och mindre vattensalamander). De vattenförekomster som i fält bedömts hysa tillräckligt goda biotopkvalitéer provtogs på eDNA.

Följande faktorer bedöms bidra positivt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Vattenhållande (torkar ej ut och ej heller strömmande vatten)
- Storlek (ju större desto bättre)
- Förekomst av undervattensvegetation
- Förekomst av skyddande vegetation som minskar predation från luften

Följande faktorer bedöms bidra negativt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Strömmande vatten
- Risk för uttorkning under perioden för yngeltillväxt
- Förekomst av fisk och kräftor
- Igenväxning

Totalt identifierades elva vattenhållande småvatten och diken. Fem av dessa ansågs sakna tillräckliga habitatkvaliteter, medan övriga sex provtogs på eDNA. En beskrivning av provtagna lokaler ges under avsnitt 3.2.

Från respektive lokal samlades cirka 600 ml vatten in. Vattnet filtrerades på plats genom ett Sylphium-filter innan filtret skickades vidare för analys vid Naturhistoriska riksmuseet, Centrum för genetisk identifiering (CGI), Stockholm. Där utfördes extraktion av DNA med KingfisherTM Cell and Tissue DNA Kit och Kingfisher extraktionsrobot enlig tillverkarens instruktioner. Detektion av målorganism-DNA har gjorts enligt Thomsen et al. (2012) med ett Bio-Rad CFX96 instrument. För varje prov har tre tekniska replikat gjorts. Analys av eDNA-analys kan med mycket hög säkerhet kartlägga artförekomster i vatten upp till tre veckor bakåt i tiden, men ger dock inte svar på frågan om antalet individer eller könsfördelning.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2.1.1 Klassifcering av lokaler

Provtagna lokaler klassificerades efter dess betydelse för groddjur enligt följande tregradiga skala:

- Klass 1: Högt värde för groddjur
- Klass 2: Visst värde för groddjur
- Klass 3: Lågt eller obefintligt värde för groddjur.

För att ett vatten ska hysa ett högt värde för groddjur ska det antingen påträffas minst tre arter eller så ska en art förekomma i ett större antal. Det senare gäller vid manuell inventering, men eftersom eDNA inte ger svar om antal individer har detta bortsetts från här. För att vattnet ska hysa ett visst värde för groddjur ska det antingen förekomma minst en art alternativt råda sådana förhållanden som gör vattnet lämpligt som groddjurslokal. För att ett vatten ska hysa lågt eller obefintligt värde för groddjur skall antingen lokalen ha dåliga förutsättningar (biotopkvalitéer) eller så ska inga groddjur förekomma på lokalen.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3 Resultat & diskussion

3.1 Artförekomster

Samtliga av de sex provtagna lokalerna (4, 6, 7, 8, 9 och 10) hyste förekomst av en eller flera arter av groddjur (Figur 3; Tabell 1). Notera att övriga lokaler (1, 2, 3, 5 och 11) inte har provtagits på eDNA då de bedömdes sakna tillräckliga habitatkvaliteter för artförekomst.

Tabell 1. Förekomster av groddjur eller vattensalamander inom provtagna lokaler. Siffror utgör lokal-id.

Art / Lokal	4	6	7	8	9	10
Vanlig padda	✓	✓		✓	✓	✓
Vanlig groda		✓				
Åkergroda						
Större vatten-salamander	✓					
Mindre vatten-salamander	✓		✓		✓	

Vanlig padda var mest frekvent förekommande med förekomst i fem av sex lokaler, följt av mindre vattensalamander med förekomst i hälften av lokalerna. Åkergroda var den enda arten som inte detekterades alls. Utifrån detta bedöms lokal 4 ha högt värde för groddjur (klass 1) och övriga visst värde (klass 2). En karta över samtliga lokaler ges i Figur 3 och en översiktlig beskrivning med foto under avsnitt 3.2.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 3. Samtliga identifierade småvatten och diken inom utredningsområdet. Endast lokal 4, 6, 7, 8, 9 och 10 har provtagits på eDNA då övriga ansågs sakna tillräckliga habitatkvaliteter för art-förekomst. Lokalerna är klassificerades efter dess betydelse för groddjur enligt en tregradig skala: högt värde = klass 1, Visst värde = klass 2 och Obefintligt–lågt värde = klass 3.

3.2 Lokalbeskrivningar

En översiktlig beskrivning av provtagna vattenförekomster inom utredningsområdet, med eventuella förekomster av groddjur och vattensalamander, ges nedan.

Tabell 2. Översiktlig beskrivning av lokal 1 och 2.

Lokal 1 och 2	**Bredd: 1,5 m** **Värde för groddjur:** Klass 3 (obefintligt–lågt värde)
Groddjur	Ingen eDNA-analys genomfördes då förutsättningar för reproduktion saknas eller är undermåliga för groddjur och vattensalamandrar.
Beskrivning av vattenförekomsten	Diken i skuggigt läge besöket stillastående vatten i grunda pooler. Vid besöket rådde låg vattenföring och vid högre vattenföring bedöms diket strömma för kraftigt för att fungera som reproduktionslokal. Maxdjup vid besöket var 10 cm. Diket omges av barrblandskog.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 3. Översiktlig beskrivning av lokal 4 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 4	**Area:** 8 x 4 m **Värde för groddjur:** Klass 1 (högt värde)
Groddjur	eDNA-analys visar på förekomst av större- och mindre vattensalamander samt vanlig padda. En vuxen individ av brungroda (vanlig groda eller åkergroda) skymtades vid besöket.
Beskrivning av vattenförekomsten	Mindre damm i hagmark betad av nötboskap. Kring dammen växer enstaka alar som ger viss beskuggning av den annars solbelysta dammen. Dammen har måttlig förekomst av vattenvegetation med bland annat kabbleka. Maxdjupet var vid besöket 0,3 m och bottensedimentet domineras av finkorniga fraktioner.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 4. Översiktlig beskrivning av lokal 6 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 6	**Bredd:** 3 m **Värde för groddjur:** Klass 2 (visst värde)
	eDNA-analys visar på förekomst av vanlig groda och vanlig padda.
Beskrivning av vattenförekomsten	Djupt dike (maxdjup >0,5 m) med stillastående vatten i solexponerat läge. Det förekommer måttliga mängder vass, tågväxter och diverse halvgräs i dikets omgivning. Vattnet från diket översilas i nordöst innan det når sjön Vassbotten.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 5. Översiktlig beskrivning av lokal 7 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 7	**Bredd:** 2 m **Värde för groddjur:** Klass 2 (visst värde)
Groddjur	eDNA-analys visar på förekomst av mindre vattensalamander.
Beskrivning av vattenförekomsten	Dike kantat av vass och omgivet av åker- och betesmark. Diket hade vid besöket ett maxdjup på cirka 1,4 m och var lugnflytande med näst intill stillastående vatten. Diket bedöms vid högre vattenföring få ett snabbbare flöde vilket kan försvåra reproduktion hos groddjur.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 6. Översiktlig beskrivning av lokal 8 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 8	**Bredd:** 1,5 m **Värde för groddjur:** Klass 2 (visst värde)
Groddjur	eDNA-analys visar på förekomst av vanlig padda
Beskrivning av vattenförekomsten	Dike med stillastående vatten och maxdjup av 15 cm. Diket omges av tät vegetation med sly och produktionsskog som skuggar.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 7. Översiktlig beskrivning av lokal 9 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 9	**Bredd:** 2,5 m **Värde för groddjur:** Klass 2 (visst värde)
Groddjur	eDNA-analys visar på förekomst av mindre vattensalamander och vanlig padda.
Beskrivning av vattenförekomsten	Dike med stillastående vatten och ett maxdjup av 0,2 m. Vattenvegetation förekommer och inkluderar andmat, kabbleka och kaveldun. Salixsly och sälg växer intill diket. Beskuggningen av vattenytan är ca 50 %.
Foto	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 8. Översiktlig beskrivning av lokal 10 med resultat från eDNA-analys.

Lokal 10	**Area:** 4x3 m **Värde för groddjur:** Klass 2 (visst värde)
Groddjur	eDNA-analys visar på förekomst av vanlig padda.
Beskrivning av vattenförekomsten	Vattenansamling vid slutet av dikesnätverk. Vattnet är beskuggat endast med enstaka solbelysta partier då det växer mycket sly av bland annat salix vid kanten. Runt omkring växer blandskog.
Foto:	

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3.3 Rekommendationer för vägdragning

Av de två framtagna förslagen till vägdragning från Oxnered till Brätte rekommenderas kommunen att gå vidare med det södra, det vill säga alternativ 2 (Figur 1). Båda alternativen riskerar dock att påverka groddjur i området, men alternativ 2 i mindre omfattning (Figur 3). Exempelvis ligger två småvatten med högt värde (klass 1) inom påverkansområdet för alternativ 1, ett småvatten som identifierats i denna utredning och ett tidigare inventerat småvatten (EnviroPlanning AB, 2021; Figur 2). En nordlig vägdragning riskerar även att påverka andra naturvärden negativt i större utsträckning (se EnviroPlanning AB, 2021).

3.4 Reservation

Rekommendationen baseras på de två förslag till vägdragning som Vänersborgs kommun arbetat fram, utan hänsyn till andra alternativ med eventuell mindre påverkan på groddjur.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4 Referenser

Cowi, 2021. Naturvärdesinventering Öxnered Stommen.

EnviroPlanning AB, 2021. Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte, Vänersborg kommun.

Naturvårdsverket, u.å. Fridlysta växter och djur i Sverige. Folder. ISBN 978-91-620-8605-3. https://www.gislaved.se/download/18.52dc170813cd6815b851e/1443683661957/fridlysta+v%C3%A4xter+och+djur.pdf.

Thomsen, P.F. et al., 2012. Monitoring endangered freshwater biodiversity using environmental DNA. Molecular Ecology, 21(11), pp.2565–2573.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

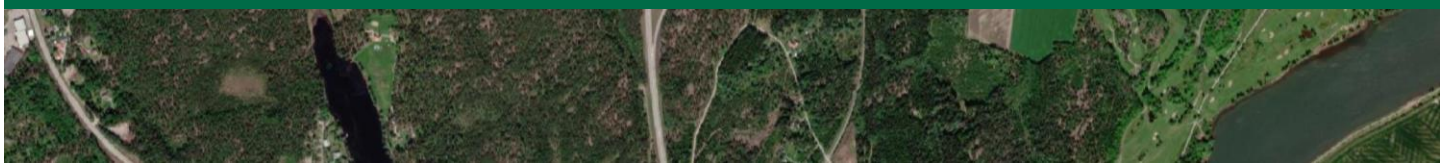
Ledande experter
för en levande värld.

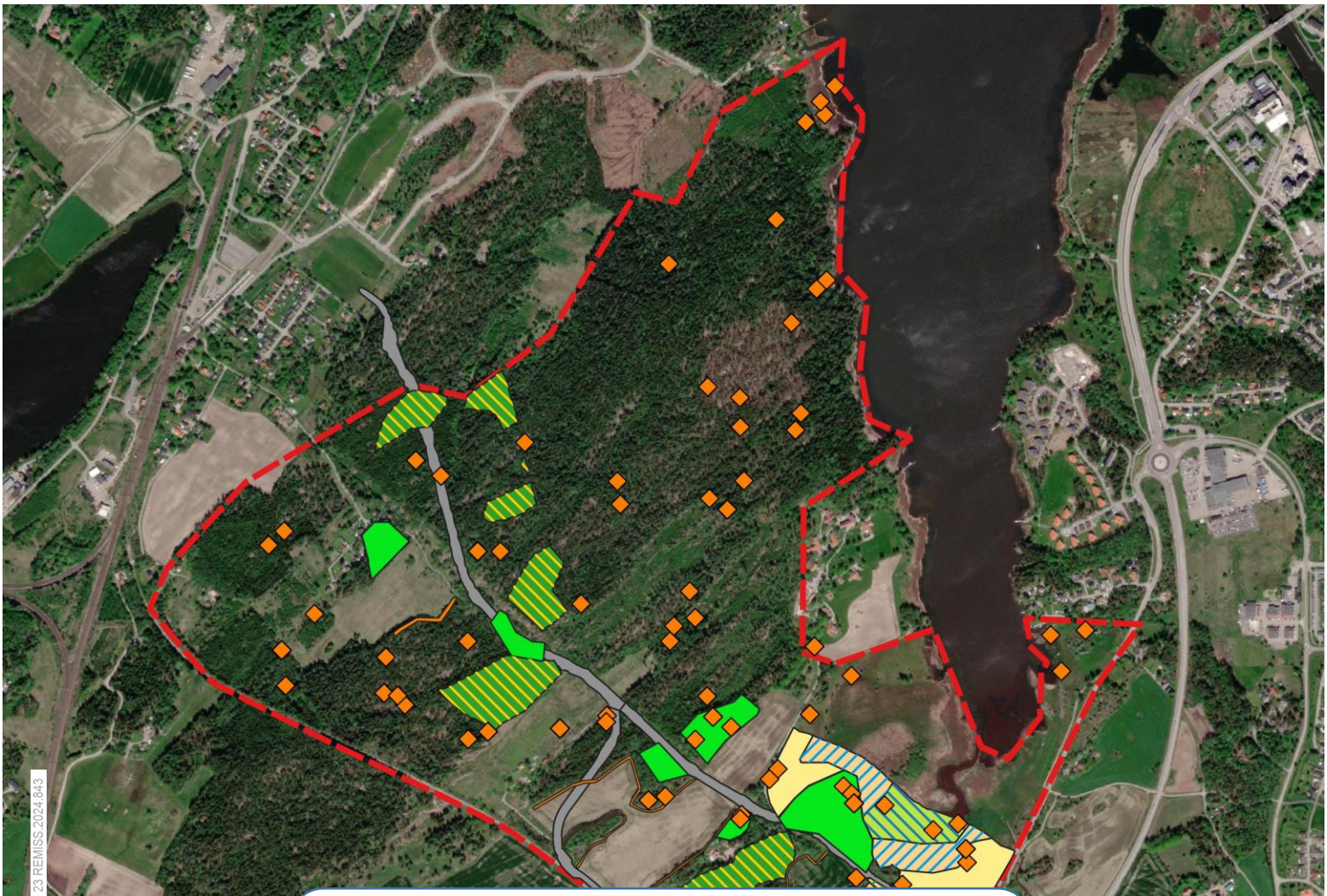

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Rapport
Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS 2024.843

Titel: Artskyddsutredning för fåglar inom Öxnered/Brätte, Vänersborgs kommun
Version: 1
Datum: 2022-06-14
Uppdragsgivare: Vänersborgs kommun
Uppdragsnummer: 2056-03
Dokumentnamn:
EnviroPlanning_artskyddsutredning_Fågel_Öxnered_2022
Rapport genomförd av: Anders Esplund, EnviroPlanning AB
Rapport granskad av: Sofia berg, EnviroPlanning AB
Rapport verifierad av: Dennis Jonason, EnviroPlanning AB
Bilder: Sofia Berg, EnviroPlanning AB

Sammanfattning
Påverkan på fågellivet av två alternativ till vägdragning mellan Öxnered och Brätte har utretts. Påverkan baserades på ianspråktagande av viktiga biotoper för hotade fågelarter. Utredningen visar att inget av vägalternativen har så stor påverkan att undersökta arters kontinuerliga ekologiska funktion riskerar att skadas. Vägalternativ 2 är dock att föredra ur ett ekologiskt perspektiv då detta tar minst andel viktiga biotoper för fåglar i anspråk.

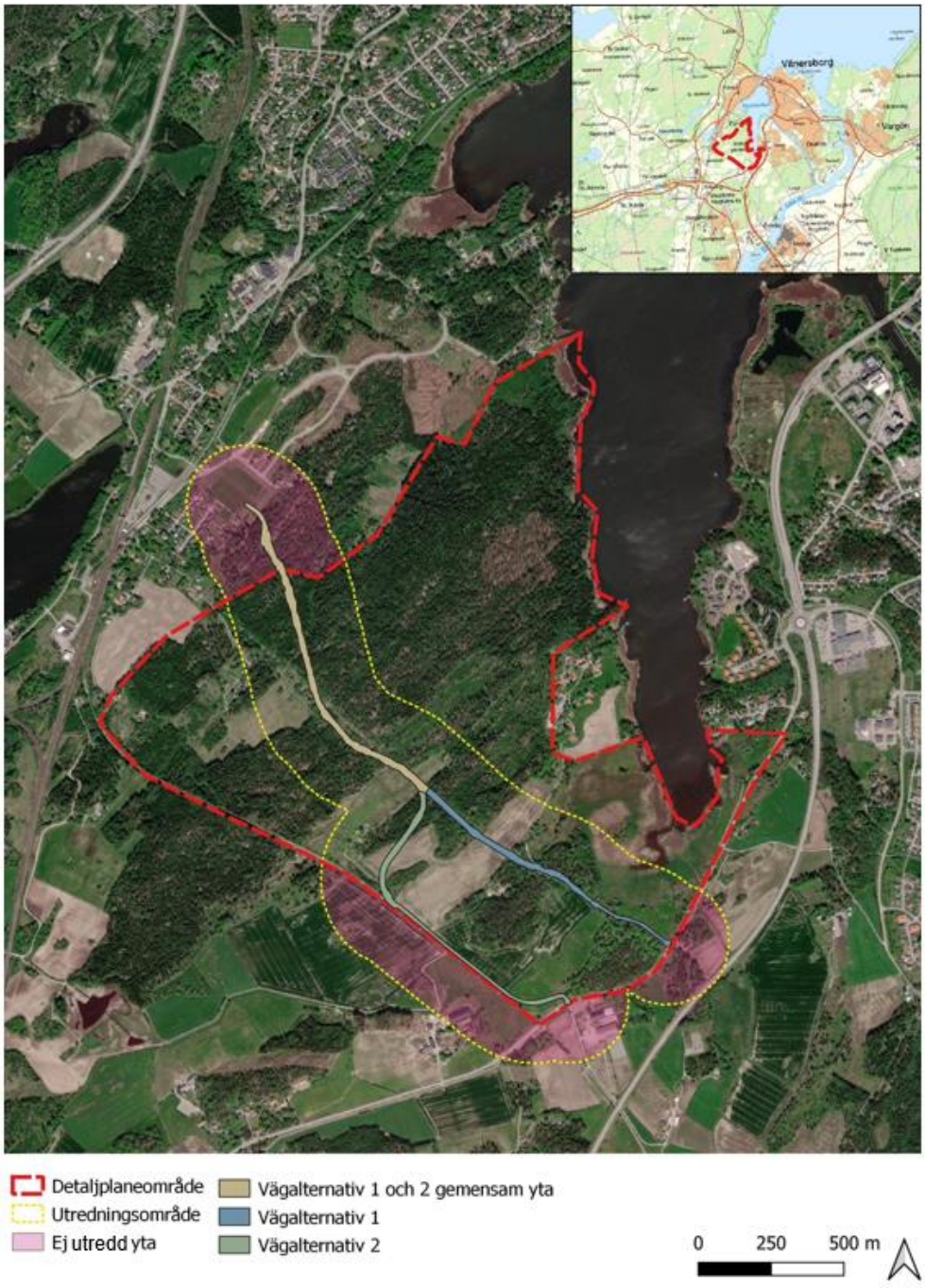
Innehållsförteckning

1 Inledning 1
1.1 Artskydd 2
1.2 Tidigare inventeringar 2
2 Metod och genomförande 3
2.1 Underlag 3
2.2 Identifiering av fågelarter och livsmiljöer 3
2.3 Bedömning av påverkan på fågelarter 4
2.4 Bedömning av områdets ekologiska kontinuitet 4
3 Resultat 5
3.1 Fågelarter inom utredningsområdet 5
3.2 Påverkade biotoper 10
4 Analys 13
4.1 Artskyddsutredning 13
4.1.1 Vägalternativ 1 13
4.1.2 Vägalternativ 2 14
4.2 Sammanfattning artskyddsutredningar 15
5 Slutsatser och rekommendationer 16
5.1 Föreslagna skyddsåtgärder 16
6 Referenser 18
Bilaga 1 19
Bilaga 2 21

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS 2024.843

1 Inledning

Vänersborgs kommun planerar att anlägga bilväg med tillhörande GC-väg från Öxnered genom Brätte med anslutning till Edsvägen, och har tagit fram två vägdragningsalternativ (**Fel! Hittar inte referenskälla.**). EnviroPlanning AB

Figur 1 Föreslagna vägdragningsalternativ 1 och 2 med buffert på 200 m. Rosa yta har inte ingått i utredningen då ytorna inte ingått i tidigare inventeringar.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

har fått i uppdrag att utreda eventuella konsekvenser på fågellivet av respektive vägalternativ.

1.1 Artskydd

Samtliga fågelarter är strikt skyddade enligt artskyddsförordningen 4 § (SFS 2007:845), hädanefter ASF 4 §. Strikt skydd enligt förordningen innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttningsperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Ianspråktagande av mark som utgör viktiga fortplantningsområden eller viloplatser för fåglar är förbjudet enligt ASF 4 § om det leder till att artens kontinuerliga ekologiska funktion (KEF), bryts eller riskerar att brytas (mål nr. M 2376–20). En bedömning om huruvida KEF riskerar att brytas utgår från varje enskilda arts ekologiska krav på fortplantingsområden och viloplatser. Arter som är generalister och därmed kan använda många olika biotoper som fortplantningsområden påverkas i normala fall inte negativt av småskaligt ianspråktagande av mark. Många arter är däremot i hög grad beroende av en viss typ av biotop för sin fortplantning. Dessa arter är ofta rödlistade (hotade eller nära hotade) och påverkan på dessa arter behöver därför utredas vid åtgärder som innebär en ändrad markanvändning.

1.2 Tidigare inventeringar

Utredningsområdet för denna artskyddsutredning ingår i huvudsak i utredningsområde för detaljplan Öxnered/Brätte. I utredningen för detaljplanen har bland annat en naturvärdesinventering samt en fågelinventering utförts (Cowi, 2021; EnviroPlanning AB, 2021).

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2 Metod och genomförande

Artskyddsutredningen har genomförts i QGIS version 3.24.2 utifrån följande moment:

- Identifiering av samtliga fågelarter som observerats inom 200 meter från respektive vägalternativ.
- Identifiering av viktiga biotoper för rödlistade fågelarter som berörs av respektive vägområde.
- Bedömning av vilka fågelarter som riskerar att påverkas negativt samt om den kontinuerliga ekologiska funktionen riskerar brytas för dessa arter som följd av anläggande av respektive vägalternativ.

2.1 Underlag

Som underlag till artskyddsutredningen har data för de alternativa vägdragningarna med tillhörande vägområde tillhandahållits av Vänersborgs kommun. Utredningen har genomförts med utgångspunkt i tidigare utförda inventeringar av tilltänkt detaljplaneområde Öxnered/Brätte; inga nya inventeringar har utförts i samband med utredningen. Ingen bedömning av påverkan har gjorts för ytor utanför det tilltänkta detaljplaneområdet då dessa inte ingått i tidigare inventeringar (Figur 1).

Data från utförd fågelinventering (EnviroPlanning AB, 2021) samt fågelobservationer i artportalen mellan 2010-01-01 och 2022-05-30 användes som underlag. Observationer från fågelinventeringen 2021 uteslöts från artportalens data för att undvika dubbla observationer.

Biotoper hämtades från kartering av livsmiljöer i samband med fågelinventeringen 2021 (EnviroPlanning AB, 2021).

2.2 Identifiering av fågelarter och livsmiljöer

Utredningsområdet avgränsades till 200 meter från ömse sidor av vägen från respektive vägalternativ för att utesluta arter knutna till biotoper som inte finns utmed vägalternativen.

Rödlistade fågelarter inom detta utredningsområde sorterades ut för vidare utredning. Triviala arter, eller generalister, samt observationer av rödlistade arter som inte är beroende av påverkade biotoper uteslöts från utredningen.

Arealen av de inventerade biotoperna som tas i anspråk genom respektive vägalternativ baseras på hur stor yta av livsmiljöerna som överlappar med föreslaget vägområde.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

2.3 Bedömning av påverkan på fågelarter

För att bedöma påverkan på fågelarter sammanställdes en lista över rödlistade arter som förekommer eller troligen förekommer inom området. Dessa arters ekologi beskrivs kortfattat och påverkan baseras på huruvida viktiga biotoper tas i anspråk i samband med etablering av respektive vägalternativ.

2.4 Bedömning av områdets ekologiska kontinuitet

För att bedöma om påverkade fågelarters kontinuerliga ekologiska funktion riskerar att skadas har andelen av respektive biotop inom utredningsområdet som skulle tas i anspråk av respektive vägalternativ beräknats.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3 Resultat

3.1 Fågelarter inom utredningsområdet

Inom utredningsområdet identifierades totalt 129 fågelarter, 49 från fågelinventeringen 2021 och 80 från artportalen (Tabell B1 i Bilaga 1). Utav dessa är 24 arter rödlistade, åtta från fågelinventeringen varav tre arter inte tidigare dokumenterats i artportalen inom utredningsområdet. Från artportalen identifierades 15 arter varav nio inte observerades under fågelinventeringen.

Av de rödlistade arterna bedöms 17 bli svagt påverkade av vägalternativen då delar av för dem viktiga livsmiljöer tas i anspråk. Sju arter har avgränsats bort på grund av att viktiga biotoper för dessa inte berörs av vägalternativen (Tabell 1; Tabell 2).

Tabell 1. Rödlistade fågelarter observerade i fågelinventeringen utförd 2021 inom utredningsområdet. Arter som inte bedöms påverkas har avgränsats bort från vidare analys.

Art	Antal	Rödlistning	Biotopkrav	Påverkan
Björktrast	1	NT	Häckar i löv- eller blandskog med närhet till öppna gräsmarker.	Svag påverkan
Fiskmås	4	NT	Häckar solitärt eller i koloni på mark, i träd eller på hustak. Kan flyga långt för födosök under häckningen.	Ingen påverkan
Gråtrut	1	VU	Häckar i öppna miljöer vid sjöar och kuster, gärna på öar.	Ingen påverkan
Grönfink	3	EN	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö.	Svag påverkan
Grönsångare	4	NT	Bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö.	Svag påverkan
Gulsparv	7	NT	Häckar i olika typer av öppna miljöer med inslag av träd och buskar, främst inom skogs och jordbrukslandskap, inkl.	Svag påverkan

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

			hyggen och kraftledningsgator.	
Hussvala	1	VU	Lever ofta i anslutning till lantlig bebyggelse där den kan bygga bo under takutsprång, i lador, etc. Födosöker uteslutande i luften efter insekter	Ingen påverkan
Kråka	25	NT	Häckar i större träd, gärna i anslutning till jordbruksmark men har i övrigt generella habitatkrav.	Ingen påverkan
Mindre hackspett	1	NT	Löv- och blandskog, för häckning krävs förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd.	Svag påverkan
Skrattmås	3	NT	Kolonihäckande i sjöar, kärr och längs kusten, ofta på öar och skär.	Ingen påverkan
Stare	1	VU	Bohålshäckande med behov av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskickt. Naturbetesmarker föredras men även gräsmattor, vägkanter och nysådda åkrar.	Svag påverkan
Svartvit flugsnappare	4	NT	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö. Behöver hålträd eller holkar till häckning.	Svag påverkan
Tofsvipa	9	VU	Öppna strandmiljöer, öppna gräsmarker, åkermark. Häckar ofta i jordbrukslandskapet.	Svag påverkan

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 2. Observationer av rödlistade fåglar från artportalen inom utredningsområdet. Arter som inte bedöms påverkas har avgränsats bort från vidare analys.

Artnamn	Antal	Rödlistning	Biotopkrav	Påverkan
Björktrast	466	NT	Häckar i löv- eller blandskog med närhet till öppna gräsmarker.	Svag påverkan
Blå kärrhök	1	NT	Häckar i öppen mark med god tillgång på gnagare och småfåglar.	Svag påverkan
Duvhök	1	NT	Skog, gärna bestånd av gammal barrskog. Även löv-/barrblandskog och brynmiljöer.	Svag påverkan
Fiskmås	4	NT	Häckar solitärt eller i koloni på mark, i träd eller på hustak. Kan flyga långt för födosök under häckningen.	Ingen påverkan
Entita	4	NT	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö. Behöver håltträd eller holkar till häckning.	Svag påverkan
Fjällvråk	1	NT	Häckar främst i träd eller på klippor i gränslandet mellan fjällbjörkskogar och kalfjäll eller i Norrlands skogsområden.	Ingen påverkan
Gråkråka	1	NT	Häckar i större träd, gärna i anslutning till jordbruksmark men har i övrigt generella habitatkrav.	Ingen påverkan
Grönsångare	1	NT	Bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö.	Svag påverkan
Gulsparv	36	NT	Häckar i olika typer av öppna miljöer med inslag av träd och buskar, främst inom skogs- och	Svag påverkan

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

			jordbrukslandskap, inkl. hyggen och kraftledningsgator.	
Hussvala	5	VU	Lever ofta i anslutning till lantlig bebyggelse där den kan bygga bo under takutsprång, i lador, etc. Födosöker uteslutande i luften efter insekter	Ingen påverkan
Kornknarr	1	NT	Knuten till småskaligt jordbrukslandskap med öppna gräsmarker.	Svag påverkan
Kricka	16	VU	Häckar i busk- och skogsmarker i närheten av sjöar eller kärr.	Ingen påverkan
Rosenfink	2	NT	Halvöppna fuktiga marker, ofta igenväxande buskrika betes- och odlingsmarker omgivna av buskage och lövträd.	Svag påverkan
Röd-vingetrast	121	NT	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö.	Svag påverkan
Spillkråka	3	NT	Barr-, bland och lövskog, men främst i äldre, variationsrik blandskog med gott om död ved. Förekommer i områden med intensivt skogsbruk men grova träd behövs till häckning.	Svag påverkan
Stare	69	VU	Bohålshäckande med behov av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskickt. Naturbetesmarker föredras men även gräsmattor, vägkanter och nysådda åkrar.	Svag påverkan

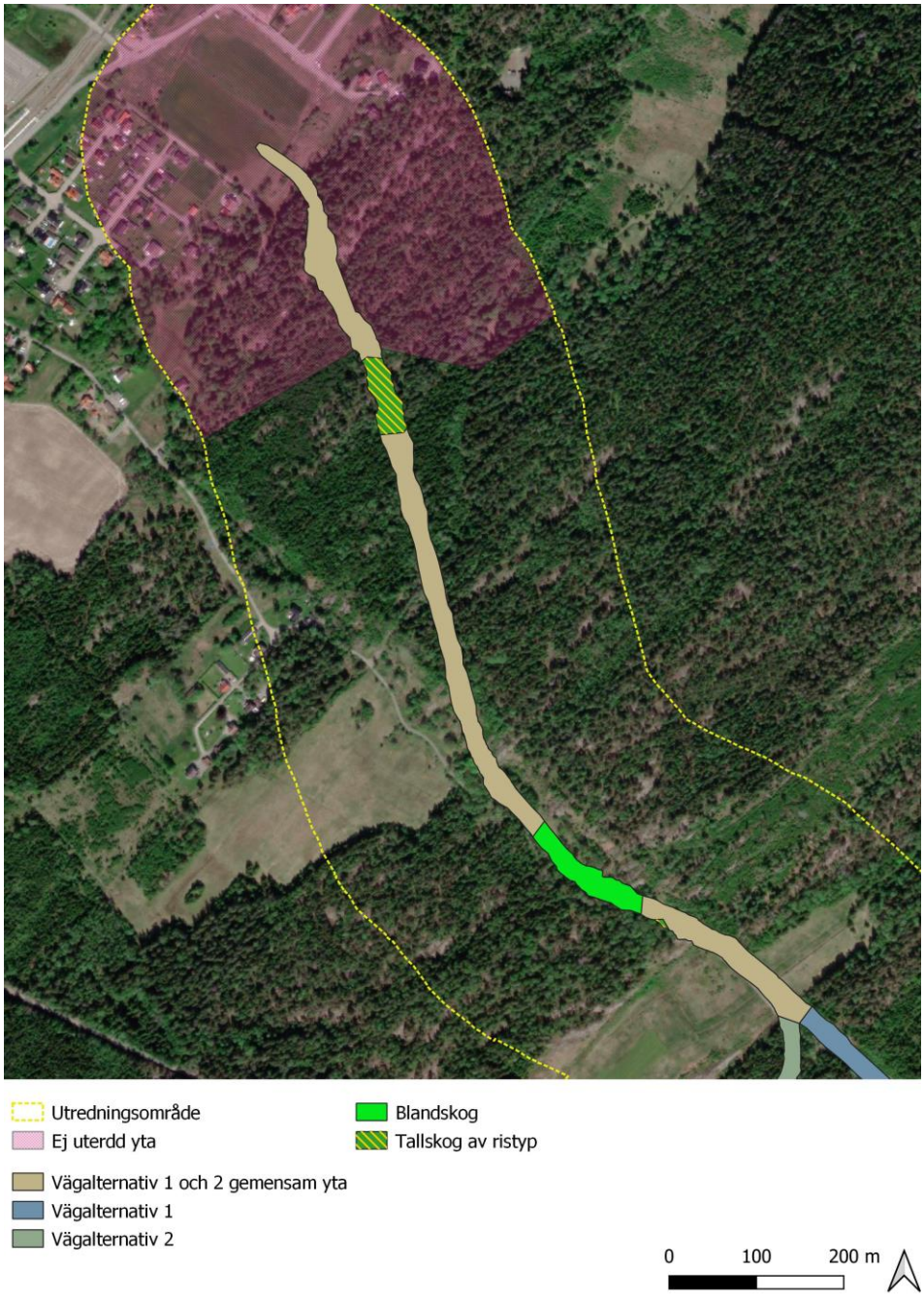
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Svartvit flugsnappare	2	NT	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö. Behöver håltträd eller holkar till häckning.	Svag påverkan
Sävsparv	5	NT	Vegetationsrika slättsjöar och våtmarker	Svag påverkan
Tofsvipa	4	VU	Öppna strandmiljöer, öppna gräsmarker, åkermark. Häckar ofta i jordbrukslandskapet.	Svag påverkan
Ärtsångare	1	NT	Bryn, bland-, löv- och barrskog eller trädbärande gräsmark, även parkmiljö.	Svag påverkan

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

3.2 Påverkade biotoper

Totalt berörs åtta biotoper av vägförlagen, tre berörs av vägalternativ 1 och fyra av vägalternativ 2 (Figur 3) samt två berörs av den gemensamma delen av föreslagen vägdragning (Figur 2). Vägalternativ 1 skulle totalt ta 11 855 m² av berörda biotoper i anspråk och vägalternativ 2 skulle ta 10 155 m² i anspråk. Andelen av respektive biotop inom utredningsområdet som skulle tas i anspråk redovisas i Tabell 3.

Figur 2. Vägdragningens norra del är gemensam för både alternativ 1 och 2. Sträckan berör två biotoper, blandskog och tallskog av ristyp med en total area av 6244 m².

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur 3 Vägalternativ 1 berör biotoperna blandskog, halvöppen betesmark samt trädklädd gräsmark och skulle ta 5611 m² i anspråk. Vägalternativ 2 berör biotoperna tallskog, öppet dike, bryn mot åker samt öppen gräsmark och skulle ta 3911 m² i anspråk.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Tabell 3. Berörda biotoper av respektive vägalternativ med beräknad andel av biotoperna som skulle tas i anspråk, samt vilka fågelarter som är beroende av biotopen.

	Biotop	Ianspråktagen areal	Areal biotop inom 200 m	Ianspråkta-gande (%)	Påverkade fågelarter
Vägalternativ 1	Betesmark, halvöppen	2511 m^2	44 922 m^2	5,6	Björktrast, Grönfink, Grönsångare, Gulsparv, Kornknarr, Rosenfink, Stare, Tofsvipa, Ärtsångare
	Blandskog	6677 m^2	66 275 m^2	10,1	Björktrast, Duvhök, Grönfink, Entita, Grönsångare, Mindre hack-spett, Rödvingetrast, Spillkråka, Svartvit flugsnappare, Ärtsångare
	Gräsmark, trädklädd	110 m^2	8454 m^2	1,3	Björktrast, Grönfink, Entita, Grönsångare, Gulsparv, Rosenfink, Röd-vingetrast, Stare, Svartvit flugsnappare, Ärtsångare
	Tallskog av ristyp	2557 m^2	110 694 m^2	2,3	Duvhök, Rödvingetrast, Spillkråka, Svartvit flugsnappare
		Summa: 11 855 m^2	Summa: 230 345 m^2	5,1	
Vägalternativ 2	Bryn mot åker	232 m^2	11 087 m^2	2,1	Björktrast, Grönfink, Entita, Gulsparv, Rosenfink, Rödvingetrast, Stare, Svartvit flugsnappare, Ärtsångare
	Gräsmark, öppen	3103 m^2	48 493 m^2	6,4	Blå kärrhök, Kornknarr, Tofsvipa
	Blandskog	3687	66 275 m^2	5,6	Björktrast, Duvhök, Grönfink, Entita, Grönsångare, Mindre hack-spett, Rödvingetrast, Spillkråka, Svartvit flugsnappare, Ärtsångare
	Tallskog	474 m^2	28 788 m^2	1,6	Duvhök, Rödvingetrast, Spillkråka, Svartvit flugsnappare
	Tallskog av ristyp	2557 m^2	110 694 m^2	2,3	Duvhök, Rödvingetrast, Spillkråka, Svartvit flugsnappare
	Öppet dike	102 m^2	3966 m^2	2,6	Sävsparv
		Summa: 10 155 m^2	*Summa: 269 303 m^2*	*3,8*	

4 Analys

De arter som avgränsats bort från analysen (Tabell 1 och Tabell 2) bedöms inte påverkas av ingreppet i biotoperna. Detta då biotoperna inte är avgörande för arternas häckningsframgång, då arterna även kan använda andra biotoper samt urbana miljöer för sitt födosök. Dessa arter kan dock utnyttja området för födosök under häckningsperioden.

4.1 Artskyddsutredning

Nedan redovisas de olika vägalternativens påverkan på varje biotop samt en bedömning av påverkan på de fågelarter som är beroende av dessa biotoper.

4.1.1 Vägalternativ 1

Vägalternativ 1 skulle ta mest yta i anspråk av viktiga biotoper för fåglar. Vägalternativet skulle totalt ta cirka 11 855 m^2 i anspråk, eller 5,1 % av biotoperna.

Alternativet skulle ta delar av biotopen halvöppen betesmark i anspråk vilken är en särskilt viktig biotop för många arter, även för andra artgrupper än fåglar. Det är i denna biotop som arter som kornknarr och rosenfink med störst sannolikhet uppehåller sig då dessa arter är beroende av miljöer med varierande fältskickt och rikligt med buskage. Biotopen påverkas redan av en befintlig väg, men en utökning av denna bedöms inte orsaka någon betydande skada för fågellivet.

Blandskogen skulle påverkas mest av alla undersökta biotoper om vägalternativ 1 genomförs genom att cirka 10 % skulle tas i anspråk. Dock påverkar redan den befintliga vägen biotopen i vägalternativets östra del. De arter som häckar i blandskogsmiljö kan oftast även häcka i brynmiljöer och andra trädklädda marker så länge tillgången på lövträd är rik i närheten av öppna gräs- eller betesmarker. Den art som har störst krav på miljön av dessa arter är mindre hackspett som kräver god tillgång på död ved samt äldre lövträd, helst ädellövträd för bohål. Det är inte känt om mindre hackspett häckar i berörda blandskogar, men man kan med fördel lämna äldre ädellövträd och stående död ved för att gynna arten i området.

Spillkråka och duvhök kan utnyttja många olika skogsmiljöer för födosök men behöver äldre barrskog för sin häckning. Det ingrepp som avses i tallskogen i utredningsområdets norra del bedöms obetydlig för både dessa arter samt för övriga arter som kan häcka i denna biotop.

Den påverkan som vägalternativ 1 skulle ha på biotopen trädklädd gräsmark bedöms som försumbar då det endast handlar om cirka 110 m^2.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

4.1.2 Vägalternativ 2

Vägalternativ 2 skulle ta minst yta i anspråk av viktiga biotoper för fåglar. Vägalternativet skulle totalt ta cirka 10 155 m² i anspråk, eller 3,8 % av biotoperna.

Den öppna gräsmarken är den biotop som skulle påverkas mest av alla biotoper i utredningsområdet om vägalternativ 2 genomförs genom att 6,4 % av biotopen skulle tas i anspråk. Av de arter som bedöms kunna påverkas av detta har blå kärrhök och kornknarr endast observerats en gång vardera inom utredningsområdet och huruvida dessa återkommer till området är därmed mycket osäkert. Omgivande marker består även till stor del av jordbruksmark som dessa arter eventuellt kan nyttja.

Tofsvipa har minskat med 39 % de senaste 18 åren och är klassad som sårbar (VU) i rödlistan. Skälet till minskningen beror sannolikt på att jordbruket intensifierats och effektiviserats. Därav är lämpliga gräsmarker och andra häckningsmiljöer viktiga att bevara. Arten har observerats fler gånger inom utredningsområdet och det är mycket sannolikt att arten häckar återkommande här. Det är därför viktigt att vägdragningen inte orsakar att artens fungerande häckningsmiljöer skadas. Vägalternativ 2 tar något mer yta av biotoper som är viktiga för tofsvipa i anspråk än vägalternativ 1. Dock bedöms den halvöppna betesmarken i närheten av strandmiljön vid Vänern som mer lämplig häckningsmiljö för tofsvipa då denna sannolikt inte utsätts för maskinell skörd under häckningsperioden.

De arter som häckar i blandskogsmiljö kan oftast även häcka i brynmiljöer och andra trädklädda marker så länge tillgången på lövträd är rik i närheten av öppna gräs- eller betesmarker. Den art som har störst krav på miljön av dessa arter är mindre hackspett som kräver god tillgång på död ved samt äldre lövträd, helst ädellövträd för bohål. Det är inte känt om mindre hackspett häckar i berörda blandskogar men man kan med fördel lämna äldre ädellövträd och stående död ved för att gynna arten i området.

Spillkråka och duvhök kan utnyttja många olika skogsmiljöer för födosök men behöver äldre barrskog för sin häckning. Det ingrepp som avses i tallskogen i utredningsområdets norra del bedöms obetydlig för både dessa arter samt för övriga arter som kan häcka i denna biotop.

Påverkan av att en del tallskog skulle tas i anspråk av vägalternativ 2 bedöms som obetydlig då detta sannolikt endast handlar om ett fåtal träd i utkanten av skogsområdet. Denna biotop är en liten tallskog i ett i övrigt öppet landskap och det är ytterst tveksamt om det sker någon häckning av spillkråka eller duvhök här då båda dessa arter är mer knutna till större skogsområden för sin häckning. Påverkan på övriga arter som kan häcka i tallskogen bedöms som obetydlig.

Passagen av det öppna diket i området bedöms inte orsaka någon betydande påverkan på fågellivet. Av de arter som observerats i utredningsområdet är

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

det endast sävsparv som är beroende av busk- och vassmiljöer intill vatten och denna art häckar sannolikt i bladvassbältet längre ut mot Vänern (Figur B1 i Bilaga 2).

Brynmiljöer mot åkermark en viktig biotop för många fågelarter. Den påverkan som vägalternativ 2 innebär bedöms dock som obetydlig då det rör sig om cirka 230 m² i ett landskap som hyser flera likvärdiga biotoper för de arter som skulle kunna påverkas av att mängden bryn mot åker minskar (Figur B2 i Bilaga 2).

4.2 Sammanfattning artskyddsutredningar

Påverkan på fågellivet av de föreslagna vägalternativen bedöms som närmast obetydlig. Bland de mest känsliga arterna som berörs hör duvhök, spillkråka, mindre hackspett, rosenfink, kornknarr och tofsvipa.

Duvhök och spillkråka har sina huvudsakliga livsmiljöer i skogslandskapet norr om utredningsområdet.

Förekomsten av häckande mindre hackspett är okänt och även tillgången på lämpliga boträd har inte undersökts i denna utredning. Med tanke på omfattningen av blandskogar som riskerar att tas i anspråk av vägalternativen bedöms dock att arten inte riskerar att påverkas negativt på ett betydande sätt.

Rosenfink och kornknarr bedöms inte påverkas negativt på ett betydande sätt då ingreppet i viktiga biotoper är så begränsat att deras häckningsmiljö inte bedöms ta skada. Det samma gäller för tofsvipa vilken även sannolikt häckar i omkringliggande jordbruksmarker utanför utredningsområdet.

Vägalternativ 2 bedöms som det bättre alternativet på grund av att ingreppen i de biotoperna öppet dike, bryn mot åkermark och tallskog bedöms som försumbara, dels för att intrånget i den öppna gräsmarken är av mindre betydelse för fågellivet jämfört med intrånget i den halvöppna betesmarken som vägalternativ 1 skulle ta i anspråk. Vägalternativ 2 skulle även ianspråkta en mindre andel av blandskogen inom utredningsområdet jämfört med vägalternativ 1.

Både vägalternativ 1 och 2 följer delvis redan befintliga vägar vilket innebär att ytterligare påverkan på berörda biotoper blir mycket liten. Att båda vägalternativens dragningar föreslagits i kanterna av de olika biotoperna är fördelaktigt då detta undviker ytterligare kanteffekter och fragmentering och därmed bidrar till att ingreppen blir närmast försumbara.

Inget av vägalternativen bedöms aktualisera förbudet i ASF 4 § 4 så länge inte ytterligare ingrepp som tar mark i anspråk utförs som kan leda till att kumulativa effekter uppstår.

Nedan redovisas rekommendationer om skyddsåtgärder för att minimera den påverkan som vägdragningen ändå kommer att innebära.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

5 Slutsatser och rekommendationer

Föreslagna vägdragningar korsar ett område som hyser höga till mycket höga värden för fågellivet. De vägalternativ som föreslagits innebär dock små intrång i undersökta fågelbiotoper inom 200 meter från respektive vägområde. De största intrången skulle ta cirka 10 % av tillgänglig biotop inom utredningsområdet i anspråk. Flera av biotoperna finns dock även utanför utredningsområdet, vilket ytterligare stärker bedömningen att berörda arters KEF inte riskerar att skadas (Figur B2 i Bilaga 2).

För att minimera ingreppet som vägdragningarna ändå innebär finns det hänsyn som med fördel kan tas och skyddsåtgärder som går att vidta i samband med anläggningen av vägen. Det är även av stor vikt att de åtgärder som kommer att utföras i samband med anläggningen utförs på ett sådant sätt att inga individer av fåglar skadas eller dödas samt att de inte störs under häckningsperioden.

Syftet med dessa skyddsåtgärder är att bibehålla berörda biotopers kvaliteter för arter som ställer höga krav på sin livsmiljö samt att minska risken för oavsiktlig störning. Variationsrika skogsbiotoper i ett landskap med öppna gräsmarker bör bevaras så intakta som möjligt då dessa utgör mycket viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

5.1 Föreslagna skyddsåtgärder

- Bevara grova ädellövträd och hålträd då dessa är av stor betydelse för flera fågelarter.
- Bevara äldre, grova tallar.
- Bevara stående död ved i så hög utsträckning som möjligt.
- De träd som avverkas rekommenderas att placeras på en solbelyst yta inom utredningsområdet som en faunadepå.
- Avverkning, schaktning och byggnation undviks helt under fåglarnas häckningsperiod, 20 mars – 20 augusti. Detta för att undvika att skada eller döda individer eller att störa dem under häckningen (ASF 4 § 1 & 2)
- Vägområdet inom öppna gräsmarker frösås med fördel med inhemska, lokalt lämpliga växtsamhällen och inte fröblandningar för gräsmattor. Detta för att bibehålla kvaliteter i betesmarker och gräsmarker så långt som möjligt.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

- Schaktmassor som hanteras i samband med anläggningen hanteras på ett korrekt sätt vad gäller spridningsrisken för invasiva arter. Längs delar av väglternativ 1 samt den gemensamma vägdragningen finns idag flera bestånd av parkslide (EnviroPlanning AB, 2021). Arten bör så långt som möjligt bekämpas och risken för spridning minimeras, då arten kan orsaka stor skada på både flora och fauna. Risk för spridning kan minskas genom att avgränsa ytor där parkslide växer idag. Om maskiner kör på växtplatser för parkslide ska desamma spolas av på spolplatta innan de kör in på områden idag fria från parkslide.
- Tillförda jordmassor ska komma från en källa som kontrollerats för invasiva arter för att undvika att introducera ytterligare invasiva arter som till exempel blomsterlupin.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

6 Referenser

Cowi, 2021. Naturvärdesinventering Öxnered Stommen.

EnviroPlanning AB, 2021. Inventering av fåglar, groddjur och invasiva växter i Öxnered/Brätte, Vänersborg kommun.

Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nummer: M 2376–20

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Bilaga 1

Tabell B1. Artlistor från utredningsområdet.

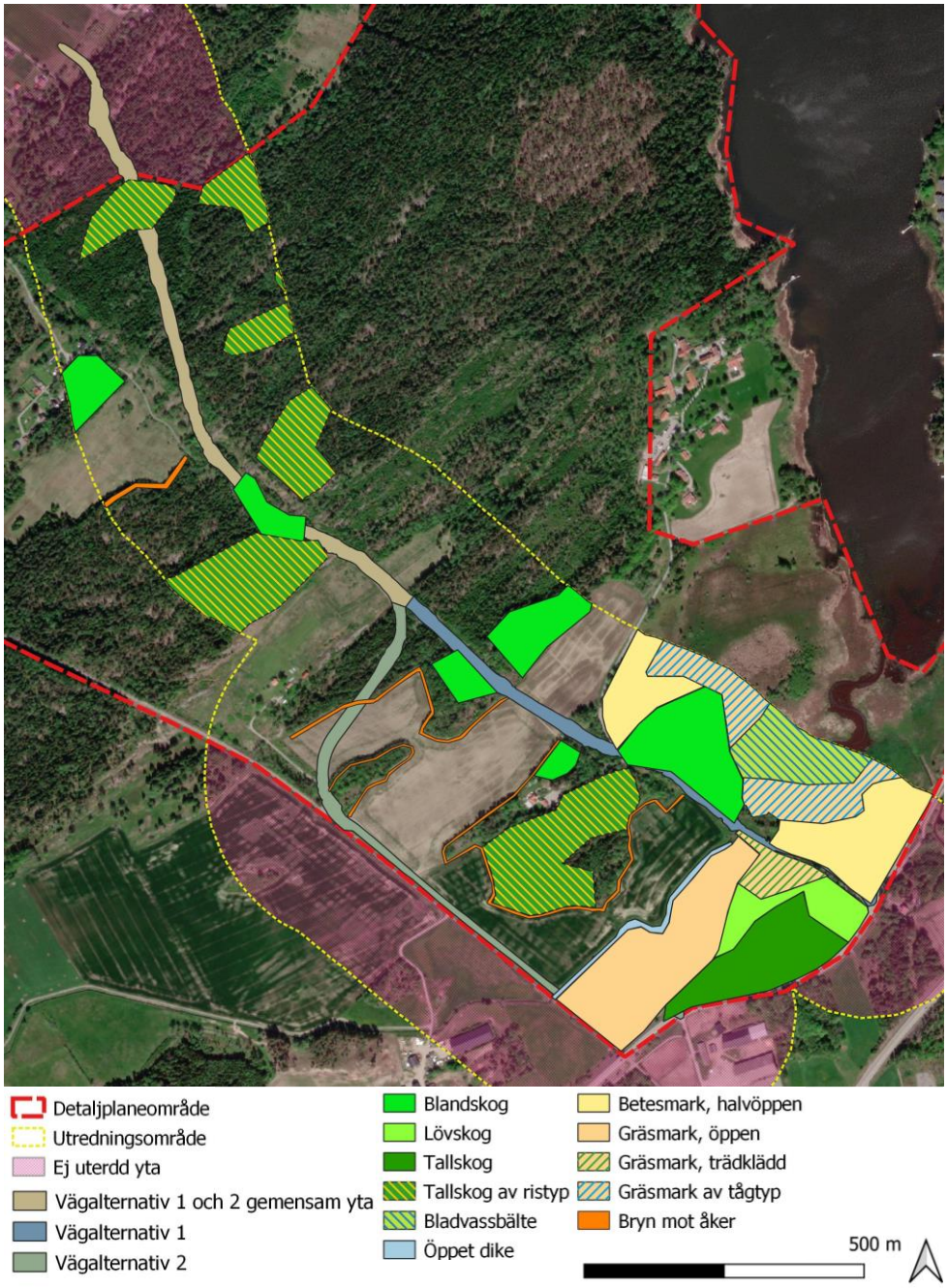
Artlista från fågel-inventeringen	Rödlistekattegori	Artlista från artportalen	Rödlisekattegori
Björktrast	NT	Bergfink	
Blåmes		Bivråk	
Bofink		Björktrast	NT
Dubbeltrast		Blå kärrhök	NT
Enkelbeckasin		Blåmes	
Fasan		Bofink	
Fiskmås	NT	Brun kärrhök	
Gransångare		Brunsiska	
Grågås		Dubbeltrast	
Gråhäger		Duvhök	NT
Gråtrut	VU	Entita	NT
Gräsand		Fasan	
Grönfink	EN	Fiskgjuse	
Grönsångare	NT	Fiskmås	NT
Gulsparv	NT	Fjällvråk	NT
Gärdsmyg		Forsärla	
Hussvala	VU	Gransångare	
Kaja		Grå flugsnappare	
Koltrast		Grågås	
Korp		Gråkråka	NT
Kråka	NT	Gråsiska	
Kungsfågel		Gröngöling	
Ladusvala		Grönsiska	
Lövsångare		Grönsångare	NT
Mindre hackspett	NT	Gulsparv	NT
Nötskrika		Gärdsmyg	
Nötväcka		Göktyta	
Ormvråk		Hussvala	VU
Ringduva		Hämpling	
Rödhake		Härmsångare	
Skrattmås	NT	Hökuggla	
Stare	VU	Järnsparv	
Steglits		Kaja	
Stjärtmes		Kanadagås	
Större hackspett		Knölsvan	
Svarthätta		Koltrast	
Svartmes		Kornknarr	NT

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Svartvit flugsnap-pare	NT	Korp	
Sånglärka		Kricka	VU
Sädesärla		Kungsfågel	
Sävsångare		Ladusvala	
Talgoxe		Lövsångare	
Taltrast		Mindre korsnäbb	
Tofsvipa	VU	Nattskärra	
Trana		Nötskrika	
Trädgårdssångare		Nötväcka	
Trädkrypare		Ormvråk	
Trädpiplärka		Ringduva	
Ängspiplärka		Ringtrast	
		Rosenfink	NT
		Rödhake	
		Rödstjärt	
		Rödvingetrast	NT
		Salskrake	
		Sidensvans	
		Skogsduva	
		Skäggdopping	
		Spillkråka	NT
		Stare	VU
		Steglits	
		Stjärtmes	
		Större hackspett	
		Svarthätta	
		Svartmes	
		Svartvit flugsnappare	NT
		Sånglärka	
		Sädesärla	
		Sävsparv	NT
		Talgoxe	
		Taltrast	
		Tofsmes	
		Tofsvipa	VU
		Tornfalk	
		Trädgårdssångare	
		Trädkrypare	
		Trädpiplärka	
		Varfågel	
		Vigg	
		Ängspiplärka	
		Ärtsångare	NT

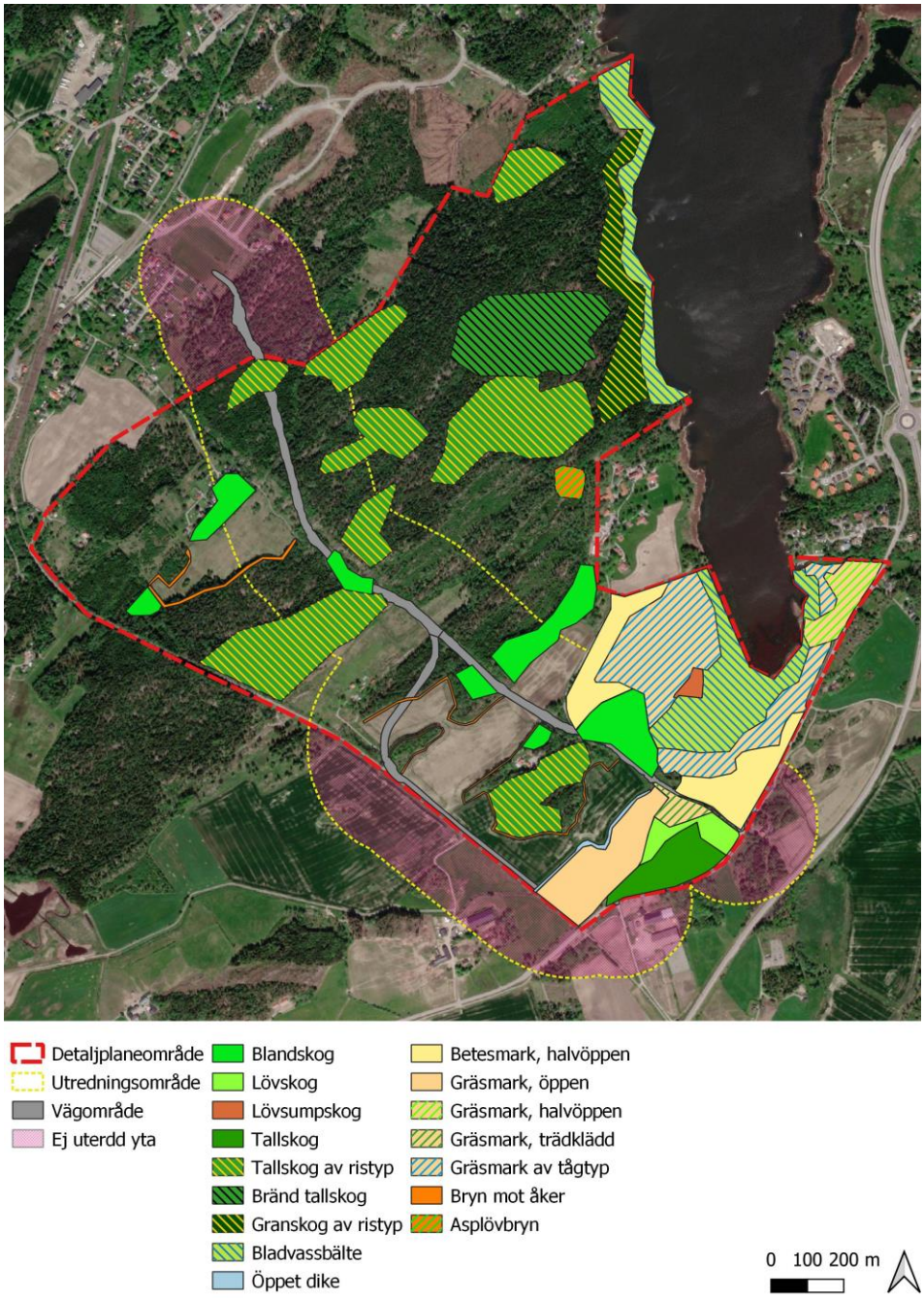
Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Bilaga 2

Figur B1. Karterade fågelbiotoper inom utredningsområdet.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

Figur B2. Karterade fågelbiotoper inom detaljplaneområde Öxnered-Brätte.

Tillhör nämndsbeslut 2024-06-12 MHN § 23 REMISS.2024.843

§ 68

Vägval Brättelänken

KUFRN 2024/54

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag till yttrande avseende Vägval Brättelänken

Protokollsanteckning

Ordförande godkänner följande protokollsanteckning från Marianne Karlsson (C):

Att lyssna till verksamheterna som berörs är av stor vikt med tanke på framtida behov av matproduktion så att jordbruksmark används i annat syfte undviks. Att inte förminska ridskolans möjligheter att bedriva verksamheter då hästar/djur ofta är till hjälp för människans välmående bör beaktas, då de ofta får ta emot förtroenden som kan bidra till bättre psykisk hälsa. (Djur berättar inte vidare det de hört.)

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har färdigställt en utredning kring den så kallade Brättelänken som avser tydliggöra hur områdena Öxnered/Skaven och Brätte kan länkas samman genom en ny vägförbindelse. Underlaget är en sammanställning av särskilda utredningar som genomförts i olika omgångar avseende framkomlighet och trafiksäkerhet, naturvärden, fladdermöss och hackspett samt arkeologi. Utöver detta har Samhällsbyggnadsförvaltningen även inhämtat yttrande från Vänersborgs Ryttarförening och Brättehaga Gård KB då dessa verksamheter direkt berörs av utredningens förslag på vägdragningar.

Samhällsbyggnadsnämnden har utifrån sammanvägd bedömning förordat alternativ 1 i utredningen som beskrivs som det ”norra alternativet” där planerad vägdragning följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte. Alternativ 2 och tillika det ”södra alternativet” ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga). Utpekat område omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga). Eftersom vägvalet påverkar flera frågor som ligger inom andra nämnders ansvarsområden har Kommunstyrelsen valt att remittera ärendet till berörda nämnder, KS 2024-05-02 § 76.

I förslag till yttrande påtalar Kultur- och fritidsförvaltningen att det är viktigt att olika perspektiv lyfts fram i samband med en utredning av denna karaktär samtidigt som det tycks vara en utav tre utredningar kopplat till naturmiljö som

berör de två alternativa vägdragningarna. Förvaltningen lyfter också att man så långt det är möjligt bör värna om naturområden och främja biologisk mångfald då detta är en förutsättning för ett hållbart samhälle där ekosystemtjänster bidrar till bland annat rekreation och hälsa. Detta är också något som tas upp i kommunens *Översiktsplan* samt i *Grönplan Vänersborg* där ett flertal utpekade grönområden som kan komma att påverkas av de båda vägdragningarna preciseras. Förvaltningen ser också en avsaknad av en tydlig konsekvensbeskrivning av betydelsen att det återfinns ett område med riksintresse och ett område med kända fornlämningar där de båda vägalternativen är tänkta att passera.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2024-09-02
- Yttrande avseende Vägval Brättelänken 2024-06-14

Sändlista

Handläggare av ärendet kultur och fritidsförvaltningen
Kommunstyrelsen

2024-09-02 Dnr: KUFRN 2024/54

Handläggare
Jonas Hansson
Jonas.Hansson@vanersborg.se
0521-72 24 44

Mottagare
Kultur- och fritidsnämnden

Godkännande av yttrande avseende Vägval Brättelänken

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag till yttrande avseende Vägval Brättelänken

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har färdigställt en utredning kring den så kallade Brättelänken som avser tydliggöra hur områdena Öxnered/Skaven och Brätte kan länkas samman genom en ny vägförbindelse. Underlaget är en sammanställning av särskilda utredningar som genomförts i olika omgångar avseende framkomlighet och trafiksäkerhet, naturvärden, fladdermöss och hackspett samt arkeologi. Utöver detta har Samhällsbyggnadsförvaltningen även inhämtat yttrande från Vänersborgs Ryttarförening och Brättehaga Gård KB då dessa verksamheter direkt berörs av utredningens förslag på vägdragningar.

Samhällsbyggnadsnämnden har utifrån sammanvägd bedömning förordat alternativ 1 i utredningen som beskrivs som det ”norra alternativet” där planerad vägdragning följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte. Alternativ 2 och tillika det ”södra alternativet” ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga). Utpekat område omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga). Eftersom vägvalet påverkar flera frågor som ligger inom andra nämnders ansvarsområden har Kommunstyrelsen valt att remittera ärendet till berörda nämnder, KS 2024-05-02 § 76.

I förslag till yttrande påtalar Kultur- och fritidsförvaltningen att det är viktigt att olika perspektiv lyfts fram i samband med en utredning av denna karaktär samtidigt som det tycks vara en utav tre utredningar kopplat till naturmiljö som berör de två alternativa vägdragningarna. Förvaltningen lyfter också att man så långt det är möjligt bör värna om naturområden och främja biologisk mångfald då detta är en förutsättning för ett hållbart samhälle där ekosystemtjänster bidrar till bland annat rekreation och hälsa. Detta är också något som tas upp i kommunens *Översiktsplan* samt i *Grönplan Vänersborg* där ett flertal utpekade grönområden som kan komma att påverkas av de båda vägdragningarna preciseras. Förvaltningen ser också en avsaknad av en tydlig konsekvensbeskrivning av betydelsen att det återfinns ett område med riksintresse och ett område med kända fornlämningar där de båda vägalternativen är tänkta att passera.

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen.

Underlag

- Yttrande avseende Vägval Brättelänken 2024-06-14
- Beslut om remiss avseende Vägval Brättelänken, KS 2024-05-02 § 76
- Beslut om Vägval Brättelänken, SBF 2024-02-29 § 16
- Tjänsteskrivelse om Vägval Brättelänken, SBF 2024-02-28
- Vägval Brättelänken 2023-09-11

Amanda Christiansdotter

Verksamhetschef

Sändlista

Kommunstyrelsen

Handläggare
Jonas Hansson
Jonas.Hansson@vanersborg.se
0521-72 24 44

Mottagare
Kommunstyrelsen

Yttrande avseende Vägval Brättelänken

Bakgrund

Samhällsbyggnadsförvaltningen har färdigställt en utredning kring den så kallade Brättelänken som avser tydliggöra hur områdena Öxnered/Skaven och Brätte kan länkas samman genom en ny vägförbindelse. Underlaget är en sammanställning av särskilda utredningar som genomförts i olika omgångar avseende framkomlighet och trafiksäkerhet, naturvärden, fladdermöss och hackspett samt arkeologi. Utöver detta har Samhällsbyggnadsförvaltningen även inhämtat yttrande från Vänersborgs Ryttarförening och Brättehaga Gård KB då dessa verksamheter direkt berörs av utredningens förslag på vägdragningar.

Samhällsbyggnadsnämnden har utifrån sammanvägd bedömning förordat alternativ 1 i utredningen som beskrivs som det ”norra alternativet” där planerad vägdragning följer den nuvarande grusvägen in mot Brätte. Alternativ 2 och tillika det ”södra alternativet” ansluter till Edsvägen (väg 2025) i direkt närhet till bron över järnvägen vid ridskolan (se bilaga). Utpekat område omfattar ca 240 ha och är beläget ca 1,5 km från centralorten (se bilaga). Eftersom vägvalet påverkar flera frågor som ligger inom andra nämnders ansvarsområden har Kommunstyrelsen valt att remittera ärendet till berörda nämnder, KS 2024-05-02 § 76.

Yttrande

Kultur- och fritidsnämnden vill inledningsvis påtala att nämnden ser positivt på att flertalet perspektiv fått utrymme inom ramen för utredningen. Även om det finns en strävan kring stadsutveckling och expandering för att tillgodose en efterfrågan är det också viktigt ta hänsyn till andra värden såsom bevarande av natur- och kulturområden. Nämnden ser också positivt på att aktörer som berörs av eventuell vägdragning, i detta fall Vänersborgs Ryttarförening samt Brättehaga Gård KB, har fått höras och att deras önskemål också fått vara en del av den slutliga sammanvägningen.

Avseende det material som presenteras i samband med *Vägval Brättelänken* är tre utav utredningarna inriktade på naturmiljö där det avhandlas en naturvärdesinventering, förekomst och förutsättningar för mindre hackspett samt en eventuell vägdragnings påverkan på fladdermöss i området. Utifrån dessa utredningar finner Kultur- och fritidsnämnden att det endast är utredningen kring fladdermöss som faktiskt berör de två alternativa vägdragningarna då de två övriga utredningarna enligt presenterade kartor avser en avgränsad yta inom området Skaven.

Signature reference: fd2a4461-8eb0-4343-8551-3784c1717598

Kultur- och fritidsnämnden anser att Vänersborgs kommun så långt det är möjligt bör värna om naturområden och främja biologisk mångfald då detta är en förutsättning för ett hållbart samhälle där ekosystemtjänster bidrar till bland annat rekreation och hälsa. Utifrån detta perspektiv ser inte nämnden att något av de föreslagna vägvalen skulle vara mer fördelaktigt än det andra. Dels beroende på att detta inte tydligt framgår i underlaget, dels beroende på att de båda alternativen tycks vara ungefärligt lika långa och ta ungefärligt lika mycket naturmark i anspråk.

Oavsett vägval vill Kultur- och fritidsnämnden poängtera att det är viktigt att bevara befintlig vegetation i största möjliga mån och förhålla sig till *Översiktsplanen* där det bland annat uttrycks att Vänersborgs kommun ska,

- *Vårda och utveckla områden med natur- och kulturarv för upplevelse, rekreation och hälsa – för boende och besökare.*
- *Bevara de unika och särpräglade natur- och kulturvärdena i kommunen och främja biologisk mångfald.*
- *Skapa förutsättningar för att bevara och utveckla grönområden i och i närheten av våra orter.*
- *Skapa förutsättningar för bevarande och utveckling av ekosystemtjänster.*

I *Grönplan Vänersborg* redogörs också för området Skaven där flertalet utpekade grönområden preciseras. I samband med detta uttrycks att det vid byggnation inom området Skaven ska tas stor hänsyn till de områden som har naturvärden och kan bli värdefulla som närnatur inom bebyggelsen. Av kartan att döma kan flertal av dessa grönområden komma att påverkas av en förläggning av ”Brättelänken”, utifrån de båda föreslagna alternativen.

I *Vägval Brättelänken* presenteras också en arkeologisk utredning där det konstateras att undersökningen inte gav några resultat som påverkar områdets status, vilket fortfarande är fritt från fornlämningar. Detta är givetvis positivt samtidigt som detta konstaterande endast avser en del av den tänkta vägdragningen. Vidare uttrycker också utredningen att de båda vägalternativen berör ett område med riksintresse och ett område med kända fornlämningar. I *Översiktsplanen* står följande,

> *”Den fysiska miljön som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön. Det finns särskilt utpekade områden, så kallade riksintressen. I dessa områden finns utpekade natur- och kulturvärden som inte påtagligt får skadas.”*

Vidare uttrycker *Översiktsplanen* att det i områden med stora kulturhistoriska värden inte bör tillåtas förändringar som förvanskar områdets karaktär. Visserligen återfinns

Postadress: Vänersborgs kommun 462 85 Vänersborg
Besöksadress: Vänersborg
Telefon: 0521-72 10 00
Webbplats: www.vanersborg.se
E-post: kulturfritid@vanersborg.se

Signature reference: fd2a4461-8eb0-4343-8551-3784c1717598

redan en befintlig väg vid det ”norra” alternativet men Kultur- och fritidsnämnden anser att det saknas en tydlig konsekvensbeskrivning av hur området faktiskt skulle påverkas av förläggande av en ny väg, vilket försvårar omständigheterna för ett ställningstagande mellan de två alternativa vägdragningarna. Det ska också tilläggas att Länsstyrelsen i samband med förslag till fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön inkommit med ett yttrande där det framgår att Länsstyrelsen bedömer att utbyggnad av befintlig vägsträckning genom riksintresset medför påtaglig skada på riksintresset och därför bör utgå. I den sammanställda utredningen omnämns att samråd med Länsstyrelsen kommer att behövas men ingenstans framkommer att det sedan tidigare återfinns ett yttrande kring vägdragningen som hade kunnat bidra till ett välgrundat beslut.

I sammanfattningen beskrivs *Brättelänken* som en avlastning för Edsvägen och det ”norra” alternativet förordas där ett av argumenten som beskrivs är att det skapar förutsättningar att göra ”Gamla Brätte” och Vassbotten-området mer tillgängligt genom bättre parkeringsmöjligheter för bil/cykel och att det i projektet möjliggörs nya anslutningar in i kultur- och naturområdet. Kultur- och fritidsnämnden uppfattar inte att det tydligt framkommer i utredningen att *Brättelänken* innebär en avlastning för Edsvägen (väg 2025) och har också svårt att se hur *Brättelänken* skulle bidraga med detta då vägdragningens syfte är att leda trafik till Edsvägen (väg 2025). Nämnden uppfattar heller inte att utredningen berör parkeringsmöjligheter för bil/cykel eller nya anslutningar in i kultur- och naturområdet och ställer sig därför frågande till om detta kan användas som argument för ett ställningstagande samt om det verkligen finns ett så pass stort behov av nya anslutningar in i kultur- och naturområdet att det kan motivera anläggandet av en ny väg.

Ann-Sofie Dolk Olsson
Ordförande

Anna Svensson
Förvaltningschef

Postadress: Vänersborgs kommun 462 85 Vänersborg
Besöksadress: Vänersborg
Telefon: 0521-72 10 00
Webbplats: www.vanersborg.se
E-post: kulturfritid@vanersborg.se

Signature reference: fd2a4461-8eb0-4343-8551-3784c1717598

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: Ann-Sofie Ulrika Maria Olsson
Date: 2024-09-25 20:26:08
BankID refno: 5079c3e2-f295-47fe-a2f6-a51508dfb2f4

Ann-Sofie Dolk Olsson

Signature reference: fd2a4461-8eb0-4343-8551-3784c1717598

§ 147

Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg

KS 2023/561

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar om avtalssamverkan med Trollhättans Stad och Grästorps kommun enligt bilaga att gälla fr. o. m. 2027-01-01 och uppdrar åt Kommunstyrelsens ordförande att så som firmatecknare signera avtal.

Vänersborgs finansieringsandel om 44%, motsvarande 1 122 tkr sker inom Kommunstyrelsens ram och omhändertas i Kommunstyrelsens detaljbudget för 2027.

Beslutet gäller under förutsättning att Grästorps kommun och Trollhättan stad fattar likalydande beslut om avtalet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunerna Grästorp, Trollhättan och Vänersborg har sedan många år tillbaka samverkat kring bergen Halle- och Hunneberg avseende turism- och besöksnäring. Platåbergen Halle- och Hunneberg är beläget inom de tre kommunerna och sedan 2016 finns en beslutad avsiktsförklaring mellan kommunerna.

I avsiktsförklaringen framgår de primärt sex identifierade framgångsfaktorerna för att uppnå mål om exportmognad, hållbarhet och kvalitet genom;

- Attrahera nya målgrupper
- Höja standarden på lederna och anpassa dem efter olika målgrupper
- Öka tillgängligheten
- Skapa produkten ”Halle och Hunneberg” genom ökad service, besökspaket och aktiviteter
- Skapa en tydlig och effektiv organisation som tar vara på alla intressenters engagemang
- Utveckla marknadsföringen genom flera olika marknadskanaler.

2024 omorganiserades verksamheten och samlades i ett nybildat bolag ägt av Vänersborgs kommun. Samarbetet omformades och en avtalssamverkan beslutades i tillägg mellan kommunerna. Ett Partsråd, sammansatt av kommunstyrelsens presidium samt kommundirektör i varje kommun, ansvarar för avtalets uppföljning och för dialog med bolagets styrelse.

2025 var första hela verksamhetsåret för det nya bolaget. Bolagets VD presenterade på Partsrådet i mars 2026 resultat för året samt utvecklingspotential i linje med beslutad Avsiktsförklaring. Resultatet 2025 i balans tack vara tillskott om engångskostnad och

inför budgetår 2027 presenterades behov av förstärkt bemanning för att svara mot fler aktivitetsbokningar. Ett enigt Partsråd beslutade om att gå fram med ett reviderat förslag till samverkansavtal.

Framtaget förslag innebär dels att kommunernas totala finansiering utökas med 850 tkr samt att en tydligare finansieringsnyckel ingår i avtalet som bättre tar hänsyn till parternas grundfinansiering, strukturella förutsättningar och faktiskt nyttjande av bergen.

Finansieringsfördelningen mellan kommunerna förändras så att Vänersborg står för 44% (jmf 45%), Trollhättan stad 38% (jmf 35%) och Grästorps kommun 18% (jmf 20%).

Det reviderade avtalet avser gälla fr. o m. 2027-01-01.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg
- Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg
- Avtalssamverkan hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg från 27-01-01
- Mötesanteckningar från partsråd Halle och Hunneberg 2026-03-27
- VD presentation Halle- och hunneberg AB 260327

§ 103

Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg

KS 2023/561

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar om avtalssamverkan med Trollhättans Stad och Grästorps kommun enligt bilaga att gälla fr. o. m. 2027-01-01 och uppdrar åt Kommunstyrelsens ordförande att så som firmatecknare signera avtal.

Vänersborgs finansieringsandel om 44%, motsvarande 1 122 tkr sker inom Kommunstyrelsens ram och omhändertas i Kommunstyrelsens detaljbudget för 2027.

Beslutet gäller under förutsättning att Grästorps kommun och Trollhättan stad fattar likalydande beslut om avtalet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunerna Grästorp, Trollhättan och Vänersborg har sedan många år tillbaka samverkat kring bergen Halle- och Hunneberg avseende turism- och besöksnäring. Platåbergen Halle- och Hunneberg är beläget inom de tre kommunerna och sedan 2016 finns en beslutad avsiktsförklaring mellan kommunerna.

I avsiktsförklaringen framgår de primärt sex identifierade framgångsfaktorerna för att uppnå mål om exportmognad, hållbarhet och kvalitet genom;

- Attrahera nya målgrupper
- Höja standarden på lederna och anpassa dem efter olika målgrupper
- Öka tillgängligheten
- Skapa produkten ”Halle och Hunneberg” genom ökad service, besökspaket och aktiviteter
- Skapa en tydlig och effektiv organisation som tar vara på alla intressenters engagemang
- Utveckla marknadsföringen genom flera olika marknadskanaler.

2024 omorganiserades verksamheten och samlades i ett nybildat bolag ägt av Vänersborgs kommun. Samarbetet omformades och en avtalssamverkan beslutades i tillägg mellan kommunerna. Ett Partsråd, sammansatt av kommunstyrelsens presidium samt kommundirektör i varje kommun, ansvarar för avtalets uppföljning och för dialog med bolagets styrelse.

2025 var första hela verksamhetsåret för det nya bolaget. Bolagets VD presenterade på Partsrådet i mars 2026 resultat för året samt utvecklingspotential i linje med beslutad Avsiktsförklaring. Resultatet 2025 i balans tack vara tillskott om engångskostnad och

inför budgetår 2027 presenterades behov av förstärkt bemanning för att svara mot fler aktivitetsbokningar. Ett enigt Partsråd beslutade om att gå fram med ett reviderat förslag till samverkansavtal.

Framtaget förslag innebär dels att kommunernas totala finansiering utökas med 850 tkr samt att en tydligare finansieringsnyckel ingår i avtalet som bättre tar hänsyn till parternas grundfinansiering, strukturella förutsättningar och faktiskt nyttjande av bergen.

Finansieringsfördelningen mellan kommunerna förändras så att Vänersborg står för 44% (jmf 45%), Trollhättan stad 38% (jmf 35%) och Grästorps kommun 18% (jmf 20%).

Det reviderade avtalet avser gälla fr. o m. 2027-01-01.

Beslutsunderlag

- Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg
- Avtalssamverkan hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg från 27-01-01
- Mötesanteckningar från partsråd Halle och Hunneberg 2026-03-27
- VD presentation Halle- och hunneberg AB 260327

2026-04-20

Dnr: KS 2023/561

Handläggare
Lena Tegenfeldt
Lena.tegenfeldt@vanersborg.se

Mottagare
Kommunfullmäktige

Revidering av avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar om avtalssamverkan med Trollhättans Stad och Grästorps kommun enligt bilaga att gälla fr. o. m. 2027-01-01 och uppdrar åt Kommunstyrelsens ordförande att så som firmatecknare signera avtal.

Vänersborgs finansieringsandel om 44%, motsvarande 1 122 tkr sker inom Kommunstyrelsens ram och omhändertas i Kommunstyrelsens detaljbudget för 2027.

Beslutet gäller under förutsättning att Grästorps kommun och Trollhättan stad fattar likalydande beslut om avtalet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunerna Grästorp, Trollhättan och Vänersborg har sedan många år tillbaka samverkat kring bergen Halle- och Hunneberg avseende turism- och besöksnäring. Platåbergen Halle- och Hunneberg är beläget inom de tre kommunerna och sedan 2016 finns en beslutad avsiktsförklaring mellan kommunerna.

I avsiktsförklaringen framgår de primärt sex identifierade framgångsfaktorerna för att uppnå mål om exportmognad, hållbarhet och kvalitet genom;

- Attrahera nya målgrupper
- Höja standarden på lederna och anpassa dem efter olika målgrupper
- Öka tillgängligheten
- Skapa produkten ”Halle och Hunneberg” genom ökad service, besökspaket och aktiviteter
- Skapa en tydlig och effektiv organisation som tar vara på alla intressenters engagemang
- Utveckla marknadsföringen genom flera olika marknadskanaler.

2024 omorganiserades verksamheten och samlades i ett nybildat bolag ägt av Vänersborgs kommun. Samarbetet omformades och en avtalssamverkan beslutades i tillägg mellan kommunerna. Ett Partsråd, sammansatt av kommunstyrelsens presidium

samt kommundirektör i varje kommun, ansvarar för avtalets uppföljning och för dialog med bolagets styrelse.

2025 var första hela verksamhetsåret för det nya bolaget. Bolagets VD presenterade på Partsrådet i mars 2026 resultat för året samt utvecklingspotential i linje med beslutad Avsiktsförklaring. Resultatet 2025 i balans tack vara tillskott om engångskostnad och inför budgetår 2027 presenterades behov av förstärkt bemanning för att svara mot fler aktivitetsbokningar. Ett enigt Partsråd beslutade om att gå fram med ett reviderat förslag till samverkansavtal.

Framtaget förslag innebär dels att kommunernas totala finansiering utökas med 850 tkr samt att en tydligare finansieringsnyckel ingår i avtalet som bättre tar hänsyn till parternas grundfinansiering, strukturella förutsättningar och faktiskt nyttjande av bergen.

Finansieringsfördelningen mellan kommunerna förändras så att Vänersborg står för 44% (jmf 45%), Trollhättan stad 38% (jmf 35%) och Grästorps kommun 18% (jmf 20%).

Det reviderade avtalet avser gälla fr. o m. 2027-01-01.

Lena Tegenfeldt

Kommundirektör

Bilagor

Reviderad Avtalssamverkan för hållbar turismutveckling på Halle-och Hunneberg, daterat 2026-04-20

Mötesanteckningar från partsråd Halle och Hunneberg, daterat 2026-03-27

VD-presentation Halle och Hunneberg AB, daterat 2026-03-27

Avtalssamverkan för hållbar turismutveckling på Halle-och Hunneberg, daterat 2023-03-28 (jämförande dokument)

Sändlista

Grästorps kommun
Trollhättan Stad
Halle-och Hunneberg AB

Vänersborgs kommun

Trollhättans Stad

Grästorps kommun

Avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg

Bakgrund

Kommunerna Grästorp, Trollhättan och Vänersborg har sedan många år tillbaka samverkat kring bergen Halle- och Hunneberg avseende turism- och besöksnäring. Platåbergen Halle- och Hunneberg är beläget inom de tre kommunerna. Samarbetet hålls ihop av en ägarkonstellation från kommunledningarna. Med siktet inställt på en högre grad av utvecklad turism- och besöksverksamhet beslutade kommunerna under år 2016 om ”Avsiktsförklaring Halle- och Hunneberg - en hållbar reseanledning av internationell standard”.

I avsiktsförklaringen framgår de primärt sex identifierade framgångsfaktorerna för att uppnå mål om exportmognad, hållbarhet och kvalitet genom;

- Attrahera nya målgrupper
- Höja standarden på lederna och anpassa dem efter olika målgrupper
- Öka tillgängligheten
- Skapa produkten ”Halle och Hunneberg” genom ökad service, besökspaket och aktiviteter
- Skapa en tydlig och effektiv organisation som tar vara på alla intressenters engagemang
- Utveckla marknadsföringen genom flera olika marknadskanaler.

Vidare framgår av avsiktsförklaringen förslag på åtgärdsplan och efterföljande utvecklingsperiod, i två steg således och under åren 2016 – 2020.

Under år 2020 startade en förstudie för att identifiera förutsättningar för att i högre grad utveckla turism- och besöksverksamheten i enlighet med avsiktsförklaringen.

Förstudien resulterade i beslut under år 2021 vid kommunerna om ett utredningsdirektiv om att arbeta fram ett förslag till ny sammanhållen organisation. Avsiktsförklaringen ska vara ledstjärna för den nya organisationens verksamhetsinriktning och kommunsamarbetet ska kunna fortsätta genom avtalssamverkan.

Precisering utifrån finansiella förutsättningar, ny verksamhetsinriktning och val av organisationsform har gjorts. Utgångspunkten ska vara att kommunerna finansiellt går in i en ny organisation med samma medel och samma proportioner som idag läggs in från de olika kommunerna i Stiftelsen Bergagården och aktiebolaget Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum. Den sammanhållna organisationen bildas med utgångspunkt i avtalssamverkan enligt kommunallagen (2017:725), 9 kap. 37 §, där Grästorp och Trollhättans kommuner sluter avtal med Vänersborgs kommun.

Avtalsparter

Med parterna avses Grästorps kommun (212000–1595), Trollhättans Stad (212000–1546) och Vänersborgs kommun (212000–1538).

Mål och syfte med avtalssamverkan

Utredningens förslag om bildandet av en gemensam kommunalt styrd verksamhet med uppdrag att driva framtida utveckling mot målet om en hållbar turismutveckling har lett till beslut om bildandet av ett nytt aktiebolag helägt av Vänersborgs kommun Verksamhetens inriktning framgår i sin helhet i bolagsordning och ägardirektiv, se bilaga.

Den gemensamma organisationen får ett tydligare uppdrag att utveckla platsen mot en exportmogen destination, en hållbar reseanledning inom det rörliga friluftslivet. Utvecklingen bör ske utifrån marknadens efterfrågan och prioriteringar i utvecklingsarbetet bör ske utifrån förutsättningarna på och kring Halle- och Hunneberg. Bergens naturvärden och egenart som en stadsnära vildmark ska värnas med göras mer tillgänglig. ”En hållbar reseanledning av internationell standard” är målbild med ansvar för att utveckla ledsystem på bergen och de åtgärder, förbättringar, som krävs för att bergen ska bli en färdig produkt.

Syftet med avtalssamverkan är att formalisera samverkan mellan parterna, reglera finansiering, ansvar och delaktighet. Kommunerna som parter samverkar för att säkerställa intresset av bergen Halle- och Hunneberg, belägna inom kommunerna, och dess utveckling genom målsättning om utvecklad och hållbar turism- och besöksverksamhet.

Åtaganden och genomförande

Allmänt

Sveaskogs avisering om framtida förändring gällande drift, skötsel och nyttjande av vandringsleder kan komma att innebära förändringar vilket parterna gemensamt ska hantera på samma lösningsfokuserade arbetssätt som parterna gjort i egenskap av representanter i Stiftelsen Bergagården. De utvecklingsinsatser som gjorts inom ramen för kommungemensamt tidigare projekt ska kommunerna också ha ett fortsatt gemensamt ansvar för att underhålla.

Ekonomi och finansiell ansvarsfördelning

Parterna är överens om att den kommunala grundfinansieringen för Halle- och Hunneberg AB ska uppgå till 2 550 000 (två miljoner femhundrafemtiotusen) kronor per år.

Grundfinansieringen syftar till att säkerställa långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för bolagets drift, underhåll och utvecklingsuppdrag i enlighet med detta avtals syfte, den gemensamma avsiktsförklaringen samt parternas fastställda mål för hållbar turismutveckling.

Den finansiella ansvarsfördelningen mellan parterna ska ske i enlighet med den i avtalet fastställda fördelningsmodellen och uppgå till följande andelar:

- Vänersborgs kommun: 44 procent, motsvarande 1 122 000 kronor per år
- Trollhättans stad: 38 procent, motsvarande 969 000 kronor per år
- Grästorps kommun: 18 procent, motsvarande 459 000 kronor per år

Angivna belopp avser årligt grundbidrag. Grundbidraget ska räknas upp årligen i enlighet med konsumentprisindex (KPI), med år 2027 som basår, om inte parterna genom revidering av avtalet beslutar annat.

Den närmare innebörden av fördelningsmodellen framgår av Bilaga ”Fördelningsmodell för ekonomiskt ansvar”, vilken utgör en integrerad del av detta avtal.

Redovisning av ägardirektiv, verksamhetsplan och budget samt bokslut som härrör till bergen ska redovisas årsvis på så sätt att transparens uppnås gentemot Grästorps kommun och Trollhättans Stad.

Delaktighet och inflytande

Kommunerna har varit samstämmiga kring bildandet av en gemensam organisation som slutligt givit tillskapandet av ett nytt aktiebolag, helägt av Vänersborgs kommun.
För aktiebolagets styrning upprättas bolagsordning och ägardirektiv.
För samverkan i enlighet med detta avtal, dess intentioner och målbild ska kommunerna tillse att en organisation bildas att verka för delaktighet och inflytande.

Partsråd

Vid minst ett tillfälle per år ska ett Partsråd sammanträda. Sammansättning till Partsrådet är från varje kommun, kommunstyrelsens presidium samt kommundirektör. Partsrådets syfte är att följa upp avtalet till innehåll och ekonomi och ha en dialog med aktiebolagets styrelse om verksamhetens utveckling och ambition.

Inför beslut vars karaktär nödvändigt beslutas av respektive Kommunfullmäktige i kommunerna ska planering för handläggning och synkronisering ske genom Partsrådet.

Referensgrupp för beredning av utvecklingsfrågor

För att säkra parternas delaktighet, inflytande och insyn fortlöpande inrättas en sakkunnig grupp med expertkompetens inom näringsliv/besöksnäring där vardera kommun tillsätter en representant. Gruppens syfte är att inhämta information till egen organisation och i

förekommande fall bistå bolaget med kunskap som bidrar till utveckling i enlighet med verksamhetens inriktning.

Referensgruppen träffas fyra gånger per år, eller när så är påkallat.

Referensgruppens representanter är adjungerade till Partsrådets möten.

Avtalssamverkans giltighet

Detta avtal gäller från 2027-01-01 och tills vidare. Kommun som vill lämna avtalet ska meddela det skriftligt med 24 månaders uppsägningstid och frånträde kan enbart ske i samband med årsskifte. Fram till dess ett eventuellt frånträde träder i kraft föreligger ansvar att följa avtalet utifrån dess olika delar.

För det fall att Vänersborgs kommun säger upp avtalet upphör det att gälla i sin helhet för samtliga parter vid tid ovan nämnd tidpunkt. Om Trollhättan eller Grästorps kommun säger upp avtalet har övriga parter rätt att säga upp avtalet till upphörande vid samma tidpunkt för mottagande av uppsägningen, om parterna inkommer med det inom tre månader.

Parterna kan revidera avtalssamverkan vid behov och efter överenskommelse. Ändringar och tillägg i detta avtal ska vara skriftliga och undertecknade av alla parter för att vara giltiga. Tvister enligt avtalet ska avgöras av svensk domstol enligt svensk rätt.

Detta avtal har upprättats i tre exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Bilaga: Fördelningsmodell för ekonomiskt ansvar, 260327

Grästorp

Datum;

För Grästorps kommun

Kommunstyrelsens ordförande

.....

Robert Fransson

Trollhättan

Datum;

För Trollhättans Stad

Kommunstyrelsens ordförande

.....

Peter Eriksson

Vänersborg

Datum;

För Vänersborgs kommun

Kommunstyrelsens ordförande

.....

Benny Augustsson

Bilaga Fördelningsmodell för ekonomiskt ansvar

Syfte med bilagan

Denna bilaga syftar till att tydliggöra de principer och bedömningar som ligger till grund för den procentuella ansvarsfördelningen mellan parterna. Bilagan är förklarande till sin karaktär och ska bidra till transparens, förståelse och långsiktig hållbarhet i samverkan.

Fördelningsmodell – översikt

Kommun	Grundansvar	Strukturella förutsättningar (invånare)	Faktiskt nyttjande och belastning	Geografisk andel	Total andel	Avrundat
Vänersborg	8,33%	10,50%	15,00%	10,20%	44,03%	44%
Trollhättan	8,33%	21,00%	8,75%	0,15%	38,23%	38%
Grästorp	8,33%	3,50%	1,25%	4,65%	17,73%	18%
Summa	24,99%	35,00%	25,00%	14,99%	100%	100%

Beskrivning av fördelningskomponenterna

1. Grundansvar - 25 procent
Grundansvaret avser det gemensamma strategiska och långsiktiga ansvaret för utvecklingen av Halle- och Hunneberg som destination. Detta inkluderar målbild, viljeinriktning, övergripande styrning och gemensamt ägarskap av samverkan.

Eftersom samtliga kommuner är likvärdiga parter i detta avseende fördelas denna del lika mellan parterna.

2. Strukturella förutsättningar: invånarantal - 35 procent
Denna komponent fördelas utifrån respektive kommuns invånarantal och syftar till att spegla skillnader i ekonomisk bärkraft samt den indirekta nytta som utvecklingen av Halle- och Hunneberg genererar för kommunernas invånare, näringsliv och arbetsmarknad.

Större kommuner bedöms ha både större kapacitet och större strukturell nytta av destinationens utveckling, vilket motiverar en högre andel inom denna komponent.

3. Faktiskt nyttjande och belastning - 25 procent
Denna komponent baseras på var faktisk belastning och operativ tyngd uppstår till följd av besöksverksamheten vid Halle- och Hunneberg.

I bedömningen ingår bland annat:

- lokalisering av huvudentréer och anläggningar
- personalintensiv drift och verksamheter
- servicepunkter och ledsystem
- kommunal infrastruktur som belastas av besöksflöden

Komponenten speglar således var kostnader, slitage och operativa insatser i huvudsak uppstår, snarare än var besökare är folkbokförda.

Geografisk andel - 15 procent

Den geografiska komponenten syftar till att beakta hur den fysiska resursen är lokaliserad mellan parterna. Komponenten speglar andel geografisk yta av Halle- och Hunneberg inom respektive kommun. Källa: Naturvårdsverket.

Avslutande princip
Den sammanvägda modellen möjliggör en långsiktigt stabil och rättvis ansvarsfördelning, samtidigt som den ger parterna handlingsutrymme att vid behov justera fördelningen utifrån förändrade förutsättningar utan att ifrågasätta samverkans grundläggande intentioner.

//

Mötesanteckningar från partsråd Halle och Hunneberg

Tid: fredag den 27 mars 12:30-14:00
Plats: Konferensrummet, Hunneberg

Närvaro
Förtroendevalda
Annalena Levin (C) ordförande Halle och Hunneberg
Ann-Helen Selander (M) vice ordförande Halle och Hunneberg
Benny Augustsson (S) ordförande kommunstyrelsen Vänersborgs kommun
Mats Andersson (C) förste vice ordförande kommunstyrelsen Vänersborgs kommun
Henrik Harlitz (M) andre vice ordförande kommunstyrelsen Vänersborgs kommun
Robert Fransson (M) ordförande kommunstyrelsen Grästorps kommun
Tobias Leverin (C) förste vice ordförande kommunstyrelsen Grästorps kommun
Peter Eriksson (M) ordförande kommunstyrelsen Trollhättans stad

Övriga
Robert Stenberg VD Halle och Hunneberg
Sofia Brolin marknads- & försäljningschef Halle och Hunneberg
Lena Tegenfeldt kommundirektör Vänersborgs kommun
Lisa Fredriksson kommunsekreterare Vänersborgs kommun
Johan Bengtsson stadsdirektör Trollhättans stad

Dagordning:

1. **Sammanfattning av årsredovisning 2025, hänt sedan sist och nyheter framåt**
   Halle och Hunnebergs VD Robert Sternberg informerar om Halle och Hunnebergs verksamhet, exempelvis genomförda projekt, arbetet med olika koncept, projekt framåt, kommunikation i sociala medier och besökssiffror. Därtill redovisas resultatet. Det har exempelvis skett en resultatförbättring från 2024 till 2025 med bland annat ökad omsättning, samtidigt som kostnaderna ökat för driften. Det lyfts att det finns ett behov av medel för att ta in timvikarier för att kunna vara flexiblare vid aktivitetsbokningar. Feriepraktikanter från Vänersborgs kommun har tidigare bidragit till att lösa sommarbemanningen. Övriga kommuner visar också ett intresse för detta. Diskussion förs om visionen för arbetet framåt.

Kommunstyrelseförvaltningen – Kommunkansliet

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post	Hemsida
462 85 Vänersborg	Sundsgatan 29	0521-72 10 00	0521-72 19 60	kommun@vanersborg.se	www.vanersborg.se

2. Redovisning av uppdrag

Ett uppdrag gavs vid föregående möte att ta vidare förslaget om att höja grundbidraget, se över fördelningsnyckeln samt att göra en översyn av samverkansavtalet. Översikten över fördelningsmodellen som finns i *Bilaga Fördelningsmodell för ekonomiskt ansvar*, redovisas. Representanterna från kommunledningarna är enigt positiva. Samma sak gäller förslaget till revidering av *Avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg*. Diskussion förs dock om formuleringen av andra stycket under rubriken *Avtalssamverkans giltighet*. Planen framåt är att förslaget på revidering av *Avtalssamverkan gällande hållbar turismutveckling på Halle- och Hunneberg* färdigställs, att stycket som diskuterades förtydligas, att *Bilaga Fördelningsmodell för ekonomiskt ansvar* läggs som bilaga och att en för kommunerna enhetlig tjänsteskrivelse tas fram. Avslutningsvis fördes diskussioner om att i framtiden ta fram en nyckel som visar vad varje spenderad krona genererar.

HALLE
HUNNE
BERG

HALLE HUNNE BERG

En destination som inrymmer många olika verksamheter.

En ny gemensam organisation för att utveckla platsen Halle- och Hunneberg till en exportmogen destionation och en hållbar reseanledning.

HALLE
HUNNE
BERG

Mål

- Attrahera nya målgrupper
- Höja standard på leder och anpassa nya målgrupper
- Öka tillgängligheten
- Skapa produkten ”Halle- och Hunneberg” genom ökad service, besökspaket och aktiviteter
- Skapa en tydlig och effektiv organisation som tar tillvara på alla intressenters engagemang
- Utveckla marknadsföringen genom flera olika marknadskanaler
- Skapa ett nytt informationscenter

En bra grund är allt

Bergagården

1. Besökscenter/utställning/konferens Halle Hunneberg
2. Glamping
3. Trollskogen
4. Utegym, färdigt under -25
5. Eventkåta
6. Grillhus
7. OK Skogsvargarna, klubbstuga
8. Startplats motionsspår
9. Örtagården
10. Restaurang och rum, öppnar juni -25
11. Sveaskog
12. Humlegården
13. Startplats cykelleder
14. Parkering, färdigt under -25
15. Ställplats husbilar, färdigt under -25
16. Cykel- och hundtvätt, färdigt under -25
17. Bergagårdsslingan, längd 1,8 km
18. Geologistigen, längd 2,5 km
19. Vandrarhem och camping 850 m
20. Byklevsfallet 450 m
21. Skogsslingan, längd 2 km
22. Kanotiläggning
23. Eldmörjan, 8 strandnära eldstäder
24. Skridsko
25. Fågeltorn 800 m, färdigt under -25
26. Fiske/kanot
27. Pulka
28. Skidor
29. Cykling Downhill
30. Hinderbana

Nyheter i Trollskogen

Möt Halle, Hunne och Spanarn!

1. Infotavla
2. Fikaplats
3. Tillgänglighetsanpassad fikaplats
4. Hinderbana
5. Koja
6. Kottegolf
7. Lekvindskydd
8. Leta fåglar
9. Trollkiosken
10. Trollbron
11. Tänkarbänk
12. Viltvattnet

Gärna matsäck och fika, men inte grilla!

Vi ser till att 8 mils vandringsleder på bergen är tillgängliga, hålls rena och i ordning för allmänheten att ta del av.

Vi har ett skötselavtal med Sveaskog som ger oss denna rätt, avtalet i sig kostar inget men att sköta lederna kostar oss i form av personal, maskiner/fordon och materialkostnader.

HALLE
HUNNE
BERG

HALLE HUNNE BERG

Konferenser

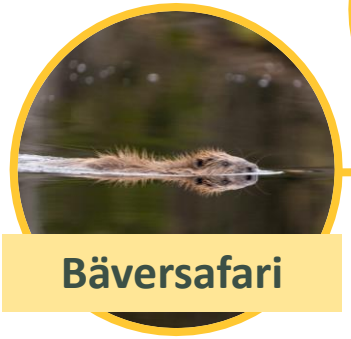

Teambuilding

Presentbutik

Vindskydd/ grillplatser

Museum

Fiske

Bäversafari

Tältkåtan Bäverhyddan

Restaurang

Guidade turer

Glamping

Vandringsleder

Snart på plats

HALLE
HUNNE
BERG

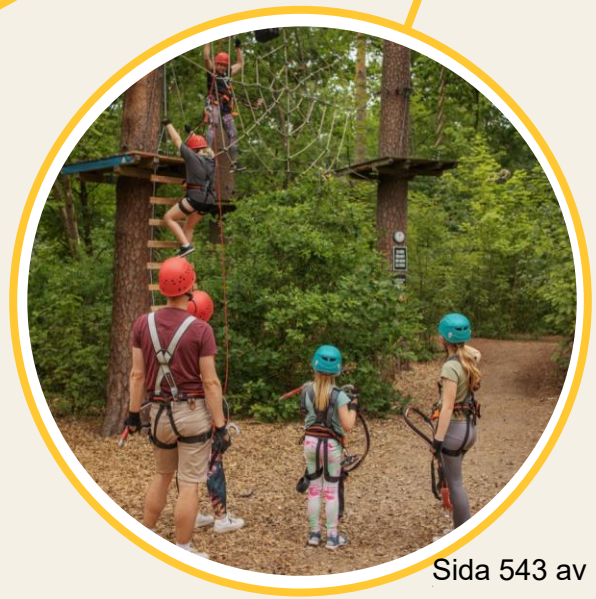
Framtidsplaner

HALLE
HUNNE
BERG

LOKALISERINGSKARTA

Fastighet: Hunneberg 1:7, del av

Upprättad på: Kart- och Geodata

Utfärdad av: Maria Robertsson

Datum: 2025-11-12

Koordinatsystem:
Plan: SWEREF99 12:00
Höjd: RH2000
Skala: 1:500 / A3

Kartan får ej ändras förutom att lägga till tilltänkt byggnad/ utbyggnad som ska vara måttsatt både i storlek och till gräns.

Beskrivning

Fastighetsgränslinje

Ägoslagsgräns

Vägkant

Staket

Serv. Servitut

GA:1 Gem. anläggning

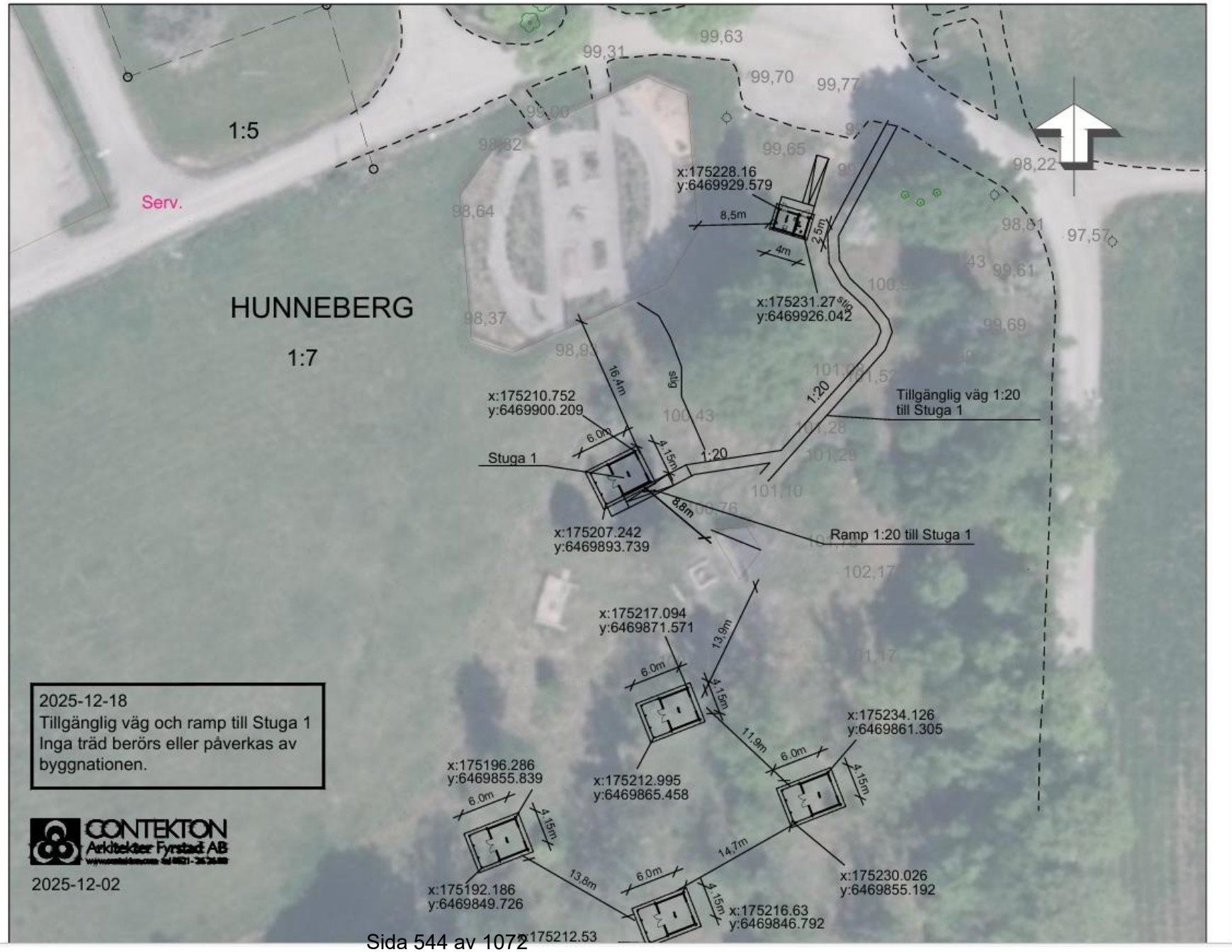
Belysningsstolpe

Lövträd

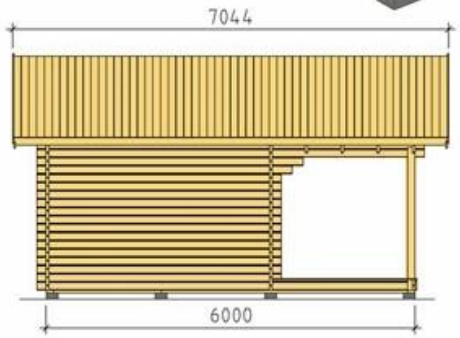
Övr byggnad/Skärmtak

Husliv/ Takutsprång

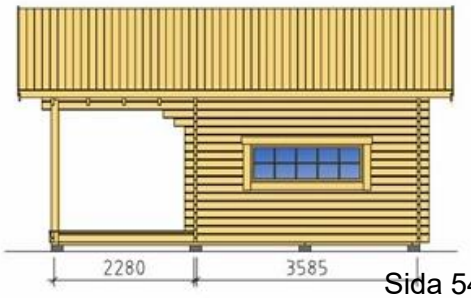
Dokument tillhör beslut D B § 34 Byggsovhandläggare Petra Olsson 2026-01-27. BYGG.2025.361

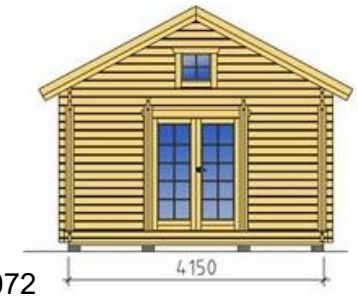

7044
6000

2886
28°
3836
4150

2280
3585

4150

"Sensory areas"
SVEASKOG
Utbytbara utställningspaneler.
Symbolobjekt eller motsvarande för fyra teman.

PADDLA KANOT
FISKE
VANDRING
LÄNGDSKIDÅKNING
LÖPNING/TRAIL
GLAMPING
CYKLA MOUNTAINBIKE

Exempel på folkhälsoarbete

- Seniorfika
- *Friluftsliv för nybörjare*, med syfte att möjliggöra friluftsliv för nya målgrupper som står långt ifrån friluftslivet samt att sprida kunskap om natur och allemansrätt. Ca 220 barn har deltagit.
- Sportlov
- Påsklov
- Höstlov

Friluftsdagar med beredskap som tema

- Att få fler att bli nyfikna på friluftsliv
- Att påverka ungdomars självbild i en positiv riktning
- Att bidra till en förståelse för vad beredskap innebär
- Att skapa en positiv känsla och förståelse för naturen
- Samverkan med civilsamhället
- Vidareutveckling mot Gymnasium/Folkhögskola/Guideutbildningar
- Kan användas mot Måltidsenheten/krislager
- Även erbjuda kommun och bolag i koncernen och privata företag

HALLE
HUNNEBERG
Grundbidrag
Investering

Kick off-koncept för föreningar

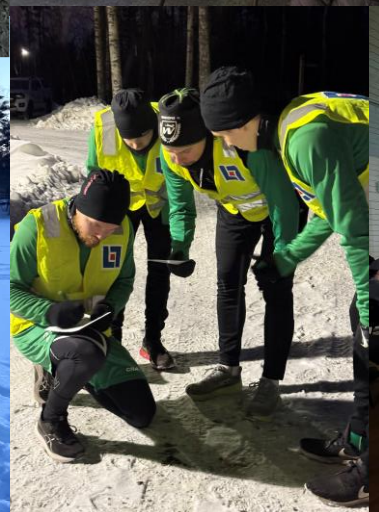

Paketering

Boende

Teambuilding för grupper

Hyr lokal för möten och kalas

Aktiviteter

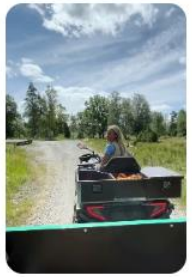

Paddla ut på Bäversafari
En unik naturupplevelse på Hunneberg

Bäversafari med vagn och vandring
En unik naturupplevelse på Hunneberg

Guidad skogsfärd på Hunneberg
Upptäck ekoparken från fyrhjulingens vagn

Kanotäventyr på egen hand
Hyr kanot och upplev Hunneberg från vattnet

Kommer under våren:

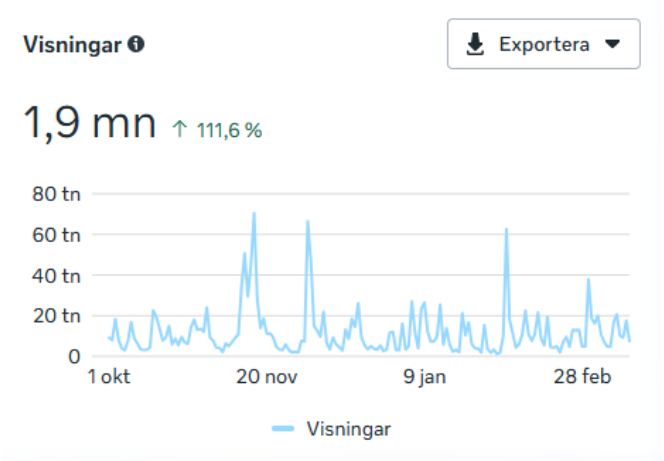
- Militärtält
- Tältplatser
- Ställplatser
- Sammansatta paket

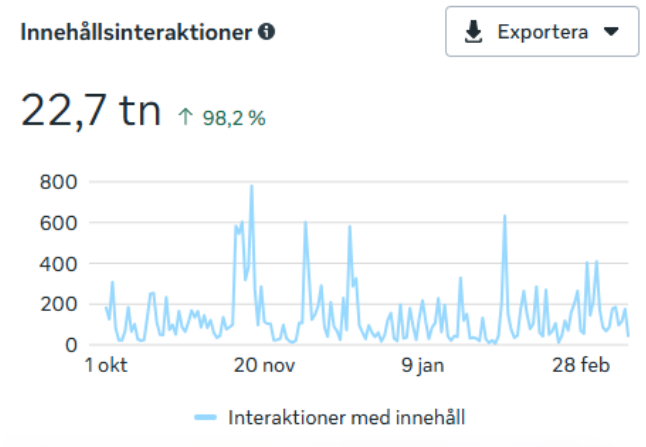
Organisk statistik

(Period oktober-feb)

Nya följare

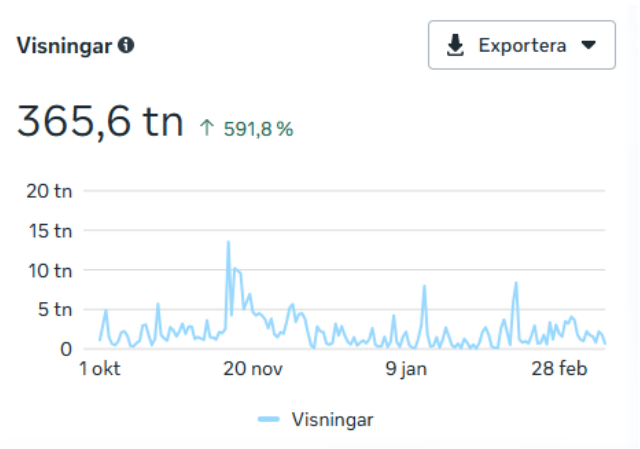
2 142 st

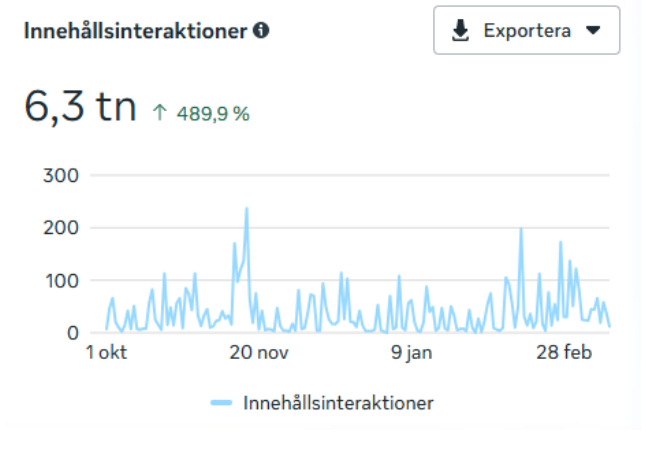

Nya följare

493 st

Samverkan, nätverkande och synlighet ute

unesco
Global Geopark

Halle- & Hunneberg har UNESCO-status

– en del av Sveriges första UNESCO globala geopark.

Det innebär att platåbergslandskapet har geologiska platser och landskap som är av internationell betydelse – något som ses som världsunikt.

Allt överskott går oavkortat tillbaka till verksamheten på HalleHunneberg

På så sätt kan vi fortsätta ta hand om leder, grillplatser, vindskydd och Bergagården – och skapa goda förutsättningar för ett hållbart friluftsliv och en trygg, ordnad tillgång till naturen. Det gör att området kan fortsätta vara en välkomnande plats för alla som vill vistas här.

Det går bra på bergen!

Resultatförbättring från 2024 till 2025

- Ökat omsättning med 1.6 mkr mot budgeterat (höga mål innan) Bidrag stiftelsen 427 tkr.
- Ökat Aktiviteter
- Ökat Julmarknad
- Ökat butik
- Ökat entré
- Ökat antal bokningar glamping med 800 % Från 17 nätter till 80.

Under denna period har samtidigt kostnaderna ökat. Drift, värme, hyra, personal och inköp vid aktiviteter osv.

Många besöker oss!

- Besökare Trollskogen ca 32 000 (jämförelse augusti-dec 2024-2025 +154%)
- Besökare Gården ca 80 000 (jämförelse augusti-dec 2024-2025, +56%)
- Årliga besökare på bergen ca 600-700 000

Slutsats

- Fin utveckling av besökare, intäkter och folkhälsomål. Vi visar på gott resultat mot alla mål i avtalssamverkan.

- Årets resultat visar att verksamheten lyckats oerhört väl och har begränsat underskottet kraftigt med tidigare prognos. Men den ekonomiska balansen är fortfarande känslig. Bidrag från stiftelsen var avgörande för att undvika ett större negativt resultat ihop med den stora ökningen av det totala resultatet.

<u>Inför kommande år</u>

- Säkerställa hållbar långsiktig finansiering (bla personal). Fortsätta arbetet med kostnadskontroll och uppföljning
- Utvärdera vilka verksamhetsdelar som är självbärande respektive bidragsberoende kopplat till bolagets mål. Var går resp gräns?

Ytterligare investeringar bör dock ske inför framtiden. Målet är att vi skall vara hållbara över tid där vi skall anpassa oss efter både nuläge och kommande verksamhet på strategiska vägval för framtiden.

OBS Under 2026 kommer det bli ett negativt resultat utifrån de faktorer vi lyft på detta och tidigare partsråd.

§ 152

Förslag till VA-taxa 2027

KS 2026/235

Beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad VA-taxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande VA-taxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 89.

Sammanfattning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett välfungerande VA-system är avgörande för ett hållbart samhälle. En växande befolkning och behovet av att renovera eller ersätta äldre ledningar kräver kontinuerligt ökande investeringar, särskilt med hänsyn till klimatförändringar och skärpta miljökrav. Kommunen har dessutom ett lagstadgat ansvar att säkerställa en långsiktigt trygg vattenförsörjning, vilket förutsätter modernisering av reningsprocesser och anläggningar. Bokslutet för 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Samtidigt beräknas kostnaderna öka med ytterligare 10 mnkr under 2027 till följd av investeringar, inflation, ökade interna kostnader och en oförändrad räntenivå. Kostnadsökningen är direkt hänförlig till att projekt Skräcklans vattenverk planeras att färdigställas och aktiveras under 2027, vilket innebär ökade kapitaltjänstkostnader. För att hantera det ekonomiska läget och det kvarstående underskottet är det nödvändigt att höja VA-taxans brukningsavgift med 12 % inför 2027. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår därför kommunfullmäktige att höja VA-taxan med 12 % exklusive moms vad avser brukningsavgiften och 5 % exklusive moms för anläggningsavgiften inför 2027.

Kommunstyrelseförvaltningen har granskat ärendet och har ingen erinran.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Förslag till VA-taxa 2027
- Förslag till VA-taxa 2027
- Förslag VA-taxa 2027
- Jämförelse av VA-taxor bland grannkommuner
- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse avseende VA-taxa 2027
- Beslut SBN 2026-04-16 Behov av en höjning av VA-taxan 2027

§ 107

Förslag till VA-taxa 2027

KS 2026/235

Beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad VA-taxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande VA-taxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 89.

Sammanfattning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett välfungerande VA-system är avgörande för ett hållbart samhälle. En växande befolkning och behovet av att renovera eller ersätta äldre ledningar kräver kontinuerligt ökande investeringar, särskilt med hänsyn till klimatförändringar och skärpta miljökrav. Kommunen har dessutom ett lagstadgat ansvar att säkerställa en långsiktigt trygg vattenförsörjning, vilket förutsätter modernisering av reningsprocesser och anläggningar. Bokslutet för 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Samtidigt beräknas kostnaderna öka med ytterligare 10 mnkr under 2027 till följd av investeringar, inflation, ökade interna kostnader och en oförändrad räntenivå. Kostnadsökningen är direkt hänförlig till att projekt Skräcklans vattenverk planeras att färdigställas och aktiveras under 2027, vilket innebär ökade kapitaltjänstkostnader. För att hantera det ekonomiska läget och det kvarstående underskottet är det nödvändigt att höja VA-taxans brukningsavgift med 12 % inför 2027. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår därför kommunfullmäktige att höja VA-taxan med 12 % exklusive moms vad avser brukningsavgiften och 5 % exklusive moms för anläggningsavgiften inför 2027.

Kommunstyrelseförvaltningen har granskat ärendet och har ingen erinran.

Beslutsunderlag

- Förslag till VA-taxa 2027
- Förslag VA-taxa 2027
- Jämförelse av VA-taxor bland grannkommuner
- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse avseende VA-taxa 2027
- Beslut SBN 2026-04-16 Behov av en höjning av VA-taxan 2027

2026-05-13

Dnr: KS 2026/235

Handläggare
Johan Högmark
johan.hogmark@vanersborg.se

Mottagare
Kommunfullmäktige

Förslag till VA-taxa 2027

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad VA-taxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande VA-taxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 89.

Sammanfattning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett välfungerande VA-system är avgörande för ett hållbart samhälle. En växande befolkning och behovet av att renovera eller ersätta äldre ledningar kräver kontinuerligt ökande investeringar, särskilt med hänsyn till klimatförändringar och skärpta miljökrav. Kommunen har dessutom ett lagstadgat ansvar att säkerställa en långsiktigt trygg vattenförsörjning, vilket förutsätter modernisering av reningsprocesser och anläggningar. Bokslutet för 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Samtidigt beräknas kostnaderna öka med ytterligare 10 mnkr under 2027 till följd av investeringar, inflation, ökade interna kostnader och en oförändrad räntenivå. Kostnadsökningen är direkt hänförlig till att projekt Skräcklans vattenverk planeras att färdigställas och aktiveras under 2027, vilket innebär ökade kapitaltjänstkostnader. För att hantera det ekonomiska läget och det kvarstående underskottet är det nödvändigt att höja VA-taxans brukningsavgift med 12 % inför 2027. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår därför kommunfullmäktige att höja VA-taxan med 12 % exklusive moms vad avser brukningsavgiften och 5 % exklusive moms för anläggningsavgiften inför 2027.

Kommunstyrelseförvaltningen har granskat ärendet och har ingen erinran.

Beredning

Ärendet har beretts av samhällsbyggnadsförvaltningen och granskats av kommunstyrelseförvaltningen.

Underlag

- Jämförelse av VA-taxor bland grannkommuner
- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse avseende VA-taxa 2027
- Förslag till VA-taxa 2027
- Beslut SBN 2026-04-16 Behov av en höjning av VA-taxan 2027

Pernilla Bertilsson
Avdelningschef

Bilagor

Förslag till VA-taxa 2027

Sändlista

Handläggare av ärendet
Samhällsbyggnadsnämnden

Vänersborgs kommun

VA-taxa 2027

FÖRSLAG

Innehållsförteckning

Taxa 4
§ 1 Avgiftsskyldighet 4
§ 2 Avgiftstyper 4
§ 3 Fastighetstyper 4
§ 4 Avgiftsskyldighet för olika ändamål 5
Anläggningsavgifter (§§ 5 – 12) 7
§ 5 Småhusfastighet och övrig bostadsfastighet 7
§ 6 Annan fastighet 9
§ 7 Obebyggd fastighet 12
§ 8 Reducering av avgift 13
§ 9 Allmän platsmark 14
§ 10 Särtaxa för anläggning 14
§ 11 Betalning av avgift 14
§ 12 Särskild ersättning för extra anordningar 15
Brukningsavgifter (§§ 13–20) 16
§ 13 Avgift för bebyggd fastighet 16
§ 14 Allmän platsmark 19
§ 15 Justerad avgift för spillvatten 19
§ 16 Obebyggd fastighet 20
§ 17 Avgifter för specifika åtgärder 20
§ 18 Särtaxa 21
§ 19 Betalning av avgift 21
§ 20 Extra åtgärd begärd av fastighetsägare 21
Taxans införande 21
§ 21 Avgiftens fastställande 21
Publicering 22

FÖRSLAG

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Antagen	Antagen av
Taxa	VA-taxa 2027	2026-06-XX	Kommunfullmäktige
Dokumentägare	**Dokumentansvarig**	**Reviderad**	**Giltighet**
Kommunfullmäktige	Verksamhetschef, Kretslopp & Vatten	Skriv ÅÅÅÅ-MM-DD och ev. § X.	Tillsvidare
Dokumentinformation	**Diarienummer**	**Uppföljning**	
VA-taxa	KF 2026/XX	En gång per år	

Ämnesområde	Intranät	Hemsida
Vatten-, spill- och dagvattentjänster	☐	☒

Andra regelverk som omnämns
Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, Plan- och bygglagen (2010:900)

FÖRSLAG

Taxa

För Vänersborg kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar
Antagen av kommunfullmäktige den 2026-06-xx, gällande för 2027. I enlighet med beslutsparagraf § xx.
Huvudmannen för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen är Vänersborgs kommun.
Avgifter enligt denna taxa skall betalas till Vänersborgs kommun.

§ 1 Avgiftsskyldighet

För att täcka nödvändiga kostnader för Vänersborg kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Avgiftsskyldig är alternativt den som enligt 2 och 5 §§ lag (2006:412) om allmänna vattentjänster jämställs med fastighetsägare. Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg är även den som ansvarar för allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lag (2006:412) om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

§ 2 Avgiftstyper

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och brukningsavgifter.

§ 3 Fastighetstyper

I dessa taxeföreskrifter avses med

Småhusfastighet: fastighet som är bebyggd eller avsedd att bebyggas med ett en- eller tvåfamiljshus.

Övrig bostadsfastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov av ses att bebyggas för flerfamiljshus. Med bostadsfastighet jämställs fastigheten som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd, eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för vissa andra ändamål där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt.

Exempel på sådana byggnader är:

Kontor	Förvaltning	Stormarknader
Butiker	Utställningslokaler	Sporthallar
Hotell	Restauranger	Lagerlokaler
Hantverk	Småindustri	Utbildning
Sjukvård		

Annan fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för annat ändamål än bostadsändamål och som inte enligt ovan jämställs med bostadsfastighet.

Exempel på sådana byggnader är:

FÖRSLAG

Hamn	Virkesupplag	Idrottsplats
Obemannad bensinstation	Biltvätt med skärmtak	Kyrkogård
Återvinningsstation	Fordonsuppställningsplats	

Obebyggd fastighet: fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggts.

Allmän platsmark: mark som i detaljplan enligt Plan- och bygglagen (2010:900) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

§ 4 Avgiftsskyldighet för olika ändamål

4.1

Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvattenavlopp	Ja	Ja
Df, dag- och dränvattenavlopp från fastighet	Ja	Ja
Dg, dagvattenavlopp från allmän platsmark	Ja	Ja

4.2

Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Avleds Df till den allmänna anläggningen utan förbindelsepunkt upprättats, inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

Härvid förutsätts att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 i lagen om allmänna vattentjänster angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.

4.3

Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

4.4

Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg gäller även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lagen om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

4.5

FÖRSLAG

Anläggningsavgift skall beräknas enligt taxa som gäller vid den tidpunkt när avgiftsskyldighet inträder.

4.6

Fastighetsägare ska utan dröjsmål underrätta huvudmannen när fastigheten övergår till ny ägare samt uppge den nya ägarens namn, adress och tillträdesdag. En avläsning av vattenmätaren, i samband med tillträdesdagen, krävs för att abonnemanget skall kunna flyttas från de gamla till de nya ägarna i verksamhetssystemet. Är fastighetens vattenmätare mekanisk, ligger ansvaret på de gamla ägarna att säkerställa att en mätaravläsning inkommit. Ägarbytesanmälan och mätaravläsning finns tillgänglig som E-tjänst alternativt blankett på Vänersborg kommuns hemsida.

FÖRSLAG

Anläggningsavgifter (§§ 5 – 12)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 5 Småhusfastighet och övrig bostadsfastighet

5.1

För småhusfastighet och övrig bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet skall erläggas anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	En avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df (Servisavgift)	om ~~56 442 kr~~ om 59 264 kr	om ~~70 553 kr~~ om 74 080 kr
b)	en avgift för småhusfastighet avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df (Förbindelsepunktsavgift)	om ~~84 036~~ kr om 88 238 kr	om ~~105 045~~ kr om 110 297 kr
c)	en avgift för övrig bostadsfastighet avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df, där avgiften är beroende av vattenmätarens nominella kapacitet (Förbindelsepunktsavgift)		
	Qn 2,5*1	Om ~~96 264~~ kr Om 101 077 kr	Om ~~120 330~~ kr Om 126 346 kr
	Qn 2,5*2	Om ~~263 391~~ kr Om 276 561 kr	Om ~~329 239~~ kr Om 345 701 kr
	Qn 2,5*3	Om ~~430 522~~ kr Om 452 048 kr	Om ~~538 152~~ kr Om 565 060 kr
	Qn 2,5*4	Om ~~675 101~~ kr Om 708 856 kr	Om ~~843 876~~ kr Om 886 070 kr
	Qn 6,0*1	Om ~~263 391~~ kr Om 276 561 kr	Om ~~329 239~~ kr Om 345 701 kr
	Qn 6,0*2	Om ~~878 914~~ kr Om 922 860 kr	Om ~~1 098 642~~ kr Om 1 153 575 kr
	Qn 6,0*3	Om ~~1 327 307~~ kr Om 1 393 672 kr	Om ~~1 659 134~~ kr Om 1 742 090 kr

FÖRSLAG

	Qn 6,0*4	Om ~~2 020 283 kr~~ Om 2 121 297 kr	Om ~~2 525 354 kr~~ Om 2 651 621 kr
	Qn 10,0*1	Om ~~675 101~~ kr Om 708 856 kr	~~Om 843 876 kr~~ Om 886 070 kr
	Qn 10,0*2	Om ~~1 327 307~~ kr Om 1 393 672 kr	~~Om 1 659 134 kr~~ Om 1 742 090 kr
	Qn 10,0*3	Om ~~2 754 020~~ kr Om 2 891 721 kr	Om ~~3 442 525~~ kr Om 3 614 651 kr
	Qn 10,0*4	Om ~~3 809 782~~ kr Om 4 000 271 kr	Om ~~4 762 228~~ kr Om 5 000 339 kr
	>Qn 10,0 särskild utredning och avgift enligt avtal.		
d)	En avgift per m^2 tomtyta (Tomtyteavgift)	~~68,36~~ kr/m^2 71,78 kr/m^2	~~85,45~~ kr/m^2 89,73 kr/m^2
e)*	En grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.		
	Småhusfastighet	Om ~~16 804~~ kr Om 17 644 kr	Om ~~21 005~~ kr Om 22 055 kr
	Övrig bostadsfastighet	Om ~~37 627~~ kr Om 39 508 kr	Om ~~47 034~~ kr Om 49 385 kr

*Avgift enligt 5.1 e) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 5.1 a), b) och c). I det fall avgift enligt 5.1 e) tas ut reduceras avgift enligt 5.1 a), b) och c) enligt § 8 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.

5.2

Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 5.1 a) lika mellan fastigheterna.

5.3

Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Vid tredimensionella fastigheter fördelas den tomtyta som är gemensam för fastigheterna i proportion till byggnadernas bruttoarea (BTA).

Avgift enligt 5.1 d) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna enligt 5.1 a) och b) eller 5.1 a) och c) i det fall förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) eller c) och e)

FÖRSLAG

Vid ändrade förhållanden enligt 5.5, 5.6, 5.7 och 5.8 tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 d) i den mån ovan angiven begränsningsregel så medger och med iakttagande av vad som föreskrivs i 8.2.

5.4

Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter, skall erläggas avgifter enligt 5.1 a) och b) eller c).

5.5

Ökas fastighets tomtyta skall erläggas avgift enligt 5.1 d) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

Vid beräkning av avgift för tillkommande tomtyta iakttas begränsningsregeln i 5.3.

5.6

Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, skall erläggas avgift enligt 5.1 e).

§ 6 Annan fastighet

6.1

För annan fastighet skall erläggas anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	En avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df (Servisavgift)	om ~~56 442 kr~~ om 59 264 kr	om ~~70 553~~ kr Om 74 080 kr
b)	en avgift för övrig bostadsfastighet avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df, där avgiften är beroende av vattenmätarens nominella kapacitet (Förbindelsepunktsavgift)		
	Qn 2,5*1	Om ~~96 264 kr~~ Om 101 077 kr	Om ~~120 330 kr~~ Om 126 346 kr
	Qn 2,5*2	Om ~~263 391~~ kr Om 276 561 kr	Om ~~329 239 kr~~ Om 345 701 kr
	Qn 2,5*3	Om ~~430 522~~ kr	Om ~~538 152 kr~~

FÖRSLAG

		Om 452 048 kr	Om 565 060 kr
	Qn 2,5*4	Om ~~675 101 kr~~	Om ~~843 876~~ kr
		Om 708 856 kr	Om 886 070 kr
	Qn 6,0*1	Om ~~263 391 kr~~	Om ~~329 239~~ kr
		Om 276 561 kr	Om 345 701 kr
	Qn 6,0*2	Om ~~878 914 kr~~	Om ~~1 098 642~~ kr
		Om 922 860 kr	Om 1 153 575 kr
	Qn 6,0*3	Om ~~1 327 307~~ kr	Om ~~1 659 134~~ kr
		Om 1 393 672 kr	Om 1 742 090 kr
	Qn 6,0*4	Om ~~2 020 283~~ kr	Om ~~2 525 354~~ kr
		Om 2 121 297 kr	Om 2 651 621 kr
	Qn 10,0*1	Om ~~675 101~~ kr	Om ~~843 876~~ kr
		Om 708 856 kr	Om 886 070 kr
	Qn 10,0*2	Om ~~1 327 307~~ kr	Om ~~1 659 134~~ kr
		Om 1 393 672 kr	Om 1 742 090 kr
	Qn 10,0*3	Om ~~2 754 020~~ kr	Om ~~3 442 525~~ kr
		Om 2 891 721 kr	Om 3 614 651 kr
	Qn 10,0*4	Om ~~3 809 782~~ kr	Om ~~4 762 228~~ kr
		Om 4 000 271 kr	Om 5 000 339 kr
	>Qn 10,0 särskild utredning och avgift enligt avtal.		
c)	En avgift per m^2 tomtyta (Tomtyteavgift)		
	Tomtyta < 5 000 m^2	~~68,36 kr/m^2~~	~~85,45 kr/m^2~~
		71,78 kr/m^2	89,72 kr/m^2
	Tomtyta 5 000 m^2 - 10 000 m^2	~~34,17 kr/m^2~~	~~42,71 kr/m^2~~
		35,88 kr/m^2	44,85 kr/m^2
	Tomtyta 10 000 m^2 - 20 000 m^2	~~17,03 kr/m^2~~	~~21,29 kr/m^2~~
		17,88 kr/m^2	22,35 kr/m^2
	Tomtyta > 20 000 m^2	~~8,40 kr/m^2~~	~~10,50 kr/m^2~~
		8,82 kr/m^2	11,03 kr/m^2
d)*	En grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.	~~Om 37 627 kr~~ Om 39 508 kr	~~Om 47 037 kr~~ Om 49 385 kr

*Avgift enligt 6.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 6.1 a) och b). I det fall avgift enligt 6.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 6.1 a) och 6.1 b) enligt § 8 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.

FÖRSLAG

6.2

Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

6.3

Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Tomtyteavgift adderas för varje intervall enligt 6.1 c).

6.4

Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, medge anstånd med erläggande av tomtyteavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtyteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (SFS 1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

6.5

Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall erläggas avgifter enligt 6.1 a) och b).

6.6

Ökas fastighets tomtyta, skall erläggas avgift enligt 6.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

6.7

Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, skall erläggas avgift enligt 6.1 d).

FÖRSLAG

§ 7 Obebyggd fastighet

7.1

För obebyggd fastighet skall erläggas del av full anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Servisavgift	5.1 a)	100 %	6.1 a)	100 %
Avgift för småhusfastighet per uppsättning FP	5.1 b)	100 %		
Avgift per uppsättning FP där storleken på avgiften är beroende av mätarens nominella kapacitet.*	5.1 c)	100 %	6.1 b)	
Tomtyteavgift	5.1 d)	100 %	6.1 c)	70 %
Grundavgift för Df, om FP för Df inte upprättats	5.1 e)	100 %	6.1 d)	100 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

Avgift enligt 5.1 d) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna 5.1 a) och b) eller 5.1 a) och c), eller i det fall dagvatten bortleds till den allmänna anläggningen men förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) eller c) och e), jfr 5.3 andra stycket.

* Storleken på mätaren bestäms utifrån som om fastigheten vore bebyggd enligt detaljplan.

7.2

Bebyggs obebyggd fastighet skall erläggas resterande avgifter enligt följande:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Tomtyteavgift	5.1 d)	*)	6.1 c)	30 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

* Bebyggs bostadsfastighet tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 d) om föreskriften i 5.3 andra stycket så medger.

FÖRSLAG

§ 8 Reducering av avgift

8.1

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål, skall erläggas reducerade avgifter enligt följande:

Avgifter för framdragen servisledning	
En ledning	70 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)
Två ledningar	85 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)
Tre ledningar	100 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)

Avgifter i övrigt:

		V	S	Df	Dg
Avgift per uppsättning FP	5.1 b) och c)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	5.1 d)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan FP	5.1 e)	-	-	100 %	-
Avgift per uppsättning FP*	6.1 b)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	6.1 c)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan FP	6.1 d)	-	-	100 %	-

För avgiftsändamålet Df tas endast en av avgifterna ut enligt 5.1 b) respektive 5.1 d), eller 6.1 b) respektive 6.1 d).

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

* Om inte avgiftsskyldighet för ändamålet vatten föreligger antas fastighetens mätarstorlek i enlighet med vilken bebyggelse som gäller i fastställd detaljplan. Om avgiftsskyldighet för vatten uppstår vid ett senare tillfälle kan tilläggsavgift i enlighet med 5.1 b) och c) komma att tas ut i de fall fastighetsägaren begär en större mätare än vad som har erlagts avgift för.

8.2

Inträder avgiftsskyldighet för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, skall erläggas avgifter enligt 8.1.

Vid tillämpning av begränsningsregeln enligt 5.3 inräknas de sammanlagda avgifterna för tillkommande servisledningar inte till högre belopp än 100% av avgiften enligt 5.1 a) respektive 6.1 a), även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och avgifterna därmed blivit högre.

8.3

För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten skall, utöver avgift enligt 8.1, erläggas en etableringsavgift om 30 % av

FÖRSLAG

avgiften enligt 5.1 a). Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragning av övriga servisledningar.

§ 9 Allmän platsmark

Den som svarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga anläggningsavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
en avgift per m2 allmän platsmark för anordnande av dagvattenbortledning	~~Om 11,73 kr/m²~~ Om 12,32 kr/m²	~~Om 14,66 kr/m²~~ Om 15,40 kr/m²

§ 10 Särtaxa för anläggning

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 5–8 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 11 Betalning av avgift

11.1

Sedan avgiftsskyldighet inträtt, skall avgift betalas inom tid som anges i räkning.

11.2

Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

11.3

Enligt 36§ lagen om allmänna vattentjänster skall en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta skall erläggas enligt 5 § räntelagen på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen skall ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas enligt 11.2.

11.4

Avgiftsskyldighet enligt 5.5, 6.6 eller 7.2 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – t ex ökning av tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna

FÖRSLAG

anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 11.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

§ 12 Särskild ersättning för extra anordningar

12.1

Om efter ansökan från fastighetsägare och särskilt medgivande av huvudmannen ledningar utförts på annat sätt eller försetts med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, skall fastighetsägaren som begärt arbetets utförande ersätta huvudmannen överenskomna kostnader härför.

12.2

Om en fastighetsägare begär att ny servisledning skall utföras i stället för redan befintlig och finner huvudmannen skäl bifalla ansökan om detta, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

12.3

Finner huvudmannen påkallat att utföra ny servisledning i stället för och med annat läge än redan befintlig, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren hans kostnad för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

12.4

Begär fastighetsägaren en servisledning för ändamål brandvatten, beräknas anläggningsavgiften enligt § 5.1a) (med hänsyn till § 8.1 och § 8.3) samt § 5.1 c) Qn 6,0 x 1 (med reducering enligt § 8.1). Avtal skrivs mellan fastighetsägare och huvudman gällande anslutningsförfarande, tillåtna anslutningar av anordningar, drift, skötsel och så vidare.

FÖRSLAG

Brukningsavgifter (§§ 13–20)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 13 Avgift för bebyggd fastighet

13.1

För bebyggd fastighet skall erläggas brukningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	en fast avgift per år för småhusfastighet	om ~~3 744~~ kr om 4 194 kr	om ~~4 680~~ kr om 5 242 kr
b)	en fast avgift per år för övrig bostadsfastighet och annan fastighet där avgiften är beroende av mätarens nominella kapacitet		
	Qn 2,5*1	om ~~6 737~~ kr om 7 546 kr	om ~~8 421~~ kr om 9 432 kr
	Qn 2,5*2	om ~~21 336~~ kr om 23 896 kr	om ~~26 670~~ kr om 29 870 kr
	Qn 2,5*3	om ~~43 234~~ kr om 48 422 kr	om ~~54 042~~ kr om 60 528 kr
	Qn 2,5*4	om ~~70 000~~ kr om 78 400 kr	om ~~87 500~~ kr om 98 000 kr
	Qn 6,0*1	om ~~27 709~~ kr om 31 034 kr	om ~~34 636~~ kr om 38 792 kr
	Qn 6,0*2	om ~~93 597~~ kr om 104 829 kr	om ~~116 996~~ kr om 131 036 kr
	Qn 6,0*3	om ~~149 753~~ kr om 167 724 kr	om ~~187 191~~ kr om 209 655 kr
	Qn 6,0*4	om ~~224 640~~ kr om 251 597 kr	om ~~280 800~~ kr om 314 496 kr
	Qn 10,0*1	om ~~71 141~~ kr om 79 678 kr	om ~~88 926~~ kr om 99 597 kr
	Qn 10,0*2	om ~~149 757~~ kr om 167 728 kr	om ~~187 196~~ kr om 209 660 kr

FÖRSLAG

	Qn 10,0*3 Qn 10,0*4 >Qn 10,0 efter särskild utredning och avgift enligt avtal	om ~~374 393~~ kr om 419 321 kr om ~~486 733~~ kr om 545 139 kr	om ~~467 991~~ kr om 524 151 kr om ~~608 416~~ kr om 681 424 kr
c)	En avgift per m^3 levererat vatten	om ~~31,93~~ kr om 35,76 kr	om ~~39,91~~ kr om 44,70 kr

13.2

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras avgifterna.

FÖRSLAG

Följande avgifter skall därvid erläggas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	13.1 a) och b)	40 %	53 %	4 %	3 %
Avgift per m^3	13.1 c)	40 %	60 %	-	-

13.3

Fastighetsägaren är betalningsansvarig för allt vatten som levereras till fastigheten. Har huvudmannen bestämt att för bebyggd fastighet vattenförbrukningen tillsvidare inte skall fastställas genom mätning, tas avgift enligt 13.1 c) ut efter en antagen förbrukning om 400 m3/år.

13.4

För så kallat byggvatten skall erläggas brukningsavgift inkl. moms per påbörjad månad som byggvattnet är beviljat enligt tabell nedan.

	Utan moms	Med moms
Småhusfastighet	Om ~~647~~ kronor Om 725 kronor	Om ~~809~~ kronor Om 906 kronor
Övrig bostadsfastighet och annan fastighet	Om ~~896~~ kronor Om 1 004 kronor	Om ~~1 120~~ kronor Om 1 254 kronor

13.5

För extra mätställe (mätställe utöver ett per fastighet) skall erläggas en årlig avgift med ett belopp motsvarande den fasta avgiften enligt 13.1 a) eller b). Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.

Parallellkopplade vattenmätare räknas som ett mätställe.

13.6

Antas mätaren visa annan förbrukning än den verkliga, låter huvudmannen undersöka mätaren, om huvudmannen finner det nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det.

Vid ovan avsedd undersökning eller prövning bestäms mätarens felvisning i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare, STAFS 2007:2.

Kan mätfelets storlek inte bestämmas eller har mätaren inte fungerat, har huvudmannen rätt att uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos Mark- och miljödomstolen.

FÖRSLAG

13.7

Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren härvid godkänns, skall fastighetsägaren ersätta huvudmannen för undersökningskostnaderna i enlighet med vad som framgår av § 17.

Har fastighetsägaren begärt provtagning utav vattenkvaliteten och kvalitéten godkänns, så har huvudmannen rätt att kräva ersättning för undersökningskostnaderna utav fastighetsägaren i enlighet med vad som framgår av § 17.

13.8

För spillvattenmängd, som enligt huvudmannens medgivande avleds till dagvatten-ledning (kylvatten o d), skall erläggas avgift med 50 % av avgiften enligt 13.1 c).

13.9

Servisledning för ändamål brandvatten debiteras enligt § 13.1 b) Qn 6,0 x 1 med reducering enligt § 13.2.

§ 14 Allmän platsmark

Den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga brukningsavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
en avgift per m2 allmän platsmark för bortledning av dagvatten	Om ~~5,70~~ kronor Om 6,38 kronor	Om ~~7,13~~ kronor Om 7,98 kronor

§ 15 Justerad avgift för spillvatten

Tillförs avloppsnätet större spillvattenmängd än som svarar mot levererad vattenmängd eller avleds inte hela den levererade vattenmängden till avloppsnätet skall avgift för spillvattenavlopp erläggas efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden skall bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommits mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten skall debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

FÖRSLAG

§ 16 Obebyggd fastighet

För obebyggd fastighet inom detaljplan skall erläggas brukningsavgift enligt 13.1 a) eller b).

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras den fasta avgiften. Följande avgifter skall därvid erläggas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	13.1 a) och b)	40 %	40 %	10 %	10 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

§ 17 Avgifter för specifika åtgärder

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

	Utan moms	Med moms
Nedtagning och uppsättning av vattenmätare*	1167 kronor	1459 kronor
Avstängning och påsläpp av vattentillförsel	1167 kronor	1459 kronor
Montering och demontering av strypbricka i vattenmätare	1167 kronor	1459 kronor
Byte av sönderfrusen vattenmätare	2338 kronor	2922 kronor
Undersökning av vattenmätare**	1491 kronor	1864 kronor
Provtagning vattenkvalité***	1491 kronor	1864 kronor
Förgävesbesök****	1167 kronor	1459 kronor

För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om 100 % av ovan angivna belopp.

* T.ex. utanför normalt underhållsarbete

** T.ex. byte och provning av mätare på fastighetsägarens begäran.
** Provtagning på fastighetsägaren begäran. Huvudmannen har rätt att ta ut ersättning när undersökningsplikten är fullgjord.

*** T.ex. frånvaro vid inbokat mätarbyte, driftbesök vid larmande LTA-enhet som visar sig bero på fastighetens installation.

FÖRSLAG

§ 18 Särtaxa

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 13–16 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 19 Betalning av avgift

Avgift enligt 13.1 a) och b) debiteras i efterskott per månad, kvartal, tertial eller halvår enligt beslut av huvudmannen. Avgift enligt 13.1 c) debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad vattenmängd, uppskattad förbrukning eller annan grund som anges i §§ 13 och 15.

Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

Sker enligt huvudmannens beslut mätaravläsning inte för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör därjämte ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.

§ 20 Extra åtgärd begärd av fastighetsägare

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen skall företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Taxans införande

§ 21 Avgiftens fastställande

Denna taxa träder i kraft 2026-01-01. De brukningsavgifter enligt 13.1, 13.3 och 13.7 samt § 15, som är baserade på uppmätning hos fastighetsägare, skall därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

* * *

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av Mark- och miljödomstolen jämlikt 53 § lagen om allmänna vattentjänster.

FÖRSLAG

Publicering

VA-taxan publiceras på kommunens hemsida under styrande dokument.

FÖRSLAG

Vänersborgs kommun

Jämförelse med grannkommunerna

	Trollhättan 2026	Uddevalla 2026	Vänersborg 2026	Höjning	Vänersborg 2027
Anläggningsavgift Typhus A	239 663 kr	406 075 kr	243 958 kr	5 %	256 153 kr
Anläggningsavgift Typhus B	728 438 kr	1 412 535 kr	468 152 kr	5 %	491 557 kr

Brukningsavgifter

Total årskostnad Typhus A	14 927 kr	13 585 kr	10 667 kr	12 %	11 947 kr
Total årskostnad Typhus B	112 556 kr	114 494 kr	106 490 kr	12 %	119 270 kr
Rörlig brukningsavgift	28 kr/m^3	47 kr/m^3	39,91 kr/m^3	12 %	44,70 kr/m^3

*Prisuppgifter inklusive moms

2026-03-20

Dnr: SBN 2026/43

Handläggare
Chef Kretslopp och vatten
Daniel Larsson
daniel.larsson@vanersborg.se
Lee Wiman
lee.wiman@vanersborg.se
Enhetschef Kretslopp och vatten

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden

Behov av en höjning av va-taxan 2027

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att höja va-taxan med 12 % exklusive moms vad avser brukningsavgiften och 5 % exklusive moms för anläggningsavgiften inför 2027.

Sammanfattning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett välfungerande VA-system är avgörande för ett hållbart samhälle. En växande befolkning och behovet av att renovera eller ersätta äldre ledningar kräver kontinuerligt ökande investeringar, särskilt med hänsyn till klimatförändringar och skärpta miljökrav. Kommunen har dessutom ett lagstadgat ansvar att säkerställa en långsiktigt trygg vattenförsörjning, vilket förutsätter modernisering av reningsprocesser och anläggningar. Bokslutet för 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Samtidigt beräknas kostnaderna öka med ytterligare 10 mnkr under 2027 till följd av investeringar, inflation, ökade interna kostnader och en oförändrad räntenivå. Kostnadsökningen är direkt hänförlig till att projekt Skräcklans vattenverk planeras att färdigställas och aktiveras under 2027, vilket innebär ökade kapitaltjänstkostnader. För att hantera det ekonomiska läget och det kvarstående underskottet är det nödvändigt att höja VA-taxans brukningsavgift med 12 % inför 2027.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett robust vatten- och avloppssystem är grundläggande för ett fungerande samhälle. En växande befolkning och ökade krav från civilsamhället ställer allt större krav på den kommunala VA-anläggningen. Förnyelse av gamla ledningar och anläggningar kräver ökade investeringar. Vattenverken behöver uppgraderas, kraven på reningsprocesserna skärps och behovet av klimatanpassning och stärkt säkerhet ökar.

Kommunen har enligt lag ett ansvar att säkerställa en långsiktigt hållbar vattenförsörjning. Dagens vattenverk har en föråldrad reningsprocess med begränsad kapacitet i förhållande till gällande vattendomar. Processerna är inte tillräckliga för att möta framtida krav, exempelvis klimatförändringar och skärpta reningskrav. En ny, framtidssäkrad reningsprocess har därför utvecklats och verifierats i en pilotanläggning. Byggnation pågår för att införa högre grad av automatisering, bättre samverkan mellan verken och en rening som uppfyller krav på mikrobiologiska barriärer och gränsvärden. Enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser är vattenförsörjningen samhällsviktig. Den är dessutom en förutsättning för flera andra kritiska samhällsfunktioner i hela kommunen, inte enbart för VA-kollektivet.

Årsbokslutet 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Det försämrade ekonomiska läget de senaste åren har dock varit utmanande för den kapitalintensiva VA-verksamheten. Kommunens interna kostnader som belastar verksamheten har ökat med 2,0 mnkr. Internräntan för 2027 är oförändrad på 2,75 %, men den fortsatt höga räntenivån innebär att kapitaltjänstkostnaderna fortsätter att vara höga och beräknas öka med ytterligare 10 mnkr under 2027.
Kostnadsökningen beror främst på en intensifierad förnyelsetakt i VA-ledningsnätet, samt slutförandet och aktiveringen av projektet Skräcklans vattenverk. Därtill påverkar generella kostnadsökningar och att en större industri i kommunen avvecklats, vilket minskar intäktsunderlaget.

Konsekvensbeskrivning

Om taxan inte höjs för 2027 kommer VA-verksamheten att gå med underskott, vilket i stället belastar skattekollektivet. Uteblivna investeringar och taxehöjningar innebär dessutom risk att verksamheten inte uppfyller sina tillståndskrav. Både avloppsreningsverk och delar av dricksvattenproduktionen är tillståndspliktiga, och tillsynsmyndigheten är skyldig att ingripa om regler eller beslut inte följs.

Myndigheten kan kräva åtgärder genom förelägganden eller förbud. Vid vissa överträdelser måste miljösanktionsavgifter tas ut, och i andra fall ska ärenden anmälas till polis eller åklagare. Sanktioner kan omfatta böter, och i allvarliga fall även fängelse.

Bristande efterlevnad av tillstånd eller otillräcklig barriärverkan riskerar att leda till att avloppsvatten inte får tas emot och att leveransen av säkert dricksvatten inte kan garanteras.

Beredning

Ärendet har beretts av VA-chef Daniel Larsson och enhetschef Lee Wiman Kretslopp och vatten, Vänersborgs kommun.

Daniel Jerling

Chef Samhällsbyggnadsförvaltningen

Bilagor

Va-taxa

Jämförelse med Trollhättan och Uddevalla

Sändlista

Kommunfullmäktige
Chef Samhällsbyggnadsförvaltningen
Chef Kretslopp och vatten
Enhetschef Kretslopp och vatten

§ 53

Förslag till höjning av va-taxan 2027

SBN 2026/43

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att höja va-taxan med 12 % exklusive moms vad avser brukningsavgiften och 5 % exklusive moms för anläggningsavgiften inför 2027.

Bilaga

Bilaga 11: VA-taxa 2027 förslag

Omedelbar justering

Paragrafen noterades omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Tillgången till rent dricksvatten och ett välfungerande VA-system är avgörande för ett hållbart samhälle. En växande befolkning och behovet av att renovera eller ersätta äldre ledningar kräver kontinuerligt ökande investeringar, särskilt med hänsyn till klimatförändringar och skärpta miljökrav. Kommunen har dessutom ett lagstadgat ansvar att säkerställa en långsiktigt trygg vattenförsörjning, vilket förutsätter modernisering av reningsprocesser och anläggningar. Bokslutet för 2025 visade ett överskott på 4,2 mnkr för Kretslopp och vatten, vilket minskat det ackumulerade underskottet gentemot skattekollektivet till 1,0 mnkr. Samtidigt beräknas kostnaderna öka med ytterligare 10 mnkr under 2027 till följd av investeringar, inflation, ökade interna kostnader och en oförändrad räntenivå. Kostnadsökningen är direkt hänförlig till att projekt Skräcklans vattenverk planeras att färdigställas och aktiveras under 2027, vilket innebär ökade kapitaltjänstkostnader. För att hantera det ekonomiska läget och det kvarstående underskottet är det nödvändigt att höja VA-taxans brukningsavgift med 12 % inför 2027.

Beslutsunderlag

- Jämförelse grannkommuner
- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2026-03-20

Sändlista

Kommunfullmäktige
Chef Samhällsbyggnadsförvaltningen
Chef Kretslopp och vatten
Enhetschef Kretslopp och vatten

§ 153

Förslag till avfallstaxa 2027

KS 2026/236

Beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad avfallstaxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 88.

Sammanfattning av ärendet

För att kommunen ska kunna finansiera avfallsverksamheten via avgifter måste kommunfullmäktige anta en avfallstaxa, som kan fungera som styrmedel för att nå kommunala miljö- och verksamhetsmål. Kommunen får ta ut avgifter så att miljöanpassad avfallshantering främjas. Förändringar inom avfallsområdet har inneburit ändrade förutsättningar för utformning av avfallstaxa. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på höga driftskostnader såsom tippavgifter, diesel mm. Återvinningscentraler och insamling av hushållens farliga avfall utgör en allt större del av den kommunala avfallsbudgeten. Ny avfallsförordning (2022:1274) innebär fastighetsnära hämtning av förpackningar från 1/1 2024 gör också att driftskostnader med anledning av investeringskostnader av sopkärl mm ökar.

Beslutsunderlag

- Beslut KSAU 2026-05-18 Förslag till avfallstaxa 2027
- Förslag till avfallstaxa 2027
- Förslag till ny avfallstaxa 2027
- Taxajämförelse
- Beslut SBN 2026-04-16 Förslag till revidering av Avfallstaxan 2027

§ 108

Förslag till avfallstaxa 2027

KS 2026/236

Beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad avfallstaxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 88.

Sammanfattning av ärendet

För att kommunen ska kunna finansiera avfallsverksamheten via avgifter måste kommunfullmäktige anta en avfallstaxa, som kan fungera som styrmedel för att nå kommunala miljö- och verksamhetsmål. Kommunen får ta ut avgifter så att miljöanpassad avfallshantering främjas. Förändringar inom avfallsområdet har inneburit ändrade förutsättningar för utformning av avfallstaxa. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på höga driftskostnader såsom tippavgifter, diesel mm. Återvinningscentraler och insamling av hushållens farliga avfall utgör en allt större del av den kommunala avfallsbudgeten. Ny avfallsförordning (2022:1274) innebär fastighetsnära hämtning av förpackningar från 1/1 2024 gör också att driftskostnader med anledning av investeringskostnader av sopkärl mm ökar.

Beslutsunderlag

- Förslag till avfallstaxa 2027
- Förslag till ny avfallstaxa 2027
- Taxajämförelse
- Beslut SBN 2026-04-16 Förslag till revidering av Avfallstaxan 2027

2026-05-28

Dnr: KS 2026/236

Handläggare
Johan Högmark
johan.hogmark@vanersborg.se

Mottagare
Kommunfullmäktige

Förslag till avfallstaxa 2027

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar reviderad avfallstaxa för 2027 enligt bilaga. Taxan är gällande från och med 2027-01-01 och ersätter då nu gällande avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2025-06-18, § 88.

Sammanfattning av ärendet

För att kommunen ska kunna finansiera avfallsverksamheten via avgifter måste kommunfullmäktige anta en avfallstaxa, som kan fungera som styrmedel för att nå kommunala miljö- och verksamhetsmål. Kommunen får ta ut avgifter så att miljöanpassad avfallshantering främjas. Förändringar inom avfallsområdet har inneburit ändrade förutsättningar för utformning av avfallstaxa. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på höga driftskostnader såsom tippavgifter, diesel mm. Återvinningscentraler och insamling av hushållens farliga avfall utgör en allt större del av den kommunala avfallsbudgeten. Ny avfallsförordning (2022:1274) innebär fastighetsnära hämtning av förpackningar från 1/1 2024 gör också att driftskostnader med anledning av investeringskostnader av sopkärl mm ökar.

Fördjupad beskrivning av ärendet

För att säkerställa kostnadstäckning i avfallsverksamheten behövs cirka en miljon kronor i ökade intäkter för 2027. Grundavgiften höjs för samtliga kundgrupper: för en- och tvåfamiljshus från 710 till 800 kronor, för lägenheter från 390 till 450 kronor, för fritidshus från 350 till 400 kronor och för verksamheter från 630 till 700 kronor.

Samtidigt sänks flera av de vanligaste rörliga avgifterna för att balansera effekten för hushållen. Fyrfackstjänsten för en- och tvåfamiljshus justeras från 1 354 till 1 280 kronor, vilket innebär att den totala kostnadsförändringen inklusive grundavgiften för ett normalt hushåll blir 16 kronor mer per år. För lägenheter och verksamheter sänks den vanligaste taxan, 660-literskärl med hämtning en gång i veckan, från 7 982 till 7 583 kronor, en minskning med 399 kronor per år. Den totala kostnadsförändringen beror på antal lägenheter och antal kärl som fastighetsägaren anser sig behöva.

För att stärka sorteringsmöjligheterna och skapa en mer likvärdig service införs även fyrfackslösningar för flerbostadshus i storlekarna 370 och 660 liter.

Slamavgifterna indexjusteras och höjs med 2 procent i enlighet med aktuellt avfallsindex.

Föreslagen taxerevidering innebär att verksamheten prognosticerar ett underskott om 2 miljoner kronor vilket balanseras av tidigare års överskott. Utebliven taxerevidering inför 2027 bedöms dock leda till att underskottet blir betydande och att kretslopp & vatten kommer inte att klara de lagkrav som åligger kommunen.

Beredning

Ärendet har beretts på samhällsbyggnadsförvaltningen och granskats av kommunstyrelseförvaltningen. Jämförelsedokumentet med de föreslagna revideringarna har uppdaterats under beredningen på kommunstyrelseförvaltningen för att bättre synliggöra de föreslagna revideringarna men innehåller inte förändringar i sak från samhällsbyggnadsnämndens förslag.

Underlag

- Förslag till ny avfallstaxa 2027
- Taxajämförelse
- Beslut SBN 2026-04-16 Förslag till revidering av Avfallstaxan 2027

Pernilla Bertilsson

Avdelningschef

Bilagor

- Förslag till ny avfallstaxa 2027

Sändlista

Handläggare av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden

Vänersborgs kommun

Avfallstaxa 2027

Innehåll

1 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER 3
1.1 Inledning 3
1.2 Avgiftsskyldighet och betalningsmottagare 3
1.3 Om taxan saknar tillämpning 3
1.4 Ägarbyte och ändring av abonnemang 3
1.5 Grundavgift och rörlig avgift 3
1.6 Förpackningar från flerbostadshus och gemensamhetslösningar 4
1.7 Avgift vid uppehåll i hämtning 4
1.8 Avgift vid gemensam behållare 5
1.9 Hämtningsintervall 5
1.10 Hemkompostering 5
1.11 Rengöring av kärl 5
1.12 Tilläggsavgift kärl 5
1.13 Felsortering 6
1.14 Behållare 6

2 GRUNDAVGIFT 8

3 RÖRLIG AVGIFT, HÄMTNING OCH BEHANDLING 9
3.1 En- och tvåbostadhus, året runt 9
3.2 Fritidshus 9
3.3 Flerbostadshus, gemensamhetslösningar och verksamheter 10
3.4 Matavfall 12
3.5 Fyrfackskärl för flerbostadshus eller gemensamhetslösningar 13
3.6 Förpackningar 14
3.7 Tilläggsavgifter; dragavstånd, extrahämtning och kärlbyte 15
3.8 Trädgårdsavfall 16
3.9 Grovavfall 16
3.10 Bygg- och rivningsavfall i lastväxlarflak 17
3.10 Latrin 17
3.11 Avgift på återvinningscentralen 17
3.12 Felsortering 18
3.13 Förpackningar och tidningar för verksamheter 18
3.14 Slamavgifter 20

Bilaga Avgifter under övergångsperiod - abonnemang som kommer att upphöra

Dokumenttyp	**Dokumentnamn**	**Antagen**	**Antagen av**
Avfallstaxa	Avfallstaxa 2027	2026-xx-xx §xxx	Kommunfullmäktige
Dokumentägare	**Dokumentansvarig**	**Revidering**	**Giltighet**
Kommunfullmäktige	Renhållningschef	Skriv ÅÅÅÅ-MM-DD och ev. § X.	Från och med 2027-01-01 tills vidare
Dokumentinformation	**Diarienummer**	**Uppföljning**	
Avfallstaxa	XX XXX/XX	En gång per år	

Ämnesområde	**Intranät**	**Hemsida**
Avfallshantering	☐	☒
Andra regelverk som omnämns		
Miljöbalken, kommunens lokala föreskrifter för avfallshantering		

1 Allmänna bestämmelser

Lagstadgad mervärdesskatt, moms, ingår på angivna belopp.

1.1 Inledning

Denna taxa är antagen av kommunfullmäktige ~~den 2025—xx-xx, §xxx,~~ med stöd av Miljöbalken (SFS 1998:808) 27 kap. § 4, att gälla fr.o.m 2027-01-01 och tills vidare.

Avfallstaxan omfattar avgifter för den hantering av avfall som utförs genom kommunens försorg och som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och enligt 6 kap. 2 och 6 §§ förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

För avfallshanteringen inom Vänersborgs kommun gäller, förutom bestämmelserna i Miljöbalken (SFS 1998:808) och avfallsförordningen (SFS 2020:614), med stöd av Miljöbalken 15 kap. 38, 39 och 41 §§ antagna lokala föreskrifter för avfallshantering för Vänersborgs kommun.

1.2 Avgiftsskyldighet och betalningsmottagare

Avfallsavgift ska betalas av fastighetsägare, eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare, nedan kallad fastighetsinnehavare. Avgift för avfallstjänster enligt denna taxa erläggs till Vänersborgs Kretslopp & Vatten, förutom för avgifter för slam som ska erläggas till kommunens entreprenör.

Sedan avgiftsskyldigheten inträtt, ska avgift betalas inom tid som anges i faktura. Betalas fakturerat belopp inte inom tid som anges på fakturan, ska dröjsmålsränta erläggas enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

1.3 Om taxan saknar tillämpning

I de fall taxan saknar tillämplig bestämmelse om avgift, exempelvis vid hämtning med andra metoder eller andra fordon än de som är ordinarie avgifter i denna avfallstaxa bygger på, eller där förhållandena väsentligt avviker från vad som är normalt får enhetschef för Vänersborgs Kretslopp & Vatten besluta om avgifter baserade på kommunens kostnader för tjänsten och principer i denna taxa.

1.4 Ägarbyte och ändring av abonnemang

Vid ägarbyte ska fastighetsinnehavaren snarast anmäla detta till Vänersborgs Kretslopp & Vatten samt den tidpunkt från vilken den nye ägaren ska faktureras avfallsavgift.

Vid ändrade hämtningsförhållanden ska fastighetsinnehavaren anmäla detta till Vänersborgs Kretslopp & Vatten.

1.5 Grundavgift och rörlig avgift

Avfallsavgiften utgörs av en grundavgift/lägenhetsavgift per hushåll/lägenhet och en rörlig avgift.

Grundavgiften/lägenhetsavgiften bidrar till att finansiera drift av återvinningscentralen, insamling av returpapper från allmänna platser, information, utredning och administration m m.

Den rörliga avgiften täcker kostnader för hämtning och behandling av avfall som kommunen ansvarar för. Den rörliga avgiftens storlek bestäms av abonnemangstyp, kärlstorlek, hämtningsintervall samt eventuella tillägg för dragavstånd m.m.

Matavfall är lätt nedbrytbart biologiskt avfall och ska separeras från övrigt avfall. Matavfallet nyttjas för produktion av fordonsbränsle och som jordförbättringsmedel.

I avgiften för abonnemang med mat- och restavfall för flerbostadshus, gemensamhetslösningar och verksamheter ingår kärl för utsortering av matavfall med hämtningsintervall som är samma, eller mindre ofta, som för valt abonnemang för restavfall. För verksamheter ingår maximalt 2st kärl för matavfall per restavfallskärl.

Restavfall är det kärlavfall som är kvar efter utsortering av matavfall, förpackningar, tidningar m.m. Restavfallet går till förbränning med energiåtervinning i form av produktion av el samt fjärrvärme.

Mer om krav på sortering av avfall anges i kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering.

1.6 Förpackningar från flerbostadshus och gemensamhetslösningar

Flerbostadshus och gemensamhetslösningar för en- och tvåbostadshus ~~bör~~ ska ha abonnemang för fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar i separata kärl eller bottentömmande behållare. Krav på separata fack eller behållare för de olika förpackningsslagen vid fastigheten ~~införs successivt~~gäller i enlighet med avfallsförordningen (2020:614).

Verksamheter, som använder samma behållare för matavfall och för restavfall som boende på samma fastighet, får också lämna förpackningar i samma behållare som de boende, efter anmälan till kommunen.

1.7 Avgift vid uppehåll i hämtning

Om bostaden inte kommer att användas kan uppehåll i hämtning medges efter ansökan enligt 46 § eller 47 § i kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering.

Under uppehållsperioden debiteras ordinarie grundavgift, men ingen rörlig avgift eller tilläggsavgift.

1.8 Avgift vid gemensam behållare

Grundavgift faktureras per hushåll, medan den rörliga avgiften delas på antalet hushåll som är med i tjänsten, enligt 45 § i kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering. Maximalt 3 hushåll får dela på gemensam behållare, enligt kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering.

1.9 Hämtningsintervall

Ordinarie hämtning från en- och tvåbostadshus med fyrfackskärl sker en gång varannan vecka för matavfall och en gång var fjärde vecka för restavfall. ~~För en- och tvåbostadshus som ännu inte har fått fyrfackskärl sker ordinarie hämtning minst en gång varannan vecka för matavfall och restavfall.~~

Från flerbostadshus, gemensamhetslösningar för en- och tvåbostadshus respektive verksamheter sker hämtning av både matavfall och restavfall minst en gång varannan vecka, eller enligt de alternativ som anges i avgiftstabellerna i denna taxa.

1.10 Hemkompostering

Efter skriftlig anmälan enligt kommunens lokala föreskrifter 41 § om avfallshantering är kompostering av matavfall tillåten i en skadedjurssäker kompostbehållare.

1.11 Rengöring av kärl

Fastighetsinnehavaren ansvarar för rengöring av kärlet. Rengöring bör ske med miljövänligt diskmedel eller såpa. Tvättvattnet ska inte hällas direkt i dagvattnet utan hälls lämpligen på egen gräsmatta eller liknande där det kan infiltreras ner i marken.

1.12 Tilläggsavgift kärl

Tilläggsavgift debiteras för hämtning med dragavstånd över 3 meter. Placeringen avtalas med Kretslopp & Vatten. Kärlet hämtas och återplaceras på överenskommen plats.

Tilläggsavgift debiteras för extra säck eller extra tömning av kärl eller annan behållare.

1.13 Felsortering

Om abonnenten inte sorterar enligt kommunens sorteringsanvisningar debiteras en avgift för felsortering. Om felsorteringen bedöms vara av betydelse för möjligheterna att behandla avfallet har kommunen dessutom rätt att klassa om avfallet och debitera behandlingsavgift enligt klassning, eller att inte tömma avfallsbehållaren och anmoda abonnenten att vidta rättelse innan nästa tömningstillfälle.

1.14 Behållare

En- och tvåbostadshus samt fritidshus ~~med nytt insamlingssystem~~

~~Insamlingssystemet för en- och tvåbostadshus samt fritidshus förändras under en övergångsperiod.~~ En- och tvåbostadshus samt fritidshus ska använda fyrfackskärl ~~från det datum Vänersborgs Kretslopp & Vatten bestämmer för aktuell gata eller bostadsområde~~.

Vid varje fastighet ska finnas:	2st 370 liter fyrfackskärl
Komplement erbjuds vid behov:	140, 240 och ~~190~~ 370 liter kärl för restavfall

En- och tvåbostadshus samt fritidshus med gamla insamlingssystemet

Nedan anges vilka kärlstorlekar som får användas.

Tabell 1 Kärlstorlekar som får användas

Typ av fastighet	Kärl för restavfall	Kärl för matavfall
En- och tvåbostadshus	140 l, 190 l, eller 370 l	140 l
Fritidshus	140 l eller 190 l	140 l

Flerbostadshus, gemensamhetslösningar och verksamheter

Nedan anges vilka typer av behållare och vilka storlekar som får användas vid flerbostadshus, gemensamhetslösningar för en- och tvåbostadshus, affärer, kontor, industrier och andra verksamheter.

Tabell 2 Vilka typer av behållare och vilka storlekar som får användas för restavfall respektive för matavfall.

Typ av behållare	För restavfall	För matavfall
Kärl	140 l, 190 l, 240 l, 370 l eller 660 l	140 l, 190 l, 240 l eller 370 l
Bottentömmande behållare	upp till 5 000 l	upp till 800 l
Container	8 000 l	

Tabell 3 Vilka typer av behållare och vilka storlekar som får användas för förpackningar och returpapper.

Tjänst	Typ av behållare och storlek
Förpackningar av kartong eller plast	Kärl 240 l, 370 l eller 660 l Container eller bottentömmande behållare
Förpackningar av metall	Kärl 240 l, 370 l eller 660 l Container eller bottentömmande behållare
Förpackningar av färgat eller ofärgat glas	Kärl 240 eller 370 l Igloo 800 l
Returpapper	Kärl 240 l, 370 l eller 660 l Container eller bottentömmande behållare

För flerbostadshus får även fyrfackskärl 370 liter eller 660 liter användas om det passar för fastighetens behov.

För grovavfall, trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall samt latrin anges de behållare som kommunen erbjuder tömning av, i tabellerna med avgifter för respektive typ av avfall.

2 Grundavgift

Tabell 4 En- och tvåbostadshus samt fritidshus, kr per bostad och år

Typ av fastighet	Avgift
Fritidshus	~~350~~ 400
En- och tvåbostadshus	~~710~~ 800

Tabell 5 Flerfamiljshus samt verksamheter, kr per år

Typ av fastighet eller tjänst	Avgift
Flerbostadshus, avgift per lägenhet	~~390~~ 450
Affärer, kontor, industrier och andra verksamheter, avgift per organisation och hämtställe	~~630~~ 700
Specialbostäder, äldreboende/särskilt boende med biståndsbeslut från kommunen, studentkorridorboenden och liknande, avgift per lägenhet	~~630~~ 700

3 Rörlig avgift, hämtning och behandling

3.1 En- och tvåbostadhus, året runt

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 6 Avgifter för abonnemang med hämtning och behandling av mat-, rest- och förpackningsavfall samt returpapper från en- och tvåbostadsfastigheter, kr per år

Abonnemang	Hämtningsintervall	Avgift
Fyrfackskärl, kärl 1 och kärl 2	Kärl 1 varannan vecka Kärl 2 var fjärde vecka	~~1354~~ 1280
Extrakärl för restavfall, 140 l	Var fjärde vecka	~~932~~ 887
Extrakärl för restavfall, ~~190~~ 240 l	Var fjärde vecka	~~1265~~ 1318
Extrakärl för restavfall, 370 l	Var fjärde vecka	~~1 950~~ 1797

Tabell 7 Avgifter för abonnemang med hemkompostering av matavfall, kr per år.

Abonnemang	Hämtningsintervall	Avgift
Fyrfackskärl, kärl 1 och kärl 2	Kärl 1 varannan vecka Kärl 2 var fjärde vecka	~~1354~~ 1280
Fyrfackskärl, kärl 1 och kärl 2	Kärl 1 var fjärde vecka Kärl 2 var fjärde vecka	~~932~~ 930

3.2 Fritidshus

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 8 Avgift för abonnemang sommartid vecka 18/19 till 38/39 (11 hämtningar av kärl 1, 6 hämtningar av kärl 2), kr per säsong.

Abonnemang	Hämtningsintervall	Avgift
Fyrfackskärl, kärl 1 och kärl 2	Kärl 1 varannan vecka Kärl 2 var fjärde vecka	~~600~~ 630
Fyrfackskärl, kärl 1 och kärl 2	Kärl 1 var fjärde vecka Kärl 2 var fjärde vecka	480
Extrakärl för restavfall, 140 l	Var fjärde vecka	400
Extrakärl för restavfall, **2**40 l	Var fjärde vecka	610
Extrakärl för restavfall, 370 l	Var fjärde vecka	830

3.3 Flerbostadshus, gemensamhetslösningar och verksamheter

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Om bottentömmande behållare används för matavfall debiteras avgift enligt Tabell 10. Om matavfall behöver hämtas oftare än restavfallet ska abonnemang för matavfall enligt Tabell 11 beställas.

Om fyrfackskärl används debiteras avgift enligt Tabell 12.

Tabell 9 Abonnemang för flerbostadshus, gemensamhetslösningar, affärer, institutioner och andra verksamheter, kr per restavfallsbehållare och år

Behållare för restavfall	**Hämtningsintervall**	**Avgift**
140 l kärl	Varannan vecka	~~1237~~ 1159
140 l kärl	Varje vecka	~~2564~~ 2413
140 l kärl	2 ggr/vecka	5945
140 l kärl	3 ggr/vecka	9325
190 l kärl	Varannan vecka	~~1584~~ 1520
190 l kärl	Varje vecka	~~3283~~ 3166
190 l kärl	2ggr/vecka	7611
190 l kärl	3 ggr/vecka	11939

240 L kärl	Varannan vecka	~~1760~~ 1721
240 l kärl	Varje vecka	~~3649~~ 3585
240 l kärl	2ggr/vecka	8460
240 l kärl	3 ggr/vecka	13271
370 l kärl	Varannan vecka	~~2467~~ 2347
370 l kärl	Varje vecka	~~5114~~ 4889
370 l kärl	2 ggr/vecka	11857
370 l kärl	3 ggr/vecka	18599
660 l kärl	Varannan vecka	~~3850~~ 3640
660 l kärl	Varje vecka	~~7982~~ 7583
660 l kärl	2 ggr/vecka	18506
660 l kärl	3 ggr/vecka	29030
container	Var fjärde vecka	16097
container	Varannan vecka	36939
container	Varje vecka	76588
Bottentömmande	Var fjärde vecka	12890
Bottentömmande	Varannan vecka	~~29579~~ 28126
Bottentömmande	Varje vecka	~~61329~~ 58596

Tabell 10 Abonnemang med bottentömmande behållare för matavfall, kr per behållare och år

Behållare för matavfall	Hämtningsintervall	Avgift
Bottentömmande	Varannan vecka	4733

Bottentömmande	Varje vecka	9813

3.4 Matavfall

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 11 Abonnemang för de kunder som endast har matavfall, kr per kärl och år

Kärlstorlek	Hämtningsintervall	Avgift
140 l	Varannan vecka	1052
140 l	Varje vecka	2180
140 l	2 ggr/vecka	5287
140 l	3 ggr/vecka	7930
190 l	Varannan vecka	1347
190 l	Varje vecka	2792
190 l	2 ggr/vecka	6472
190 l	3 ggr/vecka	10152
240 l	Varannan vecka	1497
240 l	Varje vecka	3103
240 l	2 ggr/vecka	7194
240 l	3 ggr/vecka	11285
370 l	Varannan vecka	2098
370 l	Varje vecka	4349
370 l	2 ggr/vecka	10082
370 l	3 ggr/vecka	15816

3.5 Fyrfackskärl för flerbostadshus eller gemensamhetslösningar

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 12 Abonnemang med fyrfackskärl, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
Fyrfackskärl 660 liter, kärl 1	Varannan vecka	1021
Fyrfackskärl 660 liter, kärl 2	Var fjärde vecka	532
Fyrfackskärl 660 liter, kärl 1	Varannan vecka	2184
Fyrfackskärl 660 liter, kärl 2	Var fjärde vecka	1138

3.6 Förpackningar

Standardabonnemang för förpackningar och returpapper erbjuds utan avgift, se Tabell 13 till Tabell 15.

Angivna avgifter och avgiftsfri hämtning gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17. Avgifterna gäller när avfallet i kärlen är sorterat, i annat fall debiteras felsorteringsavgift enligt Tabell 25, utöver nedanstående ordinarie avgift.

Tabell 13 Avgift för förpackningar av kartong respektive plast, kr per kärl och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
240 l - 660 l	Varannan vecka	0 kr
240 l - 660 l	1 gång per vecka	~~1378~~ 1380
240 l - 660 l	2 gånger per vecka	~~5512~~ 5520
240 l - 660 l	3 gånger per vecka	~~8268~~ 8270

Tabell 14 Avgift för returpapper eller förpackningar av metall, kr per kärl och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
240 l - 660 l	Var fjärde vecka	0 kr
240 l - 660 l	Varannan vecka	~~689~~ 690
240 l - 660 l	En gång per vecka	2756

Tabell 15 Avgift för förpackningar av färgat respektive ofärgat glas, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
240 l – 370 l	Var fjärde vecka	0 kr
240 l – 370 l	Varannan vecka	~~1131~~ 1110
240 l – 370 l	En gång per vecka	4524

Igloo 800 liter	Var fjärde vecka	1131
Igloo 800 liter	Varannan vecka	2262
Igloo 800 liter	En gång per vecka	4524

Tabell 16 Avgift för sorterade förpackningar i bottentömmande behållare eller container, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
Bottentömmande	Var fjärde vecka	4563
Bottentömmande	Varannan vecka	9126
Bottentömmande	1 gång per vecka	18252
Container	Var fjärde vecka	4563
Container	Varannan vecka	9126
Container	1 gång per vecka	18252

3.7 Tilläggsavgifter; dragavstånd, extrahämtning och kärlbyte

I de fall fastighetsinnehavaren har beställt abonnemang med tillägg för dragväg hämtas kärl med längre avstånd än 3 meter, mot avgift. Avgift för dragväg debiteras per kärl, baserat på tömningsintervall och avstånd mellan kärlets placering och hämtningsfordonets uppställningsplats. Dörr eller annat hinder räknas som ett tillägg till avståndet med 5 meter.

Tabell 17 Tilläggsavgift för hämtning, med dragavstånd över 3 meter, kr per kärl och per hämtning

Kärlstorlek och hämtnings-intervall	Dragavstånd 4–10 meter	Dragavstånd 11–20 meter	Dragavstånd 21–30 meter
Kärl 140 – 660 l	10	20	30

Tabell 18 Avgift för extra hämtning av mat- eller restavfall, kr per behållare och hämtning

Behållare	Avgift
Säck	39
140 l	80
190 l	107
240 l	135

370 l	207
Fyrfack	207
660 l	371
Container	1500
Bottentömmande	1500

Tabell 19 Avgift för extra hämtning av förpackningar, grovavfall eller trädgårdsavfall, kr per behållare och hämtning

Behållare	Avgift
Kärl 240 – 660 liter	115
Bottentömmande	1500
Container	1500
Trädgårdskärl	90
Igloo för glasförpackningar	1500

Tabell 20 Avgift för byte av kärl, kr per kärl och gång

Tjänst	Avgift
Byte av kärl, inkl. hemtagning och utställning	~~100~~ 200

3.8 Trädgårdsavfall

Kommunen erbjuder hämtning av trädgårdsavfall i 370 l kärl var 14:e dag från vecka 14/15 till vecka 44/45, 16 hämtningar per säsong. Vid hämtning ska kärlet vara placerad vid tomtgräns.

Tabell 21 Avgift för hämtning och behandling av trädgårdsavfall, kr per säsong

Behållare	Avgift
Kärl 370 l	744

3.9 Grovavfall

Tabell 22 Avgift för hämtning och behandling av grovavfall, inkl. hyra av behållare, vid schemalagd hämtning, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
190 l	Varje vecka	3768
190 l	Varannan vecka	1818
190 l	Var fjärde vecka	792
370 l	Varje vecka	5871
370 l	Varannan vecka	2832

370 l	Var fjärde vecka	1139
660 l	Varje vecka	9163
660 l	Varannan vecka	4419
660 l	Var fjärde vecka	1926
Container	Var fjärde vecka	16097
Container	Varannan vecka	36939
Container	Varje vecka	76588
Container	Budning	1500

3.10 Bygg- och rivningsavfall i lastväxlarflak

Hyra ingår i avgifter för utställning och tömning.

Hämtat avfall debiteras baserat på vikt och mottagningsanläggningens avgifter. Farligt avfall får inte läggas i container.

Tabell 23 Avgift tillfällig container för bygg- och rivningsavfall, kr per lastväxlarflak och tillfälle

Tjänst	Avgift
Tillfällig lastväxlarflak över helg, inklusive utställning, hemtagning med tömning och hyra	4000
Viktavgift, per ton	Enligt mottagnings-anläggningens avgifter
Extra tömning under de dagar containern står ute, inklusive behandling	4000
Hyra, per dag utöver de första fyra dagarna	1000

3.10 Latrin

Vid hämtning ska latrintunnan vara placerad vid tomtgräns.

Tabell 24 Avgift för latrinhämtning

Hämtningsintervall	Avgift
26 hämtningar året runt	6695
11 hämtningar fritidshus	3201
1 hämtning	291

3.11 Avgift på återvinningscentralen

Hushåll har 8 st fria besök per år, därefter debiteras 50 kr per tillfälle.

För hjälporganisationer med 90 - konto gäller samma regler som för hushåll.

Verksamheter/företag ~~300 kr~~, 350kr per tillfälle.

3.12 Felsortering

Tabell 25 Avgift vid felsortering, kr per behållare och tömningstillfälle

Typ av behållare, avsedd för sorterat avfall, t.ex. matavfall, grovavfall, trädgårdsavfall, förpackningar, returpapper eller annat	**Avgift**
Kärl	500
Container, bottentömmande behållare, eller annan behållare 800 liter eller större	2000

3.13 Förpackningar och tidningar för verksamheter

Angivna avgifter och avgiftsfri hämtning gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 26 Avgift för förpackningar av kartong respektive plast, kr per kärl och år

Behållare	**Hämtningsintervall**	**Avgift**
240 l - 660 l	Varannan vecka	2262
240 l - 660 l	1 gång per vecka	4524
240 l - 660 l	2 gånger per vecka	9048
240 l - 660 l	3 gånger per vecka	13572

Tabell 27 Avgift för returpapper eller förpackningar av metall, kr per kärl och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
240 l - 660 l	Var fjärde vecka	1131
240 l - 660 l	Varannan vecka	2262
240 l - 660 l	En gång per vecka	4524

Tabell 28 Avgift för förpackningar av färgat respektive ofärgat glas, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
240 l – 370 l	Var fjärde vecka	1131
240 l – 370 l	Varannan vecka	2262
240 l – 370 l	En gång per vecka	4524
Igloo 800 liter	Var fjärde vecka	1131
Igloo 800 liter	Varannan vecka	2262
Igloo 800 liter	En gång per vecka	4524

Tabell 29 Avgift för sorterade förpackningar i bottentömmande behållare eller container, kr per behållare och år

Behållare	Hämtningsintervall	Avgift
Bottentömmande	Var fjärde vecka	4563
Bottentömmande	Varannan vecka	9126
Bottentömmande	1 gång per vecka	18252
Container	Var fjärde vecka	4563
Container	Varannan vecka	9126
Container	1 gång per vecka	18252

3.14 Slamavgifter

I Tabell 30 anges avgifter för slamsugning av slamavskiljare för WC- och/eller BDT-vatten, sluten tank och minireningsverk. Slanglängd upp till 20 meter ingår i avgiften. Vid längre slanglängd, och för stora eller tunga lock, tillkommer avgift enligt Tabell 32.

Fordrar avfallslämnaren snabbare åtgärd än inom fem arbetsdagar äger entreprenören rätt att debitera uppdraget med ordinarie pris enligt Tabell 30 plus tilläggsavgift för akut hämtning enligt Tabell 32.

Timpris, enligt Tabell 32, tillkommer när tömning tar extra tid till följd av exempelvis spolning av hårt slam i brunnen.

Tabell 30 Slamsugningsavgift

Ordinarie tömning	**Avgift**
Slamavskiljare mindre än 4,5 m^3	~~1411~~ 1438
Slamavskiljare torrsugning mindre än 4,5 m^3	~~2107~~ 2147
Slamavskiljare större än 4,5 m^3	~~2395~~ 2441
Slamavskiljare torrsugning större än 4,5 m^3	~~3092~~ 3151
Minireningsverk	~~2107~~ 2147
Budad tömning	
Slamavskiljare mindre än 4,5 m^3	~~2107~~ 2147
Slamavskiljare större än 4,5 m^3	~~3092~~ 3151
Sluten tank upp till 3 m^3	~~1201~~ 1224
Sluten tank mellan 3,1 m^3 och 6,0 m^3	~~2256~~ 2299
Minireningsverk	~~2107~~ 2147

Bomkörning	
Slamavskiljare mindre än 4,5 m³	~~627~~ 634
Slamavskiljare större än 4,5 m³	~~1115~~ 1127
Slamavskiljare mindre än 4,5 m³ budad	~~976~~ 986
Slamavskiljare större än 4,5 m³ budad	~~1463~~ 1479
Torrsugning mindre än 4,5 m³	~~976~~ 986
Torrsugning större än 4,5 m³	~~1463~~ 1479
Sluten tank mindre än 3 m³	~~523~~ 528
Sluten tank 3,1-6 m³	~~1045~~ 1057

Tabell 31 Avgift för byte av filtermaterial till fosforfälla

Tjänst	**Avgift**
Byte av fosforfiltermaterial löst	~~16725~~ 16905
Byte av fosforfiltermaterial säck	~~16725~~ 16905

Tabell 32 Tilläggsavgifter, ordinarie taxa tillkommer

Tjänst	**Avgift**
Sugslang längre än 20 m, avgift per 10 m	~~209~~ 211
Lock över 60 cm i diameter eller över 15 kg	~~1115~~ 1127
Akut hämtning vardagar 06:00-18:00	~~2091~~ 2113

Akut hämtning kväll/helg	~~8363~~ 8453
Akut hämtning storhelg	~~11150~~ 11270
Timpris Sugbil	~~1579~~ 1596
Timpris Sug och spolbil	~~1745~~ 1764
Timpris vardagar 06:00-18:00	~~4482~~ 4531
Timpris kväll/helg	~~16725~~ 16905
Timpris Storhelg	~~22300~~ 22540

Bilaga 1 Avgifter under övergångsperiod - abonnemang som kommer att upphöra

Avgifterna gäller för en- och tvåbostadshus som ännu inte har fått fyrfackskärl.

I avgiften, enligt Tabell 33 och Tabell 35 ingår 140 liter kärl för matavfall med tömning med samma intervall som kärl för restavfall.

Angivna avgifter gäller när kärlet placeras vid fastighetsgräns vid farbar väg, inom 3 meter från hämtningsfordonets uppställningsplats. Vid annan placering tillämpas dragvägstillägg enligt Tabell 17.

Tabell 33 Avgifter för abonnemang året runt med hämtning och behandling av sorterat matavfall respektive restavfall från en- och tvåbostadsfastigheter, kr per år.

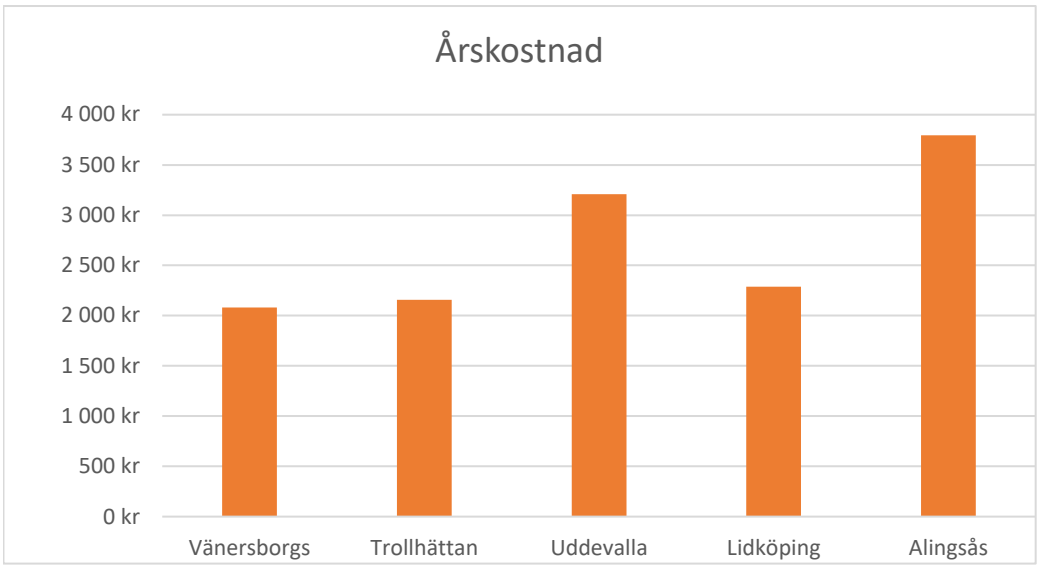
Kärlstorlek	Hämtningsintervall	Avgift
140 l	Varje vecka	2808
140 l	Varje vecka – extra kärl	2808
140 l	Varannan vecka	1354
140 l	Varannan vecka – extra kärl	1354
140 l	Varannan vecka – 1 året runt & 1 fritidshus delar	977
140 l	Var fjärde vecka restavfall varannan vecka matavfall	932
190 l	Varje vecka	3595
190 l	Varannan vecka	1734
190 l	Varannan vecka – extra kärl	1734
190 l	Var fjärde vecka restavfall varannan vecka matavfall	1265
370 l	Varje vecka	5601
370 l	Varannan vecka	2701

Tabell 34 Avgifter för abonnemang året runt med enbart kärl för restavfall och hemkompostering av matavfall, kr per år.

Kärlstorlek	Hämtningsintervall	Avgift
140 l	Var fjärde vecka	590
140 l	4 gånger per år	76
140 l	2 gånger per år	19
190 l	Var fjärde vecka	756

Tabell 35 Avgift för abonnemang sommartid 1 maj – 30 september (11 hämtningar).

Kärlstorlek	Hämtningsintervall	Avgift
140 l	Varannan vecka	600
140 l	Varannan vecka – extra kärl	600
140 l	Var fjärde vecka	238
140 l	Var fjärde vecka restavfall varannan vecka matavfall	400
140 l	2 gånger per säsong	20
190 l	Varannan vecka	768
190 l	Var fjärde vecka –	304
190 l	Var fjärde vecka restavfall varannan vecka matavfall	513

Årskostnad
4 000 kr
3 500 kr
3 000 kr
2 500 kr
2 000 kr
1 500 kr
1 000 kr
500 kr
0 kr
Vänersborgs
Trollhättan
Uddevalla
Lidköping
Alingsås

§ 54

Förslag till revidering av Avfallstaxan 2027

SBN 2026/42

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att revidera avfallstaxan enligt bilaga ”Avfallstaxa 2027 jämförelse”.

Bilaga

Bilaga 12: Avfallstaxa 2027 jämförelse

Omedelbar justering

Paragrafen noterades omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

För att kommunen ska kunna finansiera avfallsverksamheten via avgifter måste kommunfullmäktige anta en avfallstaxa, som kan fungera som styrmedel för att nå kommunala miljö- och verksamhetsmål. Kommunen får ta ut avgifter så att miljöanpassad avfallshantering främjas. Förändringar inom avfallsområdet har inneburit ändrade förutsättningar för utformning av avfallstaxa. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på höga driftskostnader såsom tippavgifter, diesel mm. Återvinningscentraler och insamling av hushållens farliga avfall utgör en allt större del av den kommunala avfallsbudgeten. Ny avfallsförordning (2022:1274) innebär fastighetsnära hämtning av förpackningar från 1/1 2024 gör också att driftskostnader med anledning av investeringskostnader av sopkärl mm ökar.

För att säkerställa kostnadstäckning i avfallsverksamheten behövs cirka en miljon kronor i ökade intäkter för 2027. Grundavgiften höjs för samtliga kundgrupper: för en- och tvåfamiljshus från 710 till 800 kronor, för lägenheter från 390 till 450 kronor, för fritidshus från 350 till 400 kronor och för verksamheter från 630 till 700 kronor.

Samtidigt sänks flera av de vanligaste rörliga avgifterna för att balansera effekten för hushållen. Fyrfackstjänsten för en- och tvåfamiljshus justeras från 1 354 till 1 280 kronor, vilket innebär att den totala kostnadsförändringen inklusive grundavgiften för ett normalt hushåll blir 16 kronor mer per år. För lägenheter och verksamheter sänks den vanligaste taxan, 660-literskärl med hämtning en gång i veckan, från 7 982 till 7 583 kronor, en minskning med 399 kronor per år. Den totala kostnadsförändringen beror på antal lägenheter och antal kärl som fastighetsägaren anser sig behöva.

För att stärka sorteringsmöjligheterna och skapa en mer likvärdig service införs även fyrfackslösningar för flerbostadshus i storlekarna 370 och 660 liter.

Slamavgifterna indexjusteras och höjs med 2 procent i enlighet med aktuellt avfallsindex.

Föreslagen taxerevidering innebär att verksamheten prognosticerar ett underskott om 2 miljoner kronor vilket balanseras av tidigare års överskott.

Konsekvensbeskrivning
Utebliven taxerevidering inför 2027 innebär att underskottet blir betydande och Kretslopp & vatten kommer inte att klara de lagkrav som åligger kommunen.

Beslutsunderlag

- Samhällsbyggnadsförvaltningen tjänsteskrivelse, daterad 2026-03-18
- Taxajämförelse

Sändlista

Kommunfullmäktige
Enhetschef renhållning
Verksamhetschef på Kretslopp & Vatten
Förvaltningsekonom

§ 160

Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26

KS 2026/82

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2027-01-01.

Jäv

Benny Augustsson (S), Mats Andersson (C) och Henrik Harlitz (M) anmälde jäv och deltog inte i handläggningen av ärendet.

Bo Carlsson (C) övertog ordförandeskapet.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) har beslutat att anta förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26. OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner är en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget. Förändringar finns i kapitlen för omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt i kapitel familjeskydd. Förändringarna berör i första hand beräkning av kvalifikationstid, samordning av inkomst samt förändringar i utbetalningsbelopp och ålder kopplat till pension.

Kommunstyrelsen beslutade 2026-02-25 § 55 att återremittera ärendet gällande Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 för förtydligande av avsnittet omställningsstöd och dess tillämpning på nuvarande uppdragstagare.

Ett förtydligande: Nuvarande uppdragstagare kommer att omfattas av OPF-KR 26 från aktuellt antagandedatum. Bestämmelserna gäller oavsett om man är nyvald eller avslutar sitt uppdrag.

Beslutsunderlag

- Beslut PERSFOR 2026-05-12 Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26
- Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26
- Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

- Beslut KS 2026-02-25 Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26
- Beslut PERSFOR 2026-02-04 Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Personal- och förhandlingsutskottets förslag till beslut var att kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2026-10-15.

Kenneth Borgmalm (S) yrkade att kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2027-01-01. I detta instämde Lena Eckerbom Wendel (M).

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns två förslag till beslut, personal- och förhandlingsutskottets förslag och Kenneth Borgmalms (S) yrkande, och fann att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med Kenneth Borgmalms (S) yrkande.

§ 10

Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26

KS 2026/82

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2026-10-15.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) har beslutat att anta förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26. OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner är en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget. Förändringar finns i kapitlen för omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt i kapitel familjeskydd. Förändringarna berör i första hand beräkning av kvalifikationstid, samordning av inkomst samt förändringar i utbetalningsbelopp och ålder kopplat till pension.

Kommunstyrelsen beslutade 2026-02-25 § 55 att återremittera ärendet gällande Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 för förtydligande av avsnittet omställningsstöd och dess tillämpning på nuvarande uppdragstagare.

Ett förtydligande: Nuvarande uppdragstagare kommer att omfattas av OPF-KR 26 från aktuellt antagandedatum. Bestämmelserna gäller oavsett om man är nyvald eller avslutar sitt uppdrag.

Beslutsunderlag

- Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26
- Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26
- Beslut KS 2026-02-25
  Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26
- Beslut PERSFOR 2026-02-04
  Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

Nämnd

Dnr: KS 2026/82

Handläggare
Pernilla Norberg Andersson
Pernilla.norberg@vanersborg.se
0521 – 72 12 85

Mottagare
Kommunfullmäktige

Svar på återremiss om Omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2026-10-15.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) har beslutat att anta förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26. OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner är en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget. Förändringar finns i kapitlen för omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt i kapitel familjeskydd. Förändringarna berör i första hand beräkning av kvalifikationstid, samordning av inkomst samt förändringar i utbetalningsbelopp och ålder kopplat till pension.

Kommunstyrelsen beslutade 2026-02-25 § 55 att återremittera ärendet gällande Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 för förtydligande av avsnittet omställningsstöd och dess tillämpning på nuvarande uppdragstagare.

Ett förtydligande: Nuvarande uppdragstagare kommer att omfattas av OPF-KR 26 från aktuellt antagandedatum. Bestämmelserna gäller oavsett om man är nyvald eller avslutar sitt uppdrag.

Beredning

Ärendet har beretts av personalavdelningen genom inhämtande av information från KPA.

Anna Johannesson

Personalchef

Underlag

- Beslut KS 2026-02-25
  Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26
- Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd – OPF-KR 26
- Beslut PERSFOR 2026-02-04
  Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda – OPF-KR 26

Bilagor

Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda – OPF-KR 26

Sändlista

Lönechef

Förslag till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Allmänt om bestämmelserna

Ett förtroendeuppdrag utgör en viktig del av den demokratiska strukturen och medför behov av anpassade villkor. Enligt 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) avses med förtroendevald den som har valts till ett uppdrag av fullmäktige, nämnd eller annan kommunal myndighet.

Uppdraget utgör inte en anställning, och den förtroendevalde har därför inte ett anställningsförhållande med kommunen eller regionen. Arbetsrättslig lagstiftning som reglerar exempelvis arbetstid, semester och anställningsskydd är därmed inte tillämplig.

Eftersom ett anställningsförhållande inte föreligger kan den förtroendevalde inte omfattas av bestämmelserna om tjänstepension, då sådan pension enligt 28 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) endast får tryggas inom ramen för ett anställningsförhållande.

Förtroendeuppdraget innebär också att den förtroendevalde verkar i en miljö där olika samhällsintressen behöver balanseras. Det kan i vissa fall medföra en viss distans till den lokala arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund innehåller OPF-KR 26 bestämmelser om omställningsstöd, pensionsbestämmelser och familjeskydd för förtroendevalda som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen. Bestämmelserna antas lokalt av fullmäktige i kommun, region eller kommunalförbund och utgör ett samlat regelverk som tydliggör de förtroendevaldas villkor och trygghet under och efter tiden som förtroendevald.

OPF-KR 26 indelas i fyra kapitel:

1. Inledande bestämmelser
    - Lokal pensionsmyndighet
    - Ändringar av och tillägg till bestämmelserna
2. Omställningsstöd
    - Aktiva omställningsinsatser
    - Ekonomiskt omställningsstöd

- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

3. Pensionsbestämmelser
    - Avgiftsbestämd pensionsbehållning
    - Sjukpension
    - Efterlevandeskydd
4. Familjeskydd
    - Familjeskydd till efterlevande vuxen
    - Familjeskydd till efterlevande barn

Kapitel 1

Inledande bestämmelser

§ 1 Lokal pensionsmyndighet

I anslutning till att OPF-KR 26 antas ska en lokal pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26.

§ 2 Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Den förtroendevalde är skyldig att följa de ändringar av och de tillägg till dessa bestämmelser som kommunen, regionen eller kommunalförbundet från tid till annan beslutar.

Kapitel 2

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om omställningsstöd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde själv aktivt verkar för att få ett nytt arbete.

§ 2a Nekad rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald inte ska beviljas omställningsstöd enligt §§ 3-5 i detta reglemente om den förtroendevalde har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

Anmärkning

Avseende nekad rätt till omställningsstöd utifrån ej beviljad ansvarsfrihet, se anmärkning till § 2a (sid 12) i *Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26).*

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Möjlighet till aktiva omställningsinsatser har förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid och som inte uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder när den förtroendevalde lämnar sitt (sina) uppdrag.

Respektive kommun, region och kommunalförbund har att utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar ta ställning till lämpliga aktiva

omställningsinsatser samt vilken kostnadsram som ska gälla. De åtgärder som erbjuds kan exempelvis, som på arbetsmarknaden i övrigt, bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning.

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid.

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd utges i högst tre år.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Underlaget för det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode gånger tolv under det senaste året. Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent av underlaget under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den

förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges för ett år i taget och som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet efter årsvis ansökan från den förtroendevalde. Det förlängda ekonomiska omställningsstödet utges med 60 procent av underlaget enligt § 4.

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet, eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 6 Samordning

Ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Samtliga inkomster, med undantag för kapitalinkomster, ska anses utgöra förvärvsinkomster.

Av administrativa skäl får från samordningen undantas ett fribelopp som per månad motsvarar en tolftedel av samma års prisbasbelopp.

Om en förtroendevald utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller erhåller annan ersättning än förvärvsinkomst enligt första stycket, får den lokala pensionsmyndigheten besluta att minska omställningsstödet med ett uppskattat inkomstbelopp som motsvarar den inkomst som bedöms skälig.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till samt beräkna omfattningen av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Har en förtroendevald obehörigen eller med för högt belopp erhållit aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd till följd av oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller annan omständighet, eller om den förtroendevalde

skäligen borde ha insett att utbetalningen var felaktig, ska det felaktigt utbetalda beloppet återbetalas. Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras skriftligt enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras i nära anslutning till att den förtroendevalde lämnar/minskar sitt (sina) uppdrag.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetalat inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3

Pensionsbestämmelser

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om pension gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna tillämpas för förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning, om inte annat anges.

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmåner enligt dessa bestämmelser är:

a. avgiftsbestämd pensionsbehållning

b. sjukpension

c. efterlevandeskydd

§ 3 Avgiftsbestämd pensionsbehållning

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt §§ 4-9.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

En förtroendevalds pensionsgrundande inkomst beräknas per kalenderår och begränsas till högst 30 inkomstbasbelopp.

Den pensionsgrundande inkomsten utgörs av den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, motsvarande sammanlagt minst 40 procent av en heltid, som under ledighet till

följd av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet fått avdrag från sitt arvode, ska den pensionsgrundande inkomsten räknas om (höjas) med vad som avdragits.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap. 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning.

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp.

Pensionsavgiften är 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Anmärkning

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen). Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före insjuknandetidpunkten enligt § 10. Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen, regionen eller kommunalförbundet endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. Då förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen, regionen eller kommunalförbundet ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där

den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund.

Pensionsbehållningen räknas upp årligen (indexeras) med förändringen av inkomstbasbeloppet.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11. Den förtroendevalde kan erbjudas möjlighet att välja bort efterlevandeskyddet i anslutning till ansökan om uttag.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt § 6 sker månadsvis och livsvarigt. Den förtroendevalde kan, efter särskild överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten i samband med ansökan om utbetalning av pensionsbehållningen, välja utbetalning under kortare tid, dock som lägst 10 år.

Utbetalning får tidigast påbörjas från den tidpunkt då den förtroendevalde enligt 58 kap. 1§ Socialförsäkringsbalken (2010:110) har rätt att ta ut allmän pension, minus två år.

Ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pensionsbehållningen utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Om utbetalning inte påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte inkommit till pensionsmyndigheten (eller enligt anvisning från pensionsmyndigheten) vid den tidpunkt den förtroendevalde har uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder plus 12 månader påbörjas utbetalning vid denna tidpunkt.

Avgiftsbestämd pensionsbehållning kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till

pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälig omfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift.

Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension betalas ut till förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen avgår från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång.

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utgår till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Anmärkningar

1. Sjukpensionen utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen).

2. Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p g a sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Efterlevandeskydd enligt § 6 innebär att den förtroendevaldes pensionsbehållning betalas till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo eller barn vid förtroendevalds dödsfall.

Anmärkningar

Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen (2003:376).

Efterlevandeskydd betalas i första hand till efterlevande make/maka, registrerad partner och sambo. I andra hand betalas efterlevandeskydd till barn.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Vid dödsfall utbetalas värdet av pensionsbehållningen, enligt § 6, till förmånsberättigad efterlevande under fem år.

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

Angående påföljd i pensionsförmånshänseende för den som uppsåtligen framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal (2005:104).

§ 13 Finansiering

För utfästelser enligt dessa bestämmelser svarar kommun, region och kommunalförbund.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd. Förtroendevald eller efterlevande som inte

fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna om familjeskydd träder ikraft vid den tidpunkt då OPF-KR 26 antas av fullmäktige, eller från den tidpunkt som fullmäktige beslutar. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Rätt till familjeskydd

En förtroendevalds efterlevande har rätt till

- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande vuxen, och
- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande barn.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,

b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10,

rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:

c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make/maka, sambo och registrerad partner som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Anmärkningar

Med sambo avses den ogifta person som stadigvarande bodde tillsammans med den ogifte förtroendevalde vid hans eller hennes död, och

a) som tidigare varit gift eller registrerad partner med den förtroendevalde,

eller

b) har eller har haft barn, eller då väntade barn med den förtroendevalde.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp det år dödsfallet inträffade delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolftedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen, regionen eller kommunalförbundet har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommun, region eller kommunalförbund ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

§ 55

Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

KS 2026/82

Beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till personal- och förhandlingsutskottet för förtydligande av avsnittet omställningsstöd och dess tillämpning på nuvarande uppdragstagare.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) har beslutat att anta förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26.

OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner är en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget.

Förändringar finns i kapitlen för omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt i kapitel familjeskydd. Förändringarna berör i första hand beräkning av kvalifikationstid, samordning av inkomst samt förändringar i utbetalningsbelopp och ålder kopplat till pension.

Beslutsunderlag

- Personal- och förhandlingsutskottets beslut 2026-02-04 § 2
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-28
- Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Personal- och förhandlingsutskottets förslag till beslut var följande:
”Kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2026-10-15.”

Kenneth Borgmalm (S) yrkade att kommunstyrelsen återremitterar ärendet till personal- och förhandlingsutskottet för förtydligande av avsnittet omställningsstöd och dess tillämpning på nuvarande uppdragstagare. I detta instämde Henrik Harlitz (M).

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att de fanns två förslag till beslut, personal- och förhandlingsutskottets förslag och Kenneth Borgmalms (S) förslag.

Ordföranden frågade först om ärendet skulle avgöras idag eller återremitteras och fann att kommunstyrelsen beslutat att återremittera ärendet enligt Kenneth Borgmalms (S) förslag.

Sändlista

Handläggare av ärendet
Personal- och förhandlingsutskottet

§ 2

Bestämmelser om omställningsstöd pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

KS 2026/82

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta OPF-KR 26 (omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda) att gälla från och med 2026-10-15.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) har beslutat att anta förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda, OPF-KR 26.

OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner är en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget.

Förändringar finns i kapitlen för omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt i kapitel familjeskydd. Förändringarna berör i första hand beräkning av kvalifikationstid, samordning av inkomst samt förändringar i utbetalningsbelopp och ålder kopplat till pension.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-28
- Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda - OPF-KR 26

§ 137

Förslag till mål- och resursplan 2027–2029

KS 2026/11

Beslut

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2027 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrad jämfört med 2026.
2. Kommunfullmäktige fastställer vision, övergripande inriktningsmål, uppdrag och finansiella mål enligt upprättat förslag.
3. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan 2027–2029.
4. För budgettäckning av löneavtal 2027 avsätts sammanlagt 75 mnkr till kommunstyrelsens förfogande.
5. Anslagsbindningsnivå för driftbudgeten är nämnd. Anslagsredovisning för uppföljning på nämndnivå sker enligt kommunstyrelsens anvisningar.
6. Anslagsbindningen för investerings- och exploateringsplanen är på projektnivå.
7. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2027, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlas i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.
8. Långfristig upplåning kan ske inom fastställd låneram på 1 519 mnkr för 2027 utifrån gällande finanspolicy och inom ramen för av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer och befogenheter inom finansverksamheten.
9. Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag, att inför kommunfullmäktiges möte i november 2026 (då det nyvalda kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplan 2027–2029) också anpassa planen för investeringar 2028 samt 2029 efter det finansiella investeringsmålet.

Deltog inte i beslutet

Stefan Kärvling (V) deltog inte i beslutet.

Reservationer

Henrik Harlitz (M), Lena Eckerbom Wendel (M) och Ann-Helen Selander (M) reserverade sig till förmån för Moderaterna och Liberalernas förslag.

Anders Strand (SD), Göran Nilsson (SD) och Torbjörn Moqvist (SD) reserverade sig till förmån för Sverigedemokraternas förslag.

Göran Svensson (MBP) reserverade sig till förmån för Medborgarpartiets förslag.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har på uppdrag av kommunstyrelsens ordförande arbetat fram ett förslag till mål- och resursplan 2027–2029.

Budgetberedningen inledde sitt arbete i januari 2026. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas förslag. Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt nya prognoser från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) över skatte- och statsbidragsintäkter, samt uppdaterade bedömningar över löneutveckling och pensionskostnader. Budgetberedningen har haft presidieöverläggningar med nämnderna om deras budgetförslag 2027–2029.

I budget 2027-2029 uppgår det budgeterade resultatet till +1 mnkr. Investeringsbudgeten omfattar 1 234 mnkr för perioden 2027–2029.

Beslutsunderlag

- Förslag till mål- och resursplan 2027–2029
- Mål- och resursplan 2027-2029
- Fackförbundens yttrande gällande mål- och resursplan 2027-2029
- Protokoll centrala samverkansgruppen 25 maj
- Medborgarpartiets förslag till mål- och resursplan 2027-2029
- Sverigedemokraternas förslag till mål- och resursplan 2027-2029 (Budget 2027 Plan 2028-29)
- Nämndernas protokoll och handlingar MRP 2027-2029
- Moderaternas och Liberalernas förslag till mål- och resursplan 2027-2029

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Magnus Ekström (KD) yrkade bifall till ordförandens förslag till Mål- och resursplan 2027–2029. I detta instämde Mats Andersson (C), Ann-Marie Jonasson (S), Bo Carlsson (C), Benny Augustsson (S) och Anna-Karin Sandberg (MP).

Henrik Harlitz (M) yrkade bifall till Moderaternas och Liberalernas förslag till mål- och resursplan 2027–2029. I detta instämde Ann-Helen Selander (M) och Lena Eckerbom Wendel (M).

Anders Strand (SD) yrkade bifall till Sverigedemokraternas förslag till mål- och resursplan 2027–2029. I detta instämde Göran Nilsson (SD) och Torbjörn Moqvist (SD).

Göran Svensson (MBP) yrkade bifall till Medborgarpartiets förslag till mål- och resursplan 2027–2029.

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns fyra förslag till beslut, ordförandens, Moderaterna och Liberalernas, Sverigedemokraternas och Medborgarpartiets förslag.

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med ordförandens förslag.

Dnr: KS 2026/11

Mottagare
Kommunstyrelsen

Förslag till mål- och resursplan 2027–2029

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2027 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrad jämfört med 2026.

2. Kommunfullmäktige fastställer vision, övergripande inriktningsmål, uppdrag och finansiella mål enligt upprättat förslag.

3. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan 2027–2029.

4. För budgettäckning av löneavtal 2027 avsätts sammanlagt 75 mnkr till kommunstyrelsens förfogande.

5. Anslagsbindningsnivå för driftbudgeten är nämnd. Anslagsredovisning för uppföljning på nämndnivå sker enligt kommunstyrelsens anvisningar.

6. Anslagsbindningen för investerings- och exploateringsplanen är på projektnivå.

7. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2027, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlas i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.

8. Långfristig upplåning kan ske inom fast-ställd låneram på 1 519 mnkr för 2027 utifrån gällande finanspolicy och inom ramen för av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer och befogenheter inom finansverksamheten.

9. Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag, att inför kommunfullmäktiges möte i november 2026 (då det nyvalda kommun-fullmäktige fastställer mål- och resursplan 2027–2029) också anpassa planen för investeringar 2028 samt 2029 efter det finansiella investeringsmålet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har på uppdrag av kommunstyrelsens ordförande arbetat fram ett förslag till mål- och resursplan 2027–2029.

Budgetberedningen inledde sitt arbete i januari 2026. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas förslag. Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt nya prognoser från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) över skatte- och statsbidragsintäkter, samt uppdaterade bedömningar över löneutveckling och pensionskostnader. Budgetberedningen har haft presidieöverläggningar med nämnderna om deras budgetförslag 2027–2029.

I budget 2027-2029 uppgår det budgeterade resultatet till +1 mnkr. Investeringsbudgeten omfattar 1 234 mnkr för perioden 2027–2029.

Beredning

Ärendet har fortlöpande beretts av budgetberedningen som utgörs av ordinarie ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott. De partier som återfinns i kommunfullmäktige, men inte i kommunstyrelsens arbetsutskott, har haft insynsplatser i budgetberedningen.

Förslaget till mål- och resursplan har samverkats med de fackliga organisationerna på CSG, central samverkansgrupp, den 25 maj 2026.

Benny Augustsson

Kommunstyrelsens ordförande

Bilagor

Mål- och resursplan 2027–2029

Sändlista

Samtliga nämnder
Budgetekonom, kommunstyrelseförvaltningen

Vänersborgs kommun

MÅL- OCH RESURSPLAN 2027–2029

Investeringsbudget 2027–2029

Förslag till kommunstyrelsen 2026-06-03

Politisk kommentar

Trygghet och Beredskap med tidiga insatser som grund

I en orolig omvärld där förutsättningar dagligen ställs på ända, behöver vi nu mer än någonsin våga hålla i en långsiktighet för att skapa trygghet i Vänersborgs kommun med fortsatt arbete för tidiga insatser.

Vi i de styrande partierna är enade i en fortsatt politisk inriktning, som handlar om fokus på att barn och unga ska ges så goda förutsättningar som möjligt, att få en bra start i livet och möjligheter till ett bra liv i vuxenålder.

Trygghet börjar inte med högre murar eller fler lås. Trygghet börjar långt tidigare – i människors vardag, i våra hem, i skolan, på fritidsgården och i mötet mellan vuxna och barn. Ett samhälle som vill vara starkt i framtiden måste bygga sin beredskap redan idag. Och den viktigaste beredskapen vi kan skapa är att ge våra barn och unga en trygg uppväxt.

När vi talar om trygghet tänker många på polis, ordningsvakter och akuta insatser. Det är viktiga delar. Men den verkliga styrkan i ett samhälle mäts inte bara i hur vi hanterar problem när de redan uppstått – utan i hur vi förhindrar att människor hamnar där från början.

Tidiga insatser handlar om att se barn innan de tappar tron på sig själva. Att upptäcka psykisk ohälsa innan den blir en livskris. Att fånga upp oro i skolan innan den leder till utanförskap. Att stötta familjer innan vardagen går sönder.

Ingen ung människa föds till kriminalitet, missbruk eller hopplöshet. Bakom varje barn som hamnar fel finns ofta en historia av vuxna som inte hann se, inte orkade eller inte hade verktygen att hjälpa till i tid.

Därför måste vi bygga ett samhälle där ingen lämnas ensam.

Men trygghet handlar också om tillit. Tillit mellan människor och tillit till Vänersborgs kommun och civilsamhället. När unga känner att vuxna tror på dem, då ökar också viljan att ta ansvar för sig själva och andra.

Det är så vi bygger en stark kommun – med trygghet, ansvar och hållbarhet som grund.

I den oroliga omvärld vi lever i ser de styrande partierna att vi även behöver skapa en större motståndskraft och lägga resurser på att bygga vidare på det civila försvaret. Alla invånare i Vänersborgs kommun behöver ha en tanke på att klara sitt uppehälle även när vattnet inte kommer ur kranen eller när internet slutar att fungera.

Till sist, vi ska klara ekonomin och välfärden i en orolig tid. Därför måste vi både prioritera mellan utgifterna och föra en politik som tar ansvar för kommunens ekonomi och en välfärd av god kvalitet. Kvaliteten är helt beroende av medarbetare som trivs, har en bra arbetsmiljö och ges möjligheter att utvecklas i sitt arbete.

Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet

Innehållsförteckning

Sidnr

Del I Vision och mål - Förutsättningar och beslut

Inledning ..... Del I - 1
Vision Vänersborg 2
Vision och inriktningsmål 2
Ambitionsnivå för kommunfullmäktiges inriktningsmål 4
Riktade uppdrag under planperioden 9
Ambitionsnivå för globala målen 12
God ekonomisk hushållning och finansiella mål 13
Riskområden till internkontrollplan 15
Förutsättningar 16
Omvärld 16
Befolkning 18
Budgetförutsättningar 19
Övergripande ekonomisk inriktning 20
Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar 21
Driftbudget per nämnd (anslagsbindningsnivå) 27
Finansiell analys 28
Resultat- kassaflödes- och balansbudget 34
Kommunfullmäktiges beslut 2026-06-17 36
Bilaga 1 Styrande dokument 37
Bilaga 2 Globala mål 38

Del II Mål- och resursplan - Nämnderna

Barn- och utbildningsnämnden ..... Del II - 1
Byggnadsnämnden 3
Kommunfullmäktige 4
Kommunstyrelsen 5
Kultur- och fritidsnämnden 7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden 9
Revisionen 10
Valnämnden 10
Samhällsbyggnadsnämnden 11
Socialnämnden 15
Överförmyndarnämnden 18

Del III Investerings- och exploateringsplan

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029 ..... Del III - 1

Del IV Bolag och kommunalförbund ..... Del IV - 1

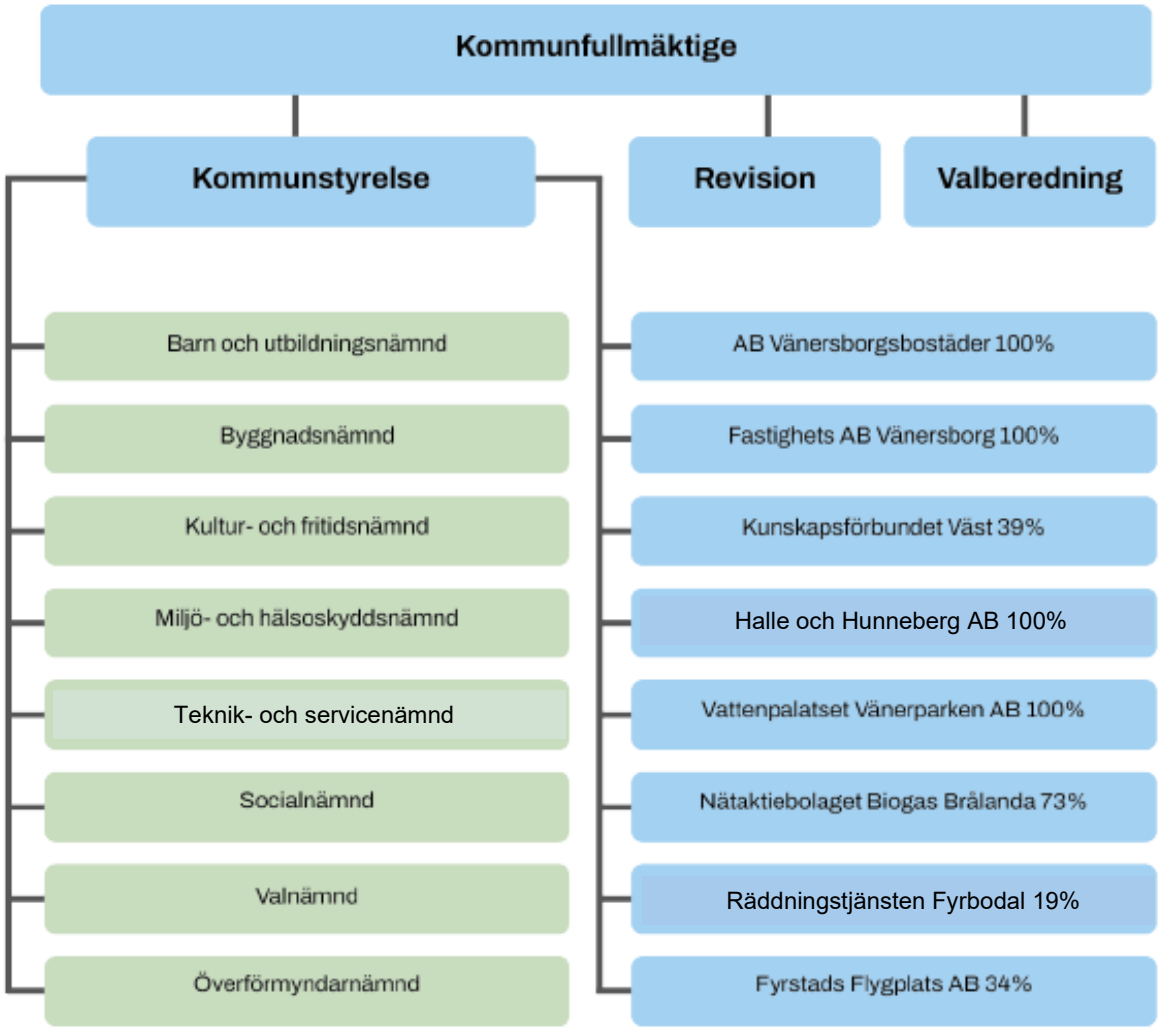
Inledning

Mål- och resursplan innehåller både mål för verksamheten samt finansiella mål som är viktiga för en god ekonomisk hushållning i Vänersborgs kommun. Mål- och resursplanen är därmed kommunens viktigaste styrdokument. Här anges skattesats, hur skattemedlen ska användas och fördelas mellan nämnderna och vilka prioriteringar kommunen väljer att göra framöver.

Mål- och resursplanen är även det yttersta styrdokumentet för kommunfullmäktige för att ge nämnder och styrelser en övergripande politisk inriktning. Här beskrivs kommunens principer om mål- och resultatstyrning där fördelade resurser, utifrån beslutade mål, ska leda till resultat vilka ligger till grund för uppföljning, analys samt planering inför kommande år.

Styrdokumentet fastslår resursfördelning mellan nämnderna och anger inriktning för verksamheten.

Den kommunala koncernen

Från och med 2027 inrättas en ny Teknik- och servicenämnd och Samhällsbyggnadsnämnden avvecklas. Mål- och resursplan 2027–2029 utgår fortfarande från tidigare organisation där Samhälls byggnadsnämnden ingår. I samband med att det nyvalda kommunfullmäktige beslutar om mål- och resursplan 2027–2029 i november, anpassas mål- och resursplanen efter den nya organisationen.

Vision Vänersborg

Vänersborgs kommun
- Attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet

Vision

Kommunfullmäktiges beslutade vision ”Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet ” är en ledstjärna och en gemensam färdriktning för all kommunal verksamhet. Kommunfullmäktige har fastställt fem strategiska och övergripande inriktningsmål för mandatperioden. Nämnderna ansvarar gemensamt för att styra verksamheten mot inriktningsmålen med tillhörande målvärden och riktade uppdrag.

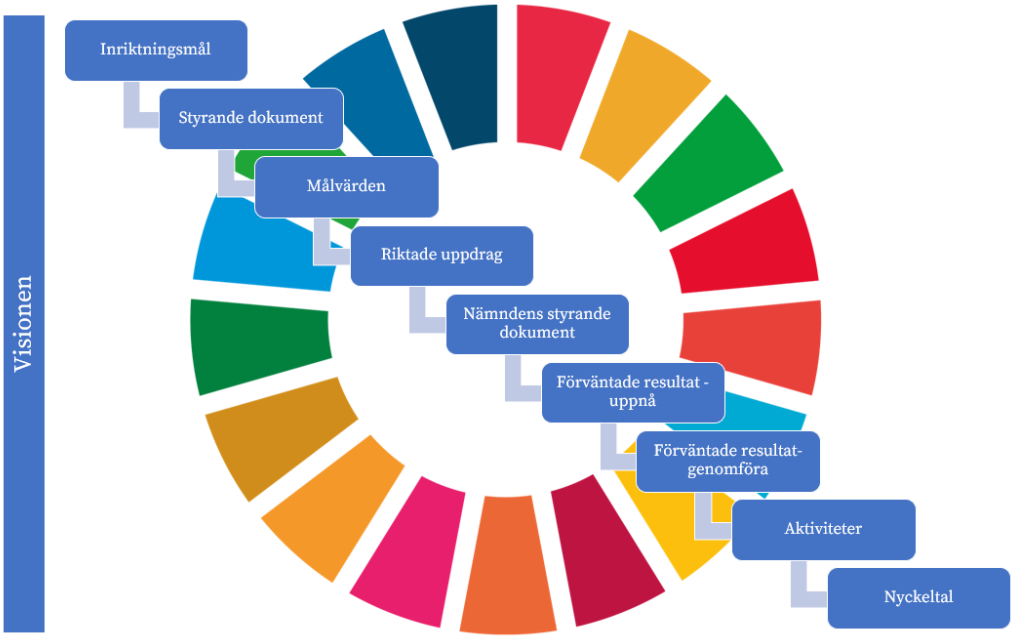
Grunden för inriktningsmålen är:

- Fullföljda studier med gymnasieexamen är grunden för att få ett arbete.
- Människor i arbete är grunden för vår gemensamma välfärd.
- Den gemensamt finansierade välfärden ska omfatta alla och öka tryggheten och livskvalitén.
- Vi lämnar över vår natur och miljö till nästa generation i ett hållbart skick.

Inriktningsmål 2027–2029

- Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv
- Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier
- Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan
- Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag
- Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Illustration av Vänersborgs kommuns styrkedja

Förväntade resultat

Nämnderna preciserar fullmäktiges inriktningsmål genom sina förväntade resultat. De identifierar vilka förflyttningar inom sina respektive verksamheter som vore önskvärda under planperioden baserat på grunduppdragets nuläge och behov samt tilldelad ekonomisk ram. Dessa uttrycks i form av förväntade resultat Uppnå (mått med ambitionsnivåer) och förväntade resultat Genomföra (uppdrag). De förväntade resultaten beslutas i nämndens egen verksamhetsplan med nämndbudget och är inte en del av Mål- och resursplanen.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är strategiska och gäller för kommunen som helhet. Nämnderna ska ta hänsyn till samtliga inriktningsmål i sin planering. Det innebär inte att varje nämnd ska formulera förväntade resultat för samtliga inriktningsmål. Om nämndens uppdrag saknar direkt koppling till ett visst inriktningsmål ska detta framgå.

Utfallet av nämndens förväntade resultaten utgör tillsammans med kommunfullmäktiges fastställda målvärden/uppdrag grunden för nämndens bedömning av sin uppfyllelse av inriktningsmålen.

Riktade uppdrag under planperioden

Vi står inför ett antal samhällsekonomiska utmaningar som kräver omställning i resursplanering och resursanvändning. Kopplat till dessa och våra inriktningsmål finns det behov av att under planperioden fördjupa vissa utredningar och uppdrag. Dessa är riktade till en ansvarig nämnd eller kan inkludera flera nämnder, bolag och externa samhällsaktörer. Uppdragen specificeras vad gäller innehåll, tidplan och eventuell finansiering.

Koppling mellan FN:s globala mål och det lokala perspektivet

De globala målens genomförande på lokal nivå omfattas till stor del, direkt och indirekt, av det kommunala välfärdsuppdraget. Det innebär bland annat att Agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling är integrerade i Vänersborgs kommuns styrning och ledning.

De globala målen har koppling till kommunfullmäktiges inriktningsmål och en önskvärd förflyttning av globala målen anges för planperioden. Till hjälp finns nyckeltalen som Sveriges kommuner och regioner har utformat inom vart och ett av de globala målen. En övergripande redovisning av kommunens förflyttning och måluppfyllelse av de globala målen görs i anslutning till årsredovisningen.

Styrande dokument

Ett antal politiska styrdokument styr kopplingen från visionen, via inriktningsmålen, till organisationen. I Bilaga 1 finns en lista på styrande dokument med bäring på inriktningsmålen.

Ambitionsnivå för kommunfullmäktiges inriktningsmål

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Våra invånare ges lika möjligheter att forma sin framtid, där lokala skillnader utifrån livssituation, boendeplats och ekonomi utjämnas. Den sociala inkluderingen medför att invånarna kan påverka och delta i samhället oavsett bakgrund, där olika insatser riktas beroende på skillnader i olika boendedelar. Kommunens verksamheter arbetar i samverkan med fler organisationer, för att minska effekterna av socioekonomiska faktorer, där ett rättighetsbaserat perspektiv ger möjlighet till utbildning, bostad och arbete.

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	69,8 (2024)	71,0 (riket 2024)	71,5 (grön 2024)	KS, BUN, SOC, KFN
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	1,32 (2024)	1,2	1,09 (gul 2024)	SOC, KS
Sveriges friluftskommun, Naturvårdsverkets ranking, andel (%) av totalpoäng	76 (Plats 76 2024)	90 (topp 40 2024)	95 (topp 20 2024)	KFN
Utfall på årligen uppföljda indikatorer inom handlingsprogram för barn och unga.	Ambitionsnivåer beslutas i handlingsprogram för barn och unga	Minst hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS

==========

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Barn och unga ges goda framtidsmöjligheter där skolan erbjuder individuellt stöd och förebyggande insatser med början i förskolan.

Kommunens olika verksamheter arbetar för att främja faktorer som påverkar skolresultat såsom arbetsmiljö, fysiska miljöer, hemförhållanden, fritidsmöjligheter och stöd i unga år.
Fullföljda studier ökar möjligheterna att välja en sysselsättning som upplevs stimulerande och att nå egenförsörjning.

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Ungdomar etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, andel (%)	88,1 (2023)	Bibehålla grön nivå	Bibehålla grön nivå	SOC, KS
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	74,2 (2025)	75,7	77,7 (grön 2025)	KS
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	83,6 (2025)	85,0	86,2 (grön 2025)	BUN
Förskolans undervisningstid för barn med allmän förskoleplacering ger förutsättningar för kunskapsprogression inom läs- och skrivutveckling motsvarande nivå 2 eller högre. Anges som andel (%) av barn med allmän förskoleplacering.	80 % (2025)	83 %	86 %	BUN

==========

Vision Vänersborg

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan
Den ekologiskt hållbara kommunen bidrar till att vårda våra resurser för nuvarande och framtida invånare. Kommunens Miljöprogram 2030 och Strategin för ett fossilfritt Vänersborg 2030 värnar om hela den geografiska kommunen, och ökad kunskap hos invånarna underlättar för klimatvänliga val. Nya klimatsmarta lösningar och teknisk innovation leder till minskad miljöpåverkan såsom fossiloberoende, hållbar konsumtion, upphandling och inköp. Miljöperspektivet beaktas vid kommunens beslutsfattande och olika former av samverkan.

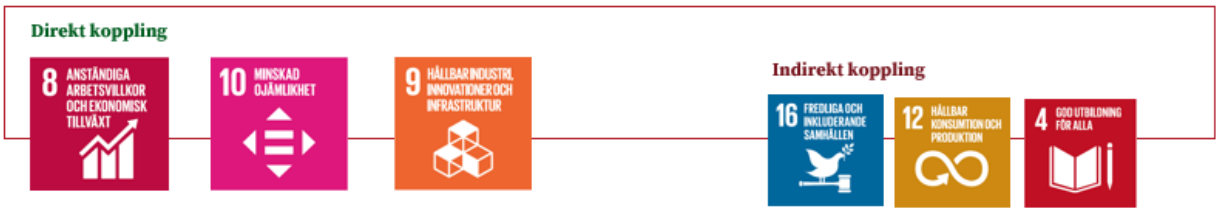
Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	10 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets ambitionsnivå (2024)	Mer än hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS, SBN, BN, SOC

==========

Vision Vänersborg

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Företag i Vänersborgs kommun möts av ett gott bemötande och en hög tillgänglighet där kommunens verksamheter håller en god kvalitét. Det är enkelt att få kontakt med kommunen, och den digitala servicen leder till mer effektiva flöden inom och mellan olika förvaltningar. Företag i kommunen ges möjligheter att expandera, där kommunen kan bistå med tillgänglig mark och lokaler när nya och befintliga företag vill verka och etablera sig i kommunen. Våra invånare är nöjda med den välfärd vi levererar. Kvalificerad personal leder till en god kvalitét i våra verksamheter, där innovation och teknik bidrar till att effektiviteten är hög.

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn	88 (2025)	89	90	SOC
Nöjdhet med skola (åk 8), %	67 (2025)	Bibehålla grön nivå	Bibehålla grön nivå	BUN

==========

Vision Vänersborg

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv
Vi ska ha en arbetsmiljö som ger förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv. I Vänersborgs kommun ska medarbetarna vara delaktiga och ha förståelse för sina uppdrag och sina roller. För att få en engagerad personal krävs ett tryggt och stabilt ledarskap som når ut till samtliga medarbetare i vår kommun. Personalpolicyn och samverkansavtalet med de fackliga organisationerna ska vara grunden i arbetet.

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % (gul 2024)	Samtliga

==========

Riktade uppdrag under planperioden

Nedan följer riktade uppdrag, där de fem första fortsätter från föregående år och de två sista är nya. Tidsplan för genomförande av uppdraget anges med x. Status av uppdrag rapporteras i årsredovisningen och återrapportering av genomfört riktat uppdrag görs av ansvarig nämnd till kommunstyrelsen.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Genomföra Handlingsprogrammet för förebyggande arbete för barn och unga, och leda implementeringen av nya socialtjänstlagen, avseende samma målgrupp.	Kommunstyrelsen (samordning) Alla nämnder	9 800	x	x	x

I Mål- och resursplanen 2025–2027 tilldelades kommunstyrelsen ett samordningsuppdrag att ta fram ett handlingsprogram för målgruppen barn och unga. Programmet har arbetats fram nämndövergripande samt i samarbete med civilsamhället. Syftet med programmet är att utveckla och stärka sociala insatser för barn och unga och deras vårdnadshavare med både främjande och förebyggande arbete.

Den nya socialtjänstlagen har ett genomgående fokus på tidiga insatser i förebyggande och främjande syfte. Lagstiftarna önskar mer proaktiva insatser i stället för reaktiva insatser och ett bredare grepp som omfattar individ, grupp och även hela samhället. Intentionen i lagstiftningen sammanfaller i mångt och mycket med intentionen i pågående uppdrag om Handlingsprogrammet för barn och unga. Av den anledningen har ett tillägg gjorts om att också leda och samordna implementeringen av nya socialtjänstlagen i de delar den riktar sig mot målgruppen barn och unga. För arbetet avsätts 9 800 tkr till olika insatser.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Genomföra Kompetensutvecklingsprogram	Kommunstyrelsen	Inom ram	x	x	x

I Mål- och resursplan 2025–2027 gavs uppdraget att ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för ledare och medarbetare. Demografiska utmaningar, den digitala utvecklingen och nya arbetssätt kräver ett utvecklat och tydligt ledar- och medarbetarskap i hela organisationen. Programmet, som lägger fokus på kulturbärande delar ur kommunens riktlinjer för styrning och ledning, startade upp hösten 2025. Fortsatt arbete med friskfaktorer och möjliggörande med ökad flexibilitet i arbetslivet ska tas tillvara så att fler klarar av ett helt arbetsliv. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens ram.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Digitalisering först	Alla nämnder	Inom ram	x	x	x

I 2025 års budget omprioriterades medel inom kommunstyrelsens ram för digitalisering. Uppdraget växlades upp från och med 2026 och avser nu samtliga nämnder. För att möta krav och förväntningar behöver kommunen öka omställningstakten för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar. Digitaliseringen ska erbjuda en enklare vardag för invånare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

Behovet av nya digitala verktyg så som e-tjänster, artificiell intelligens och digitala lärplattformar är stort och med stöd av datadrivet beslutsfattande ska kommunen få ännu bättre beslutsunderlag. Kommunens verksamheter behöver synliggöra de digitala tjänsterna och säkerställa digital inkludering. Digitala lösningar behöver alltid prövas mot ökade risker för dataintrång, cyberangrepp och informationsläckage. Uppdraget finansieras inom ram av respektive nämnd där nytta uppstår i verksamheten.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Landsbygdsprogram	Kommunstyrelsen (samordning) Alla nämnder	Inom ram	x		

I Mål- och resursplan 2025–2027 gavs uppdraget att ta fram ett Landsbygdsprogram. Arbetet går vidare i genomförandefas och ska vara infört under 2027. Våra landsbygdsområden ska vara livskraftiga med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd. Behovet av att tillgodose trygga och bra boendemöjligheter är en självklar del i allmännyttans uppdrag även i kommunens tätorter. Infrastrukturen är avgörande för att binda ihop alla kommundelar för att få en livskraftig kommun där möjligheten till fiber, mobiltäckning och kommunalt vatten och avlopp ses som en del i att utveckla Vänersborgs kommun.

Landsbygden bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljökvalitetsmål uppfylls. Medel avsattes som ett tillfälligt anslag 2025 för framtagande av landsbygdsprogrammet.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Sysselsättningsåtgärd med fokus på målgruppen personer med funktionsnedsättning	Kommunstyrelsen (samordning) Socialnämnden	500	x	x	

Initiativet syftar till att öka möjligheterna för denna målgrupp att komma in eller tillbaka till arbetsmarknaden och vi behöver bli bättre på att identifiera potentialen i vad vi som arbetsgivare kan erbjuda. I kommunens ”Strategi för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning” är en prioritering att kommunen som arbetsgivare ska spegla den variation som finns i samhället i stort.

Uppdraget innebär att genomföra en kartläggning av vilka kommunala verksamheter som kan bli potentiella arbetsgivare samt att utveckla och erbjuda utbildnings- och stödprogram för att underlätta anställning av personer med en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga som är så omfattande att det behövs specifik handledning/anpassning.

Målet är att öka målgruppens anställningsbarhet och inkludering på arbetsmarknaden med förhoppning att en anställning eller praktik hos oss kan bana väg. Medel för handledning kan sökas ur anslaget till ”socialt inkluderande och trygghetsskapande åtgärder”.

UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Översyn av kommunens ekonomistyrningsprocesser inför 2028	Kommunstyrelsen	Inom ram	x		

Initiativet syftar till att utveckla kommunens ekonomiska styrning genom att skapa bättre förutsättningar för helhetssyn, långsiktig planering och tydligare politiska prioriteringar. En samsyn kring ansvar, arbetssätt och ekonomiska förutsättningar är en viktig grund för god ekonomisk hushållning.

Uppdraget innebär att kommunstyrelsen ska genomföra en samlad översyn av budgetprocessen, resursfördelningsmodellen samt investerings- och uppföljningsprocesserna samt översyn av de finansiella målen och ekonomistyrningsprinciperna. Arbetet ska bidra till att dessa hänger samman och att uppföljning och analys baseras på tillförlitliga och jämförbara underlag.

Målet är att ta fram ett samlat underlag som kan ligga till grund för politiska beslut och tillämpas från och med budgetår 2028.

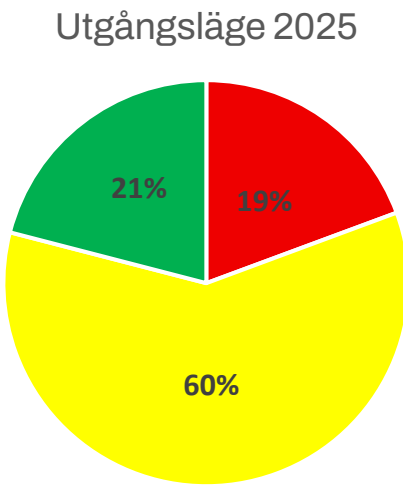
UPPDRAG	Ansvar	Tkr	2027	2028	2029
Stärka befolkningens kunskap, förståelse och beredskapsvilja	Kommunstyrelsen	150	x	x	x

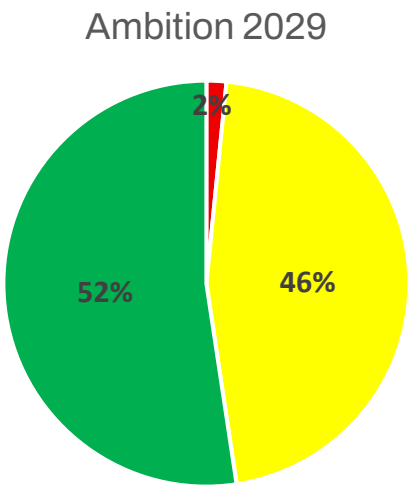
Ett robust samhälle börjar med invånarnas förmåga – tillsammans med kommunorganisationen. Inom ramen för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar behövs insatser för att stärka invånarnas kunskap, delaktighet och beredskapsvilja. Våra invånare är medaktörer i den civila beredskapen, med en egen roll i att förebygga, förbereda och hantera samhällsstörningar rörande områden som vatten, mat, värme, information och gemenskap.

Uppdraget innebär att inom ramen för redan återkommande och kontinuerliga arrangemang/forum som kommunen anordnar möjliggöra dialog och tillhandahålla information om krisberedskap för olika målgrupper såsom barn- och unga, äldre och yrkesverksamma. Medel finansieras ur anslaget till ”socialt inkluderande och trygghetsskapande åtgärder”.

Ambitionsnivå för globala målen

Kommuners uppföljning av de globala målen sker genom ett antal indikatorer där Sveriges kommuner indelas i de 25% främsta, de 50% mittersta och de 25% sämsta genom färgkategorisering i grönt, gult och rött. Kommunens ambitionsnivå anges för år 2029.
I Bilaga 2 återfinns samtliga ingående indikatorer.

God ekonomisk hushållning och finansiella mål

Här följer en redovisning om god ekonomisk hushållning. Dels vad lagen säger, dels kommunens tolkning och fastställda mål och riktlinjer.

Lagen/balanskravet

Enligt kommunallagen ska kommunerna ange mål och riktlinjer för verksamheten. För ekonomin ska det finnas finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Balanskravet i kommunallagen innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna och är den lägsta tillåtna nivån för resultatet. Ett nollresultat räcker dock inte för att säkerställa långsiktig hållbar ekonomi. Kommunen behöver ha ett överskott för att kunna finansiera investeringar och möta framtida behov.

Med detta menas

En kommun bör inte förbruka sitt eget kapital eller lånefinansiera löpande driftskostnader. De löpande intäkterna bör överstiga de löpande kostnaderna. Det ingår också att verksamheten ska utövas på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Kommunallagens krav klargör därmed att begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och utveckling. Verksamhetsperspektivet tar sikte på kommunens förmåga att bedriva verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Verksamhetsmål och finansiella mål hänger alltså ihop för att en god ekonomisk hushållning ska kunna uppnås.

God ekonomisk hushållning i Vänersborgs kommun

Vänersborgs kommun har fastställt finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Verksamhetsmålen är också kommunens inriktningsmål för ekonomin.

God ekonomisk hushållning innebär att kommunens finansiella mål och verksamhetsmässiga mål uppnås, samt att riktlinjerna följs.

I kommunens Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt ekonomistyrningsprinciper för Vänersborgs kommun framgår kommunens tolkning av god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för god ekonomisk hushållning är följande:

- Årets resultat bör uppgå till minst 2 procent av skatter och generella statsbidrag.
- Kassalikviditeten bör vara minst 50 procent.
- Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 procent årligen under mandatperioden.
- Årets investeringar (exkl. VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag.

Resultatet

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ska, som tumregel, årets resultat uppgå till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Huvudargumenten för positiva resultat är att nuvarande generation ska stå för sina kostnader. Det krävs avsättningar för framtida pensioner. Tillgångar bör värdesäkras. Det innebär att de ska underhållas i tillräcklig stor utsträckning så att de inte tappar i värde. Investeringar bör i så stor utsträckning som möjligt finansieras med egna medel. Dessutom bör det finnas en buffert för oförutsedda händelser.

Vänersborgs kommuns resultatmål överstiger balanskravet. Målet om 2 procent kan sägas vara tillräckligt stort för att konsolidera kommunens ekonomi och på så sätt säkra att servicenivån ska garanteras för nästkommande generation, utan att kommunen ska behöva uttaxera en högre skatt. Den budgeterade nivån krävs för att klara av nya förutsättningar under året, samt för att klara av att självfinansiera underhållsinvesteringar i en skattefinansierad verksamhet. Exempel på nya förutsättningar är avräkning av skatteintäkter,

upp- och nedgångar på de finansiella marknaderna och oförutsedda händelser inom verksamheterna.

Kassalikviditet
Med målet om en kassalikviditet på minst 50 procent menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit (för närvarande 200 mnkr) bör vara minst 50 procent av kortfristiga skulder (exklusive långfristig upplåning som förfaller till betalning inom ett år). Likviditetsmålet säkrar att kommunen har en tillräcklig kortfristig betalningsberedskap.

Soliditet
Måttet anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. En högre soliditet ger en långsiktig finansiell handlingsberedskap.

I ett tioårigt perspektiv kommer en förändrad åldersstruktur (fler barn och äldre) att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestningar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning.

Investeringar
I investeringsmålet anges den investeringsnivå som bedöms vara den högsta nivån för en hållbar ekonomisk utveckling, med hänsyn till de övriga finansiella målen, som ligger till grund för god ekonomisk hushållning.

Riskområden till internkontrollplanen

Internkontroll är en del av kommunens arbete med att styra, följa upp och säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt. Genom internkontrollen identifieras och hanteras risker som kan påverka verksamhetens mål, kvalitet, ekonomi och förtroende.

Av kommunallagen framgår att varje nämnd ansvarar för sin verksamhet och ska säkerställa att den bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. I detta ansvar ingår att den interna kontrollen är tillräcklig.

Internkontrollen bedrivs inom ramen för nämndernas ordinarie arbete och utgör ett stöd i arbetet med styrning och uppföljning av verksamheten.

Som en gemensam utgångspunkt i nämndernas arbete med riskanalys används kommunövergripande riskområden. Riskområdena tydliggör vilka områden som, ur ett kommunövergripande perspektiv, bedöms vara särskilt väsentliga att beakta.

Utifrån dessa riskområden ska nämnderna identifiera och bedöma relevanta risker med hänsyn till respektive nämnds uppdrag, ansvar och verksamhetens förutsättningar.

Följande riskområden gäller för kommunens arbete med internkontroll:

- Styrning, ledning och ansvarsfördelning
- Ekonomi
- Rättssäkerhet och regelefterlevnad
- Kompetensförsörjning och bemanning
- Digitalisering och informationssäkerhet
- Säkerhet och beredskap
- Välfärdsbrottslighet

Omvärld

Globala bakslag sinkar svensk konjunkturuppgång

Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver i sin rapport från april 2026 att globala bakslag sinkar svensk konjunkturuppgång. Den förutsedda konjunkturuppgången har skjutits fram något i tid. Skatteunderlaget ökar mer i år än i fjol och ökar än mer 2027.

Även Konjunkturinstitutet (KI) skriver i sin rapport från mars 2026 att tillväxten i den svenska ekonomi bromsar in det första kvartalet i år när konsumtionen växer långsammare. Men i takt med att inhemsk efterfrågan växer snabbare ebbar lågkonjunkturen ut mot slutet av 2026. Kriget i Mellanöstern har en viss bromsande inverkan på ekonomin genom framför allt högre inflation.

Internationell konjunktur

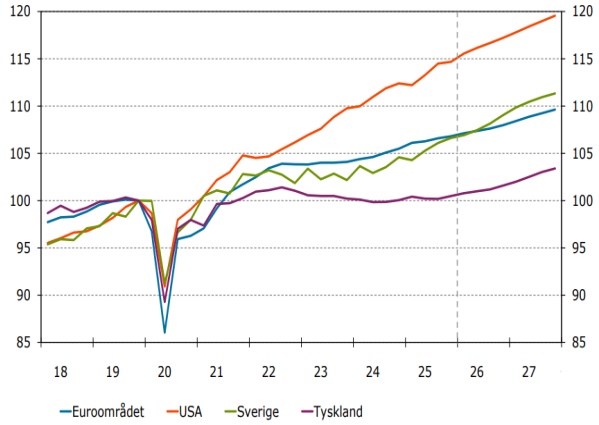
Den globala tillväxten har hittills varit motståndskraftig trots USA:s tullhöjningar. Kriget i Mellanöstern har en viss dämpande effekt på den ekonomiska utvecklingen i år men den globala tillväxten blir 2026 och 2027 ungefär normal ur ett historiskt perspektiv.

Osäkerheten kring krigets utveckling och dess ekonomiska effekter är dock mycket stor.

Även osäkerheten kring den amerikanska handelspolitiken är fortsatt stor, men USA:s genomsnittliga tullnivå bedöms ligga kvar kring nuvarande nivåer på såväl kort som medellång sikt.

Den globala handeln fortsätter att växa, men tullhöjningarna håller tillbaka USA:s importefterfrågan 2026, vilket tynger den svenska exportmarknadstillväxten.

Diagram: BNP i valda länder (Källor: Nationella källor och konjunkturinstitutet)

Svensk ekonomi

Sverige befinner sig fortsatt i en lågkonjunktur, men den ekonomiska återhämtningen har påbörjats och fortsätter 2026. Kriget i Mellanöstern har en viss dämpande effekt på BNP-tillväxten 2026 genom framför allt högre energipriser.

Hushållens konsumtion har kommit i gång under hösten 2025 och bidrar framöver starkt till konjunkturåterhämtningen.

Sysselsättningen ökar både i år och nästa år, samtidigt som arbetslösheten sjunker till 7,8 procent 2027.

Lönerna i Sverige ökade med 3,7 procent 2025, vilket innebar en inbromsning jämfört med föregående år. Framöver väntas en något lägre löneökningstakt, samtidigt som reallönerna fortsätter att återhämta sig och kostnadstrycket i företagen ökar i takt med stigande enhetsarbetskostnader.

KPIF inflationen blir trots de höga energipriserna lägre än Riksbankens inflationsmål 2026 på grund av den sänkta matmomsen.

Omvärld

Tabell: Nyckeltal för svensk ekonomi Källa SKR 2026-04-29

Nyckeltal %	2025	2026	2027	2028	2029
BNP	1,8	2,5	2,6	1,8	1,8
Arbetade timmar	-0,4	0,9	1,4	0,9	0,4
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	8,8	8,6	7,8	7,5	7,4
Befolkning 15-74 år	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3
Inflation, KPIF	2,6	1,8	1,9	2,5	2,0

Kommunsektorns ekonomi

Omvärld och osäkerhet dämpar konjunkturen och gör prognoserna mer osäkra.

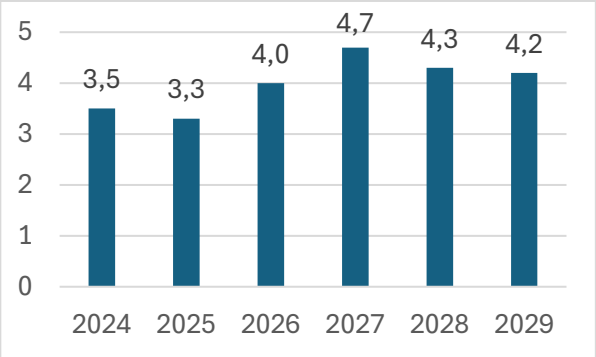
Skatteunderlaget väntas öka mer kommande år (2026–2027) än tidigare år, vilket förbättrar intäktssidan något.

Kommunsektorn står ändå inför stora utmaningar, där demografin är central: befolkningsförändringar påverkar både kostnader och intäkter och kräver anpassning av verksamheter.

Ökningen av arbetade timmar driver upp skatteunderlagstillväxten till 4,0 procent 2026. Det kommunala skatteunderlaget ökar därmed betydligt snabbare än föregående två år då antalet arbetade timmar minskade och gav negativ effekt på skatteunderlaget. Under 2027 fortsätter timmarna att ytterligare stärka skatteunderlaget. Kalkylåren 2028–2029 ökar skatteunderlaget med drygt 4,2 procent per år, i linje med det historiska genomsnittet (perioden 2015-2024). Sysselsättningstillväxten avtar dessa år när ekonomin återgår till konjunkturell balans, men skatteunderlaget gynnas av starkare bidrag från bland annat pensioner.

Diagram: Utveckling av kommunsektorns skatteunderlag i procent 2024–2029,

Källa SKR 2026-04-29

Osäkerheten i de ekonomiska prognoserna är stora och kommunsektorn står fortsatt inför stora utmaningar inför kommande planperiod. Här följer ett antal exempel:

- Demografin
- Finansiering av stora planerade investeringar och exploateringsprojekt
- Säkerhetsläget både internationellt och i Sverige
- Beredskap och civilt försvar
- Energiomställning
- Kompetensförsörjning – rekryteringsbehov
- Integration – inkludering
- Digitalisering

Befolkning

Under våren 2026 har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en ny befolkningsprognos. Den grundar sig bland annat på planerat bostadsbyggandet i kommunen, vilket förväntas leda till omflyttningar och inflyttningar, vilket i sin tur förväntas leda till ett växande invånarantal. Prognosen är nedräknad sen tidigare prognos då även SCB:s Sverige-prognos räknats ned. Prognosen sträcker sig över tio år.

Tabell: Befolkningsförändringar i olika åldersintervall

Ålder	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Förändring
0-5	2 525	2 446	2 381	2 314	2 291	2 294	2 315	2 327	2 343	2 361	2 376	-6%
6-12	3 222	3 185	3 148	3 133	3 123	3 070	3 000	2 952	2 897	2 854	2 810	-13%
13-15	1 450	1 427	1 408	1 436	1 378	1 350	1 339	1 360	1 368	1 364	1 367	-6%
16-18	1 455	1 463	1 487	1 449	1 429	1 415	1 439	1 387	1 363	1 356	1 374	-6%
19-29	4 372	4 431	4 430	4 442	4 465	4 496	4 467	4 493	4 508	4 516	4 491	3%
30-39	5 308	5 234	5 232	5 171	5 113	5 044	5 010	4 966	4 916	4 895	4 891	-8%
40-49	4 396	4 487	4 525	4 654	4 810	4 933	5 025	5 141	5 253	5 316	5 356	22%
50-59	5 090	4 967	4 877	4 789	4 730	4 690	4 678	4 616	4 590	4 601	4 635	-9%
60-69	4 916	5 057	5 114	5 210	5 259	5 281	5 310	5 372	5 346	5 305	5 232	6%
70-79	4 198	4 158	4 190	4 133	4 153	4 189	4 215	4 250	4 348	4 427	4 539	8%
80-89	2 637	2 748	2 830	2 938	2 951	2 990	3 005	2 992	2 985	2 987	2 952	20%
90-w	509	511	532	542	585	611	634	674	712	747	805	58%
Summa	40 078	40 114	40 154	40 210	40 288	40 362	40 437	40 533	40 629	40 729	40 830	2%

År 2025 visar det faktiska invånarantalet. 2026-2035 visar prognostiserat antal invånare utifrån befolkningsprognosen från våren 2026.

Sammanfattning befolkning

Det totala antalet invånare ökar årligen. Under perioden 2025-2035 ökar befolkningen med 752 invånare vilket motsvarar +2 %. Det ligger i linje med de senaste årens prognoser.

Antalet barn och unga i åldrarna 0 - 15 år minskar med 644 personer.

Stora ökningar sker i de äldre åldersgrupperna. De äldsta, grupperna över 80 år, ökar kraftigt med 612 personer fram till år 2035.

Budgetförutsättningar 2027–2029

I 2025 års preliminära bokslut redovisas en förbättring av eget kapital med 72 mnkr, vilket är 41 mnkr bättre än budget.

I 2026 års mål- och resursplan är resultatet budgeterat till +10 mnkr. För att uppnå 2-% målet ska resultatet vara minst 66 mnkr.

Kommunstyrelsens budgetanvisningar

Kommunstyrelsen beslutade den 25 februari 2026 om ramar och anvisningar för budgetarbetet 2027. Ramarna byggde på SKR:s skatteprognos (2025-12-11), 1,9 % inflationskompensation, beräknad löneutveckling (166 mnkr för 2026–2027), oförändrat personalomkostnadspålägg (40,51 %), pensionskostnader enligt blandmodellen och oförändrad internränta (2,75 %).

En mer detaljerad beskrivning av nämndernas tillskott i ramsättningen finns på sidan 13 och framåt.

Anslagsbindningsnivåer respektive redovisningsnivåer

För 2027 är anslagsbindningsnivån knuten till respektive nämnd. Men inom vissa nämnder ska budget, uppföljningar och bokslut redovisas i anslagsredovisningsnivåer. Respektive nämnd beslutar om fördelning av budget per anslagsredovisningsnivå.

Anvisningar inför budgetarbetet

Kommunstyrelsen gav också följande direktiv:

- Budgetförslag ska hålla sig inom ram och beskriva åtgärder och konsekvenser.
- Nämnderna ska budgetera både intäkter och kostnader.
- Nämnderna ansvarar för driftkostnader som nya investeringar ger och ska ompröva och om möjligt minska investeringsnivåerna samt vara återhållsamma med nya projekt.
- Driftkonsekvenser av investeringar ska beskrivas tydligt i en särskild mall och rymmas inom befintlig budgetram.
- Hyrande nämnder lämnar förslag om fastighetsinvesteringar till samhällsbyggnadsnämnden. Investeringar över 1 mnkr ska tidsättas (start- och slutmånad), men detta gäller inte inventarier.
- Nämnderna ska bevaka specialdestinerade statsbidrag.
- Prisjusteringar för interna tjänster ska följa budgetförutsättningarna, om inget annat avtalats, och i övrigt gäller riktlinjerna för intern försäljning.

Vänersborgs kommuns budgetprocess

Vänersborgs kommun har en tidig budgetprocess, vilket innebär att diskussioner om mål och resurser förs under januari till maj och kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplanen i juni inför kommande år. En tidig process gör det möjligt för nämnderna att anpassa sin verksamhet efter beslutade mål och resurser.

Arbetet med MRP 2027

Kommunstyrelsens budgetberedning består av de ordinarie ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott. Dessutom har gruppledarna i partierna KD, L, Mbp, MP och V varsin insynsplats. Budgetberedningen inledde sitt arbete i april 2026. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas budgetförslag. Ekonomiavdelningen har sammanställt nya prognoser från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) över skatte- och statsbidragsintäkter, samt uppdaterat bedömningar över löneutveckling, räntekostnader och pensionskostnader.

Budgetberedningen hade presidieöverläggningar med nämnderna under våren 2026 om deras budgetförslag för 2027-2029. Även nämndernas arbete med mål, verksamhets- och ramanpassning under 2026 följdes upp. Kommunfullmäktige fastställde mål- och resursplan 2027-2029 i juni 2026.

Övergripande ekonomisk inriktning

Nämnderna har i budgetarbetet beskrivit stora ekonomiska utmaningar. Dessa beror bland annat på ökade kostnader för insatser för barn och unga samt på högre driftkostnader till följd av genomförda investeringar.

Budgetberedningen konstaterar att nämnderna, i enlighet med anvisningarna, har tagit fram åtgärder för att nå budget i balans. Samtidigt bedöms det nödvändigt att konsekvenserna av föreslagna åtgärder analyseras och hanteras samlat tillsammans med berörda nämnder innan genomförande.

Kommunens ekonomi är ansträngd och de finansiella målen nås inte fullt ut under planperioden. Mot denna bakgrund behöver nämnderna även fortsättningsvis arbeta med effektiviseringar och anpassa verksamheten till beslutad budget. Det finns inte utrymme för generella tillskott utifrån behov.

Kommunen behöver prioritera god ekonomisk hushållning för att klara ekonomin på lång sikt. Förändringar i befolkningens åldersstruktur, med fler äldre och färre barn och unga, innebär att resurser behöver omprioriteras mellan verksamheter. Samtidigt behöver utrymme skapas för framtida större investeringar.

Årets budget bygger på att skatten inte höjs.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

Kommunfullmäktiges beslut om nämndernas driftbudgetramar för år 2027:

KOMMUNÖVERGRIPANDE

I anvisningarna fastställdes **internräntan** till 2,75 procent och **personalomkostnadspålägget (PO)** till 40,51 %.

Nämndernas budgetramar för 2027 är baserade på 2026 års **lönekostnadsnivå**.

Nedan beskrivs justeringar av nämndernas budgetramar i samband med **anvisningarna** enligt kommunstyrelsens beslut i februari 2027. Vidare redogörs för **nämndernas förslag** till mål- och resursplan. Slutligen redovisas **kommunfullmäktiges beslut** till mål- och resursplan 2027.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Anvisad budgetram

I **anvisningarna** fastställdes barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 066 120 tkr. Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 5 019 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 845 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 1 999 tkr. Ramen utökades med 4 640 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämndens förslag:

Barn- och utbildningsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden beskriver ett läge där minskande barn- och elevantal sker parallellt med ökade kostnader kopplade till lokaler, IT, säkerhet och ett växande behov av stödinsatser.

Volymminskningar frigör cirka 5,7 mnkr utifrån oförändrad barn- och elevpeng. Delar omfördelas till anpassad grundskola där elevantalet ökar, samt till ökade lokal- och IT-kostnader och riktade insatser för ökad måluppfyllelse. Nämnden presenterar därmed en budget i balans.

För att anpassa verksamheten till givna ramar redovisar nämnden åtgärder såsom översyn av förskole- och grundskoleorganisationen, personalanpassningar i takt med minskade volymer samt effektivare lokalutnyttjande genom uppsägning av moduler och externa lokaler. Nämnden bedömer att dessa åtgärder i huvudsak kan genomföras utan väsentlig negativ påverkan på mål och kvalitet.

Samtidigt pekar konsekvensbeskrivningen på utmaningar. Till exempel ett omfattande eftersläpande lokalunderhåll, ökade driftkostnader kopplade till planerade investeringar samt osäkerhet kring statliga reformer, beredskap och säkerhet.

Kommunfullmäktiges beslut

Barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 utökas med 24 328 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 090 448 tkr.

BYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes byggnadsnämndens budgetram till 2027 till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskade ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Byggnadsnämndens förslag:

Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden pekar på en fortsatt osäker intäktsutveckling. Verksamheten är till stor del avgiftsfinansierad. Ett svagt konjunkturläge och omfattande förändringar i plan- och bygglagen från december 2025 bedöms leda till färre lovärenden och därmed minskade intäkter.

För att anpassa verksamheten till givna ramar redovisar nämnden åtgärder såsom tidigare genomförda personalanpassningar, automatisering av enklare ärenden, löpande effektiviseringar samt breddad kompetens hos befintlig personal.

I konsekvensbeskrivningen lyfter nämnden flera strukturella utmaningar, däribland osäkerheten kring den kommunala lantmäterimyndighetens framtid, ökade krav på kulturmiljöredovisning i översiktsplanen samt begränsade möjligheter att fullt ut nyttja GIS- och drönarteknik. Byggnadsnämnden framhåller att utvecklingen av lagstiftning, ärendevolymer och statliga beslut behöver följas noggrant under perioden då dessa snabbt kan påverka både ekonomi och service.

Nämnden återkommer med förslag till ny reviderad taxa som är anpassad till ny lagstiftning. Den ska gälla från 2027.

Kommunfullmäktiges beslut
Byggnadsnämnden budgetram 2027 utökas med 1 237 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2027 till 22 013 tkr.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 692 tkr. Inflationsuppräkningen tillförde ramen 13 tkr. Budget om 51 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelades till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges beslut
Kommunfullmäktiges budgetram 2027 utökas med 65 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 757 tkr.

KOMMUNSTYRELSEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kommunstyrelsens budgetram 2027 till 536 638 tkr. Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 8 081 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 101 tkr. Ramen tillfördes 2 501 tkr till följd av statens justeringar i de generella statsbidragen/statsbidragspåsen. Budget om 664 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelade från nämnderna till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens förslag:
Kommunstyrelsens budgetförslag ligger inom ram. Kommunstyrelsens budget omfattar både den egna förvaltningens verksamhet, som utgör cirka 20 procent av totalramen, samt kommunövergripande åtaganden såsom bidrag till förbund, bolag och gemensamma funktioner.

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar åtgärder för att anpassa den egna verksamheten till givna ekonomiska förutsättningar. För att hålla budgeten 2027 krävs effektiviseringsåtgärder motsvarande cirka 0,5 mnkr, bland annat genom vakanshållning och fortsatt arbete med digitalisering och automatisering. Samtidigt identifieras utvecklingsbehov om cirka 0,9 mnkr, främst inom områden som digitalisering, informationssäkerhet och verksamhetsstöd, vilka bedöms vara nödvändiga för att möta både lagkrav och ökade krav på kvalitet och effektivitet.

Konsekvensbeskrivningen pekar på att kommunstyrelsen och dess förvaltning verkar i ett alltmer komplext sammanhang, där ökade krav inom civilt försvar, säkerhet, digital infrastruktur och informationssäkerhet utgör centrala utmaningar. Flera av dessa behov är kommungemensamma och föreslås därför belasta samtliga nämnder. Kommunstyrelsen har en samordnande och stödjande roll i detta arbete, samtidigt som den ansvarar för uppsikt över nämnder, bolag och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen framhåller att utrymmet för ytterligare effektiviseringar inom den egna

förvaltningen är begränsat. Fortsatt utveckling inom digitalisering, beredskap och säkerhet bedöms vara avgörande för kommunens långsiktiga funktionsförmåga, vilket innebär att dessa frågor behöver följas noggrant under planperioden, då förändrade förutsättningar snabbt kan få konsekvenser för både ekonomi, styrning och service.

Kommunfullmäktiges beslut
Kommunstyrelsens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 18 816 tkr. Det avser 8 016 tkr för lönerevision 2026, anslag för kommande driftskostnader 10 000 tkr och 800 tkr för anpassning av kostnader för seniorkort.

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens budgetram 2027 till 555 455 tkr.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 1 730 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 73 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 314 tkr. Ramen utökades med 50 tkr för kapitalkostnader som följer av investering i konstnärlig gestaltning. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsnämndens förslag:
Kultur- och fritidsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden redovisar samtidigt ett ansträngd ekonomiskt läge till följd av ökade hyror kopplade till fastighetsinvesteringar, ökade kostnader för internt köp och sälj samt ökade verksamhetskostnader.

För att nå budget i balans föreslår nämnden åtgärder motsvarande 3,2 mnkr. Dessa omfattar att inte genomföra vissa planerade fastighetsinvesteringar, höjda avgifter i idrottsanläggningar samt avveckling av verksamheterna Vänersborg Jazz Academy och Barnens Kastanj. Åtgärderna innebär minskat utbud och försämrade förutsättningar inom delar av kultur- och fritidsverksamheten, men bedöms nödvändiga för att klara budgetramen.

Samtidigt tillkommer en ny mötesplats för unga som planeras stå klar 2027. Investeringen medför en hyreskostnad om 3,9 mnkr. Genom omfördelningar inom nämndens budget kan delar av hyresökningen hanteras, men ett kvarstående behov om 2,9 mnkr återstår. Förvaltningen föreslår i nuläget inga ytterligare åtgärder för att täcka detta, då det skulle innebära ytterligare nedläggning av verksamheter. Nämnden bedömer att mer tid krävs för att analysera möjliga lösningar.

Nämnden har under flera år genomfört omfattande effektiviseringar och personalminskningar, vilket lett till en mer sårbar organisation. Samtidigt ökar förväntningarna på kultur- och fritidsverksamheten att bidra till förebyggande och hälsofrämjande insatser, särskilt för barn och unga. Nämnden betonar att det ekonomiska utrymmet är begränsat och att ytterligare prioriteringar kan komma att krävas under planperioden.

Kommunfullmäktiges beslut
Kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 utökas med 2 374 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 159 427 tkr.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 minskades ramen med 49 tkr för inflationsuppräkning. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:
Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämndens verksamhet präglas av ökade krav till följd av ny och

förändrad lagstiftning samt förstärkt statlig styrning inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Tillsynsansvaret är i huvudsak lagstyrt och omfattningen påverkas både av nationella krav och av utvecklingen inom verksamheterna i kommunen. Samtidigt är stora delar av verksamheten intäktsfinansierad genom avgifter, vilket innebär ett begränsat handlingsutrymme vid förändringar i volymer och ärendeflöden.

För att hantera verksamheten inom tilldelad ram prioriterar nämnden lagstadgad tillsyn och effektiv handläggning. Utrymmet för utvecklings- och förbättringsinsatser bedöms vara begränsat inom ramen för befintliga resurser. Nämnden bedömer dock att föreslagna prioriteringar möjliggör att uppdraget fullföljs utan väsentlig påverkan på måluppfyllelsen, förutsatt att budgetramen bibehålls.

Kommunfullmäktiges beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 utökas med 483 tkr för lönerevision 2027.

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 762 tkr.

REVISIONEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes revisionens budgetram 2027 till 1 981 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 25 tkr.

Kommunfullmäktiges beslut

Revisionens budgetram 2027 utökas med 23 tkr för lönerevision 2026. Förslaget har beretts av kommunfullmäktiges presidium.

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgetram 2027 till 2 004 tkr.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 113 270 tkr. Jämfört med budget 2026 har gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 512 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 102 tkr. Gatuenheten tillfördes 700 tkr för utökad kapitalkostnad kopplad till komponentredovisningen. Ettårsanslagen i budget 2026 om dels 1 000 tkr till projektorganisation för exploatering av södra Sanden dels 5 000 tkr till saneringskostnader södra Sanden togs bort. Ettårsanslaget om 1 900 tkr i budget 2026 för tomhyra av Norra skolan kvarstår även under 2027. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:
Samhällsbyggnadsnämndens förslag ligger inte inom ram. Sammanlagt begär nämnden 16 350 tkr i utökad budgetram 2027 varav 11 350 tkr avser en ramökning och 5 000 tkr är ett tillfälligt anslag under 2027.

Nämndens har kraftigt ökade kostnader för energi, material och entreprenader samt en växande underhållsskuld inom fastigheter, gator, VA-anläggningar och annan teknisk infrastruktur. Ett ökat behov av akuta åtgärder tränger successivt undan planerat och förebyggande underhåll, vilket bedöms leda till ökade kostnader och försämrad funktion på sikt. Samtidigt tillkommer nya krav från lagstiftning och EU-regler, bland annat avseende beredskap, säkerhet, energiprestanda och bibehållen krontäckning i urbana miljöer, vilka medför ytterligare kostnader som inte ryms inom nuvarande ram.

Inom fastighetsverksamheten är behovet av underhåll särskilt stort. Flera prioriterade åtgärder är redan eftersatta och den samlade underhållsskulden bedöms uppgå till mycket höga nivåer över den kommande tioårsperioden. Nämnden föreslår därför ett årligt tillskott om 4,8 mnkr för driftunderhåll för att hantera de mest akuta åtgärderna.

Även investeringsnivån är ansträngd. Kommunens finansiella mål innebär att investeringar exklusive VA och renhållning ska begränsas, men det samlade investeringsbehovet för 2027

bedöms ändå överstiga fastställd ram. Flera större projekt bedöms samtidigt vara nödvändiga och svåra att senarelägga utan betydande konsekvenser. Det gäller bland annat åtgärder kopplade till VA-försörjning, bro- och kajstabilitet, gång- och cykeltunneln i Skaven/Öxnered samt exploateringsprojekt som är avgörande för kommunens näringslivs- och samhällsutveckling. Nämnden föreslår därför ramökningar för bland annat kapitalkostnader avseende broar, GC-tunnel, stängselåtgärder enligt Trafikverkets krav, ökade IT-kostnader samt kapital- och driftskostnader kopplade till fastigheten Krickan 1.

För att hålla nära tilldelad ram redovisar nämnden samtidigt effektiviseringsåtgärder och besparingar, främst genom återhållsamhet inom gatuverksamheten och minskat planerat underhåll. Dessa åtgärder bedöms dock få tydliga konsekvenser i form av ökad underhållsskuld, senarelagda investeringar, minskad servicegrad och ökade långsiktiga risker.

Samhällsbyggnadsnämndens samlade bedömning är att MRP för 2027–2029 hanterar de mest akuta behoven men att nuvarande ekonomiska ramar inte är tillräckliga för att långsiktigt säkerställa robust infrastruktur, god fastighetsförvaltning och efterlevnad av ökade lag- och säkerhetskrav. Utan föreslagna ramökningar riskerar kommunen ökade driftstörningar, försämrad kvalitet i samhällsservicen och väsentligt högre kostnader på längre sikt.

Taxejusteringar:
Samhällsbyggnadsnämnden föreslår, i särskilt ärende, att va-taxan höjs med 12 % vad avser brukningsavgiften och 5 % för anläggningsavgiften inför 2027. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår, i särskilt ärende, att revidera avfallstaxan.

Kommunfullmäktiges beslut
Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 7 836 tkr. Det avser 2 336 tkr för lönerevision 2026. Nämnden får ett tillfälligt anslag under 2027 om 5 000 tkr för rivning av fastighet på Krickan. Ramen utökas med 500 tkr för ökade drift- och kapitalkostnader kopplat till fastigheten Krickan.

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 121 106 tkr

SOCIALNÄMNDEN
Anvisad budgetram
I anvisningarna fastställdes socialnämndens budgetram 2027 till 1 283 646 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 5 053 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 1 096 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 12 tkr. Ramen utökades med 12 432 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Socialnämndens förslag:
Socialnämnden budgetförslag ligger inom ram. Samtidigt redovisar socialnämnden att verksamhetens samlade behov inför 2027 överstiger den anvisade budgetramen med totalt 40 980 tkr. Det grundläggande behovet avser i huvudsak volymökningar och kostnadsutveckling inom individ- och familjeomsorgen, särskilt för placeringar av barn och unga i familjehem, HVB och SiS samt kostnader för särskilt förordnade vårdnadshavare. Därutöver redovisas ett behov kopplat till ekonomiskt bistånd till följd av ett ackumulerat gap mellan statligt styrd riksnorm och erhållen inflationskompensation samt ökade kostnader för IT-säkerhet.

Socialnämnden redovisar ett omfattande åtgärds- och omställningspaket, beslutspunkterna 3–16 nedan. Dessa åtgärder innebär effektiviseringar, förändrade arbetssätt och långsiktiga omställningar inom flera verksamhetsområden, och beräknas sammantaget frigöra cirka 41 000 tkr.

Åtgärderna omfattar bland annat förändrad och mer central bemanningsplanering, fortsatt implementering av välfärdsteknik och

digitalisering, arbete för minskad sjukfrånvaro, en tydlig omställning mot mer förebyggande arbete – särskilt för barn och unga – samt åtgärder för att minska kostnader för institutionsplaceringar, försörjningsstöd och extern bemanning. Nämnden anger även att processen för en ny boendeenhet på Lindås avbryts då andra lösningar identifierats för målgruppen.

Åtgärderna löper i huvudsak över hela planperioden 2027–2029 och syftar till att långsiktigt bromsa kostnadsutvecklingen inom lagstyrd verksamhet. Socialnämnden betonar samtidigt att åtgärderna innebär omfattande organisatoriska omställningar och att det finns en tydlig gräns för hur mycket kostnader som kan reduceras inom befintlig ram utan risk för påverkan på kvalitet, arbetsmiljö och tillgänglighet. Nämnden tydliggör därför att det redovisade resursbehovet kvarstår, trots att MRP-förslaget formellt läggs inom anvisad budgetram.

Kommunfullmäktiges beslut
Socialnämndens budgetram 2027 utökas med 35 800 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer Socialnämndens budgetram 2027 till 1 319 446 tkr.

VALNÄMNDEN
Anvisad budgetram
I anvisningarna fastställdes valnämndens budgetram 2027 till 777 tkr. Det tillfälliga anslaget om 2 800 tkr för valåret 2026 togs bort. Inflationskompensationen ökade ramen med 13 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 3 tkr.

Kommunfullmäktiges beslut
Valnämndens budgetram 2027 utökas med 3 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer Valnämndens budgetram 2027 till 780 tkr.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN
Anvisad budgetram
I anvisningarna fastställdes överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 200 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 11 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 6 tkr.

Överförmyndarnämndens förslag:
Överförmyndarnämndens budgetförslag ligger inom ram. Från den 1 juli 2026 träder ny lagstiftning i kraft som innebär nya uppgifter, bland annat övertagande av icke-tvistiga godmanskap från tingsrätterna, ökad granskning, mer dokumentation samt nya krav kopplade till utbildning och register för ställföreträdare. Sammantaget bedöms lagändringarna medföra ökad ärendehantering och högre krav på verksamheten.

Mot denna bakgrund redovisar nämnden ett behov av ytterligare en årsarbetskraft för att nå uppsatta mål, klara lagstadgade handläggningstider och säkerställa en långsiktigt hållbar arbetsbelastning. Inom nuvarande ram finns dock inget utrymme för besparingar, vilket innebär en ökad sårbarhet om verksamhetens omfattning fortsätter att öka utan resursförstärkning.

Kommunfullmäktiges beslut
Överförmyndarnämndens budgetram 2027 utökas med 122 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 321 tkr.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

Driftbudget per nämnd (anslagsbindningsnivå)

Budget per nämnd, netto tkr	Budget 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Barn- och utbildningsnämnden	1 090 448	1 027 109	1 033 093
Byggnadsnämnden	22 013	19 873	19 334
Kommunfullmäktige	2 757	2 669	2 190
Kommunstyrelsen	555 455	515 531	461 430
Kultur- och fritidsnämnden	159 427	152 990	147 749
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12 762	11 828	11 804
Revisionen	2 004	1 934	1 778
Samhällsbyggnadsnämnden	121 106	115 661	108 945
Socialnämnden	1 319 446	1 226 050	1 285 348
Valnämnden	780	3 563	398
Överförmyndarnämnden	6 321	6 028	5 376
Totalt, nämnderna	**3 292 519**	3 083 236	3 077 446

Finansiell analys 2027–2029

Utgångspunkter

Den finansiella analysen utgår från följande fyra aspekter som är viktiga att beakta ur ett finansiellt perspektiv:

Resultat: Vilken balans har kommunen haft mellan kostnader och intäkter under året och över tiden? Finns det varningssignaler? Hur utvecklas investeringarna?

Kapacitet: Vilken finansiell motståndskraft har kommunen på lång sikt?

Risk: Finns det några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet? Hur är kommunen exponerad finansiellt?

Kontroll: Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen? Hur väl följs upprättade planer? En god följsamhet mot budget är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

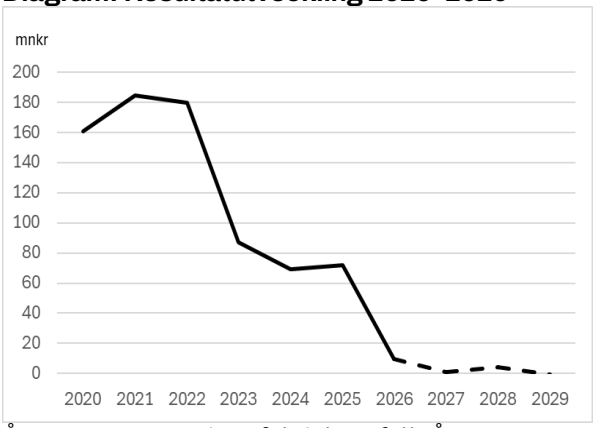
Syftet med analysen är att försöka identifiera eventuella finansiella problem och att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

1. Resultat och kapacitet

1.1 Årets resultat

Budgeterat resultat, med tidigare redovisade justeringar av nämndernas budgetramar, uppgår till 1,2 mnkr år 2027. Åren 2028 och 2029 är resultaten budgeterade till 4,0 mnkr respektive 0,1 mnkr.

Diagram: Resultatutveckling 2020–2029

Åren 2020–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

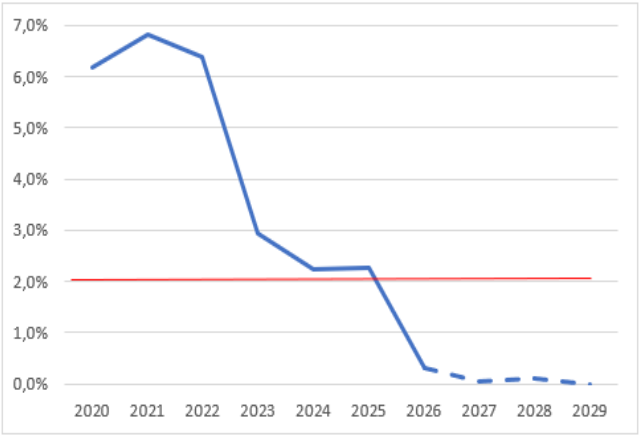
Resultatutvecklingen var positiv åren 2020-2025 med rekordstora resultat åren 2020–2022 (mellan 161 mnkr och 185 mnkr). Åren 2026-2029 budgeteras positiva resultat.

Finansiellt mål:
Årets resultat bör uppgå till minst 2 procent av skatter och generella statsbidrag.

Målavstämning:
Resultatmålet uppnås inte. Det budgeterade resultatet år 2027 motsvarar 0,03 procent

2 procent av skatter och generella statsbidrag motsvarar ca 68 mnkr. I bokslut 2025 motsvarade resultatet om 72 mnkr drygt 2 procent av skatter och generella statsbidrag. Det budgeterade resultatet 2025 var betydligt lägre, 31 mnkr.

Diagram: Årets resultat; andel av skatter och generella statsbidrag 2020–2029

Åren 2020–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

1.2 Balanskravet

Enligt kommunallagen ställs det krav på att kommunerna redovisar ekonomisk balans. Det innebär bland annat att årsbudgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Balanskravet uppnås samtliga åren.

1.3 Skatte- och nettokostnadsutveckling

En förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar

snabbare än intäkterna kommunen får genom skatter och generella statsbidrag.

Utveckling av:	2027	2028	2029
-skatter och statsbidrag	3,6%	3,6%	3,3%
-nettokostnader	3,9%	3,1%	3,3%

Prognosen för utvecklingen av skatteintäkterna följer SKR:s prognos.

Utvecklingen av verksamhetens nettokostnader är högre än skatter och statsbidrag år 2027. Utvecklingen under 2027 är i första hand kopplat till ett lågt budgeterat resultat 2027. Utvecklingen under 2028 och 2029 ger förutsättningar för en mer hållbar utveckling av kommunens ekonomi. Även under åren 2023–2025 var utvecklingstakten högre på nettokostnaderna än på intäkterna

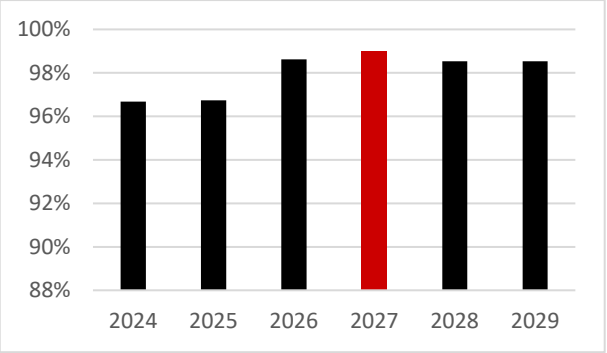
Med hänsyn till det låga resultatet kräver den höga investeringsnivån en stor lånefinansiering som i sin tur leder till högre finansiella kostnader.

1.4 Verksamhetens nettodriftkostnader

Verksamhetens driftbudgetramar baserar sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och den budgetberedning som genomförts under 2026. Personalkostnaderna är budgeterade i 2026 års lönenivå. Inför 2027 har 75 mnkr avsatts centralt för att täcka ökade kostnader avseende 2027 års löneavtal.

Nettokostnader, som andel av skatter och generella statsbidrag, är ett mått som visar hur stor andel av kommunens intäkter som förbrukas av löpande driftverksamhet.

Diagram: Nettokostnader i procent av skatt och generella statsbidrag 2024–2029

Åren 2024–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

2027 uppgår nettokostnaderna till 99 procent skatter och generella statsbidrag. Åren 2028 och 2029 sjunker andelen till 98 procent. Skillnaden upp till 100 procent är det utrymme som kan användas till att finansiera räntor (en post som ökar kraftigt under planperioden), amorteringar och för att direktfinansiera investeringar. Det utrymmet är alltså lågt under planperioden.

1.5 Skatteintäkter och utdebiteringar

Det nuvarande skatteutbetalningssystemet innebär att skatteintäkterna kommer att utbetalas i verksamhetsårets pris- och lönenivå. Utbetalning av kommunalskatt och utjämningsbidrag grundas på det senast kända taxeringsutfallet, dvs. för 2024, och räknas sedan upp med tre års uppräkningsfaktorer till 2027 års nivå. Kommunalskattemedel som fås är därmed preliminära.

Utbetalning, alternativt återbetalning, av mellanskillnaden mellan den preliminära beräkningen och respektive avräkningstillfälle av kommunalskatt och utjämningsbidrag sker i januari, till exempel 2026 för inkomståret 2024.

Beräkningen av skatteintäkter baserar sig på prognos från SKR, 2026-04-29. Utdebiteringen är oförändrad, 22:21 kronor, per skattekrona.

Tabell: Budget skatter och generella statsbidrag

Budget skatter & gen statsbidrag	2027	2028	2029
Skatteintäkter			
Skatteunderlag 2024 mnkr	**9 605**		
Prognos uppräkning 2025	**3,32%**		
Prognos uppräkning 2026-2028	**3,97%**		
Prognos uppräkning 2027-2029	**4,72%**	4,34%	4,18%
S:a uppräknat skatteunderlag, mnkr	**10 805**	11 274	11 745
Utdebitering	**22,21%**	22,21%	22,21%
S:a skatteinkomst före utjämning, mnkr	**2 400**	2 504	2 609
Kommunalekonomisk utjämning			
Inkomstutjämning, mnkr	**622**	649	676
Kostnadsutjämning, mnkr	**97**	97	97
Regleringsbidrag/avgift, mnkr	**103**	95	79
Strukturbidrag	**0**	0	0
S:a generella statsbidrag, mnkr	**822**	840	852
LSS-utjämning	**64**	64	64
Fastighetsavgiften	**110**	110	110
S:a skatter & bidrag, mnkr	**3 397**	3 519	3 635

1.6 Investeringar

Investeringsbudgeten omfattar 3 år, 2027–2029, och innehåller sammanlagt 1 234 mnkr. Det första året planeras investeringar för 369 mnkr. I den reviderade investeringsbudgeten för 2026 finns 730 mnkr avsatt till investeringar. Under 2025 investerades 387 mnkr.

Då resultatnivån 2027 är budgeterad till 1 mnkr kan skattefinansieringsnivån (summan av avskrivningar och årets resultat) beräknas till 158 mnkr.

Under planperiodens första år 2027 uppgår investeringsvolymen till 369 mnkr, vilket överstiger skattefinansieringsnivån med 211 mnkr. Det kan jämföras med de senaste årens bokslut, 2025 och 2024, då kommunen investerade för 436 mnkr respektive 312 mnkr. År 2028 planerar kommunen att investera för 473 mnkr och 2029 för 393 mnkr, vilket också är mycket höga nivåer.

Vänersborgs kommun måste ta nya lån för att finansiera investeringsvolymen. I 2027 års kassaflödesbudget planerar kommunen att låna 250 mnkr. Resten finansieras av resultatet och av avskrivningar samt genom en minskning av rörelsekapitalet. Planerade investeringar 2028 och 2029 beräknas inte heller kunna hanteras inom ramen för skattefinansieringsnivån. I planen för 2029 uppgår kommunens långfristiga lån till 2 119 mnkr. Tidsmässiga förskjutningar av investeringar kan förändra bilden mellan enskilda år i planen. Investeringsnivåerna i planen utgör totalram för kommande års investeringsbudgetar.

Tabell: Sammanfattning av investeringsbudgeten

Sammanfattning, mnkr	2027	2028	2029	Summa
KS ordförandes förslag	**369**	**473**	**393**	**1 234**
Fördelning per nämnd				
-Skattefinansierade investeringar				
Barn- och utbildningsnämnden	12	12	10	33
Byggnadsnämnden	1	1	1	2
Kommunstyrelsen	14	11	21	45
Kultur- och fritidsnämnden	4	4	4	13
Samhällsbyggnadsnämnden	221	380	295	897
Socialnämnden	1	1	5	8
S:a skattefinansierad verksamhet	253	409	336	998
Investeringstak	238	246	254	739
Egenfinansiering	158	165	164	164
Lånebehov	137	346	280	762
-Avgiftsfinansierade investeringar				
Samhällsbyggnadsnämnden				
VA/Renhållning	116	64	57	236

Samhällsbyggnadsnämnden har anpassat sitt föreslag till investeringsbudget så att det finansiella investeringsmålet uppnås 2027. Nämnden ges i uppdrag, att inför kommunfullmäktiges möte i november (då det nyvalda kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplan 2027–2029) också anpassa planen för investeringar 2028 samt 2029 efter det finansiella investeringsmålet.

Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudgeten för 2027–2029 innehåller fastighetsinvesteringar för 488 mnkr, varav 84 mnkr till förskolor och skolor, 64 mnkr till daglig verksamhet, 35 mnkr i LSS-boenden, 89 mnkr till idrottsanläggningar, 22 mnkr till mötesplats unga och 143 mnkr till fastighetsunderhåll. Det blir ett snitt på 163 mnkr per år. Det kan jämföras med boksluten 2024 och 2025 då kommunen investerade 97 mnkr respektive 117 mnkr i fastigheter.

VA-investeringar
VA-investeringar uppgår till totalt 218 mnkr under planperioden. Skräcklans vattenverk färdigställs liksom reservoarer vid Skräcklans vattenverk. Till ny reservoar i Brålanda budgeteras 24 mnkr. För sanering enligt Blåplan (utbyte av gamla rör) budgeteras 120 mnkr.

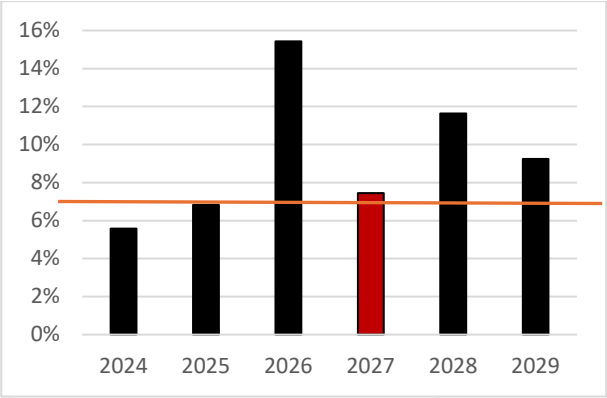
Exploateringsbudget
Exploateringsbudgeten omfattar 278 mnkr där Brättelänken beräknas till 41 mnkr. På Skavenområdet planeras en personbilstunnel där kommunen medfinansierar Trafikverket under 2026. För exploatering av Sanden Södra avsätts 75 mnkr och till Sanden Norra 84 mnkr under perioden. Till nytt industriområde vid Grunnebo budgeteras 15 mnkr. En samhällsmast planeras på platåbergen för 15 mnkr. Till strategiska markinköp budgeteras 20 mnkr.

Finansiellt mål:
Årets investeringar (exkl VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag.

Målavstämning:
Målet om max 7 procent uppnås.

I bokslut 2025 motsvarade investeringarna 7 procent av skatter och generella statsbidrag. I budget 2026 är motsvarande siffra 15 procent. 2027 minskar värdet åter till 7 procent. I planen för 2028 och 2029 motsvarar investeringarna 12 respektive 9 procent.

Diagram: Investeringsbudgetens andel av skatter och generella statsbidrag 2024-2029 (exkl. VA och renhållning)

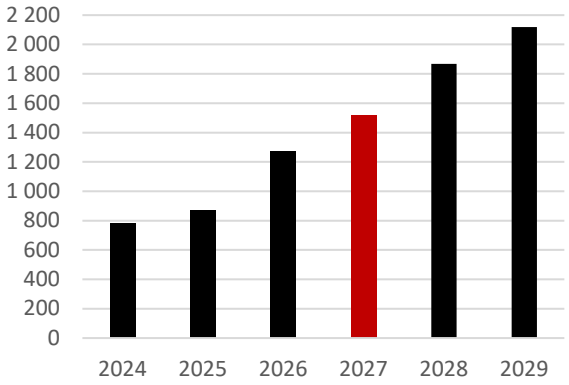

Åren 2024–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

I investeringsmålet anges den investeringsnivå som bedöms vara den högsta nivån för en hållbar ekonomisk utveckling, med hänsyn till de övriga finansiella målen, som ligger till grund för god ekonomisk hushållning. I kommunens mål exkluderas VA och renhållning. Om nyckeltalet är lägre än 7 procent har målet uppnåtts.

Den höga investeringsnivån, i kombination med för låga resultat, gör att nya lån behöver tas för att kunna finansiera de planerade investeringarna för åren 2027–2029.

Diagram: Låneutveckling 2024–2029

Åren 2024–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

1.7 Soliditet

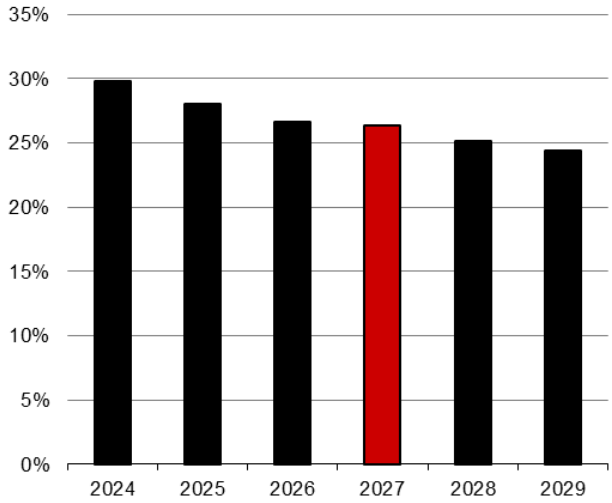
Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel.

Finansiellt mål:
Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 procent årligen under mandatperioden.

Målavstämning:
Målet om förbättrad soliditet med i genomsnitt 1 procent årligen uppnås inte.

I bokslut 2025 var soliditeten 28 procent. I budget 2026 sjunker soliditeten till 27 procent. År 2027–2029 sjunker soliditeten med 1 procent årligen. Höga investeringsnivåer i kombination med låga resultat leder till försämrad soliditet.

Diagram: Soliditet 2024–2029

Åren 2024–2025 visar faktiskt utfall. Åren 2026–2029 visar budget.

2. Risk och kontroll

2.1 Likviditet

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 procent menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit (för närvarande 200 mnkr) bör vara minst 50 procent av kortfristiga skulder, exklusive den del av kortfristig skuld som avser upplåning mot Kommuninvest. Likviditetsmålet säkrar att kommunen har en tillräcklig kortfristig betalningsberedskap.

Finansiellt mål:
Kassalikviditeten bör uppgå till minst 50 procent.

Målavstämning:
Målet uppnås under planperioden genom ökad upplåning.

Den höga investeringsnivån 2027–2029 kommer att sätta press på kommunens likviditet och förutsätter en omfattande nyupplåning för att en godtagbar betalningsberedskap ska kunna upprättas.

2.2 Skulder och förpliktelser

Kommunens låneskuld ökar under planperioden. I budgeten finns upptaget sammanlagt 850 mnkr i nya lån under 2027–2029. Det innebär att år 2029 kommer kommunen ha sammanlagt långfristiga lån om 2 119 mnkr.

2.3 Pensionskostnader

Pensionskostnaderna redovisas efter den s.k. blandmodellen och innefattar förutom pensionsskuldens ökning, även utbetalda pensioner. Beräkningen av pensionskostnaderna baserar sig på prognos från kommunens pensionsförvaltare och inkluderar löneskatt om 24,26 procent.

På kort sikt bedöms pensionskostnaderna vara fortsatt relativt höga men kan variera mellan åren, bland annat till följd av inflation, förändringar i basbelopp samt utbetalningar av tidigare intjänade pensionsåtaganden. På längre sikt förväntas kostnadsutvecklingen bli mer stabil, i takt med att de förmånsbestämda pensionerna successivt fasas ut, och en större andel av pensionssystemet utgörs av avgiftsbestämda pensioner.

Av kommunens totala pensionsåtagande på 1 048 mnkr i 2027 års budget är endast 408 mnkr avsatta som en skuld i balansräkningen.

Pensionsprognos 2027–2029, mnkr

	2027	2028	2029
Skuldförändring under året	-12	-10	-6
Avgiftsbestämd ålderspension	130	139	146
Pensionsutbetalningar	83	83	84
S:a verksamhetskostnad	202	212	224
Finansiell skuldökning	6	15	18
S:a totalt	208	227	242

2.4 Känslighetsanalys

Budgeten för 2027–2029 bygger på några antaganden om utveckling av löner, priser och räntor. De största riskerna ligger i att konjunkturen sjunker och att utvecklingen på arbetsmarknaden blir sämre. Nedan görs en känslighetsanalys som visar hur olika faktorer påverkar kommunens ekonomi 2027.

Förändring mnkr	2027
Priser/löner 1 procent	43 mnkr
Räntor 1 procent	15 mnkr
Skatteintäkter 1 procent	24 mnkr
Utdebitering 10 öre	11 mnkr

3. Sammanfattning målavstämning

Avstämning finansiella mål	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Årets resultat bör uppgå till 2 % av skatter och generella statsbidrag.	●	■	■	■	■
Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.	●	●	●	●	●
Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 % årligen under mandatperioden	■	■	■	■	■
Årets investeringar exkl. VA och renhållning ska maximalt uppgå till 7 % av skatter och generella statsbidrag.	●	■	●	■	■

För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd ska tre av fyra finansiella mål vara uppfyllda samt att minst hälften av inriktningsmålen uppnås. I budget 2027 uppnås två av fyra finansiella mål, kassalikviditeten och investeringsmålet. I planåren 2028 och 2029 uppnås endast ett mål, kassalikviditeten.

Med denna målanalys görs bedömningen att verksamheten, ur ett finansiellt perspektiv, inte kommer bedrivas med god ekonomisk hushållning under perioden 2027–2029.

Resultat- kassaflödes- och balansbudget 2027-2029

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Verksamhetens nettodriftkostnader	-2 883	-3 079	-3 205	-3 306	-3 417
Avskrivningar	-179	-155	-157	-161	-165
Verksamhetens nettokostnader	**-3 062**	**-3 235**	**-3 362**	**-3 467**	**-3 582**
Skatteintäkter	2 216	2 327	2 400	2 504	2 609
Generella statsbidrag och utjämning	949	953	997	1 015	1 026
Verksamhetens resultat	**103**	**45**	**35**	**52**	**53**
Finansiella intäkter	15	10	11	11	11
Fin. Uppräkning av pensionsskuld	-12	-6	-5	-12	-15
Övriga finansiella kostnader	-35	-39	-40	-47	-50
Finansiella kostnader	-47	-45	-45	-59	-65
Resultat före extraordinära poster	**72**	**10**	**1**	**4**	**0**
Extraordinära poster					
Årets resultat	**72**	**10**	**1**	**4**	**0**

Kassaflödesbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	72	10	1	4	0
Justering för av- och nedskrivningar	179	155	157	161	165
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	22	0	-5	5	14
Medel från verk. före förändr av rörelsekap	**273**	**165**	**153**	**170**	**178**
FÖRÄNDRING RÖRELSEKAPITAL	25				
Medel från den löpande verksamheten	**298**	**165**	**153**	**170**	**178**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i anläggningstillgångar	-436	-527	-369	-473	-393
Försäljning av anläggningstillgångar	2				
Anläggnings- och investeringsbidrag	5				
Medel från investeringsverksamhet	**-429**	**-527**	**-369**	**-473**	**-393**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	**90**	**400**	**250**	**350**	**250**
Amortering av skulder för finansiel leasing	**-29**				
Medel från finansieringsverskamheten	**61**	**400**	**250**	**350**	**250**
Årets kassaflöde	**-70**	**38**	**34**	**48**	**36**

Resultat- kassaflödes- och balansbudget 2027-2029

Balansbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Anläggninstillgångar	3 905	4 277	4 489	4 800	5 028
Bidrag till statlig infrastruktur	9	8	8	7	7
Omsättningstillgångar	625	656	690	738	775
S:a tillgångar	**4 539**	**4 941**	**5 187**	**5 546**	**5 809**
Ingående eget kapital	1 922	1 994	2 004	2 005	2 009
Årets resultat	72	10	1	4	0
S:a eget kapital	**1 994**	2004	**2 005**	**2 009**	**2 008**
Avsättningar, pensioner	421	413	408	413	427
Övriga avsättningar	10	10	10	10	10
S:a avsättningar	**431**	**423**	**418**	**423**	**437**
Långfristiga lån	869	1 269	1 519	1 869	2 119
Övriga långfristiga skulder	481	481	481	481	481
Kortfristiga skulder	764	764	764	764	764
S:a skulder	**2 114**	**2 514**	**2 764**	**3 114**	**3 364**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**4 539**	**4 941**	**5 187**	**5 546**	**5 809**
Ansvarsförbindelse pensionsskuld	**720**	**686**	**640**	**613**	**590**

Kommunfullmäktiges beslut
2026-06-17 §

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2027 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrad jämfört med 2026.

2. Kommunfullmäktige fastställer vision, övergripande inriktningsmål, uppdrag och finansiella mål enligt upprättat förslag.

3. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan 2027–2029.

4. För budgettäckning av löneavtal 2027 avsätts sammanlagt 75 mnkr till kommunstyrelsens förfogande.

5. Anslagsbindningsnivå för driftbudgeten är nämnd. Anslagsredovisning för uppföljning på nämndnivå sker enligt kommunstyrelsens anvisningar.

6. Anslagsbindningen för investerings- och exploateringsplanen är på projektnivå.

7. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2027, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlas i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.

8. Långfristig upplåning kan ske inom fastställd låneram på 1 519 mnkr för 2027 utifrån gällande finanspolicy och inom ramen för av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer och befogenheter inom finansverksamheten.

9. Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag, att inför kommunfullmäktiges möte i november 2026 (då det nyvalda kommun-fullmäktige fastställer mål- och resursplan 2027–2029) också anpassa planen för investeringar 2028 samt 2029 efter det finansiella investeringsmålet.

Styrande dokument

Bilaga 1

Med bäring på inriktningsmålen

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Policy för invånardialog	Policy för IT-utveckling och digitalisering
Strategi för full delaktighet	Strategi – Det goda livet i Dalsland
Program för arbete med kultur för barn och unga	Riktlinje för Vänersborgs kommuns arbete gällande nationella minoriteter och minoritetsspråk
Vägledning för att stärka barnets rättigheter	
Handlingsprogram för barn och unga samt deras vårdnadshavare	Riktlinje för idéburet offentligt partnerskap

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Policy för invånardialog	Program för arbete med kultur för barn och unga
Biblioteksplan	Program för fortsatt utveckling av sportcentrum
Måltidspolicy	Personalpolicy
Vägledning för att stärka barnets rättigheter	Riktlinjer arbetsmiljö
Strategisk integrationssamverkan	Vägledning för att stärka barnets rättigheter i Vänersborgs kommun
Cykelstrategi	
Friluftsstrategi	Regler för avgift inom förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg samt omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Miljöstrategi 2030	Näringslivsstrategi Vänersborgs kommun 2025–2030
Strategi för laddinfrastruktur	Riktlinje för kommunala markanvisningar och exploateringsavtal
Naturvårdsstrategi	
Grönplan	Policy för invånardialog
Blåplan	Skogspolicy
Friluftsstrategi	Riktlinjer för kommunal skogshantering
Cykelstrategi	Strategi för ett fossilfritt Vänersborg 2030 – transporter, el och uppvärmning
Måltidspolicy	
Parkeringspolicy	Riktlinje för hållbar hushållning av jordbruksmark
Kommunikationspolicy	Fastighetspolicy
Översiktsplan	Riktlinjer för upphandling
Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön	Vattentjänstplan 2025–2036
Fördjupad översiktsplan Brålanda	Avfallsplan
Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland	Planeringsstrategi 2024–2028
Klimat- och energistrategi - Ett fossiloberoende Västra Götaland 2030	Dagvattenplan
	Föreskrifter om avfallshantering
Hållbar byggnadsstrategi	Vattentjänstplan 2025–2036

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Strategi för full delaktighet	Program rörande privata utförare
Näringslivsstrategi	Policy för socialt företagande
Policy för IT-utveckling och digitalisering	Parkeringspolicy
Kommunikationspolicy	Personalpolicy
Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland	Policy mot korruption, mutor och jäv
Riktlinjer för kommunala markanvisningar och exploateringsavtal	Riktlinjer för Vänersborgs kommuns styrning och ledning
	Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt ekonomistyrningsprinciper
Policy för uthyrning av kommunala lokaler som uppbär kommunalt stöd	Fiberstrategi
Fastighetspolicy	Finanspolicy
Friluftsstrategi	Lokalförsörjningspolicy
Planeringsstrategi 2024–2028	Riktlinjer för lokalförsörjning
Cykelplan	Lekplatsplan

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Riktlinje - visselblåsarfunktion	Kommunikationspolicy
Personalpolicy	Policy för IT-utveckling och digitalisering
Strategi för full delaktighet	Friluftsstrategi
Riktlinje för arbetsmiljö	Pensionspolicy
Kompetensförsörjningsstrategi	

Globala mål

Agenda 2030 - 17 mål

Nyckeltal	Utfall	Ambition (färg)	Ambition (färg)
Mål 1	**2025**	**2027**	**2029**
Invånare, 0-19 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	22*		
Invånare, 20-64 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	14*		
Invånare, 65+ år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	10*		
Verkställda vräkningar/avhysningar som berör barn, antal barn/100 000 inv	0,0		
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	1,32*		
Mål 2	**2025**	**2027**	**2029**
Invånare med övervikt eller fetma, andel (%)	58,1*		
Mål 3	**2025**	**2027**	**2029**
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	69,8*		
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	84,9*		
Medellivslängd kvinnor, år	84,5		
Medellivslängd män, år	80,4		
Invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)	69,2*		
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%)	47,2*		
Elever i åk 8: Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan? Andel som svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt", (%)	64,5		
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år	29,0*		
Sjukpenningtalet, 16–64 år, dagar/registrerad försäkrad	15,7		
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	236,0		
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal slutenvårdstillfällen /100 000 inv	2548*		
Mål 4			
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	88,7		
Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%)	68		
Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	85,6		
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	83,6		
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	74,2		
Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv 16-19 år	14,6		
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	42,2		
Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%)	**		
Mål 5	**2025**	**2027**	**2029**
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	72		
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	30,4		
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	38,2		
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	81,6*		
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, 65+ år, andel (%)	85,3*		
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, bekant med offret, antal/100 000 inv	242,1		
Kvinnor på ordförandeposter i kommunen, andel (%)	38,5		

Globala mål

Mål 6	**2025**	**2027**	**2029**
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	0*		
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	5,6*		
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100*		
Mål 7	**2025**	**2027**	**2029**
Nettoproduktion av el inom det geografiska området, MWh/inv	-11,8*		
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	49*		
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh	1940239 *		
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	100*		
Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund	75*		
Mål 8	**2025**	**2027**	**2029**
Bruttoregionprodukt, kommun (BRP), 1000 kr/invånare	342,1*		
Sysselsättningsgrad 20-64 år, andel (%)	81,0*		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	6,6*		
Långtidsarbetslösa i befolkningen, 25-65 år, andel (%)	3,9		
Arbetsolyckor, antal/1000 sysselsatta	10*		
Mål 9	**2025**	**2027**	**2029**
Tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	96,3*		
Företagsklimat Insikt - Totalt, Index, gammal definition (-2024)	73*		
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	80,5*		
Elbilsladdpunkter, totalt antal	241		
Mål 10	**2025**	**2027**	**2029**
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, andel (%)	64,2*		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, lä-geskommun, andel (%)	77		
Valdeltagande i det valdistrikt som hade lägst andel röstande i senaste kommunvalet, andel (%)	50,8		
Utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%)	8,1		
Mål 11	**2025**	**2027**	**2029**
Befolkningsförändring under senaste femårsperioden, procent	1,1		
Demografisk försörjningskvot	0,88		
Nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)			
Cykelväg i kommunen, total, meter/inv	4,1		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg			
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg			
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	32*		
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	14,4		
Mål 12			
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	403*		
Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	44*		
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	19*		
Måltidssvinn, grundskola, gram/ätande	**		

Mål 13			
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv	6,46*		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	258364*		
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	23,3		
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	69,9		
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	678,3*		
Mål 14			
Skyddad natur hav, andel (%)	**		
Havsstrandlinje påverkad av bebyggelse, andel (%)	**		
Mål 15			
Skyddad natur land, andel (%)	9,0*		
Skyddad natur inlandsvatten, andel (%)	5,8*		
Ekologiskt brukad åkermark, andel (%)	14,8*		
Betesmark, andel (%)	1,6*		
Slåtteräng, andel (%)	0,08*		
Mål 16			
Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%)	82,0		
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	1 001		
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6*		

Förtydligande:
* Värde för innevarande år saknas vid statistikuttaget den 2026-05-04. Senaste tillgängliga värdet har angetts.
** Data saknas i Kolada (kommun- och landstingsdatabas)
I de fall nyckeltalet inte värderas i färger i Kolada lämnas fältet vitt.
De indikatorer som redovisas följer urvalet som görs av rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Dessa är under ständig utveckling och kan därför variera från år till år.

Barn- och utbildningsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Barn- och utbildningsnämndens ansvar framgår av reglemente fastställt av kommunfullmäktige och utgår från skollagen. Verksamheten omfattar förskola, öppen förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, fritidshem, grundskola och anpassad grundskola.

Nyckeltalen visar antalet placerade barn och elever. Inom förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem beräknas dessa utifrån nyttjandegraden/andelen barn och elever som bor i Vänersborg och nyttjar verksamheten.

Nyckeltal

Antal barn och elever	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Förskola och pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar 1-5 år	1 928	2 021	2 073
varav andel i enskild regi %	11	11	12
Nyttjandegrad %	93	94	91
Fritidshem och pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar barn 6-13 år	1 795	1 658	1 748
varav andel i enskild regi %	14	14	14
Nyttjandegrad %	56	52	53
Grundskola F-9			
Totalt antal elever	4 545	4 605	4 646
varav andel i enskild regi %	13	13	13
Anpassad grundskola			
Totalt antal elever	116	101	99

Antal placerade barn och elever är ett genomsnitt för året utifrån befolkningsprognosen, kompletterat med de barn och elever som vistas i kommunen med tillfälligt uppehållstillstånd.

Då befolkningsprognosen visar volymminskningar i både förskolan och grundskolans verksamheter föreslås en omfördelning av budget för att täcka ökade kostnader för fler elever i anpassad grundskola, ökade lokal och IT-kostnader samt resursinsatser för ökad måluppfyllelse.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

Pojke med böcker på Sirius öppna förskola

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

Barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 1 066 120 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 5 019 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 845 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 1 999 tkr. Ramen utökas med 4 640 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämndens förslag

Barn- och utbildningsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden beskriver ett läge där minskande barn- och elevantal sker parallellt med ökade kostnader kopplade till lokaler, IT, säkerhet och ett växande behov av stödinsatser.

Volymminskningar frigör cirka 5,7 mnkr utifrån oförändrad barn- och elevpeng. Delar omfördelas till anpassad grundskola där elev-

antalet ökar, samt till ökade lokal- och IT-kostnader och riktade insatser för ökad måluppfyllelse. Nämnden presenterar därmed en budget i balans.

För att anpassa verksamheten till givna ramar redovisar nämnden åtgärder såsom översyn av förskole- och grundskoleorganisationen, personalanpassningar i takt med minskade volymer samt effektivare lokalutnyttjande genom uppsägning av moduler och externa lokaler. Nämnden bedömer att dessa åtgärder i huvudsak kan genomföras utan väsentlig negativ påverkan på mål och kvalitet.

Samtidigt pekar konsekvensbeskrivningen på utmaningar. Till exempel ett omfattande eftersläpande lokalunderhåll, ökade driftkostnader kopplade till planerade investeringar samt osäkerhet kring statliga reformer, beredskap och säkerhet.

Kommunfullmäktiges beslut
Barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 utökas med 24 328 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 090 448 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	94,8	88,9	94,7
Övriga intäkter	40,2	45,2	49,2
Summa intäkter	**135,0**	**134,1**	**143,9**
Personalkostnader	739,9	692,3	715,3
Omkostnader	475,5	459,1	454,5
Ränta och avskrivningar	10,0	9,8	7,2
Summa kostnader	**1 225,4**	**1 161,2**	**1 177,0**
Nettokostnader	**1 090,4**	**1 027,1**	**1 033,1**

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisningsnivå mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd/nämndsadm.	12,0	0,0	12,0
Förskola	316,9	44,0	360,9
Grundskola	676,3	89,5	765,8
Anpassad grundskola	60,9	1,5	62,4
Lönerevision 2026	24,3	0,0	24,3
Summa	**1 090,4**	**135,0**	**1 225,4**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier
Investeringsbudget för inventarier avser till största delen inköp av möbler och utrustning för att ersätta utslitna inventarier samt inköp av elevdatorer.

För planperioden 2027-2029 har barn- och utbildningsnämnden behov av medel för investeringar i inventarier enligt följande: år 2027; 11,9 mnkr, år 2028; 11,6 mnkr och för år 2029; 9,9 mnkr.

Byggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Byggnadsnämnden är kommunens myndighet med ansvar för plan och bygglovslagstiftningen. Nämnden tar bland annat beslut om bygglov, detaljplaner och adresser samt utför tillsyn. Dispenser och tillsyn utifrån strandskyddslagstiftningen i miljöbalken ingår också i uppdraget. Byggnadsnämnden ansvarar för mätning och kartframställning samt har ett övergripande ansvar för verksamheten vid den kommunala lantmäterimyndigheten. Nämndens myndighetsfunktioner styrs av ett antal lagar, främst Plan- och bygglagen, med syfte att kommunen ska ha en god stads- och landskapsmiljö. Nämnden följer den allmänna utvecklingen inom kommunen och tar initiativ i frågor om planläggning och fastighetsbildning. Nämndens ärenden bereds i huvudsak av Plan och bygglov.

Nyckeltal

Bygglov	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Handläggningstid	25 dagar	28 dagar	21 dagar

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes byggnadsnämndens budgetram till 2027 till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskade ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Byggnadsnämndens förslag:

Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden pekar på en fortsatt osäker intäktsutveckling. Verksamheten är till stor del avgiftsfinansierad. Ett svagt konjunkturläge och omfattande förändringar i plan- och bygglagen från december 2025 bedöms leda till färre lovärenden och därmed minskade intäkter.

Nämnden redovisar åtgärder såsom personalanpassningar, automatisering av ärenden, löpande effektiviseringar samt breddad kompetens hos befintlig personal.

I konsekvensbeskrivningen lyfter nämnden strukturella utmaningar, däribland osäkerheten kring den kommunala lantmäterimyndighetens framtid, ökade krav på kulturmiljöredovisning i översiktsplanen samt begränsade möjligheter att fullt ut nyttja GIS- och drönarteknik.

Nämnden återkommer med förslag till ny reviderad taxa som är anpassad till ny lagstiftning. Den ska gälla från 2027.

Kommunfullmäktiges beslut

Byggnadsnämnden budgetram 2027 utökas med 1 237 tkr för lönerevision 2026.
Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2027 till 22 013 tkr.

Resultaträkning, mnkr

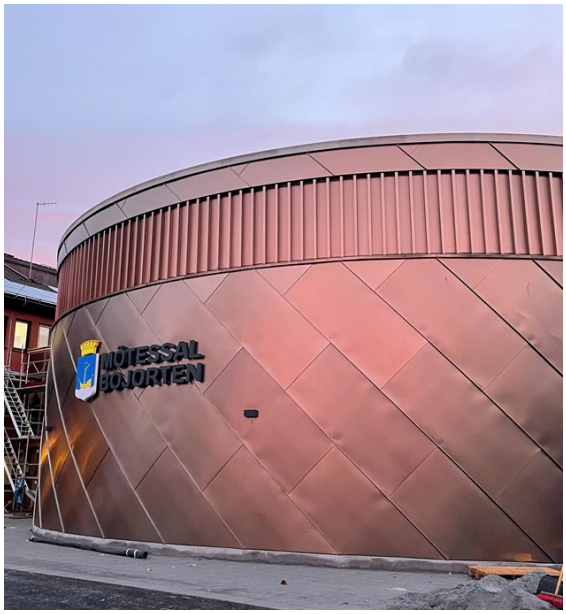
Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,1
Övriga intäkter	12,9	13,0	13,4
Summa intäkter	**12,9**	**13,0**	**13,5**
Personalkostnader	28,6	26,7	26,6
Omkostnader	5,8	5,7	5,7
Avskrivningar/internränta	0,5	0,5	0,5
Summa kostnader	**34,9**	**32,9**	**32,8**
Nettokostnader	**22,0**	**19,9**	**19,3**

3.2 Investeringsbudget

Byggnadsnämndens investeringar avser inventarier och finansieras inom ram.

Kommunfullmäktige

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktige har 51 ledamöter och är kommunens beslutande organ. Fullmäktige fastställer budget och övriga övergripande program för den kommunala verksamheten och beslutar även i övriga ärenden av större vikt.

Under kommunfullmäktige finns valberedningen som förbereder fullmäktiges val. Där finns också demokratiberedningen som arbetar med former för medborgarnas delaktighet, utvecklar det politiska ledarskapet och förnyelse av den kommunala demokratin.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 692 tkr. Inflationsuppräkningen tillförde ramen 13 tkr. Budget om 51 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelades till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktiges budgetram 2027 utökas med 65 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 757 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Personalkostnader	2,1	2,0	1,4
Omkostnader	0,6	0,7	0,8
Summa kostnader	**2,8**	**2,7**	**2,2**
Nettokostnader	**2,8**	**2,7**	**2,2**

Mandatfördelning under perioderna:	2011/2014	2015/2018	2019/2022	2023/2026
Socialdemokraterna	12	14	14	15
Sverigedemokraterna	2	6	9	10
Moderaterna	13	10	9	9
Vänsterpartiet	8	6	5	4
Centerpartiet	3	4	4	4
Kristdemokraterna	2	2	3	3
Medborgarpartiet	2	2	2	3
Liberalerna	5	3	3	2
Miljöpartiet de gröna	4	4	2	1
TOTALT	**51**	**51**	**51**	**51**

Kommunstyrelsen

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder, planerar och samordnar kommunens ekonomi och verksamheter.

Kommunstyrelsen har tillsyn över nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Budgeten innefattar förutom kommunstyrelsens egen verksamhet, bland annat förbundsbidrag till Kunskapsförbundet Väst och Räddningstjänsten Fyrbodal samt verksamhetsbidrag till Vattenpalatset Vänerparken AB och Fyrstad Flygplats AB.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kommunstyrelsens budgetram 2027 till 536 638 tkr. Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 8 081 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 101 tkr. Ramen tillfördes 2 501 tkr till följd av statens justeringar i de generella statsbidragen/statsbidragspåsen. Budget om 664 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelade från nämnderna till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunstyrelsens budgetförslag ligger inom ram. Kommunstyrelsens budget omfattar både den egna förvaltningens verksamhet, som utgör cirka 20 procent av totalramen, samt kommunövergripande åtaganden såsom bidrag till förbund, bolag och gemensamma funktioner.

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar åtgärder för att anpassa den egna verksamheten till givna ekonomiska förutsättningar. För att hålla budgeten 2027 krävs effektiviseringsåtgärder motsvarande cirka 0,5 mnkr, bland annat genom vakanshållning och fortsatt arbete med digitalisering och automatisering. Samtidigt identifieras utvecklingsbehov om cirka 0,9 mnkr, främst inom områden som digitalisering, informationssäkerhet och verksamhetsstöd, vilka bedöms vara nödvändiga för att möta både lagkrav och ökade krav på kvalitet och effektivitet.

Konsekvensbeskrivningen pekar på att kommunstyrelsen och dess förvaltning verkar i ett alltmer komplext sammanhang, där ökade krav inom civilt försvar, säkerhet, digital infrastruktur och informationssäkerhet utgör centrala utmaningar. Flera av dessa behov är kommungemensamma och föreslås därför belasta samtliga nämnder. Kommunstyrelsen har en samordnande och stödjande roll i detta

arbete, samtidigt som den ansvarar för uppsikt över nämnder, bolag och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen framhåller att utrymmet för ytterligare effektiviseringar inom den egna förvaltningen är begränsat. Fortsatt utveckling inom digitalisering, beredskap och säkerhet bedöms vara avgörande för kommunens långsiktiga funktionsförmåga, vilket innebär att dessa frågor behöver följas noggrant under planperioden, då förändrade förutsättningar snabbt kan få konsekvenser för både ekonomi, styrning och service.

Kommunfullmäktiges beslut
Kommunstyrelsens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 18 816 tkr. Det avser 8 016 tkr för lönerevision 2026, anslag för kommande driftskostnader 10 000 tkr och 800 tkr för anpassning av kostnader för seniorkort.

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens budgetram 2027 till 555 455 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	9,1	6,6	8,7
Övriga intäkter	70,8	70,1	70,2
Summa intäkter	**79,9**	**76,7**	**78,9**
Personalkostnader	108,1	92,9	91,5
Omkostnader	520,9	496,2	442,9
Avskrivning/internränta	6,4	3,2	5,9
Summa kostnader	**635,4**	**592,3**	**540,3**
Nettokostnader	**555,5**	**515,6**	**461,4**

Anslagsredovisning, mnkr

Anslagsredovisning mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Styrelse	56,5	0,0	56,5
Kommunstyrelsens förvaltning	129,9	62,3	192,2
Räddningstjänst/Säkerhet	48,1	0,0	48,1
Gymnasieverksamhet	239,0	0,3	239,3
Vuxenutbildning	42,4	0,4	42,8
Övrig extern verksamhet	39,6	16,9	56,5
Summa	**555,5**	**79,9**	**635,5**

3.2 Investeringsbudget

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	1,0	1,0	1,0	3,0
IT investering	4,0	8,0	4,0	16,0
IT investering Datorleasing	8,9	2,0	15,5	26,4
S:a Utgifter inventarier	13,9	11,0	20,5	45,4

Investeringar
Investeringar inom IT verksamheten avser stärkt infrastruktur samt löpande investeringar i datorer. Genom detta stärks IT-säkerheten i kommunen. Driftskostnader som uppstår här debiteras förvaltningarna inom tjänstekatalogen.

Fastighetsinvesteringar
År 2027 planerar kommunstyrelsen att investera i en ny brandstation i Brålanda. Den planerade hyreskostnaden för 2027 uppgår till 0,95 mnkr. Detta finansieras inom befintlig budgetram för Räddningstjänsten.

Kultur- och fritidsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden omfattar barn- och ungdomskultur, konst, folkbibliotek, musik- och kulturskola, huvudmannaskap för Vänersborgs museum samt öppna offentliga arrangemang. Vidare ingår ungas öppna mötesplatser, idrotts- och fritidsanläggningar, fornvård samt friluftsliv. Nämnden ansvarar också för bidrag, stöd och stimulans till föreningar och studieförbund. Nämndens primära målgrupp är barn och unga i åldern 0-18 år. Samtlig verksamhet ska ha särskilt fokus på att nå underrepresenterade grupper och aktiviteter och utbud ska ha geografisk spridning i kommunen.

Nyckeltal

Bibliotek	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
- antal utlånade media	145 000	140 000	153 622
- antal besök bibliotek	135 000	132 000	128 017

Musik- och kulturskola	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Andel deltagare 6-19 år i %*	14	13	14**
- varav flickor i %	65	69	69
- varav pojkar i %	35	31	31

Öppen ungdomsverksamhet	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Antal besök	20 000	28 100	20 117
- varav flickor i %	40	40	38
- varav pojkar i %	60	60	62

** avser andel deltagare av total åldersgrupp 6-19 år i kommunen.*
*** avser 2024, eftersläpning pga. Publicering*

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 1 730 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 73 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 314 tkr. Ramen utökades med 50 tkr för kapitalkostnader som följer av investering i konstnärlig gestaltning. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsnämndens förslag:

Kultur- och fritidsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden redovisar samtidigt ett ansträngd ekonomiskt läge till följd av ökade hyror kopplade till fastighetsinvesteringar, ökade kostnader för internt köp och sälj samt ökade verksamhetskostnader.

För att nå budget i balans föreslår nämnden åtgärder motsvarande 3,2 mnkr. Dessa omfattar att inte genomföra vissa planerade fastighetsinvesteringar, höjda avgifter i idrottsanläggningar samt avveckling av verksamheterna Vänersborg Jazz Academy och Barnens Kastanj. Åtgärderna innebär minskat utbud och försämrade förutsättningar inom delar av kultur- och fritidsverksamheten, men bedöms nödvändiga för att klara budgetramen.

Samtidigt tillkommer en ny mötesplats för unga som planeras stå klar 2027. Investeringen medför en hyreskostnad om 3,9 mnkr. Genom omfördelningar inom nämndens budget kan delar av hyresökningen hanteras, men ett kvarstående behov om 2,9 mnkr återstår. Förvaltningen föreslår i nuläget inga ytterligare åtgärder för att täcka detta, då det skulle innebära ytterligare nedläggning av verksamheter. Nämnden bedömer att mer tid krävs för att analysera möjliga lösningar.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden har under flera år genomfört omfattande effektiviseringar och personalminskningar, vilket lett till en mer sårbar organisation. Samtidigt ökar förväntningarna på kultur- och fritidsverksamheten att bidra till förebyggande och hälsofrämjande insatser, särskilt för barn och unga. Nämnden betonar att det ekonomiska utrymmet är begränsat och att ytterligare prioriteringar kan komma att krävas under planperioden.

Kommunfullmäktiges beslut
Kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 utökas med 2 374 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 159 427 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	1,4	1,4	4,2
Övriga intäkter	15,9	15,6	17,3
Summa intäkter	**17,3**	**17,0**	**21,5**
Personalkostnader	66,5	64,2	61,2
Omkostnader	107,8	105,6	105,5
Avskrivning/Internränta	2,4	2,4	2,5
Summa kostnader	**176,8**	**172,2**	**169,2**
Nettokostnader	**159,4**	**155,2**	**147,7**

Anslagsredovisning, mnkr

Anslagsredovisningsnivå mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	14,6	0,5	15,1
Kultur	63,6	3,9	67,5
Fritid	78,9	12,9	91,8
Lönerevision 2026	2,3	0,0	2,3
Summa	**159,4**	**17,3**	**176,7**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier
Investeringar avser inventarier, maskiner och verksamhetsanpassningar samt konstnärlig gestaltning. Investeringsbudget för konstnärlig gestaltning ska enligt fastställda riktlinjer uppgå till 1% av budget för fastighetsinvesteringar exkl. underhåll.

Fastighetsinvesteringar
Det kvarstår flera idrottsanläggningar som har ett underhållsbehov samt där det behöver anpassas till nya verksamhetsbehov och underhållsmetoder.
Utöver det kommer den nya mötesplatsen för unga att vara färdigställd 2027.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommunens uppdrag att arbeta för efterlevnad av de lagar och förordningar som rör miljö- och hälsoskydd, avlopp, livsmedel, tobak, strålskydd, animaliska biprodukter och naturvård. Miljö- och hälsoskyddsnämndens insatser styrs till stor del av inkommande ärenden såsom ansökningar, remisser, anmälningar och klagomål. I nämndens verksamhet ingår också deltagande i utvecklingsarbete och framtagande av översikt- och detaljplaner, program och andra övergripande dokument. Nämnden driver och deltar i olika projekt som ofta är nämndsöverskridande.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 minskades ramen med 49 tkr för inflationsuppräkning. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämndens verksamhet präglas av ökade krav till följd av ny och förändrad lagstiftning samt förstärkt statlig styrning inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Tillsynsansvaret är i huvudsak lagstyrt och omfattningen påverkas både av nationella krav och av utvecklingen inom verksamheterna i kommunen. Samtidigt är stora delar av verksamheten intäktsfinansierad genom avgifter, vilket innebär ett begränsat handlingsutrymme vid förändringar i volymer och ärendeflöden.

För att hantera verksamheten inom tilldelad ram prioriterar nämnden lagstadgad tillsyn och effektiv handläggning. Utrymmet för utvecklings- och förbättringsinsatser bedöms vara begränsat inom ramen för befintliga resurser. Nämnden bedömer dock att föreslagna prioriteringar möjliggör att uppdraget fullföljs utan väsentlig påverkan på måluppfyllelsen, förutsatt att budgetramen bibehålls.

Kommunfullmäktiges beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 utökas med 483 tkr för lönerevision 2027.

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 762 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,4
Övriga intäkter	6,2	5,4	5,3
Summa intäkter	**6,2**	**5,4**	**5,7**
Personalkostnader	16,3	14,7	14,2
Omkostnader	2,7	2,4	3,2
Avskrivningar/internränta	0,0	0,1	0,1
Summa kostnader	**19,0**	**17,2**	**17,5**
Nettokostnader	**12,8**	**11,8**	**11,8**

Revision och Valnämnd

Revisionen

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen granska kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet. Revisorerna ska pröva om verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. De ska granska om räkenskaperna är rättvisande och om nämndernas kontroll är tillräcklig. Revisorerna har i uppgift att följa om kommunstyrelsens och nämnders beslut överensstämmer med för verksamheten gällande bestämmelser.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes revisionens budgetram 2027 till 1 981 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 25 tkr.

Kommunfullmäktiges beslut

Revisionens budgetram 2027 utökas med 23 tkr för lönerevision 2026. Förslaget har beretts av kommunfullmäktiges presidium.

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgetram 2027 till 2 004 tkr.

Resultaträkning revisionen, mnkr

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Personalkostnader	0,6	0,6	0,4
Omkostnader	1,3	1,3	1,4
Summa kostnader	**2,0**	**1,9**	**1,8**
Nettokostnader	**2,0**	**1,9**	**1,8**

Valnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Valnämnden har tre ledamöter och tre ersättare. Nämnden ansvarar för genomförandet av allmänna val.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes valnämndens budgetram 2027 till 777 tkr. Det tillfälliga anslaget om 2 800 tkr för valåret 2026 togs bort. Inflationskompensationen ökade ramen med 13 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 3 tkr.

Kommunfullmäktiges beslut

Valnämndens budgetram 2027 utökas med 3 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer Valnämndens budgetram 2027 till 780 tkr.

Resultaträkning valnämnden, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Personalkostnader	0,0	2,8	0,2
Omkostnader	0,8	0,8	0,2
Summa kostnader	**0,8**	**3,6**	**0,4**
Nettokostnader	**0,8**	**3,6**	**0,4**

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhetsbeskrivning

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för gator, parker, skog, bostadsanpassning, renhållning, VA och mark och exploatering. Förutom detta finns intern service, måltidsproduktion till skolor, förskolor och socialförvaltningens boenden. Vidare handhas lokalvård, vaktmästeri, reception, konferensservice och bilpool.

Nyckeltal

Nyckeltal	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Fastigheter och lokaler*			
Totalt fastighetsbestånd, yta kvm	246 500	243 996	248 212
Outhyrda kvm, andel (%)	7,7	6,1	8,4
Totalt fastighetsunderhåll, kr/kvm	166	142	149
Gator och utemiljö			
Driftkostnad kommunala bil- och cykelvägar, kr/m**	80,6	80,6	84,6
Kost och service			
Måltider antal 1000-tal portioner/år	2 268	1 845	1 832
Städyta 1000-tal kvm per dag	171	184	187
Vattten och avfall			
Odebiterat renvatten, andel (%)	15	19	14,3
Insamlat kommunalt matavfall, kg/inv	58	50	58,28
Insamlat kommunalt restavfall, kg/inv	100	90	100,1

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 113 270 tkr. Jämfört med budget 2026 har gjordes följande justeringar: Inflationskompensationen ökade ramen med 512 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 102 tkr. Gatuenheten tillfördes 700 tkr för utökad kapitalkostnad kopplad till komponentredovisningen. Ettårsanslagen i budget 2026 om dels 1 000 tkr till projektorganisation för exploatering av södra Sanden dels 5 000 tkr till saneringskostnader södra Sanden togs bort. Ettårsanslaget om 1 900 tkr i budget 2026 för tomhyra av Norra skolan kvarstår även under 2027. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:

Samhällsbyggnadsnämndens förslag ligger inte inom ram. Sammanlagt begär nämnden 16 350 tkr i utökad budgetram 2027 varav 11 350 tkr avser en ramökning och 5 000 tkr är ett tillfälligt anslag under 2027.

Nämnden har kraftigt ökade kostnader för energi, material och entreprenader samt en växande underhållsskuld inom fastigheter, gator, VA-anläggningar och annan teknisk infrastruktur. Ett ökat behov av akuta åtgärder tränger successivt undan planerat och förebyggande underhåll, vilket bedöms leda till ökade kostnader och försämrad funktion på sikt. Samtidigt tillkommer nya krav från lagstiftning och EU-regler, bland annat avseende beredskap, säkerhet, energiprestanda och bibehållen krontäckning i urbana miljöer, vilka medför ytterligare kostnader som inte ryms inom nuvarande ram.

Inom fastighetsverksamheten är behovet av underhåll särskilt stort. Flera prioriterade åtgärder är redan eftersatta och den samlade underhållsskulden bedöms uppgå till mycket höga nivåer över den kommande tioårsperioden. Nämnden föreslår därför ett årligt tillskott om 4,8 mnkr för driftunderhåll för att hantera de mest akuta åtgärderna.

Även investeringsnivån är ansträngd. Kommunens finansiella mål innebär att investeringar exklusive VA och renhållning ska begränsas, men det samlade investeringsbehovet för 2027 bedöms ändå överstiga fastställd ram. Flera större projekt bedöms samtidigt vara nödvändiga och svåra att senarelägga

utan betydande konsekvenser. Det gäller bland annat åtgärder kopplade till VA-försörjning, bro- och kajstabilitet, gång- och cykeltunneln i Skaven/Öxnered samt exploateringsprojekt som är avgörande för kommunens näringslivs- och samhällsutveckling. Nämnden föreslår därför ramökningar för bland annat kapitalkostnader avseende broar, GC-tunnel, stängselåtgärder enligt Trafikverkets krav, ökade IT-kostnader samt kapital- och driftskostnader kopplade till fastigheten Krickan 1.

För att hålla nära tilldelad ram redovisar nämnden samtidigt effektiviseringsåtgärder och besparingar, främst genom återhållsamhet inom gatuverksamheten och minskat planerat underhåll. Dessa åtgärder bedöms dock få tydliga konsekvenser i form av ökad underhållsskuld, senarelagda investeringar, minskad servicegrad och ökade långsiktiga risker.

Samhällsbyggnadsnämndens samlade bedömning är att MRP för 2027–2029 hanterar de mest akuta behoven men att nuvarande ekonomiska ramar inte är tillräckliga för att långsiktigt säkerställa robust infrastruktur, god fastighetsförvaltning och efterlevnad av ökade lag- och säkerhetskrav. Utan föreslagna ramökningar riskerar kommunen ökade driftstörningar, försämrad kvalitet i samhällsservicen och väsentligt högre kostnader på längre sikt.

Taxejusteringar:
Samhällsbyggnadsnämnden föreslår, i särskilt ärende, att va-taxan höjs med 12 % vad avser brukningsavgiften och 5 % för anläggningsavgiften inför 2027. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår, i särskilt ärende, att revidera avfallstaxan.

Kommunfullmäktiges beslut
Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 7 836 tkr. Det avser 2 336 tkr för lönerevision 2026. Nämnden får ett tillfälligt anslag under 2027 om 5 000 tkr för rivning av fastighet på Krickan. Ramen utökas med 500 tkr för ökade drift- och kapitalkostnader kopplat till fastigheten Krickan.

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 121 106 tkr

Resultaträkning, mnkr
Skattefinansierad verksamhet

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	6,3	6,5	6,6
Övriga intäkter	507,6	493,8	524,0
Summa intäkter	**513,9**	**505,8**	**530,5**
Personalkostnader	197,9	187,0	181,3
Omkostnader	270,2	256,2	311,0
Ränta	59,0	76,7	52,2
Avskrivningar	107,9	107,1	102,5
Summa kostnader	**635,1**	**631,5**	**797,9**
Nettokostnader	**121,1**	**115,7**	**108,9**

Resultaträkning, mnkr
Taxefinansierad verksamhet Renhållningsverk

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Summa intäkter	**53,0**	**51,4**	**48,9**
Personalkostnader	16,8	16,0	14,2
Omkostnader	20,1	22,9	24,4
Ränta	4	3,5	1,7
Avskrivningar	12,1	9,0	5,4
Summa kostnader	**53,0**	**51,4**	**45,7**
Nettokostnader	**0,0**	**0,0**	**3,2**

Resultaträkning, mnkr
Taxefinansierad verksamhet Va-verk

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Summa intäkter	**122,0**	**118,0**	**109,9**
Personalkostnader	16,1	16,1	14,9
Omkostnader	41,6	48,3	42,7
Ränta	30,3	25,5	23,0
Avskrivningar	34,0	28,1	25,1
Summa kostnader	**122,0**	**118,0**	**105,6**
Nettokostnader	**0,0**	**0,0**	**4,2**

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisning Mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	15,6	2,3	17,9
Gator och vägar/park/tekniska	84,3	69,5	153,8
Fastighetsenhet	18,6	318,5	337,0
Kost-/serviceenheter	0,3	123,6	123,9
Lönerevision 2026	2,3	0,0	2,3
S:a skattefinansierad verks	**121,1**	**513,9**	**635,1**
Renhållningsverk	0,0	52,7	52,7
VA-verksamhet	0,0	116,5	116,5
S:a taxefinansierad verks	**0,0**	**169,2**	**169,2**
Summa	**121,1**	**683,1**	**804,2**

3.2 Investeringsbudget

Nämndernas investeringsramar motsvaras av mål- och resursplan 2027-2029. Ambitionen har varit att anpassa investeringsvolymen till det rådande finansiella målet på 7 procent. På grund av fördröjningar och fördyringar i flera större projekt har dock förslaget till investeringsplan ökat jämfört med den nuvarande beslutade planen för 2026–2028. Flera av de större investeringarna är initierade av näringspolitiska skäl, såsom Sanden Södra och Norra, bron över Hamnkanalen och Samhällsmasten på platåbergen.

Kommunens finansiella mål innebär att årets investeringar, exklusive VA och renhållning, inte får överskrida 7 procent av skatter och generella statsbidrag. Detta innebär en investeringsram om 152 mnkr för fastighetsinvesteringar 2027, medan lokalförsörjningsunderlaget visar ett faktiskt behov om 158,8 mnkr. Samhällsbyggnads-nämnden lämnar ett förslag om 154 mnkr på fastighetsinvesteringar. Totala investeringar uppgår till 327,3 mnkr i förslaget inklusive VA och Renhållning om 116 mnkr.

I investerings och exploateringsplanen finns en rad stora och nödvändiga projekt som inte kan skjutas fram utan betydande konsekvenser. Till dessa hör bland annat vattenverket i Skräcklan, lågreservoaren i Brålanda, stabilitetsåtgärder längs Hamngatan, GC-tunneln i Skaven/Öxnered samt VA-utbyggnad i Grunnebo industriområde. Flera av dessa projekt är avgörande för att upprätthålla leveranssäkerhet, följa lagstiftning eller möjliggöra fortsatt näringslivs och samhällsutveckling.

Otillräckliga resurser inom fastighetsunderhåll leder till allt fler akuta åtgärder, högre kostnader och successivt försämrad standard i kommunens byggnader. Utan förstärkta ramar riskerar kommunen fortsatt fördröjda investeringar, ökande kostnader över tid och minskad kvalitet i både samhällsservice och infrastruktur.

Sanden Södra, är ett exploateringsprojekt för en helt ny stadsdel i Vänersborgs kommun och där pågår planeringsarbetet. Projektet innebär stora kommunala kostnader både under och efter genomförandet. Investeringen innebär också stora driftkostnader.

Projektet Sanden Norra, avser anläggande av ställplatser samt ny marina och gästhamn med tillhörande service. Här har projektstart planerats till 2028.

Samhällsmasten på Platåbergen är en näringspolitisk investering som beslutades av kommunfullmäktige den 19 februari 2025 (§16). Syftet med satsningen är att förbättra mobiltäckningen i området, särskilt på Halle- och Hunneberg. Det finns osäkerheter i förutsättningarna för framdrift i projektet och som behöver utredas då finansieringsmodellen innebär svårigheter att få operatörer intresserade. Projektet förväntas kosta totalt 14,8 mnkr när det kan sättas igång, vilket just nu kan ske tidigast 2028.

Bland de mest kritiska investeringarna finns vattenverket i Skräcklan som förväntas slutföras under 2027. På grund av fördröjningar i projektet väntas 11,5 mnkr nu att belasta 2027, men ingen förändring i totalt anslag

uppskattas. Även den planerade lågreservoaren i Brålanda är avgörande, då den nuvarande reservoaren inte klarar framtida kapacitetsbehov. Dagvattenanläggningen i Nordkroken kräver investeringar för att uppfylla lag- och myndighetskrav och här har kostnaderna gått upp något under 2027, men ingen förändring i totalt anslag.

Hamngatans kajstabilitet kräver 25,5 mnkr i totalt anslag eftersom delar av gatan redan tvingats stängas, och ytterligare avstängningar är att vänta utan åtgärder. En uteblivven investering riskerar att hela sträckan stängs, vilket kraftigt påverkar framkomlighet och stadskärnans funktion. Där förväntas 4 mnkr belasta 2027.

GC- och personbilstunneln i Skaven/Öxnered är ett medfinansieringsprojekt som samordnas med Trafikverket och främjar områdets tillgänglighet. Om kommunens del,41,1 mnkr, inte finansieras kommer ingen tunnel att byggas, den befintliga plankorsningen rivs och området förlorar sin koppling, vilket i sin tur hindrar exploatering och minskar intäkter från tomtförsäljning.

Utbyggnaden av VA-infrastruktur i Grunnebo industriområde är också avgörande för näringslivets utveckling; utan investeringen om 25 mnkr totalt, varav 7,5 mnkr 2027, uteblir nya etableringar helt.

Även avfallshanteringen håller på att moderniseras med nya kärl, sopbilar och personalutrymmen till följd av ändrad lagstiftning. Uteblivna investeringar innebär risk för vattenbrist, ökade kostnader, miljöpåverkan, bristande laguppfyllelse och försämrad arbetsmiljö. En fördröjning har gjort att man uppskattar 3,5 mnkr 2027.

Vid sidan av dessa stora projekt finns ett antal mindre investeringar, bland annat badbrygga i Fredriksberg, pendelparkering i Vargön, VA till Lindås röda stugor, parkeringslösningar i Skaven/Öxnered, brygga vid Fisktorget, toppbeläggning Skaven/Öxnered, Gymixhallens utbyggnad, cirkulationsplats Gropbrovägen/Tegelbruks-vägen samt konstgräs på Lilla Vallen. Många har fått skjutas på framtiden på grund av de ekonomiska förutsättningarna. Även om de är mindre i omfattning bidrar de sammantaget till ökad trygghet, tillgänglighet, attraktivitet och bättre samhällsservice.

Socialnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Socialförvaltningen är indelad i sju verksamhetsinriktningar och leds av en förvaltningschef samt sju verksamhetschefer. Förvaltningen arbetar på uppdrag åt socialnämnden och ska förhållas sig till flertalet lagrum, bl.a. Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om vård av unga (LVU), Lagen om vård av missbrukare (LVM), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Hälso och sjukvårdslagen (HSL).

Nyckeltal

Äldreomsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Äldreboende platser	362	362	362
Korttidsplatser	26	26	26
Antal vårdtagare hemtjänst	770	776	723
Hemtjänst timmar	273 000	275 000	254 807
Antal inskrivna i hemsjukvård	1 200	1 100	1 003
Vårddagar med betalansvar	20	50	18

Individ- och familjeomsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Vårddagar, HVB 0-21 år	8 700	7 220	8 508
Vårddagar, familjehem 0-21 år	30 000	27 700	28 202
Antal vårddagar, HVB vuxna	550	660	459
Bidragshushåll, försörjningsstöd	740	700	739
Försörjningsstöd, mnkr netto	57	54	55
Ensamkommande flyktingbarn	3	3	3

Personligt stöd och omsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Boendeplatser LSS/SoL	185	188	185
Antal boendebeslut enl LSS/SoL	188	193	192
Antal boendestödsbeslut enl SOL	110	115	108
Köpta externa platser LSS/SoL	10	13	13
Personer med personlig assistans, SFB och LSS	63	62	63

Arbete, sysselsättning och integration	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Antal mottagna flyktingar	34	25	34
Antal beslut dagl.verks. LSS	225	220	215
Antal anvisade personer	670	620	669

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes socialnämndens budgetram 2027 till 1 283 646 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 5 053 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 1 096 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 12 tkr. Ramen utökades med 12 432 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, omfördelades till kommunstyrelsen.

Socialnämndens förslag:

Socialnämnden budgetförslag ligger inom ram. Samtidigt redovisar socialnämnden att verksamhetens samlade behov inför 2027 överstiger den anvisade budgetramen med totalt 40 980 tkr. Det grundläggande behovet avser i huvudsak volymökningar och kostnadsutveckling inom individ- och familjeomsorgen, särskilt för placeringar av barn och unga i familjehem, HVB och SiS samt kostnader för särskilt förordnade vårdnadshavare. Därutöver redovisas ett behov kopplat till ekonomiskt bistånd till följd av ett ackumulerat gap mellan statligt styrd riksnorm och erhållen inflationskompensation samt ökade kostnader för IT-säkerhet.

Socialnämnden redovisar ett omfattande åtgärds- och omställningspaket, beslutspunkterna 3–16 nedan. Dessa åtgärder innebär effektiviseringar, förändrade arbetssätt och långsiktiga omställningar inom flera verksamhetsområden, och beräknas sammantaget frigöra cirka 41 000 tkr.

Åtgärderna omfattar bland annat förändrad och mer central bemanningsplanering, fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering, arbete för minskad sjukfrånvaro, en tydlig omställning mot mer förebyggande arbete – särskilt för barn och unga – samt åtgärder för att minska kostnader för institutionsplaceringar, försörjningsstöd och

extern bemanning. Nämnden anger även att processen för en ny boendeenhet på Lindås avbryts då andra lösningar identifierats för målgruppen.

Åtgärderna löper i huvudsak över hela planperioden 2027–2029 och syftar till att långsiktigt bromsa kostnadsutvecklingen inom lagstyrd verksamhet. Socialnämnden betonar samtidigt att åtgärderna innebär omfattande organisatoriska omställningar och att det finns en tydlig gräns för hur mycket kostnader som kan reduceras inom befintlig ram utan risk för påverkan på kvalitet, arbetsmiljö och tillgänglighet. Nämnden tydliggör därför att det redovisade resursbehovet kvarstår, trots att MRP-förslaget formellt läggs inom anvisad budgetram.

Kommunfullmäktiges beslut
Socialnämndens budgetram 2027 utökas med 35 800 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer Socialnämndens budgetram 2027 till 1 319 446 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	50,2	50,3	106,4
Övriga intäkter	259,8	262,9	273,9
Summa intäkter	**310,0**	**313,2**	**380,3**
Personalkostnader	1036,1	968,3	1006,2
Omkostnader	590,2	567,4	656,1
Avskrivningar/internränta	3,1	3,5	3,3
Summa kostnader	**1 629,4**	**1 539,2**	**1 665,6**
Nettokostnader	**1 319,4**	**1 226,0**	**1 285,3**

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisning mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	90,0	2,4	92,4
Äldreomsorg	623,8	247,2	871,0
Individ- och familjeomsorg	214,1	6,9	221,0
Personligt stöd och omsorg	272,8	39,8	312,6
Arbete, sysselsättning och integration	82,9	13,7	96,6
Lönerevision 2026	35,8	0,0	35,8
Summa	**1319,4**	**310,0**	**1 629,4**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier
Socialnämnden har behov av återinvesteringar i möbler, hjälpmedel och andra inventarier. Driftskostnader för detta täcks inom ram.

Fastighetsinvesteringar
År 2028 har nämnden behov av nytt psykiatriboende med 8 platser, total kostnad 25,0 mnkr. Projektering sker 2026 därav kostnad underplanperioden uppgår till 24,0 mnkr. Driftsbudget för detta boende finns inom verksamheten då detta boende ersätter ett befintligt boende.

År 2030 har nämnden behov av nytt serviceboende LSS med 8 platser, total kostnad 25,0 mnkr. Driftsbudget till detta boende saknas idag då det är pga förväntad volymökning.

Ytterligare behov år 2030 gäller nya lokaler för daglig verksamhet LSS och Teknikgruppen i Lindgården, kostnad 124,0 mnkr. Driftsbudget till detta finns till viss del då det är samlokalisering av befintliga verksamheter men för den förväntade ökade hyran saknas idag driftsbudget.

Utöver dessa behov pågår processen med nytt särskilt boende för äldre med 48 platser på fastigheten Kalkonen som beräknas stå klart 2029. Detta sker i samarbete med AB Vänersborgsbostäder. Beräknad driftskostnad är 35,1 mnkr och saknas inom nämnden idag då det handlar om volymökning.

Socialnämnden

Nämnden fattade i februari också beslut om nytt boende LSS med 5 platser för personer med sammansatta behov, kostnad 24,0 mnkr. Detta boende finns inget behov av i dagsläget så detta projekt avbryts i samarbete med samhällsbyggnadsnämnden.

Överförmyndarnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden ska motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, d.v.s. underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Överförmyndarnämndens verksamhet styrs av en mängd lagar och bestämmelser. De viktigaste bestämmelserna om hur tillsynen ska utövas finns i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen, äktenskapsbalken, ärvdabalken, lag om verkan av avtal som slutits under påverkan av psykisk störning och lag om god man för ensamkommande barn. Staten har genom Länsstyrelsen till uppgift att utöva tillsyn över överförmyndarnämndens verksamhet.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

I anvisningarna fastställdes överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 200 tkr. Inflationskompensationen ökade ramen med 11 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justerades ramen ned med 6 tkr.

Överförmyndarnämndens förslag:

Överförmyndarnämndens budgetförslag ligger inom ram. Från den 1 juli 2026 träder ny lagstiftning i kraft som innebär nya uppgifter, bland annat övertagande av icke-tvistiga godmanskap från tingsrätterna, ökad granskning, mer dokumentation samt nya krav kopplade till utbildning och register för ställföreträdare. Sammantaget bedöms lagändringarna medföra ökad ärendehantering och högre krav på verksamheten.

Mot denna bakgrund redovisar nämnden ett behov av ytterligare en årsarbetskraft för att nå uppsatta mål, klara lagstadgade handläggningstider och säkerställa en långsiktigt hållbar arbetsbelastning. Inom nuvarande ram finns dock inget utrymme för besparingar, vilket innebär en ökad sårbarhet om verksamhetens omfattning fortsätter att öka utan resursförstärkning.

Kommunfullmäktiges beslut

Överförmyndarnämndens budgetram 2027 utökas med 122 tkr för lönerevision 2026.

Kommunfullmäktige fastställer överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 321 tkr.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,2
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,1
Summa intäkter	**0,0**	**0,0**	**0,3**
Personalkostnader	5,8	5,4	4,9
Omkostnader	0,6	0,6	0,7
Summa kostnader	**6,3**	**6,0**	**5,6**
Nettokostnader	**6,3**	**6,0**	**5,4**

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

1. Investerings- och exploateringsbudget 2027-2029

I Del III redovisas kommunfullmäktiges beslut om investerings- och exploateringsbudget 2027-2029. Sammanlagt planerar kommunen att investera för 1 234 mnkr under perioden. Det innebär en fortsatt hög investeringsnivå.

Investeringarna är fördelade per nämnd, per år och per projekt. Budgeten sträcker sig över tre år. Exploateringsbudgeten sträcker sig också över tre år och redovisas per projekt på sidan 8.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för huvuddelen av kommunens investeringar så som fastigheter, gator och parker, VA och renhållning samt exploatering.

Investeringar för tågstopp i Brålanda ska prioriteras, då statliga och regionala beslut är på plats.

2. Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudgeten för 2027–2029 innehåller fastighetsinvesteringar för 488 mnkr, varav 84 mnkr till förskolor och skolor, 60 mnkr till daglig verksamhet, 25 mnkr i LSS-boenden, 90 mnkr till idrottsanläggningar, 22 mnkr till mötesplats unga och 143 mnkr till fastighetsunderhåll. Det blir ett snitt på 163 mnkr per år. Det kan jämföras med bokslut 2024 och 2025 då kommunen investerade 97 mnkr respektive 117 mnkr i fastigheter.

Budgeten för fastighetsinvesteringar redovisas under samhällsbyggnadsnämnden (se sida 7–8). Det är samhällsbyggnadsnämnden som äger och hyr ut kommunens fastigheter till övriga nämnder. Fastighetsprojekten är uppdelade per förhyrande nämnd och omfattar både ny- och ombyggnation samt planerat och akut investeringsunderhåll.

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

Investerings- och exploateringsplan 2027-2029

Sammanfattning, mnkr	*2027*	2028	2029	S:a
TOTALT KOMMUNEN	**368,9**	**472,6**	**392,5**	**1 234,1**

Total snittutgift, netto under perioden 2027 - 2029: ***411,4 mnkr***

Fördelning per nämnd, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Barn- och utbildningsnämnden	**11,9**	**11,6**	**9,9**	**33,4**
Byggnadsnämnden	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**1,5**
Kommunstyrelsen	**13,9**	**11,0**	**20,5**	**45,4**
Kultur- och fritidsnämnden	**4,4**	**4,3**	**4,3**	**13,0**
Socialnämnden	**1,4**	**1,4**	**5,4**	**8,2**
Samhällsbyggnadsnämnden	**336,8**	**443,8**	**352,0**	**1 132,6**
- Gata/park	34,0	43,0	36,0	113,0
- Fastigheter	153,5	175,1	159,6	488,2
- VA	107,5	58,5	51,5	217,5
- Renhållning	8,5	5,0	5,0	18,5
- Övrigt	5,5	5,9	5,5	16,9
- Exploateringsbudget	27,8	156,3	94,4	278,5

Diagram: Investeringsbudget per år 2027-2029, mnkr

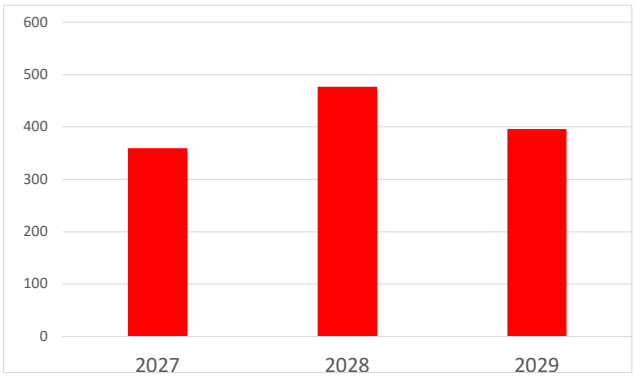
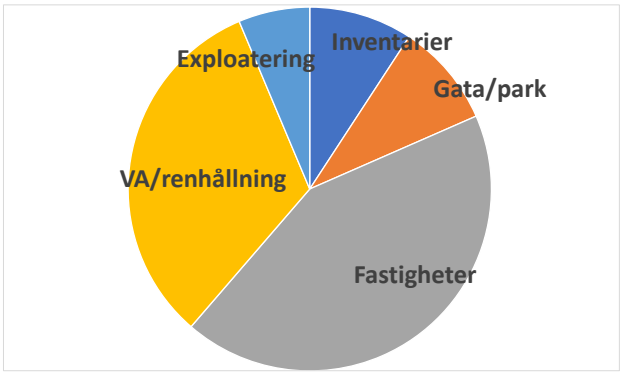

Diagram: Budget 2027 fördelad per verksamhet

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

Nämnd/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN				
Inventarier förskola och grundskola	11,9	11,6	9,9	33,4
S:a Utgifter inventarier	11,9	11,6	9,9	33,4
BYGGNADSNÄMNDEN				
Inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5
S:a Utgifter inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5
KOMMUNSTYRELSEN				
Inventarier	1,0	1,0	1,0	3,0
IT investering	4,0	8,0	4,0	16,0
IT investering datainköp	8,9	2,0	15,5	26,4
S:a Utgifter inventarier	13,9	11,0	20,5	45,4
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN				
Inventarier	3,0	3,0	3,0	9,0
Konstnärlig gestaltning	1,4	1,3	1,3	4,0
S:a utgifter inventarier	4,4	4,3	4,3	13,0
SOCIALNÄMNDEN				
Administration	0,2	0,2	0,2	0,6
Ädreomsorg	0,5	0,5	4,5	5,5
Individ- och familjeomsorg	0,2	0,2	0,2	0,6
Personligt stöd och omsorg	0,3	0,3	0,3	0,9
Arbete, sysselsättning och integration	0,2	0,2	0,2	0,6
S:a Utgifter inventarier	1,4	1,4	5,4	8,2

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Gator och vägar						
1	Belysningsprojekt	25/01-27/12		5,8	5,0	2,0	12,8
2	Gatuarbete i samband med va-sanering	25/01-27/12		4,0	4,0	4,0	12,0
3	Diverse trafikåtgärder	25/01-27/12		1,0	1,0	0,7	2,7
4	Utredning/förprojektering	25/01-27/12		0,3	0,3	0,3	0,9
5	Beläggn.underhåll f.d. drift	25/01-29/12		11,0	11,0	11,0	33,0
6	Platsutveckling	25/01-27/12		0,5	0,5	0,5	1,5
7	Bro hamnkanalen	25/01-27/12	15,0	5,5			5,5
8	Statsbidrag Bro hamnkanalen	25/01-27/12	-5,5	-5,5			-5,5
9	Kajstabilitet Hamngatan	27/01-29/12	25,5	4,0	13,0	8,5	25,5
10	Cirkulationsplats Gropbrov. Tegelbruksv.	29/01-30/12	8,1			0,6	0,6
	S:a Utgifter			**26,6**	**34,8**	**27,6**	**89,0**

Not	**Kommentarer till investeringar i gator och vägar**
1	Kostnader för belysningsprojekt. Utbyte av äldre energikrävande armaturer mot LED. Sparar driftspengar samt ett måste pga produktionsstopp av
2	Kostnader för gatuarbete i samband med VA-sanering. Budget för att i samband med grävning för VA kunna gå med och belägga gator och angränsande väganläggningar.
3	Kostnader för diverse mindre projekt som uppkommer under året för att öka trafiksäkerheten, exempel på åtgärder GC-vägar, trafiksignaler, farthinder.
4	Tidig projektering för nästkommande års investeringsprojekt, se not 11-14 samt 15-18.
5	Beläggningsunderhåll, för att kunna underhålla kommunens gatukapital.
6	Investering i tätorter som utvecklar stadsmiljön och möjliggör medfinansiering av statligt projekt
7	Nybyggnation av gång- och cykelbro. Binder ihop Sanden och Sundsgatan.
8	Statsbidrag bro hamnkanalen, med förutsättning att motprestationer beviljas av Trafikverket
9	Stabiliseringsåtgärder av Hamngatan efter genomförd geoteknisk utredning.
10	Cirkulationsplats Gropbrovägen till Tegelbruksvägen

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Kollektivtrafikåtgärder						
11	Bhpl Fabriksgatan vid Änggatan	27/01-27/12		0,6			0,6
12	Bhpl Marierovägen vid Hedmanstorget	27/01-27/12		0,3			0,3
13	Bhpl Granåsvägen vid Helenebergsvägen	28/01-28/12			0,5		0,5
14	Bhpl Granåsvägen vid Kyrkan	28/01-28/12			0,5		0,5
	S:a Utgifter			**0,9**	**1,0**	**0,0**	1,9

	Kommentarer till investeringar i kollektivtrafikåtgärder
11-14	Kollektivtrafikåtgärder. Tillgänglighetsanpassning, Det innebär att vi bygger om hållplatsen så det går att komma ombord på bussen med tex. en rullstol. Säkerheten för de som står på busshållplatsen förbättras också avsevärt,

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Cykelbefrämjande åtgärder						
15	GC Karlsbergsvägen	28/01-28/12	**2,5**	**0,0**	**2,5**		2,5
16	GC Granåsvägen, Stationsvägen till Kyrkan	28/01-28/12	**3,2**		**3,2**		3,2
17	GC Tegelbruksvägen, Vinchg. till Ankarg.	29/01-29/12	**1,9**			**1,9**	1,9
18	GC anslutning järnvägsbron	29/01-29/12	**5,0**			**5,0**	5,0
19	GC - väg Stenhammarsvägen	27/01-27/12		5,0			5,0
	S:a Utgifter			**5,0**	**5,7**	**6,9**	**17,6**

	Kommentarer till investeringar i cykelbefrämjande åtgärder
15-19	Åtgärder för att främja cykelåkning. Stenhammarsvägen avser medfinansiering till Trafikverket.

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

fortsättning SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2026	2027	2029	S:a
	Parkverksamhet						
20	Grönytor, lekplatser, parker m.m.	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5
	S:a Utgifter			**1,5**	**1,5**	**1,5**	**4,5**

Not	**Kommentarer till investeringar i parkverksamhet**
20	Investering i lekplatser, parker och aktivitetsytor. 2027 är planen att rusta upp en eller två lekplatser på Onsjö. Det mesta är leverantör/entreprenad kostnader

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	VA-verksamhet						
21	Säkerhetsarbete enligt EU-direktiv	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5
22	Skräcklans vattenverk	22/01-27/12	272,0	11,5			11,5
23	Ombyggn. på vatten- och avloppsverken	27/01-29/12		3,0	3,0	3,0	9,0
24	Lågreservoar Brålanda	23/01-27/12	37,5	21,5	2,0		23,5
25	Säkerhetsarbete avloppsrening	27/01-29/12		1,0	1,0	0,5	2,5
26	Digitala vattenmätare	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5
27	Nya serviser	27/01-29/12		2,0	2,0	2,0	6,0
28	Dagvattenanläggningar	27/01-29/12		3,0	3,0	3,0	9,0
29	Saneringar enligt Blåplan	27/01-29/12		40,0	40,0	40,0	120,0
30	Dagvattenanläggning Nordkroken	23/01-28/12	11,8	4,5	4,5		9,0
31	Resevoarer Skräcklan	26/01-27/12	32,0	16,0			16,0
32	Utbyggnadsplan VA, projektering 3 områden	27/01-27/12	2,0	2,0			2,0
	S:a Utgifter			**107,5**	**58,5**	**51,5**	**217,5**

Not	**Kommentarer till investeringar i VA-verksamhet**
21	Åtgärder för att uppfylla krav enligt säkerhetsskyddslagen och cybersäkerhetslägen.
22	Byggnation startat i juni 2023. Arbetet beräknas pågå till och med 2027 enligt beslutad totalbudget. Totalt anslag 272 mnkr kvarstår.
23	Byte av pumpstation, renovering av byggnader, ny processutrustning
24	Ny reservoar i Brålanda. Fördyring enligt ny kalkyl och tillkommande reservkraftverk och nya pumpar. Bedömning är att 2026 är att 9 mnkr kommer att gå åt. 2027 kommer 21,5 mnkr att förbrukas och 2028 2,0 mnkr. Totalt beräknas då projektet landa på 37,7 inkl egna byggherrekostnader
25	5 pumpstationer behöver uppgraderas pga gammalt styrsystem där det saknas reservdelar.
26	Fjärravlästa läcksökande, larmande vattenmätare, antenner för avläsning behöver kopletteras för bättre radiotäckning.
27	Avser ledningsförläggning till nya större fastigheter.
28	Kostnader sammanhängande med ny dagvattenplan
29	Förnyelse av ledningsnätet enligt saneringsplan. Krav i miljötillstånd samt från tillsynsmyndighet.
30	Dagvattenanläggning Nordkroken. Lagkrav och föreläggande från länsstyrelsen. Utfallet 2026 beräknas bli endast 1,2 mnkr. Byggnationskostnad beräknad till totalt 9 mnkr fördelat på 2027 och 2028
31	Nya reservoarer vid Skräcklans vattenverk, för att säkertställa kapacitet som krävs för en stabil vattenförsörjning. Arbetet med reservoarerna har inletts och alla indikationer visar att medlen kommer att arbetas upp både 2026 och 2027. Samma entreprenör som för projekt Skräcklans vattenverk. Tight projektuppföljning stärker antagandet om förbrukad budget för åren. Särskilt under perioder av hög efterfrågan eller nödsituationer som torka och översvämningar.
32	Projektering. Ny plan för utbygnad av kommunalt va är antagen. Områdena som pekas ut är Önafors, Floget, Kristinelund. Kostanden för respektive område skall utredas innan tidsplan och prioriteringsordning för utbyggnad föreslås och äskande kan göras.

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

fortsättning SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Renhållningsverksamhet						
33	Utrustning och inventarier	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5
34	Fordon/maskiner	27/01-29/12		3,5	3,5	3,5	10,5
35	Förändrad avfallshantering	24/01-27/12	65,0	3,5			3,5
	S:a Utgifter			8,5	5,0	5,0	18,5

Not	Kommentarer till investeringar i Renhållningsverksamhet
33	Avfallsbehållare, maskinredskap
34	Renhållningsfordon
35	Förändrad avfallshantering enligt lag innebär inköp av ett fordon för att hantera fastighetsnära insamling. Insamling av förpackningar. För 2027 planeras det för ytterliggare 1 fordon kopplat till FNI. Ingår i totalt ursprungligt anslag.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Gatuenheten/Tekniska						
36	Fordon och maskiner	27/01-29/12		4,1	4,1	4,1	12,3
37	Inventarier	27/01-29/12			0,4		0,4
	S:a Utgifter			**4,1**	**4,5**	**4,1**	**12,7**

	Kommentarer till investeringar för Gatuenheten/Tekniska
36	Utbyte och uppdatering av maskinpark. För 2027 planeras bland annat inköp av lastmaskin, lätt lastbil.
37	Leasingåtertag av mätutrustning. Återinvestering var tredje år.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Kostenheten						
38	Köksutrustning/kontorsmöbler	27/01-29/12		1,0	1,0	1,0	3,0
	S:a Utgifter			1,0	1,0	1,0	3,0

	Kommentarer till investeringar för Gatuenheten/Tekniska
38	Utbyte av utrustning som löpande slits ut

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	Serviceenheten						
39	Maskiner, inventarier	27/01-29/12		0,4	0,4	0,4	1,2
	S:a Utgifter			**0,4**	**0,4**	**0,4**	**1,2**

	Kommentarer till investeringar för Kostenheten och Serviceenheten
39	Kontinuerligt utbyte och förnyande av lokalvårdsutrustning.

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

Investerings- och exploateringsplan 2027-2029

fortsättning SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Fastighetsinvesteringar

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	- Barnomsorg och grundskola:						
1	Mariedalsskolan, idrottshall/specialsalar	25/01-28/12	47,6	7,6	41,0		48,6
2	Förskola/skola, verksamhetsanpassning	27/01-29/12	9,0	3,0	3,0	3,0	9,0
3	Förskole- och skolgårdar	26/01-27/12	9,0	3,0	3,0	3,0	9,0
4	Öxnereds förskola, nybyggnad	26/01-27/12	60,7	17,0			17,0
	S:a Utgifter			**30,6**	**47,0**	**6,0**	**83,6**

Not	Kommentarer till fastighetsinvesteringar barnomsorg och grundskola
1	Nybyggnation av idrottshall Mariedalskolan
2	Medel för av BUN beslutade verksamhetsanpassningar av pågående verksamheter
3	Medel för av BUN beslutade verksamhetsanpassningar av pedagogisk utemiljö
4	Nybyggnation av Öxnereds förskola

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	- Kultur- och fritidsfastigheter:						
5	Hallevi IP	28/01-29/12	6,5	0,0	2,0	4,5	6,5
6	B-hus Sportcentrum	24/01-28/05	81,0	25,0	3,0		28,0
7	Mötesplats unga, Torpa	25/01-27-12	54,0	22,2			22,2
8	Brätte ishall	25/01-28/12	17,5	0,0	17,0		17,0
9	Gymmixhallen	29/01-29-12	10,0			10,0	10,0
10	Frendevi	27/01-27/12	3,0	3,0			3,0
11	Vänersvallen Lilla Vallen, konstgräs	28/01-28/12	8,0		8,0		8,0
12	Sörbyvallen	28/01-28/12	4,5		4,5		4,5
13	Brätte ridskola	28/01-28/12	8,0		8,0		8,0
14	Boteredsvallen	29/01-29/12	1,0			1,0	1,0
15	Idrottshuset, läktare	27/01-27/12	1,5	1,5	0,0		1,5
16	Kulturhuset, teatern	27/01-27/12	1,5	1,5	0,0		1,5
17	Brålandabadet	26/01-27/12	3,0	1,5	0,0		1,5
	S:a Utgifter			**54,7**	**42,5**	**15,5**	**112,7**

Not	Kommentarer till fastighetsinvesteringar kultur och fritid
5	Hallevi IP, utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
6	Underhållsåtgärder omklädningsrum WC mm. Renovering och viss ombyggnation
7	Mötesplats unga, Torpa inklusive skyddsrum, fritidsbank, solceller samt utemiljö
8	Verksamhetsanpassning med betongpist och energioptimering.
9	Verksamhetsanpassning - utbyggnad. Saknar tillräckligt stora ytor.
10	Verksamhetsanpassning utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
11	Verksamhetsanpassning konstgräs samt kringliggande logistik
12	Verksamhetsanpassning utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
13	Omklädningsrum, samlingslokal/cafeteria
14	Dränering
15	Verksamhetsanpassning
16	Renvoering av stolar i teater
17	Renoveringsåtgärder utomhusbassäng

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	- Fastigheter socialförvaltningen, omsorg om funktionshindrade:						
18	Boende socialpsykiatri, 8 platser	27/01-28/12	24,0	10,0	14,0		24,0
20	Serviceboende LSS, 8 platser	28/01-30/12	25,0		1,0	10,0	11,0
21	Lindgården	28/01-30/12	124,0		4,0	60,0	64,0
	S:a Utgifter			**10,0**	**19,0**	**70,0**	**99,0**

Not	Kommentarer till fastighetsinvesteringar omsorg om funktionshindrade
18	Boende socialpsykiatri, 8 platser
20	Serviceboende LSS, 8 platser
21	Lindgården, dagligverksamhet LSS

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

fortsättning SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
	- Fastigheter samhällsbyggnadsförvaltningen:						
22	Investeringsunderhåll (komponentavskrivning)	27/01 - 29/12		39,2	51,6	52,1	142,9
23	Myndighetskrav	27/01 - 29/12		4,0	4,0	4,0	12,0
24	Brålandabadet	28/01 - 28/12		0,0	1,0		1,0
25	Hållbarhet och energioptimering	27/01 - 29/12		4,0	4,0	4,0	12,0
26	Verksamhetsanpassningar	27/01 - 29/12		3,0	3,0	3,0	9,0
27	Dyrehög	27/01 - 27/12	8,0	8,0			8,0
28	Dyrehög	28/01 - 29/12	6,0		3,0	3,0	6,0
29	Torget Vänersborg	29/01 - 29/12	2,0			2,0	2,0
	S:a Utgifter			**58,2**	**66,6**	**68,1**	**192,9**

Not	Förklaringar fastigheter samhällsbyggnadsförvaltningen
22	Investeringsunderhåll som utförs efter framtagen plan.
23	Avsatta medel för tvingande åtgärder
24	Underhållsbehov av hus, omklädningsrum och säkerhet enligt lokalförsörjningsunderlaget
25	Energisparåtgärder samt övergång till mer hållbara lösningar
26	Avsatta medel för verksamhetsanpassningar inom samhällsbyggnad
27	Anpassning till räddningstjänst enligt KS 2025/89
28	Shb anpassningar av verksamhet, byte värmekälla samt redundanslösningar
29	Ny och robustare offentlig toalett.

	S:a fastighetsinvesteringar, mnkr			**153,5**	**175,1**	**159,6**	**488,2**

Exploateringsbudget

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a
30	Brättelänken, Skaven mot Edsvägen	20/09-29/12	41,0	5,0	21,0	15,0	41,0
31	Toppbeläggning Trestad center Västra	29/01-29/12	3,5			3,5	3,5
32	GC/personbilstunnel Skaven/Öxnered*	22/01-27/12	41,1				0,0
33	Anslutning- och genomfartsvägar till Tunnel Skaven/Öxnered	27/06-28/12	6,0	3,5	2,5		6,0
34	Sanden, Södra	24/01-40/12	utreds	10,0	50,0	15,4	75,4
35	Markinköp	27/01 - 29/12	30,0	0,0	10,0	10,0	20,0
36	Grunnebo industriområde	22/01-28/12	25,0	7,5	7,5		15,0
37	Sikhall	28/01-28/12	2,0		2,0		2,0
38	Norra Sanden	25/01-30/12	100,0	0,0	38,5	45,0	83,5
39	Hamngatan Kvartersmark	28/01-28/12	4,0		4,0		4,0
40	Samhällsmast på platåbergen**	28/01-	14,8	0,0	14,8		14,8
41	Badbrygga Fredriksberg	29/01-	2,0	0,0		2,0	2,0
42	Vargön pendelparkering	27/01-27/12	1,8	1,8			1,8
43	VA till Lindås röda stugor	28/01-28/12	2,0	0,0	2,0		2,0
44	Skaven/Öxnered parkering	26/01-28/12	5,0		4,0		4,0
45	Toppbeläggning Skaven/Öxnered	29/01-29/12	3,5			3,5	3,5
	S:a Utgifter			**27,8**	**156,3**	**94,4**	**278,5**

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

fortsättning SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Exploateringsbudget

Not	Kommentarer till exploateringsbudgeten:
30	Vägen är en förutsättning för pågående och framtida exploateringar. Budget har räknats upp till följd av fördröjning och prisökningar, Indexerat 2025.
31	Toppbeläggning av nytt industriområde, Trestad Center
32	Medfinansieringsprojekt med Trafikverket. Tunnel krävs med tanke på utbyggnad av bostäder på Skaven/Öxnered Trafikverket har aviserat om kostnadsökning på 5 mnkr år 2027 till följd av transportering av överskottsmassor *Beslut medfinansierings- och samverkansavtal enligt KF 2026-02-18. Ärende på väg till fullmäktige 22:a april som innebär att investeringsbudget flyttas till 2026 i enlighet med redovisningsregler. Trafikverket genomför produktion av tunneln under 2027. Kommunen har gjort avsättning 2026 för att medfinansiera projektet, därav inget investeringsbelopp 2027.
33	Avser byggnation av anslutningsvägar efter trafikverkets arbete. Projektering för dessa är redan utförda i tidigare projekt.
34	Exploatering av området Sanden, Södra. Preliminär prognos med uppdaterade förutsättningar och tidsram. Anpassning till Trafikverkets stationsprojekt.
35	Förvärv av fastigheter för kommunens fortsatta exploatering och utveckling.
36	Exploatering av nytt industriområde, avser utbyggnad av VA. Besked från extern aktör är avgörande för projektets framfart.
37	Uppstart utveckling Sikhall efter detaljplan vunnit laga kraft.
38	Exploatering av Norra Sanden. Kostnader avser anläggande av ställplatser, ny marina och gästhamn med tillhörande service. Totalanslag ökats med 15,0 mnkr efter ny kalkyl.
39	Ombyggnation av kvartersmark i ny detaljplan för Hamngatan.
40	Beslut om ny samhällsmast enligt KF 2025-02-19 §16. **Projektägarskap och framdrift behöver utredas.
41	Bifall av medborgarförslag SBN 2024/319
42	Anläggning av pendelparkering vid stationsläge
43	Anslutning till kommunalt VA inför försäljning av fastigheter
44	Parkering vid stationläge enligt detaljplan Öxnered/Skaven
45	Toppbeläggning av nytt område, Skaven/Önxnered

SAMMANFATTNING

Verksamhet/Projekt	2027	2028	2029	S:a
Summa utgifter gata och park	**34,0**	**43,0**	**36,0**	**113,0**
Summa utgifter VA	**107,5**	**58,5**	**51,5**	**217,5**
Summa utgifter renhållning	**8,5**	**5,0**	**5,0**	**18,5**
Summa utgifter övrigt	**5,5**	**5,9**	**5,5**	**16,9**
Summa fastighetsinvesteringar	**153,5**	**175,1**	**159,6**	**488,2**
Summa exploateringsbudget	**27,8**	**156,3**	**94,4**	**278,5**
SUMMA	**336,8**	**443,8**	**352,0**	**1 132,6**

Bolag och kommunalförbund 2027

AB Vänersborgsbostäder

Ordförande: Håkan Falk (S)
Vice ordförande: Dan Åberg (M)
VD: Gunnar Johansson

AB Vänersborgsbostäder Mkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	369	378	387
Kostnader	-366	-369	-375
Resultat	3	9	12
Investeringar	64	75	150
Tillgångar	2 318	2 318	2 393
Skulder	2 015	2 006	2 069
Eget kapital	303	312	324
Soliditet	13,1%	13,5%	13,6%

Verksamhetsbeskrivning

AB Vänersborgsbostäder är ett kommunalt bostadsaktiebolag som ska främja bostadsförsörjningen i Vänersborgs kommun och skapa ett attraktivt boende i kommunens tätorter. Bolaget har 3 573 lägenheter varav 495 lägenheter i särskilda boendeformer som blockförhyrs av Vänersborgs kommun. Förvaltningen bedrivs till största del i egen regi. Antalet anställda var per den 31 december 2025 71 personer.

Resultat och resultatutveckling

Räntekostnaden har sedan 2022 stigit kraftigt i bolaget och ökningen kommer fortsätta de närmaste åren. Styrelsen antog i december 2025 en budget för 2026 som understiger den eftersträvade avkastningen om 4% av eget kapital. Detta gjordes för att möjliggöra fortsatt gott underhåll av bolagets fastigheter även vid ökade räntekostnader. Under 2027 prognostiseras bolaget åter nå den eftersträvade avkastningen.

Investeringar

Inga nyproduktionsprojekt under 2025 och inte heller några planerade under 2026. Först 2027 räknar bolaget med att det investeras i nyproduktionsprojektet för fastigheten Kalkonen. Utöver nyproduktion kommer bolagets investeringar bestå av upprustning av befintligt fastighetsbestånd. Främst genom stambyten och takbyten enligt tidigare fastlagd underhållsplan men även genom fortsatt satsning på energibesparande investeringar.

Soliditet och soliditetsutveckling

Kommande upprustningsinvesteringar bedöms kunna göras med bolagets kassaflöde. Nybyggnadsprojektet 2027 däremot kommer kräva viss upplåning. Soliditeten beräknas öka marginellt under prognosperioden.

Bolag och kommunalförbund 2027

Fastighets AB Vänersborg

Ordförande: Mats Andersson (C)
Vice ordförande: Tommy Christensson (M)
VD: Gunnar Johansson

Fastighets AB Vänersborg Mkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	12	11	12
Kostnader	-26	-11	-10
Resultat	-14	0	2
Investeringar	24	2	70
Tillgångar	95	93	158
Skulder	70	68	118
Eget kapital	25	25	40
Soliditet	26,3%	26,9%	25,3%

Verksamhetsbeskrivning

Bolaget är ett kommunalt fastighetsbolag med inriktning mot att köpa, sälja, bygga, förvalta och hyra ut näringslivsfastigheter inom Vänersborgs kommun. Målsättningen är att skapa förutsättningar för etablering av nya företag och därmed bidra till ökad sysselsättning. Bolaget äger för närvarande åtta fastigheter. Verksamheten sköts från och med den 1 september 2023 av personal från AB Vänersborgsbostäder.

Resultat och resultatutveckling

Under 2025 bytte bolaget redovisningsprincip till K3 vilket har en resultatutjämnade effekt för investeringar. Bolaget gjorde också nedskrivningar på 15 mkr relaterat till investeringarna på Hunneberg då dessa kortsiktigt inte kan motiveras av intäkterna. Resultatutvecklingen bedöms vara stabil under prognosperioden.

Investeringar

Investeringsbehoven styrs av underhållsplanen samt hyresgästernas önskemål om utveckling. Under 2026 kommer investeringar göras i fastigheten Kordan om 2 mkr samt underhåll om knappt 2 mkr spritt över fastighetsbeståndet. Bolaget räknar med att under 2027 göra investeringar i en ny anläggning för Kustbevakningen på Sanden.

Soliditet och soliditetsutveckling

Under 2025 skrevs värdet upp på fastigheten Kordan 3 motsvarande nedskrivningen på fastigheten Hunneberg 1:7 vilket gjorde att soliditeten hölls intakt. Avseende 2026 så antas soliditeten öka med årets vinst. Bolaget räknar med att under 2027 få ett kapitaltillskott motsvarande 20% av investeringen för kustbevakningens anläggning för att inte urholka soliditeten.

Bolag och kommunalförbund 2027

Kunskapsförbundet Väst

Ordförande: Mikael Arvemark (C)
Vice ordförande: Madelaine Carlsson (S)
2:e vice ordförande: Maud Bengtsson (S)
Förbundsdirektör: Maria Hildefors

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	799	811	833
Kostnader	791	811	844
Resultat	8	0	-11
Investeringar	4	11	11
Tillgångar	354	355	350
Skulder	315	316	322
Eget kapital	39	39	28
Soliditet	11 %	11 %	8 %

Verksamhetsbeskrivning

Kunskapsförbundet Väst är ett kommunalförbund som ansvarar för den kommunala gymnasie- och vuxenutbildningen som bedrivs i Trollhättan och Vänersborg.

Resultat och resultatutveckling

Förbundet har inte haft råd att bedriva samma verksamhet som tidigare och under 2025 och 2026 har neddragningar gjorts för att ha en budget i balans. Det positiva resultatet 2025 består till största delen av poster som är av engångskaraktär som inte kommer påverka kommande års resultat. Under 2027 förväntas resultatet försämras och förbundets prognos visar ett underskott.

Politiska förändringar, nya reformer och andra krav och förväntningar kommer påverka gymnasiet och vuxenutbildningen under 2027 men även kommande år. Enligt regeringen genomförs de största reformerna för skolan på 30 år där en del redan har genomförts och andra förväntas beslutas inom kort. Flera reformer kommer få stor påverkan på Kunskapsförbundets verksamhet. Det är ofta osäkert hur förändringarna ska finansieras och svårt att beräkna hur kostnaderna förändrs. Siffrorna i tabellen för 2026 och 2027 innehåller inte några kostnader för nya reformer.

Det finns också flera andra förändringar som påverkar Kunskapsförbundets ekonomi. Under hösten 2026 och 2027 kommer fler elever till den anpassade gymnasieskolan där den genomsnittliga kostnaden är högre än för elever i gymnasieskolan. Fler elever väljer yrkesprogram som är dyrare och som har en högre lärartäthet än ett högskoleförberedande program. De här förändringarna beräknas öka förbundets kostnader med 9 mnkr, vilket leder till ett underskott.

Utöver detta förväntas behovet av Sfi-undervisning vara fortsatt stort då Högskolan Väst under 2027 och 2028 planerar för att ta emot fler internationella studenter som har rätt till Sfi-utbildning. Det är idag svårt att beräkna denna kostnad.

Kunskapsförbundet har under flera år gjort anpassningar och har idag en låg lärartäthet jämfört med andra liknande verksamheter. Bedömningen är att verksamheterna kommit till en nivå där det är svårt att fortsätta neddragningar utan att kvaliteten försämras.

Investeringar

Kunskapsförbundets investeringar består främst av läromedel inklusive elevdatorer, möbler, och utrustning till gymnasieskolorna och vuxenutbildningen.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten kommer minska under 2027 på grund av det förväntade underskottet.

Bolag och kommunalförbund 2027

Halle och Hunneberg

Ordförande: Annalena Levin (C)
Vice ordförande: Ann-Helen Selander (M)
VD/chef: Robert Stenberg

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	8,6	8,2	9,7
Kostnader	-8,6	-9,1	-9,7
Resultat	0	-0,9	0
Investeringar	1,1	0	0
Tillgångar	3,8	2,9	2,9
Skulder	1,4	1,4	1,4
Eget kapital	2,4	1,5	1,5
Soliditet	63 %	52 %	52 %

Verksamhetsbeskrivning

Halle och Hunneberg AB ska verka för en gemensam organisation mot en exportmogen destination och en hållbar reseanledning inom det rörliga friluftslivet.

Resultat och resultatutveckling

Trots ett budgeterat underskott om cirka 850 tkr för 2025 uppnådde bolaget ett nollresultat vid årets slut. Omsättningen ökade med 1,2 mnkr jämfört med föregående år, och bolaget erhöll därutöver ett extra bidrag om 400 tkr från Stiftelsen Bergagården.

Den positiva omsättningsutvecklingen, i kombination med det extraordinära bidraget från Stiftelsen Bergagården, bidrog sammantaget till ett väsentligt bättre resultat än budgeterat.

Omsättningstillväxten drivs av en medveten och bred satsning på flera områden: stärkt platsvarumärke, riktad marknadsföring, anpassning av lokaler, ett ökat antal genomförda aktiviteter och konferenser samt en utvecklad paketering av friluftsupplevelser.

Det förbättrade resultatet är särskilt värt att lyfta fram mot bakgrund av att verksamheten under samma period hanterat betydande kostnadsökningar avseende hyra, el och övriga driftskostnader. En del av hyresökningen är hänförlig till nödvändiga ombyggnationer för att bringa lokalerna i enlighet med gällande arbetsmiljöföreskrifter, bland annat vad gäller personalutrymmen såsom paus- och vilorum, omklädning och dusch för samtliga kön, garage samt en säker verkstad.

Vid bolagets uppstart 2024 fastställdes grundbidraget till samma nivå som föregående bolag och stiftelse erhöll redan 2018, en nivå som således inte räknats upp i enlighet med KPI under en period om flera år. I samband med uppstarten krävdes även att samtliga avtal tecknades om, vilket medförde ytterligare kostnadsökningar.

En mindre uppräkning av grundbidraget genomfördes under 2025 i enlighet med praxis, men den sammantagna ekonomiska situationen förblir ansträngd. Detta är en konsekvens av flera samverkande faktorer: ett omvärldsläge med kraftigt ökade priser, samt att bolaget övertagit drift och underhåll av vandringsleder som ursprungligen finansierades genom projektmedel från Leader, Stiftelsen och samtliga deltagande kommuner. Inga särskilda medel avsattes för detta ändamål vid bolagets uppstart.

Det ekonomiska trycket är särskilt påtagligt under 2026, då bolaget nu inleder ett aktivt underhåll av grillplatser, leder och vindskydd, åtaganden som kräver både resurser och långsiktig finansiering.

Under 2025 och 2026 har en aktiv dialog förts med avtalspartnerna i Vänersborgs, Grästorps och Trollhättans kommuner avseende bolagets finansiella förutsättningar. Samstämmigt har kommunerna föreslagit en höjning av grundbidraget med 850 tkr från och med 2027. En sådan uppräkning skulle ge bolaget väsentligt förbättrade och mer ändamålsenliga förutsättningar att bedriva och genomföra den verksamhet som åligger bolaget enligt ägar- och bolagsdirektiv samt ingångna avtalssamverkan. Den föreslagna

höjningen har beaktats i prognosen för 2027 i bifogad tabell.

Bolaget bedöms även fortsättningsvis uppvisa en positiv utveckling avseende omsättning och intäkter under både 2026 och 2027. Det är dock styrelsens bedömning att en justering av grundbidraget till en ändamålsenlig nivå är en grundläggande förutsättning för bolagets långsiktiga ekonomiska stabilitet.

Investeringar

Under 2026 planeras Trollskogen att vara helt färdigställd, med finansiering från Leader och Jordbruksverket. I dagsläget råder dock viss osäkerhet kring både tidpunkten för utbetalning av beviljade medel och huruvida full finansiering kommer att beviljas av Jordbruksverket. Därtill har kostnaderna för projektet ökat med cirka 20 procent mot budget, till följd av oförutsedda miljökrav som uppkommit under byggnationsprocessen.

Parallellt pågår en utredning avseende ombyggnation av bolagets butik och infocenter, i syfte att utveckla ett modernt besöksmål med ökad attraktionskraft och kapacitet att ta emot ett större antal besökare, vilket på sikt förväntas generera ökade intäkter.

Byggnation av ställplatser pågår och beräknas vara färdigställd under 2026. Investeringen genomförs av fastighetsägaren, och bolaget tillträder anläggningen genom en justerad hyresmodell. Syftet är att höja tillgängligheten och servicenivån för besökare, med förväntad positiv intäktspåverkan, särskilt från och med 2027.

Vidare har projektering genomförts och bygglov beviljats för fem stugor enligt samma finansierings- och ägandemodell som ställplatserna. Svar från Länsstyrelsen inväntas.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten bedöms minska till följd av ett prognostiserat underskott under 2026, men stabiliseras därefter på en nivå överstigande 50 procent. En långsiktigt hållbar kapitalstruktur förutsätter dock att grundbidraget justeras i enlighet med de dialoger som förts med avtalspartnerna. Uteblir en sådan uppräkning kvarstår risken för fortsatta underskott och en successiv urholkning av soliditeten.

Bolag och kommunalförbund 2027

Vattenpalatset Vänerparken AB

Ordförande: Håkan Falk (S)
Vice ordförande: Filip Milén (M)
VD/chef: Carolina Svanström

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	20,5	21	21,5
Kostnader	-20,5	-22	-22,5
Resultat	0	-1	-1
Investeringar	0,1	0	0
Tillgångar	13,5	12,5	11,5
Skulder	5,2	5,2	5,2
Eget kapital	8,3	7,3	6,3
Soliditet	62 %	58 %	55%

Verksamhetsbeskrivning

Bolaget har till uppgift att driva bad och simhallsrörelse. Bolaget erbjuder äventyrsbad och motionsim samt simkolor. Därtill erbjuds bad i varmbad. I badet bedrivs även caféverksamhet.

Resultat och resultatutveckling

Bolagets nettoomsättning har ökat jämfört med föregående räkenskapsår, där man har fått ökade intäkter via simskolor samt äventyrsbad, trots en vädermässigt ogynnsam sommar.

Försäljning via cafeteria och reception når inte upp till budget.

På kostnadssidan så överskreds budgeten för el, fjärrvärme och vatten. Trots månadsvis uppföljning där förbrukning har minskat så har kostnaden ökat.

Driftskostnader tillsammans med personalkostnader och hyra är bolagets största utgifter.

Investeringar

Under året har ett pooltäcke införskaffats för att förhindra värmeförluster.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten är oförändrad i jämförelse med föregående räkenskapsår. Om inte mer medel skjuts till verksamheten så kommer bolaget i framtiden behöva använda sig av det fria egna kapitalet för att klara av sin verksamhet, därav minskar soliditeten framåt.

Bolag och kommunalförbund 2027

Nätaktiebolaget Biogas i Brålanda AB.

Ordförande: Bo Carlsson (C)
Vice ordförande: Tommy Christensson (M)
VD: Ingemar Johansson

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	0,004	0,004	0,004
Kostnader	-0,004	-0,004	-0,004
Resultat	0,0	0,0	0,0
Investeringar	0,0	0,0	0,0
Tillgångar	5,0	5,0	5,0
Skulder	2,3	2,2	2,1
Eget kapital	2,6	2,6	2,6
Soliditet	52,0	53,0	54,0

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Bolaget bildades 2009-03-04 och ägs av Vänersborgs kommun 73 procent, Melleruds kommun 18 procent och Biogas Brålanda AB 9 procent.

Bolagets verksamhet består av att bygga, äga och förvalta gasledningsnät för biogas inom Vänersborgs och Melleruds kommuner med syfte att säkerställa tillgången på biogas för Vänersborgs och Melleruds kommuners egna fordon och kommunernas invånare.

Resultat och resultatutveckling

Resultatet de senaste åren har varit några tusen kronor per år. 2024 var vinst 20 tkr och 2025 var vinsten cirka 3000 kr. Vår nettoomsättning 2025 var 375 tkr. Vi har endast en kund och det är AB Biogas Brålanda

Investeringar

Under senaste tio åren har vi inte haft några investeringskostnader.
Det planeras att byggas en stor biogasanläggning. Blir byggnationen av kommer Nätaktiebolagets Biogas Brålandas ledningar inte att användas. Byggnationen planeras tidigas under 2029.

Soliditet och soliditetsutveckling

2025	2026	2027
52%	53%	54%

Eftersom vi inte gör några investeringar ökar soliditet något.

Bolag och kommunalförbund 2027

Räddningstjänsten Fyrbodal

Ordförande: Jerker Lundin (KD)
1:e vice ordförande: Pia Fogelberg (M)
2:e vice ordförande: Dan Nyberg (S)
3:e vice ordförande: Terje Skaarnes (SD)
Förbundsdirektör: Markus Green

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	252	255	327
Kostnader	-251	-255	-327
Resultat	0	0	0
Investeringar	23	26	65
Tillgångar	176	182	197
Skulder	109	115	130
Eget kapital	67	67	67
Soliditet	37,8%	≥30%	≥30%

Kommentar till Nyckeltal

Verksamhetsbeskrivning

Räddningstjänsten Fyrbodal bildades vid årsskiftet 2024/2025 genom sammanslagning av Räddningstjänsten Mitt Bohuslän (RMB) och Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF). Genom sammanslagningen skapas bättre möjligheter att säkerställa en fungerande och robust räddningstjänst. Det finns behov av en stark utveckling i många delar av förbundet. Det behövs utbildningsinsatser, det pågår olika tillsynsprocesser på verksamheten och lagstiftningen ställer nya krav.

Resultat och resultatutveckling

Prognosen för 2026 motsvarar budgeten för 2026, eftersom förbundet ännu inte har tagit fram någon prognos. Den första prognosen redovisas i delårsrapporten per april. År 2026 är förbundets första ”normalår”. Medlemsavgiften har räknats upp med PKV för 2027, med 2026 som basår. Budgeten för 2027 inkluderar Orust inträde i förbundet samt en tilläggsbudget om 4,5 mnkr, som avser införande av räddningsledningssystem.

Investeringar

Förbundet har arbetat fram en investeringsplan över åren 2027-2029 och arbetet med att ta fram en mer långsiktig plan pågår. Investeringsvolymen från 2029 och framåt är därför inte säkerställt ännu.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten beräknas hålla en nivå strax över 30%.

Bolag och kommunalförbund 2027

Fyrstads Flygplats AB

Ordförande: Peter Eriksson (M)
Vice ordförande: Benny Augustsson (S)
VD: Josef Khan

Nyckeltal mnkr	Bokslut 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Intäkter	44,0	51,4	53,7
Kostnader	-45,5	-51,4	-53,7
Resultat	-1,5	0	0
Investeringar	2,6	8,8	25,0
Tillgångar	31,4	35,4	57,1
Skulder	31,4	35,4	57,1
Eget kapital	23,9	23,9	23,9
Soliditet	76%	67%	42%

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Fyrstads Flygplats AB driver Göteborg Stallbacka Airport och ägs av kommunerna Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil. Flygplatsen är en säkerhetsgodkänd instrumentflygplats med ansvar för såväl samhällsviktig som kommersiell flygtrafik. Verksamheten omfattar reguljär linjetrafik, fraktflyg, allmänflyg samt utbildningsverksamhet. Flygplatsen är av staten utpekad som beredskapsflygplats och utgör en viktig del av regionens infrastruktur samt totalförsvar.

Resultat och resultatutveckling

Bolagets ekonomi påverkas främst av trafikintäkter, offentliga ersättningar samt kostnadsutvecklingen inom drift och personal. Bokslutet för 2025 visar ett negativt resultat, medan prognosen för 2026 och budgeten för 2027 bedöms uppvisa resultat i balans. Samtidigt är resultatet känsligt för förändringar i intäktsutvecklingen och kostnadsnivåerna, vilket ställer krav på fortsatt god kostnadskontroll och stabil finansiering. Verksamhetsanslag, statligt driftbidrag och beredskapsersättning bedöms även fortsättningsvis vara av avgörande betydelse för att säkerställa flygplatsens samhällsviktiga uppdrag och ekonomiska stabilitet.

Investeringar

Investeringarna följer bolagets fastställda verksamhets- och investeringsplan och avser både underhåll och utveckling av flygplatsens tekniska och operativa infrastruktur.
Under 2026 uppgår investeringarna till cirka 8,8 mkr och under 2027 till cirka 25,0 mkr. Tidpunkterna ska ses som preliminära och kan komma att justeras vid behov. Genomförandet sker successivt i takt med tillgängliga ekonomiska ramar och erhållen finansiering.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten påverkas av investeringsnivå, resultat och behov av upplåning. Efter en soliditet om 76 procent 2025 bedöms soliditeten minska väsentligt under planperioden till följd av ökade investeringar. För 2027 beräknas soliditeten uppgå till cirka 42 procent, vilket innebär en tydlig försvagning jämfört med tidigare år och speglar en kraftigt ökad investeringsnivå, som i huvudsak finansieras genom upplåning inom ramen för beslutad borgensram, samtidigt som det egna kapitalet i huvudsak är oförändrat.

Vänersborgs kommun

Yttrande gällande MRP 2027–2029

Fackförbunden ställer sig bakom sina tidigare yttrande i respektive förvaltning, men ser med stor oro och farhåga på konsekvenserna av den kommande strama budgeten.

I utredningen ”Antagande till fakta”[1] står det bland annat:

> *[...] kontaktyrken har inte organisatoriska förutsättningar för att klara uppdraget på ett hållbart och kvalitativt sätt. [...] Organisationen behöver skapa förutsättningar för medarbetaren att använda sig av sina personliga kompetenser och omdöme för att agera i olika situationer. [...] Organiseringen i sig skapar en målkonflikt på det sätt att målen är kvalitativa och gränslösa men organiseringen är ett resultat av år av NPM (New Public Management) som lett till att den nu är slimmad och uppgiftsorienterad.”*

Våra medlemmar arbetar alltså i verksamheter som inte ger förutsättningar för att uppnå de mål som politiken sätter eftersom marginalerna är för små – det finns inte längre någon ”luft i systemet”.

Fackförbunden uppmanar kommunfullmäktige att åstadkomma en organisation som möjliggör uppdraget samt skapar ett långsiktigt och hållbart arbetsliv för våra medlemmar.

Mot bakgrund av detta ställer sig Kommunal, Sveriges Lärare, SSR, Vision och Vårdförbundet oeniga till MRP 2027–2029.

Kommunal
Theresia Andersson

Sveriges Lärare
Henrik Månsby

SSR
Pethra Johansson

Vision
Vangelis Floros

Vårdförbundet
Patricia Aronsson

[1] Vänersborg och Avonova 2026

Protokoll från Vänersborgs kommun

Central samverkansgrupp (CSG), måndag 25 maj 2026

Tid: 13:15

Plats: Konferensrum djupedalen

Paragrafer

§1

Signering

Ordförande Lena Tegenfeldt

Justerare Samtliga personalorganisationer

Sekreterare

Maja Boström

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

Närvarande

Representanter arbetstagarorganisation
Teresia Andersson Kommunal
Christina Jansson Kommunal
Vangelis Floros Vision
Pethra Johansson SSR
Patricia Aronsson Vårdförbundet
Henrik Månsby Sveriges lärare

Representanter arbetsgivare
Lena Tegenfeldt Kommundirektör, ordförande
Maja Boström HR-specialist, sekreterare
Anna Johannesson Personalchef
Eddie Sandin Förvaltningschef, miljö- och byggnadsförvaltningen
Anna Svensson Förvaltningschef, kultur- och fritidsförvaltningen
Daniel Jerling Förvaltningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen

Föredragande/Adjungerande
Anna Holmqvist, Ekonomichef

Kallade men ej närvarande
Sofia Kämpe, Vision
Kicki Bergqvist, Ledarna
Sofia Bråberg Förvaltningschef, barn- och utbildningsförvaltningen
Karin Hallberg Förvaltningschef, socialförvaltningen

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

§ **1**

Organisationspunkt

Ställningstagande kring Vänersborgs kommuns mål- och resursplan för år 2027–2029

Kommunstyrelsens ordförandes förslag på Mål- och resursplan 2027–2029 presenterades på förra CSG och samverkan kring förslaget återupptas. Fackförbunden har sammanställt ett gemensamt ställningstagande kring förslag på MRP, se bilaga 1.

Arbetstagarorganisationerna ställer sig bakom sina tidigare yttranden i respektive förvaltning men är oeniga i förslaget till MRP 2027–2029, eftersom de anser att den föreslagna budgetramen inte skapar tillräckliga förutsättningar för att uppnå uppdraget och ett långsiktigt hållbart arbetsliv.

Arbetstagarorganisationerna har ingen avsikt att gå vidare med tvist i frågan.

Bilaga 1

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

Yttrande gällande MRP 2027–2029

Fackförbunden ställer sig bakom sina tidigare yttrande i respektive förvaltning, men ser med stor oro och farhåga på konsekvenserna av den kommande strama budgeten.

I utredningen "Antagande till fakta"[1] står det bland annat:

> *[...] kontaktyrken har inte organisatoriska förutsättningar för att klara uppdraget på ett hållbart och kvalitativt sätt. [...] Organisationen behöver skapa förutsättningar för medarbetaren att använda sig av sina personliga kompetenser och omdöme för att agera i olika situationer. [...] Organiseringen i sig skapar en målkonflikt på det sätt att målen är kvalitativa och gränslösa men organiseringen är ett resultat av år av NPM (New Public Management) som lett till att den nu är slimmad och uppgiftsorienterad."*

Våra medlemmar arbetar alltså i verksamheter som inte ger förutsättningar för att uppnå de mål som politiken sätter eftersom marginalerna är för små – det finns inte längre någon "luft i systemet".

Fackförbunden uppmanar kommunfullmäktige att åstadkomma en organisation som möjliggör uppdraget samt skapar ett långsiktigt och hållbart arbetsliv för våra medlemmar.

Mot bakgrund av detta ställer sig Kommunal, Sveriges Lärare, SSR, Vision och Vårdförbundet oeniga till MRP 2027–2029.

Kommunal
Theresia Andersson

Sveriges Lärare
Henrik Månsby

SSR
Pethra Johansson

Vision
Vangelis Floros

Vårdförbundet
Patricia Aronsson

[1] Vänersborg och Avonova 2026

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

Claes O Andersson
Kommunal

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: HENRIK TORBJÖRN MÅNSBY
Date: 2026-05-26 11:22:48
BankID refno: 019e6397-e1af-7939-b1e8-c9bc4b3abcfa

Ledamot Lärarnas Riks: Henrik Månsby

Signed by: VANGELIS FLOROS
Date: 2026-05-26 15:53:00
BankID refno: 019e648f-3aea-712e-98ee-5b50c116aabd

Ledamot Vision: Vangelis Floros

Signed by: Pethra Johansson
Date: 2026-05-27 09:04:55
BankID refno: 019e6840-0220-739d-9f9f-c0f02e44d928

Ledamot SSR: Pethra Johansson

Signed by: Ann Patricia Aronsson
Date: 2026-05-28 07:20:49
BankID refno: 019e6d07-1314-7132-8eaf-d722925d7c5b

Ledamot Vårdförbundet: Patricia Aronsson

Signed by: LENA TEGENFELDT
Date: 2026-05-28 12:35:29
BankID refno: 019e6e27-0bfd-7195-aeff-f4471b2bc230

Kommundirektör: Lena Tegenfeldt

Signed by: MAJA BOSTRÖM
Date: 2026-05-28 12:58:02
BankID refno: 019e6e3b-c68c-7e48-9fac-053febeef862

Maja Boström

Signature reference: 35555576-a765-4fa0-812e-177aeb372241

Sverigedemokraterna Vänersborg
Budget 2027
Plan 2028-29

Inledning

Prognoserna är osäkra och orsaken till detta är flera, oroligt omvärldsläge, perioden där kommuner överösts med stora statsstöd är över, arbetslösheten är fortsatt hög bland utrikes födda, bristfällig integration och lågkonjunkturen påverkar kommunens kostnaderna negativt.

Vår budgetram med investeringsbudget skiljer sig från de styrande partierna. Sverigedemokraterna Vänersborg gör omprioriteringar med några besparingsförslag samt höjer ramanslaget för Barn- och utbildningsnämnden och Kommunstyrelsen.

Vi gör förändringar utifrån våra idéer och prioriteringar. Vi har ett antal förslag som kommer att minska utgifterna och även tillföra medel som kan omfördelas i nämnderna.

Vision och inriktningsmål

Vision: Vänersborgs kommun - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet.
Visionen för Vänersborgs kommun fastställdes 2013. Vi håller fast vid denna vision, men ser att det finns anledningar till att under kommande mandatperiod genomföra ett arbete där den utvecklas och förtydligas.

Satsningar

Barn och utbildningsnämnden:

- Obligatorisk språkförskola från tre års ålder införs
- Intensifiera läs-, skriv- och språkutveckling i grundskolans första år
- Utökade förebyggande insatser från tidig ålder
- Små klasser i lägre årskurser

Kommunstyrelsen:

- Trygghetssatsning
- Utveckling av Kulturaxeln, Fisktorget och Hamngatan
- Införa friskvårdsbidrag

Kultur- och fritidsnämnden:

- anställa pedagoger för att utöka verksamheten inom dans och musik

Samhällsbyggnadsnämnden:

- Gynna lokal matproduktion
- Effektivisera detaljplaneprocessen

Socialnämnden:

- Utreda orsaken till att placeringar (familjeboenden och HVB-hem) är vanligare i vårt närområde jämfört med andra delar av landet

Besparingar

Generellt:

- Alla kommunens verksamheter ska hela tiden arbeta för att effektivisera sina verksamheter med 2% över en tvåårsperiod
- Minskat kommunalt fastighetsbestånd
- En mer kostnadseffektiv politisk organisation
- Lägre räntekostnader genom högre självfinansiering och strikt efterlevnad av finansiellt mål om investeringstak

Kommunstyrelsen

- Tydligare styrning av verksamheternas lokalförsörjning
- Avveckla den interna klimatväxlingspotten
- Avveckla engagemanget inom Fairtrade Cities
- Avsluta projekt Wargön Innovation

Kultur- och fritidsnämnden:

- Återinförande av avgifter inom kulturskolan för att utöka verksamheten så att fler barn får tillgång till kulturskolan

Samhällsbyggnadsnämnden:

- Minskade kostnader för tomställda lokaler
- Avveckla principen om 1% för konstnärlig gestaltning vid lokalinvesteringar

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för god ekonomisk hushållning är följande:
• Resultatet ska årligen uppgå till minst 1% av skatter och generella statsbidrag.
• Kassalikviditeten bör vara minst 50%.
• Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1% årligen under mandatperioden.
• Årets investeringar (exkl. VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7% av skatter och generella statsbidrag.

Resultatmålet är en förutsättning för att på sikt kunna finansiera nödvändiga ny- och underhållsinvesteringar. Om det inte uppfylls leder det till ökad låneskuld och räntekostnader som får en negativ påverkan på kommunens kärnverksamheter.
Målen ska följas upp med mätning och indikatorer samt redovisas i delårsrapporter och årsbokslut.

Resultatbudget 2027-2029

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Verksamhetens netto driftkostnader	−2 883	−3 079	−3 174	−3 242	−3 318
Avskrivningar	−179	−155	−157	−161	−165
Verksamhetens nettokostnader	**−3 062**	**−3 235**	**−3 331**	**−3 403**	**−3 483**
Skatteintäkter	2 216	2 327	2 400	2 504	2 609
Generella statsbidrag och utjämning	949	953	997	1 015	1 026
Verksamhetens resultat	**103**	**45**	**66**	**116**	**152**
Finansiella intäkter	15	10	11	11	11
Fin. Uppräkning av pensionsskuld	−12	−6	−5	−12	−15
Övriga finansiella kostnader	−35	−39	−40	−47	−50
Finansiella kostnader	−47	−45	−44	−59	−65
Resultat före extraordinära poster	**72**	**10**	**32**	**68**	**98**
Extraordinära poster					
Årets resultat	**72**	**10**	**32**	**68**	**98**

Kommungemensamma / övergripande uppdrag

Kontinuerligt arbete med effektiviseringar

Alla kommunens verksamheter ska hela tiden arbeta för att effektivisera sina verksamheter med 2% över en tvåårsperiod, med halvårsvisa redovisningar av genomförda och pågående förbättringsaktiviteter. Effektiviseringar kan handla om att arbeta smartare, digitalisera manuella processer och sluta göra sådant som inte skapar värde.

Samtliga nämnders ramar minskas därför med 1% för 2027, efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

För 2027 gäller detta krav kommunens samtliga verksamheter, med undantag för de verksamheter som drivs i bolag och kommunalförbund. Det betyder att för 2027 räknas endast en del av kommunstyrelsens ram ned med 1% och från 2028 räknas hela ramen ned.

Budgetpåverkan presenteras under respektive nämnd.

Minskat kommunalt fastighetsbestånd

Vänersborgs kommun äger många fastigheter som inte är av långsiktigt värde för kommunen. I vissa av fastigheterna bedrivs kommunal verksamhet, vissa fastigheter hyrs ut helt eller delvis medan flera av fastigheterna idag står helt tomma utan användning.

Under de kommande åren minskar antalet elever i förskola och grundskola vilket frigör lokalytor som kan användas av verksamheter som idag finns i mer lättsålda fastigheter.

Exempel på kommunala fastigheter som bör prövas för försäljning under perioden 2027-29 är Residensgatan 2, Residensgatan 4, Fredriklunds landeri, Parallellgatan 44-48, Norra skolan, Brättehaga gård, Kyrkogatan 22, Kv. Hönan (Gamla musikskolan), Brålanda stationshus, Ursands camping, Allégatan 22 (Brålanda), Öxneredsvägen 143, Villa Björkås, och Länsmansliden 5.

Många av fastigheterna har idag relativt lågt restvärde. Försäljningar bidrar därför positivt till resultatet.

Med en försäljningstakt i storleksordningen 13 miljoner kronor per år under 2027-29 tillförs uppskattningsvis 6 miljoner kronor till resultatet årligen. Detta efter försäljningskostnader och avskrivningar av restvärden.

Budgetpåverkan: +6 000 tkr från försäljningar för varje år 2027-29. Redovisas som en positiv påverkan på verksamhetens netto driftskostnader på övergripande nivå och återfinns därför inte i någon av nämndernas ramar.

En mer kostnadseffektiv politisk organisation

Vänersborgs kommun har under de senaste tio åren haft en i stort sett oförändrad politisk organisation. När alla verksamheter måste ompröva sina arbetssätt för att hela tiden arbeta smartare och mer effektivt ska politiken givetvis göra detsamma.

Vi föreslår därför förändringar som innebär att över 60 politiska uppdrag avvecklas.

Förslag:

● Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden slås ihop till en nämnd, Miljö- och byggnadsnämnden. De två nämnderna har redan idag en gemensam förvaltning. (BN, MoH)

● Rollen som andre vice ordförande avvecklas i samtliga nämnder, i kommunstyrelsen och i kommunfullmäktiges presidium. (BUN, KF, SBN, SN)

● Endast kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande arvoderas som kommunalråd respektive oppositionsråd (det tredje kommunalrådet avvecklas). (KS)

● Kommunstyrelsen minskas från 15 till 11 ledamöter. (KS)

● Nämnder med 11 ledamöter minskas till 9 ledamöter. (BUN, SBN, SN)

● Demokrati- och jämställdhetsberedningen avvecklas. Frågorna hanteras i stället av Kommunfullmäktiges presidium eller av Kommunstyrelsen. (KF/KS)

● Personal- och förhandlingsutskottet avvecklas. Frågorna hanteras i stället av tjänstemannaorganisationen eller av Kommunstyrelsen. Arvodesfrågor bereds av en tillfällig arvodesberedning som väljs 2029 för beredning av beslut inför kommande mandatperiod. (KS)

Med dessa förändringar minskar kostnaderna med över 3 miljoner kronor årligen. Det handlar i huvudsak om minskade kostnader för arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst och frigör också administrativ tid för tjänstemän.

Budgetpåverkan presenteras under respektive nämnd.

Lägre räntekostnader genom högre självfinansiering och strikt efterlevnad av finansiellt mål om investeringstak

Ett av de finansiella målen för Vänersborgs kommun är att ”årets investeringar (exkl. VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7% av skatter och generella statsbidrag”. För 2027 betyder det ett investeringstak på 238 miljoner kronor vilket vi i vår investeringsbudget följer strikt. Jämfört med styrets förslag innebär det ett minskat lånebehov.

För 2028 och 2029 år minskar kostnaderna ytterligare genom positiva resultat och återhållsamhet med investeringar, även om räntekostnaderna till stor del är beroende på ränteutvecklingen. På grund av det osäkra läget kring ränteutvecklingen presenteras därför ingen bedömning för 2028 och 2029.

Budgetpåverkan: finansiella kostnader minskas med 500 tkr för 2027.

Nämndspecifika budgetramar och uppdrag

Barn- och utbildningsnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 066 120 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökar ramen med 24 328 tkr till 1 090 448 kr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -10 904 tkr.
Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas nämndens ram med -250 tkr.
Under 2026 och 2027 behöver nämnden fatta beslut om och påbörja genomförande av anpassning av verksamheten till ett successivt minskande elevunderlag. Under förutsättning att så sker, finns goda förutsättningar att nå budget i balans.

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 084 294 tkr.

Riktade uppdrag

Obligatorisk språkförskola från tre års ålder införs
Delar av resurserna som idag läggs på allmän förskola ska istället läggas på den riktade insatsen obligatorisk språkförskola från tre års ålder. Målgruppen är barn som växer upp utan att lära sig tillräckligt bra svenska och som inte i hemmet har möjlighet att tillgodogöra sig övriga delar av förskolans läroplan.

Intensifiera läs-, skriv- och språkutveckling i grundskolans första år
Insatser för att öka elevernas förmåga att läsa och skriva under de tidiga skolåren är avgörande för att de ska uppnå godkända resultat längre fram i studietiden. Ytterligare insatser behöver riktas till de barn som under grundskolans första år riskerar att inte lära sig läsa och skriva tillräckligt bra.

Utökade förebyggande insatser från tidig ålder
Under mandatperioden har regeringen presenterat och riksdagen beslutat om ny lagstiftning som ger kommunen nya möjligheter och verktyg för att tidigt förebygga att barn och unga hamnar snett. Införandet av den nya socialtjänstlagen och möjligheten att bryta sekretess mellan skola, socialtjänst och polis är några exempel.
Barn och ungdomsnämnden behöver ytterligare prioritera arbetet med skolsociala team (Mobila skolteamet), samverkan skola-socialtjänst-polis-fritidsverksamhet (SSPF), samt att på ett systematiskt sätt motverka problematisk frånvaro.

Små klasser i lägre årskurser
När grundskolan under kommande år behöver struktureras utifrån ändrat elevunderlag är det viktigt att det görs så att klasserna i de lägre årskurserna kan hållas relativt små. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att under arbetet med strukturförändringar prioritera små klasser i de lägre årskurserna.

Finansiering av riktade uppdrag

De riktade uppdragen finansieras genom ramökning 5 000 tkr.

Byggnadsnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes byggnadsnämndens budgetram 2027 till 20 776 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 1 237 tkr till 22 013 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -220 tkr. Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas inte nämndens ram. Hela effekten av att slå samman Byggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden till en Miljö- och byggnadsnämnd tas från Miljö- och byggnadsnämndens ram.

Under senare år har inkommande ärenden till nämnden minskat på grund av konjunkturläget. Även om intäkterna minskar så är möjligheterna att anpassa verksamheten till en mindre ärendemängd ger förutsättningar för att nå budget i balans.

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2027 till 21 793 tkr.

Riktade uppdrag

En ny eller ändrad detaljplan ska i normalfallet vara beslutad inom max 18 månader
En långsam detaljplaneprocess är kostsam för företag och privatpersoner som förvärvar mark för att exploatera, bygga eller bygga ut. En effektivare detaljplaneprocess bidrar till att göra Vänersborg till en attraktiv plats att etablera verksamheter i.

Upprätta kompletterande mätetal för ledtid och utfall för kategorier av inkomna ärenden. Genom att ha effektivare handläggning av ärenden i alla led bidrar det till en effektivare process både för kommunen och de som kontaktar kommunen med sina ärenden. Utfall redovisas i nämndens verksamhetsberättelse.

Finansiering av riktade uppdrag

Inom fastställd budgetram.

Kommunfullmäktige

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 692 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 62 tkr till 2 754 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas Kommunfullmäktiges ram med -28 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas Kommunfullmäktiges ram med -180 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 546 tkr.

Kommunstyrelsen

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kommunstyrelsens budgetram 2027 till 536 638 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 8 016 tkr. Därtill tillskjuts 10 000 tkr som utvecklingsreserv för kommande driftskostnader (som framtida utökad kapacitet inom äldreomsorgen) samt 800 tkr för anpassning av kostnader för seniorkort.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas Kommunstyrelsens ram med -1 525 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas Kommunstyrelsens ram med -1 700 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer Kommunstyrelsens budgetram 2027 till 559 229 tkr.

Riktade uppdrag

Tydligare styrning av verksamheternas lokalförsörjning
Kommunstyrelsen får i uppdrag att utforma och kompetensförsörja en central styrning av verksamheternas lokalförsörjning. Verksamheter behöver tidigt signalera ändrade lokalbehov och den centrala styrningen ska arbeta för att alla lokaler ska vara uthyrda.

Att hyra externa lokaler kan vara ett klokt komplement till lokaler som kommunen själv äger. Principen i kommunens Lokalförsörjningspolicy om att “all kommunal verksamhet ska i första hand nyttja kommunens eller de kommunala fastighetsbolagens idag befintliga egna lokaler” tas därför bort. Att kommunen hyr in sig i externa fastigheter kan också bidra till att fastighetsägare väljer att investera i Vänersborg, vilket i sin tur ger många positiva effekter.

Vänersborgs kommun har idag en galopperande fastighets skuld för det egna fastighetsbeståndet. Det beror till stor del på att kommunens interna hyresmodell inte finansierar nödvändigt underhåll. En ny intern hyresmodell behöver införas under 2027 och finnas klar och ligga till grund för budgetarbetet inför 2028. Övergångslösningar till en ny hyresmodell kan vara nödvändiga.

Avveckla den interna klimatväxlingspotten
Den interna klimatväxlingspotten är ett exempel på symbolpolitik där de administrativa kostnaderna är betydligt större än nyttan.

Avveckla engagemanget inom Fairtrade Cities
Fairtrade livsmedel stryks, och fokuserar på närodlat, för vår landsbygds överlevnad.

Trygghetssatsning
Kommunstyrelsen får i uppdrag att utforma en trygghetssatsning som inkluderar följande aktiviteter:
1) Sätta upp trygghetskameror på fler platser i Vänersborg.
2) Använda narkotikahundar på kommunens högstadieskolor.
3) Analysera förekomst av narkotika i avloppsvattnet.

Utveckling av Kulturaxeln, Fisktorget och Hamngatan
Utveckling av området för mer rörelse, besök, evenemang och handel i centrum. Omfattar Norra delen av Hamngatan, Fisktorget samt Kulturaxeln från Residenset till Muséet. Utvecklingsarbetet ska genomföras i nära samverkan med fastighetsägare, handlare, krögare och föreningsliv.

Avsluta projekt Wargön Innovation
Avsluta projekt Wargön Innovation, hyr ut alternativt sälja fastigheten i Vargön.

Införa friskvårdsbidrag
Friskvårdsbidraget är en förmån som syftar till att främja de anställdas hälsa, förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron och stärker kommunens attraktionskraft.

Finansiering av riktade uppdrag
Kommunstyrelsen tilldelas 2 000 tkr i ramökning samt 1 000 tkr i ettårigt anslag för Kulturaxeln, Fisktorget och Hamngatan. Vi satsar 4 000 tkr på friskvårdsbidrag.
Vissa av de riktade uppdragen innebär dessutom kostnadsbesparingar, vilket underlättar genomförandet av uppdragen med budget i balans.

Kultur- och fritidsnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 2 374 tkr till 159 426 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -1 577 tkr.

Genom att återinföra avgifter inom kulturskolan frigörs 1 700 tkr som läggs på att anställa dans- och musikpedagoger för att minska köerna.

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 849 tkr.

Riktade uppdrag

Återinförande av avgifter inom kulturskolan
Det är idag mycket få kommuner i Sverige som har avgiftsfri kulturskola. Bland Västra Götalands 49 kommuner är det endast Vänersborgs kommun som har det.
Den avgiftsfria kulturskolan har medfört kostnader och uteblivna intäkter motsvarande 1 700 tkr per år. Dessa pengar kan användas till att anställa pedagoger för att utöka verksamheten inom dans och musik.

Finansiering av riktade uppdrag
Inom fastställd budgetram

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 279 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 483 tkr till 12 762 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -128 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas nämndens ram med -500 tkr. Det motsvarar den bedömda besparingen genom att slå ihop Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden till en Miljö- och byggnadsnämnd från och med 1 januari 2027.

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 134 tkr.

Riktade uppdrag
Upprätta kompletterande mätetal för ledtid och utfall för kategorier av inkomna ärenden

Genom att ha snabb handläggning av ärenden i alla led, bidrar det till en effektiv process både för verksamheten och de som kontaktar kommunen med sina ärenden. Utfall rapporteras i nämndens verksamhetsberättelse.

Finansiering av riktade uppdrag
Inom fastställd budgetram.

Revisionen

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes revisionens budgetram 2027 till 1 981 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 23 tkr till 2 004 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -20 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgetram 2027 till 1 984 tkr.

Samhällsbyggnadsnämnden (blivande Teknik- och servicenämnden)

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 113 270 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 2 336 tkr till 115 606 tkr Därutöver tillskjuts 5 000 tkr som ett tillfälligt anslag för 2027 för rivning av fastigheten på Krickan samt en utökning av ram om 500 tkr för ökade drifts- och kapitalkostnader kopplade till fastigheten Krickan.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -1 211 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas nämndens ram med -200 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 119 695 tkr.

Riktade uppdrag

Minskade kostnader för tomställda lokaler
Samhällsbyggnadsnämnden bedömer för 2026 att nämndens kostnader för tomställda lokaler är 6,1 miljoner kronor. Det kommunövergripande uppdraget Minskat kommunalt fastighetsbestånd kommer och Kommunstyrelsens riktade uppdrag Tydligare styrning av verksamheternas lokalförsörjning kommer successivt att minska andelen tomma lokaler i det kommunala fastighetsbeståndet. Under förutsättning att effekterna av de uppdragen börjar infrias redan under 2027, kan kostnaderna för tomställda lokaler minska.

Ökad upphandling av entreprenadverksamhet
Samhällsbyggnadsnämnden (blivande Teknik och servicenämnden) får i uppdrag att öka andelen uppdrag inom entreprenadverksamhet som handlas upp. Det kan exempelvis handla om renhållning, väg- och gatuunderhåll, reparationer, VA-arbeten, gallring av växtlighet, med mera. Genom samarbete med lokala näringsverksamheter ökar flexibiliteten och sårbarheten minskar genom att det finns flera tillgängliga leverantörer. Behovet av investeringar i kommunens egen maskinpark kan också minska.

Avveckla principen om 1% för konstnärlig gestaltning vid lokalinvesteringar
Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad.
Samhällsbyggnadsnämnden (blivande Teknik och servicenämnden) får därför i uppdrag att avveckla principen om 1% för konstnärlig gestaltning vid lokalinvesteringar. Behovet av konstnärlig gestaltning ska istället bedömas enskilt, för varje projekt, för att bidra till ändamålsenliga lokaler. Förråds lagd konst bör i möjligaste mån återanvändas.

Gynna lokal matproduktion
Klimatsmart mat är ofta lokal mat och mat i säsong. Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att hitta nya vägar för flexibel upphandling av lokal mat och mat i säsong till Kostenheten. Uppdraget kan också innehålla utbildningsinsatser för medarbetare för att kunna omhänderta tillfälliga volymer av lokal mat och mat i säsong i den kommunala produktionen.
Genom att ha med Vänersborg på bordet i kommunens verksamheter, bidrar kommunen till utveckling av de lokala gröna näringarna och bidrar till en ökad robusthet i den lokala livsmedelsförsörjningen.

Finansiering av riktade uppdrag
Övriga riktade uppdrag innebär både besparingar och satsningar. De förändringarna bedöms därför kunna genomföras inom befintlig ram.

Socialnämnden

I Kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Socialnämndens budgetram 2027 till 1 283 646 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 35 800 tkr till 1 319 446 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -13 201 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget En mer effektiv politisk organisation påverkas nämndens ram med -250 tkr.

Därtill tillförs nämnden 2 000 tkr i ökad ram för att möjliggöra finansiering av riktade uppdrag.

Kommunfullmäktige fastställer socialnämndens budgetram 2027 till 1 307 982 tkr.

Riktade uppdrag

Språksatsning äldreomsorg
Språket är en grundpelare för trygghet och gemenskap, särskilt inom äldreomsorgen. Äldre behöver förstå sin omsorgspersonal, och de behöver känna att de kan göra sig förstådda.

1 juli 2026 införs ett nationellt språkkrav inom äldreomsorgen. För att det ska uppfyllas, behöver kommunen säkerställa att alla medarbetare uppfyller kraven.

Socialnämnden får i uppdrag att utforma en modell för utbildning av omsorgspersonal som behöver förbättra sina kunskaper i det svenska språket. Utbildningen ska också kunna ske under betald arbetstid.

Program för färre och kortare placeringar
Resurserna som läggs på placeringar av barn och unga i familjeboenden och HVB-hem har ökat dramatiskt under senare år. Fler barn- och unga blir föremål för placeringar, och komplexiteten i deras problematik är ofta hög.

Det finns en nationell ökning av placeringar, men utvecklingen i kommunerna i Trestad sticker ut på ett oroväckande sätt.

Socialnämnden får i uppdrag att utreda varför det är på det sättet. Varför är placeringar vanligare i vårt närområde jämfört med andra delar av landet? Socialnämnden får också i uppdrag att föreslå förändringar som på sikt kan leda till att färre resurser behöver läggas på placeringar av barn och unga, och framför allt att genom förebyggande insatser motverka att barn och unga ens blir föremål för placeringsåtgärder.

Förslagen utifrån detta uppdrag ska levereras så de kan prioriteras i nästa års budgetarbete.

Finansiering av riktade uppdrag

Genom att nämnden tillskjuts 2 000 tkr i ökad ram är bedömningen att de riktade uppdragen kan finansieras inom den beslutade ramen.

Valnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes valnämndens budgetram 2027 till 777 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 3 tkr till 780 tkr. Genom uppdraget kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -8 tkr

Kommunfullmäktige fastställer Valnämndens budgetram 2027 till 772 tkr.

Överförmyndarnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes revisionens budgetram 2027 till 6 200 tkr. Efter kompensation för lönerevision ökas ramen med 122 tkr till 6 321 tkr. Genom uppdraget kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -63 tkr

Kommunfullmäktige fastställer Överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 259 tkr.

Investeringsbudget

Vi föreslår att avbryta projektet GC-bro över gamla hamnkanalen. Ny mötesplats Torpa skjuts på framtiden och istället ändras detaljplanen så att Lyckans fritidsgård kan leva vidare.

- Flytta fram investeringen av mötesplats Torpa 54 000 tkr. Start tidigast 2030.
- Avbryta GC-bro över gamla hamnkanalen 20 000 tkr.

NÄMNDERNAS BUDGETFÖRSLAG 2027

PROTOKOLL FRÅN NÄMNDSBESLUT OCH SAMVERKAN

TJÄNSTESKRIVELSER MED ÅTGÄRDER OCH KONSEKVENSER

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

§ 30

Budget 2027, Mål- och resursplan 2027-2029

BUTN2025/132

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden ställer sig bakom förvaltningens budgetförslag 2027 till Mål- och resursplan 2027-2029 med tillhörande investeringsbudget, beskrivning av fastighetsinvesteringars påverkan på driftbudget samt konsekvensbeskrivning gällande effektiviserings- och åtgärdsförslag för att uppnå en budget i balans samt översänder dokumenten till kommunstyrelsen.

Deltager ej i beslutet

Följande ledamöter meddelar att de ej deltager i beslutet:
Tor Wendel (M)
Mikael Karström (M)
Gunnar Henriksson (L)
Göran Nilsson (SD)
Juhani Lämsä (SD)
Stefan Kärvling (V)

Protokollsanteckning

Stefan Kärvling (V) lämnar följande protokollsanteckning:

Vänsterpartiet kan inte ställa sig bakom budgetförslaget för 2027 eftersom de ekonomiska ramarna inte ger barn- och utbildningsnämnden förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag med bibehållen kvalitet. Budgetförslaget innebär i praktiken att verksamheten måste minska personalstyrkan motsvarande cirka 5,7 miljoner kronor samtidigt som behoven av stöd till barn och elever ökar. Förvaltningen konstaterar att nuvarande resursnivåer inte är tillräckliga och att grundbemanningen inte motsvarar behoven i barn- och elevgrupper. Detta riskerar att försämra måluppfyllelsen och försvåra arbetet med att fler elever ska nå gymnasiebehörighet.

Vidare bygger budgetförslaget på antagandet att minskat barn- och elevantal automatiskt frigör resurser, trots att kostnader för lokaler och personal inte kan reduceras i samma takt. De fackliga organisationerna har också påpekat att

minskad personal oundvikligen får negativa konsekvenser för barnens och elevernas välbefinnande och lärande.

Samtidigt står nämnden inför flera osäkra och sannolikt ökade kostnader, bland annat för lokaler, städning, reformer inom skolområdet, beredskap och ökade stödbehov. Dessa kostnader är inte fullt ut finansierade i budgetramen. Det finns också omfattande underhållsbehov i skolornas lokaler som riskerar att påverka arbetsmiljö och lärmiljö negativt.

Mot denna bakgrund anser Vänsterpartiet att budgetförslaget innebär sämre förutsättningar för verksamheten och riskerar att leda till försämrad kvalitet, minskad måluppfyllelse och sämre arbetsmiljö. Det finns därmed också en påtaglig risk att kommunens inriktningsmål om att fler barn och unga ska uppnå bättre skolresultat och fullfölja sina studier inte kommer att uppnås. Vänsterpartiet kan därför inte ställa sig bakom budgetförslaget.

Vänersborg 13 april 2026

Stefan Kärvling Vänsterpartiet

Sammanfattning av ärendet

Precis som tidigare befolkningsprognoser har visat fortsätter barn- och elevantalet i åldrarna 1-15 år att minska även för perioden 2027-2029. Mot bakgrund av volymminskningarna arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med en översyn av förskole- och grundskoleorganisationen. Syftet med översynen är att kartlägga nuvarande förskole- och grundskolestruktur för att kunna skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisation med höjda kunskapsresultat där fler elever når gymnasiebehörighet.

För 2027 frigör volymminskningarna resurser motsvarande 5,7 mnkr, om man räknar med oförändrad kommunal barn- och elevpeng. Del av medel som frigörs för färre barn och elever föreslås omfördelas för att täcka kostnader för fler elever mottagna i anpassad grundskola under 2027, motsvarande 1,7 mnkr. Sammantaget innebär volymförändringarna att 4,0 mnkr frigörs. En oförändrad kommunal barn- och elevpeng innebär att samma medel per barn och elev delas ut 2027 som 2026. För enheterna innebär volymminskningarna att det blir färre antal barn och elever på enheterna. Om det blir färre barn och elever på enheterna får enheterna en lägre budget. Lägre budget medför att kostnaderna behöver minskas, alltså måste personalstyrkan minskas på enheterna.

Utifrån de tidigare nämnda prognoserna om minskade barn- och elevantal arbetar barn- och utbildningsförvaltningen för att, i linje med kommunens

lokalförsörjningspolicy, säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande med bibehållen ändamålsenlighet för verksamheten. Under 2027 ser barn- och utbildningsförvaltningen att det är möjligt att säga upp moduler och andra externa lokaler, vilket frigör 1,3 mnkr.

De medel som beskrivs ovan frigör 5,3 mnkr och föreslås omfördelas till: ökade lokalkostnader för investeringar och underhåll, 2 mnkr, ökade kostnader för tjänstekatalogen (IT), 1,0 mnkr, samt resursinsatser för ökad måluppfyllelse, 2,3 mnkr.

Med omfördelningen ovan presenterar barn- och utbildningsförvaltningen ett förslag till Mål- och resursplan 2027-2029 som ligger inom föreslagen budgetram.

Beslutsunderlag

- Barn- och utbildningsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-02.

1. Barn- och utbildningsnämndens Mål- och resursplan 2027 – 2029.
2. Konsekvensbeskrivning Barn- och utbildningsförvaltningen.
3. Investeringsbudget 2027-2029.
4. Fastighetsinvesteringarnas påverkan på driftbudget.
5. Protokoll Samverkan §11.

Sändlista

Kommunstyrelsen
FC BUF
Ledningsgrupp BUF
Utvecklingsledare BUF
Ekonomer BUF

Vänersborgs kommun
Barn- och utbildningsnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

2026-04-02

Dnr: BUTN 2025/132

Handläggare
Maria Andersson, Louise Edgren Medbo
maria.andersson04@vanersborg.se,
louise.edgren@vanersborg.se
0521-72 13 77, 0521-72 10 29

Mottagare
Barn- och utbildningsnämnden

Budget 2027, Mål- och resursplan 2027-2029, barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden ställer sig bakom förvaltningens budgetförslag 2027 till Mål- och resursplan 2027-2029 med tillhörande investeringsbudget, beskrivning av fastighetsinvesteringars påverkan på driftbudget samt konsekvensbeskrivning gällande effektiviserings- och åtgärdsförslag för att uppnå en budget i balans samt översänder dokumenten till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Precis som tidigare befolkningsprognoser har visat fortsätter barn- och elevantalet i åldrarna 1-15 år att minska även för perioden 2027-2029. Mot bakgrund av volymminskningarna arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med en översyn av förskole- och grundskoleorganisationen. Syftet med översynen är att kartlägga nuvarande förskole- och grundskolestruktur för att kunna skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisation med höjda kunskapsresultat där fler elever når gymnasiebehörighet.

För 2027 frigör volymminskningarna resurser motsvarande 5,7 mnkr, om man räknar med oförändrad kommunal barn- och elevpeng. Del av medel som frigörs för färre barn och elever föreslås omfördelas för att täcka kostnader för fler elever mottagna i anpassad grundskola under 2027, motsvarande 1,7 mnkr. Sammantaget innebär volymförändringarna att 4,0 mnkr frigörs. En oförändrad kommunal barn- och elevpeng innebär att samma medel per barn och elev delas ut 2027 som 2026. För enheterna innebär volymminskningarna att det blir färre antal barn och elever på enheterna. Om det blir färre barn och elever på enheterna får enheterna en lägre budget. Lägre budget medför att kostnaderna behöver minskas, alltså måste personalstyrkan minskas på enheterna.

Utifrån de tidigare nämnda prognoserna om minskade barn- och elevantal arbetar barn- och utbildningsförvaltningen för att, i linje med kommunens lokalförsörjningspolicy, säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande med bibehållen ändamålsenlighet för verksamheten. Under 2027 ser barn- och utbildningsförvaltningen att det är möjligt att säga upp moduler och andra externa lokaler, vilket frigör 1,3 mnkr.

De medel som beskrivs ovan frigör 5,3 mnkr och föreslås omfördelas till: ökade lokalkostnader för investeringar och underhåll, 2 mnkr, ökade kostnader för tjänstekatalogen (IT), 1,0 mnkr, samt resursinsatser för ökad måluppfyllelse, 2,3 mnkr.

Med omfördelningen ovan presenterar barn- och utbildningsförvaltningen ett förslag till Mål- och resursplan 2027-2029 som ligger inom föreslagen budgetram.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden ska årligen lämna in förslag till Mål- och resursplan för kommande budgetår till kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar följande i dokumentet Mål- och resursplan 2027-2029:

- Verksamhetsbeskrivning med volymmått/nyckeltal för barn- och elevantal 2027 grundade på kommunstyrelsens befolkningsprognos 2026-03-11
- Nämndernas arbete utifrån inriktningsmål och målvärden
- Ekonomiska resurser
- Investeringsbudget

Utöver dokumentet Mål- och resursplan 2027-2029 ingår även följande dokument:

- Särskild skrivelse gällande verksamhetsförändringar och ramanpassning, med namnet Konsekvensbeskrivning barn- och utbildningsförvaltningen. I dokumentet beskrivs de effektiviseringar, besparingar och åtgärder som genomförs i syfte att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram
- Investeringsbudget, plan 2027-2029. Här framgår vilka belopp nämnden planerar att genomföra inventarieinköp för under planperioden 2027-2029.
- Beskrivning av fastighetsinvesteringarnas påverkan på driftbudget

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen av ledningsgrupp, utvecklingsledare samt ekonomer. Information om anvisningarna och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 har delgetts nämnden på sammanträdet 2026-03-16. Information i Samverkan och förhandling med de fackliga representanterna har genomförts.

Sofia Bråberg

Förvaltningschef/Skolchef

Bilagor

1. Barn- och utbildningsnämndens Mål- och resursplan 2027 – 2029
2. Konsekvensbeskrivning Barn- och utbildningsförvaltningen
3. Investeringsbudget 2027-2029

4. Fastighetsinvesteringarnas påverkan på driftbudget
5. Protokoll Samverkan §11

Sändlista

Kommunstyrelsen
FC BUF
Ledningsgrupp BUF
Utvecklingsledare BUF
Ekonomer BUF

Barn- och utbildningsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Barn- och utbildningsnämndens ansvar framgår av reglemente fastställt av kommunfullmäktige och utgår från skollagen. Verksamheten omfattar förskola, öppen förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, fritidshem, grundskola och anpassad grundskola.

Nyckeltalen visar antalet placerade barn och elever. Inom förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem beräknas dessa utifrån nyttjandegraden/andelen barn och elever som bor i Vänersborg och nyttjar verksamheten.

Nyckeltal

Antal barn och elever	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Förskola och pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar 1-5 år	1 928	2 021	2 073
varav andel i enskild regi %	11	11	12
Nyttjandegrad %	93	94	91
Fritidshem och pedagogisk omsorg			
Totalt antal placeringar barn 6-13 år	1 795	1 658	1 748
varav andel i enskild regi %	14	14	14
Nyttjandegrad %	56	52	53
Grundskola F-9			
Totalt antal elever	4 545	4 605	4 646
varav andel i enskild regi %	13	13	13
Anpassad grundskola			
Totalt antal elever	116	101	99

Antal placerade barn och elever är ett genomsnitt för året utifrån befolkningsprognosen, kompletterat med de barn och elever som vistas i kommunen med tillfälligt uppehållstillstånd.

Då befolkningsprognosen visar volymminskningar i både förskolan och grundskolans verksamheter föreslås en omfördelning av budget för att täcka ökade kostnader för fler elever i anpassad grundskola, ökade lokal och IT-kostnader samt resursinsatser för ökad måluppfyllelse.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

Pojke med böcker på Sirius öppna förskola

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

Barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 1 066 120 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 5 019 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 845 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 1 999 tkr. Ramen utökas med 4 640 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämndens förslag

Precis som tidigare befolkningsprognoser har visat fortsätter barn- och elevantalet i åldrarna 1-15 år att minska även för perioden 2027-2029. Mot bakgrund av volymminskningarna arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med en översyn av förskole- och grundskoleorganisationen. Syftet med översynen är att kartlägga nuvarande struktur för att kunna skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisation med höjda kunskapsresultat där fler elever når gymnasiebehörighet.

Barn- och utbildningsnämnden

För 2027 frigör volymminskningarna resurser motsvarande 5,7 mnkr, om man räknar med oförändrad kommunal barn- och elevpeng. Del av medel som frigörs för färre barn och elever föreslås omfördelas för att täcka kostnader för fler elever mottagna i anpassad grundskola under 2027, motsvarande 1,7 mnkr. Sammantaget innebär volymförändringarna att 4,0 mnkr frigörs. En oförändrad kommunal barn- och elevpeng innebär att samma medel per barn och elev delas ut 2027 som 2026. För enheterna innebär volymminskningarna att det blir färre antal barn och elever på enheterna. Om det blir färre barn och elever på enheterna får enheterna en lägre budget. Lägre budget medför att kostnaderna behöver minskas, alltså måste personalstyrkan minskas på enheterna.

Utifrån de tidigare nämnda prognoserna om minskade barn- och elevantal arbetar barn- och utbildningsförvaltningen för att, i linje med kommunens lokalförsörjningspolicy, säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande med bibehållen ändamålsenlighet för verksamheten. Under 2027 ser barn- och utbildningsförvaltningen att det är möjligt att säga upp moduler och andra externa lokaler, vilket frigör 1,3 mnkr.

De medel som beskrivs ovan frigör 5,3 mnkr och föreslås omfördelas till:

- ökade lokalkostnader för investeringar och underhåll, 2 mnkr,
- ökade kostnader för tjänstekatalogen (IT), 1,0 mnkr samt
- resursinsatser för ökad måluppfyllelse, 2,3 mnkr.

Med denna omfördelning presenterar barn- och utbildningsförvaltningen ett förslag till Mål- och resursplan 2027-2029 som ligger inom föreslagen budgetram.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	94,8	88,9	94,7
Övriga intäkter	40,2	45,2	49,2
Summa intäkter	**135,0**	**134,1**	**143,9**
Personalkostnader	715,6	692,3	715,3
Omkostnader	475,5	459,1	454,5
Ränta och avskrivningar	10,0	9,8	7,2
Summa kostnader	**1 201,1**	**1 161,2**	**1 177,0**
Nettokostnader	**1 066,1**	**1 027,1**	**1 033,1**

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisningsnivå mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd/nämndsadm.	12,0	0,0	12,0
Förskola	316,9	44,0	360,9
Grundskola	676,3	89,5	765,8
Anpassad grundskola	60,9	1,5	62,4
Summa	**1 066,1**	**135,0**	**1 201,1**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier

Investeringsbudget för inventarier avser till största delen inköp av möbler och utrustning för att ersätta utslitna inventarier samt inköp av elevdatorer. För planperioden 2027-2029 har barn- och utbildningsnämnden behov av medel för investeringar i inventarier enligt följande: år 2027; 11,9 mnkr, år 2028; 11,6 mnkr och för år 2029; 9,9 mnkr.

Fastighetsinvesteringar

För perioden 2027-2029 har barn- och utbildningsnämnden identifierat och äskat för två fastighetsinvesteringar; Öxnereds förskola, total budget 65 mnkr (2026-2027) samt Mariedalskolans idrottshall, total budget 48,6 mnkr (2027-2028).

Vänersborgs kommun

BUTN 2025/132
2026.617
2026-04-13

Konsekvensbeskrivning
Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Precis som tidigare befolkningsprognoser har visat fortsätter barn- och elevantalet i åldrarna 1-15 år att minska även för perioden 2027-2029. Mot bakgrund av volymminskningarna arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med en översyn av förskole- och grundskoleorganisationen. Syftet med översynen är att kartlägga nuvarande förskole- och grundskolestruktur för att kunna skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisation med höjda kunskapsresultat där fler elever når gymnasiebehörighet.

För 2027 frigör volymminskningarna resurser motsvarande 5,7 mnkr, om man räknar med oförändrad kommunal barn- och elevpeng. Del av medel som frigörs för färre barn och elever föreslås omfördelas för att täcka kostnader för fler elever mottagna i anpassad grundskola under 2027, motsvarande 1,7 mnkr. Sammantaget innebär volymförändringarna att 4,0 mnkr frigörs. En oförändrad kommunal barn- och elevpeng innebär att samma medel per barn och elev delas ut 2027 som 2026. För enheterna innebär volymminskningarna att det blir färre antal barn och elever på enheterna. Om det blir färre barn och elever på enheterna får enheterna en lägre budget. Lägre budget medför att kostnaderna behöver minskas, alltså måste personalstyrkan minskas på enheterna.

Utifrån de tidigare nämnda prognoserna om minskade barn- och elevantal arbetar barn- och utbildningsförvaltningen för att, i linje med kommunens lokalförsörjningspolicy, säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande med bibehållen ändamålsenlighet för verksamheten. Under 2027 ser barn- och utbildningsförvaltningen att det är möjligt att säga upp moduler och andra externa lokaler, vilket frigör 1,3 mnkr.

De medel som beskrivs ovan frigör 5,3 mnkr och föreslås omfördelas till:

- ökade lokalkostnader för investeringar och underhåll, 2 mnkr,
- ökade kostnader för tjänstekatalogen (IT), 1,0 mnkr samt
- resursinsatser för ökad måluppfyllelse, 2,3 mnkr.

Med omfördelningen ovan presenterar barn- och utbildningsförvaltningen ett förslag till Mål- och resursplan 2027-2029 som ligger inom föreslagen budgetram.

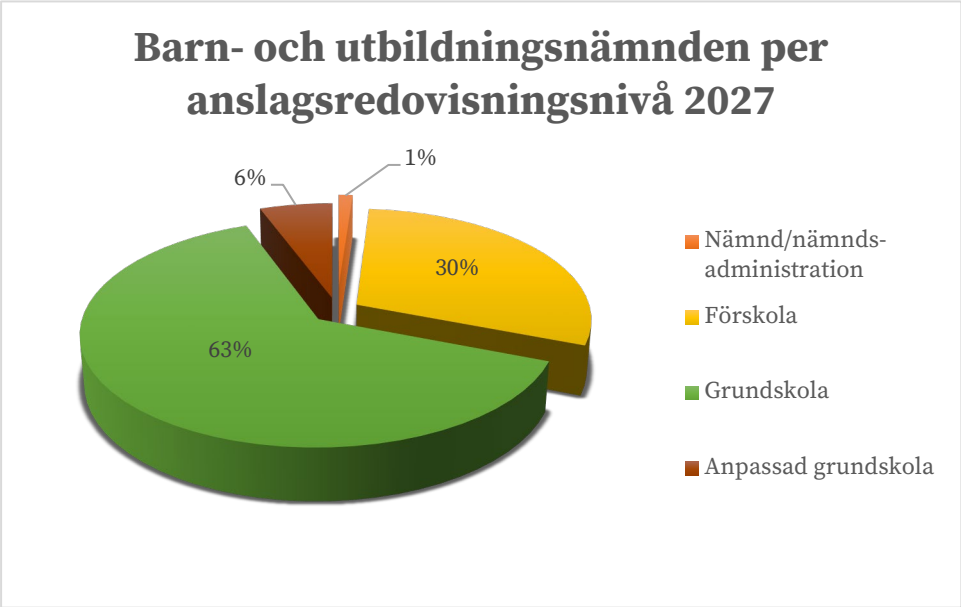
1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027

Barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 fastställs till 1 066 120 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts:

- Inflationskompensationen ökar ramen med 5 019 tkr.

- Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 845 tkr.
- För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 1 999 tkr.
- Ramen utökas med 4 640 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa.
- Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning har omfördelats till kommunstyrelsen.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

2.1 Utmaningar

Barn- och utbildningsförvaltningen lyfter i avsnittet nedan utmaningar bland annat kopplat till:

- Volymförändringar utifrån befolkningsprognos
- Pågående utvecklingsarbete
- Starkare statlig styrning med ett högt reformtempo
- Kommungemensamma behov

2.1.1 Volymförändringar utifrån befolkningsprognos

Befolkningsutveckling 2027-2029

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram en ny befolkningsprognos som levererades 2026-03-11. Från 2026 till 2029 prognostiseras antalet barn i åldern 1-5 år att minska med cirka 150 barn (-7,4%), antalet 6-12 åringar prognostiseras att minska med cirka 60 barn (-1,9%) och antalet 13-15 åringar prognostiseras att minska med cirka 50 barn (-3,4%).

För budget 2027 innebär färre barn i åldrarna 1-16 år att 5,7 mnkr frigörs, men detta motverkas delvis av ett ökat antal elever i den anpassade grundskolan, vilket medför ett ökat behov av medel om 1,7 mnkr. Nettoeffekt av befolkningsförändringens budgetpåverkan för 2027 blir därmed 4 mnkr.

Restad Gård
Barn- och utbildningsnämnden vill belysa att det på samma sätt som tidigare år finns en stor osäkerhet kopplat till Restad Gård och Migrationsverket utifrån omvärldsläget och hur många barn och elever som tillkommer respektive lämnar Restad Gård under kommande år. Restad Gård är både mottagnings- och återvändandecenter för asylsökande och för personer som inte fått sina uppehållstillstånd förlängda. Detta innebär att barn och elever som vistas på boendet har skiftande behov av hjälp och stöd för att få rätt förutsättningar för utbildning i Vänersborgs förskolor och skolor. Det finns indikationer på att antal boende på Restad Gård kommer att öka.

2.1.2 Pågående utvecklingsarbete

Översyn av förskole- och grundskoleorganisationen
Som många andra kommuner i Sverige står Vänersborgs kommun i och inför en demografisk utmaning med färre barn som föds och en åldrade befolkning. Utifrån minskade födelsetal 2023, 2024 och 2025 samt prognoser om sjunkande barn- och elevantal kommande 10 år arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med en översyn av förskole- och grundskoleorganisationen. Syftet med översynen är att kartlägga nuvarande förskole- och grundskolestruktur för att kunna skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisationen med höjda kunskapsresultat där fler elever når gymnasiebehörighet. När barn- och elevantalet krymper behöver organisationen anpassas för att så stor del som möjligt av barn- och utbildningsnämndens budget ska kunna användas till undervisningsnära resurser som personal, läromedel och måltider.

Särskilt stöd och extra ordinärt stöd
Barn- och utbildningsförvaltningen ser framåt ökade behov av personella resurser för att möta barn och elever i behov av särskilt stöd och extra ordinärt stöd för att nå ökade kunskapsresultat. En annan viktig del handlar om organisatoriska processer för att säkerställa adekvata åtgärder och ge eleverna det stöd som de har rätt till. Över tid har även behoven av extraordinärt stöd ökat vilket bland annat tydliggörs genom att tilläggsbeloppen till andra huvudmän har ökat. Med extraordinärt stöd avses ett mycket omfattande personligt stöd, exempelvis minst 1 personal och/eller mycket omfattande behov av hjälpmedel för att barnet/eleven ska kunna delta i den ordinarie verksamheten. Därtill kan barn- och utbildningsförvaltningen se en ökning av kostnaderna för skolgång i andra kommuner som sker som en följd av placeringsbeslut som socialtjänsten fattar.

Bristande underhåll av lokaler påverkar arbetsmiljö och lärmiljö
En faktor som påverkar barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter är de underhållsbehov som finns i flera av de fastigheter nämnden och förvaltningen hyr. Bristande underhåll riskerar att påverka behovsbilden framöver och lokalers tekniska status är en viktig del i den översyn av organisationen som barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med, ett tätt samarbete med samhällsbyggnadsförvaltningen i dessa frågor är nödvändigt. Dalboskolan, Onsjöskolan, Tärnanskolan och Frändeskolan är några av de objekt där det eftersatta underhållet påverkar verksamheternas lär- och arbetsmiljö. Om kommunfullmäktige beslutar att utöka medel till underhåll av lokaler kommer det att generera en ökad hyreskostnad per år för barn- och utbildningsnämnden, ökade hyreskostnader genererar också ytterligare 12% som ska betalas ut till fristående verksamheter.

Underhållsanalys - Samlad rapport för hela fastighetsbeståndet
Samhällsbyggnadsnämnden har tagit fram en underhållsanalys som är en samlad rapport över underhållsbehoven för hela det kommunala fastighetsbeståndet under kommande tio år. Underhållsbehovet är mycket stort. Med nuvarande budgetnivå beräknas skulden öka från cirka 637 miljoner kronor år 2025 till över 1 miljard kronor år 2034. Underhållsbehoven på 10 års sikt för de lokaler som barn- och utbildningsnämnden hyr **idag** uppgår inom förskolan till cirka 54,1 mnkr, för årskurs F-6 uppgår behoven till 282,1 mnkr och för årskurs 7-9 uppgår underhållsbehovet till 194,7 mnkr. Totalt sett över tio år uppgår således behoven för samtliga nuvarande lokaler som barn- och utbildningsnämnden hyr till över 500 mnkr, vilket utgör cirka hälften av den totala underhållsskulden. Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer att lokaler kommer att behöva sägas upp i takt med att barn- och elevantalet minskar om förvaltningen och nämnden ska klara av att arbeta mot en budget i balans. Översynen av förskole- och grundskoleorganisationen kommer att innehålla förslag till lokalmässiga förändringar och i det arbetet är den samlade underhållsanalysen ett centralt underlag. Konsekvenser av ökade hyreskostnader, om medel inte tillförs budgetramen, är att undervisningsnära resurser så som pedagoger och läromedel måste minskas för att täcka de ökade fasta kostnaderna i form av lokaler.

AI och digitalisering
AI får allt större betydelse inom utbildningsväsendet och offentlig förvaltning, bland annat genom att effektivisera processer och därmed frigöra tid för personnära möten. Barn- och utbildningsförvaltningen har deltagit i en förstudie kring användningen av AI i undervisningen i skolorna i Dalsland. Studien visar att det finns stora möjligheter att använda AI för att anpassa undervisningen efter elevernas behov samt för att minska lärarnas administrativa börda. Samtidigt har flera utmaningar identifierats såsom brist på kompetens, etiska och säkerhetsmässiga frågor samt behovet av tydliga riktlinjer för användningen av AI i skolmiljö. Barn och utbildningsförvaltningen i Vänersborg genomför med start i januari 2026 en bred kompetensinsats för att stärka personalens kunskap och trygghet i att använda artificiell intelligens i sina arbetsuppgifter. Arbetet utgår både från EU:s AI-förordning och lokala styrdokument och syftar till att skapa en gemensam grundnivå av AI-kunnighet i hela organisationen. Kompetensutvecklingsplanen för samtliga medarbetare inom barn- och utbildningsförvaltningen omfattar: genomförande av en kommunövergripande digital basutbildning, deltagande vid ett utbildningstillfälle med föreläsning kring säkerhet, juridik och etik, dialog om innehållet i kommunens AI-anvisning samt medverkan i arbetet med att utveckla ett gemensamt förhållningssätt till användningen av AI inom den egna enheten. Vid behov skapar chef möjlighet för ytterligare kompetensutveckling. Generell digital kompetens är ett fundament för AI-kunnighet eftersom den ger de grundläggande tekniska, kritiska och etiska färdigheter som krävs för att förstå, använda och värdera AI-teknik på ett ansvarsfullt och säkert sätt. Parallellt pågår också en systematisk satsning på IT- och informationssäkerhet inom barn- och utbildningsförvaltningen, vilken inte bara ökar säkerheten utan också bidrar till att höja den digitala kompetensen i hela organisationen. Grundläggande digitala färdigheter är en nyckel för att kunna delta i samhället, vidare studier och framtidens arbetsmarknad.

Krisberedskap och säkerhet
Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden är samhällsviktiga och måste fungera och upprätthållas så långt det är möjligt i händelse av kris, höjd beredskap eller krig. Under de senaste åren har flera reformer och ny lagstiftning i området för beredskap och civilt försvar tagits fram som ger kommunerna ett större ansvar i Sveriges

gemensamma förmåga att hantera olika typer av kriser. Utifrån ny lagstiftning samt beredskap- och säkerhetsarbetet i Vänersborgs kommun arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med att öka beredskapen för att hantera kriser och extraordinära händelser. Skolväsendet har också fått ett större ansvar i det brottsförebyggande arbetet genom bland annat införandet av kapitel 6 a i skollagen som innehåller bestämmelser rörande beredskapsplaner för allvarliga våldssituationer och tillträdesförbud för obehöriga med mera.

Barn- och utbildningsförvaltningen vill belysa att barn- och utbildningsnämnden står inför ökade kostnader relaterade till beredskap och säkerhet under kommande planeringsperiod. Kommunövergripande finns stora investeringsbehov kopplat till civilt försvar som till exempel reservkraft, nödvatten, livsmedelsförsörjning och drivmedel.

2.1.3 Starkare statlig styrning med ett högt reformtempo

Det pågår en reformstorm inom utbildningsområdet. Flera propositioner förväntas lämnas från regeringen våren 2026 för riksdagsbehandling innan sommaren 2026. Många av reformerna föreslås träda i kraft höstterminen 2028, så som nytt betygssystem för ökad likvärdighet, nya läroplaner för grundskolan och anpassade grundskolan samt ändringar gällande stödinsatser. Dessutom har riksdagen sedan tidigare beslutat att göra grundskolan tioårig från och med höstterminen 2028.

Redan till höstterminen 2027 föreslår regeringen att det ska införas reglering av förskollärares och lärares arbetstid (undervisnings- respektive planeringstid). Denna reform bedöms som särskilt resurskrävande då det i hög grad kommer att medföra behov av utökad bemanning. Statsbidraget på 3,5 mnkr (halvår 2027) för 2027 som tilldelas barn- och utbildningsnämnden bedöms vara långt ifrån tillräckligt för att leva upp till kraven som föreslås gälla. Sveriges kommuner och regioner skriver i sitt remissvar att det är ”anmärkningsvärt att regleringarna av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag föreslås genomföras så snabbt, utan tillräcklig finansiering och utan en plan för hur kompetensförsörjningen ska lösas. Det uppstår ett omfattande behov av fler lärare och personal genom förslagen om att reglera såväl undervisningstid som tid för planering och uppföljning”.

Utöver ovan nämnda reformer har regeringen aviserat andra förändringar som kan komma att bli aktuella under perioden 2027-2029 och därmed påverka barn- och utbildningsnämndens budgetförutsättningar. Det handlar bland annat om regleringar för att förbättra rektorernas förutsättningar att genomföra sitt uppdrag, regleringar för en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola samt förändringar i stödinsatser och förbättrad elevhälsa.

2.1.4 Kommungemensamma behov

Kommunens behov av investeringar inom civilt försvar är stora. Kommunstyrelse-förvaltningen skriver i sin konsekvensbilaga till mål- och resursplan 2027-2029 att kostnader för investeringarna ska bäras av ordinarie verksamhet och därav kan flera nämnder få ökade driftskostnader om investeringar beslutas. Under 2027 är de mest kostnadsdrivande posterna kopplade till behov av konsultstöd, aggregat för reservkraft, drivmedelstank och nödvattentankar. Från statligt håll har det aviserats att statsbidrag kommer att riktas till kommunal sektor, men det är idag inte känt vilka som får ta del av detta och i vilken utsträckning.

Ett annat kommungemensamt behov är kopplat till kommunen som arbetsgivare. Inom området kompetensförsörjning pågår en översyn på uppdrag av personal- och förhandlingsutskottet kring personalförmåner i syfte att stärka arbetsgivarvarumärket.

Ytterligare ett kommungemensamt behov är fysiska ID-handlingar. Fysiska ID-handlingar stärker säkerheten för de anställda i kommunen och för alla som vistas i våra lokaler. Det minskar risken att obehöriga rör sig i lokaler där verksamhet bedrivs. Medborgare kan enkelt se att personen de möter verkligen är anställd av kommunen. Under kriser eller höjd beredskap underlättar ID-handlingar även kontroll av personal och tillträde. Kostnaden för fysiska id-handlingar beräknas uppgå till ca 250kr/kort. Samtliga medarbetare, oavsett anställningsform, inklusive politiker uppgår till ca 4 650 tkr. De fysiska korten bör bytas ut vart 3:e år. Nyanställda per år uppskattas till 600 personer och skulle då innebära en årlig kostnad på ca 150 tkr. I frågan om fysiska id-handlingar finns flera vägval att göra, som påverkar kostnaderna. Därför behöver ytterligare utredning göras innan mer konkreta kostnadsuppskattningar kan göras.

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Tabell 1: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme, tkr

	Frigjorda Medel 2027, tkr	**Effektiviseringar/Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
1.	2 595	Volymförändringar barn 1–5 år, förskola		
2.	3 066	Volymförändringar barn 6–15 år, grundskola och fritidshem		
3.	1 300	Effektivt lokalutnyttjande, lämna externt inhyrda lokaler		
Summa	**6 961**			

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.
Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

1. Volymförändringar barn 1-5 år. Antal placeringar i förskola och pedagogisk omsorg 2027 beräknas jämfört med detaljbudget 2026 minska med 36 placeringar (motsvarar **2 595 tkr**, inklusive minskade barnomsorgsintäkter och ökade lokalkostnadstillägg till fristående verksamheter). Beräkningen utgår från kommunal barnpeng 2026.

   Färre barn i förskolan innebär till viss del att medel kan omfördelas till andra verksamheter. Volymminskningen frigör resurser om man räknar med oförändrad kommunal barnpeng. En oförändrad kommunal barnpeng innebär att samma medel per barn delas ut 2027 som 2026. För förskolenheterna innebär volymminskningen att det blir färre antal barn på förskolorna och därmed får förskolorna en lägre budgettilldelning. Lägre budgettilldelning medför att kostnader behöver minskas vilket främst hanteras genom personalminskningar på förskolorna. Om beslut inte fattas gällande minskade lokalytor till följd av färre barn kvarstår kostnader för lokaler på samma nivå som tidigare och den del som kan

tilldelas förskoleenheterna för personal och undervisningsmaterial måste sänkas i motsvarande mån.

2. Volymförändringar barn 6-15 år. Antal elever i förskoleklass till årskurs nio inklusive fritidshem beräknas jämfört med detaljbudget 2026 minska med 53 skolplaceringar och 32 fritidsplaceringar (motsvarar **3 066 tkr**). Beräkningen utgår från kommunal elevpeng 2026. Volymminskningen frigör resurser om man räknar med oförändrad kommunal elevpeng/fritidspeng. En oförändrad kommunal elevpeng/fritidspeng innebär att samma medel per elev delas ut 2027 som 2026. För grundskolenheterna innebär volymminskningen att det blir färre antal elever på grundskolorna. Färre elever på grundskolorna innebär att grundskolorna får en lägre budget. Lägre budget medför att kostnaderna behöver minskas, alltså måste personalstyrkan minskas på grundskolorna.

   Sammanfattning av punkt 1 och 2, volymförändringar**: Personalminskning motsvarande 5 661 tkr behöver genomföras om nuvarande barn- och elevpeng/fritidspeng kvarstår.** Om personalminskningen inte genomförs utan personalstyrkan bibehålls innebär det ökad personaltäthet och då frigörs färre eller inga medel genom volymminskningen. Om lokalkostnader, måltidskostnader och övrig central organisation kvarstår som under 2026 ökar andelen kringkostnader medan andelen som finns för undervisning minskar.

3. Utifrån prognoser om minskade barn- och elevantal arbetar barn- och utbildningsförvaltningen för att, i linje med kommunens lokalförsörjningspolicy, säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande med bibehållen ändamålsenlighet för verksamheten. Barn- och utbildningsförvaltningen har identifierat flera moduler och andra externa hyresavtal som kan sägas upp med verkställighet under 2026 och 2027. Att säga upp externa hyresavtal ligger i linje med kommunens lokalförsörjningspolicy som anger att kommunal verksamhet i första hand ska nyttja kommunens egna lokaler. Lokaler som lämnats under senare delen av 2026 får helårseffekt i minskade kostnader från 2027. Ytterligare lokaler som kan lämnas har identifierats och kommer sägas upp för att bidra till lägre kostnader under del av 2027 och få helårseffekt 2028. För 2027 innebär detta att **1 300 tkr** frigörs för omfördelning till andra poster, se tabell nedan:

Effektivt lokalutnyttjande, externt inhyrda lokaler som lämnas under 2026 och 2027, tkr	**Frigjorda medel 2027**
Mobila skolteamet, Vänerparken 15	298
Dalen (Dalaborgs förskola)	66
Modul Granåsskolan	395
Modul Skördegatans förskola	212
Modul Onsjöskolan	329
Summa	**1 300**

2.3 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag

Tabell 2: Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag, tkr

Ofinansierade utmaningar		Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
1.	Ökade lokalkostnader till följd av investeringar och underhåll	1 979	6 546	7 343		
2.	Volymförändringar elever i anpassad grundskola	1 741	X	X		
3.	Barn- och utbildningsnämndens del av ökning IT, tjänstekatalog	989	989	989		
Utvecklingsförslag						
4.	Resursinsatser för ökad måluppfyllelse	2 252	X	X		
5.	Tätare frekvens av storstäd på förskolor och skolor för att möta Folkhälsomyndighetens krav	0	4 000	4 000		
6.	Utökade uppdrag från staten	X	X	X		
7.	Särskilt och extraordinärt stöd för högre måluppfyllelse för fullföljda studier	X	X	X		
Summa ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag		**6 961**	**11 535**	**12 332**		

* X betyder att behov av budget finns men kan i dagsläget inte kostnadssättas

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg innebär att utvecklingsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg innebär att ambitionsnivån ökar och gul färg innebär oförändrad ambitionsnivå.
Påverkan mål/målvärden: Röd färg anger att mål/målvärden påverkas negativt av en ändrad ambitionsnivå, grön anger en positiv påverkan och gul anger ingen påverkan.

1. Ökade lokalkostnader till följd av investeringar och underhåll, tkr

Lokal	**Behov 2027**	**Behov 2028**	**Behov 2029**
Ökad lokalhyra Skördegatans förskola (kvarvarande del som ej finansierats i 2026 års budget)	794	794	794
Återställningskostnader markarbeten moduler, Onsjö och Granås skolor	140	0	0
Modersmålsenheten omorganiseras till Lindgården	175	350	350
Mobila skolteamet, från extern lokal Vänerparken till intern lokal Silvertärnan	80	80	80
Silvertärnans skolgård, kostnad okänd	-	-	-

Tärnanskolan, underhåll till följd av arbetsmiljöproblematik (kvarvarande del som ej finansierats i 2026 års budget)	790	790	790
Mariedalskolans idrottshall	0	798	1 595
Öxnereds förskola, 4 avdelningar, nybyggnation till följd av arbetsmiljöproblematik (de resterande 2 avdelningarna finansieras inom ram genom uppsägning av moduler samt omfördelning från andra poster)	0	3 734	3 734
Summa	**1 979**	**6 546**	**7 343**

2. Omfördelning mellan verksamheter från förskola och grundskola till anpassad grundskola. Detta är nödvändigt för att möta ökade kostnader till följd av ökat elevantal inom den anpassade grundskolan. En elev i anpassad grundskola kostar i genomsnitt cirka fyra gånger mer än en elev i grundskola (Kolada, kostnad/elev i grundskola respektive anpassad grundskola, hemkommun 2024).

3. Förvaltningens/nämndens del av ökning IT, tjänstekatalog. Den förändrade omvärlds- och säkerhetssituationen samt kommunens ökande digitala beroenden driver kostnaderna i kommuners basorganisation för IT. Det är främst kommunens förmåga inom incidentövervakning och hantering, NIS2 anpassade arbetssätt, intern beslutsstödsförmåga samt säker och kontrollerad användning av AI som är avgörande - för att inte vara en begränsning för verksamheterna. Syftet är att minska risken för allvarliga driftstörningar, rättsliga konsekvenser och verksamhetsavbrott. De ökade kostnaderna är inte ambitionshöjningar, utan nödvändiga åtgärder för att bygga en robust digital miljö som möjliggör en rimlig tjänsteutveckling och skyddar kommunens verksamhet, invånare och samhällsuppdrag i ett läge där digital sårbarhet är en realitet. Då hastigheten på IT-utvecklingen i världen ökar exponentiellt är det svårt att i dagsläget bedöma kostnadsökningar, till exempel för exakt IT skydd och säkerhet, nya lagkrav etc, men uppskattningsvis så är det en ökning på minst 5%. Barn- och utbildningsnämndens del av ökade IT-kostnader motsvarar 989 tkr.

4. Resursinsatser för ökad måluppfyllelse: I anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges ambitionsnivåer för olika mått som kopplats till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen för mandatperioden. Till inriktningsmålet ”Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier” är ambitionsnivån gällande ”Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)” satt till 85,0% för 2027. Den elevgrupp som förväntas lämna årskurs 9 våren 2027 hade hösten 2025 i årskurs 8 en behörighet på 67,0% (kommunal verksamhet). För att nå ambitionsnivån till 2027 behöver behörigheten till gymnasiet öka med ytterligare 18 procentenheter under de återstående 1,5 åren. Liknande utmaning finns för den elevgrupp som förväntas gå i årskurs 9 höstterminen 2027. Hösten 2025 i årskurs 7 hade den elevgruppen en motsvarande behörighet på 66,0%. För läsåret 2024/2025 tillsköt kommunfullmäktige totalt 2 mnkr för kvalitetshöjande åtgärder för att fler elever skulle uppnå gymnasiebehörighet. Barn- och utbildningsnämnden arbetade intensivt, bland annat genom att bemanna matematiklektioner med dubbla

legitimerade lärare, vilket resulterade i en ökning av elevgruppens gymnasiebehörighet med cirka 19 procentenheter från årskurs 6 till årskurs 9. För att öka möjligheten att klara ambitionsnivån om 85,0 % för den elevgrupp som lämnar åk 9 2027 och stärka gruppen som går i årskurs 9 hösten 2027 ser barn- och utbildningsnämnden att riktade insatser krävs till de elever som idag inte når behörighet. För de elever som saknar två eller fler ämnen ser barn- och utbildningsnämnden att extra resurser krävs. Barn- och utbildningsförvaltningen gör bedömningen att ytterligare tre pedagoger, fördelat till de fyra högstadieskolorna hade ökat möjligheten att nå ambitionsnivån för 2027. Kostnaden för dessa tjänster, inklusive bidrag till fristående verksamheter, beräknas till 2,3 mnkr för 2027.

5. Tätare frekvens av storstäd på förskolor och skolor för att möta Folkhälsomyndighetens krav. Uppskattad ungefärlig kostnad för utökning av det dagliga städet genom högre frekvens av damning och dammsugning av textila mattor/soffor samt till viss del periodisk storstädning under året beräknas till ca 4 000 tkr för 2027. Beräkningen omfattar alla förskolor och skolor. Detta innebär att barn- och utbildningsnämnden i högre grad än nuvarande följer Folkhälsomyndighetens krav på både daglig städning samt storstädning.

6. Flera reformer föreslås träda i kraft höstterminen 2028: nytt betygssystem, nya läroplaner samt ändringar gällande stödinsatser och elevhälsa. Riksdagen har dessutom beslutat att göra grundskolan tioårig från och med höstterminen 2028. Den statliga finansieringen för dessa reformer är oklar. Redan till höstterminen 2027 föreslår regeringen att det ska införas reglering av förskollärares och lärares arbetstid. Denna reform bedöms som resurskrävande då den medför ett behov av utökad bemanning. Statsbidraget på 3,5 mnkr (halvår 2027) för 2027 som tilldelas barn- och utbildningsnämnden bedöms vara långt ifrån tillräckligt för att leva upp till kraven som föreslås gälla. Om och när olika lagförändringar införs kommer det att påverka barn- och utbildningsnämndens budgetförutsättningar. De statsbidrag som hittills kommit med beslutade förändringar så som stärkta skolbibliotek och nationellt professionsprogram har långt ifrån varit tillräckliga för att kommunen fullt ut ska kunna leva upp till lagstiftningen. Konsekvenser av de nya föreslagna lagförändringarna där den statliga finansieringen är oklar/otillräcklig är antingen att barn- och utbildningsnämnden inte kan följa lagförändringarna fullt ut eller att medel måste omfördelas mellan nämndens verksamheter, vilket till exempel kan innebära nedskärningar inom förskolan för att finansiera nya lagförslag inom skolans område.

7. Särskilt och extraordinärt stöd. Förskola och skola står inför ökande och mer komplexa behov av särskilt och extraordinärt stöd. Nuvarande resursnivåer är inte tillräckliga för att möta behoven. Detta riskerar att påverka måluppfyllelsen och försvåra arbetet med att fler barn och unga ska nå bättre skolresultat och fullfölja sina studier. En central utmaning är att grundbemanningen inte motsvarar behoven i barngrupper och elevgrupper, vilket påverkar möjligheten att anpassa undervisning och lärmiljö samt ge stöd i rätt tid. En förstärkning av grundbemanningen i förskola och skola föreslås för att skapa bättre förutsättningar för tidiga insatser, ökad måluppfyllelse, förbättrad arbetsmiljö och ökad likvärdighet. Förslaget är ofinansierat och kräver resursförstärkning. Det bedöms

vara en nödvändig investering för att nå de politiska målen för perioden 2027–2029. Om detta inte möjliggörs behöver ambitionsnivåerna avseende kunskapsresultaten i skolan sänkas.

Bidrag till inriktningsmål och målvärden

De tre tidigare presenterade effektiviseringar/åtgärdsförslag frigör budgetmedel kopplat till den volymminskning som kommunstyrelseförvaltningens befolkningsprognos från 2026-03-11 visar. Som en följd av volymminskningarna kan effektiviseringar genomföras gällande lokalutnyttjande. Dessa tre effektiviseringar/åtgärdsförslag bedöms kunna genomföras utan större påverkan (gul färg i tabell) på ambitionsnivå. Volymminskningar och effektivare lokalutnyttjande bedöms inte påverka mål/målvärden (gul färg i tabell).

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	69,8 (2024)	71,0 (riket 2024)	71,5 (grön 2024)	KS, BUN, SOC, KFN

Särskilt viktiga områden som bidrar till måluppfyllnad:

- Säkerställa att vårdnadshavarenkät genomförs och följs upp
- Säkerställa att elevenkät genomförs och följs upp
- Säkerställa att synpunkts- och klagomålsärenden sammanställas och analyseras
- Säkerställa att hälsosamtal i åk 4 och åk 8 genomförs och följs upp

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	83,6 (2025)	85,0	86,2 (grön 2025)	BUN
Förskolans undervisningstid för barn med allmän förskoleplacering ger förutsättningar för kunskapsprogression inom läs- och skrivutveckling motsvarande nivå 2 eller högre. Anges som andel (%) av barn med allmän förskoleplacering.	Utgångsläge och ambitionsnivåer samt i den mån det är möjligt historisk utveckling tas fram under våren			BUN

Särskilt viktiga områden som bidrar till måluppfyllnad:

- Säkerställa att processen för elever som bedöms att inte nå godtagbara kunskaper/betygskriterier åtföljs av en utredning om särskilt stöd
- Säkerställa att enheterna har ett systematiskt kvalitetsarbete som även omfattar regelbunden uppföljning och analys
- Säkerställa att barnen/eleverna och barn- och elevhälsan är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet
- Säkerställa ett förebyggande arbete gällande problematisk frånvaro i förskolan
- Säkerställa att information om vikten av förskola når familjer med barn i förskoleålder

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Inga mått har tilldelats BUN				

Särskilt viktiga områden som bidrar till måluppfyllnad

- Möjliggöra inköp av cirkulära inventarier

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Nöjdhet med skola (åk 8), %	67 (2025)	Bibehålla grön nivå	Bibehålla grön nivå	BUN

Särskilt viktiga områden som bidrar till måluppfyllnad

- Säkerställa att processen för elever som bedöms att inte nå godtagbara kunskaper/betygskriterier åtföljs av en utredning om särskilt stöd
- Säkerställa att enheterna har ett systematiskt kvalitetsarbete som även omfattar regelbunden uppföljning och analys
- Säkerställa att eleverna och barn- och elevhälsan är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

Särskilt viktiga områden som bidrar till måluppfyllnad:

- Säkerställa att enheterna har ett systematiskt arbetsmiljöarbete som omfattar regelbunden uppföljning, analys och åtgärder.

Barn- och utbildningsnämnd

Inventarier

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier förskola och grundskola	11,9	11,6	9,9	33,4
S:a Utgifter inventarier	11,9	11,6	9,9	33,4

Kommentarer till inventarieanslag:

Investeringsbudget för inventarier avser till största delen inköp av möbler och utrustning för att ersätta utslitna inventarier samt inköp av elevdatorer.

För planperioden 2027-2029 har barn- och utbildningsnämnden behov av medel för investeringar i inventarier enligt följande: år 2027; 11,9 mnkr, år 2028; 11,6 mnkr och för år 2029; 9,9 mnkr.

BUTN 2025/132
2026.619
2026-04-13

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Verksamhet	Förskola
Projektnamn	Nybyggnation av Öxnered förskola

Projektbeskrivning

Nybyggnation Öxnered förskola
Den befintliga Öxnered förskola har evakuerats på grund av att god inomhusmiljö inte kan garanteras och att barn och pedagoger blivit sjuka. Med bakgrund i samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning om att en renovering av Öxnered förskola inte är ekonomiskt försvarbar beslutade barn- och utbildningsnämnden (2025-10-13 § 68) att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att skyndsamt genomföra nybyggnation av sex avdelningar på platsen för Öxnereds förskola. Då förskolan utökas med 2 avdelningar beroende på att tillfälliga moduler ersätts av permanenta platser bedömer förvaltningen att kostnaden för dessa avdelningar ryms inom ram (1,5 mnkr). Kostnad för övriga 4 avdelningarna (3,1 mnkr) beror på att befintliga lokaler dömts ut och bedöms inte rymmas inom nämndens befintliga ram. Barn- och utbildningsförvaltningen ser att nämnden inte kan hantera den ofinansierade hyresökningen för Öxnered förskola inom nuvarande budgetram utan att det påverkar undervisningsnära resurser. Projekttid 2026/01-2027/12.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	65 000	17 000			17 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	65 000	17 000	0	0	17 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	5 152	5 152	10 304
Kostnader som avgår	0	-1 500	-1 500	-3 000
S:a driftnetto	0	3 652	3 652	7 304
Avskrivningar	0	80	80	160
Intern ränta	0	2	2	3
S:a kapitaltjänst	0	82	82	163
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**3 734**	**3 734**	**7 467**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Verksamhet	Grundskola, anpassad grundskola samt fritidshem
Projektnamn	Nybyggnation idrottshall Mariedalskolan

Projektbeskrivning

Nybyggnation idrottshall Mariedalskolan
Mariedalskolan är i behov av en ny idrottshall då den befintliga idrottshallen är för liten i förhållande till antal elever på skolan, samt att den inte är tillgänglig för alla elever. Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2022-12-19 § 97 föreslå samhällsbyggnadsnämnden att starta lokalplanering för byggnation av ny idrottshall vid Mariedalskolan. Hyreskostnaden för idrottshallen kommer vid färdigställandet att till större del belasta kultur- och fritidsnämnden enligt tidigare genomförd utredning avseende samnyttjande av lokaler mellan barn- och utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämnden (BUTN 2021/64). Barn- och utbildningsnämnden hyr idrottshallen under skolans verksamhetstid och nämndens hyreskostnad om 1,4 mnkr motsvarar 37 procent av den totala hyreskostnaden. Barn- och utbildningsförvaltningen ser att nämnden inte kan hantera den ofinansierade hyresökningen för Mariedalskolans idrottshall inom nuvarande budgetram utan att det påverkar undervisningsnära resurser. Projekttid 2027/01-2028/06.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	48 600	7 600	41 000	0	48 600
Investeringsinkomst	0	0	0	0	0
Nettokostnad	48 600	7 600	41 000	0	48 600

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	784	1 568	2 352
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	784	1 568	2 352
Avskrivningar	0	13	27	40
Intern ränta	0	0	1	1
S:a kapitaltjänst	0	14	27	41
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**798**	**1 595**	**2 393**

Vänersborgs kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

2026-03-31

BUTN 2025/132
2026.582
2026-04-02

Protokoll från Vänersborgs kommun

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG), Barn- och utbildningsförvaltningen, tisdag 31 mars 2026

Tid: 15.00

Plats: Konferensrum Djupedalen

Paragrafer

1

Signering

Ordförande Sofia Bråberg

Justerare Camilla Karlsson
Maria Dunbrant
Linda Forssén
Sofia Österdal
Lisa Persson

Sekreterare

Maria Wassén

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

Närvarande

Representanter arbetstagarorganisation
Maria Dunbrant, Sveriges Lärare
Henrik Månsby, Sveriges Lärare
Petra Bornström Ahl, Sveriges Lärare
Jenny Lindberg, Kommunal
Annette Nilsson, Kommunal
Camilla Karlsson, Kommunal
Sofia Österdal, Vision
Linda Forssén, Sveriges Skolledare
Therese Larsson, Sveriges Skolledare

Representanter arbetsgivare
Förvaltningschef Sofia Bråberg, ordförande
HR-partner Maria Wassén. sekreterare

Föredragande/Adjungerande
Ekonom Maria Andersson

Kallade men ej närvarande

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

§ 1
Ställningstagande gällande MRP 2027-2029

Arbetsgivaren gav vid ett extrainsatt FSG 2026-03-23 information gällande mål och resursplan 2027-2029. Efter denna presentation har ett par mindre justeringar gjorts och förvaltningschef Sofia Bråberg och ekonom Maria Andersson redogör särskilt för dessa.

De ändringar som skett avser föreslagna åtgärdsförlag för att hålla ramen, ofinansierade åtgärder samt utvecklingsförslag.

- Tidigare var vakanshållning med som en föreslagen åtgärd för att hålla ram men denna är i det senaste förslaget borttaget.
- Bland ofinansierade åtgärder har ökade kostnader gällande maxtaxa tagits bort utifrån ytterligare beräkningar.
- Som utvecklingsförslag har man tillfört resursinsatser för ökad måluppfyllelse för elever i åk 9.

De fackliga representanterna har sammanställt sina yttranden som återfinns i bilaga. Samtliga representanter är eniga om att deras yttrande inte påverkas av de ändringar som beskrivs ovan.

De fackliga organisationerna ställer sig med vissa förbehåll eniga till arbetsgivarens förslag.

Samverkan ersätter förhandlingsskyldigheten enligt 11 § MBL och samverkan kring denna fråga avslutas i samband med dagens möte.

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

Yttrande gällande Barn- och Utbildningsnämndens budget för 2027

Fackförbunden konstaterar att den föreslagna budgetramen för 2027 inte heller detta år innebär en sänkning av ramen vilket vi är tacksamma över. Dock ser vi med oro på skrivningen "Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027–2029", där det står:

"Det fortsatta arbetet med budget 2027 ställer krav på omprioriteringar av resurser mellan befintliga verksamheter. [...] För att klara kommande års välfärd måste omfördelning av resurser göras mellan kommunens verksamheter. [...] Kommunens befolkningsprognos kommer att ligga till grund för kommande beslut."

Vi ser stora konsekvenser av att pengar skulle flyttas från BoU till annan förvaltning. Att flytta pengar från BoU är att låna från framtiden och får konsekvenser på sikt som nästan alltid blir dyrare.

Eftersom personalen tillsammans med lokaler är den största kostnaden inom BoU ser vi att om pengar flyttas från en redan ansträngd budget innebär det att våra medlemmars arbetsmiljö och arbetsbelastning försämras.

I prognosen för det kommande året minskar antalet barn i förskolan med 36 barn, i f-9 med 53 barn, i fritidsplaceringarna med 32 barn och i AGR ökar antalet med 3 barn. Kombinerat med den demografiska utmaningen, med en *utspridd* minskning av barn och elever över hela kommunen, innebär detta att nödvändiga lokal- och personalkostnader inte kan reduceras i samma takt som elevantalet. Bara för att en barngrupp minskar med till exempel 2 barn går det ju inte att minska personalen som arbetar med barnen med 5 % - personalen behövs ju i samma utsträckning som förut för att få verksamheten att fungera.

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

Därför är det viktigt att utifrån den ovan nämnda demografiska utmaningen prioritera att inte minska på personaltätheten. Vi har i flera år sett i både medarbetarenkät och arbetet med HÖK-avtalet att brist på balans mellan krav och resurser gör att arbetsmiljön och arbetsbelastningen inte är hållbar.

En minskning av personalen skulle oundvikligen få negativa konsekvenser för barnens och elevernas välbefinnande, lärande och att måluppfyllelsen minskar. Detta går stick i stäv med kommunens mål enligt Mål- och resursplan 2026–2028, där det står "Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier":

Mått (Kolada)	Nuläge	Ambitionsnivå 2026	Ambitionsnivå 2028	Nämnder
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel	85,5 (2024)	86,0	86,4 (grön 2024)	BUN

Denna ambitionsnivå tillsammans med sämre förutsättningar för personalen är en ekvation som inte går ihop.

Vi ser även flera stora statliga reformer på horisonten, till exempel 10-årig grundskola, reformförslag kring Särskilt stöd, skolbibliotek samt reglering av lärares arbetstid, som kommer att kräva mer ekonomiska resurser. Med en förminskad budget kommer inte kommunen att kunna uppfylla de statliga kraven.

Fackförbunden uppmanar nämnden att noggrant överväga dessa faktorer och de långsiktiga konsekvenserna.

Under förutsättning att nämndens tilldelade budgetram inte minskas genom resursförflyttning, att barngruppsförtätningar och/eller personalminskningar inom förskola och grundskola inte äger rum samt att rektorer får möjlighet att leva upp till de kommande statliga uppdragen ställer sig Kommunal, Sveriges Lärare, Sveriges Skolledare, Vision och Vårdförbundet eniga till Barn- och utbildningsnämndens budgetförslag för 2027.

[redacted]

Kommunal
Annette Nilsson

Sveriges Lärare
Maria Dunbrant

Sveriges Skolledare
Linda Forssén

[redacted]

Vision
Sofia Österdal

Vårdförbundet
Lisa Persson

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: CAMILLA MARIA KARLSSON
[redacted]
Camilla Karlsson

Signed by: Linda Cecilia Forssén
[redacted]
Linda Forssén

Signed by: LISA MARGARETA PERSSON
[redacted]
Lisa Persson

Signed by: Lena Maria Dunbrant
[redacted]
Maria Dunbrant

Signed by: Sofia Anna Charlotte Österdal
[redacted]
Sofia Österdal

Signed by: SOFIA BRÅBERG
[redacted]
Förvaltningschef: Sofia Bråberg

Signature reference: 2bd3ad6c-9d02-4998-8bbe-5a69e0649014

BYGGNADSNÄMNDEN

B N § 40 BN.2026.8

Mål- och resursplan 2027-2029

Beslut

Byggnadsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Bilagor

Konsekvenser av ramanpassning 2027-2029 BN
Mål- och resursplan 2027-2029
Protokoll från FSG, 2026-03-30

Reservationer

Piotr Gabrys (M), Niklas Claesson (M) och Torbjörn Moqvist (SD) avstår från att delta i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa. I anvisningarna fastställdes byggnadsnämndens budgetram 2027 till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskade ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning har omfördelats till kommunstyrelsen. Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram. Nämnden kommer eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av 2026, för att täcka upp för generella kostnadsökningar. Åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Beredning

Ärendet har beretts i förvaltningens ledningsgrupp samt i Byggnadsnämndens presidium. Förslaget samverkas med fackliga företrädare i FSG 2026-03-30.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, miljö- och byggnadsförvaltningen, 2026-04-01

Sändlista

Kommunstyrelsen

Anteckningar – FSG Miljö- och byggnadsförvaltningen

Datum: 2026-03-30

Närvarande
Arbetsgivare:

- Eddie Sandin, ordförande
- Anneli Baard, sekreterare

Arbetstagare:

- Christoffer Sernert, Naturvetarna
- Kajsa Wegberg, Vision

---

1. **Samverkan kring Förvaltningens förslag till Mål och Resursplan (MRP) 2027-2029**
   De fackliga ställer sig enig till arbetsgivarens förslag gällande Byggnadsnämdens konsekvensbeskrivning för MRP men ställer sig oenig gällande Miljö- och Hälsonämndens konsekvensbeskrivning för MRP och lämnar in en egen skrivelse som bifogas protokollet.

Vid pennan:
Anneli Baard

Justeras:
Kajsa Wegberg

Justeras:
Christoffer Sernert

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning Byggnadsnämnden

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: *”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.*

Sammanfattning

Byggnadsnämndens förslag till mål- och resursplan 2027–2029 ryms inom tilldelad ram, men bygger på en fortsatt osäker intäktsutveckling till följd av minskad ärendeinströmning och omfattande förändringar i plan- och bygglagen från 1 december 2025. Förvaltningen har under de senaste åren anpassat organisationen genom vakansprövningar och minskad personalstyrka, vilket bedöms skapat ett visst ekonomiskt utrymme även 2027. Samtidigt bedöms verksamhetens sårbarhet öka om ytterligare neddragningar skulle behövas.

För att hålla budgeten genomförs ett antal effektiviseringsåtgärder, främst automatisering av enklare ärenden, löpande processförbättringar och breddad kompetens inom befintlig personal. Dessa bedöms frigöra medel som möjliggör satsningar på ökad rådgivning och vägledning, uppgradering av handläggningssystem samt stärkt IT-drift och säkerhet. Åtgärderna syftar till att möta nya krav, förbättra service och korta handläggningstider samtidigt som beredskapen bibehålls.

Verksamhetens främsta utmaningar är osäker intäktsnivå kopplad till minskad lovplikt, ökade krav på rådgivning, hotad existens av den kommunala lantmäterimyndigheten samt kraven på att peka ut särskilt värdefulla byggnader och kulturmiljöer i översiktsplanen. GIS- och drönarverksamheten bedöms även ha outnyttjad potential som kräver bättre förutsättningar för att realiseras fullt ut.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027

I anvisningar och ramar för arbetet med Mål och resursplan 2027-2029 har Byggnadsnämndens budgetram 2027 fastställs till 20 776 tkr
Jämfört med budget 2026 gjordes följande justeringar:

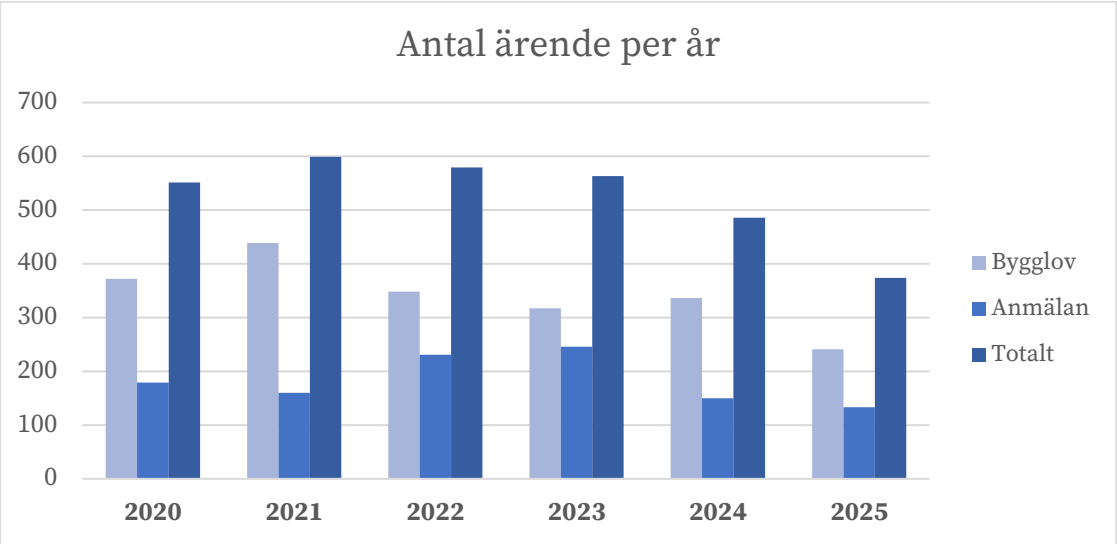
- Inflationsuppräkningen minskar ramen med 123 tkr.
- Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 29 tkr
- Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

1.2 Intäkter och kostnader

Nämndens arbete är till stor del avgiftsfinansierad och utifrån rådande konjunkturläge, omvärldssituation samt att stora förändringar skett i lagstiftningen är det i nuläget mycket svårt att veta hur ärendeinströmningen kommer se ut 2027. Nämnden har de senaste åren gjort flera vakansprövningar och ej återbesatt vakanta tjänster för att anpassa organisationen efter en vikande inströmning av ärenden. Under slutet av 2025 minskade nämnden ner bygglovsverksamheten med en tjänst och med den åtgärden är bedömningen att budgeten ska vara i balans 2026 och 2027 men intäktsprognoserna är osäkra och nämnden kan tvingas göra ytterligare anpassningar i personalstyrkan samtidigt som det finns en smärtgräns där beredskapen blir för dålig för att klara lagstadgade handläggningstider.

Inflödet av ärendet är mycket ojämnt mellan olika år och påverkat av rådande konjunktur och världsläge. Diagrammet nedan visar utvecklingen av antalet ärenden per år mellan 2020 och 2025, uppdelat på bygglov, anmälan och det totala antalet ärenden. Under perioden syns en tydlig variation där både bygglovs- och anmälningsärenden toppar under 2021–2023 för att därefter minska. Det totala antalet ärenden följer samma mönster och når sin högsta nivå 2021 med omkring 600 ärenden. Efter 2023 ses en nedåtgående trend, där 2025 uppvisar den lägsta nivån i hela perioden.

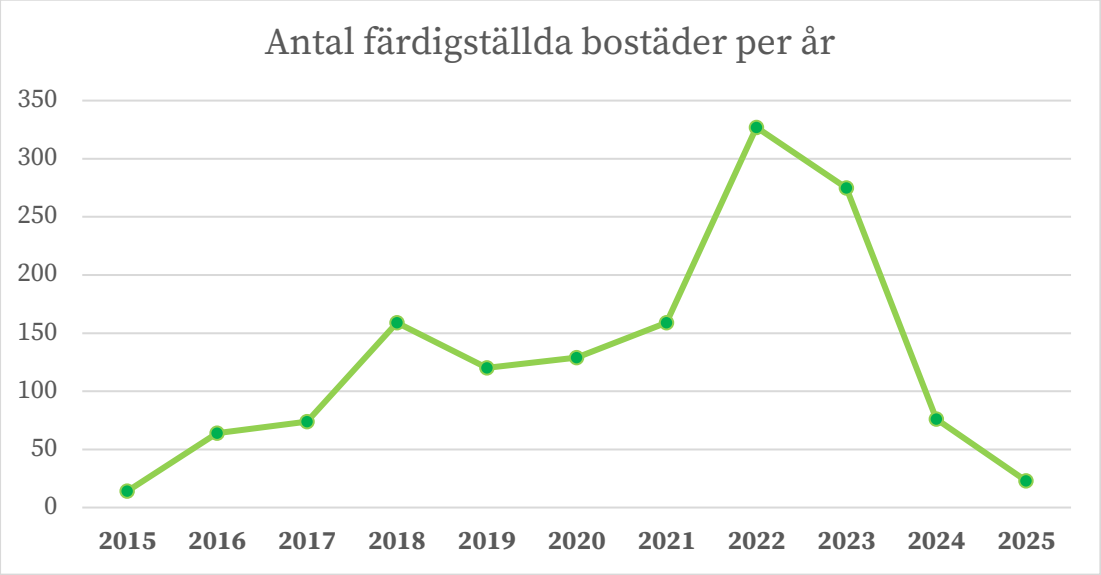
Diagram 1: Antal ärenden per år

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

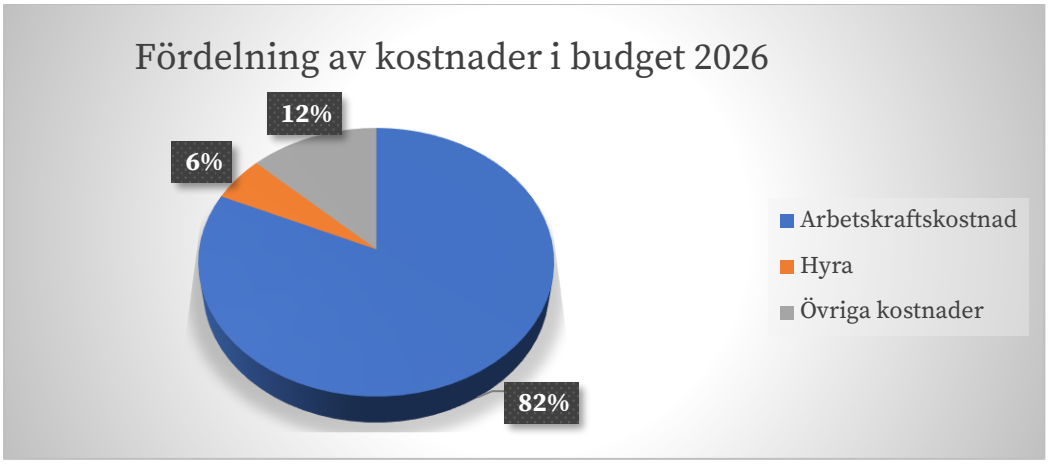
Diagrammet nedan visar utvecklingen av färdigställda bostäder per år 2020-2025. En period av kraftig expansion fram till 2022, har följts av en snabb nedgång de efterföljande åren. Under perioden syns en tydlig uppåtgående trend fram till 2018, då antalet färdigställda bostäder uppgår till cirka 155 bostäder. Efter en mindre nedgång 2019 och en stabilisering 2020 ökar bostadsproduktionen återigen fram till 2022, då den når sin topp på drygt 320 färdigställda bostäder, den högsta nivån i hela perioden. Därefter minskar antalet kraftigt, först en mindre minskning 2023 och därefter en kraftig minskning 2024 och en fortsatt men mindre minskning 2025, där nivåerna faller tillbaka till under 100 respektive omkring 20 bostäder. Det är mycket svårt att sia om hur utvecklingen kommer att se ut framöver.

Diagram 2: Antal färdigställda bostäder per år

Nämndens kostnader består till allra största delen av personalkostnader (cirka 82 procent), se diagram nedan. Verksamheten har de senaste åren anpassat personalstyrkan efter rådande läge samt efter den stora förändring i plan och bygglagen som skedde i december 2025 och har därför vakansprövat och inte återbesatt ett antal tjänster.

Diagram 3: Fördelning av kostnader

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

1.3 Taxa 2027
Då omfattande ändringar skett i Plan och bygglagen i december 2025 avser nämnden att senare under året återkomma till kommunfullmäktige för att anta en ny reviderad taxa att gälla från och med 1 januari 2027. Taxan är en anpassning till ny lagstiftning. Utifrån den information som finns idag kommer det nya förslaget till taxa inte innebära någon generell taxehöjning förutom den årliga indexuppräkningen.
Enligt gällande taxa har nämnden möjlighet att indexjustera taxan enligt prisindex för kommunal verksamhet, PKV. Den ny taxan föreslås innehålla samma möjlighet. Nuvarande prognos pekar på att PKV blir 2,8 procent i år.

Personalförmåner
Inom området kompetensförsörjning pågår en översyn som kommunstyrelsen utför på uppdrag av personal- och förhandlingsutskottet kring personalförmåner i syfte att stärka arbetsgivarvarumärket. Utredning pågår och inga förslag är ännu lagda eller beloppssatta. Eventuella framtida kostnader för detta är därför inte upptagna i detta dokument.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar – Konsekvenser

2.1 Utmaningar
Av flera utmaningar väljer Byggnadsnämnden att lyfta nedanstående som de största.

Kommunala lantmäterimyndighetens (KLM) existens hotad
Regeringen har låtit genomföra en utredning "En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten" (SOU 2025:98), som nyligen varit ute på remiss. Utredningen har endast tagit hänsyn till de kommunala lantmäterimyndigheternas roll såsom fastighetsbildningsverksamhet och inte till att lantmäterimyndigheterna, i ett bredare perspektiv, är en viktig kugge och ett smörjmedel i en större samhällsbyggnadsprocess. Om utredningens alla förslag blir verklighet kommer det troligen inte vara möjligt för Vänersborgs kommun att ha kvar en kommunal lantmäterimyndighet.

Utredningens förslag skärper tillståndsvillkoren för KLM (verksamhetsomfattning, bemanning, lokalisering och uppföljning). Vidare föreslås obligatorisk användning av Lantmäteriets ärendehanteringssystem och andra tekniska stöd för KLM. Den föreslår en uttömmande lista över vilka uppdrag KLM får utföra, och att omfattningen av dessa inte får påverka förrättningsverksamhetens handläggningstider negativt. Flera förslag framförs kring överlämning av ärenden och avgiftsregleringen ändras (förbud mot lägre avgifter än Lantmäteriets samt fasta avgifter upp till 20 timmars handläggning).

Ett gemensamt ärendehanteringssystem kan gynna likvärdighet, men utredningen saknar redovisning av kostnadsfördelningen och ekonomiska konsekvenser. Skärpta krav på omfattning och bemanning riskerar att avveckla fungerande KLM utan att utredningen visat på kvalitetsbrister. Begränsningar i KLM:s arbetsuppgifter och krav på att uppdrag inte får påverka förrättningars handläggningstider riskerar att minska KLM:s medverkan i planering och genomförande. Detta försvagar helhetssynen mellan detaljplan,

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

genomförandefrågor och efterföljande förrättningar – vilket risker leda till längre ledtider för hela processen.

De kommuner som har kommunala lantmäterimyndigheter (40 stycken i Sverige) framhåller att KLM:s tidiga deltagande skapar effektivitet och kvalitet för framtida förrättningar, och att en isolering av fastighetsbildningen från kommunens övriga processer är kontraproduktiv. Obligatoriska överlämnanden (statliga sökande och ärenden med säkerhetsskyddsbedömning) minskar KLM:s ärendeportfölj, vilket påverkar ekonomisk stabilitet och kompetensbredd. Samtidigt hanterar kommunen ändå plan-, bygg- och infrastrukturfrågor kring samma projekt, vilket skapar glapp mellan planering och förrättning.

Utredningen lämnar inga förslag som möjliggör att inrätta KLM i samverkan mellan kommuner och för befintliga KLM att samverka vilket bedöms som en brist. Detta är särskilt problematiskt då övriga förslag riskerar att försämra de ekonomiska förutsättningarna och därmed öka behovet av samverkan.

Ny lagstiftning med stor påverkan på verksamheten samt frigöra tid till rådgivning
Den 1 december 2025 trädde stora förändringar i plan och bygglagen i kraft. Ändringen innebär omfattande lättnader i kraven på att söka bygglov. Regeringen uppskattar att ärendemängden gällande bygglov kan minska med cirka 30 procent. Även om byggnationen inte kräver bygglov måste fastighetsägaren uppfylla alla lagkrav vilket gör att rådgivningen bedöms öka. Att öka rådgivning, stöd och vägledning ser nämnden som något positivt då det är en förflyttning som bedöms var viktig för att upprätthålla tillit och förtroende för myndigheten, men det är också en stor utmaning, då detta inte genererar några intäkter. Tid för rådgivning behöver frigöras genom att digitalisera och automatisera.

Ändringarna påverkar verksamheterna bygglov och Kart och geodata ekonomiskt på grund av kraftigt minskad ärendeingång och därmed minskade intäkter och svårigheter att upprätthålla budgetbalansen. Hur mycket påverkan det blir är ännu för tidigt att säga.

Med ett mindre antal medarbetare blir det framför allt svårare att upprätthålla kompetens, hantera toppar med inkomna ärenden och att upprätthålla verksamhet under exempelvis semesterperioden. För att svara upp mot mål om kortare handläggningstider och ha en god beredskap för att möta en ökad efterfrågan (då konjunkturen vänder upp) är det vanskligt att minska personalstyrkan ytterligare.

Under 2025 minskade bygglovsverksamheten ner personalstyrkan med en tjänst. Bedömningen är att anpassningen ska räcka för att hålla budget i balans, men prognosen på ärendeinströmningen är osäker.

Skärpta krav på att kommuner i översiktsplanen (ÖP) pekar ut särskilt värdefulla byggnader och kulturmiljöer.
Med ändringarna i plan och bygglagen 1 december 2025 kom inte bara lättnader utan också till viss del skärpta krav för kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden som nu har en utökad lovplikt för åtgärder som annars skulle varit lovfria.

För att det ska vara lätt för medborgare att göra rätt har det till följd av ovan också införts skärpta krav på kommunerna som nu i översiktsplanen måste peka ut särskilt värdefulla

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

byggnader, kulturmiljöer och allmänna platser. Det krävs även en redovisning av hur dessa värden ska tas tillvara, för att stärka kulturmiljöskyddet i den fysiska planeringen. Att uppfylla de nya kraven på dokumentation i översiktsplanen innebär stora utmaningar för de flesta kommuner i Sverige.

I Vänersborgs kommun krävs det ett gemensamt arbete mellan byggnadsnämnden och kommunstyrelsen. Arbetet är i uppstartsfas och bidrag har sökts från Länsstyrelsen för att förhoppningsvis kunna växla upp arbetet, men det krävs även stor egen insats. Arbetet görs inom ram där tiden får anpassas efter inkommande ärenden och andra uppdrag. Det finns därför ingen uppskattas tidsplan ännu.

GIS och drönarverksamhet, utvecklingspotential som inte utnyttjas
GIS (Geografiska Informationssystem) i en kommun innebär att optimera användningen av geografiska data för att förbättra beslutsfattande, planering och service inom kommunens olika verksamheter vilket maximerar nyttan för både invånare och verksamheter. GIS baseras på datainsamling av bland annat mätinstrument, inklusive drönare. En bättre förutsättning för att GIS och drönaranvändningen ska spridas i kommunen är om GIS och drönartekniken blir fritt tillgängliga för samtliga kommunala verksamheter, vilket det inte är fullt ut idag.

Förvaltningar har inte heller denna möjlighet i sina budgetar, vilket i sin tur leder till att Kart- och Geodatas potential inte utnyttjas maximalt. För att optimera användningen kan ett alternativ vara att fördela kostnaderna på kommunens förvaltningar likt IT och kommunikationsavdelningen med foto och film.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Då verksamheten till stor del är intäktsfinansierad är det i praktiken inkommande ärenden som styr vilka ekonomiska utrymmen som kommer finnas och åtgärds- och utvecklingsförslag kommer behöva anpassas därefter.

Listorna nedan innehåller åtgärder som avses genomföras under 2027, förutsatt att intäkter landar in enligt prognos.

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme (tkr)

	Frigjorda Medel 2027 tkr	**Effektiviseringar/Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
1	20	Automatiserade beslut	Ökad	Positiv
2	30	Löpande effektiviseringar	Ökad	Positiv
3	0	Bredda kompetens	Bibehållen	Oförändrad
4	100	Utrymme som skapats genom tidigare minskning av personalkostnader.	Bibehållen	Oförändrad
Summa	150			

1. Automatiserade beslut
Förvaltningen bedömer att det i vissa enklare ärenden, som exempelvis anmälan om eldstad går att automatisera processen och kommer undersöka om detta går att införa under 2027. Det skulle frigöra viss tid som går att använda till att i stället arbeta mer stödjande/informerande. Viss tid kommer ändå behöva läggas på ärenden genom att göra stickprover samt att det systemadministrativa arbetet troligtvis kommer öka. Största vinsten om vi lyckas genomföra detta är att sökanden får snabba beslut. För att genomföra åtgärden krävs initialt en större arbetsinsats som förutom vår egen kompetens kommer involvera kompetenser inom IT och juridik.

2. Löpande effektiviseringar

Mindre effektiviseringsåtgärder fortgår löpande. Exempel på detta är olika processkartläggningar och införande av anvisningar och rutiner där det behövs. Användande av AI är ett annat exempel. Alla effektiviseringarna innebär inte ekonomiska besparingar men kan i stället innebära en smidigare process och upplevelse för sökande. Många digitaliseringslösningar genererar även kostnader och kan vara framtunga, dvs att vi först behöver ta en kostnadsökning för att besparingen skall komma längre fram. I vissa fall är detta en risk då vi inte riktigt kan förutse hur stor besparingen blir samt att det även är en risk att de förvaltande IT-kostnaderna ökar mer än förväntat.

3. Bredda kompetens på befintlig personal
Genom att bredda kompetensen på befintlig personal kan resurser flyttas och nyttjas där de gör bäst nytta för stunden. Exempelvis kan bygglovshandläggare utveckla sina kunskaper inom den tekniska handläggningen eller tillsyn för att stötta där om ärendeingången på lov minskar. Andra kompetenser kan också delta i vissa moment i detaljplanearbetet, samt i arbetet med digitalisering av detaljplaner etc. Åtgärden genererar ingen kostnadsbesparing, men skapar bättre förutsättningar för att klara vårt uppdrag.

4. Utrymme som skapats genom tidigare minskning av personalstyrkan
Under 2025 minskade bygglovsverksamheten ned personalstyrkan med en tjänst för att anpassa till en ny verklighet med mindre inkommande ärenden. Om prognostiserade intäkter står sig bedöms det finnas lite ekonomiskt utrymme kvar av denna åtgärd som kan användas för att täcka kommande behov, däribland en uppgradering av verksamhetssystem för att underlätta handläggning och administration och generera framtida tidsbesparingar. Under 2026 används dessa pengar till arbetet med att i översiktsplanen (ÖP) pekar ut särskilt värdefulla byggnader och kulturmiljöer.

2.3 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag
Inför 2027 har följande större utmaningar/behov identifierats som inte ryms inom tilldelad ram. Frigjorda medel från åtgärdsförslagen ovan avses användas för att finansiera behoven nedan.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Tabell: Utvecklingsförslag och ofinansierade utmaningar (tkr)

	Utvecklingsförslag	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
1.	Ökad rådgivning/vägledning	50	60	70	Ökad	Positiv
2.	Uppgradera handläggningssystemet	80	80	80	Ökad	Positiv
3.	IT drift/Säkerhet	20	20	20	Bibehållen	Positiv
4.	Nytt handläggningsstöd KLM	*	*	*	Bibehållen	Oförändrad
Summa		150	160	170		

**Posten har varit med tidigare år som en ofinansierad utmaning med okänd kostnad 2027 och redovisas därför även detta år. Med den information vi har i nuläget bedöms kostnaden rymmas inom befintlig ram. Mer info i text längre ned.*

1. Ökad rådgivning/vägledning (Utvecklingsförslag)

Med de förändringar som skett inom plan och bygglagen där fler åtgärder idag är bygglovsfria, men att fastighetsägaren fortfarande måste uppfylla alla lagens krav ser vi ett ökat behov av rådgivning och vägledning. Detta ligger också i linje med förvaltningens målbild där vi vill skapa rörelse från kontrollerande/prövande till Stödjande/vägledande. Genom effektiviseringar vill vi frigöra tid som sedan kan läggas på att vägleda, informera och stödja våra invånare så att det är ännu lättare än idag att göra rätt från början. Exempel på detta är mer och bättre information på hemsida, informations- och dialogmöten etc.

2. Uppgradera handläggningssystemet (Utvecklingsförslag)

I förra årets konsekvensbeskrivning gavs utvecklingsförslaget att under 2026 titta på alternativa integrationer mot handläggningssystemet för att möjliggöra fler digitala lösningar. Som exempel skulle en e-tjänst med tvåvägskommunicering kunna effektivisera handläggningen och också upplevas smidigare för de flesta av våra kommuninvånare. Det är numera möjligt att bygga en lösning själva mellan den plattform kommunen använder för e-tjänster och vårt nuvarande handläggningssystem. Denna lösning skulle bli billigare men kräva mer investerad tid både från oss och IT-kontoret, både under införande och efteråt för att hela tiden se till att allt fungerar och uppdatera när det behövs. I dagsläget lutar det därför åt att investera i en uppgradering av nuvarande handläggningssystem med de tilläggstjänsterna innehållande de digitala lösningarna vi behöver.
Total investeringskostnad på förvaltningen är cirka 500tkr och den årliga förvaltningskostnaden är cirka 120tkr. Investeringen avses göras på Byggnadsnämnden, som har störst nytta av uppgraderingen. Investeringskostnaden ryms inom den årliga budget som finns för avskrivningskostnader. Den årliga kostnaden betalas delvis av Miljönämnden som också har nytta av åtgärden. Den årliga kostnaden beräknas till cirka 80 tkr/år för Byggnadsnämnden. Investeringen bedöms i sin tur leda till en effektivisering i form av frigjord tid 2028 och framåt.

3. IT drift/Säkerhet (Utvecklingsförslag)

Posten avser Byggnadsnämndens del i en ramökning för kommunens IT-kontor (totalt 2 300 tkr) enligt den fördelningsnyckel som finns för IT-kostnader i kommunen. Se kommunstyrelsens underlag för mer information.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

4. Nytt handläggningssystem Kommunala Lantmäterimyndigheten
Nuvarande system planeras avvecklas halvårsskiftet 2027. Detta har tidigare år tagits upp som en ofinansierad utmaning då vi förutspått en stor ökad kostnad för Lantmäteriets nya handläggningssystem. I samverkan med Sveriges 40 övriga kommunala lantmäterimyndigheter har det parallellt pågått ett utvecklingsprojekt att ta fram ett eget gemensamt handläggningssystem där prognoserna varit att detta ska rymmas inom befintlig budget. 26 mars kom dock en lagrådsremiss som föreslår att Lantmäteriets system ska vara obligatoriskt att användas. Detta gör att kostnadsläget återigen är osäkert då vi inte vet vad prislappen kommer att bli.

Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Nedan anges de inriktningsmål med tillhörande målvärden som Byggnadsnämnden ska arbeta med utifrån förra årets mål och resursplan.

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga

- Inom ramen för det ordinarie arbetet är det viktigt att invånare och företag känner tillit till oss som myndighet. Nämnden har därför en ambition att skapa rörelse från kontrollerande/prövande till Stödjande/vägledande.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	10 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets ambitionsnivå (2024)	Mer än hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS, SBN, BN, SOC

- Enligt vägledning för fossilfri strategi är förvaltningen medansvariga i nedanstående åtgärder:
  5. Planlägg område med hållbarhetsprofil
  14. Nya riktlinjer för parkering
  17. Ta fram en trafikstrategi med klimatet i fokus
  18. Levande centrummiljö
  För att åtgärd 5 ska påbörjas krävs ett tydligt uppdrag från politiken.

- Förvaltningen ansvarar tillsammans med samhällsbyggnad för nedanstående klimatlöfte
  13. Vi utvecklar gaturum för ökad tillgång och attraktivitet.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN

- Förvaltningen arbetar aktivt med insiktsmätningens resultat och har ett omfattande och bra samarbete med näringslivskontoret. Satta målvärden bedöms uppnåbara. Projektet tillväxt och tillsyn pågår 2026-2027 med syfte att stärka företagsklimatet i myndighetsutövningen.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

- Förvaltningen jobbar, likt övriga kommunen, med fokus på friskfaktorer inom arbetsmiljön.
- Förvaltningen gör årligen en handlingsplan kopplat till medarbetarundersökningen för att öka HME.
- Avseende sjukfrånvaron så ligger förvaltningen väldigt lågt och siktar på att bibehålla den nivån (3,8 procent på förvaltningen 2025 inkl. miljö- och hälsoskyddsnämndens personal).
- Då förvaltningen är liten sett till antalet medarbetare totalt i kommunen kommer nämndens bidrag till totalvärdet vara marginellt. Förvaltningen har endast cirka 1,5 procent av kommunens anställda.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Byggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Byggnadsnämnden är kommunens myndighet med ansvar för plan och bygglovslagstiftningen. Nämnden tar bland annat beslut om bygglov, detaljplaner och adresser samt utför tillsyn. Dispenser och tillsyn utifrån strandskyddslagstiftningen i miljöbalken ingår också i uppdraget. Byggnadsnämnden ansvarar för mätning och kartframställning samt har ett övergripande ansvar för verksamheten vid den kommunala lantmäterimyndigheten. Nämndens myndighetsfunktioner styrs av ett antal lagar, främst Plan- och bygglagen, med syfte att kommunen ska ha en god stads- och landskapsmiljö. Nämnden följer den allmänna utvecklingen inom kommunen och tar initiativ i frågor om planläggning och fastighetsbildning. Nämndens ärenden bereds i huvudsak av Plan och bygglov.

Nyckeltal

Bygglov	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Handläggningstid	25 dagar	28 dagar	21 dagar

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram:

Byggnadsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskar ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Byggnadsnämndens föreslag:

Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Åtgärder och konsekvenser för att nå balans i budgetramen framgår av nämndens beslut och skrivelser till kommunfullmäktige.

Nämnden kommer eventuellt att besluta om indexjustering av timtaxan, från 1 januari 2027, i särskilt ärende.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,1
Övriga intäkter	12,9	13,0	13,4
Summa intäkter	12,9	13,0	13,5
Personalkostnader	27,4	26,6	26,6
Omkostnader	5,8	5,7	5,7
Avskrivningar/internränta	0,5	0,5	0,5
Summa kostnader	33,7	32,8	32,8
Nettokostnader	20,8	19,8	19,3

3.2 Investeringsbudget

Byggnadsnämndens investeringar avser inventarier och finansieras inom ram.

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5
S:a Utgifter inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-07 B N § 40 BN.2026.8

Fastställd datum
2026-04-01

Diarienummer
BN.2026.8

Handläggare
Ulrika Stenén

Mottagare
Byggnadsnämnden

Mål- och resursplan 2027-2029

Förslag till beslut

Byggnadsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa. I anvisningarna fastställdes byggnadsnämndens budgetram 2027 till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskade ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning har omfördelats till kommunstyrelsen. Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram. Nämnden kommer eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av 2026, för att täcka upp för generella kostnadsökningar. Åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Beredning

Ärendet har beretts i förvaltningens ledningsgrupp samt i Byggnadsnämndens presidium. Förslaget samverkas med fackliga företrädare i FSG 2026-03-30.

Eddie Sandin

Förvaltningschef

Bilagor

Konsekvenser av ramanpassning 2027-2029 BN
Mål- och resursplan 2027-2029
Protokoll från FSG, 2026-03-30

Handlingen upprättad av Ulrika Stenén ,2026-04-01, BN.2026.8

Sändlista

Kommunstyrelsen

Handlingen upprättad av Ulrika Stenén ,2026-04-01, BN.2026.8

Fastställd datum
2026-04-01

Diarienummer
BN.2026.8

Handläggare
Ulrika Stenén

Mottagare
Byggnadsnämnden

Mål- och resursplan 2027-2029

Förslag till beslut

Byggnadsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa. I anvisningarna fastställdes byggnadsnämndens budgetram 2027 till 20 776 tkr. Inflationsuppräkningen minskade ramen med 123 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 29 tkr. Budget om 27 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning har omfördelats till kommunstyrelsen. Byggnadsnämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram. Nämnden kommer eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av 2026, för att täcka upp för generella kostnadsökningar. Åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Beredning

Ärendet har beretts i förvaltningens ledningsgrupp samt i Byggnadsnämndens presidium. Förslaget samverkas med fackliga företrädare i FSG 2026-03-30.

Eddie Sandin

Förvaltningschef

Bilagor

Konsekvenser av ramanpassning 2027-2029 BN
Mål- och resursplan 2027-2029
Protokoll från FSG, 2026-03-30

Handlingen upprättad av Ulrika Stenén ,2026-04-01, BN.2026.8

Sändlista

Kommunstyrelsen

Handlingen upprättad av Ulrika Stenén ,2026-04-01, BN.2026.8

Byggnadsnämnd

Inventarier

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5
S:a Utgifter inventarier	0,5	0,5	0,5	1,5

Kommentarer till inventarieanslag:

Byggnadsnämndens investeringar avser inventarier och finansieras inom ram.

KOMMUNSTYRELSEN

§ 84

Kommunstyrelsens budgetunderlag till mål- och resursplan 2027-2029

KS 2026/180

Beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning med tillhörande effektiviserings- och åtgärdsförslag och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Bilagor

Bilaga 7: Kommunstyrelsen i mål- och resursplan 2027

Bilaga 8: Konsekvensbeskrivning Kommunstyrelseförvaltningen (reviderad 2026-03-23)

Deltog inte i beslutet

Henrik Harlitz (M), Ann-Helen Selander (M), Piotr Gabrys (M), Anders Strand (SD), Göran Nilsson (SD), Torbjörn Moqvist (SD), Thomas Larsson (MBP) och Stefan Kärvling (V) deltog inte i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag på budget 2027 med planeringshorisont 2029. Förslaget omfattar kommunstyrelsens totala ansvarsområde enligt anvisad mall för Mål- och resursplanen. Budgeten som presenteras är i balans.

I en fördjupad bilaga har förvaltningen redovisat förslag på effektiviseringsåtgärder och förslag på utvecklingsinsatser för att svara mot de utmaningar som vi står inför. Konsekvensbeskrivningen avser kommunstyrelseförvaltningens egen verksamhet, dvs ca 20 % av kommunstyrelsens budget.

Sammanfattningsvis redovisar förvaltningen åtgärder för motsvarande 0,5 mnkr för att hålla budgetram 2027 samt utvecklingsförslag om ca 0,9 mnkr. Vidare presenteras utmaningar inom civilt försvar och IT som inkluderar hela kommunen, varför kostnaden för de utvecklingsförslag som bemöter dessa utmaningar föreslås belasta samtliga nämnder.

Ledningsgruppen bedömer att presenterade utvecklingsförslagen till viss del är lagkrav och på så vis nödvändiga. De är också viktiga utifrån att de bidrar till ökad måluppfyllelse, framför allt inom inriktningsmålet om högre effektivitet och ökad service.

Beslutsunderlag

- Konsekvensbeskrivning Kommunstyrelseförvaltningen (reviderad 2026-03-23)
- Beslut KSAU 2026-03-16 Kommunstyrelsens budgetunderlag till mål- och resursplan 2027-2029
- Kommunstyrelsens budgetunderlag till mål-och resursplan 2027-2029
- Konsekvensbeskrivning Kommunstyrelseförvaltningen
- Kommunstyrelsen i mål- och resursplan 2027

Sändlista

Handläggare av ärendet
Budgetberedningen
Samtliga nämnder

2026-03-16

Dnr: KS 2026/180

Handläggare
Lena Tegenfeldt
lena.tegenfeldt@vanersborg.se
0521-72 23 80

Mottagare
Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens budgetunderlag till mål-och resursplan 2027-2029

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning med tillhörande effektiviserings- och åtgärdsförslag och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag på budget 2027 med planeringshorisont 2029. Förslaget omfattar kommunstyrelsens totala ansvarsområde enligt anvisad mall för Mål- och resursplanen. Budgeten som presenteras är i balans.

I en fördjupad bilaga har förvaltningen redovisat förslag på effektiviseringsåtgärder och förslag på utvecklingsinsatser för att svara mot de utmaningar som vi står inför. Konsekvensbeskrivningen avser kommunstyrelseförvaltningens egen verksamhet, dvs ca 20 % av kommunstyrelsens budget.

Sammanfattningsvis redovisar förvaltningen åtgärder för motsvarande 0,5 mnkr för att hålla budgetram 2027 samt utvecklingsförslag om ca 0,9 mnkr. Vidare presenteras utmaningar inom civilt försvar och IT som inkluderar hela kommunen, varför kostnaden för de utvecklingsförslag som bemöter dessa utmaningar föreslås belasta samtliga nämnder.

Ledningsgruppen bedömer att presenterade utvecklingsförslagen till viss del är lagkrav och på så vis nödvändiga. De är också viktiga utifrån att de bidrar till ökad måluppfyllelse, framför allt inom inriktningsmålet om högre effektivitet och ökad service.

Lena Tegenfeldt

Kommundirektör

Bilagor

Kommunstyrelsen i mål- och resursplan 2027

Konsekvensbeskrivning kommunstyrelseförvaltningen

Sändlista

Handläggare av ärendet

Budgetberedningen

Samtliga nämnder

Kommunstyrelsen

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder, planerar och samordnar kommunens ekonomi och verksamheter.

Kommunstyrelsen har tillsyn över nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Budgeten innefattar förutom kommunstyrelsens egen verksamhet, bland annat förbundsbidrag till Kunskapsförbundet Väst och Räddningstjänsten Fyrbodal samt verksamhetsbidrag till Vattenpalatset Vänerparken AB och Fyrstad Flygplats AB.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

Kommunstyrelsens budgetram 2027 fastställdes till 536 638 tkr.

Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 8 081 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 101 tkr. Ramen tillförs 2 501 tkr till följd av statens justeringar i de generella statsbidragen. Budget om 664 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats från nämnderna till kommunstyrelsen.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	9,1	6,6	8,7
Övriga intäkter	70,8	70,1	70,2
Summa intäkter	**79,9**	**76,7**	**78,9**
Personalkostnader	100,1	92,9	91,5
Omkostnader	510,1	496,2	442,9
Avskrivning/internränta	6,4	3,2	5,9
Summa kostnader	**616,5**	**592,3**	**540,3**
Nettokostnader	**536,6**	**515,6**	**461,4**

Anslagsredovisning, mnkr

Anslagsredovisning mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Styrelse	56,5	0,0	56,5
Kommunstyrelsens förvaltning	111,0	62,3	173,3
Räddningstjänst/Säkerhet	48,1	0,0	48,1
Gymnasieverksamhet	239,0	0,3	239,3
Vuxenutbildning	42,4	0,4	42,8
Övrig extern verksamhet	39,6	16,9	56,5
Summa	**536,6**	**79,9**	**616,6**

3.2 Investeringsbudget

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	1,0	1,0	1,0	3,0
IT investering	4,0	8,0	4,0	16,0
IT investering Datorleasing	8,9	2,0	15,5	26,4
S:a Utgifter inventarier	13,9	11,0	20,5	45,4

Investeringar

Investeringar inom IT verksamheten avser stärkt infrastruktur samt löpande investeringar i datorer. Genom detta stärks IT-säkerheten i kommunen. Driftskostnader som uppstår här debiteras förvaltningarna inom tjänstekatalogen.

Fastighetsinvesteringar

År 2027 planerar kommunstyrelsen att investera i en ny brandstation i Brålanda. Den planerade hyreskostnaden för 2027 uppgår till 0,95 mnkr. Detta finansieras inom befintlig budgetram för Räddningstjänsten.

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning Kommunstyrelseförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027–2029

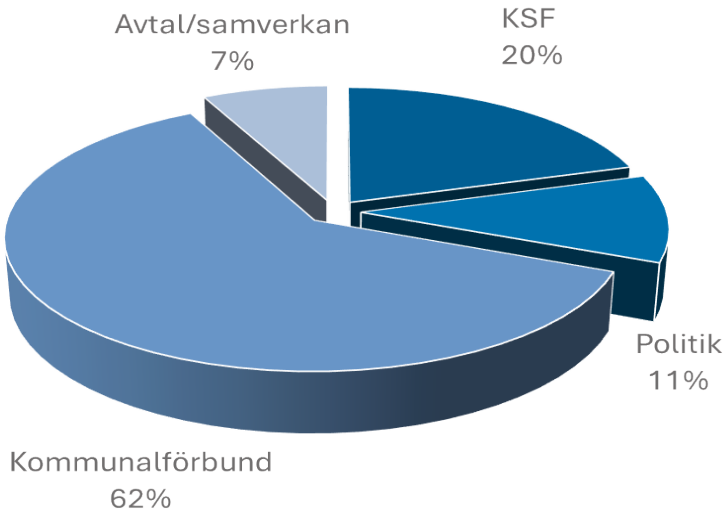
I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027–2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har under arbetet med Mål- och resursplan 2027–2029 analyserat vilka åtgärder och effektiviseringar som krävs för att verksamheten ska rymmas inom tilldelad budgetram och samtidigt bidra till kommunens övergripande mål. Budgetramen för 2027 har justerats utifrån inflation, förändrade personalomkostnader och ökade statsbidrag, men förvaltningen står fortsatt inför betydande kostnadsutmaningar kopplade till digitalisering, systemkostnader och ökade krav på säkerhet och beredskap. För att nå budget i balans behöver förvaltningen tillämpa vakanshållning och fortsätta arbetet med effektiviseringar, där AI-stöd och automatisering bedöms kunna frigöra tid. Samtidigt identifieras flera utvecklingsbehov – bland annat inom beredskap, informationssäkerhet, digitala personalakter och ID-lösningar – som stärker kvalitet, säkerhet och verksamhetens långsiktiga förmåga.
Kommunstyrelseförvaltningen har en central roll i att samordna, utveckla och stödja kommunens samlade verksamheter, och bidrar till måluppfyllelse inom alla inriktningsmål. Genom förbättrade arbetssätt, datadriven styrning och ett förstärkt fokus på hållbar utveckling skapas förutsättningar för ökad effektivitet, bättre service och en mer rättvis och inkluderande kommun för invånare, medarbetare och företag.

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027
Av kommunstyrelsens totala tilldelande ram om 536 638 tkr står Kommunstyrelseförvaltningens egen verksamhet för ca 20 %.

Jämfört med budget år 2026 gjordes följande justeringar i budgetram.

- Kommunstyrelsens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 11 145 tkr.
- Inflationskompensationen ökade ramen med 8 081 tkr.
- Då personalomkostnadspålägget sänks justeras budgetramen ned med -101 tkr.
- Budget utökas med 664 tkr för kostnader för foto/film/tryck, vilka omfördelas från nämnderna.
- Ramen har tillförts 2 501 tkr till följd av statens justeringar i de generella statsbidragen. Främst riktat till brottsförebyggande arbete i samhälle och skola.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

2.1 Utmaningar
Kommunernas roll som välfärdsaktör, demokratiaktör och samhällsbyggnadsaktör blir alltmer komplext i en omvärld av stor osäkerhet och med stora utmaningar.

- Samhällsplanering och infrastruktur
- Civil beredskap och säkerhet
- Otrygghet, ohälsa och utanförskap
- Digitalisering och teknisk utveckling
- Kompetensförsörjning och omställning

De fem övergripande utmaningarna är också i flera delar kostnadsdrivande, det gäller främst civil beredskap/säkerhet och digitalisering och teknisk utveckling. Vi belyser dessa kostnadsbehov samlat och separat i egen tabell då de är kommunövergripande. Här bör också nämnas att det inom området kompetensförsörjning pågår en översyn på uppdrag av personal- och förhandlingsutskottet kring personalförmåner i syfte att stärka arbetsgivarvarumärket. Kommunstyrelseförvaltningens avdelningar har en samordnande, utvecklande och stödjande roll i arbetet med samtliga utmaningar. Genomförandekapacitet och resurser finns inom de olika nämnderna. Kommunstyrelsen har, utöver motsvarande nämndsansvar för genomförande, även ansvar för uppsiktsplikten i koncernen. För Kommunstyrelseförvaltningen betyder detta att förutom att samordna, utveckla och stödja andra, så ska också resurser räcka till den andel av genomförandekostnader som faller på kommunstyrelsens förvaltning.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att 2027 blir ett hektiskt år med det som tillhör en ny mandatperiod. Förvaltningen ansvarar för utbildningar, revideringar/aktualiseringar av styrande dokument med tillhörande rutiner, vilket under mandatperiodens första år är särskilt arbetskrävande. Den nya nämndstrukturen innebär att förvaltningsorganisationen ska implementeras fullt ut och som i allt förändringsarbete så kräver det lite extra av organisationen.

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Förvaltningen har under flera år i rad effektiviserat och omprioriterat resurser, bland annat för den stora satsningen med kommunens kompetensutvecklingsprogram och för att möjliggöra kapacitet för stadskärneutveckling. Ytterligare utrymme är i dagsläget svårt att frigöra. För att uppnå budgetbalans, utifrån fördyrade systemkostnader, så behöver dessa medel hämtas från personalbudgeten.

Tabell 1: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme, tkr

	Frigjorda Medel 2027 tkr	**Effektiviseringar/Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
1.	500	Fördyrade systemkostnader i befintliga system		
2.	100	Förvaltningens del av ökning IT Tjänstekatalog		
3.	-600	Vakanshållning, oidentifierade tjänster		
Summa	**0**			
4.	-600	AI effektiviserar / Co-pilot (summan avser frigjord tid, varför posten inte ger påverkan på summan av frigjorda medel)		

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.
Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

1. **Fördyrade systemkostnader, befintliga**
   Kommunstyrelsen ansvarar för kommunövergripande ledningsprocesser, vilket innebär att Kommunstyrelseförvaltningen i sin budget har flertalet kommunövergripande systemverktyg. Dessa är bland annat personalsystem, ekonomisystem, ärendehanteringssystem och system för intranät/web. Licenskostnaderna för dessa har de senaste åren haft en högre kostnadsökning än vad som kompenseras för i budgetramen. Uppskattad ackumulerad obalans för 2027 är 600 tkr och därtill tillkommer behov, utifrån nya lagkrav, för ytterligare system (se under utvecklingsförslag).

2. **Förvaltningens del av ökning IT Tjänstekatalog**
   Den förändrade omvärlds- och säkerhetssituationen samt kommunens ökande digitala beroenden driver kostnaderna i kommuners basorganisation för IT. Det är främst kommunens förmåga inom incidentövervakning och hantering, NIS2 anpassade arbetssätt, intern beslutsstödsförmåga samt säker och kontrollerad användning av AI som är avgörande - för att inte vara en begränsning för verksamheterna.

   Syftet är att minska risken för allvarliga driftstörningar, rättsliga konsekvenser och verksamhetsavbrott. De ökade kostnaderna är inte ambitionshöjningar, utan nödvändiga åtgärder för att bygga en robust digital miljö som möjliggör en rimlig tjänsteutveckling och skyddar kommunens verksamhet, invånare och samhällsuppdrag i ett läge där digital sårbarhet är en realitet.

   Då hastigheten på IT-utvecklingen i världen ökar exponentiellt är det svårt att i dagsläget bedöma kostnadsökningar, till exempel för exakt IT skydd och säkerhet, nya lagkrav etc, men uppskattningsvis så är det en ökning på minst 5%. Kommunstyrelseförvaltningens del av ökade IT-kostnader i Tjänstekatalogen motsvarar ca 100 tkr.

3. **Vakanshållning, oidentifierade tjänster**
   Vakansprövning görs kontinuerlig inom chefsuppdraget för att anpassa kapacitet och rätt kompetens framåt och summan är uppskattad utifrån att glapp oftast sker under sommarmånader. 2027 bedöms bli ett hektiskt år för förvaltningen med ingång i ny mandatperiod, tillika ny nämndsorganisation, varför det inte torde finnas utrymme för medveten vakanshållning i högre grad, utan att tappa för stor leveransförmåga.

4. **AI effektiviserar tjänstemannatid – Copilot**
   Satsningen på digitalt handläggarstöd, Copilot, beräknas effektivisera ärendehandläggning och frigöra tid. Bedömningen är att nettoeffekten (inkl. kostnad för licenser) av frigjord tid ger en uppskattad nytta om 600 tkr för Kommunstyrelseförvaltningen. Beräkningen grundas i att 30 medarbetare kommer att kunna använda och effektivisera sitt arbete med i snitt 6 timmar per månad. Den frigjorda tiden kan minska ledtider i ärendeberedningar. Nyckeln är utbildning och ändrade arbetssätt och arbetet fortskrider.

2.3 Utvecklingsbehov inom hela kommunorganisationen

Kommunstyrelsen har ansvar för att identifiera och påtala kommungemensamma kostnader som kan uppstå och ge påverkan på samtliga nämnder.

Inom områdena säkerhet och civilt försvar finns behov som är kommungemensamma för samtliga nämnder inkluderat kommunstyrelsen. Dessa är till viss del mycket osäkra.

Tabell 2: Utvecklingsförslag, behov och kostnader samtliga nämnder, tkr.

	Utvecklingsförslag, Investeringar	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
1.	Fysiska ID-handlingar	1 100	150	150		
2.	Civilt försvar, ökade driftskostnader	3 225	2 950	3 250		
Summa		**4 325**	**3 100**	**3 400**		

I ovan tabell skulle Kommunstyrelseförvaltningens andel av kostnaderna uppgå till ca 3–4 % om man använde antal tillsvidareanställda som fördelningsnyckel. Detta skulle motsvara ca 200 tkr 2027.

1. **Fysiska id-handlingar**
   Fysiska ID-handlingar stärker säkerheten för de anställda i kommunen och för alla som vistas i våra lokaler. Det minskar risken att obehöriga rör sig i lokaler där verksamhet bedrivs. Medborgare kan enkelt se att personen de möter verkligen är anställd av kommunen. Under kriser eller höjd beredskap underlättar ID-handlingar även kontroll av personal och tillträde. Kostnaden för fysiska id-handlingar beräknas uppgå till ca 250kr/kort. Samtliga medarbetare, oavsett anställningsform, inklusive politiker uppgår till ca 4 650. De fysiska korten bör bytas ut vart 3:e år. Nyanställda per år uppskattas till 600 personer och skulle då innebära en årlig kostnad på ca 150 tkr. I frågan om fysiska id-handlingar finns flera vägval att göra, som påverkar kostnaderna. Därför behöver ytterligare utredning göras innan mer konkreta kostnadsuppskattningar kan göras.

2. **Civilt försvar, ökade driftskostnader**
   Behoven av investeringar inom civilt försvar är stora. Dessa investeringar finns listade under kapitlet Investeringsbehov. Kostnader för dessa ska bäras av ordinarie verksamhet och därav kan flera nämnder få ökade driftskostnader om investeringar beslutas. Kommunstyrelseförvaltningen har samlat identifierade behov i detta underlag för att åskådliggöra det samlade behovet. Under 2027 är de mest kostnadsdrivande posterna kopplade till behov av konsultstöd, aggregat för reservkraft, drivmedelstank och nödvattentankar.

Driftskostnader, Tkr	2027	2028	2029
Reservkraft, drift	725	875	1 025
Drivmedel, Diesel	550	25	25
Nödvatten	200	300	400
Alternativ ledningsplats, inredning	100	200	300
Trygghetspunkter, inredning	50	100	100
Livsmedelsförsörjning, inkl hyreshöjningar	250	500	700
Värmekanoner drift	250	0	0
Konsultstöd	900	750	500
Rös skyddad konferens	200	200	200
Summa	3 225	2 950	3 250

2.4 Investeringsbehov

Civilt försvar Investeringar 2027–2029
Behoven av investeringar inom civilt försvar är stora. Nedanstående investeringar är identifierade som behov under planeringsperioden. Från statligt håll är aviserat att statsbidrag kommer att riktas till kommunal sektor, men det är idag inte känt vilka som får ta del av detta och i vilken utsträckning.

Investeringar Tkr	2027	2028	2029
Reservkraft, aggregat	5 400	1 200	1 200
Drivmedel, tank	500	0	0
Nödvatten, tankar	2 000	1 000	1 000
Alternativ ledningsplats	1 000	1 000	1 000
Trygghetspunkter, container och inredning	840	100	100
Livsmedelsförsörjning	485	750	750
Värmekanoner	200	40	40
Rös skyddad konferens	4 000	0	0
Summa	14 425	4 090	4 090

3. Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Kommunstyrelseförvaltningen har ansvarsområden inom ramen för kommunstyrelsens reglemente som rör samtliga övergripande inriktningsmål, men som i olika hög grad bidrar till satta inriktningsmål och tillhörande målvärden.

Av tidigare presenterade åtgärdsförslag handlar ett av dessa (effektivisering genom AI) om ökad effektivitet i form av högre kvalitet, snarare än påverkan på kostnader. För att sänka kostnaderna för budget i balans krävs vakanshållning av tjänster, vilket bedöms ha negativ (röd färg i tabell) på måluppfyllelsen. Således finns inga ytterligare effektiviserade medel att tillgå för år 2027.

Utvecklingsbehoven som påtalas för hela kommunorganisationen bedöms i vissa delar nödvändiga för att uppnå lagkrav, varför de inte ses som ambitionshöjande. Påverkan på måluppfyllelsen bedöms dock positiv, främst med koppling till inriktningsmålet om god service och högre effektivitet.

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	69,8 (2024)	71,0 (riket 2024)	71,5 (grön 2024)	KS, BUN, SOC, KFN
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	1,32 (2024)	1,2	1,09 (gul 2024)	SOC, KS
Utfall på årligen uppföljda indikatorer inom handlingsprogram för barn och unga.	Ambitionsnivåer beslutas i handlingsprogram för barn och unga	Minst hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS

- Öka särskilt utsatta gruppers etablering på arbetsmarknaden genom att samordna en kommunövergripande kraftsamling, tillsammans med berörda samverkansparter inom det arbetsmarknadspolitiska området.
- Öka kommuninvånarnas inflytande och delaktighet genom att skapa en struktur för och kontinuitet i barn- och ungas inflytande och delaktighet, och bidra till att fler invånardialoger genomförs.
- Fortsatt implementering av ett rättighetsbaserat arbetssätt, i syfte att motverka exkludering och utanförskap och i stället använda människors outnyttjade resurser för att skapa ökad kvalité och måluppfyllelse.

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Ungdomar etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, andel (%)	88,1 (2023)	Bibehålla grön nivå	Bibehålla grön nivå	SOC, KS
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	74,2 (2025)	75,7	77,7 (grön 2025)	KS
Genomsnittlig betygspoäng, gymnasieelever med examen, kommunala skolor, avvikelse från modellberäknat värde	-0,9 (2024)	-0,5	-0,3 (gul 2024)	KS

- Avdelningen för näringsliv och strategisk samhällsplanering bibehåller dagens ambitionsnivå med aktiviteter riktade för att inspirera unga, till exempel genom jobbmässa, yrkesinspiration och ungt entreprenörskap.
- Fler i feriepraktik.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	10 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets ambitionsnivå (2024)	Mer än hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS, SBN, BN, SOC

- Stödja utvecklingen mot en fler cirkulära flöden, till exempel genom återbruk av byggmaterial eller andra varor och tjänster. Vilket skulle innefatta både ett internt utvecklingsarbete i kommunen och i samverkan med andra aktörer, i syfte att både möjliggöra återbruk och skapa arbetstillfällen för personer som idag står utanför arbetsmarknaden.
- Samordningsansvar för miljöarbetet.

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN

- Satsningar på tvåstadssamverkan för att gemensamt se över insatser som har bäring på kommunernas angränsande näringslivs- och samhällsplanering.
- Förvaltningsövergripande satsning inom service och bemötande, genom externfinansierade leaderprojektet "Att bli den myndighet vi själva skulle vilja möta".
- Stärkta satsningar på grunduppdraget i IT-infrastruktur, IT-säkerhet och utveckling av plattform, kompetens och pedagogik för att öka effektiviteten.
- Stadskärneutveckling - utformning av arbetssätt och koordinering av insatser för samverkan inom platsutveckling.
- Framtagning av nya strategiska planer rörande samhällsplanering.
- Etableringsarbetet – paketering av värdeerbjudande och etableringswebb samt pågående etableringsförfrågningar.
- Lansering av en ny "flytta hit"-webb, lansera en ny "jobba hos oss"-webb samt utveckla och förbättra vårt intranät.
- Utveckla och hantera kommunens kriskommunikation och riskkommunikation.
- Kommunikationsinsatser och kommunikationsstöd kopplat till större händelser i organisationen som till exempel ny socialtjänstlag, organisationsöversyn av skolor och förskolor, hemsortering, samhällsbyggnadsfrågor och infrastruktur.
- Inom pågående organisationsöversyn utreds möjligheter till samordnade kundkontakter, vilket ska ge bättre service genom snabbare lösningar, ett mer enhetligt bemötande och förbättrade öppettider, samtidigt som sårbarheten minskar genom ökad redundans

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

- Fortsatt arbete med kompetensutvecklingsprogram.
- Förbättrade förutsättningar för chefer att leda genom satsningar på beslutsstöd, vilket förväntas bidra till bättre arbetsmiljö och på sikt lägre sjukfrånvaro för kommunens medarbetare.
- Systemverktyg för medarbetarundersökning ger bättre underlag och analyser.

Kommunstyrelsen

Inventarier

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	1,0	1,0	1,0	3,0
IT investering	4,0	8,0	4,0	16,0
IT investering Datorleasing	8,9	2,0	15,5	26,4
S:a Utgifter inventarier	13,9	11,0	20,5	45,4

Kommentarer till inventarieanslag:

Protokoll från Vänersborgs kommun

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG), Kommunstyrelseförvaltningen, torsdag 26 mars 2026

Tid: 10:15

Plats: Konferensrum Lilla konferensrummet - Personalkontoret

Paragrafer

1-5

Signering

Ordförande Lena Tegenfeldt

Justerare alla

Sekreterare

Erika Thielfoldt

Signature reference: 2331c404-a8ac-4edf-a32a-f7b4813ff085

§ **2**

Organisationspunkt

Dialog kring förvaltningens budgetutkast

Information lämnades om förvaltningens budgetutkast. Kommunstyrelseförvaltningen utgör cirka 20 procent av budgeten. Uppdraget är att lägga en budget i balans, vilket bedöms möjligt vid bibehållen ambitionsnivå. Samtidigt finns ökade system-, IT- och säkerhetskostnader samt inflationseffekter. För närvarande finns begränsat utrymme att frigöra medel, varför vakanshållning kan bli aktuell. AI har bidragit till effektiviseringar främst i form av tidsvinster. De fackliga organisationerna ställer sig bakom arbetsgivarens förslag till budgetutkast.

Signature reference: 2331c404-a8ac-4edf-a32a-f7b4813ff085

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: Maria Rosander
Date: 2026-04-08 10:54:36
BankID refno: 019d6c4c-cf6b-70d2-b7d0-6265acc22eb3

Maria Rosander

Signed by: Pethra Johansson
Date: 2026-04-08 11:44:57
BankID refno: 019d6c7a-e036-786f-a777-268e2e5a2c54

Ledamot SSR: Pethra Johansson

Signed by: LENA TEGENFELDT
Date: 2026-04-10 06:28:14
BankID refno: 019d75a5-8c83-7a16-8630-2670bd28cd17

Kommundirektör: Lena Tegenfeldt

Signed by: ANNA ERIKA BICK THIELFOLDT
Date: 2026-04-14 08:32:48
BankID refno: 019d8ab1-338e-729c-93d7-2c11a3234d87

HR-specialist: Erika Bick Thielfoldt

Signature reference: 2331c404-a8ac-4edf-a32a-f7b4813ff085

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

§ 41

Godkännande av mål- och resursplan 2027-2029 samt åtgärdsförslag och konsekvensbeskrivning

KUFRN 2025/110

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens förslag till mål- och resursplan 2027-2029 inklusive åtgärdsförslag om 3 200 tkr enligt nedan:

Åtgärd	Tkr
1. Ej utföra investeringen i Brätte ishall. Investeringen på Frendevi genomförs enligt plan.	1 500
2. Höja avgifter i idrottsanläggningarna	400
3. Avveckling Vänersborg Jazz Academy, beslut är redan verkställt. Åtgärden i Hallevi IP prioriteras ner och senareläggs.	300
4. Avveckling av Barnens kastanj	1 000
Summa åtgärder	**3 200**

Därtill tillkommer också den kvarstående hyreskostnaden för Mötesplats för unga med 2 900 tkr. I dagsläget föreslår förvaltningen inte ytterligare åtgärder för att täcka den kvarstående delen av hyreskostnaden då det innebär kompletterande nedläggning av verksamhet. Nämnd och förvaltning behöver mer tid för att ta ställning till hur det ska ske. I storleksordning kan kostnaden jämföras med 4-5 tjänster ytterligare.

Förvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en redovisning av möjliga kostnadsminskningar genom att senarelägga issäsongen i arenan med 2 respektive 4 veckor, inklusive konsekvensbeskrivning.

Deltar inte i beslutet

Kristina Edvinsson (M), Piotr Gabrys (M), Mathias Olsson (SD), Torbjörn Moqvist (SD) och Gunilla Cederbom (V), deltar inte i beslutet i ärendet.

Protokollsanteckning

Gunilla Cederbom (V) lämnar en protokollsanteckning enligt följande:

”Vi vill framföra vår oro angående kultur- och fritidsnämndens budgetramar och de föreslagna åtgärderna. Nämnden har de senaste åren gjort omfattande åtstramningar och

effektiviseringar. Vi anser att de tilldelade medlen är otillräckliga för att upprätthålla den nuvarande verksamheten utan att det får kännbara konsekvenser.

Kommunen ökar insatser som främjar hälsa och där är kultur- och fritidsnämnden en viktig part för att bidra till våra invånares, särskilt barn och unga, hälsa och välbefinnande, som tex Mötesplats för unga och Barnens Kastanj. Det måste finansieras på ett rimligt vis. Åtgärder i våra idrottsanläggningar måste göras för att minska kostnader för drift, som el och vatten. Att avstå från det är inte ekonomiskt eller miljömässigt klokt.

Vänsterpartiet återkommer i fråga om MRP 2027-2029 efter en samlad bild av alla nämnders behov och våra prioriteringar för kommunen som helhet.

Därför avstår Vänsterpartiet från att delta i beslutet.”

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa. I anvisningarna fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Nämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram förutom den kvarstående hyreskostnaden för Mötesplats för unga. Beskrivning av åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Inför 2027 har nämnden budgetutmaningar i form av hyror på grund av fastighetsinvesteringar, ökade kostnader för internt köp/sälj samt ökade verksamhetskostnader. De sammantagna ökade kostnaderna för detta uppgår till 3 200 tkr.

För budget i balans lägger förvaltningen förslag på åtgärder:

- ej genomföra fastighetsinvesteringar
- höja avgifter för seniorer i idrottsanläggningarna
- avveckla verksamheten Vänersborg Jazz Academy (beslut är redan verkställt)
- avveckla verksamheten Barnens Kastanj

Utöver det kommer den nya mötesplatsen för unga att vara färdigställd 2027 och den investeringen medför en hyreskostnad om 3,9 mnkr. Vid nybyggnation tillkommer det dessutom kostnader för inventarier, ljud- och ljusteknik samt personal.

Förvaltningen föreslår omfördelning av budget inom ram:

- Investeringar i inventarier och viss del av utemiljön omfördelas inom nämndens budget för inventarieinvesteringar.
- Personalkompetens som ska arbeta i verksamheten omfördelas inom nämndens befintliga personalresurser.

- En del av den ökade hyreskostnaden omfördelas också inom nämndens budgetram.

Med dessa åtgärder har nämnden ett behov av ytterligare 2,9 mnkr för att täcka hyresökningen. Här lägger förvaltningen inga ytterligare förslag på åtgärder då det innebär nedläggning av fler verksamheter vilket nämnd och förvaltning behöver mer tid att arbeta med.

Vid kultur- och fritidsnämndens sammanträden den 24 februari och 17 mars presenterades verksamheternas budgetbehov inför 2027. Samtidigt fördes dialog med nämnden kring åtgärder och konsekvenser. Förslag till åtgärder med konsekvensbeskrivning har därefter tagits fram och redovisas i separat skrivelse.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Godkännande av mål- och resursplan 2027-2029 samt åtgärdsförslag och konsekvensbeskrivning, 2026-04-07
- Konsekvensbeskrivning Kultur- och fritidsförvaltningen.
- Mål- och resursplan 2027-2029 Kultur- och fritidsnämnden.
- Protokoll från förvaltningens samverkansgrupp 2026-04-09.
- Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029

Kultur- och fritidsnämndens behandling under sammanträdet

Ajournering

Ajournering för partiöverläggningar kl 10:40-11:15.

Förslag till beslut på sammanträdet

Helge Kneese (KD) med instämmande av Marianne Karlsson (C) yrkar att:

”Investeringen på Frendevi genomförs enligt plan. Åtgärden i Hallevi IP prioriteras ner och senareläggs.”

Yrkandet blir en ändring i åtgärdsförslag 1 och ett tilläggsyrkande i åtgärdsförslag 3 i tabellen.

Ursprungligt förslag 1.” Ej utföra investeringen i Brätte ishall samt Frendevi.”

Ändras till:

1. Ej utföra investeringen i Brätte ishall. Investeringen på Frendevi genomförs enligt plan.

Ursprungligt förslag 3. ”Avveckling Vänersborg Jazz Academy, beslut är redan verkställt.”

Med tilläggsyrkandet ”Åtgärden i Hallevi IP prioriteras ner och senareläggs” blir punkt 3:

3. Avveckling Vänersborg Jazz Academy, beslut är redan verkställt. Åtgärden i Hallevi IP prioriteras ner och senareläggs.

Kommentar gällande punkt 3: nedläggningen av Vänersborgs Jazz Academy frigör medel som kan gå till hyresökningar efter fastighetsinvesteringar på Hallevi IP. I och med yrkandet, går medlen i stället till Frendevi, se punkt 1.

Ann-Sofie Dolk Olsson (S) yrkar att förvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en redovisning av möjliga kostnadsminskningar genom att senarelägga issäsongen i arenan med 2 respektive 4 veckor, inklusive konsekvensbeskrivning.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag till beslut nämligen förvaltningens förslag till beslut, Helge Kneeses yrkande och Ann-Sofie Dolk Olssons (S) tilläggsyrkande.

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta att bifalla Helge Kneeses (KD) yrkande och finner genom acklamation att nämnden beslutar att bifalla yrkandet.

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta att bifalla förvaltningens förslag till beslut och finner genom acklamation att nämnden beslutar att bifalla förslaget.

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta att bifalla Ann-Sofie Dolk Olssons (S) tilläggsyrkande och finner genom acklamation att nämnden beslutar att bifalla yrkandet.

Gunilla Cederbom (V) önskar lämna en protokollsanteckning vilket ordföranden beviljar.

Sändlista

Kommunstyrelsen
Kerstin Rosendahl, controller ekonomikontoret
Ewa Lundqvist, budgetekonom
Jelena Samardzic, förvaltningsekonom

2026-04-07

Dnr: KUFRN 2025/110

Handläggare
Jelena Samardzic
jelena.samardzic@vanersborg.se
0521-72 14 41

Mottagare
Kultur- och fritidsnämnden

Godkännande av mål- och resursplan 2027-2029 samt åtgärdsförslag och konsekvensbeskrivning

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens förslag till mål- och resursplan 2027-2029 inklusive åtgärdsförslag om 3 200 tkr enligt nedan:

Åtgärd	Tkr
1. Ej utföra investeringen i Brätte ishall samt Frendevi	1 500
2. Höja avgifter i idrottsanläggningarna	400
3. Avveckling Vänersborg Jazz Academy, beslut är redan verkställt	300
4. Avveckling av Barnens kastanj	1 000
Summa åtgärder	**3 200**

Därtill tillkommer också den kvarstående hyreskostnaden för Mötesplats för unga med 2 900 tkr. I dagsläget föreslår förvaltningen inte ytterligare åtgärder för att täcka den kvarstående delen av hyreskostnaden då det innebär kompletterande nedläggning av verksamhet. Nämnd och förvaltning behöver mer tid för att ta ställning till hur det ska ske. I storleksordning kan kostnaden jämföras med 4-5 tjänster ytterligare.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa. I anvisningarna fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Nämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram förutom den kvarstående hyreskostnaden för Mötesplats för unga. Beskrivning av åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Inför 2027 har nämnden budgetutmaningar i form av hyror på grund av fastighetsinvesteringar, ökade kostnader för internt köp/sälj samt ökade verksamhetskostnader. De sammantagna ökade kostnaderna för detta uppgår till 3 200 tkr.

För budget i balans lägger förvaltningen förslag på åtgärder:

- ej genomföra fastighetsinvesteringar
- höja avgifter för seniorer i idrottsanläggningarna
- avveckla verksamheten Vänersborg Jazz Academy (beslut är redan verkställt)
- avveckla verksamheten Barnens Kastanj

Utöver det kommer den nya mötesplatsen för unga att vara färdigställd 2027 och den investeringen medför en hyreskostnad om 3,9 mnkr. Vid nybyggnation tillkommer det dessutom kostnader för inventarier, ljud- och ljusteknik samt personal.

Förvaltningen föreslår omfördelning av budget inom ram:

- Investeringar i inventarier och viss del av utemiljön omfördelas inom nämndens budget för inventarieinvesteringar.
- Personalkompetens som ska arbeta i verksamheten omfördelas inom nämndens befintliga personalresurser.
- En del av den ökade hyreskostnaden omfördelas också inom nämndens budgetram.

Med dessa åtgärder har nämnden ett behov av ytterligare 2,9 mnkr för att täcka hyresökningen. Här lägger förvaltningen inga ytterligare förslag på åtgärder då det innebär nedläggning av fler verksamheter vilket nämnd och förvaltning behöver mer tid att arbeta med.

Vid kultur- och fritidsnämndens sammanträden den 24 februari och 17 mars presenterades verksamheternas budgetbehov inför 2027. Samtidigt fördes dialog med nämnden kring åtgärder och konsekvenser. Förslag till åtgärder med konsekvensbeskrivning har därefter tagits fram och redovisas i separat skrivelse.

Beredning

Förslag till åtgärder har diskuterats i förvaltningens chefsgrupp och samverkats med de fackliga organisationerna. Ärendet har beretts i förvaltningens ledningsgrupp och dialog med nämnden har förts den 24 februari och 17 mars.

Underlag

- Konsekvensbeskrivning Kultur- och fritidsförvaltningen.
- Mål- och resursplan 2027-2029 Kultur- och fritidsnämnden.
- Protokoll från förvaltningens samverkansgrupp 2026-04-09.
- Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029.

Anna Svensson

Förvaltningschef

Sändlista

Handläggare av ärendet, Kommunstyrelsen, Ekonomikontoret

Kultur- och fritidsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden omfattar barn- och ungdomskultur, konst, folkbibliotek, musik- och kulturskola, huvudmannaskap för Vänersborgs museum samt öppna offentliga arrangemang. Vidare ingår ungas öppna mötesplatser, idrotts- och fritidsanläggningar, fornvård samt friluftsliv. Nämnden ansvarar också för bidrag, stöd och stimulans till föreningar och studieförbund. Nämndens primära målgrupp är barn och unga i åldern 0-18 år. Samtlig verksamhet ska ha särskilt fokus på att nå underrepresenterade grupper och aktiviteter och utbud ska ha geografisk spridning i kommunen.

Nyckeltal

Bibliotek	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
- antal utlånade media	145 000	140 000	153 622
- antal besök bibliotek	135 000	132 000	128 017

Musik- och kulturskola	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Andel deltagare 6-19 år i %*	14	13	14**
- varav flickor i %	65	69	69
- varav pojkar i %	35	31	31

Öppen ungdomsverksamhet	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Antal besök	20 000	28 100	20 117
- varav flickor i %	40	40	38
- varav pojkar i %	60	60	62

** avser andel deltagare av total åldersgrupp 6-19 år i kommunen.*
*** avser 2024, eftersläpning pga. Publicering*

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

Kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 157 052 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 1 730 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 73 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 314 tkr. Ramen utökas med 50 tkr för kapitalkostnader som följer av investering i konstnärlig gestaltning. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsnämndens förslag

Inför 2027 har nämnden budgetutmaningar i form av hyror på grund av fastighetsinvesteringar, internt köp och sälj samt ökade verksamhetskostnader.

Kultur- och fritidsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämndens arbete med effektiviseringar, åtgärder och konsekvenser för att nå balans mot anvisad budgetram, redovisas i separat skrivelse och i nämndens beslut.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till tkr.

Kultur- och fritidsnämnden

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	1,4	1,4	4,2
Övriga intäkter	15,9	15,6	17,3
Summa intäkter	**17,3**	**17,0**	**21,5**
Personalkostnader	64,1	64,2	61,2
Omkostnader	107,8	105,6	105,5
Avskrivning/Internränta	2,4	2,4	2,5
Summa kostnader	**174,4**	**172,2**	**169,2**
Nettokostnader	**157,1**	**155,2**	**147,7**

Anslagsredovisning, mnkr

Anslagsredovisningsnivå mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	14,6	0,5	15,1
Kultur	63,6	3,9	67,5
Fritid	78,9	12,9	91,8
Summa	**157,1**	**17,3**	**174,4**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier

Investeringar avser inventarier, maskiner och verksamhetsanpassningar samt konstnärlig gestaltning. Investeringsbudget för konstnärlig gestaltning ska enligt fastställda riktlinjer uppgå till 1% av budget för fastighetsinvesteringar exkl. underhåll.

Fastighetsinvesteringar

Det kvarstår flera idrottsanläggningar som har ett underhållsbehov samt där det behöver anpassas till nya verksamhetsbehov och underhållsmetoder.
Utöver det kommer den nya mötesplatsen för unga att vara färdigställd 2027.

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning kultur- och fritidsförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 fastställs till 157 052 tkr. Förvaltningen föreslår åtgärder för att kompensera ökade kostnader och beskriver dess konsekvenser under kapitel två i detta dokument.

Inför 2027 har nämnden budgetutmaningar i form av hyror på grund av fastighetsinvesteringar, ökade kostnader för internt köp/sälj samt ökade verksamhetskostnader. De sammantagna ökade kostnaderna för detta uppgår till 3 200 tkr.

För budget i balans lägger förvaltningen förslag på åtgärder:

- ej genomföra fastighetsinvesteringar
- höja avgifter i idrottsanläggningarna
- avveckla verksamheten Vänersborg Jazz Academy (beslut är redan verkställt)
- avveckla verksamheten Barnens Kastanj

Utöver det kommer den nya mötesplatsen för unga att vara färdigställd 2027 och den investeringen medför en hyreskostnad om 3 900 tkr. Vid nybyggnation tillkommer det dessutom kostnader för inventarier, ljud- och ljusteknik samt personal.

Förvaltningen föreslår omfördelning av budget inom ram:

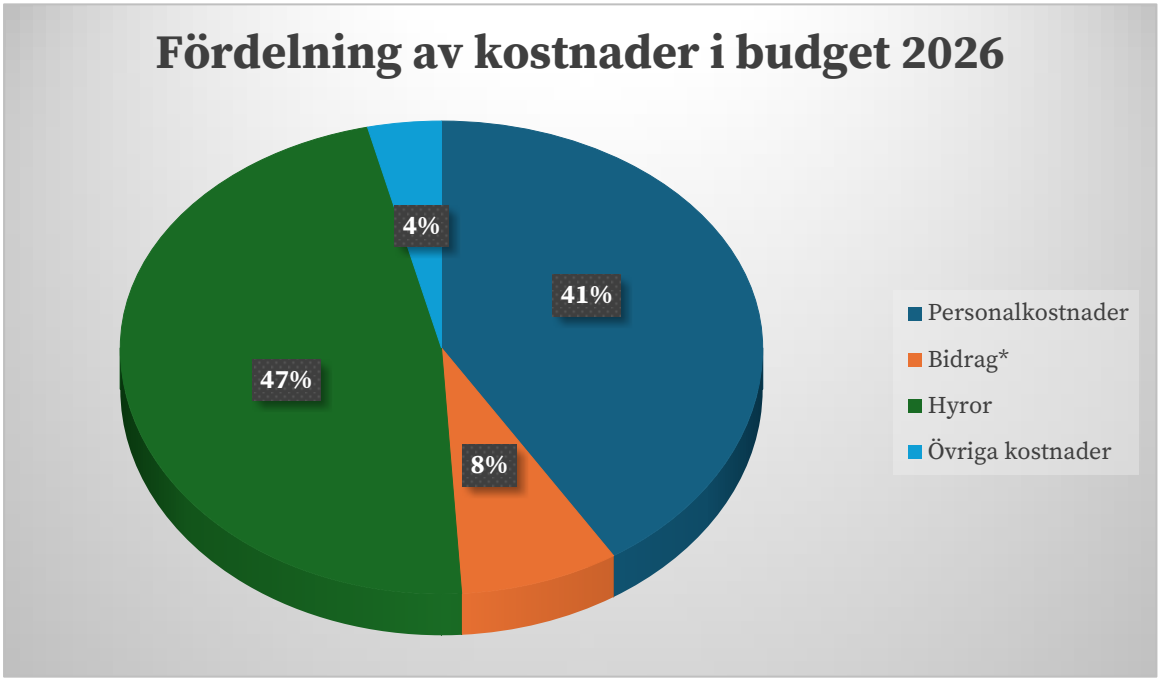
- Investeringar i inventarier och viss del av utemiljön omfördelas inom nämndens budget för inventarieinvesteringar.
- Personalkompetens som ska arbeta i verksamheten omfördelas inom nämndens befintliga personalresurser.
- En del av den ökade hyreskostnaden omfördelas också inom nämndens budgetram.

Med dessa åtgärder har nämnden ett behov av ytterligare 2 900 tkr för att täcka hyresökningen. Här lägger förvaltningen inga ytterligare förslag på åtgärder då det innebär nedläggning av fler verksamheter vilket nämnd och förvaltning behöver mer tid att arbeta med.

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027

Kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 fastställs till 157 052 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 1 730 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 73 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 314 tkr. Ramen utökas med 50 tkr för kapitalkostnader som följer av investering i konstnärlig gestaltning. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

**Bidrag till externa aktörer innefattar bidrag till föreningar med målgruppen äldre och funktionshindrade, till kulturföreningar, studieförbund, idrottsföreningar, Vänersborgs museum, samt privata utförare för Brålandabadet och fritidsgårdarna Hörnet och Sörgården.*

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

Kultur- och fritidsnämnden har haft ett stabilt ekonomiskt resultat de senaste åren med ett överskott på 2,6 mnkr för 2025. Överskottet berodde på att nämnden hade avsatta medel för kommande hyreshöjning i Arena Vänersborg, motsvarande 3 mnkr. Då investeringen skjutits fram till 2026 låg medlen kvar som ett överskott. Bortsett från hyreskompensationen var nämndens resultat i nivå med budget och har så varit de senaste åren.

För att kunna hålla budget i balans har kultur- och fritidsförvaltningen genomfört regelbundna effektiviseringar. Följande är några exempel på åtgärder; 2024 minskades antal musiklärare med 2,5 tjänster och avvecklingen av verksamhet i Hallevibadet medförde en minskning av 4 tjänster. 2025 genomfördes en organisationsförändring för att effektivisera arbetet och 2 tjänster vakanshölls. I starten av 2026 genomförde förvaltningen ytterligare en organisationsförändring och avvecklade Enheten för allmän kultur och sparade därmed budget för en enhetschefstjänst samt 2 tjänster är fortsatt vakanshållna. Utöver det har nämnden beslutat om minskat bidrag till föreningen NCM. Går man 5 år

tillbaka i tiden så kan man se att förvaltningens antal medarbetare har minskat med 10 personer fram tills idag, vilket är ca 10% av den samlade personalstyrkan. Antalet personer låter kanske inte mycket men jämför man med en större organisation och 10% av personalstyrkan så är det betydande.

Utöver det effektiviserar varje enhet sina verksamheter genom att till exempel minska på delar av utbudet till förmån för andra förstärkningar. Under 2026 kommer förvaltningen exempelvis inte kunna genomföra sommarscen på det sätt som det gjorts tidigare.

Inom verksamhetsområde kultur är prioriteringar överlag en av de stora utmaningarna, exempelvis så är det lång kö till flera ämnen inom musik- och kulturskolan, samtidigt som uppsökande och förebyggande arbete ska prioriteras och man vill behålla musikverksamhet för de äldre.

Samtidigt som effektiviseringar krävs och genomförs för budget i balans, så ökar förväntningarna på kultur- och fritidsnämndens verksamheter att vara delaktiga i arbete med fokus på förebyggande arbete, exempelvis i omställningen av socialtjänsten. De senaste förfrågningarna om samverkan kommer ifrån socialtjänstens enheter för AME och socialpsykiatri och från Frivården (Kriminalvården). Då kultur- och fritidsnämnden inte får ta del av de generella stadsbidragen så är det mycket svårt att prioritera mellan nämndens grunduppdrag och nya, goda, initiativ.

Kultur- och fritidsnämndens verksamheter är i grunden främjande och samhällsutmaningarna samt förfrågningar om samverkan är i förebyggande syfte. Dilemmat för nämnden blir att avgöra om kultur- och fritidsverksamheternas fokus ska förflyttas från det generellt främjande för att förstärka det förebyggande. Förvaltningen bedömer att det vore mycket olyckligt då samhällets generella insatser kommer alla invånare till del, till skillnad mot förebyggande, riktade, insatser.

De senaste åren har förvaltningen arbetat med att öka kvaliteten i idrottsanläggningarna och arbeta ner den underhållsskuld som föreligger. Det har resulterat i många behov presenterade i kommunens plan för fastighetsinvesteringar. Förvaltningen ser en klar förbättring både i kvalitet och nöjdhet hos föreningslivet.

Baksidan av detta strategiska arbete är att kostnaderna för idrottsanläggningarna ökar och nämnden skulle behöva säga upp någon/några av dem för att hålla den delen av budgeten i balans, utan extra budgettillskott. Det är dock mycket svårt då barn- och utbildningsnämnden behöver idrottshallarna och uppsägning från kultur- och fritidsnämndens sida skulle göra att kostnaderna skjuts över på dem och samhällsbyggnadsnämnden. Kultur- och fritidsnämnden sitter därmed fast i hyreskontrakten och de åtgärder nämnden behöver vidta för budget i balans riskerar att drabba verksamhetsområde kultur fast det inte är det verksamhetsområdet som genererar kostnaderna.

2.1 Hyresökningar på grund av fastighetsinvesteringar

Nämnden har arbetat mer intensivt med att få god kvalitet i idrottsanläggningarna de senaste åren. Underhållsbehovet och verksamhetsanpassningar kommer därför att avta framöver. Dock kvarstår flera idrottsanläggningar som har ett underhållsbehov samt där det behöver anpassas till nya verksamhetsbehov och underhållsmetoder. För att bibehålla

dess värde och kvalitet har behoven lyfts i kommunens planering för fastighetsinvesteringar. Vissa investeringar kan genomföras genom föreslagen omfördelning inom budgetram, men inte alla.

Hallevi IP
För att förbättra kvaliteten på A-plan, naturgräs, så att den når samma standard som planerna på Frendevi IP och Sörbyvallen bör anläggningen dräneras och ett bevattningssystem behöver installeras. Hyresökningen för detta beräknas till 150 tkr.

Frendevi
Det befintliga konstgräset är ett gammalt uttjänt konstgräs och behovet har lyfts för att lägga ett nytt konstgräs till förmån för föreningsliv, skola och spontanidrott. Hyresökningen för detta beräknas till 200 tkr.

Brålandabadet
Poolskydd installeras under 2026. Utöver det behöver kringytor, teknik och eventuellt kemikaliehantering uppdateras. Hyresökningen för detta beräknas till 150 tkr.

Krickan 1 (del av fastigheten)
Kommunen köpte, genom det kommunala bolaget Vänersborg fastighets AB, fastigheten Krickan 1. I ett remissförfarande 2023 svarade kultur- och fritidsnämnden att det fanns möjlighet att placera kommunal verksamhet i delar av fastigheten i form av idrottsanläggning för kampsport/brottning eller liknande. 2024 tog nämnden beslut om att man önskade hyra del av Krickan 1 under förutsättning att man fick budgetkompensation för hyreskostnaden. I skrivande stund behandlas ärendet politiskt och eventuellt kan det innebära att nämnden får en ökad hyreskostnad 2027. Då ärendet inte är färdigbehandlat så finns ingen uträknad hyresnivå, kostnaden är en uppskattning om 400 tkr.

Brätte ishall
Vänersborgs kommun behöver genomföra ett antal åtgärder i Brätte ishall för att säkerställa funktion, säkerhet och effektiv drift.

- Ny betongpist istället för gruspist för att få en jämn och stabil isyta, minska sättningar i underlaget och skapa bättre förutsättningar för energieffektiv drift.
- Justera spelmått och byta sarg. Rinkens nuvarande mått är 59 × 29 meter och sargen är för låg i förhållande till dagens krav. Det innebär att förvaltningen idag behöver dispens från Svenska Ishockeyförbundet för att kunna bedriva matchverksamhet. En ombyggnad behövs för att uppfylla gällande mått och säkerhetskrav.
- Ny golvbeläggning runt isen. Dagens asfalt är skadad på grund av sättningar och behöver ersättas med en mer hållbar och lättstädad yta.
- Smältgrop för snö för effektivare snöhantering och möjlighet att återanvända smältvattnet.
- Utökade verkstads- och förvaringsutrymmen för att förbättra arbetsmiljön och skapa bättre förutsättningar för drift av maskiner och utrustning.

Hyresökningen för detta beräknas till 1 300 tkr.

Sammanlagd hyresökning för ovanstående är 2 200 tkr.

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen, tkr

	Frigjorda Medel 2027 tkr	Effektiviseringar/Åtgärdsförslag	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
	-2 200	Hyresökningar pga fastighetsinvesteringar		
1.	1 500	Investeringen i Brätte ishall samt Frendevi genomförs ej		
2.	400	Höja avgifter i idrottsanläggningarna Summan kompenserar hyra i Krickan 1		
3.	300	Avveckling Vänersborg Jazz Academy, beslut är redan verkställt Summan kompenserar Brålandabadet och Hallevi IP		
Summa	0			

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.
Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

Konsekvensbeskrivning av att inte genomföra fastighetsinvesteringarna
Övergripande är det inte god ekonomisk hushållning att inte genomföra fastighetsinvesteringar som behåller dess värde och kvalitet.

Investering i Hallevi IP handlar om kvalitetshöjning och resurseffektivisering och är därmed inte nödvändig för fortsatt användande. Behovet utgår från att hålla samma kvalitet och likvärdighet på kommunens A-planer. Investeringen bedöms inte vara nödvändig för att behålla planens värde.

Om investeringen på Frendevi inte genomförs så grusas ytan och riskerar att bli en öde, underutnyttjad plats samt att den inte kan nyttjas av föreningslivet.

Investering i Brålandabadet bedömer förvaltningen kan utgå då poolskydd installeras under 2026 och övriga förbättringar kan man avvakta med tills man vet vilken driftsform kommunens badanläggningar ska ha. Upplysningsvis så ligger investering i omklädningsrum hos samhällsbyggnadsnämnden.

Om det fattas beslut om att samhällsbyggnadsnämnden köper och hyr ut Krickan 1 så bedömer förvaltningen att nämnden måste prioritera hyreshöjningen oavsett budgetkompensation eller ej. I beslut från 2024 har nämnden villkorat att hyra del av fastigheten med budgetkompensation från kommunstyrelsen för hyreskostnaden. Efter två års behandling av ärendet så bedömer dock förvaltningen att nämnden bör fullfölja planeringen. Lokalerna behövs i första hand som evakueringslokal vid renoveringen av Idrottshuset och därefter fortsatt behov av idrottsanläggning för mindre föreningar med behov av egna lokaler för dess material (såsom mattor och rep för inhägnad som behöver stå permanent).

Investeringen i Brätte ishall genererar en större hyresökning som förvaltningen har svårt att kompensera med åtgärder. Förslaget blir därmed att inte genomföra investeringen för budget i balans. Dock blir konsekvenserna av det förslaget relativt stora, utifrån ovan beskrivning av investeringens nytta. Anläggningen förlorar sitt värde, nytta och blir resursmässigt ineffektiv bland annat.

Konsekvensbeskrivning av att höja avgifter i idrottsanläggningar
Förslaget försämrar föreningslivets villkor och skapar missnöje. Om avgiftsökningen endast förläggs för seniorverksamheten behöver avgifterna höjas med upp till 30% för att generera den budget som anges ovan. Om avgifterna höjs generellt så blir varje del mindre kännbar, men för föreningarna som helhet blir kostnadsökningen densamma. Möjligheten till styrning från kommunens sida är högst osäker, då en kostnadsökning av bokade tider för seniorer inom en förening kan kompenseras inom föreningen, genom höjda medlemsavgifter i ungdomsverksamheten.

Konsekvensbeskrivning av att avveckla Vänersborgs Jazz Academy
Beslut om att avveckla verksamheten är redan verkställt och hade inte ekonomiska incitament i första hand, men ger nämnden ett budgetutrymme. Verksamheten riktar sig inte specifikt till barn och unga i Vänersborg utan är en nationell plattform för unga jazzmusiker, tyvärr utan deltagare från Vänersborg. Enligt kommunallagens bestämmelser ska en kommun inte bedriva verksamhet som inte kommer de egna medlemmarna till del.

2.2 Kostnadsökningar inom internt köp/sälj system samt övriga verksamhetskostnader

Kultur- och fritidsnämnden står inför kostnadsökningar på många plan. De ökade kostnaderna ger en oförändrad ambitionsnivå för verksamheten, men kostnaderna kan på sikt innebära lägre ambition vad gäller verksamhetsinnehåll som riktar sig till invånarna, och urholka dessa.

För 2027 ökar kostnaderna inom följande områden:
- Internt köp/sälj
- IT-säkerhet
- Övriga verksamhetskostnader inklusive hyror privata fastighetsägare

Utöver ovan beskrivna ökade kostnader kan kostnader för civilt försvar belasta kultur- och fritidsnämnden. Den delen hanteras dock av kommunstyrelsen i MRP-processen.

Sammanlagda kostnader för ovanstående belastar kultur- och fritidsnämnden med 1 000 tkr och dessa kostnader är inte valbara för nämnden.

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen, tkr

	Frigjorda Medel 2027 tkr	Effektiviseringar/Åtgärdsförslag	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
	-1 000	Kostnadsökningar		
1.	1 000	Avveckling av Barnens kastanj		
Summa	0			

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.

Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

Konsekvensbeskrivning av att avveckla Barnens Kastanj
Förvaltningens förslag utgår i första hand inte från ekonomiska incitament, men ger nämnden ett budgetutrymme. Verksamheten syftar till att ge barn och unga i ett av kommunens bostadsområden goda förutsättningar för en bra uppväxt. Förvaltningen har de senaste åren arbetat med verksamhetsutveckling på olika sätt för att öka kvalitet och nytta. Dock bedömer förvaltningen att verksamheten inte uppfyller sitt syfte och till och med uppfattas som kontraproduktiv. Verksamheten motverkar integration och motverkar barn- och utbildningsnämndens arbete med att minska negativa konsekvenser av dagbarnvårdarverksamhet i området. Kultur- och fritidsförvaltningen uppfattar att man i dagsläget motverkar varandras arbete. Utifrån ovanstående parametrar så bör inte kommunen fortsätta bedriva verksamheten och kultur- och fritidsförvaltningen föreslår därmed en omfördelning av budget för att nå balans 2027.
Orsaken till att barnen deltar i verksamhet på Barnens Kastanj är att föräldrarna är daglediga och därmed inte har rätt till plats på skolans fritidshem. Föräldrarna är således hemmavarande och har inte behov av att barnen finns i offentlig verksamhet under dagtid. I dagsläget medverkar verksamheten till ökad segregation för barnen då endast en homogen grupp av barn deltar, och förvaltningen bedömer att det inte är för barnens bästa. Föräldracafét som bedrivs av socialtjänsten i samma lokaler kommer att fortgå.

2.3 Mötesplats för unga

Byggnationen av mötesplatsen startar i maj/juni 2026 och beräknas stå klar 2027, men slutbesiktning är framflyttad från våren till hösten samma år. Byggnationen medför ett flertal olika kostnader, varav nämnden tar flera delar inom budgetram. Byggnationen medför bland annat en hyreskostnad om 3 900 tkr för kultur- och fritidsnämnden.

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen, tkr

	Frigjorda Medel 2027 tkr	**Effektiviseringar/Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
	-3 900	Hyreshöjning avs Mötesplats för Unga		
1.	1 000	Omfördelning inom budgetram		
Summa	-2 900			

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.
Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

Förvaltningen föreslår omfördelning av budget inom ram för att täcka flera kostnadsökningar som denna nybyggnation och verksamhetsutveckling innebär.

- Nämnden omfördelar budget inom befintlig driftsbudget med 1 000 tkr för att täcka del av hyresökningen.
- Investeringar i inventarier och viss del av utemiljön omfördelas inom nämndens budget för inventarieinvesteringar.
- Personalkompetens som ska arbeta i verksamheten omfördelas inom nämndens befintliga personalresurser.

I dagsläget föreslår inte förvaltningen ytterligare åtgärder för att täcka den kvarstående delen av hyreskostnaden med 2,9 mnkr. Utifrån beskrivningarna ovan så innebär det ytterligare nedläggning av verksamhet så nämnd och förvaltning behöver mer tid för att ta ställning till hur det ska ske. I storleksordning kan kostnaden jämföras med 4-5 tjänster ytterligare.

2.4 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag

Nämnden arbetar ständigt med verksamhetsutveckling och effektivisering, men med anledning av det som beskrivs i tidigare avsnitt och nämndens kommande budgetutmaningar så läggs inga utvecklingsförslag. Förvaltningen påtalar dock att arbetet med utvecklingen av friluftslivet i kommunen inte har tilldelats någon investerings- eller driftsbudget.

Tabell: Utvecklingsförslag, tkr

	Utvecklingsförslag	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
1.						
Summa		0	0	0		

3. Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	69,8 (2024)	71,0 (riket 2024)	71,5 (grön 2024)	KS, BUN, SOC, KFN
Sveriges friluftskommun, Naturvårdsverkets ranking, andel (%) av totalpoäng	76 (Plats 76 2024)	90 (topp 40 2024)	95 (topp 20 2024)	KFN

- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden och aktiviteter som bidrar till detta inriktningsmål finns att läsa om i nämndens samt förvaltningens verksamhetsplan 2026–2028.

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden och aktiviteter som bidrar till detta inriktningsmål finns att läsa om i nämndens samt förvaltningens verksamhetsplan 2026–2028.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden och aktiviteter som bidrar till detta inriktningsmål finns att läsa om i nämndens samt förvaltningens verksamhetsplan 2026–2028.

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden och aktiviteter som bidrar till detta inriktningsmål finns att läsa om i nämndens samt förvaltningens verksamhetsplan 2026–2028.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområden och aktiviteter som bidrar till detta inriktningsmål finns att läsa om i nämndens samt förvaltningens verksamhetsplan 2026–2028.

Kultur- och fritidsnämnden

Inventarier

Verksamhet/projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Inventarier	3,0	3,0	3,0	**9,0**
Konstnärlig gestaltning	1,4	1,3	1,3	**4,0**
S:a utgifter inventarier	**4,4**	**4,3**	**4,3**	**13,0**

Kommentarer till inventarieanslag:

Uppgifter från Anna-Lena nedan:
Fastighetsinvesteringar tot - BUNS verksamhetsanpassningar - SBN verksamhetsanpassningar - r

	2027	2028	2029
Fastighetsinvesteringar exkl underhåll	140,8	134,5	128,0
	1,4	1,3	1,3

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Mötesplats för unga
Projektnamn	Nybyggnation av Mötesplats för unga

Projektbeskrivning

Nybyggnation av Mötesplats unga
Torpa fritidsgård har sedan länge haft behov av ersättningslokal då den är tillfälligt placerad i Torpskolans före detta lokaler. Efter att kultur- och fritidsförvaltningen följt processen om lokalförsörjning tog kommunstyrelsen 2025-08-27 ett igångsättningsbeslut om byggnation av en ny mötesplats för unga. Projektering påbörjades i oktober 2025.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	53 000	22 200			22 200
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	53 000	22 200	0	0	22 200

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	3 900	3 900	7 800
Kostnader som avgår	0	-1 000	-1 000	-2 000
S:a driftnetto	0	2 900	2 900	5 800
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**2 900**	**2 900**	**5 800**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Idrottshuset, B-paviljong

Projektbeskrivning

Underhåll/Ombyggnation Idrottshuset, B-paviljong
Utifrån kultur- och fritidsnämndens beslut 2021-10-15 § 52 har förvaltningen utrett Idrottshusets B-paviljong och även gjort en fördjupad förstudie. Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en lokalplanering och kommunstyrelsen har tagit beslut om att renovera och verksamhetsanpassa fastigheten enligt kultur- och fritidsnämndens beslut. Projektering påbörjades i augusti 2025.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	81 000	28 000			28 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	81 000	28 000	0	0	28 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	6 300	6 300	12 600
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	6 300	6 300	12 600
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**6 300**	**6 300**	**12 600**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Hallevi IP

Projektbeskrivning

Underhållsåtgärd Hallevi IP - *dränering och bevattning samt byte av konstgräs*
För att säkerställa att 11-mannagräsplanen kan användas under större delar av säsongen bör anläggningen dräneras och ett bevattningssystem behöver installeras.
Konstgräset kommer bytas ut under 2028. Dessutom behövs granulatsäkringsåtgärder som sarger, asfaltsupplag samt in- och utgångar till planen.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	6 500	2 000	4 500		6 500
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	6 500	2 000	4 500	0	6 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	150	850	850	1 850
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	150	850	850	1 850
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**150**	**850**	**850**	**1 850**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Frendevi IP

Projektbeskrivning

Verksamhetsanpassning Frendevi IP – konstgräs samt kringytor
Befintligt konstgräs är ett gammalt uttjänt konstgräs som tidigare fanns på Vänersvallen. Det har sedan länge passerat sin livslängd. Ett nytt underhållsfritt konstgräs, 9-9, säkerställer befintlig verksamhet på planen för både föreningsliv, skola och spontanidrott.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	3 000	3 000			3 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	3 000	3 000	0	0	3 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	200	200	200	600
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	200	200	200	600
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**200**	**200**	**200**	**600**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Brätte ishall

Projektbeskrivning

Verksamhetsanpassning Brätte ishall – logistik, betongplatta, kallförråd och sarg
För att få en säkrare och bättre arbetsmiljö för personalen behöver garaget byggas om och anpassas. Ytan framför garaget är idag en grusplan som kraftigt begränsar användningen av ytan och dessutom medför att grus dras in i anläggningen av både maskiner och personal. Grusplanen bör därför asfalteras, en carport och ett kallförråd bör byggas.
I Brätte ishall ligger frysslingor för isen i en grusbädd. Detta anlades i slutet på 1990-talet. Innan dess var det en betongplatta och tanken var att grusbädden skulle vara temporär. Att anläggningen har en grusbädd i stället för en betongplatta medför att arbetet med att färdigställa is är väldigt tidskrävande, energiåtgången är stor och det går åt enorma mängder vatten.
Idag finns flera stora problem med den sarg som omger ispisten. I samband med att en betongplatta byggs bör även en ny modern sarg installeras. Den befintliga sargen har stora brister och svår att fästa i grusbädden.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	17 000	17 000			17 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	17 000	17 000	0	0	17 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	1 300	1 300	1 300	2 600
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	1 300	1 300	1 300	2 600
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**1 300**	**1 300**	**1 300**	**2 600**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Vänersvallen Lilla Vallen

Projektbeskrivning

Verksamhetsanpassning Vänersvallen Lilla Vallen – konstgräs med belysning
På Sportcentrum finns två mindre gräsplaner som nästan uteslutande används för barn- och ungdomsidrott. Ett konstgräs, 9-9, med belysning på en av dessa planer skulle möjliggöra att planen kan användas i mycket större omfattning en i dag. Det skulle också möjliggöra spontanidrott i större utsträckning på området.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	8 000	0	8 000		8 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	8 000	0	8 000	0	8 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	800	800	1 600
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	800	800	1 600
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**800**	**800**	**1 600**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Sörbyvallen

Projektbeskrivning

Underhållsåtgärd Sörbyvallen - konstgräs och logistik
Konstgräset kommer bytas ut under 2027. Dessutom behövs granulatsäkringsåtgärder som sarger, asfaltsupplag, in och utgångar till planen.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	4 500	0	4 500		4 500
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	4 500	0	4 500	0	4 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	600	600	1 200
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	600	600	1 200
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**600**	**600**	**1 200**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar,* Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Brätte ridskola

Projektbeskrivning

Verksamhetsanpassning Brätte ridskola - ponnystall
Ponnystallet är idag den mest besökta delen av anläggningen och utgör hjärtat i ungdomsverksamheten. En verksamhetsanpassning av ponnystallet är nödvändig för att ge barn och unga en säkrare, mer inspirerande och pedagogiskt anpassad plats att vistas i. Genom att modernisera ponnystallet skapas en tryggare, renare och mer funktionell miljö för hästarna och anläggning skulle följa Jordbruksverkets direktiv om att alla hästar ska ha en box, vilket är ett viktigt steg mot en ökad hästvälfärd. En verksamhetsanpassning ger möjlighet att utforma anläggningen så att även barn och vuxna med olika typer av funktionsvariationer kan delta i verksamheten på lika villkor. Detta är i linje med både FN:s barnkonvention samt svensk diskrimineringslagstiftning, som kräver att verksamheter ska vara tillgängliga och icke-diskriminerande för personer med funktionsnedsättning. Genom att samla verksamheten och minska behovet av att förflytta sig mellan olika stall på anläggningen skapas en mer effektiv och ergonomiskt hållbar arbetsmiljö samt att det medför en högre säkerhet, bättre överblick och bättre förutsättningar till en god hygien, för både människor och hästar.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	8 000	0	8 000		8 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	8 000	0	8 000	0	8 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	600	600	1 200
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	600	600	1 200
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**600**	**600**	**1 200**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Kultur och fritidsnämnden
Verksamhet	Idrottsanläggning
Projektnamn	Gymmixhallen

Projektbeskrivning

Verksamhetsanpassning Gymmixhallen - utbyggnad
Nuvarande hallar är trånga och det finns inte möjlighet för Vänersborgs gymnastikförening att möta upp de intresseförfrågningar som finns och starta upp nya grupper. Idag saknas tillräckligt stora ytor och även vissa tävlingsredskap.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	10 000	0		10 000	10 000
Investeringsinkomst	0	0			0
Nettokostnad	10 000	0	0	10 000	10 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0
Fastighetskostnader inkl bidrag externa	0	0	800	800
Kostnader som avgår	0	0	0	0
S:a driftnetto	0	0	800	800
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**800**	**800**

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

MHN § 14 ALLM.2026.276

Mål- och resursplan 2027-2029

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Bilagor

Konsekvensbeskrivning Miljö- och hälsoskyddsnämnden 2027-2029

Mål- och resursplan 2027-2029

Protokoll från FSG, 2026-03-30

Skrivning från vision och Naturvetarna

Reservationer

Lena Eckerbom Wendel (M), Lennart Bergh (M), Torbjörn Moqvist (SD) avstår från att delta i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa.

I anvisningar och ramar för arbetet med Mål och resursplan 2027-2029 har Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 fastställs till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 har ramen minskats med 49 tkr för inflationsuppräkning. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram. Nämnden kommer eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av året, för att täcka upp för generella kostnadsökningar. Beskrivning av åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, miljö- och byggnadsförvaltningen, 2026-04-02
Behovsutredningen 2027-2029
Förslag till anvisningar och ramar

Sändlista

Kommunstyrelsen

Fastställd datum
2026-04-02

Diarienummer
ALLM.2026.276

Handläggare
Ulrika Stenén
ulrika.stenen@vanersborg.se
0521-72 12 78

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mål- och resursplan 2027-2029

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till Mål- och resursplan samt upprättad konsekvensbeskrivning och överlämnar materialet till budgetberedningen.

Sammanfattning av ärendet

Nämnderna har av kommunstyrelsen mottagit budgetramar och anvisningar inför arbetet med mål- och resursplan 2027-2029. Utifrån dessa har nämnderna i uppdrag att inom tilldelad budgetram fatta beslut om och presentera sina budgetförslag med beskrivning om åtgärder och konsekvenser för att nå dessa.

I anvisningar och ramar för arbetet med Mål och resursplan 2027-2029 har Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 fastställs till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 har ramen minskats med 49 tkr för inflationsuppräkning. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom tilldelad budgetram. Nämnden kommer eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av året, för att täcka upp för generella kostnadsökningar. Beskrivning av åtgärder och konsekvenser av ramanpassning beskrivs i separat skrivelse.

Beredning

Ärendet har beretts i förvaltningens ledningsgrupp samt i Miljö- och hälsoskyddsnämndens presidium. Förslaget samverkas med fackliga företrädare i FSG 2026-03-30.

Eddie Sandin

Förvaltningschef

Diarienummer
ALLM.2026.276

Bilagor

Konsekvensbeskrivning Miljö- och hälsoskyddsnämmnden 2027-2029
Mål- och resursplan 2027-2029
Behovsutredningen 2027-2029
Protokoll från FSG, 2026-03-30
Skrivning från vision och Naturvetarna

Sändlista

Kommunstyrelsen

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Miljö och hälsoskyddsnämndens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: *”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.*

Miljö och hälsoskyddsnämnden presentar en budget inom ram. Nämnden har haft ett stabilt ekonomiskt resultat de senaste åren med ett överskott på 400 tkr 2025. I detta dokument beskrivs de behov som inte ryms inom föreslagen ram men också åtgärdsförslag för att frigöra medel och tid som kan läggas på föreslagna utvecklingsförslag för att i förlängningen skapa mervärde för våra invånare.

Sammanfattning

För planperioden 2027-2029 har en behovsutredning tagits fram som bygger på anvisningar från andra vägledande myndigheter. Behovsutredningen visar att verksamheten egentligen kräver cirka 25 årsarbetskrafter, jämfört med dagens 17. Störst brist finns inom små avlopp, där rekommendationen på riskbaserad tillsyn innebär en kraftigt ökad arbetsbörda. Denna utmaning delar Vänersborgs kommun med många andra kommuner i Sverige.

Eftersom cirka 85 % av nämndens kostnader är personalkostnader finns begränsade möjligheter att justera verksamheten utan påverkan på ambitionsnivå och måluppfyllelse.

Som effektiviseringsförslag föreslås åtgärder som frigör 120 tkr genom ökade intäkter, viss automatisering och löpande effektiviseringar. Dessa räcker dock inte för att täcka de stora ofinansierade behov som identifierats inom små avlopp, miljöskydd och naturvård (cirka 3 500 tkr för år 2027) och som därför kommer att bortprioriteras i kommande tillsynsplan.

Utan utökad finansiering riskerar planerad tillsyn, strategiskt miljöarbete och lagstadgade krav att påverkas negativt.

De genom effektiviseringar frigjorda medlen föreslås användas till utvecklingsinsatser som proaktiv tillsyn och uppgradering av handläggningssystemet, vilket ska stärka service, effektivitet och tydlighet för invånare och företag samt till gemensamma behov av bland annat IT-säkerhet och civilt försvar.

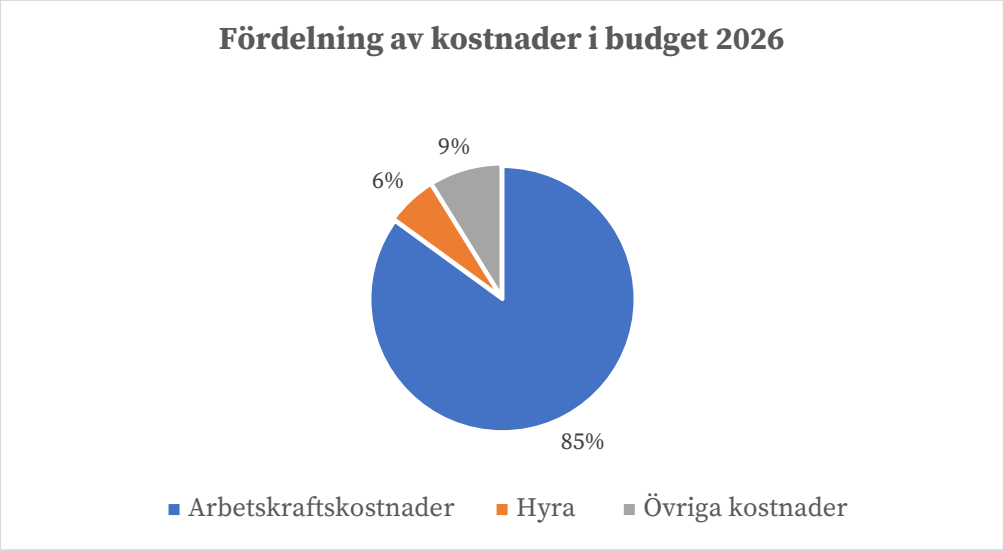
Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027

I anvisningar och ramar för arbetet med Mål och resursplan 2027-2029 har Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 fastställs till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 har ramen minskats med 49 tkr för inflationsuppräkning. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Nämndens kostnader består till allra största delen av personalkostnader. Cirka 85 procent av kostnaderna i budgeten 2026 är personalkostnader, se diagram nedan.

Konsekvensbeskrivningen är gjord utifrån den behovsutredning för 2027-2029 som förvaltningen tagit fram i början av 2026 och som varje tillsynsmyndighet inom miljöbalkens område ska ta fram. Utredningen visar det faktiska tillsynsbehovet enligt de tillsynsvägledningar som finns att tillgå. Vänersborgs kommun når inte upp till denna ambitionsnivå och det är sannolikt mycket få kommuner i Sverige som gör det.

Nämnden har haft ett stabilt ekonomiskt resultat de senaste åren med ett överskott på 400 tkr 2025.

Taxor

Enligt gällande taxa har nämnden möjlighet att indexjustera taxan enligt prisindex för kommunal verksamhet, PKV. Nuvarande prognos pekar på att PKV blir 2,8 procent i år, vilket skulle innebära en ökning av intäkter på nästan 150 tkr. Beslut om indexhöjning av taxan görs genom separat beslut i Miljö- och hälsoskyddsnämnden i slutet av 2026.

17 mars 2026 beslöt kommunfullmäktige att Miljö - och hälsoskyddsnämnden tar över tillsyn och tillstånd enligt alkohollagen från Socialnämnden. Ny taxa antogs som avgiftsmässigt är identisk med den taxa Socialnämnden haft. Taxan gäller bara under 2026 så ny taxa för 2027 och framåt kommer att behöva arbetas fram under 2026. Nämnden planerar för att avgiftsnivåerna inom detta område kommer att ligga på i stort sett samma nivå 2027 plus en indexuppräkning enligt PKV på preliminärt 2,8 procent.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Bedömningarna ovan grundar sig på föreslagen ram och nu kända kostnadsökningar som tas upp i detta dokument.

Personalförmåner
Inom området kompetensförsörjning pågår en översyn som kommunstyrelsen utför på uppdrag av personal- och förhandlingsutskottet kring personalförmåner i syfte att stärka arbetsgivarvarumärket. Utredning pågår och inga förslag är ännu lagda eller beloppssatta. Eventuella framtida kostnader för detta är därför inte upptagna i detta dokument.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

2.1 Utmaningar

Enligt den nyligen upprättade behovsutredningen för 2027–2029 som förvaltningen gjort baserat på tillgänglig tillsynsvägledning från framför allt Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket finns det stora underskott i bemanning. Utmaningen är inte unik för Vänersborgs kommun utan delas med de flesta kommuner i Sverige.

Enligt behovsutredningen är det totala behovet av tjänster cirka 25 årsarbetskrafter, medan dagens tillgång är 17 tjänster. Det innebär ett betydande resursunderskott i nästan samtliga team. Särskilt stora brister finns i:

- Små avlopp (behov 10,1–11,3 → tillgång 4)
- Miljöskydd (behov 5,7 → tillgång 5)
- Naturvård (behov 2,7–2,8 → tillgång 2)

Störst är utmaningarna inom små avlopp där resursbehovet mer än fördubblas till följd av:

- Övergång till riskbaserad tillsyn, innebär tillsyn av cirka 570 anläggningar/år i stället för tidigare cirka 200 anläggningar/år, enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning.
- Förväntad stor ökning av tillståndsansökningar från 2028.
- Administrativt arbete ökar p.g.a. nytt verksamhetssystem och krav på mer detaljerad rapportering.
- Historiskt eftersläp av tillsyn – mycket som prioriterats bort.

Förutom Naturvård är verksamheterna inom Miljö och hälsa till viss del avgiftsfinansierad men inte fullt ut.

En annan sak som framkommer i behovsutredningen är att stora mängder klagomål, anmälningar, remisser och ansökningar gör att planerad tillsyn trängs undan.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Särskilt påverkade av detta är:

- Hälsoskydd – klagomål på inomhusmiljö tar mycket tid, många obefogade men kräver handläggning.
- Livsmedel – klagomål, matförgiftningar, RASFF, Rapid Alert System for Food and Feed (ett nätverk för att rapportera livsmedelsrisker), alkoholtillståndsremisser.
- Miljöskydd – händelsestyrd tillsyn och olyckor (exempelvis oljeläckage).

Detta får till följd att planerad och strategisk tillsyn riskerar att inte genomföras.

Utöver ovan är utmaningar i verksamheten de närmaste åren också att utveckla myndighetssamverkan med staten, andra förvaltningar i kommunen samt miljöförvaltningar i grannkommuner för att motverka organiserad brottslighet inom exempelvis avfallsbranschen. Det finns också ett behov av att vidareutveckla arbete inom kris och beredskap, informationssäkerhet samt behov av tydligare processtyrning kring vattenförvaltning i kommunen för att nå EU:s vattendirektiv.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Listan nedan innehåller åtgärder som avses genomföras under 2027 för att effektivisera och därmed frigöra medel

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme (tkr)

	Frigjorda Medel 2027	**Effektiviseringar/Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
1	100	Ökade intäkter inom myndighetsverksamheten	Bibehållen	Bibehållen
2	10	Automatiserade beslut	Ökad	Positiv
3	10	Löpande effektiviseringar	Ökad	Positiv
Summa	120			

1. Ökade intäkter inom myndighetsverksamheten

Ett utvecklingsarbete pågår för att bättre kunna följa utvecklingen inom den intäktsfinansierade delen av verksamheten. Arbetet beräknas kunna innebära en möjlighet att öka intäkterna något jämfört med nuvarande nivå då det finns indikationer på att bland annat en del fasta avgifter baseras på schabloner för nedlagd tid som inte är uppdaterade utifrån nuvarande förhållanden.

2. Automatiserade beslut

Förvaltningen bedömer att det i vissa enklare ärenden, som exempelvis anmälan om köldmedel går att automatisera processen och kommer undersöka om detta går att införa under 2027. Det skulle frigöra viss tid som går att använda till att i stället arbeta mer stödjande/informerande. Viss tid kommer ändå behöva läggas på ärenden genom att göra stickprover samt att det systemadministrativa arbetet troligtvis kommer öka. Största vinsten om vi lyckas genomföra detta är att sökanden får snabba beslut. För att genomföra åtgärden krävs initialt en större arbetsinsats som förutom vår egen kompetens kommer involvera kompetenser inom IT och juridik.

3. Löpande effektiviseringar
Mindre effektiviseringsåtgärder fortgår löpande. Exempel på detta är olika processkartläggningar och införande av anvisningar och rutiner där det behövs. Användande av AI är ett annat exempel. Alla effektiviseringarna innebär inte ekonomiska besparingar men kan i stället innebära en smidigare process och upplevelse för sökande. Många digitaliseringslösningar genererar även kostnader och kan vara framtunga, dvs att vi först behöver ta en kostnadsökning för att besparingen skall komma längre fram. I vissa fall är detta en risk då vi inte riktigt kan förutse hur stor besparingen blir samt att det även är en risk att de förvaltande IT-kostnaderna ökar mer än förväntat.

2.3 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag
Inom planperioden 2027-2029 har nedanstående behov identifierats.

Tabell 1 visar de ofinansierade utmaningarna som finns utifrån aktuell behovsutredning. Summan utgår från lönekostnader för de utökade behov som framgår av behovsutredningen, där vissa av tjänsterna delvis är intäktsfinansierade. Dessa ryms inte inom föreslagen ram och detta är behov som nämnden avser prioritera bort i kommande tillsynsplan för 2027 för att hålla ram.

Längre ned i tabell 2 återfinns de föreslagna utvecklingsförslag och behov som finansieras via det utrymme som skapas genom åtgärdsförslagen under rubrik 2.2.

Tabell 1: Ofinansierade utmaningar (tkr) - kommer bortprioriteras

	Ofinansierade utmaningar	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
1.	Avlopp*	2600	800	1200	Ökad	Positiv
2.	Miljöskydd	400	400	400	Ökad	Positiv
3.	Naturvård	500	500	500	Ökad	Positiv
Summa		3500	1700	2100		

*i ett scenario där nämnden får en ramökning på 2 600 tkr år 2027 kan 2027 års ram minskas med 1 800 tkr år 2028 för att sedan utifrån 2028 års ram återigen öka med 400 tkr 2029 där ramen sedan troligtvis kan stabiliseras.

1. Avlopp (ofinansierad utmaning)
Området små avlopp står inför mycket stora utmaningar de kommande åren, framför allt på grund av långvarig underbemanning och kraftigt ökade krav enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning. Verksamheten har under flera år haft otillräckliga resurser, vilket lett till att tillsyn, prövning och uppföljning har blivit kraftigt eftersatta. Detta har resulterat i stora mängder ärenden och ett omfattande behov av både administrativt och operativt arbete.

Den största förändringen är övergången till riskbaserad tillsyn, där kommunen förväntas gå från cirka 200 tillsynade avloppsanläggningar per år till omkring 570 årligen. Detta innebär en stor ökning av arbetsbelastningen och kommer samtidigt att leda till betydligt fler tillståndsansökningar från 2028 och framåt. Om kommunen väljer att göra en satsning för att nå upp till den ökade ambitionsnivån på tillsyn som Havs- och vattenmyndigheten

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

förespråkar kommer detta även att innebära kraftigt ökade tillsynsavgifter som kommer att påföras fastighetsägarna som innehar dessa avlopp.

Vidare har brister i objektsregistret identifierats, vilket kräver ett omfattande administrativt arbete för att rätta och uppdatera informationen. Den nya avloppsmodulen i ärendesystemet innebär dessutom att varje ärende kräver mer tid för dokumentation och rapportering

Utmaningarna förstärks av att många uppgifter tidigare behövt prioriteras bort, exempelvis uppföljning av bristfälliga anläggningar, större avloppsanläggningar och minireningsverk. Revideringen av avfallsföreskrifterna kan också leda till fler dispensansökningar, vilket ytterligare ökar belastningen.

Sammanlagt behövs totalt över tio årsarbetskrafter, medan dagens tillgång endast är fyra tjänster. Enligt en omvärldsspaning är det inte bara Vänersborg som står inför denna utmaning utan situationen är likartad för de flesta kommuner i Sverige idag.

Enligt behovsutredningen kommer det behövas mer anslagsfinansiering i början av planperioden medan avgiftsfinansieringen sedan ökar vilket innebär vid full finansiering 2027 minskar behovet med 1,8 miljoner 2028 för att sedan öka något igen 2029.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

2. Miljöskydd inkl förorenade områden (ofinansierad utmaning)
Tillsyn av miljöfarliga verksamheter syftar till att upptäcka och förebygga risker för miljön och människors hälsa. Exempel på sådant som granskas är utsläpp till mark, luft och vatten samt hantering av kemikalier och avfall. Med den aktuella budgetramen har kommunen inte bemanning för hela behovet. Det innebär prioriteringar i verksamheten.

Tillsyn av ej anmälningspliktiga verksamheter kommer inte kunna utföras i tillräcklig omfattning. Tillsyn av ej anmälningspliktiga verksamheter ska utföras riskbaserad och med den kunskap som finns om befintliga verksamheter skulle tillsynen behöva öka. Detta dels utifrån miljöpåverkan, dels utifrån en samhällsnytta då det inom detta område finns organiserad brottslighet i verksamheter som förmodligen inte upptäcks på annat sätt än genom tillsyn.

Med en budget inom tilldelad ram har nämnden heller inte rätt förutsättningar att nå regionala och lokala miljömål avseende förorenade områden. En utökning av ram med 400 tkr, som anges i tabell 1, skulle innebära möjlighet till en personalförstärkning med 0,7 årsarbetskraft utifrån behovsutredningen.

3. Naturvård (ofinansierad utmaning)
Naturvårdsområdet präglas av flera stora utmaningar. Trots ett uppskattat behov på 2,6–2,8 årsarbetskrafter finns endast två tjänster tillgängliga, vilket innebär att verksamheten under flera år inte har kunnat hålla tempo med sina uppdrag. Detta har lett till hög arbetsbelastning, att arbetsuppgifter har ackumulerats och att förväntad nivå på naturvårdsarbetet riskerar att inte kunna upprätthållas.

Kommunens naturvårdsstrategi (antagen av Kommunfullmäktige 2023) anger kommunens inriktning för det strategiska naturvårdsarbetet och beskriver kommunens roll i detta arbete. Det finns ett tydligt behov av att arbeta med naturvårdsstrategins prioriteringar, som

till exempel skyddad natur, ekosystemtjänster, blågrön infrastruktur och biologisk mångfald. Många av dessa åtgärder kan bedrivas som projekt som delfinansieras med statliga anslag (LONA, Lokala Naturvårdssatsningen och LOVA, Lokala vattenvårdsprojekt).

Inom naturvård ingår även att bistå med kompetens i bygglov, förhandsbesked strandskyddsdispenser, detaljplaner och översiktsplanering liksom i kommunövergripande processer och vid information och rådgivning. Dessa uppdrag tar en stor andel av befintliga resurser i anspråk, vilket leder till att det strategiska naturvårdsarbetet riskerar att nedprioriteras och att det saknas resurser för att kunna söka bidragsmedel för naturvårdsprojekt. Risken är stor att kommunen inte kan leva upp till målen i naturvårdsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljökvalitetsmålen, då viktiga remisser, projekt och åtgärder inom vatten- och naturvården samt samordning kring förvaltning av kommunala naturområden riskerar att försenas eller bortprioriteras. Det finns också risk för sämre kvalitet eller förseningar i samhällsbyggnadsprocessen.

Tjänsterna är anslagsfinansierade. En utökning av ram med 500 tkr skulle innebära möjlighet till en personalförstärkning med en årsarbetskraft, då det idag finns cirka 200 tkr budgeterat till konsultstöd för att stötta upp naturvårdsverksamheten.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Tabell 2: Utvecklingsförslag (tkr)

	Utvecklingsförslag	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2027 (2029)
4.	Proaktiv tillsyn	70	80	90	Ökad	Positiv
5.	Uppgradera handläggningssystemet	40	40	40	Ökad	Positiv
6.	IT drift/Säkerhet	10	10	10	*Bibehållen	Positiv
Summa		120	130	140		

4. Proaktiv tillsyn (Utvecklingsförslag)
Vi vill skapa rörelse från kontrollerande/prövande till Stödjande/vägledande. Genom effektiviseringar vill vi frigöra tid som sedan kan läggas på att vägleda, informera och stödja våra invånare så att det är ännu lättare än idag att göra rätt från början. Exempel på detta är mer och bättre information på hemsida, informations- och dialogmöten, personliga möten med mera.

5. Uppgradera handläggningssystemet (Utvecklingsförslag)
I förra årets konsekvensbeskrivning gavs utvecklingsförslaget att under 2026 titta på alternativa integrationer mot handläggningssystemet för att möjliggöra fler digitala lösningar. Som exempel skulle en e-tjänst med tvåvägskommunicering kunna effektivisera handläggningen och också upplevas smidigare för de flesta av våra kommuninvånare. Det är numera möjligt att bygga en lösning själva mellan den plattform kommunen använder för e-tjänster och vårt nuvarande handläggningssystem. Denna lösning skulle bli billigare men kräva mer investerad tid både från oss och IT-kontoret, både under införande och efteråt för att hela tiden se till att allt fungerar och uppdatera när det behövs. I dagsläget lutar det därför åt att investera i en uppgradering av nuvarande handläggningssystem med de tilläggstjänsterna innehållande de digitala lösningarna vi behöver.
Investeringen avses göras ihop med Byggnadsnämnden. Total investeringskostnad på förvaltningen är cirka 500 tkr och den årliga förvaltningskostnaden är cirka 120 tkr.

Investeringen avses göras på Byggnadsnämnden, som har störst nytta av uppgraderingen. Miljönämndens årliga kostnad landar då in på cirka 40 tkr per år. Investeringen bedöms i sin tur leda till en effektivisering i form av frigjord tid 2028 och framåt.

6. IT drift/Säkerhet (Utvecklingsförslag)
Posten avser Miljö och hälsoskyddsnämndens del i en ramökning för kommunens IT-kontor (totalt 2 300 tkr) enligt den fördelningsnyckel som finns för IT-kostnader i kommunen. Se kommunstyrelsens underlag för mer information.

Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Nedan anges de inriktningsmål med tillhörande målvärden som Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska arbeta med utifrån förra årets mål och resursplan.

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått (Kolada)	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga

- Inom ramen för det ordinarie arbetet är det viktigt att invånare och företag känner tillit till oss som myndighet. Verksamheterna arbetar för att, där det går, göra förflyttning från prövande/kontrollerande till stödjande/vägledande.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått (Kolada)	Nuläge	Ambitionsnivå 2026	Ambitionsnivå 2028	Nämnder
Antal genomförda eller påbörjade klimatlöften för kommunen	22 påbörjade eller uppfyllda av 24	Samtliga antagna klimatlöften är påbörjade eller uppfyllda	Samtliga klimat-löften är uppfyllda	SBN, KS, SOC, MHN

- Förvaltningen ansvarar för följande klimatlöfte som genomförs inom ramen för den ordinarie tillsynen: *7. Vi fokuserar på företagens klimatomställning i miljötillsyn.*

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN

- Förvaltningen arbetar aktivt med insiktsmätningens resultat och har ett omfattande och bra samarbete med näringslivskontoret.
- Projektet tillväxt och tillsyn pågår 2026-2027 med syfte att stärka företagsklimatet i myndighetsutövningen.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

- Förvaltningen jobbar, likt övriga kommunen, med fokus på friskfaktorer inom arbetsmiljön.
- Förvaltningen gör årligen en handlingsplan kopplat till medarbetarundersökningen för att öka HME.
- Avseende sjukfrånvaron så ligger förvaltningen väldigt lågt och siktar på att bibehålla den nivån (3,8 % på förvaltningen 2025 inkl. byggnadsnämndens personal).
- Då förvaltningen är liten sett till antalet medarbetare totalt i kommunen, bara cirka 1,5 % av de anställa i kommunen jobbar på förvaltningen, kommer nämndens bidrag till totalvärdet vara marginellt.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommunens uppdrag att arbeta för efterlevnad av de lagar och förordningar som rör miljö- och hälsoskydd, avlopp, livsmedel, tobak, strålskydd, animaliska biprodukter och naturvård. Miljö- och hälsoskyddsnämndens insatser styrs till stor del av inkommande ärenden såsom ansökningar, remisser, anmälningar och klagomål. I nämndens verksamhet ingår också deltagande i utvecklingsarbete och framtagande av översikt- och detaljplaner, program och andra övergripande dokument. Nämnden driver och deltar i olika projekt som ofta är nämndsöverskridande.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 12 279 tkr. Jämfört med budget 2026 har ramen minskats med 49 tkr för inflationsuppräkning.
Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 16 tkr. Budget om 14 tkr för tjänsterna film/foto/formgivning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram. Beskrivning av åtgärder och konsekvenser med presenterat budgetförslag beskrivs i separat skrivelse.

Nämnden avser att eventuellt besluta om indexhöjning av timtaxan i slutet av året för att täcka upp för generella kostnadsökningar.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026*	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,4
Övriga intäkter	6,2	5,4	5,3
Summa intäkter	**6,2**	**5,4**	**5,7**
Personalkostnader	15,8	14,7	14,2
Omkostnader	2,7	2,4	3,2
Avskrivningar/internränta	0,0	0,1	0,1
Summa kostnader	**18,5**	**17,2**	**17,5**
Nettokostnader	12,3	11,8	11,8

*Budget 2026 avser hur siffrorna såg ut i MRP beslutet i juni 2025.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Anteckningar – FSG Miljö- och byggnadsförvaltningen

Datum: 2026-03-30

Närvarande
Arbetsgivare:

- Eddie Sandin, ordförande
- Anneli Baard, sekreterare

Arbetstagare:

- Christoffer Sernert, Naturvetarna
- Kajsa Wegberg, Vision

---

1. **Samverkan kring Förvaltningens förslag till Mål och Resursplan (MRP) 2027-2029**
   De fackliga ställer sig enig till arbetsgivarens förslag gällande Byggnadsnämdens konsekvensbeskrivning för MRP men ställer sig oenig gällande Miljö- och Hälsonämndens konsekvensbeskrivning för MRP och lämnar in en egen skrivelse som bifogas protokollet.

Vid pennan:
Anneli Baard

Justeras:
Kajsa Wegberg

Justeras:
Christoffer Sernert

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Synpunkter gällande dokument Konsekvensbeskrivning för Miljö- och hälsoskyddsnämnden utifrån mål- och resursplanen.

Kommunstyrelsen har beslutat om anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan för nämnderna för perioden 2027-2029. Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenser av dessa åtgärder.

Förvaltningens ledningsgrupp har tagit fram en konsekvensanalys för miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram.

Nämndens arbete med planerad tillsyn, strategiskt miljöarbete och lagstadgade krav har stora ofinansierade behov och personalbrist, särskilt inom avlopp, miljöskydd och naturvård. På grund av detta behöver tillsynsområden och viktiga projekt prioriteras bort utifrån angiven budgetram.

Ledningsgruppen bedömer att 120 tkr kan frigöras genom ökade intäkter, viss automatisering av ärendehandläggning och löpande effektiviseringar. Frigjorda medel föreslås användas för att utveckla automatiserad handläggning, t ex i köldmedieärenden. Automatiseringen skulle i sin tur frigöra arbetstid för personal och tiden kunna användas för så kallad proaktiv tillsyn, vilket enligt beskrivningen innebär information, vägledning och dialogmöten i stället för kontroll och prövning.

Ledningsgruppens utvecklingsförslag är att bedriva mer proaktiv tillsyn (enligt beskrivning ovan), uppgradera handläggningssystemet (vilket kräver mer tid för införande) och ta del av kommunens ramökning för IT-tjänster.

Fackliga företrädare för Vision och Naturvetarna har samlat tjänstepersoner på Miljö och hälsa för att granska ledningsgruppens konsekvensbeskrivning.

Synpunkter från tjänstepersoner på Miljö och hälsa

Ledningsgruppen lyfter återkommande att tillsyn i större utsträckning ska bedrivas genom information och rådgivning i stället för kontroll och prövning. Enligt vår bedömning saknar detta synsätt stöd i Miljöbalken och Livsmedelslagen. Den tillsyn, kontroll och prövning som nämnden bedriver idag innehåller en stor andel information och vägledning men i kombination med verifierande kontroll och uppföljning. Tillsynen innebär förebyggande arbete mot avvikelser och ger förutsättningar för rättvisa förhållanden mellan verksamhetsutövare för efterlevnad av lagstiftningens mål och intentioner. Regelbunden tillsyn leder generellt till bättre efterlevnad av regelverk och färre avvikelser. Miljö och hälsa har fått bättre resultat i NKI-undersökningar och lagstiftningens måluppfyllnad har förbättrats. Tillsyn kan även minska antalet klagomål, vilket frigör tid i vår verksamhet. Inom exempelvis hälsoskydd inför man nu uppsökande tillsyn av bostadsverksamheter där målet på sikt bedöms minska antalet klagomål från boenden. Enligt vår bedömning är det inte förenligt med lagstiftningen att prioritera bort tillsyns- och kontrollbesök eller prövning av anmälnings- och tillståndsärenden.

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

Under rubriken *2.2 Åtgärder, ramanpassningar och effektiviseringar, punkt 1 Ökade intäkter inom myndighetsverksamheten*, står det att det pågår ett utvecklingsarbete som beräknas kunna öka intäkterna bland annat vad gäller fasta avgifter baserade på schabloner för nedlagd tid som inte är uppdaterade utifrån nuvarande förhållanden. Vi känner inte till vilket utvecklingsarbete som åsyftas eller vilka fasta avgifter som avses. Utifrån att ledningsgruppen förespråkar mer information som delvis ersättning för tillsyn ser vi risk för minskade intäkter.

Under *punkt 2 Automatiserade beslut* står det att enklare ärenden, exempelvis anmälan om köldmedier går att automatisera och att det ska undersökas om det går att införa under 2027. Vi anser att förslaget har bristande faktaunderlag för att bedöma om det går att automatisera i den utsträckning som antyds av ledningsgruppen. Endast enstaka ärenden i denna kategori är anmälningar. Den resurskrävande delen är hantering av årliga kontrollrapporter där uppgifter ska föras in i register. Förvisso kan det vara bra om detta går att automatisera med tillhörande bekräftelsemeddelanden till operatörer men likväl kommer många ärenden, med brister i angivna uppgifter, att behöva hanteras av handläggare och särskilt i de fall avvikelser leder till beslut om miljösanktionsavgift. Vi ser sammantaget inte att automatisering leder till så stora tidsvinster som antyds av ledningsgruppen och vi anser att det är obesvarat hur intäkter kommer att påverkas.

Problemen som lyfts i våra behovsutredningar är att resurser saknas för att bedriva tillräcklig tillsyn av objekt och områden. Ledningsgruppen föreslår inte att effektiviseringar ska användas för att lägga resurserna på att utföra den tillsynen vilket vi finner motsägelsefullt. Vidare drar vi slutsatsen att om frigjorda resurser i större utsträckning läggs på informationsarbete i stället för tillsyn så kommer intäkterna att minska vilket leder till ytterligare resursbrister. Information och rådgivning bedömer vi gå under anslagsfinansierad verksamhet.

Vi är kritiska till att ledningsgruppen har tagit fram utvecklingsförslag utan att stämma av förutsättningarna och konsekvenser med tjänstepersoner som besitter kompetens inom områdena. Utvecklingsförslagen riskerar därmed att inte uppfylla lagstiftningens krav och att beräknade frigjorda resurser inte är realistiska.

Samverkan FSG

Utifrån ovanstående synpunkter från tjänstepersoner på Miljö o hälsa ställer sig Vision och Naturvetarna oeniga till arbetsgivarens förslag till ny tillsynsmetodik och hur resurser omhändertas på bästa sätt.

2026-03-30

Andrea Munkhammar Ode
Ordförande för Naturvetarna

Kajsa Wegberg
Ombud för Vision/ Miljö och hälsa

Tillhör nämndsbeslut 2026-04-08 MHN § 14 ALLM.2026.276

REVISIONEN

Från:	Annalena Levin
Till:	Ewa Lundqvist
Kopia:	Anneli Guilotte; Lena Wendel
Ärende:	Re: Revisionens budget 2027
Datum:	den 22 april 2026 17:58:06
Bilagor:	image001.png image002.png

Hej!

Vi nöjer oss med oförändrad med indexhöjning

Med vänlig hälsning, Annalena Levin

Skickat från Outlook för iOS

Från: Ewa Lundqvist <ewa.lundqvist@vanersborg.se>
Skickat: onsdag, april 22, 2026 17:39
Till: Annalena Levin <annalena.levin@vanersborg.se>
Ämne: Revisionens budget 2027

Hej!
Tänkte bara höra med dig om du har några förslag till ändringar i revisionens budget 2027. I budget 2026 har de 1 931 tkr och i ramen för 2027 är de tilldelade 1 981 tkr. En uppräkning med inflationskompensation om 1,9 % förutom arvodena som de kommer få kompensation för när löneärendet är klart.
Så frågan är om de nöjer sig med den tilldelade ramen eller om du tycker de ska ytterligare utökning? Jag skulle behöva få svar i början av nästa vecka hur du ser på detta eller om du vill lämna svar till Benny Augustsson direkt. Men som sagt vi behöver besked i början av nästa vecka, tack!

Med vänlig hälsning

Ewa Lundqvist
Budgetekonom
Kommunstyrelseförvaltningen
Vänersborgs kommun
462 85 Vänersborg
Besöksadress: Sundsgatan 29

Telefon: 0521-72 11 55
E-post: ewa.lundqvist@vanersborg.se
Hemsida: www.vanersborg.se

Information om hur Vänersborgs kommun hanterar personuppgifter enligt GDPR: www.vanersborg.se/personuppgifter

Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet

SAMHÄLLSBYGGNADS-NÄMNDEN

§ 67

Reviderat förslag till mål- och resursplan 2027 och ekonomisk plan för åren 2028-2029

SBN 2026/7

Beslut

1. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anta upprättat förslag till drift- investerings- och exploateringsbudget för år 2027 samt ekonomisk plan för åren 2028–2029 i enlighet med förvaltningens upprättade förslag i mål- och resursplan.
2. Investeringar äskas i enlighet med upprättat förslag i investeringsplan.
3. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 4,8 mnkr avseende behovet av ökat driftunderhåll inom fastighetsverksamheten, med hänvisning till den ökande underhållsskulden och verksamhetskritiska åtgärder.
4. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 1,5 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende renovering av Dalbobron och Residensbron
5. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 2,2 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende GC tunneln Skaven/Öxnered
6. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om ett tillfälligt driftsanslag om 1,6 mnkr, för medfinansiering av stängselåtgärder vid Holmängen och i Vargön i enlighet med Trafikverkets krav.
7. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 200 tkr för ökade IT-kostnader enligt kommunens fördelningsnyckel.
8. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 0,5 mnkr för ökade kapital- och driftskostnader avseende inköp av fastigheten Krickan 1 samt ett engångsbelopp för rivning 5 mnkr 2027.
9. Samhällsbyggnadsnämnden hänvisar till de åtgärder, konsekvenser och information som beskrivs i bilagor till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Bilagor

Bilaga 1: SBN slutrapport MRP 2027–2029

Bilaga 2: Konsekvensbeskrivning Samhällsbyggnadsförvaltningen 2027–2029

Bilaga 3: Konsekvensbeskrivning Samhällsbyggnadsförvaltningen investeringsplan 2027–2029

Bilaga 4: Reviderad investeringsplan MRP 2027 – 2029

Bilaga 5: Investeringsplan Gata och VA MRP 2027 – 2029

Bilaga 6: Investeringsplan Fastighet- och Exploatering MRP 2027 – 2029

Bilaga 7: Investeringar Exploatering

Bilaga 8: Investeringar Gatuenheten

Bilaga 9: Investeringar Hamn

Bilaga 10: Investeringar VA

Omedelbar justering

Paragrafen noterades omedelbart justerad.

Reservationer, protokollsanteckningar, jäv

Tor Wendel (M), Margareta Olsson (M), Thomas Larsson (MBP), Göran Nilsson (SD), Torbjörn Moqvist (SD) och Eldbjörg Bryntesson (V) deltar inte i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen går in i mål- och resursplanen för 2027–2029 med ett samlat ekonomiskt läge som präglas av flera samtidiga och förstärkande utmaningar. Kostnaderna för material, energi och entreprenader fortsätter att öka, och förvaltningen ser en tydlig utveckling där prisökningar successivt tränger undan det planerade underhållet och i stället leder till ett allt större behov av akuta åtgärder. Den redan betydande underhållsskulden växer därmed i snabb takt, vilket påverkar både funktion, kvalitet och långsiktig hållbarhet i kommunens byggnader och anläggningar. När akuta insatser prioriteras framför förebyggande åtgärder riskerar dessutom kostnadsnivåerna att stiga ytterligare under kommande år.

Utöver dessa ekonomiska förutsättningar tillkommer kapitalkostnader för tidigare tagna beslut, samt nya och skärpta krav inom flera områden. Trafikverkets krav på stängselåtgärder vid Holmängen och i Vargön medför till exempel återkommande kostnader som kommunen enligt lag är skyldig att medfinansiera. Dessa krav ligger utanför det ordinarie underhållsarbetet, men måste hanteras inom givna ramar och ökar därmed trycket ytterligare på förvaltningen.

Budgetramen för 2027 är fastställd till 113 270 tkr, justerat för inflationsförändringar och omfördelade anslag. Trots dessa justeringar bedömer förvaltningen att det finns ett betydande gap mellan behov och faktisk ram. Fastighetsverksamheten står till exempel inför omfattande behov av både drift och investeringsunderhåll där flera prio1-åtgärder redan är eftersatta. Förvaltningen föreslår därför ramökningar om totalt 15,8 mnkr för 2027 för att säkerställa att de mest akuta och verksamhetskritiska behoven kan hanteras, vilket resulterar i en ram som motsvarar 129,1 mnkr.

Även på investeringssidan är trycket högt. Kommunens finansiella mål innebär att årets investeringar, exklusive VA och renhållning, inte får överskrida 7 procent av skatter och generella statsbidrag. Detta innebär en investeringsram om 152 mnkr för

fastighetsinvesteringar 2027, medan lokalförsörjningsunderlaget visar ett faktiskt behov om 158,8 mnkr. Samhällsbyggnadsnämnden lämnar ett förslag om 154 mnkr på fastighetsinvesteringar. Totala investeringar uppgår till 327,3 mnkr i förslaget inklusive VA och Renhållning om 116 mnkr.

Den övergripande bedömningen är att förvaltningen står inför en planperiod där begränsade ekonomiska ramar riskerar att leda till ytterligare ökning av akuta driftåtgärder, fortsatt uppbyggnad av underhållsskulden och försämrad kvalitet i samhällsservicen. Fördröjda investeringar kan också innebära betydande risker för driftstörningar inom samhällsviktiga funktioner samt ökade kostnader på sikt. Mot denna bakgrund bedömer förvaltningen att flera ramökningar och prioriterade investeringar är nödvändiga för att säkerställa en långsiktigt hållbar nivå på kommunens infrastruktur, service och robusthet under perioden 2027–2029.

Beslutsunderlag

- Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2026-03-24
- Protokoll FSG 2026-04-27
- Beslut KS §46 2026-02-25 Fastighetsinvesteringar för kommunstyrelsen 2027–2029
- Beslut KN 2026-02-24 §15 Godkännande av fastighetsinvesteringar mål- och resursplan 2027–2029
- Beslut BUN 2026-02-13 §14 Budget 2027 Mål- och resursplan 2027–2029 Fastighetsinvesteringar
- Beslut SOC-N §19 2026-02-26 Fastighetsinvesteringar inom socialnämnden 2027–2029
- KS beslut 2026-01-28 §18 Lokalförsörjningsunderlag för åren 2027–2036

Samhällsbyggnadsnämndens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Utskickat förslag till beslut är följande:

1. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anta upprättat förslag till drift- investerings- och exploateringsbudget för år 2027 samt ekonomisk plan för åren 2028–2029 i enlighet med förvaltningens upprättade förslag i mål- och resursplan.
2. Investeringar äskas i enlighet med upprättat förslag i investeringsplan.
3. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 4,8 mnkr avseende behovet av ökat driftunderhåll inom fastighetsverksamheten, med hänvisning till den ökande underhållsskulden och verksamhetskritiska åtgärder.

4. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 1,5 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende renovering av Dalbobron och Residensbron
5. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 2,2 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende GC tunneln Skaven/Öxnered
6. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om ett tillfälligt driftsanslag om 1,6 mnkr, för medfinansiering av stängselåtgärder vid Holmängen och i Vargön i enlighet med Trafikverkets krav.
7. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 200 tkr för ökade IT kostnader enligt kommunens fördelningsnyckel.
8. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 0,5 mnkr för ökade kapital- och driftskostnader avseende inköp av fastigheten Krickan 1 samt ett engångsbelopp för rivning 5 mnkr 2027.
9. Samhällsbyggnadsnämnden hänvisar till de åtgärder, konsekvenser och information som beskrivs i bilagor till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om samhällsbyggnadsnämnden beslutar enligt utskickat förslag till beslut och finner genom acklamation att så är fallet.

Sändlista

Kommunfullmäktige
Ekonom
Budgetekonom
Ledningsteam

2026-03-24 Dnr: SBN 2026/7

Handläggare
Sara Emanuelsson
Sara.emanuelsson@vanersborg.se
0521-72 12 59

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden

Förslag till mål- och resursplan 2027 och ekonomisk plan för åren 2028-2029.

Förslag till beslut

1. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anta upprättat förslag till drift- investerings- och exploateringsbudget för år 2027 samt ekonomisk plan för åren 2028-2029 i enlighet med förvaltningens upprättade förslag i mål- och resursplan.

2. Investeringar äskas i enlighet med upprättat förslag i investeringsplan.

3. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 4,8 mnkr avseende behovet av ökat driftunderhåll inom fastighetsverksamheten, med hänvisning till den ökande underhållsskulden och verksamhetskritiska åtgärder.

4. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 1,5 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende renovering av Dalbobron och Residensbron

5. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 2,2 mnkr för ökade kapitalkostnader avseende GC tunneln Skaven/Öxnered

6. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om ett tillfälligt driftsanslag om 1,6 mnkr, för medfinansiering av stängselåtgärder vid Holmängen och i Vargön i enlighet med Trafikverkets krav.

7. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 200 tkr för ökade IT-kostnader enligt kommunens fördelningsnyckel.

8. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om en ramökning om 0,5 mnkr för ökade kapital- och driftskostnader avseende inköp av fastigheten Krickan 1 samt ett engångsbelopp för rivning 5 mnkr 2027.

9. Samhällsbyggnadsnämnden hänvisar till de åtgärder, konsekvenser och information som beskrivs i bilagor till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen går in i mål- och resursplanen för 2027–2029 med ett samlat ekonomiskt läge som präglas av flera samtidiga och förstärkande utmaningar. Kostnaderna för material, energi och entreprenader fortsätter att öka, och förvaltningen ser en tydlig utveckling där prisökningar successivt tränger undan det planerade underhållet och i stället leder till ett allt större behov av akuta åtgärder. Den redan betydande underhållsskulden växer därmed i snabb takt, vilket påverkar både funktion, kvalitet och långsiktig hållbarhet i kommunens byggnader och anläggningar. När akuta insatser prioriteras framför förebyggande åtgärder riskerar dessutom kostnadsnivåerna att stiga ytterligare under kommande år.

Utöver dessa ekonomiska förutsättningar tillkommer kapitalkostnader för tidigare tagna beslut, samt nya och skärpta krav inom flera områden. Trafikverkets krav på stängselåtgärder vid Holmängen och i Vargön medför till exempel återkommande kostnader som kommunen enligt lag är skyldig att medfinansiera. Dessa krav ligger utanför det ordinarie underhållsarbetet, men måste hanteras inom givna ramar och ökar därmed trycket ytterligare på förvaltningen.

Budgetramen för 2027 är fastställd till 113 270 tkr, justerat för inflationsförändringar och omfördelade anslag. Trots dessa justeringar bedömer förvaltningen att det finns ett betydande gap mellan behov och faktisk ram. Fastighetsverksamheten står till exempel inför omfattande behov av både drift och investeringsunderhåll där flera prio1-åtgärder redan är eftersatta. Förvaltningen föreslår därför ramökningar om totalt 15,8 mnkr för 2027 för att säkerställa att de mest akuta och verksamhetskritiska behoven kan hanteras, vilket resulterar i en ram som motsvarar 129,1 mnkr.

Även på investeringssidan är trycket högt. Kommunens finansiella mål innebär att årets investeringar, exklusive VA och renhållning, inte får överskrida 7 procent av skatter och generella statsbidrag. Detta innebär en investeringsram om 152 mnkr för fastighetsinvesteringar 2027, medan lokalförsörjningsunderlaget visar ett faktiskt behov om 158,8 mnkr. Samhällsbyggnadsnämnden lämnar ett förslag om 154 mnkr på fastighetsinvesteringar. Totala investeringar uppgår till 327,3 mnkr i förslaget inklusive VA och Renhållning om 116 mnkr.

Den övergripande bedömningen är att förvaltningen står inför en planperiod där begränsade ekonomiska ramar riskerar att leda till ytterligare ökning av akuta driftåtgärder, fortsatt uppbyggnad av underhållsskulden och försämrad kvalitet i samhällsservicen. Fördröjda investeringar kan också innebära betydande risker för driftstörningar inom samhällsviktiga funktioner samt ökade kostnader på sikt. Mot denna bakgrund bedömer förvaltningen att flera ramökningar och prioriterade investeringar är nödvändiga för att säkerställa en långsiktigt hållbar nivå på kommunens infrastruktur, service och robusthet under perioden 2027–2029.

Taxor

Taxor behandlas i separata ärenden.

Underlag

Beslut KS §46 2026-02-25 Fastighetsinvesteringar för kommunstyrelsen 2027-2029

Beslut KN 2026-02-24 §15 Godkännande av fastighetsinvesteringar mål- och resursplan 2027-2029

Beslut BUN 2026-02-13 §14 Budget 2027 Mål- och resursplan 2027-2029 Fastighetsinvesteringar

Beslut SOC-N §19 2026-02-26 Fastighetsinvesteringar inom socialnämnden 2027-2029

KS beslut 2026-01-28 §18 Lokalförsörjningsunderlag för åren 2027-2036

Bilagor

Bilaga 1 - MRP 2027 Samhällsbyggnadsnämnden

Bilaga 2 – Konsekvensbeskrivning Samhällsbyggnadsförvaltningen 2027-2029

Bilaga 3 – Konsekvensbeskrivning Samhällsbyggnadsförvaltningen investeringsplan 2027-2029

Bilaga 4 - Investeringsplan 2027-2029, gata, VA, RH, mm

Bilaga 5 – Investeringsplan 2027-2029 fastighet, exploatering

Bilaga 6- Investeringar Exploatering

Bilaga 7- Investeringar GE

Bilaga 8- Investeringar Hamn

Bilaga 9- Investeringar VA

Beredning

Ärendet har beretts av samhällsbyggnadsnämndens presidium. Förhandlingar i enlighet med MBL § 19 och §11 har genomförts.

Alexandra Walker

Tf administrativ chef

Sändlista

Kommunfullmäktige
Ekonom
Budgetekonom
Ledningsteam

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	VA till Lindås röda stugor

Projektbeskrivning

Projektet VA till Lindås röda stugor avser anslutning till kommunalt vatten och avlopp inför kommande fastighetsförsäljning och planeras vara färdigt under 2027. Eventuellt kompensation för kapitalkostnader kommer behövas tills till fastighetsförsäljning, då ansvaret först då går över till ny fastighetsägare.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	2 000	2 000			2 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2 000	2 000	0	0	2 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Brygga Fisktorget Kronogatan

Projektbeskrivning

Projektet Brygga Fisktorget/Kronogatan avser renovering av den befintliga träkonstruktionen. Projektet planeras vara färdigställt under 2027. Kompensation för kapitalkostnader samt driftskostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2028. Ifall kompensation uteblir kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom verksamhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	2 000	2 000			2 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2 000	2 000	0	0	2 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		15	15	30
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	15	15	30
Avskrivningar		70	70	140
Intern ränta		55	55	110
S:a kapitaltjänst	0	125	125	250
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**140**	**140**	**280**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Badbrygga Fredriksberg

Projektbeskrivning

Projektet Badbrygga Fredriksberg planeras genomförs efter bifall av medborgarförslag SBN 2024/319 och planeras vara färdigställas under 2027. Kompensation för kapitalkostnader samt driftskostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2028. Ifall kompensation uteblir kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom verksamhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	2 000	2 000			2 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2 000	2 000	0	0	2 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		10	10	20
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	10	10	20
Avskrivningar		70	70	140
Intern ränta		55	55	110
S:a kapitaltjänst	0	125	125	250
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**135**	**135**	**270**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Grunnebo industriområde

Projektbeskrivning

Projektet Grunnebo industriområde avser exploatering av ett nytt industriområde genom utbyggnad av kommunalt VA. Projektet planeras vara färdigställas under 2027 under förutsättning att poteniell köpare är intresserad av att gå vidare med projektet. Kapitalkostnader och driftskostnader för underhåll kommer hanteras via taxekollektivet.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	25 000	15 000			15 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	25 000	15 000	0	0	15 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar		550	550	1 100
Intern ränta		690	690	1 380
S:a kapitaltjänst	0	1 240	1 240	2 480
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**1 240**	**1 240**	**2 480**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Sikhall

Projektbeskrivning

Avser anläggning av en GC-stig vid Sikhall under förutsättningen att detaljplan vunnit laga kraft. Kompensation för kapitalkostnader och driftskostnader kommer sökas i MRP-processen 2029. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	2 000		2 000		2 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2 000	0	2 000	0	2 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader			150	150
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	150	150
Avskrivningar			70	70
Intern ränta			55	55
S:a kapitaltjänst	0	0	125	125
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**275**	**275**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Hamngatan Kvartersmark

Projektbeskrivning

Projektet avser ombyggnation av kvartersmark i ny detaljplan för Hamngatan och förväntas färdigställas under 2028. Kompensation för kapitalkostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2029. Ifall kompensation uteblir kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom verksamhetens ansvarsområden.
Driftkostnader för underhåll och tillsyn bedöms rymmas inom befintlig budgetram.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	4 000		4 000		4 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	4 000	0	4 000	0	4 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar			135	135
Intern ränta			110	110
S:a kapitaltjänst	0	0	245	245
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**245**	**245**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Vargön pendelparkering

Projektbeskrivning

Anläggning av pandelparkering i Vargön på arrenderad mark. Förväntas färdigställas under 2027 om beslut fattas enligt tjänsteskrivelse.
Ärende SBN 2025/335 lyfts för investeringsmedel samt kompensation av driftskostnader i form av undersökning, underhåll och kapitalkostnad.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	1 750	1 750			1 750
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	1 750	1 750	0	0	1 750

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader	155	155	155	465
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	155	155	155	465
Avskrivningar	350	350	350	1 050
Intern ränta	48	48	48	144
S:a kapitaltjänst	398	398	398	1 194
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**553**	**553**	**553**	**1 659**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Skaven Öxnered parkering

Projektbeskrivning

Parkering vid stationläge enligt detaljplan Öxnered/Skaven. Projektet förväntas påbörjas sent 2026 och färdigställas under 2027.
Kompensation för kapitalkostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2028. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.
Snöröjning, renhållning och gräsklippning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	5 000	4 000			4 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	5 000	4 000	0	0	4 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		100	100	200
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	100	100	200
Avskrivningar		170	170	340
Intern ränta		140	140	280
S:a kapitaltjänst	0	310	310	620
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**410**	**410**	**820**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	GC/personbilstunnel Skaven Öxnered

Projektbeskrivning

Medfinanseringsprojekt med Trafikverket. Tunnel krävs i samband med fortsatt exploatering av Skaven/Öxnered. Beslut medfinanserings- och samverkansavtal enligt KF 2026-02-18. Tunneln förväntas färdigställas sent 2027. Speciella redovisningsregler pga. avtal medför att kapitalkostnader uppstår redan i samband med avtalstecknande.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2027. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.
Underhållskostnader kommer först när tunneln är färdigställd, dvs från 2028. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	41 100				0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	41 100	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		10	10	20
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	10	10	20
Avskrivningar	1 300	1 650	1 650	4 600
Intern ränta	900	1 150	1 150	3 200
S:a kapitaltjänst	2 200	2 800	2 800	7 800
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**2 200**	**2 810**	**2 810**	**7 820**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Anslutningsvägar till tunnel Skaven Öxnered

Projektbeskrivning

Avser byggnation av anslutningsvägar efter traffikverkets arbete med Tunnel.
Kompensation för kapitalkostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2028 alternativt 2029. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.
Snöröjning och renhållning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	5 000	2 500	2 500		5 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	5 000	2 500	2 500	0	5 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		20	20	40
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	20	20	40
Avskrivningar		250	250	500
Intern ränta		140	140	280
S:a kapitaltjänst	0	390	390	780
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**410**	**410**	**820**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Norra Sanden

Projektbeskrivning

Exploatering av Norra Sanden där investering avser anlägganing av ställplatser, ny marina och gästhamn med tillhörande service. Projektet förväntas färdigställas under 2029. Kompensation för underhåll och kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2030. Ifall kompensation uteblir kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom verksamhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	100 000	30 000	8 500	45 000	83 500
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	100 000	30 000	8 500	45 000	83 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Sanden Södra

Projektbeskrivning

Exploatering av området Sanden, Södra. Anpassning sker till Trafikverkets stationsprojekt för ny anläggning kustbevakning och anpassning för kommande GC-bro melann Blåsut och Sanden. Projekttiden för projektet stäcker sig till 2040. Kapitalkostnader och driftskostnader får beräknas närmare färdigställande av projektet.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	utreds	30 000	30 000	15 400	75 400
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad		30 000	30 000	15 400	75 400

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Toppbeläggning Skaven Öxnered

Projektbeskrivning

Toppbeläggning av asfalt på exploaterat område Skaven Öxnered. Förväntas genomföras 2029. Toppbeläggning sker alltid ett par år efter att ett område har aktiverats då det dom första åren brukar vara tung trafik under tiden området etableras i samhället.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2030. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	3 500			3 500	3 500
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	3 500	0	0	3 500	3 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Toppbeläggning Trestad center Västra

Projektbeskrivning

Toppbeläggning av asfalt på exploaterat område Trestad center Västra. Förväntas genomföras 2029. Toppbeläggning sker alltid ett par år efter att ett område har aktiverats då det dom första åren brukar vara tung trafik under tiden området etableras i samhället.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2030. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	3 500			3 500	3 500
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	3 500	0	0	3 500	3 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Samhällsmast platåbergen

Projektbeskrivning

Beslut om ny samhällsmast enligt KF 2025-02-19 §16. Oklar framfart av projektet.
Samhällsbyggnad anser att projektet inte går att genomföra under nuvarande förutsättningar.
Projektägarskap och framdrift behöver utredas och fastslås av KDL.
Driftskostnaderna kan först beräknas efter att besked tagits om projektets framdrift.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	14 800				0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	14 800	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Expolatering
Projektnamn	Brättevägen, Skaven mot Edsvägen

Projektbeskrivning

Brättevägen är en förutsättning för pågående och framtida exploateringar. Fördröjningar i beslut av vägval har förskjutit tidplanen för projektet. I dagsläget finns ännu inget beslut om vägval (förväntas tas under 2026), vilket innebär att det är oklart om tilldelad investeringsbudget kommer räcka till samt vad driftskostnaderna kommer att bli. Driftskostnaderna kan först beräknas efter att besked tagits om projektets framdrift. Med största sannolikhet kommer kompensation för kapitalkostnad och underhåll behöva sökas vid framtida MRP-process.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	41 000	21 000	18 600		39 600
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	41 000	21 000	18 600	0	39 600

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	Brounderhåll Dalbobron

Projektbeskrivning

Renovering av Dalbobron. Förväntas färdigställas under 2026.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2027. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	21 650				0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	21 650	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	545	545	545	1 635
Intern ränta	595	595	595	1 785
S:a kapitaltjänst	1 140	1 140	1 140	3 420
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**1 140**	**1 140**	**1 140**	**3 420**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	Brounderhåll Residensbron

Projektbeskrivning

Renovering av Residensbron. Förväntas färdigställas under 2026.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2027. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	6 550				0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	6 550	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	165	165	165	495
Intern ränta	180	180	180	540
S:a kapitaltjänst	345	345	345	1 035
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**345**	**345**	**345**	**1 035**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	Bro Hamnkanalen

Projektbeskrivning

Anläggning av GC-bro Hamngatan, kopplar ihop centrum med Sanden. Projektet planeras färdigställas sent 2027.
Kompensation för kapitalkostnader kommer behöva sökas i MRP-processen 2028. Snöröjning och renhållning tillkommer. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	15 000	5 500			5 500
Investeringsinkomst	-5 500	-5 500			-5 500
Nettokostnad	9 500	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		50	50	100
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	50	50	100
Avskrivningar	0	240	240	480
Intern ränta	0	260	260	520
S:a kapitaltjänst	0	500	500	1 000
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**550**	**550**	**1 100**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	GC Granåsvägen, Stationsvägen till Kyrkan

Projektbeskrivning

Anläggning av GC-väg Granåsvägen, fram till Vargöns kryka för att förstärka cykelnätverket.
Projektet pågår under 2028.
Kapitalkostnader ryms genom att andra projekt blir avskrivna.
Snöröjning och renhållning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	3 200		3 200		3 200
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	3 200	0	3 200	0	3 200

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader			25	25
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	25	25
Avskrivningar	0	0	160	160
Intern ränta	0	0	90	90
S:a kapitaltjänst	0	0	250	250
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**275**	**275**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	GC Karlbergsvägen

Projektbeskrivning

Anläggning av GC-väg Karlsbergsvägen, fram till Blåsutskolan för att förstärka cykelnätverket i skolområden. Projektet pågår under 2027.
Kapitalkostnader ryms genom att andra projekt blir avskrivna.
Snöröjning och renhållning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	2 500	2 500			2 500
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2 500	2 500	0	0	2 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader		25	25	50
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	25	25	50
Avskrivningar	0	125	125	250
Intern ränta	0	70	70	140
S:a kapitaltjänst	0	195	195	390
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**220**	**220**	**440**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	GC Tegelbruksvägen

Projektbeskrivning

Anläggning av GC-väg Tegelbruksvägen, från Vinchgatan till Ankargatan. Projektet planeras till 2029.
Driftskostnader i form av kapitalkostnader och underhåll förväntas först 2030.
Kapitalkostnader ryms genom att andra projekt blir avskrivna.
Snöröjning och renhållning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	1 900			1 900	1 900
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	1 900	0	0	1 900	1 900

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	GC anslutning Järnvägsbron

Projektbeskrivning

Anläggning av GC-väg i anslutning till Järnvägsbron. Projektet planeras till 2029, men tidsplanen är väldigt osäker och kan komma att justeras framöver.
Driftskostnader i form av kapitalkostnader och underhåll förväntas först 2030.
Kapitalkostnader ryms genom att andra projekt blir avskrivna.
Snöröjning och renhållning tillkommer. Prioriteringar i befintlig driftsbudget i avsaknad av ökad driftsbudget.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	5 000			5 000	5 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	5 000	0	0	5 000	5 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	Cirkulationsplats Gropbrovägen till Tegelbruksvägen

Projektbeskrivning

Anläggning av cirkulationsplats Gropbrovägen till Tegelbruksvägen. Projektet planeras påbörjas 2029 och slutföras under 2030.
Driftskostnader i form av kapitalkostnader förväntas först 2030. Cirkulationsplatsen upprättas på befintligt väg, vilket innebär att det inte bör bli ett utökad underhåll. Kapitalkostnader ryms genom att andra projekt blir avskrivna.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	600			600	600
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	600	0	0	600	600

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Gatuenheten
Projektnamn	Kajstabilitet Hamngatan

Projektbeskrivning

Stabiliteringsåtgärder för Hamngatan som krävs till följd av framtagandet av Detaljplan för del av Hamngatan och Vassbotten 1:2. Projektet planeras påbörjas 2027 och slutföras under 2029.
Driftskostnader i form av kapitalkostnader förväntas först 2030.
Kompensation för kapitalkostnader kommer sökas i MRP-processen 2030. Ifall kompensation inte sker kommer prioriteringar i driftsbudget behöva göras som kommer ha negativ påverkan på övriga områden inom Gatuenhetens ansvarsområden.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	25 500	8 500	8 500	8 500	25 500
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	25 500	8 500	8 500	8 500	25 500

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Intern ränta	0	0	0	0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Hamn
Projektnamn	Muddring Hamnkanalen

Projektbeskrivning

Muddring för återställande av djup i Hamnkanalen. Planeras till kvartal fyra 2027.
Bedömd driftskostnad i form av sanerings tillkommer under 2027 och kommer belasta den ordinarie driftsbudgeten. En mer exakt prognos för saneringskostnader är först möjlig efter provtagningar har skett.
Kompensation för kaptialkostnader kommer behöva sökas i samband med MRP-processen 2028-2030. Ifall kompensation uteblir kommer det krävas prioriteringar i verksamheten som innebär lägre kvalite inom andra områden. Kapitalkostnaderna är baserade på en avskrivningstid om 50 år.

Hjälptext
Kort beskrivning om projektet inkl projekttid
Beskriv hur driftkostnaderna (t ex fastighetskostnader och verksamhetskostnader) ryms inom tilldelad budgetram

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	4 000	4 000			4 000
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	4 000	4 000	0	0	4 000

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader	2 000			2 000
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	2 000	0	0	2 000
Avskrivningar		80	80	160
Intern ränta		110	110	220
S:a kapitaltjänst	0	190	190	380
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**2 000**	**190**	**190**	**2 380**

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Skräcklans vattenverk

Projektbeskrivning

Skräcklan vattenverk byggs ut för att klara nya hårdare reningskrav, framtida befolkningsökning, säkerhetskydd och klimatpåverkan

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	272	11,5			11,5
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	272	11,5	0	0	11,5

Enligt senaste betalplan från 260303 från entreprenören så beräknas 45,8 + tilläggsbudget 3,6 att arbetas upp under 2026. I december 2025 blev några arbeten försenade och skjöts över till 2026 varpå tilläggsbudget för dessa äskade på 3,6 mnkr. Dessa arbeten sattes igång i januari 2026. För 2027 så beräknas 11,5 mnkr att arbetas upp i samband med tillkommande ventilationsarbete och garantier. Slutprognosen är 272 mnkr för projektet.

Projekt Skräcklan har gått från 255 mnkr till 272 mnkr i total budget inklusive byggherrekostnader och bidrag från myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Konsekvenserna av de tillkommande kostnaderna och förändringarna i projektet är omfattande. Tillkommande kostnader består av flera olika faktorer. Åtgärder för hantering av översvämningar och skyfall har blivit en viktig och långsiktig investering för att säkerställa att vattenverket kan fungera effektivt under alla förhållanden. Ett av de mest betydande tillvalen är de säkerhetsåtgärder som vidtagits till följd av den rådande omvärldssituationen vilket innebär en högre skyddsnivå för både personal och anläggning, vilket minskar risken för säkerhetsincidenter. Mer processutrustning har lagts till för att säkerställa en ännu säkrare drift av vattenverket. Detta inkluderar även uppgradering av äldre el-utrustning som inte var med i den ursprungliga projekteringen. Internationella marknadsförhållanden har under projektets gång lett till en hastig prisökning på processutrustning från utländska leverantörer, vilket har påverkat de ursprungliga kalkylerna och index i projekteringsskedet

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Projektet planeras att aktiveras till delår 2 2027. Detta skulle medföra en ökad avskrivningskostnad om 2,6 mnkr för 2027 samt en intern räntekostnad på ca 2,5 mnkr.

KoV är just nu mitt uppe i årets taxeprocess inför 2027 efter att de ekonomiska ramarna satts. Beräknar görs efter att avstämning skett kring projekten för att kartlägga vår bästa gissning kring färdigställande och aktivering av investeringarna och därmed ökande kapitaltjänstkostnader.

KoV kan därmed inte fylla i rätt siffror i mallens andra del. VA och renhållningens budget sumerar alltid till noll. Nödvändiga investeringar innebär alltid nödvändiga taxehöjningar enlig självkostnadsprincipen.
Att möta ovan angivna ökande kaitaltjänstkostnader för **del av 2027** för endast detta projektet skulle innebära en taxeökning på ca 3 %. Som helårseffekt innebär de ökande kapitalkostnaderna för detta projekt en taxehöjning om ca 9%

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Bedömning är att 2026 kommer 9 mnkr att gå åt, 2027 kommer 21,6 mnkr och 2028 2,0 mnkr att förbrukas, total budget 36,5 (från början 25 i äskande)

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Lågreservoar Brålanda

Projektbeskrivning

Ny reservoar i Brålanda är nödvändig då den befintlig är volymmässigt för liten samt är placerad så att den inte uppfyller säkerhetskraven för vattenreservoar.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	37,8	21,6	2,0	0	24
Investeringsinkomst	0	0	0	0	0
Nettokostnad	37,8	21,6	2,0	0	24

2024	2025	2026	
2,7	2,5	9,0	**37,8**

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Projekt Lågreservoar Brålanda har varit pausat sedan 2024 beroende på att detaljplanen för området inte färdigställs och beslutats. Projektering har skett under 2024/2025

Arbetet med reservoaren planeras till 2027/2028 och aktivering av projektet sker troligen till mitten av 2028.

Med dagens taxeunderlag beräknas detta projekt få en helårseffekt på va-taxana motsvarande en höjning om ca 2% med dagens ekonomiska ramar.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Reservoarer Skräcklan

Projektbeskrivning

I anslutning till projekt VV Skräcklan så skall de gamla reservoarena inom vattenverkets område förnyas för att säkerställa volym och skick för framtiden.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa	2026
Investeringsutgift	32	16	0		16	16
Investeringsinkomst					0	
Nettokostnad	32	16	0	0	16	

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Arbetet med reservoarerna vid vattenverket Skräcklan har påbörjats och beräknas pågå till och med 2028. Projektet är en fortsättning på projektet Skräcklan vattenverk och har aktualiserats efter en besiktning av de befintliga, mycket gamla reservoarerna.

Med dagens taxeunderlag beräknas detta projekt få en helårseffekt på va-taxana motsvarande en höjning om ca 1,5 % med dagens ekonomiska ramar.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Gasmotor

Projektbeskrivning

Gasmotorn på avloppsverket behöver ersättas med ny. Upphandlingsförfarandet är igång och vi räknar 20 veckor för förfarandet upphandling till leverans av gasmotor

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa	2026
Investeringsutgift	3,5	0	0	0	0	3,5
Investeringsinkomst	0				0	
Nettokostnad	3,5	0	0	0	0	

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

projektet beräknas färdigställas under 2026 och kommer att tas med som direkt påverkande på taxans nivå för 2027.

Ensamt skulle detta projekt innebära en ökad kapitatjänstkostnad på ca 450 tkr.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Centrifug
Projektbeskrivning	

Ny hantering av slam på Holmängens avloppsreningsverk. Centrifug för att avvattna restprodukten slam i processen i avloppsreningen.

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	2	0,0	0	0	0,0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	2	0,0	0	0	0,0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

projektet beräknas färdigställas under 2026 och kommer att tas med som direkt påverkande på taxans nivå för 2027.

Ensamt skulle detta projekt innebära en ökad kapitatjänstkostnad på ca 250 tkr.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Avfallshantering landsbygden
Projektbeskrivning	

Renhållning för landsbygden startas 2026

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	10	0,0	0	0	0,0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	10	0,0	0	0	0,0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Avfallshanterinngen för kommunens landsbygd ligger på entreprenad i dagsläget. From 261001 sköter KoV, renhållningsverket detta i egen regi. Totalt anslag för projektet för övertagandet är 10 mnkr. Dock kommer edast 8,5 mnkr att förbrukas till de 2 fyrfacksbilar som beställts och september.

Då kostnaden för entreprenaden ersätts med hämtning i egen regi förväntas inte detta projekt få någon effekt på renhållningstaxan. Den del i denna omställning som berör omställning till FNI hanteras genom ersättning från Naturvårdsverket

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Utbyggnation KP
Projektbeskrivning	

Nytt omklädningsrum för personalen på renhållningen
Projektet med utbyggnation av omklädningsrum skjuts fram och startas 2027 och ny budget äskas för detta.
För 2026 så har tilläggsbudget begärts med 6,8 mnkr för kontor och garage som ej färdigställdes 2025 som planerat

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift	15	0,0	0	0	0,0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	15	0,0	0	0	0,0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Utbyggnationen på Kretsloppsparken på Torpa var planerat att ske i två delar. Där kontor skulle ske 2025 men blev förskjutet till 2026, varpå tilläggsbudget om 7 mnkr begärdes. Denna byggnation pågår för fullt just nu och planeras vara klart till halvårskiftet. Just nu pågår förberedelser för upphandling av del 2 som avser omklädningsrum och garage. Prognosen är att av 2026 års budget om 8 mnkr kommer 2,0 mnkr att förbrukas till garage och resten kommer att skjutas över till 2027 via tilläggsbudget.

Effekten av detta projekt på renhållsningstaxan beräknas bli ca 1% höjning av taxan för 2028.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Förändrad avfallshantering
Projektbeskrivning	

Förändrad avfallshanterin, ny lagstiftning 2024 innebär att insamling av förpackningsmaterial skall ske fastighetsnära. Projektet skall vara klar 1 jan 2027.

14 mnkr avser inköp av 4-fackskärl för fni samt utkörningskostnader för dessa. 1 renhållningsfordon för 3,5 mnkr kommer belasta projektet 2026. **Leverans och betalning är planerad i september 2026** enligt Niclas Janflod.

inför 2026 : (21 mnkr beräknades kostnaden totalt bli för 2026 (14 mnkr i mrp 2026 + tilläggsbudget 7 mnkr))

I mars 2026 är istället indikationen att endast 17,5 mnkr går åt, ett fordon motsvarande 3,5 mnkr kommer att levereras under 2027 istället varpå nytt äskande görs i MRP-processen

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa	2024	2025	2026
Investeringsutgift	65	0,0	0	0	0,0	1	43,7	17,5 (14+3,5)
Investeringsinkomst					0			
Nettokostnad	65	0,0	0	0	0,0			

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

De senaste årens förändringar i avfallslagstiftningen innebär att kommunerna successivt har tagit över ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall från hushåll, med målet att allt sådant avfall ska samlas in fastighetsnära. Från den 1 januari 2024 ansvarar kommunerna för insamlingen av förpackningar från hushåll, antingen genom fastighetsnära insamling eller via lättillgängliga insamlingsplatser. Den 1 oktober 2025 infördes dessutom en tydlig definition av vad fastighetsnära insamling innebär: avfallet ska hämtas vid fastigheten eller, om det inte är möjligt, så nära som möjligt men högst 400 meter från fastighetsgränsen. Samma ändringar klargjorde också när undantag får göras. Slutligen blir fastighetsnära insamling obligatorisk från den 1 januari 2027, vilket innebär att förpackningar av papper, plast, metall och glas ska kunna lämnas direkt vid eller i anslutning till bostaden. Reformen syftar till att förenkla sorteringen för hushållen, skapa ett mer enhetligt system i hela landet och öka materialåtervinningen. Producentansvaret finns kvar, men kommunerna ansvarar för insamlingen och transporten till mottagningsplatser, medan producenterna finansierar och hanterar återvinningen.

Naturvårdsverkets ersättningar som betalas ut kvartalsvis är till för att säkerställa att kommunerna faktiskt kan genomföra den fastighetsnära insamlingen som lagstiftningen kräver. Genom föreskrifter om ersättning kompenseras kommunerna för de ökade kostnader som följer med att bygga ut och driva system för att hämta förpackningsavfall nära fastigheterna. Eftersom kommunerna på kort tid måste skapa en fungerande infrastruktur för insamling av förpackningar, matavfall och restavfall något som Naturvårdsverket beskriver som ett omfattande och resurskrävande arbete blir ersättningarna ett nödvändigt ekonomiskt stöd för att reformen ska vara möjlig att genomföra i praktiken.

Projektet har inte haft någon påverkan på renhållningstaxans nivå ga av ersättningarna från NV.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhet	Vänersborgs Kretslopp och vatten
Projektnamn	Dagvattenanläggning Nordkroken
Projektbeskrivning	

	Totalt anslag	2027	2028	2029	Summa
Investeringsutgift					0
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	0	0	0	0	0

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	2027	2028	2029	Summa
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Projektledare Stefan Tobiasson räknar på storlek av nya äskanden för projektet inför MRP 2027-2029. 2026 kommer KoV endast ha kostnader i projektet kopplade till Lantmäteriets fortsatta arbete samt för jurist för domstolsprocessen, till en uppskattad nivå likt den vi haft under 2025 ca 500 tkr. Troligen ingen byggstart under 2026 och övriga medel för 2026 kommer inte att förbrukas. Just nu ligger beslut om rättigheter för ledningsdragning samt ersättningsnivåer till markägare hos det statliga Lantmäteriet. Vi väntar på deras beslut om verkställighet enligt den föreslagna ledningsdragningen för området. Vi vet ännu inte om byggnationen kommer att godkännas. Erhåller vi verkställighet från det statliga Lantmäteriet under 2026 (de hade som målsättning att leverera ledningsrätt under våren 2024 vilket ännu inte erhållits) så ska det därefter skickas in en ansökan om vattenverksamhet till Mark och miljödomstolen, hur lång tid detta tar vet vi ännu inte. Hela förfarandet kring projektet redovisas löpande till Länsstyrelsen som förelagt kommunen om att lösa dagvattenfrågan för det specifika området. Inför MRP 2027-2029 äskas nya medel efter ny projektering beroende på Lantmäteriets svar.

Förvaltningens förslag till MRP 2027-2029
Fastighetsinvesteringar

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/nej
	- Barnomsorg och grundskola:							
1	Mariedalsskolan, idrottshall/specialsalar	25/01-28/12	47,6	7,6	41,0		48,6	Nej
2	Förskola/skola, verksamhetsanpassning	27/01-29/12	9,0	3,0	3,0	3,0	9,0	Ja
3	Förskole- och skolgårdar	26/01-27/12	9,0	3,0	3,0	3,0	9,0	Ja
4	Öxnereds förskola, nybyggnad	26/01-27/12	60,7	17,0			17,0	Ja
	S:a Utgifter			**30,6**	**47,0**	**6,0**	**83,6**	

Not Kommentarer till fastighetsinvesteringar barnomsorg och grundskola

1 Nybyggnation av idrottshall Mariedalskolan
2 Medel för av BUN beslutade verksamhetsanpassningar av pågående verksamheter
3 Medel för av BUN beslutade verksamhetsanpassningar av pedagogisk utemiljö
4 Nybyggnation av Öxnereds förskola

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/nej
	- Kultur- och fritidsfastigheter:							
5	Hallevi IP	27/01-28/12	6,5	0,0	2,0	4,5	6,5	Nej
6	B-hus Sportcentrum	24/01-28/05	81,0	25,0	3,0		28,0	Ja
7	Mötesplats unga, Torpa	25/01-27-12	54,0	22,2			22,2	Ja
8	Brätte ishall	25/01-27/12	17,5	0,0	17,0		17,0	Nej
9	Gymmixhallen	29/01-29-12	10,0			10,0	10,0	Nej
10	Frendevi	27/01-27/12	3,0	3,0			3,0	Nej
11	Vänersvallen Lilla Vallen, konstgräs	28/01-28/12	8,0		8,0		8,0	Nej
12	Sörbyvallen	28/01-28/12	4,5		4,5		4,5	Nej
13	Brätte ridskola	28/01-28/12	8,0		8,0		8,0	Nej
14	Boteredsvallen	29/01-29/12	1,0			1,0	1,0	Nej
15	Idrottshuset, läktare	27/01-27/12	1,5	0,0	1,5		1,5	Nej
16	Kulturhuset, teatern	28/01-28/12	1,5		1,5		1,5	Nej
17	Brålandabadet	26/01-27/12	3,0	0,0	1,5		1,5	Nej
	S:a Utgifter			**50,2**	**47,0**	**15,5**	**112,7**	

Not Kommentarer till fastighetsinvesteringar kultur och fritid

5 Hallevi IP, utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
6 Underhållsåtgärder omklädningsrum WC mm. Renovering och viss ombyggnation
7 Mötesplats unga, Torpa inklusive skyddsrum, fritidsbank, solceller samt utemiljö
8 Verksamhetsanpassning med betongpist och energioptimering.
9 Verksamhetsanpassning - utbyggnad. Saknar tillräckligt stora ytor.
10 Verksamhetsanpassning utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
11 Verksamhetsanpassning konstgräs samt kringliggande logistik
12 Verksamhetsanpassning utbyte av konstgräs samt kringliggande logistik
13 Omklädningsrum, samlingslokal/cafeteria
14 Dränering
15 Verksamhetsanpassning
16 Renvoering av stolar i teater
17 Renoveringsåtgärder utomhusbassäng

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/nej
	- Fastigheter socialförvaltningen, omsorg om funktionshindrade:							
18	Boende socialpsykiatri, 8 platser	27/01-28/12	24,0	10,0	14,0		24,0	Ja
19	Boende LSS, 5 platser, Lindås	27/01-29/12	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Nej
20	Serviceboende LSS, 8 platser	28/01-30/12	25,0		1,0	10,0	11,0	Nej
21	Lindgården	28/01-30/12	124,0		4,0	60,0	64,0	Nej
	S:a Utgifter			**10,0**	**19,0**	**70,0**	**99,0**	

Not Kommentarer till fastighetsinvesteringar omsorg om funktionshindrade

18 Boende socialpsykiatri, 8 platser
19 Boende LSS, 5 platser Lindås
20 Serviceboende LSS, 8 platser
21 Lindgården, dagligverksamhet LSS

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/nej
	- Fastigheter samhällsbyggnadsförvaltningen:							
22	Investeringsunderhåll (komponentavskrivning)	27/01 - 29/12		44,2	51,6	52,1	147,9	Ja
23	Myndighetskrav	27/01 - 29/12		4,0	4,0	4,0	12,0	Ja
24	Brålandabadet	27/01 - 27/12		0,0	1,0		1,0	Nej
25	Hållbarhet och energioptimering	27/01 - 29/12		4,0	4,0	4,0	12,0	Ja
26	Verksamhetsanpassningar	27/01 - 29/12		3,0	3,0	3,0	9,0	Ja
27	Dyrehög	27/01 - 27/12	8	8,0			8,0	Ja
28	Dyrehög	28/01 - 29/12	6		3,0	3,0	6,0	Nej

29	Torget Vänersborg	29/01 - 29/12	2			2,0	2,0 Nej
	S:a Utgifter			**63,2**	**66,6**	**68,1**	**197,9**

Not Förklaringar fastigheter samhällsbyggnadsförvaltningen

22 Investeringsunderhåll som utförs efter framtagen plan.
23 Avsatta medel för tvingande åtgärder
24 Underhållsbehov av hus, omklädningsrum och säkerhet enligt lokalförsörjningsunderlaget
25 Energisparåtgärder samt övergång till mer hållbara lösningar
26 Avsatta medel för verksamhetsanpassningar inom samhällsbyggnad
27 Anpassning till räddningstjänst enligt KS 2025/89
28 Shb anpassningar av verksamhet, byte värmekälla samt redundanslösningar
29 Ny och robustare offentlig toalett.

S:a fastighetsinvesteringar, mnkr	**154,0**	**179,6**	**159,6**	**493,2**

Exploateringsbudget

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/nej
30	Brättevägen, Skaven mot Edsvägen	20/09-28/12	41,0	0,0	21,0	18,6	39,6	Nej
31	Toppbeläggning Trestad center Västra	29/01-29/12	3,5			3,5	3,5	Nej
32	GC/personbilstunnel Skaven/Öxnered*	22/01-27/12	41,1				0,0	Ja
33	Anslutning- och genomfartsvägar till Tunnel Skaven/Öxnered	27/06-28/12	6,0	3,5	2,5		6,0	Ja
34	Sanden, Södra	24/01-40/12	utreds	10,0	50,0	15,4	75,4	Ja
35	Markinköp	27/01 - 29/12	30,0	0,0	10,0	10,0	20,0	Nej
36	Grunnebo industriområde	22/01-27/12	25,0	7,5	7,5		15,0	Nej
37	Sikhall	28/01-28/12	2,0		2,0		2,0	Nej
38	Norra Sanden	25/01-29/12	100,0	0,0	38,5	45,0	83,5	Nej
39	Hamngatan Kvartersmark	28/01-28/12	4,0		4,0		4,0	Nej
40	Samhällsmast på platåbergen**	25/02-26/12	14,8	0,0	14,8		14,8	Nej
41	Badbrygga Fredriksberg	27/01-27/12	2,0	0,0		2,0	2,0	Nej
42	Vargön pendelparkering	27/01-27/12	1,8	1,8			1,8	Nej
43	VA till Lindås röda stugor	27/01-27/12	2,0	0,0	2,0		2,0	Nej
44	Skaven/Öxnered parkering	26/01-27/12	5,0		4,0		4,0	Ja
45	Brygga Fisktorget/Kronogatan	27/01-27/12	2,0	0,0			0,0	Nej
46	Toppbeläggning Skaven/Öxnered	29/01-29/12	3,5			3,5	3,5	Nej
	S:a Utgifter			**22,8**	**156,3**	**98,0**	**277,1**	

Not Kommentarer till exploateringsbudgeten:

30 Vägen är en förutsättning för pågående och framtida exploateringar. Budget har räknats upp till följd av fördröjning och prisökningar, Indexerat 2025.
31 Toppbeläggning av nytt industriområde, Trestad Center
32 Medfinansieringsprojekt med Trafikverket. Tunnel krävs med tanke på utbyggnad av bostäder på Skaven/Öxnered
Trafikverket har aviserat om kostnadsökning på 5 mnkr år 2027 till följd av transportering av överskottsmassor
*Beslut medfinansierings- och samverkansavtal enligt KF 2026-02-18. Ärende på väg till fullmäktige 22:a april som innebär att investeringsbudget flyttas till 2026 i enlighet med redovisningsregler.
Trafikverket genomför produktion av tunneln under 2027. Kommunen har gjort avsättning 2026 för att medfinansiera projektet, därav inget investeringsbelopp 2027.
33 Avser byggnation av anslutningsvägar efter trafikverkets arbete. Projektering för dessa är redan utförda i tidigare projekt.
34 Exploatering av området Sanden, Södra. Preliminär prognos med uppdaterade förutsättningar och tidsram.
Anpassning till Trafikverkets stationsprojekt.
35 Förvärv av fastigheter för kommunens fortsatta exploatering och utveckling.
36 Exploatering av nytt industriområde, avser utbyggnad av VA. Besked från extern aktör är avgörande för projektets framfart.
37 Uppstart utveckling Sikhall efter detaljplan vunnit laga kraft.
38 Exploatering av Norra Sanden. Kostnader avser anläggande av ställplatser, ny marina och gästhamn med tillhörande service.
Totalanslag ökats med 15,0 mnkr efter ny kalkyl.
39 Ombyggnation av kvartersmark i ny detaljplan för Hamngatan.
40 Beslut om ny samhällsmast enligt KF 2025-02-19 §16. **Projektägarskap och framdrift behöver utredas.
41 Bifall av medborgarförslag SBN 2024/319
42 Anläggning av pendelparkering vid stationsläge
43 Anslutning till kommunalt VA inför försäljning av fastigheter
44 Parkering vid stationläge enligt detaljplan Öxnered/Skaven
45 Renovering av befintlig träkonstruktion
46 Toppbeläggning av nytt område, Skaven/Önxnered

Verksamhet/Projekt	2027	2028	2029	S:a
Summa utgifter gata och park	**29,0**	**43,0**	**36,0**	**108,0**
Summa utgifter VA	**107,5**	**58,5**	**51,5**	**217,5**
Summa utgifter renhållning	**8,5**	**5,0**	**5,0**	**18,5**
Summa utgifter övrigt	**5,5**	**5,9**	**5,5**	**16,9**
Summa industri och hamn	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Summa fastighetsinvesteringar	**154,0**	**179,6**	**159,6**	**493,2**
Summa exploateringsbudget	**22,8**	**156,3**	**98,0**	**277,1**
SUMMA	**327,3**	**448,3**	**355,6**	**1 131,2**

Förvaltningens förslag till MRP 2027-2029

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Gator och vägar							
1	Belysningsprojekt	25/01-27/12		5,8	5,0	2,0	12,8	Ja
2	Gatuarbete i samband med va-sanering	25/01-27/12		4,0	4,0	4,0	12,0	Ja
3	Diverse trafikåtgärder	25/01-27/12		1,0	1,0	0,7	2,7	Ja
4	Utredning/förprojektering	25/01-27/12		0,3	0,3	0,3	0,9	Ja
5	Beläggn.underhåll f.d. drift	25/01-27/12		11,0	11,0	11,0	33,0	Ja
6	Platsutveckling	25/01-27/12		0,5	0,5	0,5	1,5	Ja
7	Bro hamnkanalen	25/01-27/12	15,0	5,5			5,5	Ja
8	Statsbidrag Bro hamnkanalen	25/01-27/12	-5,5	-5,5			-5,5	Ja
9	Kajstabilitet Hamngatan	27/01-29/12	25,5	4,0	13,0	8,5	25,5	Nej
10	Cirkulationsplats Gropbrov. Tegelbruksv.	29/01-30/12	8,1			0,6	0,6	Nej
	S:a Utgifter			**26,6**	**34,8**	**27,6**	**89,0**	

Kommentarer till investeringar i gator och vägar

1	Kostnader för belysningsprojekt. Utbyte av äldre energikrävande armaturer mot LED. Sparar driftspengar samt ett måste pga produktionsstopp av Natriumlampor.
2	Kostnader för gatuarbete i samband med VA-sanering. Budget för att i samband med grävning för VA kunna gå med och belägga gator och angränsande väganläggningar.
3	Kostnader för diverse mindre projekt som uppkommer under året för att öka trafiksäkerheten, exempel på åtgärder GC-vägar, trafiksignaler, farthinder.
4	Tidig projektering för nästkommande års investeringsprojekt, se not 11-14 samt 15-18.
5	Beläggningsunderhåll, för att kunna underhålla kommunens gatukapital.
6	Investering i tätorter som utvecklar stadsmiljön och möjliggör medfinansiering av statligt projekt
7	Nybyggnation av gång- och cykelbro. Binder ihop Sanden och Sundsgatan.
8	Statsbidrag bro hamnkanalen, med förutsättning att motprestationer beviljas av Trafikverket
9	Stabiliseringsåtgärder av Hamngatan efter genomförd geoteknisk utredning.
10	Cirkulationsplats Gropbrovägen till Tegelbruksvägen

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Kollektivtrafikåtgärder							
11	Bhpl Fabriksgatan vid Änggatan			0,6			0,6	Nej
12	Bhpl Marierovägen vid Hedmanstorget			0,3			0,3	Nej
13	Bhpl Granåsvägen vid Helenebergsvägen				0,5		0,5	Nej
14	Bhpl Granåsvägen vid Kyrkan				0,5		0,5	Nej
	S:a Utgifter			**0,9**	**1,0**	**0,0**	**1,9**	

Kommentarer till investeringar i kollektivtrafikåtgärder

11-14	Kollektivtrafikåtgärder. Tillgänglighetsanpassning, Det innebär att vi bygger om hållplatsen så det går att komma ombord på bussen med tex. en rullst

Säkerheten för de som står på busshållplatsen förbättras också avsevärt.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Cykelbefrämjande åtgärder							
15	GC Karlsbergsvägen	27/01-27/12	2,5	0,0	2,5		2,5	Nej
16	GC Granåsvägen, Stationsvägen till Kyrkan	28/01-28/12	3,2		3,2		3,2	Nej
17	GC Tegelbruksvägen, Vinchg. till Ankarg.	29/01-29/12	1,9			1,9	1,9	Nej
18	GC anslutning järnvägsbron	29/01-29/12	5,0			5,0	5,0	Nej
	S:a Utgifter			**0,0**	**5,7**	**6,9**	**12,6**	

Not	**Kommentarer till investeringar i cykelbefrämjande åtgärder**
15-18	Åtgärder för att främja cykelåkning

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Parkverksamhet							
19	Grönytor, lekplatser, parker m.m.	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5	Nej
	S:a Utgifter			**1,5**	**1,5**	**1,5**	**4,5**	

Kommentarer till investeringar i parkverksamhet

19	Investering i lekplatser, parker och aktivitetsytor. 2027 är planen att rusta upp en eller två lekplatser på Onsjö.

Det mesta är leverantör/entreprenad kostnader

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	VA-verksamhet							
20	Säkerhetsarbete enligt EU-direktiv	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5	nej
21	Skräcklans vattenverk	22/01-27/12	272,0	11,5			11,5	ja
22	Ombyggn. på vatten- och avloppsverken	27/01-29/12		3,0	3,0	3,0	9,0	nej
23	Lågreservoar Brålanda	23/01-27/12	37,5	21,5	2,0		23,5	ja
24	Säkerhetsarbete avloppsrening	27/01-29/12		1,0	1,0	0,5	2,5	nej
25	Digitala vattenmätare	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5	ja
26	Nya serviser	27/01-29/12		2,0	2,0	2,0	6,0	nej
27	Dagvattenanläggningar	27/01-29/12		3,0	3,0	3,0	9,0	ja
28	Saneringar enligt Blåplan	27/01-29/12		40,0	40,0	40,0	120,0	ja
29	Dagvattenanläggning Nordkroken	23/01-28/12	11,8	4,5	4,5		9,0	ja
30	Resevoarer Skräcklan	26/01-27/12	32,0	16,0			16,0	ja
31	Utbyggnadsplan VA, projektering 3 områden	27/01-27/12	2,0	2			2,0	nej
	S:a Utgifter			**107,5**	**58,5**	**51,5**	**217,5**	

Kommentarer till investeringar i VA-verksamhet

20 Åtgärder för att uppfylla krav enligt säkerhetsskyddslagen och cybersäkerhetslägen.

21 Byggnation startat i juni 2023. Arbetet beräknas pågå till och med 2027 enligt beslutad totalbudget. Totalt anslag 272 mnkr

22 Byte av pumpstation, renovering av byggnader, ny processutrustning

23 Ny reservoar i Brålanda. Fördyring enligt ny kalkyl och tillkommande reservkraftverk och nya pumpar. Bedömning är att 2026 är att 9 mnkr kommer att gå åt. 2027 kommer 21,5 mnkr att förbrukas och 2028 2,0 mnkr. Totalt beräknas då projektet landa på 37,7 inkl egna byggherrekostnader

24 5 pumpstationer behöver uppgraderas pga gammalt styrsystem där det saknas reservdelar.

25 Fjärravlästa läcksökande, larmande vattenmätare, antenner för avläsning behöver kopletteras för bättre radiotäckning.

26 Avser ledningsförläggning till nya större fastigheter.

27 Kostnader sammanhängande med ny dagvattenplan

28 Förnyelse av ledningsnätet enligt saneringsplan. Krav i miljötillstånd samt från tillsynsmyndighet.

29 Dagvattenanläggning Nordkroken. Lagkrav och föreläggande från länsstyrelsen. Utfallet 2026 beräknas bli endast 1,2 mnkr. Byggnationskostnad beräknad till totalt 9 mnkr fördelat på 2027 och 2028

30 Nya reservoarer vid Skräcklans vattenverk, för att säkertställa kapacitet som krävs för en stabil vattenförsörjning. Arbetet med reservoarerna har inletts och alla indikationer visar att medlen kommer att arbetas upp både 2026 och 2027. Samma entreprenör som för projekt Skräcklans vattenverk. Tight projektuppföljning stärker antagandet om förbrukad budget för åren. Särskilt under perioder av hög efterfrågan eller nödsituationer som torka och översvämningar.

31 Projektering. Ny plan för utbygnad av kommunalt va är antagen. Områdena som pekas ut är Önafors, Floget, Kristinelund. Kostanden för respektive område skall utredas innan tidsplan och prioriteringsordning för utbyggnad föreslås och äskande kan göras.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Renhållningsverksamhet							
32	Utrustning och inventarier	27/01-29/12		1,5	1,5	1,5	4,5	nej
33	Fordon/maskiner	27/01-29/12		3,5	3,5	3,5	10,5	nej
34	Förändrad avfallshantering	24/01-27/12	65,0	3,5			3,5	Ja
	S:a Utgifter			**8,5**	**5,0**	**5,0**	**18,5**	

Kommentarer till investeringar i Renhållningsverksamhet

32 Avfallsbehållare, maskinredskap

33 Renhållningsfordon

34 Förändrad avfallshantering enligt lag innebär inköp av ett fordon för att hantera fastighetsnära insamling. Insamling av förpackningar. För 2027 planeras det för ytterliggare 1 fordon kopplat till FNI. Ingår i totalt ursprungligt anslag.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Gatuenheten/Tekniska							
35	Fordon och maskiner	27/01-29/12		4,1	4,1	4,1	12,3	Nej
36	Inventarier	27/01-29/12			0,4		0,4	Nej
	S:a Utgifter			**4,1**	**4,5**	**4,1**	**12,7**	

Kommentarer till investeringar för Gatuenheten/Tekniska

35 Utbyte och uppdatering av maskinpark
För 2027 planeras bland annat inköp av lastmaskin, lätt lastbil samt redskapsbärare.

36 Leasingåtertag av mätutrustning. Återinvestering var tredje år.

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Kostenheten							
37	Köksutrustning/kontorsmöbler	27/01-29/12		1,0	1,0	1,0	3,0	Ja
	S:a Utgifter			**1,0**	**1,0**	**1,0**	**3,0**	

Kommentarer till investeringar för Gatuenheten/Tekniska

37 Utbyte av utrustning som löpande slits ut

Not	Verksamhet/Projekt, mnkr	Projekttid	Totalt anslag	2027	2028	2029	S:a	Pågår Ja/Nej
	Serviceenheten							
38	Maskiner, inventarier	27/01-29/12		0,4	0,4	0,4	1,2	Ja
	S:a Utgifter			**0,4**	**0,4**	**0,4**	**1,2**	

Kommentarer till investeringar för Kostenheten och Serviceenheten

38 Kontinuerligt utbyte och förnyande av lokalvårdsutrustning.

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning 2027-2029 Samhällsbyggnadsförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsförvaltningen går in i planperioden 2027–2029 med ett samlat läge präglat av kraftigt ökade kostnader, växande underhållsskuld och stigande krav på säkerhet och beredskap. Energi-, material- och entreprenadpriser fortsätter att öka, liksom kostnader kopplade till el, fjärrvärme och nätavgifter, vilket redan idag innebär att driftmedel behöver omfördelas från planerat underhåll till att hantera löpande prisökningar. Samtidigt visar genomgången av fastighets-, gata- och VA att underhållsskulden är **betydande** och att flera kritiska anläggningar, såsom kajen vid Hamngatan, reservoarer och anläggningar vid Holmängen kräver omfattande reinvesteringar för att undvika akuta driftstörningar och ökade följdkostnader.

Utöver detta tillkommer nya krav från lagstiftning, där kommunen behöver stärka sin förmåga att upprätthålla samhällsviktiga funktioner vid kriser och samtidigt möta ökade krav på energieffektivisering. Det innebär nya behov av samlingsplatser, reservkraft, beredskapslager och investeringar i energieffektiv teknik, vilket i nuläget inte ryms inom ram.

Om inga extra medel tillförs behöver förvaltningen vidta flera åtgärder som kommer att påverka både servicegrad och långsiktig hållbarhet. Detta innebär bland annat att ytterligare planerat underhåll måste skjutas på framtiden, med växande risk för dyrare akuta åtgärder och försämrad funktion i kommunens fastigheter och anläggningar. Det kan också kräva fortsatta avstängningar av gator och kajer, reducerad takt i energieffektiviseringsåtgärder såsom LED-belysning, senarelagda detaljplaner och utredningar inom exploatering samt en begränsad förmåga att genomföra nödvändiga investeringar i VA-system, reningsverk och dagvattenanläggningar. Även verksamheter som kostenheten påverkas genom ökade priser per måltid eller minskad kvalitet vid fortsatt ökande kostnader från beredskapslager och stigande livsmedelskostnader.

Sammanfattningsvis står förvaltningen inför en situation där uteblivna resursförstärkningar kommer att kräva omfattande nedväxling av ambitionsnivå, ökade risker i samhällsviktiga funktioner och större ekonomiska konsekvenser på sikt. För att upprätthålla tillförlitlig service, robust infrastruktur och regelefterlevnad behöver de kommande åren präglas av tydliga prioriteringar eller tillförda medel som gör det möjligt att möta de ökande kraven på ett hållbart sätt.

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027
Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 fastställs till 113 270 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 512 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 102 tkr. Gatuenheten tillförs 700 tkr för utökad kapitalkostnad kopplad till komponentredovisningen. Ettårsanslaget i budget 2026 om 6 000 tkr för exploaterings- och saneringskostnader av södra Sanden tas bort. Ettårsanslaget i budget 2026 för tomhyra av Norra skolan om 1 900 tkr kvarstår även under 2027. En ramjustering för film/foto/form-givning sänker ramen med 123 tkr, eftersom den budgeten flyttas till kommunstyrelsen.

2. Utmaningar, Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar samt Konsekvenser

2.1 Utmaningar

Samhällsbyggnadsförvaltningen står inför en period med ökade kostnader, stora reinvesteringsbehov och växande krav på robusthet. Energipriser, materialkostnader och entreprenadpriser fortsätter att stiga, vilket redan idag tränger undan planerat underhåll och gör att akuta åtgärder riskerar att öka ytterligare. Samtidigt är underhållsskulden betydande inom både fastigheter, gator och VA-anläggningar, där flera objekt, såsom till exempel kajen vid Hamngatan och lågreservoaren i Brålanda, vilka samtliga kräver omfattande insatser för att undvika driftstörningar och ökade kostnader på sikt. Även inom kostenheten har man svårt att bedöma de framtida prisnivåerna på grund av det osäkra omvärldsläget.

Utöver detta skärps kraven på beredskap och energiprestanda genom ny lagstiftning och EU-direktiv, vilket medför ytterligare behov av investeringar i samlingsplatser, reservkraft, energieffektivisering och krisberedskapslager. Exploateringsverksamheten påverkas samtidigt av låga intäkter och projekt som är direkt beroende av kommunala investeringar för att möjliggöra fortsatt utveckling. Sammantaget innebär detta ett läge där ekonomiska ramar, teknisk funktion och samhällsviktiga krav måste balanseras noggrant för att upprätthålla service, säkerhet och långsiktig hållbarhet.

2.2 Åtgärder, ramanpassning och effektiviseringar

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme, tkr

	Frigjorda Medel 2027 tkr	**Effektiviseringar / Åtgärdsförslag**	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027 (2029)
1.	1 000	Generell återhållsamhet inom gatuenheten		
2.	6 500	Besparing påverkbara drift– och underhållskostnader inom fastighet och service		
Summa	7 500			

1. Gatuverksamheten kommer att behöva balansera de driftkostnader som drabbar verksamheten 2027. Återhållsamhet kommer krävas för att hantera de betydande kostnadsökningarna på material, maskiner och entreprenörtjänster som skett de senaste åren. Konsekvensen av denna besparing är att verksamheten riskerar att få arbeta kortsiktigt med hårda prioriteringar samt att vi hamnar efter i bland annat stadsutvecklingen, tekniken, digitaliseringen och kompetensförsörjningen av medarbetarna. Underhållsskuld som verksamheten har kommer fortsätta öka och fler kommer skapas då medel saknas för att bibehålla kvalitet och standard. Det kommer skapas något som kräver en mer kostsam åtgärd senare för att återgå till den standarden som var.

2. För att hålla sig inom budgetram måste kommunen göra ytterligare besparingar inom underhåll, vilket förvärrar den redan växande underhållsskulden som skapats efter tidigare sparkrav. Det akuta underhållet är svårt att styra, vilket innebär att det förebyggande underhållet trängs undan och att fler oplanerade kostnader kan uppstå framöver. Under året har medel behövt omfördelas för att hantera ökade energi- och värmekostnader. Omfördelning har även krävts för driftkostnader i projekt och tidiga förstudier riskerar att skjutas upp. Långvariga begränsningar i investeringsunderhåll ökar risken för fler framtida problem, bland annat ökade akuta åtgärder. En särskilt oroande utveckling är den växande mängden tomställda lokaler, där beslut om lokalernas framtid behöver tas i tid för att undvika kostnadsbelastning. Utan tillskott för hyror kan fastighetsverksamheten tvingas föreslå avyttring. Inför 2027 väntas endast marginella förbättringar, samtidigt som ökade energi- och nätavgifter beräknas öka kostnaderna med omkring 1 mnkr jämfört med 2026. Förslagen på besparingar inkluderar bland annat minskad öppethållning av offentliga toaletter, minskat planerat underhåll och framflyttade investeringar i säkerhet.

2.3 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag

Tabell: Utvecklingsförslag, tkr

		Behov	Behov	Behov	Ändrad	Påverkan mål/målvärde

	Utvecklingsförslag	2027	2028	2029	ambitionsnivå	2027 (2029)
1.	Ökade energikostnader inom fastighet	2 500	3 500	5 000		
2.	Tomställda lokalers kapital och driftskostnader	5 100	8 000	8 000		
3.	Sammanträdeslokaler	1 000	0	0		
4.	Behov av ökat driftunderhåll inom fastighet	4 800	4 896	4 994		
5.	Driftkostnader kopplat till projekt	6 500	6 500	6 500		
6.	Kapitalkostnader Dalbobron och Residensbron	1 485	1 485	1 485		
7.	Medfinansiering stängselåtgärder Trafikverket	1 600				
8.	Personalutveckling Skog och Natur	2 00	200	200		
9.	Kapitalkostnader för GC Tunneln Skaven/Öxnered	2 200	2 800	2 800		
10.	IT drift/Säkerhet	198	198	198		
11.	Kapital och driftskostnader samt rivning avseende Krickan 1	5 500	505	510		
Summa		**31 083**	**28 084**	**29 687**		

1. Ökade energikostnader inom fastighet kopplat till MRP 2027
Energikostnaderna inom fastighetsverksamheten har ökat kraftigt under de senaste åren, och den geopolitiska osäkerheten gör det svårt att bedöma framtida prisnivåer inför 2027. För elenergi är 90 procent av kommunens förbrukning prissäkrad för 2026, men resterande 10 procent utgör en risk då prisbilden är osäker. Inför 2027 är 80 procent av volymen avtalad, medan 20 procent ännu inte är prissäkrade. Ytterligare 10 procent planeras att säkras under 2026 när marknadsläget förhoppningsvis är mer gynnsamt. Då nätägaren ännu inte redovisat kommande förändringar i effektdebiteringen som införs 1 januari 2027 saknas fullständiga beräkningar, men en preliminär prognos visar på en ökning av nätkostnaderna med cirka 1,2 mnkr. Även värmepriserna fortsätter att stiga. För 2026 har fjärrvärmen ökat med cirka 5 procent och bioenergin med cirka 9 procent. För 2027 beräknas ytterligare höjningar om cirka 5 procent för både fjärrvärme och bioenergi, motsvarande en kostnadsökning om cirka 1,0 mnkr. Totalt beräknas kostnadsökningen för el- och värmeenergi uppgå till cirka 2,5 mnkr inför verksamhetsåret 2027.

2. Tomställda lokalers kapital- och driftskostnader
Flera kommunala lokaler kommer att vara helt eller delvis tomställda inför 2027. Hallevibadet saknar fortfarande hyresgäst och Norra skolan, Frode, Huvudnässkolans aula samt stora delar av Lindgården prognostiseras också stå tomma. För Lindgården medför detta en nettokostnad på cirka 2,3 mnkr vid nuvarande uthyrningsgrad, och upp till 3,5 mnkr vid full tomställning. Tomställda lokaler utgör i dagsläget cirka 8 procent av beståndet, och ränte- och avskrivningskostnaderna beräknas till cirka 7 mnkr under 2027, varav 1,9 mnkr redan tilldelats via ettårs-anslag 2027. Driftskostnader såsom försäkring, värme, el, rondering, larm och övervakning tillkommer och uppgår till cirka 200 kr/m^2. Full

kostnadstäckning ryms inte inom nuvarande ram, vilket innebär att besparingar behöver göras inom övriga lokalytor. Situationen bedöms kvarstå under kommande år.

3. Sammanträdeslokaler
Bojorten och flera andra sammanträdeslokaler i kommunhuset saknar full budgettäckning. Den nuvarande modellen med manuell interndebitering är resurskrävande och ineffektiv. Ett nytt boknings- och finansieringssystem utvecklas tillsammans med IT, där avsikten är att lokalerna framöver finansieras centralt, istället för genom användningsfrekvens. Detta väntas skapa en mer rättvis och långsiktigt hållbar kostnadsstruktur. När modellen är på plats kvarstår endast särskild ram för Bojorten, som visar tecken på ökad beläggning.

4. Behov av ökat drift- och investeringsunderhåll inom fastighet
För att säkerställa god inomhusmiljö, funktion och långsiktig hållbarhet i kommunens byggnader krävs ett betydande tillskott av underhållsmedel. Underhållsskulden uppgår till minst 1 000 mnkr över kommande tioårsperioden. Prio 1 åtgärderna, som avser akuta och verksamhetskritiska insatser såsom takrenoveringar, fasadarbeten och stambyten, är redan delvis eftersatta. För perioden 2027–2029 krävs ett årligt tillskott om 4,8 mnkr till driftunderhåll för att hantera de mest kritiska prio 1 åtgärderna som inte utförts fram till och med 2025. Beloppen baseras på vad den nuvarande organisationen har kapacitet att genomföra, vilket innebär att ytterligare behov finns men inte inkluderats. Tabellerna visar att den oreglerade underhållsskulden fram till 2026 är cirka 362 mnkr och att det totala behovet fram till 2033 uppgår till cirka 860 mnkr.

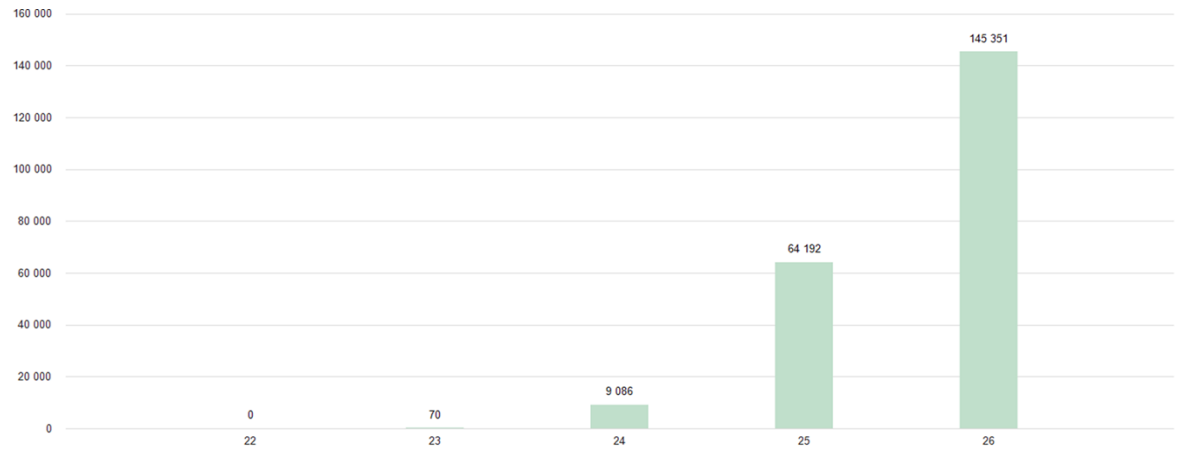

Bild 1.
Bild 1 visar prio 1 åtgärder som inte utförts i tid, det är sådant underhåll som blivit eftersatt och som ligger inplanerat år 2024 till år 2026. Förtydligande, underhåll som på grund av brist på ekonomiska medel inte har blivit utfört ligger kvar på tidigare och nuvarande år.

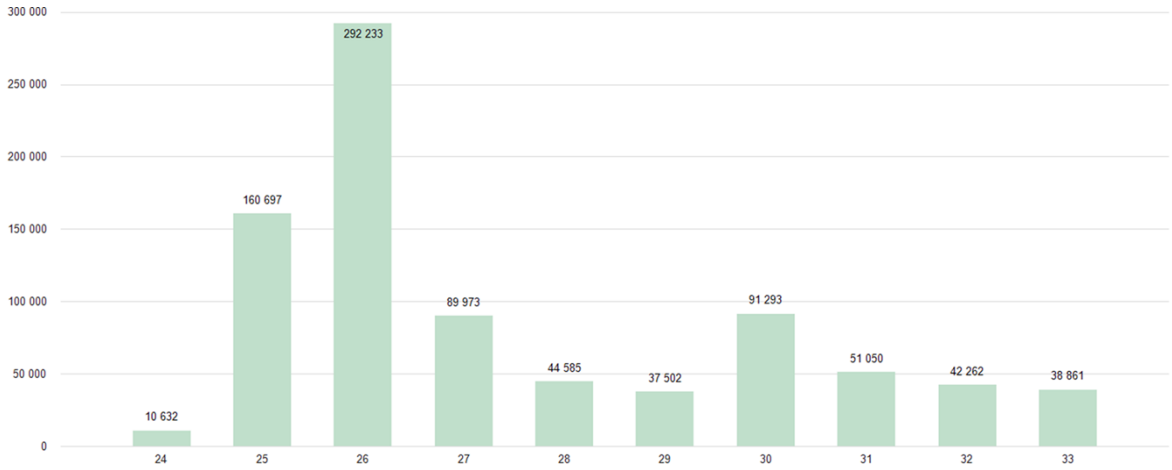

Bild 2.

Bild 2 redovisar det totala behovet av underhållsåtgärder, kostnader fram till år 2033 redovisas i siffror och staplar, och det vi ser fram till och med 2026 är att dagens oreglerade skuld är cirka 362 mnkr och totalt cirka 860 mnkr till och med 2033 i 2026 års kostnadsläge.

5. Driftkostnader kopplade till projekt

Budget för projektanknutna driftkostnader inom fastighetsverksamheten uppgår idag till 8 mnkr. Ökade energikostnader har redan krävt omfördelning av delar av dessa medel, och ytterligare ökningar riskerar att tränga undan finansiering av förstudier, utredningar och projektberedning. Detta försämrar kommunens beredskap inför större kostnader som nedskrivningar, rivningar, saneringar och utrangeringar. För att upprätthålla nuvarande ambitionsnivå krävs ett tillskott om 3 mnkr. Enbart utrangering av fastigheter som byggs om beräknas innebära en kostnad på cirka 2 mnkr under 2027.

6. Kapitalkostnader Dalbobron och Residensbron

Renoveringen av Dalbobron och Residensbron innebär ökade kapitalkostnader för Gatuenheten motsvarande 1 485 tkr per år. För att enheten ska kunna upprätthålla ambitionsnivån inom övriga verksamhetsområden krävs kompensation. Kostnadsökningen är betydande i förhållande till andra budgetposter, exempelvis gång- och cykelvägar som totalt uppgår till 2 500 tkr. Utan kompensation riskerar viktiga trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder att behöva minskas eller skjutas på framtiden.

7. Medfinansiering av stängselåtgärder

Kommunen är skyldig att medfinansiera stängsel som Trafikverket sätter upp för att förhindra att människor beträder banvallsområdet, i detta fall vid både vid Holmängen och i Vargön. Detta regleras i Lag (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg med mera. Lagen omfattar både statliga och privata järnvägar och innehåller bestämmelser både för skydd av tamdjur och för skydd av människor. Kommunen ansvarar för beslut och medfinansiering av stängsel enligt den del av lagen som avser skydd av människor. Detta innebär återkommande kostnader för uppförande, drift och underhåll av stängsel i anslutning till järnväg.

8. Personalutveckling inom Skog och Natur

Medarbetarna inom Skog och natur riskerar att stanna kvar långvarigt i arbetsmarknadsåtgärder utan möjlighet att ta steget vidare till reguljär anställning. Utan

riktade utvecklingsinsatser fastnar medarbetarna i en anställningsform med sämre villkor (BEA), vilket inte är i linje med verksamhetens syfte. För att nå målsättningen om att en person per år ska kunna gå vidare till reguljär anställning krävs en särskild utvecklingsbudget. Dessa medel ska finansiera studiebesök, utbildningar, kompetenshöjande insatser (exempelvis maskinkörning och IT), samt kortare praktikperioder hos externa arbetsgivare.

9. Kapitalkostnad för GC-tunnel Skaven/Öxnered
För GC- och personbilstunneln vid Skaven/Öxnered behöver Gatuenheten kompensation för ökade kapitalkostnader motsvarande 2 200 tkr från 2027 och ytterligare 600 tkr från 2028. Utan kompensation riskerar enheten behöva sänka ambitionsnivån inom andra delar av verksamheten. Kommunfullmäktige beslutade 2026 att godkänna medfinansierings och samverkansavtalet för den planskilda passagen vid Skaven/Öxnered. Tunneln är en av två nödvändiga åtgärder för att möjliggöra fortsatt exploatering i området. I och med avtalets tecknande aktiveras investeringen i balansräkningen, vilket genererar kapitalkostnader som belastar Gatuenheten. Tunneln beräknas färdigställas under slutet av 2027, då de återstående kostnaderna aktiveras och kapitalkostnaderna ökar från 2028. Enligt ett ärende som är på väg till fullmäktige 22:a april, flyttas investeringsbudget till 2026 i enlighet med redovisningsregler.

10. IT drift/Säkerhet
Posten avser Samhällsbyggnadsnämndens del i en ramökning för kommunens IT-kostnader (totalt 2 300 tkr) enligt den fördelningsnyckel som finns för IT-kostnader i kommunen. Se kommunstyrelsens underlag för mer information.

11. Kapital och driftskostnader samt rivning avseende Krickan 1
Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2026-03-26 § 40 om utökat investeringsanslag 2026 för köp, rivning och renovering av Krickan 1. Fastigheten är tänkt att inköpas av kommunen för att möta ett akut lokalbehov utanför ordinarie lokalförsörjnings-process. Fastigheten ska efter viss renovering och verksamhetsanpassning användas som tillfällig lokal för kommunala verksamheter, bland annat kultur- och fritidsverksamhet (kampsport), i samband med renovering av B-huset på Sportcentrum. Ärendet är beslutat i KS men inväntar beslut från KF. Investeringen sker 2026 men driftskostnader följer med ca 0,5 mnkr årligen samt rivningsarbete 5 mnkr under 2027.

Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga

Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar kontinuerligt med ett professionellt bemötande och en tydlig kommunikation i kontakten med kommuninvånarna för att stärka tilliten. Särskilt fokus läggs på en god och effektiv hantering av felanmälningar, vilket bidrar till att skapa förtroende och trygghet. Förvaltningen deltar också i kommungemensamma arrangemang för att möta allmänheten och främja dialog.

En viktig del av förvaltningens uppdrag är att säkerställa trygga och säkra måltider. Detta inkluderar aktiv kommunikation om rutiner, kvalitet och säkerhet i kosthanteringen. Genom tydliga processer och rätt kompetens garanteras att maten är säker vid tillagning, transport och servering, vilket stärker både trygghet och tillit.

Vid oplanerade incidenter och störningar arbetar förvaltningen för att snabbt nå ut med relevant och tydlig information till allmänheten. Inför planerade arbeten som kan påverka invånare sker kommunikationen i god tid, bland annat genom kontakt med berörda fastighetsägare, för att skapa förståelse och underlätta planering.

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Samhällsbyggnadsförvaltningen berörs inte av något av kommunfullmäktiges specifika målvärden kopplade till detta inriktningsmål. Förvaltningen bidrar ändå i flera avseenden genom sitt grunduppdrag. Bland annat genom att tillhandahålla ändamålsenliga och funktionella lokaler för skolverksamheten genom förvaltningens ansvar som fastighetsägare.

Förvaltningen ansvarar även för kommunens måltidsservice till skolor utifrån kundens beställning. Arbetet med skolmåltider omfattar insatser för att öka elevernas deltagande i skolrestaurangerna, bland annat genom att marknadsföra maten och skapa trygga och trivsamma måltidsmiljöer.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder

Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	10 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets ambitionsnivå (2024)	Mer än hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS, SBN, BN, SOC

Fossilfritt 2030

För att identifiera möjliga områden att bidra på mätbara indikatorer i Strategi för Fossilfritt 2030 har Samhällsbyggnadsförvaltningen utgått från åtgärdslistan som återfinns i Vägledningen för ett fossilfritt Vänersborg 2030, förvaltningen bedömer att bland annat kunna bidra i följande åtgärder:

Åtgärd 12 - Nya rutiner för upphandling av transporttjänster
Beaktas löpande i ordinarie upphandlingsarbete.
Åtgärd 13 - Laddinfrastruktur på kommunala arbetsplatser
Är ett lagkrav. Upphandlad leverantör finns och arbetet pågår.
Åtgärd 14 - Nya riktlinjer för parkering
Förvaltningen deltar i arbetsgruppen. Eventuellt nytt parkeringssystem innebär omskyltning, appbaserat betalningssystem och nya föreskrifter.
Åtgärd 18 - Levande centrummiljö
Förvaltningen bidrar genom bland annat avtal för foodtrucks, upplåtelse av allmän platsmark, trygghetsvandringar, arbete med "sommartid" och "vintertid", trädvårdsplan", samt belysning och blomsterutsmyckning. Planering pågår för höj- och sänkbara pollare 2027–2029 för minskad biltrafik. Arbetet sker internt och i samverkan med externa aktörer.
Åtgärd 19 - Krav och uppföljning av energiprestanda vid nybyggnation
Tas alltid i beaktande vid nybyggnation.
Åtgärd 20 - Fortsatt arbete med energieffektivisering
Energiarbete sker kontinuerligt genom förvaltningens energigrupp och inom planering, projektering och genomförande av renoverings- och nybyggnadsprojekt.
Åtgärd 22 - Öka den egna solelsproduktionen
Ingår i pågående projekt.
Åtgärd 24 - Andelspark för solceller
Kommunen kan producera och förbruka egen el men bedriver ingen elförsäljning. Förvaltningens roll begränsas i huvudsak till markfrågor vid företagsetablering.
Åtgärd 25 - Dialog kring fjärrvärmeanslutningar
Sker löpande.

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN

Förvaltningen deltar aktivt i kommunens näringslivsgrupp för att stärka näringslivsklimatet och medverkar även i den nya etableringsgruppen som arbetar fram en strategi för en tydligare och mer effektiv etableringsprocess. I dialogen med invånare och företag strävar man efter ett tillmötesgående, förstående och lösningsinriktat bemötande samt en öppen och konstruktiv kommunikation.

Upphandlingen av ”Lilla Grossisten” inleds 2026 med avtalsstart 2027. Den ska stärka lokala producenter och bidra till kommunens miljö- och måltidsmål samt ett bättre företagsklimat. En ökad andel lokala produkter ger också bättre beredskap och långsiktig resiliens.

Förvaltningen arbetar vidare med att införa digitala vattenmätare och utveckla Open E-plattformen med fler integrationer mot Future. Detta ger företag bättre kontroll över vattenförbrukning och avfallshantering och stödjer mer effektiv kostnadsstyrning.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

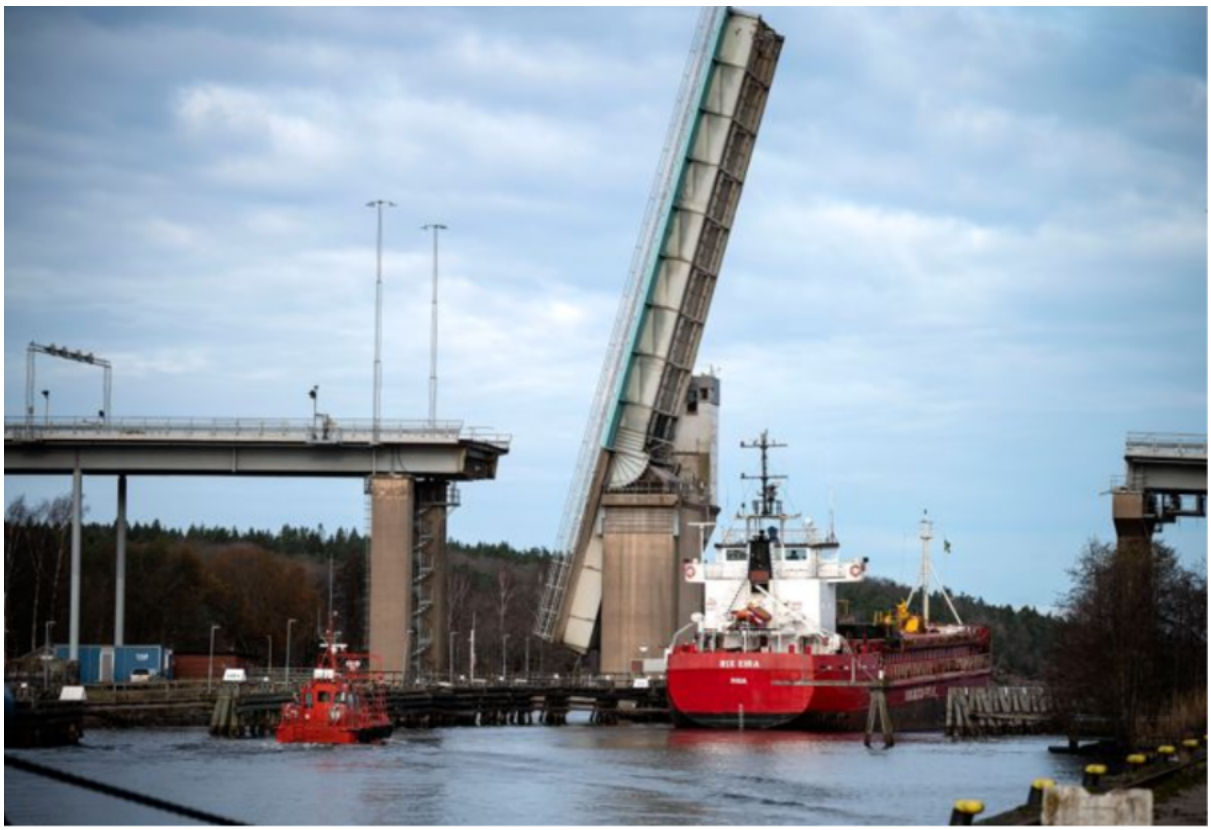
Sjukfrånvaro och medarbetarengagemang tros vara starkt korrelerat varför insatser för ökat engagemang tros ge positiva effekter även på sjukfrånvaron.

Förvaltningen arbetar samlat med handlingsplaner som bygger på de utvecklingsområden som identifierats i den senaste medarbetarundersökningen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet utgör grunden och kompletteras med återkommande insatser för att stärka arbetsgivarattraktivitet, delaktighet och trivsel.

Personalträffar och dialogforum används för att arbeta kontinuerligt med arbetsmiljö, gemenskap och samarbete. Främjande och förebyggande aktiviteter prioriteras för att stärka och bibehålla medarbetarnas hälsa.

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning Investeringsplan 2027-2029 Samhällsbyggnadsförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till investeringsplan 2027-2029

3.1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

Nämndernas investeringsramar motsvaras av mål- och resursplan 2027-2029. För fastighetsinvesteringar beslutade kommunstyrelsen 2026-01-28 § 18 att fastställa Lokalförsörjningsunderlaget 2027–2036 som ett referensunderlag och överlämnar detta till samtliga nämnder att använda som underlag i arbetet med mål- och resursplan 2027-2029.

För planens första år, budget 2027 (i mål- och resursplan 2027-2029), är det endast i undantagsfall som nya objekt kan föreslås då kommunens investeringsbudget är omfattande och utrymmet för att finansiera driftkostnaden för nya investeringar är den hyrande nämndens ansvar. Alternativet är att nämnden stryker eller flyttar fram planerade investeringar i tiden, till förmån för nya förslag.

Det finansiella investeringsmålet säger att årets investeringar (exkl. VA/renhållning) maximalt ska motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag. I ramen för budget 2027 motsvarar det 237 mnkr för kommunen, varav fastighetsinvesteringarnas andel kan beräknas till maximalt 152 mnkr. Det har samhällsbyggnadsnämnden att förhålla sig till i sitt förslag om fastighetsinvesteringar.

3.2. Sammanfattning

Som beskrivs i ovan avsnitt säger det finansiella investeringsmålet att årets investeringar (exkl. VA/renhållning) maximalt ska motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag. I ramen för budget 2027 motsvarar det 237 mnkr för kommunen. Arbetet med att ta fram förslag till ny investeringsplan har genomförts i flera steg. Först har en uppföljning av samtliga investeringar för innevarande år genomförts i syfte att ta fram en prognos för utfallet 2026. Därefter har eventuella prognostiserade förskjutningar från 2026 vägts in i planen för 2027. På grund av fördröjningar och fördyringar i flera större projekt har förslaget på investeringsplan ökat i jämförelse med den nuvarande beslutade planen för 2026-2028. Flera av de större investeringarna är initierade av näringspolitiska skäl som exempelvis Sanden Södra och Norra, Grunnebo industriområde, bro över Hamnkanalen och Samhällsmast på platåbergen. De uppräknade exemplen enligt ovan summerar till drygt 95 mnkr för 2027. Förvaltningens förslag till beslut summerar till 476,6 mnkr för 2027 varav 116 mnkr avser VA och renhållning. Det innebär att det finansiella målet inte uppnås enligt nuvarande förslag.

3.3. Prioritering av fastighetsinvesteringar

Enligt budgetanvisningarna har samhällsbyggnadsnämnden 152 mnkr att förhålla sig till i sitt förslag om fastighetsinvesteringar för år 2027. Ramen bygger på det finansiella målet om att investeringar (exklusive VA/RH) max ska motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag. I Lokalförsörjningsunderlaget kan utläsas att prognos för motsvarande belopp 2027 uppgår till 158,8 mnkr. Fastighet har utifrån detta följt planen för investeringarna i lokalförsörjningsunderlaget vilket slutligen lett till en investeringsnivå på 157,8 mnkr för 2027, efter några mindre justeringar. Men för att kunna hantera den stora

underhållsskulden, med fokus på prio 1-åtgärder, finns ett stort behov av att öka ramen för fastighetsinvesteringar betydligt under 2027-2029. För 2027 är det totala behovet av fastighetsinvesteringar 179 mnkr.

Arbetet med att anpassa förslaget om fastighetsinvesteringar till den angivna ramen som anges i mål- och resursplan för 2027-2029 har genomförts utifrån följande process; först har en uppföljning av samtliga fastighetsinvesteringar för innevarande år genomförts i syfte att ta fram en prognos för utfallet 2026. Därefter har eventuella prognostiserade förskjutningar från 2026 vägts in i planen för 2027. Därefter har nämndernas beslutade förslag till fastighetsinvesteringarna vägts in för år 2027–2029. Efter att dessa delar hade vägts in kunde det konstateras att nämndernas förslag till fastighetsinvesteringar med tillägg för fördröjningar överskred ramen för 2027. Lokalförsörjningsunderlaget har använts som ett styrande underlag vid upprättande av förslaget till investeringsplanen eftersom ingen tidsram för prioriteringar finns.

3.4. Behov av utökade investeringsmedel som ingår i förslag till investeringsplan 2027-2029

Behov av ökat investeringsunderhåll inom fastigheter
I samband med beslutet om mål- och resursplan 2026–2028 presenterades rapporten Underhållsöversikt 2025–2034 för Vänersborgs kommuns fastigheter. Efter kompletteringar överlämnades den reviderade versionen till kommunfullmäktige i november 2025 som återrapportering av det riktade uppdraget. Rapporten visar tydligt att kommunens underhållsskuld fortsätter att öka snabbt om budgeten för underhåll inte förstärks. När planerade åtgärder skjuts upp utvecklas mindre insatser till betydligt större och mer kostsamma renoveringar. En växande del av underhållsbudgeten måste därför användas till akuta reparationer, exempelvis läckor, fuktproblem och tekniska haverier, vilket ytterligare tränger undan det långsiktiga och planerade underhållsarbetet. Sammanfattningsvis pekar rapporten på en negativ spiral där otillräckliga resurser leder till ökade akuta åtgärder, högre kostnader över tid och en successiv försämring av byggnadernas funktion, säkerhet och kvalitet.

Samhällsbyggnadsnämnden har inför investeringsplanen 2027–2029 att förhålla sig till en fastställd ram på 152 mnkr, men genomgången av lokalförsörjningsunderlaget visar att det faktiska behovet uppgår till närmare 158 mnkr. När prognoser, förskjutningar från tidigare år och nämndernas samlade investeringsförslag vägs in blir det tydligt att ramen överskrids med marginal. Kostnadsökningar beror främst på försenade projekt, förändrade inriktningar, såsom nybyggnation i stället för ombyggnad av Öxnereds förskola samt att flera nya projekt har tillkommit, bland annat inom socialtjänstens LSS-verksamhet och räddningstjänstens behov av nya lokaler.

För att kunna åtgärda de prio 1-åtgärder inom eftersatt underhåll som redan är försenade fram till och med 2025, skulle det under kommande MRP period 2027–2029 krävas en årlig ökning av tilldelade medel. För investeringsbudgeten innebär detta ett ytterligare behov av 19,2 mnkr per år. Detta motsvarar de åtgärder som den befintliga organisationen bedöms kunna hantera, vilket innebär att vissa åtgärder inte har inkluderats. Därutöver finns ett växande behov av säkerhetsrelaterade investeringar, inklusive redundans och bevakning, som uppskattas till cirka 2 mnkr under 2027.

För att rymmas inom ramen har flera projekt behövt skjutas fram, exempelvis Mariedalsskolans idrottshall och delar av satsningen på Lindgården, vilket medför tydliga konsekvenser för verksamheternas arbetsmiljö, tillgänglighet och kapacitet. Samtidigt kvarstår betydande behov av verksamhetsanpassningar i skolor och förskolor, liksom utveckling av utemiljöer, säkerhetsåtgärder och LSS-lokaler som redan idag är otillräckliga. Utöver detta kräver pågående förstudier, såsom för Brålanda brandstation och socialpsykiatriskt boende på Holmängen, kommande investeringsbeslut som ytterligare belastar ramen. Den samlade bilden visar att investeringsramen inte är tillräcklig för att genomföra de nödvändiga och ofta lagstyrda eller verksamhetskritiska projekt som kommunen står inför. Utan utökade medel riskerar kommunen fortsatta förskjutningar, ökande underhållsskuld, fördyringar över tid och försämrade förutsättningar för att bedriva trygg och kvalitativ verksamhet i ändamålsenliga lokaler.

Vattenverket Skräcklan
Vattenverket Skräcklans kostnader är sedan tidigare totalt 272 mnkr, på grund av nya säkerhetsåtgärder, investeringar för att hantera översvämningar, uppgraderad process- och elutrustning samt förbättrad arbetsmiljö. Prisökningar på utrustning från utländska leverantörer har också påverkat projektet. Förskjutningar har påverkat kostnaderna för 2027 som nu uppskattas 11,5 mnkr.

Lågreservoar Brålanda
Planprocessen för en ny reservoar i Brålanda pågår, då den nuvarande högreservoaren inte täcker framtida kapacitetsbehov. Projektet har fördyrats enligt den senaste kalkylen och inkluderar ett reservkraftverk samt nya pumpar. Kostnadsbedömningen visar att 9 mnkr kommer att behövas under 2026, 21,5 mnkr under 2027 och 2 mnkr under 2028. Den totala projektkostnaden beräknas uppgå till 37,5 mnkr inklusive egna medel. Om investeringen uteblir finns det en risk att vattenverket inte har tillräcklig kapacitet för att säkerställa en stabil vattenförsörjning. Det blir särskilt problematiskt under perioder med hög konsumtion eller då torka och översvämningar inträffar.

Norra Sanden
Kostnaderna avser anläggning av ställplatser samt byggnation av ny marina och gästhamn med tillhörande servicefunktioner. Utan investeringsmedel för Norra Sanden riskerar kommunen att sakna förutsättningar för att bedriva verksamhet kopplad till marina, gästhamn och ställplatser. Detta skulle även hämma Sandens utveckling som besöksmål. Efter ny kalkyl har totalanslaget ökats med 15,0 mnkr.

Kajstabilitet Hamngatan
Under 2025–2026 har Gatuenheten successivt tvingats stänga av delar av Hamngatan; vissa sträckor för tung trafik och andra för all trafik utom gång och cykeltrafikanter. Dessa avstängningar kommer att fortsätta och sannolikt utökas om inga åtgärder genomförs. De planerade stabilitetsåtgärderna beräknas kosta 25,5 mnkr, fördelat över tre år. Investeringen är inkluderad i MRP 2027–2029, men gatuenhetens tilldelade investeringsram täcker inte hela kostnaden. Då åtgärden är både brådskande och kostsam, och dessutom följer av arbetet med Detaljplan för del av Hamngatan och Vassbotten 1:2, finns skäl till att projektet bör finansieras utanför ordinarie investeringsram. Behov av kompensation för kapitalkostnader kommer att lyftas i samband med MRP 2030.

GC/personbilstunnel Skaven/Öxnered
GC och personbilstunneln vid Skaven/Öxnered genomförs i anslutning till en statlig anläggning, vilket innebär att kommunen inte kan styra tidplanen. Projektet är därför beroende av att kommunens del finansieras i rätt tid för att samordnas med Trafikverkets genomförande. Projektets investeringsanslag har ökat från 32,5 mnkr till 41,1 mnkr, främst på grund av kostnader kopplade till masshantering och efteråtgärder som framkommit i det fortsatta arbetet. 15 mnkr uppskattas belasta 2027. Om kommunen inte genomför investeringen kommer tunnelfunktionen att utebli helt, eftersom den befintliga plankorsningen rivs i samband med projektet. Detta skulle få negativa konsekvenser för områdets tillgänglighet och innebära att planerad exploatering inte kan fullföljas. Utebliven investering bedöms särskilt påverka tomtförsäljningen negativt och skulle bromsa utvecklingen av området Skaven/Öxnered.

Samhällsmasten på Platåbergen
Samhällsmasten på Platåbergen är en näringspolitisk investering som beslutades av kommunfullmäktige den 19 februari 2025 (§16). Syftet med satsningen är att förbättra mobiltäckningen i området, särskilt på Halle- och Hunneberg. Det finns osäkerheter i förutsättningarna för framdrift i projektet och som behöver utredas då finansieringsmodellen innebär svårigheter att få operatörer intresserade. Projektet förväntas kosta totalt 14,8 mnkr när det kan sättas igång.

GC anslutning järnvägsbron
Avser cykelfrämjande åtgärder. Totalt anslag 5 mnkr år 2029.

Grunnebo industriområde
Investeringen avser utbyggnad av VA-infrastruktur för det nya industriområdet. Det totala anslaget har justerats från 16,5 mnkr till 25 mnkr efter uppdaterad kostnadsbedömning. Genomförandet och möjligheten till etableringar på Grunnebo Södra är helt beroende av att investeringsmedel avsätts. Utan dessa riskerar kommunen att framtida etableringar uteblir, vilket påverkar såväl markutveckling som näringslivstillväxt negativt.

Skaven/Öxnered parkering
Avser parkering vid stationsläge enligt detaljplan Öxnered/Skaven och uppskattas kosta 5 mnkr, varav 4 mnkr 2027.

Gymixhallen
Här krävs en verksamhetsanpassning i form av utbyggnad, eftersom tillräckligt stora ytor saknas. Under 2029 finns ett behov av 10 mnkr till detta.

Cirkulationsplats Gropbrovägen/ Tegelbruksvägen
Totalt anslag 8,1 mnkr, men det är först 2029 starten planeras och då 0,6 mnkr.

3.5. Behov av investeringsmedel som inte ingår i förslag till investeringsplan 2027-2029

Trädplantering
I takt med att allt fler träd tvingas tas ned på grund av sjukdomar som almsjukan och klimatförändringar, är det viktigt att även vidta åtgärder för att kompensera för dessa förluster. Behovet av nyplantering av träd är idag högre än vad gatuenheten har möjlighet till att utföra och förvalta. Målet idag är att kompensera med två träd för varje träd som tas ned. För dessa två träd tar det minst 50 år innan de är i närheten av att producera ekosystemtjänster på en nivå som ett fullvuxet skyddsvärt träd gör. Genom att plantera fler träd än vad som görs idag kan vi bättre kompensera för det värde vi förlorar, återställa biologiska mångfald, minska koldioxidutsläppen och skapa grönare och mer hälsosamma samhällen. För att återplantera på en hållbar nivå uppskattar gatuenheten behov om återkommande årliga investeringar om 1,5 mnkr.

Gatubelysning – LED införande och reinvesteringar
Gatuenheten har i investeringsplanen för MRP 2027–2029 föreslagit en utökad budget för gatubelysning, då takten för utbyte av armaturer till LED behöver öka kraftigt i och med att natriumlampor fasas ut och inte längre tillverkas. I dagsläget återstår cirka 5 500 armaturer, motsvarande ungefär 65 procent av hela beståndet, att byta. Den totala kostnaden för att genomföra hela LED-utbytet beräknas till 16,5 mnkr. Nuvarande investeringsram täcker inte detta behov, vilket innebär att vissa områden riskerar att stå helt utan fungerande belysning i takt med att de äldre armaturerna slutar fungera. Utöver redan avsatta medel krävs ytterligare 3,2 mnkr under 2027 samt 1,0 mnkr under 2028, vilket inte ryms inom gatuenhetens investeringsram på 29 mnkr per år. På längre sikt ger övergången till LED och smart belysning betydande energi och kostnadsbesparingar. Gatuenheten bedömer därför att någon kompensation för framtida kapitalkostnader inte behövs, då dessa kan hanteras inom befintlig driftbudget genom minskad energiförbrukning.

Utöver själva armaturutbytet finns även ett behov av att successivt byta ut belysningsstolpar, ledningar och styrsystem, då dessa har nått en hög ålder. På grund av resursbrist har ingen fullständig kostnadsberäkning kunnat tas fram för dessa delar. Byte av styrenheter planeras genomföras under 2026, men eftersom inga extra medel tilldelats behöver det finansieras ur LED-utbytesbudgeten-, vilket ytterligare fördröjer takten i övergången till modern belysning.

Gatubelysning		*2027*	*2028*	*2029*	*Totalt*
Investering	*LED-belysning*	*5 800 000*	*5 000 000*	*2 000 000*	*13 800 000*

Nuvarande Investeringsplan MRP 2027–2029

Gatubelysning		*2027*	*2028*	*2029*	*Totalt*
Investering	*LED-belysning*	*9 000 000*	*6 000 000*	*2 000 000*	*17 000 000*

Investeringsbehov utanför budgetram 2027–2029

Radetiketter	Summa av 2027	Summa av Reviderad
Exploatering	136,1	22,8
Fastighet	179	154
Gata och park	36	29
Industri och hamn	4	0
Renhållning	8,5	8,5
VA	107,5	107,5
Övrigt	5,5	5,5
Totalsumma	**476,6**	**327,3**

Radetiketter	Summa av 2027	Summa av Reviderad
Exploatering	136,1	22,8
Fastighet	179	154
Gata och park	36	29
Industri och hamn	4	0
Övrigt	5,5	5,5
Totalsumma	**360,6**	**211,3**

Mål att dra ner	**150**
Status nu	**149,3**
Kvar	**0,7**

Radetiketter	Summa av 2027	Summa av Reviderad
Belysningsprojekt (1 G/VA/RH)	5,8	5,8
Gatuarbete i samband med va-sanering (2 G/VA/RH)	4	4
Diverse trafikåtgärder (3 G/VA/RH)	1	1
Utredning/förprojektering (4 G/VA/RH)	0,3	0,3
Beläggn.underhåll f.d. drift (5 G/VA/RH)	11	11
Platsutveckling (6 G/VA/RH)	0,5	0,5
Bro hamnkanalen (7 G/VA/RH)	5,5	5,5
Statsbidrag Bro hamnkanalen (8 G/VA/RH)	-5,5	-5,5
Kajstabilitet Hamngatan (9 G/VA/RH)	8,5	4
Cirkulationsplats Gropbrov. Tegelbruksv. (10 G/VA/RH)		
Bhpl Fabriksgatan vid Änggatan (11 G/VA/RH)	0,6	0,6
Bhpl Marierovägen vid Hedmanstorget (12 G/VA/RH)	0,3	0,3
Bhpl Granåsvägen vid Helenebergsvägen (13 G/VA/RH)		
Bhpl Granåsvägen vid Kyrkan (14 G/VA/RH)		
GC Karlsbergsvägen (15 G/VA/RH)	2,5	0
GC Granåsvägen, Stationsvägen till Kyrkan (16 G/VA/RH)		
GC Tegelbruksvägen, Vinchg. till Ankarg. (17 G/VA/RH)		
GC anslutning järnvägsbron (18 G/VA/RH)		
Grönytor, lekplatser, parker m.m. (19 G/VA/RH)	1,5	1,5
Säkerhetsarbete enligt EU-direktiv (20 G/VA/RH)	1,5	1,5
Skräcklans vattenverk (21 G/VA/RH)	11,5	11,5
Ombyggn. på vatten- och avloppsverken (22 G/VA/RH)	3	3
Lågreservoar Brålanda (23 G/VA/RH)	21,5	21,5
Säkerhetsarbete avloppsrening (24 G/VA/RH)	1	1
Digitala vattenmätare (25 G/VA/RH)	1,5	1,5
Nya serviser (26 G/VA/RH)	2	2
Dagvattenanläggningar (27 G/VA/RH)	3	3
Saneringar enligt Blåplan (28 G/VA/RH)	40	40
Dagvattenanläggning Nordkroken (29 G/VA/RH)	4,5	4,5
Resevoarer Skräcklan (30 G/VA/RH)	16	16
Utbyggnadsplan VA, projektering 3 områden (31 G/VA/RH)	2	2
Utrustning och inventarier (32 G/VA/RH)	1,5	1,5
Fordon/maskiner (33 G/VA/RH)	3,5	3,5
Förändrad avfallshantering (34 G/VA/RH)	3,5	3,5
Fordon och maskiner (35 G/VA/RH)	4,1	4,1
Inventarier (36 G/VA/RH)		
Köksutrustning/kontorsmöbler (37 G/VA/RH)	1	1
Maskiner, inventarier (38 G/VA/RH)	0,4	0,4
Muddring Hamnkanalen (39 G/VA/RH)	4	0
Mariedalsskolan, idrottshall/specialsalar (1 Fast/Exp)	7,6	7,6
Förskola/skola, verksamhetsanpassning (2 Fast/Exp)	3	3
Förskole- och skolgårdar (3 Fast/Exp)	3	3
Öxnereds förskola, nybyggnad (4 Fast/Exp)	17	17
Hallevi IP (5 Fast/Exp)	2	0
B-hus Sportcentrum (6 Fast/Exp)	25	25
Mötesplats unga, Torpa (7 Fast/Exp)	22,2	22,2
Brätte ishall (8 Fast/Exp)	17	0
Gymmixhallen (9 Fast/Exp)		
Frendevi (10 Fast/Exp)	3	3
Vänersvallen Lilla Vallen, konstgräs (11 Fast/Exp)		
Sörbyvallen (12 Fast/Exp)		
Brätte ridskola (13 Fast/Exp)		
Boteredsvallen (14 Fast/Exp)		
Idrottshuset, läktare (15 Fast/Exp)	1,5	0
Kulturhuset, teatern (16 Fast/Exp)		
Brålandabadet (17 Fast/Exp)	1,5	0
Boende socialpsykiatri, 8 platser (18 Fast/Exp)	10	10
Boende LSS, 5 platser, Lindås (19 Fast/Exp)	2	0
Serviceboende LSS, 8 platser (20 Fast/Exp)		
Lindgården (21 Fast/Exp)		
Investeringsunderhåll (komponentavskrivning) (22 Fast/Exp)	44,2	44,2
Myndighetskrav (23 Fast/Exp)	4	4
Brålandabadet (24 Fast/Exp)	1	0
Hållbarhet och energioptimering (25 Fast/Exp)	4	4
Verksamhetsanpassningar (26 Fast/Exp)	3	3
Dyrehög (27 Fast/Exp)	8	8
Dyrehög (28 Fast/Exp)		
Torget Vänersborg (29 Fast/Exp)		
Brättevägen, Skaven mot Edsvägen (30 Fast/Exp)	21	0
Toppbeläggning Trestad center Västra (31 Fast/Exp)		
GC/personbilstunnel Skaven/Öxnered* (32 Fast/Exp)		
Anslutning- och genomfartsvägar till Tunnel Skaven/Öxnered (33 Fast/Exp)	3,5	3,5
Sanden, Södra (34 Fast/Exp)	30	10
Markinköp (35 Fast/Exp)	10	0
Grunnebo industriområde (36 Fast/Exp)	15	7,5
Sikhall (37 Fast/Exp)		
Norra Sanden (38 Fast/Exp)	30	0
Hamngatan Kvartersmark (39 Fast/Exp)		
Samhällsmast på platåbergen** (40 Fast/Exp)	14,8	0
Badbrygga Fredriksberg (41 Fast/Exp)	2	0
Vargön pendelparkering (42 Fast/Exp)	1,8	1,8
VA till Lindås röda stugor (43 Fast/Exp)	2	0
Skaven/Öxnered parkering (44 Fast/Exp)	4	
Brygga Fisktorget/Kronogatan (45 Fast/Exp)	2	0
Toppbeläggning Skaven/Öxnered (46 Fast/Exp)		
Totalsumma	**476,6**	**327,3**

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhetsbeskrivning

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för gator, parker, skog, bostadsanpassning, renhållning, VA och mark och exploatering. Förutom detta finns intern service, måltidsproduktion till skolor, förskolor och socialförvaltningens boenden. Vidare handhas lokalvård, vaktmästeri, reception, konferensservice och bilpool.

Nyckeltal

Nyckeltal	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Fastigheter och lokaler*			
Totalt fastighetsbestånd, yta kvm	246 500	243 996	248 212
Outhyrda kvm, andel (%)	7,7	6,1	8,4
Totalt fastighetsunderhåll, kr/kvm	166	142	149
Gator och utemiljö			
Driftkostnad kommunala bil- och cykelvägar, kr/m**	80,6	80,6	84,6
Kost och service			
Måltider antal 1000-tal portioner/år	2 268	1 845	1 832
Städyta 1000-tal kvm per dag	171	184	187
Vattten och avfall			
Odebiterat renvatten, andel (%)	15	19	14,3
Insamlat kommunalt matavfall, kg/inv	58	50	58,28
Insamlat kommunalt restavfall, kg/inv	100	90	100,1

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram

Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 fastställdes till 113 270 tkr. Jämfört med budget 2026 har följande justeringar gjorts: Inflationskompensationen ökar ramen med 512 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 102 tkr. Gatuenheten tillförs 700 tkr för utökad kapitalkostnad kopplad till komponentredovisningen. Ettårsanslagen i budget 2026 om dels 1 000 tkr till projektorganisation för exploatering av södra Sanden dels 5 000 tkr till saneringskostnader södra Sanden tas bort. Ettårsanslaget om 1 900 tkr i budget 2026 för tomhyra av Norra skolan kvarstår även under 2027. Budget om 123 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag

Samhällsbyggnadsnämndens budgetförslag ligger inom ram med undantag för nedan förslag där nämnden ser ett behov av utökning.

Fastighetsenheten ser ett behov av ökat driftunderhåll och hänvisar till den stora underhållsskuld där även de högst prioriterade åtgärderna, som avser akuta och verksamhetskritiska insatser, redan är delvis eftersatta. Nämnden föreslår därför 4,8 mnkr i ramhöjning 2027.

Nämnden föreslår också ökad ram för att täcka kapitalkostnader för renoveringen av Dalbobron och Residensbron på sammanlagt 1,5 mnkr årligen, samt ytterligare 2,2 mnkr 2027 för att täcka kapitalkostnader för GC tunneln Skaven/Öxnered.

På grund av skyldighet till medfinansiering av stängselåtgärder i anslutning till järnväg vid Holmängen och i Vargön, där vi har ett samarbete med Trafikverket, föreslår nämnden också en ökad ram med 1,6 mnkr för 2027.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden föreslår även ramökning för kommunens IT-kostnader med totalt 200 tkr enligt den fördelningsnyckel som finns för IT-kostnader i kommunen. Se kommun-styrelsens underlag för mer information.

Slutligen förslår nämnden också ökad ram för att täcka kapital- och driftskostnader avseende fastigheten Krickan 1 med totalt 0,5 mnkr årligen samt 5 mnkr för rivning år 2027.

Sammantaget föreslås en utökning med 15,8 mnkr utöver anvisad budgetram, vilket innebär en total ram på 129,1 mnkr.

Kommunfullmäktiges beslut

Resultaträkning, mnkr
Skattefinansierad verksamhet

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	6,3	6,5	6,6
Övriga intäkter	507,6	493,8	524,0
Summa intäkter	**513,9**	**505,8**	**530,5**
Personalkostnader	195,5	187,0	181,3
Omkostnader	276,6	256,2	311,0
Ränta	59,2	76,7	52,2
Avskrivningar	111,7	107,1	102,5
Summa kostnader	**643,0**	**631,5**	**797,9**
Nettokostnader	**129,1**	**115,7**	**108,9**

Resultaträkning, mnkr
Taxefinansierad verksamhet Renhållningsverk

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Summa intäkter	**53,0**	**51,4**	**48,9**
Personalkostnader	16,8	16,0	14,2
Omkostnader	20,1	22,9	24,4
Ränta	4	3,5	1,7
Avskrivningar	12,1	9,0	5,4
Summa kostnader	**53,0**	**51,4**	**45,7**
Nettokostnader	**0,0**	**0,0**	**3,2**

Resultaträkning, mnkr
Taxefinansierad verksamhet Va-verk

Resultaträkning Mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Summa intäkter	**122,0**	**118,0**	**109,9**
Personalkostnader	16,1	16,1	14,9
Omkostnader	41,6	48,3	42,7
Ränta	30,3	25,5	23,0
Avskrivningar	34,0	28,1	25,1
Summa kostnader	**122,0**	**118,0**	**105,6**
Nettokostnader	**0,0**	**0,0**	**4,2**

Samhällsbyggnadsnämnden

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisning Mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	15,8	2,3	18,1
Gator och vägar/park/tekniska	89,6	69,5	159,1
Fastighetsenhet	23,4	318,5	341,8
Kost-/serviceenheter	0,3	123,6	123,9
S:a skattefinansierad verks	**129,1**	**513,9**	**643,0**
Renhållningsverk	0,0	52,7	52,7
VA-verksamhet	0,0	116,5	116,5
S:a taxefinansierad verks	**0,0**	**169,2**	**169,2**
Summa	**129,1**	**683,1**	**812,2**

3.2 Investeringsbudget

Nämndernas investeringsramar motsvaras av mål- och resursplan 2027-2029. Ambitionen har varit att anpassa investeringsvolymen till det rådande finansiella målet på 7 procent. På grund av fördröjningar och fördyringar i flera större projekt har dock förslaget till investeringsplan ökat jämfört med den nuvarande beslutade planen för 2026–2028. Flera av de större investeringarna är initierade av näringspolitiska skäl, såsom Sanden Södra och Norra, bron över Hamnkanalen och Samhällsmasten på platåbergen.

Kommunens finansiella mål innebär att årets investeringar, exklusive VA och renhållning, inte får överskrida 7 procent av skatter och generella statsbidrag. Detta innebär en investeringsram om 152 mnkr för fastighetsinvesteringar 2027, medan lokalförsörjningsunderlaget visar ett faktiskt behov om 158,8 mnkr. Samhällsbyggnads-nämnden lämnar ett förslag om 154 mnkr på fastighetsinvesteringar. Totala investeringar uppgår till 327,3 mnkr i förslaget inklusive VA och Renhållning om 116 mnkr.

I investerings och exploateringsplanen finns en rad stora och nödvändiga projekt som inte kan skjutas fram utan betydande konsekvenser. Till dessa hör bland annat vattenverket i Skräcklan, lågreservoaren i Brålanda, stabilitetsåtgärder längs Hamngatan, GC-tunneln i Skaven/Öxnered samt VA-utbyggnad i Grunnebo industriområde. Flera av dessa projekt är avgörande för att upprätthålla leveranssäkerhet, följa lagstiftning eller möjliggöra fortsatt näringslivs och samhällsutveckling.

Otillräckliga resurser inom fastighetsunderhåll leder till allt fler akuta åtgärder, högre kostnader och successivt försämrad standard i kommunens byggnader. Utan förstärkta ramar riskerar kommunen fortsatt fördröjda investeringar, ökande kostnader över tid och minskad kvalitet i både samhällsservice och infrastruktur.

Sanden Södra, är ett exploateringsprojekt för en helt ny stadsdel i Vänersborgs kommun och där pågår planeringsarbetet. Projektet innebär stora kommunala kostnader både under och efter genomförandet. Investeringen innebär också stora driftkostnader.

Projektet Sanden Norra, avser anläggande av ställplatser samt ny marina och gästhamn med tillhörande service. Här har projektstart planerats till 2028.

Samhällsmasten på Platåbergen är en näringspolitisk investering som beslutades av kommunfullmäktige den 19 februari 2025 (§16). Syftet med satsningen är att förbättra mobiltäckningen i området, särskilt på Halle- och Hunneberg. Det finns osäkerheter i förutsättningarna för framdrift i projektet och som behöver utredas då finansieringsmodellen innebär svårigheter att få operatörer intresserade. Projektet förväntas kosta totalt 14,8 mnkr när det kan sättas igång, vilket just nu kan ske tidigast 2028.

Bland de mest kritiska investeringarna finns vattenverket i Skräcklan som förväntas slutföras under 2027. På grund av fördröjningar i projektet väntas 11,5 mnkr nu att belasta 2027, men ingen förändring i totalt anslag uppskattas. Även den planerade lågreservoaren i Brålanda är avgörande, då den nuvarande reservoaren inte klarar framtida kapacitetsbehov. Dagvattenanläggningen i Nordkroken kräver investeringar för att uppfylla lag- och myndighetskrav och här har kostnaderna gått upp något under 2027, men ingen förändring i totalt anslag.

Hamngatans kajstabilitet kräver 25,5 mnkr i totalt anslag eftersom delar av gatan redan tvingats stängas, och ytterligare avstäng-

ningar är att vänta utan åtgärder. En uteblivен investering riskerar att hela sträckan stängs, vilket kraftigt påverkar framkomlighet och stadskärnans funktion. Där förväntas 4 mnkr belasta 2027.

GC- och personbilstunneln i Skaven/Öxnered är ett medfinansieringsprojekt som samordnas med Trafikverket och främjar områdets tillgänglighet. Om kommunens del,41,1 mnkr, inte finansieras kommer ingen tunnel att byggas, den befintliga plankorsningen rivs och området förlorar sin koppling, vilket i sin tur hindrar exploatering och minskar intäkter från tomtförsäljning.

Utbyggnaden av VA-infrastruktur i Grunnebo industriområde är också avgörande för näringslivets utveckling; utan investeringen om 25 mnkr totalt, varav 7,5 mnkr 2027, uteblir nya etableringar helt.

Även avfallshanteringen håller på att moderniseras med nya kärl, sopbilar och personalutrymmen till följd av ändrad lagstiftning. Uteblivna investeringar innebär risk för vattenbrist, ökade kostnader, miljöpåverkan, bristande laguppfyllelse och försämrad arbetsmiljö. En fördröjning har gjort att man uppskattar 3,5 mnkr 2027.

Vid sidan av dessa stora projekt finns ett antal mindre investeringar, bland annat badbrygga i Fredriksberg, pendelparkering i Vargön, VA till Lindås röda stugor, parkeringslösningar i Skaven/Öxnered, brygga vid Fisktorget, toppbeläggning Skaven/Öxnered, Gymixhallens utbyggnad, cirkulationsplats Gropbrovägen/Tegelbruks-vägen samt konstgräs på Lilla Vallen. Många har fått skjutas på framtiden på grund av de ekonomiska förutsättningarna. Även om de är mindre i omfattning bidrar de sammantaget till ökad trygghet, tillgänglighet, attraktivitet och bättre samhällsservice.

SOCIALNÄMNDEN

§ 51

Mål- och resursplan, MRP, 2027-2029

SOC 2025/268

Beslut

Socialnämnden överlämnar förslag till Mål och resursplan 2027-2029 till kommunstyrelsen med följande förslag:

1. Socialnämnden har i grunden behov av ramökning om 40 000 tkr utifrån behov kopplade till volymökningar inom Individ och familjeomsorgen. Behov om 40 000 tkr fördelar sig på 35 000 tkr inom barn och unga för placeringar HVB och familjehem och särskild förordnad vårdnadshavare, samt 5 000 tkr för ekonomiskt bistånd som motsvarar mellanskillnaden år 2020-2026 mellan riksnormen (statligt styrd uppräkning av ekonomiskt bistånd) och den inflationskompensation som nämnden fått ramökning för kopplat till ekonomiskt bistånd under tidsperioden.
2. Socialnämnden har i grunden behov av 980 tkr för ökade kostnader kopplade till IT säkerhet.

Som åtgärdsförslag utifrån anvisningarna om att lägga en budget inom anvisad ram 2027 utan ramökning föreslår socialnämnden följande åtgärder:

3. Att arbeta med likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering enligt följsamhet till bemanningshandboken. Målet är att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 % gentemot nuläge 2026. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
4. Att fortsätta arbetet med implementering av välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning. Beräknad kostnadsminskning 3 000 tkr.
5. Att förvaltningen fortsätter arbetet med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. Mål för 2027 är att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025. Beräknad kostnadsminskning 5 500 tkr.
6. Att genomföra omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare efterverkande insatserna i förvaltningen. Beräknad kostnadsminskning 4 500 tkr.
7. Att genomföra omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.

8. Att genomföra omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar. Beräknad kostnadsminskning 6 000 tkr.
9. Att genomföra omställningsåtgärd avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri. Beräknad kostnadsminskning 1 000 tkr.
10. Att fortsätta arbetet inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
11. Att genomföra full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 1 500 tkr.
12. Att fortsätta stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.
13. Att förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter. Beräknad kostnadsminskning 2 500 tkr.
14. Att under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minskad korttidsfrånvaro. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
15. Att ge uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
16. Att avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen . Ingen kostnadsminskning.

Bilaga/bilagor

Bilaga 1: Mål och resursplan 2027-2029
Bilaga 2: Förslag på åtgärder och konsekvensbeskrivningar MRP 2027-2029
Bilaga 3: Investeringsbudget 2027-2029

Avstår från att delta i beslut

Robin Skenhede (M), Sofia Jakobsson Blixt (M), Gunnel Ymefors (M), Göran Svensson (MBP) och Johan Olsson (V) avstår från att delta i beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har presenterat resursbehov utifrån de förändringar som sker och har skett i verksamheten utifrån kommuninvånarnas behov inför 2027-2029 för socialnämnden samt för kommunstyrelsens budgetberedning under dialogdagarna. Behoven inför 2027-2029 finns inom individ och familjeomsorgen och då inom verksamheterna barn och unga samt försörjningsstöd. Kommunstyrelsen fattade 2026-02-25 beslut om anvisad budgetram för 2027 och det är inom den ramen som socialnämnden ska lämna ett förslag till MRP 2027-2029. Efter beräkningar inför 2027 med hänsyn tagen till ekonomiskt resultat 2025, ekonomisk prognos 2026 samt kända förändringar inför 2027 och utifrån tidigare och kommande volymökningar är bedömningen att behovet överstiger anvisad budgetram med 40 980 tkr. Förvaltningschef med ledning gör bedömning att socialnämnden skulle behöva tillföras dessa 40 980 tkr inför 2027.

Beslutsunderlag

- Mål och resursplansdokument med bilagor
- Sammanträdesprotokoll från FSG 2026-04-02 enligt §19 MBL respektive 2026-04-09 enligt §11 MBL
- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2026-04-01

Sändlista

Kommunstyrelsen

2026-04-15

Dnr: SOC 2025/268

Handläggare
Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare
Socialnämnden

Mål och resursplan för socialnämnden 2027-2029

Förslag till beslut

Socialnämnden överlämnar förslag till Mål och resursplan 2027-2029 till kommunstyrelsen med följande förslag:

1. Socialnämnden har i grunden behov av ramökning om 40 000 tkr utifrån behov kopplade till volymökningar inom Individ och familjeomsorgen. Behov om 40 000 tkr fördelar sig på 35 000 tkr inom barn och unga för placeringar HVB och familjehem och särskild förordnad vårdnadshavare, samt 5 000 tkr för ekonomiskt bistånd som motsvarar mellanskillnaden år 2020-2026 mellan riksnormen (statligt styrd uppräkning av ekonomiskt bistånd) och den inflationskompensation som nämnden fått ramökning för kopplat till ekonomiskt bistånd under tidsperioden.
2. Socialnämnden har i grunden behov av 980 tkr för ökade kostnader kopplade till IT säkerhet.

   Som åtgärdsförslag utifrån anvisningarna om att lägga en budget inom anvisad ram 2027, utan ramökning föreslår socialnämnden följande åtgärder:

3. Att arbeta med likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering enligt följsamhet till bemanningshandboken. Målet är att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 % gentemot nuläge 2026. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
4. Att fortsätta arbetet med implementering av välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning. Beräknad kostnadsminskning 3 000 tkr.
5. Att förvaltningen fortsätter arbetet med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. Mål för 2027 är att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025. Beräknad kostnadsminskning 5 500 tkr.
6. Att genomföra omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare efterverkande insatserna i förvaltningen. Beräknad kostnadsminskning 4 500 tkr.

7. Att genomföra omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.
8. Att genomföra omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar. Beräknad kostnadsminskning 6 000 tkr.
9. Att genomföra omställningsåtgärd avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri. Beräknad kostnadsminskning 1 000 tkr.
10. Att fortsätta arbetet inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.
11. Att genomföra full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 1 500 tkr.
12. Att fortsätta stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.
13. Att förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter. Beräknad kostnadsminskning 2 500 tkr.
14. Att under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minskad korttidsfrånvaro. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
15. Att ge uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.
16. Att avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen . Ingen kostnadsminskning.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har presenterat resursbehov utifrån de förändringar som sker och har skett i verksamheten utifrån kommuninvånarnas behov inför 2027-2029 för socialnämnden samt för kommunstyrelsens budgetberedning under dialogdagarna. Behoven inför 2027-2029 finns inom individ och familjeomsorgen och då inom verksamheterna barn och unga samt försörjningsstöd. Kommunstyrelsen fattade 2026-02-25 beslut om anvisad budgetram för 2027 och det är inom den ramen som socialnämnden ska lämna ett förslag till MRP 2027-2029. Efter beräkningar inför 2027 med hänsyn tagen till ekonomiskt resultat 2025, ekonomisk prognos 2026 samt kända förändringar inför 2027 och utifrån tidigare och kommande volymökningar är

bedömningen att behovet överstiger anvisad budgetram med 40 980 tkr. Förvaltningschef med ledning gör bedömning att socialnämnden skulle behöva tillföras dessa 40 980 tkr inför 2027.

Beredning

Ärendet har beretts i förvaltningens samverkansorgan FSG utifrån §19 MBL samt §11 MBL.

Underlag

- Mål och resursplansdokument med bilagor
- Sammanträdesprotokoll från FSG 2026-04-02 enligt §19 MBL respektive 2026-04-09 enligt §11 MBL

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Mål och resursplan 2027-2029

Förslag på åtgärder och konsekvensbeskrivningar MRP 2027-2029

Investeringsbudget 2027-2029

Sammansträdesprotokoll från FSG 2026-04-02 enligt §19 MBL respektive 2026-04-09 enligt §11 MBL

Sändlista

Kommunstyrelsen

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning Socialförvaltningen

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027–2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027–2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Även andra viktiga förändringar i verksamhetens omfattning och inriktning ska anges. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Bedömda behov

Socialförvaltningen bedömer att behoven för socialnämnden inför 2027 ser ut som nedan:

1. Individ och familjeomsorg 40 000 tkr fördelat 35 000 tkr placeringar barn och unga (familjehem och HVB/SIS) och särskilt förordnad vårdnadshavare, samt 5 000 tkr ekonomiskt bistånd som motsvarar mellanskillnaden år 2020–2026 mellan riksnormen (statligt styrd uppräkning av ekonomiskt bistånd) och den inflationskompensation som nämnden fått ramökning för kopplat till ekonomiskt bistånd under tidsperioden.
2. 980 tkr för ökade kostnader kopplade till IT säkerhet.

Behovet baseras på ekonomiskt resultat 2025, ekonomisk prognos 2026, samt prognoser för 2027–2029 utifrån volymökningar och förändrad lagstiftning inom flera områden. Behoven härrör inte till ökad ambitionsnivå, utan till att klara lagstyrd verksamhet utifrån kommuninvånares bedömda behov av beviljade insatser.

Verksamhet	**Resultat 2025**	**Prognos 2026**	**Förändring 2025-2026**
Nämnd och adm	1 200	7 100	5 900
Äldreomsorg*	35 100	11 900	-23 200
IFO	-48 300	-59 600	-11 300
PSO	-7 400	600	8 000
ASI	-400	-1 000	-600
Totalt	**-19 800**	**-41 000**	**-21 200**

Tabellen visar resultatet 2025, prognos 2026 samt förändring mellan åren för respektive anslagsredovisningsnivå. *Äldreomsorgen tappade tillfälligt statsbidrag på 23 700 tkr mellan 2025 och 2026.

Förvaltningen bedömer att det är komplex problematik som ligger bakom de lagstadgade insatserna som ges enskilde individer. Dessa kostnader överstiger ramen och förvaltningen bedömer att det krävs långsiktiga omställningsåtgärder för att nå ekonomisk effektivitet gentemot individ- och familjeomsorgens och genom det förvaltningens utmaningar. Utifrån det löper de föreslagna åtgärderna med tre år som fokus (2027–2029), och inte enbart ett år. Stor del av åtgärderna pågår inom förvaltningen baserat på nuvarande åtgärdsplan, men förstärks med starkare målsättningar.

Förvaltningen konstaterar att verksamheten har varit och fortsatt är i den demografiska utvecklingen där antalet 65+ år ökar och då främst 80+ år, ökningen i antal invånare i målgruppen 65+ märks genom att fler verkställda beslut och utförda timmar inom ordinärt boende äldre utan att ha utökat verksamheterna med personella resurser, vilket är en indirekt besparing. Förvaltningen bedömer att detta kommer bli svårare att genomföra år för år och ser 2029 och åren framåt där socialnämnden behöver tillförsäkras ramökning kopplat till nytt särskilt boende samt avseende successiva ökningar inom ordinärt boende äldre.

Ekonomisk utveckling

Äldreomsorgen, ordinärt boende har genomfört åtgärder som sänkt underskottet med 18,0 mnkr mellan 2023–2025 Äldreomsorgen, ordinärt boende har genomfört åtgärder som sänkt underskottet med 18,0 mnkr mellan 2023–2025 (2023 var underskottet -9,1 % av budget och 2025–3,1 % av budget). Samtidigt som underskottet har minskat har antalet personer med hemtjänst ökat med 13 % men genom olika åtgärder och införande av tex. läkemedelsautomater har inte kostnaderna ökat i samma omfattning vilket innebär en tydligt effektivare verksamhet inom ordinärt boende. Under 2026 beräknas underskottet fortsatt minska men inte i samma takt då effekterna av vissa åtgärder avtar samtidigt som volymerna fortsätter att öka utifrån befolkningsökningen i målgruppen 65+ år. Särskilt boende har genomfört effektiviseringar motsvarande 2,0 mnkr mellan 2023–2025. Under 2026 fortsätter detta arbete som totalt beräknas ge 4,5 mnkr totalt varav boendeenheternas del uppgår till 7,5 mnkr jmf 2025 och gemensamma delar beräknas kosta 3,0 mnkr mer jmf 2025. Av boendeenheternas 7,5 mnkr härrör 6,5 mnkr till att 14 platser är vakanta på Sörbygården. Möjlighet finns att ytterligare vakanssätta 10 platser vilket skulle ge en ytterligare kostnadsbesparing på ytterligare 9,2 mnkr (på helårsbasis).

Personligt stöd och omsorg har sänkt nettokostnaden för externa boendeplaceringar med 4,0 mnkr mellan 2023–2025 och genom uppdraget att minska antalet externa boendeplaceringar minskat kostnaderna med ytterligare 4,3 mnkr mellan 2025–2026. Effektiviseringar har genomförts inom de olika boendeenheterna vilket minskat kostnaderna i förhållande till budget med 2,0 mnkr mellan 2023–2025 och mellan 2025–2026 ytterligare kostnadsminskning med 1,8 mnkr.

Kostnaderna inom arbete, sysselsättning och integration har ökat mellan 2025–2026 kopplat till volymutveckling avseende daglig verksamhet LSS där verksamhetsinriktningen organiserat genom ytterligare enhet för att kunna verkställa lagstadgade beslut.

Kostnaderna beräknas öka inom Individ- och familjeomsorgen för placeringar avseende barn och unga mellan 2025–2026 med cirka 10 mnkr. Det omställningsarbete som påbörjats inom individ- och familjeomsorgen samt mellan verksamhetsinriktningarna IFO, VSU och PSO har lagt en bra grund för vad vi fortsatt behöver fokusera på att stärka, samt förändra. Arbetet fortsätter under 2027 med målet att barn och ungdomar och deras föräldrar ska möjliggöras insatser som matchar vårdbehovet, men till en lägre kostnad än idag. Kostnad för försörjningsstöd ligger likt 2025. IFO:s prognosticerade underskott på knappt 60 mnkr stärks av cirka 20 mnkr som andra verksamhetsområden gemensamt går med överskott, vilket balanserar upp underskottet. Kvarvarande underskott bedöms inte rymmas inom föreslagen budgetram för 2027.

Bedömning avseende åtgärder

Förvaltningen är fullt medvetna om anvisningar och ramar för 2027–2029. Förvaltningen bedömer, utifrån den demografiska utvecklingen avseende förändrad åldersstruktur i kommunen med volymutveckling inom äldreomsorgen som följd, i kombination med ökade volymer och kostnader inom individ och familjeomsorgen kopplat till barn och unga och deras föräldrar samt personer med rätt till försörjningsstöd, att förvaltningens och nämndens väg ur den ekonomiska utmaningen är en kombination av åtgärder av mer kortsiktig karaktär, men framför allt påbörjade omställningsåtgärder som löper under åren 2026-2029.

Åtgärder för att på såväl kort som lång sikt klara kostnader för Individ- och familjeomsorgen, volymutveckling daglig verksamhet LSS, samt demografisk utveckling inom äldreomsorgen, utan egentlig nödvändig ramtilldelning, krävs fortsatt omställningsarbete genom det förvaltningen benämner som omställningsåtgärder.

Förvaltningen bedömer fortsatt att besparingar för att kortsiktigt kunna hämta hem medel som kan användas till annan underfinansierad verksamhet inom förvaltningen är att vakans hålla, tom ställa eller avveckla enheter. Förvaltningen har uppfattat att det inte är åtgärder socialnämnden önskar genomföra. Förvaltningen har därför inte med den formen av åtgärder i dokumentet, även om förvaltningen ser att kostnadsbesparing motsvarande cirka 10 mnkr skulle kunna genomföras genom att fullt ut vakans hålla boendeenhet.

Förvaltningen bedömer att åtgärder för att sänka kostnaderna genom ökad effektivitet, återhållsamhet, implementering av bemanningshandbok avseende nyttjande av personaltiden, samt sänkt sjukfrånvaro kvarstår att fortsätta genomföra.

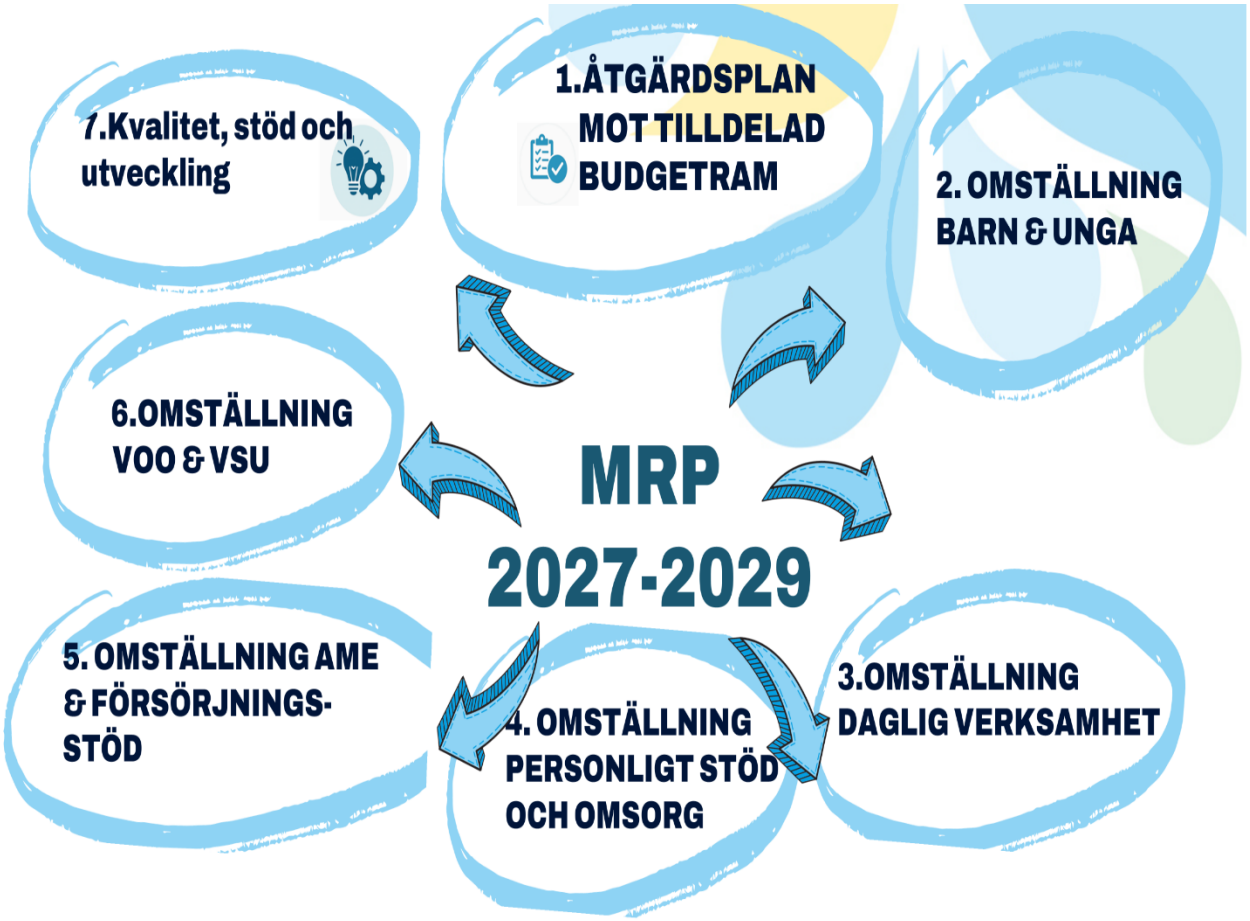
Vi som kommun behöver i arbetet med den nya socialtjänstlagen arbeta tillsammans för att ställa om den sociala välfärden, då lagstiftningen beskrivs inte enbart syfta till att ställa om socialtjänsten, utan kommunens gemensamma arbete. I detta behöver vi tillsammans fortsätta bygga upp kedjan gällande hur vi ställer om, och där är arbetet gällande Kommunstyrelsens uppdrag avseende handlingsprogram för barn och unga, samt omställning av socialtjänsten, avseende samma målgrupp en mycket viktig långsiktig del.

Det överskott som socialförvaltningen har idag kopplat till äldreomsorgen härrör till riktat statsbidrag om god och nära vård för personer från 65 års ålder, och kan utifrån den hänsynen inte föras över till annat verksamhetsområde som ex vis barn och unga, eller försörjningsstöd. Äldreomsorgen ökar också i volym kopplat till den demografiska utvecklingen, vilket gör att medlen behövs inom det verksamhetsområdet under MRP-perioden. Överskottet kan kortsiktigt stödja genom att “täcka sista raden” inom förvaltningen. Det överskott som socialförvaltningen har kopplat till nämnd/administration är kopplat till statsbidrag, vilket försvårar möjligheten att budgetera summorna inom annat verksamhetsområde varför också det överskottet stödjer genom att “täcka sista raden”.

Förvaltningen föreslår utöver dessa nedanstående åtgärd för att dels minska investeringsbehovet i kommunen och ta bort behov av finansiering för drift 2029.

- Avbryta projektering och framtida byggnation av boendeenhet Lindås, i samarbete med samhällsbyggnadsnämnden gällande personer tillhörande LSS-lagstiftningen. Detta utifrån såväl ekonomiska skäl men också utifrån förändringar som skett under senare tid avseende bedömda behov för den målgrupp som var tänkt att flytta till Lindås.

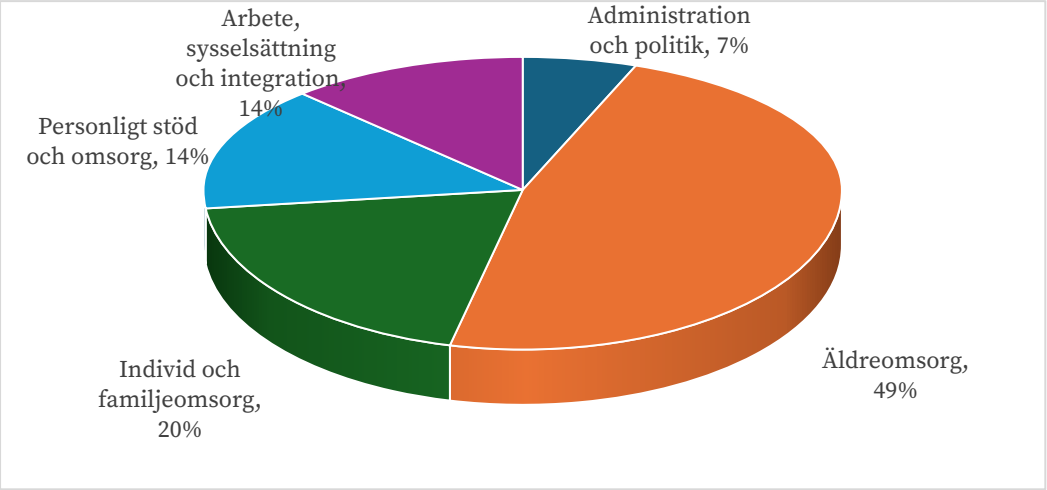
I nedanstående bild beskrivs förvaltningen tanke avseende åtgärder för att nu budget i balans.

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budget 2027

I anvisningarna fastställdes socialnämndens budgetram 2027 till 1 283 646 tkr och fördelas enligt cirkeldiagram nedan.

Jämfört med budget år 2026 gjordes följande justeringar i budgetram.

- Socialnämndens budgetram 2027 utökas med sammanlagt 16 238 tkr.
- Inflationskompensationen ökade ramen med 5 053 tkr.
- Då personalomkostnadspålägget sänks justeras budgetramen ned med –1 096 tkr.
- Budget minskas med -163 tkr för kostnader för foto/film/tryck, för omfördelning till kommunstyrelsen.
- Ramen har tillförts 12 432 tkr till följd av tillskott i de generella statsbidragen i statsbidragspåsen.
- För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillfördes 12 tkr.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

2.1 Utmaningar

Förvaltningen står fortsatt i och inför stora utmaningar som behöver omhändertas på olika sätt. Förvaltningen står också i och inför en ”reform-storm” gällande ny och förändrad lagstiftning som kräver resurser för att sätta sig in i och anpassa verksamheten efter. Förvaltningen kan klara stora delar av utmaningarna själv genom omstrukturering av arbetssätt med mera, men bedöms vara beroende av samarbete med andra förvaltningar, bolag och näringsliv inom kommunen för att fullt ut klara utmaningarna.

Förvaltningen är också beroende av fortsatt samarbete med andra välfärdsaktörer såsom Regionens delar, arbetsförmedling, försäkringskassa, kriminalvården, migrationsverket samt kommunalförbund, Västkom och SKR.

Den volymökning förvaltningen erfarit sedan några år tillbaka och beskrivit i samband med tidigare MRP-processer kvarstår till stor del, men har ökat ytterligare utifrån lagstadgade insatser för att möta enskilda individers behov. De verksamhetsområden det handlar om är:

- Ordinärt boende (hemtjänst och kommunal primärvård) inom VoO och VSU
- Insatser inom IFO:s enhet råd och stöd kopplat till barn och unga.
- Placeringar av barn/ungdomar 0–20 år inom familjehem, konsulentstödda familjehem, institutionsvård och kostnadsutveckling kopplat till detta.
- Kostnadsökning avseende särskild förordnad vårdnadshavare.
- Volymutveckling och kostnadsutveckling kopplat till försörjningsstöd
- Volymutveckling inom daglig verksamhet LSS

Förvaltningen har också, likt andra, påverkats av tidigare kostnadsökningar kopplade till inflation och ränteläge vilket påverkat hyror, köp av både tjänster och varor, såväl externt som internt samt försörjningsstöd. Denna utveckling är också en del av det prognosticerade behovet förvaltningen beskriver inför 2027 och resterande planperiod.

Prisökningar till följd av världsläget är **inte** bedömda inom något område.

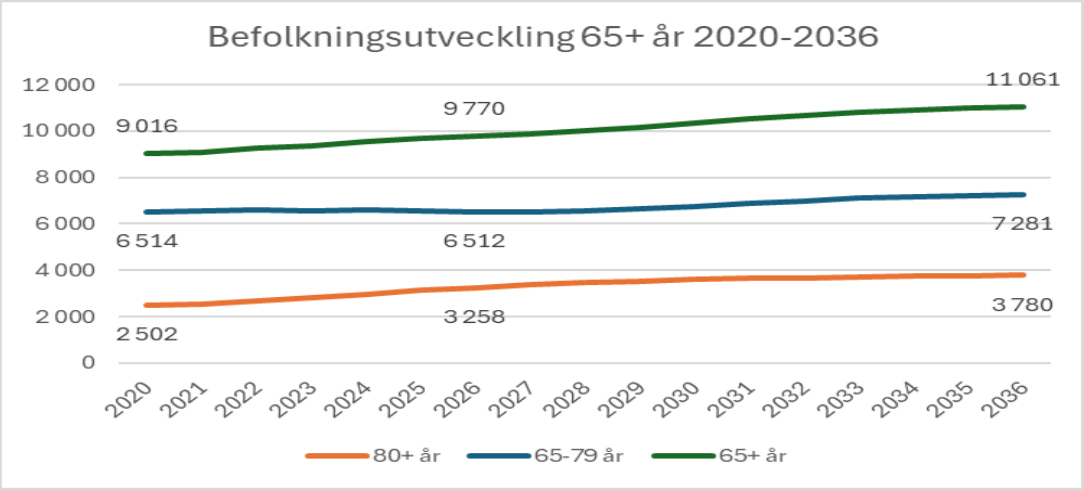
Förvaltningen har inför planperioden kunskap om de riktade statsbidragen, som generella statsbidrag som är riktade till vårt verksamhetsområde och har med dessa i tänkt planering.

Förvaltningen har inför planperioden kunskap om områden där förvaltningen behöver stärka sin robusthet och sin förmåga att kostnadsmässigt, rutinmässigt och bemanningsmässigt hantera civilt försvar och större kriser. Hur detta kan komma att påverka kostnader under MRP-perioden är inte klargjort, varför förvaltningen inte har med dessa i dokumentet.

Volymutveckling gällande målgrupper inom förvaltningen

Äldre

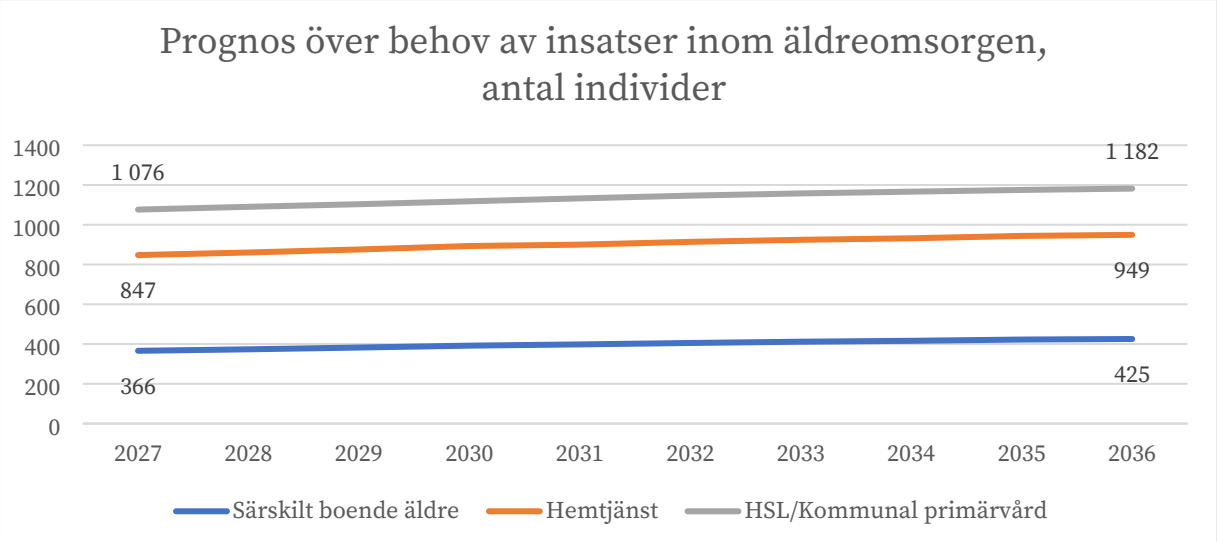
Hemtjänst, särskilt boende och vård stöd och utredning ingår i anslagsredovisningsnivån äldreomsorg. Den demografiska utvecklingen och då ökningen av antalet invånare i åldersgruppen 65+ år och då främst 80+ år har varit och kommer fortsatt vara en utmaning för förvaltningen då efterfrågan på och behov av insatser i form av hemtjänst, äldreboende och HSL/kommunalprimärvård kommer att öka med bas i förväntad ökning i målgruppen.

Tabellen nedan visar att vi sedan 2020 är inne i en stor ökning av antalet invånare 65+ år och då uteslutande 80+ år som också är den åldersgrupp som är i störst behov av insatser inom äldreomsorgen. Kommande 10 år fortsätter denna utveckling och ger förvaltningen utmaningar i att hantera det ökade behovet av insatser inom äldreomsorgen. Raden längst ner i tabellen visar utvecklingen av antal invånare i arbetsför ålder som också är en viktig faktor då antalet inte förväntas öka i samma omfattning som behov av personal förväntas öka.

	2020-2026		2027-2036		2020-2036	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
65+ år	754	8,4%	1 202	12,2%	2 045	22,7%
65-79 år	-2	0,0%	784	12,1%	767	11,8%
80+ år	756	30,2%	418	12,4%	1 278	51,1%
19-64 år	*208*	*1,0%*	*94*	*40,0%*	*349*	*1,6%*

Utifrån den förväntade befolkningsökningen i 65+ år mellan 2027–2036 har beräkningar gjorts med hjälp av prognosverktyg framtagna av SKR och då ser behoven av insatser framåt ut enligt diagrammet nedan.

För särskilt boende och hemtjänst har SKR:s prognosverktyg använts. Det finns tre olika antagande A, B och C och prognosen i diagrammet ovan har antagande B använts. Den utgår från 2024 års rapporterade siffror till Socialstyrelsen om ålder för dom som har insats, hur länge insatsen pågår mm, den tar också hänsyn till ökad medellivslängd när behovet framåt beräknas. Vad gäller HSLKommunal primärvård så bygger den på hur stor andel av befolkningen år 2025 i 0–64 år respektive 65+ år som har insatsen. Prognosen visar behovet av ett nytt särskilt boende inom planperioden och det arbetet pågår i samarbete med ABVB på tomten ”Kalkonen” och 48 platser beräknas tillkomma år 2029 och då möter utbudet behovet av platser bättre. Antal personer i behov av hemtjänst förväntas också öka kraftigt och gå från 847 år 2027 till 949 år 2036, en ökning med 102 personer. Att siffran skiljer sig kraftig från den som redovisas till Socialstyrelsen och som senare visas i Kolada är att i prognosen ovan ingår personer under 65 år, personer som enbart har larm eller serviceinsatser eller HSL och dessa uppgår till cirka 200 och det är utifrån antalet i diagrammet ovan som hemtjänsten organiseras och bemannas. HSL/Kommunal primärvård beräknas också öka kraftigt och där är ökningen 106 personer. Baserat på prognoserna ovan kommer förvaltningen stå inför fortsatta utmaningar att hantera dessa volymökningar vad gäller ekonomi, men också möjligheter till att rekrytera personal då invånare i arbetsför ålder inte ökar i tillräcklig omfattning.

Barn och unga

Volymen avseende orosanmälningar, och därmed också behov av insatser kring barn- och unga inom individ- och familjeomsorgens verksamhet i förvaltningen har ökat kraftigt de senaste åren i vår kommun. Detta i kombination med ständigt ökade lagkrav inom barnavården sedan 2021, som bland annat är en direkt effekt av ”Lex Lilla hjärtat”, leder till ökade kostnader avseende insatser och personalförstärkningar utöver budget, vilket beskrivits i tidigare MRP. Under 2022 kom bland annat en mer ingripande lagförändring som innebär att socialtjänsten måste överväga vårdnadsöverflytt till familjehems-föräldrarna om barnet varit placerad i samma familjehem under två år. Denna förändring innebär att efter en vårdnadsöverflytt har socialtjänsten kostnader för dessa placerade barn under hela uppväxten i nivå med kostnaden för en familjehemsplacering, men då barnet bor hos sina vårdnadshavare räknas inte detta längre som en placering, men kostnadsansvaret kvarstår. Lagförändringen innebär också att vården inte får upphöra förrän de omständigheter som ledde till vården har förändrats varaktigt och genomgripande, vilket inte var ett krav i tidigare lagstiftning. Förvaltningen erfar att vi ökat antalet särskilt förordnade vårdnadshavare från 2020–2025 ökat med 123% i antal, vilket innebär ”uppväxt-kostnader” som inte funnits i samma utsträckning tidigare.

2023 kom en ny lag som innebär att även barn som placeras på skyddade boende tillsammans med vårdnadshavare ska juridiskt hanteras som övriga placeringar av barn vilket inte var fallet tidigare. Detta har medfört högre krav på de skyddande boendena utifrån bemanning och personalens kompetens vilket också genererat högre kostnader för kommunen.

Det planeras nu också för en ny LVU-lagstiftning som föreslås träda i kraft 2027-07-01 som bland annat innebär att socialtjänsten ska väga in vem barnet har starkast anknytning till i bedömningen huruvida ett barn ska flytta hem eller inte, detta har tidigare inte funnits i lagen och bedöms få stor effekt på den juridiska bedömningen. Samtliga dessa lagförändringar görs och har gjorts utifrån begreppet ”barnets bästa”.

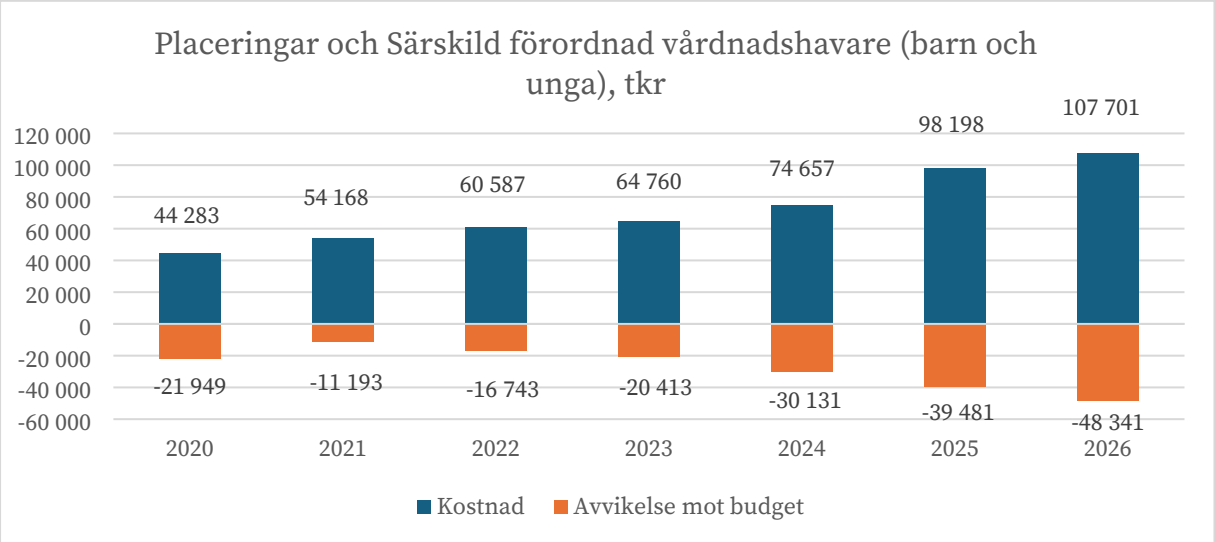
De insatser förvaltningen ger barn, unga och dess vårdnadshavare har starkt lagstöd för att verkställas och dess yttersta syfte är att skydda, stärka och hjälpa barn, unga och dess vårdnadshavare. Omfördelning gällande budget har skett inom Individ- och familjeomsorgens verksamhet för att stärka upp kring barn och unga.

Tidigare omstruktureringar har skett då budgetminskning inom äldreomsorgen med cirka 30 mnkr mellan 2019–2021 genomfördes som stärkte budget för placering av barn och unga med 20 mnkr, samt att ramtilldelning skett mellan 2024–2025 med 18 mnkr. Trots detta överstiger kostnad för placering av barn och unga budgetramen.

Ett nära samarbete är etablerat mellan barn- och utbildningsförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Kunskapsförbundet Väst genom gruppen för främjande och förebyggande arbete för barn och unga där handlingsprogram och handlingsplan för barn och unga har processats. Samarbetet stärks ytterligare genom aktiviteter kopplat till det brottsförebyggande arbetet och genom åtgärdsplan för BRÅ där b.la implementering av SSPF metoden sker.

Förvaltningen har som ovan nämns, en stor utmaning gällande trycket på myndighet barn och unga, samt verkställighet barn och unga, där den ekonomiska utmaningen är stor då kostnaderna för lagstadgade insatser inte ryms inom budgetramen utan andra arbetssätt krävs såväl inom förvaltningen som i samarbete med andra aktörer inom kommun och region för att bryta utvecklingen. Detta omställningsarbete är påbörjat genom socialnämndens åtgärdsplan, uppdrag från förvaltningschef inom socialförvaltningen, genom gemensamt uppdrag av förvaltningscheferna för SoF och BouF, genom gemensamt arbete inom kommunkoncernen samt genom externt samarbete i ex vis vårdsamverkan.

Restad Gård, påverkar förvaltningens kostnader genom ökad personalbemanning utifrån arbete med förhandsbedömningar, utredningar och insatser för barnen som vistas där under asylprocessen samt inför kommunplacering. Aktuella Placeringskostnader på HVB/SIS eller i familjehem söks åter från Migrationsverket om barnet/barnen befinner sig i asyl under placeringen, men kostnader för personalens arbete samt ev. andra insatser utöver placeringar får kommunen själva bekosta. Detta behov växlar över tid, men uppskattningsvis har arbetet de senaste tre åren inneburit en kostnad motsvarande tre heltidstjänster inom Individ- och familjeomsorgen (cirka 2 100 tkr). Förvaltningen har kostnad för placeringar för barn och unga där starten varit under asylprocess, men där barnet/barnen fått permanent uppehållstillstånd och kommunplacering vilket gjort att kostnaden övergått till kommunen. Uppskattad kostnad för detta är cirka 8 000 tkr.

Förändring 2020-2025	Kostnad, tkr	%	Underskott, tkr	%	Antal dygn	%	Antal barn/unga	%
Familjehem	+6 302	+19 %	+12 564	-66 %	1 335	+5 %	32	+34 %
HVB	+38 815	+518 %	-26 535	+6 735 %	6 037	+244 %	22	+96 %
Särskild förordnad vårdnadshavare	+8 798	+208 %	-3 561	+105 %	Ej	Ej	27	+123%
Totalt	**+53 915**	**+143%**	**-17 532**	**+80 %**	**7 372**	+25 %		

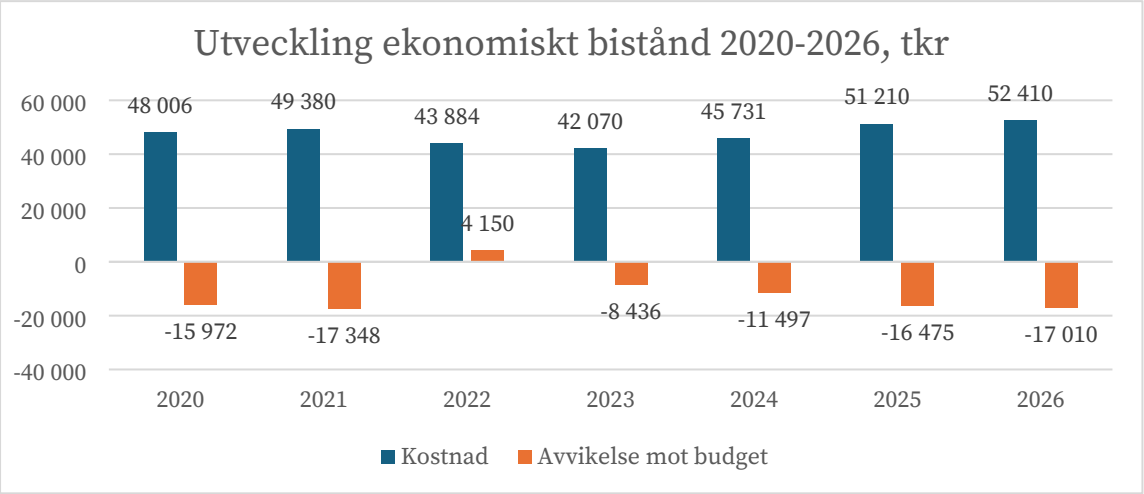
Tabellen visar utvecklingen för kostnader, underskott samt antal placerade barn/unga och dygn mellan 2020–2025. Den kraftiga kostnadsökningen har lett till ökat underskott inom verksamheten som dock dämpas av budgettillskott på 38 mnkr. Dels 20 mnkr i intern omfördelning från äldreomsorgen år 2021, dels 18 mnkr ramökning år 2025. Dom ökade kostnaderna är beror dels på volymökningar i antal barn/unga, dels fler dygn men också av att kostnaderna per dygn har ökat med 61 % i samma tidsperiod. Åtgärder och omställningsarbete pågår och effekter av detta är inräknat i prognosen för 2026, trots detta är det ändå en ökning jmf 2025. Detta är ett arbete som kommer ta tid och kräva uthållighet.

Försörjningsstöd

Orsakerna till att individer i vårt samhälle är i behov av försörjningsstöd för att klara sitt uppehälle är flera, men bedöms kopplas till övergripande arbetsmarknadspolitik och integrationspolitik, förändrade regelverk hos andra huvudmän samt svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden utifrån ofullständig skolgång. Vi som förvaltning ser att vi starkt påverkas av detta genom att vi är det yttersta skyddsnätet för individer när inga andra instanser finns att tillgå. Orsaker till ökad kostnad försörjningsstöd mellan 2024–2025 och på relativt kvarstannande nivåer så här långt in på 2026 härrör till:

- Ökat inflöde dvs fler brukare som uppbär försörjningsstöd.
- Höjd riksnorm utifrån inflationshöjning under två år som långt översteg verklig inflationskompensation.
- Det tillfälliga extra bostadsbidraget sänktes från 40 % till 25 % vid årsskiftet 2025 för att sedan helt tas bort från 1 juli 2025.

- Långa handläggningstider på Försäkringskassan.
- Vi har flera ärenden som väntar på bostadsbidrag och vi beviljar bistånd som förskott förmån. Söker man inte nytt bostadsbidrag i rätt tid är handläggningstiden upp till fyra månader.
- Långa handläggningstider på Pensionsmyndigheten.
- Långa köer till psykiatrin. Det innebär att brukare som annars kunnat söka sjukersättning inte kan söka detta då de väntar på läkartid för upprättande av LUH. Det innebär också långa väntetider på utredningar och behandlingar som ofta är en förutsättning för att komma vidare i rehabiliteringsprocessen mot självförsörjning.
- Regelförändringar inom A-kassan trädde i kraft 1 oktober 2025 vilket innebär en snabbare nedtrappning i ersättningsnivåerna vilket medför ökade ansökningar om ekonomiskt bistånd, vilket påverkar kommunen och socialförvaltningen.

Kostnader för ekonomiskt bistånd har ökat med 3,2 mnkr (+7 %) mellan 2020–2025 samtidigt som underskottet ökat med 0,5 mnkr (+3 %). Budgeten har ökat med 2,7 mnkr (+8 %) 2020–2025 utifrån inflationskompensation samtidigt har riksnormen ökat med 26 % och glappet mellan inflationskompensation och riksnorm uppgår till 5,0 mnkr. Detta mönster fortsätter under 2026 där kostnaden beräknas öka med 1,2 mnkr (+2 %) och underskottet öka med 0,5 mnkr (+3 %). Under 2020–2025 har antalet hushåll som uppburit ekonomiskt bistånd minskat med 17 % medan kostnaden per hushåll ökat med 28 %. Orsakerna till detta är dels glappet mellan riksnormen och inflationskompensationen 2020–2025, dels en förändring i hushållens sammansättning och egna försörjningsförmåga.

Daglig verksamhet LSS

Inom arbete, sysselsättning och integration där daglig verksamhet LSS är organiserad har det de senaste sju åren skett en volymökning utifrån att antalet brukare med lagstyrda beslut om daglig verksamhet enligt LSS ökat. Ramtilldelning skedde mellan 2024–2025 med 3 mnkr för att stärka budgeten utifrån behoven. Viss ytterligare volymökningen skedde under 2025 varför verksamheten behövde utöka platsantalet inom daglig verksamhet och då främst till personer med stora omsorgsbehov, och i det behov av nära personalbemanning. Det skedde genom att intern fastighet förhyrs dit enhet i externt förhyrd fastighet flyttat, samt ytterligare 4 nya verkställda beslut för personer med liknande behov. Verksamheten

fortsätter arbeta med en inre effektivitet genom stegförflyttning till företagsplatser/företagsgrupper så att verksamheten så långt möjligt kan bedrivas inom tilldelad budgetram. Verksamheten ser dock utmaningar med att fullt ut lyckas med ovanstående, utifrån att prognosen visar att volymökningarna inte är i avstannande.

Externa placeringar personligt stöd och omsorg.

Verksamheten personligt stöd och omsorg har haft ekonomiska utmaningar gällande externa placeringar inom LSS och socialpsykiatri för såväl barn/unga som vuxna under flertalet år. Kostnaderna för barn/unga inryms inom verksamhetens budgetram, men inte kostnaderna för vuxna. Under 2025 genomförde verksamheten tillsammans med vård, stöd och utredning åtgärder utifrån uppdrag från förvaltningschef baserat på socialnämndens åtgärdsplan vilket möjliggjort hemtagning av flera externa boendeplaceringar, samt också avslut för individer som gått mot mer självständighet i eget boende. Detta har minskat verksamhetsinriktningens och genom det förvaltningens kostnader med dels 4,0 mnkr mellan 2023–2025 och ytterligare med 4,3 mnkr mellan 2025–2026 utifrån åtgärdsplanen. Ytterligare hemtagning planeras ske under 2026 varför verksamhetsinriktningen i dagsläget inte längre är i behov av budgetförstärkning kopplat till externa boendeplaceringar.

Ny lagstiftning

Likt förvaltningen beskrev förra året är det en fortsatt ovanligt hög mängd utredningar om lagförslag som kan komma att beröra socialnämndens verksamhet om, respektive när de införs. Dessa beskrivs närmare i förvaltningens verksamhetsplan. SKR har, delvis humoristiskt, delvis allvarligt, beskrivit nuläget för socialtjänsten med att vi befinner oss i en “reform-storm”.

Socialtjänsten och den kommunala primärvården är kunskapsintensiva områden, och under 2025 har flera lagar riktats mot ökad säkerhet för äldre, bland annat genom språkkrav inom äldreomsorgen, förändringar i offentlighets- och sekretesslagstiftningen samt ökad tillsyn från IVO och stöd för utdrag ur misstanke och belastningsregister vid och under anställning inom äldreomsorgen. Ett exempel är nya sekretessbrytande bestämmelser i 10 kap 4§ OSL som trädde i kraft 1 december 2025, och där en arbetsgrupp påbörjat en förvaltningsövergripande anvisning som stöd för situationer där medarbetare behöver upprätta polisanmälan, eller där polismyndigheten begär uppgifter från oss med stöd av denna.

Verksamheterna arbetar löpande med att hålla sig väl uppdaterade med förändringar inom socialtjänstens område och anpassa verksamheten därefter, och har också stöd från stabsfunktionerna inom kvalité och utveckling gällande detta.

Ytterligare ett exempel på ny lagstiftning och reformer som har aviserats inom områdena migration, integration och arbetsmarknad och innebär ett tydligt skifte i ansvar, arbetssätt och krav på kommunen är Aktivitetskravsreformen som planeras att träda i kraft 1 juli 2026 och som gör arbetsmarknadsinsatser till ett obligatoriskt kommunalt uppdrag kopplat till försörjningsstöd. Reformen innebär ett lagstadgat aktivitetskrav för personer som uppbär försörjningsstöd och att kommunen (AME) blir skyldiga att tillhandahålla heltidnära aktiviteter, följa upp närvaro och deltagande samt fatta beslut om sanktioner vid uteblivet deltagande. Detta innebär ett tydligt skifte från ett frivilligt till ett obligatoriskt

arbetsmarknadsuppdrag för kommunen. Arbetsmarknadsenheten tillsammans med försörjningsstödsenheten har inlett ett arbete under året att utifrån målgruppsanalyser kartlägga hur många av de som idag uppbär försörjningsstöd som är aktuella för aktivitetskrav och vilken typ av aktiviteter som matchar målgruppens behov. Detta för att skapa en gemensam struktur för att kunna implementera av ny lagstiftning under 2026, 2027 och sedan löpande.

En stark riktning i nya socialtjänstlagen är också ökad tillgänglighet och förebyggande arbete, där ett verktyg är insatser utan behovsprövning som nämnden fattat beslut om och förvaltningen även genomfört ett arbete med att ta fram nya inför 2026. En önskad riktning från lagstiftaren är att det sociala arbetet ska få ta mer tid och administration och handläggning minska (där det inte är nödvändigt). På sikt ska förhoppningsvis fattade beslut minska.

Samsjuklighetsutredningens förslag syftar till att möjliggöra en mer enhetlig och sammanhållen vård för personer med skadligt bruk och beroende och andra psykiatriska tillstånd. Det föreslås att regionerna ska organisera vården till personer med skadligt bruk och beroende så att den ges samordnat med annan psykiatrisk vård. Förslagen innebär även att ytterligare krav ska ställas på den individuella plan som ska upprättas för personer som tagits emot i hem för vård eller boende, samt en skyldighet för regionen att ersätta kommunen i de fall regionen inte fullgör sina skyldigheter avseende den individuella planen. I lagrådsremissen föreslås vidare en ny lag om en samordnad vård- och stödverksamhet, till stöd för personer som har särskilda behov av samordnade hälso- och sjukvårdsinsatser och socialtjänstinsatser under längre tid på grund av en psykisk funktionsnedsättning. Den nya lagen innebär ett utökat krav på samarbete mellan kommunen och regionen. Syftet är att främja den enskildes hälsa, trygghet och levnadsvillkor. Föreslås träda i kraft 1 juli 2027.

LVU syftar till att garantera att barn och unga får det skydd och den hjälp de behöver när frivilliga insatser inte är möjliga. Samhällsutvecklingen och de många ändringarna som gjorts i lagen genom åren har gjort att LVU upplevts omodern och svåröverskådlig. Regeringen har beslutat om en lagrådsremiss där nuvarande LVU föreslås ersättas av två nya lagar, som förväntas vara tydligare och bättre anpassade efter dagens behov. Syftet är att stärka barnrättsperspektivet och högre prioritera barnets trygghet och stabilitet. Föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

De flesta bestämmelser i LVU förs över till en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, respektive en ny lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården. I de nya lagarna finns dock ett antal förändringar i jämförelse med dagens LVU, till exempel:

- Barnrättsperspektivet stärks, bland annat genom att barns och ungas rättigheter samlas i ett eget kapitel i respektive lag.
- Tryggheten och stabiliteten för familjehemsplacerade barn stärks genom att ett omhändertagande för vård i vissa fall ska kunna fortsätta i ett familjehem som barnet fått en stark anknytning till.
- Förutsättningarna för att omhänderta barn och unga justeras. Exempelvis ska barn bättre kunna skyddas från kriminella miljöer och hedersrelaterat våld.

- En begränsning införs för vårdnadshavares möjlighet att upprepade gånger begära att ett omhändertagande ska upphöra. Det ska freda barn från oro och otrygghet av återkommande prövningar av omhändertagandet.
- För att stärka barns möjligheter att komma till tals och ta tillvara sina rättigheter, föreslås rätten till offentligt biträde förtydligas och utökas.

Socialtjänstdataregisterlagen, som ska träda i kraft i juli 2026 kommer att påverka omställning av dokumentationsstrukturer. Idag saknas i huvudsak nationellt gemensamma sätt att dokumentera och strukturera socialtjänstens data. Det försvårar uppföljning, analys och utveckling av verksamheten. Arbetet att införa den nya lagen och nytt socialdataregister kommer ske stegvis under flera år. Då utgångspunkten är att det är uppgifter som dokumenteras i individärendet som kan samlas in till framtida register behöver fler delar av socialtjänstens dokumentation struktureras nationellt. Uppgiftsskyldigheten kommer regleras och detaljeras genom registerföreskrifter allteftersom, i takt med denna utveckling.

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Förvaltningens arbete med åtgärder beslutade 2025 fortsätter under 2026 för att försöka sänka kostnaderna och minska underskottet. Förvaltningen har dock lagt en proaktiv prognos för året där tänkta besparingar är medtagna. Förvaltningen bedömer att grundverksamheterna i stort är i balans utifrån åtgärder som genomförts mellan 2025–2026. Dom verksamheter som inte klarar att nå en budget i balans handlar om placering av barn och unga samt försörjningsstöd i största grad. Under 2026 arbetar förvaltningen utifrån socialnämndens beslutade åtgärdsplan.

Inför 2027 bedömer socialförvaltningen att socialnämnden egentligen är i behov av budgetförstärkning kopplat till delar av Individ- och familjeomsorgens underskott.

Förvaltningen anpassar verksamheten och genomför effektiviseringar för att bidra allt som går i att minska kostnaderna för kommunen kopplat till dessa delar.

Som åtgärdsförlag för år 2027, men också för hela MRP-perioden inkluderat 2028 och 2029 föreslår förvaltningen nedanstående åtgärder. Förvaltningen ser inte att åtgärderna frigör medel till vidare utveckling, utan de handlar om att nå budget i balans långsiktigt och de genom kostnadseffektiviseringar och omställningar.

Tabell: Åtgärdsförslag hålla ramen och skapa ett utvecklingsutrymme

	Frigjorda Medel 2027 tkr	Effektiviseringar/Åtgärdsförslag	Ändrad Ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärden 2027
1	6 500	Likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering enligt följsamhet till bemanningshandboken. Målet är att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 procent gentemot nuläge 2026.		

2	3 000	Fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning.		
3	5 500	Förvaltningen arbetar med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. Mål för 2027 är att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025.		
4	4 500	Omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare efterverkande insatserna i förvaltningen.		
5	2 000	Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning.		
6	6 000	Omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar.		
7	1 000	Omställningsåtgärder avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri.		
8	6 500	Fortsatt arbete inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder.		
9	1 500	Full implementering av stegförflyttning inom daglig		

		verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder.		
10	2 000	Fortsatt stärka arbetsmarknads-anställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd.		
11	2 500	Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter.		
12	0	Under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minskad korttidsfrånvaro.		
13	0	Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeom-sorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete.		
14	0	Avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen.		
Summa	41.0			

Ändrad ambitionsnivå: Röd färg anger att åtgärdsförslaget sänker ambitionsnivån, grön färg anger att ambitionsnivån ökar och gul färg anger att ambitionsnivån bibehålls.
Påverkan mål/målvärden: Kolumnen avser en bedömning av hur ambitionsnivån påverkar mål/målvärden, där röd anger negativ påverkan, gul anger ingen påverkan och grön anger positiv påverkan.

1. Förvaltningen har reviderat tidigare riktlinje för hållbar bemanning och tagit fram en bemanningshandbok som är samverkad med fackliga parter och under implementering, parallellt med införande av gemensamt schema och bemanningsplaneringssystem. Förvaltningen ser implementering av bemanningshandboken som en ekonomisk åtgärd bredvid att säkra kontinuiteten gentemot brukarna samt arbetsmiljön för våra medarbetare. Förvaltningen bedömer att samplanering mellan enheter och verksamheter kommer öka vilket bedöms ge positiva effekter.

   Förvaltningsledningen har beslutat om effektmål gällande implementering av arbetssättet likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering och dessa är:

- Alla enheter ska ha fyllt sin grundbemanning veckans alla dagar
- Övertalig tid i schemat som inte nyttjas/bokas ska minska
- Antal vikarietimmar ska minska
- Antal automatiska beställningar ska öka
- Antal resurspass ska öka
- Andelen korttidsvakanser lösta av Bemanningsenheten ska öka
- Minska antal arbetstidslagsbrott
- Följsamhet till att jobba med de funktioner som finns i systemet (effektiv användning)

Förvaltningen kommer följa upp dessa effektmål en gång i månaden från maj månad 2026, samt också följa upp hur stor del av vår nuvarande administrativa tid kopplat till de olika delarna som minskas och utifrån det ställa om utifrån förändrade arbetssätt. Hur mycket detta kommer spara i ekonomiska medel är i dagsläget svårt att prognosticera, men antagandet är att vi kommer bedriva en kostnadseffektivare verksamhet baserat på andra kommuners erfarenhet och intentionerna i effektmålen.

Förvaltningen specificerar att målet är att ha sänkt antalet beställningar av korttidsvikarier med 20 procent.

Förvaltningen utreder motion avseende ”minutstyrning och självstyrande grupper” och kommer med bas av vad som framkommer i den, tillsammans med vad arbetsmiljöverkets tillsyn och forskningrapport gett vid handen återkomma till socialnämnden med förslag utifrån motionen. Förvaltningen har som arbetsgivare i kombination med vård- och omsorgsgivare många parametrar att ta hänsyn till avseende att säkra kontinuiteten och kompetensen i utförandet av de professionella insatserna.

2. Förvaltningen arbetar aktivt med implementering av välfärdsteknik och digitalisering utifrån socialnämndens beslutade digitaliseringsplan samt förvaltningens framtagna handlingsplan med steg för metodförflyttningen. Förvaltningen erfar positiva erfarenheter av omställningen ex. vis gällande implementering av läkemedelsautomater, e-tjänster och beslutsstöd genom kostnadsbesparingar i form av sänkta kostnader, att verksamheten kan möta fler brukare med oförändrad personalstyrka samt besparad administrativ tid. Förvaltningen går vidare med att fortsätta till full implementering av läkemedelsautomater under 2026, påbörja implementering av digital tillsyn inom ordinärt boende samt implementera moduler i verksamhetssystem som minskar myndighetspersoners administration på ex vis individ- och familjeomsorgen. Införandet av fler välfärdstekniska och digitala metoder kräver ett omställningsarbete där arbetssätt ställs om till det nya för att fullt ut erfara effekterna av det hela. Förvaltningen följer regelbundet via beredningsgrupp och styrgrupp upp effekthemtagningen.
3. Förvaltningen arbetar med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron, och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. I planen beskrivs att särskilt fokus ska vara inom särskilt boende äldre samt hemtjänsten och i helheten stödja medarbetare med längre sjukfrånvaro (över

ett år), samt medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro (sex tillfällen eller fler under ett år) till att återgå till arbetsplatsen respektive minska frånvaron genom flertalet metoder. Förvaltningen deltar också tillsammans med kommunstyrelsen, barn- och utbildningsförvaltningen samt Samhällsbyggnadsförvaltningen i ett projekt ”från antagande till fakta” i syfte att få än mer underlag till vad vi kan göra för att rikta insatserna rätt för bäst effekt. Mål för 2027 är att minska korttidsfrånvaron med 1 procentenhet i jämförelse med 2025 och ses som en målsättning i linje med pågående arbete. Målsättningen följs sedan upp och behöver följas av målsättning för 2028 med ytterligare 1 procentenhet. Förvaltningen följer upp och kommer fortsätta följa upp utvecklingen månadsvis.

4. Förvaltningen arbetar i ett omställningsarbete gällande nya socialtjänstlagen där lagstiftningen beskriver att socialtjänsten ska (och inte bör) arbeta förebyggande och främjande. Syfte är att stärka och bygga ut de tidiga förebyggande och främjande insatserna till en första linjens socialtjänst, som på sikt borde minska de efterverkande och ”tyngre” insatserna vilket ekonomiskt gynnar förvaltningen och kommunen på längre sikt. Förvaltningen samarbetar i detta omställningsarbete med övriga inom kommunkoncernen samt med externa parter. Beskrivningarna gällande omställningsarbetet koppat till förebyggande och främjande arbete återkommer i respektive verksamhetsinriktnings omställningsarbete.
5. Utifrån aktuella prognoser förväntas arbetslösheten 2027 sjunka till omkring 6,2 procent i riket samtidigt som utmaningen men hög långtidsarbetslöshet förväntas kvarstå. I Vänersborg har antalet arbetslösa ökat de senaste åren och låg på 7,2 procent 2025. Prognosen är att arbetslösheten kommer att minska något även i Vänersborg men att den fortsatt kommer att ligga något över rikssnittet. Den demografiska utvecklingen med färre barn, fler äldre och bara marginellt fler i yrkesverksam ålder innebär utmaningar för kommunens personal- och kompetensförsörjning. En viktig åtgärd för kommunen blir att rusta och stötta dem som stått utanför arbetsmarknaden länge, så att de kan bli en del av arbetskraften. Huvudfokus i individsamverkan med arbetsförmedlingen kommer vara långtidsarbetslösa. Regelförändringar inom A-kassan som trädde i kraft 1 oktober 2025 innebär en snabbare nedtrappning i ersättningsnivåerna vilket i sin tur bidrar ökade ansökningar om ekonomiskt bistånd, vilket påverkar kommunen och socialförvaltningen. Den nya lagstiftning gällande aktivitetskrav kopplat till försörjningsstödtagare som träder i kraft 1 juli 2026 påverkar hur förvaltningen behöver organisera arbetet mellan försörjningsstöd och arbetsmarknadsenheten i samarbete med övriga förvaltningar i kommunen. Utifrån kartläggning och målgruppsanalys bedöms antalet som omfattas av aktivitetskravet uppgå till drygt 200 försörjningsstödstagare utöver de som redan är aktuella inom Arbetsmarknadsenheten Förvaltningen bedömer utifrån detta att ett kraftfullare arbete behöver ske gällande utveckling av olika metoder och samarbeten. I nedanstående bild beskrivs de aktiviteter som förvaltningen ser behov av att stärka som ett åtgärdsförslag i att ”satsa-oss” ur det hela genom föreslagen omställningsåtgärd. Förvaltningen genomför åtgärden genom tjänster inom ram samt med stöd av statsbidrag.

6. Kommunen och förvaltningen måste bryta utvecklingen gällande främst institutionsplaceringar barn och unga, till förmån för andra kvalificerade insatser. Orosanmälningarna har konstant ökat sedan 2018 i antal och i allvarlighetsgrad. Placeringarna i familjehem och på institution (SIS och HVB) har ökat senaste åren och fortsätter öka, vilket beskrivs i tabell i dokumentet. Myndighetens hantering av anmälningarna kräver mycket resurser inom barn och unga gällande förhandsbedömningar och utredningar, vilket blir personalintensivt och arbetet behöver förändras och på sikt styras till andra insatser. Placeringarna har ökat utifrån flera aspekter och ryms inte inom tilldelad budgetram trots förstärkning av budget med 20 mnkr mellan 2020–2021, genom interna omflyttningar från äldreomsorgen, samt mellan 2024–2025 genom ramtilldelning från KF på 18 mnkr.

   Förvaltningen har påbörjat ett omställningsarbete för att minska kostnaderna för placeringar, samt möjliggöra att barn och unga inte vistas på institution alternativt inte vistas så länge inom den vårdformen, utan att vi som verksamhet utvecklar och implementera nya arbetssätt för att möta behoven på annat sätt. Detta angreppssätt bedöms ansvarsfullt, proaktivt och i linje med omställning till nya socialtjänstlagen. Lagstiftningen kräver nya arbetssätt riktat mot att socialtjänsten ska vara mer lätt tillgänglig, främjande, förebyggande och inte efterverkande. För barn, unga och dess föräldrar bedömer förvaltningen att den långsiktiga effekten blir bättre med andra insatser än institutionsplaceringar.

   Flertalet av insatserna sker i samarbete med andra förvaltningar och bolag inom kommunens organisation, samt med externa samarbetspartners.

   I nedanstående bild beskrivs de aktiviteter som förvaltningen arbetar för att stärka och implementera och förvaltningen ser detta som omställningsåtgärden för att

minska förvaltningens underskott kopplat till kostnad för främst institutionsplaceringar. Förvaltningen genomför arbetet med tjänster som finansieras inom ram, med stöd av bidrag från kommunstyrelsen, samt via statliga bidrag.

Förvaltningen bedömer att det är en åtgärd som löper under hela mål- och resursplaneperioden för att successivt minska kostnaderna under 2027, 2028 och 2029.

7. Verksamhet personligt stöd och omsorg har haft ekonomiska utmaningar kopplat till externa boendeplaceringar, vilka kraftfullt har minskat under 2025 utifrån genomförda åtgärder.

   Utifrån prognos för 2026 kommer det kvarstå tre externa boendeplaceringar och detta finns plan för. Verksamhetsinriktningen arbetar under 2026 med att möjliggöra "boendekarriär" i samarbete med vård, stöd och utredning samt det kommunala bostadsbolaget. Genom att skapa möjlighet för brukare att flytta till en egen lägenhet med boendestöd kan det för vissa ge en ökad självständighet. Samtidigt som det skapar en ökad självständighet frigörs boendeplatser för nya brukare med beslut inom LSS och socialpsykiatri. Det senare möjliggör avbrytande av tänkt boendeenhet på Lindås, vilket föreslås i dokumentet.

   Förvaltningen genomför omställningsåtgärden genom tjänster inom ram samt genom statliga bidrag. Omställningsåtgärderna beskrivs i nedanstående bild och bedöms pågå under MRP-perioden. Arbetet följs regelbundet upp av verksamhetschefer och förvaltningschef i samarbete med stödroller och det kommunala bostadsbolaget.

8. Ordinärt boende inom äldreomsorgen, vilket inkluderar hemtjänst, central planering, kommunal primärvård och biståndsenhet har känt av och känner av att den demografiska utvecklingen genom ökat antal brukare/patienter. Särskilt boende inom äldreomsorgen likaså. I jämförelse med riket och med liknande kommuner gällande nettokostnadsavvikelse har förvaltningen legat högt i kostnad baserat på åren fram till och med 2024 vilket är senaste året i jmf. Förvaltningen har genomfört översyn avseende vad som legat till grund för nettokostnadsavvikelsen som beskrevs i förra årets MRP-dokument skulle genomföras. och har utifrån det erfarit att vi till del redovisat på annat sätt än hur det ska ske.

   Förvaltningen har utifrån det korrigerat sin redovisning samt också genomfört åtgärder för att minska kostnaderna. Utifrån de sammantagna åtgärderna är inte äldreomsorgen längre dyrare avseende nettokostnadsavvikelse än riket samt jämförbara kommuner. Utifrån ovanstående bedöms det svårare inför 2027–2029 att genomföra ytterligare åtgärder inom ordinärt boende varför förvaltningen ser att arbete utifrån omställningsåtgärden bör fortsätta under MRP-perioden.

   Verksamheten behöver utifrån detta fortsätta omställningen till att möta den ökande åldersgruppen genom ny metodik och nya arbetssätt, stärka det lätt tillgängliga, främjande och förebyggande arbetet i syfta att minska/skjuta fram behovet av de tyngre och mer omfattande insatserna. Omställningsarbetet är påbörjat inom förvaltningen genom flertalet metoder och aktiviteter och i nedanstående bild beskrivs de aktiviteter som förvaltningen ser att vi behöver fortsatt stärka för att möta den demografiska utvecklingen, samt anpassa oss efter budgetram. Förvaltningen ser målbild och delmål som en omställningsåtgärd, likt övriga beskrivna omställningsåtgärder, och är förvaltningens bidrag till att klara av att bedriva en så kostnadseffektiv äldreomsorg som möjligt.

Förvaltningen genomför omställningsarbetet genom tjänster inom ram samt stöd av statsbidrag. Behov av förstärkning av budgetram bedöms från 2029 då nytt särskilt boende äldre prognisticeras vara klart för drift samt successivt från då avseende ordinärt boende.

9. Omställningsarbetet är påbörjat inom förvaltningen genom flertalet metoder och aktiviteter som förvaltningen ser att vi behöver stärka för att möta behoven. Förvaltningen arbetar också utifrån det tidigare givna uppdraget från socialnämnden gällande att arbetsmarknadsanställningar.

   Inom verksamhet arbete, sysselsättning och integrations dagliga verksamhet LSS har förvaltningen under flertalet år beskrivit volymökningar och hur verksamheten arbetat för att inrymma dessa i befintlig verksamhet. Förvaltningen stärkte budget för daglig verksamhet inför år 2025, men fortsatt råder utmaning att helt verkställa besluten inom befintliga enheter, varför arbetet gällande stegförflyttning till företagsgrupper respektive företagsplatser behöver intensifieras för de brukare som bedöms matcha denna form av verkställighet. Genom det frigörs platser inom befintligt bestånd som kan användas till de personerna i behov av mer omfattande omsorgsbehov. Här ser förvaltningen vikten av samarbete med Kommunstyrelse-förvaltningen, övriga förvaltningar samt näringslivet. Se bild nedan.

10. Omställningsarbetet är påbörjat inom förvaltningen genom flertalet metoder och aktiviteter och i nedanstående bild beskrivs de aktiviteter som förvaltningen ser att vi behöver stärka för att möta behoven. Verksamheten förbereder och anpassar också utifrån aktivitetskravet i samarbete med individ- och familjeomsorgens förstörjningsstödsenhet, vilket också bedöms som en omställningsåtgärd för att på sikt minska kostnader för försörjningsstöd och möjliggöra stegförflyttning och ökad självständighet för målgruppen. Förvaltningen genomför omställningsarbetet genom tjänster inom ram samt genom statsbidrag. Omställningsarbetet kommer pågå under MRP-perioden och följs regelbundet upp avseende progress avseende kostnader. Se bild ovan.
11. Förvaltningen arbetar aktivt med bemanningsfrågorna och har som målsättning, utifrån åtgärden att klara verksamheterna utan konsultköp.
12. Förvaltningen har ett uppdrag från socialnämnden i nuvarande åtgärdsplan för budget i balans att öka antalet medarbetare i det nära vård- och omsorgsarbetet, som idag ingår i den grupp av medarbetare där arbetsgivaren står för vaccinationskostnaden, att välja vaccinationen och genom det minska korttidsfrånvaron samt minska risken för att vård och omsorgstagaren blir smittad. Förvaltningen har förberett för att, inom ram genomföra vaccinationerna i egen regi under 2026 och kommer 2027 följa upp effekten.
13. Förvaltningen genomlyste äldreomsorgen kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga data i ex vis Kolada 2016 respektive 2019, vilket gav en bra och viktig kunskap och grund för åtgärder och utvecklingsarbete av verksamheten. Förvaltningen ser vikten av att genomföra detsamma för individ- och familjeomsorgen i det läge förvaltning med nämnd befinner sig, och då på samma sätt kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga data i b.la Kolada. Samarbete med ekonomikontoret på Kommunstyrelseförvaltningen kommer ske gällande hur översynen ska genomföras. Underlaget som genomlysningen ger kommer, utöver pågående omställningsarbete stödja till vidare riktat arbete med ekonomin.

I förvaltningens behovsinventering gällande boende och lokaler har beskrivits behov av ett nytt LSS-boende sedan tidigare, vilket beslutats om gällande investering för drift 2028/2029. Förvaltningen föreslår att detta avbryts utifrån att förändringar skett för de personer som boendet var tänkt för genom andra lösningar. Genom att inte fortsätta processen och bygga boendeenheten kommer inte förvaltningen behöva driftsmedel 2028/2029 samt att investeringskostnaden som beräknades till 24,0 mnkr för kommunen minskar.

Konsekvensbeskrivning gällande föreslagna åtgärder:

1. Att anpassa och implementera en likvärdig, effektiv och central schema- och bemanningsplanering genom gemensamt system som stöd samt beslutad bemanningshandbok kräver ett förändrat arbetssätt där verksamheterna fullt ut följer det gemensamma arbetssättet. Konsekvenserna av arbetssättet bedöms vara att medarbetare får genomföra resurspass på annan enhet än där man har sin tillhörighet genom att verksamhetsinriktningarna ska samplanera tillsammans med Bemanningsenheten inom enheten, inom kluster och inom verksamhets-inriktningen. Projektet pågår och går under 2026/2027 mot full implementering i drift. Bemanningshandboken har samverkats på FSG och i det har risk- och frisk genomförts och förvaltningen följer och följer upp de risker som identifierats.
2. Att implementera välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen innebär utöver arbete med implementering av de digitala systemen en förändring i arbetssätt och metoder inom verksamhetsinriktningarna där de tidigare arbetssätten ska avslutas till förmån för att ställa om till de nya arbetssätten. Detta innebär en digital stress samt också en stress utifrån att släppa tidigare och invanda arbetssätt. Förvaltningen omhändertar de frisk och risker som finns och stödjer i förändringsarbetet.
3. Att minska sjukfrånvaron inom socialförvaltningen är ett högt prioriterat mål och förvaltningen tog under 2025 fram en förtydligad plan för att minska sjukfrånvaron och arbetar utifrån den. Förvaltningen har satt som målsättning att minska sjukfrånvaron med 1 procentenhet under 2027 jmf med 2025. Förvaltningen bedömer att det finns många fördelar med att minska frånvaron som gynnar medarbetarna inom organisationen då det minskar behov av att lösa korttidsfrånvaro, det gynnar personal- och kompetensförsörjningen samt ger positiva effekter för brukarna avseende kontinuitet.
4. Omställningsåtgärd gällande förebyggande arbete sker inom samtliga verksamhetsinriktningar och på sikt kommer det minska behovet av efterverkande insatser. Förvaltningen ser få risker med att stärka det förebyggande och främjande arbetssättet, samtidigt som det på sikt kan påverka medarbetare som arbetar inom myndighetsrollerna så målbilden är att förvaltningen över tid strukturerat om verksamheten till en första linjens socialtjänst, där behoven av andra linjens socialtjänst minskat.
5. Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd kräver ett långsiktigt och metodiskt arbete, vilket pågår inom verksamheten och förvaltningen. I arbetet behöver tid och resurser läggas på det kvalificerade sociala arbetet där socialsekreterarna kan arbeta nära varje person i dennes förflyttning till självständighet. Det kräver omställning till mindre administrativt arbete, vilket kan ske med implementering av digitala metoder och genom det fokus på kärnuppdraget och aktuell kommande lagstiftning. Stress kan uppkomma hos medarbetarna i omställningsarbetet och detta

omhändertar förvaltningen genom risk och friskbedömningar samt åtgärder kopplat till det.

6. Ett stort arbete pågår gällande omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga inom Individ- och familjeomsorgen och inom förvaltningen genom samarbete IFO, VSU och PSO. Arbetet fortsätter och behöver ses som beskrivs i dokumentet som ett långsiktigt arbete. Omställningsarbetet kräver nya arbetssätt och ett starkt förtroende mellan myndighetsenheterna inom förvaltningen, samt mellan myndighet och utförarverksamhet inom förvaltningen i att hitta gemensamma lösningar som blir bra för barn och unga. Utifrån det arbete som pågår och det arbete som behöver fortsätta pågå finns risk för arbetsmiljömässiga utmaningar som förvaltningen omhändertar genom risk och friskbedömningar med åtgärder kopplat till det, samt genom ett nära ledarskap som stödjer, leder och styr.
7. Omställningsåtgärd avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri genom omställningsåtgärd. För målgrupperna som är berörda ser förvaltningen många fördelar, likaså för medarbetarna inom aktuell verksamhetsinriktning. Det är dock ett förändrat arbetssätt där boendestöd adderar fler och till del nya målgrupper, vilket omhändertas av förvaltning och verksamhet genom stöd i förändringsarbetet.
8. Att fortsatta arbetet inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärd är nödvändigt för att omhänderta förändringen avseende demografisk utveckling som vi är i samt utifrån förvaltningens ekonomiska situation. Att ställa om arbetssätt, att sluta göra och att arbeta mer över gränserna kräver mod. Förvaltningen ser att detta kan skapa stress och oro kopplat till flertalet delar i omställningen. Förvaltningen omhändertar detta dels i samverkansgrupperna genom risk och friskbedömningar med åtgärder, dels på enheterna som arbetar med åtgärderna genom nära ledarskap och nära dialog.
9. Arbete, sysselsättning och integration tar nu steg mot full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet LSS genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom beskriven omställningsåtgärd. Implementeringen gynnar, som förvaltningen ser det målgrupperna då förvaltningen på ett bredare sätt kommer kunna matcha rätt person till rätt verksamhet. Förändringsarbetet kan för medarbetarna skapa stress och oro, då vi till del förändrar strukturen inom daglig verksamhet ytterligare. Förvaltningen omhändertar detta genom bedömning av risk- och frisk samt arbetat med de åtgärder som behövs.
10. Att fortsatt stärka arbetsmarknadsanställningar, samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnader för försörjningsstöd kräver ett fortsatt förändringsarbete. Detta arbete kan komma att skapa stress och oro hos medarbetarna gällande hur de nya arbetssätten och insatserna ska se ut samt vad det kommer innebära för var och en tillsammans med kollegorna. Det kan också uppkomma känsla av ensamhet i att klara uppdraget kopplat till aktivitetskravet då det krävs flertalet lösningar för att som förvaltning klara det hela. Förvaltningen behöver i detta genomföra risk- och frisk och skapa åtgärder kopplat till de bedömda riskerna.
11. Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter och bedömer att det allra bästa för en organisation är om man fullt ut klara bemanningen utan inhyrda konsulter under såväl kortare som längre tid, och har

haft och har ett ständigt pågående arbete för att klara det. Det har varit olika lätt genom åren att klara uppdraget, men förvaltningen arbetar utifrån beskriven målsättning. Omställningsarbetet kopplat till att stärka en första linjens socialtjänst kan komma att bli behjälplig i det. Stress och oro kan uppkomma hos medarbetare/chefer om situationer uppstår då det blir svårt att lösa bemanningen med egen personal, för att säkra ex. vis lagstadgade utredningar alternativt den kommunala primärvården. Förvaltningen följer riskerna i detta och skapar åtgärder för att ta hand om oron. Förvaltningen behöver i det återkoppla information till socialnämnden när situationer uppstår som riskerar att äventyra bemanningen.

12. Under 2027 kommer förvaltningen följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande graden av vaccinerade, samt minskad korttidsfrånvaro. De risker förvaltningen ser att åtgärden kan innebära är ökad arbetsbelastning på befintliga distriktssjuksköterskor, då dessa ska genomföra vaccinationerna inom befintlig personalstyrka och ekonomisk ram. Riskerna får beskrivas i risk och frisk med åtgärder.
13. Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete. Förvaltningen ser få risker med att genomföra genomlysning, samtidigt som det skulle kunna uppstå känsla av oro hos medarbetarna/cheferna avseende vad som kan komma att bli resultatet av översynen.
14. Avbryta projektering för att inte genomföra byggnation av ny boendeenhet på Lindås. Utifrån att verksamhetsinriktningen bedömer att behov ej längre finns av boendeenheten, utifrån arbete som genomförts för målgruppen avseende andra insatser, ser förvaltningen ingen risk med åtgärden.

Det bedöms finnas en gräns för hur mycket åtgärder som kan genomföras inom socialförvaltningen för att klara kostnad för placeringar avseende skydd/vård och omsorg för barn- och unga, försörjningsstöd, samt volymutveckling inom äldreomsorg och daglig verksamhet. Detta då åtgärderna riskerar att påverka hur förvaltningen kan genomföra insatserna till målgrupperna negativt, samt riskerar att påverka medarbetarnas arbetsmiljö negativt.

Förvaltningen bedömer dock att flera av åtgärderna är nödvändiga att genomföra utifrån såväl den ekonomiska situation förvaltningen befinner sig i, då den är överordnad ambitionerna, men också för att ställa om till förändrade arbetssätt utifrån flertalet nya lagstiftningar och politiska ambitioner i syfte att långsiktigt bedriva en hållbar socialtjänst, hållbar kommunal primärvård, en hållbar verksamhet inom LSS, en hållbar arbetsmiljö samt en hållbar ekonomi.

2.3 Ofinansierade utmaningar och utvecklingsförslag

Förvaltningen har ofinansierade utmaningar, som beskrivs tidigare i dokumentet avseende kostnad för placeringar barn/unga, försörjningsstöd, till del daglig verksamhet LSS samt IT/säkerhet. Utifrån det behöver förvaltningen genomföra åtgärder och dessa är av såväl av kostnadsbesparande karaktär, som omställningsåtgärdande.

Utifrån det har förvaltningen inte utrymme att föreslå utvecklingsförslag utöver det omställningsarbete som pågår kopplat till lagstiftning, givna uppdrag från politik samt åtgärdande arbete.

Tabell: Utvecklingsförslag

	Utvecklingsförslag	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2029	Ändrad ambitionsnivå	Påverkan mål/målvärde 2026 (2028)
Summa		0	0	0		

3. Bidrag till inriktningsmål och målvärden

Socialnämnden har ansvarsområden inom ramen för socialnämndens reglemente som rör flertalet av de övergripande inriktningsmålen, och som i olika hög grad bidrar till satta inriktningsmål och tillhörande målvärden. Socialnämnden har beslutat om verksamhetsplan 2026–2028 inkluderat förväntat resultat uppnå, förväntat resultat genomföra samt invånardialog kopplat till inriktningsmål och målvärden. Förvaltningen har utifrån den samt grunduppdraget tagit fram en verksamhetsplan 2026–2028 med beskrivning av övergripande aktiviteter för att bidra till övergripande mål och ambition.

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel	32,6 (2024)	32,2 (gul 2024)	29,6 (riket 2024)	Samtliga
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel	69,8 (2024)	71,0 (riket 2024)	71,5 (grön 2024)	KS, BUN, SOC, KFN
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av befolkningen	1,32 (2024)	1,2	1,09 (gul 2024)	SOC, KS

Förvaltningen hänvisar till socialnämndens verksamhetsplan samt förvaltningens verksamhetsplan för år 2027 och 2028.

När det gäller föreslagen ambitionsnivå för 2029 bedömer förvaltningen att det är en relativt högt satt ambitionsnivå avseende 1.09 för vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd. Förvaltningen bedömer att det krävs ett genomgripande tillsammansarbete inom kommunkoncernen i samarbete med b.la Arbetsförmedlingen för att nå önskad ambitionsnivå och då genom omställning till aktivitetsplikten samt omställning utifrån målbild och delmål som förvaltningen satt upp gällande omställning nya SoL, samt att man behöver se att åtgärderna/omställningen tar tid att se effekt av.

Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Ungdomar etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, andel (%)	88,1 (2023)	Bibehålla grön nivå	Bibehålla grön nivå	SOC, KS

Förvaltningen hänvisar till socialnämndens verksamhetsplan samt förvaltningens verksamhetsplan för år 2027 och 2028.

Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Utfall på mätbara indikatorer vad gäller årliga mål för transport, el och uppvärmning i Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030	10 av 18 indikatorer uppnådda enligt årets ambitionsnivå (2024)	Mer än hälften av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	Minst två tredjedelar av indikatorerna ska vara uppnådda enligt årets ambitionsnivå	KS, SBN, BN, SOC

Förvaltningen hänvisar till socialnämndens verksamhetsplan samt förvaltningens verksamhetsplan för år 2027 och 2028.

Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Företagsklimat enl. (Insikt) - Totalt, Index, %	73 (2024)	79 (grön 2024)	79 (grön 2024)	MHN, BN, KS, SOC, SBN
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn	88 (2025)	90	92 (grön 2025)	SOC

Förvaltningen hänvisar till socialnämndens verksamhetsplan samt förvaltningens verksamhetsplan för år 2027 och 2028.

Socialförvaltningen bedömer att ambitionsnivån på 92 är högt satt i relation till nuläge där förvaltningen ligger över rikssnittet utifrån nuläget, samt sett till de åtgärder förvaltningen behöver genomföra för att nå budget i balans. Ambitionsnivån bedöms inte rimma med krav på

effektiviseringar som kan påverka upplevelsen av nöjdhet, varför förvaltningens bedömning är att ambitionsnivån bör sänkas till siffra som motsvarar rikssnitt och då i det gula spannet.

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Mått	Utgångsläge	Ambitionsnivå 2027	Ambitionsnivå 2029	Nämnder
Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex	80 (2025)	81 (grön 2024)	81 (grön 2024)	Samtliga
Sjukfrånvaro, totalt i kommunen	8,8 % (2025)	8,5 %	8,1 % Gul 2024	Samtliga

Förvaltningen hänvisar till socialnämndens verksamhetsplan samt förvaltningens verksamhetsplan för år 2027 och 2028.

Protokoll från Vänersborgs kommun

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG), Socialförvaltningen, torsdag 2 april 2026

Tid: 08.30-10.00

Plats: Konferensrum Lokal Frändefors, plan 3, kommunhuset

Paragrafer

§§ 18–19

Signering

Ordförande Karin Hallberg

Justerare Annette Blidsell, Vision
Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter
Maria Larsen, Vårdförbundet
Kicki Bergqvist, Ledarna
Pethra Johansson, SSR
Monica Weismar Erlandsson, Kommunal

Sekreterare

Veronica Wallin

Manuell signering datum 2026-04-09

Ordförande Karin Hallberg

Annette Blidsell, Vision

Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter

Maria Larsen, Vårdförbundet

Kicki Bergqvist, Ledarna

Pethra Johansson, SSR

Monica Weismar Erlandsson, Kommunal

Närvarande

Representanter arbetstagarorganisation
Annette Blidsell, Vision
Christina Jansson, Kommunal
Monica Weismar Erlandsson, Kommunal
Maria Larsen, Vårdförbundet
Kicki Bergqvist, Ledama
Pethra Johansson, SRR

Representanter arbetsgivare
Karin Hallberg, förvaltningschef
Kristina Wahlstedt, verksamhetschef Kvalitet, stöd och utveckling (KSU)

Föredragande/Adjungerande
Susanne Wilholm, HR-partner

Kallade men ej närvarande
Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter
Robert Wendel, SRR
Vakant, Akavia

Inledande formalia

Mötets öppnande
Ordförande öppnar mötet.

Dagordning
Dagordningen godkänns.

Val av justerare
Justering sker digitalt av ordförande och en representant från vardera facklig organisation. Kommunal justerar manuellt. Monica Weismar Erlandsson utses som justerare från Kommunal.

§ 18

Organisationspunkt
Information kring Mål och resursplan 2027–2029

Karin Hallberg, *förvaltningschef,* informerar om kommunstyrelsens beslut att nämnderna ska beskriva vilka åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till budgetramen, inklusive konsekvenser, planerade effektiviseringar, omprioritering av resurser samt eventuella besparingar och deras påverkan på volym och kvalitet. Även andra viktiga förändringar i verksamhetens omfattning och inriktning ska redovisas.

Karin redovisar förslag på åtgärder och konsekvensbeskrivningar inför mål- och resursplan 2027–2029. Förvaltningen beskriver fortsatt stora ekonomiska utmaningar kopplade till ökade volymer inom individ- och familjeomsorg, försörjningsstöd, daglig verksamhet LSS samt den demografiska utvecklingen inom äldreomsorgen. De 14 åtgärderna som föreslås består främst av långsiktiga omställningsinsatser 2026–2029, effektiviseringar, implementering av bemanningshandbok och digitalisering, samt riktade insatser för att minska kostnader för placeringar av barn och unga. Förvaltningen föreslår även att projekteringen av planerat LSS-boende i Lindås avbryts. Riktade statsbidrag inom äldreomsorgen kan endast användas inom respektive verksamhetsområde.

En frisk- och riskbedömning avseende *Förslag på åtgärder och konsekvensbeskrivningar MRP 2027–2029* genomförs nästa möte för FSG 2026-04-09.

§ 19

Organisationspunkt
Dialog kring förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser gällande förslaget till mål och resursplan 2027–2029

Gruppen diskuterar kring varför åtgärderna föreslås och varför just dessa har valts. Arbetstagarorganisationernas representanter framför att personal uttryckt oro inför att behöva arbeta över organisatoriska gränser i samband med samplanering.

Det lyfts också att ambitionsnivån behöver anpassas när resurserna minskar, samt att det krävs en tydligare avgränsning mellan vad som är nödvändiga arbetsuppgifter och vad som är mervärden. Skillnaden mellan förväntningar och faktiska förutsättningar skapar stress och risk för ohälsa, vilket förstärker behovet av bättre samverkan mellan verksamheterna.

Vid förändrade arbetssätt behöver tidigare rutiner avslutas så att inte gamla och nya metoder driva parallellt. Pågående förändringar och tekniska störningar bidrar dessutom till ökad belastning innan nya arbetssätt har satt sig.

Det framkommer även ett behov av att förenkla processerna för att samarbeta mellan verksamheterna, då de idag kräver mer administration än tidigare.

Protokoll från Vänersborgs kommun

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG), Socialförvaltningen, torsdag 9 april 2026

Tid: 13.15-16.00

Plats: Konferensrum Lokal Frändefors, plan 3, kommunhuset

Paragrafer

§ 25 omedelbar justering

§§ 20–24 redovisas i separat protokoll

Signering

Ordförande Karin Hallberg

Justerare Annette Blidsell, Vision
Monica Weismar Erlandsson, Kommunal
Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter
Maria Larsen, Vårdförbundet
Kicki Bergqvist, Ledarna
Pethra Johansson, SSR

Sekreterare

Veronica Wallin

Närvarande

Representanter arbetstagarorganisation
Annette Blidsell, Vision
Christina Jansson, Kommunal
Monica Weismar Erlandsson, Kommunal
Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter
Maria Larsen, Vårdförbundet
Kicki Bergqvist, Ledarna
Pethra Johansson, SSR

Representanter arbetsgivare
Karin Hallberg, förvaltningschef
Kristina Wallstedt, verksamhetschef Kvalitet, stöd och utveckling (KSU) §§ 20–22 och 24 samt del av § 25

Föredragande/Adjungerande
Susanne Wilholm. HR-partner
Marie Gran, utvecklingsledare §§ 20–21

Kallade men ej närvarande
Robert Wendel, SSR
Vakant, Akavia

Inledande formalia

Mötets öppnande
Ordförande öppnar mötet.

Dagordning
Dagordningen godkänns med ett tillägg av följande informationsärende:
- Biltvätt AME

Val av justerare
Justering sker manuellt av ordförande och en representant från vardera facklig organisation.
Monica Weismar Erlandsson utses som justerare från Kommunal.

§ 25

Organisationspunkt

Ställningstagande kring Mål- och resursplan (MRP) 2027–2029

Den 2 april fick FSG information om Mål- och resursplan 2027–2029, där förslag på åtgärder och konsekvensbeskrivningar redovisades.

Idag genomförs en frisk- och riskanalys. Se bilaga 1.

Beslut

Arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna är oeniga i frågan.
Arbetsgivarens förslag till Mål- och resursplan 2027–2029 lämnas vidare till socialnämnden.

Bilaga

Bilaga 1: Friskfaktorer och riskbedömning MRP 2027–2029
Bilaga 2: Yttrande från fackliga parter

Omedelbar justering av § 25, punkt gällande Mål- och resursplan 2027–2029

Ordförande Karin Hallberg

Annette Blidsell, Vision

Maria Melcker, Fysioterapeuterna och Sveriges arbetsterapeuter

Maria Larsen, Vårdförbundet

Kicki Bergqvist, Ledarna

Pethra Johansson, SSR

Monica Weismar Erlandsson, Kommunal

Vänersborgs kommun

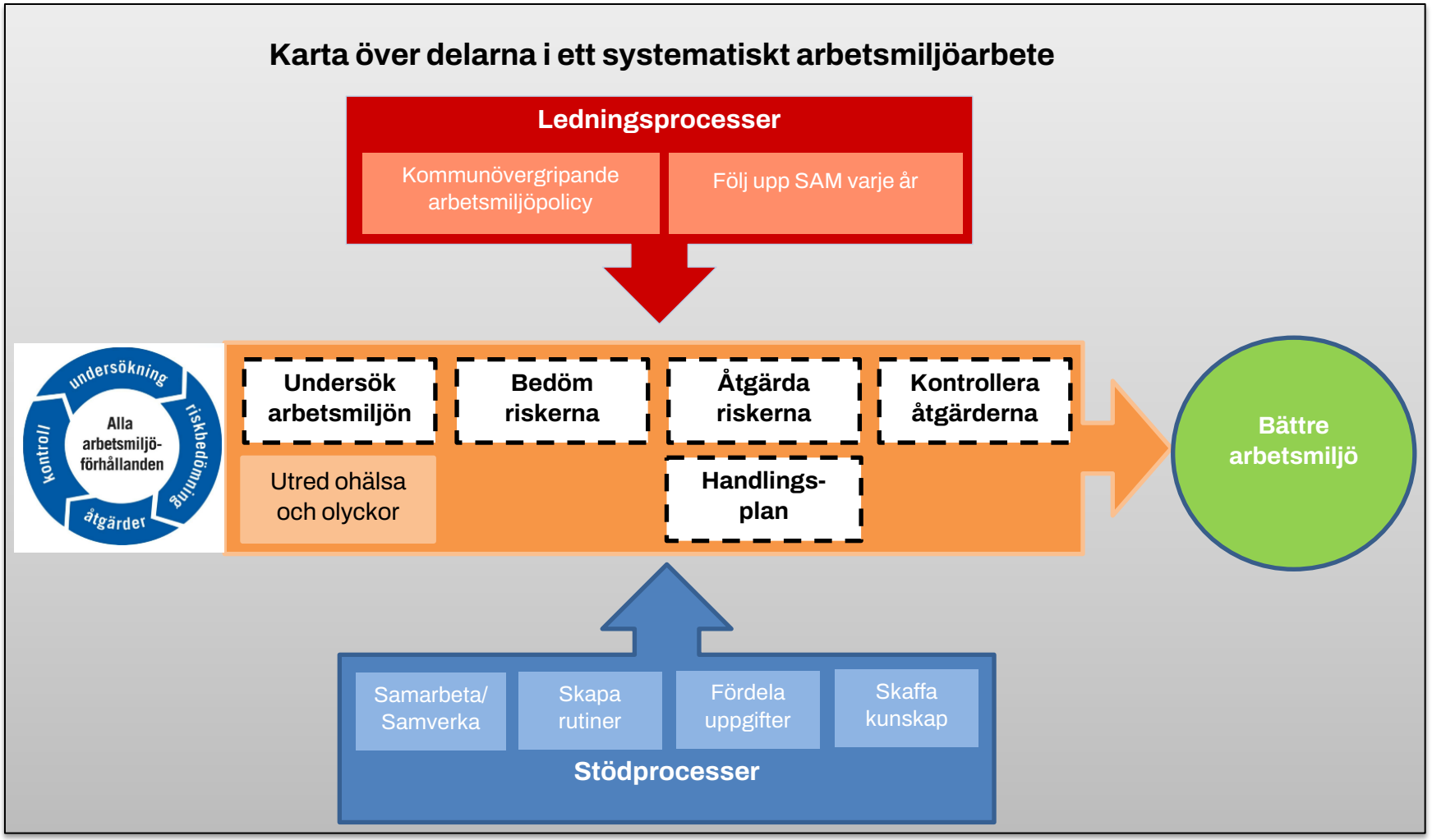
Friskfaktorer och riskbedömning med handlingsplan

Med hjälp av formuläret arbetar du med dom streckade aktiviteterna i SAM-kartan

Stödmaterial:

Checklistor för att undersöka arbetsmiljön vid en **arbetsmiljörond**

Arbetsmiljöverket informerar om **riskbedömning vid förändring av verksamhet**

Personalkontoret 2023-11-22

Vänersborgs kommun

x	**Fördelar med och riskbedömning vid tillfällig eller stadigvarande ändring av verksamheten**
	Protokoll arbetsmiljörond (skyddsrond)

Förvaltning/verksamhet Socialförvaltningen	Datum 2026-04-09
Beskrivning Riskbedömning MRP	Version 1
Deltagare FSG 260409 Uppföljning och fortsatt arbete med riskbedömningen sker i Stratsys	

Fördelar med förändringen av verksamhet / Friskfaktorer i arbetsmiljön (arbetsmiljörond)

Arbetsmiljöområde	Fördelar med förändringen / Identifiera friskfaktorer	Insats för att behålla/stärka det positiva	Ansvarig	Klart när?
1 Likvärdig, effektiv och central schemaläggning enligt följsamhet till bemanningshandboken. Mål att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 procent gentemot nuläge 2026	Likvärdig planering över förvaltningen Personal kontinuitet gällande erfarna medarbetare som hjälper varandra över gränserna Minskar känslan av ovisshet i att lösa korttidsrekrytering	Följa framtagen implementeringsplan	Samtliga chefer inom förvaltningen	271231
2 Fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering genom framtagen handlingsplan inom förvaltningen	De personella resurserna räcker till i större utsträckning De professionella rollerna kan använda sin kompetens mer till det kompetensen ska göra Frigör tid för det sociala och vårdande arbetet	Följa framtagen implementeringsplan samt komplettera den vid behov	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av utvecklingsledare	Pågående
3 Minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna med målsättning att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025	Säkrar personalkontinuitet och minskar behovet av rekrytering	Följa framtagen plan för att sänka sjukfrånvaron	Samtliga chefer inom förvaltningen med störst fokus äldreomsorgen med stöd av HR-partners	271231
4 Omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare insatserna i förvaltningen	Minskar arbetsbelastningen som de ”tyngre” efterverkande sociala arbetet kräver, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbete nya socialtjänstlagen och god och nära vård	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av processledare	Pågående över MRP-perioden

5 Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning	Möjlighet till fler verktyg i det sociala arbetet, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbete nya socialtjänstlagen samt omställning utifrån aktivitetskravet	Berörda chefer i samarbete med samtliga chefer i förvaltningen	Pågående över MRP-perioden
6 Omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar	Möjlighet till fler professionella metoder och verktyg i det sociala arbetet, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbetet kopplat till nya socialtjänstlagen och god och nära vård.	Berörda chefer i samarbete med aktuella samarbetspartners med stöd av processledare	Pågående under MRP-perioden
7 Omställningsåtgärder avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tllhörande LSS och socialpsykiatri	Möjlighet till fler professionella metoder och verktyg i arbetet nära brukaren, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbetet kopplat till nya socialtjänstlagen och god och nära vård.	Berörda chefer i samarbete med aktuella samarbetspartners med stöd av processledare	Pågående under MRP-perioden
8 Fortsatt arbete inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder	Möjlighet till fler verktyg i omsorgs- och vårdarbetet, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress.	Följa framtagen plan för omställningsarbetet kopplat till nya socialtjänstlagen och god och nära vård.	Berörda chefer i samarbete med aktuella samarbetspartners med stöd av processledare	Pågående under MRP-perioden
9 Full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder	Möjlighet till fler verktyg i det sociala arbetet, samt inom omsorgsarbetet gentemot brukarna vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbetet.	Berörda chefer i samarbete med aktuella samarbetspartners med stöd av processledare	Pågående under MRP-perioden
10 Fortsatt stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd	Möjlighet till fler metoder och verktyg i det sociala arbetet gentemot brukarna, vilket stärker känslan av att lyckas i sin profession och leder till minskad etisk stress	Följa framtagen plan för omställningsarbetet kopplat till nya socialtjänstlagen och omställning aktivitetskravet	Berörda chefer i samarbete med aktuella samarbetspartners med stöd av processledare	Pågående under MRP-perioden
11 Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter	Säkrad organisering och kompetensnivå, med ”egen” personal	Följa åtgärdsplanen	Samtliga chefer inom förvaltningen	Pågående under MRP-perioden

12 Under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minska korttidsfrånvaro	Minskad sjukfrånvaro och minskad smittspridning	Följa åtgärdsplanen	Berörda chefer	Pågående under MRP-perioden
13 Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt arbete	Ökad kunskap om verksamheten och ytterligare stöd i vad vi kan göra framåt	Följa åtgärdsplanen	Berörda chefer i samarbete med utredare	261231

Konsekvens om risk inträffar	Konsekvens X Sannolikhet = Risk			
Allvarlig påverkan på hälsan (dödsfall eller livslånga men)	4	8	12	16
Betydande påverkan på hälsan	3	6	9	12
Måttlig påverkan på hälsan	2	4	6	8
Viss påverkan på hälsan	1	2	3	4
Sannolikhet att risk inträffar	Liten sannolikhet (vid enstaka händelser)	Måttlig sannolikhet (några gånger per år)	Stor sannolikhet (några gånger i månaden)	Mycket stor sannolikhet (flera gånger i veckan)

Utgå från denna riskkarta när du bedömer varje risk: låg, medel eller hög.

Vänersborgs kommun

Risker vid förändring av verksamhet / Risker i arbetsmiljön (arbetsmiljörond)

Arbetsmiljöområde	Identifiera risk	Låg risk	Medel risk	Hög risk	Åtgärd	Ansvarig	Klart när?
1 Likvärdig, effektiv och central schemaläggning enligt följsamhet till bemanningshandboken. Mål att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 procent gentemot nuläge 2026	Oro, stress och känsla av minskad delaktighet		6		Följa framtagen implementeringsplan med delmålen som fokus samt utifrån de tidigare risk- och friskanalyser som genomförts. Föra ständiga dialoger på arbetsplatserna, samt LSG gällande förändringsarbetet i att gå över gränserna mellan enheterna. Lyfta fram positiva exempel och sprida det kollegor emellan och enheter emellan.	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av KSU	271231
2 Fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering genom framtagen handlingsplan inom förvaltningen	Stress/oro kopplad till förändrade arbetssätt och oro för att släppa det tidigare invanda arbetssätten. Stress/oro kopplat till teknikbekymmer		6		Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna, samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet. Tätt samarbete mellan verksamheterna, IT-enheten och DUS	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av KSU/DUS	MRP-perioden
3 Minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna med målsättning att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025	Etisk stress kopplat till om lösningen ligger utanför arbetsgivarens kontroll	2			Följa framtagen plan samt övriga rutiner för arbetet.	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av HR-partners	271231
4 Omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare insatserna i förvaltningen	Stress/oro i förändringen gällande att ställa om från myndighetstung verksamhet till främjande/förebyggande verksamhet	3			Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Samtliga chefer inom förvaltningen med stöd av KSU	MRP-perioden
5 Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning	Stress/oro i förändringsarbetet samt stress/oro avseende att hitta lösningarna för individerna	3			Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen med stöd av KSU	MRP-perioden

6 Omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar	Stress/oro i förändringsarbetet samt stress/oro avseende att hitta lösningarna för individerna		6		Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen	MRP-perioden
7 Omställningsåtgärder avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tllhörande LSS och socialpsykiatri	Stress/oro i förändrat arbetssätt		6		Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen	MRP-perioden
8 Fortsatt arbete inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder	Stress/oro i förändringsarbetet samt eventuell känsla av att tappa kontrollen när tidigare arbetssätt ska upphöra till förmån för nya.	3			Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen	MRP-period
9 Full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder	Stress/oro i förändringsarbetet kopplat till personalbemanning		6		Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen	MRP-period
10 Fortsatt stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd	Stress/oro hos medarbetarna gällande hur de nya arbetssätten och insatserna ska se ut, samt vad det kommer innebära för var och en tillsammans med kollegorna	3			Följa framtagen plan samt föra ständiga dialoger på arbetsplatserna samt LSG gällande förändringsarbetet kopplat till det nya arbetssättet.	Berörda chefer inom förvaltningen	MRP-period
11 Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter	Stress/oro kan uppkomma hur bemanningsorganisationen som helhet ska lösas permanent utan externa konsulter		6		Omhänderta den eventuella stress och oro som uppstår genom nära dialog på arbetsplats, LSG samt eventuellt FSG.	Samtliga chefer i förvaltningen	MRP-period
12 Under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minska korttidsfrånvaro	Ökad belastning på ordinarie distriktssköterskor utifrån merarbete genom extra arbetsuppgift	4			Omhänderta den eventuella stress och oro som uppstår genom nära dialog på arbetsplats, LSG samt eventuellt FSG. Se över tydlig rutin för hanterandet	Berörda chefer i förvaltningen	MRP-period
13 Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas	Stress/oro kan uppkomma avseende vad resultat av översynen kan leda till	1			Omhänderta den eventuella stress och oro som uppstår genom nära dialog på arbetsplats, LSG samt eventuellt FSG.	Berörda chefer i förvaltningen	Kartlaggning 261231, åtgärder 271231

av resultatet få ett stöd i fortsatt arbete							
14 Avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen	Stress kan uppkomma om behovet uppstår för andra	3			Följa utvecklingen, samt också gentemot behov av ensamhushåll	Berörda chefer i förvaltningen	MRP-period

Kommunal

Yttrande MRP 2027-2029

Arbetsgivaren föreslår omställningsåtgärder som kommer att ta lång tid innan det syns i socialförvaltningens ekonomi.

Att inte tillföra de pengar som krävs innebär en risk att det kan bli högre kostnader i form av dålig arbetsmiljö för personal. I än värre fall att arbetsgivaren vakanshåller eller avslutar tjänster.

Därför anser kommunal att nämnden måste tillföras mer medel.

Kommunal anser att implementeringen av de alla omställningsåtgärderna över tid kommer att skapa en upplevelse av oro och stress då det är många åtgärder som görs samtidigt som i sin tur kan leda till ökad sjukfrånvaro och att personal slutar. Det är i dagsläget svårt som det är att kunna anställa personal till verksamheterna. Detta motverkar socialförvaltningens mål att bland annat att minska sjukfrånvaron.

Vårdförbundet, Sveriges Fysioterapeuter och Arbetsterapeuter, Ledarna, Vision och SSR står bakom Kommunals yttrande

Vänersborg 260408

Monica Erlandsson Christina Jansson

Socialnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt, mnkr	2027	2028	2029	S:a
Administration	0,2	0,2	0,2	0,6
Ädreomsorg	0,5	0,5	4,5	5,5
Individ- och familjeomsorg	0,2	0,2	0,2	0,6
Personligt stöd och omsorg	0,3	0,3	0,3	0,9
Arbete, sysselsättning och integration	0,2	0,2	0,2	0,6
S:a Utgifter inventarier	1,4	1,4	5,4	8,2

Kommentarer till inventarieanslag:
Socialnämnden har behov av återinvesteringar i möbler, hjälpmedel och andra inventarier.
Driftskostnader för detta täcks inom ram.

Socialnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Socialförvaltningen är indelad i sju verksamhetsinriktningar och leds av en förvaltningschef samt sju verksamhetschefer. Förvaltningen arbetar på uppdrag åt socialnämnden och ska förhållas sig till flertalet lagrum, bl.a. Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om vård av unga (LVU), Lagen om vård av missbrukare (LVM), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Hälso och sjukvårdslagen (HSL).

Nyckeltal

Äldreomsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Äldreboende platser	362	362	362
Korttidsplatser	26	26	26
Antal vårdtagare hemtjänst	770	776	723
Hemtjänst timmar	273 000	275 000	254 807
Antal inskrivna i hemsjukvård	1 200	1 100	1 003
Vårddagar med betalansvar	20	50	18

Individ- och familjeomsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Vårddagar, HVB 0-21 år	8 700	7 220	8 508
Vårddagar, familjehem 0-21 år	30 000	27 700	28 202
Antal vårddagar, HVB vuxna	550	660	459
Bidragshushåll, försörjningsstöd	740	700	739
Försörjningsstöd, mnkr netto	57	54	55
Ensamkommande flyktingbarn	3	3	3

Personligt stöd och omsorg	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Boendeplatser LSS/SoL	185	188	185
Antal boendebeslut enl LSS/SoL	188	193	192
Antal boendestödsbeslut enl SOL	110	115	108
Köpta externa platser LSS/SoL	10	13	13
Personer med personlig assistans, SFB och LSS	63	62	63

Arbete, sysselsättning och integration	MRP 2027	MRP 2026	Bokslut 2025
Antal mottagna flyktingar	34	25	34
Antal beslut dagl.verks. LSS	225	220	215
Antal anvisade personer	670	620	669

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram:

Socialnämndens budgetram 2027 fastställdes till 1 283 646 tkr. Inflationskompensationen ökar ramen med 5 053 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 1 096 tkr. För höjda hyreskostnader (till följd av fastighetsunderhåll) tillförs 12 tkr. Ramen utökas med 12 432 tkr då de generella statsbidragen i statsbidragspåsen justeras upp med motsvarande summa. Budget om 163 tkr för tjänsterna film/foto/form-givning, har omfördelats till kommunstyrelsen.

Socialnämndens förslag:

Socialnämndens budgetförslag ligger inom ram. Åtgärder och konsekvenser för att lägga en budget inom anvisad ram framgår av socialnämndens beslut.

Socialnämnden redovisar behov av sammanlagt 40 980 tkr, behovet finns inom Individ och familjeomsorgen och Nämnd och administration. Behov om 40 000 tkr inom individ och familjeomsorgen fördelar sig på 35 000 tkr inom barn och unga för placeringar HVB och familjehem och särskild förordnad vårdnadshavare, samt 5 000 tkr för ekonomiskt bistånd som motsvarar mellanskillnaden år 2020-2026 mellan riksnormen (statligt styrd uppräkning av ekonomiskt bistånd) och den inflationskompensation som nämnden fått ramökning för kopplat till ekonomiskt bistånd under tidsperioden. Behovet inom nämnd och administration om 980 tkr gäller ökade kostnader för IT säkerhet.

Socialnämnden

För att klara verksamhet inom anvisad budgetram föreslås följande åtgärder som sammanlagt uppgår till 41 000 tkr:

Arbeta med likvärdig, effektiv och central bemanningsplanering enligt följsamhet till bemanningshandboken. Målet är att stärka samplaneringen och minska antalet beställningar avseende korttidsvikarier med 20 % gentemot nuläge 2026. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.

Fortsatt implementering av välfärdsteknik och digitalisering enligt framtagen handlingsplan inom förvaltningen. Samarbete med SKR gällande förändringsledning och nyttoeffekt-hemtagning. Beräknad kostnadsminskning 3 000 tkr.

Förvaltningen arbetar med framtagen plan för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen med målsättning att minska såväl kort- som lång frånvaro. Mål för 2027 är att minska korttidsfrånvaron med 1 % enhet i jämförelse med 2025. Beräknad kostnadsminskning 5 500 tkr.

Omställningsåtgärder gällande förebyggande arbete inom samtliga verksamhetsinriktningar, och då med särskilt fokus på barn och unga, för att bromsa utvecklingen av de dyrare efterverkande insatserna i förvaltningen. Beräknad kostnadsminskning 4 500 tkr.

Omställningsåtgärder utifrån försörjningsstöd i syfte att på sikt minska kostnaderna, och stödja personer till egen aktivitet och försörjning. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.

Omställningsåtgärder utifrån placeringar gällande barn och unga med fokus att under 2027, 2028 och 2029 minska kostnaderna för institutionsvård, och behov av placeringar. Beräknad kostnadsminskning 6 000 tkr.

Omställningsåtgärder avseende implementering av boendestöd för bredare målgrupp inom personligt stöd och omsorg, för att möjliggöra ”boendekarriär” för målgrupp tillhörande LSS och socialpsykiatri. Beräknad kostnadsminskning 1 000 tkr.

Fortsatt arbete inom äldreomsorgen utifrån god och nära vård, socialtjänstlag, rehabiliterande förhållningssätt, samt anpassning inom särskilt boende genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 6 500 tkr.

Full implementering av stegförflyttning inom daglig verksamhet genom tillskapande av företagsplatser och företagsgrupper genom omställningsåtgärder. Beräknad kostnadsminskning 1 500 tkr.

Fortsatt stärka arbetsmarknadsanställningar samt implementera aktivitetskravet vilket för 2027, 2028 och 2029 blir en grund för att stödja personer vidare till studier, sysselsättning eller arbete och därmed sänka kostnaderna för försörjningsstöd. Beräknad kostnadsminskning 2 000 tkr.

Förvaltningen arbetar för att klara bemanningen utan inhyrda konsulter. Beräknad kostnadsminskning 2 500 tkr.

Under 2027 följa upp om vaccination i egen regi gett önskad effekt gällande ökat antal vaccinerade samt minskad korttidsfrånvaro. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.

Uppdrag att genomföra översyn avseende individ- och familjeomsorgens kostnader kopplat till nettokostnadsavvikelse och övriga mått i Kolada, för att med bas av resultatet få ett stöd i fortsatt åtgärdsarbete. Ingen uppskattning om kostnadsminskning.

Avbryta processen för ny boendeenhet på Lindås då andra lösningar funnits för målgruppen. Ingen kostnadsminskning.

Kommunfullmäktiges beslut

Socialnämnden

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	50,2	50,3	106,4
Övriga intäkter	259,8	262,9	273,9
Summa intäkter	**310,0**	**313,2**	**380,3**
Personalkostnader	1000,3	968,3	1006,2
Omkostnader	590,2	567,4	656,1
Avskrivningar/internränta	3,1	3,5	3,3
Summa kostnader	**1 593,6**	**1 539,2**	**1 665,6**
Nettokostnader	**1 283,6**	**1 226,0**	**1 285,3**

Anslagsredovisningsnivå, mnkr

Anslagsredovisning mnkr	Netto 2027	Intäkt 2027	Kostnad 2027
Nämnd och administration	90,0	2,4	92,4
Äldreomsorg	623,8	247,2	871,0
Individ- och familjeomsorg	214,1	6,9	221,0
Personligt stöd och omsorg	272,8	39,8	312,6
Arbete, sysselsättning och integration	82,9	13,7	96,6
Summa	**1283,6**	**310,0**	**1 593,6**

3.2 Investeringsbudget

Inventarier

Socialnämnden har behov av återinvesteringar i möbler, hjälpmedel och andra inventarier. Driftskostnader för detta täcks inom ram.

Fastighetsinvesteringar

År 2028 har nämnden behov av nytt psykiatriboende med 8 platser, total kostnad 25,0 mnkr. Projektering sker 2026 därav kostnad underplanperioden uppgår till 24,0 mnkr. Driftsbudget för detta boende finns inom verksamheten då detta boende ersätter ett befintligt boende.

År 2030 har nämnden behov av nytt serviceboende LSS med 8 platser, total kostnad 25,0 mnkr. Driftsbudget till detta boende saknas idag då det är pga förväntad volymökning.

Ytterligare behov år 2030 gäller nya lokaler för daglig verksamhet LSS och Teknikgruppen i Lindgården, kostnad 124,0 mnkr.

Driftsbudget till detta finns till viss del då det är samlokalisering av befintliga verksamheter men för den förväntade ökade hyran saknas idag driftsbudget.

Utöver dessa behov pågår processen med nytt särskilt boende för äldre med 48 platser på fastigheten Kalkonen som beräknas stå klart 2029. Detta sker i samarbete med AB Vänersborgsbostäder. Beräknad driftskostnad är 35,1 mnkr och saknas inom nämnden idag då det handlar om volymökning.

Nämnden fattade i februari också beslut om nytt boende LSS med 5 platser för personer med sammansatta behov, kostnad 24,0 mnkr. Detta boende finns inget behov av i dagsläget så detta projekt avbryts i samarbete med samhällsbyggnadsnämnden.

Socialnämnden

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Socialnämnden
Verksamhet	Arbete, sysselsättning och integration
Projektnamn	Lindgåren

Projektbeskrivning

Förstudie Lindgården har presenterats socialnämnden hösten 2025. Lokalplanering pågår under 2026 för att utreda om det ens är möjligt att kunna bedriva daglig verksamhet LSS i lokalerna. Om det är genomförbart kommer projektet totalt att beräknas kosta 124 mnkr och driftsbudget för den ökade hyreskostnaden finns inte inom nämnden ram.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	124	0	4	60	64
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	124	0	4	60	64

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Hjälptext

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Socialnämnden
Verksamhet	Personligt stöd och omsorg
Projektnamn	Boende socialpsykiatri

Projektbeskrivning

Serviceboende LSS 8 platser som beräknas stå klart 2030 om behoven kvarstår. Driftsbudget för denna saknas idag inom förvaltningen utifrån att om detta boende kommer att behövas så beror det på volymökning inom verksamhetsområde. Total investeringkostnad är beräknad till 25 mnkr där 14 mnkr avser 2030 som ligger utanför planperioden.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	25	0	1	10	11
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	25	0	1	10	11

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Hjälptext

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

Investeringsunderlag *fastigheter/anläggningar*, Tkr

Nämnd	Socialnämnden
Verksamhet	Personligt stöd och omsorg
Projektnamn	Boende socialpsykiatri

Projektbeskrivning

Boende för 8 personer som kommer ersätta befintligt boende med 15 platser, där det idag 2026 hålls 5-6 platser vakanta. Budget för det befintliga boendet kommer att täcka det nya boendets driftsbudget inkl hyra när det står klart. Fyller inte i tabellerna nedan då kostnaderna redan finns idag och det inte går att säga om dom blir lägre eller inte.

	Totalt anslag	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Investeringsutgift	24	10	14	0	24
Investeringsinkomst					0
Nettokostnad	24	10	14	0	24

Påverkan på årliga driftkostnader och intäkter, kalkyl

Avser år	**2027**	**2028**	**2029**	**Summa**
Intäkter				0
Verksamhetskostnader				0
Fastighetskostnader				0
Kostnader som avgår				0
S:a driftnetto	0	0	0	0
Avskrivningar				0
Intern ränta				0
S:a kapitaltjänst	0	0	0	0
S:a Nettodriftskostnad/Intäkt	**0**	**0**	**0**	**0**

Hjälptext

Hjälptext

Projekt över 25 prisbasbelopp, (1,5 mnkr), ska beskrivas i investeringsunderlaget.
Konsekvenser kopplat till investeringen beskrivs i nämndernas budgetförslag i MRP-dokumentet.

Påverkan på driftskostnader
Intäkter- förändring i intäkter.
Verksamhetskostnader- personal och service.
Fastighetskostnader- internhyra eller övriga fastighetskostnader.
Kostnader som avgår- budgetposter som försvinner eller minskas, ska anges med minus före siffror . Ett exempel kan vara en verksamhet lämnar en fastighet.

Avskrivningar- Anges när avskrivningskostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.
Intern ränta- Anges när internräntekostnaden inte ingår i ovan angivna driftskostnader.

ÖVERFÖRMYNDAR-NÄMNDEN

§ Beslutsparagrafnummer

Överförmyndarnämndens förslag till mål- och resursplan 2027-2029

ÖFN 2026/39

Beslut

Överförmyndarnämnden antar förslag till mål- och resursplan och konsekvensbeskrivning enligt bilaga och översänder dessa till budgetberedningen.

Bilaga/bilagor

Bilaga 1: Förslag till mål- och resursplan 2027-2029

Bilaga 2: Konsekvensbeskrivning mål- och resursplan 2027-2029

Sammanfattning av ärendet

Nämnden har i samråd med förvaltningen utarbetat förslag till mål- och resursplan 2027-2029 samt konsekvensbeskrivning.

Beslutsunderlag

- Förslag till mål- och resursplan 2027-2029
- Konsekvensbeskrivning mål- och resursplan 2027-2029

Överförmyndarnämndens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordföranden föreslog ovanstående beslut till avgörande och fann att nämnden bifallit förslaget.

Sändlista

Kommunstyrelsen
Ekonomiavdelningen

Överförmyndarnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden ska motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, d.v.s. underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Överförmyndarnämndens verksamhet styrs av en mängd lagar och bestämmelser. De viktigaste bestämmelserna om hur tillsynen ska utövas finns i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen, äktenskapsbalken, ärvdabalken, lag om verkan av avtal som slutits under påverkan av psykisk störning och lag om god man för ensamkommande barn. Staten har genom Länsstyrelsen till uppgift att utöva tillsyn över överförmyndarnämndens verksamhet.

2. Inriktningsmål

Nämnderna konkretiserar den övergripande styrningen med egna förväntade resultat som speglar nämndens reglemente och visar nämndens ambitioner avseende kvalitet och utveckling. Nämnderna fastställer sina förväntade resultat i respektive verksamhetsplan.

3. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram

Överförmyndarnämndens budgetram 2027 fastställdes till 6 200 tkr. Inflationskompensationen ökar ramen med 11 tkr. Då personalomkostnadspålägget sänks justeras ramen ned med 6 tkr.

Överförmyndarnämndens förslag

Överförmyndarnämndens budgetförslag ligger inom ram. Nämnden ser behov av ytterligare en årsarbetare mot bakgrund av ny lagstiftning som medför ökad ärendehantering och för att nå antagna och uppsatta mål för verksamheten. Nämnden beskriver osäkerheter om kostnaderna för ställföreträdare och svårigheter att möta en hållbar arbetsbelastning för medarbetare.

Resultaträkning, mnkr

Resultaträkning mnkr	Budget 2027	Budget 2026	Bokslut 2025
Statsbidrag	0,0	0,0	0,2
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,1
Summa intäkter	**0,0**	**0,0**	**0,3**
Personalkostnader	5,6	5,4	4,9
Omkostnader	0,6	0,6	0,7
Summa kostnader	**6,2**	**6,0**	**5,6**
Nettokostnader	**6,2**	**6,0**	**5,4**

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning Överförmyndarnämnd

Förvaltningens beskrivning av åtgärder och konsekvenser i förslaget till mål- och resursplan 2027-2029

I kommunstyrelsens beslut om Anvisningar och ramar för arbetet med Mål- och resursplan 2027-2029 anges följande: ”Nämnderna ska beskriva åtgärder för att anpassa sig till budgetramen och konsekvenserna av dessa åtgärder. De ska också beskriva planerade effektiviseringar och hur frigjorda resurser omprioriteras, samt eventuella besparingar och deras effekt på volym och kvalitet. Detta görs i en separat skrivelse”.

Sammanfattning

Från och med 1 juli 2026 träder ny lagstiftning i kraft, sprunget ur SOU 2021:36 och lagrådsremissen *Ett ställföreträdarskap att lita på*. Förändringarna för överförmyndarverksamheterna innebär bland annat att så kallade icke tvistiga godmanskap förs över från tingsrätterna till Överförmyndarna. Överförmyndaren kommer också få möjlighet att besluta om såväl upphörande som jämkning av godmanskap så länge det inte råder tvist om frågan. Ett nationellt ställföreträdarregister ska inrättas, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, förkortat MFoF, ska ta fram en obligatorisk introduktionsutbildning för ställföreträdare, det blir fler redovisningshandlingar som ska granskas och en hel del andra ändringar i föräldrabalken (FB). Sammantaget är det en del nya uppgifter för såväl ställföreträdare som överförmyndare, ändringar i förordnanden och annat som påverkar verksamheten.

När SOU 2021:36 togs fram, bedömde utredningen att landets kommuner (överförmyndarverksamheten) skulle behöva generella stadsbidrag om 170-200 miljoner årligen för att klara de föreslagna lagändringarna. Regeringen går inte fram med alla förslag från SOU 2021:36 men väl merparten varmed det sammantaget bör innebära ökade kostnader för överförmyndarverksamheten. SKR har sedan 2021 resonerat om att överförmyndarverksamheten kommer att behöva ökade resurser. Regeringen bedömer (sid 132-133 i lagrådsremissen) att förslagen netto, inte medför några kostnadsökningar för kommunerna. SKR delar inte denna bedömning. Domstolsverket har bedömt att 75 % av alla godmanskap anses vara icke tvistiga och därmed kan utredas och anordnas av överförmyndaren.

Nya moment som införs är kopplat till granskning/tillsyn som bör motsvara 1-2 timmar extra arbete med varje akt årligen. I samband med utredning av anordnande av ett ställföreträdarskap respektive i samband med förordnande av en ställföreträdare, medför de föreslagna ändringarna troligtvis 0,5-1 timme extra arbete per ärende i fråga om information, kommunicering och dokumentation till den enskilde respektive till ställföreträdaren. Sammantaget medför de föreslagna ändringarna större behov av ökade resurser till överförmyndarverksamheten. För att klara ett ökat behov av dokumentation, fler uppgifter och förmodligen fler frågor från allmänhet som i dagsläget besvaras av tingsrätterna bedömer Överförmyndarnämnden ett ökat behov om en tjänst på 75-100%. Bedömning görs utifrån ovan, kring ökad hantering och utifrån innevarade antal huvudmän, ett behov om uppskattningsvis 900-1000 timmar per år.

Överförmyndarverksamheten har tidigare identifierat ett behov av ytterligare en tjänst för att uppnå uppsatta mål, tex att klara granskning av årsräkningar inom lagstadgad tid, samt möta behovet av utveckling av verksamheten för digitalisering.

1. Förutsättningar som åtgärder och konsekvenser är baserade på

1.1 Budet 2027

Utfall av beslutad budet för 2027 innebär en inflationskompensation om 11 000 kr samt ett minskat PO med 6 000 kr.

2. Utmaningar – Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar - Konsekvenser

2.1 Utmaningar

Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

För att kunna uppnå de mål som Överförmyndarnämnden tagit och de mål som kommunfullmäktige beslutat om, ny lagstiftning 1 juli och de mål som lagstiftaren kräver och som tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen ställer på verksamheten ser Överförmyndarnämnden ett behov av en extra årsarbetskraft för att möta detta. För att möta de utvecklingsbehov, gällande exempelvis digitalisering, och en ökad ambitionsnivå för att möta de behov som huvudmän har samt de insatser som verksamheten bedömer föreligga för ställföreträdare, genom ökade kunskaper kring sitt uppdrag (utbildning, digitaliseringsutveckling) bedömer Överförmyndarnämnden att utökad verksamhet genom en årsarbetskraft krävs för måluppfyllnad.

Överförmyndarnämnden ser även en sårbarhet utifrån nuvarande personalstyrka och kommande utökad ärendehantering utifrån den nya lagstiftningen.
En hållbar arbetsbelastning utifrån rådande behov är av vikt och som är hållbar över tid. Trots förstärkning genom timanställd personal för handläggning av årsredovisningar ser nämnden ett behov av en större kontinuitet av personalstyrkan genom utökning av ytterligare en årsarbetskraft.

2.2 Åtgärder, Ramanpassning och Effektiviseringar

Med de tilldelade medel som nämnden har finns inte något utrymme för besparingar.

Mål- och resursplan för Vänersborgs kommun 2027-29

Förslag från Moderaterna och Liberalerna

Innehållsförteckning

Inledning 3
Vision och inriktningsmål 5
Finansiella mål 6
Resultat- och balansbudget 7
Kommungemensamma uppdrag 8
Nämndspecifika budgetramar och uppdrag 11
Barn- och utbildningsnämnden 11
Byggnadsnämnden 13
Kommunfullmäktige 15
Kommunstyrelsen 16
Kultur- och fritidsnämnden 19
Miljö- och hälsoskyddsnämnden 21
Revisionen 22
Samhällsbyggnadsnämnden 23
Socialnämnden 25
Valnämnden 28
Överförmyndarnämnden 28
Investeringsbudget 29

Inledning

Vänersborg är en fantastisk plats, och det fina är att det finns mycket som kan bli ännu bättre.

Men det finns också stora utmaningar. Alltför många av våra barn och unga upplever otrygghet eller psykisk ohälsa som gör att de hamnar utanför. Vi blir fler och fler äldre som behöver vård, och äldreomsorgen behöver växa. Det föds färre barn, vilket gör att förskolor och skolor behöver anpassa sig till ett minskande elevunderlag. Broar, vägar, tågstationer och byggnader står inför stora och kostsamma investeringar under kommande år.

Vi kommer ta oss an och klara dessa utmaningar, men i en osäker omvärld krävs både försiktighet och tydliga prioriteringar.

Budgetprocessen

Vänersborgs kommun har en budgetprocess som har fastnat i ett stillastående spår. Styrets förslag till budget 2027 är i allt väsentligt en ren kopia av budget 2026, som i praktiken bara justerats med inflation och löneökningar. Inga tydliga prioriteringar. Ingen styrning. Så har det sett ut i flera år.

Budgetarbetet har under senare år dessutom skett utan respekt för de fastställda finansiella målen. Dessa mål finns för att säkerställa att kommunen inte hamnar i en skuldfälla. Vi behöver ha ett tydligt ekonomiskt resultat för att kunna finansiera nödvändiga investeringar, och vi kan inte investera för mer än vad vi har råd att låna till. Vänersborg har idag en oroande utveckling med en snabbt växande låneskuld. Kommunen har belånat varje invånare i kommunen med över 50 000 kronor. I ett läge med osäker ränteutveckling är det en mycket riskfylld utveckling.

2027 blir ett tufft år

För att vända utvecklingen behöver 2027 präglas mer av att bromsa än att gasa. Vi lägger därför en budget som håller igen på utgifterna för att bygga upp ett positivt resultat som läggs till grund för kommande nödvändiga satsningar.

Vi vet inte hur ränteutvecklingen blir. Därför behöver vi hålla igen på investeringarna och absolut inte låta de vara större än det investeringsutrymme som finns fastställt. Annars riskerar vi att behöva urholka våra verksamheter, för att täcka räntekostnader.

Många av kommunens byggnader har sedan flera år eftersatt underhåll, med en underhållsskuld som växer för varje år. Kommunen behöver prioritera underhåll framför investeringar i nya byggnader. *Om man inte kan ta hand om de byggnader man redan har, får man heller inte bygga nya*, skulle en kanske självklar (men inte i Vänersborgs kommun) princip kunna formuleras.

Effektivisering som en självklar del av verksamheten

Vi påbörjar en kulturresa präglad av kontinuerligt arbete med effektiviseringar och förbättringar. Det handlar inte om kortsiktiga sparkrav eller att alla kommunens medarbetare hela tiden ska springa lite snabbare. Det handlar om att hela tiden utveckla alla kommunens verksamheter till att fungera bättre, med fokus på resultat. Det handlar inte om beslut om sparbeting, utan om en kultur där alla medarbetare bidrar till smartare och mer effektiva arbetssätt, men också om att sluta göra sådant som inte skapar värde.

Genom ständiga effektiviseringar och förbättringar skapas också utrymme för framtida satsningar.

När alla verksamheter ständigt behöver ompröva sina arbetssätt gäller det också den politiska organisationen. Vi föreslår därför flera förändringar av den politiska organisationen för att göra den mer effektiv och mindre kostsam.

En växande och välmående kommun

Vi vill att Vänersborg ska vara en kommun som företag och människor väljer att flytta till, utvecklas i och växa. Då är det oroväckande att det lokala företagsklimatet är i en negativ utveckling. Vi vill att Vänersborg ska bli en JA-kommun som välkomnar alla med nya idéer och som vill växa och utvecklas här.

Men det krävs också en skola med riktigt bra resultat, ett centrum som drar nytta av att vara det charmiga småstadscentrum med liv och rörelse som det skulle kunna vara, en äldreomsorg där allt fler vårdbehövande äldre känner trygghet och en kommun som är snabb och ändringsvillig i alla led.

Fram till att konjunkturen vänder, och det kan vi inte påverka i Vänersborgs kommun, behöver vi hålla i och hålla igen i några år. Sedan – under kommande mandatperiod till 2030 – är vårt mål att Vänersborgs kommun ska ha en ekonomisk situation som gör en sänkning av kommunalskatten möjlig.

Återigen – Vänersborg är en fantastisk plats, och det fina är att det finns mycket som kan bli ännu bättre.

Cecilia Prins
gruppledare Liberalerna

Niklas Claesson
gruppledare Moderaterna

Vision och inriktningsmål

Vision: Vänersborgs kommun - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet.

Visionen för Vänersborgs kommun fastställdes 2013. Vi håller fast vid denna vision, men ser att det finns anledningar till att under kommande mandatperiod genomföra ett arbete där den utvecklas och förtydligas.

De långsiktiga målen/inriktningsmålen för kommunen fastställdes av kommunfullmäktige i november 2022. Vår omvärld förändrar sig fort, och målen blir snabbt inaktuella. Det är helt nödvändigt att fokusera på ett fåtal områden för att nå tydlighet och kunna anpassa utifrån förändringar.

Kommunens prioriterade områden föreslås vara ”boende, utbildning och arbete”. Utifrån denna fokusering fastställs kommunens inriktningsmål till:

- Kommuninvånarna ska ha fler möjligheter till eget boende utifrån behov (BN, KS, MN, SN, ÖFN)
- Andelen invånare som upplever trygghet i kommunen ska öka under mandatperioden (BN, KS, KFN, SBN, SN, ÖFN)
- Andelen elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, ska senast till 2030 vara bland de 25 bästa kommunerna i riket, (BUN, KS, KFN, SN)
- Vänersborgs gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, ska till 2030 nå upp till de bästa 25% kommunerna i riket, (BUN, KS, KFN, SN)
- Enklare och kortare vägar att etablera och utveckla företag (BN, KS, MHN, SBN, SN)
- Andelen i egen försörjning ska öka till minst nivå med genomsnitt i riket (BUN, KS, SN, ÖFN)
- Långtidssjukfrånvaron bland kommunens medarbetare ska minska minst till nivå med genomsnitt i riket. (KS)

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för god ekonomisk hushållning är följande:

- Resultatet ska årligen uppgå till minst 1 procent av skatter och generella statsbidrag. För varje rullande treårsperiod ska det genomsnittliga årsresultatet uppgå till minst 2 procent av skatter och generella statsbidrag.
- Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 procent årligen under mandatperioden.
- Årets investeringar (exkl. VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag.

Resultatmålet är en förutsättning för att på sikt kunna finansiera nödvändiga ny- och underhållsinvesteringar. Om det inte uppfylls leder det till ökad låneskuld och räntekostnader som får en negativ påverkan på kommunens kärnverksamheter.

Målen ska följas upp med mätning och indikatorer samt redovisas i delårsrapporter och årsbokslut.

Resultat- och balansbudget

Resultatbudget

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Verksamhetens nettodriftkostnader	-2 883	-3 079	-3 161	-3 231	-3 308
Avskrivningar	-179	-155	-157	-161	-165
Verksamhetens nettokostnader	**-3 062**	**-3 235**	**-3 318**	**-3 393**	**-3 473**
Skatteintäkter	2 216	2 327	2 400	2 504	2 609
Generella statsbidrag och utjämning	949	953	997	1 015	1 026
Verksamhetens resultat	**103**	**45**	**79**	**126**	**162**
Finansiella intäkter	15	10	11	11	11
Fin. Uppräkning av pensionsskuld	-12	-6	-5	-12	-15
Övriga finansiella kostnader	-35	-39	-40	-47	-50
Finansiella kostnader	-47	-45	-44	-59	-65
Resultat före extraordinära poster	**72**	**10**	**46**	**78**	**109**
Extraordinära poster					
Årets resultat	**72**	**10**	**46**	**78**	**109**

Balansbudget

Balansbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Anläggninstillgångar	3 905	4 277	4 474	4 785	5 013
Bidrag till statlig infrastruktur	9	8	8	7	7
Omsättningstillgångar	625	656	725	775	824
S:a tillgångar	**4 539**	**4 941**	**5 207**	**5 568**	**5 844**
Ingående eget kapital	1 922	1 994	2 004	2 050	2 131
Årets resultat	72	10	46	78	109
S:a eget kapital	**1 994**	2004	**2 050**	**2 128**	**2 240**
Avsättningar, pensioner	421	413	408	413	427
Övriga avsättningar	10	10	10	10	10
S:a avsättningar	**431**	**423**	**418**	**423**	**437**
Långfristiga lån	869	1 269	1 494	1 769	1 919
Övriga långfristiga skulder	481	481	481	481	481
Kortfristiga skulder	764	764	764	764	764
S:a skulder	**2 114**	**2 514**	**2 739**	**3 014**	**3 164**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**4 539**	**4 941**	**5 207**	**5 565**	**5 841**

Kommungemensamma uppdrag

Kontinuerligt arbete med effektiviseringar

Alla kommunens verksamheter ska hela tiden arbeta för att effektivisera sina verksamheter med två procent över en tvåårsperiod, med halvårsvisa redovisningar av genomförda och pågående förbättringsaktiviteter. Effektiviseringar kan handla om att jobba smartare, digitalisera manuella processer, sluta göra sådant som inte skapar värde, med mera.

Kortsiktiga eller suboptimala åtgärder utan positivt långsiktig effekt för helheten ska givetvis undvikas. För att främja långsiktigt kloka effektiviseringar som ger resultat, kan verksamheter behöva investera i verksamhetsutveckling, IT-stöd eller annat. Framför allt för mindre nämnder kan det vara svårt att finansiera utvecklingsarbete inom befintlig ram. För att göra det möjligt, tilldelas Kommunstyrelsen en årlig effektiviseringspott. För 2027 ingår den i Kommunstyrelsens ”anslag för kommande driftskostnader”, men för 2028 och 2029 avsätts ett separat anslag om tre miljoner kronor till Kommunstyrelsen för effektiviseringsåtgärder i verksamheter.

Samtliga nämnders ramar minskas därför med 1 procent för 2027, efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar. Totalt ökar dock nämndernas ramar eftersom minskningen på 1 procent sker efter full uppräkning för ökade kostnader (3,2 procent) samt för årets löneökningar.

För 2027 gäller detta krav kommunens samtliga verksamheter, med undantag för de verksamheter som drivs i bolag och kommunalförbund. För kommunalförbunden Kunskapsförbundet Väst och Räddningstjänsten Fyrbodal planeras att samma krav ska gälla från och med 2028, efter överenskommelse med övriga medlemmar i kommunalförbunden. Det betyder att för 2027 räknas endast en del av kommunstyrelsens ram ned med 1%, men att från 2028 räknas hela ramen ned.

Budgetpåverkan presenteras under respektive nämnd.

Minskat kommunalt fastighetsbestånd

Vänersborgs kommun äger en lång rad fastigheter som inte är av strategiskt värde för kommunen. I vissa av fastigheterna bedrivs kommunal verksamhet, vissa fastigheter hyrs ut helt eller delvis medan flera av fastigheterna idag står helt tomma och utan användning.

Under de kommande åren minskar antalet elever i förskola och grundskola vilket frigör lokalytor som kan användas av verksamheter som idag finns i mer lättsålda fastigheter.

Några exempel på några av de kommunala fastigheter som skulle kunna erbjudas för försäljning under perioden 2027-29 är Residensgatan 2, Residensgatan 4, Fredriklunds landeri, Parallellgatan 44-48, Brättehaga gård, Kyrkogatan 22, Östergatan 11, Kv. Hönan (mark vid Gamla musikskolan), Brålanda stationshus, Ursands camping, Allégatan 22 (Brålanda), Öxneredsvägen 143, Lindgården och Länsmansliden 5.

Notera att detta endast är exempel på fastigheter som skulle kunna säljas. I det samlade fastighetsbeståndet finns fler fastigheter som bör prövas för försäljning, samtidigt som kommunen inte ska göra sig av med fastigheter där det finns en tydlig plan för att de ska kunna användas av kommunens egen verksamhet.

Många av fastigheterna har idag relativt lågt eller inget bokfört restvärde. Försäljningar bidrar därför positivt till resultatet.

Med en försäljningstakt i storleksordningen 20 miljoner kronor per år under 2027-29, tillförs uppskattningsvis 12 miljoner kronor till resultatet årligen. Detta efter försäljningskostnader och avskrivningar av restvärden.

Budgetpåverkan: +12 000 tkr från försäljningar för varje år 2027-29. Redovisas som en positiv påverkan på *Verksamhetens nettodriftskostnader* på övergripande nivå och återfinns därför inte i någon av nämndernas ramar.

En mer effektiv politisk organisation

Vänersborgs kommun har under de senaste tio åren haft en i stort sett oförändrad politisk organisation. När alla verksamheter måste ompröva sina arbetssätt för att hela tiden jobba smartare och mer effektivt, ska givetvis politiken göra detsamma.

Dessutom har vi under flera mandatperioder haft en utveckling mot att enskilda förtroendevalda sitter på ganska många politiska uppdrag samtidigt. Det är inte bra. Vi föreslår därför förändringar som innebär att över 60 politiska uppdrag avvecklas.

En ny politisk organisation träder i kraft från 1 januari 2027, med följande förändringar:

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden slås ihop till en nämnd, Miljö- och byggnadsnämnden. De två nämnderna har redan idag en gemensam förvaltning. (BN, MoH)
- Rollen som andre vice ordförande avvecklas i samtliga nämnder, i kommunstyrelsen och i kommunfullmäktiges presidium. (BUN, KF, SBN, SN)
- Endast kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande arvoderas som kommunalråd respektive oppositionsråd (det tredje kommunalrådet avvecklas). (KS)
- Kommunstyrelsen minskas från 15 till 11 ledamöter. (KS)
- Nämnderna BUN, BN, SBN OCH SN ska bestå av 9 ledamöter. (BN, BUN, SBN, SN)
- Demokrati- och jämställdhetsberedningen avvecklas. Frågorna hanteras i stället av Kommunfullmäktiges presidium eller av Kommunstyrelsen. (KF)
- Personal- och förhandlingsutskottet avvecklas. Frågorna hanteras i stället av tjänstemannaorganisationen eller av Kommunstyrelsen. Arvodesfrågor bereds av en tillfällig arvodesberedning som väljs 2029 för beredning av beslut inför kommande mandatperiod. (KS)

Med dessa förändringar minskar kostnaderna med över 3 miljoner kronor årligen. Det handlar i huvudsak om minskade kostnader för arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst, men förändringarna frigör också administrativ tid för kommunens chefer och medarbetare som inte behöver förbereda och delta i möten med de instanser som

avvecklas. En mindre politisk organisation underlättar också för nämnderna att arbeta mer effektivt.

Budgetpåverkan presenteras under respektive nämnd.

Lägre räntekostnader genom högre självfinansiering och strikt efterlevnad av finansiellt mål om investeringstak

Genom ett positivt resultat och en investeringsram som anpassas till kommunens finansiella mål, kan självfinansieringsgraden av investeringar ökas och lånebehovet minskas. Det leder i sin tur till minskade räntekostnader.

Ett av de finansiella målen för Vänersborgs kommun är att ”årets investeringar (exkl. VA/renhållning) ska maximalt motsvara 7 procent av skatter och generella statsbidrag”. För 2027 betyder det ett investeringstak på 238 miljoner kronor, vilket vi i vår investeringsbudget följer strikt.

För 2028 och 2029 år minskar kostnaderna ytterligare genom positiva resultat och återhållsamhet med nyinvesteringar, även om räntekostnaderna till stor del är beroende på ränteutvecklingen. På grund av det osäkra läget kring ränteutvecklingen presenteras därför ingen bedömning för 2028 och 2029.

Budgetpåverkan: Finansiella kostnader minskas med 500 tkr för 2027.

Nämndspecifika budgetramar och uppdrag

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämndens ansvar omfattar förskola, öppen förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, fritidshem, grundskola och anpassad grundskola, inklusive fristående förskola, förskoleklass, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 066 120 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 24 328 tkr till 1 090 448 kr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -10 904 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas nämndens ram med -250 tkr.

Under 2026 och 2027 behöver nämnden fatta beslut om och påbörja genomförande av anpassning av verksamheten till ett successivt minskande elevunderlag. Under förutsättning att så sker, finns goda förutsättningar att nå budget i balans.

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2027 till 1 079 294 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Andelen elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, ska senast till 2030 vara bland de 25 bästa kommunerna i riket*, *Vänersborgs gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, ska till 2030 nå upp till de bästa 25% kommunerna i riket* och *Andelen i egen försörjning ska öka till minst nivå med genomsnitt i riket* ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

25 timmars allmän förskola avvecklas
Införandet av 25 timmars allmän förskola bedöms öka kostnaderna för förskoleverksamheten med 8,3 mnkr. Verksamheten avvecklas och återgår till lagstadgad 15 timmars allmän förskola.

Syftet med 25 timmars allmän förskola – att fler barn ska gå i förskola från tidig ålder – är gott. Vi menar dock att 25 timmars allmän förkola missar målet, eftersom en stor del av resurserna går till att göra förskolan avgiftsfri för familjer som har god förmåga att betala sin förskoleavgift. Vi vill i stället se riktade satsningar för att nå de barn som idag inte deltar i förskola, men som har stort behov att göra det.

Obligatorisk språkförskola från tre års ålder införs
Delar av resurserna som idag läggs på 25-timmars allmän förskola läggs på den riktade insatsen obligatorisk språkförskola från tre års ålder. Målgruppen är barn som växer upp utan att lära sig tillräckligt bra svenska och som inte i hemmet har möjlighet att tillgodogöra sig övriga delar av förskolans läroplan.

Intensifiera läs-, skriv- och språkutvecklingsarbetet i grundskolans första år
Insatser för att öka elevernas förmåga att läsa och skriva under de tidiga skolåren är avgörande för att de ska uppnå godkända resultat längre fram i studietiden. Ytterligare insatser behöver riktas till de barn som under grundskolans första år riskerar att inte lära sig läsa och skriva tillräckligt bra.

Utökade förebyggande insatser från tidig ålder
Under mandatperioden har regeringen presenterat och riksdagen beslutat om lagstiftning som ger kommunen nya möjligheter och verktyg för att tidigt förebygga att barn och unga hamnar snett. Införandet av den nya socialtjänstlagen och möjligheten att bryta sekretess mellan skola, socialtjänst och polis är några exempel. Här behöver kommunen fortsätta sin implementering av nya arbetssätt med de möjligheter den nya lagstiftningen ger.

Att arbeta för en god psykisk hälsa hos barn och unga från tidig ålder är en viktig insats för att förebygga senare mer allvarliga problem. För att ha nära samverkan med vården är det viktigt att regionen återetablerar minst en vårdcentral i Vänersborg med tilläggsuppdraget *Ungas psykiska hälsa* (UPH), eftersom det saknas idag.

Barn och ungdomsnämnden behöver ytterligare prioritera arbetet med skolsociala team (Mobila skolteamet), samverkan skola-socialtjänst-polis-fritidsverksamhet (SSPF), på ett systematiskt sätt motverka problematisk frånvaro samt utbilda personal inom förskola och skola, samt att tidigt kunna se tecken på att barn utsätts av sexuella övergrepp eller hederskultur.

Hålla ned antalet elever per klass i lägre årskurser
När grundskolan under kommande år behöver struktureras om utifrån ändrat elevunderlag ska ambitionen vara att hålla maxtaket för antal elever per klass lågt. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att under arbetet med strukturförändringar se till att klasstorlekarna inte blir för stora. Särskilt prioriterat är detta i de lägre årskurserna.

Hel och ren skolmiljö främjar ordning och reda
Grundskolan ska enligt läroplanen rusta varje elev till att delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet. En del av detta är att respektera skolmiljön och inte bidra till skadegörelse. För att upprätthålla en kultur där ordning och renlighet värderas, är det viktigt att regelbunden städning och underhåll av skollokaler genomförs. Dessutom behövs enligt Barn- och utbildningsnämnden tätare frekvens än idag av storstädning av förskolor och skolor för att möta Folkhälsomyndighetens krav. Barn- och ungdomsnämnden behöver säkerställa att så sker.

Finansiering av riktade uppdrag

Eftersom ett av uppdragen, *25 timmars allmän förskola avvecklas*, medför en bedömd kostnadsbesparing på 8,3 mnkr, samt att det enligt nämndens eget budgetförslag frigörs utrymme på grund av volymförändringar samt mer effektivt lokalutnyttjande, kan de riktade uppdragen finansieras inom fastställd budgetram.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden har bland annat kommunens ansvar för uppgifter enligt plan- och bygglagen. Nämnder tar bland annat beslut om bygglov, vissa detaljplaner samt utför tillsyn enligt plan- och bygglagen. Dessutom ansvarar nämnden för bland annat för dispenser och tillsyn inom strandskyddslagstiftning, sotning och brandskyddskontroll, skyltning, mätning och kartframställning samt den kommunala lantmäterimyndigheten.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes byggnadsnämndens budgetram 2027 till 20 776 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 1 237 tkr till 22 013 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -220 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas inte nämndens ram. Hela effekten av att slå samman Byggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden till en Miljö- och byggnadsnämnd tas från Miljö- och byggnadsnämndens ram.

Under senare år har ärendeingången till nämnden varit sjunkande på grund av konjunkturläget. Även om det gör att intäkterna minskar, så medför den minskade ärendemängden att möjligheterna att anpassa verksamheten för att nå budget i balans är goda.

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2027 till 21 793 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Kommuninvånarna ska ha fler möjligheter till eget boende utifrån behov*, *Andelen invånare som upplever trygghet i kommunen ska öka under mandatperioden* och *Enklare och kortare vägar att etablera och utveckla företag* ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

En ny eller ändrad detaljplan ska i normalfallet vara beslutad inom max 18 månader

Tid är pengar, inte minst för företag och privatpersoner som förvärvar mark för att exploatera, bygga eller bygga ut. En snabbfotad detaljplaneprocess bidrar till att göra Vänersborg till en attraktiv plats att etablera verksamhet i.

Upprätta kompletterande mätetal för ledtid och utfall för kategorier av inkomna ärenden

Återigen, tid är pengar. Genom att ha snabb handläggning av ärenden i alla led, bidrar det till en effektiv process både för kommunen och de som kontaktar kommunen med sina ärenden. Utfall rapporteras i nämndens verksamhetsberättelse.

Finansiering av riktade uppdrag

Inom fastställd budgetram.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har 51 ledamöter och är kommunens beslutande organ. Fullmäktige fastställer budget och övriga övergripande program för den kommunala verksamheten och beslutar även i övriga ärenden av större vikt.

Kommunens samtliga inriktningsmål är också kommunfullmäktiges mål.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 962 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 65 tkr till 2 725 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas Kommunfullmäktiges ram med -28 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas Kommunfullmäktiges ram med -180 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2027 till 2 549 tkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens verksamheter och har ett helhetsansvar för övergripande frågor som kan inverka på kommunens utveckling så som strategisk planering, näringslivspolitik och ekonomi. Kommunstyrelsen har uppsikt över verksamheten hos nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Kommunstyrelsen ansvarar också för kommunens uppgifter enligt lagen om totalförsvar och höjd beredskap, interna säkerhetsfrågor samt kommunens kommunövergripande administrativa system.

Kommunstyrelsen ansvarar också bland annat för kommunens delar i Kunskapsförbundet Väst och Räddningstjänsten Fyrbodal, Vattenpalatset Vänerparken AB och Fyrstad Flygplats AB.

Uppdraget preciseras närmare i kommunstyrelsens reglemente och verksamhetsplan.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kommunstyrelsens budgetram 2027 till 536 638 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 8 016 tkr. Därtill tillskjuts 10 000 tkr som utvecklingsreserv för kommande driftskostnader (som framtida utökad kapacitet inom äldreomsorgen) samt 800 tkr för anpassning av kostnader för seniorkort.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas Kommunstyrelsens ram med -1 525 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar (gäller endast de egna verksamheterna – kostnader för verksamheter inom kommunalförbund påverkas inte för 2027).

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas Kommunstyrelsens ram med -1 700 tkr.

För att möjliggöra finansiering av riktade uppdrag tillskjuts 3 000 tkr för 2027. För 2028 och 2029 tillskjuts 3 000 tkr till Kommunstyrelsen för effektiviseringsåtgärder i verksamheter för att delfinansiera utveckling av nämndernas effektiviseringsåtgärder under det kommunövergripande uppdraget Kontinuerligt arbete med effektiviseringar.

Kommunfullmäktige fastställer Kommunstyrelsens budgetram 2027 till 555 229 tkr.

Förväntade resultat

Kommunens samtliga inriktningsmål är också Kommunstyrelsens mål. Kommunstyrelsen ska ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

Tydligare styrning av verksamheternas lokalförsörjning
Kommunstyrelsen får i uppdrag att utforma och kompetensförsörja en central styrning av verksamheternas lokalförsörjning. Verksamheter behöver tidigt signalera ändrade

lokalbehov och den centrala styrningen ska arbeta för att alla lokaler ska vara uthyrda. Tomma lokaler ska hyras ut eller säljas (se kommungemensamt uppdrag M*inskat kommunalt fastighetsbestånd*). Den centrala styrningen av verksamheternas lokalförsörjning ska ytterst styras politiskt.

Kommunen har idag många tomställda lokaler. Samhällsbyggnadsnämnden uppskattar kostnaderna för tomhyra till 6,1 miljoner kronor per år. Det är slöseri. Överlag behöver ett fullt utnyttjande av det egna lokalbeståndet prioriteras högre än att bygga nya lokaler.

Den centrala styrningen av lokalförsörjningen ska också inkludera externt hyrda lokaler. Att kommunen hyr in sig i externa fastigheter kan vara positivt för kommunen, då flexibiliteten är större än vid eget ägande. Det kan också bidra till att fastighetsägare väljer att investera i Vänersborg, vilket i sin tur ger många positiva effekter.

Vänersborgs kommun har idag en galopperande underhållsskuld för det egna fastighetsbeståndet. Det beror till stor del på att de interna hyrorna inte finansierar nödvändigt underhåll. Arbetet med en ny intern hyresmodell är redan påbörjat, och den nya hyresmodellen behöver införas under 2027 och finnas klar och ligga till grund för budgetarbetet inför 2028. Övergångslösningar till en ny hyresmodell kan vara nödvändiga.

Avveckla den interna klimatväxlingspotten
Genom kommunens egna Regler för klimatväxling för kommunanställdas flyg- och bilresor i tjänsten läggs en intern extra kostnad på resor. Dessa medel samlas på ett konto som kan användas för miljö- och klimatåtgärder.

Kommunens verksamheter har ur dessa medel fått ansöka om bidrag till olika aktiviteter. För 2026 fördelades 150 000 kr till totalt sju aktiviteter. *”För denna klimatpott har en förvaltningsövergripande samverkansgrupp upprättat ett underlag baserat på de åtgärdsförslag som inkommit från organisationens verksamheter. Ärendet har därefter överlämnats till den politiska samordningsgruppen för miljö och klimat för vidare beredning, och har sedan förts vidare till kommunstyrelsen för beslut.”* (Citat från tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen april 2026.)

De små pengarna i potten har redan där ätits upp av kostnader för möten och beredning.

Den interna klimatväxlingspotten är ett exempel på symbolpolitik där de administrativa kostnaderna är betydligt större än nyttan.

Avveckla engagemanget inom Fairtrade Cities
Vänersborg är sedan 2008 en så kallad Fairtrade City genom att kommunen följer ett antal kriterier som föreningen Fairtrade Sverige sätter upp. Föreningen Fairtrade Sverige består av ett 30-tal medlemsorganisationer, varav de flesta är knutna till Landsorganisationen (LO) och Svenska Kyrkan. Kommunen betalar en avgift för detta och kriterierna påverkar inköp av bland annat vissa livsmedel.

Syftet med Fairtrade är att ge odlare i fattiga delar av världen bättre villkor, vilket är lovvärt. Kritiken mot effekterna av Fairtrade handlar bland annat om att Fairtrade bidrar till att bevara ineffektiva odlingsmetoder i fattiga länder, men också att en stor del det högre pris som tas

ut på Fairtrade-certifierade produkter går till administration inom Fairtrades egen organisation.

Trygghetssatsning - bort med knarket
Det är narkotikaförsäljningen som i allt väsentligt står för den organiserade brottslighetens inkomster. Därför måste vi arbeta stenhårt för att få bort all narkotika från vår kommun, och därmed en stor del av grunden för de kriminellas finansiering av sin verksamhet.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utforma en trygghetssatsning som inkluderar följande aktiviteter:

1) Sätta upp trygghetskameror på fler platser i Vänersborg. Kamerorna förhindrar brottslighet, hjälper polisen att utreda brottslighet som ändå förekommer och ger Vänersborgarna tryggare gator och torg.

2) Visitera elever och elevskåp på skolor med knarkhundar. Det ska aldrig få finnas knark i våra skolor. När ungdomar rekryteras för att vara en del i narkotikahandeln tar sig drogerna in på skolorna, och elevskåp används som knarkgömmor. Kommunens högstadie- och gymnasieskolor ska därför regelbundet undersökas av knarkhundar.

3) Analysera förekomst av narkotika i avloppsvattnet. För att följa förekomsten av olika narkotikapreparat kan analyser göras av avloppsvattnet. Det görs idag i många kommuner, men inte i Vänersborg. Analyserna kan ge värdefull information till polisen om det kommer in nya varianter av narkotiska preparat i omlopp, eller om förekomsten är ökande eller minskande.

Sommarbåt Fisktorget-Ursand-Sikhall
Kommunstyrelsen får i uppdrag att med verksamhetsstart till sommarsäsongen 2027 handla upp sommarbåttrafik mellan Fisktorget, Ursands camping och Sikhall. Syftet är att locka fler besökare både till våra fina destinationer längs med Vänern, samt till centrala Vänersborg.

Utveckling av Kulturaxeln, Fisktorget och Hamngatan
Utveckling av området för mer rörelse, besök, evenemang och handel i centrum. Exempelvis områden för servering, kultur, handel, besöksnäring och temalekplats. Utvecklings- och detaljplanearbete sker under 2027, därefter vidtar genomförande. Utvecklingsarbetet omfattar norra delen av Hamngatan, Fisktorget samt Kulturaxeln från Residenset till Muséet. Utvecklingsarbetet ska genomföras i nära samverkan med fastighetsägare, handlare, krögare och föreningsliv.

Finansiering av riktade uppdrag

Kommunstyrelsen tilldelas 3 000 tkr för 2027. Vissa av de riktade uppdragen innebär dessutom kostnadsbesparingar, vilket underlättar genomförandet av uppdragen med budget i balans.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden har kommunens uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom folkbibliotek. Dessutom ansvarar nämnden för barn- och ungdomskultur, bidrag, stöd och stimulans till föreningar och studieförbund, fornvård, fritidsgårdsverksamhet, huvudmannaskap för Vänersborgs museum, idrotts- och fritidsanläggningar, friluftsliv, konsthall, konstnärlig gestaltning i offentlig miljö, musik- och kulturskola, stipendier inom nämndens områden samt öppna offentliga arrangemang.

Uppdraget preciseras närmare i nämndens reglemente och verksamhetsplan

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 157 052 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 2 374 tkr till 159 427 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -1 577 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det riktade uppdraget *Återinförande av avgifter inom kulturskolan* minskas nämndens ram ytterligare med -1 700 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens budgetram 2027 till 156 149 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Andelen invånare som upplever trygghet i kommunen ska öka under mandatperioden, Andelen elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, ska senast till 2030 vara bland de 25 bästa kommunerna i riket* samt *Vänersborgs gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, ska till 2030 nå upp till de bästa 25% kommunerna i riket*, ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

Återinförande av avgifter inom kulturskolan
Sedan 2023 är Vänersborgs kulturskola avgiftsfri. Syftet med förändringen var att barn och unga från familjer med trånga ekonomiska villkor i högre utsträckning skulle engagera sig i kulturskolans aktiviteter. Avvecklandet av avgifterna har bidragit till att fler barn och unga söker till Kulturskolan, men endast i mycket liten utsträckning från de grupper som var syftet med satsningen.

Regeringen har under 2025 genomfört den statliga satsningen Fritidskortet. Det innebär att barn och unga får 550 kronor per år för att betala fritidsaktiviteter, exempelvis inom kulturskola eller idrottsföreningar. Barn från familjer som är berättigade till bostadsbidrag kan få 2 500 kronor.

Det är idag mycket få kommuner i Sverige som har avgiftsfri kulturskola. Bland Västra Götalands 49 kommuner är det endast Vänersborgs kommun som har det.

Den avgiftsfria kulturskolan har medfört kostnader och uteblivna intäkter motsvarande 1 700 tkr per år. Dessutom innebär den att de pengar staten lägger på Fritidskortet inte kommer Vänersborg till del.

Avveckla principen om 1% för konstnärlig gestaltning vid lokalinvesteringar
Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad.

Konstnärlig gestaltning och estetiskt tilltalande lokaler är värdefulla faktorer för ändamålsenliga lokaler. Att utgå från att en procent av kostnaderna för lokalinvesteringar ska gå till konstnärlig gestaltning är dock inte ändamålsenligt. Kultur- och fritidsnämnden får därför i uppdrag att avveckla principen om 1% för konstnärlig gestaltning vid lokalinvesteringar. Behovet av konstnärlig gestaltning ska i stället bedömas enskilt, för varje projekt, som en del av den samlade investeringen.

Finansiering av riktade uppdrag

Det riktade uppdraget *Återinförande av avgifter inom kulturskolan* innebär i sig en ramminskning. Samtidigt får verksamheten ökade intäkter genom återinförda avgifter, som familjerna i sin tur kan få finansierade via det statliga Fritidskortet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommunens uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, svara för kommunens engagemang i regional och lokal miljöövervakning samt kommunens åtagande inom sjökalkning och vattenprovtagning och prövning och tillsyn som ankommer på kommunen enligt lagar och förordningar som berör nämndens ansvarsområde. Nämndens insatser består främst av att agera på inkommande ärenden såsom ansökningar, remisser, anmälningar och klagomål. Uppdraget preciseras närmare i nämndens reglemente och verksamhetsplan.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 279 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 483 tkr till 12 762 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -128 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas nämndens ram med -500 tkr. Det motsvarar den bedömda besparingen genom att slå ihop Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden till en Miljö- och byggnadsnämnd från och med 1 januari 2027.

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2027 till 12 134 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Kommuninvånarna ska ha fler möjligheter till eget boende utifrån behov* och *Enklare och kortare vägar att etablera och utveckla företag* ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

Upprätta kompletterande mätetal för ledtid och utfall för kategorier av inkomna ärenden
Genom att ha snabb handläggning av ärenden i alla led, bidrar det till en effektiv process både för verksamheten och de som kontaktar kommunen med sina ärenden. Utfall rapporteras i nämndens verksamhetsberättelse.

Finansiering av riktade uppdrag

Inom fastställd budgetram.

Revisionen

Den övergripande revisionsuppgiften i kommunen är att granska om verksamheten följer fullmäktiges beslut och om verksamheten uppnår de politiska målen inom givna ekonomiska ramar. En väsentlig del är att främja arbetet med styrning och kontroll av verksamheten. Uppdraget preciseras närmare i Revisionsreglementet.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes revisionens budgetram 2027 till 1 981 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 23 tkr till 2 004 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -20 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgetram 2027 till 1 984 tkr.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden har kommunens uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom ett brett område som innefattar bland annat förvaltning av kommunens fastigheter, byggnader och anläggningar, gator, allmänna platser, parker, trafiknämnd, parkering, och annat som ankommer på kommunen som fastighetsägare.

Samhällsbyggnadsnämnden har också kommunens uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom vattenförsörjning, avloppshantering samt avfallshantering och renhållning.

Samhällsbyggnadsnämnden svarar också för intern service, måltidsproduktion till skolor, förskolor och socialnämndens boende, lokalvård, vaktmästeri, reception, konferensservice och bilpool.

Uppdraget preciseras närmare i nämndens reglemente och verksamhetsplan.

Beräkning av budgetram

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 113 270 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 2 336 tkr till 115 606 tkr.

Därtill tillskjuts 5 000 tkr för rivning av fastighet på Krickan samt 500 tkr för ökade drifts- och kapitalkostnader kopplade till fastigheten Krickan.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -1 211 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas nämndens ram med -200 tkr.

För att finansiera det riktade uppdraget *Trädföryngring i Skräcklan och Plantaget* tillskjuts 1 000 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2027 till 120 695 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Andelen invånare som upplever trygghet i kommunen ska öka under mandatperioden* och *Enklare och kortare vägar att etablera och utveckla företag* ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

Minskade kostnader för tomställda lokaler

Samhällsbyggnadsnämnden bedömer för 2026 att nämndens kostnader för tomställda lokaler är 6,1 miljoner kronor. Det kommunövergripande uppdraget *Minskat kommunalt fastighetsbestånd* kommer och Kommunstyrelsens riktade uppdrag *Tydligare styrning av verksamheternas lokalförsörjning* kommer successivt att minska andelen tomma lokaler i det kommunala fastighetsbeståndet. Under förutsättning att effekterna av de uppdragen börjar infrias redan under 2027, kan kostnaderna för tomställda lokaler minska.

Ökad upphandling av entreprenadverksamhet
Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att öka andelen uppdrag inom entreprenadverksamhet som handlas upp. Det kan exempelvis handla om renhållning, väg- och gatuunderhåll, reparationer, VA-arbeten, gallring av växtlighet, med mera. Genom samarbete med lokala näringsverksamheter ökar flexibiliteten och sårbarheten minskar genom att det finns flera tillgängliga leverantörer. Behovet av investeringar i kommunens egen maskinpark kan också minska.

Mer Vänersborg på bordet
Klimatsmart mat är ofta lokal mat och mat i säsong. Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att hitta nya vägar för flexibel upphandling av lokal mat och mat i säsong till Kostenheten. Uppdraget kan också innehålla utbildningsinsatser för medarbetare för att kunna omhänderta tillfälliga volymer av lokal mat och mat i säsong i den kommunala produktionen.

Genom att ha med Vänersborg på bordet i kommunens verksamheter, bidrar kommunen till utveckling av de lokala gröna näringarna och bidrar till en ökad robusthet i den lokala livsmedelsförsörjningen.

Trädföryngring i Skräcklan och Plantaget
Vänersborgarna är lyckligt lottade med äldre parkmiljöer som Skräcklan och Plantaget. För att de miljöerna ska fortsätta glädja Vänersborgarna behöver träden successivt föryngras. Utan regelbunden trädföryngring riskerar till slut alla träd att bli lika gamla vid samma tillfälle, vilket vore olyckligt.

Med start 2027 avsätts därför ett tillfälligt tillskott riktat till trädföryngring i Skräcklan och Plantaget. Motsvarande tillskott bör återkomma med ett visst intervall på ett antal år.

Finansiering av riktade uppdrag

För det riktade uppdraget *Trädföryngring i Skräcklan och Plantaget* tillskjuts 1 000 tkr. Övriga riktade uppdrag innebär både besparingar och satsningar. De bedöms därför kunna genomföras inom fastställd ram.

Socialnämnden

Socialnämnden har kommunens uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom bland annat Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om vård av unga (LVU), Lagen om vård av missbrukare (LVM), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Hälso och sjukvårdslagen (HSL). Uppdraget preciseras närmare i nämndens reglemente och verksamhetsplan.

Beräkning av budgetram

I Kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Socialnämndens budgetram 2027 till 1 283 646 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 35 800 tkr till 1 319 446 tkr.

Genom det kommunövergripande uppdraget *Kontinuerligt arbete med effektiviseringar* påverkas nämndens ram med -13 201 tkr, motsvarande 1 procent efter full uppräkning av ökade kostnader på grund av inflation och löneökningar.

Genom det kommunövergripande uppdraget *En mer effektiv politisk organisation* påverkas nämndens ram med -250 tkr.

Därtill tillförs nämnden 2 000 tkr i ökad ram för att möjliggöra finansiering av riktade uppdrag.

Kommunfullmäktige fastställer socialnämndens budgetram 2027 till 1 307 982 tkr.

Förväntade resultat

För inriktningsmålen *Kommuninvånarna ska ha fler möjligheter till eget boende utifrån behov*, *Andelen invånare som upplever trygghet i kommunen ska öka under mandatperioden*, *Andelen elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, ska senast till 2030 vara bland de 25 bästa kommunerna i riket, Vänersborgs gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, ska till 2030 nå upp till de bästa 25% kommunerna i riket, Enklare och kortare vägar att etablera och utveckla företag,* samt *Andelen i egen försörjning ska öka till minst nivå med genomsnitt i riket,* ska nämnden ange förväntade resultat i verksamhetsplanen.

Riktade uppdrag

Program för färre och kortare placeringar
Resurserna som läggs på placeringar av barn och unga i familjeboenden och HVB-hem har ökat dramatiskt under senare år. Fler barn- och unga blir föremål för placeringar, och komplexiteten i deras problematik är ofta hög.

Det finns en nationell ökning av placeringar, men utvecklingen i kommunerna i Trestad sticker ut på ett oroväckande sätt.

Socialnämnden får i uppdrag att utreda varför det är på det sättet. Varför är placeringar vanligare förekommande från vårt närområde jämfört med andra delar av landet? Socialnämnden får också i uppdrag att föreslå förändringar som på sikt kan leda till att färre

resurser behöver läggas på placeringar av barn och unga, och framför allt att genom förebyggande insatser motverka att barn och unga ens blir föremål för placeringsåtgärder.

Förslagen utifrån detta uppdrag ska levereras så de kan prioriteras i nästa års budgetarbete.

Språksatsning äldreomsorg
Språket är en grundpelare för trygghet och gemenskap, särskilt inom äldreomsorgen. Äldre behöver förstå sin omsorgspersonal, och de behöver känna att de kan göra sig förstådda.

1 juli 2026 införs ett nationellt språkkrav inom äldreomsorgen. För att det ska uppfyllas, behöver kommunen säkerställa att alla medarbetare uppfyller kraven.

Socialnämnden får i uppdrag att utforma en modell för utbildning av omsorgspersonal som behöver förbättra sina kunskaper i det svenska språket. Utbildningen ska också kunna ske under betald arbetstid.

Utred införande av insatser utan individuell behovsprövning inom äldreomsorgen
Traditionellt har all hemtjänst krävt att du ansöker och får din sak prövad av en biståndshandläggare enligt Socialtjänstlagen (SoL). Den nya socialtjänstlagen och kommunala riktlinjer möjliggör att kommunerna kan erbjuda vissa insatser för att öka tillgängligheten och ge snabbare stöd.

Genom att snabbt sätta in stöd och enklare insatser tidigt, går det i vissa fall att förhindra att behoven växer och leder till mer omfattande vårdbehov. Genom att behovsprövningen undantas, kan också tiden för administration hållas låg.

För att öka snabbheten och flexibiliteten i att kunna erbjuda äldre insatser får Socialnämnden i uppdrag att under 2027 utreda och ta fram förslag på införande av insatser utan individuell behovsprövning inom äldreomsorgen. Det han exempelvis handla om serviceinsatser (som städning, inköp, tvätt, social samvaro), rådgivning och stödjande samtal.

Fler boendemöjligheter för äldre
Socialnämnden får i uppdrag att bjuda in aktörer som kan öka mångfalden och valmöjligheterna för Vänersborgs äldre. Det kan handa om att erbjuda lägenheter i form av trygghetsboenden, men också om företag som kan erbjuda tjänster inom exempelvis hemtjänst, hemsjukvård och särskilda boenden.

Finansiering av riktade uppdrag

Genom att nämnden tillskjuts 2 000 tkr i ökad ram är bedömningen att de riktade uppdragen kan finansieras inom den beslutade ramen.

Socialnämnden gick 2025 i underskott jämfört med budget och har hittills inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå budget i balans 2026. Att vända trenden med ökande kostnader för externa placeringar av barn och unga är viktig för att lyckas med det. Vår bedömning är dock att det inom nämndens verksamhetsområden finns möjlighet att göra effektiviseringar som bidrar till budget i balans.

Här är det viktigt att de åtgärder som genomförs också är långsiktiga. Under 2025 och 2026 har vi tillsammans med övriga oppositionen i Socialnämnden, exempelvis påtalat det olämpliga i att stänga det särskilda boendet Sörbygården i Brålanda, samtidigt som kommunen står inför ett ökande behov av platser inom särskilda boenden.

Valnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes valnämndens budgetram 2027 till 777 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 3 tkr till 780 tkr. Genom uppdraget kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -8 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer Valnämndens budgetram 2027 till 772 tkr.

Överförmyndarnämnden

I kommunstyrelsens anvisningar fastställdes Överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 200 tkr. Efter kompensation för lönerevision utökas ramen med 122 tkr till 6 321 tkr. Genom uppdraget kontinuerligt arbete med effektiviseringar påverkas nämndens ram med -63 tkr.

Kommunfullmäktige fastställer Överförmyndarnämndens budgetram 2027 till 6 259 tkr.

Investeringsbudget

Nedanstående förslag innebär minskade nyinvesteringar med 31,2 mnkr för 2027, jämfört med styrets förslag

Styrets förslag ligger 15 mnkr över tillgängligt investeringstak, som det fastställs av de finansiella målen (238 mnkr för skattefinansierad verksamhet).

Investeringsbudgeten ska uppfylla målet, vilket sker med nedan redovisade förändringar.

Dessa förändringar ger dessutom utrymme att lägga ytterligare 16 Mnkr på ökade underhållsinvesteringar för att ge möjlighet att utföra befintlig underhållsplan snabbare.

Gator och vägar

Projekt/ verksamhet	**2027**	**2028**	**2029**	**Totalt**
Bro hamnkanalen	~~5,5~~			~~15~~ (UTGÅR)
Statsbidrag bro hamnkanalen	~~-5,5~~			~~-5,5~~ (UTGÅR)
Utveckling Fisktorget/ Kulturaxeln*	0	5	15	25 (NYTT)

* Utveckling av området för mer rörelse, besök, evenemang och handel i centrum. Exempelvis områden för servering, kultur, handel, besöksnäring, mm. Utvecklings- och detaljplanearbete sker under 2027 (finansieras av Kommunstyrelsens driftsbudget), därefter vidtar genomförande. Omfattar Norra delen av Hamngatan, Fisktorget samt Kulturaxeln från Residenset till Muséet. Utvecklingsarbetet ska genomföras i nära samverkan med fastighetsägare, handlare, krögare och föreningsliv.

Gatuenheten/tekniska

Projekt/ verksamhet	**2027**	**2028**	**2029**	**Totalt**
Fordon och maskiner*	~~4,1~~ 2,5	~~4,1~~ 2,5	~~4,1~~ 2,5	~~12,3~~ 7,5

* Genom ökad upphandling av entreprenadarbeten (se riktat uppdrag under Samhällsbyggnadsnämnden), kan kommunens maskinpark successivt minska (behovet för ny- och återinvesteringar minskar).

Barnomsorg och grundskola:

Projekt/ verksamhet	2027	2028	2029	Totalt
Mariedals-skolan, idrottshall/ specialsalar*	~~7,6~~	~~41,0~~		~~48,6~~ (PAUSAS)

* Pausas i väntan på beslut om lokalisering av anpassad grundskola.

Kultur- och fritidsfastigheter

Projekt/ verksamhet	2027	2028	2029	Totalt
Mötesplats unga, Torpa	~~22,0~~			~~54,0~~ (UTGÅR)

Fastigheter samhällsbyggnadsnämnden

Projekt/ verksamhet	2027	2028	2029	Totalt
Torget, Vänersborg*			~~2~~	~~2~~ (UTGÅR)

* Ersätts av och inkluderas i nytt projekt Utveckling Fisktorget/Kulturaxeln under Gator och vägar.

Exploateringsbudget

Projekt/ verksamhet	2027	2028	2029	Totalt
Hamngatan, kvartersmark		4		4 (UTGÅR)

* Ersätts av och inkluderas i nytt projekt Utveckling Fisktorget/Kulturaxeln under Gator och vägar.

Fastighetsinvesteringar – Fastigheter Samhällsbyggnadsnämnden

Projekt/ verksamhet	2027	2028	2029	Totalt
Investerings-underhåll (komponent-avskrivning)	~~39,2~~ 55,4	*51,6**	*52,1**	*~~142,9~~ 159,1**

* Inför uppföljande budgetbeslut i Kommunfullmäktige i november 2026, ska Samhällsbyggnadsnämnden presentera ett reviderat förslag till investeringar för 2028 och 2029. I det förslaget behöver investeringsunderhållet prioriteras upp framför nyinvesteringar.

Vänsterpartiets förslag till MRP 2027-2029

Vänsterpartiet presenterar en mål- och resursplan som utgår från kommunstyrelsens ordförandes förslag. Förändringar redovisas under respektive nämnd och i investeringsbudgeten.

Inledning

Sveriges kommuner och regioner har under flera år mött stora ekonomiska utmaningar till följd av inflation, höga kostnader, lågkonjunktur och ett alltmer osäkert omvärldsläge. Samtidigt har regeringens ekonomiska politik inte gett kommunsektorn de långsiktiga förutsättningar som krävs för att fullt ut möta välfärdens växande behov. Vänsterpartiet menar att välfärden måste prioriteras före skattesänkningar för miljardärer och att staten behöver ta ett större ansvar för kommunernas ekonomi.

De ekonomiska skillnaderna ökar i samhället samtidigt som boende-, mat- och energikostnaderna ökar. När klyftorna växer ökar också otryggheten. Därför behövs en politik som stärker sammanhållningen, minskar skillnaderna och investerar i människor.

Vänsterpartiet vill fortsätta att bygga ett starkt Vänersborg med resurser till välfärdens kärna – skola, vård och omsorg. Vi vill prioritera barns och ungas uppväxtvillkor, en värdig äldreomsorg och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Vi vill också stärka arbetet för människor som lever i social eller ekonomisk utsatthet, saknar egen bostad eller utsätts för våld, diskriminering eller annan ojämlik behandling.

Den nya socialtjänstlagen innebär ett tydligt skifte mot tidiga och förebyggande insatser. Vänsterpartiet välkomnar denna utveckling. Vi vill se ett starkare folkhälsoarbete och ett fördjupat samarbete mellan kommunens verksamheter, civilsamhället och andra samhällsaktörer. Förebyggande arbete är inte bara mänskligt klokt utan också ekonomiskt ansvarsfullt. Samtidigt innebär den nya socialtjänstlagen och ytterligare statliga lagkrav ett omfattande omställningsarbete, utan att tillräckliga resurser tillförts från staten.

Kommunens viktigaste resurs är medarbetarna. En god arbetsmiljö är avgörande för att kommunen ska kunna rekrytera och behålla personal. Hög arbetsbelastning, stress och bristande inflytande riskerar både arbetsmiljö och kvalitet i verksamheterna. Därför vill Vänsterpartiet prioritera hållbara arbetsvillkor, tillräcklig personaltäthet och ett närvarande ledarskap.

Vänsterpartiet vill utveckla kommunen genom ett tillitsbaserat ledarskap där medarbetarnas kompetens, erfarenhet och professionella omdöme tas tillvara. När beslut fattas nära verksamheten skapas bättre kvalitet, större delaktighet och effektivare verksamhetsutveckling.

Verksamhetsutveckling ska bygga på samverkan med medarbetare och fackliga organisationer. Digitalisering och nya arbetssätt ska vara stöd för verksamheten – inte ersätta mellanmänskliga möten eller öka administrationen. Genom långsiktiga satsningar på arbetsmiljö, kompetensutveckling och tillit skapar vi starkare verksamheter och en bättre välfärd för invånarna.

Vänsterpartiet ser också ett stort värde i att utveckla invånarnas inflytande över kommunens verksamhet och beslut. Delaktighet leder till bättre beslutsunderlag, ökad legitimitet och större tillit mellan invånare och kommun. Kommunen har fattat beslut om flera större invånardialoger senaste året, som t ex Landsbygdsprogram, Målbild 2050, FÖP Frändefors, vilket är bra och

viktigt att genomföra dessa och ta till vara på inspelen i det fortsatta arbetet. På verksamhetsnivå är det nämnderna som tar in detta arbetssätt naturligt i sina verksamhetsplaner.

Klimatförändringarna märks allt tydligare även i Sverige. Skyfall, översvämningar, värmeböljor och andra extrema väderhändelser ställer ökade krav på kommunernas klimatanpassning. Vänsterpartiet vill öka takten i klimat- och miljöarbetet och skydda värdefull natur och se mer tätortsnära grönska. Vi vill bilda naturreservat vid Lillån och utöka Dalbobergens naturreservat. Vi vill stärka kollektivtrafikens attraktivitet och tillgänglighet samt bidra till att nå de nationella och lokala klimatmålen.

I budgeten för 2027 prioriterar Vänsterpartiet åter välfärdens kärnverksamheter. Kommunen ska göra allt som står i dess makt för att upprätthålla kvalitet, tillgänglighet och service. Neddragningar som försämrar arbetsmiljö, arbetsvillkor eller verksamheternas kvalitet riskerar att bli betydligt dyrare på sikt genom ökad sjukfrånvaro, svårigheter att rekrytera personal och ökade sociala kostnader.

Vänsterpartiet delar de föreslagna inriktningsmålen och de riktade uppdragen. Tidiga insatser för barn och unga, förebyggande arbete mot psykisk ohälsa och åtgärder för att minska social utsatthet är investeringar som stärker både människors livsvillkor och kommunens ekonomi på sikt.

Kommunens ekonomi

Kommunsektorn har under flera år haft en pressad ekonomi med ökade kostnader och minskade statliga bidrag. Precis som andra kommuner brottas Vänersborgs kommun med ökade kostnader, demografiska förändringar, kompetensförsörjning, investeringsbehov och krav på klimatanpassning. Intäkterna från skatter och statsbidrag är mindre än behoven samtidigt som kommunen får ökade uppgifter av staten som inte finansieras fullt ut.

Vänsterpartiet menar att staten behöver ta ett större ansvar för finansieringen av välfärden. Kommuner och regioner ska inte tvingas välja mellan nedskärningar i verksamheterna eller höjda avgifter för invånarna när samhällsekonomin försämras. Välfärdens kvalitet ska inte vara beroende av konjunktursvängningar.

För Vänersborgs kommuns del är den ekonomiska situationen dyster och det finns stora osäkerhetsfaktorer. Kommunen står inför betydande utmaningar. Antalet äldre ökar, behoven inom vård och omsorg växer och konkurrensen om utbildad personal är stor. Inom flera verksamheter finns dessutom behov av investeringar i lokaler, infrastruktur och klimatanpassning.

Vänsterpartiet bedömer att vi i detta läge måste prioritera kommunens välfärdsverksamheter. Att förebygga nedskärningar och personalminskningar är inte bara socialt ansvarsfullt utan också ekonomiskt klokt. En väl fungerande skola, omsorg och socialtjänst bidrar till att minska framtida kostnader och stärker kommunens långsiktiga utveckling. I värsta fall för att klara resultatet finns en resultatreserv 58,6 mnkr att justera med.

Vänsterpartiet är ändå försiktigt positiva inför framtiden och vi ser en möjlighet att regeringsskiftet efter valet 2026, innebär förbättrade förutsättningar för kommunerna och välfärden.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudget

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar utöver kommunstyrelsens ordförandes förslag:

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens budget omfattar både den egna förvaltningens verksamhet och kommunövergripande åtaganden såsom bidrag till förbund, bolag och gemensamma funktioner.

Kommunstyrelsens ordförande föreslår ytterligare 10 mnkr till anslaget för investeringsrelaterade driftskostnader till sammanlagt 30 mnkr. Det är osäkert hur mycket som egentligen behövs till detta anslag.

Kommunens åtagande för driftsbidrag och borgensåtagande för Fyrstads Flygplats AB har ökat och förväntas öka ännu mer kommande år. Vänsterpartiet har genomgående ställt sig mycket negativa till att kommunen ska vara med att finansiera flygplatsbolaget. Att flyga är inte klimatsmart och vi tycker inte att det är rättvist att belasta kommuninvånarna med denna kostnad när det är så få som nyttjar flygplatsen. Om det finns anledning att ha en flygplats av beredskapsskäl så borde staten ta ansvar för finansieringen.

Vänsterpartiet vill istället satsa mer på kollektivtrafik som buss och tåg. Vi har nu seniorkort från 70 år och vill på sikt sänka till 65 år. Vi har lagt en motion om fritidskort för ungdomar som har fått bifall, men under förutsättning att Västtrafik ändrar zonindelning för kortet. Det drar ut på tiden och vi har inga signaler om att det är på gång. Därför anser vi att kommunen nu ändå behöver ta steget att erbjuda ungdomar Västtrafiks fritidskort. Syftet är att alla ungdomar ska ha möjlighet till en meningsfull fritid oavsett föräldrars bil eller plånbok. Hur stort bidrag och till vilka åldersgrupper behöver kommunen titta närmare på.

Förändringar jämfört med kommunstyrelsens ordförandes förslag:

- -10 mnkr minskat anslag för framtida investeringsrelaterade driftskostnader.
- -1,9 mnkr för att stoppa kommunpengar till flygplatsen.
- -2,8 mnkr för att avsluta stöd till Wargön Innovation.
- +2 mnkr tillförs för Västtrafiks fritidskort för ungdomar.

Barn-och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden behöver tillföras medel för att kunna fullgöra sitt uppdrag med bibehållen kvalitet. Även om barn- och elevantalet minskar kan kostnaderna inte reduceras i motsvarande takt. Minskningen är spridd över många förskolor, skolor, klasser och årskurser, vilket gör det svårt att minska personalstyrkan utan negativa konsekvenser för verksamheten. Samtidigt ökar behoven. Fler barn och elever behöver särskilt och extraordinärt stöd, antalet elever i anpassad grundskola ökar och många elever har omfattande frånvaro. Därutöver tillkommer nya statliga krav som inte fullt ut finansieras.

Vänsterpartiet vill behålla personalen i förskola och grundskola.

- +5,0 mnkr tillförs för att behålla legitimerad personal så att förutsättningar inte försämras för att nå de inriktningsmål fullmäktige beslutat för skolan.

Kultur och Fritidsnämnden

För Vänsterpartiet är fritidsverksamhet en viktig jämlikhetsfråga. Alla barn ska ha möjlighet till en meningsfull fritid, oavsett familjens ekonomi eller bakgrund. I dag finns stora skillnader i

barns uppväxtvillkor, där barn i socioekonomiskt utsatta områden oftare riskerar ensamhet, sämre hälsa och begränsade möjligheter att delta i föreningsliv och organiserade aktiviteter.

Ett samhälle som håller ihop byggs genom att alla barn får möjlighet att delta, känna tillhörighet och växa på lika villkor.

Barnens kastanj är en kostnadsfri fritidsklubb på Kastanjevägen för barn från förskoleklass till årskurs 6. Här erbjuds meningsfull fritid där man kan hitta nya intressen, kompisar eller få hjälp med läxorna. Verksamheten drivs i samverkan med AB Vänersborgsbostäder, som står för viss del av personalkostnaden och lokalen. Många av de barn som kommer har föräldrar som av olika skäl inte arbetar, vilket gör att dessa barn inte har rätt att komma till skolans fritidshem, enligt nu gällande regelverk. Det är mycket olyckligt eftersom det naturliga är att alla barn kan vara på samma ställe och inte exkluderas från gemenskapen med sina klasskompisar. I kommunstyrelsens handlingsplan för barn och unga finns det en åtgärd för att hitta lösning för detta. I väntan på det kan vi inte stänga Barnens Kastanj, den behövs verkligen!

Föreningarna erbjuder våra invånare en aktiv och meningsfull fritid, som är av stor vikt för folkhälsan, ungas utveckling mm. Ökade kostnader är omöjligt för föreningarna att kompensera med höjda medlemsavgifter.

Förändringar jämfört med kommunstyrelsens ordförandes förslag:

- +1 mnkr tillförs för undvika stängning av Barnens Kastanj
- +0,5 mnkr tillförs för höjda föreningsbidrag

Socialnämnden

Socialnämnden har ett grundläggande behov av en ramökning om 40 miljoner kronor, främst till följd av ökade volymer inom individ- och familjeomsorgen. De största utmaningarna finns inom området barn och unga, där kostnadsökningarna i första hand drivs av placeringar. Även kostnader för särskilt förordnade vårdnadshavare samt ekonomiskt bistånd som ligger på en fortsatt hög nivå. Samtidigt ser vi ett växande behov inom äldreomsorgen, LSS och personligt stöd- och omsorg.

Den nya socialtjänstlagen och ytterligare statliga lagkrav kräver omfattande omställningsarbete, utan att tillräckliga resurser tillförs från staten. Verksamheterna brottas parallellt med höga sjukskrivningstal, framför allt inom äldreomsorg och övriga boendeverksamheter – ett långvarigt problem som förvaltningen arbetat med under många år.

Förvaltningen har presenterat flera viktiga omställnings- och så kallade ”satsa-oss-ur”-förslag som vi hoppas ska ge resultat på sikt. Samtidigt ser vi med oro på hur förvaltningen ska kunna klara sitt lagstadgade uppdrag med de nuvarande snäva budgetramarna, som inte speglar verksamheternas faktiska behov eller den demografiska utvecklingen.

Vänsterpartiet menar att återkommande besparingar på personal inom vård- och omsorgsverksamheter, äldreomsorg och LSS inte är en hållbar lösning när budgeten inte går ihop. I stället måste vi värna personalen och våga tänka nytt kring arbetssätt i de verksamheter där sjukskrivningstalen är som högst. En nödvändig prioritering är att avskaffa den omoderna minutstyrningen och skapa bättre förutsättningar för en arbetsmiljö som håller över tid och ger kvalitet för brukare och vårdtagare. Omsorgsarbetet måste uppvärderas om vi på sikt ska klara välfärdsuppdraget.

I december 2025 tog kommunfullmäktige beslut om att kraftigt höja kostavgiften med 14,8 procent utöver den årliga uppräkningen enligt omsorgsprisindex, vilket innebär en total höjning på 18,4 procent. Äldre och personer inom övriga boendeverksamheter som har kommunalt matabonnemang är ofta redan en ekonomiskt utsatt grupp, utan möjlighet att välja billigare alternativ, leta reapriser eller ta del av momssänkningar. Vi menar att äldre och personer med funktionsnedsättning inte ska behöva betala priset för underskott i andra verksamheter – detta är också en fråga om rättvisa.

Personer med funktionsnedsättning som deltar i daglig verksamhet har under många år haft en oförändrad och mycket låg dagersättning på 44 kronor per dag. Det är en anmärkningsvärt låg nivå som inte ens täcker kostnaden för lunch, som enligt förvaltningens egna underlag uppgår till 63 kronor per dag, eller resor som kostar cirka 669 kronor per månad. FUB samt enskilda brukare och anhöriga har vid upprepade tillfällen påtalat behovet av en höjning, något vi instämmer i. Som ett första steg vill vi därför fördubbla dagersättningen till 88 kronor per dag. Sommar- och vinterbonus utifrån statsbidrag ska bibehållas.

I dagsläget finns cirka 220 beslut om daglig verksamhet. Budgeten för habiliteringsersättning inom daglig verksamhet uppgår till 890 tkr och redovisar dessutom ett underskott på cirka 200 tkr. Detta är en målgrupp som växer, samtidigt som budgettillskott inte har skett på flera år.

Många av de personer som deltar i daglig verksamhet bidrar dessutom konkret till kommunens nytta, exempelvis genom återbruk av möbler, försäljning på Lyckans Second hand, verkstadsarbete samt kulturskapande verksamhet på Klappteatern. Vänsterpartiets uppfattning är att allas tid är lika mycket värd och att ingen arbetskraft ska utnyttjas – allra minst de som befinner sig i en särskilt utsatt situation.

Att försörjningsstödet under lång tid legat högt och över rikssnittet är ett tecken på alltför hög arbetslöshet och ett omfattande utanförskap bland våra invånare. Vi anser det prioriterat att satsa på att fler får en meningsfull sysselsättning som ger ökad trygghet och större frihet över det egna livet. I stället för att låta hårdare krav och kontroller vara den dominerande inriktningen behöver vi skifta perspektiv och i högre grad fokusera på att skapa bättre förutsättningar och fler insatser som leder till egen försörjning.

Förändringar jämfört med kommunstyrelsens ordförandes förslag:

- +1,3 mnkr tillförs för att höja dagersättningen - LSS/daglig verksamhet
- +2,7 mnkr tillförs för att sänka kostavgifterna - Äldreomsorgen och övrig boendeverksamhet.
- +1 mnkr tillförs för jobbskapande åtgärder för att minska behovet av försörjningsstöd - Arbetsmarknadsenheten (AME)

Ytterligare åtgärder och politiskt inriktning:

- Avskaffa minutstyrningen i hemtjänsten. Detta skulle ge många vinster på sikt både vad gäller arbetsmiljö, sjukskrivningstal och kvalitet för vårdtagare. Förvaltningens egna beräkningar visar en besparing på 5,5 miljoner utifrån minskad korttidssjukfrånvaro med en 1 %.
- Använda tillgängliga Säbo-platser i egen regi (Sörbygården) för korttids placeringar istället för att som nu köpa kostnadsdrivande platser i andra kommuner. Skulle kunna spara 0,5-1 mnkr.

- Satsa på att utveckla fler trygghetsboenden - för att minska belastningen på hemtjänsten samt minska trycket på Säbo platser i linje med den demografiska utvecklingen. Ökad trygghet, gemenskap och minskad ofrivillig ensamhet är också skydds- och friskfaktorer som minskar vårdbehovet. Stora ekonomiska besparingar på sikt, inte minst för folkhälsan.

Samhällsbyggnadsnämnden

Hallevibadet skulle ge skolorna bättre möjligheter att bedriva simundervisning, simklubben bättre tränings- och tävlingsmöjligheter och personer med funktionsnedsättningar tillgång till tillgängliga bassänger. Det skulle också bli en mötesplats för barnfamiljer, ungdomar, pensionärer och föreningslivet i Vargön.

Förändringar jämfört med kommunstyrelsens ordförandes förslag:

- +1,2 mnkr till driftsbidrag vid uthyrning av Hallevibadet

Driftbudget per nämnd 2027

Budget per nämnd 2027 netto tkr	KSO Budget 2027	Vänsterpartiet justering	Vänsterpartiet Budget 2027
Barn- och utbildningsnämnden	1 090 448	5 000	1 095 448
Byggnadsnämnden	22 013		22 013
Kommunfullmäktige	2 757		2 757
Kommunstyrelsen	555 455	-12 700	542 755
Kultur- och fritidsnämnden	159 427	1 500	160 927
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12 762		12 762
Revisionen	2 004		2 004
Samhällsbyggnadsnämnden	121 106	1 200	122 306
Socialnämnden	1 319 446	5 000	1 324 446
Valnämnden	780		780
Överförmyndarnämnden	6 321		6 321
Summa nämnderna	**3 292 519**	**0**	**3 292 519**

Budgeterat resultat 2027, mnkr	KSO Budget 2027	Vänsterpartiet justering	Vänsterpartiet Budget 2027
	1	0	1

Investerings- och exploateringsbudget 2027-2029, mnkr

mnkr	2027	2028	2029	S:a
KSO förslag totalt	**368,9**	**472,6**	**392,5**	**1 234,0**
Vänsterpartiets förslag totalt	**363,9**	**451,6**	**377,5**	**1 193,0**
inklusive justeringarna:				
- GC-bro hamnkanalen	-5,0			-5,0
- Statsbidrag GC-bro hamnkanalen	5,0			5,0
- Brättelänken	-5,0	-21,0	-15,0	-41,0

* Ej genomföra gång- och cykelbro över gamla hamnkanalen.
* Flytta fram Brättelänken, Öxnered/Skaven - Brätte utanför planperioden.

Förslag till beslut:

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2027 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrad jämfört med 2026.
2. Kommunfullmäktige fastställer vision, övergripande inriktningsmål, uppdrag och finansiella mål enligt upprättat förslag.
3. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med Vänsterpartiets ändringsförslag till mål- och resursplan 2027–2029.
4. För budgettäckning av löneavtal 2027 avsätts sammanlagt 75 mnkr till kommunstyrelsens förfogande.
5. Anslagsbindningsnivå för driftbudgeten är nämnd. Anslagsredovisning för uppföljning på nämndnivå sker enligt kommunstyrelsens anvisningar.
6. Anslagsbindningen för investerings- och exploateringsplanen är på projektnivå.
7. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2027, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlas i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.
8. Långfristig upplåning kan ske inom fastställd låneram på 1 519 mnkr för 2027 utifrån gällande finanspolicy och inom ramen för av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer och befogenheter inom finansverksamheten.
9. Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag, att inför kommunfullmäktiges möte i november 2026 (då det nyvalda kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplan 2027–2029) också anpassa planen för investeringar 2028 samt 2029 efter det finansiella investeringsmålet.

Medborgarpartiet

Mål- och resursplan 2027–2029

1: Ansvar – Trygghet - Ärlighet

Medborgarpartiet presenterar en mål- och resursplan som utgår från kommunstyrelsens ordförandes förslag. Förändringar redovisas under respektive nämnd och i investeringsbudgen.

Ansvar är en av Medborgarpartiets ledord. Medborgarpartiet visar i denna Mål- och resursplan att partiet tar Ansvar för Vänersborgs kommuns välfärd och ekonomi. Medborgarpartiet har i denna budget fattat de svåra besluten att minska personalbudgetar, den politiska organisationen och kommunens investeringar. Vi i Medborgarpartiet har inte lagt någon ”valfläskbudget” utan utgår från att invånarna i Vänersborg delar vår uppfattning om att skatteintäkterna skall behandlas med respekt.

I våra möten med invånarna i Vänersborg blir det tydligt att upplevelsen av ***trygghet*** inte är tillräckligt stark. Vi i Medborgarpartiet vill därför skapa trygga inom- och utomhusmiljöer, öka kameraövervakningen i utsatta miljöer, bekämpa våld i nära relationer, ge polisen möjlighet att träna sina sökhundar på skolorna samt och arbeta för en öppen polisstation och poliser i tjänst dygnet runt.

Vi i Medborgarpartiet vill att invånarna i vår kommun ska kunna känna trygghet och förtroende i kontakten med sina företrädare. Vi vill ha ***ärliga*** politiker och därför behöver vi stärka hur politiker och tjänstepersoner i Vänersborg bemöter invånarna. Vi i Medborgarpartiet arbetar för att återinföra öppna sammanträden och mer lättillgänglig information.

2: Finansiella mål

Kommunfullmäktige har antagit fyra finansiella mål. För en god ekonomisk hushållning skall tre av de fyra målen var uppfyllda.

2:1 Årets resultat bör uppgå till minst 2% av skatter och generella statsbidrag
Det ekonomiska läget är ansträngt och den ekonomiska utvecklingen har inte blivit som vi trott de senaste åren. Den osäkerhet som råder i världen gör att den framtida ekonomiska utvecklingen är osäker. Under rådande ekonomiska förhållanden finns inget utrymme för större ”önskemål”.

Trots att vi anser att kommunens resultatbudget skall redovisa ett överskott på 2% av skatter och generella statsbidrag har vi för planperioden gjort ett avsteg från detta mål då vi anser det är oförsvarbart att spara på någon av kärnverksamheterna.

2:2 Årets investeringar (exkl. VA och renhållning) skall maximalt motsvara 7% av skatter och generella statsbidrag
Vårt förslag till investeringsbudget presenteras under rubrik 13. För oss har det varit viktigt att leva upp till detta mål då en hög investeringsnivå med lånade pengar ökar på kommunens räntekostnad. Förvaltningarnas kostnader för hyror, räntor och avskrivningar ökar vilket innebär att investeringen ”äter upp” det utrymme sin finns för utveckling av den löpande verksamheten.

2:3 Kommunens låneskuld
Kommunen har stora ambitioner när det gäller investeringar och kommer under de närmaste åren att öka låneskulden. Kommunen redovisade i senaste bokslutet 869 mnkr i långfristig låneskuld som beräknas öka till 2 119 mnkr år 2029 vilket är en beräknad ökning med 1 250 mnkr på fyra år. År 2029 beräknas låneskulden vara över 2 miljarder. Vi i Medborgarpartiet ser med stor oro på denna utveckling.

2:4 Avstämning finansiella mål

Avstämning finansiella mål – Medborgarpartiet klar två finansiella mål under planperioden

Avstämning finansiella mål	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Årets resultat bör uppgå till 2 % av skatter och generella statsbidrag.	●	■	■	■	■
Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.	●	●	●	●	●
Soliditeten, inklusive kommunens hela pensionsåtagande, ska i genomsnitt förbättras med 1 % årligen under mandatperioden	■	■	■	■	■
Årets investeringar exkl. VA och renhållning ska maximalt uppgå till 7 % av skatter och generella statsbidrag.	●	■	●	●	●

3: Personal

Redan i 2023 års budget förordade vi att ingen tillsättning eller utökning av nya tjänster skulle förekomma med undantag av personal inom verksamheter som skola, vård- och omsorg där personal arbetar i direkt kontakt med elever eller vårdtagare. Genom att studera kommunens årsredovisning 2025 kan vi se att kommunen har 3 652 anställda vilken är en marginell ökning med 3 personer i förhållande till 2024. Vid närmare analys kan vi se att utökningen inte skett inom de verksamheter som arbetar i direkt kontakt med elever eller vårdtagare. Utökningen har skett med 10 personer inom kommunstyrelseförvaltningen och med 9 personer inom samhällsbyggnadsförvaltningen. Vi i Medborgarpartiet anser detta är respektlöst i rådande ekonomiska tider då tjänster till viss del kan ses som administration. Medborgarpartiet lägger därför ett generellt sparförslag på både kommunstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen med 2 mkr var.

4: Den politiska organisationen

Vi i Medborgarpartiet anser inte att någon verksamhet kan vara befriad från besparingar i dessa bistra ekonomiska tider.

Inom den politiska organisationen föreslår vi därför att: ett kommunalrådet tas bort, 1:e vice ordförande tas bort i aktuella nämnder och ersätts av en ordinarie ledamot samt att byggnads- och miljö- och hälsovårdsnämnden slås samma till en gemensam nämnd som kan bemannas med ordförande och vice ordförande samt sju ledamöter och ersättare.

Vi föreslår att helårsarvoden för ledamöter i KSAU och kommunstyrelsen tas bort. Sammanträdesarvoden utgår som vanligt. Genom denna åtgärd blir systemet rättvist mellan ordinarie och ersättande ledamöter i kommunstyrelsen.

Ovanstående förändringar inom den politiska organisationen skull ge en besparing på 2,7 mkr vilket i sin helhet föreslås tillföras socialnämndens verksamhet för ledsagning, avlösning och korttidsverksamhet.

5: Barn- och utbildningsnämnden

5:1 Fler vuxna i skolan
Barnen i skolan säger själva att de ”vill ha fler vuxna närvarande och tillgängliga” enligt nämndens egen skrivelse. Vi tycker att vi skall lyssna på barnen och föreslår att placera: vaktmästare, lokalvårdare och måltidspersonal på skolorna även om de fortfarande organisatoriskt tillhör samhällsbyggnadsförvaltningen. Fler vuxna i skolan kan bidra till att elever känner sig sedda, tryggare och mer motiverade att delta i undervisningen.

5:2 Minskade barn- och elevgrupper
Befolkningsprognosen redovisar ett stort antal barn (260 st) mindre i åldrarna 1-15 år. Den demografiska utvecklingen ger stora utmaningar eller möjligheter för kommunen. Vi i Medborgarpartiet vill att frigjorda medel i första hand skall användas till utökning av specialpedagoger, elevhälsa, behöriga lärare och mindre barngrupper. Vi anser att mindre elevgrupper, god lärartäthet och stark elevhälsa inte är en kostnad som kan väljas bort. Det är en investering i barns framtid och i ett fungerande samhälle. Nu har vi chansen att satsa på vår framtid.

5:3 Förändrad politisk organisation
Vi föreslår att 1:e vice ordförande tas bort och ersätts av en ordinarie ledamot. Besparing – 145 tkr.

5:4 Höjda hyreskostnader
Vi ställer oss positiva till att skjuta till ersättning på 1 999 tkr för ökade hyreskostnader så att personalresurser ej skall minskas.

6: Kommunstyrelsen

Medborgarpartiet delar uppfattningen om att 10 mkr skall avsättas till framtida investeringar liksom att 800 tkr kompenserar den ökade kostnaden för seniorkort.

Vi vill satsa ytterligare 1 500 tkr för gratis kollektivtrafik till pensionärer. Vi föreslår att generell besparing inom personalbudgeten på 2 mkr (se avsnitt 3). Vi föreslår också att den politiska organisationen minskas med fast arvode för kommunstyrelsens ledamöter (- 700 tkr), ett kommunalrådet tas bort (-1 000 tkr), fast arvode för ledamöter i KSAU tas bort (- 110 tkr) samt att Miljö-, hälsa- och byggnadsnämnden blir en nämnd (- 500 tkr)

Kommunfullmäktige beslut den 11 december 2024 om en friluftsstrategi. Under rubriken ”Bad och båtliv” framgår att många efterfrågar bättre förutsättningar för bad samt att särskilt focus ligger på att bygga ett nytt kallbadhus i centralt läge. Det är idag känt att kallbad är bra ur ett hälsoperspektiv vad gäller både fysiskt och mentalt välbefinnande bl. a kan nämnas stärkt immunförsvar, förbättrad blodcirkulation, stressreduktion, förbättrad sömnkvalitet och tid för återhämning. Utifrån förslag i friluftsutredningen avsätter vi 500 tkr till förstudie/planering av byggnation av ett nytt kallbadhus vid Skräcklan.

7: Byggnadsnämnden

Den 1 december 2025 infördes ett nytt regelverk för bygglov. Förändringarna innebär att fler åtgärder kan utföras utan krav på bygglov. Byggnadsnämnden redovisar att totalt antal ärenden har minskat med 37% från 599 ärende 2021 till 378 ärenden i bokslut 2025. Motsvarande siffra för bygglovsärenden är en minskning med 45% från 439 år 2021 till 241 år 2025. Nämnden uppger att det finns arbetsuppgifter som blivit eftersatta och som nu tas igen. Enligt uppgift från förvaltningen

finns 11 heltidstjänster som arbetar inom bygglovsenheten. Vi anser inte att det är rimligt att det förändrade regelverket inte får någon effekt på nämndens kostnader och lägger därmed ett sparbeting 3,0 mkr på personalbudgeten. 1.0 mkr av besparingen föreslås flyttas till Överförmyndarnämnden som kommer att få utökade arbetsuppgifter i samband med att Föräldrabalken revideras den 1 juli 2026.

8: Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden får många nya arbetsuppgifter från den 1 juli 2026 då nämndens verksamhet ändras utifrån en ny lagstiftning ”Ett ställföreträdarskap att lita på”. Sveriges kommuner och regionen, SKR, gör bedömningen att kommunens arbetsuppgifter kommer att öka med mellan 30-40%. Vi bedömer att de nya arbetsuppgifterna kommer att motsvara ca 35% vilket skulle innebära ett personaltillskott på 1,5 tjänst. Överföring med 1 mkr från byggnadsnämnden och det utrymme som redovisar i bokslutet bör finansiera de ökade kostnaderna.

9: Samhällsbyggnadsnämnden

Medborgarpartiet delar uppfattningen om att nämnden behöver 5 mkr som ett engångsanslag till rivning av Krickan samt ökade kapitaltjänstkostnader med 500 tkr liksom de 700 tkr i ökade kapitaltjänstkostnader för komponentredovisning. Vi ställer oss också bakom ökade kapitaltjänstkostnader för komponentredovisningen. Samhällsbyggnadsnämndens personalbudget minskas med 2,0 mkr (se avsnitt 3). Den politiska organisationen förslår vi justeras med -100 tkr då vi föreslår att 1:e vice ordförande försvinner och ersätts av ordinarie ledamot.

10: Socialnämnden

10:1 Införandet av tillitsbaserad hemtjänst
Vi har lagt en motion där vi vill att minutstyrningen i hemtjänsten slopas och att en tillitsbaserad hemtjänst införs. Genom att införa denna typ av styrning i hemtjänsten finns många fördelar bl a anser vi att sjukfrånvaron minskar. Förvaltningen har gjort en beräkning av att 1% minskad sjukfrånvaro innebär en besparing på 5,5 mkr för socialförvaltningen totalt. Vår bedömning är att införandet av tillitsbaserad hemtjänst kommer att innebära ytterligare en besparing på ca 1 mkr enbart inom hemtjänsten.

10:2 *”Servicehus”*
En av Medborgarpartiets hjärtefrågor är en boendeform mellan Vänersborgsbostäders trygghetsboende och ett särskilt boende dvs det som tidigare kallades servicehus. Sedan kommunen stängde alla servicehus 2017 är vår uppfattning att det gått prestige i frågan. Alla som har någon äldre i sin närhet vet vad de saknar. Många äldre som bor hemma i sitt ordinära boende är ensamma, har ingen att äta tillsammans med, känner sig otrygga, saknar kamratskap och aktiviteter.
De tidigare s.k. servicehusen hade allt detta som efterfrågas. Möjlighet att äta tillsammans i matsalen, träffas för aktiviteter varje dag, ha personal i sin närhet, kunna få besök av sina anhöriga som kan sova över i lägenheten och sist men inte minst bo tillsammans med sin partner även om den enes hälsa sviktat.

Socialnämnden kan inte hävda att det är av ekonomiska skäl som boendet inte utreds. Kommunens hemtjänst skulle bli betydligt billigare med servicehus. Logiskt tänkande och enkel matematik säger sig själv att om det finns 20 personer på samma ställe som behöver hjälp blir det mer effektivt än att ha hjälpbehövande på 20 olika adresser.

10:3 Heltid som norm
Vi anser att det är en självklarhet att kommunen skall erbjuda heltidstjänster till de som så önskar. Kommunen har som arbetsgivare ett ansvar att leda och fördela arbetet. Alla som någon gång kommit i kontakt olika typer av omvårdnad vet att det finns toppar och dalar i omvårdnad under dagen. Vi anser inte att det är god ekonomisk hushållning att använda externa utförare till tvätt, städ och inköp när detta är arbetsuppgifter som kan utföras vid tidpunkter på dagen då omvårdnadsbehovet är som lägst. Genom att säga upp avtal med externa utförare skulle den besparingen vara en del i finansieringen av underskottet för heltid som norm.

10:4 Insatser för personer med funktionsnedsättning
Det är med oro som vi ser och hör att insatserna för: ledsagning (-19%), avlösning (-29%) och korttidsvistelse (-17%) minskar. Många anhöriga vittnar om att man får rådet att överklaga sitt beslut till förvaltningsrätten. Vi i Medborgarpartiet anser att detta är oacceptabelt och vi föreslår därför att de medel som frigörs från den politiska organisationen tillförs verksamheten för att återställa de beslutsnivåer som har varit praxis tidigare. Tillskott till socialnämnden med 2,7 mkr.

10:5 Den politiska organisationen
Vi förslår att 1:e vice ordförande försvinner och ersätts av en ordinarie ledamot. Besparing -145 tkr

11: Kultur- och fritidsförvaltningen

Vi avsätter 314 tkr till ökade hyreskostnader samt 50 tkr till ökade kapitaltjänstkostnader pga konstnärlig utsmyckning. Vidare vill vi att kultur- och fritidsnämnden fr o m MRP 2028-2030 och framåt redovisar förslag på åtgärder ur friluftsstrategin som kan behandlas på motsvarande sätt som investeringar. På detta sätt blir inte friluftsstrategin en hyllvärmare utan ett levande dokument.

12: Medborgarpartiets förslag till Driftsbudget per nämnd

Barn- och utbildningsnämnden	1 090 303
Byggnadsnämnden	19 013
Kommunfullmäktige	2 757
Kommunstyrelsen	553 145
Kultur- och fritidsnämnden	159 427
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12 762
Revisionen	2 004
Samhällsbyggnadsnämnden	119 006
Socialnämnden	1 322 001
Valnämnden	780
Överförmyndarnämnden	7 321
Totalt nämnderna 2027	**3 288 519**

13: Investerings- och exploateringsbudget

Kommunfullmäktige har antagit ett mål för investeringar som innebär att investeringsnivån inte skall överstiga 7% av skatteintäkter och generella statsbidrag, exklusive VA och renhållning.

Vi har gjort prioriteringar utifrån vårt partiprogram vilket innebär att bron över hamnkanalen är borttagen samt att vi anser att många av de dyra projekten har bristfälliga underlag för att fatta

beslut på. Följande förändringar är gjorda i jämfört med Ks ordförandes förslag till investeringsbudget:

Investeringsbudgetförändringar	**2027**	**2028**	**2029**
Investeringsnivå 7% av skatter och statsbidrag, ex VA/renhållning	237,8	246,3	254,4
Investeringsförslag, ex Va och Renhållning (Ks ordförande)	-252,9	-409,1	-336,0
Differens mot målet	**-15,1**	**-162,8**	**-81,6**
Vi förslår följande förändringar:			
1) Utbyggnad av Mariedalskolan måste utvärderas	7,6	41,0	
2) Projektet Södra sanden flyttas utanför planperioden, utreds	10,0	50,0	15,4
3) Markinköp utgår under planperioden		10,0	10,0
4) Projekt Norra Sanden flyttas framåt 1 år		30,5	
5) Komponentsredovisning, samma som 2027		12,4	
6) Brättevägen, Skaven mot Edsvägen, utreds	4,0	20,0	14,0
7) Lindgårdens renovering flyttas utanför planperioden, utreds		4,0	60,0
8) Utökat Belysningsprojekt	-2,0	-2,0	-2,0
9) Bron över hamnkanalen (utgår)			
Förslag på förändringar för att uppfylla KF:s anvisningar	**4,5**	**3,1**	**15,8**

(ett positivt belopp är avdrag från KS ordf förslag och ett negativt belopp är ett tillägg till KS ordf förslag)

Kommentarer:

1) Vi vill att utbyggnad av Mariedalskolan utvärderas när beslut är fattat om hur den framtida skolverksamheten skall se ut.
2) Projekt Sanden Södra har vi i Medborgarpartiet tidigare flyttat utanför planperioden och gör så även denna period. Vi anser inte att någon ny stadsdel är aktuell just nu.
3) Markinköp utgår under hela planperioden.
4) Projekt Norra Sanden har varit prioriterat i Medborgarpartiets MRP och kommer så vara även i fortsättningen. Innan beslut fattas om fortsatt exploatering vill vi se ett mer konkret underlag för vad som skall byggas. Vi avsätter därför 8,5 mkr under 2028 för ändamålet och därefter 45 mkr som ligger i plan.
5) Komponentredovisning budgeterar vi till samma nivå (39,2 mkr) som 2027 och hoppas att vi i nästa MRP kan återuppta aktuell nivå.
6) Brättevägen, Skaven mot Edsvägen finns inga konkreta beslut. Vi anser att här måste finnas bättre underlag. Kanske kan en bro vara aktuell eller kanske bara en förbättrad cykelled? Vi har avsatt 1 mkr per år.
7) Renovering av Lindgården har vi flyttat utanför planperioden och avvaktar bättre underlag vad gäller användningsområde och investeringbehov. Vi anser att Lindgården har ett perfekt läge och bör bevaras, men innan vi gör en investering på över 100 mkr bör vi ha ett bättre beslutsunderlag.
8) Vi vill prioritera belysningsprojektet under planperioden med motivering att belysning är trygghetsskapande och byte till LED-lampor är energibesparande vilket innebär 7,8 mkr 2027, 7,0 mkr 2028 och 4 mkr 2029.

Medborgarpartiets Investerings- och exploateringsplan 2027-2029

Investerings- och exploateringsplan 2027–2029

Mnkr	2027	2028	2029	S:a
VA/renhållning	116,0	63,5	56,5	236,0

Övriga	233,3	243,2	238,6	715,1
Totalt	349,3	306,7	295,1	951,1

15: Medborgarpartiets förslag till Resultatbudget 2027-2029

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Verksamhetens nettodriftkostnader	-2 883	-3 079	-3 201	-3 302	-3 413
Avskrivningar	-179	-155	-157	-161	-165
Verksamhetens nettokostnader	**-3 062**	**-3 235**	**-3 358**	**-3 463**	**-3 578**
Skatteintäkter	2 216	2 327	2 400	2 504	2 609
Generella statsbidrag och utjämning	949	953	997	1 015	1 026
Verksamhetens resultat	**103**	**45**	**39**	**56**	**57**
Finansiella intäkter	15	10	11	11	11
Fin. Uppräkning av pensionsskuld	-12	-6	-5	-12	-15
Övriga finansiella kostnader	-35	-39	-40	-47	-50
Finansiella kostnader	-47	-45	-45	-59	-65
Resultat före extraordinära poster	**72**	**10**	**5**	**8**	**4**
Extraordinära poster					
Årets resultat	**72**	**10**	**5**	**8**	**4**

Förslag till beslut:

1) Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2027 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrat jämfört med 2026.

2) Kommunfullmäktige fastställer vision, övergripande inriktningsmål, uppdrag och finansiella mål enligt upprättat förslag.

3) Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investering- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med Medborgarpartiets förslag till mål- och resursplan för 2027 - 2029.

4) För budgettäckning av löneavtal 2027 avsätts sammanlagt 75 mkr till kommunstyrelsens förfogande.

5) Anslagsbindningsnivån för driftsbudgeten är nämnd. Anslagsredovisningen för uppföljning på nämndnivå sker enligt kommunstyrelsens anvisningar.

6) Anslagsbindningen för investerings- och exploateringsplan är på projektnivå.

7) Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2027, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlats i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.

8) Långfristig upplåning kan ske inom fastställd låneram på 1 519 för 2027 utifrån gällande finanspolicy och inom ramen för av kommunstyrelsen fastställa riktlinjer och befogenheter inom finansverksamheten.

Dokument

Utskriftsdatum: 2026-06-10 **Utskriven av:** Johan Högmark

Diarieenhet: Kommunstyrelsen **Sekretess:** Visas ej

Beskrivning av sökning:

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		**Avsändare/Mottagare**	**Avdelning**
Ärendenummer		**Ärendemening**	**Dokumenttyp**
2026.1404	I	Beslut om Orust kommun in i Räddningstjänsten Fyrbodal	Fredrik Sanz Lerena
2026-05-08		Räddningstjänsten Fyrbodal	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	BESLUT
2026.1432	U	Beslut KS 2026-05-06 Återrapportering inför uppstart av detaljplan för Norra skolan	Lisa Fredriksson
2026-05-12			Ekonomiavdelningen
KS 2023/289		Utredningsuppdrag Norra Skolans lokaler	BESLUT
2026.1509	U	Beslut KS 2026-05-06 Svar på medborgarförslag om Midsommarfirande vid Plantaget	Lisa Fredriksson
2026-05-12			Avdelningen för näringsliv och strategisk samhällsplanering
KS 2025/382		Medborgarförslag om midsommarfirande vid Plantaget	BESLUT
2026.1512	U	Beslut KS 2026-05-06 Svar på medborgarförslag om fler event för unga	Lisa Fredriksson
2026-05-12			Avdelningen för näringsliv och strategisk samhällsplanering
KS 2025/466		Medborgarförslag om fler event för unga	BESLUT
2026.1565	I	Granskning av föreningsbidrag - Vänersborgs kommun 2026	Johan Högmark
2026-05-13		Revisionen	Kanslienheten
KS 2026/274		Revisionsrapport - Granskning av föreningsbidrag	SKRIVELSE
2026.1566	I	Missiv - Granskning av föreningsbidrag	Johan Högmark
2026-05-13		Revisionen	Kanslienheten
KS 2026/274		Revisionsrapport - Granskning av föreningsbidrag	SKRIVELSE
2026.1596	U	Protokoll Vattenpalatset AB 2026	Johan Högmark
2026-05-19			Kanslienheten
KS 2026/234		Årsstämma/bolagsstämma 2026 för Vattenpalatset AB	PROTOKOLL
2026.1597	U	Protokoll årsstämma ABVB 2026-05-06	Johan Högmark
2026-05-19			Kanslienheten
KS 2026/221		Årsstämma/bolagsstämma 2026 för Vänersborgsbostäder	PROTOKOLL

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
2026.1598	U	Protokoll årsstämma 2026 Fastighets AB	Johan Högmark
2026-05-19			Kanslienheten
KS 2026/220		Årsstämma/bolagsstämma 2026 för Fastighets AB	PROTOKOLL
2026.1599	U	Protokoll Halle och Hunneberg AB 2026	Johan Högmark
2026-05-15			Kanslienheten
KS 2026/226		Årsstämma/bolagsstämma 2026 för Halle- och Hunneberg	PROTOKOLL
2026.1618	I	Arvoden och övriga ersättningar till styrelse och lekmannarevisorer 2026 för Mediapoolen	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1619	I	Fullmakt stämmoombud Fyrbodals kommunalförbund för Mediapoolens årsstämma 2026-05-04	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1620	I	Röstlängd Mediapoolen Västra Götaland AB 2026	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1621	I	Revisionsberättelse Mediapoolen	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	RAPPORT
2026.1622	I	Granskningsrapport 2025 Mediapoolen	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	RAPPORT
2026.1623	I	Årsredovisning Mediapoolen 2025	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	RAPPORT
2026.1624	I	Protokoll fört vid ordinarie bolagstämma Mediapoolen Västra Götaland AB 2026-05-04	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	PROTOKOLL
2026.1625	I	Mediapoolen resultaträkning januari-mars 2026	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1626	I	Styrelsemöte Mediapoolen 2026-04-17	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	PROTOKOLL
2026.1627	I	Styrelsemöte Mediapoolen 2026-05-04	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Mediapoolen Västra Götaland AB	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	PROTOKOLL
2026.1628	I	Information från Mediapoolen Västra Götaland AB	Lisa Fredriksson
2026-05-22		Linda Ekström	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1629	I	Beslut SOC-N 2026-05-21 Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS kvartal 1 2026	Johan Högmark
2026-05-25		Socialnämnden	Kanslienheten
KS 2026/277		Samlingsnummer - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS 2026	INFORMATION
2026.1630	I	Rapportering av ej verkställda gynnande beslut - kvartal 1 2026	Johan Högmark
2026-05-25		Socialnämnden	Kanslienheten
KS 2026/277		Samlingsnummer - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS 2026	INFORMATION
2026.1631	I	Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen SoL och lagen om stöd och service till vissa funk	Johan Högmark
2026-05-25		Socialnämnden	Kanslienheten
KS 2026/277		Samlingsnummer - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS 2026	INFORMATION
2026.1652	I	Protokoll från förbundsdirektion 2026-05-21 samt medlemsråd 2026-05-22	Fredrik Sanz Lerena
2026-05-26		Räddningstjänsten Fyrbodal	Kanslienheten
KS 2026/50		Samlingsnummer - inkomna handlingar som inte genererar egna ärenden	INFORMATION
2026.1677	I	Beslut KF 2026-05-18 Ansökan om medlemskap i Räddningstjänsten Fyrbodal Orust kommun	Fredrik Sanz Lerena
2026-05-28		Trollhättans stad	Ekonomiavdelningen
KS 2026/227		Ansökan om medlemskap i Räddningstjänsten Fyrbodal för Orust kommun	BESLUT